

(561)

XXVIII

57/1113W

Testament, let me know

Cornelius J. Hanch
Collection

"and He spoke also of Trees"

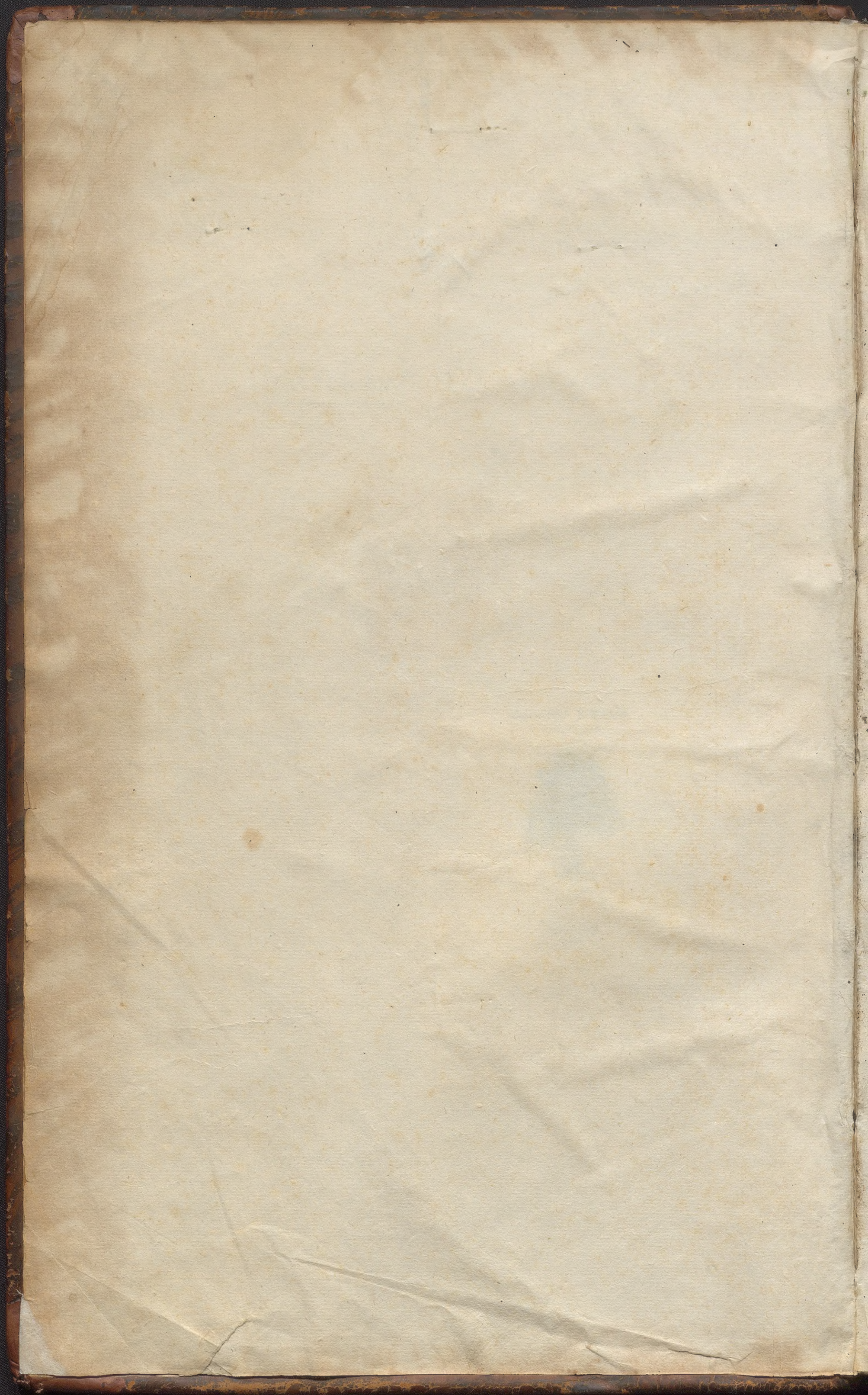
Cincinnati
Ohio

25-03-54 - 12/10/54

HN31

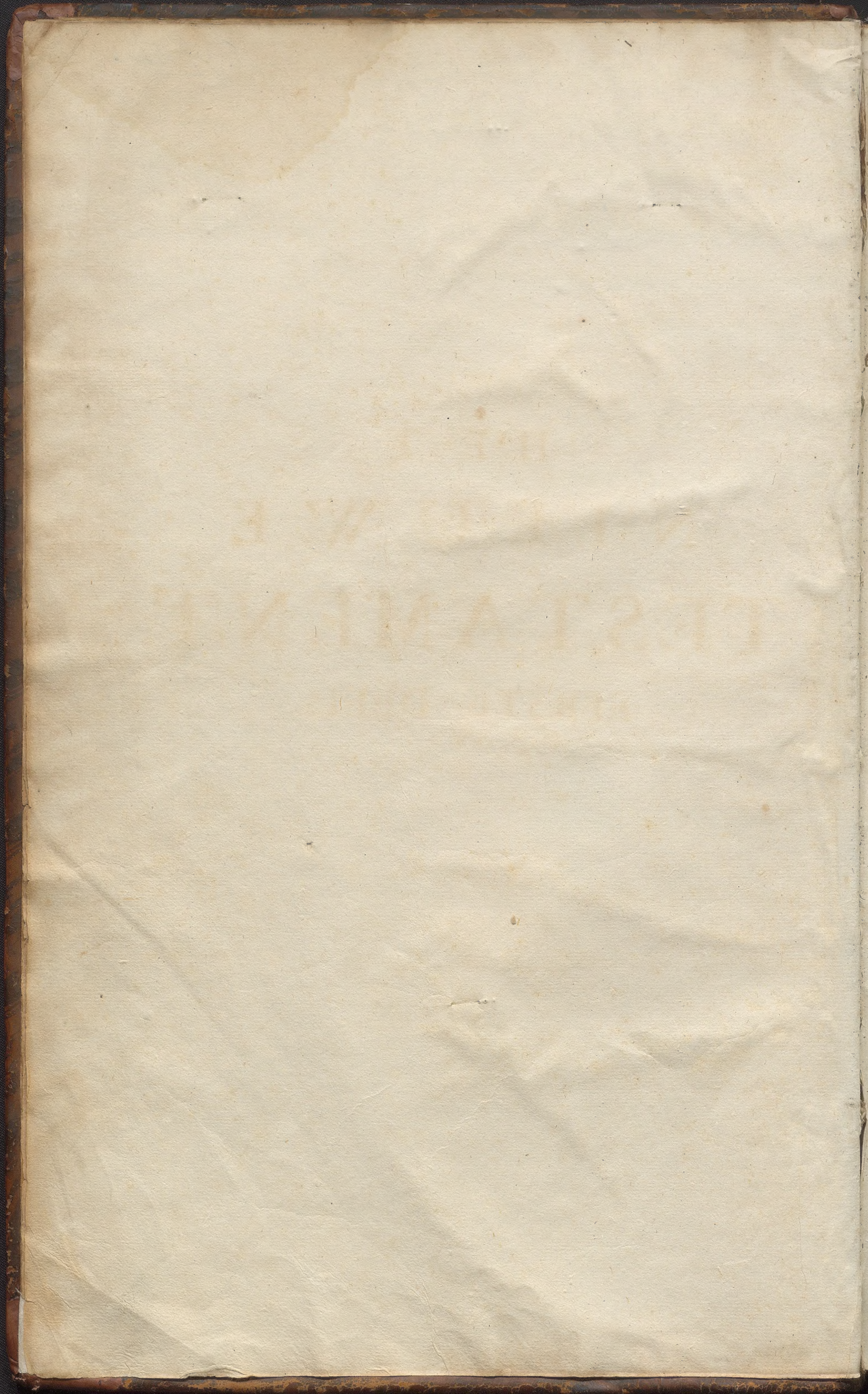

E. J. Koch.

HET
NIEUWE
TESTAMENT.
EERSTE DEEL.

H E T
N I E U W E
TESTAMENT.
EERSTE DEEL.

TESTAMENT.
NIEUWE
HET
EERSTE DEEL.

HET NIEUWE
TESTAMENT.

O F T E

ALLE BOECKEN DES NIEUWEN VERBONDS

ONSES HEEREN

JESU CHRISTI.

GEDRUCKT DOOR LAST VAN

ZYN CZAARSE MAJESTEYT

PETRUS DEN EERSTEN,

KEYSER VAN GROOT EN KLEYN RUSSLANDT.

ENZ. ENZ. ENZ.

EERSTE DEEL.

IN 'sGRAVENHAGE

By JOHANNES VAN DUREN, BOECKVERKOPER.

MD CG XVII.

HET NIEUWE
TESTAMENT

OF

ALLE BOEKEN DES NIEUWEN VERBONDS

IN HET NIEUWE

TESTAMENT

GEVONDEN DOOR LAZARUS

ZYN GEAARSE MAJESTEIT

PETRUS DEN EERSTEN

KEYSER VAN GROOT EN KLEYN RUSLANDT

DEZELVE

EERSTE DEEL

IN 'S GRAVENHAGE

BY JOHANNES VAN DUREN, BOECKVERKOPER.

MD CC XLII

AEN ZYNE
CZAARSCHE
MAJESTEYT
PETRUS
DEN
GROOTEN,
KEYSER VAN ALLE DE
RUSSISCHE LANDEN,
ENZ. ENZ. ENZ.

ALLER DOORLUCHTIGSTE
GROOTMAGTIGSTE KEYSER.

E VRYHEYT DIE IK NEEME,
VAN AEN EEN DER GROOTSTE
MONARCHEN DES WERELTS
OP TE DRAGEN DESEN DRUK
VAN HET NIEUWE TESTAMENT ON-
* SES

O P D R A G T.

SES GEZEGENDEN HEYLANDS EN
ZAELIGMAKERS JESU CHRISTI, VIND
ZYNE VERSCHONING, EENSDEELS IN HET
BEVEL, WAER MEDE UW GEHEYLIGDE
CZAARSE MAJESTEYT MY TOT
DE UYTVOERINGE VAN DESEN DRUK
HEEFT GELIEVEN TE BEGENADIGEN;
ANDERDEELS VIND DESE MYNE
VRYHEIT HAERE VERANTWOORDINGE
IN DE WAERDIGHEIT VAN DIT GROOTE
HEYLVERBOND, WAER VAN DE BE-
SCHERMINGE AEN UW GEHEYLIGDE
CZAARSE MAJESTEYT, ALS MO-
NARCH VAN ZOO VEEL VOLCKEREN,
DOOR DEN ALMACHTIGEN GOD SELF
SCHYNT TE ZYN AENBETROUWT:

EN ALHOEWEL IK IN DIT ALLES AEN
UW CZAARSE MAJESTEYT NIETS
ANDERS AENBIEDE ALS EEN VRUGT
VAN DES SELFS WIL, VAN WEL-
KEN IK MAER ALLEEN EEN GERING
WERKTUYG BEN, ZOO NAEDERE IK ECH-
TER MET DES TE MEER VRYMOEDIG-
HEIT TOT UW GEDUCHTEN THROON,
OM DAT DAER VAN ZOO VEEL STRAE-
LEN VAN GOEDHEIT, ZACHTMOEDIG-
HEIT, EN GUNSTIG ONTHAEL AF-
T-TEREN, WAER IN DE WAERE GROOT-
HEIT NAE 'T GODDELYK VOORBEELT
OPGESLOTEN IS.

DESE IS HET, DIE UW CZAARSE
MAJESTEYT TE GELYK MAEKT, GE-
LIEFT VAN UW ONDERDAENEN, BE-
MINT VAN UW BONDGENOTEN, EN
GEVREEST VAN UWE VYANDEN.

UWE ONDERDAENEN VINDEN IN
UW CZAARSE MAJESTEYT ALS
EEN TWEEDEN SCHEPPER, DIE DE DUY-
STERE WOLKEN VAN ONKUNDE VER-
DRYFT, EN 'T LICHT DER KENNISSE
AEN HET FIRMAMENT PLAETST.

UW BONDGENOTEN ACHTEN UW
ALS EEN TWEEDEN SALOMON, DIE DE
WYSHEIT VAN REGEERINGE DOOR DEN
OPPERHEERSCHER TEN DEEL GEGEVEN
IS.

EN UWE VYANDEN MERCKEN UW
ALS EENEN ANDEREN JOSUA AEN.

DE

OPDRAGT.

DE GROOTSTE PAERL, DIE AEN UW GEHEYLIGDE CZAARSE MAJESTEYTS KROON UYTMUNT, IS DE GODSVRUCHT, WAER DOOR DE SELVE EEN VOETSTER-HEER VAN DE KERK, EN EEN ZUYL VAN DE GODSDIENST IS.

EEN ONWRIKBARE GETUYGE HIER VAN IS DESE HEERLYKEN DRUK VAN HET NIEUWE TESTAMENT, WELCKEN UW GEHEYLIGDE CZAARSE MAJESTEYT IN DE NEDERDUYTSCH TAELE AEN ZYN VOLK SCHENKT.

EN GELYK DE GROOTEN WETGEVER JUSTINIANUS OORDEELDE, DAT DE KEYSERLYKE MAJESTEYT NIET ALLEEN BEHOORDE MET DE WAPENEN VERHEERLYKT, MAER OOK MET WETTEN GEWAPENT TE ZYN, ZOO VOLGT UW CZAARSE MAJESTEYT DAER IN NIET ALLEEN DES SELFS VOORBEELT, MAER QUEEKT OOK DE GODSVRUCHT MIDDEN IN DEN OORLOG AEN.

MET MEERDER RECHT KOMT U, GROOTMAGTIGSTE KEYZER, DEN NAEM VAN GROOTE TOE, DAN ALEXANDE~~R~~ DEWYL DE SELVE ALLEEN MAER DOOR DE GEVREESTHEYT VAN ZYNE WAPENEN UYTBLOK; MAER UW CZAARSE MAJESTEYT WAPENT ZYN VOLK MET ALLERLEY WETENSCHAPPEN TOT DE VREDE, EN OEFFENT HET SELVE IN DE WAPENEN TE GELYK TOT DEN OORLOG; ONDER UW GELEYDE LEERENSE NIETS DAN OVERWINNEN, EN ONDER UW GEBIED ZYNSE VOOR ALLE AENVALLEN VRY.

DE NAE-NEEF SAL MET VERWONDERING DE GESCHIEDENISSEN UWER TYDEN LEESSEN, EN DAER IN EEN VOORBEELT VAN EEN VOLMAEKTEN VORST VINDEN.

MAER WIE DER NAEKOMELINGEN, SIRE, SAL BEQUAEM ZYN OM TE GELOVEN DE WONDERWERCKEN VAN UW MAJESTEYT, WELCKEN WY SIEN, EN WAT CURTIUS SAL'ER GEVONDEN WERDEN, DIE DE ROEMRUG-

OPDRAGT.
TE DAEDEN VAN DEN GROOTEN
PETRUS NAE WAERDE OP PAPIER
BRENGEN SAL.

DE HEMEL DAN BEWAERE UW'
GEHEYLIGDE CZAARSE MAJE-
STEYT TOT HET BEREYK VAN NES-
TORS JAREN, EN KROONE UWEN LE-
VENSLOOP MET DEN ONVERWELKBA-
REN LAUWERKRANS IN 'T NIEUW JE-
RUSALEM HIER BOVEN.

DIT BID MET ALLE OOTMOET

VAN UWE GEHEYLIGDE CZAARSE
MAJESTEYT

D'ALLEROOTMOEDIGSTE EN WIL-
VEERDIGSTE, DOCH NEDERIG-
STE DIENAER

JOHANNES VAN DUREN.

HET HEYLIGH
 EUANGELIUM,
 NA [DE BESCHRYVINGE]
 MATTHEI.

HET EERSTE CAPITTEL.

1 AFKOMSTE JESU CHRISTI NA DEN VLEESCHE UYT DE VOORVADEREN VAN ABRAHAM AF. 18 SYNE ONTFANGENISSE VAN DEN HEYLIGEN GEEST ENDE GEBOORTE UYT DE MAGET MARIA. 22 GELYK VOORSEGT WAS DOOR DEN PROPHEET.

I ET BOEK DES GESLACHTES JESU CHRISTI, DES SOONS DAVIDS, DES SOONS ABRAHAMS.

2 ABRAHAM GEWAN ISAAC. ENDE ISAAC GEWAN JACOB. ENDE JACOB GEWAN JUDAM, ENDE SYNE BROEDERS.

3 ENDE JUDAS GEWAN PHARES ENDE ZARA BY THAMAR. ENDE PHARES GEWAN ESROM. ENDE ESROM GEWAN ARAM.

4 ENDE ARAM GEWAN AMINADAB. ENDE AMINADAB GEWAN NAASSON. ENDE NAASSON GEWAN SALMON.

5 ENDE SALMON GEWAN BOOZ BY RACHAB. ENDE BOOZ GEWAN OBED BY RUTH. ENDE OBED GEWAN JESSE.

6 ENDE JESSE GEWAN DAVID DEN KONING. ENDE DAVID DE KONING GEWAN SALOMON BY DE GENE DIE URIAS [WYF WAS GEWEEST.]

7 ENDE SALOMON GEWAN ROBOAM. ENDE ROBOAM GEWAN ABIA. ENDE ABIA GEWAN ASA.

8 ENDE ASA GEWAN JOSAPHAT. ENDE JOSAPHAT GEWAN JORAM. ENDE JORAM GEWAN OZIAM.

9 ENDE OZIAS GEWAN JOATHAM. ENDE JOATHAM GEWAN ACHAZ. ENDE ACHAZ GEWAN EZEKIAM.

10. ENDE EZEKIAS GEWAN MANASSE. ENDE MANASSE GEWAN AMON. ENDE AMON GEWAN JOSIAM.

11 ENDE JOSIAS GEWAN JECHONIAM, ENDE SYNE BROEDERS ONTRENT DE
 A BA-

BABYLONISCHE OVERVOERINGE.

12 ENDE NA DE BABYLONISCHE OVERVOERINGE GEWAN JECHONIAS SALATHIËL. ENDE SALATHIËL GEWAN ZOROBABEL.

13 ENDE ZOROBABEL GEWAN ABIUD. ENDE ABIUD GEWAN ELIAKIM. ENDE ELIAKIM GEWAN AZOR.

14 ENDE AZOR GEWAN SADOK. ENDE SADOK GEWAN ACHIM. ENDE ACHIM GEWAN ELIUD.

15 ENDE ELIUD GEWAN ELEAZAR. ENDE ELEAZAR GEWAN MATTHAN. ENDE MATTHAN GEWAN JACOB.

16 ENDE JACOB GEWAN JOSEPH, DEN MAN VAN MARIA, UYT WELCKE GEBOREN IS JESUS, GESEGT CHRISTUS.

17 ALLE DE GESLACHTEN DAN VAN ABRAHAM TOT DAVID [ZYN] VEERTIEN GESLACHTEN, ENDE VAN DAVID TOT DE BABYLONISCHE OVERVOERINGE [ZYN] VEERTIEN GESLACHTEN, ENDE VAN DE BABYLONISCHE OVERVOERINGE TOT CHRISTUM [ZYN] VEERTIEN GESLACHTEN.

18 DE GEBOORTE JESU CHRISTI WAS NU ALDUS: WANT ALS MARIA SYNE MOEDER MET JOSEPH ONDERTROUWT WAS, EER SY TE SAMEN GEKOMEN WAREN, WIERT SY SWANGER BEVONDEN UYT DEN HEYLIGEN GEEST.

19 JOSEPH NU HAREN MAN, ALSOO HY RECHTVEERDIG WAS, ENDE HAER NIET EN WILDE OPENBAERLIK TE SCHANDE MAKEN, WAS VAN WILLE HAER HEYMELIK TE VERLATEN.

20 ENDE ALSOO HY DESE DINGEN IN DEN SIN HADDE, SIET DE ENGEL DES HEEREN VERSCHEEN HEM IN DEN DROOM, SEGGENDE; JOSEPH [GY] SONE DAVIDS, EN ZYT NIET BEVREEST MARIAM UW' WYF TOT U TE NEMEN. WANT HET GENE IN HAER ONTFANGEN IS, DAT IS UYT DEN HEYLIGEN GEEST.

21 ENDE SY SALEENEN SONE BAREN, ENDE GY SULT SYNEN NAME HEETEN JESUS. WANT HY SAL SYN VOLK SALIG MAKEN VAN HARE SONDEN.

ENDE

22 ENDE DIT ALLES IS GESCHIET, OP DAT VERVULT SOUDE WORDEN, 'T GENE VAN DEN HEERE GESPROKEN IS DOOR DEN PROPHEET, SEGGENDE:

23 SIET DE MAGET SAL SWANGER WORDEN, ENDE EENEN SONE BAREN, ENDE GY SULT SYNEN NAME HEETEN EMMANUEL, 'T WELCK IS, OVERGESET ZYNDE, GODT MET ONS.

24 JOSEPH DAN, OPGEWEKT ZYNDE VAN DEN SLAEP, DEDE GELYK DE ENGEL DES HEEREN HEM BEVOLEN HADDE, ENDE HEEFT SYN WYF TOT HEM GENOMEN.

25 ENDE EN BEKENDE HAER NIET, TOT DAT SY DESEN HAREN EERSTGEBOREN SONE GEAERT HADDE: ENDE HIET SYNEN NAME JESUS.

HET IJ. CAPITTEL.

1 WYSE KOMEN UYT OOSTEN TE JERUSALEM. 2 VRA-
GEN NA DEN NIEUWGEBOREN KONING DER JODEN. 4
WELCKEN SY, VAN DE PLAETSE SYNER GEBOORTE ON-
DERRICHT ZYNDE, TOT BETHLEHEM GEVONDEN ENDE
AENGELEDEN HEBBEN. 12 KEEREN WEDER NA HAER
LANDT. 13 JOSEPH VLIET MET HET KINDEKEN NA EGYPTEN.
16 HERODES DOET DE JONGE KINDERKENS DOODEN.
19 JOSEPH KOMT WEDEROM IN JUDEA. 22 MAER UYT
VREESE VAN ARCHELAUS WYKT HY IN GALILEEN, EN-
DE WOONT TE NAZARETH.

I **D**OE NU JESUS GEBOREN WAS TE BETHLEHEM, [GELEGEN] IN JUDEA, IN DE DAGEN DES KONINGS HERODIS, SIET, [EENIGE] WYSE VAN OOSTEN ZYN TOT JERUSALEM AENGEKOMEN.

2 SEGGENDE; WAER IS DE GEBORENE KONING DER JODEN? WANT WY HEBBEN GESIEN SYNE STERRE IN HET OOSTEN, ENDE ZYN GEKOMEN OM HEM TE AEN-BIDDE.

3 DE KONING HERODES NU [DIT] GEHOORT HEBBENDE, WIERT ONTROERT, ENDE GEHEEL JERUSALEM MET HEM.

4 ENDE BY-EEN VERGADERT HEBBENDE ALLE DE OVERPRIESTERS ENDE SCHRIFT-GELEERDE DES VOLKS, VRAEGDE VAN HEN, WAER DE CHRISTUS SOUDE GEBOREN WORDEN.

5 ENDE SY SEYDEN TOT HEM ; TE BETHLEHEM IN JUDEA [GELEGEN.] WANT ALSOO IS GESCHREVEN DOOR DEN PROPHEET.

6 ENDE GY BETHLEHEM [GY] LANDT JUDA, EN ZYT GEENSINS DE MINSTE ONDER DE VORSTEN JUDA, WANT UYT U SAL DE LEYDS-MAN VOORT-KOMEN, DIE MYN VOLK ISRAËL WEYDEN SAL.

7 DOE HEEFT HERODES DE WYSE HEYMELIK GEROEPEN, ENDE VERNAM NEERSTELIK VAN HAER DEN TYDT, WANNEER DE STERRE VERSCHENEN WAS.

8 ENDE HAER NA BETHLEHEM SENDENDE, SEYDE; REYST HENEN, ENDE ONDERSOEKT NEERSTELIK NA DAT KINDEKEN, ENDE ALS GY'T SULT GEVONDEN HEBBEN, BOOTSCHAPT HET MY, OP DAT IK OOK KOME, ENDE DAT SELVE AEN-BIDDE.

9 ENDE SY DEN KONING GEHOORT HEBBENDE ZYN HENEN GEREYST: ENDE SIET DE STERRE, DIE SY IN HET OOSTEN GESIEN HADDEN, GING HAER VOOR, TOT DAT SY QUAM ENDE STONT BOVEN [DE PLAETSE] DAER HET KINDEKEN WAS.

10 ALS SY NU DE STERRE SAGEN, VERVREUGDEN SY HAER MET SEER GROTE VREUGDE.

11 ENDE IN HET HUYS GEKOMEN ZYNDE VONDEN SY HET KINDEKEN MET MARIA SYNE MOEDER: ENDE NEDER VALLENDE HEBBEN SY HET SELVE AEN-GEBEDEN. ENDE HARE SCHATTEN OPEN GEDAEN HEBBENDE, BRACHTEN SY HEM GESCHENCKEN, GOUT, ENDE WIEROOK, ENDE MYRRHE.

12 ENDE DOOR GODDELICKE OPENBARINGE VERMAENT ZYNDE IN DEN DROOM, DAT SY NIET EN SOUDEN WEDER KEEREN TOT HERODEM, VERTROCKEN SY DOOR EENEN ANDEREN WEG WEDER NA HAER LAND.

13 DOESY NU VERTROCKEN WAREN, SIET DE ENGEL DES HEEREN VERSCHYNT JOSEPH IN DEN DROOM, SEGGENDE;

DE; STAET OP ENDE NEEMT TOT U DAT KINDEKEN ENDE SYNE MOEDER, ENDE VLIEDT IN EGYPTEN, ENDE WEEST ALDAER, TOT DAT IK HET U SEGGEN SAL. WANT HERODES SAL HET KINDEKEN SOECKEN, OM 'T SELVE TE DOODEN.

14 HY DAN OPGESTAEN ZYNDE NAM HET KINDEKEN ENDE SYNE MOEDER TOT HEM IN DER NACHT, ENDE VER-
TROK NA EGYPTEN.

15 ENDE WAS ALDAER TOT DEN DOOT VAN HERODES, OP DAT VERVULT SOUDE WORDEN HET GENE VAN DEN HEEREGESPROOCKEN IS DOOR DEN PRO-
PHEET, SEGGENDE; UYT EGYPTEN HEBBE IK MYNEN SONE GEROEPEN.

16 ALS HERODES SAGH DAT HY VAN DE WYSE BEDROGEN WAS, DOE WIERT HY SEER TOORNIG, ENDE [EENIGE] AF-
GESONDEN HEBBENDE, HEEFT OMGE-
BRACHT ALLE DE KINDEREN DIE BIN-
NEN BETHLEHEM, ENDE IN ALLE DES SELFS LANT-PALEN [WAREN,] VAN TWEE JAREN [OUDT] ENDE DAER ON-
DER, NA DEN TYDT DIEN HY VAN DE WYSE NEERSTELIK ONDER-SOCHT HAD-
DE.

17 DOE IS VERVULT GEWORDEN 'T GENE GESPROKEN IS DOOR DEN PRO-
PHEET JEREMIAM, SEGGENDE;

18 EEN STEMME IS IN RAMA GE-
HOORT, GEKLAG, GEWEEN, ENDE VEEL
GEKERM: RACHEL BEWEENDE HARE
KINDEREN, ENDE EN WILDE NIET VER-
TROOST WESEN, OM DATSE NIET EN ZYN.

19 DOE HERODES NU GESTORVEN WAS, SIET DE ENGEL DES HEEREN VER-
SCHYNT JOSEPH IN DEN DROOM, IN E-
GYPTEN,

20 SEGGENDE; STAET OP, NEEMT HET
KINDEKEN ENDE SYNE MOEDER TOT U,
ENDE TRECKT IN 'T LANDT ISRAËLS:
WANT SY ZYN GESTORVEN DIE DE ZIE-
LE DES KINDEKENS SOCHTEN.

21 HY DAN OPGESTAEN ZYNDE
HEEFT TOT HEM GENOMEN HET KINDE-
KEN ENDE SYNE MOEDER, ENDE IS GE-
KOMEN IN HET LANDT ISRAËLS.

22 MAER ALS HY HOORDE DAT ARCHELAUS IN JUDEA KONING WAS, IN DE PLAETSE SYNS VADERS HERODIS, VREESDE HY DAER HENEN TE GAEN: MAER DOOR GODDELICKE OPENBARINGE VERMAENT IN DEN DROOM IS HY VERTROCKEN IN DE DEELLEN VAN GALILEEN.

23 ENDE [DAER] GEKOMEN ZYNDE NAM HY SYNE WOON-PLAETSE IN DE STADT GENAEMT NAZARETH: OP DAT VERVULT SOUDE WORDEN DAT DOOR DE PROPHETEN GESEGT IS, DAT HY NAZARENUS SAL GEHEETEN WORDEN.

HET IIJ. CAPITTEL.

1 JOANNES DE DOOPER PREDIKT BEKERINGE. 3 SYN AMPT, KLEEDINGE, ENDE SPYSE. 5 HEEFT GROTEN TOELOOP. 6 DOOPT. 7 BESTRAFT DE PHARIZEEN ENDE SADDUCEEN. 11 WYST AEN DE WEERDIGHEYT DES PERSOONS ENDE DES DOOPS CHRISTI. 13 DOOPT CHRISTUM, DIE UYT DEN HE MEL WORT BETUYGT TE ZYN DE WELGELIEFDE SONE GODTS.

I ENDE IN DIE DAGEN QUAM JOANNES DE DOOPER PREDIKENDE IN DE WOESTYNE VAN JUDEA,

2 ENDE SEGGENDE; BEKEERT U: WANT HET KONINGRYCK DER HEMLLEN IS NABY GEKOMEN.

3 WANT DESE IS 'T VAN DEN WELCKEN GESPROKEN IS DOOR ESAIAM DEN PROPHEET, SEGGENDE: DE STEMME DES ROEPENDEN IN DE WOESTYNE, BEREYTT DEN WEG DES HEEREN, MAECKT SYNE PADEN RECHT.

4 ENDE DESELVE JOANNES HADDE SYNE KLEEDINGE VAN KEMELSHAYR, ENDE EENEN LEDEREN GORDEL OM SYNE LENDEN: ENDE SYN VOEDSEL WAS SPRINK-HANEN ENDE WILDEN HONIG.

5 DOE IS TOT HEM UYT-GEGAEN JERUSALEM ENDE GEHEEL JUDEA, ENDE HET GEHEELE LANDT RONTOM DEN JORDAEN.

6 ENDE WIERDEN VAN HEM GE-DOOPT IN DE JORDAEN, BELYDENDE HARRE SONDEN.

7 HY DAN SIENDE VELE VAN DE PHARISEEN ENDE SADDUCEEN TOT SYNEN DOOP KOMEN, SPRAK TOT HAER;

GY

GY ADDEREN-GE BROETSELS, WIE HEEFT U AENGEWESEN TE VLIEDEN VAN DEN TOEKOMENDEN TOORNE?

8 BRENGT DAN VRUCHTEN VOORT DER BEKEERINGE WEERDIG.

9 ENDE EN MEYNT NIET BY U SELVEN TE SEGGEN : WY HEBBEN ABRAHAM TOT EENEN VADER. WANT IK SEGGE U, DAT GODT SELES UYT DESE STEENEN KAN ABRAHAM KINDEREN VERWECKEN.

10 ENDE IS OOK ALREED DE BYLE AEN DE WORTEL DER BOMEN GELEGT: ALLE BOOM DAN DIE GEEN GOEDE VRUCHT VOORT EN BRENGT, WORT UYTGEHOUDEN ENDE IN 'T VYER GEWORPEN.

11 IK DOOPE U WEL MET WATER TOT BEKERINGE: MAER DIE NA MY KOMT IS STERKER DAN IK, WIENS SCHOENEN IK NIET WEERDIG EN BEN [HEM NA] TE DRAGEN: DIE SAL U MET DEN HEYLIGEN GEEST ENDE MET VYER DOOPEN.

12 WIENS WAN IN SYNE HANT IS, ENDE SAL SYNEN DORSCH-VLOER DOORSUYVEREN, ENDE SYNE TARWE IN SYNE SCHUERE T'SAMEN BRENGEN, ENDE SAL HET KAF MET ONUYTBLUSSCHELIK VIER VERBRANDEN.

13 DOE QUAM JESUS VAN GALILEA NA DEN JORDAEN TOT JOANNEM, OM VAN HEM GEDOOPT TE WORDEN.

14 DOCH JOANNES WEYGERDE HEM SEER, SEGGENDE; MY IS NODIG VAN U GEDOOPT TE WORDEN, ENDE KOMT GY TOT MY?

15 MAER JESUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT HEM; LAET NU AF: WANT ALDUS BETAEMT ONS ALLE GERECHTICHEYT TE VERVULLEN. DOE LIETHY VAN HEM AF.

16 ENDE JESUS GEDOOPT ZYNDE, IS TERSTONT OPGEKLOMMEN UYT HET WATER. ENDE SIET, DE HEMELEN WERDEN HEM GEOPENT, ENDE HY SAGH DEN GEEST GODS NEDER DALEN, GELYK EEN DUYVE, ENDE OP HEM KOMEN.

17 ENDE SIET, EEN STEMME UYT DE HEMELEN, SEGGENDE; DESE IS MYN SONE

SONE MYN GELIEFDE, IN DEN WELCKEN IK MYN WELBEHAGEN HEBBE.

HET IIIJ. CAPITTEL.

I CHRISTUS IN DE WOESTYNE VEERTIG DAGEN GEVAST HEBBENDE WORDT VAN DEN DUYVEL VERSOCHT. II DAER NA VAN DE ENGELN GEDIENT. 12 VERLATENDE NAZARETH, GAET WOONEN TE CAPERNAUM. 17 BEGINT TE PREDIKEN. 18 BEROEPT PETRUM ENDE ANDREAM. 21 JACOBUM ENDE JOANNEM, WELCKE ALLES VERLATENDE HEM VOLGEN. 23 DOORWANDELENDE GALILEAM LEERT IN DE SYNAGOGEN, ENDE GENEEST ALLERLEY KRANKHEDEN.

I **D**OE WIERT JESUS VAN DEN GEEST WECH GELEYT IN DE WOESTYNE, OM VERSOCHT TE WORDEN VAN DEN DUYVEL.

2 ENDE ALS HY VEERTIG DAGEN ENDE VEERTIG NACHTEN GEVAST HADDE HONGERDE HEM TEN LAETSTEN.

3 ENDE DE VERSOECKER TOT HEM GEKOMEN ZYNDE, SEYDE; INDIEN GY GODTS SONE SYT, SEGHT DAT DESE STEENEN BRODEN WORDEN.

4 DOCH HY ANTWOORDENDE SEYDE; DAER IS GESCHREVEN, DE MENSCHEN SAL BY BROOT ALLEEN NIET LEVEN, MAER BY ALLE WOORT, DAT DOOR DEN MONT GODTS UYTGAET.

5 DOE NAM HEM DE DUYVEL MEDE NA DE HEYLIGE STADT, ENDE STELDE HEM OP DE TINNE DES TEMPELS,

6 ENDE SEYDE TOT HEM; INDIEN GY GODTS SONE ZYT, WERPT U SELVEN NEDERWAERTS: WANT DAER IS GESCHREVEN; DAT HY SYNE ENGELN VAN U BEVELEN SAL, ENDE [DAT] SY U OP DE HANDEN SULLEN NEMEN, OP DAT GY NIET T'EEENIGER TYDT UWEN VOET AEN EENEN STEEN AEN EN STOOT.

7 JESUS SEYDE TOT HEM; DAER IS WEDEROM GESCHREVEN: GY EN SULT DEN HEERE UWEN GODT NIET VERSOECKEN.

8 WEDEROM NAM HEM DE DUYVEL MEDE OP EENEN SEER HOGEN BERG, ENDE TOONDE HEM ALLE DE KONINGRYKEN DER WERELT, ENDE HARE HEERLIKHEYT.

9 ENDE SEYDE TOT HEM; ALLE DESE

SE DINGEN SAL IK U GEVEN, INDIEN GY NEDERVALLLENDE MY SULT AENBIDDEN.

10 DOE SEYDE JESUS TOT HEM; GAET WECH SATAN: WANT DAER STAET GESCHREVEN: DEN HEERE UWEN GODT SULT GY AENBIDDEN, ENDE HEM ALLEEN DIENEN.

11 DOE LIET DE DUYVEL VAN HEM AF; ENDE SIET DE ENGELN ZYN TOEGEKOMEN, ENDE DIENDEN HEM.

12 ALS NU JESUS GEHOORT HADDE DAT JOANNES OVERGELEVERT WAS, IS HY WEDER GEKEERT NA GALILEEN.

13 ENDE NAZARETH VERLATEN HEBBENDE IS KOMEN WONEN TE CAPERNAUM, GELEGEN AEN DE ZEE, IN DE LANT-PALEN VAN ZABULON ENDE NEPHTALIM.

14 OP DAT VERVULT SOUDE WORDEN 'T GENE GESPROKEN IS, DOOR ESAIAM DEN PROPHEET, SEGGENDE:

15 HET LANT ZABULON, ENDE 'T LANT NEPHTALIM, [AEN DEN] WEG DER ZEE, OVER DE JORDAEN, GALILEA DER VOLCKEREN.

16 HET VOLK DAT IN DUYSTERNISSE SAT, HEEFT EEN GROOT LICHT GEZIEN: ENDE DE GENE DIE SATEN IN DEN LANDE ENDE SCHADUWE DES DOOTS, DEN SELVEN IS EEN LICHT OPGEGAEN.

17 VAN DOEN AEN HEEFT JESUS BEGONNEN TE PREDIKEN, ENDE TE SEGGEN; BEKEERT U, WANT HET KONINGRYK DER HEEMLEN IS NABY GEKOMEN.

18 ENDE JESUS WANDELENDE AEN DE ZEE VAN GALILEA, SAGH TWEE BROEDERS, [NAMELIK] SIMON, GESEGT PETRUS, ENDE ANDREAS SYNEN BROEDER, HET NET IN DE ZEE WERPENDE: (WANT SY WAREN VISSCHERS.)

19 ENDE HY SEYDE TOT HAER; VOLGT MY NA, ENDE IK SAL U VISSCHERS DER MENSCHEN MAKEN.

20 SY DAN TERSTONT DE NETTEN VERLATENDE ZYN HEM NAGEVOLGT.

21 ENDE HY VAN DAER VOORTGE-
GAEN ZYNDE SAGH TWEE ANDERE
BROEDERS, [NAMELIK] JACOBUM DEN
B [SONE

[SONE] ZEBEDEI, ENDE JOANNEM SYNEN BROEDER, IN HET SCHIP MET HAREN VADER ZEBEDEUS, HARE NETTEN VERMAKENDE, ENDE HEEFT HAER GEROEPEN.

22 SY DAN TERSTONT VERLATENDE HET SCHIP, ENDE HAREN VADER, ZYN HEM NA-GEVOLGT.

23 ENDE JESUS OMMEGING GEHEEL GALILEEN, LERENDE IN HARE SYNAGOGEN, ENDE PREDIKENDE HET EVANGELIUM DES KONINGRYKS, ENDE GENESSENDE ALLE SIEKTE ENDE ALLE QUALE, ONDER DEN VOLCKE.

24 ENDE SYN GERUCHTE GING [VAN DAER] UYT IN GEHEEL SYRIEN: ENDE SY BRACHTEN TOT HEM ALLE DIE QUALIK GESTELT WAREN, MET VERSCHEYDEN SIEKTEN ENDE PYNEN BEVANGEN ZYNDE, ENDE VAN DEN DUYVEL BESETEN, ENDE MAEN-SIECKE, ENDE GERAEKTE, ENDE HY GENAS DESELVE.

25 ENDE VELE SCHAREN VOLGDEN HEM NA, VAN GALILEA, ENDE [VAN] DECAPOLIS, ENDE [VAN] JERUSALEM, ENDE [VAN] JUDEA, ENDE [VAN] OVER DEN JORDAEN.

HET V. CAPITTEL.

I CHRISTUS LEERT OP DEN BERG WELKE MENSCHEN GELUKZALIG ZYN. 13 VERGELYKT SYNE DISCIPELEN BY SOUT, LICHT, ENDE EEN STADT OP EENEN BERG GELEGEN. 17 VERKLAERT DAT HY IS GEKOMEN OM DE WET TE VERVULLEN. 21 WEDERSPREEKT DE VERKEERDE UYTLEGGINGEN DER OUDEN, VAN 'T SESDE GEBODT. 27 VAN 'T SEVENDE GEBODT ENDE VAN DEN SCHEYDBRIEF. 33 VAN HET EEDT-SWEEREN. 38 VAN WEERWRAKE. 40 GEBIEDT VERDRAEGSAEMHEYT. 42 WELDADIGHEYT, ENDE OPREGTE LIEFDE OOK TEGEN DE VYANDEN.

I ENDE [JESUS] DE SCHAREN SIENDE IS GEKLOMMEN OP EENEN BERG, ENDE ALS HY NEDER GESETEN WAS, QUAMEN SYNE DISCIPELEN TOT HEM.

2 ENDE SYNEN MONT GEOPENT HEBBENDE LEERDE HAER, SEGGENDE;

3 SALIG [ZYN] DE ARME VAN GEESTE: WANT HARER IS HET KONINGRYK DER HEMELN.

4 SALIG [ZYN] DIE TREUREN: WANT SY SULLEN VERTROOST WORDEN.

SA-

5 SALIG [ZYN] DE SACHTMOEDIGE:
WANT SY SULLEN HET AERTRYK BE-
ERVEN.

6. SALIG [ZYN] DIE HONGEREN EN-
DE DORSTEN [NA] DE GERECHTIGHEYT:
WANT SY SULLEN VERSADIGT WORDEN.

7 SALIG [ZYN] DE BARMHERTIGE:
WANT HAER SAL BARMHERTIGHEYT
GESCHIEDEN.

8 SALIG [ZYN] DE REYNE VAN HER-
TEN: WANT SY SULLEN GODT SIEN.

9 SALIG [ZYN] DE VREEDTSAME:
WANT SY SULLEN GODTS KINDEREN
GENAEMT WORDEN.

10 SALIG [ZYN] DIE VERVOLGT WOR-
DEN OM DER GERECHTIGHEYT WILLE;
WANT HARER IS 'T KONINGRYK DER
HEMELEN.

11 SALIG ZYT GY ALS U [DE MEN-
SCHEN] SMADEN, ENDE VERVOLGEN, EN-
DE LIEGENDE ALLE QUAET TEGEN U
SPREKEN, OM MYNENT WILLE;

12 VERBLYDT ENDE VERHEUGT [U,]
WANT UWEN LOON [IS] GROOT IN DE
HEMELEN: WANT ALSOO HEBBEN SY
VERVOLGT DE PROPHEETEN, DIE VOOR
U [GEWEEST ZYN.]

13 GY ZYT HET SOUT DER AERDE:
INDIEN NU HET SOUT SMAECKELOOS
WORT, WAER MEDE SAL [HET] GESOU-
TEN WORDEN? HET EN DEUGT NER-
GENS TOE MEER, DAN OM BUYTEN GE-
WORPEN, ENDE VAN DE MENSCHEN
VERTREDEN TE WORDEN.

14 GY ZYT HET LICHT DER WE-
REL: EEN STADT BOVEN OP EENEN
BERG LIGGENDE EN KAN NIET VERBOR-
GEN ZYN.

15 NOCH MEN STEEKT GEEN KEER-
SE AEN, ENDE SET DIE ONDER EEN
KOORN-MATE: MAER OP EEN KANDE-
LAER, ENDE SY SCHYNT ALLEN, DIE IN
DEN HUYSE [ZYN.]

16 LAET UW' LICHT ALSOO SCHYNEN
VOOR DE MENSCHEN, DAT SY UWE
GOEDE WERCKEN MOGEN SIEN, ENDE
UWEN VADER, DIE IN DE HEMELN
IS, VERHEERLICKEN.

17 MEYNT NIET DAT IK GEKOMEN BEN OM DE WET OFTE DE PROPHETEN TE ONTBINDEN: IK EN BEN NIET GEKOMEN OM [DIE] TE ONTBINDEN, MAER TE VERVULLEN.

18 WANT VOORWAER SEGGE IK U, TOT DAT DE HEMEL ENDE DE AERDE VOORBY GAEN, EN SAL DAER NIET EEN JOTA, NOCH EEN TITTEL VAN DE WET VOORBY GAEN, TOT DAT HET ALLES SAL ZYN GESCHIET.

19 SOO WIEDAN EEN VAN DESE MINSTE GEBODEN SAL ONTBONDEN, ENDE DE MENSCHEN ALSOO SAL GELEERT HEBBEN, [DIE] SAL DE MINSTE GENAEMT WORDEN IN 'T KONINGRYKE DER HEEMELN: MAER SOO WIE [DESELVE] SAL GEDAEN ENDE GELEERT HEBBEN, DIE SAL GROOT GENAEMT WORDEN IN 'T KONINGRYK DER HEEMELN.

20 WANT IK SEGGE U; HET EN ZY UWE GERECHTIGHEYT OVERVLOEDIGER ZY ALS DER SCHRIFT-GELEERDEN ENDE DER PHARIZEEN, DAT GY IN 'T KONINGRYK DER HEEMELN GEENSINS EN SULT INGAEN.

21 GY HEBT GEHOORT DAT [TOT] DEN OUDEN GESEGT IS; GY EN SULT NIET DOODEN: MAER SOO WIE DOODET, [DIE] SAL STRAFBAER ZYN DOOR HET GERICHTE.

22 DOCH IK SEGGE U: SOO WIE T'ONRECHT OP SYNEN BROEDER TOORNIG IS, DIE SAL STRAFBAER ZYN DOOR HET GERICHTE. ENDE WIE TOT SYNEN BROEDER SEGHT RAKA, DIE SAL STRAFBAER ZYN DOOR DEN GROTEN RAET. MAER WIE SEGHT, GY DWAES, DIE SAL STRAFBAER ZYN DOOR 'T HELSCHE VYER.

23 SOO GY DAN UWE GAVE SULT OP DEN ALTAER OFFEREN, ENDE ALDAER GEDACHTIG WORT, DAT UW' BROEDER YET TEGEN U HEEFT.

24 LAET DAER UWE GAVE VOOR DEN ALTAER, ENDE GAET HENEN, VERSOENT U EERST MET UWEN BROEDER, ENDE KOMT DAN, ENDE OFFERT UWE GAVE.

25 WEEST HAEST'LIK WEL GESINT
[TE-

[TEGEN] UWE WEDERPARTYE, TERWY-
LE GY NOCH MET HEM OP DEN WEG
ZYT : OP DAT DE WEDERPARTYE NIET
MISSCHIEN U DEN RECHTER OVER-LE-
VERE , ENDE DE RECHTER U DEN DIE-
NAER OVER-LEVERE, ENDE GY IN DE GE-
VANGENISSE GEWORPEN WORT.

26 VOORWAER IK SEGGE U, GY EN
SULT DAER GEENSINS UYT-KOOMEN, TOT
DAT GY DEN LAETSTEN PENNING SULT
BETAELT HEBBEN.

27 GY HEBT GEHOORT DAT [VAN]
DEN OUDEN GESEGT IS , GY EN SULT
GEEN OVERSPEL DOEN.

28 MAER IK SEGGE U ; DAT SOO WIE
EEN VROUWE [AEN-] SIET OM DESELVE
TE BEGEEREN , DIE HEEFT ALREEDE O-
VERPEL IN SYN HERTE MET HAER GE-
DAEN.

29 INDIEN DAN UWE RECHTER OO-
GE U ERGERT , TREKTSE UYT , ENDE
WERPTSE VAN U : WANT HET IS U NUT
DAT EEN UWER LEDEN VERGA , ENDE
NIET UW' GEHEEL LIGHAEM IN DE
HELLE GEWORPEN WORDE.

30 ENDE INDIEN UWE RECHTER
HANDT U ERGERT , HOUWTSE AF , EN-
DE WERPTSE VAN U : WANT HET IS U NUT
DAT EEN UWER LEDEN VERGA , ENDE
NIET UW' GEHEEL LIGHAEM IN DE
HELLE GEWORPEN WORDE.

31 DAER IS OOK GESEGT ; SOO WIE
SYN WYF VERLATEN SAL , DIE GEVE
HAER EENEN SCHEYT-BRIEF.

32 MAER IK SEGGE U ; DAT SOO WIE
SYN WYF VERLATEN SAL , ANDERS DAN
UYT OORSAKE VAN HOERERYE , DIE
MAEKT DAT SY OVERPEL DOET : ENDE
SOO WIE DE VERLATENE SAL TROU-
WEN , DIE DOET OVERPEL.

33 WEDEROM HEBT GY GEHOORT ,
DAT [VAN] DEN OUDEN GESEGT IS ,
GY EN SULT DEN EEDT NIET BREKEN ,
MAER GY SULT DEN HEERE UWE EE-
DEN HOUDEN.

34 MAER IK SEGGE U ; SWEERT
GANTSCHELIK NIET , NOCH BY DEN HE-
MEL , OM DAT HY IS DE THROON GODTS :

35 NOCH BY DE AERDE, OM DAT SY IS DE VOETBANCK SYNER VOETEN: NOCH BY JERUSALEM, OM DAT SY IS DE STADT DES GROTEN KONINGS.

36 NOCH BY U HOOFT EN SULT GY NIET SWEEREN, OM DAT GY NIET EEN HAYR KONT WIT OFTE SWART MAKEN.

37 MAER LAET ZYN UW' WOORDT, JA, JA: NEEN, NEEN: WAT BOVEN DESEN IS, DAT IS UYT DEN BOSEN.

38 GY HEBT GEHOORT DAT GESEGT IS; OOGHE OM OOGHE, ENDE TANT OM TANT.

39 MAER IK SEGGE U, DAT GY DEN BOSEN NIET EN WEDERSTAET: MAER SOO WIE UW' OP DE RECHTER WANGE SLAET, KEERT HEM OOK DE ANDERE TOE.

40 ENDE SOO YEMANDT MET U RECHTEN WIL, ENDE UWEN ROK NEMEN, LAET HEM OOK DEN MANTEL.

41 ENDE SOO WIE U SAL DWINGEN EEN MYLE TE GAEN, GAET MET HEM TWEE [MYLEN.]

42 GEEFT DEN GENEN DIE [YET] VAN U BIDT, ENDE EN KEERT U NIET AF VAN DEN GENEN DIE VAN U LEE-NEN WIL.

43 GY HEBT GEHOORT DATTER GESEGT IS; GY SULT UWEN NAESTEN LIEF HEBBEN, ENDE UWEN VYANT SULT GY HATEN.

44 MAER IK SEGGE U; HEBT UWE VYANDEN LIEF, SEGENTSE DIE U VERVLOECKEN, DOET WEL DEN GENEN DIE U HATEN, ENDE BIDT VOOR DE GENE DIE U GEWELT DOEN, ENDE DIE U VERVOLGEN.

45 OP DAT GY MEUGT KINDEREN SYN UWES VADERS DIE IN DE HEMELN IS. WANT HY DOET SYNE SONNE OPGAEN OVER BOSE ENDE GOEDE, ENDE REGENT OVER RECHTVEERDIGE ENDE ONRECHTVEERDIGE.

46 WANT INDIEN GY LIEF HEBT, DIE U LIEF HEBBEN, WAT LOON HEBT GY? DOEN OOK DE TOLLENAERS NIET HET SELVE?

47 ENDE INDIEN GY UWE BROE-DERS

DERS ALLEEN GROET WAT DOET GY BOVEN ANDERE? DOEN OOK NIET DE TOLLENAERS ALSOO?

48 WEEST DAN GY-LIEDEN VOLMAEKT, GELYK UW' VADER, DIE IN DE HEMELLEN IS, VOLMAEKT IS.

HET VI. CAPITTEL.

1 CHRISTUS LEERT HOE MEN MOET AELMOESSEN GEVEN. 5 BIDDEN. 16 VASTEN. 19 WAT VOOR SCHAT- TEN VERGADEREN. 22 HOE HET VERSTANT MOET GERICHT ZYN. 24 DAT MEN GEEN TWEE HEEREN KAN DIENEN. 25 DAT MEN DE SORGE VAN DE LIGHAMELICHE NOOTDRUFT MOET GODE BEVELEN. 33 ENDE VOOR AL HET KONINGRYKE GODTS SOEKEN.

1 **H**EBT ACHT, DAT GY UWE AELMOESSE NIET EN DOET VOOR DE MENSCHEN, OM VAN HAER GESIEN TE WORDEN: ANDERS SOO EN HEBT GY GENEN LOON BY UWEN VADER, DIE IN DE HEMELLEN IS.

2 WANNEER GY DAN AELMOESSE DOET, SOO EN LAET VOOR U NIET TROMPETTEN, GELYK DE GEVEYNSDE IN DE SYNAGOGEN, ENDE OP DE STRATEN DOEN, OP DATSE VAN DE MENSCHEN GE-EERT MOGEN WORDEN: VOORWAER SEGGE IK U, SY HEBBEN HAREN LOON WECH.

3 MAER ALS GY AELMOESSE DOET, SOO EN LAET UWE SLINCKE [HANT] NIET WETEN, WAT UWE RECHTE DOET.

4 OP DAT UWE AELMOESSE IN 'T VERBORGEN ZY: ENDE UWE VADER, DIE IN 'T VERBORGEN SIET, DIE SAL 'T U IN 'T OPENBAER VERGELDEN.

5 ENDE WANNEER GY BIDT, SOO EN SULT GY NIET ZYN GELYK DE GEVEYNSDE: WANT DIE PLEGEN GEERNE IN DE SYNAGOGEN, ENDE OP DE HOECKEN DER STRATEN STAENDE TE BIDDEN, OP DAT SY VAN DEN MENSCHEN MOGEN GESIEN WORDEN. VOORWAER IK SEGGE U, DAT SY HAREN LOON WECH HEBBEN.

6 MAER GY, WANNEER GY BIDT, GAET IN UWE BINNEN-KAMER, ENDE UWE DEUREN GESLOTEN HEBBENDE BIDT UWEN VADER DIE IN 'T VERBORGEN IS, ENDE UW' VADER DIE IN 'T VER-

VERBORGEN SIET, SAL 'T U IN 'T OPEN-
BAER VERGELDEN.

7 ENDE ALS GY BIDT, SOO EN GE-
BRUYKT GEEN YDEL VERHAEL VAN
WOORDEN, GELYK DE HEYDENEN:
WANT SY MEYNEN DAT SY DOOR HARE
VEELHEYDT VAN WOORDEN SULLEN
VERHOORT WORDEN.

8 WORDET DAN HAER NIET GELYK:
WANT UW' VADER WEET WAT GY VAN
NODE HEBT, EER GY HEM BIDDET.

9 GY DAN BIDDET ALDUS: ONSE
VADER, DIE IN DE HEMELN [ZYT,]
UWEN NAEM WERDE GEHEYLIGHT.

10 UW' KONINGRYKE KOME. UWEN
WILLE GESCHIEDE GELYK IN DEN HE-
MEL [ALSOO] OOK OP DER AERDEN.

11 ONS DAGELIKS BROOT GEEFT
ONS HEDEN.

12 ENDE VERGEEFT ONS ONSE SCHUL-
DEN, GELYK OOK WY VERGEVEN ON-
SEN SCHULDENAREN.

13 ENDE EN LEYT ONS NIET IN
VERSOEKINGE, MAER VERLOST ONS VAN
DEN BOSEN. WANT UW' IS HET KO-
NINGRYCKE, ENDE DE KRACHT, EN-
DE DE HEERLIKHEYT IN DER EEUWIG-
HEYT, AMEN.

14 WANT INDIEN GY DEN MEN-
SCHEN HARE MISDADEN VERGEEFT,
SOO SAL UWE HEMELSCH VADER OOK
U VERGEVEN.

15 MAER INDIEN GY DEN MEN-
SCHEN HARE MISDADEN NIET EN VER-
GEEFT, SOO EN SAL OOK UWE VADER
UWE MISDADEN NIET VERGEVEN.

16 ENDE WANNEER GY VAST, EN-
TOONT GEEN DROEVIG GESICHTE, GE-
LYK DE GEVEYNSDE: WANT SY MIS-
MAKEN HARE AENGESICHTEN, OP DAT
SY VAN DE MENSCHEN MOGEN GESIEN
WORDEN, ALS SY VASTEN. VOORWAER
IK SEGGE U, DAT SY HAREN LOON
WECH HEBBEN.

17 MAER GY, ALS GY VAST, SALFT
UW' HOOFT, ENDE WASCHT UW' AEN-
GESICHTE.

18 OP DAT HET VAN DE MENSCHEN
NIET

NIET GESIEN EN WERDE ALS GY VAST,
MAER VAN UW' VADER, DIE IN 'T VER-
BORGEN IS: ENDE UW' VADER, DIE IN 'T
VERBORGEN SIET, SAL 'T U IN 'T OPEN-
BAER VERGELDEN.

19 VERGADERT U GEEN SCHATTEN
OP DER AERDEN, DAERSE DE MOTTE
ENDE ROEST VERDERFT, ENDE DAER
DE DIEVEN DOOR-GRAVEN ENDE STE-
LEN.

20 MAER VERGADERT U SCHATTEN
IN DEN HEMEL, DAERSE NOCH MOTTE
NOCH ROEST EN VERDERFT, ENDE
DAER DE DIEVEN NIET EN DOOR-
GRAVEN NOCH EN STELEN.

21 WANT WAER UWEN SCHAT IS,
DAER SAL OOK UW' HERTE ZYN.

22 DE KEERSE DES LIGHAEMS IS DE
OOG: INDIEN DAN UWE OOG EEN-
VOUDIG IS, SOO SAL UW' GEHEEL LIG-
HAEM VERLICHT WESEN.

23 MAER INDIEN UW' OOG BOOS
IS, SOO SAL GEHEEL UW' LIGHAEM DUY-
STER ZYN. INDIEN DAN 'T LICHT DAT
IN U IS, DUYSTERNISSE IS, HOE GROOT
[SAL] DE DUYSTERNISSE [SELVE ZYN?]

24 NIEMANT EN KAN TWEE HEE-
REN DIENEN, WANT OF HY SAL DEN
EENEN HATEN ENDE DEN ANDEREN
LIEF HEBBEN, OF HY SAL DEN EENEN
AEN-HANGEN, ENDE DEN ANDEREN
VERACHTEN. GY EN KONDT NIET GO-
DE DIENEN ENDE DEN MAMMON.

25 DAEROM SEGGE IK U: ZYT NIET
BESORGT VOOR UW' LEVEN, WAT GY
ETEN, ENDE WAT GY DRINCKEN SULT:
NOCH VOOR UW' LIGHAEM, WAER ME-
DE GY U KLEEDEN SULT. IS 'T LEVEN
NIET MEER DAN HET VOEDSEL, ENDE
HET LIGHAEM DAN DE KLEEDINGE?

26 AENSIET DE VOGELN DES HE-
MELS, DAT SY NIET EN ZAEYEN, NOCH
EN MAEYEN, NOCH EN VERSAMELEN IN
DE SCHUEREN, ENDE UW' HEMELSCHE
VADER VOEDT [NOCHTANS] DESELVE:
EN GAET GY DESELVE NIET [SEER]
VEEL TE BOVEN?

27 WIE DOCH VAN U KAN MET BE-
C SORGT

SORGT TE ZYN EEN ELLE TOT SYNE LENGTE TOE-DOEN?

28 ENDE WAT ZYT GY BESORGT VOOR DE KLEEDINGE? AEN-MERKT DE LELIEN DES VELTS, HOE SY WASSEN: SY EN ARBEYDEN NIET, NOCH EN SPINNEN NIET:

29 ENDE IK SEGGE U DAT OOK SALOMON IN ALLE SYNE HEERLIKHEYT NIET EN IS BEKLEET GEWEEST, GELYK EEN VAN DESEN.

30 INDIEN NU GODT HET GRAS DES VELTS, DAT HEDEN IS ENDE MORGEN IN DEN OVEN GEWORPEN WORT, ALSOO BEKLEET, EN SAL HY U NIET VEEL MEER [KLEEDEN,] GY KLEYN GELOVIGE?

31 DAEROM EN ZYT NIET BESORGT, SEGGENDE: WAT SULLEN WY ETEN? OF WAT SULLEN WY DRINCKEN? OF WAER MEDE SULLEN WY ONSKLEEDEN?

32 WANT ALLE DESE DINGEN SOECKEN DE HEYDENEN. WANT UWE HEELSche VADER WEET DAT GY ALLE DESE DINGEN BEHOEFT.

33 MAER SOEKT EERST HET KONINGRYCKE GODTS, ENDE SYNE GERECHTIGHEYT, ENDE ALLE DESE DINGEN SULLEN U TOE-GEWORPEN WORDEN.

34 ZYT DAN NIET BESORGT TEGEN DEN MORGEN: WANT DE MORGEN SAL VOOR HET SYNE SORGEN, [ELCKEN] DAG HEEFT GENOEG AEN SYN SELES QUAET.

HET VIJ. CAPITTEL.

1 CHRISTUS LEERT VOORDER, HOE MEN VAN SYNEN NAESTEN MOET OORDEELEN, ENDE DEN SELVEN BESTRAFFEN. 6 DAT MEN 'T HEYLIGE DEN VERACHTERS NIET EN MOET VOOR-DRAGEN. 7 DAT MEN MET BIDDEN MOET AENHOUDEN. 12 HOE MEN HANDELEN MOET MET SYNEN NAESTEN. 13 VAN DE ENGE ENDE WYDE POORTE. 15 VAN DE VALSCHE PROPHETEN TE MYDEN. 21 DAT NIET ALLE DIE UYTERLIK GODT DIENEN SULLEN SALIG WORDEN. 24 DAT MEN HET WOORT GODTS NIET ALLEEN EN MOET HOREN, MAER OOK DOEN.

1 **E**N OORDEELT NIET, OP DAT GY NIET GEOORDEELT EN WORT.

2 WANT MET WELK OORDEEL GY OORDEELT, SULT GY GEOORDEELT WORDEN:

DEN: ENDE MET WELCKE MATE GYMETET, SAL U WEDER GEMETEN WORDEN.

3 ENDE WAT SIET GY DEN SPLINTER DIE IN DE OOGHE UWES BROEDERS IS, MAER DEN BALK DIE IN UWE OOGHE IS EN MERKT GY NIET?

4 OF, HOE SULT GY TOT UWEN BROEDER SEGGEN, LAET TOE DAT IK DEN SPLINTER UYT UW' OOGHE UYT DOE, ENDE SIET DAER IS EEN BALK IN UWE OOGHE.

5 GY GEVEYNDSDE, WERPT EERST DEN BALK UYT UW' OOGHE, ENDE DAN SULT GY BESIEEN, OM DEN SPLINTER UYT UWES BROEDERS OOGHE UYT TE DOEN.

6 EN GEEFT HET HEYLIKE DEN HONDEN NIET, NOCH EN WERPT UWE PEERLEN NIET VOOR DE SWYNEN: OP DAT SY NIET T'EEENIGER TYT DESELVE MET HARE VOETEN EN VERTREDEN, ENDE [HAER] OMKEERENDE U EN VERSCHEUREN.

7 BIDDET, ENDE U SAL GEGEVEN WORDEN: SOECKET, ENDE GY SULT VINDEN: KLOPPET, EN U SAL OPEN GEDAEN WORDEN.

8 WANT EEN YEGELIK DIE BIDT, DIE ONTFANGT: ENDE DIE SOEKT, DIE VINT: ENDE DIE KLOPT, DIEN SAL OPEN GEDAEN WORDEN.

9 OFTE WAT MENSCH IS'ER ONDER U, SOO SYN SONE HEM SOUDE BIDDEN OM BROOT, DIE HEM EENEN STEEN SAL GEVEN?

10 ENDE SOO HY HEM OM EEN VISCH SOUDE BIDDEN, DIE HEM EEN SLANGE SAL GEVEN?

11 INDIEN DAN GY, DIE BOOS ZYT, WEET UWEN KINDEREN GOEDE GAVEN TE GEVEN, HOE VEEL TE MEER SAL UWE VADER, DIE IN DE HEMELN IS, GOEDE [GAVEN] GEVEN, DEN GENEN DIESE VAN HEM BIDDEN.

12 ALLE [DINGEN] DAN DIE GY WILT DAT U DE MENSCHEN SOUDEN DOEN, DOET GY HEN OOK ALSOO: WANT DAT IS DE WET ENDE DE PROPHETEN.

13 GAET IN DOOR DE ENGE POOR-

TE: WANT WYT IS DE POORTE, ENDE BREET IS DE WEG, DIE TOT HET VERDERF LEYT, ENDE VELE ZYNDER DIE DOOR DEN SELVEN INGAEN.

14 WANT DE POORTE IS ENGE, ENDE DE WEG IS NAEUWE DIE TOT HET LEVEN LEYDT, ENDE WEYNIGE ZYNDER DIE DEN SELVEN VINDEN.

15 MAER WACHT [U] VAN DE VALSCHE PROPHETEN, DEWELCKE IN SCHAEPS-KLEEDEREN TOT U KOMEN, MAER VAN BINNEN ZYNSE GRYPENDE WOLVEN.

16 AEN HARE VRUCHTEN SULT GYSE KENNEN. LEEST MEN OOK EEN DRUYVE VAN DOORNEN, OF VYGEN VAN DISTELEN?

17 ALSOO EEN YEDER GOEDE BOOM, BRENGT VOORT GOEDE VRUCHTEN, ENDE EEN QUADE BOOM BRENGT VOORT QUADE VRUCHTEN.

18 EEN GOEDE BOOM EN KAN GEEN QUADE VRUCHTEN VOORT-BRENGEN: NOCH EEN QUADE BOOM GOEDE VRUCHTEN VOORT-BRENGEN.

19 EEN YDER BOOM DIE GEEN GOEDE VRUCHT VOORT EN BRENGT, WORT UYT-GEHOUWEN, ENDE IN 'T VYER GEWORPEN.

20 SOO SULT GY DAN DESELVE AEN HARE VRUCHTEN KENNEN.

21 NIET EEN YEGELIK, DIE TOT MY SEGHT; HEERE, HEERE, EN SAL INGAEN IN 'T KONINGRYCKE DER HEMELN: MAER DIE DAER DOET DEN WILLE MYNS VADERS, DIE IN DE HEMELN IS.

22 VELE SULLEN TEN DIEN DAGE TOT MY SEGGEN; HEERE! HEERE! EN HEBBEN WY NIET IN UWEN NAME GEPROPHETEERT, ENDE IN UWEN NAME DUYVELEN UYT-GEWORPEN, ENDE IN UWEN NAME VELE KRACHTEN GEDAEN?

23 ENDE DAN SAL IK HAER OPENTLIK AENSEGGEN; IK EN HEBBE U NOYT GEKENT. GAET WECH VAN MY GY DIE DE ONGERECHTIGHEYT WERKT.

24 EEN YEGELIK DAN DIE DESE MY-

NE

NE WOORDEN HOORT, ENDE DESELVE DOET, DIEN SAL IK VERGELYCKEN BY EEN VOORSICHTIG MAN, DIE SYN HUYS OP EEN STEEN-ROTZE GEBOUWT HEEFT.

25 ENDE DAER IS SLAG-REGEN NEDER GEVALLEN, ENDE DE WATER-STROMEN ZYN GEKOMEN, ENDE DE WINDEN HEBBEN GEWAEYT, ENDE ZYN TEGEN 'T SELVE HUYS AENGEVALLEN, ENDE HET EN IS NIET GEVALLEN, WANT HET WAS OP DE STEEN-ROTZE GEGRONT.

26 ENDE EEN YEGELIK DIE DESE MYNE WOORDEN HOORT, ENDE DESELVE NIET EN DOET, DIE SAL BY EENEN DWASEN MAN VERGELEKEN WORDEN, DIE SYN HUYS OP 'T ZANT GEBOUWT HEEFT.

27 ENDE DE SLAG-REGEN IS NEDER GEVALLEN, ENDE DE WATER-STROOMEN ZYN GEKOMEN, ENDE DE WINDEN HEBBEN GEWAEYT, ENDE ZYN TEGEN 'T SELVE HUYS AENGESLAGEN, ENDE HET IS GEVALLEN, ENDE SYNEN VAL WAS GROOT.

28 ENDE HET IS GESCHIET, ALS JESUS DESE WOORDEN GE-EYNDIGT HADDE, [DAT] DE SCHAREN HAER ONTSETTEDEN OVER SYNE LEERE.

29 WANT HY LEERDE HAER, ALS MACHT-HEBBENDE, ENDE NIET ALS DE SCHRIFT-GELEERDE.

HET VIIIJ. CAPITTEL.

I CHRISTUS REYNIGT EENEN MELAETSCHEN. 5 GE-NEEST DEN KNECHT EENS HOOFD-MANS. 14 DE SCHOON-MOEDER PETRI. 16 ENDE NOCH VELE ANDERE. 18 VER-KLAERT EENEN SCHRIFT-GELEERDEN, DIE HEM WILDE VOLGEN, SYNE ARMOEDE. 21 ENDE GEBIET EENEN AN-DEREN HEM TE VOLGEN SONDER UYT-STEL. 23 STILT HET ONWEDER OP DE ZEE. 28 DRYFT DE DUYVELEN UYT TWEE BESETENE MENSCHEN, ENDE LAET TOE DAT-SE IN DE VERKENS VAREN.

I **D**OE HY NU VAN DEN BERG AF-GEKLOMMEN WAS, ZYN HEM VELE SCHAREN GEVOLGT.

2 ENDE SIET, EEN MELAETSCHEN QUAM, ENDE AENBADT HEM, SEGGEN-DE: HEERE, INDIEN GY WILT, GY KONT MY REYNIGEN.

3 ENDE JESUS DE HANT UYT-STREC-

KENDE HEEFT HEM AEN-GERAEKT, SEGGENDE; IK WIL, WORT GEREYNIGT. ENDE TERSTONT WERT [HY VAN] SYNE MELAETSHEYT GEREYNIGT.

4 ENDE JESUS SEYDE TOT HEM; SIET DAT GY [DIT] NIEMANT EN SEGHT: MAER GAET HEENEN, TOONT U SELVEN DEN PRIESTER, ENDE OFFERT DE GAVE, DIE MOSES GEBODEN HEEFT, HAER TOT EEN GETUYGENISSE.

5 ALS NU JESUS TE CAPERNAUM INGEAEN WAS, QUAM TOT HEM EEN HOOFT-MAN OVER HONDERT, BIDDENDE HEM,

6 ENDE SEGGENDE; HEERE, MYN KNECHT LICHT TE HUYS GERAEKT, ENDE LYDT SWARE PYNEN.

7 ENDE JESUS SEYDE TOT HEM; IK SAL KOMEN ENDE HEM GENESEN.

8 ENDE DE HOOFT-MAN OVER HONDERT ANTWOORDENDE SEYDE; HEERE, IK EN BEN NIET WEERDIG DAT GY ONDER MYN DAK SOUDT INKOMEN, MAER SPREEKT ALLEENLIK EEN WOORT, ENDE MYN KNECHT SAL GENESEN WORDEN.

9 WANT IK BEN OOK EEN MENSCH ONDER DE MACHT [VAN ANDERE,] HEBBENDE ONDER MY KRYGS-KNECHTEN: ENDE IK SEGGE TOT DESEN; GAET, ENDE HY GAET: ENDE TOT DEN ANDEREN; KOMT, ENDE HY KOMT: ENDE TOT MYNEN DIENSTKNECHT; DOET DAT, ENDE HY DOET HET.

10 JESUS NU [DIT] HORENDE HEEFT HEM VERWONDERT, ENDE SEYDE TOT DE GENE DIE [HEM] VOLGDEN; VOORWAER SEGGE IK U; IK EN HEBBE SELFS IN ISRAËL SOO GROTEN GELOVE NIET GEVONDEN.

11 DOCH IK SEGGE U, DAT VELE SULLEN KOMEN VAN OOSTEN ENDE WESTEN, ENDE SULLEN MET ABRAHAM, ENDE ISAAC, ENDE JACOB AENSITTEN IN 'T KONINGRYK DER HEMELEN.

12 ENDE DE KINDEREN DES KONINGRYKS SULLEN UYT-GEWORPEN WORDEN IN DE BUYTENSTE DUYSTERNIS-

NISSE, ALDAER SAL WEENINGE ZYN, ENDE Knersinge der Tanden.

13 ENDE JESUS SEYDE TOT DEN HOOFT-MAN OVER HONDERT ; GAET HENEN, ENDE U GESCHIEDE GELYK GY GELOOFT HEBT. ENDE SYN KNECHT IS GESONT GEWORDEN TE DIER SELVER UURE.

14 ENDE JESUS GEKOMEN ZYNDE IN HET HUYS PETRI, SAGH SYN WYFS MOEDER [TE BEDDE] LIGGEN, HEBBENDE DE KORTSE.

15 ENDE HY RAEKTE HARE HANDT AEN, ENDE DE KORTSE VERLIET HAER, ENDE SY STONT OP, ENDE DIENDE HEN-LIEDEN.

16 ENDE ALS HET LAET GEWORDEN WAS, HEBBEN SY VELE VAN DEN DUYVEL BESETEN TOT HEM GEBRACHT, ENDE HY WIERP DE [BOSE] GEESTEN UYT MET DEN WOORDE, ENDE HY GENAS ALLE DIE QUALIK GESTELT WAREN.

17 OP DAT VERVULT SOUDE WORDEN, DAT GESPROKEN WAS DOOR JESAIAM DEN PROPHEET, SEGGENDE: HY HEEFT ONSE KRANKHEDEN [OP HEM] GENOMEN, ENDE [ONSE] SIEKTEN GEDRAGEN.

18 ENDE JESUS VELE SCHAREN SIENDE RONTOM HEM, BEVAL AEN D'ANDERE ZYDE OVER TE VAREN.

19 ENDE DAER QUAM EEN SEKER SCHRIFT-GELEERDE TOT HEM, ENDE SEYDE TOT HEM ; MEESTER IK SAL U VOLGEN, WAER GY OOK HENEN GAET.

20 ENDE JESUS SEYDE TOT HEM: DE VOSSEN HEBBEN HOLEN, ENDE DE VOGELN DES HEMELS NESTEN: MAER DE SONE DES MENSCHEN EN HEEFT NIET WAER HY HET HOOFT NEDER LEGGE.

21 ENDE EEN ANDER UYT SYNE DISCIPELEN SEYDE TOT HEM ; HEERE LAET MY TOE DAT IK EERST HENEN GA, ENDE MYNEN VADER BEGRAVE.

22 DOCH JESUS SEYDE TOT HEM ; VOLGT MY, ENDE LAET DE DOODE HARE DOODEN BEGRAVEN.

23 ENDE ALS HY IN 'T SCHIP GEGAEN

GAEN WAS, ZYN HEM SYNE DISCIPELEN GEVOLGT.

24 ENDE SIET, DAER ONTSTONT EEN GROTE ONSTUYMIGHEYT IN DE ZEE, ALSOO DAT HET SCHIP VAN DE GOLVEN BEDEKT WIERT, DOCH HY SLIEP.

25 ENDE SYNE DISCIPELEN BY [HEM] KOMENDE HEBBEN HEM OPGEWEKT, SEGGENDE; HEERE, BEHOEDT ONS: WY VERGAEN.

26 ENDE HY SEYDE TOT HAER; WAT ZYT GY VREESACHTIG, GY KLEYN-GELOVIGE? DOE STONT HY OP ENDE BESTRAFTE DE WINDEN ENDE DE ZEE: ENDE DAER WIERT GROTE STILTE.

27 ENDE DE MENSCHEN VERWONDERDEN HAER; SEGGENDE; HOEDANIG EEN IS DESE, DAT OOK DE WINDEN ENDE DE ZEE HEM GEHOORSAEM ZYN?

28 ENDE ALS HY OVER AEN D'ANDER ZYDE WAS GEKOMEN IN 'T LANT DER GERGESENEN, ZYN HEM TWEE VAN DEN DUYVEL BESETEN ONTMOETET, KOMENDE UYT DE GRAVEN, DIE SEER WREET WAREN, ALSOO DAT NIEMANT DOOR DIEN WEG KONDE VOORBY GAEN.

29 ENDE SIET, SY RIEPEN, SEGGENDE; JESU GY SONE GODTS, WAT HEBBEN WY MET U [TE DOEN?] ZYT GY HIER GEKOMEN OM ONS TE PYNIGEN VOOR DEN TYDT?

30 ENDE VERRE VAN HAER WAS EEN KUDDE VELER SWYNEN WEYDENDE.

31 ENDE DE DUYVELEN BADEN HEM, SEGGENDE; INDIEN GY ONS UYTWORPT, LAET ONS TOE, DAT WY IN DIE KUDDE SWYNEN VAREN.

32 ENDE HY SEYDE TOT HAER; GAET HENEN. ENDE SY UYT-GAENDE VOEREN HENEN IN DE KUDDE SWYNEN: ENDE SIET DE GEHEELE KUDDE SWYNEN STORTEDE VAN DE STEYLTE AF IN DE ZEE, ENDE STORVEN IN HET WATER.

33 ENDE DIESE WEYDDEN ZYN GEVLUCHT: ENDE ALS SY IN DE STADT GEKOMEN WAREN, BOODSCHAPTEN SY ALLE [DESE] DINGEN, ENDE WAT DEN BESETENEN [GESCHIET WAS.]

ENDE

34 ENDE SIET, DE GEHEELE STADT GING UYT JESU TE GEMOET: ENDE ALS SY HEM SAGEN, BADEN SY, DAT HY UYT HARE LANT-PALEN WILDE VERTRECKEN.

HET IX. CAPITTEL.

I CHRISTUS GENEEST EENEN GERAECTEN OFTE LAMMEN, ENDE BEWYST DAT HY MACHT HEEFT OM DE SONDEN TE VERGEVEN. 9 BEROEPT MATTHEUM, ENDE EET MET DE TOLLENAERS. 14 VERDEDIGT SYNE DISCIPELN DATSE NIET EN VASTEN. 20 GENEEST EEN VROUWE VAN 'T BLOET-VLOEYEN. 23 VERWEKTEENS OVERSTEN GESTORVENE DOCHTERKEN. 27 MAEKT TWEE BLINDEN SIENDE. 32 WERPT EENEN STOMMEN DUYVEL UYT. 35 PREDIKT ENDE GENEEST VELE SIECKEN. 36 VERMAENT TE BIDDEN OM ARBEYDERS IN DEN OOGST.

I ENDE IN HET SCHIP GEGAEN ZYNDE VOER HY OVER ENDE QUAM IN SYNE STADT. ENDE SIET, SY BRACHTEN TOT HEM EENEN GERAECTEN, OP EEN BEDDE LIGGENDE.

2 ENDE JESUS HAER GELOVE SIENDE, SEYDE TOT DEN GERAECTEN; SONE, ZYT WEL GEMOET, UWE SONDEN ZYN U VERGEVEN.

3 ENDE SIET, SOMMIGE DER SCHRIFTGELEERDE SEYDEN IN HAER SELVEN; DESE LASTERT [GODT.]

4 ENDE JESUS SIENDE HARE GEDACHTEN, SEYDE; WAEROM OVERDENKT GY QUAET IN UWE HERTEN?

5 WANT WAT IS LICHTELICKER, TE SEGGEN; DE SONDEN ZYN U VERGEVEN: OFTE TE SEGGEN; STAET OP ENDE WANDELT?

6 DOCH OP DAT GY MOOGT WETEN, DAT DE SONE DES MENSCHEN MACHT HEEFT OP DER AERDEN DE SONDEN TE VERGEVEN, (DOE SEYDE HY TOT DEN GERAECTEN) STAET OP, NEEMT UW' BEDDE OP, ENDE GAET HENEN NA U HUYS.

7 ENDE HY OPGESTAEN ZYNDE GING HENEN NA SYN HUYS.

8 DE SCHAREN NU [DAT] SIENDE, HEBBEN HAER VERWONDERT, ENDE GODT VERHEERLIKT, DIE SOODANIGE MACHT DEN MENSCHEN GEGEVEN HADDE.

D

ENDE

9 ENDE JESUS VAN DAER VOORTGAENDE, SAGHEEN MENSCHEN IN 'T TOLHUYS SITTEN GENAEMT MATTHEUS; ENDE SEYDE TOT HEM; VOLGT MY. ENDE HY OPSTAENDE VOLGDE HEM.

10 ENDE HET GESCHIEDDE ALS HY IN 'T HUYS [MATTHEI] AENSAT, SIET, VELE TOLLENAERS ENDE SONDAERS QUAMEN ENDE SATEN MEDE AEN, MET JESU, ENDE SYNE DISCIPELEN.

11 ENDE DE PHARIZEEN [DAT] SIENDE, SEYDEN TOT SYNE DISCIPELEN; WAEROM EET UW' MEESTER MET DE TOLLENAREN ENDE SONDAREN?

12 MAER JESUS [SULKS] HORENDE, SEYDE TOT HAER; DIE GESONT ZYN EN HEBBEN DEN MEDICYNMEESTER NIET VAN NODE, MAER DIE SIEK ZYN.

13 DOCH GAET HENEN ENDE LEERT, WAT HET ZY, IK WIL BARMHERTIGHEYT, ENDE NIET OFFERHANDE. WANT IK EN BEN NIET GEKOMEN OM TE ROEPEN RECHTVEERDIGE, MAER SONDAERS TOT BEKEERINGE.

14 DOE QUAMEN DE DISCIPELEN JOANNIS TOT HEM, SEGGENDE; WAEROM VASTEN WY ENDE DE PHARIZEEN VEEL, ENDE UWE DISCIPELEN EN VASTEN NIET?

15 ENDE JESUS SEYDE TOT HAER; KONNEN OOK DE BRUYLOFTS-KINDEREN TREUREN, SOO LANGE DE BRUYDEGOM BY HAER IS? MAER DE DAGEN SULLEN KOMEN, WANNEER DE BRUYDEGOM VAN HAER SAL WECH-GENOMEN ZYN, ENDE DAN SULLEN SY VASTEN.

16 OOK EN SET NIEMANT EENEN LAP ONGEVOLT LAKEN, OP EEN OUDT KLEEDT: WANT DES SELVEN AENGESETTE LAP SCHEURT AF VAN 'T KLEEDT, ENDE DAER WORT EEN ERGER SCHEURE.

17 NOCH MEN DOET GENEN NIEUWEN WYN IN OUDE [LEDER] SACKEN: ANDERS SOO BERSTEN DE [LEDER] SACKEN, ENDE DE WYN WORT UYTGESTORT, ENDE DE [LEDER] SACKEN VERDERVEN: MAER MEN DOET NIEUWEN WYN IN NIEUWE [LEDER] SACKEN,

KEN, ENDE BEYDE TE SAMEN WORDEN BEHOUDEN.

18 ALS HY DESE DINGEN TOT HAER SPRAK, SIET EEN OVERSTE QUAM ENDE AENBADT HEM, SEGGENDE; MYN DOCHTER IS NU TERSTONT GESTORVEN, DOCH KOMT ENDE LEGT UWE HANT OP HAER, ENDE SY SAL LEVEN.

19 ENDE JESUS OPGESTAEN ZYNDE VOLGDE HEM ENDE SYNE DISCIPELEN.

20 (ENDE SIET, EEN VROUWE, DIE TWAEF JAREN HET BLOET-VLOEYEN GEHADT HADDE, KOMENDE TOT HEM VAN ACHTEREN, RAEKTE DEN ZOOM SYNES KLEEDTS AEN.

21 WANT SY SEYDE IN HAER SELVEN; INDIEN IK ALLEENLIK SYN KLEET AEN-RAKE, SOO SAL IK GESONT WORDEN.

22 ENDE JESUS HEM OMKEERENDE, ENDE HAER SIENDE, SEYDE; ZYT WEL GEMOET DOCHTER, UW' GELOVE HEEFT U BEHOUDEN. ENDE DE VROUWE WIERT GESONT VAN DESELVE URE AF.)

23 ENDE ALS JESUS IN 'T HUYS DES OVERSTEN QUAM, EN SAGH DE PYPERS ENDE DE WOELENDE SCHARE.

24 SEYDE HY TOT HAER; VERTREKT, WANT HET DOCHTERKEN EN IS NIET DOOT, MAER SLAEPT. ENDE SY BELACHTEN HEM.

25 ALS NU DE SCHARE UYT-GEDREVEN WAS, GING HY IN, ENDE GREEP HARE HANT: ENDE HET DOCHTERKEN STONT OP.

26 ENDE DIT GERUCHTE GING UYT DOOR DAT GEHEELE LANT.

27 ENDE ALS JESUS VAN DAER VOORT GING, ZYN HEM TWEE BLINDE GEVOLGT, ROEPENDE ENDE SEGGENDE; [GY] SONE DAVIDS ONTFERMT U ONSER!

28 ENDE ALS HY IN HUYS GEKOMEN WAS, QUAMEN DE BLINDE TOT HEM. ENDE JESUS SEYDE TOT HAER; GELOOFT GY, DAT IK DAT DOEN KAN? SY SEYDEN TOT HEM; JA HEERE.

29 DOE RAEKTE HY HARE OOGEN
D 2 AEN,

AEN, SEGGENDE; U GESCHIEDDE NA UW' GELOVE.

30 ENDE HARE OOGEN ZYN GEOPENT GEWORDEN. ENDE JESUS HEEFT HAER SEER STRENGELIK VERBODEN, SEGGENDE; SIET, DAT HET NIEMANT EN WETE.

31 MAER SY UYT-GEGAEN ZYNDE, HEBBEN HEM RUCHTBAER GEMAEKT, DOOR DAT GEHEELE LANT.

32 ALS DESE NU UYT-GINGEN, SIET SOO BRACHTEN SY TOT HEM EEN MENSCH, DIE STOM ENDE VAN DEN DUYVEL BESETEN WAS.

33 ENDE ALS DE DUYVEL UYT-GEWORPEN WAS, SPRAK DE STOMME. ENDE DE SCHAREN VERWONDERDEN HAER, SEGGENDE; DAER EN IS NOYT DESGELYKS IN ISRAËL GESIEN.

34 MAER DE PHARIZEEN SEYDEN; HY WERPT DE DUYVELEN UYT, DOOR DEN OVERSTEN DER DUYVELEN.

35 ENDE JESUS OMGING ALLE DE STEDEN ENDE VLECKEN, LEERENDE IN HARE SYNAGOGEN, ENDE PREDIKENDE HET EVANGELIUM DES KONINGRYKS, ENDE GENESENDE ALLE SIEKTEN ENDE ALLE QUALEN ONDER DEN VOLCKE.

36 ENDE HY DE SCHAREN SIENDE, WERT INNERLIK MET ONTFERMINGE BEWEEGT OVER HAER, OM DATSE VERMOEYT ENDE VERSTROYT WAREN; GELYK SCHAPEN, DIE GEENEN HERDER EN HEBBEN.

37 DOE SEYDE HY TOT SYNE DISCIPELEN, DE OOGST IS WEL GROOT, MAER DE ARBEYDERS ZYN WEYNIGE.

38 BIDDET DAN DE HEERE DES OOGSTS, DAT HY ARBEYDERS IN SYNEN OOGST UYT-STOTE.

HET X. CAPITTEL.

1 CHRISTUS GEEFT SYNEN APOSTELN MACHT OM WONDER-WERCKEN TE DOEN. 2 HARE NAMEN. 5 SENDTSE OM TE PREDIKEN ONDER HET VOLK ISRAËLS. 8 ONDERRICHT HAER HOESE HAER TOT DE REYSE SCHICKEN, ENDE HOESE HAER DRAGEN SULLEN, TEGEN DE GEENE DIE HAER ONTFANGEN ENDE NIET EN ONTFANGEN. 16 WAT HAER VOOR SWARIGHEYT ONTMOETEN SAL, ENDE WAER MEDE SY HAER IN DESEN ALLEEN HEBBEN TE TROOSTEN. 32. LEERT WAT VOOR LOON HEBBEN TE VER-

VERWACHTEN DIE HEM STANTVASTELIK BELYDEN. 40
ENDE TEGEN SYNE DIENST-KNECHTEN WELDADIG ZYN.

I ENDE SYNE TWAELF DISCIPELEN
TOT HEM GEROEPEN HEBBENDE,
HEEFT HAER MACHT GEGEVEN OVER DE
ONREYNE GEESTEN, OM DESELVE UYT
TE WERPEN, ENDE OM ALLE SIEKTE
ENDE ALLE QUALE TE GENESEN.

2 DE NAME NU DER TWAELF A-
POSTELEN ZYN DESE: DE EERSTE, SI-
MON GESEGT PETRUS, ENDE ANDREAS
SYN BROEDER: JACOBUS DE [SONE] ZE-
BEDEI, ENDE JOANNES SYN BROEDER.

3 PHILIPPUS ENDE BARTHOLOMEUS:
THOMAS ENDE MATTHEUS DE TOLLE-
NAER: JACOBUS DE [SONE] ALPHEI, EN-
DE LEBBEUS TOE-GENAEMT THADDEUS.

4 SIMON CANANITES, ENDE JUDAS
ISCARIOTES, DIE HEM OOK VERRADEN
HEEFT.

5 DESE TWAELVE HEEFT JESUS UYT-
GESONDEN, ENDE HAER BEVEL GEGE-
VEN, SEGGENDE; GY EN SULT NIET HE-
NEN GAEN OP DEN WEG DER HEYDE-
NEN, NOCH GY EN SULT NIET INGAEN
IN [EENIGE] STADT DER SAMARITA-
NEN.

6 MAER GAET VEEL MEER HENEN
TOT DE VERLORENE SCHAPEN DES
HUYS ISRAËLS.

7 ENDE HENEN GAENDE PREDIKT,
SEGGENDE; HET KONINGRYK DER HE-
MELEN IS NABY GEKOMEN.

8 GENEEST DE KRANCKE, REYNIGT
DE MELAETSCHEN, WEKT DE DOODE OP,
WERPT DE DUYVELEN UYT. GY HEBT
HET OM NIET ONTFANGEN, GEEFT
HET OM NIET.

9 EN VERKRYGT U NOCH GOUT,
NOCH SILVER, NOCH KOPER-[GELT] IN
UWE GORDELS.

10 NOCH MALE TOT DEN WEG,
NOCH TWEE ROCKEN, NOCH SCHOE-
NEN, NOCH STAF: WANT DE ARBEY-
DER IS SYN VOEDTSEL WEERDIG.

11 ENDE IN WAT STADT OFTE VLEC-
KE GY SULT INKOMEN, ONDERSOECKT
WIE DAER IN WEERDIG IS: ENDE BLYFT

ALDAER TOT DAT GY [DAER] UYTGAET.

12 ENDE ALS GY IN 'T HUYS GAET, SOO GROET HET SELVE.

13 ENDE INDIEN DAT HUYS WEERDIG IS, SOO KOME UWEN VREDE OVER DAT SELVE: MAER INDIEN HET NIET WEERDIG EN IS, SOO KEERE UWEN VREDE WEDER TOT U.

14 ENDE SOO YEMANT U NIET EN SAL ONTFANGEN, NOCH UWE WOORDEN HOREN, UYT-GAENDE UYT DAT HUYS, OFTE UYT DESELVE STADT, SCHUDDET HET STOF UWER VOETEN AF.

15 VOORWAER SEGGE IK U; HET SAL DEN LANDE VAN SODOMA ENDE GOMORRA VERDRAEGLICKE ZYN IN DEN DAG DES OORDEELS, DAN DESELVE STADT.

16 SIET, IK SENDE U ALS SCHAPEN IN 'T MIDDEN DER WOLVEN: ZYT DAN VOORSICHTIG GELYK DE SLAGEN, ENDE OPRECHT GELYK DE DUYVEN.

17 MAER WACHT U VOOR DE MENSCHEN: WANT SY SULLEN U OVERLEVEREN IN DE RAETS-VERGADERINGEN, ENDE IN HARE SYNAGOGEN SULLEN SY U GEESSELEN.

18 ENDE GY SULT OOK VOOR STADTHOUDERS ENDE KONINGEN GELEYDET WORDEN, OM MYNENT WILLE, HAER ENDE DEN HEYDENEN TOT GETUYGENISSE.

19 DOCH WANNEER SY U OVERLEVEREN, SOO EN SULT GY NIET BESORGT ZYN, HOE OF WAT GY SPREKEN SULT. WANT HET SAL U IN DESELVE URE GEGEVEN WORDEN, WAT GY SPREKEN SULT.

20 WANT GY EN ZYT NIET DIE SPREKET, MAER [HET IS] DE GEEST UWES VADERS, DIE IN U SPREEKT.

21 ENDE DE [EENE] BROEDER SAL DEN [ANDEREN] BROEDER OVERLEVEREN TOT DE DOOT, ENDE DE VADER 'T KINT, ENDE DE KINDEREN SULLEN OPSTAEN TEGEN DE OUDERS, ENDE SULLENSE DOODEN.

22 ENDE GY SULT VAN ALLEN GEHATET

HATET WORDEN OM MYNEN NAME ,
MAER DIE VOLSTANDIG SAL BLYVEN TOT
DEN EYNDE, DIE SAL SALIG WORDEN.

23 WANNEER SY U DAN IN DESE
STADT VERVOLGEN , VLIET IN DE AN-
DERE: WANT VOORWAER SEGGE IK U,
GY EN SULT [UWE REYSE DOOR] DE
STEDEN ISRAËLS NIET GE-EYNDIGT
HEBBEN , OF DE SONE DES MENSCHEN
SAL GEKOMEN ZYN.

24 DE DISCIPEL EN IS NIET BO-
VEN DEN MEESTER, NOCH DE DIENST-
KNECHT BOVEN SYNEN HEERE.

25 HET [ZY] DEN DISCIPEL GE-
NOEG , DAT HY WERDE GELYK SYN
MEESTER , ENDE DE DIENST-KNECHT
GELYK SYN HEERE. INDIEN SY DEN
HEERE DES HUYS BEELZEBUL HEBBEN
GEHEETEN, HOE VEEL TE MEER SYNE
HUYS-GENOTEN.

26 EN VREEST DAN HAER NIET :
WANT DAER EN IS NIET BEDEKT, HET
WELK NIET EN SAL ONTDEKT WORDEN,
ENDE VERBORGEN , HET WELK NIET
EN SAL GEWETEN WORDEN.

27 HET GENE IK U SEGGE IN DE
DUYSTERNISSE, SEGGET IN HET LICHT:
ENDE HET GENE GY HOORT IN DE OORE,
PREDIKT DAT OP DE DAKEN.

28 ENDE EN VREEST U NIET VOOR
DE GENE DIE HET LIGHAEM DOODEN ,
ENDE DE ZIELE NIET EN KONNEN
DOODEN : MAER VREEST VEEL MEER
HEM, DIE BEYDE ZIELE ENDE LIG-
HAEM KAN VERDERVEN IN DE HELLE.

29 EN WORDE NIET TWEE MUSCH-
KENS OM EEN PENNINGSKEN VER-
KOCHT? ENDE NIET EEN VAN DESEN
EN SAL OP DE AERDE VALLen SONDER
UWEN VADER.

30 ENDE OOK UWE HAYREN DES
HOOFDS ZYN ALLE GETELT.

31 EN VREEST DAN NIET, GY GAET
VELE MUSCHKENS TE BOVEN.

32 EEN YEGELIK DAN DIE MY BE-
LYDEN SAL VOOR DE MENSCHEN, DIEN
SAL IK OOK BELYDEN VOOR MYNEN
VADER DIE IN DE HEMELN [IS.]

MAER

33 MAER SOO WIE MY VERLOOCHENT. SAL HEBBEN VOOR DE MENSCHEN, DIEN SAL IK OOK VERLOOCHENEN VOOR MYNEN VADER, DIE IN DE HEMELLEN [IS.]

34 EN MEYNT NIET DAT IK GEKOMEN BEN OM VREDE TE BRENGEN OP DE AERDE: IK EN BEN NIET GEKOMEN OM VREDE TE BRENGEN, MAER HET SWEERT.

35 WANT IK BEN GEKOMEN OM DEN MENSCHEN TWEEDRACHTIG TE MAKEN TEGEN SYNEN VADER, ENDE DE DOCHTER TEGEN HARE MOEDER, ENDE DE SCHOON-DOCHTER TEGEN HARE SCHOON-MOEDER.

36 ENDE SY [SULLEN] DES MENSCHEN VYANDEN [WORDEN,] DIE SYNE HUYS-GENOTEN [ZYN.]

37 DIE VADER OF MOEDER LIEF HEEFT BOVEN MY, EN IS MYNS NIET WEERDIG: EN DIE SONE OFTE DOCHTER LIEF HEEFT BOVEN MY, EN IS MYNS NIET WEERDIG.

38 ENDE DIE SYN KRUYCE NIET [OP HEM] EN NEEMT, ENDE MY NA EN VOLGT, EN IS MYNS NIET WEERDIG.

39 DIE SYNE ZIELE VINT, SAL [DE] SELVE VERLIESEN; ENDE DIE SYN ZIELE SAL VERLOREN HEBBEN OM MYNENT WILLE, SAL DESELVE VINDEN.

40 DIE U ONTFANGT, ONTFANGT MY: ENDE DIE MY ONTFANGT, ONTFANGT HEM, DIE MY GESONDEN HEEFT.

41 DIE EENEN PROPHEET ONTFANGT IN DEN NAEM EENS PROPHEETEN, SAL DEN LOON EENS PROPHEETEN ONTFANGEN: ENDE DIE EENEN RECHTVEERDIGEN ONTFANGT IN DEN NAEM EENS RECHTVEERDIGEN, SAL DEN LOON EENS RECHTVEERDIGEN ONTFANGEN.

42 ENDE SOO WIE EEN VAN DESE KLEYNE TE DRINCKEN GEEFT ALLEENLIK EENEN BEKER KOUT [WATERS,] IN DEN NAME EENS DISCIPELS, VOORWAER

WAER SEGGE IK U, HY EN SAL SYNEN
LOON GEENSINS VERLIESEN.

HET XI. CAPITTEL.

1 JOANNES DE DOOPER IN DE GEVANCKENISSE ZYNDE, SENDT TWEE DISCIPELEN TOT CHRISTUM. 4 DEN WELCKEN CHRISTUS UYT SYNE LEERE ENDE WERCKEN BEWYST, DAT HY DE BELOOFDE MESSIAS IS. 7 GEEFT TOT DEN VOLCKE VAN JOANNIS PERSOON ENDE AMPT EEN HEERLICHE GETUYGENISSE. 16 VERWYT DEN JODEN ONDER SEKERE GELYCKENISSE HARE ONBEKEERLIKHEYDT. 20 ENDE DREYGT DAEROM DE STEDEN VAN CORAZIN ENDE BETHSAIDA, ENDE CAPERNAUM MET SEER SWARE STRAFFEN. 25 STELT DAER TEGEN HET WELBEHAGEN SYNS VADERS IN HET ONDERWYSEN DER KLEYNE. 28 NOODT ALLE VERMOEYDE SONDAERS TOT HEM, ENDE BELOOFT DEN SELVEN VERQUICKINGE.

1 ENDE 'T IS GESCHIET, DOE JESUS GE-
EYNDIGT HADDE SYNE TWAELE
DISCIPELEN BEVELEN TE GEVEN, DAT
HY VAN DAER VOORTGING, OM TE LEE-
REN ENDE PREDIKEN IN HARE STEDEN.

2 ENDE JOANNES INDE GEVANGE-
NISSE GEHOORT HEBBENDE DE WERC-
KEN CHRISTI, SANT TWEE VAN SYNE
DISCIPELEN.

3 ENDE SEYDE TOT HEM; ZYT GY DE
GENE DIE KOMEN SOUDE, OF VERWACH-
TEN WY EENEN ANDEREN?

4 ENDE JESUS ANTWOORDDE ENDE
SEYDE TOT HAER: GAET HENEN ENDE
BOODTSCHAPT JOANNI WEDER, HET GE-
NE GY HOORT ENDE SIET:

5 DE BLINDE WORDEN SIENDE, EN-
DE DE KREUPELE WANDELEN, DE ME-
LAETSCHEN WORDEN GEREYNIGT, ENDE
DE DOVE HOOREN, DE DOODE WORDEN
OPGEWEKT, ENDE DEN ARMEN WORT
HET EUANGELIUM VERKONDIGT:

6 ENDE SALIG IS HY, DIE AEN MY
NIET EN SAL GEERGERT WORDEN.

7 ALS NU DESE HENEN GINGEN,
HEEFT JESUS TOT DE SCHAREN BEGIN-
NEN TE SEGGEN VAN JOANNE, WAT
ZYT GY UYT-GEGAEN IN DE WOESTYNE
TE AENSCHOUWEN? EEN RIET DAT
VAN DEN WINT GINS ENDE WEDER
BEWEEGT WORT?

8 MAER WAT ZYT GY UYT-GEGAEN
TE SIEN? EENEN MENSCHEN MET SACH-
TE KLEEDEREN BEKLEEDT? SIET DIE

E

SACH-

SACHTE [KLEEDEREN] DRAGEN ZYN IN DER KONINGEN HUYSEN.

9 MAER WAT ZYT GY UYT-GE GAEN TE SIEN? EEN PROPHEET? JA IK SEGGE U, OOK VEEL MEER DAN EEN PROPHEET.

10 WANT DESE IS 'T VAN DEN WELCKEN GESCHREVEN STAET: SIET IK SENDE MYNEN ENGEL VOOR UW' AENGESICHTE, DIE UWEN WEG BE-REYDEN SAL VOOR U HENEN.

11 VOORWAER SEGGE IK U; ONDER DE GENE DIE VAN VROUWEN GEBOREN ZYN, EN IS NIEMANT OPGESTAEN MEERDER DAN JOANNES DE DOOPER: DOCH DIE DE MINSTE IS IN 'T KONING-RYK DER HEMELN, IS MEERDER DAN HY.

12 ENDE VAN DE DAGEN JOANNIS DES DOOPERS TOT NU TOE, WORT HET KONINGRYK DER HEMELN GEWELT AENGEDAEN, ENDE DE GEWELDIGERS NEMEN HET SELVE MET GEWELT.

13 WANT ALLE DE PROPHETEN ENDE DE WET HEBBEN TOT JOANNEM TOE GEPROPHETEERT.

14 ENDE SOO GY HET WILT AEN-NEMEN, HY IS ELIAS DIE KOMEN SOUDE.

15 WIE OOREN HEEFT OM TE HO-REN, DIE HORE.

16 DOCH WAER BY SAL IK DIT GESLACHTE VERGELYCKEN? HET IS GELYK DE KINDERKENS, DIE OP DE MERKTEN SITTEN, ENDE HAREN GE-SELLEN TOE-ROEPEN,

17 ENDE SEGGEN; WY HEBBEN U OP DE FLUYTE GESPEELT, ENDE GY EN HEBT NIET GEDANST. WY HEBBEN U KLAEG-LIEDEN GESONGEN, ENDE GY EN HEBT NIET GEWEENT.

18 WANT JOANNES IS GEKOMEN NOCH ETENDE NOCH DRINCKENDE, ENDE SY SEGGEN; HY HEEFT DEN DUYVEL.

19 DE SONE DES MENSCHEN IS GEKOMEN, ETENDE ENDE DRINCKEN-DE, ENDE SY SEGGEN; SIET DAER, EEN

EEN MENSCH [DIE] EEN VRAET, ENDE WYN-SUYPER [IS,] EEN VRIENT VAN TOLLENAREN ENDE SONDAREN. DOCH DE WYSHEYT IS GERECHTVEERDIGT GEWORDEN VAN HARE KINDEREN.

20 DOE BEGON HY DE STEDEN, IN DEWELCKE SYNE KRACHTEN MEEST GESCHIEDT WAREN, TE VERWYTEN, OM DATSE HAER NIET BEKEERT EN HADDEN.

21 WEE U CHORAZIN ! WEE U BETHSAIDA ! WANT SOO IN TYRUS ENDE ZIDON DE KRACHTEN WAREN GESCHIEDT, DIE IN U GESCHIEDT ZYN, SY SOUDEN HAER EERTYTS IN SAK ENDE ASSCHE BEKEERT HEBBEN.

22 DOCH IK SEGGE U ; HET SAL TYRO ENDE ZIDON VERDRAEGLICKE ZYN IN DEN DAG DES OORDEELS, DAN U-LIEDEN.

23 ENDE GY CAPERNAUM, DIE TOT DEN HEMEL TOE ZYT VERHOOGT, GY SULT TOT DE HELLE TOE NEDER GESTOTEN WORDEN. WANT SOO IN SODOMA DIE KRACHTEN WAREN GESCHIEDT, DIE IN U GESCHIEDT ZYN, SY SOUDE TOT OP DEN HUYDIGEN DAG GEBLEVEN ZYN.

24 DOCH IK SEGGE U ; DAT HET DEN LANDE VAN SODOMA VERDRAEGLICKE SAL ZYN IN DEN DAG DES OORDEELS, DAN U.

25 IN DIE SELVE TYT ANTWOORDE JESUS ENDE SEYDE ; IK DANCKE U VADER, HEERE DES HEEMELS ENDE DER AERDEN, DAT GY DESE DINGEN VOOR DEN WYSEN ENDE VERSTANDIGEN VERBORGEN HEBT, ENDE HEBT DESELVE DEN KINDERKENS GEOPENBAERT.

26 JA VADER, WANT ALSOO IS GEWEEST HET WELBEHAGEN VOOR U.

27 ALLE DINGEN ZYN MY OVERGEVEN VAN MYNEN VADER : ENDE NIEMANT EN KENT DEN SONE DAN DE VADER, NOCHTE YEMANT EN KENT DEN VADER DAN DE SONE, ENDE DIEN HET DE SONE WIL OPENBAREN.

28 KOMT HERWAERTS TOT MY ALLE DIE VERMOEYT ENDE BELAST ZYT, ENDE IK SAL U RUSTE GEVEN:

29 NEEMT MYN JOK OP U, ENDE LEERT VAN MY, DAT IK SACHTMOEDIG BEN, ENDE NEDRIG VAN HERTEN: ENDE GY SULT RUSTE VINDEN VOOR UWE ZIELEN.

30 WANT MYN JOK IS SACHT, ENDE MYN LAST IS LICHT.

HET XII. CAPITTEL.

1 DE APOSTELN OP DEN SABBATH AYREN PLUCKENDE, WORDEN VAN CHRISTO VERANTWOORDT. 9 CHRISTUS GENEEST EEN DORRE HANDT OP DEN SABBATH, ENDE VERDEDIGT HET SELVE. 14 ONTWYKT DE LAGEN DER PHARIZEEN, ENDE GENEEST ALLERLEY KRANKHEDEN. 16 VERBIEDT SULKS RUCHTBAER TE MAKEN OM DE PROPHETIE JESAIE TE VERVULLEN. 22 WERPT EENEN DUVEL UYT EENEN BLINDEN ENDE STOMMEN, ENDE WEDERLEGT DE LASTERINGEN DER PHARIZEEN. 31 SPREEKT VAN DE SONDE IN DEN HEYLIGEN GEEST. 36 ENDE VAN DE REKENSCHAP DIE DE MENSCHEN SAL MOETEN GEVEN VAN ALLE YDELE WOORDEN. 38 GEEFT DEN PHARIZEEN GEEN ANDER TEKEN ALS HET TEKEN JONAE. 41 ENDE STELT TEGEN HARE HARTNECKIGHEYDT HET EXEMPEL DER NINEVITEN ENDE DER KONINGINNE UYT HET ZUYDEN. 43 LEERT DOOR GELYCKENISSE VAN UYTGEWORPENE ENDE WEDERKOMENDE ONREYNE GEESTEN, HOE HET HAER GAEN SAL. 46 ENDE WIE SYNE RECHTE BROEDER, SUSTER ENDE MOEDER ZYN.

1 **I**N DIEN TYT GING JESUS OP EENEN SABBATH-DAG DOOR 'T GEZAEYDE, ENDE SYNE DISCIPELEN HADDEN HONGER, ENDE BEGONDEN AYREN TE PLUCKEN ENDE TE ETEN.

2 ENDE DE PHARISEEN [DAT] SIENDE SEYDEN TOT HEM; SIET UWE DISCIPELEN DOEN DAT NIET EN IS GEOORLOFT TE DOEN, OP DEN SABBATH.

3 MAER HY SEYDE TOT HAER; EN HEBT GY NIET GELESEN WAT DAVID GEDAEN HEEFT, DOE HEM HONGERDE, ENDE HAER DIE MET HEM [WAREN?]

4 HOE DAT HY GEGAEN IS IN 'T HUYS GODTS, ENDE DE TOON-BRODEN GEGETEN HEEFT, DIE HEM NIET GEOORLOFT EN WAREN TE ETEN, NOCH OOK HAER DIE MET HEM [WAREN,] MAER DEN PRIESTEREN ALLEEN.

5 OF EN HEBT GY NIET GELESEN IN DE WET, DAT DE PRIESTERS DEN SABBATH ONTHEYLIGEN IN DEN TEMPEL,

OP

OP DE SABBATH-DAGEN, ENDE [NOCHTANS] ONSCHULDIG ZYN?

6 ENDE IK SEGGE U; DAT EEN MEERDER DAN DE TEMPEL HIER IS.

7 DOCH SOO GY GEWETEN HADDET, WAT HET ZY; IK WIL BARMHERTIGHEYT ENDE NIET OFFERHANDE, GY EN SOUD DE ONSCHULDIGE NIET VEROORDEELT HEBBEN.

8 WANT DE SONE DES MENSCHEN IS EEN HEERE OOK VAN DEN SABBATH.

9 ENDE VAN DAER VOORTGAENDE, QUAM HY IN HARE SYNAGOGE.

10 ENDE SIET DAER WAS EEN MENSCH, DIE EEN DORRE HANT HADDE, ENDE SY VRAEGDEN HEM, SEGGENDE; IS HET OOK GEOORLOFT OP DE SABBATH-DAGEN TE GENESEN? (OP DAT SY HEM MOCHTEN BESCHULDIGEN.)

11 ENDE HY SEYDE TOT HAER; WAT MENSCH SAL DER ZYN ONDER U, DIE EEN SCHAEF HEEFT, ENDE SOO DAT SELVE OP EENEN SABBATH-DAG IN EEN GRACHT VALT, [DIE HET SELVE NIET EN SAL AENGRYPEN ENDE UYT-HEFFEN?]

12 HOE VEEL GAET NU EEN MENSCH EEN SCHAEF TE BOVEN; SOO IS HET DAN OP DE SABBATH-DAGEN GEOORLOFT WEL TE DOEN.

13 DOE SEYDE HY TOT DIEN MENSCH; STREKT UWE HANDT UYT; ENDE HY STREKTESE UYT, ENDE SY WERDT HERSTELT GESONT GELYK DE ANDERE.

14 ENDE DE PHARIZEEN UYTGE GAEN ZYNDE HIELDEN T'SAMEN RAEDT TEGEN HEM, HOE SY HEM DOODEN MOCHTEN.

15 MAER JESUS [DAT] WETENDE VERTROK VAN DAER, ENDE VELE SCHAREN VOLGDEN HEM, ENDE HY GENASSE ALLE.

16 ENDE GEBOODT HAER SCHERPELIK DAT SY HEM NIET OPENBAER MAKEN EN SOUDEN.

17 OP DAT VERVULT SOUDE WORDEN HET GENE GESPROKEN IS DOOR JESAIAM DEN PROPHEET, SEGGENDE;

E 3 SIET

18 SIET MYNEN KNECHT, WELCKEN IK VERKOREN HEBBE, MYNEN BEMINDEN, IN WELCKEN MYN ZIELE EEN WEL-BEHAGEN HEEFT. IK SAL MYNEN GEEST OP HEM LEGGEN, ENDE HY SAL HET OORDEEL DEN HEYDENEN VERKONDIGEN.

19 HY EN SAL NIET TWISTEN, NOCH ROEPEN, NOCH DAER EN SAL NIEMANT SYNE STEMME OP DE STRATEN HOREN.

20 HET GEKROOKE RIET EN SAL HY NIET VERBREKEN, ENDE HET ROOCKENDE LEMMET EN SAL HY NIET UYTBLUSSCHEN, TOT DAT HY HET OORDEEL SAL UYT-BRENGEN TOT OVERWINNINGE.

21 ENDE IN SYNEN NAME SULLEN DE HEYDENEN HOPEN.

22 DOE WIERT TOT HEM GEBRAGHT EEN VAN DEN DUYVEL BESETEN, [DIE] BLINDT ENDE STOM [WAS,] ENDE HY GENAS HEM, ALSOO DAT DE BLINDE ENDE STOMME, BEYDE SPRAK ENDE SAGH.

23 ENDE ALLE DE SCHAREN ONTSETTEDEN HAER, ENDE SEYDEN; IS NIET DESE DE SONE DAVIDS?

24 MAER DE PHARIZEEN [DIT] GEHOORT HEBBENDE SEYDEN; DESE EN WERPT DE DUYVELEN NIET UYT, DAN DOOR BEELZEBUL, DEN OVERSTEN DER DUYVELEN.

25 DOCH JESUS KENNENDE HARE GEDACHTEN SEYDE TOT HAER; EEN YEDER KONINGRYK, DAT TEGEN HEMSELVEN VERDEELT IS, WORT VERWOEST: ENDE EEN YEDER STADT, OFTE HUYS, DAT TEGEN HEMSELVEN VERDEELT IS, EN SAL NIET BESTAEN.

26 ENDE INDIEN DE SATAN DEN SATAN UYT-WERPT, SOO IS HY TEGEN HEM SELVEN VERDEELT: HOE SAL DAN SYN RYK BESTAEN?

27 ENDE INDIEN IK DOOR BEELZEBUL DE DUYVELEN UYT-WERPE, DOOR WIEN WERPENSE DAN UWE SONEN UYT? DAEROM SULLEN DIE UWE RECHTERS ZYN.

MAAR

28 MAER INDIEN IK DOOR DEN GEEST GODTS DE DUYVELEN UYTWERPE, SOO IS DAN HET KONINGRYK GODTS TOT U GEKOMEN.

29 OFTE HOE KAN YEMANT IN 'T HUYS EENS STERCKEN INKOMEN, ENDE SYNE VATEN ONTROVEN, 'T EN ZY DAT HY EERST DEN STERCKEN GEBONDEN HEBBE, ENDE ALS DAN SAL HY SYN HUYS BEROVEN.

30 WIE MET MY NIET EN IS, DIE IS TEGEN MY: ENDE WIE MET MY NIET EN VERGADERT DIE VERSTROYT.

31 DAEROM SEGGE IK U, ALLE SONDE ENDE LASTERINGE SAL DEN MENSCHEN VERGEVEN WORDEN: MAER DE LASTERINGE TEGEN DEN GEEST EN SAL DEN MENSCHEN NIET VERGEVEN WORDEN.

32 ENDE SOO WIE [EENIG] WOORDT GESPROKEN SAL HEBBEN TEGEN DEN SONE DES MENSCHEN, HET SAL HEM VERGEVEN WORDEN: MAER SOO WIE TEGEN DEN HEYLIGEN GEEST SAL GESPROKEN HEBBEN, 'T EN SAL HEM NIET VERGEVEN WORDEN, NOCH IN DESE EEUWE, NOCH IN DE TOEKOMENDE.

33 OFTE MAEKT DEN BOOM GOET, ENDE SYNE VRUCHT GOET: OFTE MAEKT DEN BOOM QUAET, ENDE SYNE VRUCHT QUAET. WANT UYT DE VRUCHT WORDT DE BOOM GEKENT.

34 GY ADDEREN-GE BROETSELS, HOE KONDT GY GOEDE DINGEN SPREKEN DAER GY BOOS ZYT, WANT UYT DEN OVERVLOEDT DES HERTEN SPREEKT DE MONT.

35 DE GOEDE MENSCH BRENGT GOEDE DINGEN VOORT UYT DEN GOEDEN SCHAT DES HERTEN, ENDE DE BOSE MENSCH BRENGT BOSE DINGEN VOORT UYT DEN BOSEN SCHAT.

36 MAER IK SEGGE U; DAT VAN ELKYDEL WOORDT HET WELK DE MENSCHEN SULLEN GESPROKEN HEBBEN, SY VAN HET SELVE SULLEN REECKENSCHAP GEVEN IN DEN DAGE DES OORDEELS.

37 WANT UYT UWE WOORDEN SULT GY

GY GERECHTVEERDIGT WORDEN, ENDE UYT UWE WOORDEN SULT GY VEROORDEELT WORDEN.

38 DOE ANTWOORDDEN SOMMIGE DER SCHRIFT-GELEERDE ENDE PHARIZEEN, SEGGENDE; MEESTER, WY WILDEN VAN U [WEL] EEN TEECKEN SIEN.

39 MAER HY ANTWOORDDE ENDE SEYDE TOT HAER; HET BOOS ENDE OVERSPELIG GESLACHTE VERSOEKT EEN TEECKEN, ENDE HAER EN SAL GEEN TEECKEN GEGEVEN WORDEN, DAN HET TEECKEN JONE DES PROPHETEN.

40 WANT GELYK JONAS DRIE DAGEN ENDE DRIE NACHTEN WAS IN DEN BUYK DES WALVISCHS, ALSOO SAL DE SONE DES MENSCHEN DRIE DAGEN ENDE DRIE NACHTEN WESEN IN HET HERTE DER AERDEN.

41 DE MANNEN VAN NINEVE SULLEN OPSTAEN IN HET OORDEEL MET DIT GESLACHTE, ENDE SULLEN HET SELVE VEROORDEELEN: WANT SY HEBBEN HAER BEKEERT OP DE PREDIKINGE JONE. ENDE SIET, MEER DAN JONAS IS HIER.

42 DE KONINGINNE VAN HET ZUYDEN SAL OPSTAEN IN 'T OORDEEL MET DIT GESLACHTE ENDE HET SELVE VEROORDEELEN: WANT SY IS GEKOMEN VAN DE EYNDEN DER AERDE, OM TE HOOREN DE WYSHEYDT SALOMONS. ENDE SIET, MEER DAN SALOMON IS HIER.

43 ENDE WANNEER DE ONREYNE GEEST VAN DEN MENSCHEN UYT-GEGAEN IS, SOO GAET HY DOOR DORRE PLAETSEN, SOECKENDE RUSTE, ENDE EN VINDTSE NIET.

44 DAN SEGHT HY; IK SAL WEDERKEEREN IN MYN HUYS, VAN WAER IK UYT-GEGAEN BEN: ENDE KOMENDE VINT HY 'T LEDIG, MET BESEMEN GEKEERT, ENDE VERCIERT.

45 DAN GAET HY HENEN ENDE NEEMT MET HEM SEVEN ANDERE GEESTEN BOOSER DAN HY SELVE, ENDE INGE GAEN ZYNDE WOONENSE ALDAER, ENDE HET LAETSTE DES SELVEN MENSCHES

SCHES WORT ERGER DAN HET EERSTE. ALSOO SAL HET OOK MET DIT BOOS GESLACHTE ZYN.

46 ENDE ALS HY NOCH TOT DE SCHAREN SPRAK, SIET SYNE MOEDER ENDE BROEDERS STONDEN BUYTEN, SOECKENDE HEM TE SPREKEN.

47 ENDE YEMANDT SEYDE TOT HEM; SIET UWE MOEDER ENDE UWE BROEDERS STAEN [DAER] BUYTEN, SOECKENDE U TE SPREKEN.

48 MAER HY ANTWOORDENDE SEYDE TOT DEN GENEN DIE HEM [DAT] SEYDE; WIE IS MYNE MOEDER? ENDE WIE SYN MYNE BROEDERS?

49 ENDE SYNE HANDT UYT-STRECKENDE OVER SYNE DISCIPELEN, SEYDE; SIET MYNE MOEDER ENDE MYNE BROEDERS.

50 WANT SOO WIE DEN WILLE MYNS VADERS DOET DIE IN DE HEMELLEN IS, DESELVE IS MYN BROEDER, ENDE SUSTER, ENDE MOEDER.

HET XIII. CAPITTEL.

I CHRISTUS STELT SYNE TOEHOORDEREN VOOR VERSCHEYDEN GELYCKENISSEN, DAER VAN D'EERSTE IS VAN EEN ZAEYER, WIENS ZAEDT OP VERSCHEYDEN PLAETSEN VALT. 10 VERKLAERT SYNEN DISCIPELEN DE OORSAKE, WAEROM HY IN GELYCKENISSEN SPREEKT. 18 LEGT SYNEN DISCIPELEN DESELVE GELYCKENISSE UYT. 24 VOEGT DAER BY DE GELYCKENISSE VAN HET ONKRUYDT TUSSCHEN DE TARWE. 31 VAN HET MOSTAERT-ZAEDT. 33 VAN DEN SUER-DEESSEM. 36 LEGT UYT DE GELYCKENISSE VAN HET ONKRUYDT. 44 DOET DAER BY DE GELYCKENISSE VAN DEN VERBORGEN SCHAT. 45 VAN DEN KOOP-MAN DIE PEERLEN SOEKT. 47 VAN HET VISCH-NET. 52 VAN EEN SCHRIFT-GELEERDE DIE UYT SYNEN SCHAT NIEUW ENDE OUDT VOORT-BRENGT. 54 KOMT IN SYN VADERLANT, DAER HY NIET VEEL GEACHT EN WORT.

I ENDE TE DIEN DAGE JESUS UYT DEN HUYSE GEGAEN ZYNDE, SAT BY DE ZEE.

2 ENDE TOT HEM VERGADERDEN VELE SCHAREN, SOO DAT HY IN EEN SCHIP GING ENDE NEDER SAT, ENDE ALLE DE SCHARA STONT OP DEN OEVER.

3 ENDE HY SPRAK TOT HAER VELE DINGEN DOOR GELYCKENISSEN, SEGGENDE; SIET EEN ZAEYER GING UYT OM TE ZAEYEN:

4 ENDE ALS HY ZAEYDE VIEL EEN

DEEL [ZAETS] BY DEN WEG: ENDE DE VOGELN QUAMEN, ENDE ATEN DAT SELVE OP.

5 ENDE EEN ANDER [DEEL] VIEL OP STEENACHTIGE [PLAETSEN,] DAER HET NIET VEEL AERDE EN HADDE, ENDE HET GING TERSTONT OP, OM DAT HET GEEN DIEPTE VAN AERDE EN HADDE.

6 MAER ALS DE SONNE OPGEGAEN WAS, SOO IS 'T VERBRANDT GEWORDEN, ENDE OM DAT HET GEEN WORTTEL EN HADDE, IS HET VERDORT.

7 ENDE EEN ANDER [DEEL] VIEL IN DE DOORNEN: ENDE DE DOORNEN WIESSEN OP, ENDE VERSTIKTEN 'T SELVE:

8 ENDE EEN ANDER [DEEL] VIEL IN DE GOEDE AERDE, ENDE GAF VRUCHT, HET EEN HONDERT, 'T ANDER SESTIG, ENDE HET ANDER DERTIG [VOUT.]

9 WIE OOREN HEEFT OM TE HOREN, DIE HORE!

10 ENDE DE DISCIPELEN TOT HEM KOMENDE SEYDEN TOT HEM; WAEROM SPREEKT GY TOT HAER DOOR GELYCKENISSEN?

11 ENDE HY ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER; OM DAT HET U GEGEVEN IS, DE VERBORGENTHEDEN DES KONINGRYKS DER HEMELN TE WETEN, MAER DIEN EN IS HET NIET GEGEVEN.

12 WANT WIE HEEFT, DIEN SAL GEGEVEN WORDEN, ENDE HY SAL OVERTVLOEDELIC HEBBEN: MAER WIE NIET EN HEEFT, VAN DIEN SAL GENOMEN WORDEN OOK DAT HY HEEFT.

13 DAEROM SPREKE IK TOT HAER DOOR GELYCKENISSEN, OM DAT SY SIENDE NIET EN SIEN, ENDE HORENDE NIET EN HOREN, NOCH OOK VERSTAEN.

14 ENDE IN HAER WORDT DE PROPHEETIE JESAIE VERVULT DIE SEGT: MET HET GEHOOR SULT GY HOREN, ENDE GEENSINS VERSTAEN: ENDE SIENDE SULT GY SIEN, ENDE GEENSINS BEMERCKEN.

WANT

15 WANT HET HERTE DESES VOLKS IS DIK GEWORDEN, ENDE SY HEBBEN MET DEN OOREN SWAERLIK GEHOORT: ENDE HARE OOGEN HEBBEN SY TOEGEDAEN, OP DAT SY NIET T'EEENIGER TYT MET DEN OOGEN EN SOUDEN SIEN, ENDE MET DEN OOREN HOREN, ENDE MET DER HERTEN VERSTAEN, ENDE HAER BEKEEREN, ENDE IK HAER GENESE.

16 DOCH UWE OOGEN ZYN SALIG, OM DAT SY SIEN, ENDE UWE OOREN OM DAT SY HOREN.

17 WANT VOORWAER IK SEGGE U, DAT VELE PROPHETEN ENDE RECHTVEERDIGE HEBBEN BEGEERT TE SIEN DE DINGEN DIE GY SIET, ENDE EN HEBBEN [SE] NIET GESIEN: ENDE TE HOREN DIE DINGEN DIE GY HOORT, ENDE EN HEBBEN [SE] NIET GEHOORT.

18 GY DAN HOORT DE GELYCKENISSE VAN DEN ZAEYER.

19 ALS YEMANT DAT WOORT DES KONINGRYKS HOORT, ENDE NIET EN VERSTAET, SOO KOMT DE BOSE, ENDE RUKT WECH'T GENE IN SYN HERTE GEZAEYT WAS. DESE IS DE GENE DIE BY DEN WEG BEZAEYT IS.

20 MAER DIE IN STEENACHTIGE [PLAETSEN] BEZAEYT IS, DESE IS DE GENE DIE HET WOORT HOORT, ENDE DAT TERSTONT MET VREUGDEN ONTFANGT.

21 DOCH HY EN HEEFT GEEN WORTTEL IN HEM SELVEN, MAER IS VOOR EENEN TYT: ENDE ALS VERDRUCKINGE OF VERVOLGINGE KOMT, OM DES WOORTS WILLE, SOO WORT HY TERSTONT GE-ERGERT.

22 ENDE DIE IN DE DOORNEN BEZAEYT IS, DESE IS DE GENE DIE 'T WOORT HOORT, ENDE DE SORGVULDIGHEYT DESER WERELT, ENDE DE VERLEYDINGE DES RYKDOMS VERSTIKT HET WOORT, ENDE HET WORT ONVRUCHTBAER.

23 DIE NU INDE GOEDE AERDE BEZAEYT IS, DESE IS DE GENE DIE HET

WOORT HOORT ENDE VERSTAET, DIE OOK VRUCHT DRAEGT, ENDE VOORT-BRENGT, DE EEN HONDERT, DE ANDER SESTIG, ENDE DE ANDER DERTIG [VOUT.]

24 EEN ANDER GELYCKENISSE HEEFT HY HAER VOORGESTELT, SEGGENDE; HET KONINGRYK DER HEMELN IS GELYK EEN MENSCH DIE GOET ZAEDE ZAEYDE IN SYNEN ACKER.

25 ENDE ALS DE MENSCHEN SLIEPEN QUAM SYNEN VYANT ENDE ZAEYDE ONKRUYDT MIDDEN IN DE TARWE, ENDE GING WECH.

26 DOE HET NU [TOT] KRUYDT OPGESCHOTEN WAS, ENDE VRUCHT VOORT-BRACHT, DOE OPENBAERDE HEM OOK HET ONKRUYDT.

27 ENDE DE DIENST-KNECHTEN VAN DEN HEERE DES HUYS GINGEN ENDE SEYDEN TOT HEM: HEERE, EN HEBT GY NIET GOEDT ZAEDE IN UWEN ACKER GEZAEYT: VAN WAER HEEFT HY DAN DIT ONKRUYDT?

28 ENDE HY SEYDE TOT HAER; EEN VYANDIG MENSCH HEEFT DAT GEDAEN. ENDE DE DIENSTKNECHTEN SEYDEN TOT HEM; WILT GY DAN DAT WY HENEN GAEN, ENDE DAT SELVE VERGADEREN?

29 MAER HY SEYDE; NEEN, OP DAT GY HET ONKRUYDT VERGADERENDE, OOK MOGELIK MET HET SELVE DE TARWE NIET UYT EN TREKT.

30 LAETSE BEYDE TE SAMEN OPWASSEN TOT DEN OOGST, ENDE IN DEN TYT DES OOGSTS SAL IK TOT DE MAEYERS SEGGEN; VERGADERT EERST DAT ONKRUYDT, ENDE BINT HET IN BUSSELEN, OM 'T SELVE TE VERBRANDEN: MAER DE TARWE BRENGT TE SAMEN IN MYNE SCHUERE.

31 EEN ANDER GELYCKENISSE HEEFT HY HAER VOORGESTELT, SEGGENDE; HET KONINGRYK DER HEMELN IS GELYK HET MOSTAERT-ZAEDT, HET WELK EEN MENSCH HEEFT GENOMEN, ENDE IN SYNEN ACKER GEZAEYT:

32 HET WELCKE WEL HET MINSTE

IS ONDER ALLE DE ZADEN: MAER WANNEER HET OP-GEWASSEN IS, DAN IS 'T HET MEESTE VAN DE MOES-KRUYDEN: ENDE HET WORDT EEN BOOM, ALSOO DAT DE VOGELN DES HEMELS KOMEN ENDE NESTELN IN SYNE TACKEN.

33 EEN ANDERE GELYCKENISSE SPRAK HY TOT HAER [SEGGENDE;] HET KONINGRYK DER HEMELN IS GELYK EEN SUER-DEESSEM, WELCKE EEN VROUWE NAM ENDE VERBERGDE IN DRIE MATEN MEELS, TOT DAT HET GEHEEL GESUERT WAS.

34 ALLE DESE DINGEN HEEFT JESUS TOT DE SCHAREN GESPROKEN DOOR GELYCKENISSEN: ENDE SONDER GELYCKENISSE EN SPRAK HY TOT HAER NIET.

35 OP DAT VERVULT SOUDE WORDEN, DAT GESPROKEN IS DOOR DEN PROPHEET, SEGGENDE; IK SAL MYNEN MONT OP DOEN DOOR GELYCKENISSEN: IK SAL VOORT-BRENGEN DINGEN DIE VERBORGEN WAREN VAN DE GRONT-LEGGINGE DER WERELT.

36 DOE NU JESUS DE SCHAREN [VAN HEM] GELATEN HADDE, GING HY NA HUYS. ENDE SYNE DISCIPELEN QUAMEN TOT HEM, SEGGENDE; VERKLAERT ONS DE GELYCKENISSE VAN HET ONKRUYDT DES ACKERS.

37 ENDE HY ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER; DIE HET GOET ZAEDT ZAeyt, IS DE SONE DES MENSCHEN.

38 ENDE DE ACKER IS DE WERELT: ENDE HET GOEDE ZAEDT ZYN DE KINDEREN DES KONINGRYKS: ENDE HET ONKRUYDT ZYN DE KINDEREN DES BOSEN.

39 ENDE DE VYANDT DIE HET SELVE GEZAeyt HEEFT, IS DE DUYVEL: ENDE DE OOGST IS DE VOLEYNDINGE DER WERELT: ENDE DE MAEYERS ZYN DE ENGELN.

40 GELYCKERWYS DAN HET ONKRUYDT VERGADERT, ENDE MET VYER VERBRANT WORT, ALSOO SAL HET [OOK] ZYN IN DE VOLEYNDINGE DESER WERELT.

41 DE SONE DES MENSCHEN SAL SYNE ENGELN UYT-SENDEN, ENDE SY SULLEN UYT SYN KONINGRYK VERGADEREN ALLE DE ERGERNISSEN, ENDE DE GENE DIE DE ONGERECHTIGHEYT DOEN:

42 ENDE SULLEN DESELVE IN DEN VYERIGEN OVEN WERPEN: DAER SAL WENINGE ZYN ENDE Knersinge der Tanden.

43 DAN SULLEN DE RECHTVEERDIGE BLINCKEN, GELYK DE SONNE, IN HET KONINGRYK HAERS VADERS. DIE OOREN HEEFT OM TE HOREN; DIE HORE!

44 WEDEROM IS HET KONINGRYK DER HEMELN GELYK EEN SCHAT IN DEN ACKER VERBORGEN, WELCKEN EEN MENSCH GEVONDEN HEBBENDE, VERBERGDE [DIEN,] ENDE VAN BLYDTSCHAP OVER DEN SELVEN GAET HY HENEN ENDE VERKOOPT AL WAT HY HEEFT, ENDE KOOPT DIEN SELVEN ACKER.

45 WEDEROM IS HET KONINGRYK DER HEMELN GELYK EEN KOOP-MAN DIE SCHOONE PEERLEN SOEKT:

46 DE WELCKE, HEBBENDE EEN PEERLE VAN GROTE WEERDE GEVONDEN, GING HENEN EN VERKOCHT AL WAT HY HADDE, ENDE KOCHT DESELVE.

47 WEDEROM IS HET KONINGRYK DER HEMELN GELYK EEN NET GEWORPEN IN DE ZEE, ENDE DAT ALLERLEY SOORTEN [VAN VISSCHEN] T'SAMEN BRENGT:

48 HET WELCKE, WANNEER HET VOL GEWORDEN IS, [DE VISSCHERS] AEN DEN OEVER OP-TRECKEN, ENDE NEDER SITTENDE LESEN HET GOEDE UYT IN [HARE] VATEN, MAER HET QUADE WERPEN SY WECH.

49 ALSOO SAL HET IN DE VOLEYN-DINGE DER EEUWEN WESEN: DE ENGELN SULLEN UYT-GAEN, ENDE DE BOSE UYT HET MIDDEN DER RECHTVEERDIGE AF-SCHEYDEN:

50 ENDE SULLEN DESELVE IN DEN VYERI-

VYERIGEN OVEN WERPEN. DAER SAL ZYN WEENINGE ENDE Knersinge der Tanden.

51 ENDE JESUS SEYDE TOT HAER; HEBT GY DIT ALLES VERSTAEN? SY SEYDEN TOT HEM; JA HEERE.

52 ENDE HY SEYDE TOT HAER: DAEROM EEN YEGELIK SCHRIFT-GELEERDE IN HET KONINGRYK DER HEMELEN ONDERWESEN, IS GELYK EEN HEERE DES HUYS DIE UYT SYNEN SCHAT NIEUWE ENDE OUDE DINGEN VOORTERENGT.

53 ENDE 'T IS GESCHIEDT ALS JESUS DESE GELYCKENISSEN GE-EYNDIGT HADDE, VERTROK HY VAN DAER.

54 ENDE GEKOMEN ZYNDE IN SYN VADER-LANT LEERDE HYSE IN HARE SYNAGOGHE, SOO DAT SY HAER ONTSETTEN, ENDE SEYDEN; VAN WAER [KOMT] DESEN DIE WYSHEYT ENDE DIE KRACHTEN?

55 IS DESE NIET DE SONE DES TIMMERMANS? ENDE IS SYNE MOEDER NIET GENAEMT MARIA, ENDE SYN BROEDERS JACOBUS ENDE Joses, ENDE SIMON ENDE JUDAS?

56 ENDE SYNE SUSTERS ZYNSE NIET ALLE BY ONS? VAN WAER [KOMT] DAN DESEN DIT ALLES?

57 ENDE SY WIERDEN AEN HEM GEREGERT. MAER JESUS SEYDE TOT HAER; EEN PROPHEET EN IS NIET ONGE-EERT DAN IN SYN VADER-LANT, ENDE IN SYN HUYS.

58 ENDE HY EN HEEFT ALDAER NIET VELE KRACHTEN GEDAEN, VAN WEGEN HAER ONGELOVE.

HET XIV. CAPITTEL.

1 HET GEVOELEN HERODIS VAN CHRISTO. 3 VERHAEL VAN JOANNIS DES DOOPERS GEVANGENISSE ENDE ONTHOOFDINGE OP HET VERSOEK VAN HERODIAS DOCHTER. 13 CHRISTUS VERZADIGT IN DE WOESTYNE OVER DE VYF DUYSENT MENSCHEN MET VYF BRODEN ENDE TWEE VISSCHEN. 22 KOMT TOT SYNE DISCIPELEN DIE OP ZEE IN NOOT WAREN, ENDE WANDELT OP HET WATER. 28 ENDE OP SYN GEBODT OOK PETRUS, DIE BEVREEST VOOR DEN WINT BEGINT TE SINKEN, MAER WORT BEHOUDEN VAN CHRISTO. 32 DIE HET ONWEDER STILT, WAER DOOR HY BEKENT WORT GODTS SONE TE SYN. 34 CHRISTUS KOMT WEDER IN HET LANDT VAN GENNESARETH ENDE GENEEST VELE KRANCKE.

I **T**E DIER SELVER TYDT HOORDE HERODES DE VIER-VORST HET GERUCHTE VAN JESU.

2 ENDE SEYDE TOT SYNE KNECHTEN; DESE IS JOANNES DE DOOPER: HY IS OPGEWEKT VAN DEN DOODEN, ENDE DAEROM WERCKEN DIE KRACHTEN IN HEM.

3 WANT HERODES HADDE JOANNEM GEVANGEN GENOMEN, ENDE HEM GEBONDEN, ENDE IN DEN KERCKER GESET, OM HERODIAS DE HUYS-VROUWE PHILIPPI SYNS BROEDERS WILLE.

4 WANT JOANNES SEYDE TOT HEM; HET EN IS U NIET GEOORLOFT HAER TE HEBBEN.

5 ENDE WILLENDEN HEM DOODEN, VREESDE HY HET VOLK, OM DAT SY HEM HIELDEN VOOR EEN PROPHEET.

6 MAER ALS DE DAG VAN HERODIS GEBOORTE GEHOUDEN WIERT, DANSTE DE DOCHTER VAN HERODIAS IN HET MIDDEN [VAN HAER,] ENDE SY BEHAEGDE HERODI.

7 WAEROM HY HAER MET EEDE BELOOFDE TE GEVEN, WAT SY OOK EYSCHEN SOUDE.

8 ENDE SY TE VOREN ONDERRECHT ZYNDE VAN HARE MOEDER, SEYDE; GEEFT MY HIER IN EEN SCHOTEL HET HOOFT JOANNES DES DOOPERS.

9 ENDE DE KONING WIERT BEDROEFT, DOCH OM DE EEDEN, ENDE DE GENE DIE [MET HEM] AEN-SATEN, GEBOODT HY, DAT HET [HAER] SOUDE GEGEVEN WORDEN.

10 ENDE SANDT HENEN, ENDE ONTHOOFDE JOANNEM IN DEN KERCKER.

11 ENDE SYN HOOFT WERT GEBRACHT IN EEN SCHOTEL, ENDE HET DOCHTERKEN GEGEVEN, ENDE SY DROEG HET HARE MOEDER.

12 ENDE SYNE DISCIPELEN QUAMEN, ENDE NAMEN HET LIGHAEM WECH, ENDE BEGROEVEN HET SELVE: ENDE GINGEN ENDE BOODSCHAPTEN HET JESU.

13 ENDE [ALS] JESUS [DIT] HOORDE,

DE; VERTROK HY VAN DAER TE SCHEPE, NA EEN WOESTE PLAETSE ALLEEN: ENDE DE SCHAREN [DAT] HORENDE, ZYN HEM TE VOETE GEVOLGT UYT DE STEDEN.

14 ENDE JESUS UYT-GAENDE SAGH EEN GROTE SCHARE, ENDE WIERT INNERLYK MET ONTFERMINGE OVER HAER BEWEEGT, ENDE GENAS HARE KRANCKEN.

15 ENDE ALS 'T NU AVONT WIERT, QUAMEN SYNE DISCIPELEN TOT HEM, SEGGENDE; DESE PLAETSE IS WOEST, ENDE DE TYDT IS NU VOORBY GEGAEN: LAET DE SCHAREN VAN U, OP DAT SY HENEN GAEN IN DE VLECKEN, ENDE HAER SELVEN SPYSE KOPEN.

16 MAER JESUS SEYDE TOT HAER; 'T EN IS HAER NIET VAN NODE HENEN TE GAEN: GEEFT GY HAER TE ETEN.

17 DOCH SY SEYDEN TOT HEM; WY EN HEBBEN HIER NIET DAN VYF BRODEN ENDE TWEE VISSCHEN.

18 ENDE HY SEYDE; BRENGT MY DESELVE HIER.

19 ENDE HY BEVAL DE SCHAREN NEDER TE SITTE, OP HET GRAS, ENDE NAM DE VYF BRODEN, ENDE DE TWEE VISSCHEN, ENDE OPWAERTS SIENDE NA DEN HEMEL ZEGENDE DESELVE: ENDE ALS HYSE GEBROKEN HADDE, GAF HY DE BRODEN DEN DISCIPELEN, ENDE DE DISCIPELEN DEN SCHAREN.

20 ENDE SY ATEN ALLE ENDE WIERDEN VERZADIGT, ENDE SY NAMEN OP, HET OVERSCHOT DER BROCKEN, TWAELF VOLLE KORVEN.

21 DIE NU GEGETEN HADDEN, WAREN ONTRENT VYF DUYSENT MANNEN, SONDER DE VROUWEN ENDE KINDEREN.

22 ENDE TERSTONT DWANG JESUS SYNE DISCIPELEN IN HET SCHIP TE GAEN, ENDE VOOR HEM AF TE VAREN NA D'ANDER ZYDE, TERWYLE HY DE SCHAREN VAN HEM SOUDE LATEN.

23 ENDE ALS HY NU DE SCHAREN VAN HEM GELATEN HADDE, KLAM HY

OP DEN BERG ALLEEN, OM TE BIDDEN. ENDE ALS HET NU AVONT WAS GEWORDEN, SOO WAS HY DAER ALLEEN.

24 ENDE HET SCHIP WAS NU MIDDEN IN DE ZEE, ZYNDE IN NOOT VAN DE BAREN: WANT DE WINT WAS [HAER] TEGEN.

25 MAER TER VIERDER WAECKE DES NACHTS, QUAM JESUS AF TOT HAER; WANDELENDE OP DE ZEE.

26 ENDE DE DISCIPELEN SIENDE HEM OP DE ZEE WANDELEN, WIERDEN ONTROERT, SEGGENDE; HET IS EEN SPOOKSEL, ENDE SY SCHREEUWDEN VAN VREESE.

27 MAER TERSTONT SPRAK HAER JESUS AEN, SEGGENDE; ZYT GOETS MOETS, IK BEN 'T, EN VREEST NIET.

28 ENDE PETRUS ANTWOORDE HEM, ENDE SEYDE; HEERE, INDIEN GY HET ZYT, SOO GEBIET MY TOT U TE KOMEN OP HET WATER.

29 ENDE HY SEYDE; KOMT: ENDE PETRUS KLAM NEDER VAN 'T SCHIP, ENDE WANDELDE OP HET WATER, OM TOT JESUM TE KOMEN.

30 MAER SIENDE DEN STERCKEN WINT, WIERT HY BEVREEST, ENDE ALS HY BEGON NEDER TE SINCKEN, RIEP HY, SEGGENDE; HEERE BEHOUDT MY!

31 ENDE JESUS TERSTONT DE HANT UYT-STEECKENDE GREEP HEM AEN, ENDE SEYDE TOT HEM; GY KLEYNGELOVIGE, WAEROM HEBT GY GEWANCKELT?

32 ENDE ALS SY IN HET SCHIP GEKLÖMMEN WAREN, STILDE DE WINDT.

33 DIE NU IN HET SCHIP [WAREN,] QUAMEN ENDE AENBADEN HEM, SEGGENDE; WAERLYK GY ZYT GODTS SONE!

34 ENDE OVER-GEVAREN ZYNDE; QUAMEN SY IN HET LANDT GENNESARETH.

35 ENDE ALS DE MANNEN VAN DIE PLAETSE HEM WIERDEN KENNENDE, SONDEN SY IN DAT GEHEEL OMLIGGENDE LANT, ENDE BRACHTEN TOT HEM ALLE DIE QUALIK GESTELT WAREN.

36 ENDE BADEN HEM, DAT SY ALLEEN-

LEENLIK DEN ZOOM SYNS KLEETS Souden MOGEN AENRAKEN: ENDE SOO VELE ALS [HEM] AEN-RAEKTEN WIERDEN GESONT.

HET XV. CAPITTEL.

1 DE DISCIPELEN CHRISTI VAN DE SCHRIFT-GELEERDE ENDE PHARIZEEN BESCHULDIGT ZYNDE, OM DATSE MET ONGEWASSCHEN HANDEN ATEN, WORDEN VAN CHRISTO VERANTWOORT, DIE DER SELVER GEVEYNSTHEYDT BESTRAFT, ENDE VERWERPT DE MENSCHELICKE INSETTINGEN. 10 LEERT DAT HARE GENOMENE ERGERNISSE NIET EN IS TE ACHTEN, ENDE WAT HET IS DAT DEN MENSCHEN WAERLIK ONTREYNIGT. 22 WERPT DEN DUYVEL UYT DE DOCHTER VAN EEN CHANANEESCHE VROUWE. 30 ENDE GENEEST ALLERLEY GEBRECKELICKE MENSCHEN. 32 VERZADIGT MET SEVEN BRODEN ENDE WEYNIG VISCHKENS VIER DUYSENT MANNEN.

1 **D**OE QUAMEN TOT JESUM [EENIGE] SCHRIFT-GELEERDE ENDE PHARIZEEN, DIE VAN JERUSALEM [WAREN,] SEGGENDE;

2 WAEROM OVERTREDEN UWE DISCIPELEN DE INSETTINGE DER OUDEN? WANT SY EN WASSCHEN HARE HANDEN NIET, WANNEER SY BROODT SULLEN ETEN.

3 MAER HY ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER; WAEROM OVERTREET OOK GY HET GEBODT GODTS, DOOR UWE INSETTINGE?

4 WANT GODT HEEFT GEBODEN, SEGGENDE; EERT UWEN VADER ENDE MOEDER: ENDE WIE VADER OFTE MOEDER VLOEKT DIE SAL DEN DOOT STERVEN.

5 MAER GY SEGHT; SOO WIE TOT VADER OFTE MOEDER SAL SEGGEN: [HET IS] EEN GAVE, SOO WAT U VAN MY SOUDE KONNEN TE NUTTE KOMEN, ENDE SYNEN VADER, OFTE SYNE MOEDER GEENSINS EN SAL EEREN, [DIE VOLDOET.]

6 ENDE GY HEBT [ALSOO] GODTS GEBODT KRACHTELOOS GEMAEKT DOOR UWE INSETTINGE.

7 GY GEVEYNSDE, WEL HEEFT JESAIAS VAN U GEPROPHETEERT, SEGGENDE;

8 DIT VOLK GENAEKT MY MET HA-

REN MONDE, ENDE EERT MY MET DE LIPPEN, MAER HAER HERTE HOUT HEM VERRE VAN MY.

9 DOCH TE VERGEEFS EEREN SY MY LEERENDE LEERINGEN, [DIE] GEBO- DEN VAN MENSCHEN [ZYN.]

10 ENDE ALS HY DE SCHARE TOT HEM GEROEPEN HADDE, SEYDE HY TOT HAER; HOORT ENDE VERSTAET.

11 'T GENE TEN MONDE INGAET, EN ONTREYNIGT DEN MENSCHÉ NIET, MAER 'T GENE TEN MONDE UYT-GAET, DAT ONTREYNIGT DEN MENSCHÉ.

12 DOE QUAMEN SYNE DISCIPELEN TOT HEM, ENDE SEYDEN TOT HEM; WEET GY [WEL] DAT DE PHARIZEEN DESE REDEN HORENDE, GE-ERGERT ZYN GEWEEST?

13 MAER HY ANTWOORDENDE SEY- DE; ALLE PLANTE, DIE MYN HEMEL- SCHÉ VADER NIET GEPLANT EN HEEFT, SAL UYT-GEROEYT WORDEN.

14 LAETSE VAREN, SY ZYN BLINDE LEYTS-LIEDEN DER BLINDEN. INDIEN NU DE BLINDE DEN BLINDEN LEYDT, SOO SULLEN SY BEYDE IN DE GRACHT VALLEN.

15 ENDE PETRUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT HEM; VERKLAERT ONS DE- SE GELYCKENISSE.

16 MAER JESUS SEYDE; ZYT OOK GY- LIEDEN ALS NOCH ONWETENDE?

17 EN VERSTAET GY NOCH NIET, DAT AL WAT TEN MONDE INGAET, IN DEN BUYK KOMT, ENDE IN DE HEY- MELIKHEYT WORT UYT-GEWORPEN.

18 MAER DIE DINGEN, DIE TEN MONDE UYT-GAEN, KOMEN VOORT UYT HET HERTE, ENDE DESELVE ONTREY- NIGEN DEN MENSCHÉ.

19 WANT UYT HET HERTE KOMEN VOORT, BOSE BEDENCKINGEN, DOOT- SLAGEN, OVERSPELEN, HOERERYEN, DIEVERYEN, VALSCHE GETUYGENIS- SEN, LASTERINGEN.

20 DESE DINGEN ZYN 'T DIE DEN MENSCHÉ ONTREYNIGEN: MAER HET ETEN MET ONGEWASSCHEN HANDEN

EN

EN ONTREYNIGT DEN MENSCHEN NIET.

21 ENDE JESUS VAN DAER GAENDE VERTROK NA DE DEELEN VAN TYRUS ENDE SIDON.

22 ENDE SIET EEN CHANANEESCHE VROUWE UYT DIE LANT-PALEN KOMENDE, RIEP TOT HEM, SEGGENDE; HEERE [GY] SONE DAVIDS, ONTFERMT U MYNDER! MYN DOCHTER IS DEERLIK VAN DEN DUYVEL BESETEN.

23 DOCH HY EN ANTWOORDE HAER NIET EEN WOORT. ENDE SYNE DISCIPLEN TOT HEM KOMENDE BADEN HEM, SEGGENDE; LAETSE VAN U, WANT SY ROEPT ONS NA.

24 MAER HY ANTWOORDENDE SEYDE; IK EN BEN NIET GESONDEN DAN TOT DE VERLORENE SCHAPEN DES HUYSES ISRAËLS.

25 ENDE SY QUAM ENDE AENBADT HEM, SEGGENDE; HEERE HELPT MY!

26 DOCH HY ANTWOORDDE ENDE SEYDE; 'T EN IS NIET BETAMELIK HET BROODT DER KINDEREN TE NEMEN, ENDE DEN HONDEKENS [VOOR] TE WERPEN.

27 ENDE SY SEYDE; JA HEERE: DOCH DE HONDEKENS ETEN OOK VAN DE BROCKKENS, DIE DAER VALLEN VAN DE TAFEL HARER HEEREN.

28 DOE ANTWOORDDE JESUS, ENDE SEYDE TOT HAER; O VROUWE! GROOT IS UW' GELOVE, U GESCHIEDE GELYK GY WILT. ENDE HAER DOCHTER WIERT GESONT VAN DIER SELVER URE.

29 ENDE JESUS VAN DAER VERTRECKENDE, QUAM AEN DE ZEE VAN GALILEEN, ENDE KLAM OP DEN BERG, ENDE SAT DAER NEDER.

30 ENDE VELE SCHAREN ZYN TOT HEM GEKOMEN, HEBBENDE BY HAER KREUPELE, BLINDE, STOMME, LAMME, ENDE VELE ANDERE, ENDE WIERPENSE VOOR DE VOETEN JESU, ENDE HY GENAS DESELVE.

31 ALSOO DAT DE SCHAREN HAER VERWONDERDEN, SIENDE DE STOMME SPREKENDE, DE LAMME GESONT, DE

KREUPELE WANDELENDE, ENDE DE BLINDE SIENDE: ENDE SY VERHEERLICKTEN DEN GODT ISRAËLS.

32 ENDE JESUS SYNE DISCIPELEN TOT HEM GEROEPEN HEBBENDE, SEYDE; IK WORDE INNERLIK MET ONTFERMINGE BEWEEGT OVER DE SCHARE, OM DAT SY NU DRIE DAGEN BY MY GEBLEVEN ZYN, ENDE EN HEBBEN NIET DAT SY ETEN SOUDEN: ENDE IK EN WILSE NIET NUCHTEREN VAN MY LATEN, OP DAT SY OP DEN WEG NIET EN BESWYCKEN.

33 ENDE SYNE DISCIPELEN SEYDEN TOT HEM; VAN WAER [SULLEN] WY SOO VELE BRODEN IN DE WOESTYNE [BEKOMEN,] DAT WY SULK EEN GROTE SCHARE SOUDEN VERZADIGEN?

34 ENDE JESUS SEYDE TOT HAER; HOE VEEL BRODEN HEBT GY? SY SEYDEN; SEVEN, ENDE WEYNIGE VISCHKENS.

35 ENDE HY GEBOODT DE SCHAREN NEDER TE SITTEN OP DE AERDE.

36 ENDE HY NAM DE SEVEN BRODEN ENDE DE VISSCHEN, ENDE ALS HY GEDANKT HADDE, BRAK HYSE, ENDE GAFSE SYNE DISCIPELEN, ENDE DE DISCIPELEN [GAVENSE] DE SCHARE.

37 ENDE SY ATEN ALLE ENDE WERDEN VERSADIGT, ENDE SY NAMEN OP, HET OVERSCHOT DER BROCKEN, SEVEN VOLLE MANDEN.

38 ENDE DIE DAER GEGETEN HADDEN, WAREN VIER DUYSENT MANNEN, SONDER DE VROUWEN ENDE KINDEREN.

39 ENDE DE SCHARE VAN HEM GELATEN HEBBENDE, GING HY IN HET SCHIP, ENDE QUAM IN DE LANTPALLEN VAN MAGDALA.

HET XVI. CAPITTEL.

1 DE PHARIZEEN ENDE SADDUCEEN EYSCHEN EEN TEKEN, MAER WORDEN VAN CHRISTO BESTRAFT, ENDE OP HET TEKEN JONE GEWESEN. 5 CHRISTUS WAERSCHOUWT SYNE DISCIPELEN VOOR DER SELVER SUERDEESSEM. 13 VERSCHEYDEN GEVOELEN DES GEMEYNEN VOLKS VAN CHRISTO. 15 PETRI BELYDENISSE VAN DEN SELVEN, WELCKEN CHRISTUS PRYST, ENDE BELOOFT

LOOFT HEM DE SLEUTELN DES HEMELRYKS. 21 VOOR-
SEGT SYNEN DOOD EN OPSTANDINGE, ENDE VERWERPT
DE VERKEERDE AF-RADINGE PETRI. 24 HOE MEN
CHRISTUM MOET NAVOLGEN ENDE DE ZIELE BEWAREN.
27 VAN CHRISTI TOE-KOMSTE IN SYNE HEERLIKHEYT,

1 ENDE DE PHARIZEEN ENDE SAD-
DUCEEN TOT HEM GEKOMEN ZYN-
DE, ENDE [HEM] VERSOECKENDE, BE-
GEERDEN VAN HEM, DAT HY HAER EEN
TEECKEN UYT DEN HEMEL SOUDE TOO-
NEN.

2 MAER HY ANTWOORDDE ENDE
SEYDE TOT HAER; ALS HET AVONT GE-
WORDEN IS, SEGT GY; SCHOON WE-
DER, WANT DE HEMEL IS ROOT.

3 ENDE DES MORGENS; HEDEN ON-
WEDER, WANT DEN HEMEL IS DROE-
VIG ROOT. GY GEVEYNSDE, HET AEN-
SCHYN DES HEMELS WEET GY WEL TE
ONDERSCHEYDEN, ENDE EN KONDT GY
DE TEKENEN DER TYDEN NIET [ON-
DER-SCHEYDEN?]

4 HET BOOS ENDE OVERSPELIG GE-
SLACHTE VERSOEKT EEN TEECKEN: EN-
DE HAER EN SAL GEEN TEECKEN GE-
GEVEN WORDEN DAN HET TEECKEN
JONE DES PROPHETEN. ENDE HAER
VERLATENDE GING HY WECH.

5 ENDE ALS SYNE DISCIPELEN OP
D'ANDER ZYDE GEKOMEN WAREN,
HADDEN SY VERGETEN BRODEN [ME-
DE] TE NEMEN.

6 ENDE JESUS SEYDE TOT HAER; SIET
TOE, ENDE WACHT U VAN DEN SUER-
DEESSEM DER PHARIZEEN ENDE SAD-
DUCEEN.

7 ENDE SY OVERLEYDDEN BY HAER
SELVEN, SEGGENDE; [’T IS] OM DAT
WY GEEN BRODEN [MEDE] GENOMEN
EN HEBBEN.

8 ENDE JESUS [DAT] WETENDE SEY-
DE TOT HAER; WAT OVERLEGT GY BY
U SELVEN, GY KLEYN-GELOVIGE DAT
GY GEEN BRODEN [MEDE] GENOMEN
EN HEBT?

9 EN VERSTAET GY NOCH NIET?
NOCH EN GEDENKT GY NIET AEN DE
VYF BRODEN DER VYF DUYSENT
[MANNEN,] ENDE HOE VEEL KORVEN
GY OPNAEMT? NOCH

10 NOCH AEN DE SEVEN BRODEN DER VIER DUYSENT [MANNEN,] ENDE HOE VEEL MANDEN GY OPNAEMT?

11 HOE EN VERSTAET GY NIET, DAT IK U VAN GEEN BROOT GESPROKEN EN HEBBE, [ALS IK SEYDE] DAT GY U WACHTEN SOUDT VAN DEN SUER-DEESSEM DER PHARIZEEN ENDE SADDUCEEN?

12 DOE VERSTONDEN SY, DAT HY NIET GESEGT EN HADDE, DAT SY HAER WACHTEN SOUDEN VAN DEN SUER-DEESSEM DES BROOTS, MAER VAN DE LEERE DER PHARIZEEN ENDE SADDUCEEN.

13 ALS NU JESUS GEKOMEN WAS IN DE DEELEN CESAREE PHILIPPI, VRAEGDE HY SYNE DISCIPELEN, SEGGENDE; WIE SEGGEN DE MENSCHEN, DAT IK, DE SONE DES MENSCHEN BEN?

14 ENDE SY SEYDEN; SOMMIGE, JOANNES DE DOOPER; ENDE ANDERE, ELIAS; ENDE ANDERE, JEREMIAS; OFTE EEN VAN DE PROPHETEN.

15 HY SEYDE TOT HAER; MAER GY: WIE SEGT GY DAT IK BEN?

16 ENDE SIMON PETRUS ANTWOORDENDE SEYDE; GY ZYT DE CHRISTUS, DE SONE DES LEVENDIGEN GODTS.

17 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT HEM SALIG ZYT GY, SIMON BAR-JONA: WANT VLEESCH ENDE BLOET EN HEEFT U [DAT] NIET GEO-PENBAERT, MAER MYN VADER DIE IN DE HEMELN IS.

18 ENDE IK SEGGE U OOK, DAT GY ZYT PETRUS, ENDE OP DESE PETRA SAL IK MYN GEMEYNTE BOUWEN, ENDE DE POORTEN DER HELLE EN SULLEN DESSELVE NIET OVERWELDIGEN.

19 ENDE IK SAL U GEVEN DE SLEUTELN VAN 'T KONINGRYCK DER HEMELN; ENDE SOO WAT GY SULT BINDEN OP DER AERDEN, SAL IN DE HEMELN GEBONDEN ZYN. ENDE SOO WAT GY ONTBINDEN SULT OP DER AERDEN, SAL IN DE HEMELN ONTBONDEN ZYN.

20 DOE VERBOODT HY SYNE DISCIPE-

PELEN, DAT SY NIEMANT SEGGEN EN SOUDEN, DAT HY WAS JESUS DE CHRISTUS.

21 VAN DOEN AEN BEGON JESUS SYNE DISCIPELEN TE VERTOONEN, DAT HY MOESTE HENEN GAEN NA JERUSALEM, EN VELE LYDEN VAN DE OUDERLINGEN ENDE OVER-PRIESTEREN, ENDE SCHRIFT-GELEERDEN, ENDE GEDOOT WORDEN, ENDE TEN DERDEN DAGE OPGEWEKT WORDEN.

22 ENDE PETRUS HEM TOT SICH GENOMEN HEBBENDE, BEGON HEM TE BESTRAFFEN, SEGGENDE; HEERE [ZYT] U GENADIG: DIT EN SAL U GEENSINS GESCHIEDEN.

23 MAER HY HEM OMKEERENDE SEYDE TOT PETRUM; GAET WEG ACHTER MY SATANA, GY ZYT MY EEN AENSTOOT: WANT GY EN VERSINT NIET DE DINGEN DIE GODTS ZYN, MAER DIE DER MENSCHEN ZYN.

24 DOE SEYDE JESUS TOT SYNE DISCIPELEN; SOO YEMANT ACHTER MY WIL KOMEN, DIE VERLOOCHENE HEMSELVEN, ENDE NEME SYN KRUYS OP ENDE VOLGE MY.

25 WANT SOO WIE SYN LEVEN SAL WILLEN BEHOUDEN, DIE SAL HET SELVE VERLIESEN: MAER SOO WIE SYN LEVEN VERLIESEN SAL, OM MYNENT WILLE, DIE SAL HET SELVE VINDEN.

26 WANT WAT BATET EEN MENSCH, SOO HY DE GEHEELE WERELT GEWINT, ENDE LYDT SCHADE SYNER ZIELE? OFTE WAT SAL EEN MENSCH GEVEREN, TOT LOSSINGE VAN SYNE ZIELE.

27 WANT DE SONE DES MENSCHEN SAL KOMEN IN DE HEERLIKHEYT SYNS VADERS MET SYNE ENGELN, ENDE ALS DAN SAL HY EEN YEGELIK VERGELDEN NA SYN DOEN.

28 VOORWAER SEGGE IK U; DAER ZYN SOMMIGE VAN DIE HIER STAEN, WELCKE DEN DOOT NIET SMAKEN EN SULLEN, TOT DAT SY DEN SONE DES MENSCHEN SULLEN HEBBEN SIEN KOMEN IN SYN KONINGRYCKE.

H

HET

HET XVII. CAPITTEL.

1 CHRISTUS WORDT IN HET BYWESEN VAN MOSES ENDE ELIAS, VOOR SYNE DISCIPELEN OP DEN BERG VERHEERLIKT. 5 ENDE UYT DEN HEEMEL VERKLAERT TE SYN DE SONE GODS. 10 LEERT DAT JOANNES IS DIE ELIAS, DIE KOMEN SOUDE. 14 GENEEST EENEN BE-
SETENEN MAEN-SIEKEN DIEN DE DISCIPELEN NIET EN HADDEN KONNEN GENESEN. 20 VERHAELT DE KRACHT DES GELOOFS, ENDE DES GEBEDS. 22 VOOR-SEGT SY-
NEN DOOD ENDE OPSTANDINGE. 24 BETAELT SCHAT-
TINGE VOOR HEM SELVEN ENDE VOOR PETRO.

1 **E**NDE NA SES DAGEN NAM JESUS MET HEM PETRUM ENDE JACOBUM, ENDE JOANNEM SYNEN BROEDER, ENDE BRACHTSE OP EENEN HOGEN BERG ALLEEN.

2 ENDE HY WIERT VOOR HAER VER-
ANDERT VAN GEDAENTE; ENDE SYN
AENGESICHT BLONK GELYK DE SONNE,
ENDE SYNE KLEEDEREN WIERDEN WIT,
GELYK HET LICHT.

3 ENDE SIET, VAN HAER WIERDEN
GESIEN MOSES ENDE ELIAS MET HEM
T'SAMEN-SPREKENDE.

4 ENDE PETRUS ANTWOORDENDE
SEYDE TOT JESUM: HEERE, 'T IS GOET
DAT WY HIER ZYN, SOO GY WILT, LAET
ONS HIER DRIE TABERNAKELN MA-
KEN, VOOR U EENEN, ENDE VOOR MO-
SES EENEN, ENDE EENEN VOOR ELIAS.

5 DEWYLE HY NOCH SPRAK, SIET
EEN LUCHTIGE WOLCKE HEEFT HAER
OVERSCHADUWET. ENDE SIET EEN
STEMME UYT DE WOLCKE, SEGGENDE;
DESE IS MYN GELIEFDE SONE, IN DEN
WELCKEN IK MYN WELBEHAGEN HEB-
BE, HOORT HEM.

6 ENDE DE DISCIPELEN [DIT] HO-
RENDE VIELEN OP HAER AENGESICHTE,
ENDE WIERDEN SEER BEVREEST.

7 ENDE JESUS BY HAER KOMENDE
RAEKTESE AEN, ENDE SEYDE, STAET
OP ENDE EN VREEST NIET.

8 ENDE HARE OOGEN OPHEFFENDE
EN SAGEN SY NIEMANT DAN JESUM AL-
LEEN.

9 ENDE ALS SY VAN DEN BERG AF-
QUAMEN GEBOODT HAER JESUS, SEG-
GENDE; EN SEGT NIEMANT DIT GE-
SICHTE, TOT DAT DE SONE DES MEN-
SCHEN

SCHEN SAL OPGESTAEN SYN UYT DEN DOODEN.

10 ENDE SYNE DISCIPELEN VRAEGDEN HEM, SEGGENDE; WAT SEGGEN DAN DE SCHRIFT-GELEERDE, DAT ELIAS EERST MOET KOMEN?

11 DOCH JESUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER: ELIAS SAL WEL EERST KOMEN, ENDE ALLES WEDER OPRECHTEN.

12 MAER IK SEGGE U, DAT ELIAS NU GEKOMEN IS, ENDE SY EN HEBBEN HEM NIET GEKENT: DOCH SY HEBBEN AEN HEM GEDAEN AL WAT SY HEBBEN GEWILT. ALSOO SAL OOK DE SONE DES MENSCHEN VAN HAER LYDEN.

13 DOE VERSTONDEN DE DISCIPELEN DAT HY HAER VAN JOANNE DEN DOOPER GESPROKEN HADDE.

14 ENDE ALS SY BY DE SCHARRE GEKOMEN WAREN, QUAM TOT HEM EEN MENSCH, VALLENDE VOOR HEM OP DE KNYEN, ENDE SEGGENDE;

15 HEERE ONTFERMT U OVER MYN SONE, WANT HY IS MAEN-SIECK, ENDE IS IN SWAER LYDEN: WANT MENIGMAEL VALT HY IN HET VYER, ENDE MENIGMAEL IN HET WATER.

16 ENDE IK HEBBE HEM TOT UWE DISCIPELEN GEBRACHT, ENDE SY EN HEBBEN HEM NIET KONNEN GENESEN.

17 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE; O ONGELOVIG ENDE VERKEERT GESLACHTE! HOE LANGE SAL IK NOCH MET U-LIEDEN ZYN? HOE LANGE SAL IK U NOCH VERDRAGEN? BRENGT HEM MY HIER.

18 ENDE JESUS BESTRAFTE HEM, ENDE DE DUYVEL GING VAN HEM UYT, ENDE HET KINT WIERT GENESEN VAN DIER UREN AF.

19 DOE QUAMEN DE DISCIPELEN TOT JESUM ALLEEN, ENDE SEYDEN; WAEROM EN HEBBEN WY HEM NIET KONNEN UYT-WERPEN?

20 ENDE JESUS SEYDE TOT HAER; OM UWES ONGELOOFS WILLE: WANT VOORWAER SEGGE IK U, SOO GY EEN

GELOVE HADDET ALS EEN MOSTAERT-
ZAEDT, GY SOUDT TOT DESEN BERG
SEGGEN; GAET HENEN VAN HIER DER-
WAERTS, ENDE HY SAL HENEN GAEN:
ENDE NIET EN SAL U ONMOGELIK ZYN.

21 MAERDIT GESLACHTE EN VAERT
NIET UYT, DAN DOOR BIDDEN ENDE
VASTEN.

22 ENDE ALS SY IN GALILEA VER-
KEERDEN, SEYDE JESUS TOT HAER; DE
SONE DES MENSCHEN SAL OVERGELE-
VERT WORDEN IN DE HANDEN DER
MENSCHEN.

23 ENDE SY SULLEN HEM DOODEN,
ENDE TEN DERDEN DAGE ZAL HY OP-
GEWEKT WORDEN. ENDE SY WIERDEN
SEER BEDROEFT.

24 ENDE ALS SY TE CAPERNAUM IN-
GEKOMEN WAREN, GINGEN TOT PE-
TRUM DIE DE DIDRACHMEN ONTFIN-
GEN, ENDE SEYDEN; UWE MEESTER
EN BETAELT HY DE DIDRACHMEN NIET?

25 HY SEYDE; JA. ENDE DOE HY
IN HUYS GEKOMEN WAS, VOORQUAM
HEM JESUS, SEGGENDE; WAT DUNKT
U SIMON? DE KONINGEN DER AERDEN,
VAN WIEN NEMEN SY TOLLEN OFTE
SCHATTINGE? VAN HARE SONEN OFTE
VAN DEN VREEMDEN?

26 PETRUS SEYDE TOT HEM; VAN DEN
VREEMDEN. JESUS SEYDE TOT HEM;
Soo ZYN DAN DE SONEN VRY.

27 MAER OP DAT WY HAER GEE-
NEN AENSTOOT EN GEVEN, GAET HE-
NEN NA DE ZEE, WERPT DEN ANGEL
[UYT,] ENDE DEN EERSTEN VISCH DIE
OPKOMT, NEEMT, ENDE SYNEN MONT
GEOPENT HEBBENDE, SULT GY EENEN
STATER VINDEN: NEEMT DIEN, ENDE
GEEFT HEM AEN HAER VOOR MY ENDE U.

HET XVIII. CAPITTEL.

1 CHRISTUS LEERT DOOR HET EXEMPEL VAN EEN
KINDEKEN, WIE DE MEESTE IS IN HET RYK DER HE-
MELN. 6 WAT STRAFFE SY WEERDIG ZYN DIE ER-
GERNISSE GEVEN. 8 HOE NAUWE MEN SICH MOET
WACHTEN VAN TE ERGEREN DEN KLEYNEN, VOOR DE-
WELCKE SELFS DE ENGELN SORGEN. 11 ENDE CHRIS-
TUS GEKOMEN IS OM SALIG TE MAKEN: GELYK HY VER-
KLAERT DOOR DE GELYCKENISSE VAN EEN VERLOREN
SCHAEP. 15 HOEMEN SAL HANDELEN MET EEN BROE-
DER

DER DIE TEGEN ONS GESONDIGT HEEFT, ENDE WAT IN DESEN HET AMPT ENDE DE MACHT DER GEMEYNTE IS. 19 HOE KRACHTIG HET GEMEEN GEBEDT DER GELOVIGEN IS. 21 DAT MEN ALTYT MOET BEREYDT ZYN TE VERGEVEN: 'T WELK VERKLAERT WORT DOOR DE GELYCKENISSE VAN EEN KONING, DIE MET SYNE KNECHTEN REKENSCHAP HOUDT.

1 **T**E DIER SELVER URE QUAMEN DE DISCIPELEN TOT JESUM, SEGGENDE; WIE IS DOCH DE MEESTE IN HET KONINGRYK DER HEMELN?

2 ENDE JESUS EEN KINDEKEN TOT HEM GEROEPEN HEBBENDE, STELDE DAT IN 'T MIDDEN VAN HAER,

3 ENDE SEYDE; VOORWAER SEGGE IK U, INDIEN GY U NIET EN VERANDERT, ENDE WORDT GELYK DE KINDERKENS, SOO EN SULT GY IN HET KONINGRYK DER HEMELN GEENSINS INGAEN.

4 SOO WIE DAN HEMSELVEN SALVERNEDEREN GELYK DIT KINDEKEN, DESE IS DE MEESTE IN 'T KONINGRYK DER HEMELN.

5 ENDE SOO WIE SOODANIG EEN KINDEKEN ONTFANGT IN MYNEN NAME, DIE ONTFANGT MY.

6 MAER SOO WIE EEN VAN DESE KLEYNE, DIE IN MY GELOVEN, ERGERT, HET WARE HEM NUTTER DAT EEN MEULEN-STEEN AEN SYNEN HALS GEHANGEN, ENDE DAT HY Versoncken WARE IN DE DIEPTE DER ZEE.

7 WEE DER WERELT VAN DE ERGERNISSEN! WANT 'T IS NOOTSAKELIK DAT DE ERGERNISSEN KOMEN: DOCH WEE DIEN MENSCHEN DOOR WELKEN DE ERGERNISSE KOMT!

8 INDIEN DAN UWE HANT OFTE UWE VOET U ERGERT, HOUWTSE AF ENDE WERPTSE VAN U. HET IS U BETER TOT DEN LEVEN IN TE GAEN, KREUPEL, OFTE VERMINKT [ZYNDE,] DAN TWEE HANDEN OFTE TWEE VOETEN HEBBENDE IN 'T EEUWIGE VYER GEWORPEN TE WORDEN.

9 ENDE INDIEN UWE OOGEN U ERGERT TREKTSE UYT, ENDE WERPTSE VAN U. HET IS U BETER MAER EEN OOG HEBBENDE TOT HET LEVEN IN

TE GAEN, DAN TWEE OOGEN HEBBEN-
DE IN 'T HELSCHE VYER GEWORPEN TE
WORDEN.

10 SIET TOE DAT GY NIET EEN VAN
DESE KLEYNE EN VERACHT : WANT IK
SEGGE U-LIEDEN, DAT HARE ENGELN
IN DE HEMELN ALTYT SIEN HET AEN-
GESICHT MYNS VADERS, DIE IN DE HE-
MELEN IS.

11 WANT DE SONE DES MENSCHEN
IS GEKOMEN OM SALIG TE MAKEN DAT
VERLOOREN WAS.

12 WAT DUNKT U, INDIEN EENIG
MENSCH HONDERT SCHAPEN HADDE,
ENDE EEN UYT DESELVE AF-GEDWAELT
WARE, EN SAL HY NIET DE NEGEN EN
NEGENTIG LATEN, ENDE OP DE BER-
GEN HENEN GAENDE HET AF-GEDWAEL-
DE SOEKEN?

13 ENDE INDIEN HET GESCHIEDT,
DAT HY 'T ZELVE VINT: VOORWAER
IK SEGGE U, DAT HY HEM MEER VER-
BLYDT OVER HET SELVE, DAN OVER DE
NEGEN EN NEGENTIG, DIE NIET AF-
GEDWAELT EN ZYN GEWEEST.

14 ALSOO EN IS DE WILLE NIET U-
WES VADERS DIE IN DE HEMELN IS,
DAT EENE VAN DESE KLYNE VERLOREN
GA.

15 MAER INDIEN UWE BROEDER TE-
GEN U GESONDIGT HEEFT, GAET HE-
NEN EN BESTRAFT HEM TUSSCHEN U
ENDE HEM ALLEEN: INDIEN HY U HOORT,
SOO HEBT GY UWEN BROEDER GEWON-
NEN.

16 MAER INDIEN HY [U] NIET EN
HOORT, SOO NEEMT NOCH EEN OFTE
TWEE MET U: OP DAT IN DEN MONT
VAN TWEE OFTE DRIE GETUYGEN AL-
LE WOORT BESTA.

17 ENDE INDIEN HY DESELVE GEEN
GEGHOOR EN GEEFT, SOO SEGHT HET DER
GEMEYNTE: ENDE INDIEN HY OOK DER
GEMEYNTE GEEN GEGHOOR EN GEEFT,
SOO ZY HY U ALS DE HEYDENEN ENDE
DE TOLLENAER.

18 VOORWAER SEGGE IK U: AL WAT
GY OP DER AERDEN BINDEN ZULT, SAL
IN-

INDEN HEMEL GEBONDEN WESEN: ENDE AL WAT GY OP DER AERDEN ONTBINDEN SULT, SAL INDEN HEMEL ONTBONDEN WESEN.

19 WEDEROM SEGGE IK U, INDIEN DAER TWEE VAN U T'SAMEN STEM-
MEN OP DER AERDEN, OVER EENIGE
SAKE, DIE SY SOUDEN MOGEN BEGEEREN,
DAT DIE HAER ZAL GESCHIEDEN VAN
MYNEN VADER DIE IN DE HEMELEN
IS.

20 WANT WAER TWEE OFTE DRIE
VERGADERT ZYN IN MYNEN NAME,
DAER BEN IK IN HET MIDDEN VAN
HAER.

21 DOE QUAM PETRUS TOT HEM,
ENDE SEYDE; HEERE HOE MENIGMAEL
SAL MYN BROEDER TEGEN MY SONDI-
GEN, ENDE IK HEM VERGEVEN? TOT
SEVENMAEL?

22 JESUS SEYDE TOT HEM; IK EN
SEGGE U NIET TOT SEVENMAEL, MAER
TOT SEVENTIGMAEL SEVEN [MAEL.]

23 DAEROM WORT HET KONING-
RYK DER HEMELEN VERGELEKEN BY
EEN SEKER KONING, DIE REECKENINGE
MET SYNE DIENST-KNECHTEN HOUDEN
WILDE.

24 ALS HY NÛ BEGON TE REECKE-
NEN, WIERT TOT HEM GEBRACHT EEN
DIE HEM SCHULDIG WAS TIEN DUYSENT
TALENTEN.

25 ENDE ALS HY NIET EN HADDE
OM TE BETALEN, BEVAL SYN HEERE,
DAT MEN HEM SOUDE VERKOPEN, EN-
DE SYN WYF ENDE KINDEREN, ENDE
AL WAT HY HADDE, ENDE DAT [DE
SCHULT] SOUDE BETAELT WORDEN.

26 DE DIENST-KNECHT DAN NE-
DERVALLENDE AENBADT HEM, SEGGEN-
DE; HEERE WEEST LANKMOEDIG OVER
MY, ENDE IK SAL U ALLES BETALEN.

27 ENDE DE HEERE DESES DIENST-
KNECHTS MET BARMHERTIGHEYT IN-
NERLIK BEWEEGT ZYNDE, HEEFT HEM
ONTSLAGEN, ENDE DE SCHULT HEM
QUYT GESCHOLDEN.

28 MAER DESELVE DIENST-KNECHT
UYT-

UYTGAENDE HEEFT GEVONDEN EENEN SYNER MEDE-DIENST-KNECHTEN, DIE HEM HONDERT PENNINGEN SCHULDIG WAS, ENDE HEM AENVATTENDE GREEP [HEM] BY DE KELE, SEGGENDE; BETAELT MY DAT GY SCHULDIG ZYT.

29 SYN MEDE-DIENST-KNECHT DAN NEDERVÄLLENDE AEN SYNE VOETEN, BADT HEM, SEGGENDE; ZYT LANKMOEDIG OVER MY, ENDE IK SAL U ALLES BETALEN.

30 DOCH HY EN WILDE NIET: MAER GING HENEN, ENDE WIERP HEM IN DE GEVANGENISSE, TOT DAT HY DE SCHULT SOUDE BETAELT HEBBEN.

31 ALS NU SYNE MEDE-DIENST-KNECHTEN SAGEN 'T GENE GESCHIET WAS, ZYN SY SEER BEDROEFT GEWORDEN, ENDE KOMENDE VERKLAERDEN SY HAREN HEERE AL WATTER GESCHIET WAS.

32 DOE HEEFT HEM SYN HEERE TOT HEM GEROEPEN, ENDE SEYDE TOT HEM; GY BOSE DIENST-KNECHT, ALLE DIE SCHULT HEBBE IK U QUYT GESCHOLDEN, DEWYLE GY MY GEBEDEN HEBT.

33 BEHOORDET GY OOK NIET U OVER UWEN MEDE-DIENST-KNECHT TE ONTFERMEN, GELYK IK OOK MY OVER U ONTFERMT HEBBE?

34 ENDE SYN HEERE VERTOORNT ZYNDE, LEVERDE HEM DEN PYNDERS OVER, TOT DAT HY SOUDE BETAELT HEBBEN AL WAT HY HEM SCHULDIG WAS.

35 ALSOO SAL OOK MYN HEMELSCHE VADER U DOEN, INDIEN GY NIET VAN HERTEN EN VERGEEFT EEN YEGELIK SYNEN BROEDER SYNE MIS-DADEN.

HET XIX. CAPITTEL.

1 CHRISTUS GENEEST VELE SIECKEN. 3. BEANTWOORDT DE VRAGE VAN DEN SCHEYD-BRIEF. 9 LEERT DAT DE GETROUWDE NIET EN MOGEN SCHEYDEN DAN OM HOERERYE. 11 ENDE DAT DE GAVE DER ONTHOUDINGE NIET ALLEN GEGEVEN EN WORT. 13 BEVEELT DAT DE KINDEREN TOT HEM KOMEN, ENDE ZEGENTSE. 16 ANTWOORT EENEN JONGELING OP SYNE VRAGE WAT HY MOET DOEN OM HET EEUWIG LEVEN TE VERKRYGEN. 23 HOE SWAERLIK DE RYCKE IN 'T KONINGRYK DER HEEMLEN KOMEN. 27 WAT VERGELDINGE ONTFANGEN SULLEN, DIE HET HARE OM CHRISTI WILLE VERLATEN.

EN-

1 ENDE HET GESCHIEDDE, DOE JESUS DESE WOORDEN GE-EYNDIGT HADDE, DAT HY VERTROK VAN GALILEA, ENDE QUAM OVER DEN JORDAEN, IN DE LANT-PALEN VAN JUDEA.

2 ENDE VELE SCHAREN VOLGDEN HEM, ENDE HY GENASSE ALDAER.

3 ENDE DE PHARIZEEN QUAMEN TOT HEM, VERSOECKENDE HEM, ENDE SEGGENDE TOT HEM; IS 'T EEN MENSCH GE-OORLOFT ZYN WYF TE VERLATEN OM ALLERLEY OORSAEKE?

4 DOCH HY ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER; EN HEBT GY NIET GELESEN, DIE VAN DEN BEGINNE [DEN MENSCH] GEMAEKT HEEFT, DAT HYSE GEMAEKT HEEFT MAN ENDE WYF.

5 ENDE GESEGT HEEFT; DAEROM SAL EEN MENSCH VADER ENDE MOEDER VERLATEN, ENDE SAL SYNEN WYVE AENHANGEN, ENDE DIE TWEE Sullen TOT EEN VLEESCH ZYN.

6 ALSOO DAT SY NIET MEER TWEE EN ZYN, MAER EEN VLEESCH. HET GENE DAN GODT TE SAMEN GEVOEGT HEEFT EN SCHEYDE DE MENSCH NIET.

7 SY SEYDEN TOT HEM; WAEROM HEEFT DAN MOSES GEBODEN EENEN SCHEYDT-BRIEF TE GEVEN, ENDE HAER TE VERLATEN?

8 HY SEYDE TOT HAER; MOSES HEEFT VAN WEGEN DE HARDIGHEYT UWER HERTEN U TOE-GELATEN UWE WYVEN TE VERLATEN: MAER VAN DEN BEGINNE EN IS 'T ALSOO NIET GEWEEST.

9 MAER IK SEGGE U; DAT SOO WIE SYN WYF VERLAET ANDERS DAN OM HOERERYE ENDE EEN ANDER TROUWT [DIE] DOET OVERSPEL, ENDE DIE DE VERLATENE TROUWT, DOET [OOK] OVERSPEL.

10 SYNE DISCIPELEN SEYDEN TOT HEM; INDIEN DE SAKE DES MENSCHEN MET DEN WYVE ALSOO STAET, SOO EN IS 'T NIET OORBAER TE TROUWEN.

11 DOCH HY SEYDE TOT HAER; ALLE EN VATTEN DIT WOORT NIET;

MAER DIEN HET GEGEVEN IS.

12 WANT DAER ZYN GESNEDENE, DIE UYT MOEDERS LYVE ALSOO GEBOREN ZYN: ENDE DAER SYN GESNEDENE DIE VAN DE MENSCHEN GESNEDEN ZYN: ENDE DAER ZYN GESNEDENE DIE HAER SELVEN GESNEDEN HEBBEN OM 'T KONINGRYK DER HEMELN. DIE [DIT] VATTEN KAN, VATTE [HET:]

13 DOE WIERDEN KINDERKENS TOT HEM GEBRACHT, OP DAT HY DE HANDEN HAER SOUDE OPLEGGEN, ENDE BIDDEN: ENDE DE DISCIPELEN BESTRAF- TEN DESELVE.

14 MAER JESUS SEYDE; LAET AF VAN DE KINDERKENS, ENDE EN VERHIN- DERT HAER NIET TOT MY TE KOMEN: WANT DER SULCKEN IS 'T KONINGRYK DER HEMELN.

15 ENDE ALS HY HAER DE HANDEN OPGELEGT HADDE, VERTROK HY VAN DAER.

16 ENDE SIET DAER QUAM EEN TOT HEM, ENDE SEYDE TOT HEM; GOEDE MEESTER, WAT SAL IK GOETS DOEN, OP DAT IK HET EEUWIGE LEVEN HEBBE?

17 ENDE HY SEYDE TOT HEM; WAT NOEMT GY MY GOET; NIEMANT EN IS GOET DAN EEN, [NAMELIK] GODT. DOCH WILT GY IN HET LEVEN INGAEN, ONDER-HOUDT DE GEBODEN.

18 HY SEYDE TOT HEM, WELCKE? ENDE JESUS SEYDE, [DESE:] GY EN SULT NIET DOODEN: GY EN SULT GEEN O- VERSPEL DOEN: GY EN SULT NIET STE- LEN: GY EN SULT GEEN VALSCHE GE- TUYGENISSE GEVEN.

19 EERT UWEN VADER ENDE MOE- DER: ENDE, GY SULT UWEN NAESTEN LIEF HEBBEN, ALS U SELVEN.

20 DE JONGELING SEYDE TOT HEM; ALLE DESE DINGEN HEBBE IK ONDER- HOUDEN VAN MYNE JONKHEYT AF: WAT GEBREEKT MY NOCH?

21 JESUS SEYDE TOT HEM; SOO GY WILT VOLMAEKT ZYN, GAET HENEN, VERKOOPT WAT GY HEBT, ENDE GEEFT HET DEN ARMEN, ENDE GY SULT EENEN
SCHAT

SCHAT HEBBEN IN DEN HEMEL: ENDE KOMT HERWAERTS, VOLGT MY.

22 ALS NU DE JONGELING DIT WOORDT HOORDE, GING HY BEDROEFT WEG, WANT HY HADDE VELE GOEDEREN.

23 ENDE JESUS SEYDE TOT SYNE DISCIPELEN; VOORWAER IK SEGGE U, DAT EEN RYCKE SWAERLIK IN 'T KONINGRYK DER HEMELN SAL INGAEN.

24 ENDE WEDEROM SEGGE IK U; HET IS LICHTER DAT EEN KEMEL GA DOOR DE OOGHE VAN EEN NAELDE, DAN DAT EEN RYCKE INGA IN 'T KONINGRYCKE GODTS.

25 SYNE DISCIPELEN NU [DIT] HORENDE WIERDEN SEER VERSLAGEN, SEGGENDE; WIE KAN DAN SALIG WORDEN?

26 ENDE JESUS [HAER] AENSIENDE SEYDE TOT HAER; BY DE MENSCHEN IS DAT ONMOGELIK, MAER BY GODT ZYN ALLE DINGEN MOGELIK.

27 DOE ANTWOORDE PETRUS ENDE SEYDE TOT HEM; SIET, WY HEBBEN ALLES VERLATEN, ENDE ZYN U GEVOLGT: WAT SAL ONS DAN GEWERDEN?

28 ENDE JESUS SEYDE TOT HAER; VOORWAER IK SEGGE U, DAT GY DIE MY GEVOLGT ZYT, IN DE WEDER-GEBOORTE, WANNEER DE SONE DES MENSCHEN SAL GESETEN ZYN OP DEN THROON SYNER HEERLIKHEYT, [DAT] GY OOK SULT SITTEN OPTWAELF THRONEN, OORDEELENDEN DE TWAEF GESLACHTEN ISRAËLS.

29 ENDE SOO WIE SAL VERLATEN HEBBEN HUYSEN, OF BROEDERS, OF SUSTERS, OF VADER, OF MOEDER, OF WYF, OF KINDEREN, OF ACKERS, OM MYNS NAEMS WILLE, [DIE] SAL HONDERT-VOUT ONTFANGEN, ENDE HET EEUWIGE LEVEN BE-ERVEN.

30 MAER VELE EERSTE SULLEN DE LAETSTE ZYN, ENDE [VELE] LAETSTE DE EERSTE.

HET XX. CAPITTEL.

1 DOOR DE GELYCKENISSE VAN ARBEYDERS OP VERSCHEYDEN UREN GEHUERT ENDE IN DEN WYN-GAERT GESONDEN, ENDE 'S AVONTS GELYKEN LOON ONTFANGENDE, LEERT CHRISTUS HOE HY NAMAELS BELOONEN SAL DE GENE DIE HEM GEDIENT HEBBEN. 17 VOOR-SEGt WEDEROM SYN LYDEN, DOOT, ENDE OPSTANDINGE. 20 ANTWOORT DE MOEDER DER KINDEREN ZEBEDEI OP HAER VERSOEK. 24 ENDE VERMAENT SYNE DISCIPELEN HAER TE WACHTEN VAN EERGIERIGHEYT ENDE WERELDSCHHEERSCHAPPE. 29 MAEKT ONTRENT JERICHO TWEE BLINDE SIENDE.

1 **W**ANT HET KONINGRYK DER HEEMELN IS GELYK EEN HEERE DES HUYS, DIE MET DEN MORGENSTONT UYT-GING OM ARBEYDERS TE HUEREN IN SYNEN WYN-GAERT.

2 ENDE ALS HY MET DE ARBEYDERS EENS GEWORDEN WAS, VOOR EENEN PENNING DES DAEGS, SAND HYSE HENEN IN SYNEN WYN-GAERT.

3 ENDE UYTGE GAEN ZYNDE ONTRENT DE DERDE URE SAG HY ANDERE LEDIG STAENDE OP DE MERKT.

4 ENDE HY SEYDE TOT DESELVE; GAET GY OOK HENEN IN DEN WYN-GAERT: ENDE SOO WAT RECHT IS SAL IK U GEVEN. ENDE SY GINGEN.

5 WEDEROM UYT-GE GAEN ZYNDE ONTRENT DE SESTE ENDE NEGENSTE URE, DEDE HY DESGELYKS.

6 ENDE UYT-GE GAEN ZYNDE ONTRENT DE ELFDE URE, VONT HY ANDERE LEDIG STAENDE, ENDE SEYDE TOT HAER; WAT STAET GY HIER DEN GEHEELEN DAG LEDIG?

7 SY SEYDEN TOT HEM; OM DAT ONS NIEMANT GEHUERT EN HEEFT. HY SEYDE TOT HAER, GAET OOK GY HENEN IN DEN WYN-GAERT, ENDE SOO WAT RECHT IS SULT GY ONTFANGEN.

8 ALS HET NU AVONT GEWORDEN WAS, SEYDE DE HEERE DES WYN-GAERTS TOT SYNEN RENT-MEESTER; ROEPT DE ARBEYDERS, ENDE GEEFT HAER DEN LOON, BEGINNENDE VAN DE LAETSTE TOT DE EERSTE.

9 ENDE ALS SY QUAMEN DIE TER ELFDER URE [GEHUERT WAREN] ONTFINGEN SY EEN YEDER EENEN PENNING.
ENDE

10 ENDE DE EERSTE KOMENDE MEYNDEN DAT SY MEER ONTFANGEN Souden, ENDE SY SELVEN ONTFINGEN OOK ELK EENEN PENNING.

11 ENDE [DIEN] ONTFANGEN HEBBENDE MURMUREERDEN SY TEGEN DEN HEERE DES HUYS,

12 SEGGENDE; DESE LAETSTE EN HEBBEN [MAER] EEN URE GEARBEYT, ENDE GY HEBTSE ONS GELYK GEMAEKT, DIE WY DEN LAST DES DAEGS ENDE DE HITTE GEDRAGEN HEBBEN.

13 DOCH HY ANTWOORDENDE SEYDE TOT EENEN VAN HAER; VRIENT IK EN DOE U GEEN ONRECHT. EN ZYT GY NIET MET MY EENS GEWORDEN VOOR EENEN PENNING?

14 NEEMT HET UWE ENDE GAET HENEN. IK WIL DESEN LAETSTEN OOK GEVEN GELYK ALS U.

15 OF EN IS 'T MY NIET GEOORLOFT TE DOEN MET HET MYNE WAT IK WIL? OF IS UWE OOG BOOS, OM DAT IK GOET BEN?

16 ALSOO SULLEN DE LAETSTE DE EERSTE ZYN, ENDE DE EERSTE DE LAETSTE. WANT VELE ZYN GEROEPEN, MAER WEYNIGE UYT-VERKOREN.

17 ENDE JESUS OPGAENDE NA JERUSALEM, NAM TOT HEM DE TWAEF DISCIPELEN ALLEEN OP DEN WEG, ENDE SEYDE TOT HAER;

18 SIET WY GAEN OP NA JERUSALEM, ENDE DE SONE DES MENSCHEN SAL DEN OVER-PRIESTEREN ENDE SCHRIFT-GELEERDEN OVER-GELEVERT WORDEN, ENDE SY SULLEN HEM TER DOOT VER- OORDEELEN.

19 ENDE SY SULLEN HEM DEN HEYDENEN OVER-LEVEREN, OM HEM TE BE- SPOTTEN ENDE TE GEESSELEN, ENDE TE KRUYCIGEN, ENDE TEN DERDEN DAGE SAL HY WEDER OPSTAEN.

20 DOE QUAM DE MOEDER DER SONEN ZEBEDEI TOT HEM MET HARE SONEN, [HEM] AENBIDDENDE, ENDE BEGEERENDE WAT VAN HEM.

21 ENDE HY SEYDE TOT HAER; WAT

WILT GY? SY SEYDE TOT HEM; SEGHT DAT DESE MYNE TWEE SONEN SITTEN MOGEN D'EEN TOT UWER RECHTER, ENDE D'ANDER TOT UWER SLINCKER [HANT] IN U KONINGRYK.

22 MAER JESUS ANTWOORDDE ENDE SEYDE; GY-LIEDEN EN WEET NIET WAT GY BEGEERT: KONDT GY DEN DRINK-BEKER DRINCKEN DIEN IK DRINCKEN SAL: ENDE MET DEN DOOP GEDOOPT WORDEN, DAER MEDE IK GEDOOPT WORDE? SY SEYDEN TOT HEM; WY KONNEN.

23 ENDE HY SEYDE TOT HAER; MYNEN DRINK-BEKER SULT GY WEL DRINCKEN, ENDE MET DEN DOOP DAER IK MEDE GEDOOPT WORDE, SULT GY GEDOOPT WORDEN, MAER HET SITTEN TOT MYNER RECHTER, ENDE TOT MYNER SLINCKER [HANT,] EN STAET BY MY NIET TE GEVEN: MAER [HET SAL GEGEVEN WORDEN] DIEN HET BEREYT IS VAN MYNEN VADER.

24 ENDE ALS DE [ANDERE] TIEN [DAT] HOORDEN NAMEN SY HET SEER QUALIK VAN DE TWEE BROEDERS.

25 ENDE ALS HAER JESUS TOT HEM GEROEPEN HADDE, SEYDE HY; GY WEET DAT DE OVERSTE DER VOLCKEREN HEERSCHAPPYE VOEREN OVER HAER, ENDE DE GROTE GEBRUYCKEN MACHT OVER HAER.

26 DOCH ALSOO EN SAL 'T ONDER U NIET ZYN: MAER SOO WIE ONDER U SAL WILLEN GROOT WORDEN, [DIE] ZY UWE DIENAER.

27 ENDE SOO WIE ONDER U SAL WILLEN DE EERSTE ZYN, DIE ZY UWE DIENST-KNECHT.

28 GELYK DE SONE DES MENSCHEN NIET EN IS GEKOMEN OM GEDIENT TE WORDEN, MAER OM TE DIENEN, ENDE SYNE ZIELE TE GEVEN [TOT] EEN RANTSOEN VOOR VELE.

29 ENDE ALS SY VAN JERICHO UYTGINGEN, IS HEM EEN GROTE SCHARE GEVOLGT.

30 ENDE SIET, TWEE BLINDE SITTEN-

TEN-

TENDE AEN DEN WEG, ALS SY HOORDEN DAT JESUS VOORBY GING, RIEPEN, SEGGENDE; HEERE, GY SONE DAVIDS, ONTFERMT U ONSER!

31 ENDE DE SCHARE BESTRAFTE HAER, OP DAT SY SWYGEN SOUDEN, MAER SY RIEPEN TE MEER, SEGGENDE; ONTFERMT U ONSER, HEERE GY SONE DAVIDS!

32 ENDE JESUS [STILLE] STAENDE RIEPSE ENDE SEYDE; WAT WILT GY DAT IK U DOE?

33 SY SEYDEN TOT HEM; HEERE DAT ONSE OOGEN GEOPENT WERDEN.

34 ENDE JESUS INNERLIK BEWEEGT ZYNDE MET BARMHERTIGHEYDT RAEKTE HARE OOGEN AEN, ENDE TERSTONT WIERDEN HARE OOGEN SIENDE, ENDE SY VOLGDEN HEM.

HET XXI. CAPITTEL.

1 CHRISTUS DOET SYNEN INGANG BINNEN JERUSALEM SITTENDE OP EENEN ESEL 12 DRYFT DE VERKOPERS ENDE KOPERS UYT DEN TEMPEL. 14 ENDE GENEEST ALDAER BLINDE ENDE KREUPELE. 15 VERANTWOORT HET ROEPEN DER KINDEREN TEGEN DEN AFGUNST DER OVER-PRIESTEREN. 19 VERVLOEKT EENEN VYGE-BOOM, DIE DAER OP TERSTONT VERDORRET. 21 WYST AEN DE KRACHT DES GELOOFS. 23 BEANTWOORT DE VRAGE DER OVER-PRIESTEREN EN DE OVERSTEN DES VOLKS, UYT WAT MACHT HY SULCKS DEDE, MET EEN WEDER-VRAGE VAN DEN DOOP JOANNIS. 28 OVERTUYGT HAER VAN HARE ONGEHOORSAEMHEYT MET EENE GELYCKENISSE VAN TWEE SONEN. 33. ENDE DREYGT HAREN ONDERGANG DOOR EEN ANDER GELYCKENISSE VAN EEN HEERE EENS WYNGAERTS, WIENS KNECHTEN ENDE SONE VAN DE LANTLIEDEN MIS-HANDELT ENDE GEDOOT WIERDEN.

1 ENDE ALS SY NU JERUSALEM GENAEKTEN, ENDE GEKOMEN WAREN TOT BETHPHAGE, AEN DEN OLYFBERG, DOE SANDT JESUS TWEE DISCIPELN, SEGGENDE TOT HAER;

2 GAET HENEN IN 'T VLEK, DAT TEGEN U OVER [LIGT,] ENDE GY SULT TERSTONT EEN ESEL-INNE GEBONDEN VINDEN, ENDE EEN VEULEN MET HAER: ONTBINTSE EN BRENGTSE TOT MY.

3 ENDE INDIEN U YEMANT YET SEG, SOO SULT GY SEGGEN, DAT DE HEERE DESER VAN NODE HEEFT: ENDE HY SAL SE TERSTONT SENDEN.

DIT

4 DIT ALLES NU IS GESCHIET OP DAT VERVULT WORDE HET GENE GESPROKEN IS DOOR DEN PROPHEET, SEGGENDE;

5 SEGGET DE DOCHTER ZION: ZIET UWE KONING KOMT [TOT] U SACHTMOEDIG ENDE GESETEN OP EEN ESEL-INNE, ENDE EEN VEULEN ZYNDE EEN JONG EENER JOK-DRAGENDE [ESEL-INNE.]

6 ENDE DE DISCIPELEN HENEN GEGAEN ZYNDE, ENDE GEDAEN HEBBENDE GELYK JESUS HAER BEVOLEN HADDE,

7 BRACHTEN DE ESEL-INNE ENDE HET VEULEN, ENDE LEYDEN HARE KLEEDEREN OP DESELVE, ENDE SETTEDEN [HEM] DAER OP.

8 ENDE DE MEESTE SCHAREN SPREYDEN HARE KLEEDEREN OP DEN WEG, ENDE ANDERE HIEUWEN TACKEN VAN DE BOMEN, ENDE SPREYDENSE OP DEN WEG.

9 ENDE DE SCHAREN DIE VOOR GINGEN ENDE DIE VOLGDEN, RIEPEN SEGGENDE; HOSANNA DEN SONE DAVIDS! GEZEGENT [IS] HY DIE KOMT IN DEN NAME DES HEEREN: HOSANNA IN DE HOOGSTE [HEMELEN!]

10 ENDE ALS HY TE JERUSALEM INQUAM, WIERT DE GEHEELE STADT BEROERT, SEGGENDE; WIE IS DESE?

11 ENDE DE SCHAREN SEYDEN; DESE IS JESUS DE PROPHEET VAN NAZARETH IN GALILEA.

12 ENDE JESUS GING IN DEN TEMPEL GODTS, ENDE DREEF UYT ALLE DIE VERKOCHTEN ENDE KOCHTEN IN DEN TEMPEL, ENDE KEERDE OM DE TAFELLEN DER WISSELAERS, ENDE DE SITSTOELN DER GENE DIE DE DUYPEN VERKOCHTEN.

13 ENDE HY SEYDE TOT HAER; DAER IS GESCHREVEN: MYN HUYS SAL EEN HUYS DES GEBEDTS GENAEMT WORDEN, MAER GY HEBT DAT TOT EENEN MOORDENAERS KUYL GEMAECT.

14 ENDE DAER QUAMEN BLINDE ENDE KREUPELE TOT HEM IN DEN TEMPEL, ENDE HY GENAS DESELVE.

ALS

15 ALS NU DE OVER-PRIESTERS ENDE SCHRIFT-GELEERDE SAGEN DE WONDERHEDEN, DIE HY DEDE, ENDE DE KINDEREN ROEPENDE IN DEN TEMPEL, ENDE SEGGENDE; HOSANNA DEN SONE DAVIDS! NAMEN SY DAT SEER QUALIK.

16 ENDE SEYDEN TOT HEM; HOORT GY [WEL,] WAT DESE SEGGEN? ENDE JESUS SEYDE TOT HAER, JA. HEBT GY NOYT GELESEN, UYT DEN MONT DER JONGE KINDEREN ENDE DER ZOGELINGEN HEBT GY [U] LOF TOEBEREYT?

17 ENDE HAER VERLATENDE GING HY VAN DAER UYT DE STADT NA BETHANIA, ENDE OVERNACHTTE ALDAER.

18 ENDE DES MORGENS VROEG ALS HY WEDERKEERDE NA DE STADT, HONGERDE HEM.

19 ENDE SIENDE EENEN VYGE-BOOM AEN DEN WEG, GING HY NA HEM TOE, ENDE EN VANDT NIET AEN DEN SELVEN DAN ALLEENLIK BLADEREN. ENDE SEYDE TOT HEM; UYT U EN WORDE GEEN VRUCHT MEER IN DER EEUWIGHEYT. ENDE DE VYGE-BOOM VERDORDE TERSTONT.

20 ENDE DE DISCIPELEN [DAT] SIENDE VERWONDERDEN HAER, SEGGENDE; HOE IS DE VYGE-BOOM [SOO] TERSTONT VERDORRET?

21 DOCH JESUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER; VOORWAER SEGGE IK U; INDIEN GY GELOVE HADDET, ENDE NIET EN TWYFFELDET, GY SOUDT NIET ALLEENLIK DOEN HET GENE DEN VYGE-BOOM IS [GESCHIET,] MAER INDIEN GY OOK TOT DESEN BERG SEYDET; WORT OP-GEHEVEN ENDE IN DE ZEE GEWORPEN, HET SOUDE GESCHIEDEN.

22 ENDE AL WAT GY SULT BEGEEREN IN 'T GEBEDT, GELOVENDE, SULT GY ONTFANGEN.

23 ENDE ALS HY IN DEN TEMPEL GEKOMEN WAS, QUAMEN TOT HEM, TERWYLE HY LEERDE, DE OVER-PRIESTERS ENDE DE OUDERLINGEN DES
K VOLKS,

VOLKS, SEGGENDE; DOOR WAT MACHT DOET GY DESE DINGEN? ENDE WIE HEEFT U DESE MACHT GEGEVEN?

24 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER; IK SAL U OOK EEN WOORT VRAGEN, 'T WELK, INDIEN GY MY SULT SEGGEN, SOO SAL IK U OOK SEGGEN DOOR WAT MACHT IK DESE DINGEN DOE.

25 DE DOOP JOANNES VAN WAER WAS [DIE?] UYT DEN HEMEL OFTE UYT DE MENSCHEN? ENDE SY OVERLEYDEN BY HAER SELVEN ENDE SEYDEN; INDIEN WY SEGGEN: UYT DEN HEMEL, SOO SAL HY ONS SEGGEN; WAEROM EN HEBT GY HEM DAN NIET GELOOFT?

26 ENDE INDIEN WY SEGGEN; UYT DEN MENSCHEN, SOO VREESEN WY DE SCHARE: WANT SY HOUDEN ALLE JOANNEM VOOR EEN PROPHEET.

27 ENDE SY JESU ANTWOORDENDE SEYDEN; WY EN WETEN 'T NIET. EN HY SEYDE TOT HAER; SOO EN SEGGE IK U OOK NIET, DOOR WAT MACHT IK DIT DOE.

28 MAER WAT DUNKT U? EEN MENSCH HADDE TWEE SONEN, ENDE GAENDE TOT DEN EERSTEN SEYDE; SONE GAET HENEN, WERKT HEDEN IN MYNEN WYN-GAERT.

29 DOCH HY ANTWOORDDE, ENDE SEYDE; IK EN WIL NIET, ENDE DAER NA BEROUW HEBBENDE GING HY HENEN.

30 ENDE GAENDE TOT DEN TWEE DEN, SEYDE DESGELYKS. ENDE DESE ANTWOORDDE, ENDE SEYDE; IK [GA] HEERE, ENDE HY EN GING NIET.

31 WIE VAN DESE TWEE HEEFT DEN WILLE DES VADERS GEDAEN; SY SEYDEN TOT HEM; DE EERSTE. JESUS SEYDE TOT HAER; VOORWAER IK SEGGE U, DAT DE TOLLENAERS ENDE DE HOEREN U VOORGAEN IN 'T KONINGRYCKE GODTS.

32 WANT JOANNES IS TOT U GEKOMEN IN DEN WEG DER GERECHTIGHEYT, ENDE GY EN HEBT HEM NIET GELOOFT:

LOOFT: MAER DE TOLLENAERS ENDE HOEREN HEBBEN HEM GELOOFT: DOCH GY [SULKS] SIENDE EN HEBT DAER NA GEEN BEROUW GEHAD, OM HEM TEGELOVEN.

33 HOORT EEN ANDER GELYCKENISSE. DAER WAS EEN HEERE DES HUYS, DIE EENEN WYN-GAERT PLANTEDE ENDE SETTEDE EENEN TUYN DAER OMME, ENDE GROEF EENEN WYN-PERS-BAK DAER IN, ENDE BOUDE EENEN TOREN, ENDE VERHUERDE DIEN DEN LANT-LIEDEN, ENDE REYSDEN BUYTEN [LANTS.]

34 DOE NU DE TYT DER VRUCHTEN GENAEKTE, SANDT HY SYNE DIENST-KNECHTEN TOT DE LANT-LIEDEN OM SYNE VRUCHTEN TE ONTFANGEN.

35 ENDE DE LANT-LIEDEN, NEMENDE SYNE DIENST-KNECHTEN, HEBBEN DEN EENEN GESLAGEN, ENDE DEN ANDEREN GEDOOT, ENDE DEN DERDEN GESTEENIGT.

36 WEDEROM SANDT HY ANDERE DIENST-KNECHTEN, MEER [IN 'T GETAL] DAN DE EERSTE, ENDE SY DEDEN HAER DESGELYKS.

37 ENDE TEN LAETSTEN SANDT HY TOT HAER SYNEN SONE, SEGGENDE; SY SULLEN MYNEN SOON ONTSIEN.

38 MAER DE LANT-LIEDEN DEN SONE SIENDE, SEYDEN ONDER MALKANDEREN; DESE IS DE ERF-GENAEM, KOMT LAET ONS HEM DOODEN, ENDE SYNE ERFFENISSE. [AEN ONS] BEHOUDEN.

39 ENDE HEM NEMENDE WIERPEN SY [HEM] UYT, BUYTEN DEN WYN-GAERT, ENDE DOODDEN [HEM.]

40 WANNEER DAN DE HEERE DES WYN-GAERTS KOMEN SAL, WAT SAL HY DIEN LANT-LIEDEN DOEN?

41 SY SEYDEN TOT HEM; HY SAL DE QUADE EENEN QUADEN DOOT AENDOEN, ENDE SAL DEN WYN-GAERT ANDEREN LANT-LIEDEN VERHUEREN, DIE HEM DE VRUCHTEN OP HARE TYDEN SULLEN GEVEN.

42 JESUS SEYDE TOT HAER; HEBT

GY NOYT GELESEN IN DE SCHRIFTEN;
DE STEEN DIEN DE BOUW-LIEDEN
VERWORPEN HEBBEN, DESE IS GEWOR-
DEN TOT EEN HOOFT DES HOEKS: VAN
DEN HEERE IS DIT GESCHIED, ENDE
HET IS WONDERLIK IN ONSE OOGEN.

43 DAEROM SEGGE IK U-LIEDEN;
DAT HET KONINGRYK GODTS VAN U
SAL WECH-GENOMEN WORDEN, ENDE
EENEN VOLCKE GEGEVEN, DAT SYNE
VRUCHTEN VOORT-BRENGE.

44 ENDE WIE OP DESEN STEEN
VALT, DIE SAL VERPLETTERT WORDEN:
ENDE OP WIEN HY VALT, DIEN SAL HY
VERMORSELEN.

45 ENDE ALS DE OVER-PRIESTERS
ENDE DE PHARIZEEN DESE SYNE GE-
LYCKENISSEN HOORDEN, VERSTONDEN
SY DAT HY VAN HAER SPRAK.

46 ENDE SOECKENDE HEM TE VAN-
GEN VREESDEN SY DE SCHAREN, DEWY-
LE DESE HEM HIELDEN VOOR EEN PRO-
PHEET.

HET XXIJ. CAPITTEL.

I DE GELYCKENISSE VAN EEN BRUYLOFT, TOT
WELCKE DE EERST-GENODE WEYGERDEN TE KOMEN. 8
ENDE WORDEN DAEROM ANDERE IN HARE PLAETSE GE-
NOOT. II ONDER DEWELCKE EEN VERSCHEYNENDE
SONDER BRUYLOFTS-KLEET, UYT-GEWORPEN WORT.
15 CHRISTUS ANTWOORT OP DE VRAGE DER PHARI-
ZEEN ENDE HERODIANEN, OF MEN DEN KEYSER MACH
SCHATTING GEVEN. 23 ENDE OP DE VRAGE DER SAD-
DUCEEN VAN DE VROUWE DIE SEVEN MANNEN GEHADT
HADDE: ENDE HY BEWYST TEGEN HAER DE OPSTANDIN-
GE UYT DEN DOODEN. 35 VERKLAERT WELK HET
GROOTSTE GEBODT IN DE WET ZY. 41 ENDE DAT DE
MESSIAS NIET ALLEEN DAVIDS SONE, MAER OOK
SYN HEERE IS.

I ENDE JESUS ANTWOORDENDE SPRAK
TOT HAER WEDEROM DOOR GE-
LYCKENISSEN, SEGGENDE;

2 HET KONINGRYK DER HEMELN
IS GELYK EEN SEKER KONING, DIE SY-
NEN SONE EEN BRUYLOFT BEREYT
HADDE.

3 ENDE SONDT SYNE DIENST-KNECH-
TEN UYT OM DE GENOODDE TER BRUY-
LOFT TE ROEPEN, ENDE SY EN WILDEN
NIET KOMEN.

4 WEDEROM SONDT HY ANDERE
DIENST-KNECHTEN UYT, SEGGENDE;
SEGT

SEGT DEN GENOODDEN; SIET IK HEBBE MYN MIDDAGMAEL BEREYT, MYN OSSEN, ENDE DE GEMESTE [BEESTEN] ZYN GESLACHTET, ENDE ALLE DINGEN ZYN GEREEDT, KOMT TOT DE BRUYLOFT.

5 MAER SY [SULKS] NIET ACHTENDE ZYN HENEN GEGAEN, DESE TOT SYNEN ACKER, GENE TOT SYNE KOOPMANSCHAP.

6 ENDE DE ANDERE GREPEN SYNE DIENST-KNECHTEN, DEDEN [HAER] SMAETHEYT AEN, ENDE DOODDENSE.

7 ALS NU DE KONING [DAT] HOORDE, WIERT HY TOORNIG, ENDE SYNE KRYGS-HEYREN SENDENDE HEEFT DIE DOOT-SLAGERS VERNIELT, ENDE HAER STADT IN BRANT GESTEKEN.

8 DOE SEYDE HY TOT SYNE DIENST-KNECHTEN; DE BRUYLOFT IS WEL BEREYT, DOCH DE GENOODDE EN WAREN 'T NIET WEERDIG.

9 DAEROM GAET OP DE UYT-GANGEN DER WEGEN, ENDE SOO VELE ALS GYDER SULT VINDEN, ROEPTSE TOT DE BRUYLOFT.

10 ENDE DESELVE DIENST-KNECHTEN UYTGAENDE OP DE WEGEN, VERGADERDEN ALLE DIE SY VONDEN, BEYDE QUADE ENDE GOEDE, ENDE DE BRUYLOFT WIERT VERVULT MET AENSITTENDE [GASTEN.]

11 ENDE ALS DE KONING INGEAEN WAS OM DE AENSITTENDE [GASTEN] TE OVERSIEN, SAG HY ALDAER EENEN MENSCH NIET GEKLEET [ZYNDE] MET EEN BRUYLOFTS-KLEET.

12 ENDE SEYDE TOT HEM; VRIENT, HOE ZYT GY HIER IN-GEKOMEN, GEEN BRUYLOFTS-KLEET [AEN] HEBBENDE? ENDE HY VERSTOMDE.

13 DOE SEYDE DE KONING TOT DE DIENAERS; BINDET SYNE HANDEN ENDE VOETEN, NEEMT HEM WECH, ENDE WERPT [HEM] UYT IN DE BUUTENSTE DUYSTERNISSE: DAER SAL ZYN WEENINGE ENDE KNERSINGE DER TANDEN.

14 WANT VELE ZYN GEROEPEN,

MAER WEYNIGE UYT-VERKOREN.

15 DOE GINGEN DE PHARIZEEN HENEN ENDE HIELDEN T' SAMEN RAET, HOE SY HEM VERSTRICKEN SOUDEN IN [SYNE] REDEN.

16 ENDE SY SONDEN UYT TOT HEM HARE DISCIPELEN MET DE HERODIANEN, SEGGENDE; MEESTER, WY WETEN DAT GY WAERACHTIG ZYT, ENDE DEN WEG GODTS IN DER WAERHEYDT LEERT, ENDE NA NIEMANT EN VRAEGT: WANT GY EN SIET DEN PERSOON DER MENSCHEN NIET AEN.

17 SEGT ONS DAN; WAT DUNKT U? IS HET GEOORLOFT DEN KEYSER SCHATTINGE TE GEVEN OFTE NIET.

18 MAER JESUS BEKENNENDE HARE BOOSHEYDT, SEYDE;

19 GY GEVEYNSDE, WAT VERSOEKT GY MY? TOONT MY DEN SCHATTING-PENNING. ENDE SY BRACHTEN HEM EENEN PENNING.

20 ENDE HY SEYDE TOT HAER; WIENS IS DIT BEELT ENDE HET OP-SCHRIFT?

21 SY SEYDEN TOT HEM; DES KEYSERS. DOE SEYDE HY TOT HAER; GEEFT DAN DEN KEYSER DAT DES KEYSERS IS, ENDE GODE DAT GODTS IS.

22 ENDE SY DIT HORENDE VERWONDERDEN HAER: ENDE HEM VERLATENDE, ZYN SY WECH-GEAEN.

23 TE DIEN SELVEN DAGE QUAMEN TOT HEM DE SADDUCEEN, DIE SEGGEN DATTER GEEN OPSTANDINGE EN IS, ENDE VRAEGDEN HEM,

24 SEGGENDE; MEESTER, MOSES HEEFT GESEGT; INDIEN YEMANT STERFT GEEN KINDEREN HEBBENDE, SOO SAL SYNEN BROEDER DES SELVEN WYF TROUWEN, ENDE SYNEN BROEDER ZAET VERWECKEN.

25 NU WAREN DAER BY ONS SEVEN BROEDERS, ENDE D'EERSTE [EEN WYF] GETROUWT HEBBENDE, STERF, ENDE DEWYLE HY GEEN ZAET EN HADDE, SOO LIET HY SYN WYF VOOR SYNEN BROEDER.

26 DESGELYKS OOK DE TWEEDE, ENDE

DE DE DERDE, TOT DEN SEVENDEN TOE.

27 TEN LAETSTEN NA ALLEN IS OOK DE VROUWE GESTORVEN.

28 IN DE OPSTANDINGE DAN, WIENS WYF SAL SY WESEN VAN DE SEVEN? WANT SY HEBBENSE ALLE GEHADT.

29 MAER JESUS ANTWOORDDE ENDE SEYDE TOT HAER; GY DWAELT NIET WETENDE DE SCHRIFTEN, NOCH DE KRACHT GODTS.

30 WANT IN DE OPSTANDINGE EN NEMEN SY NIET TEN HOUWELICKE, NOCH EN WORDEN NIET TEN HOUWELICKE UYT-GEGEVEN: MAER SY ZYN ALS ENGELN GODTS IN DEN HEMEL.

31 ENDE WAT AENGAET DE OPSTANDINGE DER DOODEN, EN HEBT GY NIET GELESEN HET GENE VAN GODT TOT U-LIEDEN GESPROKEN IS, DIE DAER SEGHT;

32 IK BEN DE GODT ABRAHAMS, ENDE DE GODT ISAACS, ENDE DE GODT JACOBS? GODT EN IS NIET EEN GODT DER DOODE MAER DER LEVENDE.

33 ENDE DE SCHAREN [DIT] HORENDE WIERDEN VERSLAGEN OVER SYNE LEERE.

34 ENDE DE PHARIZEEN GEHOORT HEBBENDE DAT HY DEN SADDUCEEN DEN MONT GESTOPT HADDE, ZYN TE SAMEN BY EEN VERGADERT.

35 ENDE EEN UYT HAER, [ZYNDE] EEN WET-GELEERDE, HEEFT GEVRAEGT, HEM VERSOECKENDE, ENDE SEGGENDE,

36 MEESTER, WELK IS HET GROOT GEBODT IN DE WET?

37 ENDE JESUS SEYDE TOT HEM; GY SULT LIEF HEBBEN DEN HEERE UWEN GODT MET GEHEEL UW' HERTE, ENDE MET GEHEEL UWE ZIELE, ENDE MET GEHEEL UW' VERSTANT.

38 DIT IS HET EERSTE, ENDE HET GROOT GEBODT.

39 ENDE HET TWEEDE DESEN GE-
LYK, [IS:] GY SULT UWEN NAESTEN LIEF HEBBEN ALS U SELVEN.

40 AEN DESE TWEE GEBODEN HANGT
DE

DE GANTSCHÉ WET ENDE DE PROPHE-
TEN.

41 ALS NU DE PHARIZEEN T'SAMEN
VERGADERT WAREN, VRAEGDE HAER
JESUS,

42 ENDE SEYDE; WAT DUNKT U
VAN DE CHRISTUS; WIENS SONE IS
HY? SY SEYDEN TOT HEM; DAVIDS
[SONE.]

43 HY SEYDE TOT HAER; HOE NOEMT
HEM DAN DAVID IN DEN GEEST, [SY-
NEN] HEERE, SEGGENDE;

44 DE HEERE HEEFT GESEGT TOT
MYNEN HEERE; SIT AEN MYNE RECH-
TER [HANDT,] TOT DAT IK UWE VYAN-
DEN SAL GESET HEBBEN TOT EEN VOET-
BANK UWER VOETEN?

45 INDIEN HEM DAN DAVID NOEMT
[SYNEN] HEERE, HOE IS HY SYN SONE?

46 ENDE NIEMANT EN KONDE HEM
EEN WOORT ANTWOORDEN: NOCH NIE-
MANT EN DURFDE HEM VAN DIEN DA-
GE AEN [YET] MEER VRAGEN.

HET XXIIJ. CAPITTEL.

I CHRISTUS VERMAENT SYNE TOE-HOORDERS DAT
SY SULLEN VOLGEN HET GENE DE SCHRIFT-GELEERDE
ENDE PHARIZEEN UYT MOSE HAER LEEREN, ENDE NIET
HARE WERCKEN. 5 BESCHRYFT DER SELVER GEVEYNST-
HEYT ENDE EERGIERIGHEYT. 8 ENDE VERMAENT DE
SYNE SICH DAER VAN TE WACHTEN, ENDE NA NEDRIG-
HEYT TE STAEN. 13 VERKONDIGT HET WEE ACHT-
MAEL OVER DE PHARIZEEN ENDE SCHRIFT-GELEERDE,
OM VERSCHEYDENE HARE BOSE STUCKEN, ALS NAME-
LIK, DATSE DEN HEMEL SLOTEN VOOR DE MENSCHEN.
14 DER WEDUWEN HUYSEN OP ATEN. 15 QUADE
JODEN-GENOTEN MAEKTEN. 16 VERKEERDELIK LEER-
DEN SWEEREN BY DEN TEMPEL, ALTAER, ENDE HE-
MEL. 23 KLEYNE DINGEN VERTIENDEN ENDE 'T SWAER-
STE VAN DE WET NALIETEN. 25 DATSE 'T BUYTEN-
STE REYNIGDEN ENDE NIET HET HERTE. 27 DE GE-
WITTE GRAVEN GELYK ZYNDE. 29 DATSE DER OUDER
PROPHETEN GRAVEN OP-TIMMERDEN, ENDE DE NIEU-
WE SOCHTEN TE DOODEN. 37 KLAEGT OVER DE HART-
NECKIGHEYT DER STADT JERUSALEM, ENDE VOORSEGT
HAREN ONDERGANG.

I **D**OE SPRAK JESUS TOT DE SCHA-
REN ENDE TOT SYNE DISCIPE-
LEN,

2 SEGGENDE; DE SCHRIFT-GELEER-
DE, ENDE DE PHARIZEEN ZYN GESETEN
OP DEN STOEL MOSIS:

3 DAEROM ALWAT SY U SEGGEN DAT
GY HOUDEN SULT, HOUDT [DAT] ENDE
DOET

DOET [HET,] MAEREN DOET NIET NA HARE WERCKEN: WANT SY SEGGEN 'T, ENDE EN DOEN 'T NIET.

4 WANT SY BINDEN LASTEN DIE SWAER ZYN ENDE QUALIK OM DRAGEN, ENDE LEGGENSE OP DE SCHOUDEREN DER MENSCHEN, MAER SY EN WILLEN DIE MET HAREN VINGER NIET VERROEREN.

5 ENDE ALLE HARE WERCKEN DOEN SY OM VAN DE MENSCHEN GESIEN TE WORDEN. WANT SY MAKEN HARE GEDENK-CEDELS BREET, ENDE MAKEN DE ZOOMEN VAN HARE KLEEDEREN GROOT.

6 ENDE SY BEMINNEN DE VOORAENSITTINGE IN DE MAELTYDEN, ENDE DE VOOR-GESTOELTEN IN DE SYNAGOGEN.

7 OOK DE BEGROETINGEN OP DE MERKTEN, ENDE VAN DE MENSCHEN GENAEMT TE WORDEN, RABBI, RABBI.

8 DOCH GY EN SULT NIET RABBI GENAEMT WORDEN, WANT EEN IS UW' MEESTER, [NAMELIK] CHRISTUS: ENDE GY ZYT ALLE BROEDERS.

9 ENDE EN SULT NIEMANT UWEN VADER NOEMEN OP DER AERDEN: WANT EEN IS UW' VADER, [NAMELIK] DIE IN DE HEMELN IS.

10 NOCH GY EN SULT NIET MEESTERS GENOEMT WORDEN: WANT EEN IS UW' MEESTER [NAMELIK] CHRISTUS:

11 MAER DE MEESTE VAN U SAL UW' DIENAER ZYN.

12 ENDE WIE HEMSELVEN VERHOGEN SAL, [DIE] SAL VERNEDERT WORDEN: ENDE WIE HEMSELVEN SAL VERNEDEREN, [DIE] SAL VERHOOGT WORDEN.

13 MAER WEE U GY SCHRIFT-GELEERDE ENDE PHARIZEEN! GY GEVEYNDSDE: WANT GY SLUYT HET KONINGRYK DER HEMELN VOOR DE MENSCHEN, OVERMITS GY [DAER] NIET IN EN GAET, NOCH DE GENE DIE INGAEN SOUDEN, NIET EN LAET INGAEN.

14 WEE U GY SCHRIFT-GELEERDE
L . . . ENDE

ENDE PHARIZEEN ! GY GEVEYNSDE :
WANT GY EET DE HUYSSEN DER WE-
DUWEN OP, ENDE [DAT] ONDER DEN
SCHYNN VAN LANGE TE BIDDEN. DAER-
OM SULT GY TE SWAERDER OORDEEL
ONTFANGEN.

15 WEE U GY SCHRIFT-GELEERDE
ENDE PHARIZEEN ! GY GEVEYNSDE :
WANT GY OMREYST ZEE ENDE LANT
OM EEN JODE-GENOOT TE MAKEN : EN-
DE ALS HY HET GEWORDEN IS , SOO
MAEKT GY HEM EEN KINT DER HEL-
LEN, TWEEMAEL MEER DANGY [ZYT.]

16 WEE U GY BLINDE LEYTS-LIE-
DEN, DIE SEGGET ; SOO WIE GESWOREN
SAL HEBBEN BY DEN TEMPEL, DAT EN
IS NIET : MAER SOO WIE GESWOREN SAL
HEBBEN BY HET GOUT DES TEMPELS,
DIE IS SCHULDIG.

17 GY DWASE ENDE BLINDE : WANT
WELK IS MEERDER , HET GOUT , OFTE
DE TEMPEL DIE HET GOUT HEYLIGT ?

18 ENDE SOO WIE GESWOREN SAL
HEBBEN BY DEN ALTAER, DAT EN IS
NIET : MAER SOO WIE GESWOREN SAL
HEBBEN BY DE GAVE, DIE DAER OP IS,
DIE IS SCHULDIG.

19 GY DWASE ENDE BLINDE : WANT
WAT IS MEERDER , DE GAVE, OF DEN
ALTAER DIE DE GAVE HEYLIGT ?

20 DAEROM WIE SWEERT BY DEN
ALTAER, DIE SWEERT BY DEN SEL-
VEN, ENDE BY AL WAT DAER OP IS.

21 ENDE WIE SWEERT BY DEN TEM-
PEL, DIE SWEERT BY DEN SELVEN, EN-
DE BY DIEN DIE DAER IN WOONT.

22 ENDE WIE SWEERT BY DEN HE-
MEL, DIE SWEERT BY DEN THROON
GODTS, ENDE BY DIEN DIE DAER OP SIT.

23 WEE U GY SCHRIFT-GELEERDE
ENDE PHARIZEEN ! GY GEVEYNSDE ,
WANT GY VERTIENT DE MUNTE , EN-
DE DE DILLE, ENDE HET KOMYN, EN-
DE GY LAET NA HET SWAERSTE DER
WET, [NAMELIK] HET OORDEEL, EN-
DE DE BARMHERTIGHEYT ENDE HET
GELOVE. DESE DINGEN MOEST MEN
DOEN, ENDE DE ANDERE NIET NA-
LATEN. GY

24 GY BLINDE LEYTS-LIEDEN, DIE GY DE MUGGE UYT-ZYGET, ENDE DEN KEMEL DOOR-SWELGET.

25 WEE U GY SCHRIFT-GELEERDE ENDE PHARIZEEN ! GY GEVEYNSDE: WANT GY REYNIGT HET BUYTENSTE DES DRINK-BEKERS ENDE DES SCHOTELS, MAER VAN BINNEN ZYNSE VOL VAN ROOF ENDE ONMATIGHEYT.

26 GY BLINDE PHARIZEER REYNIGT EERST DAT BINNEN IN DEN DRINK-BEKER ENDE DE SCHOTEL IS, OP DAT OOK HET BUYTENSTE DER SELVE REYN WORDE.

27 WEE U GY SCHRIFT-GELEERDE ENDE PHARIZEEN ! GY GEVEYNSDE: WANT GY ZYT DE WIT-GEPLAESTERDE GRAVEN GELYK, DIE VAN BUYTEN WEL SCHOON SCHYNEN, MAER VAN BINNEN ZYNSE VOL DOOTS-BEENDEREN ENDE ALLER ONREYNIGHEYT.

28 ALSOO OOK SCHYNT GY WEL DEN MENSCHEN VAN BUYTEN RECHTVEERDIG, MAER VAN BINNEN ZYT GY VOL GEVEYNSTHEYT ENDE ONGERECHTIGHEYT.

29 WEE U GY SCHRIFT-GELEERDE ENDE PHARIZEEN ! GY GEVEYNSDE: WANT GY BOUWT DE GRAVEN DER PROPHETEN OP, ENDE VERCIERT DE GRAF-TEKENEN DER RECHTVEERDIGE.

30 ENDE SEGGET; INDIEN WY TEN TYDEN ONSER VADEREN HADDEN GEWEEST, WY EN SOUDEN MET HAER GEEN GEMEENSCHAP GEHADT HEBBEN AEN 'T BLOET DER PROPHETEN.

31 ALDUS GETUYGT GY [TEGEN] U SELVEN, DAT GY KINDEREN ZYT DER GENE DIE DE PROPHETEN GEDOOT HEBBEN.

32 GY [DAN] OOK VERVULT DE MATE UWER VADEREN.

33 GY SLAGEN, GY ADDEREN-GEBOETSELS, HOE SOUDT GY DE HELSCHE VERDOEMENISSE ONTVLIEDEN.

34 DAEROM SIET IK SENDE TOT U PROPHETEN, ENDE WYSE, ENDE SCHRIFT-GELEERDE, ENDE UYT DEN

SELVEN SULT GY [SOMMIGE] DOODEN ENDE KRUYCIGEN, ENDE [SOMMIGE] UYT DEN SELVEN SULT GY GEESSELEN IN UWE SYNAGOGEN, ENDE SULTSE VERVOLGEN VAN STADT TOT STADT.

35 OP DAT OP U KOME ALLE HET RECHTVEERDIGE BLOET, DAT VERGOTEN IS OP DER AERDEN, VAN HET BLOET DES RECHTVEERDIGEN ABELS AF TOT OP HET BLOET ZACHARIE DES SOONS BARACHIE, WELCKEN GY GEDOOT HEBT TUSSCHEN DEN TEMPEL ENDE DEN ALTAER.

36 VOORWAER SEGGE IK U, ALLE DESE DINGEN SULLEN KOMEN OVER DIT GESLACHT.

37 JERUSALEM, JERUSALEM, GY DIE DE PROPHETEN DOODET, ENDE STEENIGT DIE TOT U GESONDEN ZYN! HOE MENIGMAEL HEBBE IK UWE KINDEREN WILLEN BY-EEN VERGADEREN, GELYCKERWYS EEN HINNE HARE KIECKENEN BY-EEN VERGADERT ONDER DE VLEUGELN, ENDE GY-LIEDEN EN HEBT NIET GEWILT.

38 SIET UW' HUYS WORT U WOEST GELATEN.

39 WANT IK SEGGE U, GY EN SULT MY VAN NU AEN NIET SIEN, TOT DAT GY SEGGEN SULT; GEZEGENT IS HY DIE KOMT IN DEN NAME DES HEEREN.

HET XXIV. CAPITTEL.

I CHRISTUS VOORSEGT DE VERWOESTINGE DES TEMPELS ENDE DER STADT JERUSALEM, VERHALENDE DE SWARIGHEDEN ENDE TEECKENEN, DIE VOOR ENDE ONTRENT DESELVE SOUDEN GESCHIEDEN. 15 WYST AEN DE PROPHETIE DANIELS VAN DESELVE VERWOESTINGE, ENDE VERMAENT OM SICH TE BEREYDEN TOT EEN HAESTIGE VLUCHT, OM DESEN GROTEN JAMMER TE ONTGAEN. 23 WAERSCHOUWT TEGEN DE VERLEYDINGE DER VALSCHE CHRISTI ENDE DER VALSCHE PROPHETEN. 29 PROPHETEERT VERDER VAN HET EYNDE DER WERELT, ENDE VAN SYNE LAETSTE TOEKOMSTE TEN OORDEEL, WELCKER HEERLIKHEYT ENDE SEKERHEYT HY BESCHRYFT, AENWYSENDE DE TEECKENEN, DIE ONTRENT DESELVE SOUDEN GESCHIEDEN. 36 DOCH DAT DE DAG ENDE URE DES SELVEN NIEMANT DAN GODT ALLEEN BEKENT EN IS. 37 VERGELYCKT DE TYDEN DESER TOEKOMSTE BY DE TYDEN VAN NOË VOOR DE SUND-VLOET. 42 DAER OP VERMAENT HY TOT WAKEN, DOOR GELYCKENISSE SOO VAN EEN HUYS-VADER WAKENDE TEGEN DE KOMSTE DES DIEFS. 45 ALS VAN EEN GETROUW' ENDE VAN EEN BOSE DIENST-KNECHT.

ENDE

1 ENDE JESUS GING UYT ENDE VER-
TROK VAN DEN TEMPEL, ENDE
SYNE DISCIPELEN QUAMEN BY HEM, OM
HEM DE GEBOUWEN DES TEMPELS TE
TOONEN.

2 ENDE JESUS SEYDE TOT HAER; EN
SIET GY NIET ALLE DESE DINGEN?
VOORWAER SEGGE IK; HIER EN SAL
NIET [EENEN] STEEN OP DEN [ANDE-
REN] STEEN GELATEN WORDEN, DIE
NIET AF-GEBROKEN EN SAL WORDEN.

3 ENDE ALS HY OP DEN OLYF-BERG
GESETEN WAS, GINGEN DE DISCIPELEN
TOT HEM ALLEEN, SEGGENDE; SEGT
ONS, WANNEER SULLEN DESE DINGEN
ZYN? ENDE WELK [SAL] HET TEECKEN
[ZYN] VAN UWE TOEKOMSTE, ENDE
VAN DE VOLEYNDINGE DER WERELT?

4 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEY-
DE TOT HAER; SIET TOE, DAT U NIE-
MANT EN VERLEYDE.

5 WANT VELE SULLEN KOMEN ON-
DER MYNEN NAME, SEGGENDE; IK
BEN DE CHRISTUS, ENDE SY SULLEN
VELE VERLEYDEN.

6 ENDE GY SULT HOREN VAN OOR-
LOGEN, ENDE GERUCHTEN VAN OOR-
LOGEN. SIET TOE, EN WORT NIET VER-
SCHRIKT: WANT ALLE [DIE] DINGEN
MOETEN GESCHIEDEN, MAER NOCH EN
IS HET EYNDE NIET.

7 WANT HET [EEN] VOLK SAL TE-
GEN HET [ANDER] VOLK OPSTAEN, EN-
DE HET [EEN] KONINGRYK TEGEN HET
[ANDER] KONINGRYK: ENDE DAER
SULLEN ZYN HONGERS-NODEN, ENDE
PESTILENTIEN, ENDE AERDT-BEVIN-
GEN IN VERSCHEYDEN PLAETSEN.

8 DOCH ALLE DIE DINGEN [ZYN
MAER] EEN BEGINSSEL DER SMERTEN.

9 ALS DAN SULLEN SY U OVER-LEVE-
REN IN VERDRUCKINGE, ENDE SULLEN
U DOODEN, ENDE GY SULT GEHAET
WORDEN VAN ALLE VOLCKEREN, OM
MYNS NAEMS WILLE.

10 ENDE DAN SULLENDER VELE
GE-ERGERT WORDEN, ENDE SULLEN
MALKANDEREN OVER-LEVEREN, EN-

DE MALKANDEREN HATEN.

11 ENDE VELE VALSCHE PROPHETEN SULLEN OPSTAEN , ENDE SULLENDER VELE VERLEYDEN.

12 ENDE OM DAT DE ONGERECHTIGHEYDT VERMENIGVULDIGT SAL WORDEN , SOO SAL DE LIEFDE VAN VELEN VERKOUDEN.

13 MAER WIE VOLHERDEN SAL TOT DEN EYNDE , DIE SAL SALIG WORDEN.

14 ENDE DIT EVANGELIUM DES KONINGRYKS SAL IN DE GEHEELE WERELT GEPREDIKT WORDEN TOT EEN GETUYGENISSE ALLEN VOLCKEREN : ENDE DAN SAL HET EYNDE KOMEN.

15 WANNEER GY DAN SULT SIEN DEN GROUWEL DER VERWOESTINGE, WAER VAN GESPROKEN IS DOOR DANIEL DEN PROPHEET , STAENDE IN DE HEYLIGE PLAETSE (DIE [HET] LEEST DIE MERCKE DAER OP.)

16 DAT ALS DAN DIE IN JUDEA ZYN, VLIEDEN OP DE BERGEN.

17 DIE OP HET DAK IS, EN KOME NIET AF, OM YET UYT SYN HUYS WECH TE NEMEN.

18 ENDE DIE OP DEN ACKER IS, EN KEERE NIET WEDER TE RUGGE, OM SYNE KLEEDEREN WECH TE NEMEN.

19 MAER WEE DEN BEVRUCHTEN ENDE DEN ZOOGENDEN [VROUWEN] IN DIE DAGEN!

20 DOCH BIDT DAT UWE VLUCHT NIET EN GESCHIEDE DES WINTERS, NOCH OP EENEN SABBATH.

21 WANT ALS DAN SAL GROTE VERDRUCKINGE WESEN, HOEDANIGE NIET EN IS GEWEEST VAN HET BEGIN DER WERELT TOT NU TOE, NOCH OOK NIET ZYN EN SAL.

22 ENDE SOO DIE DAGEN NIET VERKORT EN WIERDEN, GEEN VLEESCH EN SOUDE BEHOUDEN WORDEN : MAER OM DER UYTVERKORENE WILLE SULLEN DIE DAGEN VERKORT WORDEN.

23 ALS DAN, SOO YEMANDT TOT U LIEDEN SAL SEGGEN; SIET HIER IS DE CHRISTUS, OF DAER, EN GELOOFT HET NIET.

WANT

24 WANT DAER SULLEN VALSCHE CHRISTI, ENDE VALSCHE PROPHETEN OPSTAEN, ENDE SULLEN GROTE TEECKENEN ENDE WONDERHEDEN DOEN, ALSOO DAT SY (INDIEN HET MOGELIK WARE) OOK DE UYTVERKORENE Souden verleyden.

25 SIET IK HEBBE [HET] U VOOR-SEGt.

26 SOO SY DAN TOT U SULLEN SEGGEN; SIET HY IS IN DE WOESTYNE, EN GAET NIET UYT: SIET [HY IS] IN DE BINNEN-KAMEREN, EN GELOOFT HET NIET.

27 WANT GELYK DE BLIKSEM UYTGAET VAN HET OOSTEN, ENDE SCHEYNT TOT HET WESTEN, ALSOO SAL OOK DE TOEKOMSTE DES SOONS DES MENSCHEN WESEN.

28 WANT ALWAER HET DOODE LIGHAEM SAL ZYN, DAER SULLEN DE ARENDEN VERGADERT WORDEN.

29 ENDE TERSTONT NA DE VERDRUCKINGE DIER DAGEN, SAL DE SONNE VERDUYSTERT WORDEN, ENDE DE MANE EN SAL HAER SCHYNSSEL NIET GEVEN, ENDE DE STERREN SULLEN VAN DEN HEMEL VALLen, ENDE DE KRACHTEN DER HEMELEN SULLEN BEWEEGT WORDEN.

30 ENDE ALS DAN SAL IN DEN HEMEL VERSCHYNEN HET TEECKEN DES SOONS DES MENSCHEN: ENDE DAN SULLEN ALLE DE GESLACHTEN DER AERDE WEENEN, ENDE SULLEN DEN SONE DES MENSCHEN SIEN KOMENDE OP DE WOLCKEN DES HEMELS, MET GROTE KRACHT ENDE HEERLIKHEYDT.

31 ENDE HY SAL SYNE ENGELen UYT-SENDEN MET EEN BASUYNE VAN GROOT GELUYT, ENDE SY SULLEN SYNE UYTVERKORENE BY-EEN VERGAEDEREN UYT DE VIER WINDEN, VAN [HET EEN] UYTERSTE DER HEMELEN TOT [HET ANDER] UYTERSTE DER SELVE.

32 ENDE LEERT VAN DEN VYGEBOOM DESE GELYCKENISSE: WANNEER SYNEN TAK NU TEER WORT, ENDE DE
BLA-

BLADEREN UYT-SPRUYTEN, SOO WEET GY DAT DE SOMER NABY IS.

33 ALSOO OOK GY-LIEDEN, WANNEER GY ALLE DESE DINGEN SULT SIEN, SOO WEET DAT [HET] NABY IS VOOR DE DEURE.

34 VOORWAER IK SEGGE U; DIT GESLACHT EN SAL GEENSINS VOORBY GAEN, TOT DAT ALLE DESE DINGEN SULLEN GESCHIEDT ZYN.

35 DE HEMEL ENDE DE AERDE SULLEN VOORBY GAEN, MAER MYNE WOORDEN EN SULLEN GEENSINS VOORBY GAEN.

36 DOCH VAN DIEN DAG ENDE URE EN WEET NIEMANT, OOK NIET DE ENGELLEN DER HEMELLEN, DAN MYN VADER ALLEEN.

37 ENDE GELYK DE DAGEN NOË [WAREN,] ALSOO SAL OOK ZYN DE TOEKOMSTE VAN DEN SOON DES MENSCHEN.

38 WANT GELYK SY WAREN IN DE DAGEN VOOR DE SUND-VLOET, ETENDE ENDE DRINCKENDE, TROUWENDE ENDE TEN HOUWELICKE UYT-GEVENDE, TOT DEN DAG TOE, IN WELCKEN NOË IN DE ARCKE GING:

39 ENDE EN BEKENDEN HET NIET TOT DAT DE SUND-VLOET QUAM, ENDE HAER ALLE WECH NAM: ALSOO SAL OOK ZYN DE TOEKOMSTE DES SOONS DES MENSCHEN.

40 ALS DAN SULLENDER TWEE OP DEN ACKER ZYN, D'EEN SAL AENGENOMEN, ENDE DE ANDER SAL VERLATEN WORDEN.

41 DAER SULLEN TWEE [VROUWEN] MALEN IN DEN MEULEN, D'EENE SAL AENGENOMEN, ENDE D'ANDERE SAL VERLATEN WORDEN.

42 WAEKT DAN, WANT GY EN WEET NIET IN WELCKE URE UWE HEERE KOMEN SAL.

43 MAER WEET DIT, DAT SOO DE HEERE DES HUYS GEWETEN HADDE IN WELCKE NACHT-WAKE DE DIEF KOMEN SOUDE, HY SOUDE GEWAEKT HEBBEN, ENDE EN SOUDE SYN HUYS NIET

HEB-

HEBBEN LATEN DOOR-GRAVEN.

44 DAEROM ZYT OOK GY BEREYDT,
WANT IN WELCKE URE GY 'T NIET EN
MEYNT, SAL DE SONE DES MENSCHEN
KOMEN.

45 WIE IS DAN DE GETROUWE EN-
DE VOORSICHTIGE DIENST-KNECHT, DEN
WELCKEN SYN HEERE OVER SYNE
DIENST-BODEN GESTELT HEEFT, OM
HEN-LIEDEN [HAER] VOEDSEL TE GE-
VEN TER RECHTER TYT.

46 SALIG IS DIE DIENST-KNECHT,
WELCKEN SYN HEERE KOMENDE SAL
VINDEN ALSOO DOENDE.

47 VOORWAER IK SEGGE U, DAT HY
HEM SAL SETTEN OVER ALLE SYNE
GOEDEREN.

48 MAER SOO DIE QUADE DIENST-
KNECHT IN SYN HERTE SOUDE SEGGEN;
MYN HEERE VERTOEFTE TE KOMEN:

49 ENDE SOUDE BEGINNEN [SYNE]
MEDE-DIENST-KNECHTEN TE SLAEN,
ENDE TE ETEN ENDE TE DRINCKEN
MET DE DRONCKAERTS:

50 SOO SAL DE HEERE DESES DIENST-
KNECHTS KOMEN TEN DAGE, IN WELC-
KEN HY [HEM] NIET EN VERWACHT,
ENDE TER URE DIE HY NIET EN WEET.

51 ENDE SAL HEM AF-SCHEYDEN,
ENDE SYN DEEL SETTEN MET DE GE-
VEYNSDE. DAER SAL WEENINGE ZYN,
ENDE Knersinge der Tanden.

HET XXV. CAPITTEL.

I DOOR DE GELYCKENISSE VAN VYF WYSE, ENDE
VYF DWASE MAEGDEN, VERMAENT CHRISTUS WEDEROM
TOT WAKEN TEGEN SYNE TOEKOMSTE. 14 ENDE DOOR
DE GELYCKENISSE VAN DE DIENST-KNECHTEN, DIE ELCK
HARE TALENTEN VAN DEN HEERE ONTFANGEN HADDEN,
OM DAER MEDE WINSTE TE DOEN, VERMAENT HY TOT
GETROUWE BESTEDINGE DER GAVEN VAN GODT EEN
YEDER GEGEVEN. 31 DAER NA BESCHRYFT HY SYNE
LAETSTE TOEKOMSTE TEN OORDEELE, HOE HY SYNE
SCHAPEN VAN DE BOCKEN ONDSCHHEYDEN, ENDE OVER
BEYDE VONNISSE SPREKEN ENDE UYT-VOEREN SAL.

I **A**Ls DAN SAL 'T KONINGRYK DER
HEMELEN GELYK ZYN TIEN
MAEGDEN, WELCKE HARE LAMPEN
NAMEN ENDE GINGEN UYT DEN BRUY-
DEGOM TE GEMOET.

M

EN-

2 ENDE VYF VAN HAER WAREN WYSE, ENDE DE VYF WAREN DWASE.

3 DIE DWASE [WAREN] HARE LAMPEN NEMENDE, EN NAMEN GEEN OLIE MET HAER.

4 MAER DE WYSE NAMEN OLIE IN HARE VATEN MET HARE LAMPEN.

5 ALS NU DE BRUYDEGOM VERTOEFDE, WIERDEN SY ALLE SLUYMERIG, ENDE VIELEN IN SLAEP.

6 ENDE TE MIDDER - NACHT GESCHIEDDE EEN GEROEP; SIET DE BRUYDEGOM KOMT, GAET UYT HEM TE GEMOET.

7 DOE STONDEN ALLE DIE MAEGDEN OP ENDE BEREYDDEN HARE LAMPEN.

8 ENDE DE DWASE SEYDEN TOT DE WYSE; GEEFT ONS VAN UWE OLIE, WANT ONSE LAMPEN GAEN UYT.

9 DOCH DE WYSE ANTWOORDDEN, SEGGENDE; [GEENSINS,] OP DATTER MISSCHIEN VOOR ONS ENDE VOOR U NIET GENOEG EN ZY: MAER GAET LIEVER TOT DE VERKOPERS, EN KOOPT VOOR U SELVEN.

10 ALS SY NU HENEN GINGEN OM TE KOPEN, QUAM DE BRUYDEGOM, ENDE DIE GEREET [WAREN] GINGEN MET HEM IN TOT DE BRUYLOFT, ENDE DE DEURE WIERT GESLOTEN.

11 DAER NA QUAMEN OOK DE ANDERE MAEGDEN, SEGGENDE; HEERE, HEERE, DOET ONS OPEN.

12 ENDE HY ANTWOORDENDE SEYDE; VOORWAER SEGGE IK U, IK EN KENNE U NIET.

13 SOO WAEKT DAN, WANT GY EN WEET DEN DAG NIET, NOCH DE URE, IN DEWELCKE DE SONE DES MENSCHEN KOMEN SAL.

14 WANT [HET IS] GELYK EEN MENSCH DIE BUYTEN 'S LANTS REYSENDE SYNE DIENST - KNECHTEN RIEP, ENDE GAF HAER SYNE GOEDEREN OVER.

15 ENDE DEN EENEN GAF HY VYF TALENTEN, ENDE DEN ANDEREN TWEE, ENDE DEN DERDEN EEN, EEN YEGELIK

NA

NA SYN VERMOGEN, ENDE VERREYSDE TERSTONT.

16 DIE NU DE VYF TALENTEN ONTFANGEN HADDE GING HENEN ENDE HANDELDE DAER MEDE, ENDE WAN ANDERE VYF TALENTEN.

17 DESGELYKS OOK DIE DE TWEE [ONTFANGEN HADDE,] DIE WAN OOK ANDERE TWEE.

18 MAER DIE HET EEN ONTFANGEN HADDE, GING HENEN ENDE GROEF IN DE AERDE, ENDE VERBERGDE 'T GELT SYNS HEEREN.

19 ENDE NA EENEN LANGEN TYT QUAM DE HEERE VAN DESELVE DIENST-KNECHTEN, ENDE HIELT REKENINGE MET HAER.

20 ENDE DIE DE VYF TALENTEN ONTFANGEN HADDE, QUAM ENDE BRACHT TOT HEM ANDERE VYF TALENTEN, SEGGENDE; HEERE, VYF TALENTEN HEBT GY MY GEGEVEN, SIET, ANDERE VYF TALENTEN HEBBE IK BOVEN DESELVE GEWONNEN.

21 ENDE SYN HEERE SEYDE TOT HEM; WEL, GY GOEDE ENDE GETROUWE DIENST-KNECHT, OVER WEYNIGE ZYT GY GETROUW GEWEEST, OVER VELE SAL IK U SETTEN: GAET IN, IN DE VREUGDE UWES HEEREN.

22 ENDE DIE DE TWEE TALENTEN ONTFANGEN HADDE, QUAM OOK TOT HEM ENDE SEYDE; HEERE, TWEE TALENTEN HEBT GY MY GEGEVEN, SIET, TWEE ANDERE TALENTEN HEBBE IK BOVEN DESELVE GEWONNEN.

23 SYN HEERE SEYDE TOT HEM; WEL, GY GOEDE ENDE GETROUWE DIENST-KNECHT, OVER WEYNIGE ZYT GY GETROUW GEWEEST, OVER VELE SAL IK U SETTEN: GAET IN, IN DE VREUGDE UWES HEEREN.

24 MAER DIE HET EEN TALENT ONTFANGEN HADDE, QUAM OOK ENDE SEYDE; HEERE, IK KENDE U DAT GY EEN HART MENSCH ZYT, MAEYENDE DAER GY NIET GEZAEYTEN HEBT, ENDE VERGADERENDE VAN DAER, [WAER] GY

NIET GESTROYT EN HEBT.

25 ENDE BEVREEST ZYNDE BEN IK HENEN GEGAEN, ENDE HEBBE UW' TALENT VERBORGEN IN DE AERDE: SIET, GY HEBT HET UWE.

26 MAER SYN HEERE ANTWOORDENDE SEYDE TOT HEM; GY BOSE ENDE LUYE DIENST-KNECHT, GY WIST DAT IK MAEYE DAER IK NIET GEZAEYT EN HEBBE; ENDE VAN DAER VERGADERE WAER IK NIET GESTROYT EN HEBBE.

27 SOO MOEST GY DAN MYN GELT DEN WISSELAREN GEDAEN HEBBEN, ENDE IK KOMENDE SOUDE HET MYNE WEDER GENOMEN HEBBEN MET WOEC-KER.

28 NEEMT DAN VAN HEM HET TALENT WECH, ENDE GEEFT HET DEN GENEN, DIE DE TIEN TALENTEN HEEFT.

29 WANT EEN YEGELIK DIE HEEFT [DIEN] SAL GEGEVEN WORDEN, ENDE HY SAL OVERVLOEDIG HEBBEN: MAER VAN DE GENEDIE NIET EN HEEFT, VAN DIEN SAL GENOMEN WORDEN OOK DAT HY HEEFT.

30 ENDE DEN ONNUTTEN DIENST-KNECHT WERPT UYT IN DE BUYTENSTE DUYSTERNISSE, DAER SAL WEENINGE ZYN ENDE Knersinge der Tanden.

31 ENDE WANNEER DE SONE DES MENSCHEN KOMEN SAL IN SYNE HEERLIKHEYT, ENDE ALLE DE HEYLIKE ENGELN MET HEM, DAN SAL HY SITTEN OP DEN THROON SYNER HEERLIKHEYT.

32 ENDE VOOR HEM SULLEN ALLE DE VOLCKEREN VERGADERT WORDEN, ENDE HY SALSE VAN MALKANDEREN SCHEYDEN, GELYK DE HERDER DE SCHAPEN VAN DE BOCKEN SCHEYDET.

33 ENDE HY SAL DE SCHAPEN TOT [SYNER] RECHTER [HANT] SETTEN, MAER DE BOCKEN TOT [SYNER] SLINC-KER [HANT.]

34 ALS DAN SAL DE KONING SEGGEN TOT DE GENE DIE TOT SYNER RECHTER [HANT ZYN;] KOMT GY GEZEGENDE MYNS VADERS, BE-ERFT DAT KONING-
RYK,

RYK, 'T WELK U BEREYT IS VAN DE GRONTLEGGINGE DER WERELT.

35 WANT IK BEN HONGERIG GEWEEST, ENDE GY HEBT MY TE ETEN GEGEVEN: IK BEN DORSTIG GEWEEST, ENDE GY HEBT MY TE DRINCKEN GEGEVEN: IK WAS EEN VREEMDELING, ENDE GY HEBT MY GEHERBERGT.

36 [IK WAS] NAEKT ENDE GY HEBT MY GEKLEET: IK BEN KRANK GEWEEST, ENDE GY HEBT MY BESOCHT: IK WAS IN DE GEVANKENISSE, ENDE GY ZYT TOT MY GEKOMEN.

37 DAN SULLEN DE RECHTVEERDIGE HEM ANTWOORDEN, SEGGENDE; HEERE, WANNEER HEBBEN WY U HONGERIG GESIEN, ENDE GESPYSIGT? OFTE DORSTIG, ENDE TE DRINKEN GEGEVEN?

38 ENDE WANNEER HEBBEN WY U EEN VREEMDELING GESIEN, ENDE GEHERBERGT? OFTE NAEKT, ENDE GEKLEEDET?

39 ENDE WANNEER HEBBEN WY U KRANK GESIEN, OFTE IN DE GEVANGENISSE, ENDE ZYN TOT U GEKOMEN?

40 ENDE DE KONING SAL ANTWOORDEN ENDE TOT HAER SEGGEN; VOORWAER SEGGE IK U, VOOR SOO VEEL GY [DIT] EEN VAN DESE MYNE MINSTE BROEDERS GEDAEN HEBT, SOO HEBT GY [DAT] MY GEDAEN.

41 DAN SAL HY SEGGEN OOK TOT DE GENE DIE TER SLINKER [HANT ZYN;] GAET WECH VAN MY GY VERVLOECKTE IN 'T EEUWIGE VYER, 'T WELK DEN DUYVEL ENDE SYNE ENGELLEN BEREYT IS.

42 WANT IK BEN HONGERIG GEWEEST, ENDE GY EN HEBT MY NIET TE ETEN GEGEVEN: IK BEN DORSTIG GEWEEST, ENDE GY EN HEBT MY NIET TE DRINCKEN GEGEVEN.

43 IK WAS EEN VREEMDELING, ENDE GY EN HEBT MY NIET GEHERBERGT: NAEKT, ENDE GY EN HEBT MY NIET GEKLEET: KRANK, ENDE IN DE GEVANGENISSE, ENDE GY EN HEBT MY NIET BESOCHT.

44 DAN SULLEN OOK DESE HEM ANTWOORDEN, SEGGENDE; HEERE, WANNEER HEBBEN WY U HONGERIG GESIEN, OF DORSTIG, OF EEN VREEMDELING, OF NAEKT, OF KRANK, OFTE IN DE GEVANGENISSE, ENDE EN HEBBEN U NIET GEDIENT?

45 DAN SAL HY HAER ANTWOORDEN ENDE SEGGEN; VOORWAER SEGGE IK U: VOOR SOO VEEL GY [DIT] EEN VAN DESE MINSTE NIET GEDAEN EN HEBT, SOO EN HEBT GY HET MY OOK NIET GEDAEN.

46 ENDE DESE SULLEN GAEN IN DE EEUWIGE PYNE: MAER DE RECHTVEERDIGE IN DAT EEUWIGE LEVEN.

HET XXVI. CAPITTEL.

1 CHRISTUS VOORSEGT WEDEROM SYNEN DOOT. 3 OVER WELCKE DE OVERSTE DER JODEN BERAETSLAGEN. 6 WORT TE BETHANIEN VAN EEN VROUWE GESALFT. 10 WELCKER DAET HY VERANTWOORT ENDE PRYST. 14 JUDAS VERKOOPT CHRISTUM. 17 CHRISTUS DOET HET PASCHA BEREYDEN, ENDE EET HET SELVE MET SYNE DISCIPELEN, ENDE VOORSEGT DE VERRADERYE JUDE. 26 STELT DAER NA SYN AVONT-MAEL IN. 31 VOORSEGT SYNE DISCIPELEN HARE VERSTROYINGE ENDE PETRO SYNEN VAL. 36 AENVANGT SYN LYDEN IN EEN HOF MET GROTE BENAUWTHEYT ENDE STERK BIDDEN, VERMANENDE SYNE DISCIPELEN, DIE SLIEPEN, TOT WAKEN ENDE BIDDEN. 47 WORT VAN JUDA VERRADEN MET EENEN KUS, ENDE VAN DE JODEN GEVANGEN. 51 BESTRAFT PETRUM, DIE DES OVERPRIESTERS DIENST-KNECHT EEN OORE AF HOUT. 57 WORT TOT CAJAPHAS VOOR DEN RAET GEBRACHT. 59 DOOR VALSCHE GETUYGEN AENGELAEGT. 63 BEKENT DAT HY DE CHRISTUS IS. 65 WORT DAER OVER ALS EEN GODTS-LASTERAER VEROORDEELT ENDE SMADELIK MIS-HANDELT. 69 PETRUS VERSAECT CHRISTUM. 75 KOMT TOT KENNISSE, ENDE BEVEENT SYNEN VAL.

I ENDE HET IS GESCHIEDT, ALS JESUS ALLE DESE WOORDEN GE-EYNDIGT HADDE, DAT HY TOT SYNE DISCIPELEN SEYDE;

2 GY WEET DAT NA TWEE DAGEN HET PASCHA IS, ENDE DE SONE DES MENSCHEN SAL OVERGELEVERT WORDEN OM GEKRUYSIGT TE WORDEN.

3 DOE VERGADERDEN DE OVERPRIESTERS, ENDE DE SCHRIFT-GELEERDE ENDE DE OUDERLINGEN DES VOLKS, IN DE SALE DES HOGEN-PRIESTERS, DIE GENAEMT WAS CAJAPHAS.

4 ENDE BERAETSLAEGDEN T'SAMEN,
DAT

DAT SY JESUM MET LISTIGHEYT VANGEN ENDE DOODEN SOUDEN.

5 DOCH SY SEYDEN: NIET IN HET FEEST, OP DATTER GEEN OPROER EN WORDE ONDER HET VOLK.

6 ALS NU JESUS TE BETHANIEN WAS, TEN HUYSE SIMONIS DES MELAETSCHEN:

7 QUAM TOT HEM EEN VROUWE HEBBENDE EEN ALABASTER FLESSCHE MET SEER KOSTELICKE SALVE, ENDE GOOTSE UYT OP SYN HOOFT, DAER HY AEN [TAFEL] SAT.

8 ENDE SYN DISCIPELEN [DAT] SIENDE, NAMEN HET SEER QUALIK, SEGGENDE; WAER TOE DIT VERLIES?

9 WANT DESE SALVE HADDE KONNEN DIER VERKOGT, ENDE [DE PENNINGEN] DEN ARMEN GEGEVEN WORDEN.

10 MAER JESUS [SULKS] VERSTAENDE SEYDE TOT HAER; WAEROM DOET GY DESE VROUWE MOEYTE AEN? WANT SY HEEFT EEN GOET WERK AEN MY GEWROCHT.

11 WANT DE ARME HEBT GY ALTYT MET U, MAER MY EN HEBT GY NIET ALTYT.

12 WANT ALS SY DESE SALVE OP MYN LIGHAEM GEGOTEN HEEFT, SOO HEEFT SY 'T GEDAEN TOT [EEN VOORBEREYDINGE VAN] MYNE BEGRAEFFENISSE.

13 VOORWAER SEGGE IK U; ALWAER DIT EUANGELIUM GEPREDIKT SAL WORDEN IN DE GEHEELE WERELT, [DAER] SAL OOK TOT HARER GEDACHTENISSE GESPROKEN WORDEN VAN 'T GENE SY GEDAEN HEEFT.

14 DOE GING EEN VAN DE TWAELVE GENAEMT JUDAS ISCARIOTH, TOT DE OVER-PRIESTERS,

15 ENDE SEYDE; WAT WILT GY MY GEVEN, ENDE IK SAL HEM U OVER-LEVEREN? ENDE SY HEBBEN HEM TOEGELEGT DERTIG SILVERE. [PENNINGEN.]

16 ENDE VAN DOEN AF SOCHT HY GELEGENTHEYT, OP DAT HY HEM OVER-

17 ENDE OP DEN EERSTEN [DAG]
DER ONGEHEVELDE [BROODEN,] QUA-
MEN DE DISCIPELEN TOT JESUM, SEG-
GENDE TOT HEM; WAER WILT GY DAT
WY U BEREYDEN HET PASCHA TE ETEN?

18 ENDE HY SEYDE; GAET HENEN
IN DE STADT TOT SULK EENEN, ENDE
SEGGET HEM; DE MEESTER SEGHT, MY-
NEN TYT IS NABY, IK SAL BY U 'T PA-
SCHA HOUDEN MET MYNE DISCIPELEN.

19 ENDE DE DISCIPELEN DEDEN GE-
LYK JESUS HAER BEVOLEN HADDE, EN-
DE BEREYDDEN HET PASCHA.

20 ENDE ALS HET AVONT GEWOR-
DEN WAS, SAT HY AEN MET DE
TWAELVE.

21 ENDE DOE SY ATEN SEYDE HY;
VOORWAER IK SEGGE U, DAT EEN VAN
U MY SAL VERRADEN.

22 ENDE SY SEER BEDROEFT GEWOR-
DEN ZYNDE, BEGON EEN YEGELIK VAN
HAER TOT HEM TE SEGGEN; BEN IK 'T
HEERE?

23 ENDE HY ANTWOORDENDE SEY-
DE; DIE DE HANT MET MY IN DE
SCHOTEL IN-DOOPT, DIE SAL MY VERR-
RADEN.

24 DE SONE DES MENSCHEN GAET
WEL HENEN, GELYK VAN HEM GE-
SCHREVEN IS, MAER WEE DIEN MEN-
SCHE! DOOR WELCKEN DE SONE DES
MENSCHEN VERRADEN WORT, HET WA-
RE HEM GOET, SOO DIE MENSCHEN NIET
GEBOREN EN HADDE GEWEEST.

25 ENDE JUDAS, DIE HEM VERRIET,
ANTWOORDDE ENDE SEYDE; BEN IK 'T
RABBI, HY SEYDE TOT HEM; GY HEBT
HET GESEGT.

26 ENDE ALS SY ATEN, NAM JESUS
HET BROOT, ENDE GEZEAGENT HEBBEN-
DE BRAK HY HET, ENDE GAF HET DEN
DISCIPELEN, ENDE SEYDE; NEMET,
ETET, DAT IS MYN LIGHAEM.

27 ENDE HY NAM DEN DRINK-BE-
KER, ENDE GEDANKT HEBBENDE GAF
HAER [DIEN,] SEGGENDE; DRINCKT
ALLE DAER UYT.

WANT

28 WANT DAT IS MYN BLOEDT ; HET [BLOEDT] DES NIEUWEN TESTAMENTS, HET WELK VOOR VELE VERGOTTEN WORT, TOT VERGEVINGE DER SONDEN.

29 ENDE IK SEGGE U, DAT IK VAN NU AEN NIET EN SAL DRINCKEN VAN DESE VRUCHT DES WYN-STOCKS, TOT OP DIEN DAG, WANNEER IK MET U DESSELVE NIEUW' SAL DRINKEN IN 'T KONINGRYK MYNS VADERS.

30 ENDE ALS SY DEN LOF-SANG GESONGEN HADDEN, GINGEN SY UYT NA DEN OLYF-BERG.

31 DOE SEYDE JESUS TOT HAER ; GY SULT ALLE AEN MY GE-ERGERT WORDEN IN DESEN NACHT : WANT DAER IS GESCHREVEN, IK SAL DEN HERDER SLAEN, ENDE DE SCHAPEN DER KUDDE SULTEN VERSTROYT WORDEN.

32 MAER NADAT IK SAL OPGESTAEN ZYN, SAL IK U VOORGAEN NA GALILEEN.

33 DOCH PETRUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT HEM ; AL WIERDEN SY OOK ALLE AEN U GE-ERGERT, IK EN SAL NIMMERMEER GE-ERGERT WORDEN.

34 JESUS SEYDE TOT HEM ; VOORWAER IK SEGGE U, DAT GY IN DESEN SELVEN NACHT, EER DE HAEN GEKRAEYT SAL HEBBEN, MY DRIEMAEL SULT VERLOOCHENEN.

35 PETRUS SEYDE TOT HEM ; AL MOESTE IK OOK MET U STERVEN, SOO EN SAL IK U GEENSINS VERLOOCHENEN. DESGELYKS SEYDEN OOK ALLE DE DISCIPELEN.

36 DOE GING JESUS MET HAER IN EEN PLAETSE GENAEMT GETHSEMANE, ENDE SEYDE TOT DE DISCIPELEN ; SIT HIER NEDER TOT DAT IK HENEN GA, ENDE ALDAER SAL GEBEDEN HEBBEN.

37 ENDE MET HEM NEMENDE PETRUM, ENDE DE TWEE SONEN ZEBEDEI, BEGON HY DROEVIG ENDE SEER BEANGST TE WORDEN.

38 DOE SEYDE HY TOT HAER ; MYNE ZIELE IS GEHEEL BEDROEFT TOT
N DER

DER DOOT TOE: BLYFT HIER ENDE WAEKT MET MY.

39 ENDE EEN WEYNIG VOORT-GE-
GAEN ZYNDE, VIEL HY OP SYN AENGE-
SICHT, BIDDENDE ENDE SEGGENDE;
MYN VADER, INDIEN HET MOGELIK
IS, LAET DESEN DRINK-BEKER VAN MY
VOORBY GAEN: DOCH NIET GELYK IK
WIL, MAER GELYK GY [WILT.]

40 ENDE HY QUAM TOT DE DISCI-
PELEN, ENDE VONTSE SLAPENDE, EN-
DE SEYDE TOT PETRUM; EN KONDT GY
DAN NIET EEN URE MET MY WAKEN?

41 WAEKT ENDE BIDT, OP DAT GY
NIET IN VERSOECKINGE EN KOMT: DE
GEEST IS WEL GEWILLIG, MAER HET
VLEESCH IS SWAK.

42 WEDEROM TEN TWEEDEMAEL
HENEN GAENDE BAD HY, SEGGENDE;
MYN VADER, INDIEN DESE DRINKBE-
KER VAN MY NIET VOORBY EN KAN
GAEN, 'T EN ZY DAT IK HEM DRINCKE,
UWEN WILLE GESCHIEDE.

43 ENDE KOMENDE [BY HAER] VONT
HYSE WEDEROM SLAPENDE: WANT HA-
RE OOGEN WAREN BESWAERT.

44 ENDE HAER LATENDE GING HY
WEDEROM HENEN, ENDE BADT TEN
DERDENMAEL, SEGGENDE DESELVE
WOORDEN.

45 DOE QUAM HY TOT SYNE DISCI-
PELEN, ENDE SEYDE TOT HAER; SLAEPT
[NU] VOORT ENDE RUSTET: SIET DE
URE IS NABY GEKOMEN, ENDE DE SO-
NE DES MENSCHEN WORT OVER-GELE-
VERT IN DE HANDEN DER SONDAREN.

46 STAET OP, LAET ONS GAEN, SIET,
HY IS NABY DIE MY VERRAET.

47 ENDE ALS HY NOCH SPRAK, SIET,
JUDAS EEN VAN DE TWAELVE QUAM,
ENDE MET HEM EEN GROTE SCHARE,
MET SWEERDEN ENDE STOCKEN, [GE-
SONDEN] VAN DE OVER-PRIESTEREN
ENDE OUDERLINGEN DES VOLKS.

48 ENDE DIE HEM VERRIET, HAD-
DE HAER EEN TEECKEN GEGEVEN, SEG-
GENDE; DIEN IK SAL KUSSEN, DESEL-
VE IS 'T, GRYPT HEM.

ENDE

49 ENDE TERSTONT KOMENDE TOT JESUM, SEYDE HY; WEEST GEGROET RABBI: ENDE HY KUSTE HEM.

50 MAER JESUS SEYDE TOT HEM; VRIENT WAER TOE ZYT GY HIER? DOE QUAMEN SY TOE, ENDE SLOEGEN DE HANDEN AEN JESUM, ENDE GREPEN HEM.

51 ENDE SIET, EEN VAN DE GENE DIE MET JESU WAREN, DE HANT UYT STEKENDE TROK SYN SWEERT UYT, ENDE SLAENDE DEN DIENST-KNECHT DES HOGEN-PRIESTERS, HIEUW SYNE OORE AF.

52 DOE SEYDE JESUS TOT HEM; KEERT UW' SWEERT WEDER IN SYNE PLAETSE: WANT ALLE DIE 'T SWEERT NEMEN, SULLEN DOOR HET SWEERT VERGAEN.

53 OF MEYNT GY DAT IK MYNEN VADER NU NIET EN KAN BIDDEN, ENDE HY SAL MYN MEER ALS TWAELEF LEGIOENEN ENGELN BYSETTEN?

54 HOESOUDEN DAN DE SCHRIFTEN VERVULT WORDEN, [DIE SEGGEN] DAT HET ALSOOGESCHIEDEN MOET?

55 TER SELVER URE SPRAK JESUS TOT DE SCHAREN, GYZYT UYT-GEAEN ALS TEGEN EENEN MOORDENAER, MET SWEERDEN ENDE STOCKEN, OM MY TE VANGEN: DAGELIJS SAT IK BY U, LEERENDE IN DEN TEMPEL, ENDE GY EN HEBT MY NIET GEGREPEN.

56 DOCH DIT ALLES IS GESCHIET, OP DAT DE SCHRIFTEN DER PROPHE- TEN SOUDEN VERVULT WORDEN. DOE VLUCHTEDEN ALLE DE DISCIPELEN, HEM VERLATENDE.

57 DIE NU JESUM GEVANGEN HADDEN, LEYDDEN [HEM] HENEN TOT CAJAPHAM DEN HOGEN-PRIESTER, ALWAER DE SCHRIFT-GELEERDE ENDE OUDERLINGEN VERGADERT WAREN.

58 ENDE PETRUS VOLGDE HEM VAN VERRE TOT AEN DE ZALE DES HOGEN-PRIESTERS, ENDE BINNEN GEGAEN ZYNDE SAT HY BY DE DIENAREN, OM 'T EYNDE TE SIEN.

59 ENDE DE OVER-PRIESTERS, ENDE DE OUDERLINGEN, ENDE DEN GEHEELEN GROTEN RAET SOCHTEN VALSCHE GETUYGENISSE TEGEN JESUM, OP DAT SY HEM DOODEN MOCHTEN, ENDE EN VONDEN NIET.

60 ENDE HOEWEL DAER VELE VALSCHE GETUYGEN TOE-GEKOMEN WAREN, SOO EN VONDEN SY [DOCH] NIET.

61 MAER TEN LAETSTEN QUAMEN TWEE VALSCHE GETUYGEN, ENDE SEYDEN; DESE HEEFT GESEGT: IK KANDEN TEMPEL GODTS AF-BREKEN, ENDE IN DRIE DAGEN DEN SELVEN OP-BOUWEN.

62 ENDE DE HOGE-PRIESTER OPSTAENDE SEYDE TOT HEM; EN ANTWOORT GY NIETS? WAT GETUYGEN DESE TEGEN U?

63 DOCH JESUS SWEEG STILLE, ENDE DE HOGE-PRIESTER ANTWOORDENDE SEYDE TOT HEM; IK BESWEERE U BY DEN LEVENDIGEN GODT, DAT GY ONS SEG, OF GY ZYT DE CHRISTUS, DE SONE GODTS?

64 JESUS SEYDE TOT HEM; GY HEBT HET GESEGT. DOCH IK SEGGE U-LIEDEN, VAN NU AEN SULT GY SIEN DEN SONE DES MENSCHEN SITTENDE TER RECHTER [HANT] DER KRACHT [GODTS] ENDE KOMENDE OP DE WOLKEN DES HEMELS.

65 DOE VERSCHEURDE DE HOGE-PRIESTER SYNE KLEEDEREN, SEGGENDE; HY HEEFT [GODT] GELASTERT, WAT HEBBEN WY NOCH GETUYGEN VAN NODEN: SIET, NU HEBT GY SYNE [GODTS-] LASTERINGE GEHOORT?

66 WAT DUNKT U-LIEDEN? ENDE SY ANTWOORDENDE SEYDEN; HY IS DES DOOTS SCHULDIG.

67 DOE SPOGEN SY IN SYN AENGESICHTE, ENDE SLOEGEN HEM MET VUYSTEN.

68 ENDE ANDERE GAVEN HEM KINNEBACKS-SLAGEN, SEGGENDE; PROPHETEERT ONS CHRISTE, WIE IS 'T DIE U GESLAGEN HEEFT?

69 ENDE PETRUS SAT BUYTEN IN DE ZA-

ZALE, ENDE EEN DIENST-MAEGT QUAM TOT HEM, SEGGENDE; GY WAERT OOK MET JESU DEN GALILEER.

70 MAER HY LOOCHENDE HET VOOR ALLEN, SEGGENDE; IK EN WEET NIET WAT GY SEG.

71 ENDE ALS HY NA DE VOOR-POORTE UYTGING, SAGH HEM EEN ANDERE [DIENST-MAEGT,] ENDE SEYDE TOT DE GENE DIE ALDAER [WAREN;] DESSE WAS OOK MET JESU DEN NAZARENER.

72 ENDE HY LOOCHENDE HET WEDEROM MET EENEN EEDT, [SEGGENDE;] IK EN KENNEDEN MENSCHENIET.

73 ENDE EEN WEYNIG DAER NA, DIEDER STONDEN BYKOMENDE SEYDEN TOT PETRUM; WAERLIK GY ZYT OOK VAN DIE, WANT OOK UWE SPRAKE MAEKT U OPENBAER.

74 DOE BEGON HY [SICH] TE VERVLOECKEN, ENDE TE SWEEREN; IK EN KENNE DEN MENSCHENIET.

75 ENDE TERSTONT KRAEYDE DE HAEN: ENDE PETRUS WIERT INDACHTIG DES WOORTS JESU, DIE TOT HEM GESEGT HADDE; EER DE HAENE GEKRAEYT SAL HEBBEN, SULT GY MY DRIEMAEL VERLOOCHENEN. ENDE NA BUYTEN GAENDE WEENDE HY BITTERLIK.

HET XXVIJ. CAPITTEL.

I CHRISTUS WORT VAN DE JODEN IN PILATI HANDEN OVER-GEGEVEN. 3 JUDAS BEROUW HEBBENDE WERPT HET GELT IN DEN TEMPEL, ENDE VERWORGT HEM SELVEN. 6 MET WELK GELT EEN POTTE-BACKERS ACKER GEKOCHT WORDT, GELYK VOOR-SEGT WAS. II PILATUS ONDERVRAEGT CHRISTUM OP DE BESCHULDINGEN TEGEN HEM GEDAEN. 19 WORT VAN SYNE HUYS-VROUWE GEWAERSCHOUWT. 20 VERKLAERT CHRISTI ONSCHULT, ENDE TRACHT HEM DOOR TEGEN-STELLINGE VAN BARABBAS LOS TE LATEN, MAER TE VERGEEFS. 24 WASCHT SYNE HANDEN, ENDE OP HET AENDRINGEN DER JODEN GEEFT HEM OVER AEN DE KRYGSKNECHTEN, OM GEKRUICYGT TE WORDEN. 27 DIE HEM SMADELIK MIS-HANDELEN ENDE WECH-LEYDEN OM TE KRUYCIGEN. 32 SIMON VAN SYRENE WORT GEDWONGEN OM HEM SYN KRUYST TE HELPEN DRAGEN. 35 CHRISTUS WORT GEKRUICYGT. 38 ENDE MET HEM TWEE MOORDENAERS. 39 WORT VAN DE VOORBY-GAENDE GELASTERT ENDE BESPOT. 45 DUYSTERNISSE KOMT OP DER AERDEN, ENDE CHRISTUS WORDT MET GALLE GEDRENKT, ROEPT IN SYNE UYTERSTE BENAUWTHEYT TOT SYNEN VADER, ENDE GEEFT SYNEN GEEST. 51 VERSCHEYDEN WONDERHEDEN GESCHIEDEN ONTRENT SYNEN DOODT. 54 WAER DOOR DE HOOFD-MAN BEKENT DAT HY GODTS SONE IS. 57 WORDT VAN JOSEPH VAN ARIMATHEA BEGRAVEN, ENDE SYN GRAF, OP HET VERSOEK DER OVER-PRIESTERS, MET WACHT BEWAERT.

1 **A**Ls 't nu morgen - stont geworden was, hebben alle de Over-priesters ende de Ouderlingen des Volks t' samen raet genomen tegen Jesum, dat sy hem dooden soudén.

2 Ende hem gebonden hebbende, leydden sy [hem] wech, ende gaven hem over aen Pontius Pilatus den Stadt-houder.

3 Doe heeft Judas, die hem verraden hadde, siende dat hy veroordeelt was, berouw gehad, ende heeft de dertig silvere [penningen] den Over-priesteren ende den Ouderlingen weder gebracht.

4 Seggende; Ik hebbe gesondigt, verradende het onschuldig bloet. Maer sy seyden; Wat gaet ons [dat] aen? Gy meugt toe-sien.

5 Ende als hy de silvere [penningen] in den Tempel geworpen hadde, vertrok hy, ende henen gaende verworgde [hemselven.]

6 Ende de Over-priesters de silvere [penningen] nemende seyden; 't En is niet geoorloft deselve in de Offer-kiste te leggen, dewyl het eenen prys des bloets is.

7 Ende t' samen raet genomen hebbende, kochten sy daer mede den Acker des Pot-backers, tot eené begraeffénisse voor de Vreemdelingen.

8 Daerom is dien Acker genaemt den Acker des bloets, tot op den huydigen dag.

9 Doe is vervult geworden het gene gesproken is door den Propheet Jeremiam, seggende; Ende sy hebben de dertig silvere [penningen] genomen, de weerde des geweerdeerden van de kinderen Israëls, den welcken sy geweerdeert hebben.

10 Ende hebben deselve gegeven voor den Acker des Pot-backers, volgens 't gene my de Heere bevolen heeft. Ende

11 ENDE JESUS STONT VOOR DEN STADT-HOUDER, ENDE DE STADT-HOUDER VRAEGDE HEM, SEGGENDE; ZYT GY DE KONING DER JODEN? ENDE JESUS SEYDE HEM; GY SEGT HET.

12 ENDE ALS HY VAN DE OVER-PRIESTERS ENDE DE OUDERLINGEN BESCHULDIGT WIERT, EN ANTWOORDE HY NIETS.

13 DOE SEYDE PILATUS TOT HEM, EN HOORT GY NIET HOE VELE [SAKEN] SY TEGEN U GETUYGEN?

14 MAER HY EN ANTWOORDDE HEM NIET OP EEN EENIG WOORT, ALSOO DAT DE STADT-HOUDER HEM SEER VERWONDERDE.

15 ENDE OP HET FEEST WAS DE STADT-HOUDER GEWOON DEN VOLKE EENEN GEVANGENEN LOS TE LATEN, WELCKEN SY WILDEN.

16 ENDE SY HADDEN DOEN EENEN WEL-BEKENDEN GEVANGEN, GENAEMT BARABBAS.

17 ALS SY DAN VERGADERT WAREN SEYDE PILATUS TOT HAER; WELKEN WILT GY DAT IK U SAL LOS LATEN, BARABBAM OFTE JESUM, DIE GENAEMT WORT CHRISTUS?

18 WANT HY WISTE DAT SY HEM DOOR NYDIGHEYT OVERGELEVERTHADDEN.

19 ENDE ALS HY OP DEN RECHTERSTOEL SAT, SOO HEEFT SYNE HUYSVROUWE TOT HEM GESONDEN, SEGGENDE; HEBT [DOCH] NIET TE DOEN MET DIEN RECHTVEERDIGEN: WANT IK HEBBE HEDEN VEEL GELEDEN IN DEN DROOM OM SYNENT WILLE.

20 MAER DE OVER-PRIESTERS ENDE DE OUDERLINGEN HEBBEN DE SCHAREN AENGERADEN DAT SY SOUDEN BARABBAM BEGEEREN, ENDE JESUM DOODEN.

21 ENDE DE STADT-HOUDER ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER; WELCKEN VAN DESE TWEE WILT GY DAT IK U SAL LOS LATEN? ENDE SY SEYDEN, BARABBAM.

PILA.

22 PILATUS SEYDE TOT HAER; WAT SAL IK DAN DOEN [MET] JESU, DIE GENAEMT WORT CHRISTUS? SY SEYDEN ALLE TOT HEM; LAET HEM GEKRUYCIGT WORDEN.

23 DOCH DE STADT-HOUDER SEYDE; WAT HEEFT HY DAN QUAETS GEDAEN? ENDE SY RIEPEN TE MEER, SEGGENDE; LAET HEM GEKRUYCIGT WORDEN.

24 ALS NU PILATUS SAG, DAT HY NIET EN VOORDERDE, MAER VEEL MEER [DATTER] OPROER WIERT, NAM HY WATER, ENDE WIESCH DE HANDEN VOOR DE SCHARE, SEGGENDE; IK BEN ONSCHULDIG VAN HET BLOET DESES RECHTVEERDIGEN: GY-LIEDEN MEUGT TOESIEN.

25 ENDE ALLE 'T VOLK ANTWOORDENDE SEYDE; SYN BLOET [KOME] OVER ONS, ENDE OVER ONSE KINDEREN.

26 DOE LIET HY HAER BARABBAM LOS, MAER JESUM GEGEESSELT HEBBENDE GAF HY HEM OVER OM GEKRUYCIGT TE WORDEN.

27 DOE NAMEN DE KRYGS-KNECHTEN DES STADT-HOUDERS JESUM MET HAER IN HET RECHT-HUYS, ENDE VERGADERDEN OVER HEM DE GANTSCHENDE.

28 ENDE ALS SY HEM ONTKLEET HADDEN, DEDEN SY HEM EENEN PURPEREN MANTEL OM.

29 ENDE EEN KROONE VAN DOORNEN GEVLOCHTEN HEBBENDE, SETTENDEN [DIE] OP SYN HOOFT, ENDE EENEN RIET-STOK IN SYNE RECHTER [HANT:] ENDE VALLENDE OP HARE KNYEN VOOR HEM, BESPOTTEDEN SY HEM, SEGGENDE: WEEST GEGROET; GY KONING DER JODEN.

30 ENDE OP HEM GESPOGEN HEBBENDE, NAMEN SY DEN RIET-STOCK ENDE SLOEGEN OP SYN HOOFT.

31 ENDE DOE SY HEM BESPOTTET HADDEN, DEDEN SY HEM DEN MANTEL AF, ENDE DEDEN HEM SYNE KLEEDEREN AEN, ENDE LEYDDEN HEM HE-

HENEN OM TE KRUYCIGEN.

32 ENDE UYTGAENDE VONDEN SY EENEN MAN VAN CYRENEN, MET NAME SIMON: DESEN DWONGEN SY DAT HY SYN KRUYS DROEGE.

33 ENDE GEKOMEN ZYNDE TOT DE PLAETSE GENAEMT GOLGOTHA, WELCKE IS GESEGT HOOFTSCHEEL-PLAETSE,

34 GAVEN SY HEM TE DRINCKEN EDIK MET GALLE GEMENGT: ENDE ALS HY [DIEN] GESMAEKT HADDE, EN WILDE HY NIET DRINCKEN.

35 DOE SY NU HEM GEKRUYCIGT HADDEN, VERDEELDEN SY SYNE KLEEDEREN, HET LOT WERPENDE: OP DAT VERVULT SOUDE WORDEN HET GENE GESEGT IS DOOR DEN PROPHEET; SY HEBBEN MYNE KLEEDEREN ONDER HAER VERDEELT, ENDE HEBBEN HET LOT OVER MYNE KLEEDINGE GEWORPEN.

36 ENDE SY NEDER-SITTENDE BEWAERDE HEM ALDAER.

37 ENDE SY STELDEN BOVEN SYN HOOFT SYNE BESCHULDINGE GESCHREVEN, DESE IS JESUS DE KONING DER JODEN.

38 DOE WIERDEN MET HEM TWEE MOORDENAERS GEKRUYCIGT, EEN TER RECHTER, ENDE EEN TER SLINCKER [ZYDE.]

39 ENDE DIE VOORBY GINGEN LASTERDEN HEM SCHUDDENDE HARE HOOFDEN,

40 ENDE SEGGENDE; GY DIE DEN TEMPEL AF-BREEKT, ENDE IN DRIE DAGEN OPBOUWT, VERLOST U SELVEN. INDIEN GY DE SONE GODTS ZYT, SOO KOMT AF VAN 'T KRUYS?

41 ENDE DESGELYKS OOK DE OVERPRIESTERS MET DE SCHRIFT-GELEERDE ENDE OUDERLINGEN ENDE PHARIZEEN [HEM] BESPOTTENDE, SEYDEN;

42 ANDERE HEEFT HY VERLOST, HY EN KAN HEMSELVEN NIET VERLOSSEN. INDIEN HY DE KONING ISRAËLS IS, DAT HY NU AF-KOME VAN 'T KRUYS, ENDE WY SULLEN HEM GELOVEN.

O

Hy

43 HY HEEFT OP GODT BETROUWT:
DAT HY HEM NU VERLOSSE INDIEN HY
HEM [WEL] WIL. WANT HY HEEFT
GESEGT ; IK BEN GODTS SONE.

44 ENDE HET SELVE VERWETEN HEM
OOK DE MOORDENAERS, DIE MET HEM
GEKRUYCIKT WAREN.

45 ENDE VAN DER SESTER UREAEN,
WIERT'ER DUYSTERNISSE OVER DE GE-
HELE AERDE TOT DE NEGENDE URE
TOE.

46 ENDE ONTRENT DE NEGENDE U-
RE RIEP JESUS MET EEN GROTE STEMME,
SEGGENDE ; ELI ! ELI ! LAMA SA-
BACHTHANI ? DAT IS, MYN GODT !
MYN GODT ! WAEROM HEBT GY MY
VERLATEN ?

47 ENDE SOMMIGE VAN DIE DAER
STONDEN [SULKS] HORENDE, SEYDEN ;
DESE ROEPT ELIAM.

48 ENDE TERSTONT EEN VAN HAER
[TOE-] LOPENDE NAM EEN SPONGIE,
ENDE [DIE] MET EDIK GEVULT HEB-
BENDE, STAKSE OP EENEN RIETSTOK,
ENDE GAF HEM TE DRINCKEN.

49 DOCH DE ANDERE SEYDEN ;
HOUDT OP , LAET ONS SIEN OF ELIAS
KOMT, OM HEM TE VERLOSSEN.

50 ENDE JESUS WEDEROM MET EEN
GROTE STEMME ROEPENDE GAF DEN
GEEST.

51 ENDE SIET HET VOORHANGSEL
DES TEMPELS SCHEURDE IN TWEEN,
VAN BOVEN TOT BENEDEN : ENDE
D'AERDE BEEFDE , ENDE DE STEEN-
ROTZEN SCHEURDEN.

52 ENDE DE GRAVEN WIERDEN GE-
OPENT , ENDE VELE LIGHAMEN DER
HEYLIGE , DIE ONTSLAPEN WAREN,
WIERDEN OPGEWEKT.

53 ENDE UYT DE GRAVEN UYT-GE-
GAEN ZYNDE NA SYNE OPSTANDINGE,
QUAMEN SY IN DE HEYLIGE STADT, EN-
DE ZYN VELEN VERSCHENEN.

54 ENDE DE HOOFT - MAN OVER
HONDERT , ENDE DIE MET HEM JESUM
BEWAERDEN , SIENDE DE AERT-BEVIN-
GE , ENDE DE DINGEN DIE GESCHiet

WA-

WAREN , WIERDEN SEER BEVREEST ,
SEGGENDE ; WAERLIK DESE WAS GODS
SONE.

55 ENDE ALDAER WAREN VELE
VROUWEN VAN VERRE AENSCHOUWEN-
DE , DIE JESUM GEVOLGT WAREN VAN
GALILEA , OM HEM TE DIENEN.

56 ONDER DEWELCKE WAS MARIA
MAGDALENA , ENDE MARIA DE MOE-
DER JACOBI ENDE JOSE , ENDE DE MOE-
DER DER SONEN ZEBEDEI.

57 ENDE ALS HET AVONT GEWOR-
DEN WAS , QUAM EEN RYK MAN VAN
ARIMATHEA , MET NAMEN JOSEPH , DIE
OOK SELVE EEN DISCIPEL JESU WAS.

58 DESE QUAM TOT PILATUM , EN-
DE BEGEERDE HET LIGHAEM JESU. DOE
BEVAL PILATUS DAT [HEM] HET LIG-
HAEM GEGEVEN SOUDE WORDEN.

59 ENDE JOSEPH HET LIGHAEM NE-
MENDE , WAND HET SELVE IN EEN SUY-
VER FYN LYNWAET.

60 ENDE LEYDE DAT IN SYN NIEUW
GRAF , HET WELK HY IN EEN STEEN-
ROTZE UYT-GEHOUDEN HADDE : ENDE
EENEN GROTEN STEEN [TEGEN] DE
DEURE DES GRAFS GEWENTELT HEB-
BENDE GING HY WECH.

61 ENDE ALDAER WAS MARIA MAG-
DALENA , ENDE DE ANDERE MARIA ,
SITTENDE TEGEN OVER HET GRAF.

62 DES ANDEREN DAEGS NU , WELC-
KE IS NA DE VOORBEREYDINGE , VER-
GADERDEN DE OVER-PRIESTERS ENDE
DE PHARIZEEN TOT PILATUM ,

63 SEGGENDE ; HEERE WY ZYN IN-
DAGTIG , DAT DESE VERLEYDER NOCH
LEVENDE GESEGT HEEFT ; NA DRIE
DAGEN SAL IK OP-STAEN.

64 BEVEELT DAN DAT HET GRAF
VERSEKERT WORDE TOT DEN DERDEN
DAGE TOE , OP DAT SYNE DISCIPELEN
MISSCHIEN NIET EN KOMEN BY NACH-
TE , ENDE STELEN HEM , ENDE SEGGEN
TOT DEN VOLCKE ; HY IS OP-GESTAEN
VAN DEN DOODEN : ENDE [SOO] SAL DE
LAETSTE DWALINGE ERGER ZYN ALS
DE EERSTE.

65 ENDE PILATUS SEYDE TOT HEN-
LIEDEN; GY HEBT EENE WACHT, GAET
HENEN, VERSEKERT HET GELYK GY 'T
VERSTAET.

66 ENDE SY HENEN GAENDE VERSE-
KERDEN HET GRAF MET DE WACHT,
DEN STEEN VERZEGELT HEBBENDE.

HET XXVIJ. CAPITTEL.

1 DE VROUWEN KOMEN TOT HET GRAF CHRISTI.
2 WORDEN DOOR EENEN ENGEL, DIE DEN STEEN AF-
GEWENTELT HADDE, ONDERRECHT VAN SYNE OPSTAN-
DINGE. 7 ENDE GAEN OM DESELVE DEN DISCIPELEN
TE BOODSCHAPPEN. 9 CHRISTUS ONTMOET HAER ON-
DERWEGEN. 11 DE WACHTERS BRENGEN DESELVE
TYDINGE AEN DE OVER-PRIESTERS, MAER LATEN HAER
MET GELT OM-KOPEN, OM TE SEGGEN DAT HY UYT
HET GRAF GESTOLEN WAS. 16 CHRISTUS OPENBAERT
HEM SELVEN SYNEN DISCIPELEN IN GALILEA. 19 EN-
DE GEEFT HAER BEVEL OM ONDER ALLE VOLCKEREN
TE PREDIKEN ENDE TE DOOPEN. 20 ENDE BELOOFT
HAER SYNEN BYSTANT.

I **E** NDE LATE [NA] DEN SABBATH
ALS HET BEGON TE LICHTEN TE-
GEN DEN EERSTEN [DAG] DER WE-
KE, QUAM MARIA MAGDALENA, EN-
DE DE ANDERE MARIA, OM HET GRAF
TE BESIEN.

2 ENDE SIET; DAER GESCHIEDDE
EEN GROTE AERD-BEVINGE: WANT EEN
ENGEL DES HEEREN, NEDER-DALEN-
DE UYT DEN HEMEL, QUAM TOE, EN-
DE WENTELDE DEN STEEN AF VAN DE
DEURE, ENDE SAT OP DEN SELVEN.

3 ENDE SYNE GEDAENTE WAS GE-
LYK EEN BLIKSEM, ENDE SYNE KLEE-
DINGE WIT GELYK SNEEUW.

4 ENDE UYT VREESE VAN HEM, ZYN
DE WACHTERS SEER VERSCHRIKT GE-
WORDEN, ENDE WIERDEN ALS DOODE.

5 MAER DE ENGEL ANTWOORDEN-
DE SEYDE TOT DE VROUWEN; EN
VREEST GY-LIEDEN NIET: WANT IK
WEET DAT GY SOEKT JESUM DIE GE-
KRUYCIGT WAS.

6 HY EN IS HIER NIET: WANT HY IS
OP-GESTAEN, GELYK HY GESEGT HEEFT.
KOMT HERWAERTS, SIET DE PLAETSE
DAER DE HEERE GELEGEN HEEFT.

7 ENDE GAET HAESTELIK HENEN,
ENDE SEGGET SYNEN DISCIPELEN, DAT
HY

HY OP-GESTAEN IS VAN DEN DOODEN:
ENDE SIET, HY GAET U VOOR NA GALILEEN, DAER SULT GY HEM SIEN. SIET, IK HEBBET U-LIEDEN GESEGT.

8 ENDE HAESTELIK UYT-GAENDE VAN HET GRAF MET VREESE ENDE GROTE BLYDSCHAP, LIEPEN SY HENEN OM [HET SELVE] SYNE DISCIPELEN TE BOODSCHAPPEN.

9 ENDE ALS SY HENEN GINGEN, OM SYNE DISCIPELEN TE BOODSCHAPPEN, SIET, JESUS IS HAER ONTMOET, SEGGENDE; WEEST GEGROET: ENDE SY TOT [HEM] KOMENDE GREPEN SYNE VOETEN, ENDE AEN-BADEN HEM.

10 DOE SEYDE JESUS TOT HAER: EN VREEST NIET, GAET HENEN, BOODSCHAPPET MYNEN BROEDEREN, DAT SY HENEN GAEN NA GALILEEN, ENDE ALDAER SULLEN SY MY SIEN.

11 ENDE ALS SY HENEN GINGEN, SIET, EENIGE VAN DE WACHT QUAMEN IN DE STADT, ENDE BOODSCHAPTEN DEN OVER-PRIESTERS ALLE DE DINGEN DIE GESCHIEDT WAREN.

12 ENDE SY VERGADERT ZYNDE MET DE OUDERLINGEN, ENDE T' SAMEN RAET GENOMEN HEBBENDE, GAVEN SY DEN KRYGS-KNECHTEN VEEL GELTS,

13 ENDE SEYDEN, SEGGET; SYNE DISCIPELEN ZYN DES NACHTS GEKOMEN, ENDE HEBBEN HEM GESTOLEN, ALS WY SLIEPEN.

14 ENDE INDIEN SULKS KOMT GEHOORT TE WORDEN VAN DEN STADTHOUDER, WY SULLEN HEM TE VREDEN STELLEN, ENDE MAKEN DAT GY SONDER SORGE ZYT.

15 ENDE SY HET GELT GENOMEN HEBBENDE, DEDEN GELYK SY GELEERT WAREN. ENDE DIT WOORT IS VERBREYT GEWORDEN BY DE JODEN TOT OP DEN HUYDIGEN DAG.

16 ENDE DE ELF DISCIPELEN ZYN HENEN GEGAEN NA GALILEEN, NA DEN BERG DAER JESUS HAER BESCHEYDEN HADDE.

17 ENDE ALS SY HEM SAGEN, BADEN

SY HEM AEN , DOCH SOMMIGE TWYF-
FELDEN.

18 ENDE JESUS BY HAER KOMENDE
SPRAK TOT HAER , SEGGENDE ; MY IS
GEGEVEN ALLE MACHT IN HEMEL EN-
DE OP AERDEN.

19 GAET DAN HENEN , ONDERWYST
ALLE DE VOLKEREN , DESELVE DOPEN-
DE IN DEN NAME DES VADERS , ENDE
DES SOONS , ENDE DES HEYLIGEN
GEESTS : LEERENDE HAER ONDERHOU-
DEN ALLES WAT IK U GEBODEN HEBBE.

20 ENDE SIET , IK BEN MET U-LIE-
DEN ALLE DE DAGEN TOT DE VOLEYN-
DINGE DER WERELT. AMEN!

EYNDE DES H. EUANGELIUMS
MATTHEI.

HET HEYLICH
EUANGELIUM,
NA [DE BESCHRYVINGE]
M A R C I.

HET EERSTE CAPITTEL.

1 DE PREDICATIE DES EUANGELIUMS BEGINT MET DEN DIENST JOANNIS, DIE IN DE WOESTYNE DOOPT ENDE PREDIKT MET GROTEN TOE-LOOP. 9 CHRISTUS WORT VAN HEM GEDOOPT, ENDE UYT DEN HE MEL BETUYGT TE ZYN DE WELGELIEFDE SONE GODTS. 12 WORT IN DE WOESTYNE VERSOCHT. 14 PREDIKT IN GALILEA. 16 ENDE BEROEPT SIMONEM ENDE ANDREAM. 19 ALS OOK JACOBUM ENDE JOANNEM. 21 LEERT BINNEN CAPERNAUM. 23 WERPT EENEN ONREYNEN GEEST UYT. 29 GENEEST DE SCHOON-MOEDER PETRI VAN DE KORTSE. 32 ENDE ALLERLEY KRANCKE ENDE BESETENE MENSCHEN. 35 VERTREKT IN EEN WOESTE PLAETSE OM TE BIDDEN. 38 GAET VAN DAER PREDIKEN IN DE NAESTE STEDEN. 40 REYNIGT EEN MELAETSE, DEN WELCKEN HY GEBIEDT TE SWYGEN, ENDE SICH DEN PRIESTER TE VERTOONEN.

1 **E**T BEGIN DES EUANGELIUMS JESU CHRISTI DES SOONS GODTS.

2 GELYK GESCHREVEN IS IN DE PROPHETEN; SIET, IK SENDE MYNEN ENGEL VOOR UW' AENGESICHTE, DIE UWEN WEG VOOR U HENEN BEREYDEN SAL.

3 DE STEMME DES ROEPENDEN IN DE WOESTYNE; BEREYT DEN WEG DES HEEREN, MAEKT SYNE PADEN RECHT.

4 JOANNES WAS DOPENDE IN DE WOESTYNE, ENDE PREDIKENDE DEN DOOP DER BEKEERINGE TOT VERGEVINGE DER SONDEN.

5 ENDE ALLE HET JOODSCHE LANT GING TOT HEM UYT, ENDE DIE VAN JERUSALEM: ENDE WIERDEN ALLE VAN HEM GEDOOPT IN DE RIVIERE DE JORDAEN, BELYDENDE HARE SONDEN.

6 ENDE JOANNES WAS GEKLEET MET KEMELS HAYR, ENDE MET EENEN LEDEREN GORDEL OM SYNE LENDEN, ENDE AT SPRINK-HANEN ENDE WILDEN HONIG.

7 ENDE HY PREDIKTE, SEGGENDE; NA MY KOMT DIE STERCKER IS DAN IK, WIEN IK NIET WEERDIG EN BEN NEDER-

DER - BUCKENDE DEN RIEM SYNER
SCHOENEN TE ONTBINDEN.

8 IK HEBBE U-LIEDEN WEL GEDOOPT
MET WATER, MAER HY SAL U DOOPEN
MET DEN HEYLIGEN GEEST.

9 ENDE HET GESCHIEDE IN DIE SEL-
VE DAGEN, DAT JESUS QUAM VAN NA-
ZARETH [GELEGEN] IN GALILEA, EN-
DE WIERT VAN JOANNE GEDOOPT IN
DE JORDAEN.

10 ENDE TERSTONT ALS HY UYTH HET
WATER OPKLAM, SAGH HY DE HEME-
LEN OPEN GAEN, ENDE DEN GEEST
GELYK EEN DUYVE OP HEM NEDERDA-
LEN.

11 ENDE DAER GESCHIEDDE EENE
STEMME UYT DE HEMELLEN; GY ZYT
MYN GELIEFDE SOON, IN DEN WELC-
KEN IK MYN WELBEHAGEN HEBBE.

12 ENDE TERSTONT DREEF HEM DE
GEEST UYT IN DE WOESTYNE.

13 ENDE HY WAS ALDAER IN DE
WOESTYNE VEERTIG DAGEN, VER-
SOCHT VAN DEN SATAN: ENDE WAS BY
DE WILDE GEDIERTEN, ENDE DE EN-
GELLEN DIENDEN HEM.

14 ENDE NA DAT JOANNES OVERGE-
LEVERT WAS, QUAM JESUS IN GALI-
LEEN, PREDIKENDE 'T EUANGELIUM
DES KONINGRYKS GODTS:

15 ENDE SEGGENDE; DE TYT IS
VERVULT, ENDE HET KONINGRYK
GODTS NABY GEKOMEN: BEKEERT U,
ENDE GELOOFT DEN EUANGELIO.

16 ENDE WANDELENDE BY DE GA-
LILEESCHE ZEE, SAGH HY SIMONEM
ENDE ANDREAM SYNEN BROEDER,
WERPENDE 'T NET IN DE ZEE (WANT
SY WAREN VISSCHERS.)

17 ENDE JESUS SEYDE TOT HAER;
VOLGT MY NA, ENDE IK SAL MAKEN
DAT GY VISSCHERS DER MENSCHEN
SULT WORDEN.

18 ENDE SY TERSTONT HARE NET-
TEN VERLATENDE ZYN HEM GEVOLGT.

19 ENDE VAN DAER EEN WEYNIG
VOORT-GE GAEN ZYNDE, SAGH HY JACO-
BUM DEN [SONE] ZEBEDEI, ENDE JOAN-
NEM

NEM SYNEN BROEDER, ENDE DE SELVE IN 'T SCHIP HARE NETTEN VERMAKENDE.

20 ENDE TERSTONT RIEP HYSE, ENDE SY LATENDE HAREN VADER ZEBEDEUM IN HET SCHIP, MET DE HUERLINGEN, ZYN HEM NA-GEVOLGT.

21 ENDE SY QUAMEN BINNEN CAPERNAUM: ENDE TERSTONT OP DEN SABBATH-DAG IN DE SYNAGOGE GEGAEN ZYNDE, LEERDE HY.

22 ENDE SY VERSLOEGEN HAER OVER SYNE LEERE: WANT HY LEERDE HAER ALS MACHT HEBBENDE, ENDE NIET ALS DE SCHRIFT-GELEERDE.

23 ENDE DAER WAS IN HARE SYNAGOGE EEN MENSCH MET EENEN ONREYNEN GEEST, ENDE HY RIEP UYT,

24 SEGGENDE; LAET AF, WAT HEBBEN WY MET U [TE DOEN] GY JESU NAZARENER? ZYT GY GEKOMEN OM ONS TE VERDERVEN? IK KENNE U, WIE GY ZYT, [NAMELIK] DE HEYLIGE GODTS.

25 ENDE JESUS BESTRAFTE HEM, SEGGENDE; SWYGT STIL, ENDE GAET UYT VAN HEM.

26 ENDE DE ONREYNE GEEST HEM SCHEURENDE, ENDE ROEPENDE MET EEN GROTE STEMME, GING UYT VAN HEM.

27 ENDE SY WIERDEN ALLE VERBAEST, SOO DAT SY ONDER MALKANDEREN VRAEGDEN, SEGGENDE; WAT IS DIT? WAT NIEUWE LEERE IS DESE, DAT HY MET MACHT OOK DEN ONREYNEN GEESTEN GEBIEDT, ENDE SY HEM GEHOORSAEM ZYN?

28 ENDE SYN GERUCHTE GING TERSTONT UYT IN 'T GEHEEL OMLIGGENDE LANT VAN GALILEA.

29 ENDE VAN STONDEN AEN UYT DE SYNAGOGE GEGAEN ZYNDE, QUAMEN SY IN 'T HUYS SIMONIS ENDE ANDREE MET JACOBO ENDE JOANNE.

30 ENDE SIMONS WYFS MOEDER LAG MET DE KORTSE: ENDE TERSTONT SEYDEN SY HEM VAN HAER.

31 ENDE HY TOT HAER GAENDE VATTEDE HARE HANT ENDE RECHTEDESE OP, ENDE TERSTONT VERLIET HAER DE KORTSE, ENDE SY DIENDE HAER-LIEDEN.

32 ALS HET NU AVONT GEWORDEN WAS, DOE DE SONNE ONDER GING, BRACHTEN SY TOT HEM ALLE DIE QUALIK GESTELT, ENDE VAN DEN DUYVEL BESETEN WAREN.

33 ENDE DE GEHEELE STADT WAS BY - EEN VERGADERT ONTRENT DE DEURE.

34 ENDE HY GENAS'ER VELE, DIE DOOR VERSCHEYDEN SIEKTEN QUALIK GESTELT WAREN: ENDE WIERP VELE DUYVELEN UYT, ENDE EN LIET DE DUYVELEN NIET TOE TE SPREKEN, OM DAT SY HEM KENDEN.

35 ENDE 'S MORGENS VROEG, ALS 'T NOCH DIEP IN DEN NACHT WAS, OPGESTAEN ZYNDE GING HY UYT, ENDE GING HENEN IN EEN WOESTE PLAETSE, ENDE BADT ALDAER.

36 ENDE SIMON, ENDE DIE MET HEM [WAREN,] ZYN HEM NA-GEVOLGT.

37 ENDE SY HEM GEVONDEN HEBBENDE, SEYDEN TOT HEM; SY SOECKEN U ALLE.

38 ENDE HY SEYDE TOT HAER; LAET ONS IN DE BYLIGGENDE VLECKEN GAEN, OP DAT IK OOK DAER PREDIKE, WANT DAER TOE BEN IK UYT-GEGAEN.

39 ENDE HY PREDIKTE IN HARE SYNAGOGEN, DOOR GEHEEL GALILEEN, ENDE WIERP DE DUYVELEN UYT.

40 ENDE TOT HEM QUAM EEN MELAETSCH, BIDDENDE HEM, ENDE VALLENDE VOOR HEM OP DE KNYEN, ENDE TOT HEM SEGGENDE; INDIEN GY WILT, GY KONDT MY REYNIGEN.

41 ENDE JESUS MET BARMHERTIGHEYT INNERLIK BEWEEGT ZYNDE STREKTE DE HANT UYT, ENDE RAEKTE HEM AEN, ENDE SEYDE TOT HEM; IK WIL, WORT GEREYNIGT.

42 ENDE ALS HY [DIT] GESEGT HADDE, GING DE MELAETSHEYT TERSTONT

STONT VAN HEM, ENDE HY WIERT GE-
REYNIGT.

43 ENDE ALS HY HEM STRENGELIK
VERBODEN HADDE, DEDE HY HEM TER-
STONT VAN HEM GAEN.

44 ENDE SEYDE TOT HEM; SIET,
DAT GY NIEMANT YET EN SEGGET:
MAER GAET HENEN ENDE VERTOONT U
SELVEN DEN PRIESTER, ENDE OFFERT
VOOR UWE REYNIGINGE HET GENE
MOSES GEBODEN HEEFT, HAER TOT EEN
GETUYGENISSE.

45 MAER HY UYTGE GAEN ZYNDE
BEGON VELE DINGEN TE VERKONDI-
GEN, ENDE DAT WOORT TE VERBREY-
DEN: ALSOO DAT HY NIET MEER EN
KONDE OPENBAERLIK IN DE STADT KO-
MEN, MAER WAS BUYTEN IN DE WOE-
STE PLAETSEN, ENDE SY QUAMEN TOT
HEM VAN ALLE KANTEN.

HET IJ. CAPITTEL.

1 CHRISTUS PREDIKT WEDEROM BINNEN CAPERNAUM
MET GROTEN TOE-LOOP DES VOLKS. 3 TOT HEM
WORT GEBRACHT EEN GERAECKTE, OF LAMME,
WELCKEN HY DE SONDEN VERGEEFT EN GENEEST, BE-
WYSENDE TEGEN DE SCHRIFT-GELEERDE, DAT HY OOK
MACHT HEEFT DE SONDEN TE VERGEVEN. 13 BEROEPT
MATTHEUM VAN DEN TOL. 15 EET ENDE DRINKT MET
DE TOLLENAERS ENDE SONDAERS, ENDE VERANTWOORT
DAT SELVE. 18 GEEFT REDENEN WAEROM SYNE DIS-
CIPELEN ALS DOEN NIET EN VASTEDEN, GELYK DE DIS-
CIPELEN JOANNIS ENDE DER PHARIZEEN DEDEN. 23 DE
DISCIPELEN PLUCKEN OP DEN SABBATH KOORN-AYREN,
ENDE WORDEN VAN CHRISTO VERDEDIGT.

1 ENDE NA [SOMMIGE] DAGEN IS
HY WEDEROM BINNEN CAPER-
NAUM GEKOMEN, ENDE HET WIERT
GEHOORT DAT HY IN HUYS WAS.

2 ENDE TERSTONT VERGADERDEN
[DAER] VELE, ALSOO DAT OOK SELFS
DE [PLAETSEN] ONTRENT DE DEURE
[HAER] NIET MEER EN KONDEN VAT-
TEN, ENDE HY SPRAK HET WOORT TOT
HAER.

3 ENDE DAER QUAMEN [SOMMIGE]
TOT HEM, BRENGENDE EENEN GERAECK-
TEN, DIE VAN VIER GEDRAGEN WIERT.

4 ENDE NIET KONNENDE TOT HEM
GENAKEN OVERMITS DE SCHARE, ONT-
DEKTEN SY HET DAK DAER HY WAS: EN-

DE [DAT] OPGEBROKEN HEBBENDE, LIETEN SY HET BEDDEKEN NEDER DAER DE GERAEKTE OP LAG.

5 ENDE JESUS HAER GELOVEN SIENDE, SEYDE TOT DEN GERAEKTEN; SONE, UWE SONDEN ZYN U VERGEVEN.

6 ENDE SOMMIGE VAN DE SCHRIFTGELEERDE SATEN ALDAER, ENDE OVERDACHTEN IN HARE HERTEN;

7 WAT SPREEKT DESE ALDUS [GODTS-] LASTERINGEN? WIE KAN DE SONDEN VERGEVEN DAN ALLEEN GODT?

8 ENDE JESUS TERSTONT IN SYNEN GEEST BEKENNENDE DAT SY ALSOO IN HAER SELVEN OVERDACHTEN, SEYDE TOT HAER; WAT OVERDENKT GY DESE DINGEN IN UWE HERTEN?

9 WAT IS LICHELICKER, TE SEGGEN TOT DEN GERAEKTEN; DE SONDEN ZYN U VERGEVEN: OFTE TE SEGGEN; STAET OP, ENDE NEEMT UW' BEDDEKEN OP, ENDE WANDELT?

10 DOCH OP DAT GY MEUGT WETEN DAT DE SONE DES MENSCHEN MACHT HEEFT OM DE SONDEN OP DER AERDEN TE VERGEVEN (SEYDE HY TOT DEN GERAEKTEN.)

11 IK SEGGE U; STAET OP ENDE NEEMT UW' BEDDEKEN OP, ENDE GAET HEENEN NA UW' HUYS.

12 ENDE TERSTONT STONT HY OP, ENDE 'T BEDDEKEN OPGENOMEN HEBBENDE, GING HY UYT IN ALLER TEGENWOORDIGHEYT: SOO DAT SY HAER ALLE ONTSETTEDEN, ENDE VERHEERLIKTEN GODT, SEGGENDE; WY EN HEBBEN NOYT SULKS GESIEN.

13 ENDE HY GING WEDEROM UYT NA DE ZEE, ENDE DE GEHEELE SCHARRE QUAM TOT HEM, ENDE HY LEERDESE.

14 ENDE VOORBY GAENDE SAG HY LEVI [DEN SONE] ALPHEI SITTEN IN 'T TOL-HUYS, ENDE SEYDE TOT HEM; VOLGT MY, ENDE HY OPSTAENDE VOLGDE HEM.

15 ENDE HET GESCHIEDDE ALS HY AENSAT IN DES SELVEN HUYS, DAT OOK VELE TOLLENAREN ENDE SONDAREN

AEN-

AENSATEN MET JESU ENDE SYNE DIS-
CIPELEN: WANT SY WAREN VELE, EN-
DE WAREN HEM GEVOLGT.

16 ENDE DE SCHRIFT-GELEERDE EN-
DE DE PHARIZEEN, SIENDE HEM ETEN
MET DE TOLLENAREN ENDE SONDA-
REN, SEYDEN TOT SYNE DISCIPELEN;
WAT [IS 'T] DAT HY MET DE TOLLE-
NAREN ENDE SONDAREN EET ENDE
DRINKT?

17 ENDE JESUS [DAT] HORENDE
SEYDE TOT HAER; DIE GESONT ZYN EN
HEBBEN DEN MEDICYN-MEESTER NIET
VAN NODEN, MAER DIE SIEK ZYN: IK
EN BEN NIET GEKOMEN OM TE ROEPEN
RECHTVEERDIGE, MAER SONDAERS TOT
BEKEERINGE.

18 ENDE DE DISCIPELEN JOANNIS
ENDE DER PHARIZEEN VASTEDEN, EN-
DE SY QUAMEN ENDE SEYDEN TOT HEM;
WAEROM VASTEN DE DISCIPELEN JO-
ANNIS ENDE DER PHARIZEEN, ENDE
UWE DISCIPELEN EN VASTEN NIET?

19 ENDE JESUS SEYDE TOT HAER;
KONNEN OOK DE BRUYLOFTS-KINDE-
REN VASTEN, TERWYLE DE BRUYDE-
GOM BY HAER IS? SOO LANGEN TYT SY
DE BRUYDEGOM BY HAER HEBBEN, EN
KONNEN SY NIET VASTEN.

20 MAER DE DAGEN SULLEN KOMEN
WANNEER DE BRUYDEGOM VAN HAER
SAL WECH-GENOMEN ZYN, ENDE ALS
DAN SULLEN SY VASTEN IN DE SELVE
DAGEN.

21 ENDE NIEMANT EN NAEYT EE-
NEN LAP ONGEVOLT LAKENS OP EEN
OUT KLEET, ANDERS SCHEURT DES SEL-
VEN NIEUWE AENGENAHEYDE LAP [YET]
AF VAN HET OUDE [KLEET,] ENDE
DAER WORT EEN ERGER SCHEURE.

22 ENDE NIEMANT EN DOET NIEU-
WEN WYN IN OUDE [LEDER] SACKEN:
ANDERS DE NIEUWE WYN DOET DE
[LEDER] SACKEN BERSTEN, ENDE DE
WYN WORT UYT-GESTORT, ENDE DE
[LEDER] SACKEN VERDERVEN: MAER
NIEUWEN WYN MOET MEN IN NIEUWE
[LEDER-] SACKEN DOEN.

23 ENDE HET GESCHIEDDE, DATHY OPEENEN SABBATH-DAG DOOR HET GEZAEYDE GING, ENDE SYNE DISCIPELEN BEGONSTEN AL GAENDE AYREN TE PLUCKEN.

24 ENDE DE PHARIZEEN SEYDEN TOT HEM; SIET, WAEROM DOEN SY OP DEN SABBATH-DAG DAT NIET GEOORLOFT EN IS?

25 ENDE HY SEYDE TOT HAER; HEBT GY NOYT GELESEN WAT DAVID GEDAEN HEEFT, ALS HY NOOT HADDE, ENDE HEM HONGERDE, ENDE DEN GENEN DIE MET HEM [WAREN?]

26 HOE HY INGEAEN IS IN 'T HUYS GODTS, TEN TYDE ABJATHARS DES HOGEN-PRIESTERS, ENDE DE TOONBROODEN GEGETEN HEEFT, DIE NIEMANT EN ZYN GEOORLOFT TE ETEN DAN DEN PRIESTEREN, ENDE OOK GEVEN HEEFT DEN GENEN DIE MET HEM WAREN?

27 ENDE HY SEYDE TOT HAER; DE SABBATH IS GEMAEKT OM DEN MENSCHEN, NIET DE MENSCHEN OM DEN SABBATH.

28 SOO IS DAN DE SOONE DES MENSCHEN EEN HEERE OOK VAN DEN SABBATH.

HET IIJ. CAPITTEL.

1 CHRISTUS GENEEST EEN MENSCHEN DIE EEN VERDORREDE HANT HADDE, ENDE BEWYST DAT DEN SABBATH DAER MEDE NIET EN WORT ONTHEYLIGT. 6 DE PHARIZEEN ENDE HERODIANEN HOUDEN TEGEN HEM RAET, WELCKER LAGEN HY ONTWYCKT, EN HEEFT EENEN GROTEN TOE-LOOP DES VOLKS VAN ALLE KANTEN, ONDER WELCKE HY VELE GENEEST, GEBIEDENDE DE DUVELLEN, DIE HY UYT-WERPT, HEM NIET OPENBAER TE MAKEN. 13 VERKIEST TWAEF APOSTELN. 16 WELCKER NAMEN VERHAELT WORDEN. 21 SYNE MAGEN HOUDEN HEM VOOR UYT-SINNIG. 22 DE SCHRIFT-GELEERDE LASTEREN SYNE WONDER-WERCKEN, DAT HY DIE DOOR BEELZEBUL SOUDE DOEN: WELCKE LASTERINGE HY MET VERSCHEYDEN GELYCKENISSEN WEDERLEGT. 28 LEERT DAT DE LASTERINGE TEGEN DEN H. GEEST NIMMERMEER EN WORT VERGEVEN. 31 ENDE VERKLAERT WIE SYN MOEDER, BROEDER, ENDE SUSTER IS.

1 ENDE HY GING WEDEROM IN DE SYNAGOGE, ENDE ALDAER WAS EEN MENSCHEN HEBBENDE EEN VERDORREDE HANT.

2 ENDE SY NAMEN HEM WAER, OF
HY

HY OP DEN SABBATH HEM GENESSEN SOUDE, OP DAT SY HEM BESCHULDIGEN MOCHTEN.

3 ENDE HY SEYDE TOT DEN MENSCHEN DIE DE VERDORREDE HANT HADDE; STAET OP IN 'T MIDDEN.

4 ENDE HY SEYDE TOT HAER; IS 'T GEOORLOFT OP SABBATH-DAGEN GOET TE DOEN, OFTE QUAET TE DOEN? EEN MENSCHEN TE BEHOUDEN, OFTE TE DOODEN? ENDE SY SWEGEN STILLE.

5 ENDE ALS HYSE MET TOORNE RONTOM AENGESIEN HADDE, MET EENEN BEDROEFT ZYNDE OVER DE VERHARDINGE VAN HARE HERTE, SEYDE HY TOT DEN MENSCHEN; STREKT UWE HANT UYT. ENDE HY STREKTSE UYT, ENDE SYNE HANT WIERT HERSTELT, GESONT GELYK DE ANDERE.

6 ENDE DE PHARIZEEN UYTGEGAEN ZYNDE, HEBBEN TERSTONT MET DEN HERODIANEN T' SAMEN RAET GEHOUDEN TEGEN HEM, HOE SY HEM SOUDEN DOODEN.

7 ENDE JESUS VERTROK MET SYNE DISCIPELEN NA DE ZEE, ENDE HEM VOLGDE EEN GROTE MENIGTE VAN GALILEA, ENDE VAN JUDEA.

8 ENDE VAN JERUSALEM, ENDE VAN IDUMEA, ENDE [VAN] OVER DEN JORDAEN: ENDE DIE [VAN] ONTRENT TYRUS ENDE SIDON, EEN GROTE MENIGTE, GEHOORT HEBBENDE HOE GROTE DINGEN HY DEDE, QUAMEN TOT HEM.

9 ENDE HY SEYDE TOT SYNE DISCIPELEN, DAT EEN SCHIPKEN STEDES ONTRENT HEM BLYVEN SOUDE, OM DER SCHAREN WILLE, OP DAT SY HEM NIET EN SOUDEN VERDRINGEN.

10 WANT HY HADDER VELE GENESSEN, ALSOO DAT HEM ALLE DE GENE DIE [EENIGE] QUALEN HADDEN, OVERVIELEN: OP DAT SY HEM MOCHTEN AENRAKEN.

11 ENDE DE ONREYNE GEESTEN ALS SY HEM SAGEN, VIELEN VOOR HEM NEDER ENDE RIEPEN, SEGGENDE; GY ZYT DE SONE GODTS.

ENDE

12 ENDE HY GEBOODT HAER SCHERPELIK, DAT SY HEM NIET EN SOUDEN OPENBAER MAKEN.

13 ENDE HY KLAM OP DEN BERG, ENDE RIEP TOT HEM DIE HY WILDE, ENDE SY QUAMEN TOT HEM.

14 ENDE HY STELDER TWAEELVE, OP DATSE MET HEM SOUDEN ZYN, ENDE OP DAT HY DESELVE SOUDE UYT-SENDEN OM TE PREDIKEN:

15 ENDE OM MACHT TE HEBBEN, DE SIEKTEN TE GENESEN, ENDE DE DUYVELEN UYT TE WERPEN.

16 ENDE SIMONI GAF HY DEN [TOE-] NAEM PETRUS.

17 ENDE JACOBUM DEN [SONE] ZEBEDEI, ENDE JOANNEM DEN BROEDER JACOBI, ENDE GAF HAER [TOE-] NAMEN BOANERGES, 'T WELK IS, SONEN DES DONDELS.

18 ENDE ANDREAM ENDE PHILIPPUM, ENDE BARTHOLOMEUM, ENDE MATTHEUM, ENDE THOMAM, ENDE JACOBUM, DEN [SONE] ALPHEI, ENDE THADDEUM, ENDE SIMONEM CANANITEN:

19 ENDE JUDAM ISCARIOTH, DIE HEM OOK VERRADEN HEEFT.

20 ENDE SY QUAMEN IN HUYS, ENDE DAER VERGADERDE WEDEROM EEN SCHARE, ALSOO DAT SY OOK SELFS NIET EN KONDEN BROODT ETEN.

21 ENDE ALS DE GENE DIE HEM BESTONDEN, [DIT] HOORDEN GINGEN SY UYT OM HEM VAST TE HOUDEN, WANT SY SEYDEN; HY IS BUYTEN SYNE SINNEN.

22 ENDE DE SCHRIFT-GELEERDE, DIE VAN JERUSALEM AF-GEKOMEN WAREN, SEYDEN; HY HEEFT BEELZEBUL, ENDE DOOR DEN OVERSTEN DER DUYVELEN WERPT HY DE DUYVELEN UYT.

23 ENDE HAER TOT HEM GEROEPEN HEBBENDE, SEYDE HY TOT HAER IN GELYCKENISSEN; HOE KAN DE SATAN DEN SATAN UYT-WERPEN?

24 ENDE INDIEN EEN KONINGRYK TEGEN HEMSELVEN VERDEELT IS, SOO

EN

EN KAN DAT KONINGRYK NIET BESTAEN.

25 ENDE INDIEN EEN HUYS TEGEN HEMSELVEN VERDEELT IS, SOO EN KAN DAT HUYS NIET BESTAEN.

26 ENDE INDIEN DE SATAN TEGEN HEM SELVEN OPSTAET, ENDE VERDEELT IS, SOO EN KAN HY NIET BESTAEN, MAER HEEFT EEN EYNDE.

27 DAER EN KAN NIEMANT IN EENS STERCKEN HUYS INGAEN ENDE SYNE VATEN ONTROVEN, INDIEN HY NIET EERST DEN STERCKEN BINDE: ENDE ALS DAN SAL HY SYN HUYS BEROVEN.

28 VOORWAER IK SEGGE U, DAT ALLE DE SONDEN DEN KINDEREN DER MENSCHEN SULLEN VERGEVEN WORDEN, ENDE ALLERLEY LASTERINGEN DAER MEDE SY SULLEN GELASTERT HEBBEN:

29 MAER SOO WIE GELASTERT SAL HEBBEN TEGEN DEN HEYLIGEN GEEST, DIE EN HEEFT GEEN VERGEVINGE IN DER EEUWIGHEYT, MAER HY IS SCHULDIG DES EEUWIGEN OORDEELS.

30 WANT SY SEYDEN, HY HEEFT EENEN ONREYNEN GEEST.

31 SOO QUAMEN DAN SYNE BROEDERS ENDE SYNE MOEDER, ENDE BUYTEN STAENDE SONDEN SY TOT HEM, ENDE RIEPEN HEM.

32 ENDE DE SCHARE SAT RONTOM HEM: ENDE SY SEYDEN TOT HEM; SIET, UWE MOEDER ENDE UWE BROEDERS DAER BUYTEN SOECKEN U.

33 ENDE HY ANTWOORDDE HAER, SEGGENDE; WIE IS MYNE MOEDER, OFTE MYNE BROEDERS?

34 ENDE RONTOM OVERSIEN HEBBENDE DIE OM HEM SATEN, SEYDE HY; SIET MYNE MOEDER, ENDE MYNE BROEDERS.

35 WANT SOO WIE DEN WILLE GODTS DOET, DIE IS MYN BROEDER, ENDE MYNE SUSTER, ENDE MOEDER.

HET IV. CAPITTEL.

1 CHRISTUS VERKLAERT DEN STAET VAN 'T KONING-
RYCKE GODTS MET VERSCHEYDENE GELYCKENISSEN:
EERST VAN EEN ZAEYER, WIENS ZAET OP VERSCHEY-
DENE PLAETSEN GEVALLEN IS. 10 VERHAELT D'OOR-
SAKE WAEROM HY DOOR GELYCKENISSE SPREEKT. 14
ENDE LEGT SYNE DISCIPELEN IN 'T BYSONDER DE VOOR-
GAENDE GELYCKENISSE UYT. 21 DAER NA VAN EEN
KEERSSE, DIE OP DEN KANDELAER GESET WORT. 24
VAN DE MATE, DAER MEDE MEN UYT-MEET. 26 VAN
'T ZAET DAT ALLËNGSKENS TOT SYNE RYPIGHEYT OP-
WAST. 30 VAN 'T MOSTAERT-ZAET. 35 VAERT MET
SYNE DISCIPELEN OVER ZEE, WORT IN 'T SCHIP SLA-
PENDE OPGEWEKT ENDE STILT HET ONWEDER.

1 ENDE HY BEGON WEDEROM TE
LEEREN ONTRENT DE ZEE, EN-
DE DAER VERGADERDE EEN GROTE
SCHARE BY HEM, ALSOO DAT HY IN 'T
SCHIP GEGAEN ZYNDE NEDER-SAT OP
DE ZEE, ENDE DE GEHEELE SCHARE
WAS OP HET LANT AEN DE ZEE.

2 ENDE HY LEERDESE VELE DINGEN
DOOR GELYCKENISSEN, ENDE HY SEY-
DE IN SYNE LEERINGE TOT HAER,

3 HOORT TOE, SIET, EEN ZAEYER
GING UYT OM TE ZAEYEN.

4 ENDE HET GESCHIEDDE IN HET
ZAEYEN, DAT HET EEN [DEEL ZAETS]
VIEL BY DEN WEG, ENDE DE VOGE-
LEN DES HEMELS QUAMEN, ENDE ATEN
HET OP.

5 ENDE HET ANDER VIEL OP HET
STEENACHTIGE, DAER 'T NIET VEEL
AERDE EN HADDE: ENDE 'T GING TER-
STONT OP, OM DAT HET GEEN DIEPTE
VAN AERDE EN HADDE.

6 MAER ALS DE SONNE OPGEGAEN
WAS, SOO IS 'T VERBRANT GEWORDEN,
ENDE OM DAT 'ET GEEN WORTEL EN
HADDE SOO IS 'T VERDORRET.

7 ENDE HET ANDER VIEL IN DE
DOORNEN, ENDE DE DOORNEN WIES-
SEN OP ENDE VERSTIKTEN HET SELVE,
ENDE HET EN GAF GEEN VRUCHT.

8 ENDE HET ANDER VIEL IN DE
GOEDE AERDE, ENDE GAF VRUCHT:
DIE OPGING ENDE WIES, ENDE HET EEN
DROEG DERTIG, ENDE HET ANDER SES-
TIG, ENDE HET ANDER HONDERT-
[VOUT.]

ENDE

9 ENDE HY SEYDE TOT HAER; WIE OOREN HEEFT OM TE HOREN, DIE HORE.

10 ENDE ALS HY NU ALLEEN WAS, DE GENE DIE ONTRENT HEM [WAREN,] MET DE TWAELVE, VRAEGDEN HEM NA DE GELYCKENISSE.

11 ENDE HY SEYDE TOT HAER; HET IS U GEGEVEN TE VERSTAEN DE VERBORGENTHEYT DES KONINGRYKS GODTS: MAER DEN GENEN DIE BUYTEN ZYN, GESCHIEDEN ALLE DESE DINGEN DOOR GELYCKENISSEN.

12 OP DAT SY SIENDE SIEN, ENDE NIET EN BEMERCKEN: ENDE HORENDE HOREN, ENDE NIET EN VERSTAEN: OP DAT SY HAER NIET T'EEENIGER TYT EN BEKEEREN, ENDE HAER DE SONDEN VERGEVEN WORDEN.

13 ENDE HY SEYDE TOT HAER; EN WEET GY DESE GELYCKENISSE NIET? ENDE HOE SULT GY ALLE DE GELYCKENISSEN VERSTAEN?

14 DE ZAEYER [IS, DIE] HET WOORT ZAEYT.

15 ENDE DESE ZYN DIE BY DEN WEG [BEZAEYT WORDEN,] DAER IN HET WOORT GEZAEYT WORD: ENDE ALS SY 'T GEHOORT HEBBEN, SOO KOMT DE SATAN TERSTONT, ENDE NEEMT HET WOORT WECH, 'T WELK IN HARE HERTEN GEZAEYT WAS.

16 ENDE DESE ZYN DESGELYKS, DIE OP DE STEENACHTIGE [PLAETSEN] BEZAEYT WORDEN: WELCKE ALS SY HET WOORT GEHOORT HEBBEN, TERSTONT HET SELVE MET VREUGDE ONTFANGEN.

17 ENDE EN HEBBEN GEENEN WORTTEL IN HAER SELVEN, MAER ZYN VOOR EENEN TYT. DAER NA ALS VERDRUCKINGE OFTE VERVOLGINGE KOMT OM DES WOORTS WILLE, SOO WORDEN SY TERSTONT GE-ERGERT.

18 ENDE DESE ZYN, DIE IN DE DOORNEN BEZAEYT WORDEN, [NAMELIK] DE GENE DIE HET WOORT HOREN.

19 ENDE DE SORGVULDIGHEDEN DESER WERELT, ENDE DE VERLEYDINGE DES RYKDOMS, ENDE DE BEGEER-

LIKHEDEN ONTRENT DE ANDERE DINGEN INKOMENDE , VERSTICKEN 'T WOORT, ENDE HET WORT ONVRUCHTBAER.

20 ENDE DESE ZYN, DIE IN DE GOEDE AERDE BEZAEYT ZYN : WELCKE HET WOORT HOREN ENDE AEN-NEMEN, ENDE DRAGEN VRUCHTEN, HET EENE DERTIG, ENDE HET ANDER SESTIG, ENDE HET ANDER HONDERT-[VOUT.]

21 ENDE HY SEYDE TOT HAER; KOMT OOK DE KEERSSE, OP DATSE ONDER DE KOREN-MATE OFTE ONDER HET BEDDE GESET WORDE? [IS'T] NIET OP DATSE OP DEN KANDELAER GESET WORDE?

22 WANT DAER EN IS NIETS VERBORGEN, DAT NIET GEOPENBAERT EN SAL WORDEN : NOCH DAER EN IS NIET GESCHIET [OM] VERBORGEN [TE ZYN,] MAER OP DAT HET IN 'T OPENBAER SOUTE KOMEN.

23 SO YEMANT OOREN HEEFT OM TE HOREN, DIE HORE.

24 ENDE HY SEYDE TOT HAER; SIET WAT GY HOORT: MET WAT MATE GY METET SAL U GEMETEN WORDEN, ENDE U DIE HOORT SAL [MEER] TOEGELEGT WORDEN.

25 WANT SOO WIE HEEFT, DIEN SAL GEGEVEN WORDEN: ENDE WIENIET EN HEEFT, VAN DIEN SAL GENOMEN WORDEN OOK DAT HY HEEFT.

26 ENDE HY SEYDE; ALSOO IS 'T KONINGRYK GODTS GELYK OF EEN MENSCHES 'T ZAET IN DE AERDE WIERPE.

27 ENDE [VOORTS] SLIEPE ENDE OPSTONDE NACHT ENDE DAG: ENDE HET ZAET UYT-SPROTE, ENDE LANG WIERDE, DAT HY SELVE NIET EN WISTE HOE.

28 WANT DE AERDE BRENGT VAN SELFS VRUCHT VOORT : EERST HET KRUYT, DAER NA DE AYRE, DAER NA HET VOLLE KOORN IN DE AYRE.

29 ENDE ALS DE VRUCHT [HAER] VOORDOET, TERSTONT SENT HY DEN SICKEL DAER IN, OM DAT DE OOGST DAER IS.

30 ENDE HY SEYDE: WAER BY SULLEN

LEN WY HET KONINGRYK GODTS VERGELYCKEN? OFTE MET WAT GELYCKENISSE SULLEN WY HET SELVE GELYCKEN?

31 [NAMELIK] BY EEN MOSTAERTZAET, HET WELKE, WANNEER HET IN DE AERDE GEZAEYT WORT, HET MINSTE IS VAN ALLE DE ZADEN DIE OP DER AERDEN [ZYN.]

32 ENDE WANNEER HET GEZAEYT IS, GAET HET OP EN WORT HET MEESTE VAN ALLE DE MOES-KRUYDEN, ENDE MAECKT GROTE TACKEN, ALSOO DAT DE VOGELN DES HEMELS ONDER SYNE SCHADUWE KONNEN NESTELN.

33 ENDE DOOR SULCKE GELYCKENISSEN VELE, SPRAK HY HAER HET WOORT, NA DAT SY HET HOREN KONDEN.

34 ENDE SONDER GELYCKENISSE EN SPRAK HY HAER NIET: MAER HY VERKLAERDE ALLES SYNEN DISCIPELEN IN 'T BYSONDER.

35 ENDE OP DEN SELVEN DAG, ALS 'T NU AVONT GEWORDEN WAS, SEYDE HY TOT HAER; LAET ONS OVERVAREN AEN D'ANDER ZYDE.

36 ENDE SY DE SCHARE GELATEN HEBBENDE NAMEN HEM MEDE, GELYK HY IN 'T SCHIP WAS: ENDE DAER WAREN NOCH ANDERE SCHIPKENS MET HEM.

37 ENDE DAER WIERT EEN GROTE STORM VAN WINT, ENDE DE BAREN SLOEGEN OVER IN HET SCHIP, ALSOO DAT HET NU VOL WIERT.

38 ENDE HY WAS IN 'T ACHTER-SCHIP, SLAPENDE OP EEN OORKUSSEN, ENDE SY WEKTEN HEM OP, ENDE SEYDEN TOT HEM; MEESTER EN BEKOMMERT HET U NIET DAT WY VERGAEN?

39 ENDE HY OPGEWEKT ZYNDE BESTRAFTE DEN WINT, ENDE SEYDE TOT DE ZEE; SWYGT, WEEST STILLE: ENDE DE WINT GING LIGGEN, ENDE DAER WIERT GROTE STILTE.

40 ENDE HY SEYDE TOT HAER; WAT ZYT GY SOO VREESACHTIG? HOE EN

HEBT GY GEEN GELOVE?

41 ENDE SY VREESDEN MET GROTE VREESE, ENDE SEYDEN TOT MALKANDEREN; WIE IS DOCH DESE, DAT OOK DE WINT ENDE DE ZEE HEM GEHOORSAEM ZYN?

HET V. CAPITTEL.

1 CHRISTUS DRYFT EEN LEGIOEN DUYVELEN UYT EENEN BESETENEN. 12 ENDE LAET DESELVE TOE IN DE SWYNEN TE VAREN. 13 DIE ALLE IN DE ZEE VERDRINCKEN. 14 DE HERDERS BOODSCHAPPEN SULKS AEN DE GADARENEN. 17 WELCKE CHRISTUM BIDDEN, DAT HY UYT HARE LANT-PALEN VERTRECKE. 18 HET WELK HY DOET, ENDE GEBIEDT DEN GENESENEN DAER TE BLYVEN OM DESE WELDAET BEKENT TE MAKEN. 21 CHRISTUS GAET MET JAIRO OM SYN DOCHTERKEN TE GENESEN. 24 ENDE VERLOST ONDERWEGEN EEN VROUWE VAN EEN TWAELF-JARIG BLOET-VLOEYEN. 36 VERWEKT JAIRI DOCHTERKEN NU GESTORVEN ZYNDE.

I ENDE SY QUAMEN OVER OP D'ANDER ZYDE DER ZEE, IN 'T LANT DER GADARENEN.

2 ENDE SOO HY UYT HET SCHIP GE- GAEN WAS, TERSTONT ONTMOETEDE HEM UYT DE GRAVEN EEN MENSCH MET EENEN ONREYNEN GEEST.

3 DEWELCKE [SYNE] WONINGE IN DE GRAVEN HADDE, ENDE NIEMANT EN KONDE HEM BINDEN, OOK SELFS NIET MET KETENEN.

4 WANT HY WAS MENIGMAEL MET BOEYEN ENDE KETENEN GEBONDEN GEWEEST, ENDE DE KETENEN WAREN VAN HEM IN STUCKEN GETROCKEN, ENDE DE BOEYEN VERBRYSELT, ENDE NIEMANT WAS MACHTIG OM HEM TE TEMMEN.

5 ENDE HY WAS ALTYT NACHT ENDE DAG OP DE BERGEN ENDE IN DE GRAVEN, ROEPENDE ENDE SLAENDE HEM SELVEN MET STEENEN.

6 ALS HY NU JESUM VAN VERRE SAGH, LIEP HY [TOE,] ENDE AENBADT HEM.

7 ENDE MET EEN GROTE STEMME ROEPENDE, SEYDE HY; WAT HEBBE IK MET U [TE DOEN,] JESU, GY SONE GODTS DES ALLERHOOGSTEN. IK BESWEERE U BY GODT, DAT GY MY NIET EN PYNIGET.

8 (WANT HY SEYDE TOT HEM; GY ON-

ONREYNE GEEST GAET UYT VAN DEN MENSCHEN.)

9 ENDE HY VRAEGDE HEM ; WELK IS UWEN NAEM ; ENDE HY ANTWOORDEDE, SEGGENDE ; MYNEN NAEM IS LEGIO, WANT WY ZYN VELE.

10 ENDE HY BADT HEM SEER , DAT HY HAER BUYTEN DAT LANT NIET WECH EN SONDE.

11 ENDE ALDAER AEN DE BERGEN WAS EEN GROTE KUDDE SWYNEN WEYDENDE.

12 ENDE ALLE DE DUYVELEN BADEN HEM, SEGGENDE ; SENDT ONS IN DIE SWYNEN, OP DAT WY IN DESELVEN MOGEN VAREN.

13 ENDE JESUS LIET HET HAER TERSTONT TOE: ENDE DE ONREYNE GEESTEN UYT-GEVAREN ZYNDE, VOEREN IN DE SWYNEN, ENDE DE KUDDE STORTEDE VAN DE STEYLTE AF IN DE ZEE, (DAER WARENDER NU ONTRENT TWEE DUYSENT) ENDE VERSMOORDEN IN DE ZEE.

14 ENDE DIE DE SWYNEN WEYDEN ZYN GEVLUCHT , ENDE BOODTSCHAPTEN [SULKS] INDE STADT, ENDE OP HET LANT, ENDE SY GINGEN UYT OM TE SIEN WAT HET WAS, DATTER GESCHIEF WAS.

15 ENDE SY QUAMEN TOT JESUM ENDE SAGEN DEN BESETENEN SITTENDE, ENDE GEKLEET , ENDE WEL BY SYN VERSTANT, [NAMELIK] DIE HET LEGIOEN GEHADT HADDE, ENDE SY WIERDEN BEVREEST.

16 ENDE DIE HET GESIEN HADDEN VERTELDEN HAER WAT DEN BESETENEN GESCHIEF WAS, ENDE [OOK] VAN DE SWYNEN.

17 ENDE SY BEGONNEN HEM TE BIDDEN, DAT HY VAN HARE LANT-PALEN WECH GINGE.

18 ENDE ALS HY IN 'T SCHIP GING, BADT HEM DE GENE DIE BESETEN WAS GEWEEST , DAT HY MET HEM MOCHTE ZYN.

19 DOCH JESUS EN LIET HEM [DAT]
NIET

NIET TOE, MAER SEYDE TOT HEM; GAET HENEN NA UW' HUYS TOT DE UWE, ENDE BOOTSCHAPT HAER WAT GROTE DINGEN U DE HEERE GEDAEN HEEFT, ENDE [HOE] HY SIGH UWER ONTFERMT HEEFT.

20 ENDE HY GING HENEN, ENDE BEGON TE VERKONDIGEN IN 'T [LANT] VAN DECAPOLIS WAT GROTE DINGEN HEM JESUS GEDAEN HADDE, ENDE SY VERWONDERDEN HAER ALLE.

21 ENDE ALS JESUS WEDEROM IN HET SCHIP OVER GEVAREN WAS AEN D'ANDER ZYDE, VERGADERDE EEN GROTE SCHARE BY HEM, ENDE HY WAS BY DE ZEE.

22 ENDE SIET, DAER QUAM EEN VAN DE OVERSTE DER SYNAGOGES, MET NAME JAIRUS, ENDE HEM SIENDE VIEL HY AEN SYNE VOETEN.

23 ENDE BADT HEM SEER, SEGGENDE; MYN DOCHTERKEN IS IN HAER UYTERSTE, [IK BIDDE U] DAT GY KOMT, ENDE DE HANDEN OP HAER LEGT, OP DAT SY BEHOUDEN WORDE, ENDE SY SAL LEVEN.

24 ENDE HY GING MET HEM, ENDE EEN GROTE SCHARE VOLGDEN HEM, ENDE SY VERDRONGEN HEM.

25 ENDE EEN SEKER VROUWE, DIE TWAELEF JAREN DEN VLOET DES BLOEDTS GEHADT HADDE,

26 ENDE VEEL GELEDEN HADDE VAN VELE MEDICYN-MEESTERS, ENDE ALLE HET HARE [DAER AEN] TE KOSTE GELEYT, ENDE GEEN BATE GEVONDEN HADDE, MAER MET WELCKE HET VEEL EER ERGER GEWORDEN WAS.

27 [DESE] VAN JESU HORENDE, QUAM ONDER DE SCHARE VAN ACHTEREN, ENDE RAEKTE SYN KLEET AEN.

28 WANT SY SEYDE; INDIEN IK MAER SYN KLEEDEREN MACH AEN-RAKEN, IK SAL GESONT WORDEN.

29 ENDE TERSTONT IS DE FONTEYNE HARES BLOETS OP-GEDROOGT, ENDE SY GEVOELDE AEN HAER LIGHAEM, DAT SY VAN DIE QUALE GENESEN WAS.

EN-

30 ENDE TERSTONT JESUS BEKENNENDE IN HEM SELVEN DE KRACHT, DIE VAN HEM UYT-GEGAEN WAS, KEERDE HEM OM IN DE SCHARE, ENDE SEYDE; WIE HEEFT MYNE KLEEDEREN AEN-GERAEKT?

31 ENDE SYNE DISCIPELEN SEYDEN TOT HEM; GY SIET DAT DE SCHARE U VERDRINGT, ENDE SEGT GY; WIE HEEFT MY AEN-GERAEKT?

32 ENDE HY SAGH RONTOM, OM HAER TE SIEN, DIE DAT GEDAEN HADDE.

33 ENDE DE VROUWE VREESSENDE ENDE BEVENDE, WETENDE WAT AEN HAER GESCHIET WAS, QUAM ENDE VIEL VOOR HEM NEDER ENDE SEYDE HEM ALLE DE WAERHEYT.

34 ENDE HY SEYDE TOT HAER; DOCHTER, UW' GELOVE HEEFT U BEHOUDEN: GAET HENEN IN VREDE, ENDE ZYT GENESEN VAN DESE UWE QUALE.

35 DEWYLE HY NOCH SPRAK QUAMEN [EENIGE] VAN DES OVERSTEN DER SYNAGOGHE [HUYS,] SEGGENDE; UWE DOCHTER IS GESTORVEN, WAT ZYT GY DEN MEESTER NOCH MOEYELIK?

36 ENDE JESUS TERSTONT GEHOORT HEBBENDE 'T WOORT DATTER GESPROKEN WIERT, SEYDE TOT DEN OVERSTEN DER SYNAGOGHE; EN VREEST NIET, GELOOFT ALLEENLIK.

37 ENDE HY EN LIET NIEMANT TOE HEM TE VOLGEN DAN PETRUM, ENDE JACOBUM, ENDE JOANNEM DEN BROEDER JACOB.

38 ENDE QUAM IN HET HUYS DES OVERSTEN DER SYNAGOGHE, ENDE SAGH DE BEROERTE, [ENDE DE GENE] DIE SEER WEENDEN ENDE HUYLDEN.

39 ENDE INGE GAEN ZYNDE, SEYDE HY TOT HAER; WAT MAEKT GY BEROERTE, ENDE [WAT] WEENT GY? HET KINT EN IS NIET GESTORVEN, MAER HET SLAEPT.

40 ENDE SY BELACHTEN HEM: MAER HY, ALS HYSE ALLE HADDE UYTGEDRE-

R

VEN,

VEN, NAM BY HEM DEN VADER ENDE DE MOEDER DES KINTS, EN DE GENE DIE MET HEM [WAREN,] ENDE GING BINNEN DAER 'T KINT LAG.

41 ENDE HY VATTEDE DE HANT DES KINTS, ENDE SEYDE TOT HAER; TALITHA KUMI, 'T WELK IS ZYNDE OVERGESET; GY DOCHTERKEN (IK SEGGE U) STAET OP.

42 ENDE TERSTONT STONT HET DOCHTERKEN OP, ENDE WANDELDE, WANT 'T WAS TWAELE JAREN [OUDT:] ENDE SY ONTSETTEDEN HAER MET GROTE ONTSETTINGE.

43 ENDE HY GEBOODT HAER SEER, DAT NIEMANT EN SOUDE DAT SELVE WETEN, ENDE SEYDE DAT MEN HAER SOUDE TE ETEN GEVEN.

HET VI. CAPITTEL.

1 CHRISTUS LEERT IN SYN VADER-LANT, ALWAER HY VERACHT WORT. 7 SENT SYNE APOSTELN UYT OM TE PREDIKEN, ENDE MIRAKELN TE DOEN. 14 VERSCHEYDEN GEVOELN VAN CHRISTO, SOO DER JODEN, ALS HERODIS, DIE HEM HOUD VOOR JOANNES DEN DOPER. 17 WIENS GEVANGENISSE, ONTHOOFDINGE, ENDE BEGRAEFFENISSE BY DIE GELEGENTHEYT VERHAELT WORT. 30 DE APOSTELN KOMEN WEDER TOT CHRISTUM, DIE MET HAER VERTREKT IN EEN WOESTE PLAETSE. 33 WAER HEM EEN GROTE SCHARE VOLGT, VAN ONTRENT VYF DUYSENT MANNEN, WELCKE HY SPYSIGT MET VYF BROODEN ENDE TWEE VISSCHEN. 45 DOET SYNE DISCIPELEN WECH-VAREN, ENDE BIDT ONDERTUSSEN OP DEN BERG. 48 KOMT DAER NA DES NACHTS TOT HAER, WANDELNDE OP DE ZEE, ENDE STILT DEN WINT. 54 ENDE AEN LANT GEKOMEN ZYNDE GENEEST ALLERLEY SIEKTEN.

1 ENDE HY GING VAN DAER WEGH, ENDE QUAM IN SYN VADER-LANT, ENDE SYNE DISCIPELEN VOLGDEN HEM.

2 ENDE ALS HET SABBATH GEWORDEN WAS, BEGON HY IN DE SYNAGOGHE TE LEEREN, ENDE VELE DIE [HEM] HOORDEN ONTSETTEDEN HAER, SEGGENDE; VAN WAER [KOMEN] DESE DINGEN? ENDE WAT WYSEHEIT IS DIT DIE HEM GEGEVEN IS, DAT OOK SULCKE KRACHTEN DOOR SYNE HANDEN GESCHIEDEN?

3 EN IS DESE NIET DE TIMMER-MAN, DE SONE MARIE, ENDE DE BROEDER JACOBI ENDE JOSE, ENDE JUDE ENDE SIMONIS? ENDE EN ZYN SYNE SUSTERS

NIET

NIET HIER BY ONS? ENDE SY WIERDEN AEN HEM GE-ERGERT.

4 ENDE JESUSSEYDE TOT HAER; EEN PROPHEET EN IS NIET ONGE-EERT DAN IN SYN VADERLANT, ENDE ONDER [SYNE] MAGEN, ENDE IN SYN HUYS.

5 ENDE HY EN KONDE ALDAER GENE KRACHT DOEN: DAN HY LEYDE WEYNIGE SIECKEN DE HANDEN OP ENDE GENASSE.

6 ENDE HY VERWONDERDE HEM OVER HAER ONGELOVE, ENDE OMGING DE VLECKEN [DAER] RONTOM, LEERENDE.

7 ENDE HY RIEP TOT HEM DE TWAELVE, ENDE BEGON HAER UYT TE SENDEN TWEE EN TWEE, ENDE GAF HAER MACHT OVER DE ONREYNE GEESTEN.

8 ENDE HY GEBOODT HAER, DAT SY NIETS EN SOUDEN NEMEN TOT DEN WEG, DAN ALLEENLIK EENEN STAF, GEEN MALE, GEEN BROOT, GEEN GELT IN DEN GORDEL.

9 MAER DATSE SCHOEN-ZOLEN SOUDEN AEN-BINDEN, ENDE MET GEEN TWEE ROCKEN GEKLEET ZYN.

10 ENDE HY SEYDE TOT HAER; SOO WAER GY IN EEN HUYS SULT INGAEN, BLYFT DAER TOT DAT GY VAN DAER UYTGAET.

11 ENDE SOO WIE U NIET EN SULLEN ONTFANGEN, NOCH U HOREN, VERTRECKENDE VAN DAER, SCHUDT HET STOF AF, DAT ONDER AEN UWE VOETEN IS, HAER TOT EEN GETUYGENISSE. VOORWAER SEGGE IK U, 'T SAL SODOMA OFTE GOMORRA VERDRAGELICKER ZYN IN DEN DAG DES OORDEELS DAN DESELVE STADT.

12 ENDE UYTGEGAEN ZYNDE PREDIKTEN SY, DAT SY HAER SOUDEN BEKEEREN.

13 EN SY WIERPEN VELE DUYVELEN UYT, ENDE SALFDEN VELE KRANCKE MET OLIE, EN MAEKTENSE GESONT.

14 ENDE DE KONING HERODES HOORDE HET (WANT SYNEN NAEM WAS OPENBAER GEWORDEN) ENDE SEYDE;

JOANNES, DIE DAER DOOPTTE, IS VAN DEN DOODEN OP-GEWEKT, ENDE DAEROM WERCKEN DIE KRACHTEN IN HEM.

15 ANDERE SEYDEN; HY IS ELIAS: ENDE DE ANDERE SEYDEN; HY IS EEN PROPHEET, OFTE ALS EEN DER PROPHETEN.

16 MAER ALS HET HERODES HOORDE, SEYDE HY; DESE IS JOANNES, DIEN IK ONTHOOFT HEBBE: DIE IS VAN DE DOODEN OPGEWEKT.

17 WANT DESELVE HERODES [EENIGE] UYT-GESONDEN HEBBENDE, HADDE JOANNEM GEVANGEN GENOMEN, ENDE HEM IN DE GEVANGENISSE GEBONDEN, UYT OORSAKE VAN HERODIAS DE HUYS-VROUWE SYNS BROEDERS PHILIPPI, OMDAT HY HAER GETROUWT HADDE.

18 WANT JOANNES SEYDE TOT HERODES; HET EN IS U NIET GEOORLOFT DE HUYS-VROUWE UWES BROEDERS TE HEBBEN.

19 ENDE HERODIAS LEYDE OP HEM TOE, ENDE WILDE HEM DOODEN, ENDE EN KONDE NIET.

20 WANT HERODES VREESDE JOANNEM, WETENDE DAT HY EEN RECHTVEERDIG ENDE HEYLIG MAN WAS, ENDE HIELT HEM IN WEERDE: ENDE ALS HY HEM HOORDE DEDE HY VELE DINGEN, ENDE HOORDE HEM GEERNE.

21 ENDE ALS'ER EEN WELGELEGEN DAG GEKOMEN WAS, DOE HERODES OP DEN DAG SYNER GEBOORTE EEN MAELTYT AENRICHTEDE VOOR SYNE GROOTE, ENDE D'OVERSTE OVER DUYSENT, ENDE DE VOORNAEMSTE VAN GALILEA:

22 ENDE ALS DE DOCHTER VAN DESELVE HERODIAS IN QUAM, ENDE DANSTE, ENDE HERODI ENDE DEN GENEN DIE MEDE AENSATEN BEHAEGDE, SOO SEYDE DE KONING TOT HET DOCHTERKEN; EYSCHT VAN MY WAT GY OOK WILT, ENDE IK SAL 'T U GEVEN.

23 ENDE HY SWOER HAER; SOO WAT GY VAN MY SULT EYSSCHEN SAL IK U GEVEN;

VEN, [OOK] TOT DE HELFT MYNS KONINGRYKS.

24 ENDE SY UYTGE GAEN ZYNDE SEYDE TOT HARE MOEDER; WAT SAL IK EYSCHEN? ENDE DIE SEYDE; HET HOOFT JOANNES DES DOOPERS.

25 ENDE SY TERSTONT MET HAESTE INGAENDE TOT DEN KONING, HEEFT 'ET GE-EYSCHT, SEGGENDE; IK WIL DAT GY MY NU TERSTONT IN EEN SCHOTEL GEEFT HET HOOFT JOANNES DES DOOPERS.

26 ENDE DE KONING SEER BEDROEFT GEWORDEN ZYNDE, [NOCHTANS] OM DE EEDEN, ENDE DE GENE DIE MEDE AENSATEN, EN WILDE HY HAER [TSELVE] NIET AF-SLAEN.

27 ENDE DE KONING SONDT TERSTONT EENEN SCHERP-RECHTER, ENDE GEBOODT SYN HOOFT DAER TE BRENGEN. DESE NU GING HENEN, ENDE ONTHOOFDE HEM IN DE GEVANGENISSE.

28 ENDE BRACHT SYN HOOFT IN EEN SCHOTEL, ENDE GAF HET SELVE HET DOCHTERKEN, ENDE HET DOCHTERKEN GAF HET SELVE HARE MOEDER.

29 ENDE ALS SYNE DISCIPELEN [DIT] HOORDEN, GINGEN SY ENDE NAMEN SYN DOOT LIGHAEM WECH, ENDE LEYDEN DAT IN EEN GRAF.

30 ENDE DE APOSTELN QUAMEN [WEDER] TE SAMEN TOT JESUM, ENDE BOODSCHAPTEN HEM ALLES, BEYDE WAT SY GEDAEN HADDEN, ENDE WAT SY GELEERT HADDEN.

31 ENDE HY SEYDE TOT HAER; KOMT GY-LIEDEN IN EEN WOESTE PLAETSE HIER ALLEEN, ENDE RUST EEN WEYNIG: WANT DAER WAREN VELE DIE QUAMEN ENDE DIE GINGEN, ENDE SY EN HADDEN SELFS GEENEN GELEGHENEN TYT OM TE ETEN.

32 ENDE SY VERTROCKEN IN EEN SCHIP, NA EEN WOESTE PLAETSE ALLEEN.

33 ENDE DE SCHAREN SAGEN SE HE-

NEN VAREN, ENDE VELE WIERDEN HEM KENNENDE, ENDE LIEPEN GESAMELIK TE VOETE VAN ALLE STEDEN DERWAERTS, ENDE QUAMEN HAER VOOR, ENDE GINGEN TE SAMEN TOT HEM.

34 ENDE JESUS UYTGAENDE SAG EEN GROTE SCHARE, ENDE WIERT INNERLIK MET ONTFERMINGE BEWEEGT OVER HAER: WANT SY WAREN ALS SCHAPEN DIE GENEN HERDER EN HEBBEN, ENDE HY BEGON HAER VELE DINGEN TE LEEREN.

35 ENDE ALS HET NU LATE OP DEN DAG GEWORDEN WAS, QUAMEN SYNE DISCIPELEN TOT HEM, ENDE SEYDEN; DESE PLAETSE IS WOEST, ENDE HET IS NU LATE OP DEN DAG.

36 LAETSE VAN U, OP DATSE HENEN GAEN IN DE OMLIGGENDE DORPEN, ENDE VLECKEN, ENDE BROODEN VOOR HAER SELVEN MOGEN KOPEN: WANT SY EN HEBBEN NIET WAT SY ETEN SULLEN.

37 MAER HY ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER; GEEFT GY HAER TE ETEN. ENDE SY SEYDEN TOT HEM; SULLEN WY HENEN GAEN, ENDE KOPEN VOOR TWEE HONDERT PENNINGEN BROOT, ENDE HAER TE ETEN GEVEN?

38 ENDE HY SEYDE TOT HAER; HOE VEEL BRODEN HEBT GY? GAET HENEN ENDE BESIET [HET.] ENDE DOE SY 'T VERNOMEN HADDE, SEYDEN SY; VYVE, ENDE TWEE VISSCHEN.

39 ENDE HY GEBOOD HAER DAT SYSE ALLE SOUDEN DOEN NEDER SITTEN BY WEERTSCHAPPEN OP 'T GROENE GRAS.

40 ENDE SY SATEN NEDER IN GEDEELTEN BY HONDERT T' SAMEN, ENDE BY VYFTIG T' SAMEN.

41 ENDE ALS HY DE VYF BROODEN ENDE DE TWEE VISSCHEN GENOMEN HADDE, SAG HY OP NA DEN HEMEL, ZEGENDE ENDE BRAK DE BROODEN, ENDE GAFSE SYNE DISCIPELEN, OP DAT SYSE HAER SOUDEN VOORLEGGEN: ENDE DE TWEE VISSCHEN DEYLDE HY VOOR ALLEN. ENDE

42 ENDE SY ATEN ALLE, ENDE ZYN VERZADIGT GEWORDEN.

43 ENDE SY NAMEN OP TWAELE VOLLE KORVEN BROCKEN, ENDE VAN DE VISSCHEN.

44 ENDE DIE DAER DE BROODEN GEGETEN HADDEN, WAREN ONTRENT VYF DUYSENT MANNEN.

45 ENDE TERSTONT DWANG HY SYNE DISCIPELEN IN HET SCHIP TE GAEN, ENDE VOOR HENEN TE VAREN AEN DE ANDER ZYDE TEGEN [OVER] BETHSAIDA, TERWYLEN HY DE SCHARE VAN HEM SOUDE LATEN.

46 ENDE ALS HY DESELVE HAER AFSCHEYT GEGEVEN HADDE, GING HY OP DEN BERG OM TE BIDDEN.

47 ENDE ALS HET NU AVONT WAS GEWORDEN, SOO WAS HET SCHIP IN 'T MIDDEN VAN DE ZEE, ENDE HY WAS ALLEEN OP HET LANT.

48 ENDE HY SAGH DAT SY HAER SEER PYNIGDEN OM [HET SCHIP] VOORT TE KRYGEN. (WANT DE WINT WAS HAER TEGEN) ENDE ONTRENT DE VIERDE WAKE DES NACHTS, QUAM HY TOT HAER, WANDELENDE OP DE ZEE, ENDE WILDE HAER VOORBY GAEN.

49 ENDE SY SIENDE HEM WANDELEN OP DE ZEE, MEYNDEN DAT HET EEN SPOOKSEL WAS, ENDE SCHREEUWEN SEER.

50 WANT SY SAGEN HEM ALLE, ENDE WIERDEN ONTROERT: ENDE TERSTONT SPRAK HY MET HAER, ENDE SEYDE TOT HAER; ZYT WEL GEMOET, IK BEN 'T, EN VREEST U NIET.

51 ENDE HY KLAM TOT HAER IN 'T SCHIP, ENDE DE WINT STILDE, ENDE SY ONTSETTEDEN HAER BOVEN MATEN SEER IN HAER SELVEN, ENDE WAREN VERWONDERT.

52 WANT SY EN HADDEN NIET GELET OP [HET MIRAKEL] DER BRODEN: WANT HAER HERTE WAS VERHART.

53 ENDE ALS SY OVERGEVAREN WAREN, QUAMEN SY IN 'T LANT GENESARET, ENDE HAVENDEN ALDAER.

ENDE

54 ENDE ALS SY UYT HET SCHIP GE-
GAEN WAREN, TERSTONT WIERDEN SY
HEM KENNENDE.

55 [ENDE] HET GEHEEL OMLIGGEN-
DE LANT DOOR-LOPENDE, BEGONDEN
SY OP BEDDEKENS, DE GENE DIE QUA-
LIK GESTELT WAREN, OM TE DRAGEN,
TER PLAETSEN DAER SY HOORDEN DAT
HY WAS.

56 ENDE SOO WAER HY QUAM IN
VLECKEN OFTE STEDEN, OFTE DOR-
PEN, DAER LYDEN SY DE KRANCKE OP
DE MERKTEN, ENDE BADEN HEM, DAT
SY MAER DEN ZOOM SYNS KLEETS AEN-
RAECKEN MOCHTEN. ENDE SOO VELE
ALS'ER HEM AEN-RAEKTEN WIERDEN
GESONT.

HET VIJ. CAPITTEL.

1 DE PHARIZEEN ENDE SCHRIFT-GELEERDE BERIS-
PEN DE DISCIPELEN CHRISTI, DATSE MET ONGEWAS-
SCHEN HANDEN ATEN. 6 WELCKE CHRISTUS VERANT-
WOORT, ENDE BESTRAFT DER PHARIZEEN GEVEYNST-
HEYT IN HARE UYTWENDIGE WASSCHINGEN. 8 EN VER-
WERPT HARE MENSCHELICKE INSETTINGE, INSONDER-
HEYT IN DE VERKLARINGE VAN 'T VYFDE GEBODT. 14
LEERT WAT DEN MENSCH EYGENTLIK ONTREYNIGT,
OF NIET. 24 WERPT EENEN DUYVEL UYT DE DOCHTER
VAN EEN VROUWE UYT SYROPHENICIEN. 31 GENEEST
EENEN DOVEN ENDE STOMMEN. 37 ENDE WORT DAER
OVER SEER GEPRESEN.

1 ENDE TOT HEM VERGADERDEN DE
PHARIZEEN, ENDE SOMMIGE DER
SCHRIFT-GELEERDE, DIE VAN JERUSA-
LEM GEKOMEN WAREN.

2 ENDE SIENDE DAT SOMMIGE VAN
SYNE DISCIPELEN MET ONREYNE, DAT
IS, MET ONGEWASSCHEN HANDEN
BROOT ATEN, BERISPEN SY [HAER.]

3 WANT DE PHARIZEEN ENDE AL-
LE DE JODEN EN ETEN NIET, 'T EN ZY
DAT SY [EERST] DE HANDEN DIKMAEL
WASSCHEN, HOUDENDE DE INSETTIN-
GE DER OUDEN.

4 ENDE VAN DE MERKT [KOMENDE]
EN ETEN SY NIET, 'T EN SY DATSE
[EERST] GEWASSCHEN ZYN. EN VELE
ANDERE DINGEN ZYNDER, DIE SY AEN-
GENOMEN HEBBEN TE HOUDEN, [ALS
NAMELIK] DE WASSCHINGEN DER
DRINK-BEKEREN, ENDE KANNEN, EN-

DE

DE KOPERE VATEN, ENDE BEDDEN.

5 DAER NA VRAEGDEN HEM DE PHARIZEEN ENDE DE SCHRIFT-GELEERDE ; WAEROM EN WANDELEN UWE DISCIPLEN NIET NA DE INSETTINGE DER OUDEN, MAER ETEN HET BROOT MET ONGEWASSCHEN HANDEN ?

6 MAER HY ANTWOORDE ENDE SEYDE TOT HAER; WEL HEEFT ESAIAS VAN U GEVEYNSDE GEPROPHETEERT; GELYK GESCHREVEN IS ; DIT VOLK EERT MY MET DE LIPPEN, MAER HAER HERTE HOUDT HEM VERRE VAN MY.

7 DOCH TE VERGEEFS EEREN SY MY LEERENDE LEERINGEN, [DIE] GEBODEN [ZYN] DER MENSCHEN.

8 WANT NA-LATENDE HET GEBODT GODTS, HOUDT GY DE INSETTINGEN DER MENSCHEN, [ALS NAMELIK] WASCHINGE DER KANNEN, ENDE DRINKBEKERS, ENDE ANDERE DIERGELYCKE DINGEN DOET GY VELE.

9 ENDE HY SEYDE TOT HAER ; GY DOET [SEKER] GODTS GEBODT WEL TE NIETE, OP DAT GY UWE INSETTINGE SOUDET ONDER-HOUDEN.

10 WANT MOSES HEEFT GESEGT; EERT UWEN VADER ENDE UWE MOEDER. ENDE, WIE VADER OFTE MOEDER VLOEKT, DIE SAL DEN DOOT STERVEN.

11 MAER GY-LIEDEN SEGT; SOO EEN MENSCH TOT VADER OFTE MOEDER SEGT, [HET IS] CORBAN (DAT IS [TE SEGGEN] EEN GAVE) SOO WAT U VAN MY SOUDE KONNEN TE NUTTE KOMEN, [DIE VOLDOET,]

12 ENDE GY EN LAET HEM NIET MEER TOE, YET AEN SYNEN VADER OFTE SYN MOEDER TE DOEN.

13 MAKENDE [ALSOO] GODTS WOORT KRACHTELOOS DOOR UWE INSETTINGE, DIE GY INGESET HEBT, ENDE DIERGELYCKE DINGEN DOET GY VELE.

14 ENDE TOT HEM DE GANTSCHESCHARE GEROEPEN HEBBENDE, SEYDE HY TOT HAER ; HOORT MY ALLE ENDE VERSTAET: S DAER

15 DAER EN IS NIET VAN BUYTEN DEN MENSCHEN IN HEM INGAENDE, 'T WELK HEM KAN ONTREYNIGEN. MAER DE DINGEN DIE VAN HEM UYT-GAEN, DIE ZYN 'T WELCKE DEN MENSCHEN ONTREYNIGEN.

16 SO YEMANT OOREN HEEFT OM TE HOREN, DIE HORE.

17 ENDE DOE HY VAN DE SCHARE IN HUYS GEKOMEN WAS, VRAEGDEN HEM SYNE DISCIPELEN VAN DE GELYCKENISSE.

18 ENDE HY SEYDE TOT HAER; ZYT OOK GY ALSOO ONWETENDE? EN VERSTAET GY NIET, DAT ALWAT VAN BUYTEN IN DEN MENSCHEN INGAET, HEM NIET EN KAN ONTREYNIGEN?

19 WANT HET EN GAET NIET IN SYN HERTE, MAER IN DEN BUYCK, ENDE GAET IN DE HEYMELIKHEYT UYT, REYNIGENDE ALLE DE SPYSEN.

20 ENDE HY SEYDE; HET GENE UYTGAET UYT DEN MENSCHEN, DAT ONTREYNIGT DEN MENSCHEN.

21 WANT VAN BINNEN UYT HET HERTE DER MENSCHEN KOMEN VOORT, QUADE GEDACHTEN, OVERSPELEN, HOERERYEN, DOOTSLAGEN,

22 DIEVERYEN, GIERIGHEDEN, BOOSHEDEN, BEDROG, ONTUCHTIGHEYT, BOSE OOGEN, LASTERINGEN, HOVAERDYE, ONVERSTANT.

23 ALLE DESE BOSE DINGEN KOMEN VOORT VAN BINNEN, ENDE ONTREYNIGEN DEN MENSCHEN.

24 ENDE VAN DAER OPSTAENDE GING HY WECH NA DE LANT-PALEN VAN TYRUS ENDE SIDON: ENDE IN EEN HUYS GEGAEN ZYNDE, EN WILDE HY NIET DAT HET YEMANT WISTE, ENDE HY EN KONDE [NOCHTANS] NIET VERBORGEN ZYN.

25 WANT EEN VROUWE, WELCKERS DOCHTERKEN EENEN ONREYNEN GEEST HADDE, VAN HEM GEHOORT HEBBENDE, QUAM ENDE VIEL NEDER AEN SYNE VOETEN.

26 DESE NU WAS EEN GRIEKSCHE VROUWE,

VROUWE; VAN GEBOORTE UYT SYRO-PHENICIEN, ENDE SY BADT HEM, DAT HY DEN DUYVEL UYT-WIERPE UYT HA-RE DOCHTER.

27 MAER JESUS SEYDE TOT HAER; LAET EERST DE KINDEREN VERZADIGT WORDEN: WANT HET IS NIET BETAME-
LIK, DAT MEN HET BROOT DER KIN-
DEREN NEME, ENDE DEN HONDEKENS
[VOOR] WERPE.

28 MAER SY ANTWOORDDE ENDE SEYDE TOT HEM; JA HEERE, DOCH OOK DE HONDEKENS ETEN ONDER DE TA-
FEL VAN DE KRUYMKENS DER KINDE-
REN.

29 ENDE HY SEYDE TOT HAER; OM DESES WOORTS WILLE GAET HENEN, DE DUYVEL IS UYT UWE DOCHTER UYTGEVAREN.

30 ENDE ALS SY IN HAER HUYS QUAM, VONT SY DAT DE DUYVEL UYT-
GEVAREN WAS, ENDE DE DOCHTER
LIGGENDE OP HET BEDDE.

31 ENDE HY WEDEROM WECH-GE-
GAEN ZYNDE VAN DE LANT-PALEN
TYRI ENDE SIDONIS, QUAM AEN DE
ZEE VAN GALILEA, DOOR HET MID-
DEN DER LANT-PALEN VAN DECAPO-
LIS.

32 ENDE SY BRACHTEN TOT HEM EENEN DOOVEN, DIE SWAERLIK SPRAK, ENDE BADEN HEM DAT HY DE HANDT OP HEM LEYDE.

33 ENDE HEM VAN DER SCHARE AL-
LEEN GENOMEN HEBBENDE, STAK HY
SYNE VINGEREN IN SYNE OOREN, EN-
DE GESPOGEN HEBBENDE RAEKTE HY
SYNE TONGE AEN.

34 ENDE OPWAERTS SIENDE NA DEN
HEMEL, SUCHTEDE HY, ENDE SEYDE
TOT HEM; EPHPHATHA, DAT IS, WORT
GEOPENT.

35 ENDE TERSTONT WIERDEN SYNE
OOREN GEOPENT, ENDE DE BANT SY-
NER TONGE WIERT LOS, ENDE HY SPRAK
RECHT.

36 ENDE HY GEBOODT HEN-LIEDEN
DAT SY HET NIEMANT SEGGEN EN SOU-

DEN : MAER WAT HY HAER OOK GEBOODT , SOO VERKONDIGDEN SY HET DES TE MEER.

37 ENDE SY ONTSETTEDEN HAER BOVEN MATEN SEER, SEGGENDE; HY HEEFT ALLES WEL GEDAEN , ENDE HY MAEKT DAT DE DOVE HOREN , ENDE DE STOMME SPREKEN.

HET VIII. CAPITTEL.

I CHRISTUS SPYSIGT VIER DUYSENT MANNEN MET SEVEN BRODEN, ENDE WEYNIG VISCHKENS. II WEYGERT DEN PHARIZEEN EEN TEECKEN UYT DEN HEDEL. 14 WAERSCHOUT SYNE DISCIPELEN VOOR DEN DEESSEM DER PHARIZEEN ENDE HERODIS. 22 MAEKT EENEN BLINDEN SIENDE. 27 VERSCHEYDEN GEVOELEN DER JODEN VAN CHRISTO, ENDE DE BELYDENISSE PETRI, DAT HY DE CHRISTUS WAS. 31 VOORSEGT SYN LYDEN, DOOT, ENDE OPSTANDINGE. 32 BESTRAFT PETRUM, DIE HEM VAN 'T LYDEN AF-RIET. 34 VERMAENT SYNE NAVOLGERS HAER KRUYTS OP HAER TE NEMEN, HAER ZELVEN TE VERSAKEN, ENDE DOOR GEENE VRESE HAER SYNS ENDE SYNER LEERE TE SCHA-MEN.

I IN DESELVE DAGEN, ALS DAER EEN GEHEEL GROTE SCHARE WAS, ENDE NIET EN HADDEN WAT SY ETEN SOUDEN, RIEP JESUS SYNE DISCIPELEN TOT HEM, ENDE SEYDE TOT HAER;

2 IK WORDE INNERLIK MET ONTFERMINGE BEWEEGT OVER DE SCHARE, WANT SY NU DRIE DAGEN BY MY GE-BLEVEN ZYN, ENDE EN HEBBEN NIET WAT SY ETEN SOUDEN.

3 ENDE INDIEN IK SE NUCHTEREN NA HAER HUYS LATE GAEN, SOO SULLEN SY OP DEN WEG BESWYCKEN: WANT SOMMIGE VAN HAER KOMEN VAN VERRE.

4 ENDE SYNE DISCIPELEN ANTWOORDDEN HEM; VAN WAER SAL YE-MANT DESE MET BROODEN HIER IN DE WOESTYNE KONNEN VERZADIGEN?

5 ENDE HY VRAEGDE HAER; HOE VEEL BROODEN HEBT GY? ENDE SY SEYDEN; SEVEN.

6 ENDE HY GEBOODT DE SCHARE NEDER TE SITTEN OP DE AERDE, ENDE HY NAM DE SEVEN BROODEN, ENDE GE-DANKT HEBBENDE BRAK HYSE, ENDE GAFSE SYNEN DISCIPELEN, OP DAT SY-

SE SOUDEN VOOR-LEGGEN , ENDE SY LEYDENSE DE SCHARE VOOR.

7 ENDE SY HADDEN WEYNIG VISCHKENS, ENDE ALS HY GEZEGENT HADDE, SEYDE HY , DAT SY OOK DIE SOUDEN VOOR-LEGGEN.

8 ENDE SY HEBBEN GEGETEN , ENDE ZYN VERZADIGT GEWORDEN , ENDE SY NAMEN HET OVERSCHOT DER BROCKEN OP, SEVEN MANDEN.

9 DIE NU GEGETEN HADDEN WAREN ONTRENT VIERDUYSENDT: EN HY LIETSE GAEN.

10 ENDE TERSTONT IN HET SCHIP GEGAEN ZYNDE MET SYNE DISCIPELEN, IS HY GEKOMEN IN DE DEELEN VAN DALMANUTHA.

11 ENDE DE PHARIZEEN GINGEN UYT, ENDE BEGONDEN MET HEM TE TWISTEN, BEGEERENDE VAN HEM EEN TEECKEN VAN DEN HEMEL, HEM VER-SOECKENDE.

12 ENDE HY SWAERLIK SUCHTENDE IN SYNEN GEEST, SEYDE; WAT BE-GEERT DIT GESLACHT EEN TEECKEN? VOORWAER IK SEGGE U; SOO DESEN GE-SLACHT EEN TEECKEN GEGEVEN SAL WORDEN.

13 ENDE HY VERLIET HAER, ENDE WEDEROM IN 'T SCHIP GEGAEN ZYNDE VOER HY WECH NA D'ANDERE ZYDE.

14 ENDE SYNE DISCIPELEN HADDEN VERGETEN BROOT MEDE TE NEMEN, ENDE EN HADDEN NIET DAN EEN BROOT MET HAER IN HET SCHIP.

15 ENDE HY GEBOODT HAER, SEG-GENDE; SIET TOE. WACHT U VAN DEN SUER-DEESSEM DER PHARIZEEN, ENDE VAN DEN SUER-DEESSEM HERODIS.

16 ENDE SY OVERLEYDEN ONDER MALKANDEREN, SEGGENDE; ['T IS,] OM DAT WY GEEN BRODEN EN HEBBEN.

17 EN JESUS [DAT] BEKENNENDE, SEYDE TOT HAER; WAT OVERLEGT GY DAT GY GEEN BRODEN EN HEBT? EN BEMERKT GY NOCH NIET, NOCH EN VERSTAET GY NIET? HEBT GY NOCH UW' VERHARDET HERTE?

18 OOGEN HEBBENDE EN SIET GY NIET; ENDE OOREN HEBBENDE EN HOORT GY NIET?

19 ENDE EN GEDENKT GY NIET, DOE IK DE VYF BROODEN BRAK ONDER DE VYF DUYSENT MANNEN, HOE VEEL VOLLE KORVEN MET BROCKEN GY OPNAEMT? SY SEGGEN HEM; TWAELVE.

20 ENDE DOE IK DE SEVEN [BRAK] ONDER DE VIER DUYSENT MANNEN, HOE VEEL VOLLE MANDEN MET BROCKEN GY OPNAEMT? ENDE SY SEYDEN; SEVEN.

21 ENDE HY SEYDE TOT HAER; HOE EN VERSTAET GY NIET?

22 ENDE HY QUAM TOT BETHSaida: ENDE SY BRACHTEN TOT HEM EENEN BLINDEN, ENDE BADEN HEM, DAT HY HEM AEN-RAEKTE.

23 ENDE DE HANT DES BLINDEN GENOMEN HEBBENDE, LEYDE HY HEM UYT BUYTEN HET VLEK, ENDE SPOOG IN SYNE OOGEN, ENDE LEYDE DE HANDEN OP HEM, ENDE VRAEGDE HEM OF HY YET SAGH.

24 ENDE HY OPSIENDE, SEYDE; IK SIE DE MENSCHEN, WANT IK SIESE ALS BOMEN, WANDELEN.

25 DAER NA LEYDE HY DE HANDEN WEDEROM OP SYNE OOGEN, ENDE DEDE HEM OPSIEN. ENDE HY WIERT HERSTELT, ENDE SAGSE ALLE VERRE ENDE KLAER.

26 ENDE HY SANDT HEM NA SYN HUYS, SEGGENDE; EN GAET NIET IN HET VLEK, NOCH EN SEGHT HET NIEMANT IN HET VLEK.

27 ENDE JESUS GING UYT ENDE SYNE DISCIPELEN NA DE VLECKEN VAN CESAREA PHILIPPI. ENDE OP DEN WEG VRAEGDE HY SYNE DISCIPELEN, SEGGENDE TOT HAER; WIE SEGGEN DE MENSCHEN DAT IK BEN?

28 ENDE SY ANTWOORDDEN; JOANNES DE DOOPER: ENDE ANDERE, ELIAS, ENDE ANDERE, EEN VAN DE PROPHETEN.

29 ENDE HY SEYDE TOT HAER?
MAER

MAER GY-LIEDEN WIE SEGHT GY DAT IK BEN? ENDE PETRUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT HEM; GY ZYT DE CHRISTUS.

30 ENDE HY GEBOOT HAER SCHERPELIK, DAT SY HET NIEMANT EN SOUDEN SEGGEN VAN HEM.

31 ENDE HY BEGON HAER TE LEE-REN, DAT DE SONE DES MENSCHEN VELE MOESTE LYDEN, ENDE VERWOR-
PEN WORDEN VAN DE OUDERLINGEN, ENDE OVER-PRIESTEREN, ENDE SCHRIFT-GELEERDE, ENDE GEDOOT WORDEN, ENDE NA DRIE DAGEN WE-
DEROM OPSTAEN.

32 ENDE DIT WOORT SPRAK HY VRY UYT: ENDE PETRUS HEM TOT SICH GE-
NOMEN HEBBENDE, BEGON HEM TE BESTRAFFEN:

33 MAER HY HEM OMKEERENDE, ENDE SYNE DISCIPELEN AENSIENDE, BESTRAFTE PETRUM, SEGGENDE; GAET HENEN ACHTER MY SATANA: WANT GY EN VERSINT NIET DE DINGEN DIE GODTS ZYN, MAER DIEDER MENSCHEN ZYN.

34 ENDE TOT HEM GEROEPEN HEB-
BENDE DE SCHARE MET SYNE DISCIPE-
LEN, SEYDE HY TOT HAER; SOO WIE
ACHTER MY WIL KOMEN, DIE VERLOO-
CHENE HEMSELVEN, ENDE NEME SYN
KRUYSOP, ENDE VOLGE MY.

35 WANT SOO WIE SYN LEVEN SAL
WILLEN BEHOUDEN DIE SAL 'T SELVE
VERLIESEN, MAER SOO WIE SYN LEVEN
SAL VERLIESEN OM MYNENT WILLE,
ENDE [OM] DES EUANGELIUMS [WIL-
LE,] DIE SAL 'T SELVE BEHOUDEN.

36 WANT WAT SOUDE HET DE MEN-
SCHE BATEN, SOO HY DE GEHEELE WE-
REL'T WONNE, ENDE SYNER ZIELE SCHA-
DE LEDE.

37 OFTE WAT SAL EEN MENSCH
GEVEN TOT LOSSINGE VAN SYNE ZIELE.

38 WANT SOO WIE HEM MYNS EN-
DE MYNER WOORDEN SAL GESCHAEMT
HEBBEN IN DIT OVERSPELIG ENDE SON-
DIG GESLACHTE, DIENS SAL HEM DE
SONE DES MENSCHEN OOK SCHAMEN,
WAN

WANNEER HY SAL KOMEN IN DE HEER-
LIKHEYT SYNS VADERS, MET DE HEY-
LIGE ENGELLEN.

HET IX. CAPITTEL.

I CHRISTUS WORT OP DEN BERG VERHEERLIKT, IN
TEGENWOORDIGHEYT VAN MOSES EN ELIAS : ENDE
WORT BETUYGT TE ZYN DE SONE GODTS. II LEERT
DAT JOANNES DE DOOPER IS DE ELIAS, DIE KOMEN
SOUDE. 14 WERPT EENEN STOMMEN ENDE DOVEN DUY-
VEL UYT. 18 'T WELK SYNE DISCIPELEN NIET EN
HADDEN KONNEN DOEN. 28 DAER VAN DE OORSAKE
VERHAELT WORT. 31 VOORSEGT WEDEROM SYNE DOOT
ENDE OPSTANDINGE. 33 VERMAENT SYNE APOSTELN
TOT NEDRIGHEYT DOOR HET EXEMPEL VAN EEN KIN-
DEKEN. 38 WIL NIET BELET HEBBEN DEN GEENEN DIE
IN SYNEN NAME DUYVELEN UYT-WIERP. 41 BELOOFT
VERGELDINGEN DIEN DIE DE MINSTE WELDAET AEN DE
SYNE DOET. 42 ENDE DREYGT SWARE STRAFFEN DEN
GENEN DIE ERGERNISSE GEVEN. 43 WYST AEN DAT
MEN VAN SICH MOET WEEREN AL WAT ERGERLIK OF
HINDERLIK IS TER SALIGHEYT. 49 SPREEKT VAN SOUT
IN HEMSELVEN, ENDE VREDE MET ANDERE TE HEBBEN.

I ENDE HY SEYDE TOT HAER; VOR-
WAER IK SEGGE U, DATTER SOM-
MIGE ZYN VAN DE GENE DIE HIER
STAEN, DIE DEN DOOT NIET EN SUL-
LEN SMAKEN, TOT DAT SY SULLEN HEB-
BEN GESIEN, DAT HET KONINGRYK
GODTS MET KRACHT GEKOMEN ZY.

2 ENDE NA SES DAGEN, NAM JESUS
MET HEM PETRUM, ENDE JACOBUM,
ENDE JOANNEM, EN BRACHTSE OP EE-
NEN HOGEN BERG BEZYDEN ALLEEN,
ENDE HY WIERT VOOR HAER VAN GE-
DAENTE VERANDERT.

3 ENDE SYNE KLEEDEREN WIERDEN
BLINCKENDE, SEER WIT ALS SNEEUW,
HOEDANIG GEEN VOLDER OP AERDEN
[SOO] WIT MAKEN EN KAN.

4 ENDE VAN HAER WIERT GESIEN
ELIAS MET MOSES, ENDE SY SPRAKEN
MET JESU.

5 ENDE PETRUS ANTWOORDENDE
SEYDE TOT JESUM, RABBI; HET IS
GOET DAT WY HIER ZYN, ENDE LAET
ONS DRIE TABERNAKELN MAKEN,
VOOR U EENEN, ENDE VOOR MOSES
EENEN, ENDE VOOR ELIAS EENEN.

6 WANT HY EN WIST NIET WATHY
SEYDE : WANT SY WAREN SEER BE-
VREEST.

7 ENDE DAER QUAM EEN WOLCKE,
DIESE

DIESE OVERSCHADUWDE, ENDE EENE STEMME QUAM UYT DE WOLCKE, SEGGENDE; DESE IS MYN GELIEFDE SONE: HOORT HEM.

8 ENDE HAESTELIK RONTOM SIENDE, EN SAGEN SY NIEMANT MEER DAN JESUM ALLEEN BY HAER.

9 ENDE ALS SY VAN DEN BERG AFQUAMEN, GEBOODT HY HAER, DAT SY NIEMANT VERHALEN EN SOUDEN HET GENE SY GESIEN HADDEN, DAN WANNEER DE SONE DES MENSCHEN UYT DEN DOODEN SOUDE OPGESTAEN ZYN.

10 ENDE SY BEHIELDEN DIT WOORT BY HAER SELVEN, VRAGENDE ONDER MALKANDEREN, WAT HET WAS, UYT DEN DOODEN OPSTAEN.

11 ENDE SY VRAEGDEN HEM SEGGENDE; WAEROM SEGGEN DE SCHRIFTGELEERDE, DAT ELIAS EERST KOMEN MOET?

12 ENDE HY ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER; ELIAS SAL WEL EERST KOMEN, ENDE ALLES WEDER OPRECHTEN: ENDE [HET SAL GESCHIEDEN,] GELYK GESCHREVEN IS VAN DEN SONE DES MENSCHEN, DAT HY VEEL LYDEN SAL ENDE VERACHT WORDEN.

13 MAER IK SEGGE U, DAT OOK ELIAS GEKOMEN IS, ENDE SY HEBBEN HEM GEDAEN AL WAT SY GEWILT HEBBEN, GELYK VAN HEM GESCHREVEN IS.

14 ENDE ALS HY BY DE DISCIPELEN GEKOMEN WAS, SAG HY EEN GROTE SCHARE RONTOM HAER, ENDE [EENIGE] SCHRIFT-GELEERDE MET HAER TWISTENDE.

15 ENDE TERSTONT DE GEHEELE SCHARE HEM SIENDE WIERT VERBAEST, ENDE TOE-LOPENDE GROETEDEN SY HEM.

16 ENDE HY VRAEGDE DE SCHRIFTGELEERDE; WAT TWISTET GY MET DESE?

17 ENDE EEN UYT DE SCHARE ANTWOORDENDE SEYDE; MEESTER, IK HEBBE MYNEN SONE TOT U GEBRACHT, DIE EENEN STOMMEN GEEST HEEFT.

T

ENDE

18 ENDE WAER HY HEM OOK AENGRYPT, SOO SCHEURT HY HEM, ENDE SCHUYMT, ENDE KNERSET MET SYNE TANDEN, ENDE VERDORRET; ENDE IK HEBBE UWE DISCIPELEN GESEGT, DAT SY HEM SOUDEN UYT-WERPEN, ENDE SY EN HEBBEN NIET GEKONNEN.

19 ENDE HY ANTWOORDDE HEM, ENDE SEYDE; O ONGELOVIG GESLACHTE! HOE LANGE SAL IK NOCH BY U-LIEDEN ZYN? HOE LANGE ZAL IK U NOCH VERDRAGEN? BRENGT HEM TOT MY.

20 ENDE SY BRACHTEN DEN SELVEN TOT HEM: ENDE ALS HY HEM SAGH, SCHEURDE HEM TERSTONT DE GEEST: ENDE HY VALLENDE OP DE AERDE, WENTELDE SICH AL SCHUYMENDE.

21 ENDE HY VRAEGDE SYNEN VADER; HOE LANGEN TYT IS 'T, DAT HEM DIT OVER-GEKOMEN IS? ENDE HY SEYDE HEM; VAN [SYNE] KINTSHEYT AF.

22 ENDE MENIGMAEL HEEFT HY HEM OOK IN HET VYER ENDE IN HET WATER GEWORPEN, OM HEM TE VERDERVEN: MAER SOO GY YET KONDT, ZYT MET INNERLICKE ONTFERMINGE OVER ONS BEWEEGT, ENDE HELPT ONS.

23 ENDE JESUS SEYDE TOT HEM; SOO GY KONDT GELOVEN, ALLE DINGEN ZYN MOGELIK DEN GEENEN DIE GELOOFT.

24 ENDE TERSTONT DE VADER DES KINTS ROEPENDE MET TRANEN SEYDE; IK GELOVE HEERE, KOMT MYNE ONGELOVIGHEYDT TE HULPE.

25 ENDE JESUS SIENDE DAT DE SCHARRE GESAMENTLIK TOE-LIEP, BESTRAFTE DEN ONREYNEN GEEST, SEGGENDE TOT HEM; GY STOMME ENDE DOVE GEEST, IK BEVELE U, GAET UYT VAN HEM, ENDE EN KOMT NIET MEER IN HEM.

26 ENDE HY ROEPENDE, ENDE HEM SEER SCHEURENDE GING UYT, ENDE [HET KINT] WIERT ALS DOOD, ALSOO DAT VELE SEYDEN, DAT HET GESTORVEN WAS.

ENDE

27 ENDE JESUS HEM BY DER HANDT GRYPENDE, RECHTEDE HEM OP: ENDE HY STONDT OP.

28 ENDE ALS HY IN HUYS GEGAEN WAS, VRAEGDEN HEM SYNE DISCIPELEN ALLEEN: WAEROM EN HEBBEN WY HEM NIET KONNEN UYT-WERPEN?

29 ENDE HY SEYDE TOT HAER; DIT GESLACHTE EN KAN NERGENS DOOR UYTGAEN, DAN DOOR BIDDEN ENDE VASTEN.

30 ENDE VAN DAER WECHGAENDE, REYSDEN SY DOOR GALILEEN, ENDE HY EN WILDE NIET DAT HET YEMANDT WISTE.

31 WANT HY LEERDE SYNE DISCIPELEN, ENDE SEYDE TOT HAER; DE SONE DES MENSCHEN SAL OVERGELEVERT WORDEN IN DE HANDEN DER MENSCHEN, ENDE SY SULLEN HEM DOODEN: ENDE GEDOODT ZYNDE SAL HY TEN DERDEN DAGE WEDER OPSTAEN.

32 MAER SY EN VERSTONDEN DAT WOORT NIET, ENDE SY VREESDEN HEM TE VRAGEN.

33 ENDE HY QUAM TE CAPERNAUM, ENDE IN HET HUYS GEKOMEN ZYNDE VRAEGDE HY HAER; WAER VAN HADT GY WOORDEN ONDER MALKANDEREN OP DEN WEG?

34 DOCH SY SWEGEN: WANT SY WAREN ONDER MALKANDEREN IN WOORDEN GEWEEST OP DEN WEG, WIE DE MEESTE [SOUDE ZYN.]

35 ENDE NEDER-GESETEN ZYNDE, RIEPHY DE TWAEFVE, ENDE SEYDE TOT HAER; INDIEN YEMANT WIL DE EERSTE ZYN, DIE SAL DE LAETSTE VAN ALLEN ZYN, ENDE ALLER DIENAER.

36 ENDE NEMENDE EEN KINDEKEN STELDE HY DAT MIDDEN ONDER HAER, ENDE OMVING HET MET SYNE ARMEN, ENDE SEYDE TOT HAER;

37 SOO WIE EEN VAN SOODANIGE KINDERKENS SAL ONTFANGEN IN MYNEN NAME, DIE ONTFANGT MY: ENDE SOO WIE MY SAL ONTFANGEN, DIE EN ONTFANGT MY NIET, MAER DIEN

DIE MY GESONDEN HEEFT.

38 ENDE JOANNES ANTWOORDDE HEM, SEGGENDE; MEESTER, WY HEBBEN EENEN GESIEN, DIE DE DUYVEN UYT-WIERP IN UWEN NAME, WELCKE ONS NIET EN VOLGT, ENDE WY HEBBEN HET HEM VERBODEN, OM DAT HY ONS NIET EN VOLGT.

39 DOCH JESUS SEYDE; EN VERBIEDT HEM NIET, WANT DAER EN IS NIEMANT DIE EENE KRACHT DOEN SAL IN MYNEN NAME, ENDE HAESTELIK VAN MY SAL KONNEN QUALIK SPREKEN.

40 WANT WIE TEGEN ONS NIET EN IS, DIE IS VOOR ONS.

41 WANT SOO WIE U-LIEDEN EENEN BEKER WATERS SAL GEVEN TE DRINCEN IN MYNEN NAME, OM DAT GY CHRISTI [DISCIPELEN] ZYT, VOORWAER SEGGE IK U, HY EN SAL SYNEN LOON GEENSINS VERLIESEN.

42 ENDE SOO WIE EENEN VAN DESE KLEYNE, DIE IN MY GELOVEN, ERGERT, HET WARE HEM BETER DAT EENEN MEULEN-STEEN OM SYNEN HALS GEDAEN WARE, ENDE DAT HY IN DE ZEE GEWORPEN WARE.

43 ENDE INDIEN UWE HANDT U ERGERT, HOUWTSE AF: HET IS U BETER VERMINKT TOT HET LEVEN IN TE GAEN, DAN DE TWEE HANDEN HEBBENDE HENEN TE GAEN IN DE HELLE, IN DAT ON-UYTBLUSSCHELIK VYER:

44 DAER HAREN WORM NIET EN STERFT: ENDE HET VYER NIET UYT-GEBLUSCHT EN WORT.

45 ENDE INDIEN UWE VOET U ERGERT, HOUWT HEM AF: HET IS U BETER KREUPEL TOT HET LEVEN IN TE GAEN, DAN DE TWEE VOETEN HEBBENDE, GEWORPEN TE WORDEN IN DE HELLE, IN DAT ON-UYTBLUSSCHELIK VYER:

46 DAER HAREN WORM NIET EN STERFT, ENDE DAT VYER NIET UYT-GEBLUSCHT EN WORT.

47 ENDE INDIEN UWE OOGHE U ERGERT, WERPTSE UYT: HET IS U BETER MAER EEN OOGHE HEBBENDE IN 'T KONING-

NINGRYK GODTS IN TE GAEN, DAN TWEE OOGEN HEBBENDE IN 'T HELSCHE VYER GEWORPEN TE WORDEN:

48 DAER HAREN WORM NIET EN STERFT, ENDE HET VYER NIET UYT-GEBLUSCHT EN WORT.

49 WANT EEN YEDER SAL MET VYER GESOUTEN WORDEN, ENDE YEDER OFFERHANDE SAL MET SOUT GESOUTEN WORDEN.

50 HET SOUT IS GOET, MAER INDIEN HET SOUT ONSOUT WORT, WAER MEDE SULT GY DAT SMAKELIK MAKEN? HEBT SOUT IN U SELVEN, ENDE HOUDT VREDE ONDER MALKANDEREN.

HET X. CAPITTEL.

I CHRISTUS BEANTWOORT DE VRAGE DER PHARIZEEN, OF 'T EEN MAN GEOORLOFT ZY SYNE VROUWE TE VERLATEN. 13 WIL DAT MEN DE KINDERKENS TOT HEM SAL LATEN KOMEN, ENDE SEGENTSE. 17 ANTWOORT EENEN RYCKEN JONGELING, DIE VRAEGDE WAT HY DOEN MOESTE OM 'T EEUWIGE LEVEN TE BE-ERVEN. 23 ENDE LEERT HOE ZWAERLIK DE RYCKE IN HET KONINGRYK DER HEEMLEN KOMEN. 28 BELOOFT DEN GEENEN DIE HET HARE OM SYNENT WILLE VERLATEN, TYDTLICHE ENDE EEUWIGE VERGELDINGE. 32 VOORSEGT WEDEROM SYN LYDEN, DOOD, ENDE WEDEROPSTANDINGE. 35 ANTWOORT DEN KINDEREN ZEBEDEI OP HAER VERSOEK VAN 'T SITTEN TOT SYNER RECHTER ENDE SLINCKER HANT, ENDE VERMAENT HAER TOT LYDEN ENDE NEDRIGHEYT. 46 MAEKT DEN BLINDEN BARTIMEUM SIENDE.

I ENDE VAN DAER OPGESTAEN ZYNDE GING HY NA DE LANTPALE VAN JUDEA, DOOR D'OVERZYDE VAN DEN JORDAEN: ENDE DE SCHAREN QUAMEN WEDEROM TE SAMEN BY HEM, ENDE, GELYK HY GEWOON WAS, LEERDE HYSE WEDEROM.

2 ENDE DE PHARIZEEN TOT HEM KOMENDE VRAEGDEN HEM; OF HET EEN MAN GEOORLOFT IS [SYN] WYF TE VERLATEN, HEM VERSOECKENDE.

3 MAER HY ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER; WAT HEEFT U MOSES GEBODEN?

4 ENDE SY SEYDEN; MOSES HEEFT TOE-GELATEN EENEN SCHEYDT-BRIEF TE SCHRYVEN, ENDE [HAER] TE VERLATEN.

5 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER; VAN WEGEN DE HAR-

DIGHEYT UWER HERTEN HEEFT HY U-
LIEDEN DAT GEBODT GESCHREVEN.

6 MAER VAN HET BEGIN DER SCHEP-
PINGE, HEEFTSE GODT MAN ENDE
WYF GEMAEKT.

7 DAEROM SAL EEN MENSCHES SY-
NEN VADER ENDE MOEDER VERLA-
TEN, ENDE SAL SYNEN WYF AEN-
HANGEN.

8 ENDE DIE TWEE SULLEN TOT EEN
VLEESCH ZYN: ALSO DAT SY NIET MEER
TWEE EN ZYN, MAER EEN VLEESCH.

9 HET GENE DAN GODT TE SAMEN
GEVOEGT HEEFT, EN SCHEYDE DE MEN-
SCHE NIET.

10 ENDE IN HET HUYS VRAEGDEN
HEM SYNE DISCIPELEN WEDEROM VAN
HET SELVE.

11 ENDE HY SEYDE TOT HAER; SOO
WIE SYN WYF VERLATET, ENDE EEN
ANDERE TROUWET, DIE DOET OVER-
SPEL TEGEN HAER.

12 ENDE INDIEN EEN WYF HAREN
MAN SAL VERLATEN, ENDE MET EEN
ANDER TROUWEN, DIE DOET OVER-
SPEL.

13 ENDE SY BRACHTEN KINDER-
KENS TOT HEM, OP DAT HYSE AEN-RA-
KEN SOUDE: ENDE DE DISCIPELEN BE-
STRAFTEN DE GENE, DIESE TOT HEM
BRACHTEN.

14 MAER JESUS [DAT] SIENDE NAM
HET SEER QUALIK, ENDE SEYDE TOT
HAER; LAET DE KINDERKENS TOT MY
KOMEN, ENDE EN VERHINDERTSE
NIET, WANT DER SULCKER IS HET KO-
NINGRYK GODTS.

15 VOORWAER SEGGE IK U, SOO
WIE HET KONINGRYCKE GODTS NIET
EN ONTFANGT GELYK EEN KINDEKEN,
DIE EN SAL IN HET SELVE GEENSINS
INGAEN.

16 ENDE HY OMVINGSE MET SYNE
ARMEN, [ENDE] DE HANDEN OP HAER
GELEGT HEBBENDE, ZEGENDE HY DE-
SELVE.

17 ENDE ALS HY UYT-GING OP DEN
WEG, LIEP EEN TOT HEM, ENDE VOOR
HEM

HEM OP DE KNYEN VALLENDE VRAEGDE HEM ; GOEDE MEESTER WAT SAL IK DOEN , OP DAT IK HET EEUWIGE LEVEN BE-ERVE ?

18 ENDE JESUS SEYDE TOT HEM ; WAT NOEMT GY MY GOET ? NIEMANT EN IS GOET , DAN EEN [NAMELIK] GODT.

19 GY WEET DE GEBODEN , GY EN SULT GEEN OVERSPEL DOEN ; GY EN SULT NIET DOODEN ; GY EN SULT NIET STELEN ; GY EN SULT GEEN VALSCHE GETUYGENISSE GEVEN ; GY EN SULT NIEMANT TE KORT DOEN ; EERT UWEN VADER ENDE MOEDER.

20 DOCH HY ANTWOORDENDE SEYDE TOT HEM ; MEESTER , ALLE DESE DINGEN HEBBE IK ONDERHOUDEN VAN MYNER JONKHEYDT AF.

21 ENDE JESUS HEM AENSIENDE BE-MINDE HEM , ENDE SEYDE TOT HEM ; EEN DING ONTBREEKT U , GAET HEN VERKOOPT ALLES WAT GY HEBT , ENDE GEEFT HET DEN ARMEN , ENDE GY SULT EENEN SCHAT HEBBEN IN DEN HEMEL. ENDE KOMT HERWAERTS , NEEMT HET KRUYD OP , ENDE VOLGT MY.

22 MAER HY TREURIG GEWORDEN ZYNDE OVER DAT WOORT , GING BEDROEFT WECH : WANT HY HADDE VELE GOEDEREN.

23 ENDE JESUS RONTOM SIENDE , SEYDE TOT SYNE DISCIPELEN ; HOE SWAERLIK SULLEN DE GENE DIE GOET HEBBEN IN 'T KONINGRYKE GODTS INKOMEN ?

24 ENDE DE DISCIPELEN WIERDEN VERBAEST OVER DESE SYNE WOORDEN. MAER JESUS WEDEROM ANTWOORDENDE , SEYDE TOT HAER ; KINDEREN , HOE SWAER IS HET , DAT DE GENE DIE OP 'T GOET HAER BETROUWEN SETTEN , IN HET KONINGRYCKE GODTS INGAEN ?

25 HET IS LICHTER DAT EEN KEMEL GA DOOR DE OOGHE VAN EEN NAELE , DAN DAT EEN RYCKE IN HET Ko-

KONINGRYCKE GODTS IN-GA.

26 ENDE SY WIERDEN NOCH MEER VERSLAGEN, SEGGENDE TOT MALKANDEREN; WIE KAN DAN SALIG WORDEN?

27 DOCH JESUS HAER AENSIENDE, SEYDE; BY DE MENSCHEN IS 'T ONMOGELYK: MAER NIET BY GODT: WANT ALLE DINGEN ZYN MOGELIK BY GODT.

28 ENDE PETRUS BEGON TOT HEM TE SEGGEN; SIET, WY HEBBEN ALLES VERLATEN, ENDE ZYN U GEVOLGT.

29 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE; VOORWAER SEGGE IK U LIEDEN, DAER EN IS NIEMANT DIE VERLATEN HEEFT HUYS, OF BROEDERS, OF SUSTERS, OF VADER, OF MOEDER, OF WYF, OF KINDEREN, OF ACKERS, OM MYNENT WILLE, ENDE DES EUANGELIUMS [WILLE,]

30 OF HY EN ONTFANGT HONDERTVOUT NU IN DESEN TYT, HUYSEN ENDE BROEDERS, ENDE SUSTERS, ENDE MOEDERS, ENDE KINDERS, ENDE ACKERS: MET DE VERVOLGINGEN, ENDE IN DE TOEKOMENDE EEUWE HET EEUWIGE LEVEN.

31 MAER VELE EERSTE SULLEN DE LAETSTE ZYN, ENDE [VELE,] DIE DE LAETSTE [ZYN,] DE EERSTE.

32 ENDE SY WAREN OP DEN WEG, GAENDE OP NA JERUSALEM, ENDE JESUS GING VOOR HAER, ENDE SY WAREN VERBAEST, ENDE HEM VOLGENDE WAREN SY BEVREEST. ENDE DE TWAELVE WEDEROM TOT HEM NEMENDE, BEGON HY HAER TE SEGGEN DE DINGEN, DIE HEM OVERKOMEN SOUDEN.

33 [SEGGENDE;] SIET, WY GAEN OP NA JERUSALEM, ENDE DE SONE DES MENSCHEN SAL DEN OVER-PRIESTEREN ENDE DEN SCHRIFT-GELEERDEN OVERGELEVERT WORDEN, ENDE SY SULLEN HEM TER DOODT VEROORDEELEN, ENDE HEM DEN HEYDENEN OVER-LEVEREN.

34 ENDE SY SULLEN HEM BESPOTTEN, ENDE HEM GEESSELEN, ENDE HEM BESPOUWEN, ENDE HEM DOODEN,

ENDE

ENDE TEN DERDEN DAGE SAL HY WEDER OPSTAEN.

35 ENDE TOT HEM QUAMEN JACOBUS ENDE JOANNES, DE SONEN ZEBEDEI, SEGGENDE, MEESTER, WY WILDEN [WEL] DAT GY ONS DEDET SOO WAT WY BEGEEREN SULLEN.

36 ENDE HY SEYDE TOT HAER; WAT WILT GY DAT IK U DOE?

37 ENDE SY SEYDEN TOT HEM; GEEFT ONS DAT WY MOGEN SITTEN, D'EENE AEN UWE RECHTER [HANDT,] ENDE D'ANDERE AEN UWE SLINCKER [HANDT,] IN UWE HEERLIKHEYT.

38 MAER JESUS SEYDE TOT HAER; GY EN WEET NIET WAT GY BEGEERT. KONNET GY DEN DRINK-BEKER DRINCKEN, DIEN IK DRINCKE, ENDE MET DEN DOOP GEDOOPT WORDEN, DAER IK MEDE GEDOOPT WORDE?

39 ENDE SY SEYDEN TOT HEM; WY KONNEN. DOCH JESUS SEYDE TOT HAER; DEN DRINK-BEKER, DIEN IK DRINCKE, SULT GY WEL DRINCKEN, ENDE MET DEN DOOP GEDOOPT WORDEN, DAER IK MEDE GEDOOPT WORDE?

40 MAER HET SITTEN TOT MYNER RECHTER ENDE TOT MYNER SLINCKER [HANDT] EN STAET BY MY NIET TE GEVEN, MAER [HET SAL GEGEVEN WORDEN] DIEN HET BEREYDT IS.

41 ENDE ALS DE [ANDERE] TIENE [DIT] HOORDEN, BEGONDEN SY HET VAN JACOBO ENDE JOANNE SEER QUALIK TE NEMEN.

42 MAER JESUS HAER TOT HEM GEROEPEN HEBBENDE, SEYDE TOT HAER; GY WEET DAT DE GENE, DIE GEACHT WORDEN OVERSTE TE ZYN DER VOLCKEREN, HEERSCHAPPYE VOEREN OVER HAER, ENDE HARE GROTE GEBRUYCKEN MACHT OVER HAER.

43 DOCH ALSOO EN SAL HET ONDER U NIET ZYN, MAER SOO WIE ONDER U GROOT SAL WILLEN WORDEN, DIE SAL UWE DIENAER ZYN.

44 ENDE SOO WIE VAN U DE EERSTE SAL WILLEN WORDEN, DIE SAL AL-

45 WANT OOK DE SONE DES MENSCHEN EN IS NIET GEKOMEN OM GEDIENT TE WORDEN, MAER OM TE DIENEN, ENDE SYNE ZIELE TE GEVEN [TOT] EEN RANTSOEN VOOR VELE.

46 ENDE SY QUAMEN TOT JERICHO, ENDE ALS HY, ENDE SYNE DISCIPELEN, ENDE EEN GROTE SCHARE, VAN JERICHO, UYT-GING, SAT DE SONE TIMEI, BARTIMEUS DE BLINDE, AEN DEN WEG, BEDELENDE.

47 ENDE HORENDE DAT HET JESUS DE NAZARENER WAS, BEGON HY TE ROEPEN ENDE TE SEGGEN; JESU GY SONE DAVIDS ONTFERMT U MYNER!

48 ENDE VELE BESTRAFTEN HEM, OP DAT HY SWYGEN SOUDE: MAER HY RIEP SOO VEEL TE MEER; GY SONE DAVIDS ONTFERMT U MYNER!

49 ENDE JESUS [STIL] STAENDE, SEYDE DAT MEN HEM ROEPEN SOUDE: ENDE SY RIEPEN DEN BLINDEN, SEGGENDE TOT HEM; HEBT GOEDEN MOEDT, STAET OP, HY ROEPT U.

50 ENDE HY SYNEN MANTEL AFGEWORPEN HEBBENDE, STONT OP, ENDE QUAM TOT JESUM.

51 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT HEM; WAT WILT GY DAT IK U DOEN SAL? ENDE DE BLINDE SEYDE TOT HEM; RABBONI, DAT IK SIENDE MACH WORDEN.

52 ENDE JESUS SEYDE TOT HEM; GAET HENEN UW' GELOVE HEEFT U BEHOUDEN. ENDE TERSTONT WIERT HY SIENDE, ENDE VOLGDE JESUM OP DEN WEG.

HET XI. CAPITTEL.

I CHRISTUS DOET SYNE INKOMSTE BINNEN JERUSALEM, SITTENDE OP EENEN ESEL. 8 WORT VAN HET VOLK ALS DE MESSIAS GELEYT ENDE ONTFANGEN, MET GELUK-WENSCHINGE. 12 VERVLOEKT EENEN VYGEBOOM DIE SONDER VRUCHT WAS. 15 DRYFT DE KOPPERS ENDE VERKOPPERS UYT DEN TEMPEL. 20 ROEMT DE KRACHT DES GELOOFS. 24 ENDE VERMAENT DAT MEN IN HET BIDDEN GELOVEN MOET, ENDE SYNEN NAESTEN VERGEVEN. 27 BEANTWOORT DE VRAGE UYT WAT MACHT HY DIT ALLES DEDE, DOOR EEN WEDER-VRAGE, VAN DEN DQQP JOANNIS.

ENDE

1 ENDE DOE SY JERUSALEM GENAekten TOT BETHPHAGE ENDE BETHANIA AEN DEN OLYF-BERG, SONDT HY TWEE VAN SYNE DISCIPELEN UYT.

2 ENDE SEYDE TOT HAER; GAET HENEN IN 'T VLEK, DAT TEGEN U OVER IS: ENDE TERSTONT ALS GY IN HET SELVE KOMT, SULT GY VINDEN EEN VEULEN GEBONDEN, OP WELK GEEN MENSCH GESETEN EN HEEFT, ONTBINDT HET ENDE BRENGT HET.

3 ENDE INDIEN YEMANT TOT U SEGHT; WAEROM DOET GY DAT? SOO SEGHT, DAT DE HEERE HET SELVE VAN NODEN HEEFT, ENDE HY SAL HET TERSTONT HERWAERTS SENDEN.

4 ENDE SY GINGEN HEENEN, ENDE VONDEN HET VEULEN GEBONDEN BY DE DEURE BUYTEN AEN DE WEGSCHEYDINGE, ENDE SY ONTBONDEN HET SELVE.

5 ENDE SOMMIGE VAN DE GENE DIE ALDAER STONDEN SEYDEN TOT HAER; WAT DOET GY, DAT GY HET VEULEN ONTBINDT?

6 DOCH SY SEYDEN TOT HAER, GE-
LYK JESUS BEVOLEN HADDE, ENDE SY LIETENSE GAEN.

7 ENDE SY BRACHTEN HET VEULEN TOT JESUM, ENDE WIERPEN HARE KLEEDEREN DAER OP, ENDE HY SAT OP HET SELVE.

8 ENDE VELE SPREYDDEN HAER KLEEDEREN OP DEN WEG, ENDE ANDERE HIEUWEN MEYEN VAN DE BOMEN, ENDE SPREYDENSE OP DEN WEG.

9 ENDE DIE VOOR GINGEN ENDE DIE VOLGDE, RIEPEN, SEGGENDE; HOSANNA! GEZEAGENT [IS] HY, DIE KOMT IN DEN NAME DES HEEREN:

10 GEZEAGENT [ZY] HET KONINGRYCK ONSES VADERS DAVIDS, HET WELK KOMT IN DEN NAME DES HEEREN: HOSANNA IN DE HOOGSTE [HEMELN!]

11 ENDE JESUS QUAM BINNEN JERUSALEM, ENDE IN DEN TEMPEL, ENDE ALS HY ALLES RONTOM BESIEN HADDE, EN-

DE HET NU AVONTSTONT WAS, GING HY UYT NA BETHANIEN MET DE TWAEELVE.

12 ENDE DES ANDEREN DAEGS, ALS SY UYT BETHANIEN GINGEN, HONGERDE HEM.

13 ENDE SIENDE VAN VERRE EENEN VYGE-BOOM, DIE BLADEREN HADDE, GING HY [OM TE SIEN] OF HY OOK YET OP DEN SELVEN SOUDE VINDEN, ENDE DAER BY GEKOMEN ZYNDE, VONT HY NIET DAN BLADEREN: WANT HET EN WAS DE TYDT DER VYGEN NIET.

14 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT DEN SELVEN; NIEMANT EN EETE [EENIGE] VRUCHT MEER VAN U IN DER EEUWIGHEYT. ENDE SYNE DISCIPELEN HOORDEN 'T.

15 ENDE SY QUAMEN TE JERUSALEM, ENDE JESUS IN DEN TEMPEL GEGAEN ZYNDE, BEGON DE GENE, DIE IN DEN TEMPEL VERKOCHTEN ENDE KOCHTEN, UYT TE DRYVEN: ENDE DE TAFELN DER WISSELAERS ENDE DE SIT-STOELN DER GENE DIE DE DUYVEN VERKOCHTEN KEERDE HY OM.

16 ENDE EN LIET NIET TOE DAT YEMANT EENIG VAT DOOR DEN TEMBEL DROEGE.

17 ENDE HY LEERDE SEGGENDE TOT HAER; EN IS 'ER NIET GESCHREVEN; MYN HUYS SAL EEN HUYS DES GEBEDTS GENAEMT WORDEN ALLEN VOLCKEN? MAER GY HEBT DAT [TOT] EENEN KUYL DER MOORDENAREN GEMAEKT.

18 ENDE DE SCHRIFT-GELEERDE ENDE DE OVER-PRIESTERS HOORDEN [DAT,] ENDE SOCHTEN HOE SY HEM DOODEN SOUDEN: WANT SY VREESDEN HEM, OM DAT DE GANTSCHESCHARE ONTSETTET WAS OVER SYNE LEERE.

19 ENDE ALS HET NU LATE GEWORDEN WAS, GING HY UYT BUYTEN DE STADT.

20 ENDE DES MORGENS VROEG VOORBY GAENDE, SAGEN SY DAT DE VYGE-BOOM VERDORRET WAS VAN DE WORTELN AF. EN-

21 ENDE PETRUS [SULKS] IN-DACHTIG GEWORDEN ZYNDE, SEYDE TOT HEM; RABBI, SIET, DE VYGE-BOOM, DIEN GY VERVLOEKT HEBT, IS VERDORRET.

22 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER; HEBT GELOVE OP GODT.

23 WANT VOORWAER SEGGE IK U; DAT SOO WIE TOT DESEN BERG SAL SEGGEN; WORT OP-GEHEVEN ENDE IN DE ZEE GEWORPEN, ENDE NIET EN SAL TWYFELN IN SYN HERTE, MAER SAL GELOVEN DAT HET GENE HY SEGT GESCHIEDEN SAL, 'T SAL HEM GEWORDEN SO WAT HY SEGT.

24 DAEROM SEGGE IK U; ALLE DINGEN, DIE GY BIDDENDE BEGEERT, GELOOFT DAT GYSE ONTFANGEN SULT, ENDE SY SULLEN U GEWORDEN.

25 ENDE WANNEER GY STAET OM TE BIDDEN, VERGEEFT INDIEN GY YET HEBT TEGEN YEMANT, OP DAT OOK UWE VADER DIE IN DE HEMELN IS, U-LIEDEN UWE MIS-DADEN VERGEVE.

26 MAER INDIEN GY NIET EN VERGEEFT, SOO EN SAL UWE VADER, DIE IN DE HEMELN IS, OOK UWE MIS-DADEN NIET VERGEVEN.

27 ENDE SY QUAMEN WEDEROM TE JERUSALEM: ENDE ALS HY INDEN TEMPEL WANDELDE, QUAMEN TOT HEM DE OVER-PRIESTERS ENDE DE SCHRIFTGELEERDE ENDE DE OUDERLINGEN.

28 ENDE SEYDEN TOT HEM; DOOR WAT MACHT DOET GY DESE DINGEN? ENDE WIE HEEFT U DESE MACHT GE-GEVEN, DAT GY DESE DINGEN DOEN SOUDET?

29 MAER JESUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER: IK SAL U OOK EEN WOORT VRAGEN, ANTWOORT MY OOK, ENDE SOO SAL IK U SEGGEN, DOOR WAT MACHT IK DESE DINGEN DOE.

30 DE DOOP JOANNES WAS DIE UYT DEN HEMEL, OF UYT DE MENSCHEN? ANTWOORT MY.

31 ENDE SY OVERLEYDEN ONDER
V 3 HAER

HAER, SEGGENDE; INDIEN WY SEGGEN, UYT DEN HEMEL, SOO SAL HY SEGGEN; WAEROM EN HEBT GY HEM DAN NIET GELOOFT?

32 MAER INDIEN WY SEGGEN, UYT DE MENSCHEN SOO VREESEN WY HET VOLK: WANT SY HIELDEN ALLE VAN JOANNES, DAT HY WAERLIK EEN PRO-PHEET WAS.

33 ENDE ANTWOORDENDE SEYDEN SY TOT JESUM; WY EN WETEN 'T NIET. ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER; SOO EN SEGGE IK U OOK NIET, DOOR WAT MACHT IK DESE DIN-GEN DOE.

HET XIJ. CAPITTEL.

I DOOR DE GELYCKENISSE VAN EENEN WYNGAERT VERHUERT AEN DE LANT-LIEDEN, DIE HAERS HEEREN DIENST-KNECHTEN ENDE SONE MIS-HANDELDE ENDE DOODDEN, VERKONDIGT CHRISTUS DEN JODEN HARE VERWERPINGE ENDE ONDERGANK. 13 BEANTWOORT DE VRAGE, OF HET GEOORLOFT IS DEN KEYSER SCHAT-TINGE TE GEVEN. 18 GELYK OOK DE VRAGE DER SAD-DUCEEN VAN EEN VROUWE DIE SEVEN MANS GEHADT HADDE, ENDE BEWYST TEGEN HEN-LIEDEN DE OPSTAN-DINGE UYT DEN DOODEN. 28 VERKLAERT WELK HET GROOTSTE GEBODT IS. 35 LEERT DAT DE MESSIAS BEYDE EEN HEERE ENDE EEN SOONE DAVIDS IS. 38 WAERSCHOUT SYNE TOE-HOORDERS VOOR DE EER-GIERIGHEYT ENDE GEVEYNSTHEYDT DER SCHRIFT-GE-LEERDE. 41 PRYST DE GERINGE AELMOESSE VAN EEN ARME WEDUWE.

I ENDE HY BEGON DOOR GELYCKE-NISSEN TOT HAER TE SEGGEN; EEN MENSCH PLANTEDE EENEN WYN-GAERT, ENDE SETTEDE EENEN TUYN DAEROM, ENDE GROEF EENEN WYN-PERS-BAK, ENDE BOUWDE EENEN TOREN, ENDE VERHUERDE DIEN AEN DE LANT-LIEDEN, ENDE REYSDE BUY-TEN LANTS.

2 ENDE ALS DE TYDT WAS, SONT HY EENEN DIENST-KNECHT TOT DE LANT-LIEDEN, OP DAT HY VAN DE LANT-LIEDEN ONTFINGE VAN DE VRUCHT DES WYNGAERTS.

3 MAER SY NAMEN ENDE SLOEGEN HEM, ENDE SONDEN [HEM] LEDIG HE-NEN.

4 ENDE HY SONT WEDEROM EENEN ANDEREN DIENST-KNECHT TOT HAER,
ENDE

ENDE DIEN STEENIGDEN SY, ENDE WONDEDEN HEM HET HOOFT, ENDE SONDEN [HEM] HENEN SCHANDELIK GEHANDELT ZYNDE.

5 ENDE WEDEROM SONDT HY EENEN ANDEREN, ENDE DIEN DOODDEN SY: ENDE VELE ANDERE, [WAER VAN] SY DE SOMMIGE SLOEGEN, ENDE DE SOMMIGE DOODDEN.

6 ALS HY DAN NOCH EENEN SONE HADDE, DIE HEM LIEF WAS, SOO HEEFT HY OOK DIEN TEN LAESTEN TOT HAER GESONDEN, SEGGENDE; SY SULLEN IMMERS MYNEN SONE ONTSIEN.

7 MAER DIE LANT-LIEDEN SEYDEN ONDER MALKANDEREN; DESE IS DE ERF-GENAEM, KOMT, LAET ONS HEM DOODEN, ENDE DE ERFFENISSE SAL ONSE ZYN.

8 ENDE SY NAMEN ENDE DOODEN HEM, ENDE WIERPEN [HEM] UYT BUYTEN DEN WYN-GAERT.

9 WAT SAL DAN DE HEERE DES WYN-GAERTS DOEN? HY SAL KOMEN ENDE DE LANDT-LIEDEN VERDERVEN, ENDE DEN WYN-GAERT AEN ANDERE GEVEN.

10 EN HEBT GY OOK DESE SCHRIFT NIET GELESEN? DE STEEN, DIEN DE BOUW-LIEDEN VERWORPEN HEBBEN, DESE IS GEWORDEN TOT EEN HOOFT DES HOEKS.

11 VAN DEN HEERE IS DIT GESCHIET, ENDE HET IS WONDERLIK IN ONSE OOGEN.

12 ENDE SY SOCHTEN HEM TE VANGEN, MAER SY VREESDEN DE SCHARE: WANT SY VERSTONDEN DAT HY DIE GELYCKENISSE OP HAER SPRAK: ENDE SY VERLIETEN HEM ENDE GINGEN WECH.

13 ENDE SY SONDEN TOT HEM EENIGE DER PHARIZEEN ENDE DER HERODIANEN, OP DAT SY HEM IN [SYN] REDEN VANGEN SOUDEN.

14 DESE NU QUAMEN ENDE SEYDEN TOT HEM; MEESTER, WY WETEN DAT GY WAERACHTIG ZYT, ENDE NA NIEMANT

MANT EN VRAEGT , WANT GY EN SIET DEN PERSOON DER MENSCHEN NIET AEN, MAER GY LEERT DEN WEG GODTS IN DER WAERHEYT: IS HET GECORLOFT DEN KEYSER SCHATTINGE TE GEVEN OFTE NIET? SULLEN WY GEVEN, OFTE NIET GEVEN?

15 ENDE HY WETENDE HARE GEVEYNSTHEYT SEYDE TOT HAER; WAT VERSOEKT GY MY? BRENGT MY EENEN PENNING, DAT IK [HEM] SIE.

16 ENDE SY BRACHTEN [EENEN.] ENDE HY SEYDE TOT HAER; WIENS IS DIT BEELDT, ENDE HET OPSCHRIFT? ENDE SY SEYDEN TOT HEM; DES KEYSERS.

17 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER; GEEFT DAN DEN KEYSER DAT DES KEYSERS IS, ENDE GODE DAT GODES IS. ENDE SY VERWONDERDEN HAER OVER HEM.

18 ENDE DE SADDUCEEN QUAMEN TOT HEM, WELCKE SEGGEN, DATTER GEEN OPSTANDINGE EN IS, ENDE VRAEGDEN HEM, SEGGENDE;

19 MEESTER, MOSES HEEFT ONS GESCHREVEN, INDIEN YEMANTS BROEDER STERFT, ENDE EEN WYF ACHTER LAET, ENDE GEENE KINDEREN NA EN LAET, DAT SYN BROEDER DES SELFS WYF NEMEN SAL, ENDE SYNEN BROEDER ZAEDT VERWECKEN.

20 DAER WAREN NU SEVEN BROEDERS, ENDE DE EERSTE NAM EEN WYF, ENDE STERVENDE EN LIET GEEN ZAET NA.

21 DE TWEEDE NAM HAER OOK, ENDE IS GESTORVEN, ENDE OOK DESE EN LIET GEEN ZAEDT NA: ENDE DE DERDE DESGELYKS.

22 ENDE [ALLE] DE SEVEN NAMEN DESELVE, ENDE EN LIETEN GEEN ZAEDT NA: DE LAETSTE VAN ALLEN IS OOK HET WYF GESTORVEN.

23 IN DE OPSTANDINGE DAN, WANNEER SY SULLEN OP-GESTAEN ZYN, WIENS WYF SAL SY VAN DESE ZYN? WANT DIE SEVEN HEBBEN HAER TOT EEN WYF GEHADT. ENDE

24 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER ; EN DWAELT GY NIET, DAEROM DAT GY DE SCHRIFTEN NIET EN WEET , NOCH DE KRACHT GODTS?

25 WANT ALS SY UYT DEN DOODEN SULLEN OPGESTAEN ZYN, SOO EN TROUWEN SY NIET, NOCH EN WORDEN NIET TEN HOUWELICKE GEGEVEN : MAER SY ZYN GELYK ENGELN, DIE IN DE HE-MELN [ZYN.]

26 DOCH AENGAENDE DE DOODE, DAT SY OP-GEWEKT SULLEN WORDEN, HEBT GY NIET GELESEN IN HET BOEK MOSIS, HOE GODT IN DEN DOORNEN-BOSCH TOT HEM GESPROKEN HEEFT, SEGGENDE ; IK BEN DE GODT ABRAHAMS, ENDE DE GODT ISAACS, ENDE DE GODT JACOBS?

27 GODT EN IS NIET EEN [GODT] DER DOODEN, MAER EEN GODT DER LEVENDEN. GY DWAELT DAN SEER.

28 ENDE EEN DER SCHRIFT-GELEERDE HORENDE DAT SY TE SAMEN IN WOORDEN WAREN, [ENDE] WETENDE DAT HY HAER WEL GEANTWOORT HADDE, QUAM TOT HEM, ENDE VRAEGDE HEM ; WELK IS HET EERSTE GEBODT VAN ALLEN ?

29 ENDE JESUS ANTWOORDDE HEM ; HET EERSTE VAN ALLE DE GEBODEN IS ; HOORT ISRAËL, DE HEERE ONSE GODT IS EEN EENIG HEERE.

30 ENDE GY SULT DEN HEERE UWEN GODT LIEF HEBBEN UYT GEHEEL UW' HERTE, ENDE UYT GEHEEL UWE ZIELE, ENDE UYT GEHEEL UWEN VERSTANDT, ENDE UYT GEHEEL UWE KRACHT. DIT IS 'T EERSTE GEBODT.

31 ENDE HET TWEEDE [DESEN] GELYK, [IS] DIT, GY SULT UWEN NAESTEN LIEF HEBBEN ALS U SELVEN. DAER EN IS GEEN ANDER GEBODT GROTER DAN DESE.

32 ENDE DE SCHRIFT-GELEERDE SEYDE TOT HEM ; MEESTER, GY HEBT WEL IN DER WAERHEYDT GESEGT, DATTER EEN EENIG GODT IS, ENDE DAER EN IS GEEN ANDER DAN HY.

33 ENDE, HEM LIEF TE HEBBEN UYT GEHEEL 'T HERTE, ENDE UYT GEHEEL HET VERSTANT, ENDE UYT GEHEEL DE ZIELE, ENDE UYT GEHEEL DE KRACHT; ENDE DEN NAESTEN LIEF TE HEBBEN ALS HEMSELVEN, IS MEER DAN ALLE DE BRANDT-OFFEREN ENDE DE SLACHT-OFFEREN.

34 ENDE JESUS SIENDE DAT HY VERSTANDELIK GEANTWOORT HADDE SEYDE TOT HEM; GY EN ZYT NIET VERRE VAN HET KONINGRYCKE GODTS. ENDE NIEMANT EN DURFDE HEM MEER VRAGEN.

35 ENDE JESUS ANTWOORDDE ENDE SEYDE, LEERENDE IN DEN TEMPEL; HOE SEGGEN DE SCHRIFT-GELEERDE, DAT DE CHRISTUS EEN SONE DAVIDS IS?

36 WANT DAVID SELVE HEEFT DOOR DEN HEYLIGEN GEEST GESEGT; DE HEERE HEEFT GESEGT TOT MYNEN HEERE; SIT AEN MYNE RECHTER [HANDT,] TOT DAT IK UWE VYANDEN SAL GESETHEBBEN TOT EEN VOETBANK UWER VOETEN.

37 DAVID DAN SELVE NOEMT HEM [SYNEN] HEERE: ENDE HOE IS HY SYNE SONE? ENDE DE MENIGTE DER SCHARE HOORDE HEM GEERNE.

38 ENDE HY SEYDE TOT HAER IN SYNE LEERE; WACHT U VOOR DE SCHRIFT-GELEERDE, DIE DAER GEERNE WILLEN WANDELEN IN LANGE KLEEDEREN, ENDE GEGROET ZYN OP DE MERKTEN.

39 ENDE DE VOORGESTOELTEN [HEBBEN] IN DE SYNAGOGEN, ENDE DE VOOR-AENSITTINGEN IN DE MAELTYDEN.

40 WELCKE DE HUYSEN DER WEDUWEN OP-ETEN, ENDE [DAT] ONDER DEN SCHYN VAN LANGE TE BIDDEN. DESE SULLEN SWAERDER OORDEEL ONTFANGEN.

41 ENDE JESUS GESETEN ZYNDE TEGEN OVER DE SCHAT-KISTE, SAGH HOE DE SCHARE GELT WIERP IN DE SCHAT-KISTE,

KISTE, ENDE VELE RYCKE WIERPEN VELE [DAER IN.]

42 ENDE DAER QUAM EEN ARME WEDUWE, DIE WIERP TWEE KLEYNE [PENNINGSKENS DAER IN,] 'T WELK IS EEN OORT.

43 ENDE [JESUS] SYNE DISCIPELEN TOT HEM GEROEPEN HEBBENDE, SEYDE TOT HAER; VOORWAER IK SEGGE U, DAT DESE ARME WEDUWE MEER INGEWORPEN HEEFT, DAN ALLE DIE IN DE SCHAT-KISTE GEWORPEN HEBBEN.

44 WANT SY ALLE HEBBEN VAN HAREN OVERVLOET [DAER IN] GEWORPEN: MAER DESE HEEFT VAN HAER GEBREK, AL WAT SY HADDE [DAER IN] GEWORPEN, HAREN GANTSCHEN LEEFTOCHT.

HET xiiij. CAPITTEL.

I CHRISTUS VOORSEGT DE VERWOESTINGE DES TEMPELS, ENDE DER STADT JERUSALEM. 5 DAER BY VOEGENDE DE SWARIGHEDEN ENDE TEECKENEN, DIE VOOR ENDE ONTRENT DESELVE SOUDEN GESCHIEDEN. 10 ENDE VERTROOST TUSSCHEN BEYDENDE SYNE MET DEN GELUCKIGEN VOORTGANG DES EUANGELIUMS, ENDE MET DEN BYSTANT DES HEYLIGEN GEESTS, HAER VERMANENDE TOT VOLSTANDIGHEYT. 14 HY WYSTSE OP DE PROPHETIE DANIELS, ENDE RAET HAER IN TYTS TE VLUCHTEN, OM DIE GROTE ELENDE TE ONTGAEN. 21 WAERSCHOUT TEGEN DE VERLEYDINGE ENDE MIRAKELN DER VALSCHER CHRISTI, ENDE PROPHETEN. 24 BESCHRYFT VOORDERS DE TEECKENEN VAN HET EYNDE DER WERELT, ENDE SYNE TOEKOMSTE TEN OORDEEL, WAER VAN DE DAG ALLEEN DEN VADER BEKENT IS. 33 ENDE VERMAENT DAEROM TOT GESTADIG WAKEN ENDE BIDDEN.

I ENDE ALS HY UYT DEN TEMPEL GING, SEYDE EEN VAN SYNE DISCIPELEN TOT HEM; MEESTER, SIET HOEDANIGE STEENEN, ENDE HOEDANIGE GEBOUWEN!

2 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT HEM; SIET GY DESE GROTE GEBOUWEN? DAER EN SAL NIET [EENEN] STEEN OP DEN [ANDEREN] STEEN GELATEN WORDEN, DIE NIET AF-GEBROKEN EN SAL WORDEN.

3 ENDE ALS HY GESETEN WAS OP DEN OLYF-BERG TEGEN DEN TEMPEL OVER, VRAEGDEN HEM PETRUS, ENDE JACOBUS, ENDE JOANNES, ENDE ANDREAS ALLEEN.

4 SEGHT ONS WANNEER SULLEN DESE DINGEN ZYN ? ENDE WELK IS HET TEECKEN WANNEER DESE DINGEN ALLE VOLEYNDIGT ZULLEN WORDEN ?

5 ENDE JESUS HAER ANTWOORDENDE BEGON TE SEGGEN ; SIET TOE DAT U NIEMANT EN VERLEYDE.

6 WANT VELE SULLEN KOMEN ONDER MYNEN NAME, SEGGENDE ; IK BEN [DE CHRISTUS,] ENDE SULLEN VELE VERLEYDEN.

7 ENDE WANNEER GY SULT HOREN VAN OORLOGEN , ENDE GERUCHTEN VAN OORLOGEN , SOO EN WORD NIET VERSCHRIKT : WANT [DIT] MOET GESCHIEDEN. MAER NOCH EN IS HET EYNDE NIET.

8 WANT HET [EEN] VOLK SAL TEGEN HET [ANDER] VOLK OPSTAEN, ENDE HET [EEN] KONINGRYK TEGEN HET [ANDER] KONINGRYK , ENDE DAER SULLEN AERT-BEVINGEN ZYN IN VERSCHEYDEN PLAETSEN, ENDE DAER SULLEN HONGERS-NODEN WESEN, ENDE BEROERTEN. DESE DINGEN ZYN [MAER] BEGINSELEN DER SMERTEN.

9 MAER SIET GY VOOR U SELVEN TOE : WANT SY SULLEN U OVER-LEVEREN IN DE RAEDTS-VERGADERINGEN, ENDE IN DE SYNAGOGEN : GY SULT GESLAGEN WORDEN , ENDE VOOR STADT - HOUDERS ENDE KONINGEN SULT GY GESTELT WORDEN , OM MYNENT WILLE , HAER TOT EEN GETUYGENISSE.

10 ENDE HET EUANGELIUM MOET EERST GEPREDIKT WORDEN ONDER ALLE DE VOLCKEN.

11 DOCH WANNEER SY U LEYDEN SULLEN OM U OVER TE LEVEREN , SOO EN ZYT TE VOREN NIET BESORGT, WAT GY SPREKEN SULT , NOCH EN BEDENKT HET NIET : MAER SOO WAT U IN DIE URE GEGEVEN SAL WORDEN , DAT SPREEKT. WANT GY EN ZYT HET NIET DIESPREEKT, MAER DE HEYLIGE GEEST.

12 ENDE DE [EEN] BROEDER SAL DEN [ANDEREN] BROEDER OVERLEVEREN

REN TOT DEN DOODT, ENDE DE VADER
HET KINT: ENDE DE KINDEREN SUL-
LEN OPSTAEN TEGEN DE OUDERS, EN-
DE SULLENSE DOODEN.

13 ENDE GY SULT GEHATET WOR-
DEN VAN ALLE, OM MYNS NAEMSWIL-
LE: MAER WIE VOLHERDEN SAL TOT
DEN EYNDE, DIE SAL SALIG WORDEN.

14 WANNEER GY DAN SULT SIEN
DEN GROUWEL DER VERWOESTINGE,
DAER VAN DOOR DEN PROPHEET DA-
NIEL GESPROKEN IS, STAENDE DAER
HET NIET EN BEHOORT (DIE HET LEEST
DIE MERCKE DAER OP) ALS DAN DIE IN
JUDEA ZYN, DATSE VLIEDEN OP DE
BERGEN.

15 ENDE DIE OP HET DAK IS, EN
KOME NIET AF IN HET HUYS, NOCH EN
GA NIET IN, OM YET UYT SYN HUYS
WECH TE NEMEN.

16 ENDE DIE OP DEN ACKER IS, EN
KEERE NIET WEDER TE RUGGE, OM SYN
KLEEDT TE NEMEN.

17 MAER WEE DEN BEVRUCHTEN
ENDE DEN ZOGENDEN [VROUWEN] IN
DIE DAGEN!

18 DOCH BIDDET DAT UWE VLUCHT
NIET EN GESCHIEDE DES WINTERS.

19 WANT DIE DAGEN SULLEN SULC-
KE VERDRUCKINGE ZYN, WELCKER GE-
LYCKE NIET GEWEEST EN IS VAN DEN
BEGINNE DER SCHEPSELEN, DIE GODT
GESCHAPEN HEEFT, TOT NU TOE, NOCH
OOK NIET ZYN EN SAL.

20 ENDE INDIEN DE HEERE DE DA-
GEN NIET VERKORT EN HADDE, GEEN
VLEESCH EN SOUDE BEHOUDEN WOR-
DEN: MAER OM DER UYT-VERKORENEN
WILLE, DIE HY HEEFT UYT-VERKOREN,
HEEFT HY DE DAGEN VERKORT.

21 ENDE ALS DAN SOO YEMANT TOT
U-LIEDEN SAL SEGGEN; SIET HIER IS
DE CHRISTUS: OFTE SIET, HY IS DAER,
EN GELOOFT HET NIET.

22 WANT DAER SULLEN VALSCHE
CHRISTI, ENDE VALSCHE PROPHE-
TEN OPSTAEN, ENDE SULLEN TEECKENEN
ENDE WONDEREN DOEN, OM TE VER-

LEYDEN, INDIEN HET MOGELIK WARE,
OOK DE UYT-VERKORENE.

23 MAER GY-LIEDEN SIET TOE: SIET,
IK HEBBE U ALLES VOORSEGT.

24 MAER IN DIE DAGEN, NA DIE
VERDRUCKINGE, SAL DE SONNE VER-
DUYSTERT WORDEN, ENDE DE MANE
EN SAL HAER SCHYNSSEL NIET GEVEN.

25 ENDE DE STERREN DES HEMELS
SULLEN DAER UYT VALLEN, ENDE DE
KRACHTEN DIE IN DE HEMELN [ZYN,]
SULLEN BEWEEGT WORDEN.

26 ENDE ALS DAN SULLEN SY DEN
SONE DES MENSCHEN SIEN, KOMENDE
IN DE WOLCKEN, MET GROTE KRACHT
ENDE HEERLIKHEYT.

27 ENDE ALS DAN SAL HY SYNE EN-
GELEN UYT-SENDEN, ENDE SAL SYNE
UYT-VERKORENE BY-EEN VERGADEREN
UYT DE VIER WINDEN, VAN HET UY-
TERSTE DER AERDEN, TOT HET UYTER-
STE DES HEMELS.

28 ENDE LEERT VAN DEN VYGE-
BOOM DESE GELYCKENISSE: WANNEER
NU SYNEN TAK TEER WORT, ENDE DE
BLADEREN UYT-SPRUYTEN, SOO WEET
GY DAT DE SOMER NABY IS.

29 ALSOO OOK GY, WANNEER GY
DESE DINGEN SULT SIEN GESCHIEDEN,
SOO WEET DAT [HET] NABY VOOR DE
DEURE IS.

30 VOORWAER IK SEGGE U, DAT DIT
GESLACHTE NIET EN SAL VOORBY GAEN,
TOT DAT ALLE DESE DINGEN SULLEN
GESCHIED ZYN.

31 DE HEMEL ENDE DE AERDE SUL-
LEN VOORBY GAEN, MAER MYNE WOOR-
DEN EN SULLEN GEENSINS VOORBY
GAEN.

32 MAER VAN DIEN DAG ENDE DIE
URE EN WEET NIEMANT, NOCH DE
ENGELN DIE IN DEN HEMEL ZYN,
NOCH DE SONE, DAN DE VADER.

33 SIET TOE, WAEKT ENDE BIDT,
WANT GY EN WEET NIET WANNEER
DE TYDT IS.

34 GELYK EEN MENSCH EEN
LANTS REYSENDE, SYN HUYS VERLIET,
ENDE

ENDE SYNEN DIENST - KNECHTEN
MACHT GAF, ENDE ELK SYN WERK,
ENDE DEN DEUR-WACHTER GEBOODT
DAT HY SOUDE WAKEN.

35 SOO WAEKT DAN (WANT GY EN
WEET NIET WANNEER DE HEERE DES
HUYS KOMEN SAL, [DES AVONTS] LA-
TE, OFTE TER MIDDER-NACHT, OFTE
MET HET HANEN-GEKRAY, OFTE IN
DEN MORGEN-STONT,)

36 OP DAT HY NIET ONVOORSIENS
EN KOME, ENDE U SLAPENDE VINDE.

37 ENDE HET GENE IK U SEGGE;
[DAT] SEGGE IK ALLEN; WAEKT.

HET XIV. CAPITTEL.

1 DE OVER-PRIESTERS ENDE SCHRIFT-GELEERDE
SOECKEN GELEENTHEYT OM CHRISTUM TE DOODEN.
3 EEN VROUWE SALFT HEM TE BETHANIEN, WELKE
DAET CHRISTUS VERANTWOORT. 10 HY WORT VAN
JUDA OM GELT VERKOCHT AEN DE OVER-PRIESTERS.
12 DOET HET PASCHA BEREYDEN, ENDE EET HET MET
SYNE DISCIPELEN. 18 ENDE OPENBAERT DE VERRA-
DERYE JUDE. 22 STELT SYN AVONTMAEL IN. 27 VOOR-
SEGHT SYNEN DISCIPELEN HARE VERSTROYINGE, ENDE
PETRO SYNEN VAL. 32 BEGINT IN HET HOFKEN SYN
LYDEN MET GROTEN ANGST, ENDE BID DEN VADER.
37 VERMANENDE SYNE DISCIPELEN TOT WAKEN. 43
WORT VAN JUDA VERRADEN MET EENEN KUS. 46 VAN
DE JODEN GEVANGEN. 47 WAER OVER PETRUS EEN
VAN DESELVE DE OORE AF-HOUT. 50 WORT VAN DE
SYNE VERLATEN. 53 VOOR DEN JOODSCHEN RAET GE-
BRACHT. 56 VAN VALSCHE GETUYGEN BESCHULDIGT.
60 VAN DEN HOGE-PRIESTER ONDERVRAEGT. 63 ALS
EEN GODS-LASTERAER DES DOOTS SCHULDIG. VER-
KLAERT, ENDE SMADELIK MIS-HANDELT. 66 PETRUS
VERSAEKT HEM DRIE-MAEL. 72 ENDE BEWEENT SY-
NEN VAL.

1 ENDE 'T PASCHA, ENDE [HET
FEEST] DER ONGEHEVELDE [BROO-
DEN] WAS NA TWEE DAGEN, ENDE
DE OVER-PRIESTERS ENDE DE SCHRIFT-
GELEERDE SOCHTEN, HOE SY HEM MET
LISTIGHEYT VANGEN ENDE DOODEN
SOUDEN.

2 MAER SY SEYDEN; NIET IN HET
FEEST, OP DAT NIET MISSCHIEN OP-
ROER ONDER HET VOLK EN WORDE.

3 ENDE ALS HY TE BETHANIEN WAS
IN 'T HUYS SIMONIS DES MELAET-
SCHEN, DAER HY AEN [TAFEL] SAT,
QUAM EEN VROUWE HEBBENDE EEN
ALABASTER FLESSCHE MET SALVE VAN
ONVERVALSCHE NARDUS, VAN GRO-
TEN PRYS: ENDE D'ALABASTER FLES-
SCHE

SCHE GEBROKEN HEBBENDE GOOT DIE OP SYN HOOFT.

4 ENDE DAER WAREN SOMMIGE DIE DAT SEER QUALIK NAMEN BY HAER SELVEN, ENDE SEYDEN; WAER TOE IS DIT VERLIES DER SALVE GESCHIEDT?

5 WANT DESELVE HADDE KONNEN BOVEN DE DRIE HONDERT PENNINGEN VERKOCHT, ENDE [DIE] DEN ARMEN GEGEVEN WORDEN: ENDE SY VERGRIMDEN TEGEN HAER.

6 MAER JESUS SEYDE; LAET AF VAN HAER: WAT DOET GY HAER MOEYTE AEN? SY HEEFT EEN GOET WERK AEN MY GEWROCHT.

7 WANT DE ARME HEBT GY ALTYT MET U, ENDE WANNEER GY WILT KONDT GY HAER WEL DOEN, MAER MY EN HEBT GY NIET ALTYDT.

8 SY HEEFT GEDAEN HET GEEN SY KONDE: SY IS VOOR-GEKOMEN OM MYN LIGHAEM TE SALVEN, [TOT EEN VOORBEREYDINGE] TER BEGRAVENISSE.

9 VOORWAER SEGGE IK U, ALWAER DIT EUANGELIUM GEPREDIKT SAL WORDEN IN DE GEHEELE WERELT, [DAER] SAL OOK TOT HARER GEDACHTENISSE GESPROKEN WORDEN, VAN HET GENE SY GEDAEN HEEFT.

10 ENDE JUDAS ISCARIOTH, EEN VAN DE TWAELVE GING HENEN TOT DE OVER-PRIESTERS, OP DAT HY HEM HAER SOUDE OVER-LEVEREN.

11 ENDE SY [DAT] HORENDE WAREN VERBLYDT, ENDE BELOOFDEN HEM GELT TE GEVEN, ENDE HY SOCHT HOE HY HEM BEQUAMELIK OVER-LEVEREN SOUDE.

12 ENDE OP DEN EERSTEN DAG DER ONGEHEVELDE [BROODEN] WANNEER SY HET PASCHA SLACHTEDEN, SEYDEN SYNE DISCIPELEN TOT HEM; WAER WILT GY DAT WY HENEN GAEN, ENDE BEREYDEN, DAT GY HET PASCHA ETET?

13 ENDE HY SONDT TWEE VAN SYNE DISCIPELEN UYT, ENDE SEYDE TOT HAER; GAET HENEN IN DE STADT, ENDE U SAL EEN MENSCH ONTMOETEN,

TEN, DRAGENDE EEN KRUYCKE WATERS, VOLGT DIEN:

14 ENDE SOO WAER HY IN-GAET, SEGHT TOT DEN HEERE DES HUYS; DE MEESTER SEGHT; WAER IS DE EET-ZALE, DAER IK HET PASCHA MET MYNE DISCIPELEN ETEN SAL?

15 ENDE HY SAL U WYSEN EEN GROTE OPPER-ZALE, TOE-GERUST [ENDE] GEREET: BEREYD HET ONS ALDAER.

16 ENDE SYNE DISCIPELEN GINGEN UYT, ENDE QUAMEN IN DE STADT, ENDE VONDEN HET GELYK HY HAER GESEGT HADDE, ENDE BEREYDDEN HET PASCHA.

17 ENDE ALS HET AVONT GEWORDEN WAS, QUAM HY MET DE TWAELVE.

18 ENDE ALS SY AEN-SATEN ENDE ATEN, SEYDE JESUS; VOORWAER IK SEGGE U, DAT EEN VAN U, DIE MET MY EET, MY SAL VERRADEN.

19 ENDE SY BEGONDEN BEDROEFT TE WORDEN, ENDE D'EEN NA D'ANDER TOT HEM TE SEGGEN; BEN IK 'T? ENDE EEN ANDER; BEN IK 'T?

20 MAER HY ANTWOORDDE ENDE SEYDE TOT HAER; ['T IS] EEN UYT DE TWAELVE, DIE MET MY IN DE SCHO TEL INDOPT.

21 DE SONE DES MENSCHEN GAET WEL HENEN, GELYK VAN HEM GESCHREVEN IS, MAER WEE DIEN MENSCH, DOOR WELCKEN DE SONE DES MENSCHEN VERRADEN WORT! HET WAER HEM GOET, SOO DIE MENSCH NIET GEBOREN EN WARE GEWEEST.

22 ENDE ALS SY ATEN, NAM JESUS BROOT, ENDE ALS HY GESEGENT HADDE, BRAK HY HET, ENDE GAF HET HAER, ENDE SEYDE; NEMET, ETET, DAT IS MYN LIGHAEM.

23 ENDE NAM DEN DRINK-BEKER, ENDE GEDANKT HEBBENDE GAF HAER [DIEN:] ENDE SY DRONKEN ALLE UYT DEN SELVEN,

24 ENDE HY SEYDE TOT HAER; DAT IS MYN BLOET, HET [BLOET] DES NIEU-

WEN TESTAMENTS, HET WELK VOOR VELE VERGOTEN WORT.

25 VOORWAER IK SEGGE U, DAT IK NIET MEER EN SAL DRINCKEN VAN DE VRUCHT DES WYN-STOKS, TOT OP DIEN DAG, WANNEER IK DESELVE SAL NIEUW DRINCKEN IN 'T KONINGRYCKE GODTS.

26 ENDE ALS SY DEN LOF-SANG GESONGEN HADDEN, GINGEN SY UYT NA DEN OLYF-BERG.

27 ENDE JESUS SEYDE TOT HAER; GY SULT IN DESEN NACHT ALLE AEN MY GE-ERGERT WORDEN: WANT DAER IS GESCHREVEN; IK SAL DEN HERDER SLAEN, ENDE DE SCHAPEN SULLEN VERSTROYT WORDEN.

28 MAER NADAT IK SAL OPGESTAEN ZYN, SAL IK U VOORGAEN NA GALILEEN.

29 ENDE PETRUS SEYDE TOT HEM; OF SY OOK ALLE GE-ERGERT WIERDEN, SOO EN SAL IK DOCH NIET [GE-ERGERT WORDEN.]

30 ENDE JESUS SEYDE TOT HEM; VOORWAER IK SEGGE U, DAT HEDEN IN DESEN NACHT, EER DE HAEN TWEE-MAEL GEKRAEYT SAL HEBBEN, GY MY DRIE-MAEL SULT VERLOOCHE-NEN.

31 MAER HY SEYDE NOCH DIES TE MEER; AL MOESTE IK MET U STERVEN, SOO EN SAL IK U GEENSINS VERLOOCHE-NEN. ENDE INSGELYKS SEYDEN SY OOK ALLE.

32 ENDE SY QUAMEN IN EEN PLAETSE, WELCKER NAME WAS GETHSEMANE, ENDE HY SEYDE TOT SYNE DISCIPELEN; SIT HIER NEDER TOT DAT IK GEBEDEN SAL HEBBEN.

33 ENDE HY NAM MET HEM PETRUM, ENDE JACOBUM, ENDE JOANNEM, ENDE BEGON VERBAEST ENDE SEER BE-ANGST TE WORDEN.

34 ENDE SEYDE TOT HAER; MYN ZIELE IS GEHEEL BEDROEFT TOT DER DOOT TOE: BLYFT HIER ENDE WAEKT.

35 ENDE EEN WEYNIG VOORT-GE-GAEN ZYNDE VIEL HY OP DE AERDE, ENDE

ENDE BADT, SOO HET MOGELIK WARE,
DAT DIE URE VAN HEM VOOR-BY GINGE:

36 ENDE HY SEYDE; ABBA, VADER,
ALLE DINGEN ZYN U MOGELIK: NEEMT
DESEN DRINK-BEKER VAN MY WECH:
DOCH NIET WAT IK WIL, MAER WAT
GY [WILT.]

37 ENDE HY QUAM ENDE VAN THAER
SLAPENDE, ENDE SEYDE TOT PETRUM;
SIMON SLAAPT GY? EN KONDT GY NIET
EEN URE WAKEN?

38 WAKET ENDE BIDDET, OP DAT
GY NIET IN VERSOECKINGE EN KOMT:
DE GEEST [IS] WEL GEWILLIG, MAER
HET VLEESCH IS SWAK.

39 ENDE WEDEROM HENEN GEGAEN
ZYNDE, BADT HY, SPREKENDE DESEL-
VE WOORDEN.

40 ENDE WEDER GEKEERT ZYNDE
VONT HYSE WEDEROM SLAPENDE:
WAN THARE OOGEN WAREN BESWAERT,
ENDE SY EN WISTEN NIET WAT SY HEM
ANTWOORDEN SOUDEN.

41 ENDE HY QUAM TEN DERDEN
MAEL, ENDE SEYDE TOT HAER; SLAAPT
NU VOORTS ENDE RUST. HET IS GE-
NOEG: DE URE IS GEKOMEN. SIET DE
SONE DES MENSCHEN WORT OVER-GE-
LEVERT IN DE HANDEN DER SONDA-
REN.

42 STAET OP, LAET ONS GAEN: SIET
DIE MY VERRAET IS NABY.

43 ENDE TERSTONT ALS HY NOCH
SPRAK, QUAM JUDAS AEN, DIE EEN WAS
VAN DE TWAEVE, ENDE MET HEM
EEN GROTE SCHARE MET SWEERDEN
ENDE STOCKEN, [GESONDEN] VAN DE
OVER-PRIESTERS, ENDE DE SCHRIFT-
GELEERDE, ENDE DE OUDERLINGEN.

44 ENDE DIE HEM VERRIET, HAD-
DE HAER EEN GEMEYN TEECKEN GE-
GEVEN, SEGGENDE; DIEN IK KUSSEN
SAL, DIE IS 'T, GRYPT HEM, ENDE LEYT
HEM SEKERLIK HENEN.

45 ENDE ALS HY GEKOMEN WAS,
GING HY TERSTONT TOT HEM, ENDE
SEYDE; RABBI, RABBI: ENDE KUSTE
HEM.

46 ENDE SY SLOEGEN HARE HAN-
DEN AEN HEM, ENDE GREPEN HEM.

47 ENDE EEN DER GENE, DIE DAER
BY STONDEN, 'T SWEERT TRECKENDE,
SLOEGH DEN DIENST-KNECHT DES HO-
GEN-PRIESTERS, ENDE HIEUW HEM SY-
NE OORE AF.

48 ENDE JESUS ANTWOORDENDE
SEYDE TOT HAER; ZYT GY UYT GEGAEN
MET SWEERDEN ENDE STOCKEN ALS
TEGEN EENEN MOORDENAER OM MY TE
VANGEN?

49 DAGELIJS WAS IK BY U-LIEDEN
IN DEN TEMPEL LEERENDE, ENDE GY
EN HEBT MY NIET GEGREPEN: MAER
[DIT GESCHIEDT] OP DAT DE SCHRIFTEN
VERVULT SOUDEN WORDEN.

50 ENDE SY HEM VERLATENDE ZYN
ALLE GEVLODEN.

51 ENDE EEN SEKER JONGELING
VOLGDE HEM, HEBBENDE EEN LYN-
WAET OMGEDAEN OVER HET NAEKTE
[LYF,] ENDE DE JONGELINGEN GRE-
PEN HEM.

52 ENDE HY HET LYNWAET VERLA-
TENDE IS NAEKT VAN HAER GEVLODEN.

53 ENDE SY LEYDEN JESUM HENEN
TOT DEN HOGEN-PRIESTER: ENDE BY
HEM VERGADERDEN ALLE DE OVER-
PRIESTERS, ENDE DE OUDERLINGEN,
ENDE DE SCHRIFT-GELEERDE.

54 ENDE PETRUS VOLGDE HEM VAN
VERRE, TOT BINNEN IN DE ZALE DES
HOGEN-PRIESTERS, ENDE HY WAS ME-
DE SITTENDE MET DE DIENAREN, EN-
DE HEM WARMENTE BY HET VYER.

55 ENDE DE OVER-PRIESTERS ENDE
DE GEHEELE RAET SOCHTEN GETUY-
GENISSE TEGEN JESUM, OM HEM TE DOO-
DEN, ENDE EN VONDEN NIET.

56 WANT VELE GETUYGDEN VAL-
SCHELIK TEGEN HEM, ENDE DE GETUY-
GENISSEN EN WAREN NIET EEN-PARIG.

57 ENDE EENIGE OP-STAENDE GE-
TUYGDEN VALSCHELIK TEGEN HEM,
SEGGENDE;

58 WY HEBBEN HEM HOREN SEGGEN:
IK SAL DESEN TEMPEL, DIE MET HAN-
DEN

DEN GEMAEKT IS, AF-BREKEN, ENDE IN DRIE DAGEN EENEN ANDEREN SONDER HANDEN GEMAEKT, BOUWEN.

59 ENDE OOK ALSOO EN WAS HAER GETUYGENISSE NIET EEN-PARIG.

60 ENDE DE HOGE-PRIESTER IN HET MIDDEN OP-STAENDE VRAEGDE JESUM, SEGGENDE; EN ANTWOORT GY NIETS? WAT GETUYGEN DESE TEGEN U?

61 MAER HY SWEEG STILLE ENDE EN ANTWOORDDE NIETS. WEDEROM VRAEGDE HEM DE HOGE-PRIESTER, ENDE SEYDE TOT HEM; ZYT GY DE CHRIS-TUS, DE SONE DES GEZEGENDEN [GODTS?]

62 ENDE JESUS SEYDE; IK BEN HET; ENDE GY-LIEDEN SULT DEN SONE DES MENSCHEN SIEN SITTEN TER RECHTER [HANT] DER KRACHT [GODTS,] ENDE KOMEN MET DE WOLCKEN DES HEMELS.

63 ENDE DE HOGE-PRIESTER VERSCHEURENDE SYNE KLEEDEREN, SEYDE: WAT HEBBEN WY NOCH GETUYGEN VAN NODEN?

64 GY HEBT DE [GODTS-] LASTERINGEN GEHOORT: WAT DUNKT U-LIEDEN? ENDE SY ALLE VEROORDEELDEN HEM DES DOOTS SCHULDIG TE ZYN.

65 ENDE SOMMIGE BEGONDEN HEM TE BESPOUWEN, ENDE SYN AENGESICHT TE BEDECKEN, ENDE MET VUYSTEN TE SLAEN, ENDE TOT HEM TE SEGGEN, PROPHETEERT; ENDE DE DIENAERS GAVEN HEM KINNEBAK-SLAGEN.

66 ENDE ALS PETRUS BENEDEN IN DE ZALE WAS, QUAM EENE VAN DE DIENST-MAEGDEN DES HOGEN-PRIESTERS,

67 ENDE SIENDE PETRUM HEM WARMENDE, SAGH SY HEM AEN, ENDE SEYDE; OOK GY WAERT MET JESU DEN NAZARENER.

68 MAER HY HEEFT HET GELOOCHENT, SEGGENDE; IK EN KENNE [HEM] NIET, NOCH IK EN WEET NIET WAT GY SEGHT. ENDE HY GING BUYTEN IN DE VOORZALE, EN DE HAEN KRAEYDE.

69 ENDE DE DIENST-MAEGT HEM WEDEROM SIENDE BEGON TE SEGGEN, TOT DE GENE DIE DAER BY STONDEN; DESE IS EEN VAN DIE.

70 MAER HY LOOCHENDE HET WEDEROM. ENDE EEN WEYNIG DAER NA DIE DAER BY STONDEN SEYDEN WEDEROM TOT PETRUM; WAERLIK GY ZYT EEN VAN DIE: WANT GY ZYT OOK EEN GALILEER, ENDE UWE SPRAKE GELYKT.

71 ENDE HY BEGON [HEM SELVEN] TE VERVLOECKEN ENDE TE SWEEREN; IK EN KENNE DESEN MENSCHEN NIET; DIEN GY SEGGET.

72 ENDE DE HAEN KRAEYDE DE TWEEDE-MAEL, ENDE PETRUS WIERT INDACHTIG DES WOORTS, 'T WELK JESUS TOT HEM GESEGT HADDE; EER DE HAEN TWEE-MAEL GEKRAEYT SAL HEBBEN, SULT GY MY DRIE-MAEL VERLOOCHENEN. ENDE HY [HEM] VAN DAER MAKENDE, WEENDE.

HET XV. CAPITTEL.

1 CHRISTUS WORT VAN DE JODEN, PILATO OVERGELEVERT, ENDE VOOR HEM BESCHULDIGT: WAER VAN ONDER-VRAEGT ZYNDE, SWYGT STILLE. 6 PILATUS TRACHT HEM LOS TE LATEN, MAER OP HET AEN-DRINGEN DES VOLKS LAET HY BARABBAM LOS, ENDE GEEFT CHRISTUM OVER OM GEKRUYST TE WORDEN. 16 WELKEN DE KRYGS-KNECHTEN BESPOTTEN ENDE MIS-HANDELEN. 21 SIMON VAN SYRENEN WORT GEDWONGEN SYN KRUYST TE DRAGEN. 23 HEM WORT MYRRHENWYN AENGEBOODEN. 24 HY WORT GEKRUYST MET TWEE MOORDENAREN. 29 ENDE VAN DE VOORBYGAENDE GELASTERT. 33 DUYSTERNISSE KOMT OP DER AERDEN. 34 CHRISTUS ROEPT TOT SYNEN VADER, EN WORT DAER OVER BESPOT. 36 ENDE ALS HEM EDIK TOE-GEREYKT WAS, GEEFT HY SYNEN GEEST. 38 DE VOOR-HANG DES TEMPELS SCHEURT. 40 EENIGE VROUWEN SIEN VAN VERRE TOE. 42 CHRISTUS WORT VAN JOSEPH VAN ARIMATHEA BEGRAVEN.

1 ENDE TERSTONT DES MORGENS VROEG HIELDEN DE OVER-PRIESTERS T'SAMEN RAET, MET DE OUDERLINGEN ENDE SCHRIFT-GELEERDE, ENDE DEN GEHEELEN RAET, ENDE JESUM GEBONDEN HEBBENDE, BRACHTEN SY [HEM] HENEN, ENDE GAVEN [HEM] AEN PILATUM OVER.

2 ENDE PILATUS VRAEGDE HEM; ZYT GY DE KONING DER JODEN? ENDE HY ANTWOORDENDE SEYDE TOT HEM; GY SEGT HET. ENDE

3 ENDE DE OVER-PRISTERS BESCHULDIGDEN HEM VAN VELE [SAKEN:] MAER HY EN ANTWOORDE NIETS.

4 ENDE PILATUS VRAEGDE HEM WEDEROM, SEGGENDE; EN ANTWOORT GY NIET? SIET, HOE VELE [SAKEN] SY TEGEN U GETUYGEN.

5 ENDE JESUS EN HEEFT NIET MEER GEANTWOORT, SOO DAT PILATUS HEM VERWONDERDE.

6 ENDE OP HET FEEST LIET HY HAER EENEN GEVANGENEN LOS, WIEN SY OOK BEGEERDEN.

7 ENDE DAER WAS EEN, GENAEMT BARABBAS, GEVANGEN MET [ANDERE] MEDE-OPROER-MAKERS, DIE IN DEN OPROER EENEN DOOTSLAGH GEDAEN HADDE.

8 ENDE DE SCHARE RIEP UYT, ENDE BEGON TE BEGEEREN, [DAT HY DEDDE] GELYK HY HAER ALTYT GEDAEN HADDE.

9 ENDE PILATUS ANTWOORDDE HAER, SEGGENDE; WILT GY DAT IK U DEN KONING DER JODEN LOS LATE?

10 (WANT HY WIST, DAT HEM DE OVER-PRIESTERS DOOR NYDT OVER-GELEVERT HADDEN.)

11 MAER DE OVER-PRIESTERS BEWEEGDEN DE SCHARE, DAT HY HAER LIEVER BARABBAM SOUDE LOS LATEN.

12 ENDE PILATUS ANTWOORDENDE SEYDE WEDEROM TOT HAER; WAT WILT GY DAN DAT IK [MET HEM] DOEN SAL, DIEN GY EEN KONING DER JODEN NOEMT?

13 ENDE SY RIEPEN WEDEROM, KRUYST HEM!

14 DOCH PILATUS SEYDE TOT HAER; WAT HEEFT HY DAN QUAETS GEDAEN? ENDE SY RIEPEN TE MEER, KRUYST HEM!

15 PILATUS NU WILLENDEN DE SCHARE GENOEG DOEN, HEEFT HAER BARABBAM LOS GELATEN, ENDE GAF JESUM OVER, ALS HY [HEM] GEGEESSELT HADDE, OM GEKRUYST TE WORDEN.

16 ENDE DE KRYGS-KNECHTEN LEYD-

LEYDDEN HEM BINNEN IN DE ZALE, WELK IS HET RECHT-HUYS, ENDE RIEPEN DE GANTSCHEN BENDEN SAMEN.

17 ENDE DEDEN HEM EENEN PURPEREN MANTEL AEN, ENDE EEN DOORNE KROONE GEVLOCHTEN HEBBENDE, SETTENDEN HEM [DIE] OP.

18 ENDE BEGONDEN HEM TE GROETEN, [SEGGENDE;] WEEST GEGROET, [GY] KONING DER JODEN.

19 ENDE SLOEGEN SYN HOOFD MET EENEN RIET-STOK ENDE BESPOGEN HEM, ENDE VALLENDE OP DE KNYEN AEN-BADEN HEM.

20 ENDE ALS SY HEM BESPOTTET HADDEN, DEDEN SY HEM DEN PURPEREN MANTEL AF, ENDE DEDEN HEM SYNE EYGENE KLEEDEREN AEN, ENDE LEYDDEN HEM UYT OM HEM TE KRUYCIGEN.

21 ENDE SY DWONGEN EENEN SIMON VAN CYRENEN, DIE [DAER] VOORBY GING, KOMENDE VAN DEN ACKER, DEN VADER ALEXANDRI ENDE RUF, DAT HY SYN KRUYCE DROEGE.

22 ENDE SY BRACHTEN HEM TOT DE PLAETSE GOLGOTHA, HET WELK IS, OVERGESET ZYNDE, HOOFD-SCHEEL-PLAETSE.

23 ENDE SY GAVEN HEM GEMYRRHEDEN WYN TE DRINKEN: MAER HY EN NAM [DIEN] NIET.

24 ENDE ALS SY HEM GEKRUYCIGT HADDEN VERDEELDEN SY SYNE KLEEDEREN, WERPENDE HET LOT OVER DESOLVE, WAT EEN YEGELIK WECHNEMEN SOUDE.

25 ENDE HET WAS DE DERDE URE, ENDE SY KRUYCIGDEN HEM.

26 ENDE HET OPSCHRIFT SYNER BESCHULDINGE WAS BOOVEN HEM GESCHREVEN, DE KONING DER JODEN.

27 ENDE SY KRUYCIGDEN MET HEM TWEE MOORDENAERS, EENEN AEN [SYN] RECHTER, ENDE EENEN AEN SYN SLINKER [ZYDE.]

28 ENDE DE SCHRIFT IS VERVULT GEWORDEN,

GEWORDEN, DIE DAER SEG'T; ENDE HY IS MET DE MISDADIGE GERECKENT:

29 ENDE DIE VOORBY GINGEN LASTERDEN HEM, SCHUDDENDE HARE HOOFDEN, ENDE SEGGENDE; HA! GY DIE DEN TEMPEL AF-BREEKT, ENDE IN DRIE DAGEN OPBOUWT.

30 BEHOUDT U SELVEN, ENDE KOMT AF VAN HET KRUYS.

31 ENDE INSGELYKS OOK DE OVERPRIESTERS MET DE SCHRIFT-GELEERDE, SEYDEN TOT MALKANDEREN, AL SPOTTENDE; HY HEEFT ANDERE VERLOST, HEM SELVEN EN KAN HY NIET VERLOSSEN.

32 DE CHRISTUS, DE KONING ISRAELS KOME NU AF VAN HET KRUYS, OP DAT WY 'T SIEN ENDE GELOVEN MOGEN. OOK DIE MET HEM GEKRUYST WAREN, SMADEDEN HEM.

33 ENDE ALS DE SESTE URE GEKOMEN WAS, WIERT 'ER DUYSTERNISSE OVER DE GEHEELE AERDE, TOT DE NEGENDE URE TOE.

34 ENDE TER NEGENDER URE, RIEP JESUS MET GROTER STEMME, SEGGENDE; ELOI! ELOI! LAMMA SABACHTHANI? HET WELK IS, OVERGESET ZYNDE; MYN GODT! MYN GODT! WAEROM HEBT GY MY VERLATEN?

35 ENDE SOMMIGE VAN DIE DAER BY STONDEN, [DIT] HORENDE, SEYDEN; SIET HY ROEPT ELIAM.

36 ENDE DAER LIEP EEN, ENDE VULDE EEN SPONGIE MET EDIK, ENDE STAKSE OP EENEN RIET-STOK, ENDE GAF HEM TE DRINCKEN, SEGGENDE; HOUDT STIL: LAET ONS SIEN OF ELIAS KOMT, OM HEM AF TE NEMEN.

37 ENDE JESUS EEN GROTE STEMME VAN [HEM] GEGEVEN HEBBENDE, GAF DEN GEEST.

38 ENDE 'T VOORHANGSEL DES TEMPELS SCHEURDE IN TWEEN, VAN BOVEN TOT BENEDEN.

39 ENDE DE HOOFT-MAN OVER HONDERT, DIE DAER BY TEGEN OVER

Z

HEM

HEM STONT, SIENDE DAT HY ALSOO ROEPENDE DEN GEEST GEGEVEN HADDE, SEYDE; WAERLIK DESE MENSCH WAS GODTS SONE.

40 ENDE DAER WAREN OOK VROUWEN VAN VERRE [DIT] AENSCHOUWENDE, ONDER WELCKE OOK WAS MARIA MAGDALENE, ENDE MARIA JACOBI DES KLEYNEN, ENDE JOSE MOEDER, ENDE SALOME.

41 WELCKE OOK, DOE HY IN GALILEA WAS, HEM WAREN GEVOLGT, ENDE HEM GEDIENT HADDEN, ENDE VELE ANDERE [VROUWEN] DIE MET HEM NA JERUSALEM OP-GEKOMEN WAREN.

42 ENDE ALS HET NU AVONT WAS GEWORDEN, DEWYLE HET DE VOORBEREYDINGE WAS, WELCKE IS DE VOOR-SABBATH,

43 QUAM JOSEPH, DIE VAN ARIMATHEA [WAS,] EEN EERLIK RAETS-HEER, DIE OOK SELVE HET KONINGRYCKE GODTS WAS VERWACHTENDE, ENDE HEM VERSTOUTENDE GING HY IN TOT PILATUM, ENDE BEGEERDE HET LIGHAEM JESU.

44 ENDE PILATUS VERWONDERDE HEM, DAT HY ALREED GESTORVEN WAS, ENDE DEN HOOFT-MAN OVER HONDERT TOT HEM GEROEPEN HEBBENDE VRAEGDE HEM, OF HY LANGE GESTORVEN WAS.

45 ENDE ALS HY HET VAN DEN HOOFT-MAN OVER HONDERT VERSTAEN HADDE, SCHONK HY JOSEPH HET LIGHAEM.

46 ENDE HY KOCHT FYN LYNWAET, ENDE HEM AF-GENOMEN HEBBENDE, WANDT [HEM] IN DAT FYN LYNWAET, ENDE LEYDE HEM IN EEN GRAF, 'T WELK UYT EEN STEEN-ROTZE GEHOUDEN WAS: ENDE HY WENTELDE EENEN STEEN TEGEN DE DEURE DES GRAFS.

47 ENDE MARIA MAGDALENE, ENDE MARIA [DE MOEDER] JOSE AENSCHOUWDEN, WAER HY GELEGT WIERT.

HET XVI. CAPITTEL.

1 DE VROUWEN KOMEN TOT HET GRAF, OM HET LIGHAEM CHRISTI TE SALVEN. 4 VINDEN DEN STEEN AF-GEWENTELT. 5 WORDEN DOOR EENEN ENGEL ONDERRICHT DAT HY VAN DEN DOODEN OPGESTAEN WAS. 9 CHRISTUS VERSCHYNT SELVE MARIE MAGDALENE. 10 DIE HET DEN DISCIPELEN BOOTSCHAPT, MAER EN WORT NIET GELOOFT. 12 VERSCHYNT NOCH TWEE DISCIPELEN OP DEN WEG. 14 EYNDELIK OOK DEN ELVEN, WELCKEN HY BEVEL GEEFT OVER AL TE PREDICKEN ENDE DOOPEN. 17 BELOOFT DAT DEN GELOVIGEN VERSCHEYDEN TEECKENEN SULLEN VOLGEN. 19 VAERT OP IN DEN HEMEL. 20 ENDE DE APOSTELN VOEREN CHRISTI BEVEL VRUCHTBAERLIK UYT.

1 ENDE ALS DE SABBATH VOORBY GEGAEN WAS, HADDEN MARIA MAGDALENE, ENDE MARIA DE [MOEDER] JACOBI, ENDE SALOME SPECERYEN GEKOCHT, OP DAT SY QUAMEN ENDE HEM SALFDEN.

2 ENDE SEER VROEG OP DEN EERSTEN [DAG] DER WEKE, QUAMEN SY TOT HET GRAF, ALS DE SONNE OPGING.

3 ENDE SEYDEN TOT MALKANDEREN; WIE SAL ONS DEN STEEN VAN DE DEURE DES GRAFS AF-WENTELN?

4 (ENDE OPSIENDE SAGEN SY DAT DE STEEN AF-GEWENTELT WAS) WANT HY WAS SEER GROOT.

5 ENDE IN HET GRAF INGEGAEN ZYNDE SAGEN SY EENEN JONGELING SITTENDE TER RECHTER [ZYDE,] BEKLEET MET EEN WIT LANG KLEET, ENDE WIERDEN VERBAEST.

6 MAER HY SEYDE TOT HAER: EN ZYT NIET VERBAEST: GY SOEKT JESUM DEN NAZARENER, DIE GEKRUYST WAS: HY IS OPGESTAEN, HY EN IS HIER NIET: SIET DE PLAETSE DAER SY HEM GELEGT HADDEN.

7 DOCH GAET HENEN, SEGT SYNEN DISCIPELEN ENDE PETRO, DAT HY U VOORGAET NA GALILEEN, ALDAER SULT GY HEM SIEN, GELYK HY U-LIEDEN GESEGT HEEFT.

8 ENDE SY HAESTELIK UYT-GEGAEN ZYNDE VLODEN VAN HET GRAF: ENDE BEVINGE ENDE ONTSETTINGE HADDE HAER BEVANGEN, ENDE EN SEYDEN NIEMANT YET, WANT SY WAREN BEVREEST.

9 ENDE ALS [JESUS] OP-GESTAEN WAS 'SMORGENS VROEG OP DEN EERSTEN [DAG] DER WEKE, VERSCHEEN HY EERST MARIE MAGDALENE, UYT WELCKE HY SEVEN DUYVELEN UYT-GEWORPEN HADDE.

10 DESE HENEN GAENDE BOOTSCHAPTE HET DEN GENEN DIE MET HEM GEWEEST WAREN, WELCKE TREURDE ENDE WEENDEN.

11 ENDE ALS DESE HOORDEN DAT HY LEEFDE, ENDE VAN HAER GESIEN WAS, EN GELOOFDEN SY 'T NIET.

12 ENDE NA DESEN IS HY GEOPENBAERT IN EEN ANDER GEDAENTE, AEN TWEE VAN HAER, DAER SY WANDELDEN, ENDE IN 'T VELT GINGEN.

13 DESE OOK HENEN GAENDE BOOTSCHAPTEN HET DEN ANDEREN, [MAER] SY EN GELOOFDEN OOK DIE NIET.

14 DAER NA IS HY GEOPENBAERT AEN DE ELVE DAER SY AEN-SATEN, ENDE VERWEET [HEN] HARE ONGELOVIGHEYT ENDE HARDIGHEYT DER HERTEN, OM DAT SY NIET GELOOFT EN HADDEN DEN GENEN, DIE HEM GESIEN HADDEN, NA DAT HY OPGESTAEN WAS.

15 ENDE HY SEYDE TOT HAER; GAET HENEN IN DE GEHEELE WERELT, PREDIKT HET EUANGELIUM ALLEN CREATUREN.

16 DIE GELOOFT SAL HEBBEN, ENDE GEDOOPT SAL ZYN, SAL SALIG WORDEN. MAER DIE NIET EN SAL GELOOFT HEBBEN, SAL VERDOEMT WORDEN.

17 ENDE DEN GENEN DIE GELOOFT SULLEN HEBBEN, SULLEN DESE TEECKENEN VOLGEN: IN MYNEN NAME SULLEN SY DUYVELEN UYT-WERPEN: MET NIEUWE TONGEN SULLEN SY SPREKEN:

18 SLANGEN SULLEN SY OP-NEMEN, ENDE AL IS 'T DAT SY YET DOODELIKS SULLEN DRINCKEN, DAT EN SAL HAER NIET SCHADEN. OP KRANCKE SULLEN SY DE HANDEN LEGGEN, ENDE SY SULLEN GESONT WORDEN.

19 DE HEERE DAN NA DAT HY TOT HAER GESPROKEN HADDE , IS OP-GENOMEN IN DEN HEEMEL, ENDE IS GESETEN AEN DE RECHTER [HANT] GODTS.

20 ENDE SY UYT-GE GAEN ZYNDE PREDIKTEN OVER AL, ENDE DE HEERE WROCHT MEDE, ENDE BEVESTIGDE HET WOORDT DOOR TEECKENEN DIE DAER OP VOLGDEN. AMEN!

EYNDE DES HEYLIGEN EUANGELIUMS,
NA [DE BESCHRYVINGE]
M A R C I.

HET HEYLIGH
EUANGELIUM,
NA [DE BESCHRYVINGE]

L U C Æ.

HET EERSTE CAPITTEL.

I DE VOOR-REDEN LUCE OVER SYN EUANGELIUM:
5 ZACHARIE ENDE ELISABETS GESLACHTE ENDE LE-
VEN. 8 EEN ENGEL VERSCHYNT ZACHARIE IN DEN
TEMPEL. 13 WELCKE HEM VOORSEGT DE ONTFAN-
GENISSE ENDE GEBOORTE JOANNIS, WIENS AMPT HY
BESCHRYFT. 18 ZACHARIAS SULKS NIET GELOVENDE,
WORT DAER OVER GESTRAFT MET STOMMIGHEYT VOOR
EENEN TYT. 24 ELISABET WORT BEVRUCHT. 26 DE
ENGEL GABRIEL BOODTSCHAPT DE MAGET MARIA,
DATSE DEN SONE GODTS ONTFANGEN ENDE BAREN SAL.
39 SY REYST DAER NA TOT ELISABET, WELCKE HAER
MET BLYDSCHAP ONTFANGT ENDE SALIG PRYST. 46
MARIA DANKT DEN HEERE MET EENEN LOF-SANG. 57
ELISABET BAERT HAREN SONE. 59 DEWELCKE BESNE-
DEN ENDE JOANNES GENAEMT WORT. 64 ZACHARIAS
WORT WEDEROM SPREKENDE, ENDE SINCT DEN HEERE
EENEN LOF-SANG, PROPHETERENDE VAN HET AMPT
CHRISTI, ENDE SYNS VOOR-LOPERS JOANNIS. 80 DIE
IN DE WOESTYNE OP-WAST, ENDE WORT STERK IN
DEN GEEST.

I **N** ADEMAEL VELE TER HANDT
GENOMEN HEBBEN, OM IN
ORDEN TE STELLEN EEN
VERHAEL VAN DE DIN-
GEN, DIE ONDER ONS VOLKOMENE SE-
KERHEYT HEBBEN,

2 GELYK ONS OVER-GELEVERT HEB-
BEN DIE VAN DEN BEGINNE SELVE
AENSCHOUWERS ENDE DIENAERS DES
WOORTS GEWEEST ZYN:

3 SOO HEEFT HET OOK MY GOET GE-
DACHT, HEBBENDE ALLES VAN VOREN
AEN NEERSTELIK ONDERSOCHT, VER-
VOLGENS AEN U TE SCHRYVEN, VOOR-
TREFFELICKE THEOPHILE:

4 OP DAT GY MEUGT KENNEN DE
SEKERHEYT DER DINGEN, DAER VAN
GY ONDER-WESEN ZYT.

5 **I**N DE DAGEN HERODIS, DES KO-
NINGS VAN JUDEA, WAS EEN SE-
KER PRIESTER MET NAME ZACHARIAS,
VAN DE DAG-ORDEN ABIE: ENDE SYN
WYF WAS UYT DE DOCHTEREN AA-
RONS, ENDE HAREN NAEM ELISABET.

6 ENDE SY WAREN BEYDE RECHT-
VEER-

VEERDIG VOOR GODT, WANDELENDE IN ALLE DE GEBODEN ENDE RECHTEN DES HEEREN ONBERISPELIK.

7 ENDE SY EN HADDEN GEEN KINT, OM DAT ELISABET ONVRUCHTBAER WAS, ENDE SY BEYDE VERRE OP HARE DAGEN GEKOMEN WAREN.

8 ENDE 'T GESCHIEDDE, DAT ALS HY HET PRIESTER - AMPT BEDIENDE VOOR GODT IN DE BEURTE SYNER DAG-ORDEN,

9 NA DE GEWOONTE DER PRIESTER-LICKE BEDIENINGE, HEM TE LOTE WAS GEVALLEN, DAT HY SOUDE INGAEN IN DEN TEMPEL DES HEEREN OM TE REUK-OFFEREN.

10 ENDE ALLE DE MENIGTE DES VOLKS WAS BUYTEN BIDDENDE TER URE DES REUK-OFFERS.

11 ENDE VAN HEM WIERT GESIEN EEN ENGEL DES HEEREN STAENDE TE RECHTER [ZYDEN] VAN DEN ALTAER DES REUK-OFFERS.

12 ENDE ZACHARIAS [HEM] SIENDE, WIERT ONTROERT, ENDE VREESE IS OP HEM GEVALLEN.

13 MAER DE ENGEL SEYDE TOT HEM; EN VREEST NIET ZACHARIA, WANT UW' GEBEDT IS VERHOORT, ENDE UW' WYF ELISABET SAL U EENEN SONE BAREN, ENDE GY SULT SYNEN NAEM HEETEN JOANNES.

14 ENDE U SAL BLYTSCHAP ENDE VERHEUGING ZYN, ENDE VELE SULLEN HAER OVER SYNE GEBOORTE VERBLYDEN.

15 WANT HY SAL GROOT ZYN VOOR DEN HEERE: NOCH WYN NOCH STERKEN DRANK EN SAL HY NIET DRINKEN, ENDE HY SAL MET DEN HEYLIGEN GEEST VERVULT WORDEN, OOK VAN SYNS MOEDERS LYVE AEN.

16 ENDE SAL VELE DER KINDEREN ISRAËLS BEKEREN TOT DEN HEERE HAREN GODT.

17 ENDE HY SAL VOOR HEM HENEN GAEN IN DEN GEEST ENDE KRACHT ELIE, OM TE BEKEEREN DE HERTEN DER

DER VADEREN TOT DE KINDEREN, ENDE DE ONGEHOORSAME TOT DE VOORSICHTIGHEYT DER RECHTVEERDIGE, OM DEN HEERE TE BEREYDEN EEN TOEGERUST VOLK.

18 ENDE ZACHARIAS SEYDE TOT DEN ENGEL; WAER BY SALIK DAT WETEN? WANT IK BEN OUD, ENDE MYN WYF IS VERRE OP HARE DAGEN GEKOMEN.

19 ENDE DE ENGEL ANTWOORDDE, ENDE SEYDE TOT HEM; IK BEN GABRIEL, DIE VOOR GODT STA, ENDE BEN UYT-GESONDEN OM TOT U TE SPREKEN, ENDE U DESE DINGEN TE VERKONDIGEN.

20 ENDE SIET GY SULT SWYGEN, ENDE NIET KONNEN SPREKEN, TOT OP DEN DAG DAT DESE DINGEN GESCHIED SULLEN ZYN, OM DIES WILLE DAT GY MYNE WOORDEN NIET GELOOFT EN HEBT, WELCKE VERVULT ZULLEN WORDEN OP HAREN TYT.

21 ENDE HET VOLK WAS WACHTENDE OP ZACHARIAM, ENDE WAREN VERWONDERT, DAT HY SOO LANGE VERTOEFDE IN DEN TEMPEL.

22 ENDE ALS HY UYT QUAMEN KONDE HY TOT HAER NIET SPREKEN: ENDE SY BEKENDEN DAT HY EEN GESICHTE IN DEN TEMPEL GESIEN HADDE. ENDE HY WENKTE HAER TOE, ENDE BLEEF STOM.

23 ENDE HET GESCHIEDDE, ALS DE DAGEN SYNER BEDIENINGE VERVULT WAREN, DAT HY NA SYN HUYS GING.

24 ENDE NA DIE DAGEN WIERT ELISABET SYN WYF BEVRUCHT: ENDE SY VERBERGDE HAER VYF MAENDEN, SEGGENDE;

25 ALSOO HEEFT MY DE HEERE GEDAEN, IN DE DAGEN IN WELKEN HY [MY] AENGESIEN HEEFT OM MYNE VERSMAETHEYT ONDER DE MENSCHEN WECH TE NEMEN.

26 ENDE IN DE SESTE MAENT WIERT DE ENGEL GABRIEL VAN GODT GESONDEN NA EEN STADT IN GALILEA GENAEMT NAZARETH,

Tot

27 TOT EEN MAEGT DIE ONDER-
TROUWT WAS MET EENEN MAN, WIENS
NAME WAS JOSEPH, UYT DEN HUYSE
DAVIDS, ENDE DE NAME DER MAGET
WAS MARIA.

28 ENDE DE ENGEL TOT HAER IN-
GEKOMEN ZYNDE, SEYDE; WEEST GE-
GROET GY BEGENADIGDE, DE HEERE
[IS] MET U, GY [ZYT] GEZEGENT ON-
DER DE VROUWEN.

29 ENDE ALS SY [HEM] SAGH WIERT
SY SEER ONTROERT OVER DIT SYN
WOORT, ENDE OVERLEYDE HOEDANI-
GE DESE GROETENISSE MOCHTE ZYN.

30 ENDE DE ENGEL SEYDE TOT
HAER; EN VREEST NIET MARIA, WANT
GY HEBT GENADE BY GODT GEVONDEN.

31 ENDE SIET, GY SULT BEVRUCHT
WORDEN, ENDE EENEN SONE BAREN,
ENDE SULT SYNEN NAME HEETEN
JESUS.

32 DESE SAL GROOT ZYN, ENDE DE
SONE DES ALLERHOOGSTEN GENAEMT
WORDEN. ENDE GODT DE HEERE SAL
HEM DEN THROON SYNS VADERS DA-
VIDS GEVEN.

33 ENDE HY SAL OVER HET HUYS
JACOBS KONING ZYN IN DER EEUWIG-
HEYT, ENDE SYNS KONINGRYCKS EN
SAL GEEN EYNDE ZYN.

34 ENDE MARIA SEYDE TOT DEN
ENGEL, HOE SAL DAT WESEN? DEWY-
LE IK GEENEN MAN EN BEKENNE.

35 ENDE DE ENGEL ANTWOORDEN-
DE SEYDE TOT HAER; DE HEYLIGE
GEEST SAL OVER U KOMEN, ENDE DE
KRACHT DES ALLERHOOGSTEN SAL U
OVER-SCHADUWEN. DAEROM OOK DAT
HEYLIGE DAT UYT U GEBOREN SAL
WORDEN, SAL GODTS SONE GENAEMT
WORDEN.

36 ENDE SIET ELISABET UWE NICH-
TE IS OOK SELVE BEVRUCHT MET EENEN
SONE IN HAREN OUDERDOM: ENDE DE-
SE MAENT IS HAER, DIE ONVRUCHT-
BAER GENAEMT WAS, DE SESTE.

37 WANT GEEN DING EN SAL BY
GODT ONMOGELIK ZYN.

A A

ENDE

38 ENDE MARIA SEYDE ; SIET DE DIENST-MAEGT DES HEEREN : MY GESCHIEDE NA UWEN WOORDE. ENDE DE ENGEL GING WECH VAN HAER.

39 ENDE MARIA OP-GESTAEN ZYNDE IN DIE SELVE DAGEN, REYSDE MET HAESTE NA HET GEBERGTE IN EEN STADT JUDA.

40 ENDE QUAM IN HET HUYS ZACHARIE, ENDE GROETEDE ELISABET.

41 ENDE HET GESCHIEDDE ALS ELISABET DE GROETENISSE MARIE HOORDE, SOO SPRONG HET KINDEKEN OP IN HAREN BUYK: ENDE ELISABET WIERT VERVULT MET DEN HEYLIGEN GEEST.

42 ENDE RIEP UYT MET GROTER STEMME, ENDE SEYDE ; GEZEGENT [ZYT] GY ONDER DE VROUWEN, ENDE GEZEGENT [IS] DE VRUCHT UWES BUYKS.

43 ENDE VAN WAER [KOMT] MY DIT, DAT DE MOEDER MYNS HEEREN TOT MY KOMT?

44 WANT SIET ALS DE STEMME UWER GROETENISSE IN MYNE OREN GESCHIEDDE, SOO SPRONG HET KINDEKEN VAN VREUGDEN OP IN MYNEN BUYK.

45 ENDE SALIG IS [SY] DIE GELOOFT HEEFT: WANT DE DINGEN, DIE HAER VAN DEN HEERE GESEGT ZYN, SULLEN VOLBRACHT WORDEN.

46 ENDE MARIA SEYDE ; MYN ZIELE MAEKT GROOT DEN HEERE:

47 ENDE MYNEN GEEST VERHEUGT HEM IN GODT MYNEN SALIGMAKER:

48 OMDATHY DE NEDERHEYT SYNER DIENST-MAEGT HEEFT AEN-GESIEN: WANT SIET VAN NU AEN SULLEN MY SALIG SPREKEN ALLE DE GESLACHTEN.

49 WANT GROTE DINGEN HEEFT AEN MY GEDAEN HY DIE MACHTIG IS, ENDE HEYLIG [IS] SYNEN NAEM.

50 ENDE SYNE BARMHERTIGHEYT IS VAN GESLACHTE TOT GESLACHTE OVER DE GENE DIE HEM VRESEN.

51 HY HEEFT EEN KRACHTIG WERK GEDAEN DOOR SYNEN ARM: HY HEEFT VER-

VERSTROYT DE HOOGMOEDIGE IN DE GEDACHTEN HARER HERTEN.

52 HY HEEFT MACHTIGE VAN DE TROONEN AF-GËTROCKEN, ENDE NEDRIGE HEEFT HY VERHOOGT.

53 HONGERIGE HEEFT HY MET GOEDEREN VERVULT: ENDE RYCKE HEEFT HY LEDIG WECH GESONDEN.

54 HY HEEFT ISRAËL SYNEN KNECHT OPGENOMEN, OP DAT HY GEDACHTIG WARE DER BARMHERTIGHEYT,

55 (GELYK HY GESPROOKEN HEEFT TOT ONSE VADEREN, [NAMELICK] TOT ABRAHAM, ENDE SYNEN ZADE) IN DER EEUWIGHEYT.

56 ENDE MARIA BLEEF BY HAER ONTRENT DRIE MAENDEN, ENDE KEERDE WEDER TOT HAER HUYS.

57 ENDE DE TYT ELISABETS WIERT VERVULT, DAT SY BAREN SOUDE, ENDE SY BAERDE EENEN SONE.

58 ENDE DIE DAER RONTOM WOONDEN, ENDE HARE MAGEN, HOORDEN DAT DE HEERE SYNE BARMHERTIGHEYT GROTELIKS AEN HAER BEWESEN HADDE: ENDE WAREN MET HAER VERBLYDT.

59 ENDE HET GESCHIEDDE DAT SY OP DEN ACHTSTEN DAG QUAMEN, OM HET KINDEKEN TE BESNYDEN, ENDE NOEMDEN HET ZACHARIAM, NA DEN NAME SYNS VADERS.

60 ENDE SYNE MOEDER ANTWOORDE ENDE SEYDE; NIET [ALSOO:] MAER HY SAL JOANNES HEETEN.

61 ENDE SY SEYDEN TOT HAER; DAER EN IS NIEMANT IN UW' MAEGSCHAP, DIE MET DIEN NAEM GENAEMT WORT.

62 ENDE SY WENKTEN SYNEN VADER, HOE HY WILDE DAT HY GENAEMT SOUDE WORDEN.

63 ENDE ALS HY EEN SCHRYF-TAFELKEN GE-EYSCHT HADDE, SCHREEF HY, SEGGENDE; JOANNES IS SYNEN NAME. ENDE SY VERWONDERDEN HAER ALLE.

64 ENDE TERSTONT WIERT SYNEN

MONT GEOPENT, ENDE SYNE TONGE
[LOS GEMAEKT,] ENDE HY SPRAK,
GODT LOVENDE.

65 ENDE DAER QUAM VREESE OVER
ALLE DIE RONTOM HAER WOONDEN,
ENDE IN 'T GEHEELE GEBERGTE VAN
JUDEA WIERT VEEL GESPROKEN VAN
ALLE DESE DINGEN.

66 ENDE ALLE DIE 'T HOORDEN NA-
MEN 'T TER HERTEN, SEGGENDE; WAT
SAL DOCH DIT KINDEKEN WESEN? EN-
DE DE HANT DES HEEREN WAS MET
HEM.

67 ENDE ZACHARIAS SYN VADER
WIERT VERVULT MET DEN HEYLIGEN
GEEST, ENDE PROPHETEERDE, SEG-
GENDE;

68 GELOOFT [ZY] DE HEERE, DE
GODT ISRAËLS, WANT HY HEEFT BE-
SOCHT, ENDE VERLOSSINGE TE WEGE
GEBRACHT SYNEN VOLCKE:

69 ENDE HEEFT EENEN HOORN DER
SALIGHEYT ONS OP-GERECHT, IN 'T
HUYS DAVIDS SYNS KNECHTS.

70 GELYK HY GESPROKEN HEEFT
DOOR DEN MONT SYNER HEYLIGER
PROPHETEN, DIE VAN DEN BEGINNE
DER WERELT [GEWEEST ZYN,]

71 [NAMELIK] EENE VERLOSSINGE
VAN ONSE VYANDEN, ENDE VAN DE
HANT ALLER DER GENE DIE ONS HA-
TEN.

72 OP DAT HY BARMHERTIGHEYT
DEDE AEN ONSE VADEREN, ENDE GE-
DACHTIG WARE SYNS HEYLIGEN VER-
BONTS:

73 [ENDE] DES EEDTS, DIEN HY
ABRAHAM ONSEN VADER GESWOREN
HEEFT, OM ONS TE GEVEN.

74 DAT WY VERLOST ZYNDE UYT DE
HANDT ONSER VYANDEN, HEM DIE-
NEN SOUDEN SONDER VREESE,

75 IN HEYLIGHEYT ENDE GERECH-
TIGHEYT VOOR HEM, ALLE DE DAGEN
ONSER LEVENS.

76 ENDE GY KINDEKEN SULT EEN
PROPHEET DES ALLERHOOGSTEN GE-
NAEMT WORDEN: WANT GY SULT VOOR
HET

HET AENGESICHT DES HEEREN VOOR
HENEN GAEN, OM SYNE WEGEN TE
BEREYDEN.

77 OM SYNEN VOLCKE KENNISSE
DER SALIGHEYT TE GEVEN, IN VERGE-
VINGE HARER SONDEN.

78 DOOR DE INNERLICKE BEWEGIN-
GEN DER BARMHERTIGHEYT ONSES
GODTS, MET WELCKE ONS BESOCHT
HEEFT DE OPGANG UYT DER HOOGTE.

79 OM TE VERSCHYNEN DEN GEE-
NEN DIE GESETEN ZYN IN DUYS-
TERNISSE, ENDE SCHADUWE DES DOOTS:
OM ONSE VOETEN TE RICHTEN OP DEN
WEG DES VREDES.

80 ENDE HET KINDEKEN WIES OP,
ENDE WIERT GESTERKT IN DEN GEEST,
ENDE WAS IN DE WOESTYNEN TOT
DEN DAG SYNER VERTONINGE AEN IS-
RAËL.

HET IJ. CAPITTEL.

1 CHRISTUS WORT TE BETHLEHEM GEBOREN. 8 EN-
DE SYNE GEBOORTE DOOR EENEN ENGEL AEN DE HER-
DEREN BEKENT GEMAECT. 13 WAER OVER DE HEMEL-
SCHE HEYRSCHAREN MET EENEN LOF-SANG GODT
PRYSEN. 15 DE HERDERS GAEN NA BETHLEHEM OM
HET KINT TE SIEN, ENDE VERBREYT HEBBENDE 'T GENE
HAER DAER VAN GESEGT WAS, KEEREN WEDEROM. 21
HET KINDEKEN WORT BESNEDEN, ENDE JESUS GE-
NAEMT. 22 DEN HEERE IN DEN TEMPEL VOOR-GESTELT.
25 ALWAER HEM SIMEON ONTFANGT IN SYNE ARMEN,
ENDE NA EENEN LOF-SANG VAN HEM PROPHETEERT. 36
DESGELYS DOET OOK ANNA DE PROPHETERSSE. 41
CHRISTUS TWAELF JAREN OUDT ZYNDE, REYST MET
SYNE OUDERS NA JERUSALEM. 45 WORT VAN HAER
GEVONDEN IN DEN TEMPEL ONDER DE LEERAERS. 51
KEERT WEDEROM NA NAZARETH, ENDE IS SYNE OUDE-
REN ONDERDANIG, ENDE NEEMT TOE IN WYSHEYT,
GROOTTE, ENDE GENADE.

I ENDE 'T GESCHIEDDE IN DIE SEL-
VE DAGEN DATTER EEN GEBODT
UYT-GING VAN DEN KEYSER AUGUSTO,
DAT DE GEHEELE WERELT BESCHRE-
VEN SOUDE WORDEN.

2 DESE EERSTE BESCHRYVINGE GE-
SCHIEDDE ALS CYRENIUS OVER SYRIEN
STADT-HOUDER WAS.

3 ENDE SY GINGEN ALLE OM BE-
SCHREVEN TE WORDEN, EEN YEGELIK
NA SYN EYGEN STADT.

4 ENDE JOSEPH GING OOK OP VAN
GALILEA, UYT DE STADT NAZARETH

NA JUDEAM, TOT DE STADT DAVIDS,
DIE BETHLEHEM GENAEMT WORT, (OM
DAT HY UYT DEN HUYSE ENDE GE-
SLACHTE DAVIDS WAS.)

5 OM BESCHREVEN TE WORDEN MET
MARIA SYN ONDER-TROUWT WYF,
WELCKE BEVRUCHT WAS.

6 ENDE HET GESCHIEDDE ALS SY
DAER WAREN, DAT DE DAGEN VER-
VULT WIERDEN, DAT SY BAREN SOUDE.

7 ENDE SY BAERDE HAEREN EERST-
GEBOREN SOON, ENDE WANDT HEM IN
DOECKEN, ENDE LEYDE HEM NEDER
IN DE KRIBBE, OM DAT VOOR HAER-
LIEDEN GEEN PLAETSE EN WAS IN DE
HERBERGE.

8 ENDE DAER WAREN HERDERS IN
DIE SELVE LANT-STREKE, HAER HOU-
DENDE IN 'T VELT, ENDE HIELDEN DE
NACHT-WACHT OVER HARE KUDDE.

9 ENDE SIET EEN ENGEL DES HEE-
REN STONT BY HAER, ENDE DE HEER-
LIKHEYT DES HEEREN OMSCHEENSE,
ENDE SY VREESDEN MET GROTE VREE-
SE.

10 ENDE DE ENGEL SEYDE TOT
HAER; EN VREEST NIET, WANT SIET
IK VERKONDIGE U GROTE BLYDSCHAP,
DIE ALLE DEN VOLCKE WESEN SAL.

11 [NAMELIK] DAT U HEDEN GE-
BOREN IS DE SALIGMAKER, WELCKE IS
CHRISTUS DE HEERE, IN DE STADT
DAVIDS.

12 ENDE DIT SAL U HET TEECKEN
ZYN; GY SULT HET KINDEKEN VIN-
DEN IN DOECKEN GEWONDEN, ENDE
LIGGENDE IN DE KRIBBE.

13 ENDE VAN STONDEN AEN WAS
[DAER] MET DEN ENGEL EEN MENIG-
TE DES HEMELSCHEN HEYR-LEGERs,
PRYSENDE GODT ENDE SEGGENDE;

14 EERE [ZY] GODT IN DE HOOG-
STE [HEMELEN,] ENDE VREDE OP
AERDEN, IN DEN MENSCHEN EEN
WELBEHAGEN.

15 ENDE HET GESCHIEDDE, ALS DE
ENGELen VAN HAER WECH-GEVAREN
WAREN NA DEN HEMEL, DAT DE HER-

DERS

DERS TOT MALKANDEREN SEYDEN ;
LAETONS DAN HENEN GAEN TOT BETH-
LEHEM, ENDE LAET ON S IEN HET
WOORT DAT DAER GESCHIET IS, 'T
WELK DE HEERE ON S HEEFT KONDT
GEDAEN.

16 ENDE SY QUAMEN MET HAESTE,
ENDE VONDEN MARIAM, ENDE JOSEPH,
ENDE HET KINDEKEN LIGGENDE IN DE
KRIBBE.

17 ENDE ALS SY HET GESIEN HADDEN
MAEKTEN SY ALOMME BEKENT HET
WOORT, DAT HAER VAN DIT KINDE-
KEN GESEGT WAS.

18 ENDE ALLE DIE 'T HOORDEN VER-
WONDERDEN HAER, OVER 'T GENE
HAER GESEGT WIERT VAN DE HERDERS.

19 DOCH MARIA BEWAERDE DESE
WOORDEN ALLE TE SAMEN, OVERLEG-
GENDE [DIE] IN HAER HERTEN.

20 ENDE DE HERDERS KEERDEN
WEDEROM, VERHEERLICKENDE ENDE
PRYSENDE GODT OVER ALLES WAT SY
GEHOORT ENDE GESIEN HADDEN, GE-
LYK TOT HAER GESPROKEN WAS.

21 ENDE ALS ACHT DAGEN VER-
VULT WAREN, DAT MEN HET KINDE-
KEN BESNYDEN SOUDE, SOO WIERT SY-
NEN NAEME GENAEMT JESUS, WELC-
KE GENAEMT WAS VAN DEN ENGEL,
EER HY IN DEN LIGHAME ONTFANGEN
WAS.

22 ENDE ALS DE DAGEN HARER
REYNINGE VERVULT WAREN NA DE
WET MOSIS, BRACHTEN SY HEM TE JE-
RUSALEM, OP DAT SY [HEM] DEN HEE-
RE VOOR-STELDEN.

23 (GELYK GESCHREVEN IS IN DE
WET DES HEEREN ; AL WAT MANLIK
IS DAT DE MOEDER OPENT, SAL DEN
HEERE HEYLGIG GENAEMT WORDEN.)

24 ENDE OP DAT SY OFFERHANDE
GAVEN, NA HET GENE DAT IN DE WET
DES HEEREN GESEGT IS, EEN PAER
TORTEL-DUYVEN, OFTE TWEE JONGE
DUYVEN.

25 ENDE SIET DAER WAS EEN MEN-
SCHE TE JERUSALEM, WIENS NAME
WAS

WAS SIMEON: ENDE DESE MENSCHEN WAS RECHTVEERDIG ENDE GODT-VREESSENDE, VERWACHTENDE DE VERTROOSTINGE ISRAËLS: ENDE DE HEYLIGE GEEST WAS OP HEM.

26 ENDE HEM WAS EEN GODTLICKE OPENBARINGE GEDAEN DOOR DEN HEYLIGEN GEEST, DAT HY DEN DOOT NIET SIEN EN SOUDE, EER HY DEN CHRISTUM DES HEEREN SOUDE SIEN.

27 ENDE HY QUAM DOOR DEN GEEST IN DEN TEMPEL: ENDE ALS DE OUDERS HET KINDEKEN JESUM IN-BRACHTEN, OM NA DE GEWOONTE DER WET MET HEM TE DOEN:

28 SOO NAM HY HET SELVE IN SYNE ARMEN, ENDE LOOFDE GODT, ENDE SEYDE;

29 NU LAET GY, HEERE, UWEN DIENST-KNECHT GAEN IN VREDE, NA UW' WOORT.

30 WANT MYNE OOGEN HEBBEN UWE SALIGHEYT GESIEN,

31 DIE GY BEREYT HEBT VOOR HET AENGESICHTE VAN ALLE DE VOLCKEN:

32 EEN LICHT TOT VERLICHTINGE DER HEYDENEN, ENDE TOT HEERLIKHEYT UWES VOLKS ISRAËLS.

33 ENDE JOSEPH ENDE SYNE MOEDER VERWONDERDEN HAER OVER HET GENE DAT VAN HEM GESEGT WIERDT.

34 ENDE SIMEON ZEGENDE HAERLIEDEN, ENDE SEYDE TOT MARIAM SYNE MOEDER; SIET, DESE WORT GESAT TOT EENEN VAL ENDE OPSTANDINGE Veler IN ISRAËL, ENDE TOT EEN TEECKEN DAT WEDER-SPROKEN SAL WORDEN,

35 (ENDE OOK EEN SWEERT SAL DOOR UW' SELFS ZIELE GAEN) OP DAT DE GEDACHTEN UYT VELE HERTEN GEOPENBAERT WORDEN.

36 ENDE DAER WAS ANNA EEN PROPHETESSE, EEN DOCHTER PHANUELS, UYT DE STAMME ASAR: DESE WAS TOT GROTEN OUDERDOM GEKOMEN, WELCKE MET [HAREN] MAN
SEVEN

SEVEN JAREN HADDE GELEEFT VAN HAREN MAEGDOM AF.

37 ENDE SY WAS EEN WEDUWE VAN ONTRENT VIER EN TACHTENTIG JAREN, DEWELCKE NIET EN WEEK UYT DEN TEMPEL, MET VASTEN ENDE BIDDEN [GODT] DIENENDE NACHT ENDE DAG.

38 ENDE DESE TE DIER SELVER URE DAER BY KOMENDE HEEFT INSGELYKS DEN HEERE BELEDEN, ENDE SPRAK VAN HEM TOT ALLEN DIE DE VERLOS- SINGE IN JERUSALEM VERWACHTEDEN.

39 ENDE ALS SY ALLES VOLEYNDIGT HADDEN, WAT NA DE WET DES HEE- REN [TE DOEN] WAS, KEERDEN SY WE- DEROM NA GALILEAM, TOT HARE STADT NAZARETH.

40 ENDE HET KINDEKEN WIES OP, ENDE WIERT GESTERKT IN DEN GEEST, ENDE VERVULT MET WYSHEYT: ENDE DE GENADE GODTS WAS OVER HEM.

41 ENDE SYNE OUDERS REYSDEN ALLE JAREN NA JERUSALEM OP HET FEEST VAN PASCHA.

42 ENDE DOE HY TWAELF JAREN [OUDT] GEWORDEN WAS, ENDE SY NA JERUSALEM OP-GEGAEN WAREN, NA DE GEWOONTE DES FEEST-DAEGS:

43 ENDE DE DAGEN [ALDAER] VOLEYNDIGT HADDE, DOE SY WEDER- KEERDEN, BLEEF 'T KINT JESUS TE JE- RUSALEM, ENDE JOSEPH ENDE SYNE MOEDER EN WISTEN 'T NIET.

44 MAER MEENENDE DAT HY IN 'T GESELSCHAP OP DEN WEG WAS, GIN- GEN SY EEN DAG-REYSE, ENDE SOCH- TEN HEM ONDER DE MAGEN, ENDE ONDER DE BEKENDE.

45 ENDE ALS SY HEM NIET EN VON- DEN, KEERDEN SY WEDEROM NA JERU- SALEM, HEM SOECKENDE.

46 ENDE HET GESCHIEDDE, NA DRIE DAGEN, DAT SY HEM VONDEN IN DEN TEMPEL, SITTENDE IN 'T MIDDEN DER LEERAREN, HAER HORENDE, ENDE HAER ONDER-VRAGENDE.

47 ENDE ALLE DIE HEM HOORDEN

ONTSETTEDEN HAER OVER SYN VERSTANT, ENDE ANTWOORDEN.

48 ENDE SY HEM SIENDE WIERDEN VERSLAGEN, ENDE SYNE MOEDER SEYDE TOT HEM; KINT WAEROM HEBT GY ONS SOO GEDAEN? SIET, UW' VADER ENDE IK HEBBEN U MET ANGST GESOCHT.

49 ENDE HY SEYDE TOT HAER; WAT [IS'T] DAT GY MY GESOCHT HEBT? EN WISTET GY NIET, DAT IK MOET ZYN IN DE DINGEN MYNS VADERS?

50 ENDE SY EN VERSTONDEN HET WOORT NIET, DAT HY TOT HAER SPRAK.

51 ENDE HY GING MET HAER AF, ENDE QUAM TOT NAZARETH, ENDE WAS HAER ONDERDANIG. ENDE SYNE MOEDER BEWAERDE ALLE DESE DINGEN IN HAER HERTE.

52 ENDE JESUS NAM TOE IN WYSEHEYT, ENDE IN GROOTTE, ENDE IN GENADE BY GODT ENDE DE MENSCHEN.

HET IIJ. CAPITTEL.

1 DE TYT WANNEER JOANNES DE DOOPER SYN AMPT HEEFT AENGEVANGEN. 3 DEN INHOUT VAN SYNE PREDICATIE. 7 SYNE VERMANINGE TOT BEKEERINGE AEN DE GENE DIE QUAMEN OM VAN HEM GEDOOPT TE WORDEN. 10 SYNE ANTWOORDE OP DE VRAGE DER SCHARE. 12 DER TOLLENAREN. 14 ENDE DER KKYGSLIEDEN, WAT EEN YEGELIK MOESTE DOEN. 15 SYN GETUYGENISSE VAN CHRISTO, ENDE VAN SYNEN DOOP. 19 SYNE GEVANGENISSE. 21 CHRISTUS WORDT VAN JOANNE GEDOOPT. 23 ENDE SYN GESLACHT-REGISTER WORT VERHAELT TOT ADAM TOE.

1 ENDE IN 'T VYFTIENDE JAER DER REGEERINGE DES KEYSERS TIBERII, ALS PONTIUS PILATUS STADT-HOUDER WAS OVER JUDEA, ENDE HERODES EEN VIER-VORST OVER GALILEA, ENDE PHILIPPUS SYN BROEDER EEN VIER-VORST OVER ITUREA ENDE OVER HET LANT TRACHONITIS, ENDE LYSANIAS EEN VIER-VORST OVER ABILENE.

2 ONDER DE HOGE-PRIESTERS ANNA ENDE CAJAPHA, GESCHIEDDE HET WOORT GODTS TOT JOANNEM DEN SONE ZACHARIE, IN DE WOESTYNE.

3 ENDE HY QUAM IN ALLE HET OM-
LIG-

LIGGENDE LANT DES JORDAENS, PRE-
DIKENDE DEN DOOP DER BEKEERINGE
TOT VERGEVINGE DER SONDEN.

4 GELYK GESCHREVEN IS IN 'T BOEK
DER WOORDEN ESAI DES PROPHETEN,
SEGGENDE; DE STEMME DES ROEPEN-
DEN IN DE WOESTYNE; BEREYT DEN
WEG DES HEEREN, MAEKT SYNE PA-
DEN RECHT.

5 ALLE DAL SAL GEVULT WORDEN,
ENDE ALLE BERG ENDE HEUVEL SAL
VERNEDERT WORDEN, ENDE DE KROM-
ME [WEGEN] SULLEN TOT EENEN
RECHTEN [WEG] WORDEN, ENDE DE
ON-EFFENE TOT EFFENE WEGEN.

6 ENDE ALLE VLEESCH SAL DE SA-
LIGHEYT GODTS SIEN.

7 HY SEYDE DAN TOT DE SCHA-
REN, DIE UYTQUAMEN OM VAN HEM GE-
DOOPT TE WORDEN; GY ADDEREN-
GEBROETSELS, WIE HEEFT U AEN-GE-
WESEN TE VLIEDEN VAN DEN TOEKO-
MENDEN TOORN?

8 BRENGT DAN VRUCHTEN VOORT
DER BEKEERINGE WEERDIG: ENDE EN
BEGINT NIET TE SEGGEN BY U SELVEN;
WY HEBBEN ABRAHAM TOT EENEN
VADER. WANT IK SEGGE U, DAT GODT
SELS UYT DESE STEENEN ABRAHAM
KINDEREN KAN VERWECKEN.

9 ENDE DE BYLE LIGHT OOK ALREE-
DE AEN DE WORTEL DER BOMEN: ALLE
BOOM DAN, DIE GEEN GOEDE VRUCHT
VOORT EN BRENGT, WORT UYT-GEHOU-
WEN, ENDE IN 'T VYER GEWORPEN.

10 ENDE DE SCHARE VRAEGDEN
HEM, SEGGENDE; WAT SULLEN WY
DAN DOEN?

11 ENDE HY ANTWOORDENDE SEY-
DE TOT HAER; DIE TWEE ROCKEN
HEEFT DEYLE HEM MEDE, DIE GEEN EN
HEEFT: ENDE DIE SPYSE HEEFT, DOE
DESGELYKS.

12 ENDE DAER QUAMEN OOK TOL-
LENAERS OM GEDOOPT TE WORDEN,
ENDE SEYDEN TOT HEM; MEESTER
WAT SULLEN WY DOEN.

13 ENDE HY SEYDE TOT HAER; EN

EYSCHT NIET MEER, DAN 'T GENE U GESET IS.

14 ENDE HEM VRAEGDEN OOK DE KRYGS-LIEDEN, SEGGENDE; ENDE WY, WAT SULLEN WY DOEN? ENDE HY SEYDE TOT HAER; EN DOET NIEMANT OVERLAST, NOCH EN ONTVREEMT NIEMANT 'T SYNE MET BEDROG, ENDE LAET U VERGENOEGEN MET UWE BEZOLDINGEN.

15 ENDE ALS HET VOLK VERWACHTEDE, ENDE ALLE IN HARE HERTEN OVERLEYDEN VAN JOANNE, OF HY NIET MOGELYK DE CHRISTUS EN WARE,

16 SOO ANTWOORDDE JOANNES AEN ALLEN, SEGGENDE; IK DOOPE U WEL MET WATER: MAER HY KOMT DIE STERCKER IS DAN IK, WIEN IK NIET WEERDIG EN BEN DEN RIEM VAN SYNE SCHOENEN TE ONTBINDEN: DESE SAL U DOOPEN MET DEN HEYLIGEN GEEST ENDE MET VYER.

17 WIENS WAN IN SYNE HANDT IS, ENDE HY SAL SYNEN DORSCH-VLOER DOOR-SUYVEREN, ENDE DE TARWE SAL HY IN SYNE SCHUERE T'SAMEN BRENGEN, MAER 'T KAF SAL HY MET ONUYTBLUSSCHELIK VYER VERBRANDEN.

18 HY DAN OOK NOCH VELE ANDERE DINGEN VERMANENDE, VERKONDIGDE DEN VOLCKE HET EUANGELIUM.

19 MAER ALS HERODES DE VIERVORST VAN HEM BESTRAFT WIERT, OM HERODIAS PHILIPPI SYNS BROEDERS WYFS WILLE, ENDE OVER ALLE BOSE [STUCKEN,] DIE HERODES DEDE,

20 SOO HEEFT HY OOK DIT NOCH BOVEN ALLES DAER TOE GEDAEN, DAT HY JOANNEM IN DE GEVANGENISSE GESLOTEN HEEFT.

21 ENDE HET GESCHIEDDE, DOE ALLE HET VOLK GEDOOPT WIERT, ENDE JESUS [OOK] GEDOOPT WAS, ENDE BADT, DAT DEN HEMEL GEOPENT WIERT:

22 ENDE DAT DE HEYLIGE GEEST OP HEM NEDERDAELDE IN LIGHAMELICHE GEDAENTE GELYK EEN DUYVE: ENDE DATTER EEN STEMME GESCHIEDDE

UYT

UYT DEN HEMEL, SEGGENDE; GY ZYT MYN GELIEFDE SONE, IN U HEBBE IK MYN WELBEHAGEN.

23 ENDE HY JESUS BEGON ONTRENT DERTIG JAREN [OUDT] TE WESEN, ZYNDE (ALSOO MEN MEYNDE) DE SONE JOSEPHS, DES [SOONS] HELI,

24 DES [SOONS] MATTHAT, DES [SOONS] LEVI, DES [SOONS] MELCHI, DES [SOONS] JANNA, DES [SOONS] JOSEPHS,

25 DES [SOONS] MATTHATHIA, DES [SOONS] AMOS, DES [SOONS] NAUM, DES [SOONS] ESLI, DES [SOONS] NAGGAI.

26 DES [SOONS] MAATH, DES [SOONS] MATTHATHIA, DES [SOONS] SEMEI, DES [SOONS] JOSEPHS, DES [SOONS] JUDA,

27 DES [SOONS] JOANNA, DES [SOONS] RHESA, DES [SOONS] ZOROBABEL, DES [SOONS] SALATHIEL, DES [SOONS] NERI.

28 DES [SOONS] MELCHI, DES [SOONS] ADDI, DES [SOONS] COSAM, DES [SOONS] ELMODAM, DES [SOONS] ER,

29 DES [SOONS] JOSE, DES [SOONS] ELIEZER, DES [SOONS] JORIM, DES [SOONS] MATTHAT, DES [SOONS] LEVI,

30 DES [SOONS] SIMEON, DES [SOONS] JUDA, DES [SOONS] JOSEPHS, DES [SOONS] JONAN, DES [SOONS] ELIAKIM,

31 DES [SOONS] MELEA, DES [SOONS] MAINAN, DES [SOONS] MATTHATHA, DES [SOONS] NATHAN, DES [SOONS] DAVIDS,

32 DES [SOONS] JESSE, DES [SOONS] OBED, DES [SOONS] BOOZ, DES [SOONS] SALMON, DES [SOONS] NAASSON,

33 DES [SOONS] AMINADAB, DES [SOONS] ARAM, DES [SOONS] ESROM, DES [SOONS] PHARES, DES [SOONS] JUDA.

34 DES [SOONS] JACOBS, DES [SOONS] ISAACS, DES [SOONS] ABRAHAMS, DES [SOONS] THARA, DES [SOONS] NACHOR,

35 DES [SOONS] SARUCH, DES [SOONS] RAGAU, DES [SOONS] PHALECK, DES

[SOONS] HEBER, DES [SOONS] SALA,
 36 DES [SOONS] CAINAN, DES [SOONS]
 ARPHAXAD, DES [SOONS] SEM, DES
 [SOONS] NOË: DES [SOONS] LAMECH,
 37 DES [SOONS] MATHUSALA, DES
 [SOONS] ENOCH, DES [SOONS] JARED,
 DES [SOONS] MALALEEL, DES [SOONS]
 CAINAN,
 38 DES [SOONS] ENOS, DES [SOONS]
 SETH, DES [SOONS] ADAMS, DES [SOONS]
 GODTS.

HET IV. CAPITTEL.

1. CHRISTUS VAST IN DE WOESTYNE VEERTIG DAGEN, ENDE WORT VAN DEN DUYVEL VERSOCHT. 14 KEERT WEDEROM NA GALILEAM, ENDE LEERT IN DE SYNAGOGE TOT NAZARETH, UYT ESAIE CAP. 61, DAT HY DE BELOOFDE MESSIAS WAS. 23 ENDE WYST AEN MET DE EXEMPELEN ELIE ENDE ELISEI, WAEROM HY DAER GEËN WONDER-WERCKEN EN DEDE. 28 WAEROM SY TOORNIG ZYNDE, TRACHTEN HEM TE DOODEN. 31 LEERT TE CAPERNAUM OP DEN SABBATH. 33 ENDE DRYFT ALDAER EENEN DUYVEL UYT. 38 GENEEST DE SCHOON-MOEDER PETRI VAN DE KORTSE, ENDE VELE ANDERE KRANCKE ENDE BESETENE. 42 GAET VAN DAER ENDE PREDIKT OOK IN DE ANDERE STEDEN VAN GALILEA.

1 ENDE JESUS VOL DES HEYLIGEN
 GEESTS KEERDE WEDEROM VAN
 DEN JORDAEN, ENDE WIERT DOOR DEN
 GEEST GELEYDET IN DE WOESTYNE,

2 ENDE WERT VEERTIG DAGEN
 VERSOCHT VAN DEN DUYVEL: ENDE
 EN AT GANTSCH NIET IN DIE DAGEN,
 ENDE ALS DESELVE GE-EYNDIGT WA-
 REN, SOO HONGERDE HEM TEN LAET-
 STEN.

3 ENDE DE DUYVEL SEYDE TOT
 HEM; INDIEN GY GODTS SONE ZYT,
 SEGHT TOT DESEN STEEN, DAT HY BROOT
 WORDE.

4 ENDE JESUS ANTWOORDDE HEM,
 SEGGENDE; DAER IS GESCHREVEN, DAT
 DE MENSCH BY BROOT ALLEEN NIET
 EN SAL LEVEN, MAER BY ALLE WOORT
 GODTS.

5 ENDE ALS HEM DE DUYVEL GE-
 LEYDT HADDE OP EENEN HOGEN BERG,
 TOONDE HY HEM ALLE DE KONINGRYC-
 KEN DER WERELT, IN EENEN OOGEN-
 BLIK TYTS.

6 ENDE DE DUYVEL SEYDE TOT HEM;
 IK

IK SAL U ALLE DESE MACHT ENDE DE HEERLIKHEYT DER SELVER [KONINGRYCKEN] GEVEN: WANT SY IS MY OVERGEGEVEN; ENDE IK GEEFSE WIEN IK OOK WIL.

7 INDIEN GY DAN MY SULT AEN-BIDDEN, SOO SAL 'T ALL' UWE ZYN.

8 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT HEM; GAET WECH VAN MY SATAN: WANT DAER IS GESCHREVEN; GY SULT DEN HEERE UWEN GODT AEN-BIDDEN, ENDE HEM ALLEENE DIENEN.

9 ENDE HY LEYDDE HEM NA JERUSALEM, ENDE STELDE HEM OP DE TINNE DES TEMPELS, ENDE SEYDE TOT HEM; INDIEN GY DE SONE GODTS ZYT, WERPT U SELVEN VAN HIER NEDERWAERTS.

10 WANT DAER IS GESCHREVEN, DAT HY SYNE ENGELN VAN U BEVELEN SAL, DAT SY U BEWAREN SULLEN.

11 ENDE DAT SY U OP DE HANDEN NEMEN SULLEN, OP DAT GY UWEN VOET NIET T'EEENIGER TYT AEN EENEN STEEN EN STOOTET.

12 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT HEM; DAER IS GESEGT; GY EN SULT DEN HEERE UWEN GODT NIET VERSOECKEN.

13 ENDE ALS DE DUYVEL ALLE VERSOECKINGE VOLEYNDIGT HADDE, WEEK HY VAN HEM VOOR EENEN TYT.

14 ENDE JESUS KEERDE WEDEROM DOOR DE KRACHT DES GEESTS NA GALILEEN: ENDE HET GERUCHTE VAN HEM GING UYT DOOR 'T GEHEELE OMLIGGENDE LANT.

15 ENDE HY LEERDE IN HARE SYNAGOGEN, ENDE WIERT VAN ALLEN GEPRESEN:

16 ENDE HY QUAM TOT NAZARETH, DAER HY OP-GEVOEDT WAS, ENDE GING, NA SYNE GEWOONTE, OP DEN DAG DES SABBATHS IN DE SYNAGOGE: ENDE STONT OP OM TE LESEN.

17 ENDE HEM WIERT GEGEVEN HET BOEK DES PROPHETEN ESAIE, ENDE
ALS

ALS HY 'T BOEK OPEN GEDAEN HADDE VONT HY DE PLAETSE DAER GESCHREVEN WAS,

18 DE GEEST DES HEEREN [IS] OP MY, DAEROM HEEFT HY MY GESALFT: HY HEEFT MY GESONDEN OM DEN ARMEN HET EUANGELIUM TE VERKONDIGEN, OM TE GENESEN DIE GEBROKEN ZYN VAN HERTEN,

19 OM DEN GEVANGENEN TE PREDIKEN LOSLATINGE, ENDE DEN BLINDEN HET GESICHTE, OM DE VERSLAGENE HENEN TE SENDEN IN VRYHEYT; OM TE PREDIKEN HET AENGENAEM JAER DES HEEREN.

20 ENDE ALS HY 'T BOEK TOEGEDAEN, ENDE DEN DIENAER WEDER GEGEVEN HADDE, SAT HY NEDER: ENDE DE OOGEN VAN ALLEN IN DE SYNAGOGEN WAREN OP HEM GESLAGEN.

21 ENDE HY BEGON TOT HAER TE SEGGEN; HEDEN IS DESE SCHRIFT IN UWE OOREN VERVULT.

22 ENDE SY GAVEN HEM ALLE GETUYGENISSE, ENDE VERWONDERDEN HAER OVER DE AENGENAME WOORDEN, DIE UYT SYNEN MONT VOORT QUAMEN: ENDE SEYDEN; IS DESE NIET DE SONE JOSEPHS?

23 ENDE HY SEYDE TOT HAER; GYSULT SONDER TWYFFEL TOT MY DIT SPREEK-WOORT SEGGEN; MEDICYNMEESTER GENEEST U SELVEN: AL WAT WY GEHOORT HEBBEN, DAT IN CAPERNAUM GESCHIEDT IS, DOET [DAT] OOK HIER IN UW' VADER-LANT.

24 ENDE HY SEYDE; VOORWAER IK SEGGE U, DAT GEEN PROPHEET AENGENAEM EN IS IN SYN VADER-LANT.

25 MAER IK SEGGE U IN DER WAERHEYT; DAER WAREN VELE WEDUWEN IN ISRAËL IN DE DAGEN ELIE, DOE DEN HEMEL DRIE JAREN ENDE SES MAENDEN GESLOTEN WAS: SOO DAT DAER GROTEN HONGERS-NOOT WIERT OVER 'T GEHEELE LANT.

26 ENDE TOT GENE VAN HAER EN WIERT ELIAS GESONDEN, DAN NA SA-

REPTA SIDONIS, TOT EEN VROUWE,
[DIE] WEDUWE [WAS.]

27 ENDE DAER WAREN VELE ME-
LAETSCHEN IN ISRAËL TEN TYDEN DES
PROPHETEN ELISEI, ENDE GEEN VAN
HAER EN WIERT GEREYNIGT DAN
NAAMAN DE SYRIER.

28 ENDE SY WIERDEN ALLE IN DE
SYNAGOGHE MET TOORNE VERVULT, ALS
SY DIT HOORDEN.

29 ENDE OPSTAENDE WIERPEN SY
HEM UYT BUYTEN DE STADT, ENDE
LEYDDEN HEM OP DEN TOP DES BERGS,
OP DEN WELCKEN HARE STADT GE-
BOUWT WAS, OM HEM VAN DE STEYL-
TE AF TE WERPEN.

30 MAER HY DOOR HET MIDDEN
VAN HAER DOOR GEGAEN ZYNDE GING
WECH.

31 ENDE HY QUAM AF TOT CAPER-
NAUM, EEN STADT VAN GALILEA, EN-
DE LEERDE HAER OP DE SABBATH-DA-
GEN.

32 ENDE SY VERSLOEGEN HAER OVER
SYNE LEERE, WANT SYN WOORDT WAS
MET MACHT.

33 ENDE IN DE SYNAGOGHE WAS EEN
MENSCH HEBBENDE EENEN GEEST
EENS ONREYNEN DUYVELS, ENDE RIEP
UYT MET GROTER STEMME,

34 SEGGENDE; LAET AF, WAT HEB-
BEN WY MET U [TE DOEN] GY JESU
NAZARENER? ZYT GY GEKOMEN OM
ONS TE VERDERVEN? IK KENNE U WIE
GY ZYT, [NAMELIK] DE HEYLIGE
GODTS.

35 ENDE JESUS BESTRAFTE HEM,
SEGGENDE; SWYGT STIL, ENDE GAET
VAN HEM UYT. ENDE DE DUYVEL HEM
IN 'T MIDDEN GEWORPEN HEBBENDE,
VOER VAN HEM UYT, SONDER HEM YET
TE BESCHADIGEN.

36 ENDE DAER QUAM EEN VER-
BAESTHEYT OVER ALLE, ENDE SY SPRA-
KEN TE SAMEN TOT MALKANDEREN,
SEGGENDE; WAT WOORT IS DIT, DAT
HY MET MACHT ENDE KRACHT DEN
ONREYNEN GEESTEN GEBIEDT, ENDE
SY VAREN UYT? C C EN-

37 ENDE HET GERUCHTE VAN HEM GING UYT IN ALLE PLAETSEN DES OMLIGGENDEN LANTS.

38 ENDE [JESUS] OPGESTAEN ZYNDE UYT DE SYNAGOGES, GING IN 'T HUYS SIMONIS: ENDE SIMONIS WYFS MOEDER WAS MET EEN GROTE KORTSE BEVANGEN, ENDE SY BADEN HEM VOOR HAER.

39 ENDE STAENDE BOVEN HAER, BESTRAFTE HY DE KORTSE, ENDE [DE KORTSE] VERLIET HAER: ENDE SY VAN STONDEN AEN OPSTAENDE DIENDE HAER-LIEDEN.

40 ENDE ALS DE SONNE ONDER GING, ALLE DIE KRANCKE HADDEN, MET VERSCHEYDENE SIEKTEN [BEVANGEN,] BRACHTEN DIE TOT HEM, ENDE HY LEYDE EEN YEGELIK VAN HAER DE HANDEN OP, ENDE GENAS DESELVE.

41 ENDE DAER VOEREN OOK DUYVELEN UYT VAN VELEN, ROEPENDE, ENDE SEGGENDE; GY ZYT DE CHRISTUS, DE SONE GODTS. ENDE [HAER] BESTRAFFENDE EN LIET HY DIE NIET SPREKEN, OM DAT SY WISTEN DAT HY DE CHRISTUS WAS.

42 ENDE ALS HET DAG WIERT, GING HY UYT ENDE TROK NA EEN WOESTE PLAETSE: ENDE DE SCHAREN SOCHTEN HEM, ENDE QUAMEN TOT BY HEM, ENDE HIELDEN HEM OP, DAT HY VAN HAER NIET EN SOUDE WECH GAEN.

43 MAER HY SEYDE TOT HAER; IK MOET OOK ANDERE STEDEN HET EUANGELIUM DES KONINGRYKS GODTS VERKONDIGEN: WANT DAER TOE BEN IK UYT-GESONDEN.

44 ENDE HY PREDIKTE IN DE SYNAGOGEN VAN GALILEA.

HET V. CAPITTEL.

I CHRISTUS LEERT DE SCHAREN UYT HET SCHIP PETRI. 4 ENDE NA EENEN MIRAKELEUSEN VISCHVANG, BELOOFT HY HEM ENDE SYNE MEDE-GESELLEN TE MAKEN TOT VISSCHERS DER MENSCHEN. 12 REYNIGT EENEN MELAETSCHEN. 17 GENEEST EENEN GERAEKTEN. 21 ENDE BEWYST DAER UYT, DAT HY MACHT HADDE DE SONDEN TE VERGEVEN. 27 BEROEPT LEVI OP DEN TOL SITTENDE, 29 EET MET HEM ENDE ANDERE TOLLENAREN. 31 ENDE GEEFT DAER VAN REDEN.

DEN. 33 VERDEDIGT SYNE DISCIPELEN MET VER-
SCHEYDENE GELYCKENISSEN, WAEROM SY NIET EN
VASTEDEN.

1 ENDE HET GESCHIEDDE ALS DE
SCHARRE OP HEM AENDRONG, OM
HET WOORT GODTS TE HOOREN, DAT
HY STONT BY HET MEYR GENNESARET.

2 ENDE HY SAGH TWEE SCHEPEN
AEN [DEN OEVER] VAN HET MEYR
LIGGENDE, ENDE DE VISSCHERS WA-
REN DAER UYT GEGAEN, ENDE SPOEL-
DEN DE NETTEN.

3 ENDE HY GING IN EEN VAN DIE
SCHEPEN, HET WELCKE SIMONIS WAS,
ENDE BADT HEM, DAT HY EEN WEY-
NIG VAN HET LANT AF-STAKE: ENDE
NEDERSITTENDE LEERDE HY DE SCHA-
REN UYT HET SCHIP.

4 ENDE ALS HY AF-LIET VAN SPRE-
KEN, SEYDE HY TOT SIMON; STEEKT
AF NA DE DIEPTE, ENDE WERPT UWE
NETTEN UYT OM TE VANGEN.

5 ENDE SIMON ANTWOORDDE ENDE
SEYDE TOT HEM; MEESTER WY HEBBEN
DEN GEHEELEN NACHT OVER GEAR-
BEYT, ENDE NIET GEVANGEN: DOCH
OP UW' WOORT SAL IK HET NET UYT-
WERPEN.

6 ENDE ALS SY DAT GEDAEN HAD-
DEN, BESLOTEN SY EEN GROTE MENIG-
TE VISSCHEN, ENDE HAER NET
SCHEURDE.

7 ENDE SY WENKTEN HARE MEDE-
GENOTEN, DIE IN HET ANDER SCHIP
WAREN, DAT SY HAER SOUDEN KOMEN
HELPEN. ENDE SY QUAMEN, ENDE
VULDEN BEYDE DE SCHEPEN, SOO DAT
SY BYNA SONCKEN.

8 ENDE SIMON PETRUS [DAT] SIEN-
DE VIEL NEDER AEN DE KNYEN JESU,
SEGGENDE; HEERE GAET UYT VAN MY,
WANT IK BEN EEN SONDIG MENSCH.

9 WANT VERBAESTHEYT HADDE
HEM BEVANGEN, ENDE ALLE DIE MET
HEM WAREN, OVER DEN VANG DER
VISSCHEN, DIE SY GEVANGEN HADDEN.

10 ENDE DESGELYKS OOK JACOBUM
ENDE JOANNEM DE SONEN ZEBEDEI,

DIE SIMONIS MEDE-GENOTEN WAREN. ENDE JESUS SEYDE TOT SIMON; EN VREEST NIET: VAN NU AEN-SULT GY MENSCHEN VANGEN.

11 ENDE ALS SY DE SCHEPEN AEN LANT GESTIERT HADDEN, VERLIETEN SY ALLES, ENDE VOLGDEN HEM.

12 ENDE 'T GESCHIEDDE ALS HY IN EENE DIER STEDEN WAS, SIET DAER [WAS] EEN MAN VOL MELAETSHEYT, ENDE JESUM SIENDE VIEL HY OP HET AENGESICHT, ENDE BADT HEM, SEGGENDE; HEERE, SOO GY WILT, GY KONDT MY REYNIGEN.

13 ENDE HY DE HANT UYT-STRECKENDE RAEKTE HEM AEN, ENDE SEYDE; IK WIL, WORT GEREYNIGT. ENDE TERSTONT GING DE MELAETSHEYT VAN HEM.

14 ENDE HY GEBOODT HEM, DAT HY HET NIEMANT SEGGEN EN SOUDE: MAER GAET HENEN [SEYDE HY,] VERTOONT U SELVEN DEN PRIESTER, ENDE OFFERT VOOR UWE REYNIGINGE, GELYK MOSES GEBODEN HEEFT, HAER TOT EEN GETUYGENISSE.

15 MAER 'T GERUCHTE VAN HEM GING TE MEER VOORT: ENDE VELE SCHAREN QUAMEN TESAMEN OM [HEM] TE HOREN, ENDE DOOR HEM GENESEN TE WORDEN VAN HARE KRANKHEDEN.

16 MAER HY VERTROK IN DE WOESTYNEN, ENDE BADT [ALDAER.]

17 ENDE HET GESCHIEDDE IN EEN DIER DAGEN, DAT HY LEERDE, ENDE [DAER] SATEN PHARIZEEN ENDE LEE-RAERS DER WET, DIE VAN ALLE VLECKEN VAN GALILEEN, ENDE JUDEA, ENDE JERUSALEM GEKOMEN WAREN: ENDE DE KRACHT DES HEEREN WAS [DAER] OM HAER TE GENESEN.

18 ENDE SIET [EENIGE] MANNEN BRACHTEN OP EEN BEDDE EENEN MENSCHEN DIE GERAECT WAS: ENDE SOCHTEN HEM IN TE BRENGEN, ENDE VOOR HEM TE LEGGEN.

19 ENDE NIET VINDENDE, WAER DOOR SY HEM INBRENGEN MOCHTEN,
OVER-

OVERMITS DE SCHARE, SOO KLOMMEN SY OP HET DAK, ENDE LIETEN HEM DOOR DE TICHELEN NEDER MET 'T BEDDEKEN, IN 'T MIDDEN, VOOR JESUM.

20 ENDE HY SIENDE HAER GELOVE SEYDE TOT HEM; MENSCHEN UWE SONDEN ZYN U VERGEVEN.

21 ENDE DE SCHRIFT-GELEERDE ENDE DE PHARIZEEN BEGONDEN TE OVERDENKEN, SEGGENDE; WIE IS DESE, DIE [GODTS-]LASTERINGE SPREEKT? WIE KAN DE SONDEN VERGEVEN DAN GODT ALLEEN?

22 MAER JESUS HARE OVERDENCINGEN BEKENNENDE, ANTWOORDDE ENDE SEYDE TOT HAER; WAT OVERDENKT GY IN UWE HERTEN.

23 WELK IS LIGTELYCKER TE SEGGEN; UWE SONDEN ZYN U VERGEVEN, OFTE TE SEGGEN; STAET OP ENDE WANDELT?

24 DOCH OP DAT GY MEUGT WETEN, DAT DE SONE DES MENSCHEN MACHT HEEFT OP DER AERDEN DE SONDEN TE VERGEVEN, (SEYDE HY TOT DEN GERAECTEN,) IK SEGGE U STAET OP ENDE NEEMT UW' BEDDEKEN OP, ENDE GAET HENEN NA UW' HUYS.

25 ENDE HY TERSTONT VOOR HAER OPSTAENDE, [ENDE] OP-GENOMEN HEBBENDE 'T GENE DAER HY OP GELEGEN HADDE, GING HENEN NA SYN HUYS; GODT VERHEERLICKENDE.

26 ENDE ONTSETTINGE HEEFT [HAER] ALLE BEVANGEN, ENDE SY VERHEERLIKTE GODT, ENDE WIERDEN VERVULT MET VREESE, SEGGENDE; WY HEBBEN HEDEN ONGELOOFFELICKE DINGEN GESIEN.

27 ENDE NA DESEN GING HY UYT, ENDE SAGH EENEN TOLLENAER, MET NAME LEVI, SITTEN IN HET TOL-HUYS, ENDE SEYDE TOT HEM; VOLGT MY.

28 ENDE HY ALLES VERLATENDE STONT OP, ENDE VOLGDE HEM.

29 ENDE LEVI RECHTEDE HEM EEN GROTE MAELTYT AEN, IN SYN HUYS: ENDE [DAER] WAS EEN GROTE SCHA-

RE VAN TOLLENAREN, ENDE VAN ANDERE DIE MET HAER AEN-SATEN.

30 ENDE HARE SCHRIFT-GELEERDE ENDE DE PHARIZEEN MURMUREERDEN TEGEN SYNE DISCIPELEN, SEGGENDE; WAEROM EET ENDE DRINKT GY MET TOLLENAREN ENDE SONDAREN?

31 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER; DIE GESONT ZYN EN HEBBEN DEN MEDICYN-MEESTER NIET VAN NODEN, MAER DIE SIECK ZYN.

32 IK EN BEN NIET GEKOMEN OM TE ROEPEN RECHTVEERDIGE, MAER SONDAREN TOT BEKEERINGE.

33 ENDE SY SEYDEN TOT HEM; WAEROM VASTEN JOANNIS DISCIPELEN DIKMAELS, ENDE DOEN GEBEDEN, DESGELYKS OOK [DE DISCIPELEN] DER PHARIZEEN, MAER DE UWE ETEN ENDE DRINCKEN?

34 DOCH HY SEYDE TOT HAER; KONDT GY DE BRUYLOFTS-KINDEREN, TERWYLE DE BRUYDEGOM BY HAER IS, DOEN VASTEN?

35 MAER DE DAGEN SULLEN KOMEN, WANNEER DE BRUYDEGOM VAN HAER SAL WECH GENOMEN ZYN, DAN SULLEN SY VASTEN IN DIE DAGEN.

36 ENDE HY SEYDE OOK TOT HAER EEN GELYCKENISSE; NIEMANT EN SET EENEN LAP VAN EEN NIEUW KLEET, OP EEN OUDT KLEET: ANDERS SOO SCHEURT OOK DAT NIEUWE [HET OUDE,] ENDE DE LAP VAN HET NIEUWE EN KOMT MET 'T OUDE NIET OVER-EEN.

37 ENDE NIEMANT EN DOET NIEUWEN WYN IN OUDE [LEDER] SACKEN: ANDERS SOO SAL DE NIEUWE WYN DE [LEDER] SACKEN DOEN BERSTEN, ENDE DE [WYN] SAL UYT-GESTORT WORDEN, ENDE DE [LEDER] SACKEN SULLEN VERDERVEN.

38 MAER NIEUWEN WYN MOET MEN IN NIEUWE [LEDER] SACKEN DOEN, ENDE SY WORDEN BYDE TE SAMEN BEHOUDEN.

39 ENDE NIEMANT DIE OUDEN DRINKT, BEGEERT TERSTONT NIEUWEN:

WEN: WANT HY SEGHT; DE OUDE IS BETER.

HET VI. CAPITTEL.

1 DE DISCIPELEN PLUKTEN KOORN-AYREN OP DEN SABBATH, ENDE WORDEN DAER OVER VAN CHRISTO TEGEN DE PHARIZEEN VERANTWOORT. 6 CHRISTUS GENEEST OP DEN SABBATH EEN DORRE HANDT, ENDE VERDEDIGT DIT SYN DOEN. 12 BIDT OP DEN BERG, ENDE VERKIEST UYT SYNE DISCIPELEN TWAELF TOT APOSTELN. 17 GENEEST VERSCHEYDE SIECKE ENDE BE-SETENE MENSCHEN. 20 LEERT WELCKE MENSCHEN GELUK-SALIG ZYN, ENDE NIET EN ZYN. 27 VERMAENT TOT LIEFDE, OOK SELFS TEGEN DE VYANDEN. 36 TOT BARMHERTIGHEYT, ENDE TOT EEN BILLIK OORDEEL VAN SYNEN NAESTEN. 38 ALS OOK TOT WELDADIGHEYT. 41 LEERT DAT MEN HEM SELVEN EERST MOET BESIEN, ALS MEN ANDERE WIL BESTRAFFEN. 43 ENDE DAT DE BOOM UYT SYNE VRUCHTEN BEKENT WORT. 46 EYNDELICK LEERT HY MET DE GELYCKENISSE VAN EEN HUYS OP EEN ROTZE, ENDE OP ZANT GETIMMERT, DAT HET NIET GENOEG IS HEM MET DEN MONDE ALLEEN TE BELYDEN, MAER DAT MEN OOK MOET SYNEN WILLE DOEN.

1 ENDE HET GESCHIEDE OP DEN TWEEDE EERSTEN SABBATH, DAT HY DOOR HET GEZAEYDE GING, ENDE SYNE DISCIPELEN PLUKTEN AYREN, ENDE ATENSE, [DIE] WRYVENDE MET DE HANDEN.

2 ENDE SOMMIGE DER PHARIZEEN SEYDEN TOT HAER; WAEROM DOET GY DAT NIET GEOORLOFT EN IS TE DOEN, OP DE SABBATHEN.

3 ENDE JESUS HAER ANTWOORDENDE SEYDE; EN HEBT GY OOK DAT NIET GELESEN, 'T WELK DAVID DEDE WANNEER HEM HONGERDE, ENDE DEN GENEN DIE MET HEM WAREN?

4 HOE HY INGEAEN IS IN 'T HUYS GODTS, ENDE DE TOON-BROODEN GENOMEN ENDE GEGETEN HEEFT, ENDE OOK GEGEVEN DEN GENEN DIE MET HEM WAREN, WELCKE NIET EN ZYN GEOORLOFT TE ETEN, DAN ALLEEN DEN PRIESTEREN.

5 ENDE HY SEYDE TOT HAER; DE SONE DES MENSCHEN IS EEN HEERE OOK DES SABBATHS.

6 ENDE HET GESCHIEDDE OOK OP EENEN ANDEREN SABBATH, DAT HY IN DE SYNAGOGE GING, ENDE LEERDE. ENDE DAER WAS EEN MENSCH, ENDE SYNE RECHTER HANT WAS DORRE.

ENDE

7 ENDE DE SCHRIFT-GELEERDE ENDE DE PHARIZEEN NAMEN HEM WAER, OF HY OP DEN SABBATH GENESEN SOUDE: OP DAT SY [EENIGE] BESCHULDINGE TEGEN HEM MOCHTEN VINDEN.

8 DOCH HY KENDE HARE GEDACHTEN, ENDE SEYDE TOT DEN MENSCHEN, DIE DE DORRE HANDT HADDE; RYST OP, ENDE STAET IN 'T MIDDEN. ENDE HY OPGESTAEN ZYNDE, STONT [OVEREYNDE.]

9 SOO SEYDE DAN JESUS TOT HAER: IK SAL U VRAGEN: WAT IS GEOORLOFT OP DE SABBATHEN? GOET TE DOEN, OF QUAET TE DOEN? EEN MENSCHEN TE BEHOUDEN, OF TE VERDERVEN?

10 ENDE HAER ALLE RONTOM AENGESIEN HEBBENDE, SEYDE HY TOT DEN MENSCHEN; STREKT UWE HANT UYT. ENDE HY DEDE ALSOO: ENDE SYNE HANT WIERT HERSTELT, GESONT GELYK DE ANDERE.

11 ENDE SY WIERDEN VERVULT MET UYTSINNIGHEYT, ENDE SPRAKEN TESAMEN MET MALKANDEREN, WAT SY JESU DOEN SOUDEN.

12 ENDE HET GESCHIEDDE IN DIE DAGEN, DAT HY UYT-GING NA DEN BERG OM TE BIDDEN, ENDE HY BLEEF DEN NACHT OVER IN 'T GEBEDT TOT GODT.

13 ENDE ALS HET DAG WAS GEWORDEN, RIEP HY SYNE DISCIPELEN TOT HEM, ENDE VERKOOS'ER TWAELVE UYT HAER, DIE HY OOK APOSTELEN NOEMDE.

14 [NAMELIK] SIMONEM, WELKEN HY OOK PETRUM NOEMDE, ENDE ANDREAM SYNEN BROEDER, JACOBUM ENDE JOANNEM, PHILIPPUM ENDE BARTHOLOMEUM.

15 MATTHEUM ENDE THOMAM, JACOBUM DEN [SONE] ALPHEI, ENDE SIMONEM GENAEMT ZELOTEN.

16 JUDAM JACOBI, ENDE JUDAM ISCARIOT; DIE OOK DE VERRADER GEWORDEN IS.

17 ENDE MET HAER AF-GEKOMEN ZYNDE, STONT HY OP EEN VLACKE PLAETSE,

PLAETSE, ENDE [MET HEM] DE SCHARE SYNER DISCIPELEN, ENDE EEN GROTE MENIGTE DES VOLKS VAN GEHEEL JUDEA ENDE JERUSALEM, ENDE VAN DEN ZEE-KANT VAN TYRUS ENDE SIDON,

18 DIE GEKOMEN WAREN OM HEM TE HOREN, ENDE OM VAN HARE SIEKTEN GENESEN TE WORDEN, ENDE DIE VAN ONREYNE GEESTEN GEQUELT WAREN: ENDE SY WIERDEN GENESEN.

19 ENDE ALLE DE SCHARE SOCHT HEM AEN TERAKEN: WANT DAER GING KRACHT VAN HEM UYT, ENDE HY GENASSE ALLE.

20 ENDE HY SYNE OOGEN OPSLAENDE OVER SYNE DISCIPELEN, SEYDE; SALIG ZYT GY ARME: WANT UWE IS HET KONINGRYCKE GODTS.

21 SALIG ZYT GY DIE NU HONGERT: WANT GY SULT VERZADIGT WORDEN. SALIG ZYT GY DIE NU WEENT: WANT GY SULT LACHGEN.

22 SALIG ZYT GY WANNEER U DE MENSCHEN HATEN, ENDE WANNEER SY U AF-SCHEYDEN, ENDE SMADEN, ENDE UWEN NAME ALS QUAET VERWERPEN, OM DES SOONS DES MENSCHEN WILLE.

23 VERBLYDT U IN DIEN DAGE, ENDE ZYT VROLIK: WANT SIET UWEN LOON IS GROOT IN DEN HEMEL: WANT HARE VADERS DEDEN DIERGELYCKE DEN PROPHETEN.

24 MAER WEE U GY RYCKE! WANT GY HEBT UWEN TROOST WECH.

25 WEE U DIE VERZADIGT ZYT! WANT GY SULT HONGEREN: WEE U DIE NU LACHT! WANT GY SULT TREUREN ENDE WENEN.

26 WEE U WANNEER ALLE DE MENSCHEN WEL VAN U SPREKEN: WANT HARE VADERS DEDEN DIERGELYCKE DEN VALSCHEN PROPHETEN.

27 MAER IK SEGGE U-LIEDEN, DIE [DIT] HOORT; HEBT LIEF UWE VYANDEN, DOET WEL DEN GENEN DIE U HATEN.

28 ZEGENT DE GENE DIE U VERVLOECKEN, ENDE BIDT VOOR DE GENE, DIE U GEWELT DOEN.

29 DEN GENEN DIE U AEN DE WANGE SLAET, BIEDT OOK DE ANDERE: ENDE DEN GENEN DIE U DE MANTEL NEEMT, EN VERHINDERT OOK DEN ROK NIET [TE NEMEN.]

30 MAER GEEFT EEN YEGELYK DIE VAN U BEGEERT, ENDE VAN DE GENE, DIE 'T UWE NEEMT, EN EYSCHT NIET WEDER.

31 ENDE GELYK GY WILT DAT U DE MENSCHEN DOEN SULLEN, DOET GY HAER OOK DESGELYKS.

32 ENDE INDIEN GY LIEF HEBT, DIE U LIEF HEBBEN, WAT DANK HEBT GY? WANT OOK DE SONDAERS HEBBEN LIEF DE GENE DIE HAER LIEF HEBBEN.

33 ENDE INDIEN GY GOET DOET, DEN GENEN DIE U GOET DOEN, WAT DANK HEBT GY? WANT OOK DE SONDAERS DOEN HET SELVE.

34 ENDE INDIEN GY LEENT DEN GENEN, VAN WELCKEN GY HOOPT WEDER TE ONTFANGEN, WAT DANK HEBT GY? WANT OOK DE SONDAERS LEENEN DEN SONDAREN, OP DAT SY EVENGELYCKE WEDER MOGEN ONTFANGEN.

35 MAER HEBT UWE VYANDEN LIEF, ENDE DOET GOET, ENDE LEENT SONDER YET WEDER TE HOPEN: ENDE UWEN LOON SAL GROOT ZYN, ENDE GY SULT KINDEREN DES ALLERHOOGSTEN ZYN: WANT HY IS GOEDERTIEREN OVER DE ONDANKBARE ENDE BOSE.

36 WEEST DAN BARMHERTIG, GELYK OOK UWE VADER BARMHERTIG IS.

37 ENDE EN OORDEELT NIET, ENDE GY EN SULT NIET GEOORDEELT WORDEN: VERDOEMT NIET, ENDE GY EN SULT NIET VERDOEMT WORDEN: LAET LOS, ENDE GY SULT LOS GELATEN WORDEN.

38 GEEFT, ENDE U SAL GEGEVEN WORDEN: EEN GOEDE, NEER-GEDRUKTE, ENDE GESCHUDDE, ENDE OVERLOPENDE MATE SAL MEN IN UWEN SCHOOT

SCHOOT GEVEN : WANT MET DESELVE MATE DAER MEDE GY-LIEDEN METET, SAL U-LIEDEN WEDER GEMETEN WORDEN.

39 ENDE HY SEYDE TOT HAER EEN GELYCKENISSE ; KAN OOK WEL EEN BLINDE EENEN BLINDEN OP DEN WEG LEYDEN ? SULLEN SY NIET BEYDE IN DEN GRACHT VALLEN ?

40 DE DISCIPEL EN IS NIET BOVEN SYNEN MEESTER : MAER EEN YEGELIK VOLMAEKT [DISCIPEL,] SAL ZYN GELYK SYN MEESTER.

41 ENDE WAT SIET GY DEN SPLINTER , DIE IN UWS BROEDERS OOGES IS, ENDE DEN BALK DIE IN UW' EYGEN OOGES IS, EN MERKT GY NIET ?

42 OFTE HOE KONDT GY TOT UWEN BROEDER SEGGEN ; BROEDER LAET TOE DAT IK DEN SPLINTER DIE IN UW' OOGES IS UYT DOE , DAER GY SELVEN DEN BALK DIE IN UW' OOGES IS , NIET EN SIET ? GY GEVEYNSDE, DOET EERST DEN BALK UYT UW' OOGES, ENDE DAN SULT GY BESIEEN OM DEN SPLINTER UYT TE DOEN, DIE IN UW' BROEDERS OOGES IS.

43 WANT HET EN IS GEEN GOEDE BOOM , DIE QUADE VRUCHT VOORTBRENGT , NOCH GEEN QUADE BOOM, DIE GOEDE VRUCHT VOORTBRENGT.

44 WANT EEN YEGELIK BOOM WORT UYT SYN EYGEN VRUCHT GEKENT. WANT MEN LEEST GEEN VYGEN VAN DOORNEN ; NOCH MEN SNYT GEEN DRUYVEN VAN BRAMEN.

45 DE GOEDE MENSCH BRENGT HET GOEDE VOORT UYT DEN GOEDEN SCHAT SYNS HERTEN : ENDE DE QUADE MENSCH BRENGT HET QUADE VOORT UYT DEN QUADEN SCHAT SYNS HERTEN. WANT UYT DEN OVERVLOET DES HERTEN SPREEKT SYNEN MONT.

46 ENDE WAT NOEMT GY MY HEE-RE, HEERE : ENDE EN DOET NIET HET GENE DAT IK SEGGE ?

47 EEN YEGELIK DIE TOT MY KOMT, ENDE MYNE WOORDEN HOORT , ENDE DESELVE DOET, IK SAL U TOONEN WIEN HY GELYK IS.

DD 2 HY

48 HY IS GELYK EEN MENSCH DIE EEN HUYS BOUWDE, ENDE GROEF, ENDE VERDIEPTE, ENDE LEYDE HET FONDAMENT OP EEN STEEN-ROTZE: ALS NU DE HOGE VLOET QUAM, SOO SLOEG DE WATER-STROOM TEGEN DAT HUYS AEN, ENDE EN KONDE DAT NIET BEWEGEN: WANT 'T WAS OP DE STEEN-ROTZE GEGRONT.

49 MAER DIESE GEHOORT, ENDE NIET GEDAEN EN SAL HEBBEN, IS GELYK EEN MENSCH DIE EEN HUYS BOUWDE OP DE AERDE SONDER FONDAMENT: TEGEN 'T WELCKE DE WATER-STROOM AEN-SLOEG: ENDE HET VIEL TERSTONT, ENDE DE VAL VAN DAT SELVE HUYS WAS GROOT.

HET VIJ. CAPITTEL.

I CHRISTUS MAEKT GESONT DEN KNECHT EENS HOOFD-MANS TOT CAPERNAUM, WIENS GELOVE HY PRYST BOVEN ALLE ANDERE. II VERWEKT VAN DEN DOODEN EENER WEDUWEN SOON TOT NAIN. 18 BEANTWOORT DE VRAGE DER DISCIPELEN JOANNIS, ENDE BEWYST UYT SYNE EYGENE LEERE ENDE WERCKEN, DAT HY DE MESSIAS IS. 24 GEEFT VAN DEN PERSOON ENDE AMPT JOANNIS EEN HEERLIJK GETUYGENIS. 29 WAER OVER HET VOLK GODT PRYST, MAER DE PHARIZEEN VERACHTEN DEN RAET GODTS. 31 VERWYT DEN JODEN, ONDER DE GELYCKENISSE VAN HET DOEN DER KINDEREN OP DE STRATEN, HARE ONBEKEERLIKHEYT. 36 EET BY SIMON DEN PHARIZEUS, WAER EEN SONDARESSE SYNE VOETEN MET HARE TRANEN NAT MAEKT: DAER AEN HEM SIMON STOOT, ENDE CHRISTUS VERANTWOORT HAER MET DE GELYCKENISSE VAN TWEE SCHULDENAREN.

I **N**ADAT HY NU ALLE SYNE WOORDEN VOLEYNDIGT HADDE TEN AEN-HOREN DES VOLKS, GING HY IN TOT CAPERNAUM.

2 ENDE EEN DIENST-KNECHT VAN EEN SEKER HOOFD-MAN OVER HONDERT, DIE HEM SEER WEERT WAS, KRANK ZYNDE LAGH OP SYN STERVEN.

3 ENDE VAN JESU GEHOORT HEBBENDE, SONDT HY TOT HEM DE OUDERLINGEN DER JODEN, HEM BIDDENDE DAT HY WILDE KOMEN, ENDE SYNEN DIENST-KNECHT GESONT TE MAKEN.

4 DESE NU TOT JESUM GEKOMEN ZYNDE, BADEN HEM ERNSTELIK, SEGGENDE; HY IS WEERDIG DAT GY HEM DAT DOET. WANT

5 WANT HY HEEFT ONS VOLK LIEF,
ENDE HEEFT SELVE ONS DE SYNAGOGE
GEBOUWT.

6 ENDE JESUS GING MET HAER. EN-
DE ALS HY NU NIET VERRE VAN HET
HUYS WAS, SONDT DE HOOF-T-MAN
OVER HONDERT TOT HEM [EENIGE]
VRIENDEN, ENDE SEYDE TOT HEM;
HEERE EN NEEMT DE MOEYTE NIET:
WANT IK EN BEN NIET WEERDIG DAT
GY ONDER MYN DAK SOUDT IN-KOMEN.

7 DAEROM EN HEBBE IK OOK MY
SELVEN NIET WEERDIG GEACHT OM
TOT U TE KOMEN: MAER SEG'T ['T] MET
EEN WOORT, ENDE MYN KNECHT SAL
GENESEN WORDEN.

8 WANT IK BEN OOK EEN MENSCH
ONDER DE MACHT [VAN ANDERE] GE-
STELT, HEBBENDE KRYGS-KNECHTEN
ONDER MY, ENDE IK SEGGE TOT DESEN;
GAET, ENDE HY GAET: ENDE TOT DEN
ANDEREN; KOMT, ENDE HY KOMT: EN-
DE TOT MYNEN DIENST - KNECHT;
DOET DAT, ENDE HY DOET [HET.]

9 ENDE JESUS DIT HORENDE, VER-
WONDERDE HEM SYNER: ENDE SICH
OMKEERENDE SEYDE TOT DE SCHARE
DIE HEM VOLGDE; IK SEGGE U-LIEDEN,
IK EN HEBBE SOO GROTEN GELOVE
SELFS IN ISRAËL NIET GEVONDEN.

10 ENDE DIE GESONDEN WAREN,
WEDER GEKEERT ZYNDE IN HET HUYS,
VONDEN DEN KRANCKEN DIENST-
KNECHT GESONT.

11 ENDE 'T GESCHIEDDE OP DEN
VOLGENDEN [DAG] DAT HY GING NA
EEN STADT GENAEMT NAIN, ENDE
MET HEM GINGEN VELE VAN SYNE DIS-
CIPELEN, ENDE EEN GROTE SCHARE.

12 ENDE ALS HY DE POORTE DER
STADT GENAEKTE, SIET DAER, EEN
DOODE WIERT UYT-GEDRAGEN, [DIE]
EEN EENIG - GEBOREN SONE SYNER
MOEDER [WAS,] ENDE SY [WAS] WE-
DUWE, ENDE EEN GROTE SCHARE VAN
DE STADT [WAS] MET HAER.

13 ENDE DE HEERE HAER SIENDE,
WIERT INNERLIK MET ONTFERMINGE

OVER HAER BEWEEGT, ENDE SEYDE TOT HAER; EN WEENT NIET.

14 ENDE HY GING TOE, ENDE RAEKTE DE BARE AEN (DE DRAGERS NU STONDEN STILLE) ENDE HY SEYDE; JONGELING, IK SEGGE U, STAET OP.

15 ENDE DE DOODE SAT OVER-EYNDE, ENDE BEGON TE SPREKEN: ENDE HY GAF HEM SYNE MOEDER.

16 ENDE VREESE BEVINGSE ALLE, ENDE SY VERHEERLIKTE GODT, SEGGENDE; EEN GROOT PROPHEET IS ONDER ONS OPGESTAEN, ENDE GODT HEEFT SYN VOLK BESOCHT.

17 ENDE DIT GERUCHTE VAN HEM GING UYT IN GEHEEL JUDEA, ENDE IN ALLE HET OMLIGGENDE LANT.

18 ENDE DE DISCIPELEN JOANNIS BOODTSCHAPTEN HEM VAN ALLE DESE DINGEN.

19 ENDE JOANNES SEKERE TWEE VAN SYNE DISCIPELEN TOT HEM GEROEPEN HEBBENDE, SONTSE TOT JESUM, SEGGENDE; ZYT GY DE GENE DIE KOMEN SOUDE, OFTE VERWACHTEN WY EENEN ANDEREN?

20 ENDE ALS DE MANNEN TOT HEM GEKOMEN WAREN, SEYDEN SY; JOANNES DE DOPER HEEFT ONS TOT U AFGESONDEN, SEGGENDE; ZYT GY DIE KOMEN SOUDE OFTE VERWACHTEN WY EENEN ANDEREN?

21 ENDE IN DESELVE URE GENAS HY'ER VELE VAN SIEKTEN ENDE QUALLEN, ENDE BOSE GEESTEN, ENDE VELE BLINDEN GAF HY HET GESICHTE.

22 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER; GAET HENEN ENDE BOOTSCHAPT JOANNI WEDER DE DINGEN DIE GY GESIEN ENDE GEHOORT HEBT, [NAMELIK] DAT DE BLINDE WORDEN SIENDE, DE KREUPELE WANDLEN, DE MELAETSCHEN GEREYNIGT WORDEN, DE DOVE HOREN, DE DOODE OPGEWEKT WORDEN, DEN ARMEN HET EUANGELIUM VERKONDIGT WORT.

23 ENDE SALIG IS HY, DIE AEN MY NIET EN SAL GE-ERGERT WORDEN.

ALS

24 ALS NU DE BODEN JOANNIS WECH-GEAEN WAREN, BEGON HY TOT DE SCHAREN VAN JOANNE TE SEGGEN; WAT ZYT GY UYT-GEAEN IN DE WOESTYNE TE AEN-SCHOUWEN? EEN RIET DAT VAN DEN WINT GINS ENDE WEDER BEWEEGT WORT?

25 MAER WAT ZYT GY UYT-GEAEN TE SIEN? EENEN MENSCH MET SACHTE KLEEDEREN BEKLEET? SIET, DIE IN HEERLICKE KLEEDINGE ENDE WEL-LUST ZYN, DIE ZYN IN DE KONINGLIJCKE HOVEN.

26 MAER WAT ZYT GY UYT-GEAEN TE SIEN? EENEN PROPHEET? JA IK SEGGE U, OOK VEEL MEER DAN EEN PROPHEET.

27 DESE IS 'T VAN WELCKEN GESCHREVEN IS; SIET IK SENDE MYNEN ENGEL VOOR UW' AENGESICHT, DIE UWEN WEG VOOR U HENEN BEREYDEN SAL.

28 WANT IK SEGGE U-LIEDEN, ONDER DIE VAN VROUWEN GEBOREN ZYN, EN IS NIEMANT MEERDER PROPHEET DAN JOANNES DE DOOPER: MAER DE MINSTE IN 'T KONINGRYCKE GODTS, IS MEERDER DAN HY.

29 ENDE ALLE HET VOLK [HEM] HORENDE, ENDE DE TOLLENAERS, DIE MET DEN DOOP JOANNIS GEDOOPT WAREN, RECHTVEERDIGDEN GODT.

30 MAER DE PHARIZEEN ENDE DE WET-GELEERDE HEBBEN DEN RAET GODTS TEGEN HAER SELVEN VERWORPEN, VAN HEM NIET GEDOOPT ZYNDE.

31 ENDE DE HEERE SEYDE; BY WIEN SAL IK DAN DE MENSCHEN VAN DIT GESLACHTE VERGELYCKEN? ENDE WIEN ZYN SY GELYK?

32 SY SYN GELYK DE KINDEREN, DIE OP DE MERKT SITTEN, ENDE MALKANDEREN TOE-ROEPEN ENDE SEGGEN; WY HEBBEN U OP DE FLUYTE GESPEELT, ENDE GY EN HEBT NIET GEDANST: WY HEBBEN U KLAEG-LIEDEN GESONGEN, ENDE GY EN HEBT NIET GEWEENT.

WANT

33 WANT JOANNES DE DOOPER IS GEKOMEN, NOCH BROOT ETENDE, NOCH WYN DRINKENDE, ENDE GY SEGTT; HY HEEFT DEN DUYVEL.

34 DE SONE DES MENSCHEN IS GEKOMEN, ETENDE ENDE DRINCKENDE, ENDE GY SEGTT; SIET DAER EEN MENSCH [DIE] EEN VRAET ENDE WYN-SUYPER [IS,] EEN VRIENT VAN TOLLERAREN ENDE SONDAREN.

35 DOCH DE WYSHEYT IS GERECHTVEERDIGT GEWORDEN VAN ALLE HARE KINDEREN.

36 ENDE EEN DER PHARIZEEN BADT HEM, DAT HY MET HEM ATE: ENDE IN-GEGAEN ZYNDE IN DES PHARIZEEN HUYS SAT HY AEN.

37 ENDE SIET, EEN VROUWE IN DE STADT, WELCKE EEN SONDARESSE WAS, VERSTAENDE DAT HY IN DES PHARIZEEN HUYS AEN-SAT, BRACHT EEN ALABASTER FLESSCHE MET SALVE.

38 ENDE STAENDE ACHTER AEN SYNE VOETEN, WEENENDE, BEGON SY SYNE VOETEN NAT TE MAKEN MET TRANEN, ENDE SY DROOGDESE AF MET 'T HAYR VAN HAER HOOFT, ENDE KUSTE SYNE VOETEN, ENDE SALFDESE MET DE SALVE.

39 ENDE DE PHARIZEUS, DIE HEM GENOODT HADDE, [SULKS] SIENDE, SPRAK BY HEM SELVEN, SEGGENDE; DESE, INDIEN HY EEN PROPHEET WARE, SOUDE WEL WETEN WAT ENDE HOEDANIGEN VROUWE DESE IS, DIE HEM AEN-RAECKT: WANT SY IS EEN SONDARESSE.

40 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT HEM; SIMON, IK HEBBE U WAT TE SEGGEN. ENDE HY SPRAK, MEESTER SEGTT HET.

41 [JESUS SEYDE,] EEN SEKER SCHULTHEER HADDE TWEE SCHULDENAERS: DE EEN WAS SCHULDIG VYF HONDERT PENNINGEN ENDE DE ANDER VYFTIG.

42 ENDE ALS SY NIET EN HADDEN OM TE BETALEN, SCHOLT HY HET HAER BEYDEN QUYTT. SEGTT DAN WIE VAN DESEN

DESEN SAL HEM MEER LIEF HEBBEN?

43 ENDE SIMON ANTWOORDENDE SEYDE; IK ACHE DAT HY 'T [IS,] DIEN HY HET MEESTE QUYT GESCHOLDEN HEEFT. ENDE HY SEYDE TOT HEM; GY HEBT RECHT GEOORDEELT.

44 ENDE HY HEM OMKEERENDE NA DE VROUWE, SEYDE TOT SIMON; SIET GY DESE VROUWE? IK BEN IN UW' HUYS GEKOMEN, WATER EN HEBT GY NIET TOT MYNE VOETEN GEGEVEN, MAER DESE HEEFT MYNE VOETEN MET TRANEN NAT GEMAEKT, ENDE MET HET HAYR HARES HOOFTS AF-GEDROOGT.

45 GY EN HEBT MY GEENEN KUS GEGEVEN: MAER DESE, VAN DAT SY IN-GEKOMEN IS, EN HEEFT NIET AF-GELATEN MYNE VOETEN TE KUSSEN.

46 MET OLIE EN HEBT GY MYN HOOFT NIET GESALFT: MAER DESE HEEFT MYNE VOETEN MET SALVE GESALFT.

47 DAEROM SEGGE IK U, HARE SONDEN ZYN [HAER] VERGEVEN DIE VELE WAREN, WANT SY HEEFT VEEL LIEF GEHADT: MAER DIEN WEYNIG VERGEVEN WORT, DIE HEEFT WEYNIG LIEF.

48 ENDE HY SEYDE TOT HAER; UWE SONDEN ZYN [U] VERGEVEN.

49 ENDE DIE MEDE AEN-SATEN BEGONDEN TE SEGGEN BY HAER SELVEN; WIE IS DESE DIE OOK DE SONDEN VERGEEFT?

50 MAER HY SEYDE TOT DE VROUWE, UW' GELOVE HEEFT U BEHOUDEN, GAET HENEN IN VREDE.

HET VIII. CAPITTEL.

I CHRISTUS REYST DOOR STEDEN ENDE VLECKEN, PREDIKENDE HET EUANGELIUM, VERGESELSCHAPT MET EENIGE VROUWEN, DIE HEM VAN HARE GOEDEREN DIENEN. 4 STELT DEN SCHAREN VOOR DE GELYCKENISSE VAN EEN ZAEYER, WIENS ZAEDT OP VERSCHEYDEN PLAETSEN VALT. 9 ENDE VERKLAERT DE SELVE SYNE DISCIPELEN IN 'T BYSONDER. 16 VERGELYKT SYN WOORT BY EEN KEERSE DIE OP DEN KANDELAER GESTELT WORDT OM TE LICHTEN. 18 LEERT DAT DIEN DIE HEEFT, NOCH MEER SAL GEGEVEN WORDEN. 19 ENDE WIE SYNE MOEDER ENDE BROEDERS ZYN. 22 STILT DEN STORM-WINT. OP DE ZEE. 26 WERPT EEN LEGIOEN DUYVELEN UYT. 31 WELCKE HY TOE-LAET IN DE VERKENS TE VAREN. 41 GAET MET JAIRO OM SYN DOCHTERKEN TE HELPEN. 43 GENEEST ONDER-

EE

WEGEN

WEGEN EEN VROUWE VAN EEN TWAEF - JARIG
BLOEDT-VLOEYEN. 49 ENDE TEN HUYSE JAIRI KO-
MENDE, WEKT SYN DOCHTERKEN OP VAN DEN DOODEN.

I ENDE 'T GESCHIEDDE DAER NA,
DAT HY REYSDE VAN D'EENE
STADT ENDE VLECKE TOT D'ANDER,
PREDIKENDE ENDE VERKONDIGENDE
'T EUANGELIUM VAN HET KONING-
RYCKE GODTS: ENDE DE TWAEFVE
[WAREN] MET HEM,

2 ENDE SOMMIGE VROUWEN, DIE
VAN BOSE GEESTEN ENDE KRANKHE-
DEN GENESEN WAREN, [NAMELIK]
MARIA, GENAEMT MAGDALENE, VAN
WELCKE SEVEN DUYVELEN UYT-GE-
GAEN WAREN,

3 ENDE JOANNA, DE HUYS-VROU-
WE CHUSE DES RENT-MEESTERS HERO-
DIS, ENDE SUSANNA, ENDE ANDERE
VELE, DIE HEM DIENDEN VAN HARE
GOEDEREN.

4 ALS NU EEN GROTE SCHARE BY-
EEN VERGADERDE, ENDE SY VAN ALLE
STEDEN TOT HEM QUAMEN, SOO SEYDE
HY DOOR GELYCKENISSE,

5 EEN ZAEYER GING UYT OM SYN
ZAET TE ZAEYEN, ENDE ALS HY ZAEY-
DE VIEL HET EEN BY DEN WEG, ENDE
WIERT VERTREDEN, ENDE DE VOGEL-
LEN DES HEMELS ATEN DAT OP.

6 ENDE HET ANDER VIEL OP EEN
STEEN-ROTZE, ENDE OP-GEWASSEN
ZYNDE IS 'T VERDORRET, OM DAT HET
GEEN VOCHTIGHEYT EN HADDE.

7 ENDE HET ANDER VIEL IN HET
MIDDEN VAN DE DOORNEN, ENDE DE
DOORNEN MEDE OP-WASSENDE VER-
STIKTEN 'T SELVE.

8 ENDE HET ANDER VIEL OP DE
GOEDE AERDE, ENDE OP-GEWASSEN
ZYNDE BRACHT HET HONDERT-VOUDI-
GE VRUCHT VOORT. DIT SEGGENDE
RIEP HY; WIE OOREN HEEFT OM TE
HOREN, DIE HORE.

9 ENDE SYNE DISCIPELEN VRAEG-
DEN HEM SEGGENDE; WAT MAG DESE
GELYCKENISSE WESEN?

10 ENDE HY SEYDE; U IS 'T GEGE-
VEN

VEN DE VERBORGENTHEDEN DES KONINGRYKS GODTS TE VERSTAEN, MAER TOT DEN ANDEREN [SPREEK IK] IN GELYCKENISSEN, OP DAT SY SIENDE NIET EN SIEN, ENDE HORENDE NIET EN VERSTAEN.

11 DIT IS NU DE GELYCKENISSE: HET ZAET IS HET WOORT GODTS.

12 ENDE DIE BY DEN WEG [BEZAEYT WORDEN,] ZYN DESE DIE HOREN: DAER NA KOMT DE DUYVEL ENDE NEEMT HET WOORT UYT HAER HERTE WECH, OP DAT SY NIET EN SOUDEN GELOVEN, ENDE SALIG WORDEN.

13 ENDE DIE OP DE STEEN ROTZE [BEZAEYT WORDEN] ZYN DESE, DIE, WANNEER SY 'T GEHOORT HEBBEN, HET WOORT MET VREUGD' ONTFANGEN: ENDE DESE EN HEBBEN GEENEN WORTEL, DIE MAER VOOR EENEN TYT GELOVEN, ENDE IN DEN TYT DER VERSOECKINGE WYCKEN SY AF.

14 ENDE DAT IN DE DOORNEN VALT, DESE ZYN DIE GEHOORT HEBBEN, ENDE HENEN GAENDE VERSTIKT WORDEN DOOR DE SORGVULDIGHEDEN, ENDE RYKDOM, ENDE WELLUSTEN DES LEVENS, ENDE EN VOLDRAGEN GEEN [VRUCHT.]

15 ENDE DAT IN DE GOEDE AERDE [VALT,] ZYN DESE, DIE HET WOORT GEHOORT HEBBENDE HET SELVE IN EEN EERLIK ENDE GOET HERTE BEWAREN, ENDE IN VOLSTANDIGHEYT VRUCHTEN VOORT-BRENGEN.

16 ENDE NIEMANT DIE EEN KEERSE ONTSTEEKT, BEDEKT DESELVE MET EEN VAT, OF SETSE ONDER EEN BEDDE: MAER SETSE OP EENEN KANDELAER, OP DAT DE GENE DIE IN-KOMEN HET LICHT SIEN MOGEN.

17 WANT DAER EN IS NIET VERBORGEN, DAT NIET OPENBAER EN SAL WORDEN: NOCH HEYMELIK, DAT NIET BEKENT EN SAL WORDEN ENDE IN 'T OPENBAER KOMEN.

18 SIET DAN, HOE GY HOORT, WANT

SOO WIE HEEFT DIEN SAL GEGEVEN WORDEN : ENDE SOO WIE NIET EN HEEFT, OOK HET GENE DAT HY MEYNT TE HEBBEN , SAL VAN HEM GENOMEN WORDEN.

19 ENDE SYNE MOEDER ENDE [SYNE] BROEDERS QUAMEN TOT HEM, ENDE EN KONDEN BY HEM NIET KOMEN VAN WEGEN DE SCHARE.

20 ENDE HEM WIERT GEBOODTSCHAPT [VAN EENIGE] DIE SEYDEN; UWE MOEDER, ENDE UWE BROEDERS STAEN DAER BUYTEN, BEGEERENDE U TE SIEN.

21 MAER HY ANTWOORDDE ENDE SEYDE TOT HAER; MYNE MOEDER ENDE MYNE BROEDERS ZYN DESE, DIE GODTS WOORT HOREN, ENDE DAT SELVE DOEN.

22 ENDE HET GESCHIEDDE IN EEN VAN DIE DAGEN, DAT HY IN EEN SCHIP GING, ENDE SYNE DISCIPELEN [MET HEM:] ENDE HY SEYDE TOT HAER; LAET ONS OVER-VAREN AEN DE ANDER ZYDE DES MEYRS. ENDE SY STAKEN AF.

23 ENDE ALS SY VOEREN, VIEL HY IN SLAEP: ENDE DAER QUAM EEN STORM VAN WINT OP 'T MEYR: ENDE SY WIERDEN VOL [WATERS,] ENDE WAREN IN NOOT.

24 ENDE SY GINGEN TOT HEM, ENDE WEKTEN HEM OP, SEGGENDE; MEESTER, MEESTER, WY VERGAEN. ENDE HY OP-GESTAEN ZYNDE BESTRAFTE DEN WINT, ENDE DE WATER-GOLVEN: ENDE SY HIELDEN OP, ENDE DAER WIERT STILTE.

25 ENDE HY SEYDE TOT HAER; WAER IS UW' GELOVE? MAER SY BEVREEST ZYNDE VERWONDERDEN HAER, SEGGENDE TOT MALKANDEREN; WIE IS DOCH DESE, DAT HY OOK DE WINDEN ENDE HET WATER GEBIEDT, ENDE SY ZYN HEM GEHOORSAEM?

26 ENDE SY VOEREN VOORT NA HET LANT DER GADARENEN, HET WELK IS TEGEN OVER GALILEEN.

ENDE

27 ENDE ALS HY AEN HET LANT UYT-GE GAEN WAS, ONTMOETED E HEM EEN SEKER MAN UYT DE STADT, DIE VAN OVER LANGEN TYT MET DUYVELEN HADDE BESETEN GEWEEST: ENDE EN WAS MET GEEN KLEEDEREN GEKLEET, ENDE EN BLEEF IN GEEN HUYS, MAER IN DE GRAVEN:

28 ENDE HY JESUM SIENDE, ENDE SEER ROEPENDE, VIEL VOOR HEM NEDER, ENDE SEYDE MET EEN GROTE STEMME; WAT HEBBE IK MET U [TE DOEN,] JESU GY SONE GODTS DES ALDERHOOGSTEN? IK BIDDE U DAT GY MY NIET EN PYNIGT.

29 WANT HY HADDE DEN ONREYNEN GEEST GEBODEN, DAT HY VAN DEN MENSCH E SOUDE UYT-VAREN, WANT HY HADDE HEM MENIGEN TYDT BEVANGEN GEHADT: ENDE HY WIERT MET KETENEN ENDE MET BOEYEN GEBONDEN OM BEWAERT TE ZYN. ENDE HY VERBRAC DE BANDEN, ENDE WIERT VAN DEN DUYVEL GEDREVEN IN DE WOESTYNEN.

30 ENDE JESUS VRAEGDE HEM, SEGGENDE; WELK IS UWEN NAEM? ENDE HY SEYDE; LEGIO. WANT VELE DUYVELEN WAREN IN HEM GEVAREN.

31 ENDE SY BADEN HEM, DAT HY HAER NIET GEBIEDEN EN SOUDE IN DEN AF-GRONT HENEN TE VAREN.

32 ENDE ALDAER WAS EEN KUDDE VELER SWYNEN WEYDENDE OP DEN BERG, ENDE SY BADEN HEM, DAT HY HAER WILDE TOE-LATEN IN DESELVE TE VAREN. ENDE HY LIET HET HAER TOE.

33 ENDE DE DUYVELEN UYT-VARENDE VAN DEN MENSCH E, VOEREN IN DE SWYNEN: ENDE DE KUDDE STORTEDE VAN DE STEYLTE AF IN 'T MEYR, ENDE VERSMOORDE.

34 ENDE DIESE WEYDDEN SIENDE HET GENE GESCHIET WAS, ZYN GEVLUCHT: ENDE HENEN GAENDE BOODTSCHAPTEN 'T IN DE STADT, ENDE OP HET LANT.

35 ENDE SY GINGEN UYT OM TE SIEN HET GENE GESCHIET WAS, ENDE QUAMEN TOT JESUM, ENDE VONDEN DEN MENSCHEN, VAN WELCKEN DE DUYVELEN UYT-GEVAREN WAREN, SITTENDE AEN DE VOETEN JESU, GEKLEET ENDE WEL BY SYN VERSTANT: ENDE SY WIERDEN BEVREEST.

36 ENDE OOK DIE HET GESIEN HADDEN VERHAELDEN HAER, HOE DE BESETENE WAS VERLOST GEWORDEN.

37 ENDE DE GEHEELE MENIGTE VAN 'T OMLIGGENDE LANT DER GADARENEN BADEN HEM, DAT HY VAN HAER WECH GINGE, WANT SY WAREN MET GROTE VREESE BEVANGEN. ENDE HY IN 'T SCHIP GEGAEN ZYNDE KEERDE WEDEROM.

38 ENDE DE MAN, VAN WELCKEN DE DUYVELEN UYT-GEVAREN WAREN, BADT HEM DAT HY MOCHTE BY HEM ZYN; MAER JESUS LIET HEM VAN HEM GAEN, SEGGENDE;

39 KEERT WEDER NA UW' HUYS, ENDE VERTELT WAT GROTE DINGEN U GODT GEDAEN HEEFT. ENDE HY GING HENEN DOOR DE GEHELE STADT VERKONDIGENDE WAT GROTE DINGEN JESUS HEM GEDAEN HADDE.

40 ENDE HET GESCHIEDDE, ALS JESUS WEDER KEERDE, DAT HEM DE SCHARE ONTFING, WANT SY WAREN ALLE HEM VERWACHTENDE.

41 ENDE SIET DAER QUAM EEN MAN, WIENS NAEM WAS JAIRUS, ENDE HY WAS EEN OVERSTE DER SYNAGOGE: ENDE HY VIEL AEN DE VOETEN JESU, ENDE BADT HEM DAT HY IN SYN HUYS WILDE KOMEN.

42 WANT HY HADDE EEN EENIGE DOCHTER VAN ONTRENT TWAEF JAREN, ENDE DESE LAG OP HAER STERVEN. ENDE ALS HY HENEN GING SOO VERDRONGEN HEM DE SCHAREN:

43 ENDE EEN VROUWE DIE TWAEF JAREN LANG DEN VLOET DES BLOETS GEHADT HADDE, WELCKE ALLE HAREN LEEF-TOCHT AEN MEDICYN-MEESTERS

TE KOSTE GELEGT HADDE, ENDE VAN NIEMANT EN HADDE KONNEN GENESSEN WORDEN,

44 VAN ACHTEREN TOT HEM KOMENDE RAEKTE DEN ZOOM SYNS KLEETS AEN: ENDE TERSTONT STELPTE DE VLOET HARES BLOETS.

45 ENDE JESUS SEYDE; WIE IS 'T DIE MY HEEFT AEN-GERAEKT? ENDE ALS SY HET ALLE MISSAEKTEN, SEYDE PETRUS ENDE DIE MET HEM WAREN; MEESTER DE SCHAREN DRUCKEN ENDE VERDRINGEN U, ENDE SEGT GY; WIE IS 'T DIE MY AEN-GERAEKT HEEFT?

46 ENDE JESUS SEYDE; YEMANT HEEFT MY AEN-GERAEKT: WANT IK HEBBE BEKENT, DAT KRACHT VAN MY UYT-GE GAEN IS.

47 DE VROUWE NU SIENDE DAT SY NIET VERBORGEN EN WAS, QUAM BEVENDE, ENDE VOOR HEM NEDER-VALLENDE VERKLAERDE HEM VOOR ALLE 'T VOLK, OM WAT OORSAKE SY HEM AEN-GERAEKT HADDE, ENDE HOE SY TERSTONT GENESEN WAS.

48 ENDE HY SEYDE TOT HAER; DOCHTER ZYT WEL GEMOET, UW' GELOVE HEEFT U BEHOUDEN: GAET HENEN IN VREDE.

49 ALS HY NOCH SPRAK, QUAM DAER EEN VAN ['T HUYS] DES OVERSTEN DER SYNAGOGE, SEGGENDE TOT HEM; UWE DOCHTER IS GESTORVEN: EN ZYT DEN MEESTER NIET MOEYELIK.

50 MAER JESUS [DAT] HORENDE ANTWOORDDE HEM, SEGGENDE; EN VREEST NIET, GELOOFT ALLEENLIK, ENDE SY SAL BEHOUDEN WORDEN.

51 ENDE ALS HY IN 'T HUYS QUAM, EN LIET HY NIEMANT IN-KOMEN DAN PETRUM, ENDE JACOBUM, ENDE JOANNEM, ENDE DEN VADER ENDE DE MOEDER DES KINTS.

52 ENDE SY SCHREYDEN ALLE, ENDE MAEKTEN MISBAER OVER DESELVE. ENDE HY SEYDE; EN SCHREYD NIET, SY EN IS NIET GESTORVEN, MAER SY SLAEPT.

ENDE

53 ENDE SY BELACHTEN HEM, WETENDE DAT SY GESTORVEN WAS.

54 MAER ALS HYSE ALLE UYT-GE-DREVEN HADDE, GREEP HY HARE HANT ENDE RIEP, SEGGENDE; KINT, STAET OP.

55 ENDE HAREN GEEST KEERDE WEDER, ENDE SY IS TERSTONT OP-GE-STAEN, ENDE HY GEBOODT DAT MEN HAER T'ETEN GEVEN SOUDE.

56 ENDE HARE OUDERS ONTSETTEN HAER, ENDE HY BEVAL HAER, DAT SY NIEMANT EN SOUDEN SEGGEN HET GENE GESCHIEDT WAS.

HET IX. CAPITTEL.

I CHRISTUS SENDT SYNE APOSTELN UYT OM TE PREDIKEN, ENDE ONDERRICHTSE HOE SY HAER OP DEN WEG SOUDEN DRAGEN. 7 HERODES VAN CHRISTO GEHOORT HEBBENDE, BEGEERT HEM TE SIEN. 10 DE APOSTELN KEEREN WEDER. 12 CHRISTUS SPYSIGT ONTRENT DE 5000 MANNEN MET VYF BROODEN ENDE TWEE VISSCHEN. 18 VERSCHEYDEN GEVOELEN DES VOLKS VAN SYNEN PERSOON. 22 VOORSEGT SYNEN DOOT ENDE OPSTANDINGE. 23 ENDE VERMAENT TOT VOLSTANDIGE BELYDENISSE SYNS WOORDS. 28 WORT VOOR DRIE VAN SYNE APOSTELN OP DEN BERG VERHEERLIKT IN TEGENWOORDIGHEYT VAN MOSES ENDE ELIAS. 37 WERPT EENEN WREEDEN ONREYNEN GEEST UYT. 46 LEERT WIE ONDER SYNE DISCIPELEN DE GROOTSTE SAL ZYN. 49 VERBIEDT DIEN TE BELETTEN, DIE IN SYNEN NAME DUYVELEN UYT-WIERP. 51 REYSENDE NA JERUSALEM WEYGEREN HEM DE SAMARITANEN HERBERGE, HET WELK DE APOSTELN WILLENDEN WREKEN, VAN HEM DAER OVER BESTRAFT WORDEN. 57 DRIE BEGEREN CHRISTUM TE VOLGEN, ENDE KRYGEN ELK HAER BESONDERE ANTWOORDE.

I ENDE SYNE TWAELF DISCIPELEN TE SAMEN GEROEPEN HEBBENDE, GAF HY HAER KRACHT ENDE MACHT OVER ALLE DE DUYVELEN, ENDE OM SIEKTEN TE GENESEN.

2 ENDE SONDTSE HENEN OM TE PREDIKEN HET KONINGRYCKE GODTS, ENDE DE KRANCKE GESONT TE MAKEN.

3 ENDE HY SEYDE TOT HAER; EN NEEMT NIETS MEDE TOT DEN WEG, NOCH STAVEN, NOCH MALE, NOCH BROOT, NOCH GELT: NOCH YEMANT VAN U EN SAL TWEE ROCKEN HEBBEN.

4 ENDE IN WAT HUYS GY OOK SULT INGAEN, BLYVET ALDAER, ENDE GAET VAN DAER UYT.

5 ENDE SOO WIE U NIET EN SULLEN
ONT-

ONTFANGEN, UYT-GAENDE VAN DIE STADT, SCHUDDET OOK HET STOF AF VAN UWE VOETEN, TOT EEN GETUYGENISSE TEGEN HAER.

6 ENDE SY UYT-GAENDE DOOR-GINGEN ALLE DE VLECKEN, VERKONDIGENDE HET EUANGELIUM, ENDE GENESSENDE [DE SIECKEN] OVER AL.

7 ENDE HERODES DE VIER-VORST HOORDE ALLE DE DINGEN DIE VAN HEM GESCHIEDDEN: ENDE WAS TWYFELMOEDIG, OM DAT VAN SOMMIGE GESEGT WIERT, DAT JOANNES VAN DEN DOODEN WAS OP-GESTAEN.

8 ENDE VAN SOMMIGE, DAT ELIAS VERSCHENEN WAS: ENDE [VAN] ANDERE, DAT EEN PROPHEET VAN DEN OUDEN WAS OP-GESTAEN.

9 ENDE HERODES SEYDE; JOANNEM HEBBE IK ONTHOOF: WIE IS NU DESE, VAN WELCKEN IK SULCKE DINGEN HORE? ENDE HY SOCHT HEM TE SIEN.

10 ENDE DE APOSTELEN WEDER GEKEERT ZYNDE VERHAELDEN HEM AL WAT SY GEDAEN HADDEN. ENDE HY NAMSE MEDE ENDE VERTROK ALLEEN IN EEN WOESTE PLAETSE DER STADT GENAEMT BETHSAIDA.

11 ENDE DE SCHAREN [DAT] VERSTAENDE, VOLGDEN HEM: ENDE HY ONTFINGSE, ENDE SPRAK TOT HAER VAN HET KONINGRYCKE GODTS: ENDE DIE GENESINGE VAN NODE HADDEN, MAEKTE HY GESONT.

12 ENDE DE DAG BEGON TE DALEN: ENDE DE TWAELVE TOT HEM KOMENDE SEYDEN TOT HEM; LAET DE SCHARE VAN U, OP DAT SY HENEN GAENDE IN DE OMLIGGENDE VLECKEN ENDE IN DE DORPEN HERBERGE NEMEN MOGEN, ENDE SPYSE VINDEN: WANT WY ZYN HIER IN EEN WOESTE PLAETSE.

13 MAER HY SEYDE TOT HAER; GEEFT GY HAER TE ETEN. ENDE SY SEYDEN; WY EN HEBBEN NIET MEER ALS VYF BROODEN, ENDE TWEE VISCHEN, 'T EN ZY DAN DAT WY HENEN GAEN, ENDE SPYSE KOPEN VOOR AL DIT VOLK: F F WANT

14 WANT DAER WAREN ONTRENT VYF DUYSENT MANNEN. DOCH HY SEYDE TOT SYNE DISCIPELEN ; DOET HAER NEDER-SITTEN BY SATEN, ELCKE VAN VYFTIG.

15 ENDE SY DEDEN ALSOO, ENDE DEDENSE ALLE NEDER-SITTEN.

16 ENDE HY DE VYF BROODEN ENDE DE TWEE VISSCHEN GENOMEN HEBBENDE, SAGH OP NA DEN HEMEL, ENDE ZEGENDE DIE, ENDE BRAKSE, ENDE GAFSE DEN DISCIPELEN, OM DE SCHARRE VOOR TE LEGGEN.

17 ENDE SY ATEN ENDE WIERDEN ALLE VERZADIGT : ENDE DAER WIERT OP-GENOMEN HET GENE HAER VAN DE BROCKEN OVER - GESCHOTEN WAS, TWAELEF KORVEN.

18 ENDE 'T GESCHIEDDE, ALS HY ALLEEN WAS BIDDENDE, DAT DE DISCIPELEN MET HEM WAREN, ENDE HY VRAEGDE HAER, SEGGENDE; WIE SEGGEN DE SCHAREN DAT IK BEN?

19 ENDE SY ANTWOORDENDE SEYDEN; JOANNES DE DOOPER: ENDE ANDERE ELIAS: ENDE ANDERE, DAT EENIG PROPHEET VAN DEN OUDEN OPGESTAEN IS.

20 ENDE HY SEYDE TOT HAER; MAER GY-LIEDEN WIE SEGHT GY DAT IK BEN? ENDE PETRUS ANTWOORDENDE SEYDE; DE CHRISTUS GODTS.

21 ENDE HY GEBOODT HAER SCHERPELIK ENDE BEVAL, DAT SY DIT NIEMANT SEGGEN EN SOUDEN:

22 SEGGENDE; DE SONE DES MENSCHEN MOET VELE LYDEN, ENDE VERWORPEN WORDEN VAN DE OUDERLINGEN, ENDE OVER - PRIESTERS, ENDE SCHRIFT - GELEERDE: ENDE GEDOOT, ENDE TEN DERDEN DAGE OP-GEWEKT WORDEN.

23 ENDE HY SEYDE TOT ALLEN; SOO YEMANT ACHTER MY WIL KOMEN, DIE VERLOOCHENE HEMSELVEN, ENDE NEME SYN KRUYTS DAGELIKS OP, ENDE VOLGE MY.

24 WANT SOO WIE SYN LEVEN BEHOU-

HOUDEN WIL, DIE SAL 'T VERLIESEN:
MAER SOO WIE SYN LEVEN VERLIESEN
SAL, OM MYNENT WILLE, DIE SAL 'T
BEHOUDEN.

25 WANT WAT BAET HET EEN MEN-
SCHE, DIE DE GEHEELE WERELT SOUDE
WINNEN, ENDE HEMSELVEN VERLIE-
SEN, OFTE SCHADE [SYNS SELFS] LYDEN?

26 WANT SOO WIE HEM MYNS ENDE
MYNER WOORDEN SAL GESCHAEMT
HEBBEN, DIENS SAL DE SONE DES MEN-
SCHEN HEM SCHAMEN, WANNEER HY
KOMEN SAL IN SYN HEERLIKHEYT, EN-
DE [IN DE HEERLIKHEYT] DES VA-
DERS, ENDE DER HEYLIGE ENGELN.

27 ENDE IK SEGGE U WAERLIK,
DAER ZYN SOMMIGE DER GENE DIE
HIER STAEN, DIE DEN DOOT NIET EN
SULLEN SMAKEN, TOT DAT SY HET KO-
NINGRYCKE GODS SULLEN GESIEN HEB-
BEN.

28 ENDE 'T GESCHIEDDE ONTRENT
ACHT DAGEN NA DESE WOORDEN, DAT
HY MEDE NAM PETRUM ENDE JOAN-
NEM, ENDE JACOBUM, ENDE KLAM OP
DEN BERG OM TE BIDDEN.

29 ENDE ALS HY BADT, WIERT DE
GEDAENTE SYNS AENGESICHTS VERAN-
DERT, ENDE SYNE KLEEDINGE WIT
[ENDE] SEER BLINCKENDE.

30 ENDE SIET, TWEE MANNEN SPRA-
KEN MET HEM, WELCKE WAREN MO-
SES ENDE ELIAS.

31 DEWELCKE GESIEN ZYNDE IN
HEERLIKHEYT, SEYDEN SYNEN UYT-
GANG, DIEN HY SOUDE VOLBRENGEN
TE JERUSALEM.

32 PETRUS NU, ENDE DIE MET HEM
[WAREN,] WAREN MET SLAEP BE-
SWAERT, ENDE ONTWAECT ZYNDE,
SAGEN SY SYNE HEERLIKHEYT, ENDE
DE TWEE MANNEN DIE BY HEM STON-
DEN.

33 ENDE HET GESCHIEDDE ALS SY
VAN HEM AFSCHHEYDEN, SOO SEYDE PE-
TRUS TOT JESUM: MEESTER, HET IS
GOET DAT WY HIER ZYN: ENDE LAET
ONS DRIE TABERNAKELN MAKEN,

VOOR U EENEN , ENDE VOOR MOSES EENEN , ENDE VOOR ELIAS EENEN : NIET WETENDE WAT HY SEYDE.

34 ALS HY NU DIT SEYDE, QUAM EEN WOLCKE , ENDE OVERSCHADUWDE HAER ; ENDE SY WIERDEN BEVREEST , ALS DIE IN DE WOLCKE IN-GINGEN.

35 ENDE DAER GESCHIEDDE EEN STEMNE UYT DE WOLCKE , SEGGENDE ; DESE IS MYN GELIEFDE SONE , HOORT HEM.

36 ENDE ALS DE STEMME GESCHIEDDE , SOO WIERT JESUS ALLEEN GEVONDEN : ENDE SY SWEGEN STIL , ENDE EN VERHAELDEN IN DIE DAGEN NIEMANT YET VAN 'T GENE SY GESIEN HADDEN.

37 ENDE HET GESCHIEDDE DES DAEGS DAER AEN , ALS SY VAN DEN BERG AF-QUAMEN , DAT HEM EEN GROTE SCHARE IN 'T GEMOET QUAM.

38 ENDE SIET EEN MAN VAN DE SCHARE RIEP UYT , SEGGENDE ; MEESTER , IK BIDDE U , SIET DOCH MYNEN SOON AEN , WANT HY IS MY EEN EENIG GEBOREN.

39 ENDE SIET EEN GEEST NEEMT HEM , ENDE VAN STONDEN AEN ROEPT HY , ENDE HY SCHEURT HEM DAT HY SCHUYMT , ENDE EN WYKT NAUWELIKS VAN HEM , ENDE VERPLETTERT HEM.

40 ENDE IK HEBBE UWE DISCIPELEN GEBEDEN , DAT SY HEM SOUDEN UYTWERPEN , ENDE SY EN HEBBEN NIET GEKONNEN.

41 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE ; O ONGELOVIG ENDE VERKEERT GESLACHTE , HOE LANGE SAL IK NOCH BY U-LIEDEN ZYN , ENDE U-LIEDEN VERDRAGEN ? BRENGT UWEN SONE HIER.

42 ENDE NOCH , ALS HY [NA HEM] TOE-QUAM , SCHEURDE HEM DE DUYVEL , ENDE VERSCHEURDE [HEM :] MAER JESUS BESTRAFTE DEN ONREYNEN GEEST , ENDE MAEKTE HET KINT GESONT , ENDE GAF HEM SYNEN VADER WEDER.

43 ENDE SY WIERDEN ALLE VERSLAGEN

GEN OVER DE GROOT-DADIGHEYT GODTS. ENDE ALS SY ALLE HAER VERWONDERDEN OVER ALLE DE DINGEN, DIE JESUS GEDAEN HADDE, SEYDE HY TOT SYNE DISCIPELEN,

44 LEGGET GY DESE WOORDEN IN UWE OOREN: WANT DE SONE DES MENSCHEN SAL OVER-GELEVERT WORDEN IN DER MENSCHEN HANDEN.

45 MAER SY EN VERSTONDEN DIT WOORT NIET, ENDE HET WAS VOOR HAER VERBORGEN, ALSOO DAT SY 'T NIET EN BEGREPEN: ENDE SY VREESDEN, VAN DAT WOORT HEM TE VRA-GEN.

46 ENDE DAER REES EEN OVERLEG- GINGE ONDER HAER, NAMELIK WIE VAN HAER DE MEESTE WARE.

47 MAER JESUS SIENDE DE OVER- LEGGINGE HARER HERTEN, NAM EEN KINDEKEN, ENDE STELDE DAT BY HEM.

48 ENDE SEYDE TOT HAER; SOO WIE DIT KINDEKEN ONTFANGEN SAL IN MYNEN NAME, DIE ONTFANGT MY: ENDE SOO WIE MY ONTFANGEN SAL, DIE ONTFANGT HEM DIE MY GESON- DEN HEEFT. WANT DIE DE MINSTE ONDER U ALLEN IS, DIE SAL GROOT ZYN.

49 ENDE JOANNES ANTWOORDDE ENDE SEYDE; MEESTER, WY HEBBEN EENEN GESIEN, DIE IN UWEN NAME DE DUYVELEN UYT-WERP, ENDE WY HEBBEN 'T HEM VERBODEN, OM DAT HY [U] MET ONS NIET EN VOLGT.

50 ENDE JESUS SEYDE TOT HEM; EN VERBIET HET NIET. WANT WIE TEGEN ONS NIET EN IS, DIE IS VOOR ONS.

51 ENDE HET GESCHIEDDE, ALS DE DAGEN SYNER OPNEMINGE VERVULT WIERDEN, SOO RICHTEDE HY SYN AEN- GESICHT, OM NA JERUSALEM TE REY- SEN.

52 ENDE HY SONDT BODEN UYT VOOR SYN AENGESICHT, ENDE SY HE- NEN GEREYST ZYNDE, QUAMEN IN EEN VLEK DER SAMARITANEN, OM VOOR HEM [HERBERGE] TE BEREYDEN.

53 ENDE SY EN ONTFINGEN HEM NIET, OM DAT SYN AENGESICHT WAS [ALS] REYSENDE NA JERUSALEM.

54 ALS NU SYNE DISCIPELEN JACOBUS ENDE JOANNES [DAT] SAGEN; SEYDEN SY; HEERE WILT GY DAT WY SEGGEN, DAT VYER VAN DEN HEMEL NEDER-DALE, ENDE DESE VERSLINDE, GELYK OOK ELIAS GEDAEN HEEFT.

55 MAER HEM OMKEERENDE BESTRAFTE HYSE, ENDE SEYDE; GY EN WEET NIET VAN HOEDANIGEN GEEST GY ZYT.

56 WANT DE SONE DES MENSCHEN EN IS NIET GEKOMEN OM DER MENSCHEN ZIELEN TE VERDERVEN, MAER OM TE BEHOUDEN. ENDE SY GINGEN NA EEN ANDER VLEK.

57 ENDE HET GESCHIEDDE OP DEN WEG ALS SY REYSDEN, DAT EEN TOT HEM SEYDE; HEERE IK SAL U VOLGEN, WAER GY OOK HENEN GAET.

58 ENDE JESUS SEYDE TOT HEM; DE VOSSEN HEBBEN HOLEN, ENDE DE VOGELN DES HEMELS NESTEN: MAER DE SONE DES MENSCHEN EN HEEFT NIET, WAER HY HET HOOFT NEDER-LEGGE,

59 ENDE HY SEYDE TOT EENEN ANDEREN; VOLGT MY. DOCH HY SEYDE; HEERE LAET MY TOE, DAT IK HEENEN GA, ENDE EERST MYNEN VADER BEGRAVE.

60 MAER JESUS SEYDE TOT HEM; LAET DE DOODE HARE DOODEN BEGRAVEN: DOCH GY, GAET HENEN ENDE VERKONDIGT HET KONINGRYCKE GODTS.

61 ENDE OOK EEN ANDER SEYDE; HEERE IK SAL U VOLGEN: MAER LAET MY EERST TOE, DAT IK AFSCHeyT NEME, VAN DE GENE DIE IN MYN HUYS ZYN.

62 ENDE JESUS SEYDE TOT HEM; NIEMANT DIE SYNE HANT AEN DEN PLOEG SLAET, ENDE SIET NA HET GENE ACHTER IS, EN IS BEQUAEM TOT HET KONINGRYCKE GODTS.

HET X. CAPITTEL.

1 CHRISTUS SENDT NOCH SEVENTIG DISCIPELEN UYT OM TE PREDIKEN, ENDE ONDERRICHTSE, HOESE HAER TOT DE REYSE SCHICKEN, ENDE TEGEN DE TOEHOORDERS DRAGEN SULLEN. 13 DREYGT DE STEDEN CHORAZIA, BETSAIDA, ENDE CAPERNAUM, VAN WEGEN HARE ONBEKEERLIKHEYT, SWARE STRAFFEN. 17 DE SEVENTIG KOMEN WEDER, ENDE VERHALEN MET BLYDSCHAP WATSE UYT-GERICHT HADDEN: WELCKE CHRISTUS LEERT, WAER IN SY HAER MEEST BEHOREN TE VERBLYDEN. 21 DANKT SYNEN VADER, ENDE LEERT VAN WIEN DE SALIGMAKENDE KENNISSE KOMT. 25 BEANTWOORT EENS WET-GELEERDE VRAGE, WAT HY SOUDE MOETEN DOEN OM HET EEUWIGE LEVEN TE BEERVEN. 29 ENDE WIE SYNEN NAESTEN IS, MET DE GELYCKENISSE VAN EENEN ONDER DE MOORDENAARS GEVALLEN, ENDE VAN EEN SAMARITAËN GEHOLPEN. 38 WORT VAN TWEE SUSTERS MARTHA ENDE MARIA ONTHAELT, ENDE PRYST DE GODS-DIENSTIGHEYT MARIE, BOVEN DE SORGVULDIGHEYT VAN MARTHA.

1 ENDE NA DESEN STELDE DE HEERE NOCH ANDERE SEVENTIG, ENDE SONDTSSE HENEN VOOR SYN AENGESICHT TWEE EN TWEE, IN EEN YEDER STADT ENDE PLAETSE, DAER HY KOMEN SOUDE.

2 HY SEYDE DAN TOT HAER; DEN OOGST IS WEL GROOT, MAER DE ARBEYDERS ZYN WEYNIGE: DAEROM BIDDET DEN HEERE DES OOGST, DAT HY ARBEYDERS IN SYNEN OOGST UYT-STOOTE.

3 GAET HENEN: SIET, IK SENDE U ALS LAMMEREN IN 'T MIDDEN DER WOLVEN.

4 EN DRAEGT GEENEN BUYDEL, NOCH MALE, NOCH SCHOENEN, ENDE EN GROET NIEMANT OP DEN WEG.

5 ENDE IN WAT HUYS GY SULT INGAEN, SEG EERST; VREDE [ZY] DESSEN HUYSE.

6 ENDE INDIEN ALDAER EEN SONE DES VREDES IS, SOO SAL UWEN VREDE OP HEM RUSTEN: MAER INDIEN NIET, SOO SAL [UWEN VREDE] TOT U WEDER-KEEREN.

7 ENDE BLYFT IN DAT SELVE HUYS, ETENDE ENDE DRINKENDE 'T GENE VAN HAER [VOOR-GESET WORT.] WANT DE ARBEYDER IS SYNS LOONS WEERDIG. EN GAET NIET OVER VAN ['T EENE HUYS] IN ['T ANDER] HUYS.

8 ENDE IN WAT STADT GY SULT IN-

INGAEN, ENDE SY U ONTFANGEN, EET
HET GENE U - LIEDEN VOOR - GESET
WORT.

9 ENDE GENEEST DE KRANCKE DIE
DAER IN ZYN, ENDE SEG'T TOT HAER,
'T KONINGRYCKE GODTS IS NABY U GE-
KOMEN.

10 MAER IN WAT STADT GY SULT
IN-GAEN, ENDE SY U NIET ONTFAN-
GEN, UYT-GAENDE OP HARE STRATEN,
SOO SEG'T;

11 OOK HET STOF, DAT UYT UWE
STADT AEN ONS KLEEF'T, SCHUDDEN
WY AF OP U-LIEDEN: NOCHTANS SOO
WEET DIT, DAT HET KONINGRYCKE
GODTS NABY U GEKOMEN IS.

12 ENDE IK SEGGE U, DAT HET
[DIEN VAN] SODOMA VERDRAEGLICKER
WESEN SAL IN DIEN DAGE, DAN DE-
SELVE STADT.

13 WEE U CHORAZIN! WEE U BETH-
SAIDA! WANT SOO IN TYRUS ENDE SI-
DON DE KRACHTEN GESCHIE'T WAREN,
DIE IN U GESCHIE'T ZYN, SY SOUDEN
EERTYTS IN SAK ENDE ASSCHE SITTEN-
DE HAER BEKEERT HEBBEN.

14 DOCH HET SAL TYRUS ENDE SI-
DON VERDRAEGLICKER ZYN IN 'T OOR-
DEEL, DAN U-LIEDEN.

15 ENDE GY CAPERNAUM, DIE TOT
DEN HEMEL TOE VERHOOGT ZYT, GY
SULT TOT DER HELLEN TOE NEDERGE-
STOOTEN WORDEN.

16 WIE U HOORT DIE HOORT MY: EN-
DE WIE U VERWERPT DIE VERWERPT
MY: EN WIE MY VERWERPT, DIE VER-
WERPT DEN GENEN DIE MY GESONDEN
HEEFT.

17 ENDE DE SEVENTIG ZYN WEDER-
GEKEERT MET BLYDSCHAP, SEGGENDE;
HEERE, OOK DE DUYVELEN ZYN ONS
ONDER-WORPEN IN UWEN NAME.

18 ENDE HY SEYDE TOT HAER; IK
SAGH DEN SATAN, ALS EEN BLIKSEM,
UYT DEN HEMEL VALLen.

19 SIET IK GEVE U DE MACHT OM
OP SLANGEN ENDE SCORPIOENEN TE
TREDEN, ENDE OVER ALLE KRACHT DES
VYANTS;

VYANTS ; ENDE GEEN DING EN SAL U EENIGSINS BESCHADIGEN.

20 DOCH EN VERBLYDT U DAER IN NIET , DAT DE GEESTEN U ONDERWORPEN ZYN : MAER VERBLYDT U VEEL MEER DAT UWE NAMEN GESCHREVEN ZYN IN DE HEMELN.

21 TE DIER URE VERHEUGDE HEM JESUS IN DEN GEEST , ENDE SEYDE ; IK DANCKE U VADER , HEERE DES HEMELS ENDE DER AERDE , DAT GY DESE DINGEN VOOR DEN WYSEN ENDE VERSTANDIGEN VERBORGEN HEBT , ENDE HEBT DESELVE DEN KINDERKENS GEOPENBAERT : JA VADER , WANT ALSOO IS GEWEEST HET WELBEHAGEN VOOR U.

22 ALLE DINGEN ZYN MY VAN MYNEN VADER OVERGEGEVEN : ENDE NIEMANT EN WEET WIE DE SONE IS , DAN DE VADER : ENDE WIE DE VADER IS , DAN DE SONE , ENDE DIEN HET DE SONE SAL WILLEN OPENBAREN.

23 ENDE HEM KEERENDE NA DE DISCIPELEN , SEYDE HY [TOT HAER] ALLEEN ; SALIG ZYN DE OOGEN DIE SIEN HET GENE GY SIET.

24 WANT IK SEGGE U , DAT VELE PROPHETEN ENDE KONINGEN HEBBEN BEGEERT TE SIEN 'T GENE GY SIET , ENDE EN HEBBEN 'T NIET GESIEN : ENDE TE HOREN 'T GENE GY HOORT , ENDE EN HEBBEN 'T NIET GEHOORT.

25 ENDE SIET , EEN SEEKER WETGELEERDE STONT OP , HEM VERSOEKENDE , ENDE SEGGENDE ; MEESTER WAT DOENDE SAL IK HET EEUWIGE LEVEN BE-ERVEN ?

26 ENDE HY SEYDE TOT HEM ; WAT IS IN DE WET GESCHREVEN ? HOE LEEST GY ?

27 ENDE HY ANTWOORDENDE SEYDE ; GY SULT DEN HEERE UWEN GODT LIEF HEBBEN UYT GEHEEL UW' HERTE ENDE UYT GEHEEL UWE ZIELE , ENDE UYT GEHEEL UWE KRACHT , ENDE UYT GEHEEL UW' VERSTANT : ENDE UWEN NAESTEN ALS U SELVEN.

28 ENDE HY SEYDE TOT HEM ; GY
G G   HEBT

HEBT RECHT GEANTWOORT: DOET DAT, ENDE GY SULT LEVEN.

29 MAER HY WILLENDEN HEM SELVEN RECHTVEERDIGEN, SEYDE TOT JESUM; ENDE WIE IS MYNEN NAESTEN?

30 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE; EEN SEKER MENSCHEN QUAM AF VAN JERUSALEM NA JERICO, ENDE VIEL ONDER DE MOORDENAERS, WELKE HEM OOK UYT-GETOGEN, ENDE DAER TOE [SWARE] SLAGEN GEGEVEN HEBBENDE, GINGEN HENEN, ENDE LIETEN [HEM] HALF DOOT LIGGEN.

31 ENDE BY GEVALLE QUAM EEN SEKER PRIESTER DEN SELVEN WEG AF, ENDE HEM SIENDE GING TEGEN OVER [HEM] VOORBY.

32 ENDE DESGELYKS OOK EEN LEVYT, ALS HY WAS BY DIE PLAETSE, QUAM HY ENDE SAGH [HEM,] ENDE GING TEGEN OVER [HEM] VOORBY.

33 MAER EEN SEKER SAMARITAEN REYSENDE QUAM ONTRENT HEM, ENDE HEM SIENDE WIERT HY MET INNERLICKE ONTFERMINGE BEWEEGT.

34 ENDE HY TOT [HEM] GAENDE VERBANT SYNE WONDEN, GIETENDE DAER IN OLIE ENDE WYN: ENDE HEM HEFFENDE OP SYN EYGEN BEEST, VOERDE HEM IN DE HERBERGE, ENDE VERSORGDE HEM.

35 ENDE DES ANDEREN DAEGS WECHGAENDE LANGDE HY TWEE PENNINGEN UYT, ENDE GAFSE DEN WEERT, ENDE SEYDE TOT HEM: DRAEGT SORGE VOOR HEM: ENDE SOO WAT GY MEER [AEN HEM] TE KOSTE SULT LEGGEN, DAT SAL IK U WEDER GEVEN ALS IK WEDER KOME.

36 WIE DAN VAN DESE DRIE DUNKT U DEN NAESTEN GEWEEST TE ZYN, DES GENEN DIE ONDER DE MOORDENAERS GEVALLEN WAS?

37 ENDE HY SEYDE; DIE BARMHERTIGHEYT AEN HEM GEDAEN HEEFT. SOO SEYDE DAN JESUS TOT HEM; GAET HENEN ENDE DOET GY DESGELYKS.

38 ENDE HET GESCHIEDDE, ALS SY REYS-

REYSDEN, DAT HY QUAM IN EEN VLEK:
ENDE EEN SEKER VROUWE MET NAMEN
MARTHA ONTFING HEM IN HAER
HUYS.

39 ENDE DESE HADDE EEN SUSTER
GENAEMT MARIA, WELCKE OOK SIT-
TENDE AEN DE VOETEN JESU SYN
WOORT HOORDE.

40 DOCH MARTHA WAS SEER BESIG
MET VEEL DIENENS, ENDE DAER BY KO-
MENDE SEYDE; HEERE, EN TREKT GY
U DAT NIET AEN, DAT MYNE SUSTER
MY ALLEEN LAET DIENEN? SEGT DAN
HAER, DAT SY MY HELPE.

41 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEY-
DE TOT HAER; MARTHA, MARTHA, GY
BEKOMMERT ENDE ONTRUST U OVER
VELE DINGEN:

42 MAER EEN DING IS NODIG: DOCH
MARIA HEEFT HET GOEDE DEEL UYT-
GEKOREN, HET WELCKE VAN HAER
NIET EN SAL WECH-GENOMEN WORDEN.

HET XI. CAPITTÉL.

1 CHRISTUS SCHRYFT SYNEN DISCIPELEN EEN FOR-
MULIER VOOR, OM TE BIDDEN. 5 ENDE LEERT DOOR
DE GELYCKENISSEN VAN EEN VRIENT, ENDE VAN EEN
VADER, DATSE SULLEN VERHOORT WORDEN, DIE IN 'T
GEBEDT VOLHERDEN. 14 WERPT EENEN STOMMEN
DUYVEL UYT, ENDE WEDER - SPREEKT DE LASTERINGE
DER GENE DIE SEYDEN DAT HY SULKS DOOR BEELZE-
BUL DEDE. 24 VERHAELT DES MENSCHEN ELENDIGEN
STAET, IN WELCKEN DE ONREYNE GEEST WEDER IN-
KEERT. 27 EEN VROUWE PRYST SALIG DEN BUYK DIE
CHRISTUM GEDRAGEN HEEFT. 29 CHRISTUS BETUYGT
DAT DEN JODEN HET TEECKEN JONE SAL GEGEVEN
WORDEN. 31 STELT TEGEN HARE HARTNECKIGHEYT
HET EXEMPEL DER KONINGINNE VAN 'T ZUYDEN, ENDE
DER NINEVITEN. 33 LEERT DOOR GELYCKENISSE
VAN EEN KEERSSE, DAT MEN HET LICHT DES EUANGE-
LIUMS NIET EN MOET VERBERGEN. 37 BESTRAFT DER
PHARIZEEN ENDE SCHRIFT-GELEERDEN GEVEYNST-
HEYT, EERGIERIGHEYT, ENDE WREETHEYT TEGEN
ALLE PROPHETEN ENDE APOSTELN, ENDE DREYGT
HAER DE STRAFFE GODTS. 53 WAER OP DE PHARI-
ZEEN HEM NIEUWE LAGEN LEGGEN.

1 ENDE HET GESCHIEDDE, DOE HY
IN EEN SEKER PLAETSE WAS BID-
DENDE, ALS HY OP-HIELT, DAT EEN
VAN SYNE DISCIPELEN TOT HEM SEYDE;
HEERE LEERT ONS BIDDEN, GELYK OOK
JOANNES SYNE DISCIPELEN GELEERT
HEEFT.

2 ENDE HY SEYDE TOT HAER; WAN-

NEER GY BIDDET , SOO SEGGET: ONSE VADER, DIE IN DE HEMELN [ZYT,] UWEN NAME WORDE GEHEYLIGHT: UW³ KONINGRYCKE KOME: UWEN WILLE GESCHIEDE, GELYK IN DEN HEMEL, [ALSOO] OOK OP DER AERDEN.

3 GEEFT ONS ELCKEN DAG ONS DAGELIKS BROOT.

4 ENDE VERGEEFT ONS ONSE SONDEN: WANT OOK WY VERGEVEN EENEN YEGELICKEN DIE ONS SCHULDIG IS. ENDE EN LEYT ONS NIET IN VERSOECKINGE, MAER VERLOST ONS VAN DEN BOSEN.

5 ENDE HY SEYDE TOT HAER; WIE VAN U SAL EENEN VRIENT HEBBEN, ENDE SAL TER MIDDER-NACHT TOT HEM GAEN, ENDE TOT HEM SEGGEN; VRIENT LEENT MY DRIE BROODEN:

6 OVERMITS MYN VRIENT VAN DE REYSE TOT MY GEKOMEN IS, ENDE IK EN HEBBE NIET DAT IK HEM VOORSETTE:

7 ENDE DAT DIE VAN BINNEN ANTWOORDENDE SOUDE SEGGEN; DOET MY GEEN MOEYTE AEN: DE DEURE IS NU GESLOTEN, ENDE MYNE KINDEREN ZYN MET MY IN DE SLAEP-KAMER: IK EN KAN NIET OPSTAEN, OM U TE GEVEN.

8 IK SEGGE U-LIEDEN, HOE WEL HY NIET EN SOUDE OPSTAEN ENDE HEM GEVEN, OM DAT HY SYN VRIENT IS, NOCHTANS OM SYNE ONBESCHAEMTHEYTS WILLE, SAL HY OPSTAEN, ENDE HEM GEVEN SOO VELE ALS HY'ER BEHOEFT.

9 ENDE IK SEGGE U-LIEDEN; BIDDET, ENDE U SAL GEGEVEN WORDEN: SOECKET, ENDE GY SULT VINDEN: KLOPPET, ENDE U SAL OPEN GEDAEN WORDEN.

10 WANT EEN YEGELIK DIE BIDT, DIE ONTFANGT: ENDE DIE SOEKT, DIE VINT: ENDE DIE KLOPT, DIEN SAL OPEN GEDAEN WORDEN.

11 ENDE WAT VADER ONDER U, DIEN DE SONE OM BROOT BID, SAL HEM EENEN

EENEN STEEN GEVEN? OF OOK OM EENEN VISCH, SAL HEM VOOR EENEN VISCH EEN SLANGE GEVEN?

12 OFTE SOO HY OOK OM EEN EY SOUDE BIDDEN, SAL HY HEM EEN SCORPIOEN GEVEN?

13 INDIEN DAN GY DIE BOOS ZYT, WEET UWE KINDEREN GOEDE GAVEN TE GEVEN, HOE VEEL TE MEER SAL DE HEMELSCH E VADER DEN HEYLIGEN GEEST GEVEN DEN GENEN DIE HEM BIDDEN?

14 ENDE HY WIERP EENEN DUYVEL UYT, ENDE DIE WAS STOM. ENDE HET GESCHIEDDE, ALS DE DUYVEL UYT-GEVAREN WAS, DAT DE STOMME SPRAK, ENDE DE SCHAREN VERWONDERDEN HAER.

15 MAER SOMMIGE VAN HAER SEYDEN; HY WERPT DE DUYVELEN UYT DOOR BEELZEBUL DEN OVERSTEN DER DUYVELEN.

16 ENDE ANDERE [HEM] VERSOECKENDE, BEGEERDEN VAN HEM EEN TEECKEN UYT DEN HEMEL.

17 MAER HY KENNENDE HARE GEDACHTEN, SEYDE TOT HAER; EEN YEDER KONINGRYK DAT TEGEN HEM SELVEN VERDEELT IS, WORT VERWOEST: ENDE EEN HUYS TEGEN HEM SELVEN [VERDEELT ZYNDE,] VALT.

18 INDIEN NU OOK DE SATAN TEGEN HEM SELVEN VERDEELT IS, HOE SAL SYN RYK BESTAEN? DEWYLE GY SEGHT, DAT IK DOOR BEELZEBUL DE DUYVELEN UYT-WERPE.

19 ENDE INDIEN IK DOOR BEELZEBUL DE DUYVELEN UYT-WERPE, DOOR WIEN WERPENSE UWE SONEN UYT? DAEROM SULLEN DESE UWE RECHTERS ZYN.

20 MAER INDIEN IK DOOR DEN VINGER GODTS DE DUYVELEN UYT-WERPE, SOO IS DAN HET KONINGRYK GODTS TOT U GEKOMEN.

21 WANNEER EEN STERCKE GEWAPENDE SYN HOF BEWAERT, SOO IS [AL] WAT HY HEEFT IN VREDE.

22 MAER ALS EEN DAER OVER KOMT, DIE STERCKER IS DAN HY, ENDE HEM OVERWINT, DIE NEEMT SYNE GEHEEL WAPEN-RUSTINGE, DAER HY OP VERTROUWDE, ENDE DEELT SYNEN ROOF UYT.

23 WIE MET MY NIET EN IS, DIE IS TEGEN MY: ENDE WIE MET MY NIET EN VERGADERT, DIE VERSTROYT.

24 WANNEER DE ONREYNE GEEST VAN DEN MENSCHEN UYT-GEVAREN IS, SOO GAET HY DOOR DORRE PLAETSEN, SOECKENDE RUSTE: ENDE DIE NIET VINDENDE, SEGHT HY; IK SAL WEDER KEEREN IN MYN HUYS DAER IK UYT-GEVAREN BEN.

25 ENDE KOMENDE VINT HY HET [MET BESEMEN] GEKEERT ENDE VERCIERT.

26 DAN GAET HY HENEN, ENDE NEEMT MET HEM SEVEN ANDERE GEESTEN, BOSER DAN HY SELVE IS: ENDE IN-GEGAEN ZYNDE WONEN SY ALDAER: ENDE HET LAETSTE VAN DIEN MENSCHEN WORT ERGER DAN 'T EERSTE.

27 ENDE HET GESCHIEDDE, ALS HY DESE DINGEN SPRAK, DAT EEN SEKER VROUWE DE STEMME VERHEFFENDE UYT DE SCHARE, TOT HEM SEYDE; SALIG IS DE BUYK DIE U GEDRAGEN HEEFT, ENDE DE BORSTEN, DIE GY HEBT GEZOGEN.

28 MAER HY SEYDE; JA SALIG ZYN DE GENE DIE 'T WOORT GODTS HOREN, ENDE DAT SELVE BEWAREN.

29 ENDE ALS DE SCHAREN DICT BY-EEN VERGADERDEN, BEGON HY TE SEGGEN; DIT IS EEN BOOS GESLACHT: 'T VERSOEKT EEN TEECKEN, ENDE HAER EN SAL GEEN TEECKEN GEGEVEN WORDEN, DAN HET TEECKEN JONIS DES PROPHETEN.

30 WANT GELYK JONAS DEN NINEVITEN EEN TEECKEN GEWEEST IS, ALSOO SAL OOK DE SONE DES MENSCHEN ZYN DESEN GESLACHTE.

31 DE KONINGINNE VAN 'T ZUYDEN.

DEN SAL OP-STAEN IN 'T OORDEEL MET DE MANNEN VAN DIT GESLACHTE, ENDE SALSE VEROORDEELEN: WANT SY IS GEKOMEN VAN DE EYNDEN DER AERDE, OM TE HOREN DE WYSHEYT SALOMONS, ENDE SIET, MEER DAN SALOMON IS HIER.

32 DE MANNEN VAN NINEVE SULLEN OP-STAEN IN HET OORDEEL MET DIT GESLACHTE, ENDE SULLEN HET SELVE VEROORDELEN: WANT SY HEBBEN HAER BEKEERT OP DE PREDIKINGE JONE; ENDE SIET, MEER DAN JONAS IS HIER.

33 ENDE NIEMANT DIE EEN KEERSSE ONTSTEEKT, SET [DIE] IN 'T VERBORGEN, NOCH ONDER EEN KOORN-MATE: MAER OP EENEN KANDELAER, OP DAT DE GENE DIE IN-KOMEN HET LICHT SIEN MOGEN.

34 DE KEERSSE DES LIGHAEMS IS DE OOG. WANNEER DAN UWE OOG EEN-VOUDIG IS, SOO IS OOK UW' GEHEEL LIGHAEM VERLICHT: MAER SOO SY BOOS IS, SOO IS OOK UW' [GEHEEL] LIGHAEM DUYSTER.

35 SIET DAN TOE, DAT NIET HET LICHT, 'T WELK IN U IS, DUYSTERNISSE EN ZY.

36 INDIEN DAN UW' LIGHAEM GEHEEL VERLICHT IS, NIET HEBBENDE EENIG DEEL DAT DUYSTER IS, SOO SAL HET GEHEEL VERLICHT ZYN, GELYK WANNEER DE KEERSSE MET HET SCHYNSSEL U VERLICHTET.

37 ALS HY NU [DIT] SPRAK, BADT HEM EEN SEKER PHARIZEUS, DAT HY BY HEM HET MIDDAG-MAEL WILDE ETEN: ENDE IN-GEGAEN ZYNDE SAT HY AEN.

38 ENDE DE PHARIZEUS [DAT] SIENDE VERWONDERDE HEM, DAT HY NIET EERST VOOR HET MIDDAG-MAEL HEM GEWASSCHEN EN HADDE.

39 ENDE DE HEERE SEYDE TOT HEM; NU GY PHARIZEEN, GY REYNIGT HET BUYTENSTE DES DRINK-BEKERS ENDE DES SCHOTELS: MAER HET BINNENSTE
VAN

VAN U IS VOL VAN ROOF ENDE BOOSHEYT.

40 GY ONVERSTANDIGE, DIE HET BUYTENSTE HEEFT GEMAEKT, EN HEEFT HY OOK NIET HET BINNENSTE GEMAEKT?

41 DOCH GEEFT TOT AELMOESSEN HET GENE DAER IN IS: ENDE SIET, ALLES IS U REYN.

42 MAER WEE U PHARIZEEN! WANT GY VERTIENT MUNTE EN RUYTE, ENDE ALLE MOES-KRUYT, ENDE GY GAET VOORBY HET OORDEEL ENDE DE LIEFDE GODTS. DIT MOEST MEN DOEN, ENDE HET ANDER NIET NA-LATEN.

43 WEE U PHARIZEEN! WANT GY BEMINT HET VOOR-GESTOELTE IN DE SYNAGOGEN, ENDE DE BEGROETINGEN OP DE MERKTEN.

44 WEE U GY SCHRIFT-GELEERDE ENDE PHARIZEEN! GY GEVEYNSDE: WANT GY ZYT GELYK DE GRAVEN DIE NIET OPENBAER EN ZYN, ENDE DE MENSCHEN DIE DAER OVER WANDELLEN EN WETEN 'T NIET.

45 ENDE EEN VAN DE WET-GELEERDE ANTWOORDENDE SEYDE TOT HEM; MEESTER, ALS GY DESE DINGEN SEG'T, SOO DOET GY OOK ONS SMAETHEYT AEN.

46 DOCH HY SEYDE; WEE OOK U WET-GELEERDE! WANT GY BELASTET DE MENSCHEN MET LASTEN SWAER OM DRAGEN, ENDE SELVE EN RAEKT GY DIE LASTEN NIET AEN MET EEN VAN UWE VINGEREN.

47 WEE U! WANT GY BOUWET DE GRAVEN DER PROPHETEN, ENDE UWE VADERS HEBBEN DESELVE GEDOODT.

48 SOO GETUYGT GY DAN DAT GY MEDE BEHAGEN HEBT AEN DE WERKEN UWER VADEREN: WANT SY HEBBENSE GEDOOT, ENDE GY BOUWET HARE GRAVEN.

49 DAEROM OOK DE WYSHEYT GODTS SEG'T; IK SAL PROPHETEN ENDE APOSTELN TOT HAER SENDEN, ENDE VAN DIEN SULLEN SY [SOMMIGE] DOODEN,

DEN, ENDE [SOMMIGE] SULLEN SY UYT-JAGEN:

50 OP DAT VAN DIT GESLACHTE AF-GE-EYSCHT WERDE HET BLOET VAN ALLE DE PROPHETEN, DAT VERGOTEN IS VAN DE GRONT-LEGGINGE DER WERELT AF.

51 VAN HET BLOET ABELS TOT HET BLOET ZACHARIE, DIE GEDOOT IS TUSSCHEN DEN ALTAER ENDE HET HUYS [GODTS:] JA SEGGE IK U, HET SAL AF-GE-EYSCHT WORDEN VAN DIT GESLACHTE.

52 WEE U GY WET-GELEERDE! WANT GY HEBT DEN SLEUTEL DER KENNISSE WECH-GENOMEN: GY SELVE EN ZYT NIET IN-GE GAEN, ENDE DIE IN-GINGEN HEBT GY VERHINDERT.

53 ENDE ALS HY DESE DINGEN TOT HAER SEYDE, BEGONDEN DE SCHRIFT-GELEERDE ENDE PHARIZEEN HART AEN TE HOUDEN, ENDE HEM VAN VELE DINGEN TE DOEN SPREKEN:

54 HEM LAGEN LEGGENDE, ENDE SOECKENDE YET UYT SYNEN MONT TE BEJAGEN, OP DAT SY HEM BESCHULDIGEN MOCHTEN.

HET XIJ. CAPITTEL.

I CHRISTUS WAERSCHOUWT SYNE DISCIPELEN VOOR DEN SUER-DEESSEM DER PHARIZEEN. 4 LEERT WIE MEN MEEST MOET VRESEN. 6 VERMAENT TOT VERTROUWEN OP DE VOORSIENIGHEYT GODTS, ENDE TOT BELYDENISSE SYNS NAEMS, ENDE WAERSCHOUT VOOR DE LASTERINGEN TEGEN DEN HEYLIGEN GEEST. 13 WEYGERT EEN SCHEYDTS-MAN TE WESEN VAN ERFFENISSE TUSSCHEN BROEDERS. 15 MAENT AF VAN GIERIGHEYT MET GELYCKENISSE EENS RYCKEN MANS, DIE SYNE SCHUERE WILDE GROTER MAKEN. 22 LEERT DOOR HET EXEMPEL DER RAVEN ENDE LELIEN DAT MEN DE SORGE DESES LEVENS GODT SAL BEVELEN, ENDE VOOR AL SYN KONINGRYK SOECKEN. 33 VERMAENT TOT GEVEN VAN AELMOESSEN. 35 ENDE WAKEN TEGEN SYNE TOE-KOMSTE. 41 BESCHRYFT HET DOEN ENDE DE BELONINGE EENES GETROUWEN DIENST-KNECHTS. 45 ALS OOK HET DOEN ENDE DE STRAFFE EENS ONTROUWEN DIENST-KNECHTS. 49 SEGHT DAT HY GEKOMEN IS OM TE LYDEN, ENDE HET VYER OP AERDEN TE BRENGEN. 54 BESTRAFT DE JODEN, DAT SY DEN TYDT HARER BESOECKINGE NIET WAER EN NAMEN. 58 ENDE VERMAENT TOT VERSOENINGE MET SYNE WEDERPARTYE.

I DAER EN TUSSCHEN ALS VELE DUYSENDEN DER SCHARE BY-EEN VERGADERT WAREN, SOO DAT SY

HH

MAL-

MALKANDEREN VERTRADEN , BEGON HY TE SEGGEN TOT SYNE DISCIPELEN ; VOOR EERST WACHT U SELVEN VOOR DEN SUER-DEESSEM DER PHARIZEEN , WELCKE IS GEVEYNSTHEYT.

2 ENDE DAER EN IS NIETS BEDEKT , DAT NIET EN SAL ONTDEKT WORDEN : ENDE VERBORGEN , DAT NIET EN SAL GEWETEN WORDEN.

3 DAEROM AL WAT GY IN DUYSTERNISSE GESEGT HEBT , SAL IN 'T LICHT GEHOORT WORDEN : ENDE WAT GY IN DE OORE GESPROKEN HEBT , IN DE BINNEN-KAMERS , SAL OP DE DAKEN GEPREDIKT WORDEN.

4 ENDE IK SEGGE U MYNEN VRIENDEN ; EN VREEST U NIET VOOR DE GE-NE DIE HET LIGHAEM DOODEN , ENDE DAER NA NIET MEER EN KONNEN DOEN.

5 MAER IK SAL U TOONEN WIEN GY VREESEN SULT : VREEST DIEN , DIE NA DAT HY GEDOOT HEEFT , [OOK] MACHT HEEFT IN DE HELLE TE WERPEN : JA IK SEGGE U ; VREEST DIEN.

6 EN WORDEN NIET VYF MUSCHKENS VERKOCHT VOOR TWEE PEN- NINGSKENS ? ENDE NIET EEN VAN DIE EN IS VOOR GODT VERGETEN.

7 JA OOK DE HAYREN UWES HOOFTS ZYN ALLE GETELT. EN VREEST DAN NIET : GY GAET VELE MUSCHKENS TE BOVEN.

8 ENDE IK SEGGE U ; EEN YEGELIK DIE MY BELYDEN SAL VOOR DE MENSCHEN , DIEN SAL OOK DE SONE DES MENSCHEN BELYDEN VOOR DE ENGELEN GODTS.

9 MAER WIE MY VERLOOCHENEN SAL VOOR DE MENSCHEN , DIE SAL VERLOOCHENT WORDEN VOOR DE ENGELEN GODTS.

10 ENDE EEN YEGELIK DIE [EENIG] WOORT SPREKEN SAL TEGEN DEN SONE DES MENSCHEN , HET SAL HEM VERGEVEN WORDEN : MAER WIE TEGEN DEN HEYLIGEN GEEST GELASTERT SAL HEBBEN , DIEN EN SAL 'T NIET VERGEVEN WORDEN. ENDE

11 ENDE WANNEER SY U HENEN BRENGEN SULLEN IN DE SYNAGOGEN, ENDE [TOT] DE OVERHEDEN ENDE DE MACHTEN, SOO EN ZYT NIET BESORGT HOE OFTE WAT GY TOT VERANTWOORDINGE SEGGEN, OFTE WAT GY SPREKEN SULT.

12 WANT DE HEYLIGE GEEST SAL U IN DESELVE URE LEEREN HET GENE [GY] SPREKEN MOET.

13 ENDE EEN UYT DE SCHARE SEYDE TOT HEM; MEESTER, SEG MYNEN BROEDER, DAT HY MET MY DE ERFFENISSE DEELE.

14 MAER HY SEYDE TOT HEM; MENSCHES, WIE HEEFT MY TOT EENEN RECHTER OFTE SCHEYTS-MAN OVER U-LIEDEN GESTELT?

15 ENDE HY SEYDE TOT HAER; SIET TOE ENDE WACHT U VAN DE GIERIGHEYT: WANT HET EN IS NIET IN DE OVERVLOET [GELEGEN,] DAT YEMANT LEEFT UYT SYNE GOEDEREN.

16 ENDE HY SEYDE TOT HAER EEN GELYCKENISSE, ENDE SPRAK; EENS RYCKEN MENSCHES LANT HADDE WEL GEDRAGEN:

17 ENDE HY OVERLEYDE BY HEM SELVEN, SEGGENDE; WAT SAL IK DOEN? WANT IK EN HEBBE NIET, WAER IN IK MYNE VRUCHTEN SAL VERSAMELEN.

18 ENDE HY SEYDE; DIT SAL IK DOEN: IK SAL MYNE SCHUEREN AFBREKEN, ENDE GROTER BOUWEN, ENDE SAL ALDAER VERSAMELEN ALLE DIT MYN GEWAS, ENDE DESE MYNE GOEDEREN:

19 ENDE IK SAL TOT MYNE ZIELE SEGGEN; ZIELE, GY HEBT VELE GOEDEREN, DIE OP-GELEGT ZYN VOOR VELE JAREN, NEEMT RUSTE, EET, DRINKT, ZYT VROLIK.

20 MAER GODT SEYDE TOT HEM; GY DWAES, IN DESEN NACHT SAL MEN UWE ZIELE VAN U AF-EYSCHEN: ENDE 'T GENE GY BEREYT HEBT, WIENS SAL HET ZYN?

21 ALSOO [IS 'T MET DIEN,] DIE HEM
HH 2. SEL-

SELVEN SCHATTEN VERGADERT, ENDE NIET RYK EN IS IN GODE.

22 ENDE HY SEYDE TOT SYNE DISCIPELEN; DAEROM SEGGE IK U, EN ZYT NIET BESORGT VOOR UW' LEVEN, WAT GY ETEN SULT: NOCH VOOR HET LIGHAEM, WAER MEDE GY U KLEEDEN SULT.

23 HET LEVEN IS MEER DAN HET VOEDSEL, ENDE 'T LIGHAEM DAN DE KLEEDINGE.

24 AENMERCKT DE RAVEN, DAT SY NIET EN ZAEYEN, NOCH EN MAEYEN, WELCKE GEEN SPYS-KAMER NOCH SCHUERE EN HEBBEN, ENDE GODT VOEDT DESELVE: HOE VEEL GAET GY DE VOGELN TE BOVEN?

25 WIE DOCH VAN U KAN MET BESORGT TE ZYN EEN ELLE TOT SYN LENGTE TOE-DOEN?

26 INDIEN GY DAN OOK 'T MINSTE NIET EN KOND, WAT ZYT GY VOOR DE ANDERE DINGEN BESORGT?

27 AEN-MERKT DE LELIEN, HOE SY WASSEN. SY EN ARBEYDEN NIET, NOCH EN SPINNEN NIET: ENDE IK SEGGE U, OOK SALOMON IN ALLE SYNE HEERLIKHEYT EN IS NIET BEKLEET GEWEEST ALS EEN VAN DESE.

28 INDIEN NU GODT 'T GRAS, DAT HEDEN OP 'T VELT IS, ENDE MORGEN IN DEN OVEN GEWORPEN WORT, AL-SOO BEKLEET, HOE VEEL MEER U GY KLEYN-GELOVIGE?

29 ENDE GY-LIEDEN EN VRAEGT NIET WAT GY ETEN, OFTE WAT GY DRINCKEN SULT: ENDE EN WEEST NIET WANCKELMOEDIG.

30 WANT ALLE DESE DINGEN SOECKEN DE VOLCKEREN DER WERELT: MAER UWE VADER WEET, DAT GY DESE DINGEN BEHOEFT.

31 MAER SOEKT HET KONINGRYCKE GODTS, ENDE ALLE DESE DINGEN SULLEN U TOE-GEWORPEN WORDEN.

32 EN VREEST NIET, GY KLEYN KUDDEKEN: WANT HET IS UWES VADERS WELBEHAGEN U-LIEDEN HET KONINGRYK TE GEVEN. VER-

33 VERKOOPT HET GENE GY HEBT, ENDE GEEFT AELMOESSE. MAEKT U SELVEN BUYDELS DIE NIET EN VERouden, EEN SCHAT DIE NIET AF EN NEEMT, IN DE HEMELEN, DAER DE DIEF NIET BY EN KOMT, NOCH DE MOTTE EN VERDERFT.

34 WANT WAER UWEN SCHAT IS, ALDAER SAL OOK UW' HERTE ZYN.

35 LAET UWE LENDENEN OMGORDET ZYN, ENDE DE KEERSSEN BRANDEDE.

36 ENDE ZYT GY DEN MENSCHEN GELYK, DIE OP HAREN HEERE WACHTEN, WANNEER HY WEDER KOMEN SAL VAN DE BRUYLOFT, OP DAT ALS HY KOMT ENDE KLOPT, SY HEM TERSTONT MOGEN OPEN DOEN.

37 SALIG ZYN DIE DIENST-KNECHTEN, WELCKE DE HEERE ALS HY KOMT SAL WAKENDE VINDEN: VOORWAER IK SEGGE U, DAT HY HEM SAL OMGORDEN, ENDE SALSE DOEN AEN-SITTEN, ENDE BY-KOMENDE SAL HY HAER DIENEN.

38 ENDE SOO HY KOMT IN DE TWEEDE [NACHT-] WAKE, ENDE KOMT IN DE DERDE WAKE, ENDE VINTSE AL SOO, SALIG ZYN DESELVE DIENST-KNECHTEN.

39 MAER WEET DIT, DAT INDIEN DE HEERE DES HUYS GEWETEN HADDE IN WELCKE URE DE DIEF SOUDE KOMEN, HY SOUDE GEWAECT HEBBEN, ENDE EN SOUDE SYN HUYS NIET HEBBEN LATEN DOOR-GRAVEN.

40 GY DAN ZYT OOK BEREYT; WANT IN WELCKE URE GY'T NIET EN MEYNT, SAL DE SONE DES MENSCHEN KOMEN.

41 ENDE PETRUS SEYDE TOT HEM; HEERE, SEG T GY DESE GELYCKENISSE TOT ONS, OFTE OOK TOT ALLEN.

42 ENDE DE HEERE SEYDE; WIE IS DAN DE GETROUWE ENDE VOORSICHTIGE HUYS-BESORGER, DIEN DE HEERE OVER SYNE DIENST-BODEN SAL SETTEN, OM [HAER] TER RECHTER TYT HET BESCHEYDEN DEEL SPYSE TE GEVEN.

43 SALIG IS DE DIENST-KNECHT, WELCKEN SYN HEERE, ALS HY KOMT SAL VINDEN ALSOO DOENDE.

44 WAERLIK IK SEGGE U-LIEDEN, DAT HY HEM OVER ALLE SYNE GOEDEREN SETTEN SAL.

45 MAER INDIEN DESELVE DIENST-KNECHT IN SYN HERTE SOUDE SEGGEN; MYN HEERE VERTOFFT TE KOMEN, ENDE SOUDE BEGINNEN DE KNECHTEN ENDE DE DIENST-MAEGDEN TE SLAEN, ENDE TE ETEN ENDE TE DRINCKEN, ENDE DRONCKEN TE WORDEN,

46 SOO SAL DE HEERE DES SELVEN DIENST-KNECHTS KOMEN TEN DAGE, IN WELCKEN HY HEM NIET EN VERWACHT, ENDE TER URE DIE HY NIET EN WEET: ENDE SAL HEM AF-SCHEYDEN, ENDE SAL SYN DEEL SETTEN MET DEN ONTROUWEN.

47 ENDE DIE DIENST-KNECHT WELCKE GEWETEN HEEFT DEN WILLE SYNS HEEREN, ENDE [SICH] NIET BEREYT, NOCH NA SYNEN WILLE GEDAEN EN HEEFT, DIE SAL MET VELE [SLAGEN] GESLAGEN WORDEN.

48 MAER DIE [DESELVE] NIET GEWETEN EN HEEFT, ENDE GEDAEN HEEFT [DINGEN] DIE SLAGEN WEERDIG ZYN, DIE SAL MET WEYNIGE [SLAGEN] GESLAGEN WORDEN. ENDE EEN YEGELIK DIEN VEEL GEGEVEN IS, VAN DIEN SAL VEEL GE-EYSCHT WORDEN: ENDE DIEN MEN VEEL VERTROUWT HEEFT, VAN DIEN SAL MEN OVERVLOEDIGER EYSSCHEN.

49 IK BEN GEKOMEN OM VYER OP DE AERDE TE WERPEN: ENDE WAT WIL IK INDIEN HET ALREEDE ONTSTEKEN IS?

50 MAER IK MOET MET EENEN DOOP GEDOOPT WORDEN: ENDE HOE WORDE IK GEPERST, TOT DAT HET VOLBRACHT ZY?

51 MEYNT GY DAT IK GEKOMEN BEN OM VREDE TE GEVEN OP DE AERDE? NEEN, SEGGE IK U, MAER VEEL EER VERDEELTHEYT.

WANT

52 WANT VAN NU AEN SULLENDER
VYVE IN EEN HUYS VERDEELT ZYN,
DRIE TEGEN TWEE, ENDE TWEE TE-
GEN DRIE.

53 DE VADER SAL TEGEN DEN SO-
NE VERDEELT ZYN, ENDE DE SONE TE-
GEN DEN VADER: DE MOEDER TEGEN
DE DOCHTER, ENDE DE DOCHTER TE-
GEN DE MOEDER: DE SCHOON-MOEDER
TEGEN HAER SCHOON-DOCHTER, ENDE
DE SCHOON-DOCHTER TEGEN HARE
SCHOON-MOEDER.

54 ENDE HY SEYDE OOK TOT DE
SCHAREN; WANNEER GY EEN WOLC-
KE SIET OP-GAEN VAN 'T WESTEN, TER-
STONT SEGHT GY-LIEDEN, DAER KOMT
REGEN: ENDE HET GESCHIET ALSOO.

55 ENDE WANNEER GY DEN ZUY-
DEN-WINT [SIET] WAEYEN, SOO SEGHT
GY; DAER SAL HITTE ZYN: ENDE HET
GESCHIET.

56 GY GEVEYNSDE, HET AENSCHYN
DER AERDE ENDE DES HEMELS WEET
GY TE BEPROEVEN: ENDE HOE EN BE-
PROEFT GY DESEN TYDT NIET?

57 ENDE WAEROM EN OORDEELT GY
OOK VAN U SELVEN NIET HET GENE
RECHT IS?

58 WANT ALS GY HENEN GAET MET
UWE WEDERPARTYE VOOR DE OVER-
HEYT, SOO DOET NEERSTIGHEYT OP
DEN WEG OM VAN HEM VERLOST TE
WORDEN, OP DAT HY MISSCHIEN U
NIET VOOR DEN RECHTER EN TRECKE,
ENDE DE RECHTER U DEN GERECHTS-
DIENAER OVER-LEVERE, ENDE DE GE-
RECHTS-DIENAER U IN DE GEVANGE-
NISSE WERPE.

59 IK SEGGE U, GY EN SULT VAN
DAER GEENSINS UYT-GAEN, TOT DAT
GY OOK HET LAETSTE PENNINGSKEN
BETAELT SULLEN HEBBEN.

HET XIIJ. CAPITTEL.

1 UYT DE BOODTSCHAP DAT PILATUS HET BLOET
EENIGER GALILEERS MET HARE OFFERHANDE HADDE
GEMENGHT, ENDE UYT HET EXEMPEL VAN DE ACHTIEN,
OP WELCKE DE TOREN IN SILOAM GEVALLEN WAS,
NEEMT CHRISTUS OORSAKE DE SCHAREN TE VERMA-
NEN TOT BEKEERINGE. 6 ENDE STELT OOK TOT DIEN
FYNDE

EYNDE VOOR DE GELYCKENISSE VAN DEN ONVRUCHTBAREN VYGE-BOOM. 10 GENEEST OP DEN SABBATH EEN VROUWE DIE ACHTIEN JAREN EENEN GEEST DER KRANKHEYT HADDE GEHADT. 14 ENDE VERANTWOORT SULKS TEGEN EENEN OVERSTEN DER SYNAGOGE. 18 VERGELYKT HET KONINGRYK DER HEMELN BY EEN MOSTAERT-ZAET ENDE SUER-DEESSEM. 23 GEVRAEGT ZYNDE OF DAER WEYNIG SULLEN SALIG WORDEN, VERMAENT HY IN TE GAEN DOOR DE ENGE POORTE. 31 ANTWOORT DEN PHARIZEEN DIE HEM VOOR HERODES WAERSCHOUDEN. 34 KLAEGT OVER DE WREETHYET ENDE HERTNECKIGHEYT VAN DIE VAN JERUSALEM, ENDE VOORSEGT HAREN ONDERGANG.

I **E**NDE DAER WAREN TE DIER SELVER TYDT EENIGE TEGENWOORDIG, DIE HEM BOOTSCHAPTEN VAN DE GALILEERS, WELCKER BLOET PILATUS MET HARE OFFERHANDEN GEMENGT HADDE.

2 ENDE JESUS ANTWOORDDE, ENDE SEYDE TOT HAER; MEYNT GY DAT DESE GALILEERS SONDAERS ZYN GEWEEST BOVEN ALLE DE GALILEERS, OM DAT SY SULKS GELEDEN HEBBEN?

3 IK SEGGE U; NEENSE: MAER INDIEN GY U NIET EN BEKEERT, SOO SULT GY ALLE DESGELYKS VERGAEN.

4 OFTE DIE ACHTIENE, OP WELCKE DE TOREN IN SILOAM VIEL, ENDE DOODDESE: MEYNT GY DAT DESE SCHULDENAERS ZYN GEWEEST, BOVEN ALLE MENSCHEN DIE IN JERUSALEM WONEN?

5 IK SEGGE U; NEENSE: MAER INDIEN GY U NIET EN BEKEERT, SOO SULT GY ALLE INSGELYKS VERGAEN.

6 ENDE HY SEYDE DESE GELYCKENISSE; EEN SEKER [MAN] HADDE EENEN VYGE-BOOM, GEPLANT IN SYNEN WYN-GAERT: ENDE HY QUAM ENDE SOCHT VRUCHT DAER OP, ENDE EN VONTSE NIET.

7 ENDE HY SEYDE TOT DEN WYN-GAERDENIER; SIET IK KOME NU DRIE JAREN SOECKENDE VRUCHT OP DESEN VYGE-BOOM, ENDE EN VINDESE NIET: HOUWT HEM UYT: WAER TOE BESLAET HY OOK ONNUTTELICK DE AERDE.

8 ENDE HY ANTWOORDENDE SEYDE TOT HEM; HEERE LAET HEM OOK [NOCH] DIT JAER, TOT DAT IK OM HEM GEGRAVEN ENDE MEST GELEGT SAL HEBBEN: ENDE

9 ENDE INDIEN HY VRUCHT SAL VOORT-BRENGEN, [LAET HEM STAEN:] MAER INDIEN NIET, SOO SULT GY HEM NAMAELS UYT-HOUWEN.

10 ENDE HY LEERDE OP DEN SABBATH IN EENE DER SYNAGOGEN.

11 ENDE SIET DAER WAS EEN VROUWE, DIE EENEN GEEST DER KRANKHEYT ACHTIEN JAREN LANG GEHADT HADDE, ENDE SY WAS TE SAMEN GEBOGEN, ENDE EN KONDE HAER GANTSCHELIK NIET OP-RECHTEN.

12 ENDE JESUS HAER SIENDE RIEPSE TOT HEM, ENDE SEYDE TOT HAER; VROUWE, GY ZYT VERLOST VAN UWE KRANKHEYT.

13 ENDE HY LEYDE DE HANDEN OP HAER, ENDE SY WIERT TERSTONT WEDER RECHT, ENDE VERHEERLIKTE GODT.

14 ENDE D'OVERSTE DER SYNAGOGGE, QUALIK NEMENDE DAT JESUS OP DEN SABBATH GENESEN HADDE, ANTWOORDDE ENDE SEYDE TOT DE SCHARE; DAER ZYN SES DAGEN, IN WELCKE MEN MOET WERCKEN: KOMT DAN IN DESELVE, ENDE LAET U GENESEN, ENDE NIET OP DEN DAG DES SABBATHS.

15 DE HEERE DAN ANTWOORDDE HEM ENDE SEYDE; GY GEVEYNSDE, EN MAEKT NIET EEN YEGELIK VAN U OP DEN SABBATH SYNEN OSSE OFTE ESEL VAN DE KRIBBE LOS, ENDE LEYDT [HEM] HENEN OM TE DOEN DRINCKEN?

16 ENDE DESE, DIE EEN DOCHTER ABRAHAMS IS, WELCKE DE SATAN, SIET, NU ACHTIEN JAREN GEBONDEN HADDE, EN MOESTE DIE NIET LOS GEMAEKT WORDEN VAN DESEN BANDT, OP DEN DAG DES SABBATHS?

17 ENDE ALS HY DIT SEYDE, WIERDEN SY ALLE BESCHAEMT DIE HAER TEGEN HEM STELDEN: ENDE ALLE DE SCHARE VERBLYDDE HAER OVER ALLE DE HEERLICHE DINGEN, DIE VAN HEM GESCHIEDDEN.

18 ENDE HY SEYDE; WIEN IS HET

KONINGRYK GODTS GELYK ? ENDE
WAER BY SAL IK HET SELVE VERGELYC-
KEN ?

19 HET IS GELYK EEN MOSTAERT-
ZAEDT, HET WELK EEN MENSCHEN GE-
NOMEN ENDE IN SYNEN HOF GEWOR-
PEN HEEFT: ENDE HET WIES OP, ENDE
WIERT TOT EENEN GROTEN BOOM, EN-
DE DE VOGELN DES HEMELS NESTEL-
DEN IN SYNE TACKEN.

20 ENDE HY SEYDE WEDEROM;
WAER BY SAL IK HET KONINGRYK
GODTS VERGELYCKEN ?

21 HET IS GELYK EEN SUER-DEES-
SEM, WELCKEN EEN VROUWE NAM,
ENDE VERBERGDE IN DRIE MATEN
MEELS, TOT DAT HET GEHEEL GESUERT
WAS.

22 ENDE HY REYSDE VAN D'EENE
STADT ENDE VLECKE TOT D'ANDERE,
LEERENDE, ENDE RICHTENDE [SYNE]
REYSE NA JERUSALEM.

23 ENDE DAER SEYDE EEN TOT HEM;
HEERE, ZYNDER OOK WEYNIGE DIE SA-
LIG WORDEN ? ENDE HY SEYDE TOT
HAER;

24 STRYDT OM IN TE GAEN DOOR DE
ENGE POORTE: WANT VELE (SEGGE IK
U) SULLEN SOECKEN IN TE GAEN, EN-
DE EN SULLEN NIET KONNEN:

25 [NAMELIK] NA DAT DE HEERE
DES HUYS SAL OPGESTAEN ZYN, ENDE
DE DEURE SAL GESLOTEN HEBBEN: EN-
DE GY SULT BEGINNEN BUYTEN TE
STAEN, ENDE AEN DE DEURE TE KLOP-
PEN, SEGGENDE; HEERE, HEERE, DOET
ONS OPEN, ENDE HY SAL ANTWOORDEN
ENDE TOT U SEGGEN; IK EN KENNE U
NIET VAN WAER GY ZYT.

26 ALS DAN SULT GY BEGINNEN TE
SEGGEN; WY HEBBEN IN UWE TEGEN-
WOORDIGHEYT GEGETEN ENDE GE-
DRONCKEN, ENDE GY HEBT IN ONSE
STRATEN GELEERT.

27 ENDE HY SAL SEGGEN; IK SEGGE
U, IK EN KENNE U NIET VAN WAER GY
ZYT: WYKT VAN MY AF ALLE GY WERC-
KERS DER ONGERECHTIGHEYT.

28 ALDAER SAL ZYN WENINGE ENDE Knersinge der Tandē, wanneer gy sult sien Abraham, ende Isaac, ende Jacob, ende alle de Propheten in het Koningrycke Godts, maer u-lieden buyten uytgeworpen.

29 ENDE DAER SULLENDER KOMEN VAN OOSTEN, ENDE WESTEN, ENDE VAN NOORDEN, ENDE ZUYDEN, ENDE SULLEN AEN-SITTEN IN 'T KONINGRYCKE GODTS.

30 ENDE SIET, DAER ZYN LAETSTE, DIE DE EERSTE SULLEN ZYN: ENDE DAER ZYN EERSTE, DIE DE LAETSTE SULLEN ZYN.

31 TE DIEN SELVEN DAGE QUAMEN DAER EENIGE PHARIZEEN, SEGGENDE TOT HEM; GAET WECH, ENDE VERTREKT VAN HIER: WANT HERODES WIL U DOODEN.

32 ENDE HY SEYDE TOT HAER; GAET HENEN, ENDE SEGGET DIEN Vos; SIET IK WERPE DUYVELEN UYT, ENDE MAKE GESONT, HUYDEN ENDE MORGEN, ENDE TEN DERDEN [DAGE] WORDE IK VOLEYNDIGT.

33 DOCH IK MOET HUYDEN ENDE MORGEN, ENDE DEN VOLGENDEN [DAG] REYSEN: WANT HET EN GEBEURT NIET, DAT EEN PROPHEET GEDOOT WORDE BUYTEN JERUSALEM.

34 JERUSALEM, JERUSALEM! GY DIE DE PROPHETEN DOODET, ENDE STEENIGT DIE TOT U GESONDEN ZYN, HOE MENIGMAEL HEBBE IK UWE KINDEREN WILLEN BY-EEN VERGADEREN, GELYCKERWYS EEN HENNE HARE KIECKENS ONDER DE VLEUGELN [VERGADERT,] ENDE GY-LIEDEN EN HEBT NIET GEWILT?

35 SIET, UW' HUYS WORT U-LIEDEN WOEST GELATEN. ENDE VOORWAER IK SEGGE U, DAT GY MY NIET EN SULT SIEN, TOT DAT [DE TYDT] SAL GEKOMEN ZYN, ALS GY SULT SEGGEN; GEZEGENT [IS] HY DIE KOMT IN DEN NAME DES HEEREN.

HET XIV. CAPITTEL.

1 CHRISTUS GENEEST EENEN WATERSUCHTIGE OP DEN SABBATH, ENDE VERANTWOORDT HET SELVE. 7 STRAFT DE EERGIERIGHEYT DER PHARIZEEN, DIE DE VOORSITTINGEN IN DE MAELTYDEN SOCHTEN, ENDE VERMAENT TOT NEDRIGHEYT, ENDE WELDADIGHEYT TEGEN DEN ARMEN. 15 DOOR DE GELYCKENISSE VAN EEN GROOT AVONTMAEL, DAER OP DE GENOODE HAER ONTSCHULDIGEN TE KOMEN, VERWYT HY DEN JODEN HARE ONDANKBAERHEYT, ENDE VORSEGT HARE VERWERPINGE, ENDE DE BEROEPINGE DER HEYDENEN IN HARE PLAETSE. 25 LEERT DAT WIE SYN DISCIPEL WIL ZYN, DIE HEM SELVEN ENDE AL WAT HEM LIEF IS, MOET VERSAKEN. 28 DOOR HET EXEMPEL VAN EEN DIE EENEN TOORN WIL BOUWEN, ENDE VAN EEN KONING DIE TEGEN EEN ANDER KONING TEN STRYDE WIL GAEN, VERMAENT HY SYNE DISCIPELEN HARE REKENINGE TE VOREN WEL TE MAKEN. 34 ENDE LEERT DAT HET SMAKELOOS ZOUT NERGENS TOE NUT EN IS.

1 ENDE 'T GESCHIEDDE, ALS HY GEKOMEN WAS IN HET HUYS VAN EEN DER OVERSTEN DER PHARIZEEN, OP DEN SABBATH, OM BROOT TE ETEN, DAT SY HEM WAER-NAMEN.

2 ENDE SIET DAER WAS EEN SEKER WATER-SUCHTIG MENSCHEN VOOR HEM.

3 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE TOT DE WET-GELEERDE ENDE PHARIZEEN, ENDE SPRACK; IS 'T OOK GEORLOFT OP DEN SABBATH GESONT TE MAKEN?

4 MAER SY SWEGEN STILLE. ENDE HY NAM [HEM,] ENDE GENAS HEM, ENDE LIET [HEM] GAEN.

5 ENDE HY HAER ANTWOORDENDE SEYDE; WIENS ESEL OFTE OSSE VAN U-LIEDEN SAL IN EENEN PUT VALLEN, ENDE DIE HEM NIET TERSTONT EN SAL UYT-TRECKEN OP DEN DAG DES SABBATHS?

6 ENDE SY EN KONDEN HEM DAER OP NIET WEDER ANTWOORDEN.

7 ENDE HY SEYDE TOT DE GENOODE EEN GELYCKENISSE, AEN-MERKENDE HOE SY DE VOOR-AENSITTINGEN VERKOREN: SEGGENDE TOT HAER;

8 WANNEER GY VAN YEMANT TER BRUYLOFT GENOODT SULT ZYN, SOO EN SET U NIET IN D'EERSTE SIT-PLAETSE: OP DAT NIET MISSCHIEN EEN WEERDIGER DAN GY, VAN HEM GENOODT ZY:

9 ENDE HY KOMENDE, DIE U ENDE HEM GENOODT HEEFT, TOT U SEGGE; GEEFT

GEEFT DESEN PLAETSE: ENDE GY ALS DAN SOUDT BEGINNEN MET SCHAEMTE DE LAETSTE PLAETSE TE HOUDEN.

10 MAER WANNEER GY GENOODT SULT ZYN, GAET HENEN ENDE SET U IN DE LAETSTE PLAETSE: OP DAT, WANNEER HY KOMT DIE U GENOODT HEEFT, HY TOT U SEGGE; VRIENT, GAET HOGHER OP. ALS DAN SAL 'T U EERE ZYN VOOR DE GENE DIE MET U AEN-SITTEN.

11 WANT EEN YEGELIK, DIE HEMSELVEN VERHOOGT, SAL VERNEDERT WORDEN: ENDE DIE HEMSELVEN VERNEDERT, SAL VERHOOGT WORDEN.

12 ENDE HY SEYDE OOK TOT DEN GENEN DIE HEM GENOODT HADDE; WANNEER GY EEN MIDDAG-MAEL OFTE AVONDT-MAEL SULT HOUDEN, SOO EN ROEPT NIET UWE VRIENDEN, NOCH UWE BROEDERS, NOCH UWE MAGEN, NOCH [UWE] RYCKE GEBUEREN: OP DAT OOK DESELVE U NIET T'EEENIGER TYDT WEDER EN NOODEN, ENDE U VERGELDINGE EN GESCHIEDE.

13 MAER WANNEER GY EEN MAELTYDT SULT HOUDEN, SOO NOODT ARME, VERMINKTE, KREUPELE, BLINDE.

14 ENDE GY SULT SALIG ZYN, OM DAT SY NIET EN HEBBEN OM U TE VERGELDEN: WANT HET SAL U VERGOLDEN WORDEN IN DE OPSTANDINGE DER RECHTVEERDIGE.

15 ENDE ALS EEN VAN DE GENE DIE MEDE AENSATEN, DESE DINGEN HOORDE, SEYDE HY TOT HEM; SALIG IS HY DIE BROODT EET IN HET KONINGRYCKE GODTS.

16 MAER HY SEYDE TOT HEM; EEN SEKER MENSCH BEREYDDE EEN GROOT AVONT-MAEL, ENDE HY NOODDER VELE.

17 ENDE HY SONDT SYNEN DIENSTKNECHT UYT TER URE DES AVONTMAELS, OM DEN GENOODDEN TE SEGGEN; KOMET, WANT ALLE DINGEN ZYN NU GEREEDT.

18 ENDE SY BEGONDEN ALLE [HAER] EENDRACHTELIK TE ONTSCHULDIGEN.

D'EERSTE SEYDE TOT HEM ; IK HEBBE EENEN ACKER GEKOCHT, ENDE HET IS NODIG DAT IK UYTGA, ENDE HEM BESIE : IK BIDDE U HOUDT MY VOOR VERONTSCHULDIGT.

19 ENDE EEN ANDER SEYDE ; IK HEBBE VYF JOK OSSEN GEKOCHT, ENDE IK GA HENEN OM DIE TE BEPROEVEN : IK BIDDE U, HOUDT MY VOOR VERONTSCHULDIGT.

20 ENDE EEN ANDER SEYDE ; IK HEBBE EEN WYF GETROUWT, ENDE DAEROM EN KAN IK NIET KOMEN.

21 ENDE DESELVE DIENST-KNECHT [WEDER] GEKOMEN ZYNDE BOODTSCHAPTE DESE DINGEN SYNEN HEERE. DOE WIERT DE HEERE DES HUYS TOORNIG, ENDE SEYDE TOT SYNEN DIENST - KNECHT ; GAET HAESTELIK UYT IN DE STRATEN ENDE WYCKEN DER STADT, ENDE BRENGT DE ARME, ENDE VERMINKTE, ENDE KREUPELE, ENDE BLINDE HIER IN.

22 ENDE DE DIENST - KNECHT SEYDE ; HEERE, HET IS GESCHIED GELYK GY BEVOLEN HEBT, ENDE NOCH IS DAER PLAETSE.

23 ENDE DE HEERE SEYDE TOT DEN DIENST - KNECHT, GAET UYT IN DE WEGEN, ENDE HEGGEN, ENDE DWINGTSE IN TE KOMEN, OP DAT MYN HUYS VOL WERDE.

24 WANT IK SEGGE U-LIEDEN, DAT NIEMANT VAN DIE MANNEN, DIE GE-NOODT WAREN, MYN AVONT-MAEL SMAKEN EN SAL.

25 ENDE VELE SCHAREN GINGEN MET HEM ; ENDE HY HEM OMKEERENDE SEYDE TOT HAER ;

26 INDIEN YEMANT TOT MY KOMT, ENDE NIET EN HAET SYNEN VADER, ENDE MOEDER, ENDE WYF, ENDE KINDEREN, ENDE BROEDERS, ENDE SUSTERS, JA OOK SELFS SYN EYGEN LEVEN, DIE EN KAN MYN DISCIPEL NIET ZYN.

27 ENDE WIE SYN KRUYLS NIET EN DRAEGT, ENDE MY NA EN VOLGT, DIE EN

EN KAN MYN DISCIPEL NIET ZYN.

28 WANT WIE VAN U, WILLEND E EENEN TOREN BOUWEN, EN SIT NIET EERST NEDER, ENDE OVER-REKENT DE KOSTEN, OF HY OOK HEEFT HET GENE TOT VOLMAKINGE [NODIG IS?]

29 OP DAT NIET MISSCH IEN ALS HY HET FONDAMENT GELEGT HEEFT, ENDE NIET EN KAN VOLEYNDIGEN, ALLE DIE HET SIEN HEM BEGINNEN TE BE-SPOTTEN,

30 SEGGENDE ; DESE MENSCH E HEEFT BEGINNEN TE BOUWEN, ENDE EN HEEFT NIET KONNEN VOLEYNDIGEN.

31 OF WAT KONING GAENDE NA DEN KRYG OM TEGEN EENEN ANDEREN KONING TE SLAEN, EN SIT NIET EERST NEDER, ENDE BERAETSLAEGT, OF HY MACHTIG IS MET TIEN DUYSENT TE ONTMOETEN DEN GENEN, DIE MET TWINTIG DUYSENT TEGEN HEM KOMT?

32 ANDERSINS SENDT HY GESANTEN UYT TERWYLE DE GENE NOCH VERRE IS, ENDE BEGEERT HET GENE TOT VREDE [DIEN T.]

33 ALSOO DAN EEN YEGELIK VAN U, DIE NIET EN VERLAET ALLES WAT HY HEEFT, DIE EN KAN MYN DISCIPEL NIET ZYN.

34 HET SOUT IS GOET: MAER INDIEN HET SOUT SMAKELOOS GEWORDEN IS, WAER MEDE SAL HET SMAKELIK GEMAEKT WORDEN?

35 HET EN IS NOCH TOT HET LANT, NOCH TOT DEN MEST-HOOP BEQUAEM: MEN WERPT HET WECH. WIE OOREN HEEFT OM TE HOREN DIE HORE.

HET XV. CAPITTEL.

1 DE PHARIZEEN MURMUREREN OM DAT CHRISTUS DE SONDAERS ONTFANGT. 3 HET WELK CHRISTUS VERANTWOORT MET DE GELYCKENISSE VAN EEN AFGEDWAELT SCHAEF. 8 ENDE VAN EEN VERLOREN PENNING, WELCKE BEYDE MET NEERSTIGHEYT GESOCHT, ENDE MET BLYDSCHAP WEDER GEVONDEN WORDEN. 11 ENDE NOCH MET DE GELYCKENISSE VAN DEN VERLOREN SOON, WELCKEN MET LEEDT-WESEN WEDER KEERENDE DE VADER BLYDELIK ONTFANGT. 25 ENDE SULK SYN DOEN TEGEN HET MURMUREEREN DES OUDTSTEN BROEDERS VERDEDIGT.

ENDE

I ENDE ALLE DE TOLLENAERS ENDE DE SONDAERS NADERDEN TOT HEM, OM HEM TE HOREN.

2 ENDE DE PHARIZEEN ENDE DE SCHRIJT-GELEERDE MURMUREERDEN, SEGGENDE; DESE ONTFANGT DE SONDAERS, ENDE EET MET HAER.

3 ENDE HY SPRAK TOT HAER DESE GELYCKENISSE, SEGGENDE;

4 WAT MENSCH ONDER U HEBBENDE HONDERT SCHAPEN, ENDE EEN VAN DIE VERLIESENDE, EN VERLAET NIET DE NEGEN ENDE NEGENTIG IN DE WOESTYNE, ENDE GAET NA HET VERLORENE, TOT DAT HY HET SELVE VINDE?

5 ENDE ALS HY HET GEVONDEN HEEFT, LEGT HY 'T OP SYNE SCHOUDEREN, VERBLYDT ZYNDE.

6 ENDE T' HUYS KOMENDE ROEPT HY DE VRIENDEN ENDE DE GEBUEREN TE SAMEN; SEGGENDE TOT HAER; WEEST BLYDE MET MY, WANT IK HEBBE MYN SCHAEF GEVONDEN, DAT VERLOREN WAS.

7 IK SEGGE U-LIEDEN, DATTER ALSOO BLYTSCHAP SAL ZYN IN DEN HE-MEL OVER EENEN SONDAER, DIE HEM BEKEERT, [MEER] DAN OVER NEGEN EN NEGENTIG RECHTVEERDIGE, DIE DE BEKEERINGE NIET VAN NODEN EN HEBBEN.

8 OFTE WAT VROUWE HEBBENDE TIEN PENNINGEN, INDIEN SY EENEN PENNING VERLIEST, EN ONTSTEEKT NIET EEN KEERSSE, ENDE KEERT HET HUYS [MET BESEMEN,] ENDE SOEKT NEERSTELIK TOT DAT SY [DIEN] VINT?

9 ENDE ALS SY [DIEN] GEVONDEN HEEFT, ROEPT SY DE VRIEND-INNEN ENDE DE GEBUER-INNEN TE SAMEN, SEGGENDE; WEEST BLYDE MET MY, WANT IK HEBBE DEN PENNING GEVONDEN, DIEN IK VERLOREN HADDE.

10 ALSOO (SEGGE IK U-LIEDEN) IS DAER BLYDTSCHAP VOOR DE ENGELN GODTS OVER EENEN SONDAER DIE HEM BEKEERT.

ENDE

11 ENDE HY SEYDE; EEN SEKER MENSCH HADDE TWEE SONEN.

12 ENDE DE JONGSTE VAN HAER SEYDE TOT DEN VADER; VADER, GEEFT MY HET DEEL DES GOETS DAT [MY] TOE-KOMT. ENDE HY DEYLDE HAER HET GOET.

13 ENDE NIET VELE DAGEN DAER NA, DE JONGSTE SONE, ALLES BY-EEN VERGADERT HEBBENDE, IS WECH GEREYST IN EEN VERRE [GELEGEN] LANT, ENDE HEEFT ALDAER SYN GOEDT DOOR-GEBRACHT, LEVENDE OVERDAGLIK.

14 ENDE ALS HY HET ALLES VERTEERT HADDE, WIERT DAER EEN GROTE HONGERS-NOOT IN DAT SELVE LANT, ENDE HY BEGON GEBREK TE LYDEN.

15 ENDE HY GING HENEN ENDE VOEGDE HEM BY EEN VAN DE BURGERS DES SELVEN LANTS: ENDE DIE SONT HEM OP SYN LANT, OM DE SWYNEN TE WEYDEN.

16 ENDE HY BEGEERDE SYNEN BUYK TE VULLEN MET DEN DRAF DIE DE SWYNEN ATEN: ENDE NIEMANT EN GAFSE HEM.

17 ENDE TOT HEMSELVEN GEKOMEN ZYNDE, SEYDE HY; HOE VELE HUERLINGEN MYNS VADERS HEBBEN OVERVLOET VAN BROOT, ENDE IK VERGA VAN HONGER?

18 IK SAL OPSTAEN ENDE TOT MYNEN VADER GAEN, ENDE IK SAL TOT HEM SEGGEN; VADER IK HEBBE GESONDIGT TEGEN DEN HEMEL, ENDE VOOR U.

19 ENDE IK EN BEN NIET MEER WEERDIG UW' SONE GENAEMT TE WORDEN: MAEKT MY ALS EENEN VAN UWE HUERLINGEN.

20 ENDE OPSTAENDE GING HY NA SYNEN VADER. ENDE ALS HY NOCH VERRE [VAN HEM] WAS, SAGH HEM SYN VADER, ENDE WIERT MET INNERLIJKE ONTFERMINGE BEWEEGT: ENDE [TOE-] LOPENDE VIEL HEM OM SYNEN

K K

HALS,

HALS , ENDE KUSTE HEM.

21 ENDE DE SONE SEYDE TOT HEM ;
VADER , IK HEBBE GESONDIGT TEGEN
DEN HEMEL , ENDE VOOR U , ENDE EN
BEN NIET MEER WEERDIG UW' SONE
GENAEMT TE WORDEN.

22 MAER DE VADER SEYDE TOT SY-
NE DIENST-KNECHTEN ; BRENGT [HIER]
VOORT HET BESTE KLEEDT , ENDE DOET
HET HEM AEN , ENDE GEEFT EENEN
RING AEN SYNE HANDT , ENDE SCHOE-
NEN AEN DE VOETEN.

23 ENDE BRENGT HET GEMESTE
KALF , ENDE SLACHT HET : ENDE LAET
ONS ETEN ENDE VROLIK ZYN.

24 WANT DESE MYN SOON WAS
DOODT , ENDE IS WEDER LEVENDIG GE-
WORDEN : ENDE HY WAS VERLOREN ,
ENDE IS GEVONDEN. ENDE SY BEGON-
DEN VROLIK TE ZYN.

25 ENDE SYN OUDTSTE SOON WAS
IN HET VELT , ENDE ALSOO HY QUAM ,
ENDE HET HUYS GENAEKTE , HOORDE
HY HET GESANG , ENDE HET GEREE.

26 ENDE TOT HEM GEROEPEN HEB-
BENDE EEN VAN DE KNECHTEN ,
VRAEGDE WAT DAT MOCHTE ZYN.

27 ENDE DESE SEYDE TOT HEM ; UW'
BROEDER IS GEKOMEN , ENDE UW' VA-
DER HEEFT HET GEMESTE KALF GE-
SLACHTET , OM DAT HY HEM GESONT
WEDER ONTFANGEN HEEFT.

28 MAER HY WIERT TOORNIG , ENDE
EN WILDE NIET INGAEN. SOO GING
DAN SYN VADER UYT , ENDE BADT HEM.

29 DOCH HY ANTWOORDENDE SEY-
DE TOT DEN VADER ; SIET , IK DIENE
U [NU] SOO VEELE JAREN , ENDE EN
HEBBE NOYT UW' GEBODT OVER-GE-
TREDEN , ENDE GY EN HEBT MY NOYT
EEN BOKSKEN GEGEVEN , OP DAT IK
MET MYNE VRIENDEN MOCHTE VROLIK
ZYN.

30 MAER ALS DESE UWE SONE GE-
KOMEN IS , DIE UW' GOET MET HOE-
REN DOOR-GEBRACHT HEEFT , SOO HEBT
GY HEM HET GEMESTE KALF GESLACH-
TET.

ENDE

31 ENDE HY SEYDE TOT HEM; KINT, GY ZYT ALTYT BY MY, ENDE ALLE HET MYNE IS UWE.

32 MEN BEHOORDE DAN VROLIK ENDE BLYDE TE ZYN, WANT DESE UWE BROEDER WAS DOODT, ENDE IS WEDER LEVENDIG GEWORDEN: ENDE HY WAS VERLOREN, ENDE IS GEVONDEN.

HET XVI. CAPITTEL.

1 DOOR DE GELYCKENISSE VAN DE VOORSICHTIGHEYT VAN EEN ONRECHTVEERDIG RENT-MEESTER LEERT CHRISTUS, DAT MEN VAN DEN ONRECHTVEERDIGEN MAMMON SAL VRIENDEN MAKEN. 13 ENDE DAT MEN DEN MAMMON NIET EN MOET DIENEN. 14 BESTRAFT DER GELT-GIERIGER PHARIZEEN GEVEYNSTHEYT ENDE HOOGMOET. 16 LEERT DAT DE WET ENDE DE PROPHETEN TOT OP JOANNEM GEDUERT HEBBEN, ENDE TOT DEN MINSTEN TITTEL VERVULT MOETEN WORDEN. 18 ENDE HANDELT VAN DE ECHT-SCHEYDINGE. 19 STELT VOOR DE GELYCKENISSE VAN DEN RYCKEN MAN, ENDE DEN ARMEN LAZARUS, ENDE BEYDER VERSCHEYDENE STAET, SOO IN DIT LEVEN, ALS HIER NAEMAELS.

1 ENDE HY SEYDE OOK TOT SYNE DISCIPELEN, DAER WAS EEN SEKER RYK MENSCH, WELCKE EENEN RENT-MEESTER HADDE, ENDE DESE WIERT BY HEM VERKLAEGT, ALS DIE SYNE GOEDEREN DOORBRACHT.

2 ENDE HY RIEP HEM, ENDE SEYDE TOT HEM; HOE HORE IK DIT VAN U? GEEFT REKENSCHAP VAN UW' RENT-MEESTERSCHAP: WANT GY EN SULT NIET MEER KONNEN RENT-MEESTER ZYN.

3 ENDE DE RENT-MEESTER SEYDE BY HEMSELVEN; WAT SAL IK DOEN, DEWYLE MYN HEERE DIT RENT-MEESTERSCHAP VAM MY NEEMT? GRAVEN EN KAN IK NIET, TE BEDELEN SCHAME IK MY.

4 IK WEET WAT IK DOEN SAL, OP DAT, WANNEER IK VAN HET RENT-MEESTERSCHAP AF-GESET SAL WESEN, SY MY IN HARE HUYSEN ONTFANGEN.

5 ENDE HY RIEP TOT HEM EEN YEGELIK VAN DE SCHULDENARRS SYNS HEEREN, ENDE SEYDE TOT DEN EERSTEN; HOE VEEL ZYT GY MYNEN HEERE SCHULDIG?

6 ENDE HY SEYDE; HONDERT VA-

TEN OLIE. ENDE HY SEYDE TOT HEM;
NEEMT UW' HANDT-SCHRIFT, ENDE
NEDER SITTENDE SCHRYFT HAESTELIK
VYFTIG.

7 DAER NA SEYDE HY TOT EENEN
ANDEREN; ENDE GY, HOE VEEL ZYT
GY SCHULDIG? ENDE HY SEYDE; HON-
DERT MUDDEN TARWE. ENDE HY
SEYDE TOT HEM; NEEMT UW' HANDT-
SCHRIFT, ENDE SCHRYFT TACHENTIG.

8 ENDE DE HEERE PREES DEN ON-
RECHTVEERDIGEN RENT-MEESTER, OM
DAT HY VOORSICHTELIK GEDAEN HAD-
DE: WANT DE KINDEREN DESER WE-
RELDT ZYN VOORSICHTIGER DAN DE
KINDEREN DES LICHTS IN HAREN GE-
SLACHTE.

9 ENDE IK SEGGE U-LIEDEN, MAEKT
U SELVEN VRIENDEN UYT DEN ON-
RECHTVEERDIGEN MAMMON, OP DAT
WANNEER U ONTBREKEN SAL, SY U
MOGEN ONTFANGEN IN DE EEUWIGE
TABERNAKELN.

10 DIE GETROUW IS IN HET MINSTE,
DIE IS OOK IN HET GROTE GETROUW:
ENDE DIE IN HET MINSTE ONRECHT-
VEERDIG IS, DIE IS OOK IN HET GROTE
ONRECHTVEERDIG.

11 SOO GY DAN IN DEN ONRECHT-
VEERDIGEN MAMMON NIET GETROUW
EN ZYT GEWEEST, WIE SAL U HET WA-
RE VERTROUWEN?

12 ENDE SOO GY IN EEN ANDERS
[GOET] NIET GETROUW EN ZYT GE-
WEEST, WIE SAL U HET UWE GEVEN?

13 GEEN HUYS - KNECHT EN KAN
TWEË HEEREN DIENEN: WANT OF HY
SAL DEN EENEN HATEN, ENDE DEN
ANDEREN LIEF HEBBEN: OFTE HY SAL
DEN EENEN AENHANGEN, ENDE DEN
ANDEREN VERACHTEN. GY EN KONDT
GODE NIET DIENEN ENDE DEN MAM-
MON.

14 ENDE ALLE DESE DINGEN HOOR-
DEN OOK DE PHARIZEËN, DIE GELT-
GIERIG WAREN, ENDE SY BESCHIMPTEN
HEM.

15 ENDE HY SEYDE TOT HAER; GY
ZYT,

ZYT, DIE U SELVEN RECHTVEERDIGT VOOR DE MENSCHEN: MAER GODT KENT UWE HERTEN. WANT DAT HOGHE IS ONDER DE MENSCHEN, IS EEN GROUWEL VOOR GODT.

16 DE WET, ENDE DE PROPHETEN [ZYN] TOT OP JOANNEM: VAN DIER TYDT AF WORDT HET KONINGRYCKE GODTS VERKONDIGT, ENDE EEN YEDELIK DOET GEWELT OP HET SELVE.

17 ENDE 'T IS LICHTER DAT DEN HEMEL ENDE DE AERDE VOORBY GAEN, DAN DAT EEN TITTEL DER WET VALLE.

18 EEN YEDELIK DIE SYN WYF VERLAET, ENDE EEN ANDERE TROUWT, DIE DOET OVERSPEL: ENDE EEN YEDELIK DIE DE VERLATENE VAN DEN MAN TROUWT, DIE DOET [OOK] OVERSPEL.

19 ENDE DAER WAS EEN SEKER RYK MENSCH, ENDE WAS GEKLEET MET PURPER ENDE SEER FYN LYNWAET, LEVENDE ALLE DAGE VROLIK ENDE PRACHTIG.

20 ENDE DAER WAS EEN SEKER BEDELAER, MET NAME LAZARUS, WELCKE LAG VOOR SYN POORTE, VOL SWEEREN,

21 ENDE BEGEERDE VERZADIGT TE WORDEN VAN DE KRUUMKENS, DIE VAN DE TAFEL DES RYCKEN VIELEN: MAER OOK DE HONDEN QUAMEN ENDE LEKTEN SYNE SWEEREN.

22 ENDE HET GESCHIEDDE DAT DE BEDELAER STIERF, ENDE VAN DE ENGELN GEDRAGEN WIERT IN DEN SCHOOT ABRAHAM.

23 ENDE DE RYCKE STIERF OOK, ENDE WIERT BEGRAVEN. ENDE ALS HY IN DE HELLE SYNE OOGEN OPHIEF, ZYNDE IN DE PYNE, SAGH HY ABRAHAM VAN VERRE, ENDE LAZARUM IN SYNEN SCHOOT.

24 ENDE HY RIEP ENDE SEYDE; VADER ABRAHAM ONTFERMT U MYNER, ENDE SENDT LAZARUM, DAT HY HET UYTERSTE SYNS VINGERS IN HET WATER DOOPE, ENDE VERKOELE MYN

TONGE: WANT IK LYDE SMERTEN IN DESE VLAMME.

25 MAER ABRAHAM SEYDE; KINT, GEDENKT DAT GY UW' GOEDT ONTFANGEN HEBT IN UW' LEVEN, ENDE LAZARUS DESGELYKS HET QUADE, ENDE NU WORT HY VERTROOST, ENDE GY LYDT SMERTEN.

26 ENDE BOVEN DIT ALLES, TUSCHEN ONS ENDE U-LIEDEN IS EEN GROTE KLOVE GEVESTIGT, SOO DAT DE GENE DIE VAN HIER TOT U WILLEN OVERGAEN, NIET EN SOUDEN KONNEN, NOCH OOK DIE [DAER ZYN,] VAN DAER TOT ONS OVER-KOMEN.

27 ENDE HY SEYDE; IK BIDDE U DAN VADER, DAT GY HEM SENDET TOT MYNS VADERS HUYS.

28 WANT IK HEBBE VYF BROEDERS: DAT HY HAER [DIT] BETUYGE, OP DAT OOK SY NIET EN KOMEN IN DESE PLAETSE DER PYNINGE.

29 ABRAHAM SEYDE TOT HEM; SY HEBBEN MOSEM ENDE DE PROPHETEN: DATSE DIE HOREN.

30 ENDE HY SEYDE; NEEN VADER ABRAHAM: MAER SOO YEMANDT VAN DE DOODEN TOT HAER HENEN GINGE, SY SOUDEN HAER BEKEEREN.

31 DOCH [ABRAHAM] SEYDE TOT HEM; INDIEN SY MOSEM ENDE DE PROPHETEN NIET EN HOREN, SOO EN SULLEN SY OOK, ALWAER 'T DATTER YEMANT UYT DEN DOODEN OPSTONDE, HAER NIET LATEN GESEGGEN.

HET XVIIJ. CAPITTEL.

I CHRISTUS WAERSCHOUWT VOOR ERGERNISSE. 3 LEERT DAT MEN SYNEN BROEDER SOO DIKWILS VERGEVEN MOET, ALS HY LEEDT-WESEN HEEFT. 5 DE DISCIPELEN BIDDEN OM VERMEERDERINGE DES GELOOFS, WELCKES KRACHT HY BESCHRYFT. 7 DOOR DE GELYCKENISSE VAN EEN DIENST-KNECHT KOMENDE VAN DEN ACKER VERKLAERT HY, DAT MEN VOOR GODT NIET EN VERDIENT, ALS MEN DOET DAT MEN SCHULDIG IS. II HY REYNIGT TIEN MELAETSCHEN, VAN WELCKE MAER EEN DANKBAER IS. 20 LEERT HOEDANIG DE KOMSTE VAN SYN KONINGRYK SAL ZYN. 26 BESCHRYFT DE LAETSTE TYDEN, WELCKE HY VERGE-
LYKT MET DE TYDEN VAN NOË ENDE LOT.

ENDE

1 ENDE HY SEYDE TOT DE DISCIPELEN; HET EN KAN NIET WESEN, DATTER GEEN ERGERNISSEN EN KOMEN: DOCH WEE [HEM] DOOR WELKEN SY KOMEN!

2 HET SOUDE HEM NUTTER ZYN, DAT EENEN MEULEN-STEEN OM SYNEN HALS GEDAEN WARE, ENDE HY IN DE ZEE GEWORPEN, DAN DAT HY EEN VAN DESE KLEYNE SOUDE ERGEREN.

3 WACHT U SELVEN. ENDE INDIEN UW' BROEDER TEGEN U SONDIGT, SOO BESTRAFT HEM: ENDE INDIEN HET HEM LEET IS, SOO VERGEEFT HET HEM.

4 ENDE INDIEN HY SEVEN-MAEL 'S DAEGS TEGEN U SONDIGT, ENDE SEVEN-MAEL 'S DAEGS TOT U WEDER KEERT, SEGGENDE; HET IS MY LEET, SOO SULT GY HET HEM VERGEVEN.

5 ENDE DE APOSTELEN SEYDEN TOT DEN HEERE; VERMEERDERT ONS HET GELOVE.

6 ENDE DE HEERE SEYDE; SOO GY EEN GELOVE HADDET ALS EEN MOSTAERT-ZAEDT, GY SOUDET TEGEN DESEN MOERBESIE-BOOM SEGGEN; WORT ONTWORTELT, ENDE IN DE ZEE GEPLANT: ENDE HY SOUDE U GEHOORSAEM ZYN.

7 ENDE WIE VAN U HEEFT EENEN DIENST-KNECHT PLÖEGENDE OFTE [DE BEESTEN] HOEDENDE, DIE TOT HEM, ALS HY VAN DEN ACKER INKOMT, TERSTONT SAL SEGGEN; KOMT BY, ENDE SIT AEN?

8 MAER SAL HY NIET TOT HEM SEGGEN; BEREYDT DAT IK T'AVONDT SAL ETEN, ENDE OMGORT U ENDE DIENT MY, TOT DAT IK SAL GEGETEN ENDE GEDRONCKEN HEBBEN: ENDE EET ENDE DRINKT GY DAER NA?

9 DANKT HY OOK DEN SELVEN DIENST-KNECHT, OM DAT HY GEDAEN HEEFT HET GENE HEM BEVOLEN WAS? IK MEYNE, NEEN.

10 ALSOO OOK GY, WANNEER GY SULT GEDAEN HEBBEN AL 'T GENE U BEVOLEN IS, SOO SEGT; WY ZYN ONNUT-

NUTTE DIENST-KNECHTEN, WANT WY HEBBEN [MAER] GEDAEN HET GENE WY SCHULDIG WAREN TE DOEN.

11 ENDE HET GESCHIEDDE, ALS HY NA JERUSALEM REYSDE, DAT HY DOOR HET MIDDEN VAN SAMARIEN ENDE GALILEEN GING.

12 ENDE ALS HY IN EEN SEKER VLECK QUAM, ONTMOETEDEN HEM TIEN ME-LAETSCHEN MANNEN, WELCKE STONDEN VAN VERRE.

13 ENDE SY VERHIEVEN [HARE] STEMME, SEGGENDE; JESU, MEESTER, ONTFERMT U ONSER.

14 ENDE ALS HYSE SAGH, SEYDE HY TOT HAER; GAET HENEN ENDE VERTOONT U SELVEN DEN PRIESTEREN. ENDE HET GESCHIEDDE TERWYLE SY HENEN GINGEN, DAT SY GEREYNIGT WIERDEN.

15 ENDE EEN VAN HAER SIENDE DAT HY GENESEN WAS, KEERDE WEDEROM, MET GROTER STEMME GODT VERHEERLICKENDE.

16 ENDE HY VIEL OP HET AENGESICHT VOOR SYNE VOETEN, HEM DANKENDE: ENDE DESELVE WAS EEN SAMARITAEN.

17 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE; EN ZYN NIET DE TIEN GEREYNIGT GEWORDEN? ENDE WAER ZYN DE NEGEN?

18 EN ZYNDER GENE GEVONDEN DIE WEDER KEEREN, OM GODT EERE TE GEVEN, DAN DESE VREEMDELING?

19 ENDE HY SEYDE TOT HEM; STAET OP, ENDE GAET HENEN: UW' GELOVE HEEFT U BEHOUDEN.

20 ENDE GEVRAEGT ZYNDE VAN DE PHARIZEEN, WANNEER HET KONINGRYCKE GODTS KOMEN SOUDE, HEEFT HY HAER GEANTWOORDT ENDE GESEGT; HET KONINGRYCKE GODTS EN KOMT NIET MET UYTTERLIK GELAET.

21 NOCH MEN EN SAL NIET SEGGEN; SIET HIER, OFTE SIET DAER: WANT SIET HET KONINGRYCKE GODTS IS BINNEN U-LIEDEN.

ENDE

22 ENDE HY SEYDE TOT DE DISCIPELEN; DAER SULLEN DAGEN KOMEN, WANNEER GY SULT BEGEEREN EENEN DER DAGEN VAN DEN SONE DES MENSCHEN TE SIEN, ENDE GY EN SULT [DIEN] NIET SIEN.

23 ENDE SY SULLEN TOT U SEGGEN; SIET HIER, OFTE SIET DAER IS HY, EN GAET NIET HENEN, NOCH EN VOLGT NIET.

24 WANT GELYK DE BLIKSEM, DIE VAN HET EEN [EYNDE] ONDER DEN HEMEL BLIKSEMT, TOT HET ANDER ONDER DEN HEMEL SCHYNT, ALSOO SAL OOK DE SONE DES MENSCHEN WESSEN IN SYNEN DAG.

25 MAER EERST MOET HY VEEL LYDEN, ENDE VERWORPEN WORDEN VAN DIT GESLACHTE.

26 ENDE GELYK HET GESCHIET IS IN DE DAGEN VAN NOË, ALSOO SAL HET OOK ZYN IN DE DAGEN DES SOONS DES MENSCHEN.

27 SY ATEN, SY DRONCKEN, SY NAMEN TEN HOUWELICKE, SY WIERDEN TEN HOUWELICKE GEGEVEN, TOT DEN DAG OP WELCKEN NOË IN DE ARCKE GING, ENDE DE SUND-VLOET QUAM, ENDE VERDERFSE ALLE.

28 DESGELYKS OOK, GELYK HET GESCHIEDE IN DE DAGEN LOTS, SY ATEN, SY DRONCKEN, SY KOCHTEN, SY VERKOCHTEN, SY PLANTEDEN, SY BOUWDE:

29 MAER OP WELCKEN DAG LOT VAN SODOMA UYT-GING, REGENDE HET VYER EN SULPHER VAN DEN HEMEL, ENDE VERDERFSE ALLE.

30 EVEN ALSOO SAL 'T ZYN IN DEN DAG, OP WELKEN DE SONE DES MENSCHEN GEOPENBAERT SAL WORDEN.

31 IN DIEN SELVEN DAG, WIE OP HET DAK SAL ZYN, ENDE SYNEN HUYSRAEDT IN HUYS, DIE EN KOME NIET AF, OM DEN SELVEN WECH TE NEMEN: ENDE WIE OP DEN ACKER ZYN SAL, DIE EN KEERE DESGELYKS NIET NA HET GENE DAT ACHTER IS.

32 GEDENKT AEN HET WYF LOTS.

33 SOO WIE SYN LEVEN SAL SOECKEN TE BEHOUDEN, DIE SAL HET VERLIESEN, ENDE SOO WIE HET SELVE SAL VERLIESEN, DIE SAL HET IN 'T LEVEN BEHOUDEN.

34 IK SEGGE U, IN DIEN NACHT SULLEN TWEE OP EEN BEDDE ZYN: D'EEN SAL AEN-GENOMEN, ENDE D'ANDERE SAL VERLATEN WORDEN.

35 TWEE [VROUWEN] SULLEN T'SAMEN MALEN: D'EENE SAL AEN-GENOMEN, ENDE D'ANDERE SAL VERLATEN WORDEN.

36 TWEE SULLEN OP DEN ACKER ZYN, D'EEN SAL AEN-GENOMEN, ENDE D'ANDER SAL VERLATEN WORDEN.

37 ENDE SY ANTWOORDDEN ENDE SEYDEN TOT HEM; WAER HEERE? ENDE HY SEYDE TOT HAER; WAER HET LIGHAEM IS, ALDAER SULLEN DE ARENDEN VERGADERT WORDEN.

HET XVIII. CAPITTEL.

I DOOR DE GELYCKENISSE VAN EEN WEDUWE ENDE EEN ONRECHTVEERDIG RECHTER, LEERT CHRISTUS DAT MEN IN HET GEBEDT MOET AEN-HOUDEN. 9 ENDE DOOR EEN ANDERE GELYCKENISSE VAN EEN PHARIZEUS ENDE EEN TOLLENAER, LEERT HY DAT GODT DEN BOET-VEERDIGEN SONDAER VERHOORT ENDE RECHTVEERDIGT, ENDE NIET DIE OP HARE EYGENE GERECHTIGHEYDT STEUNEN. 15 BEVEELT DAT MEN DE KINDERKENS TOT HEM SAL LATEN KOMEN. 18 BEANTWOORT DE VRAGE EENS OVERSTEN, WAT DOENDE HY HET EEUWIGE LEVEN SOUDE VERKRYGEN, ENDE WYST HEM OP DE ONDERHOUDINGE DER GEBODEN. 24 LEERT HOE SWAERLIK DE RYCKE SALIG WORDEN. 28 BELOOFT, HIER ENDE HIER NAMAELS TE VERGELDEN, DEN GENEN DIE ALLES OM SYNENT WILLE VERLATEN. 31 VOORSEGT SYN LYDEN, STERVEN, ENDE OPSTANDINGE. 35 MAEKT BY JERICO EENEN BLINDEN SIENDE.

I ENDE HY SEYDE OOK EEN GELYCKENISSE TOT HAER, DAER TOE [STRECKENDE] DAT MEN ALTYDT BIDDEN MOET, ENDE NIET VERTRAGEN.

2 SEGGENDE; DAER WAS EEN SEKER RECHTER IN EEN STADT, DIE GODT NIET EN VREESDE, ENDE GEEN MENSCHEN EN ONTSAGH:

3 ENDE DAER WAS EEN SEKERE WEDUWE IN DESELVE STADT, ENDE SY QUAM TOT HEM, SEGGENDE; DOET MY RECHT TEGEN MYNE WEDERPARTYE. ENDE

4 ENDE HY EN WILDE VOOR EENEN
[LANGEN] TYT NIET: MAER DAER NA
SEYDE HY BY HEM SELVEN; HOEWEL
IK GODT NIET EN VREESE, ENDE GEEN
MENSCH EN ONTSIE,

5 NOCHTANS OM DAT DESE WEDU-
WE MY MOEYELIK VALT, SOO SAL IK
HAER RECHT DOEN, OP DAT SY NIET
EYNDELIK EN KOME, ENDE MY HET
HOOFD BREKE.

6 ENDE DE HEERE SEYDE; HOORT
WAT DE ONRECHTVEERDIGE RECHTER
SEGT.

7 EN SAL GODT DAN GEEN RECHT
DOEN SYNEN UYTVERKORENEN, DIE
DAG ENDE NACHT TOT HEM ROEPEN,
HOEWEL HY LANKMOEDIG IS OVER
HAER?

8 IK SEGGE U, DAT HY HAER HAESTE-
LICK RECHT DOEN SAL: DOCH DE SO-
NE DES MENSCHEN, ALS HY KOMT, SAL
HY OOK GELOVE VINDEN OP DER AER-
DEN?

9 ENDE HY SEYDE OOK TOT SOMMI-
GE, DIE BY HAER SELVEN VERTROUW-
DEN, DAT SY RECHTVEERDIG WAREN;
ENDE DE ANDERE NIETS EN ACHE-
DEN, DESE GELYCKENISSE:

10 TWEE MENSCHEN GINGEN OP IN
DEN TEMPEL OM TE BIDDEN, D'EEN
WAS EEN PHARIZEUS, ENDE D'ANDER
EEN TOLLENAER.

11 DE PHARIZEUS STAENDE BADT
DIT BY HEMSELVEN, O GODT! IK
DANCKE U, DAT IK NIET EN BEN GE-
LYK DE ANDERE MENSCHEN, ROVERS,
ONRECHTVEERDIGE, OVERSPEELDERS:
OFTE OOK GELYK DESE TOLLENAER.

12 IK VASTE TWEEMAEL TER WEKE,
IK GEVE TIENDEN VAN ALLES WAT IK
BESITTE.

13 ENDE DE TOLLENAER VAN VER-
RE STAENDE EN WILDE OOK SELFS DE
OOGEN NIET OP-HEFFEN NA DEN HE-
MEL, MAER SLOEG OP SYNE BORST, SEG-
GENDE; O GODT! ZYT MY SONDAER
GENADIG.

14 IK SEGGE U-LIEDEN, DESE GING

AF GERECHTVEERDIGT IN SYN HUYS
[MEER] DAN DIE. WANT EEN YEDER
DIE HEM SELVEN VERHOOGT, SAL VER-
NEDERT WORDEN, ENDE DIE HEM SEL-
VEN VERNEDERT, SAL VERHOOGT WOR-
DEN.

15 ENDE SY BRACHTEN OOK DE KIN-
DERKENS TOT HEM, OP DAT HY DIE
SOUDE AEN-RAKEN: ENDE DE DISCIPE-
LEN [DAT] SIENDE BESTRAFTEN DE-
SELVE.

16 MAER JESUS RIEP DESELVE [KIN-
DERKENS] TOT HEM, ENDE SEYDE;
LAET DE KINDERKENS TOT MY KO-
MEN, ENDE EN VERHINDERT HAER
NIET: WANT DER SULCKER IS HET KO-
NINGRYCKE GODTS.

17 VOORWAER SEGGE IK U, SOO WIE
HET KONINGRYCKE GODTS NIET EN
SAL ONTFANGEN ALS EEN KINDEKEN,
DIE EN SAL GEENSINS IN 'T SELVE KO-
MEN.

18 ENDE EEN SEKER OVERSTE
VRAEGDE HEM, SEGGENDE; GOEDE
MEESTER, WAT DOENDE SAL IK HET
EEUWIGE LEVEN BE-ERVEN?

19 ENDE JESUS SEYDE TOT HEM;
WAT NOEMT GY MY GOET? NIEMANT
EN IS GOET DAN EEN, [NAMELIK]
GODT.

20 GY WEET DE GEBODEN; GY EN
SULT GEEN OVERSPEL DOEN; GY EN
SULT NIET DOODEN; GY EN SULT NIET
STELLEN; GY EN SULT GEEN VALSCHE
GETUYGENISSE GEVEN: EERT UWEN
VADER, ENDE UWE MOEDER.

21 ENDE HY SEYDE; ALLE DESE
DINGEN HEBBE IK ONDER - HOUDEN
VAN MYNER JONKHEYT AEN.

22 DOCH JESUS DIT HORENDE SEYDE
TOT HEM; NOCH EEN DING ONT-
BREEKT U: VERKOOPT ALLES WAT GY
HEBT, ENDE DEELT HET ONDER DEN
ARMEN, ENDE GY SULT EENEN SCHAT
HEBBEN IN DEN HEDEL: ENDE KOMT
HERWAERTS: VOLGT MY.

23 MAER ALS HY DIT HOORDE WIERT
HY GEHEEL DROEVIG: WANT HY WAS
SEER RYCK. JE-

24 JESUS NU SIENDE DAT HY GEHEEL DROEVIG GEWORDEN WAS, SEYDE; HOE SWAERLIK SULLEN DE GENE DIE GOET HEBBEN IN HET KONINGRYCKE GODTS INGAEN.

25 WANT HET IS LICHTER DAT EEN KEMEL GA DOOR DE OOGHE VAN EEN NAELDE, DAN DAT EEN RYCKE IN HET KONINGRYCKE GODTS INGA.

26 ENDE DIE [DIT] HOORDEN, SEYDEN; WIE KAN DAN SALIG WORDEN?

27 ENDE HY SEYDE; DE DINGEN DIE ONMOGELIK ZYN BY DE MENSCHEN, ZYN MOGELIK BY GODT.

28 ENDE PETRUS SEYDE; SIET, WY HEBBEN ALLES VERLATEN; ENDE ZYN U GEVOLGT.

29 ENDE HY SEYDE TOT HAER; VOORWAER IK SEGGE U-LIEDEN, DATTER NIEMANT EN IS, DIE VERLATEN HEEFT HUYS, OF OUDERS, OF BROEDERS, OF WYF, OF KINDEREN, OM HET KONINGRYCKE GODTS,

30 DIE NIET EN SAL VEELVOUDIG WEDER ONTFANGEN IN DESEN TYDT, ENDE IN DE KOMENDE EEUWE HET EEUWIGE LEVEN.

31 ENDE HY NAM DE TWAEELVE BY HEM, ENDE SEYDE TOT HAER; SIET WY GAEN OP NA JERUSALEM, ENDE HET SAL ALLES VOLBRACHT WORDEN AEN DEN SONE DES MENSCHEN, DAT GESCHREVEN IS DOOR DE PROPHETEN.

32 WANT HY SAL DEN HEYDENEN OVER-GELEVERT WORDEN, ENDE HY SAL BESPOT WORDEN, ENDE SMADELIK GEHANDELT WORDEN, ENDE BESPOGEN WORDEN.

33 ENDE [HEM] GEGEESSELT HEBBENDE SULLEN SY HEM DOODEN: ENDE TEN DERDEN DAGE SAL HY WEDER OPSTAEN.

34 ENDE SY EN VERSTONDEN GEEN VAN DESE DINGEN: ENDE DIT WOORT WAS VOOR HAER VERBORGEN, ENDE SY EN VERSTONDEN NIET HET GENE GESEGT WIERT.

35 ENDE HET GESCHIEDDE ALS HY

NABY JERICO QUAM, DAT EEN SECKER BLINDE AEN DEN WEG SAT, BEDELENDE.

36 ENDE DESE HORENDE DE SCHARE VOORBY GAEN, VRAEGDE WAT DAT WARE.

37 ENDE SY BOOTSCHAPTEN HEM, DAT JESUS DE NAZARENER VOORBY GING.

38 ENDE HY RIEP, SEGGENDE? JESU GY SONE DAVIDS ONTFERMT U MYNER.

39 ENDE DIE VOORBY GINGEN BESTRAFTEN HEM, OP DAT HY SWYGEN SOUDE: MAER HY RIEP SOO VEEL TE MEER; SONE DAVIDS ONTFERMT U MYNER.

40 ENDE JESUS [STIL] STAENDE BEVAL DAT MEN DEN SELVEN TOT HEM BRENGEN SOUDE: ENDE ALS HY NABY [HEM] GEKOMEN WAS VRAEGDE HY HEM,

41 SEGGENDE; WAT WILT GY DAT IK U DOEN SAL? ENDE HY SEYDE; HEE-RE DAT IK SIENDE MAGH WORDEN.

42 ENDE JESUS SEYDE TOT HEM; WORT SIENDE: UW' GELOVE HEEFT U BEHOUDEN.

43 ENDE TERSTONT WIERT HY SIENDE, ENDE VOLGDE HEM, GODT VERHEERLICKENDE: ENDE ALLE 'T VOLK [DAT] SIENDE, GAVEN GODE LOF.

HET XIX. CAPITTEL.

1 ZACHEUS SOEKT CHRISTUM TE SIEN, 6 ONTFANGT HEM IN SYN HUYS. 8 BETUYGT SYNE BOETVEERDIGHEYT, ENDE WORT VAN CHRISTO GETROOST. 11 DOOR DE GELYCKENISSE VAN HET UYT-DEELEN DER PONDEN, LEERT CHRISTUS DAT MEN SYNE GAVEN TOT WINSTE MOET BESTEDEN. 29 DOET SYNEN INGANK BINNEN JERUSALEM, RYDENDE OP EENEN ESEL. 37 ENDE WORDT VAN DE SCHARE MET GELUK-WENSCHINGE ONTFANGEN. 41 WEENT OVER DE STADT JERUSALEM, ENDE VOORSEGT HARE VERWOESTINGE. 45 DRYFT DE KOPERS ENDE VERKOPERS UYT DEN TEMPEL. 47 DE OVERPRIESTERS ENDE SCHRIFT-GELEERDEN SOECKEN HEM TE DOODEN.

1 ENDE [JESUS] IN-GEKOMEN ZYNDE, GING HY DOOR JERICO:

2 ENDE SIET DAER WAS EEN MAN MET NAME GEHETEN ZACHEUS, ENDE DESE

DESE WAS EEN OVERSTE DER TOLLEREN, ENDE HY WAS RYK:

3 ENDE SOCHT JESUM TE SIEN, WIE HY WAS: ENDE EN KONDE NIET VAN WEGEN DE SCHARE, OM DAT HY KLEYN VAN PERSOON WAS.

4 ENDE VOOR UYT LOOPENDE KLAM HY OP EENEN WILDEN VYGE-BOOM, OP DAT HY HEM MOCHTE SIEN: WANT HY DOOR DIEN [WEG] SOUDE VOORBY GAEN.

5 ENDE ALS JESUS AEN DIE PLAETSE QUAM, OPWAERTS SIENDE SAGH HY HEM, ENDE SEYDE TOT HEM; ZACHEE HAEST U ENDE KOMT AF: WANT IK MOET HEDEN IN UW' HUYS BLYVEN.

6 ENDE HY HAESTEDE HEM ENDE QUAM AF, ENDE ONTFING HEM MET BLYDTSCHAP.

7 ENDE ALLE DIE HET SAGEN MURMUREERDEN, SEGGENDE; HY IS TOT EENEN SONDIGEN MAN INGE GAEN OM TE HERBERGEN.

8 ENDE ZACHEUS STONT ENDE SEYDE TOT DEN HEERE; SIET DE HELFT VAN MYNE GOEDEREN, HEERE, GEVE IK DEN ARMEN: ENDE INDIEN IK YEMANT YET DOOR BEDROG ONTVREEMT HEBBE, DAT GEVE IK VIER DUBBEL WEDER.

9 ENDE JESUS SEYDE TOT HEM; HEDEN IS DESEN HUYSE SALIGHEYT GESCHIEDT, NADEMAEL OOK DESE EENE SONE ABRAHAMS IS.

10 WANT DE SONE DES MENSCHEN IS GEKOMEN, OM TE SOECKEN ENDE SALIG TE MAKEN DAT VERLOREN WAS.

11 ENDE ALS SY DAT HOORDEN, VOEGDE HY DAER BY, ENDE SEYDE EEN GELYCKENISSE, OM DAT HY NA BY JERUSALEM WAS, ENDE [OM DAT] SY MEYNDEN DAT 'T KONINGRYCKE GODTS TERSTONT SOUDE OPENBAER WORDEN.

12 HY SEYDE DAN; EEN SEKER WELGEBOREN MAN REYSDE IN EEN VERRE [GELEGEN] LANDT, OM VOOR HEM SELVEN EEN KONINGRYK TE ONTFAN-

FANGEN, ENDE [DAN] WEDER TE KEE-
REN.

13 ENDE GEROEPEN HEBBENDE SY-
NE TIEN DIENST-KNECHTEN, GAF HY
HAER TIEN PONDEN, ENDE SEYDE TOT
HAER; DOET HANDELINGE TOT DAT
IK KOME.

14 ENDE SYNE BURGERS HATEDEN
HEM, ENDE SONDEN HEM GESANTEN
NA, SEGGENDE; WY EN WILLEN NIET
DAT DESE OVER ONS KONING ZY.

15 ENDE HET GESCHIEDDE, DOE HY
WEDER QUAM, ALS HY HET KONING-
RYK ONTFANGEN HADDE, DAT HY SEY-
DE DAT DIE DIENST-KNECHTEN TOT
HEM SOUDEN GEROEPEN WORDEN,
DIEN HY HET GELT GEGEVEN HADDE,
OP DAT HY WETEN MOCHTE, WAT EEN
YEGELIK MET HANDELEN GEWONNEN
HADDE.

16 ENDE DE EERSTE QUAM, ENDE
SEYDE; HEERE, UW' PONT HEEFT TIEN
PONDEN DAER TOE GEWONNEN.

17 ENDE HY SEYDE TOT HEM; WEL,
GY GOEDE DIENST-KNECHT, DEWYLE
GY IN HET MINSTE GETROUW' ZYT GE-
WEEST, SOO HEBT MACHT OVER TIEN
STEDEN.

18 ENDE DE TWEEDE QUAM ENDE
SEYDE; HEERE, UW' PONT HEEFT VYF
PONDEN GEWONNEN.

19 ENDE HY SEYDE OOK TOT DESEN;
ENDE GY, WEEST OVER VYF STEDEN.

20 ENDE EEN ANDER QUAM SEG-
GENDE; HEERE, SIET [HIER] UW'
PONT, 'T WELK IK IN EENEN SWEET-
DOEK WECH-GELEYDT HADDE:

21 WANT IK VREESDE U, OM DAT
GY EEN STRAF MENSCHEN ZYT, GY
NEEMT WECH DAT GY NIET GELEGT
EN HEBT, ENDE GY MAEYT DAT GY
NIET GEZAEYDT EN HEBT.

22 MAER HY SEYDE TOT HEM; UYT
UWEN MONT SAL IK U OORDEELEN, GY
BOSE DIENST-KNECHT: GY WIST DAT
IK EEN STRAF MENSCHEN BEN, NEMEN-
DE WECH DAT IK NIET GELEGT EN
HEBBE, ENDE MAEYENDE DAT IK NIET
GEZAEYT EN HEBBE. WAER-

23 WAEROM EN HEBT GY DAN MYN GELT NIET IN DE BANK GEGEVEN, ENDE IK KOMENDE HADDE HET SELVE MET WOECCKER MOGEN EYSCHEN?

24 ENDE HY SEYDE TOT DE GENE DIE BY HEM STONDEN; NEEMT DAT PONT VAN HEM WECH, ENDE GEEFT HET DIEN, DIE DE TIEN PONDEN HEEFT.

25 ENDE SY SEYDEN TOT HEM; HEE-RE HY HEEFT TIEN PONDEN.

26 WANT IK SEGGE U, DAT EENEN YEGELICKEN DIE HEEFT SAL GEGEVEN WORDEN: MAER VAN DEN GENEN DIE NIET EN HEEFT, VAN DIEN SAL GENOMEN WORDEN OOK DAT HY HEEFT.

27 DOCH DESE MYNE VYANDEN, DIE NIET EN HEBBEN GEWILT, DAT IK OVER HAER KONING SOUDE ZYN, BRENGT HIER, ENDE SLAETSE [HIER] VOOR MY DOODT.

28 ENDE DIT GESEGT HEBBENDE REYSDE HY VOOR [HAER] HENEN, ENDE GING OP NA JERUSALEM.

29 ENDE HET GESCHIEDDE ALS HY NABY BETHPHAGE ENDE BETHANIEN GEKOMEN WAS, AEN DEN BERG GENAEMT DEN OLYF-BERG, DAT HY TWEE VAN SYNE DISCIPELEN UYT SONDT,

30 SEGGENDE; GAET HENEN IN DAT VLECK, DAT TEGEN OVER IS: IN HET WELK IN-KOMENDE SULT GY EEN VEULEN GEBONDEN VINDEN, WAER OP GEEN MENSCH EYT EN HEEFT GESETEN: ONTBINDT HET SELVE, ENDE BRENGT HET.

31 ENDE INDIEN YEMANT U VRAEGT; WAEROM ONTBINT GY [DAT?] SOO SULT GY ALSOO TOT HEM SEGGEN; OM DAT HET DE HEERE VAN NODE HEEFT.

32 ENDE DIE UYT-GESONDEN WAREN, HENEN GEGAEN ZYNDE, VONDEN HET GELYK HY HAER GESEGT HADDE.

33 ENDE ALS SY HET VEULEN ONTBONDEN, SEYDEN DE HEEREN DES SELVEN TOT HAER; WAEROM ONTBINDT GY HET VEULEN?

34 ENDE SY SEYDEN; DE HEERE

M M

HEEFT

HEEFT HET VAN NODE.

35 ENDE SY BRACHTEN HET SELVE TOT JESUM. ENDE HARE KLEEDEREN OP HET VEULEN GEWORPEN HEBBENDE, SETTEDEN SY JESUM DAER OP.

36 ENDE ALS HY [VOORT] REYSDE, SPREYDDEN SY HARE KLEDEREN ONDER [HEM] OP DEN WEG.

37 ENDE ALS HY NU GENAEKTE AEN DEN AF-GANG DES OLYF-BERGS, BEGON ALLE DE MENIGTE DER DISCIPELEN HAER TE VERBLYDEN, ENDE GODT TE LOVEN MET GROTER STEMME, VAN WEGEN ALLE DE KRACHTIGE DADEN DIE SY GESIEN HADDEN,

38 SEGGENDE; GEZEGENT [IS] DE KONING DIE DAER KOMT IN DEN NAME DES HEEREN: VREDE [ZY] IN DEN HE MEL, ENDE HEERLIKHEYDT IN DE HOOGSTE [PLAETSEN.]

39 ENDE SOMMIGE DER PHARIZEEN UYT DE SCHARE SEYDEN TOT HEM; MEESTER BESTRAFT UWE DISCIPELEN.

40 ENDE HY ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER; IK SEGGE U-LIEDEN DAT, SOO DESE SWYGEN, DE STEENEN HAEST ROEPEN SULLEN.

41 ENDE ALS HY NABY QUAM, ENDE DE STADT SAGH, WEENDE HY OVER HAER,

42 SEGGENDE; OCH OF GY OOK BEKENDET, OOK NOCH IN DESEN UWEN DAG, HET GENE TOT UWEN VREDE [DIEN T!] MAER NU IS HET VERBORGEN VOOR UWE OOGEN.

43 WANT DAER SULLEN DAGEN OVER U KOMEN, DAT UWE VYANDEN EEN BEGRAVINGE RONTOM U SULLEN OP-WERPEN, ENDE SULLEN U OMCINGELEN, ENDE U VAN ALLE ZYDEN BE-NAUWEN.

44 ENDE SULLEN U TOT DEN GRONT NEDER-WERPEN, ENDE UWE KINDE-REN IN U: ENDE SY EN SULLEN IN U DEN [EENEN] STEEN OP DEN [ANDE-REN] STEEN NIET LATEN: DAEROM DAT GY DEN TYDT UWER BESOECKINGE NIET BEKENT EN HEBT.

ENDE

45 ENDE GEGAEN ZYNDE IN DEN TEMPEL, BEGON HY UYT TE DRYVEN DE GENE DIE DAER IN VERKOCHTEN ENDE KOCHTEN,

46 SEGGENDE TOT HAER; DAER IS GESCHREVEN: MYN HUYS IS EEN HUYS DES GEBEDTS: MAER GY HEBT DAT TOT EEN KUYL DER MOORDENAREN GEMAEKT.

47 ENDE HY LEERDE DAGELIKS IN DEN TEMPEL: ENDE DE OVER-PRIESTERS, ENDE DE SCHRIFT-GELEERDE, ENDE DE OVERSTE DES VOLKS SOCHTEN HEM TE DOODEN:

48 ENDE SY EN VONDEN NIET, WAT SY DOEN SOUDEN: WANT ALLE HET VOLK HING HEM AEN, ENDE HOORDE [HEM.]

HET XX. CAPITTEL.

1 CHRISTUS VAN DE OVER-PRIESTERS ENDE PHARIZEEN GEVRAEGT ZYNDE, UYT WAT MACHT HY DESE DINGEN DEDE, ANTWOORDT MET EEN WEDER-VRAGE, VAN WAER DE DOOP JOANNIS WAS. 9 DREYGT HAER GODTS STRAFFE DOOR DE GELYCKENISSE VAN EENEN WYN-GAERT AEN DE LANT-LIEDEN VERHUERT, DIE DE DIENST-KNECHTEN HARES HEEREN MIS-HANDELDEN, ENDE SYNEN SONE DOODDEN. 20 BEANTWOORT DE VRAGE, OF HET GEOORLOFT WAS DEN KEYSER SCHATTINGE TE GEVEN. 27 BEWYST UYT DE WET MOSIS DE OPSTANDINGE DER DOODEN, TEGEN DER SADDUCEEN VOOR-STELLINGE, VAN SEVEN BROEDERS DIE EENE SELVE VROUWE GEHADT HADDEN. 41 VRAEGT HOE CHRISTUS EEN SONE DAVIDS IS, DAER DAVID HEM SYNEN HEERE NOEMT. 45 WAERSCHOUWT HET VOLK VOOR DE EERGIERIGHEYT ENDE GEVEYNSTHEYT DER SCHRIFT-GELEERDE.

1 ENDE HET GESCHIEDDE IN EEN VAN DIE DAGEN, ALS HY IN DEN TEMPEL HET VOLK LEERDE, ENDE HET EUANGELIUM VERKONDIGDE, DAT DE OVER-PRIESTERS ENDE SCHRIFT-GELEERDE MET DE OUDERLINGEN DAER OVER QUAMEN.

2 ENDE SPRAKEN TOT HEM, SEGGENDE; SEGT ONS DOOR WAT MACHT GY DESE DINGEN DOET: OFTE WIE HY IS DIE U DESE MACHT HEEFT GEGEVEN?

3 ENDE HY ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER; IK SAL U OOK EEN WOORT VRAGEN: ENDE SEGGET MY;

4 DE DOOP JOANNIS WAS DIE UYT

DEN HEMEL, OFTE UYT DE MENSCHEN?

5 ENDE SY OVERLEYDEN ONDER HAER, SEGGENDE; INDIEN WY SEGGEN; UYT DEN HEMEL: SOO SAL HY SEGGEN; WAEROM EN HEBT GY DAN HEM NIET GELOOFT?

6 ENDE INDIEN WY SEGGEN; UYT DE MENSCHEN: SOO SAL ONS ALLE 'T VOLK STEENIGEN: WANT SY HOUDEN VOOR-SEKER DAT JOANNES EEN PRO-PHEET WAS.

7 ENDE SY ANTWOORDDEN, DAT SY NIET EN WISTEN VAN WAER [DIE WAS.]

8 ENDE JESUS SEYDE TOT HAER; SOO EN SEGGE IK U OOK NIET, DOOR WAT MACHT IK DESE DINGEN DOE.

9 ENDE HY BEGON TOT HET VOLK DESE GELYCKENISSE TE SEGGEN; EEN SEKER MENSCH PLANTEDE EENEN WYN-GAERT, ENDE HY VERHUERDE DIEN AEN LANT-LIEDEN, ENDE TROK EENEN LANGEN TYDT BUYTEN 'S LANTS.

10 ENDE ALS HET DE TYDT WAS, SANDT HY TOT DE LANDT-LIEDEN EENEN DIENST-KNECHT, OP DAT SY HEM VAN DE VRUCHT DES WYN-GAERTS GEVEN SOUDEN: MAER DE LANT-LIEDEN SLOEGEN DEN SELVEN, ENDE SONDEN [HEM] LEDIG HENEN.

11 ENDE WEDEROM SANT HY NOCH EENEN ANDEREN DIENST-KNECHT, MAER OOK DIEN GESLAGEN ENDE SMADELIK GEHANDELT HEBBENDE, SONDEN SY [HEM] LEDIG HENEN.

12 ENDE WEDEROM SANT HY NOCH EENEN DERDEN: MAER SY VERWONDEN OOK DESEN, ENDE WIERPEN [HEM] UYT.

13 ENDE DE HEERE DES WYN-GAERTS SEYDE; WAT SAL IK DOEN? IK SAL MYNEN GELIEFDEN SONE SENDEN; MOGELIK DESEN SIENDE SULLEN SY [HEM] ONTSIEN.

14 MAER ALS DE LANDT-LIEDEN HEM SAGEN, OVERLEYDEN SY ONDER
MAL-

MALKANDEREN, ENDE SEYDEN; DESE IS DE ERF-GENAEM, KOMT, LAET ONS HEM DOODEN, OP DAT DE ERFFENISSE ONSE WORDE.

15 ENDE ALS SY HEM BUYTEN DEN WYN-GAERT UYT-GEWORPEN HADDEN, DOODDEN SY [HEM.] WAT SAL DAN DE HEERE DES WYN-GAERTS HAER DOEN?

16 HY SAL KOMEN ENDE DESE LANT-LIEDEN VERDERVEN, ENDE SAL DEN WYN-GAERT AEN ANDERE GEVEN. ENDE ALS SY [DAT] HOORDEN, SEYDEN SY; DAT ZY VERRE.

17 MAER HY SAGSE AEN, ENDE SEYDE; WAT IS DAN DIT, 'T WELK GESCHREVEN STAET; DE STEEN DIEN DE BOUW-LIEDEN VERWORPEN HEBBEN, DESE IS TOT EEN HOOFT DES HOEKS GEWORDEN?

18 EEN YEGELIK DIE OP DIEN STEEN VALT, SAL VERPLETTERT WORDEN, ENDE OP WIEN HY VALT, DIEN SAL HY VERMORSELEN.

19 ENDE DE OVER-PRIESTERS ENDE DE SCHRIFT-GELEERDE SOCHTEN TE DIER SELVER URE DE HANDEN AEN HEM TE SLAEN: MAER SY VREESDEN HET VOLK: WANT SY VERSTONDEN DAT HY DESE GELYCKENISSE TEGEN HAER GESPROKEN HADDE.

20 ENDE SY NAMEN [HEM] WAER, ENDE SONDEN VERSPIEDERS UYT, DIE HAER SELVEN VEYNSDE RECHTVEERDIG TE ZYN: OP DAT SY HEM IN [SYNE] REDEN VANGEN MOCHTEN, OM HEM DER HEERSCHAPPYE ENDE DER MACHT DES STADT-HOUDERS OVER TE LEVEREN.

21 ENDE SY VRAEGDEN HEM, SEGGENDE; MEESTER WY WETEN DAT GY RECHT SPREEKT, ENDE LEERT, ENDE DEN PERSOON NIET AEN EN NEEMT: MAER LEERT DEN WEG GODTS IN DER WAERHEYT.

22 IS 'T ONS GEOORLOFT DEN KEYSER SCHATTINGE TE GEVEN, OFTE NIET?

23 ENDE HY HARE ARGLISTIGHEYT

BEMERKENDE SEYDE TOT HAER ; WAT
VERSOEKT GY MY ?

24 TOONT MY EENEN PENNING :
WIENS BEELT ENDE OP - SCHRIFT
HEEFT HY ? ENDE SY ANTWOORDENDE
SEYDEN ; DES KEYSERS.

25 ENDE HY SEYDE TOT HAER ;
GEEFT DAN DEN KEYSER DAT DES
KEYSERS IS , ENDE GODE DAT GODES
[IS.]

26 ENDE SY EN KONDEN HEM IN
[SYN] WOORT NIET VATTEN VOOR
DEN VOLCKE : ENDE HAER VERWONDE-
RENDE OVER SYNE ANTWOORDE SWE-
GEN SY STILLE.

27 ENDE TOT HEM QUAMEN SOMMI-
GE DER SADDUCEEN , WELCKE TEGEN-
SPREKENDE [SEGGEN] DATTER GEEN
OPSTANDINGE EN IS , ENDE VRAEGDEN
HEM ,

28 SEGGENDE ; MEESTER , MOSES
HEEFT ONS GESCHREVEN ; SOO YEMANTS
BROEDER STERFT , DIE EEN WYF
HEEFT , ENDE HY STERFT SONDER KIN-
DEREN , DAT SYN BROEDER HET WYF
NEMEN SAL , ENDE SYNEN BROEDER
ZAET VERWECKEN.

29 DAER WAREN NU SEVEN BROE-
DERS : ENDE DE EERSTE NAM EEN
WYF , ENDE HY STIERF SONDER KIN-
DEREN.

30 ENDE DE TWEEDE NAM DAT
WYF , ENDE [OOK] DESE STIERF SON-
DER KINDEREN.

31 ENDE DE DERDE NAM HET SELVE
[WYF :] ENDE DESGELYKS OOK DE SE-
VEN , ENDE EN HEBBEN GEEN KINDE-
REN NA-GELATEN , ENDE ZYN GESTOR-
VEN.

32 ENDE TEN LAETSTEN NA ALLE
STIERF OOK HET WYF.

33 IN DE OPSTANDINGE DAN ,
WIENS WYF VAN DESEN SAL SY ZYN ?
WANT DIE SEVEN HEBBEN DESELVE
TOT EEN WYF GEHADT.

34 ENDE JESUS ANTWOORDENDE
SEYDE TOT HAER ; DE KINDEREN DE-
SER EEUWE TROUWEN , ENDE WORDEN

TEN

TEN HOUWELICKE UYT-GEGEVEN:

35 MAER DIE WEERDIG SULLEN GE-
ACHT ZYN DIE EEUWE TE VERWER-
VEN, ENDE DE OPSTANDINGE UYT
DEN DOODEN, EN SULLEN NOCH TROU-
WEN, NOCH TEN HOUWELICKE UYT-
GEGEVEN WORDEN.

36 WANT SY EN KONNEN NIET MEER
STERVEN: WANT SY ZYN DEN ENGE-
LEN GELYK. ENDE SY ZYN KINDEREN
GODTS, DEWYLE SY KINDEREN DER
OPSTANDINGE ZYN.

37 ENDE DAT DE DOODE OP-GEWEKT
SULLEN WORDEN, HEEFT OOK MOSES
AEN - GEWESEN BY DEN DOORNEN-
BOSCH, ALS HY DEN HEERE NOEMT
DEN GODT ABRAHAMS, ENDE DEN
GODT ISAACS, ENDE DEN GODT JA-
COBS.

38 [GODT] NU EN IS NIET EEN
GODT DER DOODE, MAER DER LEVEN-
DE: WANT SY LEVEN HEM ALLE.

39 ENDE SOMMIGE DER SCHRIFT-
GELEERDE ANTWOORDENDE SEYDE;
MEESTER GY HEBT WEL GESEGT.

40 ENDE SY EN DORFDEN HEM NIET
MEER YET VRAGEN.

41 ENDE HY SEYDE TOT HAER; HOE
SEGGEN SY, DAT DE CHRISTUS DAVIDS
SONE IS?

42 ENDE DAVID SELVE SEGT IN HET
BOEK DER PSALMEN; DE HEERE HEEFT
GESEGT TOT MYNEN HEERE; SIT AEN
MYNE RECHTER [HANT:]

43 TOT DAT IK UWE VYANDEN SAL
GESET HEBBEN TOT EEN VOET-BANK
UWER VOETEN.

44 DAVID DAN NOEMT HEM [SYNEN]
HEERE, ENDE HOE IS HY SYN SONE?

45 ENDE DAER ALLE HET VOLK
[HET] HOORDE, SEYDE HY TOT SYNE
DISCIPELEN,

46 WACHT U VAN DE SCHRIFT-GE-
LEERDE, DIE DAER WILLEN WANDE-
LEN IN LANGE KLEEDEREN, ENDE BE-
MINNEN DE GROETINGEN OP DE
MERKTEN, ENDE DE VOOR-GESTOEL-
TEN IN DE SYNAGOGEN, ENDE DE
VOOR-

VOOR-AENSITTINGEN IN DE MAELTY-
DEN:

47 DIE DER WEDUWEN HUYSEN
OP-ETEN, ENDE ONDER EENEN SCHYN
LANGE GEBEDEN DOEN: DESE SULLEN
SWAERDER OORDEEL ONTFANGEN.

HET XXI. CAPITTEL.

1 CHRISTUS PRYST DE KLEYNE GAVE VAN EEN AR-
ME WEDUWE. 5 VOORSEGT DE VERWOESTINGE DES
TEMPELS, ENDE DER STADT VAN JERUSALEM. 7 EN-
DE VERHAELT DE TEECKENEN DIE DE SELVE SULLEN
VOORGAEN. 12 ENDE DE VERDRUCKINGEN DIE DEN
DISCIPELEN SOUDEN OVER-KOMEN, TEGEN WELCKE HY
SE VERTROOST MET SYNEN BYSTANT ENDE BESCHER-
MINGE. 20 RAET, ALS DE STADT SAL BELEGERT
WORDEN, TOT HAESTIG VLUCHTEN, OM DAT SWARE
ONGELUK TE ONTGAEN. 25 VOORSEGT DE TEECKE-
NEN VAN SYNE LAETSTE TOEKOMSTE, ENDE VERMAENT,
DOOR DE GELYCKENISSE VAN DE BOTTEN DER BOO-
MEN, DESELVE WAER TE NEMEN. 34 ENDE SYNE TOE-
KOMSTE, MET NUCHTERHEYT, WAKEN, ENDE BIDDEN
TE VERWACHTEN. 37 LEERT HET VOLK DAGELIKS IN
DEN TEMPEL.

I ENDE OPSIENDE SAGH HY DE RYC-
KE HARE GAVEN IN DE SCHAT-
KISTE WERPEN.

2 ENDE HY SAGH OOK EEN SEKER
ARME WEDUWE TWEE KLEYNE [PEN-
NINGSKENS] DAER IN WERPEN.

3 ENDE HY SEYDE; WAERLIK IK
SEGGE U, DAT DESE ARME WEDUWE
MEER DAN ALLE HEEFT [IN] GEWOR-
PEN.

4 WANT DIE ALLE HEBBEN VAN HA-
REN OVERVLOET GEWORPEN TOT DE
GAVEN GODTS: MAER DESE HEEFT
VAN HAER GEBREK ALLE DEN LEEF-
TOCHT DIE SY HADDE, [DAER IN] GE-
WORPEN.

5 ENDE ALS SOMMIGE SEYDEN VAN
DEN TEMPEL DAT HY MET SCHONE
STEENEN ENDE BEGIFTINGEN VER-
CIERT WAS, SEYDE HY;

6 [WAT] DESE DINGEN [AENGAET],
DIE GY AENSCHOUWT, DAER SULLEN
DAGEN KOMEN, IN WELCKE NIET [EE-
NEN] STEEN OP [DEN ANDEREN]
STEEN EN SAL GELATEN WORDEN, DIE
NIET EN SAL WORDEN AF-GEBROKEN.

7 ENDE SY VRAEGDEN HEM, SEG-
GENDE; MEESTER, WANNEER SULLEN
DAN

DAN DESE DINGEN ZYN ? ENDE WELK IS HET TEECKEN , WANNEER DESE DINGEN SULLEN GESCHIEDEN ?

8 ENDE HY SEYDE ; SIET DAT GY NIET VERLEYT EN WORDET : WANT VELE SULLENDER KOMEN ONDER MYNEN NAME , SEGGENDE : IK BEN [DE CHRIS- TUS.] ENDE DE TYDT IS NABY GEKOMEN : EN GAET DAN HAER NIET NA.

9 ENDE WANNEER GY SULT HOREN VAN OORLOGEN ENDE BEROERTEN , SOO EN WORT NIET VERSCHRIKT . WANT DESE DINGEN MOETEN EERST GESCHIEDEN : MAER [NOCH] EN IS TERSTONT HET EYNDE NIET.

10 DOE SEYDE HY TOT HAER ; HET [EEN] VOLK SAL TEGEN HET [ANDER] VOLK OPSTAEN , ENDE HET [EEN] KONINGRYK TEGEN HET [ANDER] KONINGRYK.

11 ENDE DAER SULLEN GROTE AERTBEVINGEN WESEN IN VERSCHYDEN PLAETSEN , ENDE HONGERS-NODEN , ENDE PESTILENTIEN : DAER SULLEN OOK SCHRICKELICKE DINGEN , ENDE GROTE TEECKENEN VAN DEN HEMEL GESCHIEDEN.

12 MAER VOOR DIT ALLES SULLEN SY HARE HANDEN AEN U-LIEDEN SLAEN , ENDE [U] VERVOLGEN , [U] OVERLEVERENDE IN DE SYNAGOGEN ENDE GEVANGENISSEN , ENDE GY SULT GETROCKEN WORDEN VOOR KONINGEN ENDE STADT - HOUDERS , OM MYNS NAEMS WILLE.

13 ENDE [DIT] SAL U OVER-KOMEN TOT EEN GETUYGENISSE.

14 NEEMT DAN IN UWE HERTEN VOOR , VAN TE VOREN NIET TE OVERDENCKEN , [HOE] GY U VERANTWOORDEN SULT.

15 WANT IK SAL U MONT ENDE WYSHEYT GEVEN , WELCKE NIET EN SULLEN KONNEN TEGEN - SPREKEN , NOCH WEDER-STAEN , ALLE DIE HAER TEGEN U SETTEN.

16 ENDE GY SULT OVER-GELEVERT WORDEN OOK VAN OUDERS ENDE
N N BROE-

BROEDERS, ENDE MAGEN, ENDE VRINDEN: ENDE SY SULLENDER [SOMMIGE] UYT U DOODEN.

17 ENDE GY SULT VAN ALLEN GEHAET WORDEN OM MYNS NAEMS WILLE.

18 DOCH NIET EEN HAYR UYT UWEN HOOFDE EN SAL VERLOREN GAEN.

19 BESITTET UWE ZIELEN IN UWE LYDTSAEMHEYT.

20 MAER WANNEER GY SIEN SULT DAT JERUSALEM VAN HEYR-LEGERS OMCINGELT WORT, SOO WEET ALS DAN DAT HARE VERWOESTINGE NABY GEKOMEN IS.

21 ALS DAN DIE IN JUDEA ZYN, DATSE VLIEDEN NA DE BERGEN: ENDE DIE IN 'T MIDDEN VAN DESELVE ZYN, DATSE DAER UYT-TRECKEN ENDE DIE OP DE VELDEN ZYN, DATSE IN DESELVE NIET EN KOMEN.

22 WANT DESE ZYN DAGEN DER WRAKE, OP DAT ALLES VERVULT WORDE DAT GESCHREVEN IS.

23 DOCH WEE DEN BEVRUCHTEN; ENDE DEN ZOGENDEN [VROUWEN] IN DIE DAGEN! WANT DAER GROTE NOOT ZYN SAL IN 'T LANT, ENDE TOORN OVER DIT VOLK.

24 ENDE SY SULLEN VALLen DOOR DE SCHERPTE DES SWEERTS, ENDE GEVANCKELIK WECH-GEVOERT WORDEN ONDER ALLE VOLCKEN: ENDE JERUSALEM SAL VAN DE HEYDENEN VERTREDEN WORDEN, TOT DAT DE TYDEN DER HEYDENEN VERVULT SULLEN ZYN.

25 ENDE DAER SULLEN TEECKENEN ZYN IN DE SONNE, ENDE MANE, ENDE STERREN, ENDE OP DE AERDE BENAUWTHEYT DER VOLCKEREN, MET TWYFFELMOEDIGHEYT, ALS DE ZEE ENDE WATER-GOLVEN GROOT GELUYT SULLEN GEVEN:

26 ENDE DEN MENSCHEN HET HERTESAL BESWYKEN VAN VREESE, ENDE VERWACHTINGE DER DINGEN, DIE HET AERTRYCK SULLEN OVER-KOMEN.

WANT

WANT DE KRACHTEN DER HEMELEN
SULLEN BEWEEGT WORDEN.

27 ENDE ALS DAN SULLEN SY DEN
SONE DES MENSCHEN SIEN KOMEN IN
EEN WOLCKE MET GROTE KRACHT EN-
DE HEERLIKHEYT.

28 ALS NU DESE DINGEN BEGIN-
NEN TE GESCHIEDEN, SOO SIET OM HO-
GE, ENDE HEFT UWE HOOFDEN OP-
WAERTS, OM DAT UWE VERLOSSINGE
NABY IS.

29 ENDE HY SEYDE TOT HAER EEN
GELYCKENISSE; SIET DEN VYGE-BOOM,
ENDE ALLE DE BOMEN.

30 WANNEER SY NU UYT-SPRUYTEN,
ENDE GY [DAT] SIET, SOO WEET GY
UYT U SELVEN DAT DE SOMER NU NA-
BY IS.

31 ALSOO OOK GY WANNEER GY DE-
SE DINGEN SULT SIEN GESCHIEDEN,
SOO WEET DAT HET KONINGRYCKE
GODTS NABY IS.

32 VOORWAER IK SEGGE U, DAT DIT
GESLACHTE GEENSINS EN SAL VOORBY
GAEN, TOT DAT ALLES SAL GESCHIET
ZYN.

33 DE HEMEL ENDE DE AERDE SUL-
LEN VOORBY GAEN, MAER MYNE
WOORDEN EN SULLEN GEENSINS VOOR-
BY GAEN.

34 ENDE WACHT U SELVEN, DAT
UWE HERTEN NIET T'EEENIGER TYT
BESWAERT EN WORDEN MET BRASSE-
RYE, ENDE DRONCKENSCHAP, ENDE
SORGVULDIGHEDEN DESES LEVENS, EN-
DE DAT U DIEN DAG NIET ONVOOR-
SIENS [OVER] EN KOME.

35 WANT GELYK EEN STRIK SAL HY
KOMEN OVER ALLE DE GENE DIE OP
DEN GANTSCHEN AERDT-BODEM GESE-
TEN ZYN.

36 WAEKT DAN TOT ALLER TYT,
BIDDENDE DAT GY MEUGT WEERDIG
GEACHT WORDEN TE ONTVLIEDEN AL-
LE DESE DINGEN DIE GESCHIEDEN SUL-
LEN, ENDE TE STAEN VOOR DEN SONE
DES MENSCHEN.

37 DES DAEGS NU WAS HY LEEREN-

DE IN DEN TEMPEL, MAER DES NACHTS GING HY UYT, ENDE VERNACHTTE OP DEN BERG, GENAEMT DEN OLYF- [BERG.]

38 ENDE ALLE HET VOLK QUAM'S MORGENS VROEG TOT HEM IN DEN TEMPEL, OM HEM TE HOREN.

HET XXIJ. CAPITTEL.

1 DE OVER-PRIESTERS ENDE SCHRIFT-GELEERDE HOUDEN RAET HOE SY CHRISTUM SULLEN DOODEN. 3 JUDAS KOMT MET HAER OVER-EEN OM HEM OVER TE LEVEREN. 7 CHRISTUS LAET HET PASCHA BEREYDEN. 14 ENDE EET HET SELVE MET SYNE TWAELF APOSTELN. 19 STELT DAER NA SYN AVONDT-MAEL IN. 21 VOORSEGT DE VERRADERY JUDE. 24 VERMAENT SYNE DISCIPELEN HAER TE WACHTEN, VOOR EERGIERICHEYT, ENDE WERELTSCHHEERSCHAPPYE. 28 BELOVENDE HAER DE GEMEYNSCHAP SYNS KONINGRYKS. 31 WAERSCHOUWT DEN APOSTELN, ENDE VOORNAMELIK PETRUM TEGEN DE VERSOECKINGE DES SATANS. 34 ENDE VOORSEGT HEM SYNEN VAL. 35 ENDE ALLEN ANDEREN APOSTELN HARE ENDE SYNE AENSTAENDE SWARIGHEDEN. 39 BIDT OP DEN OLYF-BERG, ENDE WORT IN SYN GROTE BENAUWTHEYT VAN EEN ENGEL GESTERKT. 45 VERMAENT SYNE DISCIPELEN, DIE SLIEPEN, TOT WAKEN ENDE BIDDEN. 47 WORT VAN JUDA MET EENEN KUS VERRADEN, ENDE VAN DE JODEN GEVANGEN. 50 HEELT DE AF-GEHOUEWENE OORE EENS DIENST-KNECHTS. 54 WORT IN DES HOGEN-PRIESTERS HUYS GEBRACHT, WAER HEM PETRUS DRIEMAEL VERLOOCHENT. 61 WAER OVER CHRISTUS HEM AENSIET, ENDE HY BEWEENT SYNEN VAL. 63 CHRISTUS WORT MISHANDELT, ENDE VOOR DEN JOODSCHEN RAET GESTELT ZYNDE, BEKENT DAT HY DE SONE GODTS IS,

1 ENDE HET FEEST DER ONGEHEVELDE [BROODEN,] GENAEMT PASCHA, WAS NABY.

2 ENDE DE OVER-PRIESTERS ENDE DE SCHRIFT-GELEERDE SOCHTEN, HOE SY HEM OMBRENGEN SOUDEN: WANT SY VREESDEN HET VOLK.

3 ENDE DE SATAN VOER IN JUDAS, DIE TOE GENAEMT WAS ISCARIOTH, ZYNDE UYT HET GETAL DER TWAELVE.

4 ENDE HY GING HENEN, ENDE SPRAK MET DE OVER-PRIESTERS ENDE DE HOOFT-MANNEN, HOE HY HEM HAER SOUDE OVER-LEVEREN.

5 ENDE SY WAREN VERBLYDT, ENDE ZYN 'T EENS GEWORDEN, DAT SY HEM GELT GEVEN SOUDEN.

6 ENDE HY BELOOFDE HET, ENDE SOCHT GELEGENTHEYT OM HEM HAER OVER TE LEVEREN SONDER OPROER.

ENDE

7 ENDE DE DAG DER ONGEHEVELDE [BROODEN] QUAM, OP DEN WELCKEN HET PASCHA MOEST GESLACHT WORDEN.

8 ENDE HY SONDT PETRUM ENDE JOANNEM UYT, SEGGENDE; GAET HENEN, ENDE BEREYT ONS HET PASCHA, OP DAT WY HET ETEN MOGEN.

9 ENDE SY SEYDEN TOT HEM; WAER WILT GY DAT WY HET BEREYDEN?

10 ENDE HY SEYDE TOT HAER; SIET, ALS GY IN DE STADT SULT GEKOMEN ZYN, SOO SAL U EEN MENSCH ONTMOETEN, DRAGENDE EEN KRUYCKE WATERS, VOLGT HEM IN 'T HUYS DAER HY INGAET.

11 ENDE GY SULT SEGGEN TOT DEN HUYS-VADER VAN DAT HUYS; DE MEESTER SEGHT U, WAER IS DE EETZALE, DAER IK HET PASCHA MET MYNE DISCIPELEN ETEN SAL?

12 ENDE HY SAL U EEN GROTE TOEGERUSTE OPPERZALE WYSEN, BEREYT HET ALDAER.

13 ENDE SY HENEN GAENDE, VONDEN HET GELYK HY HAER GESEGT HADDE, ENDE BEREYDDEN HET PASCHA.

14 ENDE ALS DE URE GEKOMEN WAS, SAT HY AEN, ENDE DE TWAELEF APOSTELEN MET HEM.

15 ENDE HY SEYDE TOT HAER; IK HEBBE GROTELIKS BEGEERT DIT PASCHA MET U TE ETEN, EER DAT IK LYDE.

16 WANT IK SEGGE U, DAT IK NIET MEER DAER VAN ETEN EN SAL, TOT DAT HET VERVULT SAL ZYN IN 'T KONINGRYCKE GODTS.

17 ENDE ALS HY EENEN DRINK-BECKER GENOMEN HADDE, ENDE GEDANKT HADDE, SEYDE HY; NEEMT DESEN, ENDE DEELT [HEM] ONDER U-LIEDEN.

18 WANT IK SEGGE U, DAT IK NIET DRINCKEN EN SAL VAN DE VRUCHT DES WYN-STOKS, TOT DAT HET KONINGRYCKE GODTS SAL GEKOMEN ZYN.

19 ENDE HY NAM BROOT, ENDE ALS HY GEDANKT HADDE BRAK HET, ENDE

GAF HET HAER, SEGGENDE; DAT IS MYN LIGHAEM HET WELK VOOR U GE-GEVEN WORT: DOET DAT TOT MYNER GEDACHTENISSE.

20 DESGELYKS OOK DEN DRINK-BE-KER NA HET AVONTMAEL, SEGGENDE; DESE DRINK-BEKER [IS] HET NIEUWE TESTAMENT IN MYNEN BLOEDE, HET WELK VOOR U VERGOTEN WORT.

21 DOCH, SIET, DE HANT DES GE-NEN, DIE MY VERRAET, IS MET MY AEN DE TAFEL.

22 ENDE DE SONE DES MENSCHEN GAET WEL HENEN, GELYK BESLOTEN IS: DOCH WEE DIEN MENSCH DOOR WELCKEN HY VERRADEN WORT!

23 ENDE SY BEGONDEN ONDER MAL-KANDEREN TE VRAGEN, WIE VAN HAER HET DOCH MOCHTE ZYN, DIE DAT DOEN SOUDE.

24 ENDE DAER WIERT OOK TWIS-TINGE ONDER HAER, WIE VAN HAER SCHEEN DE MEESTE TE ZYN.

25 ENDE HY SEYDE TOT HAER; DE KONINGEN DER VOLCKEREN HEER-SCHEN OVER HAER: ENDE DIE MACHT OVER HAER HEBBEN WORDEN WELDA-DIGE [HEEREN] GENAEMT.

DOCH GY NIET ALSOO: MAER DE MEESTE ONDER U, DIE ZY GELYK DE MINSTE: ENDE DIE VOORGANGER IS, ALS EEN DIE DIENT.

27 WANT WIE IS MEERDER? DIE AENSIT, OFTE DIE DIENT; EN IS HET NIET DIE AENSIT? MAER IK BEN IN 'T MIDDEN VAN U, ALS EEN DIE DIENT.

28 ENDE GY ZYT DE GENE, DIE MET MY STEEDS GEBLEVEN ZYT IN MYNE VERSOECKINGEN.

29 ENDE IK VERORDINERE U HET KONINGRYK, GELYCKERWYS MYN VA-DER MY [DAT] VERORDINEERT HEEFT:

30 OP DAT GY ETET ENDE DRINC-KET AEN MYNE TAFEL IN MYN KO-NINGRYK, ENDE SITTET OP THROO-NEN, OORDEELLENDE DE TWAELF GE-SLACHTEN ISRAËLS.

31 ENDE DE HEERE SEYDE; SIMON,
SI-

SIMON ! SIET DE SATAN HEEFT U-LIEDEN SEER BEGEERT, OM TE SIFTEN ALS DE TARWE:

32 MAER IK HEBBE VOOR U GEBEDEN, DAT UW' GELOVE NIET OP EN HOUDE; ENDE GY ALS GY EENS SULT BEKEERT ZYN, SOO VERSTERKT UWE BROEDERS.

33 ENDE HY SEYDE TOT HEM; HEE-RE IK BEN BEREYT MET U OOK IN DE GEVANCKENISSE ENDE IN DEN DOOT TE GAEN.

34 MAER HY SEYDE; IK SEGGE U PETRE, DE HAEN EN SAL HEDEN NIET KRAEYEN; EER GY DRIE-MAEL SULT VERLOOCHENT HEBBEN, DAT GY MY KENT.

35 ENDE HY SEYDE TOT HAER; ALS IK U UYT-SONT, SONDER BUYDEL, ENDE MALE, ENDE SCHOENEN, HEEFT U OOK YET ONTBROKEN? ENDE SY SEYDEN; NIETS.

36 HY SEYDE DAN TOT HAER; MAER NU, WIE EENEN BUYDEL HEEFT, DIE NEME HEM, DESGELYKS OOK EEN MALE: ENDE DIE GEEN EN HEEFT, DIE VERKOPE SYN KLEET, ENDE KOPE EEN SWEERT.

37 WANT IK SEGGE U DAT NOCH DIT 'T WELK GESCHREVEN IS, IN MY MOET VOLBRACHT WORDEN, NAMELIK, ENDE HY IS MET DE MISDADIGE GERECKENT. WANT OOK DIE DINGEN DIE VAN MY [GESCHREVEN ZYN,] HEBBEN EEN EYNDE.

38 ENDE SY SEYDEN, HEERE SIET HIER TWEE SWEERDEN. ENDE HY SEYDE TOT HAER; HET IS GENOEG.

39 ENDE UYTGAENDE VERTROK HY, GELYK HY GEWOON WAS, NA DEN OLYF-BERG: ENDE HEM VOLGDEN OOK SYNE DISCIPELEN.

40 ENDE ALS HY AEN DIE PLAETSE GEKOMEN WAS, SEYDE HY TOT HAER; BIDDET, DAT GY NIET IN VERSOECKINGE EN KOMT.

41 ENDE HY SCHEYDDE HEM VAN HAER AF, ONTRENT EENEN STEEN-
WORP,

WORP, ENDE KNIELDE NEDER, ENDE BADT.

42 SEGGENDE; VADER, OF GY WILDET DESEN DRINK - BEKER VAN MY WECH-NEMEN? DOCH NIET MYNEN WILLE, MAER DEN UWEN, GESCHIEDE.

43 ENDE VAN HEM WIERT GESIEN EEN ENGEL UYT DEN HEMEL, DIE HEM VERSTERKTE.

44 ENDE IN SWAREN STRYT ZYNDE, BADT HY TE ERNSTIGER. ENDE SYN SWEET WIERT GELYK GROTE DROPPELEN BLOETS, DIE OP DE AERDE AF-LIEPEN.

45 ENDE ALS HY VAN 'T GEBEDT OP-GESTAEN WAS, QUAM HY TOT SYNE DISCIPELEN, ENDE VONT HAER SLAPENDE VAN DROEFHEYT.

46 ENDE HY SEYDE TOT HAER; WAT SLAEPT GY? STAET OP ENDE BIDDET, OP DAT GY NIET IN VERSOECKINGE EN KOMT.

47 ENDE ALS HY NOCH SPRAK, SIET DAER EEN SCHARE: ENDE EEN VAN DE TWAELVE, DIE GENAEMT WAS JUDAS, GING HAER VOOR, ENDE QUAM BY JESUM, OM HEM TE KUSSEN.

48 ENDE JESUS SEYDE TOT HEM; JUDA, VERRAET GY DEN SONE DES MENSCHEN MET EENEN KUS?

49 ENDE DIE BY HEM WAREN SIENDE WAT DAER GESCHIEDEN SOUDE, SEYDEN TOT HEM; HEERE, SULLEN WY MET DEN SWEERDE SLAEN?

50 ENDE EEN UYT HAER SLOEGH DEN DIENST-KNECHT DES HOGENPRIESTERS, ENDE HIEUW [HEM] SYN RECHTER OORE AF.

51 ENDE JESUS ANTWOORDENDE SEYDE; LAETSE TOT HIER TOE [GEWORDEN.] ENDE RAEKTE SYNE OORE AEN, ENDE HEELDE HEM.

52 ENDE JESUS SEYDE TOT D'OVERPRIESTERS ENDE HOOFT-MANNEN DES TEMPELS, ENDE OUDERLINGEN, DIE TEGEN HEM GEKOMEN WAREN; ZYT GY UYTGEGAEN MET SWEERDEN ENDE STOCKEN ALS TEGEN EENEN MOORDE-
NAER? ALS

53 ALS IK DAGELIKS MET U WAS IN DEN TEMPEL, SOO EN HEBT GY DE HANDEN TEGEN MY NIET UYT-GESTOKEN: MAER DIT IS UWE URE, ENDE DE MACHT DER DUYSTERNISSE.

54 ENDE SY GREPEN HEM ENDE LEYDDEN [HEM WECH,] ENDE BRACHTEN HEM IN 'T HUYS DES HOGENPRIESTERS, ENDE PETRUS VOLGDE VAN VERRE.

55 ENDE ALS SY VYER ONTSTEKEN HADDEN, IN 'T MIDDEN VAN DE ZALE, ENDE SY TE SAMEN NEDER SATEN, SAT PETRUS IN 'T MIDDEN VAN HAER:

56 ENDE EEN SEKER DIENST-MAEGT SIENDE HEM BY HET VYER SITTEN, ENDE HARE OOGEN OP HEM HOUDENDE, SEYDE; OOK DESE WAS MET HEM.

57 MAER HY VERLOOCHENDE HEM, SEGGENDE; VROUWE, IK EN KENNE HEM NIET.

58 ENDE KORTS DAER NA EEN ANDER HEM SIENDE, SEYDE; OOK GY ZYT VAN DIE. MAER PETRUS SEYDE, MENSCHEN IK EN BEN NIET.

59 ENDE ALS HET ONTRENT EEN URE GELEDEN WAS, BEVESTIGDE [DAT] EEN ANDER, SEGGENDE; IN DER WAERHEYT OOK DESE WAS MET HEM: WANT HY OOK EEN GALILEER IS.

60 MAER PETRUS SEYDE; MENSCHEN IK EN WEET NIET WAT GY SEGHT. ENDE TERSTONT ALS HY NOCH SPRAK KRAEYDE DE HANE.

61 ENDE DE HEERE HEM OMKEERENDE, SAGH PETRUM AEN, ENDE PETRUS WIERT INDACHTIG DES WOORTS DES HEEREN, HOE HY HEM GESEGT HADDE; EER DE HANE SAL GEKRAEYT HEBBEN, SULT GY MY DRIE-MAEL VERLOOCHENEN.

62 ENDE PETRUS NA BUYTEN GAENDE, WEENDE BITTERLIK.

63 ENDE DE MANNEN, DIE JESUM HIELDEN, BESPOTTEDEN HEM, ENDE SLOEGEN [HEM.]

64 ENDE ALS SY HEM OVERDEKT HADDEN, SLOEGEN SY HEM OP HET

O o

AEN-

AENGESICHT, ENDE VRAEGDEN HEM, SEGGENDE; PROPHETEERT WIE 'T IS, DIE U GESLAGEN HEEFT.

65 ENDE VELE ANDERE DINGEN SEYDEN SY TEGEN HEM, LASTERENDE.

66 ENDE ALS 'T DAG GEWORDEN WAS, VERGADERDEN DE OUDERLINGEN DES VOLKS, ENDE D'OVER-PRIESTERS ENDE SCHRIFT-GELEERDE, ENDE BRACHTEN HEM IN HAREN RAET.

67 SEGGENDE; ZYT GY DE CHRISTUS? SEGGET ONS. ENDE HY SEYDE TOT HAER; INDIEN IK HET U SEGGE, GY EN SULT HET NIET GELOVEN.

68 ENDE INDIEN IK OOK VRAGE, GY EN SULT MY NIET ANTWOORDEN, OFTE LOS LATEN.

69 VAN NU AEN SAL DE SONE DES MENSCHEN GESETEN ZYN AEN DE RECHTER [HANT] DER KRACHT GODTS.

70 ENDE SY SEYDEN ALLE; ZYT GY DAN DE SONE GODTS? ENDE HY SEYDE TOT HAER; GY SEGGET, DAT IK HET BEN.

71 ENDE SY SEYDEN; WAT HEBBEN WY NOCH GETUYGENISSE VAN NODE? WANT WY SELVE HEBBEN HET UYT SYNEN MONT GEHOORT.

HET XXIIJ. CAPITTEL.

1 CHRISTUS WORT TOT PILATUM GEBRACHT, VOOR HEM BESCHULDIGT, ENDE VAN HEM ONSCHULDIG VERKLAERT. 7. WELCKE HEM VERSENDT TOT HERODEM, DIE HEM VERACHT, ENDE HEM WEDER SENDT. 13 PILATUS TRACHT HEM LOS TE LATEN, MAER DOOR HART AEN-DRINGEN DER JODEN, ONTSLAET HY BARABBAM, ENDE GEEFT CHRISTUM OVER OM GEKRUYST TE WORDEN. 26 SIMON VAN CYRENE DRAEGT HEM HET KRUXS NA. 27 DE VROUWEN VAN JERUSALEM BEWEE-
NEN HEM, DEN WELCKEN HY VOORSEGT DE ELENDE DIE HAER ENDE HARE KINDEREN SOUDE OVER-KOMEN. 32 WORT GEKRUYST TUSSEN TWEE MOORDENAERS, ENDE BIDT VOOR SYNE VANDEN. 35 WORT AEN HET KRUYC GELASTERT ENDE BESPOT. 38 HET OPSCHRIFT DES KRUYCES. 39 EEN VAN DE QUAAET-DOENDERS LASTERTE HEM ENDE D'ANDER, WORT BEKEERT, ENDE VAN CHRISTO GETROOST. 44 DUYSTERNISSE KOMT OP DE AERDE, HET VOOR-HANGSEL DES TEMPELS SCHEURT, ENDE CHRISTUS GEEFT DEN GEEST. 47 DE HOOFDMAN BEKENT DAT HY RECHTVEERDIG IS, GELYK OOK DE SCHAREN. 50 WORT VAN JOSEPH VAN ARIMATHEA BEGRAVEN. 54 DE VROUWEN SIEN WAER HY GELEGT WERT, ENDE KOPEN SPECERYE, OM HEM TE SALVEN.

ENDE

1 ENDE DE GEHEELE MENIGTE VAN HAER STONT OP ENDE LEYDDE HEM TOT PILATUM.

2 ENDE SY BEGONDEN HEM TE BESCHULDIGEN, SEGGENDE; WY HEBBEN BEVONDEN DAT DESE HET VOLK VERKEERT, ENDE VERBIEDT DEN KEYSER SCHATTINGEN TE GEVEN, SEGGENDE; DAT HY SELVE CHRISTUS DE KONING IS.

3 ENDE PILATUS VRAEGDE HEM, SEGGENDE; ZYT GY DE KONING DER JODEN? ENDE HY ANTWOORDDE HEM ENDE SEYDE; GY SEGHT HET.

4 ENDE PILATUS SEYDE TOT DE OVER-PRIESTERS ENDE DE SCHAREN; IK EN VINDE GEEN SCHULT IN DESEN MENSCHEN.

5 ENDE SY HIELDEN TE STERCKER AEN, SEGGENDE; HY BEROERT HET VOLK, LEERENDE DOOR GEHEEL JUDEA, BEGONNEN HEBBENDE VAN GALILEA TOT HIER TOE.

6 ALS NU PILATUS VAN GALILEA HOORDE, VRAEGDE HY, OF DIE MENSCHEN EEN GALILEER WAS.

7 ENDE VERSTAENDE DAT HY UYT HET GEBIED VAN HERODES WAS, SONDT HY HEM HENEN TOT HERODEM, DIE OOK SELVE IN DIE DAGEN BINNEN JERUSALEM WAS.

8 ENDE ALS HERODES JESUM SAGH, WIERT HY SEER VERBLYDT: WANT HY HADDE VAN OVERLANGE BEGEERIG GEWEEST HEM TE SIEN, OM DAT HY VEEL VAN HEM HOORDE: ENDE HOOPTE EENIG TEECKEN TE SIEN, DAT VAN HEM GEDAEN SOUDE WORDEN.

9 ENDE HY VRAEGDE HEM MET VELE WOORDEN: DOCH HY EN ANTWOORDDE HEM NIETS.

10 ENDE DE OVER-PRIESTERS ENDE DE SCHRIFT-GELEERDE STONDEN, ENDE BESCHULDIGDEN HEM HEFTIGLIK.

11 ENDE HERODES MET SYNE KRYGS-LIEDEN, HEM VERACHT ENDE BESPOT HEBBENDE, DEDE HEM EEN BLINCKENDE KLEET AEN, ENDE SONDT

HEM WEDER TOT PILATUM.

12 ENDE OP DEN SELVEN DAG WIERDEN PILATUS ENDE HERODES VRIENDEN MET MALKANDEREN: WANT SY WAREN TE VOREN IN VYANTSCHAP TEGEN DEN ANDEREN.

13 ENDE ALS PILATUS DE OVERPRIESTERS ENDE DE OVERSTE, ENDE HET VOLK BY-EEN GEROEPEN HADDE SEYDE HY TOT HAER;

14 GY HEBT DESEN MENSCHEN TOT MY GEBRACHT, ALS EENEN DIE HET VOLK AF-KEERIG MAEKT, ENDE SIET IK HEBBE [HEM] IN UWE TEGENWOORDIGHEYDT ONDERVRAEGT, ENDE EN HEBBE IN DESEN MENSCHEN GEEN SCHULT GEVONDEN, VAN 'T GENE DAER GY HEM MEDE BESCHULDIGT:

15 JA OOK HERODES NIET: WANT IK HEBBE U-LIEDEN TOT HEM GESONDEN, ENDE SIET, DAER EN IS VAN HEM NIET GEDAEN, DAT DES DOOTS WEERDIG IS.

16 SOO SAL IK HEM DAN KASTYDEN ENDE LOS LATEN.

17 ENDE HY MOEST HAER OP 'T FEEST EENEN LOS LATEN.

18 DOCH ALLE DE MENIGTE RIEP GELYCKELIK, SEGGENDE; WECH MET DESEN, ENDE LAET ONS BARABBAM LOS.

19 DEWELCKE WAS OM SEKEREN OPROER, DIE IN DE STADT GESCHIEET WAS, ENDE [OM] EENEN DOODTSLAGH, IN DE GEVANGENISSE GEWORPEN.

20 PILATUS DAN RIEP [HAER] WEDEROM TOE, WILLENDEN JESUM LOS LATEN.

21 MAER SY RIEPEN DAER TEGEN, SEGGENDE; KRUYST [HEM,] KRUYST HEM.

22 ENDE HY SEYDE TEN DERDE MAEL TOT HAER; WAT HEEFT DESE DAN QUAETS GEDAEN? IK EN HEBBE GEEN SCHULT DES DOOTS IN HEM GEVONDEN: SOO SAL IK HEM DAN KASTYDEN ENDE LOS LATEN.

23 MAER SY HIELDEN AEN MET GROOT

GROOT GEROEP, EYSCHENDE DAT HY SOUDE GEKRUYST WORDEN: ENDE HAER ENDE DER OVER-PRIESTEREN GEROEP WIERT GEWELDIGER.

24 ENDE PILATUS OORDEELDE DAT HAREN EYSCH GESCHIEDEN SOUDE.

25 ENDE HY LIET HAER LOS DEN GENEN, DIE OM OPROER ENDE DOOTSLAG IN DE GEVANGENISSE GEWORPEN WAS, WELCKEN SY GE-EYSCHT HADDEN: MAER JESUM GAF HY OVER TOT HAREN WILLE.

26 ENDE ALS SY HEM WECH LEYDEN, NAMEN SY EENEN SIMON VAN CYRENEN, KOMENDE VAN DEN ACKER, ENDE LEYDDEN HEM HET KRUYCE OP, DAT HY HET ACHTER JESUM DROEGE.

27 ENDE EEN GROTE MENIGTE VAN VOLK, ENDE VAN VROUWEN VOLGDEN HEM: WELCKE OOK WEENDEN ENDE HEM BEKLAEGDEN.

28 ENDE JESUS HEM TOT HAER KEERENDE SEYDE; GY DOCHTERS VAN JERUSALEM, EN WEENT NIET OVER MY, MAER WEENT OVER U SELVEN, ENDE OVER UWE KINDEREN.

29 WANT SIET DAER KOMEN DAGEN, IN WELCKE MEN SEGGEN SAL; SALIG [ZYN] DE ONVRUCHTBARE, ENDE DE BUYCKEN DIE NIET GEBART EN HEBBEN, ENDE DE BORSTEN DIE NIET GEZOOGT EN HEBBEN.

30 ALS DAN SULLEN SY BEGINNEN TE SEGGEN TOT DE BERGEN; VALT OP ONS: ENDE TOT DE HEUVELEN, BEDEKT ONS.

31 WANT INDIEN SY DIT DOEN AEN HET GROENE HOUT, WAT SAL AEN HET DORRE GESCHIEDEN?

32 ENDE DAER WIERDEN OOK TWEE ANDERE, ZYNDE QUAET-DOENDERS, GELEYT, OM MET HEM GEDOOT TE WORDEN.

33 ENDE DOE SY QUAMEN OP DE PLAETSE GENAEMT HOOFT-SCHEEL-
[PLAETSE,] KRUYCIGDEN SY HEM ALDAER, ENDE DE QUAET-DOENDERS,

DEN EENEN TER RECHTER, ENDE DEN ANDEREN TER SLINCKER [ZYDE.]

34 ENDE JESUS SEYDE; VADER, VERGEEFT HET HAER, WANT SY EN WETEN NIET WAT SY DOEN. ENDE VERDEELENDEN SYNE KLEEDEREN, WIERPEN SY HET LOT.

35 ENDE HET VOLK STONT ENDE SAGH HET AEN: ENDE OOK DE OVERSTE MET HAER BESCHIMPTEN [HEM, SEGGENDE; ANDERE HEEFT HY VERLOST, DAT HY NU HEMSELVEN VERLOSSE, SOO HY IS DE CHRISTUS DE UYTVERKOREN GODTS.

36 ENDE OOK DE KRYGS-KNECHTEN TOT [HEM] KOMENDE, BESPOTTEDEN HEM, ENDE BRACHTEN HEM EDIK:

37 ENDE SEYDEN; INDIEN GY DE KONING DER JODEN ZYT, SOO VERLOST U SELVEN.

38 ENDE DAER WAS OOK EEN OPSCHRIFT BOVEN HEM GESCHREVEN, MET GRIEKSCHE, ENDE ROMEYNSCHE, ENDE HEBREEUSCHE LETTERS, DESE IS DE KONING DER JODEN.

39 ENDE EEN VAN DE QUAET-DOENDERS, DIE GEHANGEN WAREN, LASTERDE HEM, SEGGENDE; INDIEN GY DE CHRISTUS ZYT, VERLOST U SELVEN ENDE ONS.

40 MAER DE ANDERE ANTWOORDENDE BESTRAFTE HEM, SEGGENDE; EN VREEST GY OOK GODT NIET, DAER GY IN 'T SELVE OORDEEL ZYT?

41 ENDE WY DOCH RECHTVEERDELIK: WANT WY ONTFANGEN [STRAF-FE] WEERDIG HET GENE WY GEDAEN HEBBEN: MAER DESE EN HEEFT NIET ONBEHOORLIKS GEDAEN.

42 ENDE HY SEYDE TOT JESUM; HEERE, GEDENKT MYNER, ALS GY IN UW' KONINGRYCKE SULT GEKOMEN ZYN.

43 ENDE JESUS SEYDE TOT HEM, VOORWAER SEGGE IK U, HEDEN SULT GY MET MY IN 'T PARADYS ZYN.

44 ENDE HET WAS ONTRENT DE SESTE URE, ENDE DAER WIERT DUYSTER-

STERNISSE OVER DE GEHEELE AERDE,
TOT DE NEGENDE URE TOE.

45 ENDE DE SONNE WIERT VER-
DUYSTERT, ENDE HET VOOR-HANGSEL
DES TEMPELS SCHEURDE MIDDEN
[DOOR.]

46 ENDE JESUS ROEPENDE MET GRO-
TER STEMME SEYDE; VADER IN UWE
HANDEN BEVELE IK MYNEN GEEST.
ENDE ALS HY DAT GESEGT HADDE, GAF
HY DEN GEEST.

47 ALS NU DE HOOF-T-MAN OVER
HONDERT SAG DAT DAER GESCHIEDT
WAS, VERHEERLIKTE HY GODT, ENDE
SEYDE; WAERLIK DESE MENSCH WAS
RECHTVEERDIG.

48 ENDE ALLE DE SCHAREN, DIE
DAER TE SAMEN GEKOMEN WAREN OM
DIT TE AENSCHOUWEN, SIENDE DE
DINGEN, DIE GESCHIEDT WAREN, KEER-
DEN WEDEROM SLAENDE OP HARE BOR-
STEN.

49 ENDE ALLE SYNE BEKENDE
STONDEN VAN VERRE, OOK DE VROU-
WEN, DIE HEM TE SAMEN GEVOLGT
WAREN VAN GALILEEN, ENDE SAGEN
DIT AEN.

50 ENDE SIET, EEN MAN MET NA-
ME JOSEPH, ZYNDE EEN RAETS-HEER,
EEN GOET ENDE RECHTVEERDIG MAN,

51 (DESE EN HADDE NIET MEDE BE-
WILLIGT IN HAREN RAET ENDE HAN-
DEL) VAN ARIMATHEA, EEN STADT
DER JODEN, ENDE DIE OOK SELVE HET
KONINGRYCKE GODTS VERWACHTEDE.

52 DESE GING TOT PILATUM, ENDE
BEGEERDE HET LIGHAEM JESU.

53 ENDE ALS HY HET SELVE AF-GE-
NOMEN HADDE, WOND'T HY DAT IN
EEN FYN LYNWAET, ENDE LEYDE HET
IN EEN GRAF, IN EEN ROTZE GEHOU-
WEN, DAER NOCH NOYT YEMANT IN
GELEGT EN WAS.

54 ENDE HET WAS DE DAG DER
VOORBEREYDINGE, ENDE DE SABBATH
QUAM AEN.

55 ENDE OOK DE VROUWEN, DIE
MET HEM GEKOMEN WAREN UYT GA-
LILEEN,

LILEEN, VOLGDEN NA, ENDE AENSCHOUWDEN HET GRAF, ENDE HOE SYN LIGHAEM GELEGT WIERT.

56 ENDE WEDER GEKEERT ZYNDE BEREYDDEN SY SPECERYEN ENDE SALVEN, ENDE OP DEN SABBATH RUSTEDEN SY NA HET GEBODT.

HET XXIV. CAPITTEL.

1 DE VROUWEN GAEN NA HET GRAF, ENDE VINDEN HET SELVE LEDIG. 4 TWEE ENGELN VERKONDIGEN HAER DE OPSTANDINGE CHRISTI. 9 HET WELK SY DEN APOSLELEN, ENDE ANDERE DISCIPELEN GAEN BOODTSCHAPPEN, DIE HET NIET EN GELOVEN. 12 PETRUS LOOPT UYT NA HET GRAF. 13 CHRISTUS OPENBAERT HEM AEN TWEE DISCIPELEN, GAENDE NA EMMAUS, ENDE WORT ALDAER VAN HAER BEKENT IN 'T BREKEN DES BROOTS. 33 WELCKE WEDER KEEREN NA JERUSALEM, ENDE VERHALEN HET DEN APOSTELEN. 36 CHRISTUS VERSCHYNT SELVE ALLEN SYNEN APOSTELEN, TOONT HAER SYNE HANDEN ENDE VOETEN, ENDE EET IN HARE TEGENWOORDIGHEYT. 44 OPENT HAER 'T VERSTANT DER SCHRIFTEN, STELTSE TOT SYNE GETUYGEN ONDER ALLE VOLCKEN, ENDE BELOOFT HAER SYN HEYLIGEN GEEST. 50 ZEGENTSE, NEEMT VAN HAER SYN AFSCHeyT, ENDE VAERT OP TEN HE-MEL.

1 ENDE OP DEN EERSTEN [DAG] DER WEKE, SEER VROEG IN DEN MORGEN-STONT, GINGEN SY NA HET GRAF, DRAGENDE DE SPECERYEN, DIE SY BEREYT HADDEN, ENDE SOMMIGE MET HAER.

2 ENDE SY VONDEN DEN STEEN AFGEWENTELT VAN HET GRAF.

3 ENDE INGE GAEN ZYNDE EN VONDEN SY HET LIGHAEM DES HEEREN JESU NIET.

4 ENDE HET GESCHIEDDE, ALS SY DAER OVER TWYFFEL-MOEDIG WAREN, SIET TWEE MANNEN STONDEN BY HAER IN BLINCKENDE KLEEDEREN.

5 ENDE ALS SY SEER BEVREEST WIERDEN, ENDE HET AENGESICHT NA DE AERDE NEYGDEN, SEYDEN SY TOT HAER; WAT SOEKT GY DEN LEVENDEN BY DE DOODE?

6 HY EN IS HIER NIET, MAER HY IS OP-GESTAEN. GEDENKT HOE HY TOT U GESPROOKEN HEEFT, ALS HY NOCH IN GALILEA WAS :

7 SEGGENDE ; DE SONE DES MENSCHEN MOET OVER-GELEVERT WORDEN

IN

IN DE HANDEN DER SONDIGE MENSCHEN, ENDE GEKRUYSIGT WORDEN, ENDE TEN DERDEN DAGE WEDER OPSTAEN.

8 ENDE SY WIERDEN IN-DACHTIG SYNER WOORDEN.

9 ENDE WEDER GEKEERT ZYNDE VAN HET GRAF, BOOTSCHAPTEN SY ALLE DESE DINGEN AEN DE ELVE, ENDE AEN ALLE DE ANDERE.

10 ENDE [DESE] WAREN MARIA MAGDALENE, ENDE JOANNA, ENDE MARIA JACOBI [MOEDER,] ENDE DE ANDERE MET HAER; DIE DIT TOT DE APOSTELEN SEYDEN.

11 ENDE HARE WOORDEN SCHENEN VOOR HAER ALS YDEL GEKLAP; ENDE SY EN GELOOFDEN HAER NIET.

12 DOCH PETRUS OPSTAENDE LIEF TOT HET GRAF, ENDE NEDER-BUCKENDE SAGH HY DE LINNEN DOECKEN LIGGENDE ALLEEN, ENDE GING WECH, SICH VERWONDERENDE BY HEM SELVEN VAN 'T GENE GESCHIEF WAS.

13 ENDE SIET TWEE VAN HAER GINGEN OP DEN SELVEN DAG NA EEN VLEK DAT SESTIG STADIEN VAN JERUSALEM WAS, WELCKES NAME WAS EMMAUS:

14 ENDE SY SPRAKEN T' SAMEN ONDER MALKANDEREN VAN ALLE DESE DINGEN, DIE DAER GEBEURT WAREN.

15 ENDE HET GESCHIEDDE, TERWYLE SY T' SAMEN SPRAKEN, EN MALKANDEREN ONDER-VRAEGDEN, DAT JESUS SELVE BY [HAER] QUAM, ENDE MET HAER GING.

16 ENDE HARE OOGEN WIERDEN GEHOUDEN, DAT SY HEM NIET EN KENDEN.

17 ENDE HY SEYDE TOT HAER; WAT REDENEN ZYN DIT, DIE GY WANDELLENDE ONDER MALKANDEREN VERHANDELT? ENDE [WAEROM] SIET GY DROEVIG?

18 ENDE D'EENE, WIENS NAME WAS CLEOPAS, ANTWOORDENDE SEYDE TOT HEM; ZYT GY ALLEEN EEN

PP VREEM-

VREEMDELING TE JERUSALEM, ENDE EN WEET NIET DE DINGEN, DIE DESE DAGEN DAER IN GESCHIET ZYN?

19 ENDE HY SEYDE TOT HAER; WELCKE? ENDE SY SEYDEN TOT HEM; DE DINGEN AENGAENDE JESUM DEN NAZARENER, WELCKE EEN PROPHEET WAS, KRACHTIG IN WERCKEN EN WOORDEN, VOOR GODT, ENDE ALLE HET VOLK.

20 ENDE HOE ONSE OVER-PRIESTERS ENDE OVERSTE DEN SELVEN OVER-GELEVERT HEBBEN TOT HET OORDEEL DES DOOTS, ENDE HEM GEKRUYCIGT HEBBEN.

21 ENDE WY HOOPTEN DAT HY WAS DE GENE DIE ISRAËL VERLOSSEN SOUDE. DOCH OOK BENEVEN DIT ALLES IS 'T HEDEN DE DERDE DAG, VAN DAT DESE DINGEN GESCHIET ZYN.

22 MAER OOK SOMMIGE VROUWEN UYT ONS, HEBBEN ONS ONTSTELT, DIE VROEG IN DEN MORGEN-STONT AEN HET GRAF GEWEEST ZYN.

23 ENDE SYN LIGHAEM NIET VINDEnde QUAMEN SY ENDE SEYDEN, DAT SY OOK EEN GESICHT VAN ENGELN GESIEN HADDEN, DIE SEGGEN DAT HY LEEFT.

24 ENDE SOMMIGE DER GENEN DIE MET ONS ZYN, GINGEN HENEN TOT HET GRAF, ENDE BEVONDEN 'T ALSOO, GELYK OOK DE VROUWEN GESEGT HADDEN, MAER HEM EN SAGEN SY NIET.

25 ENDE HY SEYDE TOT HAER; O ONVERSTANDIGE ENDE TRAGE VAN HERTEN, OM TE GELOVEN AL HET GENE DAT DE PROPHETEN GESPROKEN HEBBEN,

26 EN MOESTE DE CHRISTUS NIET DESE DINGEN LYDEN, ENDE [ALSOO] IN SYNE HEERLIKHEYT INGAEN?

27 ENDE BEGONNEN HEBBENDE VAN MOSE ENDE VAN ALLE DE PROPHEETEN, LEYDE HY HAER UYT, IN ALLE DE SCHRIFTEN, 'T GENE VAN HEM [GESCHREVEN] WAS.

28 ENDE SY QUAMEN NA BY HET VLEK,

VLEK; DAER SY NA TOE-GINGEN, ENDE HY HIELT HEM ALS OF HY VERDER GAEN SOUDE.

29 ENDE SY DWONGEN HEM, SEGGENDE; BLYFT MET ONS, WANT HET IS BY DEN AVONT, ENDE DE DAG IS GEDAELT. ENDE HY GING IN, OM MET HAER TE BLYVEN.

30 ENDE HET GESCHIEDDE, ALS HY MET HAER AEN SAT, NAM HY HET BROOT, ENDE ZEGENDE HET, ENDE ALS HY HET GEBROKEN HADDE GAF HY HET HAER.

31 ENDE HARE OOGEN WIERDEN GEOPENT, ENDE SY KENDEN HEM: ENDE HY QUAM WECH UYT HAER GESICHTE.

32 ENDE SY SEYDEN TOT MALKANDEREN; EN WAS ONS' HERTE NIET BRANDENDE IN ONS, ALS HY TOT ONS SPRAK OP DEN WEG, ENDE ALS HY ONS DE SCHRIFTEN OPENDE?

33 ENDE SY OPSTAENDE TER SELVER URE, KEERDEN WEDER NA JERUSALEM, ENDE VONDEN DE ELVE TE SAMEN VERGADERT, ENDE DIE MET HAER WAREN:

34 WELCKE SEYDEN; DE HEERE IS WAERLIK OPGESTAEN, ENDE IS VAN SIMON GESIEN.

35 ENDE SY VERTELLEN HET GENE OP DEN WEG [GESCHIET WAS,] ENDE HOE HY HAER BEKENT WAS GEWORDEN IN 'T BREKEN DES BROOTS.

36 ENDE ALS SY VAN DESE DINGEN SPRAKEN, STONT JESUS SELVE IN 'T MIDDEN VAN HAER, ENDE SEYDE TOT HAER; VREDE ZY U-LIEDEN.

37 ENDE SY VERSCHRIKT ENDE SEER BEVREEST GEWORDEN ZYNDE, MEYNDEN DAT SY EENEN GEEST SAGEN.

38 ENDE HY SEYDE TOT HAER; WAT ZYT GY ONTROERT? ENDE WAEROM KLIMMEN [SULCKE] OVERLEGGINGEN IN UWE HERTEN?

39 SIET MYNE HANDEN ENDE MYNE VOETEN: WANT IK BEN HET SELVE. TAST MY AEN, ENDE SIET, WANT EEN

GEEST EN HEEFT GEEN VLEESCH ENDE BEENEN, GELYCK GY SIET DAT IK HEBBE.

40 ENDE ALS HY DIT SEYDE, TOONDE HY HAER DE HANDEN ENDE DE VOETEN.

41 ENDE DOE SY HET VAN BLYDTSCHAP NOCH NIET EN GELOOFDEN, ENDE HAER VERWONDERDEN, SEYDE HY TOT HAER; HEBT GY HIER YET OM TE ETEN?

42 ENDE SY GAVEN HEM EEN STUK VAN EENEN GEBRADEN VISCH, ENDE VAN HONIG-RATEN.

43 ENDE HY NAM 'T, ENDE AT 'T VOOR HARE OOGEN.

44 ENDE HY SEYDE TOT HAER; DIT ZYN DE WOORDEN, DIE IK TOT U SPRAK, ALS IK NOCH MET U WAS, [NAMELIK] DAT HET ALLES MOEST VERVULT WORDEN, WAT VAN MY GESCHREVEN IS IN DE WET MOSIS, ENDE PROPHETEN, ENDE PSALMEN.

45 DOE OPENDE HY HAER VERSTANT, OP DAT SY DE SCHRIFTEN VERSTONDEN:

46 ENDE SEYDE TOT HAER; ALSOO IS'ER GESCHREVEN, ENDE ALSOO MOEST DE CHRISTUS LYDEN, ENDE VAN DEN DOODEN OPSTAEN TEN DERDE DAGE:

47 ENDE IN SYNEN NAME GEPREDIKT WORDEN BEKEERINGE ENDE VERGEVINGE DER SONDEN, ONDER ALLE VOLCKEN, BEGINNENDE VAN JERUSALEM.

48 ENDE GY ZYT GETUYGEN VAN DESE DINGEN.

49 ENDE SIET IK SENDE DE BELOFTE MYNS VADERS OP U: MAER BLYFT GY IN DE STADT JERUSALEM, TOT DAT GY SULT AENGEDAEN ZYN MET KRACHT UYT DE HOOGTE.

50 ENDE HY LEYDDE HAER BUYTEN TOT AEN BETHANIEN, ENDE SYNE HANDEN OPHEFFENDE ZEGENDE HY HAER.

51 ENDE HET GESCHIEDDE ALS HY SE ZEGENDE, DAT HY VAN HAER SCHEYDDE, ENDE WIERT OP-GENOMEN IN DEN HEMEL. EN-

52 ENDE SY AEN-BADEN HEM, EN-
DE KEERDEN WEDER NA JERUSALEM
MET GROTE BLYTSCHAP.

53 ENDE SY WAREN ALLE TYDT IN
DEN TEMPEL, LOVENDE ENDE DANC-
KENDE GODT. AMEN!

EYNDE DES HEYLIGEN EUANGELIUMS,
NA [DE BESCHRYVINGE]
L U C Æ.

HET HEYLIGH
EUANGELIUM,
NA [DE BESCHRYVINGE]
J O A N N I S.

HET EERSTE CAPITTEL.

1 DE PERSOON CHRISTI WORT BESCHREVEN, DAT HY IS HET EEUWIGE WOORT GODTS, WARE GODT, SCHEPPER ALLER DINGEN, HET LEVEN ENDE LICHT DER MENSCHEN, VOORNAMELIK DER GENE DIE IN HEM GELOVEN. 14 ENDE DAT DIT WOORT IS VLEESCH GEWORDEN. 15 JOANNES DE DOOPER GEEFT GETUYGENISSE VAN DE WEERDIGHEYT SYNS PERSOONS ENDE AMPTS. 23 ALS MEDE VAN SYN EYGEN BEROEPINGE. 29 VERKLAERT WEDEROM DAT CHRISTUS IS HET LAM, ENDE DE SONE GODTS. 32 EN DAT HY HEM BEKENT IS GEMAEKT DOOR 'T NEDERDALEN DES H. GEESTS OP HEM. 37 OP WELK GETUYGENISSE TWEE DISCIPELEN JOANNIS CHRISTUM VOLGEN. 41 VAN WELCKE DE EENE, NAMELIK ANDREAS SYNEN BROEDER SIMON OOK TOT CHRISTUM BRENGT. 43 DIE HEM GEEFT DEN NAEM VAN PETRUS. 44 CHRISTUS BEROEPT PHILIPPUM. 46 ENDE PHILIPPUS BRENGT NATHANAËL TOT CHRISTUM. 49 DIE HEM VOOR DEN SONE GODTS ERKENT, ENDE VOOR EEN DISCIPEL ONTFANGEN WORT.

I **I**N DEN BEGINNE WAS HET WOORT, ENDE HET WOORT WAS BY GODT, ENDE 'T WOORT WAS GODT.

2 DIT WAS IN DEN BEGINNE BY GODT.

3 ALLE DINGEN ZYN DOOR HET SELVE GEMAEKT, ENDE SONDER HET SELVE EN IS GEEN DING GEMAEKT, DAT GEMAEKT IS.

4 IN HET SELVE WAS HET LEVEN, ENDE HET LEVEN WAS HET LICHT DER MENSCHEN.

5 ENDE HET LICHT SCHYNT IN DE DUYSTERNISSE, ENDE DE DUYSTERNISSE EN HEEFT HET SELVE NIET BEGREPEN.

6 DAER WAS EEN MENSCH VAN GODT GESONDEN, WIENS NAME WAS JOANNES.

7 DESE QUAM TOT EEN GETUYGENISSE, OM VAN 'T LICHT TE GETUYGEN, OP DAT SY ALLE DOOR HEM GELOVEN SOUDEN.

8 HY EN WAS HET LICHT NIET,
MAER

MAER [WAS GESONDEN] OP DAT HY VAN HET LICHT GETUYGEN SOUDE.

9 [DIT] WAS HET WAERACHTIGE LICHT, 'T WELK VERLICHT EEN YEGERLIK MENSCH KOMENDE IN DE WERELT.

10 HY WAS IN DE WERELT, ENDE DE WERELT IS DOOR HEM GEMAEKT: ENDE DE WERELT EN HEEFT HEM NIET GEKENT.

11 HY IS GEKOMEN TOT HET SYNE, ENDE DE SYNE EN HEBBEN HEM NIET AEN-GENOMEN.

12 MAER SOO VELE HEM AEN-GENOMEN HEBBEN, DIEN HEEFT HY MACHT GEGEVEN KINDEREN GODTS TE WORDEN, [NAMELIK] DIE IN SYNEN NAME GELOVEN.

13 WELCKE NIET UYT DEN BLOEDE, NOCH UYT DEN WILLE DES VLEESCHS, NOCH UYT DEN WILLE DES MANS, MAER UYT GODT GEBOREN ZYN.

14 ENDE HET WOORT IS VLEESCH GEWORDEN, ENDE HEEFT ONDER ONS GEWOONT (ENDE WY HEBBEN SYNE HEERLIKHEYT AEN-SCHOUWT, EENE HEERLIKHEYT ALS DES EENIG-GEBOREN VAN DEN VADER) VOL VAN GENADE ENDE WAERHEYT.

15 JOANNES GETUYGT VAN HEM, ENDE HEEFT GEROEPEN, SEGGENDE: DESE WAS 'T VAN WELCKEN IK SEYDE; DIE NA MY KOMT, IS VOOR MY GEWORDEN, WANT HY WAS EER DAN IK.

16 ENDE UYT SYNE VOLHEYT HEBBEN WY ALLE ONTFANGEN, OOK GENADE VOOR GENADE.

17 WANT DE WET IS DOOR MOSEM GEGEVEN, DE GENADE ENDE DE WAERHEYT IS DOOR JESUM CHRISTUM GEWORDEN.

18 NIEMANT EN HEEFT OYT GODT GESIEN: DE EENIG-GEBOREN SONE, DIE IN DEN SCHOOT DES VADERS IS, DIE HEEFT [HEM ONS] VERKLAERT.

19 ENDE DIT IS 'T GETUYGENISSE JOANNIS, DOE DE JODEN [EENIGE] PRIESTERS ENDE LEVITEN AF-SONDEN VAN

VAN JERUSALEM, OP DAT SY HEM SONDEN VRAGEN: WIE ZYT GY?

20 ENDE HY BELEEDT, ENDE EN LOOCHENDE HET NIET: ENDE BELEEDT, IK EN BEN DE CHRISTUS NIET.

21 ENDE SY VRAEGDEN HEM: WAT DAN? ZYT GY ELIAS? ENDE HY SEYDE; IK EN BEN [DIE] NIET: ZYT GY DE PROPHEET? ENDE HY ANTWOORDEDE, NEEN.

22 SY SEYDEN DAN TOT HEM: WIE ZYT GY? OP DAT WY ANTWOORDDEN GEVEN MOGEN DEN GENEN, DIE ONS GESONDEN HEBBEN: WAT SEGHT GY VAN U SELVEN?

23 HY SEYDE: IK BEN DE STEMME DES ROEPENDEN IN DE WOESTYNE: MAEKT DEN WEG DES HEEREN RECHT, GELYK ESAIAS DE PROPHEET GESPROKEN HEEFT.

24 ENDE DE AF-GESONDENE WAREN UYT DE PHARIZEEN.

25 ENDE SY VRAEGDEN HEM ENDE SPRAKEN TOT HEM: WAEROM DOOPT GY DAN, SOO GY DE CHRISTUS NIET EN ZYT, NOCH ELIAS, NOCH DE PROPHEET?

26 JOANNES ANTWOORDDEN HAER, SEGGENDE; IK DOOPE MET WATER, MAER HY STAET MIDDEN ONDER U-LIEDEN, DIEN GY NIET EN KENT.

27 DESELVE IS HET DIE NA MY KOMT, WELCKE VOOR MY GEWORDEN IS, WIEN IK NIET WEERDIG EN BEN DAT IK SYNEN SCHOEN-RIEM SOUDE ONTBINDEN.

28 DESE DINGEN ZYN GESCHIEDT IN BETHABARA OVER DEN JORDAEN, DAER JOANNES WAS DOPENDE.

29 DES ANDEREN DAEGS SAGH JOANNES JESUM TOT HEM KOMENDE, ENDE SEYDE; SIET 'T LAM GODTS, DAT DE SONDE DER WERELT WECH-NEEMT.

30 DESE IS 'T VAN WELCKEN IK GESEGT HEBBE; NA MY KOMT EEN MAN, DIE VOOR MY GEWORDEN IS, WANT HY WAS EER DAN IK.

31 ENDE IK EN KENDE HEM NIET:
MAER

MAER OP DAT HY AEN ISRAËL SOUDE GEOPENBAERT WORDEN, DAEROM BEN IK GEKOMEN DOPENDE MET HET WATER.

32 ENDE JOANNES GETUYGDE, SEGGENDE; IK HEBBE DEN GEEST GESIEN NEDER-DALEN UYT DEN HEMEL, GELYK EEN DUYVE, ENDE BLEEF OP HEM.

33 ENDE IK EN KENDE HEM NIET, MAER DIE MY GESONDEN HEEFT OM TE DOOPEN MET WATER, DIE HADDE MY GESEGT, OP WELCKEN GY SULT DEN GEEST SIEN NEDER-DALEN, ENDE OP HEM BLYVEN, DESE IS 'T DIE MET DEN HEYLIGEN GEEST DOOPT.

34 ENDE IK HEBBE GESIEN, ENDE HEBBE GETUYGT, DAT DESE DE SONE GODTS IS.

35 DES ANDEREN DAEGS WEDEROM STONT JOANNES, ENDE TWEE UYT SYNE DISCIPELEN.

36 ENDE SIENDE OP JESUM [DAER] WANDELENDE, SEYDE HY: SIET HET LAM GODTS.

37 ENDE DIE TWEE DISCIPELEN HOORDEN HEM [DAT] SPREKEN, ENDE SY VOLGDEN JESUM.

38 ENDE JESUS HEM OMKEERENDE ENDE SIENDE HAER VOLGEN, SEYDE TOT HAER;

39 WAT SOEKT GY? ENDE SY SEYDEN TOT HEM, RABBI ('T WELK IS TE SEGGEN, OVER-GESET ZYNDE, MEESTER), WAER WOONT GY?

40 HY SEYDE TOT HAER; KOMT, ENDE SIET. SY QUAMEN ENDE SAGEN WAER HY WOONDE, ENDE BLEVEN DIEN DAG BY HEM. ENDE HET WAS ONTRENT DE TIENDE URE.

41 ANDREAS DE BROEDER SIMONIS PETRI WAS EEN VAN DE TWEE, DIE 'T VAN JOANNE GEHOORT HADDEN, ENDE HEM GEVOLGT WAREN.

42 DESE VONT EERST SYNEN BROEDER SIMON, ENDE SEYDE TOT HEM; WY HEBBEN GEVONDEN DEN MESIAM, 'T WELK IS OVERGESET ZYNDE, DE CHRISTUS.

43 ENDE HY LEYDDE HEM TOT JESUM. ENDE JESUS HEM AENSIENDE SEYDE; GY ZYT SIMON, DE SONE JONNA: GY SULT GENAEMT WORDEN CEPHAS, HET WELK OVERGESET WORT PETRUS.

44 DES ANDEREN DAEGS WILDE JESUS HENEN GAEN NA GALILEEN, ENDE VONT PHILIPPUM, ENDE SEYDE TOT HEM; VOLGT MY.

45 PHILIPPUS NU WAS VAN BETHSAIDA, UYT DE STADT ANDREE ENDE PETRI.

46 PHILIPPUS VONDT NATHANAEL ENDE SEYDE TOT HEM; WY HEBBEN [DIEN] GEVONDEN, VAN WELCKEN MOSES IN DE WET GESCHREVEN HEEFT, ENDE DE PROPHETEN, [NAMELIK] JESUM DEN SONE JOSEPHS., VAN NAZARETH.

47 ENDE NATHANAEL SEYDE TOT HEM; KAN UYT NAZARETH YET GOETS ZYN? PHILIPPUS SEYDE TOT HEM; KOMT ENDE SIET.

48 JESUS SAGH NATHANAEL TOT HEM KOMEN, ENDE SEYDE VAN HEM; SIET WAERLIK EEN ISRAELYT, IN WELCKEN GEEN BEDROG EN IS.

49 NATHANAEL SEYDE TOT HEM; VAN WAER KENT GY MY? JESUS ANTWOORDDE ENDE SEYDE TOT HEM; EER U PHILIPPUS RIEP, DAER GY ONDER DEN VYGEBOOM WAERT, SAGH IK U.

50 NATHANAEL ANTWOORDDE ENDE SEYDE TOT HEM; RABBI, GY ZYT DE SONE GODTS, GY ZYT DE KONING ISRAELS.

51 JESUS ANTWOORDDE ENDE SEYDE TOT HEM; OM DAT IK U GESEGT HEBBE; IK SAGH U ONDER DEN VYGEBOOM, SOO GELOOFT GY: GY SULT GROTER DINGEN SIEN DAN DESE.

52 ENDE SEYDE TOT HEM; VOORWAER, VOORWAER SEGGE IK U-LIEDEN, VAN NU AEN SULT GY DEN HEMEL SIEN GEOPENT, ENDE DE ENGELN GODTS OP-KLIMMENDE ENDE NEDERDALENDE OP DEN SONE DES MENSCHEN. HET

HET IJ. CAPITTEL.

I CHRISTUS IN DE BRUYLOFT TOT CANA VERANDERT HET WATER IN WYN. II 'T WELK HET BEGINSSEL IS VAN SYNE WONDER-WERCKEN. 12 GAET NA CAPERNAUM. 13 ENDE VAN DAER NA JERUSALEM, OP 'T FEEST VAN PAESCHEN. 14 DRYFT DE VERKOPPERS ENDE WISSELAERS UYT DEN TEMPEL. 18 DE JODEN BEGEEREN EEN TEECKEN, WELCKE HY WYST OP 'T BREKEN ENDE WEDER OPRECHTEN VAN DEN TEMPEL SYNS LIGHAEMS. 23 VELE SIENDE SYNE WONDER-WERCKEN GELOVEN IN HEM. 24 DOCH HY EN BETROUWT HEM SELVEN HAER NIET, OM DAT HY HAER HERTE KENDE.

I ENDE OP DEN DERDEN DAG WAS DAER EEN BRUYLOFT TE CANA IN GALILEEN: ENDE DE MOEDER JESU WAS ALDAER.

2 ENDE JESUS WAS OOK GENOODT, ENDE SYNE DISCIPELEN, TOT DE BRUYLOFT.

3 ENDE ALS'ER WYN GEBRAK, SEYDE DE MOEDER JESU TOT HEM; SY EN HEBBEN GEENEN WYN.

4 JESUS SEYDE TOT HAER; VROUWE, WAT HEBBE IK MET U [TE DOEN?] MYNE URE EN IS NOCH NIET GEKOMEN.

5 SYNE MOEDER SEYDE TOT DE DIENERS; SOO WAT HY U-LIEDEN SAL SEGGEN, [DAT] DOET.

6 ENDE ALDAER WAREN SES STEENEN WATER-VATEN GESTELT NA DE REYNIGINGE DER JODEN, ELK HOUDEDE TWEE OFTE DRIE METRETEN.

7 JESUS SEYDE TOT HAER; VULLET DE WATER-VATEN MET WATER. ENDE SY VULDENSE TOT BOVEN TOE.

8 ENDE HY SEYDE TOT HAER; SCHEPT NU, ENDE DRAEGT 'T TOT DEN HOFMEESTER, ENDE SY DROEGEN 'T.

9 ALS NU DE HOF-MEESTER HET WATER, DAT WYN GEWORDEN WAS, GEPROEFT HADDE (ENDE HY EN WIST NIET VAN WAER [DE WYN] WAS, MAER DE DIENAREN DIE HET WATER GESCHEPT HADDEN WISTEN 'T) SOO RIEP DE HOF-MEESTER DEN BRUYDEGOM,

10 ENDE SEYDE TOT HEM; ALLE MAN SET EERST DEN GOEDEN WYN OP, ENDE WANNEER MEN WEL GEDRONCKEN HEEFT, ALS DAN DEN MINDEREN: [MAER] GY HEBT DEN GOEDEN WYN

TOT NU TOE BEWAERT.

11 DIT BEGINSSEL DER TEKENEN HEEFT JESUS GEDAEN TE CANA IN GALILEEN, ENDE HEEFT SYNE HEERLIKHEYT GEOPENBAERT: ENDE SYNE DISCIPELEN GELOOFDEN IN HEM.

12 DAER NA GING HY AF NA CAPERNAUM, HY ENDE SYNE MOEDER, ENDE SYNE BROEDERS, ENDE SYNE DISCIPELEN, ENDE EN BLEVEN ALDAER NIET VELE DAGEN.

13 ENDE HET PASCHA DER JODEN WAS NABY, ENDE JESUS GING OP NA JERUSALEM.

14 ENDE HY VONT IN DEN TEMPEL DIE OSSEN, ENDE SCHAPEN, ENDE DUYVEN VERKOCHTEN, ENDE DE WISSELAERS [DAER] SITTENDE:

15 ENDE EEN GEESSEL VAN TOUW-KENS GEMAEKT HEBBENDE, DREEF HYSE ALLE UYT DEN TEMPEL, OOK DE SCHAPEN ENDE DE OSSEN: ENDE HET GELT DER WISSELAREN STORTEDE HY UYT, ENDE KEERDE DE TAFELN OM.

16 ENDE HY SEYDE TOT DE GENE DIE DE DUYVEN VERKOCHTEN; NEEMT DESE DINGEN VAN HIER WECH: ENDE MAEKT NIET HET HUYS MYNS VADERS TOT EEN HUYS VAN KOOP-HANDEL.

17 ENDE SYNE DISCIPELEN WIERDEN INDACHTIG DATTER GESCHREVEN IS; DEN YVER UWES HUYS HEEFT MY VERSLONDEN.

18 DE JODEN ANTWOORDDEN DAN, ENDE SEYDEN TOT HEM; WAT TEECKEN TOONT GY ONS, DAT GY DESE DINGEN DOET?

19 JESUS ANTWOORDDE ENDE SEYDE TOT HAER: BREEKT DESEN TEMPEL, ENDE IN DRIE DAGEN SAL IK DEN SELVEN OPRECHTEN.

20 DE JODEN SEYDEN DAN; SES EN VEERTIG JAREN IS [OVER] DESEN TEMPEL GEBOUWT, ENDE GY, SULT GY DIEN IN DRIE DAGEN OPRECHTEN?

21 MAER HY SEYDE [DIT] VAN DEN TEMPEL SYNS LIGHAEMS.

22 DAEROM ALS HY OP-GESTAEN WAS

WAS VAN DEN DOODEN, WIERDEN SYNE DISCIPELEN GEDACHTIG, DAT HY DIT TOT HAER GESEGT HADDE: ENDE SY GELOOFDEN DE SCHRIFT, ENDE HET WOORT, DAT JESUS GESPROKEN HADDE.

23 ENDE ALS HY TE JERUSALEM WAS, OP HET PASCHA IN HET FEEST, GELOOFDEN VELE IN SYNEN NAME, SIENDE SYNE TEECKENEN DIE HY DEDE.

24 MAER JESUS SELVE EN BETROUWDE HAER HEM SELVEN NIET, OM DAT HYSE ALLE KENDE:

25 ENDE DAT HY NIET VAN NODEN EN HADDE DAT YEMANT GETUYGEN SOUDE VAN DEN MENSCHEN, WANT HY SELVE WIST WAT IN DEN MENSCHEN WAS.

HET IIJ. CAPITTEL.

1 CHRISTUS ONDERWYST NICODEMUM VAN DE NOOTSAKELIKHEIT ENDE MANIERE DER WEDER-GEBOORTE. 9 BESTRAFFENDE IN DESEN SYNE ONWETENTHEIT. 14 LEERT DOOR HET VOOR-BEELT VAN DE METALEN SLANGE, DAT HY MOEST VERHOOGT WORDEN, OM ALLE DIE IN HEM GELOVEN, SALIG TE MAKEN. 18 ENDE DAT DE GENE DIE IN HEM NIET EN GELOVEN, VERDOEMT WORDEN. 22 CHRISTUS ENDE JOANNES DOOPEN OP EENEN TYDT. 25 JOANNES DISCIPELEN NEEMEN QUALIK DAT CHRISTUS MEER TOE-LOOPS HADDE. 27 WAER UYT JOANNES OORSAKE NEEMT OM HAER TE ONDER-RICHTEN VAN HET ONDERSCHEYT TUSSEN HEM EN CHRISTUM, WIENS WEERDIGHEIT HY AENWYST. 36 ENDE WAT SY VAN CHRISTO TE VERWACHTEN HEBBEN DIE IN HEM GELOVEN, ENDE DIE NIET EN GELOVEN.

1 ENDE DAER WAS EEN MENSCHEN UYT DE PHARIZEEN, WIENS NAME WAS NICODEMUS, EEN OVERSTE DER JODEN:

2 DESE QUAM DES NACHTS TOT JESUM, ENDE SEYDE TOT HEM; RABBI, WY WETEN DAT GY ZYT EEN LEERAER VAN GODT GEKOMEN: WANT NIEMANT EN KAN DESE TEECKENEN DOEN DIE GY DOET, SOO GODT MET HEM NIET EN IS.

3 JESUS ANTWOORDDE ENDE SEYDE TOT HEM; VOORWAER, VOORWAER, SEGGE IK U, 'T EN ZY DAT YEMANT WEDEROM GEBOREN WORDE, HY EN KAN HET KONINGRYCKE GODTS NIET SIEN.

4 NICODEMUS SEYDE TOT HEM; HOE KAN EEN MENSCH GEBOREN WORDEN [NU] OUDT ZYNDE? KAN HY OOK ANDERMAEL IN SYNS MOEDERS BUYK INGAEN, ENDE GEBOREN WORDEN?

5 JESUS ANTWOORDDE; VOORWAER, VOORWAER, SEGGE IK U, SOO YEMANT NIET GEBOREN EN WORT UYT WATER ENDE GEEST, HY EN KAN IN 'T KONINGRYCKE GODTS NIET INGAEN.

6 HET GENE UYT HET VLEESCH GEBOREN IS, [DAT] IS VLEESCH: ENDE HET GENE UYT DEN GEEST GEBOREN IS, [DAT] IS GEEST.

7 EN VERWONDERT U NIET DAT IK U GESEGT HEBBE, GY-LIEDEN MOET WEDEROM GEBOREN WORDEN.

8 DE WINT BLAEST WAER HENEN HY WIL, ENDE GY HOORT SYN GELUYT, MAER GY EN WEET NIET VAN WAER HY KOMT, ENDE WAER HY HENEN GAET: ALSOO IS EEN YEGELIK DIE UYT DEN GEEST GEBOREN IS.

9 NICODEMUS ANTWOORDDE ENDE SEYDE TOT HEM; HOE KONNEN DESE DINGEN GESCHIEDEN?

10 JESUS ANTWOORDDE ENDE SEYDE TOT HEM; ZYT GY EEN LEERAER ISRAELS, ENDE EN WEET GY DESE DINGEN NIET?

11 VOORWAER, VOORWAER, SEGGE IK U, WY SPREKEN DAT WY WETEN, ENDE GETUYGEN, DAT WY GESIEN HEBBEN, ENDE GY-LIEDEN EN NEEMT ONS' GETUYGENISSE NIET AEN.

12 INDIEN IK U-LIEDEN DE AERTSCHE DINGEN GESEGT HEBBE, ENDE GY NIET EN GELOOFT, HOE SULT GY GELOVEN, INDIEN IK U-LIEDEN DE HE-MELSCHE SOUDE SEGGEN?

13 ENDE NIEMANT EN IS OP-GEVAREN IN DEN HEMEL, DAN DIE UYT DEN HEMEL NEDER-GEKOMEN IS, [NAMELIK] DE SONE DES MENSCHEN, DIE IN DEN HEMEL IS.

14 ENDE GELYK MOSES DE SŁANGE IN DE WOESTYNE VERHOOGT HEEFT, ALSOO MOET DE SONE DES MENSCHEN VERHOOGT WORDEN. Op

15 OP DAT EEN YEGELIK DIE IN HEM GELOOFT, NIET EN VERDERVE, MAER HET EEUWIGE LEVEN HEBBE.

16 WANT ALSOO LIEF HEEFT GODT DE WERELT GEHADT, DAT HY SYNEN EENIG - GEBORENEN SONE GEGEVEN HEEFT, OP DAT EEN YEGELIK DIE IN HEM GELOOFT, NIET EN VERDERVE, MAER HET EEUWIGE LEVEN HEBBE.

17 WANT GODT EN HEEFT SYNEN SONE NIET GESONDEN IN DE WERELT, OP DAT HY DE WERELT VEROORDEELLEN SOUDE, MAER OP DAT DE WERELT DOOR HEM SOUDE BEHOUDEN WORDEN.

18 DIE IN HEM GELOOFT EN WORT NIET VEROORDEELT, MAER DIE NIET EN GELOOFT IS ALREEDE VEROORDEELT: DEWYLE HY NIET EN HEEFT GELOOFT IN DEN NAME DES EENIG-GEBOREN SOONS GODTS.

19 ENDE DIT IS HET OORDEEL, DAT HET LICHT IN DE WERELT GEKOMEN IS, ENDE DE MENSCHEN HEBBEN DE DUYSTERNISSE LIEVER GEHADT DAN HET LICHT: WANT HARE WERCKEN WAREN BOOS.

20 WANT EEN YEGELIK DIE QUAET DOET, HAET HET LICHT, ENDE EN KOMT TOT HET LICHT NIET, OP DAT SYNE WERCKEN NIET BESTRAFT EN WORDEN.

21 MAER DIE DE WAERHEYT DOET, KOMT TOT HET LICHT, OP DAT SYNE WERCKEN OPENBAER WORDEN, DAT SY IN GODE GEDAEN ZYN.

22 NA DESEN QUAM JESUS ENDE SYNE DISCIPELEN IN 'T LANT VAN JUDEA, ENDE ONTHIELT HEM ALDAER MET HAER, ENDE DOOPTE.

23 ENDE JOANNES DOOPTE OOK IN ENON BY SALIM, DEWYLE ALDAER VELE WATEREN WAREN: ENDE SY QUAMEN DAER, ENDE WIERDEN GEDOOPT.

24 WANT JOANNES EN WAS NOCH NIET IN DE GEVANGENISSE GEWORPEN.

25 DAER REES DAN EEN VRAGE [VAN EENIGE] UYT DE DISCIPELEN
JOAN-

JOANNIS MET DE JODEN OVER DE REYNIGINGE.

26 ENDE SY QUAMEN TOT JOANNEM, ENDE SEYDEN TOT HEM; RABBI, DIE MET U WAS OVER DEN JORDAEN, WELKEN GY GETUYGENISSE GAEFT, SIET DIE DOOPT, ENDE SY KOMEN ALLE TOT HEM.

27 JOANNES ANTWOORDDE ENDE SEYDE; EEN MENSCH EN KAN GEEN DING AEN-NEMEN, SOO HET HEM UYT DEN HEMEL NIET GEGEVEN EN ZY.

28 GY SELVE ZYT MYNE GETUYGEN, DAT IK GESEGT HEBBE; IK EN BEN DE CHRISTUS NIET, MAER DAT IK VOOR HEM HENEN UYT-GESONDEN BEN.

29 DIE DE BRUYT HEEFT IS DE BRUYDEGOM, MAER DE VRIENT DES BRUYDEGOMS, DIE STAET ENDE HEM HOORT, VERBLYDT SICH MET BLYTSCAP OM DE STEMME DES BRUYDEGOMS. SOO IS DAN DESE MYNE BLYTSCAP VERVULT GEWORDEN.

30 HY MOET WASSEN, MAER IK MINDER WORDEN.

31 DIE VAN BOVEN KOMT, IS BOVEN ALLE: DIE UYT DER AERDEN IS [VOORTGEKOMEN,] DIE IS UYT DER AERDEN, ENDE SPREEKT UYT DER AERDEN. DIE UYT DEN HEMEL KOMT, IS BOVEN ALLE.

32 ENDE HET GENE HY GESIEN ENDE GEHOORT HEEFT, DAT GETUYGT HY: ENDE SYN GETUYGENISSE EN NEEMT NIEMANT AEN.

33 DIE SYN GETUYGENISSE AEN-GENOMEN HEEFT, DIE HEEFT VERZEGELT DAT GODT WAERACHTIG IS.

34 WANT DIEN GODT GESONDEN HEEFT, DIE SPREEKT DE WOORDEN GODTS: WANT GODT EN GEEFT [HEM] DEN GEEST NIET MET MATE.

35 DE VADER HEEFT DEN SONE LIEF, ENDE HEEFT ALLE DINGEN IN SYNE HANT GEGEVEN.

36 DIE IN DEN SONE GELOOFT, DIE HEEFT HET EEUWIGE LEVEN: MAER DIE DEN SONE ONGEHOORSAEM IS, DIE
EN

EN SAL 'T LEVEN NIET SIEN: MAER DE
TOORN GODTS BLYFT OP HEM.

HET IV. CAPITTEL.

1 CHRISTUS MAEKT ENDE DOOPT IN JUDEA MEER DISCIPELEN ALS JOANNES. 3 VERTREKT VAN DAER DOOR SAMARIEN NA GALILEEN, ENDE ONDERWEGEN MOEDE ZYNDE RUST HY BY EEN FONTEYNE. 7 BEGEERT DRINCKEN VAN EEN SAMARITAENSCH VROUWE, MET WELCKE HY SPREEKT VAN 'T WARE LEVENDE WATER. 16 VERKLAERT DAT HY VAN HAER VOORGAENDE LEVEN KENNISSE HADDE, WAER UYT SY BESLUYT, DAT HY EEN PROPHEET IS. 20 ENDE WORT VAN HEM ONDER-WESEN VAN DE WARE AENBIDDINGE. 26 ENDE DAT HY DE MESSIAS IS, DIE KOMEN SOUDE. 28 'T WELK SY DEN INWOONDEREN VAN HARE STADT BOOTSCHAPT, DIE TOT HEM UYT-KOMEN. 31 HY VERKLAERT SYNEN DISCIPELEN WELCKE SYNE VOORNAEMSTE SPYSE IS, ENDE DAT NU DE RECHTE TYDT DES GEESTELYCKEN OOGSTS VOOR HANDEN IS. 39 VELE VAN DE SAMARITANEN GELOVEN DOOR DER VROUWEN ENDE VOORNAMELIK DOOR SYN WOORT IN HEM. 43 KOMT WEDEROM IN GALILEEN TOT CANA, ALWAER HY GE-NEEST DEN SONE VAN EEN KONINGS DIENAER.

1 **A**L S DAN DE HEERE VERSTONT,
DAT DE PHARIZEEN GEHOORT
HADDEN, DAT JESUS MEER DISCIPE-
LEN MAEKTE ENDE DOOPTEN DAN JOAN-
NES:

2 (HOEWEL JESUS SELVE NIET EN
DOOPTEN, MAER SYNE DISCIPELEN.

3 SOO VERLIET HY JUDEAM: ENDE
GING WEDEROM HENEN NA GALILEEN.

4 ENDE HY MOEST DOOR SAMARIEN
GAEN.

5 HY QUAM DAN IN EEN STADT VAN
SAMARIEN, GENAEMT SICHAR, NABY
'T STUK LANTS, 'T WELK JACOB SYNEN
SONE JOSEPH GAF.

6 ENDE ALDAER WAS DE FONTEYNE
JACOBS. JESUS DAN VERMOEYT ZYNDE
VAN DE REYSE, SAT ALSOON NEDER NE-
VEN DE FONTEYNE. HET WAS ON-
TRENT DE SESTE URE:

7 DAER QUAM EEN VROUWE UYT
SAMARIEN OM WATER TE PUTTEN.
JESUS SEYDE TOT HAER; GEEFT MY TE
DRINCKEN.

8 (WANT SYNE DISCIPELEN WA-
REN HENEN GEGAEN IN DE STADT, OP
DAT SY SOUDEN SPYSE KOPEN.)

9 SOO SEYDE DAN DE SAMARITAEN-
SCHE VROUWE TOT HEM; HOE BEGEERT
GY, DIE EEN JODE ZYT, VAN MY DRINC-
KEN,

KEN, DIE IK EEN SAMARITAENSCH VROUWE BEN? WANT DE JODEN EN HOUDEN GEEN GEMEYNSCHAP MET DE SAMARITANEN.

10 JESUS ANTWOORDDE ENDE SEYDE TOT HAER; INDIEN GY DE GAVE GODTS KENDET, ENDE WIE HY IS, DIE TOT U SEGHT; GEEFT MY DRINCKEN, SOO SOUDT GY VAN HEM HEBBEN BEGEERT, ENDE HY SOUDE U LEVENDE WATER GEGEVEN HEBBEN.

11 DE VROUWE SEYDE TOT HEM; HEERE GY EN HEBT NIET OM MEDE TE PUTTEN, ENDE DE PUT IS DIEP, VAN WAER HEBT GY DAN HET LEVENDE WATER?

12 ZYT GY MEERDER DAN ONSE VADER JACOB, DIE ONS DEN PUT GEGEVEN HEEFT? ENDE HY SELVE HEEFT DAER UYT GEDRONCKEN; ENDE SYNE KINDEREN, ENDE SYN VEE.

13 JESUS ANTWOORDDE ENDE SEYDE TOT HAER; EEN YEDER DIE VAN DIT WATER DRINKT, SAL WEDEROM DORSTEN:

14 MAER SOO WIE GEDRONCKEN SAL HEBBEN VAN 'T WATER DAT IK HEM GEVEN SAL, DIEN EN SAL IN EEUWIGHEYT NIET DORSTEN, MAER 'T WATER DAT IK HEM SAL GEVEN, SAL IN HEM WORDEN EEN FONTEYNE VAN WATER SPRINGENDE TOT IN 'T EEUWIGE LEVEN.

15 DE VROUWE SEYDE TOT HEM; HEERE, GEEFT MY DAT WATER, OP DAT MY NIET EN DORSTE, ENDE IK HIER NIET EN [MOET] KOMEN OM TE PUTTEN.

16 JESUS SEYDE TOT HAER; GAET HENEN, ROEPT UWEN MAN, ENDE KOMT HIER.

17 DE VROUWE ANTWOORDDE ENDE SEYDE; IK EN HEBBE GEENEN MAN. JESUS SEYDE TOT HAER; GY HEBT WEL GESEGT, IK EN HEBBE GEENEN MAN.

18 WANT GY HEBT VYF MANNEN GEHADT, ENDE DIEN GY NU HEBT, EN IS UWE MAN NIET, DAT HEBT GY MET WAERHEYT GESEGT. DE

19 DE VROUWE SEYDE TOT HEM;
HEERE, IK SIE DAT GY EEN PROPHEET
ZYT.

20 ONSE VADERS HEBBEN OP DESEN
BERG AENGEBEDEN, ENDE GY-LIEDEN
SEGT, DAT TE JERUSALEM DE PLAETSE
IS DAER MEN MOET AEN-BIDDEN.

21 JESUS SEYDE TOT HAER; VROU-
WE, GELOOFT MY, DE URE KOMT,
WANNEER DAT GY-LIEDEN NOCH OP
DESEN BERG, NOCH TE JERUSALEM,
DEN VADER EN SULT AEN-BIDDEN.

22 GY-LIEDEN AEN-BIDT DAT GY
NIET EN WEET, WY AEN-BIDDEN DAT
WY WETEN: WANT DE SALIGHEYT IS
UYT DE JODEN:

23 MAER DE URE KOMT, ENDE IS
NU, WANNEER DE WARE AEN-BIDDERS
DEN VADER AEN-BIDDEN SULLEN IN
GEEST ENDE WAERHEYT: WANT DE
VADER SOEKT OOK ALSULCKE, DIE HEM
[ALSOO] AEN-BIDDEN.

24 GODT IS EEN GEEST, ENDE DIE
HEM AEN-BIDDEN, MOETEN [HEM]
AEN-BIDDEN IN GEEST ENDE WAER-
HEYT.

25 DE VROUWE SEYDE TOT HEM; IK
WEET DAT DE MESSIAS KOMT (DIE GE-
NAEMT WORT CHRISTUS) WANNEER
DIE SAL GEKOMEN ZYN, SOO SAL HY
ONS ALLE DINGEN VERKONDIGEN.

26 JESUS SEYDE TOT HAER; IK BEN
'T DIE MET U SPREKE.

27 ENDE DAER OP QUAMEN SYNE
DISCIPELEN, ENDE VERWONDERDEN
HAER DAT HY MET EEN VROUWE
SPRAK: NOCHTANS EN SEYDE NIE-
MANT; WAT VRAEGT GY? OFTE, WAT
SPREEKT GY MET HAER?

28 SOO VERLIET DE VROUWE DAN
HAER WATER-VAT, ENDE GING HE-
NEN IN DE STADT, ENDE SEYDE TOT
DE LIEDEN,

29 KOMT SIET EEN MENSCH, DIE
MY GESEGT HEEFT ALLES WAT IK GE-
DAEN HEBBE: IS DESE NIET DE CHRIS-
TUS?

30 SY DAN GINGEN UYT DER STADT,

ENDE QUAMEN TOT HEM.

31 ENDE ONDERTUSSCHEN BADEN HEM DE DISCIPELEN SEGGENDE, RABBI, EET.

32 MAER HY SEYDE TOT HAER ; IK HEBBE EEN SPYSE OM TE ETEN, DIE GY NIET EN WEET:

33 SOO SEYDEN DAN DE DISCIPELEN TEGEN MALKANDEREN ; HEEFT HEM YEMANT TE ETEN GEBRACHT?

34 JESUS SEYDE TOT HAER ; MYN SPYSE IS, DAT IK DOE DEN WILLE DES GENEN DIE MY GESONDEN HEEFT, ENDE SYN WERK VOLBRENGE.

35 SEGHT GY-LIEDEN NIET ; HET ZYN NOCH VIER MAENDEN , ENDE [DAN] KOMT DEN OOGST ? SIET IK SEGGE U, HEFT UWE OOGEN OP , ENDE AENSCHOUWT DE LANDEN : WANT SY ZYN ALREDE WIT OM TE OOGSTEN.

36 ENDE DIE MAEYT ONTFANGT LOON , ENDE VERGADERT VRUCHTEN EEUWIGEN LEVEN , OP DAT HEM TE SAMEN VERBLYDE , BEYDE DIE ZAEYT ENDE DIE MAEYT.

37 WANT HIER IN IS DIE SPREUCKE WAERACHTIG , EEN ANDER IS 'T DIE ZAEYT, ENDE EEN ANDER DIE MAEYT.

38 IK HEBBE U UYTGESONDEN OM TE MAEYEN 'T GENE GY NIET BEARBEYT EN HEBT ; ANDERE HEBBEN 'T BEARBEYT, ENDE GY ZYT TOT HAREN ARBEYT INGEAEN.

39 ENDE VELE DER SAMARITANEN UYT DIE STADT GELOOFDEN IN HEM, OM HET WOORT DER VROUWE DIE GETUYGDE ; HY HEEFT MY GESEGT ALLES WAT IK GEDAEN HEBBE.

40 ALS DAN DE SAMARITANEN TOT HEM GEKOMEN WAREN, BADEN SY HEM DAT HY BY HAER BLEVE : ENDE HY BLEEF ALDAER TWEE DAGEN.

41 ENDE DAER GELOOFDENDER VEEL MEER OM SYNS WOORTS WILLE.

42 ENDE SEYDEN TOT DE VROUWE ; WY EN GELOVEN NIET MEER OM UWES SEGGENS WILLE, WANT WY SELVE HEBBEN [HEM] GEHOORT, ENDE WE-

TEN

TEN DAT DESE WAERLIK IS DE CHRIS-
TUS, DE SALIGMAKER DER WERELT.

43 ENDE NA DE TWEE DAGEN GING
HY VAN DAER, ENDE GING HENEN NA
GALILEEN.

44 WANT JESUS HEEFT SELVE GE-
TUYGT, DAT EEN PROPHEET IN SYN EY-
GEN VADER-LANDT GEEN EERE EN
HEEFT.

45 ALS HY DAN IN GALILEEN
QUAM, ONTFINGEN HEM DE GALI-
LEERS, GESIEN HEBBENDE ALLE DE
DINGEN, DIE HY TE JERUSALEM OP
HET FEEST GEDAEN HADDE: WANT
OOK SY WAREN TOT HET FEEST GE-
GAEN.

46 SOO QUAM DAN JESUS WEDEROM
TOT CANA IN GALILEEN, DAER HY 'T
WATER WYN GEMAEKT HADDE. EN-
DE DAER WAS EEN SEKER KONINGLIK
[HOVELING,] WIENS SONE KRANK
WAS TE CAPERNAUM.

47 DESE GEHOORT HEBBENDE DAT
JESUS UYT JUDEA IN GALILEEN QUAM,
GING TOT HEM, ENDE BADT HEM DAT
HY AF QUAME, ENDE SYNEN SONE GE-
SONT MAEKTE: WANT HY LAG OP SYN
STERVEN.

48 JESUS DAN SEYDE TOT HEM; 'T
EN ZY DAT GY-LIEDEN TEECKENEN
ENDE WONDEREN SIET, SOO EN SULT
GY NIET GELOVEN.

49 DE KONINGLICKE [HOVELING]
SEYDE TOT HEM; HEERE KOMT AF EER
MYN KINT STERFT.

50 JESUS SEYDE TOT HEM; GAET HE-
NEN, UW' SONE LEEFT. ENDE DE
MENSCHGE LOOFDE 'T WOORT, DAT
JESUS TOT HEM SEYDE: ENDE GING HE-
NEN.

51 ENDE ALS HY NU AF-GING, QUA-
MEN HEM SYNE DIENST-KNECHTEN TE
GEMOETE, ENDE BOODSCHAPTEN, SEG-
GENDE; UW' KINT LEEFT.

52 SOO VRAEGDE HY DAN VAN HAER
DE URE, IN WELCKE HET BETER MET
HEM GEWORDEN WAS: ENDE SY SEYDEN
TOT HEM; GISTEREN TE SEVEN UREN

VERLIET HEM DE KORTSE.

53 DE VADER BEKENDE DAN, DAT HET OP DE SELVE URE [WAS] IN DE WELCKE JESUS TOT HEM GESEGT HADDE; UW' SONE LEEFT: ENDE HY GELOOFDE SELVE, ENDE SYN GEHEEL HUYS.

54 DIT TWEEDE TEECKEN HEEFT JESUS WEDEROM GEDAEN, ALS HY UYT JUDEA IN GALILEEN GEKOMEN WAS.

HET V. CAPITTEL.

I CHRISTUS GAET WEDEROM NA JERUSALEM OP HET FEEST, ENDE GENEEST ALDAER OP DEN SABBATH EENEN MENSCH, DIE 38 JAREN KRANK GELEGEN HADDE, AEN 'T BADT-WATER BETHESDA. 8 WELCKE OP CHRISTI BEVEL SYN BEDDE WECH DRAEGT, ENDE VAN DE JODEN DAER OVER BESTRAFT ZYNDE, HEM BEROEPT OP CHRISTUM. 16 WAER OVER DE JODEN CHRISTUM SOECKEN TE DOODEN, ALS EENEN DIE DEN SABBATH BRAK, ENDE HEM SELVEN GODE GELYK MAEKTE. 19 CHRISTUS VERANTWOORT SYN DOEN, ENDE BETUYGT DAT HY SYNEN VADER GELYK IS IN ALLE SYNE WERCKINGEN, ALS DAER ZYN, 'T LEVEN TE GEVEN, 22 OORDEELEN, 23 GODTLICKE EERE AEN-NEMEN, 24 SALIG MAKEN, 25 OP-WECKEN UYT DEN DOODEN, 31 BEROEPT HEM VOORTS OP 'T GETUYGENIS SYNS VADERS, 33 JOANNIS, 36 ENDE SYNER WONDERWERCKEN. 38 BESTRAFT DER JODEN ONGELOVE. 39 ENDE WYST HAER TOT HET ONDERSOECKEN DER SCHRIFTEN. 45 OOK SELFS DER SCHRIFTEN MOSIS.

I NA DESEN WAS EEN FEEST DER JODEN, ENDE JESUS GING OP NA JERUSALEM.

2 ENDE DAER IS TE JERUSALEM AEN DE SCHAEPS- [POORTE] EEN BADT-WATER 'T WELK IN 'T HEBREEUSCH TOEGENAEMT WORT BETHESDA, HEBBENDE VYF ZALEN.

3 IN DESELVE LAGH EEN GROTE MENIGTE VAN KRANCKE, BLINDE, KREUPELE, VERDORDE, WACHTENDE OP DE ROERINGE DES WATERS.

4 WANT EEN ENGEL DAELDE NEDER OP SEKEREN TYT IN DAT BADT-WATER, ENDE BEROERDE HET WATER: DIE DAN EERST DAER IN QUAM NA DE BEROERINGE VAN 'T WATER, DIE WIERT GESONT, VAN WAT SIECKTE HY OOK BEVANGEN WAS.

5 ENDE ALDAER WAS EEN SEKER MENSCH DIE ACHT EN DERTIG JAREN KRANK GELEGEN HADDE.

6 JESUS SIENDE DESEN LIGGEN, ENDE

DE WETENDE DAT HY NU LANGEN
TYT GELEGEN HADDE, SEYDE TOT HEM;
WILT GY GESONT WORDEN?

7 DE KRANCKE ANTWOORDDE HEM;
HEERE, IK EN HEBBE NIET EEN MEN-
SCHE OM MY TE WERPEN IN 'T BADWA-
TER, WANNEER 'T WATER BEROERT
WORT: ENDE TERWYLE IK KOME, SOO
DAELT EEN ANDER VOOR MY NEDER.

8 JESUS SEYDE TOT HEM; STAET OP,
NEEMT UW' BEDDEKEN OP, ENDE WAN-
DELT.

9 ENDE TERSTONT WIERT DE MEN-
SCHE GESONT, ENDE NAM SYN BEDDE-
KEN OP, ENDE WANDELDE. ENDE
HET WAS SABBATH OP DEN SELVEN
DAG.

10 DE JODEN SEYDEN DAN TOT DEN
GENEN DIE GENESEN WAS; HET IS
SABBATH, 'T EN IS U NIET GEOORLOFT
HET BEDDEKEN TE DRAGEN.

11 HY ANTWOORDDE HAER; DIE
MY GESONT GEMAEKT HEEFT, DIE
HEEFT MY GESEGT; NEEMT UW' BED-
DEKEN OP, ENDE WANDEL.

12 SY VRAEGDEN HEM DAN; WIE
IS DE MENSCH, DIE U GESEGT HEEFT;
NEEMT UW' BEDDEKEN OP, ENDE
WANDELT?

13 ENDE DIE GESONT GEMAEKT
WAS EN WIST NIET WIE HY WAS:
WANT JESUS WAS ONTWEECKEN, ALSOO
DAER EEN [GROTE] SCHARE IN DIE
PLAETSE WAS.

14 DAER NA VONT HEM JESUS IN
DEN TEMPEL, ENDE SEYDE TOT HEM;
SIET, GY ZYT GESONT GEWORDEN: EN
SONDIGT NIET MEER, OP DAT U NIET
WAT ERGERS EN GESCHIEDE.

15 DE MENSCH GING HENEN, EN-
DE BOODSCHAPTE DEN JODEN, DAT HET
JESUS WAS DIE HEM GESONT GEMAEKT
HADDE.

16 ENDE DAEROM VERVOLGDEN DE
JODEN JESUM, ENDE SOCHTEN HEM TE
DOODEN, OM DAT HY DESE DINGEN
OP DEN SABBATH DEDE.

17 ENDE JESUS ANTWOORDDE HAER;
MYN

MYN VADER WERKT TOT NU TOE, ENDE IK WERCKE [OOK.]

18 DAEROM SOCHTEN DAN DE JODEN TE MEER HEM TE DOODEN, OM DAT HY NIET ALLEEN DEN SABBATH BRAK, MAER OOK SEYDE DAT GODT SYN EYGEN VADER WAS, HEMSELVEN GODE EVEN GELYK MAKENDE.

19 JESUS DAN ANTWOORDDE, ENDE SEYDE TOT HAER; VOORWAER, VOORWAER SEGGE IK U, DE SONE EN KAN NIETS VAN HEMSELVEN DOEN, 'T EN ZY HY DEN VADER DAT SIET DOEN: WANT SOO WAT DIE DOET, 'T SELVE DOET OOK DE SONE DESGELYKS.

20 WANT DE VADER HEEFT DEN SONE LIEF, ENDE TOONT HEM ALLES WAT HY DOET: ENDE HY SAL HEM GROTER WERCKEN TOONEN DAN DESE, OP DAT GY U VERWONDERET.

21 WANT GELYK DE VADER DE DOODE OPWEKT ENDE LEVENDIG MAEKT, ALSOO MAEKT OOK DE SONE LEVENDIG DIE HY WIL.

22 WANT OOK DE VADER EN OORDEELT NIEMANT, MAER HEEFT ALLE HET OORDEEL DEN SONE GEGEVEN.

23 OP DAT SY ALLE DEN SONE EEREN, GELYK SY DEN VADER EEREN. DIE DEN SONE NIET EN EERT, EN EERT DEN VADER NIET DIE HEM GESONDEN HEEFT.

24 VOORWAER, VOORWAER SEGGE IK U, DIE MYN WOORT HOORT, ENDE GELOOFT HEM DIE MY GESONDEN HEEFT, DIE HEEFT HET EEUWIGE LEVEN, ENDE EN KOMT NIET IN DE VERDOEMENISSE: MAER IS UYT DEN DOOT OVER-GEGAEN IN 'T LEVEN.

25 VOORWAER, VOORWAER SEGGE IK U, DE URE KOMT ENDE IS NU, WANNEER DE DOODE SULLEN HOREN DE STEMME DES SOONS GODTS, ENDE DIESE GEHOORT HEBBEN, SULLEN LEVEN.

26 WANT GELYK DE VADER HET LEVEN HEEFT IN HEM SELVEN, ALSOO HEEFT HY OOK DEN SONE GEGEVEN HET LEVEN TE HEBBEN IN HEM SELVEN. ENDE

27 ENDE HEEFT HEM MACHT GEGEVEN OOK GERICHTE TE HOUDEN , OM DAT HY DES MENSCHEN SONE IS.

28 EN VERWONDERT U DAER NIET OVER: WANT DE URE KOMT, IN WELKE ALLE DIE IN DE GRAVEN ZYN SYNE STEMME SULLEN HOREN.

29 ENDE SULLEN UYT-GAEN , DIE 'T GOEDE GEDAEN HEBBEN TOT DE OPSTANDINGE DES LEVENS: ENDE DIE HET QUADE GEDAEN HEBBEN TOT DE OPSTANDINGE DER VERDOEMENISSE.

30 IK EN KAN VAN MY SELVEN NIETS DOEN. GELYK IK HORE , OORDEELE IK: ENDE MYN OORDEEL IS RECHTVEERDIG: WANT IK EN SOECKE NIET MYNEN WILLE, MAER DEN WILLE DES VADERS DIE MY GESONDEN HEEFT.

31 INDIEN IK VAN MY SELVEN GETUYGE , MYN GETUYGENISSE EN IS NIET WAERACHTIG.

32 DAER IS EEN ANDER DIE VAN MY GETUYGT, ENDE IK WEET DAT HET GETUYGENISSE HET WELK HY VAN MY GETUYGT WAERACHTIG IS.

33 GY-LIEDEN HEBT TOT JOANNEM GESONDEN , ENDE HY HEEFT DER WAERHEYT GETUYGENISSE GEGEVEN.

34 DOCH IK EN NEME GEEN GETUYGENISSE VAN EEN MENSCH: MAER DIT SEGGE IK OP DAT GY-LIEDEN SOUDT BEHOUDEN WORDEN.

35 HY WAS EEN BRANDENDE ENDE LICHTENDE KEERSSE: ENDE GY HEBT U-LIEDEN VOOR EEN KORTEN TYT IN SYN LICHT WILLEN VERHEUGEN.

36 MAER IK HEBBE EEN GETUYGENISSE MEERDER DAN [DAT] VAN JOANNES. WANT DE WERCKEN DIE MY DE VADER GEGEVEN HEEFT OM DIE TE VOLBRENGEN, DESELVE WERCKEN DIE IK DOE GETUYGEN VAN MY , DAT MY DE VADER GESONDEN HEEFT.

37 ENDE DE VADER DIE MY GESONDEN HEEFT, DIE HEEFT SELVE VAN MY GETUYGT. GY EN HEBT NOCH SYNE STEMME OYT GEHOORT , NOCH SYNE

GEDAENTE GESIEN.

38 ENDE SYN WOORDT EN HEBT GY NIET IN U BLYVENDE: WANT GY DIEN NIET EN GELOOFT, DIEN HY GESONDEN HEEFT.

39 ONDERSOEKT DE SCHRIFTEN: WANT GY MEYNT IN DESELVE HET EEUWIGE LEVEN TE HEBBEN: ENDE DIE ZYN HET DIE VAN MY GETUYGEN.

40 ENDE GY EN WILT TOT MY NIET KOMEN, OP DAT GY HET LEVEN MOOGT HEBBEN.

41 IK EN NEME GEEN EERE VAN MENSCHEN:

42 MAER IK KENNE U-LIEDEN, DAT GY DE LIEFDE GODTS IN U SELVEN NIET EN HEBT.

43 IK BEN GEKOMEN IN DEN NAME MYNS VADERS, ENDE GY NEEMT MY NIET AEN: SOO EEN ANDER KOMT IN SYNEN EYGENEN NAME, DIEN SULT GY AEN-NEMEN.

44 HOE KONDT GY GELOVEN, DIE GY EERE VAN MALKANDEREN NEEMT, ENDE DE EERE DIE VAN GODT ALLEEN IS, NIET EN SOEKT;

45 EN MEYNT NIET DAT IK U VERKLAGEN SAL BY DEN VADER: DIE U VERKLAEGT IS MOSES, OP WELCKEN GY GEHOOPT HEBT.

46 WANT INDIEN GY MOSI GELOOFDET SOO SOUDT GY MY GELOVEN. WANT HY HEEFT VAN MY GESCHREVEN.

47 MAER SOO GY SYNE SCHRIFTEN NIET EN GELOOFT, HOE SULT GY MYNE WOORDEN GELOVEN?

HET VI. CAPITTEL.

I CHRISTUS SPYSIGT MET VYF BROODEN ENDE TWEE VISSCHEN VYF DUYSENT MANNEN. 14 DIE HEM DAER OVER TOT EENEN KONING WILLEN MAKEN, MAER HY ONTWYKT HAER. 16 WANDELT IN DE NACHT OP DE ZEE, ENDE KOMT TOT SYNE DISCIPELEN IN HET SCHIP. 22 WORT VAN DE SCHARE GESOCHT, ENDE TE CAPERNAUM GEVONDEN. 26 WELCKE HY VERMAENT TE SOEKEN DE ONVERGANCHELICKE SPYSE, DIE DOOR HET GELOVE TE VINDEN IS. 41 WAER OVER DE JODEN MURMUREREN. 43 WELCKEN CHRISTUS ANTWOORDT, DAT HET GELOVE IN HEM VAN DEN VADER KOMT, ENDE LEERT DAT SYN VLEESCH DE WARE SPYSE, ENDE SYN BLOET DE WARE DRANK IS, DIE MEN ETEN ENDE

DRINC-

DRINCKEN MOET OM HET EEUWIGE LEVEN TE VERKRYGEN. 59 AEN WELCKE LEERE VELE SYNER DISCIPELEN TE CAPERNAUM HAER STOOTEN. 61 WAEROM CHRISTUS HAER ONDER-RECHT VAN DEN RECHTEN SIN SYNER WOORDEN. 66 VELE SYNER DISCIPELEN VERLATEN HEM. 67 PETRUS ENDE D'ANDERE APOSTELN BEKENNEN DAT HY DE WOORDEN DES LEVENS HEEFT, ENDE BLYVEN BY HEM. 70 DOCH CHRISTUS VERKLAERT, DAT EEN VAN HAER EEN DUYVEL WAS.

1 **N**A DESEN VERTROK JESUS OVER DE ZEE VAN GALILEA, WELCKE IS [DE ZEE] VAN TIBERIAS.

2 ENDE HEM VOLGDE EEN GROTE SCHARE, OM DAT SY SYNE TEECKENEN SAGEN, DIE HY DEDE AEN DE KRANCKE.

3 ENDE JESUS GING OP DEN BERG, ENDE SAT ALDAER NEDER MET SYNE DISCIPELEN.

4 ENDE HET PASCHA, HET FEEST DER JODEN, WAS NABY.

5 JESUS DAN DE OOGEN OPHEFFENDE, ENDE SIENDE DAT EEN GROTE SCHARE TOT HEM QUAM, SEYDE TOT PHILIPPUM; VAN WAER SULLEN WY BROODEN KOPEN OP DAT DESE ETEN MOGEN?

6 (DOCH DIT SEYDE HY HEM BEPROEVENDE: WANT HY WIST SELVE WAT HY DOEN SOUDE.)

7 PHILIPPUS ANTWOORDDE HEM; VOOR TWEE HONDERT PENNINGEN BROOT EN IS DESE NIET GENOEG, OP DAT EEN YEGELIK VAN HAER EEN WEYNIG NEME.

8 EEN VAN SYNE DISCIPELEN, [NAMELIK] ANDREAS, DE BROEDER SIMONIS PETRI, SEYDE TOT HEM;

9 HIER IS EEN JONGSKEN, DAT VYF GERSTEN BROODEN HEEFT, ENDE TWEE VISCHKENS: MAER WAT ZYN DESE ONDER SOO VELE?

10 ENDE JESUS SEYDE; DOET DE MENSCHEN NEDER-SITTEN: ENDE DAER WAS VEEL GRAS IN DIE PLAETSE. SOO SATEN DAN DE MANNEN NEDER, ONTRENT VYF DUYSENT IN HET GETAL.

11 ENDE JESUS NAM DE BROODEN, ENDE GEDANKT HEBBENDE DEYLDE HYSE DEN DISCIPELEN, ENDE DE DIS-

CIPELEN DEN GENEN DIE NEDER GESETTEN WAREN : DESGELYKS OOK VAN DE VISCHKENS, SOO VELE SY WILDEN.

12 ENDE ALS SY VERZADIGT WAREN SEYDE HY TOT SYNE DISCIPELEN: VERGADERT DE OVERGESCHOTENE BROCKEN, OP DATTER NIETS VERLOREN EN GA.

13 SY VERGADERDENSE DAN, ENDE VULDEN TWAELF KORVEN MET BROCKEN VAN DE VYF GERSTEN BROODEN, WELCKE OVER-GESCHOTEN WAREN DEN GENEN DIE GEGETEN HADDEN.

14 DE MENSCHEN DAN GESIEN HEBBENDE 'T TEKEN DAT JESUS GEDAEN HADDE, SEYDEN; DESE IS WAERLIK DE PROPHEET, DIE IN DE WERELT KOMEN SOUDE.

15 JESUS DAN WETENDE DAT SY SOUDEN KOMEN, ENDE HEM MET GEWELT NEMEN OP DAT SY HEM KONING MAEKTEN, ONTWEEK WEDEROM OP DEN BERG, HY SELVE ALLEEN.

16 ENDE ALS HET AVONT GEWORDEN WAS, GINGEN SYNE DISCIPELEN AF NA DE ZEE.

17 ENDE IN HET SCHIP GEGAEN ZYNDE QUAMEN SY OVER DE ZEE NA CAPERNAUM. ENDE HET WAS ALREED DE DUYSTER GEWORDEN, ENDE JESUS EN WAS TOT HAER NIET GEKOMEN.

18 ENDE DE ZEE VERHIEF HAER, OVERMITS DAER EEN GROTE WINT WAEYDE.

19 ENDE ALS SY ONTRENT VYF-ENDE-TWINTIG OFTE DERTIG STADIEN GEVAREN WAREN, SAGEN SY JESUM WANDELENDE OP DE ZEE, ENDE KOMENDE BY HET SCHIP, ENDE SY WIERDEN BEVREEST.

20 MAER HY SEYDE TOT HAER; IK BEN 'T, EN ZYT NIET BEVREEST.

21 SY HEBBEN DAN HEM GEWILLIGLIK IN HET SCHIP GENOMEN: ENDE TERSTONT QUAM HET SCHIP AEN HET LANT, DAER SY NA TOE VOEREN.

22 DES ANDEREN DAEGS DE SCHARRE, DIE AEN DE ANDERE ZYDE DER ZEE

ZEE STONT, SIENDE DAT ALDAER GEEN ANDER SCHEEPKEN EN WAS DAN DAT EENE, DAER SYNE DISCIPELEN INGE- GAEN WAREN, ENDE DAT JESUS MET SYNE DISCIPELEN IN DAT SCHEEPKEN NIET EN WAS GEGAEN, MAER [DAT] SYNE DISCIPELEN ALLEEN WECH GE- VAREN WAREN:

23 (DOCH DAER QUAMEN ANDERE SCHEEPKENS VAN TIBERIAS NABY DE PLAETSE DAER SY HET BROODT GEGETEN HADDEN, ALS DE HEERE GE- DANKT HADDE.)

24 DOE DAN DE SCHARE SAGH DAT JESUS ALDAER NIET EN WAS, NOCH SY- NE DISCIPELEN, SOO GINGEN SY OOK IN DE SCHEPEN, ENDE QUAMEN TE CA- PERNAUM, SOECKENDE JESUM.

25 ENDE ALS SY HEM GEVONDEN HADDEN OVER DE ZEE, SEYDEN SY TOT HEM; RABBI, WANNEER ZYT GY HIER GEKOMEN?

26 JESUS ANTWOORDDE HAER ENDE SEYDE; VOORWAER, VOORWAER SEG- GE IK U, GY SOEKT MY, NIET OM DAT GY TEECKENEN GESIEN HEBT, MAER OM DAT GY VAN DE BRODEN GEGETEN HEBT, ENDE VERZADIGT ZYT.

27 WERKT NIET [OM] DE SPYSE DIE VERGAET, MAER [OM] DE SPYSE DIE BLYFT TOT IN 'T EEUWIGE LEVEN, WELCKE DE SONE DES MENSCHEN U- LIEDEN GEVEN SAL: WANT DESEN HEEFT GODT DE VADER VERZEGELT.

28 SY SEYDEN DAN TOT HEM, WAT SULLEN WY DOEN, OP DAT WY DE WERCKEN GODTS MOGEN WERCKEN?

29 JESUS ANTWOORDDE ENDE SEYDE TOT HAER; DIT IS 'T WERK GODTS, DAT GY GELOVET IN HEM, DIEN HY GESONDEN HEEFT.

30 SY SEYDEN DAN TOT HEM; WAT TEECKEN DOET GY DAN, OP DAT WY 'T MOGEN SIEN, ENDE U GELOVEN? WAT WERKT GY?

31 ONSE VADERS HEBBEN HET MAN- NA GEGETEN IN DE WOESTYNE: GE- LYK GESCHREVEN IS, HY GAF HAER

HET BROOT UYT DEN HEMEL TE ETEN.

32 JESUS DAN SEYDE TOT HAER ;
VOORWAER , VOORWAER SEGGE IK U ,
MOSES EN HEEFT U NIET GEGEVEN
HET BROOT UYT DEN HEMEL : MAER
MYN VADER GEEFT U DAT WARE
BROOT UYT DEN HEMEL.

33 WANT HET BROOT GODTS IS HY
DIE UYT DEN HEMEL NEDER-DAELT ,
ENDE DIE DER WERELT 'T LEVEN
GEEFT.

34 SY SEYDEN DAN TOT HEM ; HEE-
RE GEEFT ONS ALTYT DIT BROOT.

35 ENDE JESUS SEYDE TOT HAER ;
IK BEN HET BROOT DES LEVENS : DIE
TOT MY KOMT , EN SAL GEENSINS HON-
GEREN , ENDE DIE IN MY GELOOFT , EN
SAL NIMMERMEER DORSTEN.

36 MAER IK HEBBE U GESEGT , DAT
GY MY OOK GESIEN HEBT , ENDE GY EN
GELOOFT NIET.

37 AL WAT MY DE VADER GEEFT
SAL TOT MY KOMEN : ENDE DIE TOT MY
KOMT , EN SAL IK GEENSINS UYT-WER-
PEN.

38 WANT IK BEN UYT DEN HEMEL
NEDER-GEDAELT , NIET OP DAT IK MY-
NEN WILLE SOUDE DOEN , MAER DEN
WILLE DES GENEN DIE MY GESONDEN
HEEFT.

39 ENDE DIT IS DE WILLE DES VA-
DERS DIE MY GESONDEN HEEFT , DAT
AL WAT HY MY GEGEVEN HEEFT , IK
DAER UYT NIET EN VERLIESE , MAER
HET SELVE OPWECKE TEN UYTTERSTEN
DAGE.

40 ENDE DIT IS DE WILLE DES GE-
NEN DIE MY GESONDEN HEEFT , DAT
EEN YEGELIK DIE DEN SONE AEN-
SCHOUWT , ENDE IN HEM GELOOFT , HET
EEUWIGE LEVEN HEBBE : ENDE IK SAL
HEM OPWECKEN TEN UYTTERSTEN DA-
GE.

41 DE JODEN DAN MURMUREERDEN
OVER HEM , OM DAT HY GESEGT HAD-
DE ; IK BEN HET BROOT DAT UYT DEN
HEMEL NEDER-GEDAELT IS.

42 ENDE SY SEYDEN ; IS DESE NIET
JESUS

JESUS DE SONE JOSEPHS, WIENS VADER ENDE MOEDER WY KENNEN? HOE SEGHT DESE DAN; IK BEN UYT DEN HE- MEL NEDER-GEDAELT?

43 JESUS ANTWOORDDE DAN, ENDE SEYDE TOT HAER; EN MURMUREERT NIET ONDER MALKANDEREN.

44 NIEMANT EN KAN TOT MY KOMEN, 'T EN ZY DAT DE VADER DIE MY GESONDEN HEEFT, HEM TRECKE: ENDE IK SAL HEM OPWECKEN TEN UYTER- STEN DAGE.

45 DAER IS GESCHREVEN IN DE PRO- PHETEN, ENDE SY SULLEN ALLE VAN GODT GELEERT ZYN. EEN YEGELIK DAN DIE [HET] VAN DEN VADER GE- HOORT, ENDE GELEERT HEEFT, DIE KOMT TOT MY.

46 NIET DAT YEMANT DEN VADER GESIEN HEEFT, DAN DIE VAN GODT IS: DESE HEEFT DEN VADER GESIEN.

47 VOORWAER, VOORWAER SEGGE IK U, DIE IN MY GELOOFT, HEEFT HET EEUWIGE LEVEN.

48 IK BEN HET BROOT DES LEVENS.

49 UWE VADERS HEBBEN HET MAN- NA GEGETEN IN DE WOESTYNE, ENDE SY ZYN GESTORVEN.

50 DIT IS HET BROOT DAT UYT DEN HE- MEL NEDERDAELT, OP DAT DE MENSCHEN DAER VAN ETE, ENDE NIET EN STERVE.

51 IK BEN DAT LEVENDE BROOT, DAT UYT DEN HE- MEL NEDER-GE- DAELT IS: SOO YEMANT VAN DIT BROOT EET, DIE SAL IN DER EEUWIGHEYT LE- VEN. ENDE HET BROOT DAT IK GE- VEN SAL, IS MYN VLEESCH, HET WELK IK GEVEN SAL VOOR HET LEVEN DER WERELT.

52 DE JODEN DAN STREDEN ONDER MALKANDEREN, SEGGENDE; HOE KAN ONS DESE [SYN] VLEESCH TE ETEN GE- VEN?

53 JESUS DAN SEYDE TOT HAER; VOORWAER, VOORWAER SEGGE IK U- LIEDEN, 'T EN ZY DAT GY HET VLEESCH DES SOONS DES MENSCHEN ETET, ENDE

SYN

SYN BLOET DRINCKET, SOO EN HEBT GY GEEN LEVEN IN U SELVEN.

54 DIE MYN VLEESCH EET, ENDE MYN BLOET DRINKT, DIE HEEFT HET EEUWIGE LEVEN: ENDE IK SAL HEM OPWECKEN TEN UYTERSTEN DAGE.

55 WANT MYN VLEESCH IS WAERLIK SPYSE, ENDE MYN BLOET IS WAERLIK DRANK.

56 DIE MYN VLEESCH EET, ENDE MYN BLOET DRINKT, DIE BLYFT IN MY, ENDE IK IN HEM.

57 GELYCKERWYS MY DE LEVENDE VADER GESONDEN HEEFT, ENDE IK LEVE DOOR DEN VADER, [ALSOO] DIE MY EET, DESELVE SAL LEVEN DOOR MY.

58 DIT IS HET BROOT DAT UYT DEN HEMEL NEDER-GEDAELT IS. NIET GELYK UWE VADERS HET MANNA GEGETEN HEBBEN, ENDE ZYN GESTORVEN: DIE DIT BROOT EET SAL IN DER EEUWIGHEYT LEVEN.

59 DESE DINGEN SEYDE HY IN DE SYNAGOGHE, LEERENDE TE CAPERNAUM.

60 VELE DAN VAN SYNE DISCIPELEN [DIT] HORENDE, SEYDEN; DESE REDEN IS HART: WIE KAN DESELVE HOREN?

61 JESUS NU WETENDE BY HEM SELVEN DAT SYNE DISCIPELEN DAER OVER MURMUREERDEN, SEYDE HY TOT HAER; ERGERT U-LIEDEN DIT?

62 [WAT SOUDET] DAN [ZYN] SO GY DEN SONE DES MENSCHEN SAGET OPVAREN DAER HY TE VOREN WAS?

63 DE GEEST IS HET DIE LEVENDIG MAEKT: HET VLEESCH EN IS NIET NUT. DE WOORDEN DIE IK TOT U SPREKE ZYN GEEST ENDE ZYN LEVEN.

64 MAER DAER ZYN SOMMIGE VAN U-LIEDEN DIE NIET EN GELOVEN. WANT JESUS WIST VAN DEN BEGINNE WIE SY WAREN DIE NIET EN GELOOFDEN, ENDE WIE HY WAS DIE HEM VERRADEN SOUDE.

65 ENDE HY SEYDE; DAEROM HEBBE IK U GESEGT, DAT NIEMANT TOT MY

MY KOMEN EN KAN, 'T EN ZY DAT 'T HEM GEGEVEN ZY VAN MYNEN VADER.

66 VAN DOEN AF GINGEN VELE SYNER DISCIPELEN TE RUGGE, ENDE EN WANDELDEN NIET MEER MET HEM.

67 JESUS DAN SEYDE TOT DE TWAELVE; WILT GY-LIEDEN OOK NIET WECH GAEN?

68 SIMON PETRUS DAN ANTWOORDEDE HEM; HEERE, TOT WIEN SULLEN WY HENEN GAEN? GY HEBT DE WOORDEN DES EEUWIGEN LEVENS:

69 ENDE WY HEBBEN GELOOFT ENDE BEKENT, DAT GY ZYT DE CHRISTUS, DE SONE DES LEVENDIGEN GODTS.

70 JESUS ANTWOORDDE HAER; EN HEBBE IK NIET U TWAELVE UYT-VERKOREN, ENDE EEN UYT U IS EEN DUYVEL?

71 ENDE HY SEYDE [DIT VAN] JUDAS SIMONIS ISCARIOTH. WANT DESE SOUDE HEM VERRADEN, ZYNDE EEN VAN DE TWAELVE.

HET VIJ. CAPITTEL.

1 CHRISTUS VERKEERT IN GALILEA. 2 SYNE BROEDERS VERMANEN HEM NA JERUSALEM OP HET FEEST DER LOOF-HUTTEN TE TRECKEN. 6 'T WELK HY VOOR DIEN TYDT WEYGERT. 10 MAER VOLGT NA EENIGE DAGEN HEYMELIK. 14 LEERT IN DEN TEMPEL, ENDE VERANTWOORT SYNE LEERE, ALS OOK SYN WONDERWERK OP DEN SABBATH GEDAEN. 25 VERSCHEYDEN GEVOELEN DES VOLKS VAN HEM. 28 GAET VOORT IN 'T LEEREN. 30 DAER OVER SOMMIGE HEM SOECKEN TE VRAGEN, ENDE EN KONNEN NIET. 32 DE PHARIZEEN ENDE OVER-PRIESTERS SENDEN HARE DIENAERS OM HEM TE VANGEN. 33 HY DREYGT DE ONGELOVIGE JODEN, DATSE HEM DAER NA NIET EN SULLEN VINDEN. 37 ENDE HY NODIGT TOT HEM ALLE DORSTIGE, ENDE BELOOFT DEN HEYLIGEN GEEST, DIEN, DIE IN HEM GELOVEN. 40 WAER UYT VERDEELTHEYT ONDER HET VOLK ONTSTAET. 45 DE DIENAERS KOMEN WEDER, SONDER CHRISTUM GEVANGEN TE BRENGEN, ENDE ROEMEN SYNE LEERE. 47 HET WELK DE PHARIZEEN QUALIK NEMEN, SPREKENDE SMADELIK VAN CHRISTO ENDE VAN HET VOLK. 50 NICODEMUS WEDER-SPREEKT HAER DOEN, WAER DOOR SY TWISTIG WORDEN ONDER MALKANDEREN, ENDE SCHEYDEN.

1 ENDE NA DESEN WANDELDE JESUS IN GALILEA, WANT HY EN WILDE IN JUDEA NIET WANDELEN, OM DAT DE JODEN HEM SOCHTEN TE DOODEN.

2 ENDE HET FEEST DER JODEN,
T T [NA-

[NAMELIK] DE [LOOF-] HUTTEN-SETTINGE, WAS NABY.

3 SOO SEYDEN DAN SYNE BROEDERS TOT HEM; VERTREKT VAN HIER, ENDE GAET HENEN IN JUDEAM, OP DAT OOK UWE DISCIPELEN UWE WERCKEN MOGEN AENSCHOUWEN, DIE GY DOET.

4 WANT NIEMANT EN DOET YET IN HET VERBORGEN, ENDE SOEKT SELVE DAT MEN OPENTLIK VAN HEM SPREKE. INDIEN GY DESE DINGEN DOET, SOO OPENBAERT U SELVEN AEN DE WERELT.

5 WANT OOK SYNE BROEDERS EN GELOOFDEN NIET IN HEM.

6 JESUS DAN SEYDE TOT HAER; MYNEN TYT EN IS NOCH NIET HIER: MAER UWEN TYT IS ALTYT BEREYT.

7 DE WERELT EN KAN U-LIEDEN NIET HATEN, MAER MY HAET SY, OM DAT IK VAN DESELVE GETUYGE, DAT HARE WERCKEN BOOS ZYN.

8 GAET GY-LIEDEN OP TOT DIT FEEST: IK EN GA NOCH NIET OP TOT DIT FEEST, WANT MYNEN TYT EN IS NOCH NIET VERVULT.

9 ENDE ALS HY DESE DINGEN TOT HAER GESEGT HADDE, BLEEF HY IN GALILEA.

10 MAER ALS SYNE BROEDERS OPGE- GAEN WAREN, DOE GING HY OOK SELVE OP TOT HET FEEST, NIET OPENTLIK, MAER ALS IN 'T VERBORGEN.

11 DE JODEN DAN SOCHTEN HEM IN 'T FEEST, ENDE SEYDEN; WAER IS HY?

12 ENDE DAER WAS VEEL GEMURMELS VAN HEM ONDER DE SCHAREN. SOMMIGE SEYDEN; HY IS GOET: ENDE ANDERE SEYDEN, NEEN: MAER HY VERLEYT DE SCHARE.

13 NOCHTANS EN SPRAK NIEMANT VRYMOEDELIK VAN HEM, OM DE VREESE DER JODEN.

14 DOCH ALS HET NU IN HET MIDDEN VAN HET FEEST WAS, SOO GING JESUS OP IN DEN TEMPEL, ENDE LEERDE.

ENDE

15 ENDE DE JODEN VERWONDERDEN HAER, SEGGENDE; HOE WEET DESE DE SCHRIFTEN, DAER HYSE NIET GELEERT EN HEEFT?

16 JESUS ANTWOORDDE HAER, ENDE SEYDE; MYN LEERE EN IS MYNE NIET: MAER DES GENEN DIE MY GESONDEN HEEFT:

17 SOO YEMANT WIL DES SELFS WILLE DOEN, DIE SAL VAN DESE LEERE BEKENNEN, OF SY UYT GODT IS, DAN [OF] IK VAN MY SELVEN SPREKE.

18 DIE VAN HEM SELVEN SPREEKT, SOEKT SYN EYGEN EERE, MAER DIE DE EERE SOEKT DES GENEN DIE HEM GESONDEN HEEFT, DIE IS WAERACHTIG, ENDE GEEN ONGERECHTIGHEYT EN IS IN HEM.

19 EN HEEFT MOSES U NIET DE WET GEGEVEN, ENDE NIEMANT VAN U EN DOET DE WET? WAT SOEKT GY MY TE DOODEN?

20 DE SCHARE ANTWOORDDE ENDE SEYDE; GY HEBT DEN DUYVEL: WIE SOEKT U TE DOODEN?

21 JESUS ANTWOORDDE ENDE SEYDE TOT HAER; EEN WERK HEBBE IK GEDAEN, ENDE GY VERWONDERT U ALLE.

22 DAEROM MOSES HEEFT U-LIEDEN DE BESNYDENISSE GEGEVEN (NIET DATSE UYT MOSE IS, MAER UYT DEN VADEREN) ENDE GY BESNYT EEN MENSCH OP DEN SABBATH.

23 INDIEN EEN MENSCH DE BESNYDENISSE ONTFANGT OP DEN SABBATH, OP DAT DE WET MOSIS NIET GEBROKEN EN WORDE, ZYT GY TOORNIG OP MY, DAT IK EENEN GEHEELEN MENSCH GESONT GEMAEKT HEBBE OP DEN SABBATH?

24 EN OORDEELT NIET NA HET AENSIEN, MAER OORDEELT EEN RECHTVEERDIG OORDEEL.

25 SOMMIGE DAN UYT DIE VAN JERUSALEM SEYDEN; EN IS DESE NIET DIEN SY SOECKEN TE DODEN.

26 ENDE SIET, HY SPREEKT VRYMOEDELIK, ENDE SY EN SEGGEN HEM

T T 2 NIET.

NIET. SOUDEN NU WEL DE OVERSTE WAERLIK WETEN, DAT DESE WAERLIK IS DE CHRISTUS.

27 DOCH DESEN WETEN WY VAN WAER HY IS: MAER DE CHRISTUS WANNEER HY KOMEN SAL, SOO EN SAL NIEMANT WETEN VAN WAER HY IS.

28 JESUS DAN RIEP IN DEN TEMPEL, LEERENDE ENDE SEGGENDE; ENDE GY KENT MY, ENDE GY WEET VAN WAER IK BEN: ENDE IK EN BEN VAN MY SELVEN NIET GEKOMEN, MAER HY IS WAERACHTIG DIE MY GESONDEN HEEFT, WELCKEN GY-LIEDEN NIET EN KENT.

29 MAER IK KENNE HEM, WANT IK BEN VAN HEM, ENDE HY HEEFT MY GESONDEN.

30 SY SOCHTEN HEM DAN TE GRYPEN: MAER NIEMANT EN SLOEG DE HANT AEN HEM, WANT SYNE URE EN WAS NOCH NIET GEKOMEN.

31 ENDE VELE UYT DE SCHARE GELOOFDEN IN HEM, ENDE SEYDEN; WANNEER DE CHRISTUS SAL GEKOMEN ZYN, SAL HY OOK MEER TEECKENEN DOEN DAN DIE, WELCKE DESE GEDAEN HEEFT?

32 DE PHARIZEEN HOORDEN DAT DE SCHARE DIT VAN HEM MURMELDE: ENDE DE PHARIZEEN ENDE DE OVERPRIESTERS SONDEN DIENAREN, OP DAT SY HEM GRYPEN SOUDEN.

33 JESUS DAN SEYDE TOT HAER; NOCH EENEN KLEYNEN TYT BEN IK BY U, ENDE IK GA HENEN TOT DEN GENEN DIE MY GESONDEN HEEFT.

34 GY SULT MY SOECKEN, ENDE GY EN SULT [MY] NIET VINDEN: ENDE DAER IK BEN, EN KONDT GY NIET KOMEN.

35 DE JODEN DAN SEYDEN TOT MALKANDEREN; WAER SAL DESE HENEN GAEN DAT WY HEM NIET EN SULLEN VINDEN? SAL HY TOT DE VERSTROYDE GRIECKEN GAEN, ENDE DE GRIECKEN LEEREN

36 WAT IS DAT VOOR EEN REDEN,
DIE

DIE HY GESEGT HEEFT; GY SULT MY SOECKEN, ENDE EN SULT [MY] NIET VINDEN: ENDE DAER IK BEN EN KONDT GY NIET KOMEN.

37 ENDE OP DEN LAETSTEN DAG, [ZYNDE] DEN GROTEN [DAG] DES FEEST, STONT JESUS ENDE RIEP, SEGGENDE; SOO YEMANT DORSTET, DIE KOME TOT MY ENDE DRINCKE.

38 DIE IN MY GELOOFT, GELYCKERWYS DE SCHRIFT SEG, STROOMEN DES LEVENDEN WATERS SULLEN UYT SYNEN BUYCK VLOEYEN.

39 (ENDE DIT SEYDE HY VAN DEN GEEST, DEN WELCKEN ONTFANGEN SOUDEN DIE IN HEM GELOVEN. WANT DE HEYLIKE GEEST EN WAS NOCH NIET, OVERMITS JESUS NOCH NIET VERHEERLIKT EN WAS.)

40 VELE DAN UYT DE SCHARE DESE REDEN HORENDE SEYDEN; DESE IS WAERLIK DE PROPHEET.

41 ANDERE SEYDEN; DESE IS DE CHRISTUS. ENDE ANDERE SEYDEN; SAL DAN DE CHRISTUS UYT GALILEA KOMEN?

42 EN SEG, DE SCHRIFT NIET, DAT DE CHRISTUS KOMEN SAL UYT DEN ZADE DAVIDS, ENDE VAN HET VLEK BETHLEHEM, DAER DAVID WAS?

43 DAER Wiert DAN TWEE-DRACHT ONDER DE SCHARE, OM SYNENT WILLE.

44 ENDE SOMMIGE VAN HAER WILDEN HEM GRYPEN: MAER NIEMANT EN SLOEG DE HANDEN AEN HEM.

45 DE DIENAERS DAN QUAMEN TOT DE OVER-PRIESTERS ENDE PHARIZEEN: ENDE DIE SEYDEN TOT HAER; WAEROM EN HEBT GY HEM NIET GEBRACHT?

46 DE DIENAERS ANTWOORDDEN; NOYT EN HEEFT EEN MENSCHEN ALSOO GESPROKEN, GELYK DESE MENSCHEN.

47 DE PHARIZEEN DAN ANTWOORDDEN HAER; ZYT OOK GY-LIEDEN VERLEYT?

48 HEEFT YEMANT UYT DE OVERSTE IN HEM GELOOFT, OFTE UYT DE PHARIZEEN?

49 MAER DESE SCHARE, DIE DE WET NIET EN WEET, IS VERVLOEKT.

50 NICODEMUS SEYDE TOT HAER, WELCKE DES NACHTS TOT HEM GEKOMEN WAS, ZYNDE EEN UYT HAER,

51 OORDEELT OOK ONSE WET DEN MENSCHEN, 'T EN ZY DATSE EERST VAN HEM GEHOORT HEEFT, ENDE VERSTAET WAT HY DOET?

52 SY ANTWOORDDEN ENDE SEYDEN TOT HEM; ZYT GY OOK UYT GALILEA? ONDERSOEKT ENDE SIET, DAT UYT GALILEA GEEN PROPHEET OPGESTAEN EN IS.

53 ENDE EEN YEGELIK GING HENEN NA SYN HUYS.

HET VIIJ. CAPITTEL.

1 CHRISTUS LEERT DES MORGENS VROEG IN DEN TEMPEL. 3 ALWAER DE SCHRIFT-GELEERDE ENDE PHARIZEEN EEN VROUWE IN OVERSPEL BEVONDEN TOT HEM BRENGEN. 7 DOCH HY MAEKT HAER IN HAER VOORNEMEN BESCHAEMT, SCHRYVENDE OP DE AERDE, ENDE LAET DE VROUWE MET EEN VERMANINGE GAEN. 12 LEERT DAT HY 'T LICHT DER WERELT IS. 13 ENDE VERANTWOORT HEM TEGEN DE PHARIZEEN SOO MET SYN EYGEN, ALS MET SYNS VADERS GETUYGENISSE. 21 SEGHT DEN JODEN AEN, DATSE HEM TE VERGEEFS SOECKEN SULLEN, ENDE IN HARE SONDEN STERVEN, SOOSE IN HEM NIET EN GELOVEN. 25 VERKLAERT WIE HY IS, ENDE VAN WIEN HY IS GESONDEN. 31 BELOOFT DEN GENEN DIE IN HEM GELOVEN KENNISSE DER WAERHEYT, ENDE VRYHEYT VAN DE DIENSTBAERHEYT DER SONDE. 37 BEWYST DAT DE ONGELOVIGE JODEN HAER T'ONRECHT BEROEMDEN DATSE ABRAHAMS ENDE GODTS KINDEREN WAREN, ENDE SEGHT HAER AEN DATSE KINDEREN DES DUYVELS ZYN, OM DATSE SYNE BEGEERTEN VOLBRENGEN. 46 STRAFT HAER ONGELOVE. 48 WAER OVER SY HEM VOOR EEN SAMARITAEN SCHELDEN, DIE DEN DUYVEL HEEFT. 49 'T WELK HY ONTKENT ENDE WEDERLEGT. 56 ENDE GETUYGT DAT ABRAHAM SYNEN DAG GESIEN HEEFT, ENDE DAT HY GEWEEST IS EER ABRAHAM WAS. 59 WAEROM SY HEM WILLEN STEENIGEN.

1 MAER JESUS GING NA DEN OLYFBERG.

2 ENDE DES MORGENS VROEG QUAM HY WEDEROM IN DEN TEMPEL, ENDE ALLE 'T VOLK QUAM TOT HEM: ENDE NEDER GESETEN ZYNDE LEERDE HY HAER.

3 ENDE DE SCHRIFT-GELEERDE ENDE DE PHARIZEEN BRACHTEN TOT HEM EEN VROUWE IN OVERSPEL GEGREPEN:

4 ENDE HAER GESTELT HEBBENDE
IN

IN 'T MIDDEN, SEYDEN SY TOT HEM; MEESTER, DESE VROUWE IS OP DE DAET SELVE GEGREPEN, OVERSPEL BEGAENDE.

5 ENDE MOSES HEEFT ONS IN DE WET GEBODEN, DAT DE SULCKE GESTEENIGT SULLEN WORDEN: GY DAN WAT SEG'T GY?

6 ENDE DIT SEYDEN SY, HEM VERSOECKENDE, OP DAT SY [YET] HADDEN, OM HEM TE BESCHULDIGEN. MAER JESUS NEDER-BUCKENDESCHREEF MET DEN VINGER IN DE AERDE.

7 ENDE ALS SY HEM BLEVEN VRA-GEN, RECHTEDE HY HEM OP, ENDE SEYDE TOT HAER; DIE VAN U-LIEDEN SONDER SONDE IS, WERPE EERST DEN STEEN OP HAER.

8 ENDE WEDEROM NEDER-BUCKEN-DE SCHREEF HY IN DE AERDE.

9 MAER SY [DIT] HORENDE, ENDE VAN [HARE] CONSCIENTIE OVERTUYGT ZYNDE, GINGEN UYT, D'EEN NA D'AN-DER, BEGINNENDE VAN DE OUDTSTE TOT DE LAETSTE: ENDE JESUS WIERT ALLEEN GELATEN, ENDE DE VROUWE IN 'T MIDDEN STAENDE.

10 ENDE JESUS HEM OPRECHTENDE, ENDE NIEMANT SIENDE DAN DE VROUWE, SEYDE TOT HAER; VROUWE WAER ZYN DESE UWE BESCHULDIGERS? EN HEEFT U NIEMANT VEROORDEELT?

11 ENDE SY SEYDE; NIEMANT HEE-RE. ENDE JESUS SEYDE TOT HAER; SOO EN VEROORDEELE IK U OOK NIET: GAET HENEN, ENDE EN SONDIGT NIET MEER.

12 JESUS DAN SPRAK WEDEROM TOT HAER-LIEDEN, SEGGENDE; IK BEN HET LICHT DER WERELT: DIE MY VOLGT EN SAL IN DE DUYSTERNISSE NIET WANDELEN, MAER SAL HET LICHT DES LEVENS HEBBEN.

13 DE PHARIZEEN DAN SEYDEN TOT HEM; GY GETUYGT VAN U SELVEN: UW' GETUYGENISSE EN IS NIET WAER-ACHTIG.

14 JESUS ANTWOORDDE, ENDE SEY-DE TOT HAER; HOEWEL IK VAN MY
SEL-

SELVEN GETUYGE, SOO IS [NOCHTANS] MYN GETUYGENISSE WAERACHTIG: WANT IK WEET VAN WAER IK GEKOMEN BEN, ENDE WAER IK HENEN GA: MAER GY-LIEDEN EN WEET NIET VAN WAER IK KOME, ENDE WAER IK HENEN GA.

15 GY OORDEELT NA DEN VLEESCHE, IK EN OORDEELE NIEMANT.

16 ENDE INDIEN IK OOK OORDEELE, MYN OORDEEL IS WAERACHTIG: WANT IK EN BEN NIET ALLEEN, MAER IK, ENDE DE VADER DIE MY GESONDEN HEEFT.

17 ENDE DAER IS OOK IN UWE WET GESCHREVEN, DAT HET GETUYGENISSE VAN TWEE MENSCHEN WAERACHTIG IS.

18 IK BEN 'T DIE VAN MY SELVE GETUYGE, EN DE VADER, DIE MY GESONDEN HEEFT, GETUYGT VAN MY.

19 SY DAN SEYDEN TOT HEM; WAER IS UWE VADER? JESUS ANTWOORDDE; GY EN KENNET NOCH MY, NOCH MYNEN VADER: INDIEN GY MY KENDET, SOO SOUDT GY OOK MYNEN VADER KENNEN.

20 DESE WOORDEN SPRAK JESUS BY DE SCHAT-KISTE, LEERENDE IN DEN TEMPEL: ENDE NIEMANT EN GREEP HEM; WANT SYNE URE EN WAS NOCH NIET GEKOMEN.

21 JESUS DAN SEYDE WEDEROM TOT HAER; IK GA HENEN, ENDE GY SULT MY SOECKEN, ENDE IN UWE SONDE SULT GY STERVEN: DAER IK HENEN GA EN KONDT GY-LIEDEN NIET KOMEN.

22 DE JODEN DAN SEYDEN; SAL HY OOK HEMSELVEN DOODEN? OM DAT HY SEGHT; DAER IK HENEN GA EN KONDT GY-LIEDEN NIET KOMEN.

23 ENDE HY SEYDE TOT HAER; GY-LIEDEN ZYT VAN BENEDEN, IK BEN VAN BOVEN: GY ZYT UYT DESE WERELT, IK EN BEN NIET UYT DESE WERELT.

24 IK HEBBE U DAN GESEGT, DAT GY IN UWE SONDEN SULT STERVEN.
WANT

WANT INDIEN GY NIET EN GELOOFT DAT IK [DIE] BEN, GY SULT IN UWE SONDEN STERVEN.

25 SY SEYDEN DAN TOT HEM; WIE ZYT GY? ENDE JESUS SEYDE TOT HAER; DAT IK VAN DEN BEGINNE U-LIEDEN OOK SEGGE.

26 IK HEBBE VELE DINGEN VAN U TE SEGGEN, ENDE TE OORDEELEN: MAER DIE MY GESONDEN HEEFT IS WAERACHTIG: ENDE DE DINGEN DIE IK VAN HEM GEHOORT HEBBE, DESELVE SPREKE IK TOT DE WERELT.

27 SY EN VERSTONDEN NIET DAT HY HAER VAN DEN VADER SPRAK.

28 JESUS DAN SEYDE TOT HAER; WANNEER GY DEN SONE DES MENSCHEN SULT VERHOOGT HEBBEN, DAN SULT GY VERSTAEN DAT IK [DIE] BEN, ENDE [DAT] IK VAN MY SELVEN NIET EN DOE, MAER DESE DINGEN SPREKE IK, GELYK MYN VADER MY GELEERT HEEFT.

29 ENDE DIE MY GESONDEN HEEFT, IS MET MY. DE VADER EN HEEFT MY NIET ALLEEN GELATEN, WANT IK ALTYT DOE, DAT HEM BEHAGELIK IS.

30 ALS HY DESE DINGEN SPRAK GELOOFDEN VELE IN HEM.

31 JESUS DAN SEYDE TOT DE JODEN, DIE [IN] HEM GELOOFDEN; INDIEN GY-LIEDEN IN MYN WOORT BLYVET, SOO ZYT GY WAERLIK MYNE DISCIPELEN.

32 ENDE SULT DE WAERHEYT VERSTAEN, ENDE DE WAERHEYT SAL U VRY MAKEN.

33 SY ANTWOORDDEN HEM; WY ZYN ABRAHAMS ZAET, ENDE EN HEBBEN NOYT YEMANT GEDIENT: HOE SEGHT GY [DAN;] GY SULT VRY WORDEN?

34 JESUS ANTWOORDDE HAER; VOORWAER, VOORWAER SEGGE IK U; EEN YEGELIK DIE DE SONDE DOET IS EEN DIENST-KNECHT DER SONDE.

35 ENDE DE DIENST-KNECHT EN BLYFT NIET EEUWIGLIK IN HET HUY;

V V DE

36 INDIEN DAN DE SONE U SAL VRY
GEMAEKT HEBBEN, SOO SULT GY WAER-
LIK VRY ZYN.

37 IK WEET DAT GY ABRAHAMS
ZAET ZYT: MAER GY SOEKT MY TE DOO-
DEN, WANT MYN WOORT EN HEEFT
IN U GEEN PLAETSE.

38 IK SPREKE DAT IK BY MYNEN
VADER GESIEN HEBBE: GY DOET DAN
OOK, DAT GY BY UWEN VADER GESIEN
HEBT.

39 SY ANTWOORDDEN ENDE SEYDEN
TOT HEM; ABRAHAM IS ONSE VADER.
JESUS SEYDE TOT HAER; INDIEN GY
ABRAHAMS KINDEREN WAERT, SOO
SOUDT GY DE WERCKEN ABRAHAMS
DOEN.

40 MAER NU SOEKT GY MY TE DOO-
DEN, EEN MENSCH DIE U DE WAER-
HEYT GESPROKEN HEBBE, WELCKE IK
VAN GODT GEHOORT HEBBE. DAT EN
DEDE ABRAHAM NIET.

41 GY DOET DE WERCKEN UWES
VADERS. SY SEYDEN DAN TOT HEM;
WY EN ZYN NIET GEBOREN UYT HOE-
RERYE: WY HEBBEN EENEN VADER,
[NAMELIK] GODT.

42 JESUS DAN SEYDE TOT HAER; IN-
DIEN GODT UWE VADER WARE, SOO
SOUDET GY MY LIEF HEBBEN: WANT IK
BEN VAN GODT UYT-GE GAEN, ENDE
KOME [VAN HEM.] WANT IK EN BEN
OOK VAN MY SELVEN NIET GEKOMEN,
MAER HY HEEFT MY GESONDEN.

43 WAEROM EN KENT GY MYNE
SPRAKE NIET? [HET IS] OM DAT GY
MYN WOORT NIET EN KONDT HOREN.

44 GY ZYT UYT DEN VADER DEN
DUYVEL, ENDE WILT DE BEGEERTEN
UWES VADERS DOEN. DIE WAS EEN
MENSCHEN-MOORDER VAN DEN BE-
GINNE, ENDE IS IN DE WAERHEYT
NIET STAENDE GEBLEVEN: WANT GEEN
WAERHEYT EN IS IN HEM. WANNEER
HY DE LEUGEN SPREEKT, SOO SPREEKT
HY UYT SYN EYGEN: WANT HY IS EEN
LEUGENAER, ENDE DE VADER DER
SELVE [LEUGEN.] MAER

45 MAER MY, OM DAT IK [U] DE WAERHEYT SEGGE, EN GELOOFT GY NIET.

46 WIE VAN U OVERTUYGT MY VAN SONDE? ENDE INDIEN IK DE WAERHEYT SEGGE, WAEROM EN GELOOFT GY MY NIET?

47 DIE UYT GODT IS HOORT DE WOORDEN GODTS: DAEROM EN HOORT GY-LIEDEN NIET, OM DAT GY UYT GODT NIET EN ZYT.

48 DE JODEN DAN ANTWOORDDEN ENDE SEYDEN TOT HEM; EN SEGGEN WY NIET WEL DAT GY EEN SAMARITAEN ZYT, ENDE DEN DUYVEL HEBT?

49 JESUS ANTWOORDDE; IK EN HEBBE DEN DUYVEL NIET, MAER IK EERE MYNEN VADER, ENDE GY ONTEERT MY.

50 DOCH IK EN SOECKE MYNE EERE NIET: DAER IS EEN DIESE SOEKT ENDE OORDEELT.

51 VOORWAER, VOORWAER, SEGGE IK U, SOO YEMANT MYN WOORT SAL BEWAERT HEBBEN, DIE EN SAL DEN DOOT NIET SIEN IN DER EEUWIGHEYT.

52 DE JODEN DAN SEYDEN TOT HEM; NU BEKENNEN WY DAT GY DEN DUYVEL HEBT. ABRAHAM IS GESTORVEN, ENDE DE PROPHETEN: ENDE SEGT GY, SOO YEMANT MYN WOORT BEWAERT SAL HEBBEN, DIE EN SAL DEN DOOT NIET SMAKEN IN DER EEUWIGHEYT?

53 ZYT GY MEERDER DAN ONSE VADER ABRAHAM, WELCKE GESTORVEN IS? ENDE DE PROPHETEN ZYN GESTORVEN: WIEN MAEKT GY U SELVEN?

54 JESUS ANTWOORDDE; INDIEN IK MY SELVEN EERE, SOO EN IS MYNE EERE NIETS: MYN VADER IS 'T DIE MY EERT, WELCKEN GY SEGT DAT UWE GODT IS.

55 ENDE GY EN KENT HEM NIET, MAER IK KENNE HEM: ENDE INDIEN IK SEGGE DAT IK HEM NIET EN KENNE, SOO SAL IK U-LIEDEN GELYK ZYN, [DAT IS,] EEN LEUGENAER: MAER IK

KENNE HEM ENDE BEWARE SYN WOORT.

56 ABRAHAM UWE VADER HEEFT MET VERHEUGINGE VERLANGT, OP DAT HY MYNEN DAG SIEN SOUDE: ENDE HY HEEFT [HEM] GESIEN, ENDE IS VERBLYDT GEWEEST.

57 DE JODEN DAN SEYDEN TOT HEM; GY EN HEBT NOCH GEEN VYFTIG JAREN, ENDE HEBT GY ABRAHAM GESIEN?

58 JESUS SEYDE TOT HAER; VOORWAER, VOORWAER SEGGE IK U; EER ABRAHAM WAS, BEN IK.

59 SY NAMEN DAN STEENEN OP, DAT SYSE OP HEM WIERPEN. MAER JESUS VERBERGDE HEM, ENDE GING UYT DEN TEMPEL, GAENDE DOOR HET MIDDEN VAN HAER: ENDE GING ALSOO VOORBY.

HET IX. CAPITTEL.

1 CHRISTUS EENEN BLINT-GEBORENEN SYNE OOGEN MET SLYK OP EENEN SABBATH BESTRYCKENDE, ENDE BEVELENDE HEM DE OOGEN TE WASSCHEN IN HET WATER SILOAM, MAEKT HEM SIENDE. 8 'T WELK DE BLINDE SYNE GEBUEREN, VAN HAER GEVRAEGT ZYNDE, VERHAELT. 13 ENDE WORT GEBRACHT TOT DE PHARIZEEN, DEN WELCKEN HY 'T SELVE OOK VERHAELT. 16 WAER OVER SY CHRISTUM LASTEREN, ALS EEN VERBREKER DES SABBATHS, ENDE TWYFFELN OF DESE BLINT GEWEEST WAS. 18 ENDE ONTBIEDEN DAEROM SYNE OUDERS, DIE WEL BEKENNEN DAT HY BLINT GEBOREN WAS, MAER VOORTS HAER BEROEPEN OP HARES SOONS GETUYGENISSE. 24 WELCKEN SY ANDERMAEL ROEPEN ENDE ONDERVRAGEN. 27 DIE HAER ANTWOORDT, ENDE UYT DIT WERK BETUYGT DAT CHRISTUS GEEN SONDAER, MAER UYT GODT IS. 34 ENDE WORDT DAER OVER VAN HAER SMADELIK UYT-GESTOTEN. 35 DE BLINDE VAN CHRISTO NAERDER ONDERRECHT ZYNDE, GELOOFT IN HEM, ENDE BIDT HEM AEN, 40 CHRISTUS SEGHT DEN PHARIZEEN AEN, DAT SY GEESTELIK BLINDT ZYN, ENDE DAT SY DAEROM IN DE SONDE BLYVEN OM DATSE SULKS NIET EN BEKENNEN.

1 ENDE VOORBY GAENDE, SAGH HY EENEN MENSCH BLINT VAN DE GEBOORTE AF:

2 ENDE SYNE DISCIPELEN VRAEGDEN HEM, SEGGENDE; RABBI, WIE HEEFT'ER GESONDIGT, DESE OFTE SYNE OUDERS, DAT HY BLINT SOUDE GEBOREN WORDEN?

3 JESUS ANTWOORDDE; NOCH DESE EN HEEFT GESONDIGT, NOCH SYNE OU-

ouders: MAER [DIT IS GESCHIET] OP DAT DE WERCKEN GODTS IN HEM SONDEN GEOPENBAERT WORDEN.

4 IK MOET WERCKEN DE WERCKEN DES GENEN DIE MY GESONDEN HEEFT, SOO LANG HET DAG IS: DE NACHT KOMT, WANNEER NIEMANT WERCKEN EN KAN.

5 SOO LANGE IK IN DE WERELT BEN, SOO BEN IK HET LICHT DER WERELT.

6 DIT GESEGT HEBBENDE, SPOOG HY OP DE AERDE, ENDE MAEKTE SLYK UYT DAT SPEEKSEL, ENDE STREEK DAT SLYK OP DE OOGEN DES BLINDEN,

7 ENDE SEYDE TOT HEM; GAET HENEN, WASCHT U IN HET BADT-WATER SILOAM, (HET WELK OVERGESET WORT UYT-GESONDEN.) HY DAN GING HENEN ENDE WIESCH HEM, ENDE QUAM SIENDE.

8 DE GEBUEREN DAN, ENDE DIE HEM TE VOREN GESIEN HADDEN DAT HY BLINDT WAS, SEYDEN; IS DESE NIET DIE SAT ENDE BEDELDE?

9 ANDERE SEYDEN, HY IS 'T: ENDE ANDERE, HY IS HEM GELYK. HY SEYDE, IK BEN 'T.

10 SY DAN SEYDEN TOT HEM, HOE ZYN U DE OOGEN GEOPENT?

11 HY ANTWOORDDE ENDE SEYDE; DE MENSCHENDE GENAEMT JESUS MAEKTE SLYK ENDE BESTREEK MYNE OOGEN, ENDE SEYDE TOT MY; GAET HENEN AEN HET BADT-WATER SILOAM, ENDE WASCHT U. ENDE IK GING HENEN, ENDE WIESCH MY, ENDE IK WIERDT SIENDE.

12 SY DAN SEYDEN TOT HEM; WAER IS DIE? HY SEYDE, IK EN WEET HET NIET.

13 SY BRACHTEN HEM TOT DE PHARIZEEN, HEM [NAMELIK] DIE TE VOREN BLINT [GEWEEST WAS.]

14 ENDE HET WAS SABBATH, ALS JESUS HET SLYK MAEKTE, ENDE SYNE OOGEN OPENDE.

15 DE PHARIZEEN DAN VRAEGDEN HEM OOK WEDEROM, HOE HY SIENDE

GEWORDEN WAS. ENDE HY SEYDE TOT HAER; HY LEYDE SLYK OP MYNE OOGEN, ENDE IK WIESCH MY, ENDE IK SIE.

16 SOMMIGE DAN UYT DE PHARIZEEN SEYDEN; DESE MENSCHEN EN IS VAN GODT NIET: WANT HY EN HOUDT DEN SABBATH NIET. ANDERE SEYDEN; HOE KAN EEN MENSCH [DIE] EEN SONDAER IS SULCKE TEECKENEN DOEN? ENDE DAER WAS TWEEDRACHT ONDER HAER.

17 SY SEYDEN WEDEROM TOT DEN BLINDEN: GY, WAT SEGHT GY VAN HEM, DEWYLE HY UWE OOGEN GEOPENT HEEFT? ENDE HY SEYDE; HY IS EEN PROPHEET.

18 DE JODEN DAN EN GELOOFDEN VAN HEM NIET DAT HY BLINT GEWEEST WAS, ENDE SIENDE WAS GEWORDEN, TOT DAT SY GEROEPEEN HADDEN DE OUDERS DES GENEN, DIE SIENDE GEWORDEN WAS.

19 ENDE SY VRAEGDEN HAER, SEGGENDE; IS DESE UWE SONE, WELCKE GY SEGHT DAT BLINT GEBOREN IS? HOE SIET HY DAN NU?

20 SYNE OUDERS ANTWOORDDEN HAER ENDE SEYDEN; WY WETEN DAT DESE ONSE SONE IS, ENDE DAT HY BLINT GEBOREN IS.

21 MAER HOE HY NU SIET, EN WETEN WY NIET: OF WIE SYNE OOGEN GEOPENT HEEFT, EN WETEN WY NIET: HY HEEFT [SYNEN] OUDERDOM, VRAGET HEM SELVE: HY SAL VAN HEM SELVEN SPREKEN.

22 DIT SEYDEN SYNE OUDERS; OM DAT SY DE JODEN VREESDEN. WANT DE JODEN HADDEN ALREEDTE SAMEN EEN BESLUYT GEMAEKT, SOO YEMANT HEM BELEDE CHRISTUM TE ZYN, DAT DIE UYT DE SYNAGOGE SOUDE GEWORPEN WORDEN.

23 DAEROM SEYDEN SYNE OUDERS; HY HEEFT [SYNEN] OUDERDOM, VRAGET HEM SELVE.

24 SY DAN RIEPEN VOOR DE TWEEDE-

DEMAEL DEN MENSCHEN DIE BLINT GEWEEST WAS, ENDE SEYDEN TOT HEM; GEEFT GODT DE EERE: WY WETEN DAT DESE MENSCHEN EEN SONDAER IS.

25 HY DAN ANTWOORDDE, ENDE SEYDE; OF HY EEN SONDAER IS EN WEET IK NIET: EEN DING WEET IK, DAT IK BLINT WAS, EN NU SIE.

26 ENDE SY SEYDEN WEDEROM TOT HEM; WAT HEEFT HY U GEDAEN? HOE HEEFT HY UWE OOGEN GEOPENT?

27 HY ANTWOORDDE HAER; IK HEBT U ALREDE GESEGT, ENDE GY EN HEBT HET NIET GEHOORT: WAT WILT GY HET WEDEROM HOREN? WILT GY LIEDEN OOK SYNE DISCIPELEN WORDEN?

28 SY GAVEN HEM DAN SCHELTWOORDEN, ENDE SEYDEN; GY ZYT SYN DISCIPEL: MAER WY ZYN MOSIS DISCIPELEN.

29 WY WETEN DAT GODT TOT MOSEM GESPROKEN HEEFT: MAER DESEN EN WETEN WY NIET VAN WAER HY IS.

30 DE MENSCHEN ANTWOORDDE, EN SEYDE TOT HAER; HIER IN IS IMMERS [WAT] WONDERS, DAT GY NIET EN WEET VAN WAER HY IS, ENDE [NOCHTANS] HEEFT HY MYNE OOGEN GEOPENT.

31 ENDE WY WETEN DAT GODT DE SONDAERS NIET EN HOORT: MAER SOO YEMANT GODTVRUCHTIG IS, ENDE SYNEN WILLE DOET, DIEN HOORT HY.

32 VAN [ALLE] EEUWE EN IS 'T NIET GEHOORT, DAT YEMANT EENS BLINT-GEBORENEN OOGEN GE-OPENT HEEFT.

33 INDIEN DESE VAN GODT NIET EN WARE, HY EN SOUDE NIETS KONNEN DOEN.

34 SY ANTWOORDDEN, ENDE SEYDEN TOT HEM; GY ZYT GEHEEL IN SONDEN GEBOREN, ENDE LEERT GY ONS? ENDE SY WIERPEN HEM UYT.

35 JESUS HOORDE DAT SY HEM UYTGEGWORPEN HADDEN, ENDE HEM VIN-
DENDE

DENDE SEYDE HY TOT HEM ; GELOOFT GY IN DEN SONE GODTS ?

36 HY ANTWOORDDE , ENDE SEYDE ; WIE IS HY HEERE , OP DAT IK IN HEM MACH GELOVEN ?

37 ENDE JESUS SEYDE TOT HEM ; ENDE GY HEBT HEM GESIEN , ENDE DIE MET U SPREEKT , DESELVE IS 'T.

38 ENDE HY SEYDE ; IK GELOVE , HEERE : ENDE HY AENBADT HEM.

39 ENDE JESUS SEYDE ; IK BEN TOT EEN OORDEEL IN DESE WERELT GEKOMEN , OP DAT DE GENE DIE NIET EN SIEN , SIEN MOGEN , ENDE DIE SIEN , BLINT WORDEN.

40 ENDE DIT HOORDEN [EENIGE] UYT DE PHARIZEEN , DIE BY HEM WAREN , ENDE SEYDEN TOT HEM ; ZYN WY [DAN] OOK BLINT ?

41 JESUS SEYDE TOT HAER ; INDIEN GY BLINT WAERT , SOO EN SOUDT GY GEEN SONDE HEBBEN : MAER NU SEGGET GY ; WY SIEN : SOO BLYFT DAN UWE SONDE.

HET X. CAPITTEL.

1 DOOR DE GELYCKENISSE VAN DE EYGENSCHAPPEN EENS GETROUWEN HERDERS , BEWYST CHRISTUS DAT HY DE WARE HERDER IS VAN SYNE SCHAPEN. 7 ALS OOK DE WARE DEURE DES SCHAEPS-STALS. 12 ENDE GEEN HUERLING. 14 ALSOO HY SYN LEVEN GEWILLIGLIK STELT VOOR SYNE SCHAPEN. 19 WAER OVER DE JODEN ONDER MALKANDEREN TWISTEN. 22 CHRISTUS ZYNDE TE JERUSALEM , OP HET FEEST VAN DE VERNIEUWINGE DES TEMPELS , WORT VAN DE JODEN OMRINGT ENDE GEVRAEGT , OF HY DE CHRISTUS IS. 25 'T WELK HY BETUYGT , ENDE BEWYST UYT SYNE WERCKEN. 26 SEGHT DAT SY IN HEM NIET EN GELOVEN , OM DATSE VAN SYNE SCHAPEN NIET EN ZYN. 27 MAER DAT SYNE SCHAPEN IN HEM GELOVEN : ENDE DATSE VAN HEM ENDE SYNEN VADER TEN EEUWIGEN LEVEN BEWAERT WORDEN. 31 DE JODEN WILLEN HEM STEENIGEN ALS EEN LASTERAER. 34 MAER HY VERANTWOORT HEM SELVEN UYT DE SCHRIFTURE ENDE MET SYNE WERCKEN , DAT HY HEM SELVEN MET RECHT DEN SONE GODTS GENAEMT HEEFT. 39 ENDE KOMT UYT HARE HANDEN , WYCKENDE NA DEN JORDAEN.

1 **V**OORWAER , VORWAER SEGGE IK U-LIEDEN , DIE NIET IN EN GAAT DOOR DE DEURE IN DEN STAL DER SCHAPEN , MAER VAN ELDERS IN KLIMT , DIE IS EEN DIEF ENDE MOORDENAER.

2 MAER DIE DOOR DE DEURE INGAET

GAET, IS EEN HERDER DER SCHAPEN.

3 DESEN DOET DE DEUR-WACHTER OPEN, ENDE DE SCHAPEN HOREN SYNE STEMME: ENDE HY ROEPT SYNE SCHAPEN BY NAMEN, ENDE LEYTSE UYT.

4 ENDE WANNEER HY SYNE SCHAPEN UYT-GEDREVEN HEEFT, SOO GAET HY VOOR HAER HENEN, ENDE DE SCHAPEN VOLGEN HEM, OVERMIDTS SY SYNE STEMME KENNEN.

5 MAER EENEN VREEMDEN EN SULLEN SY GEENSINS VOLGEN, MAER SULLEN VAN HEM VLIEDEN: OVERMITS SY DE STEMME DER VREEMDE NIET EN KENNEN.

6 DESE GELYCKENISSE SEYDE JESUS TOT HAER: MAER SY EN VERSTONDEN NIET WAT HET WAS, DAT HY TOT HAER SPRAK.

7 JESUS DAN SEYDE WEDEROM TOT HAER; VOORWAER, VOORWAER SEGGE IK U. IK BEN DE DEURE DER SCHAPEN.

8 ALLE, SOO VELE ALS'ER VOOR MY ZYN GEKOMEN, ZYN DIEVEN ENDE MOORDENAERS, MAER DE SCHAPEN EN HEBBEN HAER NIET GEHOORT.

9 IK BEN DE DEURE: INDIEN YEMANT DOOR MY INGAET, DIE SAL BEHOUDEN WORDEN: ENDE HY SAL INGAEN ENDE UYT-GAEN, ENDE WEYDE VINDEN.

10 DE DIEF EN KOMT NIET DAN OP DAT HY STELE, ENDE SLACHTE, ENDE VERDERVE: IK BEN GEKOMEN OP DAT SY HET LEVEN HEBBEN, ENDE OVERVLOET HEBBEN.

11 IK BEN DE GOEDE HERDER: DE GOEDE HERDER STELT SYN LEVEN VOOR DE SCHAPEN.

12 MAER DE HUERLING, ENDE DIE GEEN HERDER EN IS, WIEN DE SCHAPEN NIET EYGEN EN ZYN, SIET DEN WOLF KOMEN, ENDE VERLAET DE SCHAPEN, ENDE VLIET: ENDE DE WOLF GRYPTSE, ENDE VERSTROYT DE SCHAPEN.

13 ENDE DE HUERLING VLIET,

XX

OVER-

OVERMITS HY EEN HUERLING IS, ENDE EN HEEFT GEEN SORGE VOOR DE SCHAPEN.

14 IK BEN DE GOEDE HERDER: ENDE IK KENNE DE MYNE, ENDE WORDE VAN DE MYNE GEKENT.

15 GELYCKERWYS DE VADER MY KENT, [ALSOO] KENNE IK OOK DEN VADER: ENDE IK STELLE MYN LEVEN VOOR DE SCHAPEN.

16 IK HEBBE NOCH ANDERE SCHAPEN, DIE VAN DESEN STAL NIET EN ZYN: DESE MOET IK OOK TOE-BRENGEN: ENDE SY SULLEN MYNE STEMME HOREN, ENDE HET SAL WORDEN EEN KUDDE, [ENDE] EEN HERDER.

17 DAEROM HEEFT MY DE VADER LIEF, OVERMITS IK MYN LEVEN AFLEGGE, OP DAT IK 'T SELVE WEDEROM NEME.

18 NIEMANT EN NEEMT HET SELVE VAN MY, MAER IK LEGGE 'T VAN MY SELVEN AF: IK HEBBE MACHT HET SELVE AF TE LEGGEN, ENDE HEBBE MACHT HET SELVE WEDEROM TE NEMEN. DIT GEBODT HEBBE IK VAN MYNEN VADER ONTFANGEN.

19 DAER WIERT DAN WEDEROM TWEEDRACHT ONDER DE JODEN, OM DESER WOORDEN WILLE.

20 ENDE VELE VAN HAER SEYDEN; HY HEEFT DEN DUYVEL, ENDE IS UYT-SINNIG: WAT HOORT GY HEM?

21 ANDERE SEYDEN; DIT EN ZYN GEEN WOORDEN EENS BESETENEN: KAN OOK DE DUYVEL DER BLINDEN OOGEN OPENEN?

22 ENDE HET WAS HET FEEST DER VERNIEUWINGE DES TEMPELS TE JERUSALEM, ENDE 'T WAS WINTER.

23 ENDE JESUS WANDELDE IN DEN TEMPEL, IN 'T VOOR-HOF SALOMONS.

24 DE JODEN DAN OMRINGDEN HEM, ENDE SEYDEN TOT HEM; HOE LANGE HOUT GY ONSE ZIELE OP? INDIEN GY DE CHRISTUS ZYT, SEGHT HET ONS VRY UYT.

25 JESUS ANTWOORDDE HAER; IK HEB

HEB'T U GESEGT, ENDE GY EN GELOOFT HET NIET. DE WERCKEN DIE IK DOE IN DEN NAME MYNS VADERS, DIE GETUYGEN VAN MY.

26 MAER GY-LIEDEN EN GELOOFT NIET, WANT GY EN ZYT NIET VAN MYNE SCHAPEN, GELYK IK U GESEGT HEBBE.

27 MYNE SCHAPEN HOREN MYNE STEMME, ENDE IK KENNE DESELVE, ENDE SY VOLGEN MY.

28 ENDE IK GEVE HAER HET EEUWIGE LEVEN: ENDE SY EN SULLEN NIET VERLOREN GAEN IN DER EEUWIGHEYDT, ENDE NIEMANT EN SAL DESELVE UYT MYNE HANDT RUCKEN.

29 MYN VADER DIESE MY GEGEVEN HEEFT, IS MEERDER DAN ALLE, ENDE NIEMANT EN KANSE RUCKEN UYT DE HANT MYNS VADERS.

30 IK ENDE DE VADER ZYN EEN.

31 DE JODEN DAN NAMEN WEDEROM STEENEN OP, OM HEM TE STENIGEN.

32 JESUS ANTWOORDDE HAER; IK HEBBE U VELE TREFLICKE WERCKEN GETOONT VAN MYNEN VADER: OM WELK WERK VAN DIE STEENIGT GY MY?

33 DE JODEN ANTWOORDDEN HEM, SEGGENDE; WY EN STEENIGEN U NIET OVER [EENIG] GOET WERK, MAER OVER [GODTS-] LASTERINGE, ENDE OM DAT GY EEN MENSCH ZYNDE U SELVEN GODT MAEKT.

34 JESUS ANTWOORDDE HAER; EN IS'ER NIET GESCHREVEN IN UWE WET, IK HEBBE GESEGT, GY ZYT GODEN?

35 INDIEN [DE WET] DIE GODEN GENAEMT HEEFT, TOT WELCKE HET WOORT GODTS GESCHIEDT IS, ENDE DE SCHRIFT NIET EN KAN GEBROKEN WORDEN:

36 SEGT GY-LIEDEN [TOT MY,] DIEN DE VADER GEHEYLIGHT ENDE IN DE WERELT GESONDEN HEEFT, GY LASTERT [GODT,] OM DAT IK GESEGT HEBBE, IK BEN GODTS SONE?

37 INDIEN IK NIET EN DOE DE WERCKEN MYNS VADERS, SOO EN GELOOFT MY NIET:

38 MAER INDIEN IKSE DOE, ENDE SOO GY MY NIET EN GELOVET, SOO GELOOFT DE WERCKEN: OP DAT GY MEUGT BEKENNEN ENDE GELOVEN, DAT DE VADER IN MY IS ENDE IK IN HEM.

39 SY SOCHTEN DAN WEDEROM HEM TE GRYPEN, ENDE HY ONTGING UYT HARE HANT.

40 ENDE HY GING WEDEROM OVER DEN JORDAEN, TOT DE PLAETSE DAER JOANNES EERST DOOPTE, ENDE HY BLEEF ALDAER.

41 ENDE VELE QUAMEN TOT HEM ENDE SEYDEN; JOANNES EN DEDE WEL GEEN TEECKEN: MAER ALLES WAT JOANNES VAN DESEN SEYDE, WAS WAER.

42 ENDE VELE GELOOFDEN ALDAER IN HEM.

HET XI. CAPITTEL.

1 LAZARUS IS KRANK TE BETHANIEN, 3 WAEROM DE SUSTERS AEN CHRISTUM SENDEN. 7 DIE NA JUDEA GAET. 11 LAZARUS STERFT ONDERTUSSCHEN. 17 ENDE CHRISTUS GAET NA BETHANIEN OM HEM OP TE WECKEN. 20 ALWAER HEM MARTHA ONTMOET, MET WELCKE HY SPREEKT VAN DE OPSTANDINGE HAERS BROEDERS, ENDE ALLER GELOVIGEN. 28 ENDE DAER NA OOK MARIA. 35 CHRISTUS WEENT ENDE KOMT AEN 'T GRAF. 39 VINT HEM VIER DAGEN BEGRAVEN. 41 BID SYNEN VADER, ENDE WEKT HEM OP. 45 WAER OVER VELE IN HEM GELOVEN. 46 ENDE ANDERE BOODTSCHAPPEN HET DEN OVER-PRIESTERS. 47 WELCKE DAER OVER HAREN RAET VERGADEREN. 50 WAER CAJAPHAS ONWETENDE PROPHETEERT VAN DE VRUCHT DES DOODTS CHRISTI. 53 ENDE BESLOTEN WORDT, DAT MEN HEM SAL DOODEN. 54 MAER ONTWYKT NA DE STADT EPHRAIM. 55 WORDT OP HET FEEST VAN PASCHA GESOCHT. 57 ENDE DE OVER-PRIESTERS GEVEN EEN GEBODT UYT, DAT MEN HEM SAL AEN-BRENGEN.

1 ENDE DAER WAS EEN SEKER [MAN] KRANK [GENAEMT] LAZARUS, VAN BETHANIEN, UYT HET VLEK MARIE ENDE HAERS SUSTERS MARTHE.

2 (MARIA NU WAS DE GENE DIE DEN HEERE GESALFT HEEFT MET SALVE, ENDE SYNE VOETEN AF-GEDROOGT HEEFT MET HAREN HAYRE: WELCKER BROEDER LAZARUS KRANK WAS.)

SYNE

3 SYNE SUSTERS DAN SONDEN TOT HEM, SEGGENDE; HEERE, SIET, DIEN GY LIEF HEBT, IS KRANK.

4 ENDE JESUS [DAT] HORENDE SEYDE; DESE KRANKHEYT EN IS NIET TOTTER DOOT, MAER TER HEERLIKHEYT GODTS: OP DAT DE SONE GODTS DOOR DESELVE VERHEERLIKT WORDE.

5 JESUS NU HADDE MARTHAM, ENDE HARE SUSTER, ENDE LAZARUM LIEF.

6 ALS HY DAN GEHOORT HADDE DAT HY KRANK WAS, DOE BLEEF HY [NOCH] TWEE DAGEN IN DE PLAETSE DAER HY WAS.

7 DAER NA SEYDE HY VOORDER TOT DE DISCIPELEN; LAET ONS WEDEROM NA JUDEAM GAEN.

8 DE DISCIPELEN SEYDEN TOT HEM; RABBI, DE JODEN HEBBEN U NU [ONLANGS] GESOCHT TE STEENIGEN, EN GAET GY WEDEROM DERWAERTS?

9 JESUS ANTWOORDDE; ZYNDER NIET TWAELF UREN IN DEN DAG? INDIEN YEMANT IN DEN DAG WANDELT, SOO EN STOOT HY HEM NIET: OVERMITS HY HET LICHT DESER WERELT SIET:

10 MAER INDIEN YEMANT IN DER NACHT WANDELT, SOO STOOT HY HEM: OVERMITS HET LICHT IN HEM NIET EN IS.

11 DIT SPRAK HY: ENDE DAER NA SEYDE HY TOT HAER; LAZARUS ONSE VRIENT SLAEPT: MAER IK GA HENEN OM HEM UYT DEN SLAEP OP TE WECKEN.

12 SYNE DISCIPELEN DAN SEYDEN; HEERE INDIEN HY SLAEPT, SOO SAL HY GESONT WORDEN.

13 DOCH JESUS HADDE GESPROKEN VAN SYNE DOOT: MAER SY MEYNDEN DAT HY SPRAK VAN DE RUSTE DES SLAEPS.

14 DOE SEYDE DAN JESUS TOT HAER VRY UYT; LAZARUS IS GESTORVEN:

15 ENDE IK BEN BLYDE OM UWENT WILLE, DAT IK DAER NIET GEWEEST

EN BEN , OP DAT GY GELOVEN MEUGT :
DOCH LAET ONS TOT HEM GAEN.

16 THOMAS DAN , GENAEMT DIDY-
MUS, SEYDE TOT [SYNE] MEDE-DISCI-
PELEN ; LAET ONS OOK GAEN , OP DAT
WY MET HEM STERVEN.

17 JESUS DAN GEKOMEN ZYNDE
VONDT DAT HY NU VIER DAGEN IN 'T
GRAF GEWEEST WAS.

18 (BETHANIA NU WAS NABY JERU-
SALEM , ONTRENT VYFTIEN STADIEN
VAN [DAER.])

19 ENDE VELE UYT DEN JODEN WA-
REN GEKOMEN TOT MARTHAM ENDE
MARIAM , OP DAT SY HAER VERTROOS-
TEN SOUDEN OVER HAREN BROEDER.

20 MARTHA DAN , ALS SY HOORDE
DAT JESUS QUAM, GING HEM TE GEMOE-
TE: DOCH MARIA BLEEF IN HUYS SIT-
TEN.

21 SOO SEYDE MARTHA DAN TOT JE-
SUM ; HEERE WAERT GY HIER GE-
WEEST , SOO EN WARE MYN BROEDER
NIET GESTORVEN :

22 MAER OOK NU WEET IK , DAT
ALLES WAT GY VAN GODT BEGEEREN
SULT ; GODT U HET GEVEN SAL.

23 JESUS SEYDE TOT HAER ; UW
BROEDER SAL WEDER OPSTAEN.

24 MARTHA SEYDE TOT HEM ; IK
WEET DAT HY OPSTAEN SAL IN DE OP-
STANDINGE TEN LAETSTEN DAGE.

25 JESUS SEYDE TOT HAER ; IK BEN
DE OPSTANDINGE ENDE HET LEVEN :
DIE IN MY GELOOFT SAL LEVEN , AL-
WAER HY OOK GESTORVEN :

26 ENDE EEN YEGELIK DIE LEEFT ,
ENDE IN MY GELOOFT , SAL NIET STER-
VEN IN DER EEUWIGHEYT. GELOOFT
GY DAT ?

27 SY SEYDE TOT HEM ; JA HEERE:
IK HEBBE GELOOFT , DAT GY ZYT DE
CHRISTUS DE SONE GODTS , DIE IN DE
WERELT KOMEN SOUDE.

28 ENDE DIT GESEGT HEBBENDE
GING SY HENEN , ENDE RIEP MARIAM
HARE SUSTER HEYMELIK , SEGGENDE ;
DE MEESTER IS DAER, ENDE HY ROEPT
U. DESE

29 DESE ALS SY [DAT] HOORDE, STONT HAESTELIK OP, ENDE GING TOT HEM.

30 (JESUS NU EN WAS NOCH IN 'T VLEK NIET GEKOMEN: MAER WAS IN DE PLAETSE, DAER HEM MARTHA TE GEMOET GEKOMEN WAS.)

31 DE JODEN DAN DIE MET HAER IN 'T HUYS WAREN, ENDE HAER VERTROOSTEDEN, SIENDE MARIAM DAT SY HAESTELIK OPSTONT, ENDE UYTGING, VOLGDE HAER, SEGGENDE; SY GAET NA HET GRAF, OP DAT SY ALDAER WEENE.

32 MARIA DAN, ALS SY QUAM DAER JESUS WAS, ENDE HEM SAGH, VIEL AEN SYNE VOETEN, SEGGENDE TOT HEM; HEERE, INDIEN GY HIER GEWEEST WAERT, SOO EN WARE MYN BROEDER NIET GESTORVEN.

33 JESUS DAN ALS HY HAER SAGH WEENEN, ENDE DE JODEN DIE MET HAER QUAMEN, [OOK] WEENEN, WERT HY SEER BEWEEGT IN DEN GEEST, ENDE ONTROERDE HEM SELVEN.

34 ENDE SEYDE, WAER HEBT GY HEM GELEGT? SY SEYDEN TOT HEM; HEERE, KOMT ENDE SIET HET.

35 JESUS WEENDE.

36 DE JODEN DAN SEYDEN; SIET HOE LIEF HY HEM HADDE.

37 ENDE SOMMIGE UYT HAER SEYDEN; EN KONDE HY, DIE DE OOGEN DES BLINDEN GEOPENT HEEFT, NIET MAKEN DAT OOK DESE NIET GESTORVEN EN WARE?

38 JESUS DAN WEDEROM IN HEMSELVEN SEER BEWEEGT ZYNDE, QUAM TOT 'T GRAF: ENDE HET WAS EEN SPELONCKE, ENDE EENEN STEEN WAS DAER OP GELEGT.

39 JESUS SEYDE, NEEMT DEN STEEN WECH. MARTHA DE SUSTER DES GESTORVENEN SEYDE TOT HEM; HEERE, HY RIEKT NU AL, WANT HY HEEFT VIER DAGEN [ALDAER GELEGEN.]

40 JESUS SEYDE TOT HAER; HEBBE IK U NIET GESEGT, DAT, SOO GY GELOOFT,

LOOFT, GY DE HEERLIKHEYT GODTS SIEN SULT?

41 SY NAMEN DAN DEN STEEN WECH, DAER DE GESTORVENE LAGH. ENDE JESUS HIEF DE OOGEN OPWAERTS, ENDE SEYDE; VADER, IK DANCKE U DAT GY MY GEHOORT HEBT.

42 DOCH IK WIST DAT GY MY ALTYT HOORT: MAER OM DER SCHARE WILLE, DIE RONTOM STAET, HEBBE IK [DIT] GESEGT, OP DAT SY SOUDEN GELOVEN, DAT GY MY GESONDEN HEBT.

43 ENDE ALS HY DIT GESEGT HADDE, RIEP HY MET GROTER STEMME; LAZARE KOMT UYT.

44 ENDE DE GESTORVENE QUAM UYT, GEBONDEN AEN HANDEN ENDE VOETEN MET GRAF-DOECKEN, ENDE SYN AENGESICHT WAS OMWONDEN MET EENEN SWEET-DOECK. JESUS SEYDE TOT HAER; ONTBINT HEM, ENDE LAET HEM HENEN GAEN.

45 VELE DAN UYT DE JODEN, DIE TOT MARIAM GEKOMEN WAREN, ENDE AENSCHOUWT HADDEN HET GENE JESUS GEDAEN HADDE, GELOOFDEN IN HEM.

46 MAER SOMMIGE VAN HAER GINGEN TOT DE PHARIZEEN, ENDE SEYDEN TOT HAER 'T GENE JESUS GEDAEN HADDE.

47 DE OVER-PRIESTERS DAN ENDE DE PHARIZEEN VERGADERDEN DEN RAET, ENDE SEYDEN: WAT SULLEN WY DOEN? WANT DESE MENSCHEN DOET VELE TEECKENEN.

48 INDIEN WY HEM ALSOO LATEN [GEWORDEN,] SY SULLEN ALLE IN HEM GELOVEN, ENDE DE ROMEYNEN SULLEN KOMEN, ENDE WECH-NEMEN BEYDE ONSE PLAETSE ENDE VOLK.

49 ENDE EEN UYT HAER, [NAMELIK] CAJAPHAS, DIE DES SELVEN JAERS HOGEPRIESTER WAS, SEYDE TOT HAER; GY EN VERSTAET NIETS.

50 NOCH GY EN OVERLEGT NIET, DAT HET ONS NUT IS, DAT EEN MENSCH STERVE VOOR HET VOLK, ENDE
HET

HET GEHEELE VOLK NIET VERLOREN EN GA.

51 ENDE DIT SEYDE HY NIET UYT HEMSELVEN: MAER ZYNDE HOGE-PRIESTER DES SELVEN JAERS PROPHETEERDE HY, DAT JESUS STERVEN SOUDE VOOR HET VOLK:

52 ENDE NIET ALLEEN VOOR DAT VOLK, MAER OP DAT HY OOK DE KINDEREN GODTS, DIE VERSTROYT WAREN, TOT EEN SOUDE VERGADEREN.

53 VAN DIEN DAG DAN AF RAETSLAEGDEN SY TE SAMEN, DAT SY HEM DOODEN SOUDEN.

54 JESUS DAN EN WANDELDE NIET MEER VRYELIK ONDER DE JODEN: MAER GING VAN DAER NA HET LANDT BY DE WOESTYNE, NA DE STADT GENAEMT EPHRAIM: ENDE VERKEERDE ALDAER MET SYNE DISCIPELEN.

55 ENDE HET PASCHA DER JODEN WAS NABY, ENDE VELE UYT DAT LAND GINGEN OP NA JERUSALEM VOOR HET PASCHA, OP DAT SY HAER SELVEN REYNIGDEN.

56 SY SOCHTEN DAN JESUM, ENDE SEYDEN ONDER MALKANDEREN, STAENDE IN DEN TEMPEL; WAT DUNCKT U? [DUNCKT U] DAT HY NIET KOMEN EN SAL TOT HET FEEST?

57 DE OVER-PRIESTERS NU ENDE DE PHARIZEEN HADDEN EEN GEBODT GE-GEVEN, DAT SOO YEMANT WISTE WAER HY WAS, HY HET SOUDE TE KENNEN GEVEN, OP DAT SY HEM MOCHTEN VANGEN.

HET XIJ. CAPITTEL.

1 CHRISTUS TOT BETHANIEN MET LAZARO AEN TAFEL SITTENDE, 3 WORT VAN MARIA GESALFT. 4 WAER OVER, SY VAN JUDA BERISPT, 7 MAER VAN CHRISTO VERDEDIGT WORT. 9 VELE JODEN KOMEN OM LAZARUM TE SIEN. 10 WAEROM DE OVER-PRIESTERS HEM OOK SOECKEN TE DOODEN. 12 CHRISTUS RYDT NA JERUSALEM OP EENEN ESEL, ENDE WORT VAN DE SCHARRE, MET BLYDSCHAP ENDE GELUK-WENSCHINGE, ALS DE KONING ISRAËLS ONTFANGEN. 20 EENIGE GRIECKEN BEGEEREN JESUM TE SIEN, ENDE SY SPREKEN PHILIPPUM DAER OVER AEN. 23 WAER UYT CHRISTUS OORSAKE NEEMT TE HANDELEN VAN DE VRUCHT SYNS DOOTS, DOOR DE GELYCKENISSE VAN EEN TARWEN-GRAEN. 27 WORT IN SYN ZIELE BEROERT, ENDE BIDT SYNEN VADER ENDE WORT DOOR EEN STEMME

UYT DEN HEMEL VERKLAERT. 29 ONDERRECHT DE SCHARE WEDEROM VAN DE VRUCHT ENDE MANIERE SYNS DOOTS : ENDE VERMAENTSE IN SYN LICHT TE WANDELEN. 37 DE JODEN BLYVEN VERHART , GELYK DOOR JESAIAM WAS VOOR-SEGT. 42 DOCH VELE UYT DE OVERSTE GELOVEN IN HEM , MAER DERVEN HEM NIET BELYDEN. 44 HY VERMAENT WEDEROM TOT GELOVE , ENDE TOT DE BELYDENISSE DES SELVEN.

I JESUS DAN QUAM SES DAGEN VOOR HET PASCHA TE BETHANIEN, DAER LAZARUS WAS , DIE GESTORVEN WAS GEWEEST , WELCKEN HY OPGEWEKT HADDE UYT DEN DOODEN.

2 SY BEREYDDEN HEM DAN ALDAER EEN AVONT-MAEL , ENDE MARTHA DIENDE: ENDE LAZARUS WAS EEN VAN DE GENE DIE MET HEM AEN-SATEN.

3 MARIA DAN GENOMEN HEBBENDE EEN PONT SALVE VAN ONVERVALSCHTE SEER KOSTELICKE NARDUS , HEEFT DE VOETEN JESU GESALFT, ENDE MET HAREN HAYRE SYNE VOETEN AF-GE-DROOGT, ENDE HET HUYS WIERT VERVULT VAN DEN REUCK DER SALVE.

4 SOO SEYDE DAN EEN VAN SYNE DISCIPELEN, [NAMELIK] JUDAS SIMONIS ISCARIOT, DIE HEM VERRADEN SOUTE;

5 WAEROM EN IS DESE SALVE NIET VERKOCHT VOOR DRIE HONDERT PENNINGEN, ENDE DEN ARMEN GEGEVEN?

6 ENDE DIT SEYDE HY , NIET OM DAT HY BESORGT WAS VOOR DEN ARMEN , MAER OM DAT HY EEN DIEF WAS, ENDE HADDE DE BEURSE, ENDE DROEG HET GENE GEGEVEN WIERT.

7 JESUS DAN SEYDE ; LAET AF VAN HAER: SY HEEFT DIT BEWAERT TEGEN DEN DAG MYNER BEGRAEFFENISSE.

8 WANT DE ARME HEBT GY-LIEDEN ALTYT MET U , MAER MY EN HEBT GY NIET ALTYT.

9 EEN GROTE SCHARE DAN DER JODEN VERSTONT DAT HY ALDAER WAS: ENDE QUAMEN NIET ALLEEN OM JESUS WILLE , MAER OP DAT SY OOK LAZARUM SOUDEN SIEN , DIEN HY UYT DEN DOODEN OP-GEWEKT HADDE.

10 ENDE DE OVER-PRIESTERS BE-RAETSLAEGDEN , DAT SY OOK LAZARUM

RUM DOODEN SOUDEN.

11 WANT VELE VAN DE JODEN GINGEN HENEN OM SYNENT WILLE, ENDE GELOOFDEN IN JESUM.

12 DES ANDEREN DAEGS EEN GROTE SCHARE, DIE TOT HET FEEST GEKOMEN WAS, HORENDE DAT JESUS NA JERUSALEM QUAM,

13 NAMEN DE TACKEN VAN PALMBOMEN, ENDE GINGEN UYT HEM TE GEMOETE, ENDE RIEPEN; HOSANNA, GEZEGENT [IS] HY DIE KOMT IN DEN NAME DES HEEREN, [HY DIE IS] DE KONING ISRAËLS.

14 ENDE JESUS VONT EENEN JONGEN ESEL, ENDE SAT DAER OP: GELYK GESCHREVEN IS,

15 EN VREEST NIET GY DOCHTER ZION: SIET UW' KONING KOMT, SIT-
TENDE OP HET VEULEN EENER ESEL-
INNE.

16 DOCH DIT EN VERSTONDEN SYNE DISCIPELEN IN 'T EERSTE NIET: MAER ALS JESUS VERHEERLIKT WAS, DOE WIERDEN SY INDACHTIG DAT DIT VAN HEM GESCHREVEN WAS, ENDE [DAT] SY HEM DIT GEDAEN HADDEN.

17 DE SCHARE DAN DIE MET HEM WAS, GETUYGDE DAT HY LAZARUM UYT HET GRAF GEROEPEN, ENDE HEM UYT DEN DOODEN OP-GEWEKT HADDE.

18 DAEROM GING OOK DE SCHARE HEM TE GEMOETE, OVERMITS SY GEHOORT HADDE, DAT HY DAT TEECKEN GEDAEN HADDE.

19 DE PHARIZEEN DAN SEYDEN ONDER MALKANDEREN; SIET GY [WEL] DAT GY GANTSCH NIET EN VOORDERT? SIET, DE [GEHEELE] WERELT GAET HEM NA.

20 ENDE DAER WAREN SOMMIGE GRIECKEN UYT DE GENE DIE OPGEKOMEN WAREN, OP DAT SY OP HET FEEST SOUDEN AENBIDDEN:

21 DESE DAN GINGEN TOT PHILIPPUM, DIE VAN BETHSAIDA IN GALILEA WAS, ENDE BADEN HEM, SEGGENDE; HEERE, WY WILDEN JESUM [WEL] SIEN.

22 PHILIPPUS QUAM, ENDE SEYDE HET ANDREE: ENDE ANDREAS ENDE PHILIPPUS WEDEROM SEYDEN 'T JESU.

23 MAER JESUS ANTWOORDDE HAER, SEGGENDE; DE URE IS GEKOMEN, DAT DEN SONE DES MENSCHEN SAL VERHEERLIKT WORDEN.

24 VOORWAER, VOORWAER SEGGE IK U; INDIEN HET TARWEN-GRAEN IN DE AERDE NIET EN VALT ENDE STERFT, SOO BLYFT HET SELVE ALLEEN: MAER INDIEN HET STERFT, SOO BRENGT HET VEEL VRUCHT VOORT.

25 DIE SYN LEVEN LIEF HEEFT, SAL 'T SELVE VERLIESEN: EN DIE SYN LEVEN HAET IN DESE WERELT, SAL 'T SELVE BEWAREN TOT HET EEUWIGE LEVEN.

26 SOO YEMANT MY DIENT, DIE VOLGE MY: ENDE DAER IK BEN, ALDAER SAL OOK MYN DIENAER ZYN. ENDE SOO YEMANT MY DIENT, DE VADER SAL HEM EEREN.

27 NU IS MYN ZIELE ONTROERT: ENDE WAT SAL IK SEGGEN; VADER, VERLOST MY UYT DESE URE. MAER HIEROM BEN IK IN DESE URE GEKOMEN.

28 VADER, VERHEERLIKT UWEN NAME. DAER QUAM DAN EEN STEMME UYT DEN HEMEL, [SEGGENDE;] ENDE IK HEBBE [HEM] VERHEERLIKT, ENDE IK SAL [HEM] WEDEROM VERHEERLICKEN.

29 DE SCHARE DAN DIE DAER STONT, ENDE [DIT] HOORDE, SEYDE DATTER EEN DONDER-SLAGH GESCHIET WAS. ANDERE SEYDEN; EEN ENGEL HEEFT TOT HEM GESPROKEN.

30 JESUS ANTWOORDDE ENDE SEYDE; NIET OM MYNENT WILLE IS DESE STEMME GESCHIET, MAER OM UWENT WILLE.

31 NU IS HET OORDEEL DESER WERELT: NU SAL DE OVERSTE DESER WERELT BUYTEN GEWORPEN WORDEN.

32 ENDE IK, SOO WANNEER IK VAN DER AERDE SAL VERHOOGT ZYN, SALSE
ALLE

ALLE TOT MY TRECKEN.

33 (ENDE DIT SEYDE HY BETEECKENENDE HOEDANIGEN DOOT HY STERVEN SOUDE.)

34 DE SCHARE ANTWOORDDE HEM; WY HEBBEN UYT DE WET GEHOORT, DAT DE CHRISTUS BLYFT IN DER EEUWIGHEYT: ENDE HOE SEGHT GY DAT DE SONE DES MENSCHEN MOET VERHOOGT WORDEN? WIE IS DESE SONE DES MENSCHEN?

35 JESUS DAN SEYDE TOT HAER; NOCH EENEN KLEYNEN TYT IS HET LICHT BY U-LIEDEN: WANDELT TERWYLE GY HET LICHT HEBT, OP DAT DE DUYSTERNISSE U NIET EN BEVANGE. ENDE DIE IN DE DUYSTERNISSE WANDELT, EN WEET NIET WAER HY HENEN GAET.

36 TERWYLE GY HET LICHT HEBT, GELOOFT IN 'T LICHT, OP DAT GY KINDEREN DES LICHTS MEUGT ZYN. DESE DINGEN SPRAK JESUS: ENDE WECHGAENDE VERBERGDE HY HEM VAN HAER.

37 ENDE HOEWEL HY SOO VELE TEECKENEN VOOR HAER GEDAEN HADDE, [NOCHTANS] EN GELOOFDEN SY IN HEM NIET:

38 OP DAT HET WOORT ESAIE DES PROPHETEN VERVULT WIERDE, DAT HY GESPROKEN HEEFT; HEERE, WIE HEEFT ONSE PREDIKINGE GELOOFT? ENDE WIEN IS DE ARM DES HEEREN GEOPENBAERT?

39 DAEROM EN KONDEN SY NIET GELOVEN, DEWYLE ESAIAS WEDEROM GESEGT HEEFT,

40 HY HEEFT HARE OOGEN VERBLINT, ENDE HAER HERTE VERHART: OP DAT SY MET DE OOGEN NIET EN SIEN, ENDE MET HET HERTE [NIET] EN VERSTAEN, ENDE SY BEKEERT WORDEN, ENDE IK HAER GENESE.

41 DIT SEYDE ESAIAS, DOE HY SYNE HEERLIKHEYT SAGH, ENDE VAN HEM SPRAK.

42 NOCHTANS GELOOFDEN OOK SELFS

VELE UYT DEN OVERSTEN IN HEM:
MAER OM DER PHARIZEEN WILLE EN
BELEDEN SY'T NIET, OP DAT SY UYT DE
SYNAGOGE NIET EN SOUDEN GEWOR-
PEN WORDEN.

43 WANT SY HADDEN DE EERE DER
MENSCHEN LIEF, MEER DAN DE EERE
GODTS.

44 ENDE JESUS RIEP, ENDE SEYDE;
DIE IN MY GELOOFT, EN GELOOFT IN
MY NIET, MAER IN DEN GEENEN DIE
MY GESONDEN HEEFT.

45 ENDE DIE MY SIET, DIE SIET DEN
GENEN DIE MY GESONDEN HEEFT.

46 IK BEN EEN LICHT IN DE WE-
RELТ GEKOMEN, OP DAT EEN YEGELIK
DIE IN MY GELOOFT, IN DE DUYS-
TERNISSE NIET EN BLYVE.

47 ENDE INDIEN YEMANT MYNE
WOORDEN GEHOORT, ENDE NIET GE-
LOOFT EN SAL HEBBEN, IK EN OORDEE-
LE HEM NIET. WANT IK EN BEN NIET
GEKOMEN OP DAT IK DE WERELT OOR-
DEELE, MAER OP DAT IK DE WERELT
SALIG MAKE.

48 DIE MY VERWERPT, ENDE MYNE
WOORDEN NIET EN ONTFANGT, HEEFT
DIE HEM OORDEELT: HET WOORT DAT
IK GESPROKEN HEBBE, DAT SAL HEM
OORDEELEN TEN LAESTEN DAGE.

49 WANT IK EN HEBBE UYT MY
SELVEN NIET GESPROKEN: MAER DE
VADER DIE MY GESONDEN HEEFT, DIE
HEEFT MY EEN GEBODT GEGEVEN,
WAT IK SEGGEN SAL, ENDE WAT IK
SPREKEN SAL.

50 ENDE IK WEET DAT SYN GEBODT
HET EEUWIGE LEVEN IS. HET GENE
IK DAN SPREKE, DAT SPREKE IK ALSOO,
GELYK MY DE VADER GESEGT HEEFT.

HET XIII. CAPITTEL.

I CHRISTUS VAN HET AVONT-MAEL OPSTAENDE OM-
GORDT HEM, ENDE WASCHT DE VOETEN SYNER DISCI-
PELEN. 6 'T WELK PETRUS IN 'T EERSTE WEYGERT,
ENDE DAER NA TOE-LAET. 12 CHRISTUS VERMAENT
HAER DIT EXEMPEL SYNER NEDRIGHEYT ENDE GE-
DIENSTIGHEYT NA TE VOLGEN. 18 VOORSEGT DAT EEN
VAN HAER HEM VERRADEN SOUDE, WAER TEGEN HY SY-
NE DISCIPELEN VERTROOST. 22 ENDE WYST JOANNI

AEN MET HET GEVEN VAN EEN INGEDOOPTE BETE, DAT HET JUDAS WAS. 27 DIE, NA DAT DE DUYVEL IN HEM GEVAREN WAS, UYT-GAET. 31 CHRISTUS SPREEKT DAER NA MET SYNE ANDERE DISCIPELEN VAN SYNE VERHEERLICKINGE. 34 ENDE VERMAENTSE TOT ONDERLINGE LIEFDE. 37 PETRUS WIL SYN LEVEN VOOR HEM SETTEN: MAER CHRISTUS VOORSEGT HEM DAT HY HEM DRIEMAEL VERLOOCHENEN SAL.

1 ENDE VOOR HET FEEST VAN HET PASCHA, JESUS WETENDE DAT SYNE URE GEKOMEN WAS, DAT HY UYT DESE WERELT SOUDE OVERGAEN TOT DEN VADER, ALSOO HY DE SYNE, DIE IN DE WERELT WAREN, LIEF GEHADT HADDE, SOO HEEFT HYSE LIEF GEHADT TOT DEN EYNDE.

2 ENDE ALS HET AVONT-MAEL GEDAEN WAS (DOE NU DE DUYVEL IN HET HERTE VAN JUDAS SIMONIS ISCA-RIOT GEGEVEN HADDE, DAT HY HEM VERRADEN SOUDE,)

3 JESUS, WETENDE DAT DE VADER HEM ALLE DINGEN IN DE HANDEN GEGEVEN HADDE, ENDE DAT HY VAN GODT UYT-GE GAEN WAS, ENDE TOT GODT HENEN GING,

4 STONT OP VAN HET AVONT-MAEL, ENDE LEYDE [SYNE] KLEEDEREN AF, ENDE NEMENDE EENEN LINNEN DOEK, OMGORDDE HEMSELVEN.

5 DAER NA GOOT HY WATER IN 'T BECKEN, ENDE BEGON DE VOETEN DER DISCIPELEN TE WASSCHEN, ENDE AF TE DROGEN MET DEN LINNEN DOEK, DAER MEDE HY OMGORDT WAS.

6 HY DAN QUAM TOT SIMON PETRUS, ENDE DIE SEYDE TOT HEM; HEE-RE, SULT GY MY DE VOETEN WASSCHEN?

7 JESUS ANTWOORDDE ENDE SEYDE TOT HEM; DAT IK DOE, EN WEET GY NU NIET, MAER GY SULT HET NA DESEN VERSTAEN.

8 PETRUS SEYDE TOT HEM; GY EN SULT MYNE VOETEN NIET WASSCHEN IN DER EEUWIGHEYT. JESUS ANTWOORDDE HEM; INDIEN IK U NIET EN WASSCHE, GY EN HEBT GEEN DEEL MET MY.

9 SIMON PETRUS SEYDE TOT HEM;
HEE-

HEERE, NIET ALLEEN MYNE VOETEN, MAER OOK DE HANDEN ENDE HET HOOFT.

10 JESUS SEYDE TOT HEM; DIE GEWASSCHEN IS EN HEEFT NIET VAN NODE DAN DE VOETEN TE WASSCHEN, MAER IS GEHEEL REYN. ENDE GY-LIEDEN ZYT REYN, DOCH NIET ALLE.

11 WANT HY WIST WIE HEM VERRADEN SOUDE: DAEROM SEYDE HY; GY EN ZYT NIET ALLE REYN.

12 ALS HY DAN HARE VOETEN GEWASSCHEN, ENDE SYNE KLEEDEREN GENOMEN HADDE, SAT HY WEDEROM AEN, ENDE SEYDE TOT HAER; VERSTAET GY WAT IK U-LIEDEN GEDAEN HEBBE?

13 GY HEET MY MEESTER, ENDE HEERE, ENDE GY SEG'T WEL: WANT IK BEN 'T.

14 INDIEN DAN IK, DE HEERE ENDE DE MEESTER, UWE VOETEN GEWASSCHEN HEBBE, SOO ZYT GY OOK SCHULDIG MALKANDERS VOETEN TE WASSCHEN.

15 WANT IK HEBBE U EEN EXEMPEL GEGEVEN, OP DAT GELYCKERWYS IK U GEDAEN HEBBE, GY-LIEDEN OOK DOET.

16 VOORWAER, VOORWAER SEGGE IK U; EEN DIENST-KNECHT EN IS NIET MEERDER DAN SYN HEERE, NOCH EEN GESANTE MEERDER DAN DIE HEM GESONDEN HEEFT.

17 INDIEN GY DESE DINGEN WEET, SALIG ZYT GY SOO GY DESELVE DOET.

18 IK EN SEGGE NIET VAN U ALLEN: IK WEET WELCKE IK UYTVERKOREN HEBBE: MAER [DIT GESCHIET] OP DAT DE SCHRIFT VERVULT WERDE; DIE MET MY HET BROOT EET, HEEFT TEGEN MY SYN VERSSEN OP-GEHEVEN.

19 VAN NU SEGGE IK HET U-LIEDEN, EER HET GESCHIET IS, OP DAT WANNEER HET GESCHIET SAL ZYN, GY GELOVEN MEUGT DAT IK HET BEN.

20 VOORWAER, VOORWAER SEGGE IK U; SOO IK YEMANT SENDE, WIE
[DIEN]

[DIEN] ONTFANGT, DIE ONTFANGT MY: ENDE WIE MY ONTFANGT, DIE ONTFANGT HEM DIE MY GESONDEN HEEFT.

21 JESUS DESE DINGEN GESEGT HEBBENDE, WIERT ONTROERT IN DEN GEEST, ENDE BETUYGDE, ENDE SEYDE; VOORWAER, VOORWAER IK SEGGE U, DAT EEN VAN U-LIEDEN MY SAL VERRADEN.

22 DE DISCIPELEN DAN SAGEN OP MALKANDEREN, TWYFFELENDEN VAN WIEN HY [DAT] SEYDE.

23 ENDE EEN VAN SYNE DISCIPELEN WAS AENSITTENDE IN DEN SCHOOT JESU, WELCKEN JESUS LIEF HADDE.

24 SIMON PETRUS DAN WENKTE DESEN, DAT HY VRAGEN SOUDE, WIE HY DOCH WARE VAN WELCKEN HY [DIT] SEYDE.

25 ENDE DESE VALLENDE OP DE BORST JESU, SEYDE TOT HEM; HEERE, WIE IS 'T?

26 JESUS ANTWOORDDE; DESE IS 'T DIEN IK DE BETE, ALS IKSE IN-GEDOOPT HEBBE, GEVEN SAL: ENDE ALS HY DE BETE IN-GEDOOPT HADDE, GAF HYSE JUDE SIMONIS ISCARIOT.

27 ENDE NA DE BETE, DOE VOER DE SATAN IN HEM. JESUS DAN SEYDE TOT HEM; DAT GY DOET, DOET HET HAESTELIK.

28 ENDE DIT EN VERSTONT NIEMANT DER GENE DIE AENSATEN, WAER TOE HY HEM [DAT] SEYDE.

29 WANT SOMMIGE MEYNDEN, DEWYLE JUDAS DE BEURSE HADDE, DAT HEM JESUS SEYDE; KOOPT 'T GENE WY VAN NODE HEBBEN TOT HET FEEST: OFTE, DAT HY DEN ARMEN WAT GEVEN SOUDE.

30 HY DAN DE BETE GENOMEN HEBBENDE GING TERSTONT UYT. ENDE HET WAS NACHT.

31 ALS HY DAN UYT-GEGAEN WAS SEYDE JESUS; NU IS DE SONE DES MENSCHEN VERHEERLIKT, ENDE GODT IS IN HEM VERHEERLIKT.

32 INDIEN GODT IN HEM VERHEERLIKT IS, SOO SAL OOK GODT HEM VERHEERLICKEN IN HEMSELVEN, ENDE HY SAL HEM TERSTONT VERHEERLICKEN.

33 KINDERKENS NOCH EENEN KLEYNEN [TYT] BEN IK BY U. GY SULT MY SOEKEN, ENDE GELYK IK DEN JODEN GESEGT HEBBE; DAER IK HENEN GA EN KONDT GY NIET KOMEN, [ALSOO] SEGGE IK U-LIEDEN NU OOK.

34 EEN NIEUW GEBODT GEVE IK U; DAT GY MALKANDEREN LIEF HEBT. GELYK IK U LIEF GEHADT HEBBE, DAT OOK GY MALKANDEREN LIEF HEBT.

35 HIER AEN SULLEN SY ALLE BEKENNEN, DAT GY MYNE DISCIPELEN ZYT, SOO GY LIEFDE HEBT ONDER MALKANDEREN.

36 SIMON PETRUS SEYDE TOT HEM; HEERE, WAER GAET GY HENEN? JESUS ANTWOORDDE HEM; DAER IK HENEN GA EN KONDT GY MY NU NIET VOLGEN: MAER GY SULT MY NAMAELS VOLGEN.

37 PETRUS SEYDE TOT HEM; HEERE, WAEROM EN KAN IK U NU NIET VOLGEN? IK SAL MYN LEVEN VOOR U SETTEN.

38 JESUS ANTWOORDDE HEM; SULT GY U LEVEN VOOR MY SETTEN? VOORWAER, VOORWAER SEGGE IK U, DE HAEN EN SAL NIET KRAEYEN, TOT DAT GY MY DRIE-MAEL VERLOOCHENT SULT HEBBEN.

HET XIV. CAPITTEL.

I CHRISTUS VERTROOST SYN DISCIPELEN OVER SYN WECH-GAEN TOT DEN VADER, DEWYLE HY GING OM HAER IN SYNS VADERS HUYS WOON-PLAETSE TE BEREYDEN. 5 VERKLAERT AEN THOMAS DAT HY DE WEG, DE WAERHEYT, ENDE HET LEVEN IS. 8 ENDE AEN PHILIPPUS, DAT DIE HEM SIET DEN VADER SIET. 12 BELOOFT HAER DATSE GROTE WONDER-WERCKEN SULLEN DOEN, ENDE VERKRYGEN WATSE IN SYNEN NAME BIDDEN SULLEN. 16 ENDE DATSE DEN TROOSTER DEN HEYLIGEN GEEST SULLEN ONTFANGEN. 18 ENDE GEEN WEESEN GELATEN WORDEN. 21 VERMAENTSE TOT SYNE LIEFDE, ENDE TOT GEHOORSAEMHEYT SYNER GEBODEN, MET BELOFTE VAN SYNE ENDE DES VADERS BYWOONINGE. 26 ENDE DAT DE HEYLIGE GEEST HAER ALLES SAL INDACHTIG MAKEN. 27 LAET HAER SYNEN VREDE. 28 VERKLAERT DATSE HAER BEHOREN TE VERBLYDEN, DAT HY TOT DEN VADER GAET. 30 TOONT SYNE GEWILLIGHEYT OM DEN VADER OOK IN 'T LYDEN TE GEHOORSAMEN.

Uw'

1 UW' HERTEEN WORDE NIET ONT-
ROERT : GY-LIEDEN GELOOFT IN
GODT, GELOOFT OOK IN MY.

2 IN 'T HUYS MYNS VADERS ZYN VELE
WONINGEN ; ANDERSINS SOO SOUDE
IK HET U GESEGT HEBBEN : IK GA HE-
NEN OM U PLAETSE TE BEREYDEN.

3 ENDE SOO WANNEER IK SAL GE-
GAEN ZYN, ENDE U PLAETSE SAL BE-
REYNT HEBBEN, SOO KOME IK WEDER,
ENDE SAL U TOT MY NEMEN, OP DAT
GY OOK ZYN MEUGT DAER IK BEN.

4 ENDE WAER IK HENEN GA WEET
GY, ENDE DEN WEG WEET GY.

5 THOMAS SEYDE TOT HEM ; HEE-
RE, WY EN WETEN NIET WAER GY HE-
NEN GAET: ENDE HOE KONNEN WY DEN
WEG WETEN ?

6 JESUS SEYDE TOT HEM ; IK BEN DE
WEG, ENDE DE WAERHEYT, ENDE
HET LEVEN. NIEMANT EN KOMT TOT
DEN VADER DAN DOOR MY.

7 INDIEN GY-LIEDEN MY GEKENT
HADDET, SOO SOUDET GY OOK MYNEN
VADER GEKENT HEBBEN : ENDE VAN
NU KENNET GY HEM, ENDE HEBBET
HEM GESIEN.

8 PHILIPPUS SEYDE TOT HEM ; HEE-
RE, TOONT ONS DEN VADER, ENDE HET
IS ONS GENOEG.

9 JESUS SEYDE TOT HEM ; BEN IK
SOO LANGEN TYDT MET U-LIEDEN,
ENDE EN HEBT GY MY NIET GEKENT
PHILIPPE ? DIE MYN GESIEN HEEFT, DIE
HEEFT DEN VADER GESIEN : ENDE
HOE SEGHT GY ; TOONT ONS DEN VADER.

10 GELOOFT GY NIET DAT IK IN
DEN VADER [BEN,] ENDE DE VADER
IN MY IS ? DE WOORDEN DIE IK TOT
U-LIEDEN SPREKE, EN SPREKE IK VAN
MY SELVEN NIET, MAER DE VADER DIE
IN MY BLYFT, DE SELVE DOET DE
WERCKEN.

11 GELOOVET MY, DAT IK IN DEN
VADER [BEN,] ENDE DE VADER IN
MY IS ? ENDE INDIEN NIET, SOO GE-
LOVET MY OM DE WERCKEN SELVE.

12 VOORWAER, VOORWAER SEGGE

IK U-LIEDEN, DIE IN MY GELOOFT, DE WERCKEN DIE IK DOE, SAL HY OOK DOEN, ENDE SAL MEERDER DOEN DAN DESE. WANT IK GA HENEN TOT MYNEN VADER:

13 ENDE SOO WAT GY BEGEEREN SULT IN MYNEN NAME, DAT SAL IK DOEN: OP DAT DE VADER IN DEN SONE VERHEERLIKT WORDE.

14 SOO GY YET BEGEEREN SULT IN MYNEN NAME IK SAL HET DOEN.

15 INDIEN GY MY LIEF HEBT, SOO BEWAERT MYNE GEBODEN.

16 ENDE IK SAL DEN VADER BIDDEN, ENDE HY SAL U EENEN ANDEREN TROOSTER GEVEN, OP DAT HY BY U BLYVE IN DER EEUWIGHEYDT.

17 [NAMELIK] DEN GEEST DER WAERHEYT, WELCKEN DE WERELT NIET EN KAN ONTFANGEN, WANT SY EN SIET HEM NIET, NOCH EN KENT HEM NIET: MAER GY KENT HEM, WANT HY BLYFT BY U-LIEDEN, ENDE SAL IN U ZYN.

18 IK EN SAL U GEEN WESEN LATEN: IK KOME [WEDER] TOT U.

19 NOCH EENEN KLEYNEN [TYDT,] ENDE DE WERELT EN SAL MY NIET MEER SIEN: MAER GY SULT MY SIEN: WANT IK LEVE, ENDE GY SULT LEVEN.

20 IN DIEN DAG, SULT GY BEKENNEN, DAT IK IN MYNEN VADER [BEN,] ENDE GY IN MY, ENDE IK IN U.

21 DIE MYNE GEBODEN HEEFT, ENDE DESELVE BEWAERT, DIE IS 'T DIE MY LIEF HEEFT: ENDE DIE MY LIEF HEEFT SAL VAN MYNEN VADER GELIEVET WORDEN: ENDE IK SAL HEM LIEF HEBBEN, ENDE IK SAL MY SELVEN AEN HEM OPENBAEREN.

22 JUDAS, NIET DE ISCARIOT, SEYDE TOT HEM; HEERE WAT IS 'T, DAT GY U SELVEN AEN ONS SULT OPENBAEREN, ENDE NIET AEN DE WERELT?

23 JESUS ANTWOORDDE ENDE SEYDE TOT HEM; SOO YEMANDT MY LIEF HEEFT, DIE SAL MYN WOORDT BEWAEREN: ENDE MYN VADER SAL HEM LIEF

HEB-

HEBBEN, ENDE WY SULLEN TOT HEM KOMEN, ENDE SULLEN WONINGE BY HEM MAKEN.

24 DIE MY NIET LIEF EN HEEFT, DIE EN BEWAERT MYNE WOORDEN NIET. ENDE HET WOORDT DAT GY LIEDEN HOORT, EN IS HET MYNE NIET, MAER DES VADERS, DIE MY GESONDEN HEEFT.

25 DESE DINGEN HEBBE IK TOT U GESPROKEN, BY U BLYVENDE.

26 MAER DE TROOSTER DE HEYLI-GE GEEST, WELCKEN DE VADER SENDEN SAL IN MYNEN NAME, DIE SAL U ALLES LEEREN, ENDE SAL U INDACHTIG MAKEN ALLES WAT IK U GESEGT HEBBE.

27 VREDE LATE IK U, MYNEN VREDE GEVE IK U: NIET GELYCKERWYS DE WERELT [HEM] GEEFT, GEVE IK [HEM] U. UW' HERTE EN WORDE NIET ONT-ROERT, NOCH EN ZY NIET VERTSAEGT.

28 GY HEBT GEHOORT DAT IK TOT U GESEGT HEBBE, IK GA HENEN, ENDE KOME [WEDER] TOT U. INDIEN GY MY LIEF HADDET, SOO SOUDET GY U VERBLYDEN, OM DAT IK GESEGT HEBBE; IK GA HENEN TOT DEN VADER: WANT MYN VADER IS MEERDER DAN IK.

29 ENDE NU HEBBE IK 'T U GESEGT EER HET GESCHIEDT IS, OP DAT WANNEER HET GESCHIEDT SAL ZYN, GY GELOVEN MEUGT.

30 IK EN SAL NIET MEER VEEL MET U SPREKEN: WANT DE OVERSTE DESER WERELT KOMT, ENDE EN HEEFT AEN MY NIETS.

31 MAER OP DAT DE WERELT WETE DAT IK DEN VADER LIEF HEBBE, ENDE ALSOO DOE GELYCKERWYS MY DE VADER GEBODEN HEEFT. STAET OP, LAET ONS VAN HIER GAEN.

HET XV. CAPITTEL.

I CHRISTUS VERGELYKT HEM SELVEN BY EENEN WYN-STOK, ENDE SYNE DISCIPELEN BY DE RANCKEN, DIE IN HEM BLYVENDE, DOOR HEM VELE VRUCHTEN VOORT-BRENGEN. 9 BETUYGT VAN SYNE BYSONDERE

LIEFDE TEGEN HAER, ENDE VERMAENTSE TOT ONDERHOUDINGE SYNER GEBODEN, ENDE ONDERLINGE LIEFDE. 13. WELCKE SYNE LIEFDE HY DAER MEDE BE-TOONT, DAT HY SYN LEVEN VOOR HAER STELT, 14 ENDE HAER SYNE VRINDEN ENDE UYTVERKORENE NOEMT. 18 TROOSTSE TEGEN DEN HAET DER WERELT MET SYN EYGEN EXEMPEL. 22 TOONT DAT DOOR SYN WOORT ENDE WERCKEN DEN JODEN ALLE VOORWENDINGE VAN ONSCHULT BENOMEN IS. 26 ENDE DAT DEN HEYLIGEN GEEST VAN HEM SAL GETUYGEN, ENDE SY APOSTELN MEDE.

1 IK BEN DE WARE WYN-STOK, ENDE MYN VADER IS DE LANT-MAN.

2 ALLE RANCKE DIE IN MY GEEN VRUCHT EN DRAEGT, DIE NEEMT HY WECH: ENDE ALLE DIE VRUCHT DRAEGT, DIE REYNIGT HY, OP DAT SY MEER VRUCHT DRAGE.

3 GY-LIEDEN ZYT NU REYN, OM 'T WOORT, DAT IK TOT U GESPROKEN HEBBE.

4 BLYVET IN MY, ENDE IK IN U. GELYCKERWYS DE RANCKE GEEN VRUCHT EN KAN DRAGEN VAN HAER SELVEN, SOO SY NIET IN DEN WYN-STOK EN BLYFT: ALSOO OOK GY NIET, SOO GY IN MY NIET EN BLYVET.

5 IK BEN DE WYN-STOK, [ENDE] GY DE RANCKEN: DIE IN MY BLYFT, ENDE IK IN HEM, DIE DRAEGT VEEL VRUCHT: WANT SONDER MY, EN KONT GY NIETS DOEN.

6 SOO YEMANT IN MY NIET EN BLYFT, DIE IS BUYTEN GEWORPEN, GELYCKERWYS DE RANCKE, ENDE IS VERDORRET: ENDE MEN VERGADERT DE SELVE, ENDE MEN WERPTSE IN 'T VYER, ENDE SY WORDEN VERBRANT.

7 INDIEN GY IN MY BLYVET, ENDE MYNE WOORDEN IN U BLYVEN, SOO WAT GY WILT, SULT GY BEGEEREN, ENDE HET SAL U GESCHIEDEN.

8 HIER IN IS MYN VADER VERHEERLIKT, DAT GY VEEL VRUCHT DRAEGT: ENDE GY SULT MYNE DISCIPELEN ZYN.

9 GELYCKERWYS DE VADER MY LIEF GEHADT HEEFT, HEBBE IK OOK U LIEF GEHADT: BLYFT IN DESE MYNE LIEFDE.

10 INDIEN GY MYNE GEBODEN BEWAERT, SOO SULT GY IN MYNE LIEFDE BLY-

BLYVEN : GELYCKERWYS IK DE GEBO-
DEN MYNS VADERS BEWAERT HEBBE,
ENDE BLYVE IN SYNE LIEFDE.

11 DESE DINGEN HEBBE IK TOT U
GESPROKEN, OP DAT MYNE BLYTSCHAP
IN U BLYVE, ENDE UWE BLYTSCHAP
VERVULT WERDE.

12 DIT IS MYN GEBODT, DAT GY
MALKANDEREN LIEF HEBT, GELYCKER-
WYS IK U LIEF GEHADT HEBBE.

13 NIEMANT EN HEEFT MEERDER
LIEFDE ALS DESE, DAT YEMANT SYN
LEVEN SETTE VOOR SYNE VRIENDEN.

14 GY ZYT MYNE VRIENDEN, SOO
GY DOET WAT IK U GEBIEDE.

15 IK EN HEETE U NIET MEER
DIENST-KNECHTEN: WANT DE DIENST-
KNECHT EN WEET NIET WAT SYN HEE-
RE DOET: MAER IK HEBBE U VRIENDEN
GENOEMT, WANT AL WAT IK VAN MY-
NEN VADER GEHOORT HEBBE, [DAT]
HEBBE IK U BEKENT GEMAEKT.

16 GY EN HEBT MY NIET UYT-VER-
KOREN, MAER IK HEBBE U UYT-VERKO-
REN, ENDE IK HEBBE U GESTELT DAT
GY SOUDT HENEN GAEN ENDE VRUCHT
DRAGEN, ENDE [DAT] UWE VRUCHT
BLYVE: OP DAT, SOO WAT GY VAN DEN
VADER BEGEEREN SULT IN MYNEN
NAME, HY U [DAT] GEVE.

17 DIT GEBIEDE IK U, OP DAT GY
MALKANDEREN LIEF HEBT.

18 INDIEN U DE WERELT HAET, SOO
WEET DAT SY MY EER DAN U GEHAET
HEEFT.

19 INDIEN GY VAN DE WERELT
WAERT, SOO SOUDE DE WERELT HET
HARE LIEF HEBBEN: DOCH OM DAT GY
VAN DE WERELT NIET EN ZYT, MAER
IK U UYT DE WERELT HEBBE UYT-VER-
KOREN, DAEROM HAET U DE WERELT.

20 GEDENKT DES WOORTS DAT IK
U GESEGT HEBBE; EEN DIENST-KNECHT
EN IS NIET MEERDER DAN SYN HEERE.
INDIEN SY MY VERVOLGT HEBBEN, SY
SULLEN OOK U VERVOLGEN: INDIEN SY
MYN WOORDT BEWAERT HEBBEN, SY
SULLEN OOK HET UWE BEWAREN.

MAER

21 MAER ALLE DESE DINGEN SULLEN SY DOEN OM MYNS NAEMS WILLE, OM DAT SY HEM NIET EN KENNEN DIE MY GESONDEN HEEFT.

22 INDIEN IK NIET GEKOMEN EN WARE, ENDE TOT HAER GESPROKEN EN HADDE, SY EN HADDEN GEEN SONDE: MAER NU EN HEBBEN SY GEEN VOORWENDSEL VOOR HARE SONDE.

23 DIE MY HAET, DIE HAET OOK MYNEN VADER.

24 INDIEN IK DE WERCKEN ONDER HAER NIET EN HADDE GEDAEN, DIE NIEMANT ANDERS GEDAEN EN HEEFT, SY EN HADDEN GEEN SONDE: MAER NU HEBBEN SYSE GESIEN, ENDE BEYDE MY ENDE MYNEN VADER GEHAET.

25 MAER [DIT GESCHIEDT] OP DAT HET WOORT VERVULT WORDE, DAT IN HARE WET GESCHREVEN IS; SY HEBBEN MY SONDER OORSAKE GEHAET.

26 MAER WANNEER DE TROOSTER SAL GEKOMEN ZYN, DIEN IK U SENDEN SAL VAN DEN VADER, [NAMELIK] DE GEEST DER WAERHEYT, DIE VAN DEN VADER UYT-GAET, DIE SAL VAN MY GETUYGEN.

27 ENDE GY SULT OOK GETUYGEN, WANT GY ZYT VAN DEN BEGINNE MET MY GEWEEST.

HET XVI. CAPITTEL.

1. CHRISTUS VOORSEGT SYNE DISCIPELN DATSE SULLEN VERVOLGT WORDEN. 5 ENDE VERTROOST HAER MET DE BELOFTE DES HEYLIGEN GEESTS, DIE DE WERELT SAL OYERTUYGEN VAN SONDE, GERECHTIGHEYT, ENDE OORDEEL. 12 ENDE HAER IN ALLE WAERHEYDT LYDEN. 16 VERKLAERT DAT HY HAEST VAN HAER WECH-GENOMEN DOCH WEDEROM EENEN KLEYNEN TYT SAL GESIEN WORDEN. 20 ENDE DAT HARE DROEFHEYT HAEST IN BLYDTSCHAP SAL VERANDERT WORDEN, GELYK DE WEEN VAN EEN VROUWE ALSSE GEBART HEEFT. 23 VERMAENT HAER IN SYNEN NAME TE BIDDEN, MET BELOFTE VAN VERHOORT TE SULLEN WORDEN. 28 ENDE VERKLAERT VRY UYT, SONDER GELYCKENISSE, DAT HY DE WERELT VERLAET. 29 HET WELK DE DISCIPELN VERSTAEN, ENDE WORDEN IN HAER GELOVE VERSTERKT. 31 HY WAERSCHOUWT HAER, DATSE VERSTROYT SULLEN WORDEN, ENDE BELOOFT HAER SYNEN VREDE.

I DESE DINGEN HEBBE IK TOT U GESPROKEN, OP DAT GY NIET GE-ERGERT EN WORDT.

2 SY SULLEN U UYT DE SYNAGOGEN WERPEN: JA DE URE KOMT, DAT EEN YEGELIK DIE U SAL DOODEN, SAL MEYNEN GODE EENEN DIENST TE DOEN.

3 ENDE DESE DINGEN SULLEN SY U DOEN, OM DAT SY DEN VADER NIET GEKENT EN HEBBEN, NOCHTE MY.

4 MAER DESE DINGEN HEBBE IK TOT U GESPROKEN, OP DAT WANNEER DE URE SAL GEKOMEN ZYN, GY DER SELVER MEUGT GEDENCKEN DAT IKSE U GESEGT HEBBE: DOCH DESE DINGEN EN HEBBE IK U VAN HET BEGIN NIET GESEGT, OM DAT IK BY U-LIEDEN WAS.

5 ENDE NU GA IK HENEN TOT DEN GENEN DIE MY GESONDEN HEEFT, ENDE NIEMANT VAN U EN VRAEGT MY; WAER GAET GY HENEN?

6 MAER OM DAT IK DESE DINGEN TOT U GESPROKEN HEBBE, SOO HEEFT DE DROEFHEYT UW' HERTE VERVULT.

7 DOCH IK SEGGE U DE WAERHEYT, HET IS U NUT DAT IK WECH GA: WANT INDIEN IK NIET WECH EN GA, SOO EN SAL DE TROOSTER TOT U NIET KOMEN: MAER INDIEN IK HENEN GA, SOO SAL IK HEM TOT U SENDEN.

8 ENDE DIE GEKOMEN ZYNDE, SAL DE WERELT OVER-TUYGEN VAN SONDE, ENDE VAN GERECHTIGHEYT, ENDE VAN OORDEEL.

9 VAN SONDE, OM DAT SY IN MY NIET EN GELOVEN:

10 ENDE VAN GERECHTIGHEYT, OM DAT IK TOT MYNEN VADER HENEN GA, ENDE GY EN SULT MY NIET MEER SIEN:

11 ENDE VAN OORDEEL, OM DAT DE OVERSTE DESER WERELT GEOORDEELT IS.

12 NOCH VELE DINGEN HEBBE IK U TE SEGGEN, DOCH GY EN KUNDT DIE NU NIET DRAGEN.

13 MAER WANNEER DIE SAL GEKOMEN SYN, [NAMELIK] DE GEEST DER WAERHEYT, HY SAL U IN ALLE DE WAERHEYT LEYDEN. WANT HY EN SAL VAN HEMSELVEN NIET SPREKEN,

AAA MAER

MAER SOO WAT HY SAL GEHOORT HEBBEN, SAL HY SPREKEN, ENDE DE TOEKOMENDE DINGEN SAL HY U VERKONDIGEN.

14 DIE SAL MY VERHEERLICKEN: WANT HY SAL 'T UYT HET MYNE NEMEN, ENDE SAL HET U VERKONDIGEN.

15 AL WAT DE VADER HEEFT, IS MYNE: DAEROM HEBBE IK GESEGT; DAT HY 'T UYT HET MYNE SAL NEMEN, ENDE U VERKONDIGEN.

16 EENEN KLEYNEN [TYDT,] ENDE GY EN SULT MY NIET SIEN: ENDE WEDEROM, EENEN KLEYNEN [TYDT,] ENDE GY SULT MY SIEN, WANT IK GA HENEN TOT DEN VADER.

17 [SOMMIGE] DAN UYT SYNE DISCIPELEN SEYDEN TOT MALKANDEREN; WAT IS DIT DAT HY TOT ONS SEGT? EENEN KLEYNEN [TYDT] ENDE GY EN SULT MY NIET SIEN: ENDE WEDEROM, EENEN KLEYNEN [TYDT,] ENDE GY SULT MY SIEN: ENDE, WANT IK GA HENEN TOT DEN VADER?

18 SY SEYDEN DAN; WAT IS DIT DAT HY SEGT, EENEN KLEYNEN [TYDT?] WY EN WETEN NIET WAT HY SEGT.

19 JESUS DAN BEKENDE DAT SY HEM WILDEN VRAGEN, ENDE SEYDE TOT HAER; VRAEGT GY DAER VAN ONDER MALKANDEREN, DAT IK GESEGT HEBBE, EENEN KLEYNEN [TYDT,] ENDE GY EN SULT MY NIET SIEN: ENDE WEDEROM, EENEN KLEYNEN [TYDT,] ENDE GY SULT MY SIEN?

20 VOORWAER, VOORWAER SEGGE IK U; DAT GY SULT SCHREYEN, EN KLAEGLIK WEENEN, MAER DE WERELT SAL HAER VERBLYDEN: ENDE GY SULT BEDROEFT ZYN: MAER UWE DROEFHEYT SAL TOT BLYTSCHAP WORDEN.

21 EEN VROUWE WANNEER SY BAERT, HEEFT DROEFHEYT, DEWYLE HARE URE GEKOMEN IS: MAER WANNEER SY HET KINDEKEN GEBART HEEFT, SOO EN GEDENKT SY DE BENAUWTHEYT NIET MEER, OM DE BLYT-

SCHAP

SCHAP DAT EEN MENSCHTE TER WERELT GEBOREN IS.

22 ENDE GY DAN HEBT NU WEL DROEFHEYT, MAER IK SAL U WEDEROM SIEN, ENDE UW' HERTE SAL HEM VERBLYDEN ENDE NIEMANT EN SAL UWE BLYTSCHAP VAN U WECH-NEMEN.

23 ENDE IN DIEN DAG EN SULT GY MY NIETS VRAGEN. VOORWAER, VOORWAER IK SEGGE U, AL WAT GY DEN VADER SULT BIDDEN IN MYNEN NAME, [DAT] SAL HY U GEVEN.

24 TOT NOCH TOE EN HEBT GY NIET GEBEDEN IN MYNE NAME: BIDT ENDE GY SULT ONTFANGEN, OP DAT UWE BLYTSCHAP VERVULT SY.

25 DESE DINGEN HEBBE IK DOOR GELYCKENISSEN TOT U GESPROKEN: MAER DE URE KOMT, DAT IK NIET MEER DOOR GELYCKENISSEN TOT U SPREKEN EN SAL, MAER SAL U VRY UYT VAN DEN VADER VERKONDIGEN.

26 IN DIEN DAG SULT GY IN MYNEN NAME BIDDEN, ENDE IK EN SEGGE U NIET DAT IK DEN VADER VOOR U BIDDEN SAL.

27 WANT DE VADER SELVE HEEFT U LIEF, DEWYLE GY MY LIEF GEHADT HEBT, ENDE HEBT GELOOFT DAT IK VAN GODT BEN UYT-GEAEN.

28 IK BEN VAN DEN VADER UYT-GEAEN, ENDE BEN IN DE WERELT GEKOMEN: WEDEROM VERLATE IK DE WERELT, ENDE GA HENEN TOT DEN VADER.

29 SYNE DISCIPELEN SEYDEN TOT HEM; SIET, NU SPREEKT GY VRY UYT, ENDE EN SEGT GEEN GELYCKENISSE.

30 NU WETEN WY DAT GY ALLE DINGEN WEET, ENDE GY EN HEBT NIET VAN NODE DAT U YEMANT VRA-GE. HIEROM GELOVEN WY DAT GY VAN GODT UYT-GEAEN ZYT.

31 JESUS ANTWOORDDE HAER; GELOOFT GY NU?

32 SIET, DE URE KOMT, ENDE IS NU GEKOMEN, DAT GY SULT VERSTROYT WORDEN, EEN YEGELIK NA HET SYNE,

ENDE GY MY ALLEEN SULT LATEN. ENDE [NOCHTANS] EN BEN IK NIET ALLEEN: WANT DE VADER IS MET MY.

33 DESE DINGEN HEBBE IK TOT U GESPROKEN, OP DAT GY IN MY VREDE HEBBET. IN DE WERELT SULT GY VERDRUCKINGE HEBBEN: MAET HEBBET GOEDEN MOET, IK HEBBE DE WERELT OVERWONNEN.

HET XVIIJ. CAPITTEL.

1 CHRISTUS ALS ONSE HOGE-PRIESTER HEM BEREYDENDE TOT SYN LYDEN ENDE STERVEN, BIDT SYNEN VADER DAT HY HEM VERHEERLICKE OM HET EEUWIGE LEVEN TE GEVEN DIE HEM KENNEN. 4 VERHAELT HOE GETROUWELIK ENDE MET WAT VREUGT HY HET WERK, DAT HEM OP-GELEGT WAS, HEEFT VOLBRACHT. 9 BIDT VOOR SYNE APOSTELN, DATSE DE VADER BEWARE IN EENIGHEYT DER LIEFDE. 15 VAN DEN BOSEN. 17 ENDE HEYLIGE IN SYNE WAERHEYT. 20 BIDT OOK VOOR ALLE DIE DOOR HAER WOORT IN HEM SULLEN GELOVEN. 21 DATSE MOGEN EENIG ZYN. 24 ENDE BY HEM ZYN DAER HY IS, OM SYNE HEERLIKHEYT TE AENSCHOUWEN.

1 **D**IT HEEFT JESUS GESPROKEN, ENDE HY HIEF SYNE OOGEN OP NA DEN HEMEL, ENDE SEYDE; VADER, DE URE IS GEKOMEN, VERHEERLIKT UWEN SONE, OP DAT OOK UW' SONE U VERHEERLICKE.

2 GELYCKERWYS GY HEM MACHT GEGEVEN HEBT OVER ALLE VLEESCH, OP DAT AL WAT GY HEM GEGEVEN HEBT, HY HAER HET EEUWIGE LEVEN GEVE.

3 ENDE DIT IS HET EEUWIGE LEVEN, DAT SY U KENNEN DEN EENIGEN WAERACHTIGEN GODT, ENDE JESUM CHRISTUM, DIEN GY GESONDEN HEBT.

4 IK HEBBE U VERHEERLIKT OP DER AERDEN: IK HEBBE VOLEYNDIGT HET WERK, DAT GY MY GEGEVEN HEBT OM TE DOEN.

5 ENDE NU VERHEERLIKT MY GY VADER BY U SELVEN, MET DE HEERLIKHEYT, DIE IK BY U HADDE, EER DE WERELT WAS.

6 IK HEBBE UWEN NAEM GEOPENBAERT DEN MENSCHEN, DIE GY MY UYT DE WERELT GEGEVEN HEBT. SY WAREN UWE, ENDE GY HEBT MY DE-

SELVE

SELVE GEGEVEN, ENDE SY HEBBEN UW WOORT BEWAERT.

7 NU HEBBEN SY BEKENT DAT ALLES, WAT GY MY GEGEVEN HEBT, VAN U IS.

8 WANT DE WOORDEN DIE GY MY GEGEVEN HEBT, HEBBE IK HAER GEGEVEN, ENDE SY HEBBENSE ONTFANGEN, ENDE SY HEBBEN WAERLIK BEKENT, DAT IK VAN U UYT-GEGAEN BEN, ENDE HEBBEN GELOOFT, DAT GY MY GESONDEN HEBT.

9 IK BIDDE VOOR HAER: IK EN BIDDE NIET VOOR DE WERELT, MAER VOOR DE GENE DIE GY MY GEGEVEN HEBT, WANT SY ZYN UWE.

10 ENDE AL HET MYNE IS UWE, ENDE HET UWE IS MYNE: ENDE IK BEN IN HAER VERHEERLIKT.

11 ENDE IK EN BEN NIET MEER IN DE WERELT, MAER DESE ZYN IN DE WERELT, ENDE IK KOME TOT U. HEYLIGE VADER, BEWAERTSE IN UWEN NAME, DIE GY MY GEGEVEN HEBT, OP DAT SY EEN ZYN, GELYK ALS WY.

12 DOE IK MET HAER IN DE WERELT WAS, BEWAERDE IKSE IN UWEN NAME. DIE GY MY GEGEVEN HEBT, HEBBE IK BEWAERT, ENDE NIEMANT UYT HAER EN IS VERLOREN GEGAEN, DAN DE SONE DER VERDERFFENISSE, OP DAT DE SCHRIFT VERVULT WORDE.

13 MAER NU KOME IK TOT U, ENDE SPREKE DIT IN DE WERELT, OP DAT SY MYNE BLYTSCHAP VERVULT MOGEN HEBBEN IN HAER SELVEN.

14 IK HEBBE HAER UW WOORT GEGEVEN, ENDE DE WERELT HEEFTSE GEHAET, OM DAT SY VAN DE WERELT NIET EN ZYN, GELYK ALS IK VAN DE WERELT NIET EN BEN.

15 IK EN BIDDE NIET DAT GY HAER UYT DE WERELT WECH NEEMT, MAER DAT GY HAER BEWAERT VAN DEN BOMSEN.

16 SY EN ZYN NIET VAN DE WERELT, GELYCKERWYS IK VAN DE WERELT NIET EN BEN.

17 HEYLIGTSE IN UWE WAERHEYT: UW' WOORT IS DE WAERHEYT.

18 GELYCKERWYS GY MY GESONDEN HEBT IN DE WERELT, [ALSOO] HEBBE IK HAER OOK IN DE WERELT GESONDEN.

19 ENDE IK HEYLIGE MY SELVEN VOOR HAER, OP DAT OOK SY GEHEYLIGT MOGEN ZYN IN WAERHEYT.

20 ENDE IK EN BIDDE NIET ALLEEN VOOR DESE, MAER OOK VOOR DE GENE DIE DOOR HAER WOORT IN MY GELOVEN SULLEN.

21 OP DAT SY ALLE EEN ZYN, GELYCKERWYS GY VADER IN MY, ENDE IK IN U, DAT OOK SY IN ONS EEN ZYN: OP DAT DE WERELT GELOVE DAT GY MY GESONDEN HEBT.

22 ENDE IK HEBBE HAER DE HEERLIKHEYT GEGEVEN, DIE GY MY GEGEVEN HEBT: OP DAT SY EEN ZYN, GELYK ALS WY EEN ZYN.

23 IK IN HAER, ENDE GY IN MY: OP DAT SY VOLMAEKT ZYN IN EEN, ENDE OP DAT DE WERELT BEKENNE, DAT GY MY GESONDEN HEBT, ENDE HAER LIEF GEHADT HEBT: GELYK GY MY LIEF GEHADT HEBT.

24 VADER, IK WIL DAT DAER IK BEN, OOK DIE BY MY ZYN, DIE GY MY GEGEVEN HEBT: OP DAT SY MYNE HEERLIKHEYT MOGEN AEN-SCHOUWEN, DIE GY MY GEGEVEN HEBT, WANT GY HEBT MY LIEF GEHADT, VOOR DE GRONTLEGGINGE DER WERELT.

25 RECHTVEERDIGE VADER, DE WERELT EN HEEFT U NIET GEKENT: MAER IK HEBBE U GEKENT, ENDE DESE HEBBEN BEKENT, DAT GY MY GESONDEN HEBT.

26 ENDE IK HEBBE HAER UWEN NAME BEKENT GEMAEKT, ENDE SAL [HEM] BEKENT MAKEN: OP DAT DE LIEFDE DAER MEDE GY MY LIEF GEHADT HEBT IN HAER ZY, ENDE IK IN HAER.

HET XVIIJ. CAPITTEL.

1 CHRISTUS GAET MET SYNE DISCIPELEN IN EEN HOF. 2 ALWAER JUDAS KOMT MET DE BENDE, OM HEM TE VANGEN. 4 WELCKE BENDE OP CHRISTI AENSPRAKE TER AERDEN VALT. 10 PETRUS HOUWT MALCHUS DE OORE AF, WAER OVER HEM CHRISTUS BESTRAFT. 13 CHRISTUS WORT GEVANGEN, ENDE EERST TOT ANNAS, ENDE VAN DAER TOT CAJAPHAS GE- BRACHT. 15 WORDT VAN PETRO GEVOLGT, ENDE DAER NA VERLOOCHENT. 19 VAN CAJAPHAS ONDER- VRAEGT OVER SYNE DISCIPELEN ENDE LEERE. 22 VAN EEN DER DIENAREN GESLAGEN, WELCKEN HY DAER OVER BESTRAFT. 25 WORDT VAN PETRO NOCH TWEE- MAEL VERLOOCHENT. 28 VOOR PILATUS IN HET RICHT-HUYS GEBRACHT, DIE NA SYNE BESCHULDINGE VRAEGT, ENDE HEM HET OORDEEL DER JODEN WIL OVER-GEVEN. 33 WORDT VAN PILATO ONDER-VRAEGT NA SYN KONINGRYK, 'T WELK HY BETUYGT VAN DESE WERELT NIET TE ZYN. 38 PILATUS VERKLAERT HEM ONSCHULDIG, ENDE WIL HEM LOS LATEN. 40 MAER DE JODEN BEGEEREN BARABBAM.

1 **J**ESUS DIT GESEGT HEBBENDE GING UYT MET SYNE DISCIPELEN OVER DE BEKE CEDRON, DAER EEN HOF WAS, IN WELCKEN HY GING ENDE SY- NE DISCIPELEN.

2 ENDE JUDAS, DIE HEM VERRIET, WIST OOK DIE PLAETSE, DEWYLE JESUS ALDAER DICKWILS VERGADERT WAS GEWEEST MET SYNE DISCIPELEN.

3 JUDAS DAN GENOMEN HEBBENDE DE BENDE [KRYGS-KNECHTEN,] ENDE [EENIGE] DIENAERS VAN DE OVER- PRIESTERS ENDE PHARIZEEN, QUAM ALDAER MET LANTERNEN, ENDE FAC- KELLEN, ENDE WAPENEN.

4 JESUS DAN WETENDE ALLES WAT OVER HEM KOMEN SOUDE, GING UYT, ENDE SEYDE TOT HAER; WIEN SOEKT GY?

5 SY ANTWOORDDEN HEM; JESUM DEN NAZARENER. JESUS SEYDE TOT HAER; IK BEN 'T. ENDE JUDAS DIE HEM VERRIET, STONT OOK BY HAER.

6 ALS HY DAN TOT HAER SEYDE; IK BEN 'T, GINGEN SY ACHTERWAERTS, ENDE VIELEN TER AERDE.

7 HY VRAEGDE HAER DAN WEDER- OM; WIEN SOEKT GY? ENDE SY SEY- DEN; JESUM DEN NAZARENER.

8 JESUS ANTWOORDDE; IK HEBBE U GESEGT DAT IK 'T BEN. INDIEN GY DAN MY SOEKT, SOO LAET DESE HENEN GAEN. OP

9 OP DAT HET WOORDT VERVULT SOUDE WORDEN, DAT HY GESEGT HADDE: UYT DEN GENEN DIE GY MY GEGEVEN HEBT, EN HEBBE IK NIEMANT VERLOREN.

10 SIMON PETRUS DAN HEBBENDE EEN SWEERT, TROK HET SELVE [UYT,] ENDE SLOEG DES HOGEN-PRIESTERS DIENST-KNECHT, ENDE HIEUW SYN RECHTER OORE AF. ENDE DE NAME DES DIENST-KNECHTS WAS MALCHUS.

11 JESUS DAN SEYDE TOT PETRUM; STEEKT UW' SWEERT IN DE SCHEEDE. DEN DRINK-BEKER DIE MY DE VADER GEGEVEN HEEFT, SAL IK DIEN NIET DRINCKEN?

12 DE BENDE DAN, ENDE DE OVERSTE OVER DUYSENDT, ENDE DE DIENNAERS DER JODEN NAMEN JESUM GESAMENTLIK, ENDE BONDEN HEM.

13 ENDE LEYDDEN HEM HENEN, EERST TOT ANNAM: WANT HY WAS DES WYFS VADER VAN CAJAPHAS, WELCKE DES SELVEN JAERS HOGE-PRIESTER WAS.

14 CAJAPHAS NU WAS DE GENE DIE DEN JODEN GERADEN HADDE, DAT HET NUT WAS DAT EEN MENSCHÉ VOOR HET VOLK STORVE.

15 ENDE SIMON PETRUS VOLGDE JESUM, ENDE EEN ANDER DISCIPEL. DESE DISCIPEL NU WAS DEN HOGEN-PRIESTER BEKENT, ENDE GING MET JESU IN DES HOGEN-PRIESTERS ZALE.

16 ENDE PETRUS STONDT BUYTEN AEN DE DEURE. DE ANDER DISCIPEL DAN, DIE DEN HOGEN-PRIESTER BEKENT WAS, GING UYT, ENDE SPRAK MET DE DEUR-WAERSTER, ENDE BRACHT PETRUM IN.

17 DE DIENST-MAEGT DAN DIE DE DEUR-WAERSTER WAS, SEYDE TOT PETRUM; EN ZYT OOK GY NIET UYT DE DISCIPELEN VAN DESEN MENSCHÉ? HY SEYDE; IK EN BEN NIET.

18 ENDE DE DIENST-KNECHTEN ENDE DE DIENNAERS STONDEN, HEBBENDE EEN KOOL-VYER GEMAEKT, OM DAT HET

HET KOUDT WAS, ENDE WARMDEN HAER. PETRUS STONDT BY HAER ENDE WARMDEN HEM.

19 DE HOGE-PRIESTER DAN VRAEGDE JESUM VAN SYNE DISCIPELEN, ENDE VAN SYNE LEERE.

20 JESUS ANTWOORDDE HEM; IK HEBBE VRY UYT GESPROKEN TOT DE WERELDT: IK HEBBE ALLE TYDT GELEERT IN DE SYNAGOGE ENDE IN DEN TEMPEL, DAER DE JODEN VAN ALLE PLAETSEN T' SAMEN KOMEN: ENDE IN HET VERBORGEN EN HEBBE IK NIETS GESPROKEN.

21 WAT ONDER-VRAEGT GY MY? ONDER-VRAEGT DE GENE DIE HET GEHOORT HEBBEN, WAT IK TOT HAER GESPROKEN HEBBE: SIET; DESE WETEN WAT IK GESEGT HEBBE.

22 ENDE ALS HY DIT SEYDE, EEN VAN DE DIENAREN DIE DAER BY STONDT, GAF JESU EENEN KINNE-BAKSLAG, SEGGENDE; ANTWOORDT GY ALSOO DEN HOGEN-PRIESTER?

23 JESUS ANTWOORDDE HEM; INDIEN IK QUALIK GESPROKEN HEBBE, BETUYGT VAN HET QUADE: ENDE INDIEN WEL, WAEROM SLAET GY MY?

24 (ANNAS DAN HADDE HEM GEBONDEN GESONDEN TOT CAJAPHAS DEN HOGEN-PRIESTER.)

25 ENDE SIMON PETRUS STONT ENDE WARMDEN HEM: SY SEYDEN DAN TOT HEM; EN ZYT OOK GY NIET UYT SYNE DISCIPELEN; HY LOOCHENDE HET, ENDE SEYDE; IK EN BEN NIET.

26 EEN VAN DE DIENST-KNECHTEN DES HOGEN-PRIESTERS, DIE MAEGSCHAP WAS VAN DEN GENEN DIEN PETRUS DE OORE AF-GEHOUWEN HADDE, SEYDE, HEBBE IK U NIET GESIEN IN DEN HOF MET HEM?

27 PETRUS DAN LOOCHENDE HET WEDEROM. ENDE TERSTONT KRAEYDE DE HAEN.

28 SY DAN LEYDDEN JESUM VAN CAJAPHA IN 'T RECHT-HUYS. ENDE

BBB HET

HET WAS 'S MORGENS VROEG: ENDE SY EN GINGEN NIET IN 'T RECHT-HUYS, OP DAT SY NIET VERONTREYNIGT EN SOUDEN WORDEN, MAER OP DAT SY HET PASCHA ETEN MOCHTEN.

29 PILATUS DAN GING TOT HAER UYT, ENDE SEYDE; WAT BESCHULDINGE BRENGT GY TEGEN DESEN MENSCHEN?

30 SY ANTWOORDDEN ENDE SEYDEN TOT HEM; INDIEN DESE GEEN QUAETDOENDER EN WARE, SOO EN SOUDEN WY HEM U NIET OVER-GELEVERT HEBBEN.

31 PILATUS DAN SEYDE TOT HAER; NEEMT GY HEM, ENDE OORDEELT HEM NA UWE WET. DE JODEN DAN SEYDEN TOT HEM; 'T EN IS ONS NIET GEORLOFT YEMANT TE DOODEN.

32 OP DAT HET WOORDT JESU VERVULT WIERDE, DAT HY GESEGT HADDE, BETEEKENENDE HOEDANIGEN DOODT HY STERVEN SOUDE.

33 PILATUS DAN GING WEDEROM IN HET RECHT-HUYS, ENDE RIEP JESUM, ENDE SEYDE TOT HEM; ZYT GY DE KONING DER JODEN?

34 JESUS ANTWOORDDE HEM; SEG T GY DIT VAN U SELVEN, OF HEBBEN 'T U ANDERE VAN MY GESEGT?

35 PILATUS ANTWOORDDE; BEN IK EEN JODE? UW' VOLK ENDE DE OVERPRIESTERS HEBBEN U AEN MY OVER-GELEVERT: WAT HEBT GY GEDAEN?

36 JESUS ANTWOORDDE; MYN KONINGRYK EN IS NIET VAN DESE WERELDT: INDIEN MYN KONINGRYK VAN DESE WERELDT WARE, SOO SOUDEN MYNE DIENAERS GESTREDEN HEBBEN, OP DAT IK DEN JODEN NIET EN WARE OVER-GELEVERT: MAER NU EN IS MYN KONINGRYK NIET VAN HIER.

37 PILATUS DAN SEYDE TOT HEM; ZYT GY DAN EEN KONING? JESUS ANTWOORDDE; GY SEG T DAT IK EEN KONING BEN. HIER TOE BEN IK GEBOREN, ENDE HIER TOE BEN IK IN DE WE-

WERELDT GEKOMEN, OP DAT IK DER WAERHEYT GETUYGENISSE GEVEN SOUDE. EEN YEGELIK DIE UYT DE WAERHEYDT IS, HOORT MYNE STEMME.

38 PILATUS SEYDE TOT HEM; WAT IS WAERHEYT? ENDE ALS HY DAT GESEGT HADDE GING HY WEDEROM UYT TOT DEN JODEN, ENDE SEYDE TOT HAER; IK EN VINDE GEEN SCHULDT IN HEM.

39 DOCH GY HEBT EEN GEWOONTE, DAT IK U OP HET PASCHA EENEN LOS LATE. WILT GY DAN DAT IK U DEN KONING DER JODEN LOS LATE?

40 SY DAN RIEPEN ALLE WEDEROM, SEGGENDE; NIET DESEN, MAER BAR-RABBAM: ENDE BARABBAS WAS EEN MOORDENAER.

HET XIX. CAPITTEL.

1 PILATUS DOET CHRISTUM GEESSELEN, ENDE DE KRYGS-KNECHTEN BESPOTTEN ENDE MIS-HANDELEN HEM. 4 WORDT ALSOO DEN JODEN VERTOONT. 6 DE OVER-PRIESTERS ROEPEN, KRUYST HEM! DOCH PILATUS VERKLAERT HEM ONSCHULDIG. 7 DE JODEN BE-ROEPEN HAER OP HARE WET. 8 WAER OP PILATUS JESUM NAERDER ONDER-VRAEGT. 12 ENDE SOEKT HEM WEDEROM LOS TE LATEN, DOCH WORT VAN DE JODEN GEDREYGT MET DES KEYSERS ONGENADE. 16 WAER-OM HY CHRISTUM OVERGEEFT OM GEKRUYST TE WOR-DEN. 17 CHRISTUS DRAEGT SYN KRUYST. 18 WORDT GEKRUYCIGT TUSSCHEN TWEE MOORDENAREN. 19 HET OPSCHRIFT DES KRUYCES. 23 DE KRYGS-KNECHTEN VERDEELEN SYNE KLEEDEREN. 25 HY BEVEELT SYNE MOEDER AEN DEN DISCIPEL, DIEN HY LIEF HADDE. 28 HEEFT DORST, ENDE WORT MET EDIK GEDRENKT. 30 GEEFT DEN GEEST. 31 DER MOORDENAREN BEE-NEN WORDEN GEBROKEN. 34 ENDE CHRISTI ZYDE DOOR-STEKEN. 38 WORDT VAN JOSEPH VAN ARIMA-THEA, ENDE VAN NICODEMUS, MET TOE-LATINGE VAN PILATUS, BEGRAVEN.

1 **D**OE NAM PILATUS DAN JESUM, ENDE GEESSELDE [HEM.]

2 ENDE DE KRYGS-KNECHTEN EEN KROONE VAN DOORNEN GEVLOCHTEN HEBBENDE, SETTEDEN [DIE] OP SYN HOOFT, ENDE WIERPEN HEM EEN PUR-PEREN KLEEDT OM.

3 ENDE SEYDEN; WEEST GEGROET, GY KONING DER JODEN. ENDE SY GA-VEN HEM KINNE-BAK-SLAGEN.

4 PILATUS DAN QUAM WEDEROM UYT, ENDE SEYDE TOT HAER; SIET, IK

BRENGE HEM TOT U-LIEDEN UYT, OP DAT GY WETET, DAT IK IN HEM GEEN SCHULT EN VINDE.

5 JESUS DAN QUAM UYT, DRAGENDE DE DOORNEN KROONE, ENDE HET PURPEREN KLEEDT. ENDE [PILATUS] SEYDE TOT HAER; SIET, DE MENSCHEN!

6 ALS HEM DAN D'OVER-PRIESTERS ENDE DE DIENAERS SAGEN, RIEPEN SY, SEGGENDE; KRUYST [HEM,] KRUYST [HEM!] PILATUS SEYDE TOT HAER; NEEMT GY-LIEDEN HEM ENDE KRUYST [HEM.] WANT IK EN VINDE IN HEM GEEN SCHULT.

7 DE JODEN ANTWOORDDEN HEM; WY HEBBEN EEN WET, ENDE NA ONSE WET MOET HY STERVEN, WANT HY HEEFT HEMSELVEN GODTS SONE GEMAEKT.

8 DOE PILATUS DAN DIT WOORT HOORDE, WIERT HY MEER BEVREEST.

9 ENDE GING WEDEROM IN 'T RECHT-HUYS, ENDE SEYDE TOT JESUM; VAN WAER ZYT GY? MAER JESUS EN GAF HEM GEEN ANTWOORT.

10 PILATUS DAN SEYDE TOT HEM; EN SPREEKT GY TOT MY NIET? WEET GY NIET DAT IK MACHT HEBBE U TE KRUYCIGEN, ENDE MACHT HEBBE U LOS TE LATEN?

11 JESUS ANTWOORDDE; GY EN SOUDT GEEN MACHT HEBBEN TEGEN MY, INDIEN 'T U NIET VAN BOVEN GE-GEVEN EN WARE: DAEROM DIE MY AEN U HEEFT OVER-GELEVERT, HEEFT GROTER SONDE.

12 VAN DOEN AF SOCHT PILATUS HEM LOS TE LATEN: MAER DE JODEN RIEPEN, SEGGENDE; INDIEN GY DESEN LOS LAET, SOO EN ZYT GY DES KEYSERS VRIENDT NIET: EEN YEGELIK DIE HEM SELVEN KONING MAEKT, WEDERSPREEKT DEN KEYSER.

13 ALS PILATUS DAN DIT WOORT HOORDE, BRACHT HY JESUM UYT, ENDE SAT NEDER OP DEN RECHTER-STOEL, IN DE PLAETSE GENAEMT LITHOSTROTOS, ENDE IN HET HEBREEUSCH GAB-BATHA. EN-

14 ENDE HET WAS DE VOORBEREY-
DINGE DES PASCHA, ENDE ONTRENT
DE SESTE URE: ENDE HY SEYDE TOT DE
JODEN; SIET, UWE KONING!

15 MAER SY RIEPEN; NEEMT WECH,
NEEMT WECH! KRUYST HEM! PILATUS
SEYDE TOT HAER; SAL IK UWEN KO-
NING KRUYCIGEN; DE OVER-PRIES-
TERS ANTWOORDDEN, WY EN HEBBEN
GEENEN KONING, DAN DEN KEYSER.

16 DOE GAF HY HEM DAN HAER
OVER, OP DAT HY GEKRUYST SOUDE
WORDEN. ENDE SY NAMEN JESUM,
ENDE LEYDDEN [HEM] WECH.

17 ENDE HY DRAGENDE SYN KRUYS,
GING UYT NA DE [PLAETSE] GENAEMT
HOOF-TSCHEEL-PLAETSE, WELCKE IN
'T HEBREEUSCH GENAEMT WORDT
GOLGOTHA:

18 ALWAER SY HEM KRUYSTEN, EN-
DE MET HEM TWEE ANDERE AEN ELC-
KE ZYDE EENEN, ENDE JESUM IN 'T
MIDDEN.

19 ENDE PILATUS SCHREEF OOK EEN
OP-SCHRIFT, ENDE SETTEDE [DAT] OP
HET KRUYS: ENDE DAER WAS GESCHRE-
VEN, JESUS DE NAZARENER,
DE KONING DER JODEN.

20 DIT OPSCHRIFT DAN LASEN VE-
LE VAN DE JODEN: WANT DE PLAETSE,
DAER JESUS GEKRUYST WIERT, WAS NA
BY DE STADT: ENDE 'T WAS GESCHRE-
VEN IN 'T HEBREEUSCH, IN 'T
GRIEKSCH, [ENDE] IN 'T LATYN.

21 DE OVER-PRIESTERS DAN DER
JODEN SEYDEN TOT PILATUM; EN
SCHRYFT NIET, DE KONING DER JO-
DEN: MAER DAT HY GESEGT HEEFT, IK
BEN DE KONING DER JODEN.

22 PILATUS ANTWOORDDE; DAT IK
GESCHREVEN HEBBE, [DAT] HEBBE IK
GESCHREVEN.

23 DE KRYGS-KNECHTEN DAN ALS
SY JESUM GEKRUYST HADDEN, NAMEN
SYNE KLEEDEREN (ENDE MAEKTEN
VIER DEELEN, VOOR ELCKEN KRYGS-
KNECHT EEN DEEL) ENDE DEN ROK.
DE ROK NU WAS SONDER NAET, VAN

BOVEN AF GEHEELIK GEWEVEN.

24 SY DAN SEYDEN TOT MALKANDEREN; LAET ONS DIEN NIET SCHEUREN, MAER LAET ONS DAER OVER LOTEN, WIENS [DIE] ZYN SAL: OP DAT DE SCHRIFT VERVULT WORDE, DIE SEG'T; SY HEBBEN MYNE KLEEDEREN ONDER HAER VERDEELT, ENDE OVER MYNE KLEEDINGE HEBBEN SY HET LOT GEWORPEN. DIT HEBBEN DAN DE KRYGSKNECHTEN GEDAEN.

25 ENDE BY 'T KRUY'S JESU STONDEN SYNE MOEDER, ENDE SYNS MOEDERS SUSTER, MARIA CLOPE [WYF,] ENDE MARIA MAGDALENE.

26 JESUS NU SIENDE [SYNE] MOEDER, ENDE DEN DISCIPEL DIEN HY LIEF HADDE, DAER BY STAENDE, SEYDE TOT SYNE MOEDER: VROUWE, SIET, UW' SONE.

27 DAER NA SEYDE HY TOT DEN DISCIPEL; SIET UWE MOEDER. ENDE VAN DIE URE AEN NAM HAER DE DISCIPEL IN SYN [HUYS.]

28 HIER NA JESUS WETENDE DAT NU ALLES VOLBRACHT WAS, OP DAT DE SCHRIFT SOUDE VERVULT WORDEN, SEYDE; MY DORST.

29 DAER STONT DAN EEN VAT VOL EDIKS, ENDE SY VULDEN EEN SPONGIE MET EDIK, ENDE OMLEYDENSE MET HYSOPE, ENDE BRACHTENSE AEN SYNEN MONDT.

30 DOE JESUS DAN DEN EDIK GENOMEN HADDE, SEYDE HY; HET IS VOLBRACHT: ENDE HET HOOFT BUYGENDE GAF DEN GEEST.

31 DE JODEN DAN, OP DAT DE LIGHAMEN NIET AEN HET KRUY'S EN SOUDEN BLYVEN OP DEN SABBATH, DEWYLE 'T DE VOOR-BEREYDINGE WAS (WANT DIE DAG DES SABBATHS WAS GROOT:) BADEN PILATUM, DAT HARE BEENEN SOUDEN GEBROKEN, ENDE SY WECH-GENOMEN WORDEN.

32 DE KRYGSKNECHTEN DAN QUAMEN ENDE BRAKEN WEL DE BEENEN DES EERSTEN, ENDE DES ANDEREN, DIE
MET

MET HEM GEKRUYST WAS:

33 MAER KOMENDE TOT JESUM, ALS SY SAGEN DAT HY NU GESTORVEN WAS, SOO EN BRAKEN SY SYNE BEENEN NIET.

34 MAER EEN DER KRYGS-KNECHTEN DOOR-STAK SYNE ZYDE MET EEN SPEERE, ENDE TERSTONDT QUAM DAER BLOEDT ENDE WATER UYT.

35 ENDE DIE 'T GESIEN HEEFT DIE HEEFT HET GETUYGT, ENDE SYN GETUYGENISSE IS WAERACHTIG: ENDE HY WEET DAT HY SEGHT HET GENE DAT WAER IS, OP DAT OOK GY GELOVEN MEUGT.

36 WANT DESE DINGEN ZYN GESCHIEDT, OP DAT DE SCHRIFT VERVULT WORDE; GEEN BEEN VAN HEM EN SAL VERBROKEN WORDEN.

37 ENDE WEDEROM SEGHT EEN ANDER SCHRIFT; SY SULLEN SIEN IN WELCKEN SY GESTEKEN HEBBEN.

38 ENDE DAER NA JOSEPH VAN ARIMATHEA, (DIE EEN DISCIPEL JESU WAS, MAER BEDEKT OM DE VREESE DER JODEN.) BADT PILATUM, DAT HY MOCHTE HET LIGHAEM JESU WECH NEMEN: ENDE PILATUS LIET HET TOE. HY DAN GING ENDE NAM HET LIGHAEM JESU WECH.

39 ENDE NICODEMUS QUAM OOK (DIE DES NACHTS TOT JESUM EERST GEKOMEN WAS) BRENGENDE EEN MENGSEL VAN MYRRHE ENDE ALOË, ONTRENT HONDERT PONDEN [GEWICHTS.]

40 SY NAMEN DAN HET LIGHAEM JESU, ENDE BONDEN DAT IN LINNEN DOECKEN MET DE SPECERYEN, GELYK DE JODEN DE GEWOONTE HEBBEN VAN BEGRAVEN.

41 ENDE DAER WAS IN DE PLAETSE, DAER HY GEKRUYST WAS, EEN HOF, ENDE IN DEN HOF EEN NIEUW GRAF, IN 'T WELK NOCH NOYT YEMANDT GELEGT EN WAS GEWEEST.

42 ALDAER DAN LEYDEN SY JESUM, OM DE VOORBEREYDINGE DER JODEN,
OVER-

HET XX. CAPITTEL.

I MARIA MAGDALENE GAET NA HET GRAF, 'T WELK SY LEDIG VINT, ENDE BOODSCHAFT SULKS PETRO ENDE JOANNI. 3 DIE BEYDE NA HET GRAF LOPEN, ENDE HET ALSOO BEVINDEN. II MARIA SIET IN 'T GRAF TWEE ENGELN. 14 CHRISTUS VERSCHYNT HAER SELVE, UYT WIENS BEVEL SY DEN DISCIPELEN SYNE OPSTANDINGE BOODSCHAFT. 19 BY WELCKE OOK CHRISTUS SELVE DES AVONTS VERSCHYNT. 21 ENDE GEEFT HAER DEN HEYLIGEN GEEST, ENDE MACHT OM DE SONDEN TE VERGEVEN, ENDE TE HOUDEN. 24 THOMAS DAER BY NIET GEWEEST ZYNDE EN WIL NIET GELOVEN. 26 TOT DAT HY ACHT DAGEN DAER NA CHRISTUM SELFS SIET ENDE BELYDT. 30 JOANNES VERKLAERT WAEROM, UYT VELE ANDERE, DESE TEEKENEN BESCHREVEN ZYN.

I ENDE OP DEN EERSTEN [DAG] DER WEKE GING MARIA MAGDALENE VROEG, ALS HET NOCH DUYSTER WAS, NA HET GRAF: ENDE SAGH DEN STEEN VAN HET GRAF WECH-GENOMEN.

2 SY LIEP DAN, ENDE QUAM TOT SIMON PETRUS ENDE TOT DEN ANDEREN DISCIPEL, WELCKEN JESUS LIEF HADDE, ENDE SEYDE TOT HAER; SY HEBBEN DEN HEERE WECH-GENOMEN UYT HET GRAF, ENDE WY EN WETEN NIET WAER SY HEM GELEGT HEBBEN.

3 PETRUS DAN GING UYT, ENDE DE ANDER DISCIPEL, ENDE SY QUAMEN TOT HET GRAF.

4 ENDE DESE TWEE LIEPEN TE GELYK: ENDE DE ANDER DISCIPEL LIEP VOOR UYT SNELDER DAN PETRUS, ENDE QUAM EERST TOT HET GRAF.

5 ENDE ALS HY NEDER-BUKTE, SAGH HY DE DOECKEN LIGGEN, NOCHTANS EN GING HY [DAER] NIET IN.

6 SIMON PETRUS DAN QUAM ENDE VOLGDE HEM, ENDE GING IN 'T GRAF, ENDE SAGH DE DOECKEN LIGGEN.

7 ENDE DEN SWEET-DOEK, DIE OP SYN HOOFT GEWEEST WAS [EN SAGH HY] NIET BY DE DOECKEN LIGGEN, MAER IN 'T BYSONDER IN EEN [ANDER] PLAETSE TE SAMEN GEROLT.

8 DOE GING DAN OOK D'ANDER DISCIPEL [DAER] IN, DIE EERST TOT HET GRAF GEKOMEN WAS, ENDE SAGH HET,

HET , ENDE GELOOFDE.

9 WANT SY EN WISTEN NOCH DE SCHRIFT NIET, DAT HY VAN DEN DOODEN MOEST OPSTAEN.

10 DE DISCIPELEN DAN GINGEN WEDEROM NA HUYS.

11 ENDE MARIA STONT BUYTEN BY 'T GRAF , WEENENDE. ALS SY DAN WEENDE, BUKTE SY IN 'T GRAF.

12 ENDE SAGH TWEE ENGELLEN IN WITTE [KLEEDEREN] SITTEN, EENEN AEN HET HOOFT, ENDE EENEN AEN DE VOETEN , DAER 'T LIGHAEM JESU GELEGEN HADDE.

13 ENDE DIE SEYDE TOT HAER ; VROUWE, WAT WEENT GY ; SY SEYDE TOT HAER : OM DAT SY MYNEN HEERE WECH-GENOMEN HEBBEN , ENDE IK EN WEET NIET , WAER SY HEM GELEGT HEBBEN.

14 ENDE ALS SY DIT GESEGT HADDE, KEERDE SY HAER ACHTERWAERTS, ENDE SAGH JESUM STAEN , ENDE SY EN WIST NIET DAT HET JESUS WAS.

15 JESUS SEYDE TOT HAER ; VROUWE, WAT WEENT GY ? WIEN SOEKT GY ? SY MEYNENDE DAT HET DE HOVENIER WAS, SEYDE TOT HEM ; HEERE, SOO GY HEM [WECH] GEDRAGEN HEBT , SEGT MY WAER GY HEM GELEGT HEBT, ENDE IK SAL HEM WECH-NEMEN.

16 JESUS SEYDE TOT HAER ; MARIA. SY HAER OMKEERENDE SEYDE TOT HEM , RABBONI , 'T WELK IS GESEGT, MEESTER.

17 JESUS SEYDE TOT HAER ; EN RAEKT MY NIET AEN, WANT IK EN BEN NOCH NIET OP-GEVAREN TOT MYNEN VADER : MAER GAET HENEN TOT MYNE BROEDERS, ENDE SEGT HAER ; IK VARE OP TOT MYNEN VADER , ENDE UWEN VADER, ENDE [TOT] MYNEN GODT, ENDE UWEN GODT.

18 MARIA MAGDALENE GING ENDE BOODSCHAPTE DEN DISCIPELEN, DAT SY DEN HEERE GESIEN HADDE , ENDE [DAT] HY HAER DIT GESEGT HADDE.

19 ALS HET DAN AVONT WAS OP

CCC DEN

DEN SELVEN EERSTEN DAG DER WERKE, ENDE ALS DE DEUREN GESLOTEN WAREN, DAER DE DISCIPELEN VERGADERT WAREN OM DE VREESE DER JODEN, QUAM JESUS ENDE STONT IN 'T MIDDEN, ENDE SEYDE TOT HAER; VREDE ZY U-LIEDEN.

20 ENDE DIT GESEGT HEBBENDE TOONDE HY HAER SYNE HANDEN ENDE [SYNE] ZYDE. DE DISCIPELEN DAN WIERDEN VERBLYDT, ALS SY DEN HEERE SAGEN.

21 JESUS DAN SEYDE WEDEROM TOT HAER; VREDE ZY U-LIEDEN: GELYCKERWYS MY DE VADER GESONDEN HEEFT, SENDE IK OOK U-LIEDEN.

22 ENDE ALS HY DIT GESEGT HADDE, BLIES HY [OP HAER,] ENDE SEYDE TOT HAER; ONTFANGT DEN HEYLIGEN GEEST.

23 SOO GY YEMANTS SONDEN VERGEEFT, DIEN WORDENSE VERGEVEN: SOO GY YEMANTS [SONDEN] HOUDT, [DIEN] ZYNSE GEHOUDEN.

24 ENDE THOMAS, EEN VAN DE TWAELVE, GESEGT DIDYMUS, EN WAS MET HAER NIET DOE JESUS [DAER] QUAM.

25 DE ANDERE DISCIPELEN DAN SEYDEN TOT HEM; WY HEBBEN DEN HEERE GESIEN. DOCH HY SEYDE TOT HAER; INDIEN IK IN SYNE HANDEN NIET EN SIE HET TEECKEN DER NAGELN, ENDE MYNEN VINGER EN STEKE IN 'T TEECKEN DER NAGELN, ENDE STEKE MYNE HANT IN SYNE ZYDE, IK EN SAL GEENSINS GELOVEN.

26 ENDE NA ACHT DAGEN WAREN SYNE DISCIPELEN WEDEROM BINNEN, ENDE THOMAS MET HAER: [ENDE] JESUS QUAM ALS DE DEUREN GESLOTEN WAREN, ENDE STONDT IN 'T MIDDEN, ENDE SEYDE; VREDE ZY U-LIEDEN.

27 DAER NA SEYDE HY TOT THOMAS; BRENGT UWEN VINGER HIER, ENDE SIET MYNE HANDEN, ENDE BRENGT UWE HANT, ENDE STEEKTSE IN MYNE ZYDE, ENDE EN ZYT NIET

ON-

ONGELOVIG, MAER GELOVIG.

28 ENDE THOMAS ANTWOORDDE ENDE SEYDE TOT HEM; MYN HEERE, ENDE MYN GODT.

29 JESUS SEYDE TOT HEM; OM DAT GY MY GESIEN HEBT THOMA, SOO HEBT GY GELOOFT: SALIG [ZYNSE] DIE NIET EN SULLEN GESIEN HEBBEN, ENDE [NOCHTTANS] SULLEN GELOOFT HEBBEN.

30 JESUS DAN HEEFT NOCH WEL VELE ANDERE TEKENEN IN DE TEGENWOORDIGHEYDT SYNER DISCIPELEN GEDAEN, DIE NIET EN ZYN GESCHREVEN IN DIT BOEK.

31 MAER DESE ZYN GESCHREVEN, OP DAT GY GELOVET DAT JESUS IS DE CHRISTUS, DE SONE GODTS: ENDE OP DAT GY GELOVENDE HET LEVEN HEBBET IN SYNEN NAME.

HET XXI. CAPITTEL.

I CHRISTUS OPENBAERT HEM WEDEROM AEN SOMMIGE DISCIPELEN; DAER SY VISCHTEN. 6 ZEGENTSE MET EENEN SEER GROTEN VISCH-VANG, WAER DOOR SY HEM WORDEN KENNENDE. 7 PETRUS WERPT HEM SELVEN IN DE ZEE OM BY HEM TE KOMEN, ENDE D'ANDERE DISCIPELEN VOLGEN HEM MET HET SCHIP. 9 CHRISTUS EET HET MIDDAG-MAEL MET HAER. 15 ENDE VRAEGT PETRUM TOT DRIEMAEL TOE, OF HY HEM LIEF HADDE, ENDE BEVEELT HEM SYNE SCHAPEN TE WEYDEN. 18 VOORSEGT HEM, MET WAT DOOT HY GODT VERHEERLICKEN SOUDE. 20 BESTRAFT SYNE VRAGE AENGAENDE JOANNEM. 24 JOANNES BESLUYT SYNE EUANGELISCHE HISTORIE.

I **N**A DESEN OPENBAERDE JESUS HEMSELVEN WEDEROM DEN DISCIPELEN AEN DE ZEE VAN TIBERIAS. ENDE HY OPENBAERDE HEM ALDUS:

2 DAER WAREN TE SAMEN SIMON PETRUS, ENDE THOMAS GESEGT DIDYMUS, ENDE NATHANAEL, DIE VAN CANA IN GALILEA WAS, ENDE DE [SONEN] ZEBEDEI, ENDE TWEE ANDERE VAN SYNE DISCIPELEN.

3 SIMON PETRUS SEYDE TOT HAER; IK GA VISSCHEN. SY SEYDEN TOT HEM; WY GAEN OOK MET U. SY GINGEN UYT ENDE TRADEN TERSTONT IN 'T SCHIP, ENDE IN DIE NACHT EN VINGEN SY NIETS.

4 ENDE ALS HET NU MORGENSTONT GEWORDEN WAS, STONT JESUS OP DEN OEVER: DOCH DE DISCIPELEN EN WISTEN NIET DAT HET JESUS WAS.

5 JESUS DAN SEYDE TOT HAER; KINDERKENS, HEBT GY NIET EENIGE TOESPYSE? SY ANTWOORDDEN HEM; NEEN.

6 ENDE HY SEYDE TOT HAER; WERPT HET NET AEN DE RECHTER ZYDE VAN 'T SCHIP, ENDE GY SULT VINDEN. SY WIERPEN HET DAN, ENDE EN KONDEN HET SELVE NIET MEER TRECKEN, VAN WEGEN DE MENIGTE DER VISSCHEN.

7 DE DISCIPEL DAN WELCKEN JESUS LIEF HADDE, SEYDE TOT PETRUM; HET IS DE HEERE. SIMON PETRUS DAN HORENDE DAT HET DE HEERE WAS, OMGORDDE HET OPPER-KLEET, (WANT HY WAS NAEKT) ENDE WIERP HEMSELVEN IN DE ZEE.

8 ENDE DE ANDERE DISCIPELEN QUAMEN MET HET SCHEEPKEN (WANT SY EN WARE NIET VERRE VAN HET LANT, MAER ONTRENT TWEE HONDERT ELLEN) SLEPENDE HET NET MET DE VISSCHEN.

9 ALS SY DAN AEN 'T LANT GEGAEN WAREN, SAGEN SY EEN KOOL-VYER LIGGEN, ENDE VISCH DAER OP LIGGEN, ENDE BROOT.

10 JESUS SEYDE TOT HAER; BRENGT VAN DE VISSCHEN DIE GY NU GEVANGEN HEBT.

11 SIMON PETRUS GING OP, ENDE TROK HET NET OP HET LANT, VOL GROTE VISSCHEN, [TOT] HONDERT DRIE ENDE VYFTIG: ENDE HOEWEL'ER SOO VELE WAREN SOO EN SCHEURDE HET NET NIET.

12 JESUS SEYDE TOT HAER; KOMT HERWAERTS, HOUDT HET MIDDAGMAEL. ENDE NIEMANT VAN DE DISCIPELEN EN DURFDE HEM VRAGEN; WIE ZYT GY? WETENDE DAT HET DE HEERE WAS.

13 JESUS DAN QUAM, ENDE NAM HET

HET BROOT, ENDE GAF HET HAER, ENDE DEN VISCH DESGELYKS.

14 DIT WAS NU DE DERDE-MAEL, DAT JESUS SYNE DISCIPELEN, GEOPENBAERT IS, NA DAT HY VAN DEN DOODEN OP-GEWECKT WAS.

15 DOE SY DAN HET MIDDAGMAEL GEHOUDEN HADDEN, SEYDE JESUS TOT SIMON PETRUS; SIMON JONA [SOON,] HEBT GY MY LIEVER DAN DESE? HY SEYDE TOT HEM; JA, HEERE, GY WEET DAT IK U LIEF HEBBE. HY SEYDE TOT HEM; WEYDT MYNE LAMMEREN.

16 HY SEYDE WEDEROM TOT HEM TEN TWEEDEMAEL; SIMON JONA [SOON,] HEBT GY MY LIEF? HY SEYDE TOT HEM; JA, HEERE, GY WEET DAT IK U LIEF HEBBE. HY SEYDE TOT HEM; HOEDT MYNE SCHAPEN.

17 HY SEYDE TOT HEM TEN DERDEN-MAEL; SIMON JONA [SOON,] HEBT GY MY LIEF? PETRUS WIERT BEDROEFT, OM DAT HY TEN DERDEN-MAEL TOT HEM SEYDE; HEBT GY MY LIEF? ENDE SEYDE TOT HEM; HEERE GY WEET ALLE DINGEN, GY WEET DAT IK U LIEF HEBBE. JESUS SEYDE TOT HEM; WEYDT MYNE SCHAPEN.

18 VOORWAER, VOORWAER SEGGE IK U, DOE GY JONGER WAERT, GORDDET GY U SELVEN, ENDE WANDELDET ALWAER GY WILDET, MAER WANNEER GY SULT OUDT GEWORDEN ZYN, SOO SULT GY UWE HANDEN UYT-STRECKEN, ENDE EEN ANDER SAL U GORDEN, ENDE BRENGEN WAER GY NIET EN WILT.

19 ENDE DIT SEYDE HY, BETEECKENENDE MET HOEDANIGEN DOOT HY GODT VERHEERLICKEN SOUDE. ENDE DIT GESPROKEN HEBBENDE, SEYDE HY TOT HEM; VOLGT MY.

20 ENDE PETRUS HEM OMKEERENDE SAGH DEN DISCIPEL VOLGEN, WELKEN JESUS LIEF HADDE, DIE OOK IN 'T AVONTMAEL OP SYNE BORST GEVALLEN WAS, ENDE GESEGT HADDE, HEERE, WIE IS 'T DIE U VERRADEN SAL?

21 ALS PETRUS DESEN SAGH, SEYDE HY TOT JESUM, HEERE, MAER WAT [SAL] DESE;

22 JESUS SEYDE TOT HEM; INDIEN IK WIL DAT HY BLYVE TOT DAT IK KOMME, WAT GAET HET U AEN? VOLGT GY MY.

23 DIT WOORT DAN GING UYT ONDER DE BROEDEREN, DAT DESE DISCIPEL NIET EN SOUDE STERVEN. ENDE JESUS EN HADDE TOT HEM NIET GESEGT, DAT HY NIET STERVEN EN SOUDE: MAER, INDIEN IK WIL DAT HY BLYVE TOT DAT IK KOMME, WAT GAET HET U AEN?

24 DESE IS DE DISCIPEL DIE VAN DESE DINGEN GETUYGT, ENDE DESE DINGEN GESCHREVEN HEEFT: ENDE WY WETEN DAT SYN GETUYGENISSE WAERACHTIG IS.

25 ENDE DAER ZYN NOCH VELE ANDERE DINGEN, DIE JESUS GEDAEN HEEFT, WELCKE SOOSE ELK BYSONDER GESCHREVEN WIERDEN, IK ACHE DAT OOK DE WERELT SELVE DE GESCHREVENE BOECKEN NIET EN SOUDE VATTEN. AMEN.

EYNDE DES H. EUANGELIUMS,
NA [DE BESCHRYVINGE]
JOANNIS.

DE HANDELINGEN
DER
H. APOSTELN,
BESCHREVEN DOOR
L U C A M.

HET EERSTE CAPITTEL.

1 DE VOOR-REDEN LUCE, WAER DOOR HY DIT SYN TWEEDE BOEK VOEGT AEN SYN EUANGELIUM. 3 CHRISTUS VERKEERT NA SYN OPSTANDINGE VEERTIG DAGEN LANG MET SYNE APOSTELN. 4 BEVEELT HAER BINNEN JERUSALEM TE VERWACHTEN DE SENDINGE DES HEYLIGEN GEESTS. 6 BEANTWOORT HARE VRAGE, WANNEER HY 'T KONINGRYCK ISRAËLS SAL OPRECHTEN. 9 VAERT OP IN DEN HE MEL, DAT SY HET SIEN. 10 HET WELK TWEE ENGELN GETUYGEN, DIE OOK SYNE WEDER-KOMSTE VOOR-SEGGEN. 12 D'APOSTELN KEEREN WEDER NA JERUSALEM. 13 BLYVEN EENDRACHTIG IN 'T GEBEDT MET EENIGE VROUWEN, ENDE MET DE MOEDER CHRISTI. 15 PETRUS VERHAELT DE VOORSEGGINGEN OVER JUDAS ENDE SYNEN UYT-GANG. 21 ENDE VERMAENT EEN ANDER IN JUDAS PLAETSE TE STELLEN: TOT WELCKEN EYNDE TWEE WORDEN VOOR-GESTELT. 24 UYT DEN WELCKEN, NA HET GEBEDT, DOOR LOTINGE, MATTHIAS TOT EEN APOSTEL GEKOREN WORT.

I **H**ET EERSTE BOEK HEBBE IK GEMAECKT, O THEOPHILE! VAN AL 'T GENE DAT JESUS BEGONNEN HEEFT BEYDE TE DOEN ENDE TE LEEREN,

2 TOT OP DEN DAG IN WELCKEN HY OP-GENOMEN IS, NA DAT HY DOOR DEN HEYLIGEN GEEST AEN DE APOSTELN, DIE HY UYT-VERKOREN HADDE, BEVELEN HADDE GEGEVEN.

3 AEN WELCKE HY OOK, NA DAT HY GELEDEN HADDE, HEM SELVEN LEVENDIG VERTOONT HEEFT, MET VELE GEWISSE KEN-TEECKENEN, VEERTIG DAGEN LANG, ZYNDE VAN HAER GESIEN, ENDE SPREKENDE VAN DE DINGEN DIE HET KONINGRYCKE GODTS AENGAEN.

4 ENDE ALS HY MET [HAER] VERGADERT WAS, BEVAL HY HAER, DAT SY VAN JERUSALEM NIET SCHEYDEN EN SOUDEN, MAER VERWACHTEN DE BELOFTEN DES VADERS, DIE GY (SEYDE HY) VAN MY GEHOORT HEBT.

5 WANT JOANNES DOOPTE WEL MET WATER, MAER GY SULT MET DEN HEYLIGEN

CAP. I. DE HANDELINGEN
LIGEN GEEST GEDOOPT WORDEN, NIET
LANGE NA DESE DAGEN.

6 SY DAN, DIE TE SAMEN GEKOMEN
WAREN, VRAEGDEN HEM, SEGGENDE;
HEERE, SULT GY IN DESEN TYDT AEN
ISRAEL HET KONINGRYCK WEDER OP-
RECHTEN?

7 ENDE HY SEYDE TOT HAER; HET
EN KOMT U NIET TOE TE WETEN DE
TYDEN OFTE GELEGENTHEDEN, DIE
DE VADER IN SYN EYGENE MACHT GE-
STELT HEEFT.

8 MAER GY SULT ONTFANGEN DE
KRACHT DES HEYLIGEN GEESTS, DIE
OVER U KOMEN SAL: ENDE GY SULT MY-
NE GETUYGEN ZYN, SOO TE JERUSA-
LEM, ALS IN GEHEEL JUDEA ENDE SA-
MARIA, ENDE TOT AEN HET UYTERSTE
DER AERDE.

9 ENDE ALS HY DIT GESEGT HADDE,
WIERT HY OP-GENOMEN DAER SY HET
SAGEN, ENDE EEN WOLCKE NAM HEM
WECH VAN HAREN OOGEN.

10 ENDE ALSOO SY HARE OOGEN NA
DEN HEMEL HIELDEN, TERWYLE HY
HENEN VOER, SIET, TWEE MANNEN
STONDEN BY HAER IN WITTE KLEE-
DINGE:

11 WELCKE OOK SEYDEN; GY GA-
LILEESCHE MANNEN, WAT STAET GY
ENDE SIET OP NA DEN HEMEL: DESE
JESUS, DIE VAN U OP-GENOMEN IS IN
DEN HEMEL, SAL ALSOO KOMEN, GE-
LYCKERWYS GY HEM NA DEN HEMEL
HEBBET SIEN HENEN VAREN.

12 DOE KEERDEN SY WEDEROM NA
JERUSALEM VAN DEN BERG, DIE GE-
NAEMT WORT DEN OLYF- [BERG,]
WELCKE IS NABY JERUSALEM, LIGGEN-
DE [VAN DAER] EEN SABBATHS-REYSE.

13 ENDE ALS SY INGEKOMEN WA-
REN, GINGEN SY OP IN DE OPPER-ZAEL,
DAER SY BLEVEN, [NAMELIK] PETRUS
ENDE JACOBUS, ENDE JOANNES, ENDE
ANDREAS, PHILIPPUS ENDE THOMAS,
BARTHOLOMEUS ENDE MATTHEUS, JA-
COBUS ALPHEI [SONE,] ENDE SIMON
ZELOTES, ENDE JUDAS JACOBI [BROE-
DER.] DESE

14 DESE ALLE WAREN EENDRACHTELIK VOLHERDENDE IN HET BIDDEN ENDE SMEECKEN, MET DE VROUWEN, ENDE MARIA DE MOEDER JESU, ENDE MET SYNE BROEDEREN.

15 ENDE IN DESELVE DAGEN STONT PETRUS OP IN HET MIDDEN DER DISCIPELEN, ENDE SPRAK (DAER WAS NU EEN SCHARE BY EEN VAN ONTRENT HONDERT EN TWINTIG PERSONEN.)

16 MANNEN BROEDERS, DESE SCHRIFT MOEST VERVULT WORDEN, WELKE DE HEYLIGE GEEST DOOR DEN MONT DAVIDS VOOR-SEGHT HEEFT VAN JUDAS, DIE DE LEYTS-MAN GEWEEST IS DER GENE DIE JESUM VINGEN.

17 WANT HY WAS MET ONS GERECKENT, ENDE HADDE HET LOT DESER BEDIENINGE VERKREGEN.

18 DESE DAN HEEFT VERWORVEN EENEN ACKER DOOR DEN LOON DER ONGERECHTIGHEYT, ENDE VOORWAERTS OVER GEVALLEN ZYNDE IS MIDDEN OP-GEBORSTEN, ENDE ALLE SYNE INGEWANDEN ZYN UYT-GESTORT.

19 ENDE HET IS BEKENT GEWORDEN ALLEN DIE TE JERUSALEM WONEN, AL-
SOO DAT DIEN ACKER IN HAER EYGEN TALE GENOEMT WORT AKELDAMA, DAT IS, EEN ACKER DES BLOETS.

20 WANT DAER STAET GESCHREVEN IN HET BOECK DER PSALMEN; SYNE WOON-STEDE WORDE WOEST, ENDE DAER EN ZY NIEMANT, DIE IN DESELVE WONE. ENDE, EEN ANDER NEME SYN OPSIENDERS-AMPT.

21 HET IS DAN NODIG, DAT VAN DE MANNEN, DIE MET ONS OMGEGAEN HEBBEN ALLE DEN TYT, IN WELCKEN DE HEERE JESUS ONDER ONS IN ENDE UYT-GE GAEN IS,

22 BEGINNENDE VAN DEN DOOP JOANNIS, TOT DEN DAG TOE IN WELCKEN HY VAN ONS OP-GENOMEN IS, EEN DER SELVE MET ONS GETUYGE WORDE SYNER OP-STANDINGE.

23 ENDE SY STELDENDER TWEE, JOSEPH GENAEMT BARSABAS, DIE TOE-

CAP. IJ. DE HANDELINGEN
GENAEMT WAS JUSTUS, ENDE MAT-
THIAM.

24 ENDE SY BADEN ENDE SEYDEN;
GY HEERE, GY KENNER DER HERTEN
VAN ALLEN, WYST VAN DESE TWEE
EENEN AEN, DIEN GY UYT-VERKOREN
HEBT,

25 OM TE ONTFANGEN HET LOT
DESER BEDIENINGE ENDE APOSTEL-
SCHAPS, DAER VAN JUDAS AF-GEWE-
KEN IS, DAT HY HENEN GINGE IN SYN
EYGEN PLAETSE.

26 ENDE SY WIERPEN HARE LOTEN:
ENDE 'T LOT VIEL OP MATTHIAM, EN-
DE HY WIERT MET GEMEYNE TOE-
STEMMINGE TOT DE ELF APOSTELN
GEKOREN.

HET IJ. CAPITTEL.

DE HEYLIGE GEEST WORT MET SICHTBARE TEKE-
NEN OP DEN PINXSTER-DAG OVER DE APOSTELN UYT-
GESTORT. 4 WELCKE MET SYNE GAVEN VERVULT
ZYNDE SPREKEN DE GROTE DADEN GODS IN ALLERLEY
TALen. 5 WAER OVER BINNEN JERUSALEM ONDER
ALLERLEY NATIEN VAN VOLKEN BEROERTEN ONT-
STAET, SOO DAT SOMMIGE HAER VERWONDEREN, EN-
DE ANDERE DAER MEDE SPOTTEN. 14 PETRUS WEDER-
LEGT DE SPOTTERS, ENDE WYST AEN, DAT SULKS GE-
SCHIET IS NA DE VOORSEGGINGE DES PROPHETEN
JOËLS. 22 BEWYST UYT DE PSALMEN DAVIDS DAT JE-
SUS, DIEN SY GEKRUYST HADDEN, VAN DEN DOODEN
WAS OP-GESTAEN, GESETEN TER RECHTER HANDT
GODTS, ENDE VAN DAER DESE GAVEN HADDE UYT-GE-
STORT. 36 ENDE DAT HY OVERSULKS DE BELOOFDE
MESSIAS WAS. 37 WAER DOOR DE TOE-HOORDERS
VERSLAGEN ZYNDE, WORDEN VAN PETRO TOT BEKEE-
RINGE VERMAENT, ENDE WORDEN HARER DRIE DUY-
SENT GEDOOPT. 42 WELCKE VOLHERDEN IN DE LEE-
RE DER APOSTELN, ENDE OEFFENINGE DER GODTS-
DIENSTIGHEYT ENDE DER LIEFDE, HEBBENDE DE GOE-
DEREN GEMEYN. 47 ENDE DE GEMEYNTE NEEMT DA-
GELIKS TOE.

I ENDE ALS DE DAG DES PINCX-
STER- [FEESTS] VERVULT WERT,
WAREN SY ALLE EENDRACHTELIK BY-
EEN.

2 ENDE DAER GESCHIEDDE HAESTE-
LICK UYT DEN HEMEL EEN GELUYT,
GELYK ALS VAN EENEN GEWELDIGEN
GEDREVENEN WINT, ENDE VERVULDE
HET GEHEELE HUYS DAER SY SATEN.

3 ENDE VAN HAER WERDEN GE-
SIEN VERDEELDE TONGEN ALS VAN
VYER, ENDE HET SAT OP EEN YEGELIK
VAN HAER.

ENDE

4 ENDE SY WERDEN ALLE VERVULT MET DEN HEYLIGEN GEEST, ENDE BEGONDEN TE SPREKEN MET ANDERE TALEN, SOO ALS DE GEEST HAER GAF UYT TE SPREKEN.

5 ENDE DAER WAREN JODEN TE JERUSALEM WONENDE, GODT-VRUCHTIGE MANNEN VAN ALLEN VOLKE DER GE-NE DIE ONDER DEN HEMEL ZYN.

6 ENDE ALS DESE STEMME GESCHIET WAS, QUAM DE MENIGTE TE SAMEN, ENDE WIERT BEROERT: WANT EEN YE-GE-ELIK HOORDE HAER IN SYN EYGEN TA-LE SPREKEN.

7 ENDE SY ONTSETTEDEN HAER AL-LE, ENDE VERWONDERDEN HAER, SEG-GENDE TOT MALKANDEREN; SIET, EN ZYN NIET ALLE DESE, DIE DAER SPRE-KEN, GALILEERS?

8 ENDE HOE HOOREN WYSE EEN YE-GE-ELIK IN ONSE EYGEN TALEN, IN WELC-KE WY GEBOREN ZYN?

9 PARTHERS ENDE MEDERS, ENDE ELAMITEN, ENDE DIE INWOONDERS ZYN VAN MESOPTAMIA, ENDE JUDEA, ENDE CAPPADOCIA, PONTUS, ENDE ASIA,

10 ENDE PHRYGIA, ENDE PAMPHY-LIA, EGYPTEN, ENDE DE DEELEN LI-BYE, WELK BY CYRENEN [LIGT,] EN-DE UYT-LANDISCHE ROMEYNEN, BEY-DE JODEN ENDE JODEN GENOTEN.

11 CRETENSEN ENDE ARABIER, WY HORENSE IN ONSE TALEN DE GROTE WERCKEN GODTS SPREKEN.

12 ENDE SY ONTSETTEDEN HAER ALLE, ENDE WIERDEN TWYFFEL-MOE-DIG, SEGGENDE D'EEN TEGEN DEN ANDEREN; WAT WIL DOCH DIT ZYN?

13 ENDE ANDEREN SPOTTENDE SEY-DEN; SY ZYN VOL SOETEN WYNS.

14 MAER PETRUS STAENDE MET DE ELVE, VERHIEF SYNE STEMME, ENDE SPRAK TOT HAER; GY JOODTSCHER MAN-NEN, ENDE GY ALLE DIE TE JERUSALEM WONET, DIT ZY U BEKENT, ENDE LAET MYNE WOORDEN TOT UWE OOREN IN-GAEN. DDD 2 WANT

15 WANT DESE EN ZYN NIET DRONCKEN, GELYK GY VERMOEDT: WANT HET IS [EERST] DE DERDE URE VAN DEN DAG.

16 MAER DIT IS HET, DAT GESPROKEN IS DOOR DEN PROPHEET JOËL,

17 ENDE HET SAL ZYN IN DELAETSTE DAGEN (SEGT GODT,) IK SAL UYTSTORTEN VAN MYNEN GEEST OP ALLE VLEESCH: ENDE UWE SONEN ENDE UWE DOCHTERS SULLEN PROPHETEREN, ENDE UWE JONGELINGEN SULLEN GESICHTEN SIEN, ENDE UWE OUDE SULLEN DROOMEN DROOMEN.

18 ENDE OOK OP MYNE DIENSTKNECHTEN, ENDE OP MYNE DIENSTMAEGDEN, SAL IK IN DIE DAGEN VAN MYNEN GEEST UYT-STORTEN, ENDE SY SULLEN PROPHETEREN.

19 ENDE IK SAL WONDEREN GEVEN, IN DEN HEMEL BOVEN, ENDE TEECKENEN OP DER AERDEN BENEDEN, BLOET, ENDE VYER, ENDE ROOKDAMP.

20 DE SONNE SAL VERANDERT WORDEN IN DUYSTERNISSE, ENDE DE MANE IN BLOET, EER DAT DE GROTE ENDE DOORLUCHTIGE DAG DES HEEREN KOMT.

21 ENDE HET SAL ZYN, DAT EEN YEGELIK DIE DEN NAME DES HEEREN SAL AEN-ROEPEN, SALIG SAL WORDEN.

22 GY ISRAËLITISCHE MANNEN, HOORT DESE WOORDEN: JESUM DEN NAZARENER EENEN MAN VAN GODE ONDER U-LIEDEN BETOONT DOOR KRACHTEN ENDE WONDEREN, ENDE TEECKENEN, DIE GODT DOOR HEM GEDAEN HEEFT IN 'T MIDDEN VAN U, GELYK OOK GY SELVE WEEET.

23 DESEN, DOOR DEN BEPAELDEN RAET ENDE VOOR-KENNISSE GODTS OVER-GEGEVEN ZYNDE, HEBT GY GENOMEN, ENDE DOOR DE HANDEN DER ONRECHTVEERDIGE AEN 'T [KRUYS] GEHECHT, ENDE GEDOODET.

24 WELCKEN GODT OP-GEWEKT HEEFT, DE SMERTEN DES DOOTS ONTBONDEN

BONDEN HEBBENDE, ALSOO HET NIET MOGELICK EN WAS, DAT HY VAN DESELVE [DOOT] SOUDE GEHOUDEN WORDEN.

25 WANT DAVID SEGHT VAN HEM; IK SAG DEN HEERE ALLE TYT VOOR MY: WANT HY IS AEN MYNE RECHTER [HANT,] OP DAT IK NIET BEWEEGT EN WORDE.

26 DAEROM IS MYN HERTE VERBLYT, ENDE MYNE TONGE VERHEUGT HAER: JA OOCK MYN VLEESCH SAL RUSTEN IN HOPE:

27 WANT GY EN SULT MYNE ZIELE IN DE HELLE NIET VERLATEN, NOCH EN SULT UWEN HEILIGEN NIET [OVER] GEVEN OM VERDERVINGE TE SIEN.

28 GY HEBT MY DE WEGEN DES LEVENS BEKENT GEMAECKT: GY SULT MY VERVULLEN MET VERHEUGINGE DOOR UW' AENGESICHTE.

29 GY MANNEN BROEDERS, HET IS [MY] GEOORLOFT VRY UYT TOT U TE SPREKEN VAN DEN PATRIARCHE DAVID, DAT HY BEYDE GESTORVEN ENDE BEGRAVEN IS, ENDE SYN GRAF IS ONDER ONS TOT OP DESEN DAG.

30 ALSOO HY DAN EEN PROPHEET WAS, ENDE WIST DAT GODT HEM MET EEDE GESWOOREN HADDE, DAT HY UYT DE VRUCHT SYNER LENDEN, SOO VEEL HET VLEESCH AENGAET, DEN CHRISTUM VERWECKEN SOUDE, OM [HEM] OP SYNEN THROON TE SETTEN:

31 SOO HEEFT HY DIT VOORSIENDE GESPROKEN VAN DE OPSTANDINGE CHRISTI, DAT SYNE ZIELE NIET EN IS VERLATEN IN DE HELLE, NOCH SYN VLEESCH VERDERVINGE EN HEEFT GESIEN.

32 DESEN JESUM HEEFT GODT OPGEWEKT: WAER VAN WY ALLE GETUYGEN ZYN.

33 HY DAN DOOR DE RECHTER [HANT] GODTS VERHOOGT ZYNDE, ENDE DE BELOFTEN DES HEYLIGEN GEESTS ONTFANGEN HEBBENDE VAN

CAP. II. D E H A N D E L I N G E N
DEN VADER, HEEFT DIT UYT-GESTORT
DAT GY NU SIET ENDE HOORT.

34 WANT DAVID EN IS NIET OP-GE-
VAREN IN DE HEMELN: MAER HY
SEGT; DE HEERE HEEFT GESPROKEN
TOT MYNEN HEERE; SIT AEN MYNE
RECHTER [HANT,]

35 TOT DAT IK UWE VYANDEN SAL
GESET HEBBEN TOT EEN VOET-BANCK
UWER VOETEN.

36 SOO WETE DAN SEKERLIK HET
GANTSCH HUYS ISRAËLS, DAT GODT
HEM TOT EENEN HEERE EN CHRISTUM
GEMAEKT HEEFT, [NAMELIK] DESEN
JESUM DIEN GY GEKRUYST HEBT.

37 ENDE ALS SY [DIT] HOORDEN,
WIERDEN SY VERSLAGEN IN 'T HERTE,
ENDE SEYDEN TOT PETRUM, ENDE DE
ANDERE APOSTELN; WAT SULLEN WY
DOEN, MANNEN BROEDERS?

38 ENDE PETRUS SEYDE TOT HAER;
BEKEERT U, ENDE EEN YEGELIK VAN U
WERDE GEDOOPT IN DEN NAME JESU
CHRISTI, TOT VERGEVINGE DER SON-
DEN: ENDE GY SULT DE GAVE DES
HEYLIGEN GEESTS ONTFANGEN.

39 WANT U KOMT DE BELOFTE TOE,
ENDE UWEN KINDEREN, ENDE ALLEN
DIE DAER VERRE ZYN, SOO VELE ALS'ER
DE HEERE ONSE GODT TOE ROEPEN
SAL.

40 ENDE MET VEEL MEER ANDERE
WOORDEN BETUYGDE HY, ENDE VER-
MAENDE [SE,] SEGGENDE; WORT BE-
HOUDEN VAN DIT VERKEERT GE-
SLACHTE.

41 DIE DAN SYN WOORT GEERNE
AEN-NAMEN, WIERDEN GEDOOPT: EN-
DE DAER WIERDEN OP DIEN DAG [TOT
HAER] TOE-GEDAEN ONTRENT DRIE
DUYSENT ZIELEN.

42 ENDE SY WAREN VOLHERDENDE
IN DE LEERE DER APOSTELN, ENDE
IN DE GEMEYNSCHAP, ENDE IN DE
BREKINGE DES BROOTS, ENDE IN DE
GEBEDEN.

43 ENDE EEN VREESE QUAM OVER
ALLE ZIELE: ENDE VELE WONDEREN

ENDE

ENDE TEECKENEN GESCHIEDDEN DOOR DE APOSTELEN.

44 ENDE ALLE DIE GELOOFDEN, WAREN BY-EEN, ENDE HADDE ALLE DINGEN GEMEYN.

45 ENDE SY VERKOCHTEN [HARE] GOEDEREN ENDE HAVE, ENDE VERDEELDEN DESELVE AEN ALLEN, NA DAT ELK VAN NODEN HADDE.

46 ENDE DAGELIJS EENDRACHTELIJK IN DEN TEMPEL VOLHERDENDEN, ENDE VAN HUYS TOT HUYS BROOT BREKENDE, ATEN SY TE SAMEN MET VERHEUGINGE ENDE EENVOUDIGHEYT DES HERTEN:

47 ENDE PRESEN GODT, ENDE HADDEN GENADE BY HET GANTSCH VOLCK. ENDE DE HEERE DEDE DAGELIJS TOT DE GEMEYNTE DIE SALIG WIERDEN.

HET IIJ. CAPITTEL.

1 PETRUS GAENDE OP NA DEN TEMPEL, MET JOANNE, GENEEST EENEN KREUPEL-GEBORENEN. 9 WAER OVER 'T VOLK VERWONDERT ZYNDE TOE-LOOPT. 12 WELK PETRUS ONDER-RECHT, DAT DIT WERK NIET DOOR SYNE, MAER DOOR JESU CHRISTI KRACHT GESCHIEDT WAS. 14 DIEN SY GEDOOT HADDEN, ENDE DIE VAN DEN DOODEN WAS OPGESTAEN. 17 TROOST HAER, ENDE VERMAENTSE TOT BEKEERINGE. 20 OP DATSE DOOR HEM, DIE NU IN DEN HEMEL IS, ENDE VAN DAER WEDER KOMEN SAL, 22 NA HET GETUYGENISSE MOYSIS, 24 ENDE ALLER PROPHETEN, 25 DEN ZEGEN ABRAHAMS ONTFANGEN SOUDEN.

1 **P**ETRUS NU ENDE JOANNES GINGEN TE SAMEN OP NA DEN TEMPEL, ONTRENT DE URE DES GEBEDTS, ZYNDE DE NEGENDE [URE:]

2 ENDE EEN SEKER MAN, DIE KREUPEL WAS VAN SYNS MOEDERS LYVE, WIERT GEDRAGEN: WELCKEN SY DAGELIJS SETTEDEN AEN DE DEURE DES TEMPELS, GENAEMT DE SCHONE, OM EEN AELMOESSE TE BEGEEREN, VAN DE GENE DIE IN DEN TEMPEL GINGEN.

3 WELKE PETRUM ENDE JOANNEM SIENDE, ALS SY IN DEN TEMPEL SOUDEN INGAEN, BADT DAT HY EEN AELMOESSE MOCHTE ONTFANGEN.

4 ENDE PETRUS STERK OP HEM SIENDE, MET JOANNE, SEYDE; SIET OP ONS, ENDE

5 ENDE HY HIELT [DE OOGEN] OP HAER, VERWACHTENDE DAT HY YET VAN HAER SOUDE ONTFANGEN.

6 ENDE PETRUS SEYDE; SILVER ENDE GOUT EN HEBBE IK NIET: MAER HET GENE IK HEBBE DAT GEVE IK U; IN DEN NAME JESU CHRISTI DES NAZARENERS, STAET OP, ENDE WANDELT.

7 ENDE HEM GRYPENDE BY DE RECHTER HANDT, RECHTEDE [HEM] OP, ENDE TERSTONT WIERDEN SYNE VOETEN ENDE ENCKELEN VAST.

8 ENDE HY OP-SPRINGENDE STONT ENDE WANDELDE, ENDE GING MET HAER IN DEN TEMPEL, WANDELLENDE ENDE SPRINGENDE, ENDE LOVENDE GODT.

9 ENDE ALLE HET VOLK SAGH HEM WANDELEN ENDE GODT LOVEN.

10 ENDE SY KENDEN HEM DAT HY DIE WAS, DIE OM EEN AELMOESSE GESETEN HADDE AEN DE SCHONE POORTE DES TEMPELS: ENDE SY WIERDEN VERVULT MET VERBAESTHEYT ENDE ONTSETTINGE, OVER HET GENE DAT HEM GESCHIEET WAS.

11 ENDE ALS DE KREUPELE, DIE GESONT GEMAEKT WAS, [AEN] PETRUM ENDE JOANNEM VAST HIELT, LIEP ALLE HET VOLK GESAMENTLIK TOT HAER IN 'T VOOR-HOF, HET WELK SALOMONS [VOOR-HOF] GENAEMT WORT, VERBAEST ZYNDE.

12 ENDE PETRUS [DAT] SIENDE ANTWOORDE TOT HET VOLK, GY ISRAELITISCHE MANNEN, WAT VERWONDERT GY U OVER DIT? OFTE WAT SIET GY [SOO] STERK OP ONS, ALS OF WY DOOR ONSE EYGENE KRACHT OFTE GODT-SALIGHEYT DESEN HADDEN DOEN WANDELEN?

13 DE GODT ABRAHAMS, ENDE ISAACS, ENDE JACOBS, DE GODT ONSER VADEREN, HEEFT SYN KINT JESUM VERHEERLIKT, WELKEN GY OVERGELEVERT HEBT, ENDE HEBT HEM VERLOOCHENT VOOR HET AENGESICHT PILATI,

LATI, ALS HY CORDEELDE DAT MEN
[HEM] SOUDE LOS LATEN.

14 MAER GY HEBT DEN HEYLIGEN
ENDE RECHTVEERDIGEN VERLOO-
CHENT, ENDE HEBT BEGEERT DAT U
EEN, MAN DIE EEN DOOT-SLAGER WAS,
SOUDE GESCHONCKEN WORDEN:

15 ENDE DEN VORST DES LEVENS
HEBT GY GEDOODET, WELKEN GODT
OP-GEWEKT HEEFT UYT DEN DOODEN:
WAER VAN WY GETUYGEN ZYN.

16 ENDE DOOR 'T GELOVEN IN SY-
NEN NAME HEEFT SYNEN NAEM DE-
SEN GESTERKT, DIEN GY SIET ENDE
KENT: ENDE HET GELOVE DAT DOOR
HEM IS, HEEFT HEM DESE VOLMAECKTE
GESONTHEYT GEGEVEN, IN UWER AL-
LER TEGENWOORDIGHEYT.

17 ENDE NU, BROEDERS, IK WEET
DAT GY 'T DOOR ONWETENHEYT GE-
DAEN HEBT, GELYK ALS OOK UWE O-
VERSTE:

18 MAER GODT HEEFT ALSOO VER-
VULT, HET GENE HY DOOR DEN MONT
ALLER SYNER PROPHETEN TE VOREN
VERKONDIGT HADDE, DAT DE CHRIS-
TUS LYDEN SOUDE.

19 BETERT U DAN, ENDE BEKEERT
U, OP DAT UWE SONDEN MOGEN UYT-
GEWISCHT WORDEN: WANNEER DE TY-
DEN DER VERKOELINGE SULLEN GEKO-
MEN ZYN, VAN HET AENGESICHT DES
HEEREN,

20 ENDE HY GESONDEN SAL HEBBEN
JESUM CHRISTUM, DIE U TE VOREN GE-
PREDIKT IS;

21 WELCKEN DE HEMEL MOET
ONTFANGEN TOT DE TYDEN DER WE-
DER-OPRECHTINGE ALLER DINGEN,
DIE GODT GESPROKEN HEEFT DOOR
DEN MONT ALLER SYNER HEYLIGE
PROPHETEN VAN [ALLE] EEUWE.

22 WANT MOSES HEEFT TOT DE
VADEREN GESEGT, DE HEERE UWE
GODT SAL U EENEN PROPHEET VER-
WECKEN UYT UWE BROEDEREN GELYCK
MY: DIEN SULT GY HOREN, IN ALLES
WAT HY TOT U SPREKEN SAL.

E E E

ENDE

23 ENDE HET SAL GESCHIEDEN, DAT ALLE ZIELE DIE DESEN PROPHEET NIET EN SAL GEHOORT HEBBEN, UYT-GE-ROEYT SAL WORDEN UYT DEN VOLCKE.

24 ENDE OOK ALLE DE PROPHETEN VAN SAMUEL AEN, ENDE DIE DAER NA [GEVOLGT ZYN,] SOO VELE ALS'ER HEBBEN GESPROKEN, DIE HEBBEN OOK DESE DAGEN TE VOREN VERKONDIGT.

25 GY-LIEDEN ZYT KINDEREN DER PROPHETEN, ENDE DES VERBONTS, 'T WELK GODT MET ONSE VADEREN OP-GERECHT HEEFT, SEGGENDE TOT ABRAHAM; ENDE IN UWEN ZADE SULLEN ALLE GESLACHTEN DER AERDE GEZEGENT WORDEN.

26 GODT OP-GEWECKT HEBBENDE SYN KINT JESUM, HEEFT DEN SELVEN EERST TOT U GESONDEN, DAT HY U-LIEDEN ZEGENEN SOUDE DAER IN DAT HY EEN YEGELIK [VAN U] AF-KEERE VAN UWE BOOSHEDEN.

HET IV. CAPITTEL.

I D'OVERSTE DER JODEN SETTEN PETRUM ENDE JOANNEM GEVANGEN. 5 WAER OVER DE GEHEELE RAET VERGADERT. 7 VAN WELCKEN SY WORDEN ONDERVRAEGT OVER DE GENESINGE DES KREUPELEN. 8 PETRUS BETUYGT DAT HET SELVE GESCHIEDT IN DEN NAME JESU. 11 ENDE DAT DESE IS DE STEEN VAN DE BOUW-LIEDEN VERWORPEN. 12 DOCH DAT IN GEENEN ANDEREN SALIGHEYT EN IS. 13 DE RAET, HOEWEL, OVERTUYGT ZYNDE VAN DIT WONDER-WERK, VERBIEDT NOCHTANS HAER IN DEN NAME JESU TE PREDIKEN. 19 HET WELK SY VERKLAREN NIET TE KONNEN LATEN. 21 WORDEN DAER NA MET HARDE DREYGINGEN ONTSLAGEN. 23 VERHALEN DEN HAREN WAT HAER WAS GESCHIEDT. 24 DIE GODT BIDDEN OM BESCHERMINGE, VRYMOEDIGHEYT, ENDE ZEGEN TOT DE PREDICATIE DES WOORTS. 31 ENDE GODT VERHOORT HAER MET EEN AERT-BEVINGE. 32 DE EEN-DRACHTIGHEYT ENDE LIEFDE DER GELOVIGE, DIE HARE GOEDEREN VERKOCHTEN TOT ONDER-HOUT DER BEHOEFTE. 36 HET WELK OOK BARNABAS HEEFT GEDAEN.

I ENDE TERWYLE SY TOT HET VOLK SPRAKEN QUAMEN DAER OVER TOT HAER DE PRIESTERS ENDE DE HOOFT-MAN DES TEMPELS, ENDE DE SADDUCEEN.

2 SEER T'ONVREDEN ZYNDE; OM DAT SY HET VOLK LEERDEN, ENDE VERKONDIGDEN IN JESU DE OPSTANDINGE UYT DEN DOODEN.

3 ENDE SLOEGEN DE HANDEN AEN HAER,

HAER, ENDE SETTEDENSE IN BEWARINGE TOT DEN ANDEREN DAG. WANT HET WAS NU AVONT.

4 ENDE VELE VAN DE GENE DIE HET WOORT GEHOORT HADDEN, GELOOFDEN: ENDE HET GETAL DER MANNEN WIERT ONTRENT VYF DUYSENT.

5 ENDE HET GESCHIEDDE DES ANDEREN DAEGS DAT HARE OVERSTE, ENDE OUDERLINGEN ENDE SCHRIFTGELEERDEN TE JERUSALEM VERGADERDEN:

6 ENDE ANNAS DE HOGE-PRIESTER, ENDE CAJAPHAS, ENDE JOANNES, ENDE ALEXANDER, ENDE SOO VELE DAER VAN HET HOGE-PRIESTERLIK GESLACHTE WAREN.

7 ENDE ALS SYSE IN HET MIDDEN GESTELT HADDEN, VRAEGDEN SY; DOOR WAT KRACHT, OFTE DOOR WAT NAME HEBT GY-LIEDEN DIT GEDAEN?

8 DOE SEYDE PETRUS, VERVULT ZYNDE MET DEN HEYLIGEN GEEST, TOT HAER; GY OVERSTE DES VOLKS, ENDE GY OUDERLINGEN ISRAËLS,

9 ALSOO WY HEDEN RECHTELIK ONDER-SOCHT WORDEN OVER DE WELDAET AEN EEN KRANCK MENSCH [GESCHIET,] WAER DOOR HY GESONT GEWORDEN IS:

10 SOO ZY U ALLEN KENLIK, ENDE DEN GANTSCHEN VOLCKE ISRAËLS, DAT DOOR DEN NAME JESU CHRISTI DES NAZARENERS, DIEN GY GEKRUYST HEBT, WELCKEN GODT VAN DEN DOODEN HEEFT OPGEWEKT, DOOR HEM [SEGGE IK] STAET DESE HIER VOOR U GESONT.

11 DESE IS DE STEEN, DIE VAN U DE BOUW-LIEDEN VERACHT IS, WELCKE TOT EEN HOOFT DES HOEKS GEWORDEN IS.

12 ENDE DE SALIGHEYT EN IS IN GEENEN ANDEREN. WANT DAER EN IS OOK ONDER DEN HEMEL GEENEN ANDEREN NAEM, DIE ONDER DE MENSCHEN GEGEVEN IS, DOOR WELCKEN

CAP. IV. D E H A N D E L I N G E N
WY MOETEN SALIG WORDEN.

13 SY NU SIENDE DE VRYMOEDIGHEYT PETRI ENDE JOANNIS, ENDE VERNEMENDE DAT SY ONGELEERDE ENDE SLECHTE MENSCHEN WAREN, VERWONDERDEN HAER, ENDE KENDEN HAER DAT SY MET JESU GEWEEST WAREN.

14 ENDE SIENDE DEN MENSCHEN BY HAER STAEN DIE GENESEN WAS, EN HADDEN SY NIET DAER TEGEN TE SEGGEN.

15 ENDE HAER GEBODEN HEBBENDE UYT TE GAEN BUYTEN DEN RAET, OVERLEYDEN SY MET MALKANDEREN,

16 SEGGENDE, WAT SULLEN WY DESE MENSCHEN DOEN? WANT DATTER EEN BEKENT TEECKEN DOOR HAER GESCHIEDT, IS OPENBAER ALLEN DIE TE JERUSALEM WONEN, ENDE WY EN KONNEN 'T NIET LOOCHENEN.

17 MAER OP DAT HET NIET MEER ENDE MEER ONDER HET VOLK VERSPREYD EN WORDE, LAET ON S HAER SCHERPELIK DREYGEN, DAT SY NIET MEER TOT EENIG MENSCHEN IN DESEN NAEM EN SPREKEN.

18 ENDE ALS SYSE GEROEPEN HADDEN SEYDEN SY HAER AEN, DAT SY GANTSCHELIK NIET EN SOUDEN SPREKEN, NOCH LEEREN, IN DEN NAME JESU.

19 MAER PETRUS ENDE JOANNES ANTWOORDENDE SEYDE TOT HAER; OORDEELT GY, OF HET RECHT IS VOOR GODT, U-LIEDEN MEER TE HOREN DAN GODT.

20 WANT WY EN KONNEN NIET LATEN TE SPREKEN HET GENE WY GESIEN ENDE GEHOORT HEBBEN.

21 MAER SY DREYGDENSE NOCH MEER, ENDE LIETENSE GAEN, NIETS VINDENDE HOE SYSE STRAFFEN SOUDEN, OM DES VOLKS WILLE: WANT SY VERHEERLIKTE ALLE GODT OVER HET GENE DATTER GESCHIEDT WAS.

22 WANT DE MENSCHEN WAS MEER DAN VEERTIG JAREN OUT, AEN WELKEN DIT TEKEN DER GENESINGE GESCHIEDT WAS. ENDE

23 ENDE SY LOS GELATEN ZYNDE QUAMEN TOT DEN HAREN, ENDE VERKONDIGDEN AL WAT DE OVER-PRIESTERS ENDE DE OUDERLINGEN TOT HAER GESEGT HADDEN.

24 ENDE ALS DESE [DAT] HOORDEN, HIEVEN SY EENDRACHTELIK [HARE] STEMME OP TOT GODT, ENDE SEYDEN; HEERE, GY ZYT DE GODT, DIE GEMAEKT HEBT DEN HEMEL, ENDE DE AERDE, ENDE DE ZEE, ENDE ALLE DINGEN DIE IN DESELVE ZYN.

25 DIE DOOR DEN MONT DAVIDS UWES KNECHTS GESEGT HEBT; WAEROM WOEDEN DE HEYDENEN, ENDE HEBBEN DE VOLCKEN YDELE DINGEN BEDACHT?

26 DE KONINGEN DER AERDE ZYN [T'SAMEN] OP-GESTAEN, EN DE OVERSTE ZYN BY-EEN VERGADERT, TEGEN DEN HEERE, ENDE TEGEN SYNEN GESALFDEN.

27 WANT IN DER WAERHEYT ZYN VERGADERT TEGEN UW' HEYLIG KINT JESUM, WELCKE GY GESALFT HEBT, BEYDE HERODES ENDE PONTIUS PILATUS, MET DE HEYDENEN ENDE DE VOLCKEN ISRAËLS:

28 OM TE DOEN AL WAT UWE HANT ENDE UWEN RAEDT TE VOREN BEPAELT HADDE DAT GESCHIEDEN SOUDE.

29 ENDE NU [DAN,] HEERE, SIET OP HARE DREYGINGEN, ENDE GEEFT UWEN DIENST-KNECHTEN MET ALLE VRYMOEDIGHEYT UW' WOORT TE SPREKEN.

30 DAER IN, DAT GY UWE HANT UYT-STRECKET TOT GENESINGE, ENDE DAT TEECKENEN ENDE WONDEREN GESCHIEDEN DOOR DEN NAEM VAN UW' HEYLIG KINT JESUS.

31 ENDE ALS SY GEBEDEN HADDEN, WIERT DE PLAETSE, IN WELCKE SY VERGADERT WAREN, BEWEEGT. ENDE SY WIERDEN ALLE VERVULT MET DEN HEYLIGEN GEEST, ENDE SPRAGEN HET WOORT GODTS MET VRYMOEDIGHEYT.   EEE 3   ENDE

32 ENDE DER MENIGTE VAN DE GENE DIE GELOOFDEN WAS EEN HERTE ENDE [EEN] ZIELE: ENDE NIEMANT EN SEYDE DAT YET VAN HET GENE HY HADDE, SYN EYGEN WARE, MAER ALLE DINGEN WAREN HAER GEMEYN.

33 ENDE DE APOSTELEN GAVEN MET GROTE KRACHT GETUYGENISSE VAN DE OPSTANDINGE DES HEEREN JESU: ENDE DAER WAS GROTE GENADE OVER HAER ALLE.

34 WANT DAER EN WAS OOK NIEMANT ONDER HAER DIE GEBREK HADDE. WANT SOO VELE ALS'ER BESITTERS WAREN VAN LANDEN OFTE HUYSEN, DIE VERKOCHTEN SY, ENDE BRACHTEN DEN PRYS DER VERKOCHTE [GOEDEREN,] ENDE LEYDDEN [DIEN] AEN DE VOETEN DER APOSTELEN.

35 ENDE AEN EEN YEGELIK WIERT UYT-GEDEELT NA DAT ELK VAN NODE HADDE.

36 ENDE Joses, VAN DE APOSTELEN TOE-GENAEMT BARNABAS (HET WELK IS OVER-GESET ZYNDE, EEN SONE DER VERTROOSTINGE) EEN LEVYT, VAN GEBOORTE UYT CYPREN,

37 ALSOO HY EENEN ACKER HADDE, VERKOCHT [DIEN,] ENDE BRACHT HET GELT, ENDE LEYDDE HET AEN DE VOETEN DER APOSTELEN.

HET V. CAPITTEL.

I ANANIAS WORT VAN WEGEN SYNE GEVEYNSTHEYT ENDE LEUGEN VAN PETRO BESTRAFT, ENDE VAN GODT MET EEN HAESTIGE DOODT GESTRAFT. 7 DESGELYKS OOK SAPPHIRA SYN WYF. 12 VELE WONDER-WERCKEN GESCHIEDEN AEN DE KRANCKE ENDE BESETENE DOOR DE APOSTELEN ENDE OOK DOOR DE SCHADUWE PETRI. 17 DE APOSTELEN WORDEN GEVANGEN. 19 ENDE DOOR EENEN ENGEL VERLOST. 21 DE JOODTSCHER RAEDT VERGADERT ZYNDE SENDT OM HAER TE HALEN, MAER VINDEN DEN KERCKER LEDIG. 26 SY WORDEN UYT DEN TEMPEL GEHAELT, ENDE WEDEROM VOORDEN RAEDT GEBRACHT. 29 BY DEN WELCKEN SY HAER VERANTWOORDEN, ENDE GETUYGEN VAN CHRISTO ENDE SYNE OPSTANDINGE. 33 DE RAEDT NEEMT VOOR HAER TE DOODEN. 34 MAER OP GAMALIELS WAERSCHOUWINGE WORDEN SY LOS GELATEN. 40 DOCH EERST GEGEESSELT ZYNDE. 41 WAER OVER SY HAER VERBLYDEN, ENDE EVEN VRYMOEDIG IN 'T PREDIKEN VOORTGAEN.

I ENDE EEN SEKER MAN MET NAME ANANIAS, MET SAPPHIRA SYN WYF,

WYF, VERKOCHT EEN HAVE:

2 ENDE ONTTROCK VAN DEN PRYS, OOK MET MEDE-WETEN SYNS WYFS: ENDE BRACHT EEN SEKER DEEL, ENDE LEYDE [DAT] AEN DE VOETEN DER APOSTELEN.

3 ENDE PETRUS SEYDE; ANANIA, WAEROM HEEFT DE SATAN UW' HERTE VERVULT, DAT GY DEN HEYLIGEN GEEST LIEGEN SOUDET, ENDE ONTTRECKEN VAN DEN PRYS DES LANTS?

4 SOO HET GEBLEVEN WARE, EN BLEEF HET NIET UWE? ENDE VERKOCHT ZYNDE, EN WAS HET NIET IN UWE MACHT? WAT IS HET DAT GY DESE DAET IN UW' HERTE HEBT VOORGENOMEN? GY EN HEBT DEN MENSCHEN NIET GELOGEN, MAER GODE.

5 ENDE ANANIAS DESE WOORDEN HORENDE VIEL NEDER, ENDE GAF DEN GEEST. ENDE DAER QUAM GROTE VREESE OVER ALLE DIE DIT HOORDEN.

6 ENDE DE JONGELINGEN OPSTAENDE SCHIKTEN HEM TOE, ENDE DROEGEN [HEM] UYT, ENDE BEGROEVEN [HEM.]

7 ENDE HET WAS ONTRENT DRIE UREN DAER NA, DAT OOK SYN WYF DAER IN QUAM, NIET WETENDE WAT-TER GESCHIEF WAS:

8 ENDE PETRUS ANTWOORDDE HAER; SEGT MY, HEBT GY-LIEDEN HET LANT VOOR SOO VEEL VERKOCHT? ENDE SY SEYDE; JA, VOOR SOO VEEL.

9 ENDE PETRUS SEYDE TOT HAER; WAT IS HET DAT GY ONDER U HEBT OVER-EEN GESTEMT TE VERSOECKEN DEN GEEST DES HEEREN? SIET DE VOETEN DER GENE DIE UWE MAN BEGRAVEN HEBBEN ZYN VOOR DE DEURE, ENDE SULLEN U UYT-DRAGEN.

10 ENDE SY VIEL TERSTONT NEDER VOOR SYNE VOETEN, ENDE GAF DEN GEEST. ENDE DE JONGELINGEN INGEKOMEN ZYNDE VONDENSE DOOT, ENDE DROEGEN [SE] UYT, ENDE BEGROEVEN [SE] BY HAREN MAN.

11 ENDE DAER QUAM GROTE VREESE

SE

CAP. V. DE HANDELINGEN
SE OVER DE GEHEELE GEMEYNTE, EN-
DE OVER ALLE DIE DIT HOORDEN.

12 ENDE DOOR DE HANDEN DER
APOSTELN GESCHIEDDEN VELE TEEC-
KENEN ENDE WONDEREN ONDER 'T
VOLK: ENDE SY WAREN ALLE EEN-
DRACHTELIK IN HET VOOR-HOF SALO-
MONS.

13 ENDE VAN DE ANDERE EN DURF-
DE NIEMANT SICH BY HAER VOEGEN:
MAER 'T VOLK HIELTSE IN GROOT-
ACHTINGE.

14 ENDE DAER WIERDENDER MEER
ENDE MEER TOE-GEDAEN, DIE DEN
HEERE GELOOFDEN, MENIGTEN BEYDE
VAN MANNEN ENDE VAN VROUWEN.

15 ALSOO DAT SY DE KRANCKE UYT-
DROEGEN OP DE STRATEN, ENDE LEY-
DEN OP BEDDEN ENDE BEDDEKENS; OP
DAT ALS PETRUS QUAM, OOK MAER DE
SCHADUWE YEMANT VAN HAER BE-
SCHADUWEN MOCHTE.

16 ENDE OOK DE MENIGTE UYT DE
OMLIGGENDE STEDEN QUAMEN GESA-
MENTLIK TE JERUSALEM, BRENGENDE
KRANCKE, ENDE DIE VAN ONREYNE
GEESTEN GEQUELT WAREN: WELCKE
ALLE GENESEN WIERDEN.

17 ENDE DE HOGE-PRIESTER STONT
OP, ENDE ALLE DIE MET HEM WAREN
(WELCKE WAS DE SECTE DER SADDU-
CEEN) ENDE WIERDEN VERVULT MET
NYDIGHEYT.

18 ENDE SLOEGEN HARE HANDEN
AEN DE APOSTELN, ENDE SETTEDEN-
SE IN DE GEMEYNE GEVANGENISSE.

19 MAER DE ENGEL DES HEEREN
OPENDE DES NACHTS DE DEUREN DER
GEVANGENISSE, ENDE LEYDDESE UYT,
ENDE SEYDE;

20 GAET HENEN, ENDE STAET, EN-
DE SPREEKT IN DEN TEMPEL TOT HET
VOLK ALLE DE WOORDEN DESES LE-
VENS.

21 ALS SY NU [DIT] GEHOORT HAD-
DEN, GINGEN SY TEGEN DEN MOR-
GEN-STONT IN DEN TEMPEL, ENDE
LEERDEN. MAER DE HOGE-PRIESTER,
ENDE

ENDE DIE MET HEM WAREN, GEKOMEN ZYNDE RIEPEN DEN RAEDT TE SAMEN, ENDE ALLE DE OUDTSTE DER KINDEREN ISRAËLS, ENDE SONDEN NA DEN KERCKER, OM HAER TE HALEN.

22 DOCH ALS DE DIENAERS DAER QUAMEN, EN VONDEN SY HAER IN DE GEVANGENISSE NIET, MAER KEERDEN WEDEROM, ENDE BOODSCHAPTEN [DIT,]

23 SEGGENDE, WY VONDEN WEL DEN KERCKER MET ALLE VERSEKERTHEYDT TOE - GESLOTEN, ENDE DE WACHTERS BUYTEN STAENDE VOOR DE DEUREN, MAER ALS WY [DIE] GEOPENT HADDEN, EN VONDEN WY NIEMANT DAER BINNEN.

24 DOE NU DE [HOGE -] PRIESTER, ENDE DE HOOFT - MAN DES TEMPELS, ENDE DE OVER - PRIESTERS DESE WOORDEN HOORDEN, WIERDEN SY TWYFELMOEDIG OVER HAER, WAT DOCH DIT WORDEN SOUDE.

25 ENDE DAER QUAM EEN, ENDE BOODSCHAPTE HAER, SEGGENDE; SIET, DE MANNEN DIE GY IN DE GEVANGENISSE GESET HEBT, STAEN IN DEN TEMPEL, ENDE LEEREN HET VOLK.

26 DOE GING DE HOOFT - MAN HENEN, MET DE DIENAREN, ENDE BRACHTSE, [DOCH] NIET MET GEWELT. (WANT SY VREESDEN 'T VOLK, OP DAT SY NIET GESTEENIGT EN WIERDEN.)

27 ENDE ALS SY HAER GEBRACHT HADDEN, STELDEN SYSE VOOR DEN RAEDT: ENDE DE HOGE - PRIESTER VRAEGDE HAER, ENDE SEYDE;

28 HEBBEN WY U NIET ERNSTLIK AENGESGT, DAT GY IN DESEN NAME NIET EN SOUDET LEEREN? ENDE SIET, GY HEBT MET DESE UWE LEERE JERUSALEM VERVULT, ENDE GY WILT HET BLOET DESES MENSCHEN OVER ONS BRENGEN.

29 MAER PETRUS ENDE DE APOSTELEN ANTWOORDDEN, ENDE SEYDEN; MEN MOET GODE MEER GEHOORSAEM ZYN DAN DE MENSCHEN.

30 DE GODT ONSER VADEREN HEEFT
FFF JESUM

JESUM OP-GEWEKT, WELCKEN GY OM-
GEBRACHT HEBT, HANGENDE [HEM]
AEN HET HOUT.

31 DESEN HEEFT GODT DOOR SYNE
RECHTER [HANT] VERHOOGT [TOT]
EENEN VORST ENDE SALIGMAKER, OM
ISRAËL TE GEVEN BEKEERINGE ENDE
VERGEVINGE DER SONDEN.

32 ENDE WY ZYN SYNE GETUYGEN
VAN DESE WOORDEN: ENDE OOK DE
HEYLIGE GEEST, WELCKEN GODT GE-
GEVEN HEEFT DEN GENEN DIE HEM
GEOHOORSAEM ZYN.

33 ALS SY NU [DIT] HOORDEN BER-
STEDE HAER [HET HERTE,] ENDE HIEL-
DEN RAET OM HAER TE DOODEN.

34 MAER EEN SEKER PHARIZEUS
STONT OP IN DEN RAEDT, MET NAME
GAMALIEL, EEN LEERAER DER WET,
IN WEERDE GEHOUDEN BY AL HET
VOLK, ENDE GEBOODT DAT MEN DE
APOSTELN EEN WEYNIG SOUDE DOEN
BUYTEN [STAEN.]

35 ENDE SEYDE TOT HAER; GY IS-
RAELITISCHE MANNEN, SIET VOOR U
WAT GY DOEN SULT, AENGAENDE DE-
SE MENSCHEN.

36 WANT VOOR DESE DAGEN STONT
THEUDAS OP, SEGGENDE DAT HY WAT
WAS, DIEN EEN GETAL VAN ONTRENT
VIER HONDERT MANNEN AENHING:
WELCKE IS OMGEBRACHT, ENDE ALLE
DIE HEM GEHOOR GAVEN ZYN VER-
STROYT, ENDE TOT NIET GEWORDEN.

37 NA HEM STONT OP JUDAS GALI-
LEUS, IN DE DAGEN DER BESCHRYVIN-
GE, ENDE MAEKTE VEEL VOLKS AFVAL-
LIG ACHTER HEM: ENDE DESE IS OOK
VERGAEN, ENDE ALLE DIE HEM GE-
HOOR GAVEN, ZYN VERSTROYT GEWOR-
DEN.

38 ENDE NU SEGGE IK U-LIEDEN,
HOUDT AF VAN DESE MENSCHEN, EN-
DE LAETSE [GAEN,] WANT INDIEN DE-
SEN RAEDT, OFTE DIT WERK UYT
MENSCHEN IS, SOO SAL 'T GEBROKEN
WORDEN.

39 MAER INDIEN 'T UYT GODT IS,
SOO

SOO EN KONDT GY DAT NIET BREKEN,
OP DAT GY NIET MISSCHIEN GEVONDEN
EN WORT OOK TEGEN GODT TE STRY-
DEN.

40 ENDE SY GAVEN HEM GEHOOR:
ENDE ALS SY DE APOSTELN TOT HAER
GEROEPEN HADDEN GEESSELDEN SY
[DESELVE,] ENDE GEBODEN [HAER]
DATSE NIET EN SOUDEN SPREKEN IN
DEN NAME JESU: ENDE LIETENSE
GAEN.

41 SY DAN GINGEN HENEN VAN 'T
AENGESICHT DES RAEDTS, VERBLYDT
ZYNDE DAT SY WAREN WEERDIG GE-
ACHT GEWEEST OM SYNS NAEMS WIL-
LE SMAETHEYT TE LYDEN.

42 ENDE SY EN HIELDEN NIET OP,
ALLE DAGEN IN DEN TEMPEL, ENDE
BY DE HUYSSEN TE LEEREN, ENDE JE-
SUM CHRISTUM TE VERKONDIGEN.

HET VI. CAPITTEL.

1 OM DE MURMURERINGE DER GRIECKSCHE TEGEN
DE HEBREEN, WORDEN VAN DE GEMEYNTE SEVEN DI-
AKENEN VERKOREN. 6 ENDE VAN DE APOSTELN DOOR
OPLEGGINGE DER HANDEN BEVESTIGT. 7 VELE BE-
GEVEN HAER TOT DE GEMEYNTE, OOK PRIESTERS. 8
STEPHANUS EEN UYT DE DIAKENEN DOET VELE MIRA-
KELN: ENDE DIE VAN DE SYNAGOGEN DER LIBERTI-
NEN ENDE ANDERE STAEN TEGEN HEM OP. 10 WIENS
GEEST ENDE WYSHEYT ALS SY NIET EN KONDEN TE-
GENSTAEN, TRECKEN SY HEM VOOR DEN RAEDT. 13
ENDE MAKEN VALSCHE GETUYGEN UYT, ENDE DIE BE-
SCHULDIGEN HEM VAN LASTERINGEN TEGEN DEN TEM-
PEL ENDE DE WET. 15 SYN AENGESICHT BLINKT GE-
LYK EENES ENGELS.

1 ENDE IN DE SELVE DAGEN, ALS
DE DISCIPELEN VERMENIGVUL-
DIGDEN, ONTSTONT EEN MURMURE-
RINGE DER GRIECKSCHE TEGEN DE HE-
BREEN, OM DAT HARE WEDUWEN IN
DE DAGELIKSCHE BEDIENINGE VER-
SUYMT WIERDEN.

2 ENDE DE TWAEELVE RIEPEN DE
MENIGTE DER DISCIPELEN TOT HAER,
ENDE SEYDEN; HET EN IS NIET BE-
HOORLIK DAT WY HET WOORT GODTS
NA-LATEN, ENDE DE TAFELN DIE-
NEN.

3 SIET DAN OM, BROEDERS, NA
SEVEN MANNEN UYT U, DIE [GOET]

GETUYGENISSE HEBBEN, VOL DES HEYLIGEN GEESTS ENDE DER WYSHEYT, WELCKE WY MOGEN STELLEN OVER DESE NODIGE SAKE.

4 MAER WY SULLEN VOLHERDEN IN DEN GEBEDE, ENDE IN DE BEDIENINGE DES WOORTS.

5 ENDE DIT WOORT BEHAEGDE ALLE DE MENIGTE: ENDE SY VERKOREN STEPHANUM, EENEN MAN VOL DES GELOOFS ENDE DES HEYLIGEN GEESTS, ENDE PHILIPPUM, ENDE PROCHORUM, ENDE NICANOREM, ENDE TIMONEM, ENDE PARMENAM, ENDE NICOLAUM, EENEN JODE-GENOOT VAN ANTIOCHIEN.

6 WELCKE SY VOOR DE APOSTELEN STELDEN: ENDE [DESE,] ALS SY GEBEDEN HADDEN, LEYDEN HAER DE HANDEN OP.

7 ENDE HET WOORT GODTS WIES, ENDE HET GETAL DER DISCIPELEN VERMENIGVULDIGDE TE JERUSALEM SEER: ENDE EEN GROTE SCHARE DER PRIESTEREN WIERT DEN GELOVE GEHOORSAEM.

8 ENDE STEPHANUS VOL GELOOFS ENDE KRACHTS, DEDE WONDEREN ENDE GROTE TEKENEN ONDER 'T VOLK.

9 ENDE DAER STONDEN OP, SOMMIGE DIE WAREN VAN DE SYNAGOGHE, GENAEMT DER LIBERTINEN, ENDE DER CYRENERS, ENDE DER ALEXANDRINEN, ENDE DER GENE DIE VAN CILICIA ENDE ASIA WAREN, ENDE TWISTEDEN MET STEPHANO.

10 ENDE SY EN KONDEN NIET WEDERSTAEN DE WYSHEYT ENDE DEN GEEST, DOOR WELCKEN HY SPRAK.

11 DOE MAEKTEN SY MANNEN UYT, DIE SEYDEN; WY HEBBEN HEM HOREN SPREKEN LASTERLICKE WOORDEN TEGEN MOSEM ENDE GODT.

12 ENDE SY BEROERDEN HET VOLK, ENDE DE OUDERLINGEN ENDE DE SCHRIFT-GELEERDE: ENDE [HEM] AEN VALLENDE GREPEN SY HEM, ENDE LEYDDEN [HEM] VOOR DEN RAET.

ENDE

13 ENDE STELDEN VALSCHE GETUYGEN, DIE SEYDEN; DESE MENSCHEN HOUDT NIET OPLASTERLICHE WOORDEN TE SPREKEN TEGEN DESE HEYLIGE PLAETSE, ENDE DE WET.

14 WANT WY HEBBEN HEM HOREN SEGGEN, DAT DESE JESUS DE NAZARENER DESE PLAETSE SAL VERBREKEN, ENDE [DAT] HY DE ZEDEN VERANDEREN SAL, DIE ONS MOSES OVERGELEVERT HEEFT.

15 ENDE ALLE DIE IN DEN RAET, SATEN, DE OOGEN OP HEM HOUDENDE, SAGEN SYN AENGESICHT ALS HET AENGESICHT EENES ENGELS.

HET VIJ. CAPITTEL.

1 STEPHANUS HEM VOOR DEN RAET VERANTWOORDENDE, VERHAELT HOE GODT ABRAHAM UYT CHALDEEN GELEYT, MET HEM ENDE SYN ZAET EEN VERBOND GEMAEKT, ENDE HAER HET LAND CANAAN BELOOFT HADDE. 9 DAT JOSEPH IN EGYPTEN VERKOCHT, ENDE ALDAER TOT EEN VORST GESTELT IS. 11 ENDE DAT JACOB, OM DEN DIEREN TYT MET SYN GESLACHTEN DAER GETROCKEN, ENDE GESTORVEN IS. 17 HOE SYNE NAKOMELINGEN DAER VERMENIGVULDIGT, ENDE WREDELIK GEHANDELT ZYN. 20 HOE MOSIS GEBOREN, WECH-GEWORPEN, ENDE VAN DE DOCHTER PHARAONIS OPGENOMEN ENDE OPGEVOEDT IS IN ALLE WYSEHEIT DER EGYPTENAREN. 23 DAT HY SYNE BROEDERS BESOECKT, ENDE SLAET DEN EGYPTENAER, DIE EEN VAN DESELVE VERONGELYKTE. 27 HET WELK HEM VERWETEN WORT. 29 ENDE DAEROM VLIEDT HY NA MADIAM. 30 WAER HEM GODT IN EENEN BRANDENDE DOORNEN-BOSCH VERSCHYNT, ENDE NA EGYPTEN SEND OM HET VOLK TE VERLOSSEN. 37 DIE VAN CHRISTO PROPHETEERT, 38 ENDE DE WET ONTFANGT. 39 HOE HET GULDEN KALF GEMAEKT WERT, ENDE DAER MEDE AFGODERYE BEDREVEN, ALS OOK MET MOLOCH. 44 HOE DEN TABERNAKEL ORGERECHT ENDE ONDER HAER GEWEEST IS TOT DE TYDEN SALOMONS, DIE DEN TEMPEL HEEFT GEBOUWT. 51 VERWYT HAER VOORDERS DAT SY IN HART-NECKIGHEIT ENDE WREETHYET HARE VADERS GELYK ZYN. 54 WAER OVER SY VERBITTERT WORDEN TEGEN HEM, ENDE HEM STEENIGEN: MAER HY DEN HEMEL OPEN SIENDE, BEVEELT CHRISTO SYNE ZIELE, BIDT VOOR HAER, ENDE ONTSLAEP.

1 ENDE DE HOGE-PRIESTER SEYDE;
ZYN DAN DESE DINGEN ALSOO?

2 ENDE HY SEYDE, GY MANNEN BROEDERS ENDE VADERS, HOORT TOE; DE GODT DER HEERLIKHEIT VERSCHEEN ONSEN VADER ABRAHAM [NOCH] ZYNDE IN MESOPOTAMIA, EER HY WOONDE IN CHARRAN:

3 ENDE SEYDE TOT HEM; GAET UYT

CAP. VIJ. . . D E H A N D E L I N G E N .
UW' LANT, ENDE UYT UW' MAEG-
SCHAP, ENDE KOMT IN EEN LANT DAT
IK U WYSEN SAL.

4 DOE GING HY UYT HET LANT DER
CHALDEEN, ENDE WOONDE IN CHAR-
RAN. ENDE VAN DAER, NA DAT SYN
VADER GESTORVEN WAS, BRACHT HY
HEM OVER IN DIT LANT, DAER GY NU
IN WONET.

5 ENDE HY EN GAF HEM GEEN ERF-
DEEL IN 'T SELVE, OOK NIET EENEN
VOET-STAP: ENDE BELOOFDE DAT HY
HEM HET SELVE TOT EEN BESITTINGE
GEVEN SOUDE, ENDE SYNEN ZADE NA
HEM, ALS HY [NOCH] GEEN KINT EN
HADDE.

6 ENDE GODT SPRAK ALSOO, DAT
SYN ZAET VREEMDELING ZYN SOUDE,
IN EEN VREEMT LANT, ENDE [DAT]
SY HET SOUDEN DIENSTBAER MAKEN,
ENDE QUALIK HANDELEN VIER HON-
DERT JAREN.

7 ENDE HET VOLK DAT SY DIENEN
SULLEN, SAL IK OORDEELEN, SPRAK
GODT. ENDE DAER NA SULLEN SY
UYTGAEN, ENDE SY SULLEN MY DIE-
NEN IN DESE PLAETSE.

8 ENDE HY GAF HEM HET VERBONT
DER BESNYDENISSE, ENDE ALSOO GE-
WAN HY ISAAC, ENDE BESNEET HEM
OP DEN ACHTSTEN DAG: ENDE ISAAC
[GEWAN] JACOB, ENDE JACOB DE
TWAELF PATRIARCHEN.

9 ENDE DE PATRIARCHEN, NYDIG
ZYNDEN VERKOCHTEN JOSEPH, [OM] NA
EGYPTEN [GEBRACHT TE WORDEN:]
ENDE GODT WAS MET HEM.

10 ENDE VERLOSTE HEM UYT ALLE
SYNE VERDRUCKINGEN, ENDE GAF
HEM GENADE ENDE WYSHEYT VOOR
PHARAO DEN KONING VAN EGYPTEN,
ENDE HY STELDE HEM TOT EEN OVER-
STE OVER EGYPTEN, ENDE SYN GEHEEL
HUYS.

11 ENDE DAER QUAM EEN HON-
GERS-NOOT OVER HET GEHEELE LANT
VAN EGYPTEN ENDE CANAAN, ENDE
GROTE BENAUWTHEYT: ENDE ONSE
VA-

VADERS EN VONDEN GEEN SPYSE.

12 MAER ALS JACOB HOORDE DAT IN EGYPTEN KOORN WAS, SONDT HY ONSE VADERS EERST-MAEL UYT.

13 ENDE IN DE TWEEDE [REYSE] WIERT JOSEPH SYNEN BROEDEREN BEKENT: ENDE HET GESLACHTE JOSEPHS WIERT PHARAONI OPENBAER.

14 ENDE JOSEPH SONDT HENEN, ENDE ONTBOOD SYNEN VADER JACOB, ENDE ALLE SYN GESLACHTE, [BESTAENDE] IN VYF ENDE SEVENTIG ZIELEN.

15 ENDE JACOB QUAM AF IN EGYPTEN, ENDE STIERF; HY SELVE ENDE ONSE VADERS.

16 ENDE SY WIERDEN OVERGEBRACHT NA SICHEM, ENDE GELEGT IN 'T GRAF HET WELK ABRAHAM GEKOCHT HADDE VOOR EEN SOMME GELTS, VAN DE SONEN EMMORS [DES VADERS] SICHEM.

17 MAER ALS NU DE TYT DER BELOFTE, DIE GODT ABRAHAM GESWOREN HADDE, GENAEKTE, WIES HET VOLK, ENDE VERMENIGVULDIGDE IN EGYPTEN:

18 TOT DAT EEN ANDER KONING OPSTONT DIE JOSEPH NIET GEKENT EN HADDE.

19 DESE GEBRUYKTE LISTIGHEYT TEGEN ONS GESLACHTE, ENDE HANDELDE QUALIK MET ONSE VADEREN, SOO DATSE HARE JONGE KINDEREN MOESTEN WECH-WERPEN, OP DAT SY NIET EN SOUDEN VOORT-TEELEN.

20 IN WELCKEN TYT MOSES WIERT GEBOREN, EN WAS UYTNEMENDE SCHOON, WELCKE DRIE MAENDEN OPGEVOEDT WIERT IN 'T HUYS SYNS VADERS.

21 ENDE ALS HY WECH-GEWORPEN WAS, NAM HEM DE DOCHTER PHARAOS OP, ENDE VOEDDE HEM VOOR HAER SELVEN OP TOT EENEN SONE.

22 ENDE MOSES WIERT ONDER-WESEN IN ALLE WYSHEYT DER EGYPTENAREN: ENDE WAS MACHTIG IN WOORDEN ENDE IN WERCKEN.

ALS

23 ALS HEM NU DE TYT VAN VEERTIG JAREN VERVULT WAS, QUAM [HEM] IN SYN HERTE SYNE BROEDERS DE KINDEREN ISRAËLS TE BESOECKEN.

24 ENDE SIENDE EENEN DIE ONRECHT LEEDT, BESCHERMDE HY [HEM,] ENDE WREEKTE DEN GENEN, DIEN OVERLAST GESCHIEDDE, ENDE VERSLOEG DEN EGYPTENAER.

25 ENDE HY MEYNDE DAT SYNE BROEDERS SOUDEN VERSTAEN, DAT GODT DOOR SYNE HANT HAER VERLOSSINGE GEVEN SOUDE: MAER SY EN HEBBEN 'T NIET VERSTAEN.

26 ENDE DEN VOLGENDEN DAG WIERT HY VAN HAER GESIEN, DAER SY VOCHTEN, ENDE HY DRONGSE TOT VREDE, SEGGENDE; MANNEN, GY ZYT BROEDERS: WAEROM DOET GY MALKANDEREN ONGELYK?

27 ENDE DIE SYNEN NAESTEN ONGELYK DEDE, VERSTIET HEM, SEGGENDE; WIE HEEFT U TOT EEN OVERSTE ENDE RECHTER OVER ONS GESTELT?

28 WILT GY MY [OOK] OMBRENGEN, GELYCKERWYS GY GISTEREN DEN EGYPTENAER OMGEBRACHT HEBT?

29 ENDE MOSES VLUCHTTE OP DAT WOORT, ENDE WIERT EEN VREEMDELING IN 'T LANT MADIAM, DAER HY TWEE SONEN GEWAN.

30 ENDE ALS VEERTIG JAREN VERVULT WAREN, VERSCHEEN HEM DE ENGEL DES HEEREN IN DE WOESTYNE DES BERGS SINA IN EEN VLAMMIG VYER DES DOORNEN-BOSCHS.

31 MOSES NU [DAT] SIENDE VERWONDERDE HEM OVER 'T GESICHTE: ENDE ALS HY DERWAERTS GING OM [DAT] TE BESIEN, SOO GESCHIEDDE EEN STEMME DES HEEREN TOT HEM,

32 [SEGGENDE,] IK BEN DE GODT UWER VADEREN, DE GODT ABRAHAMS, ENDE DE GODT ISAACS, ENDE DE GODT JACOBS. ENDE MOSES WIERT SEER BEVENDE, ENDE EN DURFDE [HET] NIET BESIEN.

33 ENDE DE HEERE SEYDE TOT HEM, ONT-

ONTBINT DE SCHOENEN VAN UWE
VOETEN: WANT DE PLAETSE, IN WEL-
KE GY STAET, IS HEYLIG LANT.

34 IK HEBBE MERCKELIK GESIEN DE
MISHANDELINGE MYNS VOLKS DAT IN
EGYPTEN IS, ENDE IK HEBBE HAER
SUCHTEN GEHOORT, ENDE BEN NEDER
GEKOMEN, OM HAER DAER UYT TE VER-
LOSSEN: ENDE NU KOMT HERWAERTS IK
SAL U NA EGYPTEN SENDEN.

35 DESEN MOSEM, WELCKEN SY
VERLOOCHENT HADDEN, SEGGENDE;
WIE HEEFT U TOT EEN OVERSTE ENDE
RECHTER GESTELT? DESEN [SEGGE IK,]
HEEFT GODT TOT EENEN OVERSTEN
ENDE VERLOSSER GESONDEN DOOR DE
HANT DES ENGELS, DIE HEM VERSCHE-
NEN WAS IN DEN DOORNEN-BOSCH.

36 DESE HEEFT HAER UYT-GELEYT,
DOENDE WONDEREN ENDE TEECKE-
NEN IN 'T LANT VAN EGYPTEN, ENDE
IN DE RODE ZEE, ENDE IN DE WOES-
TYNE, VEERTIG JAREN.

37 DESE IS DE MOSES, DIE TOT DE
KINDEREN ISRAËLS GESEGT HEEFT; DE
HEERE UWE GODT SAL U EENEN PRO-
PHEET VERWECKEN UYT UWE BROEDE-
REN, GELYK MY, DIEN SULT GY HO-
REN.

38 DESE IS 'T DIE IN DE VERGADE-
RINGE [DES VOLKS] IN DE WOESTYNE
WAS MET DEN ENGEL, DIE TOT HEM
SPRAK OP DEN BERG SINA, ENDE [MET]
ONSE VADEREN: WELCKE DE LEVENDI-
GE WOORDEN ONTFING OM ONS [DIE]
TE GEVEN.

39 DEN WELCKEN ONS VADERS
NIET EN WILDEN GEHOORSAEM ZYN,
MAER VERWIERPEN [HEM,] ENDE KEER-
DEN MET HARE HERTEN [WEDER] NA
EGYPTEN.

40 SEGGENDE TOT AARON; MAEKT
ONS GODEN, DIE VOOR ONS HENEN
GAEN. WANT [WAT] DESEN MOSES
[AENGAET,] DIE ONS UYT HET LANT
VAN EGYPTEN GELEYT HEEFT, WY EN
WETEN NIET WAT HEM GESCHIEDT IS.

41 ENDE SY MAEKTEN EEN KALF IN

G G G

DIE

CAP. VIJ. D E H A N D E L I N G E N
DIE DAGEN, ENDE BRACHTEN OFFER-
HANDE TOT DEN AF-GODT, ENDE VER-
HEUGDEN HAER IN DE WERCKEN HA-
RER HANDEN.

42 ENDE GODT KEERDE [HEM,] EN-
DE GAF HAER OVER, DAT SY DEN HEY-
RE DES HEMELS DIENDEN, GELYK GE-
SCHREVEN IS IN HET BOEK DER PRO-
PHETEN; HEBT GY OOK SLACHT-OFFE-
REN, ENDE OFFERHANDEN MY OP-GE-
OFFERT, VEERTIG JAREN IN DE WOE-
STYNE, GY HUYS ISRAËLS?

43 JA GY HEBT OP-GENOMEN DEN
TABERNAKEL MOLOCHS, ENDE HET
GESTERNTE UWES GODTS REMPHAN,
DE AF-BEELDINGE DIE GY GEMAEKT
HEBT OM DIE TE AEN-BIDDEN: ENDE IK
SAL U OVERVOEREN OP GENE [ZYDE]
VAN BABYLONIEN.

44 DE TABERNAKEL DER GETUYGE-
NISSE WAS ONDER ONSE VADEREN IN
DE WOESTYNE, GELYK GEORDINEERT
HADDE HY DIE TOT MOSEM SEYDE;
DAT HY DEN SELVEN MAKEN SOUDE
NA DE AF-BEELDINGE DIE HY GESIEN
HADDE.

45 WELCKEN OOK ONSE VADERS
ONTFANGEN HEBBENDE, MET JESU GE-
BRACHT HEBBEN IN 'T [LANT] DAT DE
HEYDENEN BESATEN, DIE GODT VER-
DREVEN HEEFT VAN 'T AENGESICHTE
ONSER VADEREN, TOT DE DAGEN DA-
VIDS TOE,

46 DEWELCKE VOOR GODT GENA-
DE GEVONDEN HEEFT, ENDE BEGEERT
HEEFT TE VINDEN EEN WOONSTEDE
VOOR DEN GODT JACOBS.

47 ENDE SALOMON BOUWDE HEM
EEN HUYS.

48 MAER DE ALLERHOOGSTE EN
WOONT NIET IN TEMPELEN MET HAN-
DEN GEMAEKT: GELYK DE PROPHEET
SEGT;

49 DE HEMEL IS MY EEN THROON,
ENDE DE AERDE EEN VOET-BANK MY-
NER VOETEN. HOEDANIG HUYS SULT
GY MY BOUWEN? SEGT DE HEERE: OF-
TE, WELCKE IS DE PLAETSE MYNER
RUSTE? EN

50 EN HEEFT NIET MYNE HANT ALLE DESE DINGEN GEMAEKT?

51 GY HART-NECKIGE ENDE ONBESNEDENE VAN HERTEN ENDE OOREN, GY WEDERSTAET ALTYT DEN HEYLIGEN GEEST, GELYK UWE VADERS, [ALSOO] OOK GY.

52 WIEN VAN DE PROPHETEN EN HEBBEN UWE VADERS NIET VERVOLGT? ENDE SY HEBBEN GEDOOT DE GENE DIE TE VOREN VERKONDIGT HEBBEN DE KOMSTE DES RECHTVEERDIGEN, VAN WELCKEN GY-LIEDEN NU VERRADERS ENDE MOORDERS GEWORDEN ZYT.

53 GY DIE DE WET ONTFANGEN HEBT DOOR BESTELLINGEN DER ENGELEN, ENDE EN HEBT [SE] NIET GEHOUDEN.

54 ALS SY NU DIT HOORDEN, BERSTEDEN HARE HERTEN, ENDE SY KNERSDEN DE TANDEN TEGEN HEM.

55 MAER HY VOL ZYNDE DES HEYLIGEN GEESTS, ENDE DE OOGEN HOUDENDE NA DEN HEMEL, SAGH DE HEERLIKHEYT GODTS, ENDE JESUM, STAENDE TER RECHTER [HANT] GODTS.

56 ENDE HY SEYDE; SIET, IK SIE DE HEMELN GEOPENT, ENDE DEN SONE DES MENSCHEN STAENDE TER RECHTER [HANT] GODTS.

57 MAER SY ROEPENDE MET GROTER STEMME, STOPTEN HARE OOREN, ENDE VIELEN EENDRACHTELIK OP HEM AEN.

58 ENDE WIERPEN HEM TER STADT UYT, ENDE STEENIGDEN [HEM:] ENDE DE GETUYGEN LEYDEN HARE KLEEDEREN AF AEN DE VOETEN EENS JONGELINGS, GENAEMT SAULUS.

59 ENDE SY STEENIGDEN STEPHANUM, AEN-ROEPENDE, ENDE SEGGENDE, HEERE JESU ONTFANGT MYNEN GEEST.

60 ENDE VALLLENDE OP DE KNYEN RIEP HY MET GROTER STEMME, HEERE, EN REECKENT HAER DESE SONDE NIET TOE. ENDE ALS HY DAT GE-

HET VIIJ. CAPITTEL.

1 DE GEMEYNTE VAN JERUSALEM WORT VERVOLGT ENDE VERSTROYT. 2 ENDE STEPHANUS BEGRAVEN. 3 SAULUS VERWOEST DE GEMEYNTE. 5 PHILIPPUS PREDIKT CHRISTUM TE SAMARIEN, ENDE DOET DAER VELE WONDER-TEECKENEN. 9 ALWAER SIMON DE TOVENAER HET VOLK VERLEYT HADDE, ENDE IN GROTEN AENSIEN WAS. 12 VELE GELOVEN DOOR PHILIPPI PREDICATIEN, ENDE WORDEN GEDOOPT. 13 ENDE ONDER DESELVE OOK SIMON. 14 PETRUS ENDE JOANNES WORDEN GESONDEN NA SAMARIEN. 15 DOOR WELKER GEBEDT ENDE OPLEGGINGE DER HANDEN DE GELOVIGE ALDAER DEN HEYLIGEN GEEST ONTFANGEN. 18 WELCKE MACHT SIMON BEGEERT MET GELT TE KOPEN. 20 MAER WORT VAN PETRO DAER OVER HEFTELIK BESTRAFT, ENDE TOT BEKEERINGE VERMAENT. 26 PHILIPPUS WORT GESONDEN TOT DEN MOOR-MAN, DIE OP SYNEN WAGEN SITTENDE DEN PROPHEET ESAIAM LAS. 34 ENDE VAN PHILIPPO ONDERWESEN ZYNDE, WORT NA BELYDENISSE SYNS GELOOFS, VAN HEM ONDERWEGE GEDOOPT. 39 PHILIPPUS WORT VAN DEN GEEST DES HEEREN WECH-GENOMEN, ENDE TE AZOTEN GEVONDEN.

1 ENDE SAULUS HADDE MEDE EEN WELBEHAGEN AEN SYNE DOOT. ENDE DAER WIERT TE DIEN DAGE EEN GROTE VERVOLGINGE TEGEN DE GEMEYNTE, DIE TE JERUSALEM WAS: ENDE SY WIERDEN ALLE VERSTROYT DOOR DE LANDEN VAN JUDEA ENDE SAMARIA, BEHALVEN D'APOSTELEN.

2 ENDE [EENIGE] GODTVRUCHTIGE MANNEN DROEGEN STEPHANUM TE SAMEN [TEN GRAVE,] ENDE MAEKTEN GROTEN ROUWE OVER HEM.

3 ENDE SAULUS VERWOESTEDE DE GEMEYNTE, GAENDE IN DE HUYSEN: ENDE TRECKENDE MANNEN ENDE VROUWEN, LEVERDESE OVER IN DE GEVANGENISSE.

4 SY DAN NU, DIE VERSTROYT WAREN GINGEN [HET LANT] DOOR, ENDE VERKONDIGDEN HET WOORT.

5 ENDE PHILIPPUS QUAM AF IN DE STADT VAN SAMARIA, ENDE PREDIKTE HAER CHRISTUM.

6 ENDE DE SCHAREN HIELDEN HAER EENDRACHTELIK AEN HET GENE VAN PHILIPPO GESEGT WIERT, DEWYLE SY HOORDEN ENDE SAGEN DE TEECKENEN DIE HY DEDE.

7 WANT VAN VELE, DIE ONREYNE GEESTEN HADDEN, GINGEN [DESELVE
VE]

VE] UYT, ROEPENDE MET GROTER STEMME : ENDE VELE GERAЕКTE ENDE KREUPELE WIERDEN GENESEN.

8 ENDE DAER WIERT GROTE BLYDSCHAP, IN DIE STAD.

9 ENDE EEN SEKER MAN MET NAME SIMON , WAS TE VOOREN IN DE STADT PLEGENDE TOVERYE , ENDE VERRUCKENDE DE SINNEN DES VOLKS VAN SAMARIA , SEGGENDE VAN HEM SELVEN , DAT HY WAT GROOTS WAS.

10 WELCKEN SY ALLE AENHINGEN VAN DEN KLEYNEN TOT DEN GROTEN , SEGGENDE ; DESE IS DE GROTE KRACHT GODTS.

11 ENDE SY HINGEN HEM AEN , OM DAT HY EENEN LANGEN TYT MET TOVERYEN HARE SINNEN VERRUKT HADDE.

12 MAER DOE SY PHILIPPO GELOOFDEN , DIE HET EUANGELIUM VAN HET KONINGRYCKE GODTS , ENDE [VAN] DE NAME JESU CHRISTI VERKONDIGDE , WIERDEN SY GEDOOPT BEYDE MANNEN ENDE VROUWEN.

13 ENDE SIMON GELOOFDE OOK SELVE , ENDE GEDOOPT ZYNDE BLEEF GE DUERIG BY PHILIPPUM : ENDE SIENDE DE TEECKENEN ENDE GROTE KRACHTEN , DIE DAER GESCHIEDDEN , ONTSETTEDE HY HEM.

14 ALS NU DE APOSTELN DIE TE JERUSALEM WAREN , HOORDEN DAT SAMARIA HET WOORT GODTS AENGENOMEN HADDE , SONDEN SY TOT HAER PETRUM ENDE JOANNEM.

15 DEWELCKE AF-GEKOMEN ZYNDE BADEN VOOR HAER , DAT SY DEN HEYLIGEN GEEST ONTFANGEN MOCHTEN.

16 (WANT HY EN WAS NOCH OP NIEMANT VAN HAER GEVALLEN , MAER SY WAREN ALLEENLIK GEDOOPT IN DEN NAME DES HEEREN JESU.)

17 DOE LEYDEN SY DE HANDEN OP HAER , ENDE SY ONTFINGEN DEN HEYLIGEN GEEST.

18 ENDE ALS SIMON SAGH , DAT DOOR DE OPLEGGINGE VAN DE HAN-

CAP. VIIJ. DE HANDELINGEN
DEN DER APOSTELEN DE HEYLIGE
GEEST GEGEVEN WIERT, SOO BOODT
HY HAER GELT AEN,

19 SEGGENDE, GEEFT OOK MY DE-
SE MACHT, OP DAT SOO WIEN IK DE
HANDEN OP-LIGGE, HY DEN HEYLI-
GEN GEEST ONTFANGE.

20 MAER PETRUS SEYDE TOT HEM;
UW' GELT ZY MET U TEN VERDERVE,
OM DAT GY GEMEYNT HEBT DAT DE
GAVE GODTS DOOR GELT VERKRE-
GEN WORT.

21 GY EN HEBT GEEN DEEL NOCH
LOT IN DIT WOORT: WANT UW' HER-
TE EN IS NIET RECHT VOOR GODT.

22 BEKEERT U DAN VAN DESE UWE
BOOSHEYT, ENDE BIDT GODT, OF MIS-
SCHIEN U DESE OVERLEGGINGE UWES
HERTEN VERGEVEN WIERDE.

23 WANT IK SIE DAT GY ZYT IN EE-
NE GANTSCH BITTERE GALLE, ENDE
T'SAMEN-KNOPINGE DER ONGERECH-
TIGHEYDT.

24 DOCH SIMON ANTWOORDENDE
SEYDE, BIDT GY-LIEDEN VOOR MY TOT
DEN HEERE, OP DAT NIETS OVER MY
EN KOME VAN HET GENE GY GESEGT
HEBT.

25 SY DAN NU, ALS SY HET WOORT
DES HEEREN BETUYGT ENDE GESPRO-
KEN HADDEN, KEERDEN WEDEROM NA
JERUSALEM, ENDE VERKONDIGDEN HET
EUANGELIUM [IN] VELE VLECKEN DER
SAMARITANEN.

26 ENDE EEN ENGEL DES HEEREN
SPRAK TOT PHILIPPUM, SEGGENDE;
STAET OP, ENDE GAET HENEN TEGEN
HET ZUYDEN, OP DEN WEG DIE VAN
JERUSALEM AF-DAELT NA GAZA, WELC-
KE WOEST IS.

27 ENDE HY STONT OP ENDE GING
HENEN: ENDE, SIET, EEN MOOR-MAN,
EEN KAMERLING, [ENDE] EEN MACH-
TIG HEER VAN CANDACE, DE KONING-
INNE DER MOOREN, DIE OVER ALLE
HAREN SCHAT WAS, WELCKE WAS GE-
KOMEN OM AEN TE BIDDEN. TE JERUSA-
LEM:

ENDE

28 ENDE HY KEERDE WEDEROM, ENDE SAT OP SYNEN WAGEN, ENDE LAS DEN PROPHEET ESAIAM.

29 ENDE DE GEEST SEYDE TOT PHILIPPUM; GAET TOE, ENDE VOEGT U BY DESEN WAGEN.

30 ENDE PHILIPPUS LIEP TOE, ENDE HOORDE HEM DEN PROPHEET ESAIAM LESEN, ENDE SEYDE; VERSTAET GY OOK HET GENE GY LEEST?

31 ENDE HY SEYDE, HOE SOUDE IK DOCH KONNEN, SOO MY NIET YEMANDT EN ONDERRECHT? ENDE HY BADT PHILIPPUM, DAT HY OP SOUDE KOMEN, ENDE BY HEM SITTEN.

32 ENDE DE PLAETSE DER SCHRIFTURE, DIE HY LAS, WAS DESE, HY IS GELYK EEN SCHAEF TER SLACHTINGE GELEYDT: ENDE GELYK EEN LAM STEMME-LOOS IS VOOR DIEN DIE HET SCHEERT, ALSOO EN DOET HY SYNEN MONT NIET OPEN.

33 IN SYNE VERNEDERINGE IS SYN OORDEEL WECH-GENOMEN: ENDE WIE SAL SYN GESLACHT VERHALEN? WANT SYN LEVEN WORT VAN DER AERDE WECHGENOMEN.

34 ENDE DE KAMERLING ANTWOORDDE PHILIPPO, ENDE SEYDE; IK BIDDE U, VAN WIEN SEGHT DE PROPHEET DIT? VAN HEMSELVEN, OFTE VAN YEMANDT ANDERS?

35 ENDE PHILIPPUS DEDE SYNEN MONDT OPEN, ENDE BEGINNENDE VAN DIE SELVE SCHRIFT, VERKONDIGDE HEM JESUM.

36 ENDE ALSOO SY OVER WEG REYSDEN, QUAMEN SY AEN EEN SEKER WATER: ENDE DE KAMERLING SEYDE, SIET DAER WATER, WAT VERHINDERT MY GEDOOPT TE WORDEN?

37 ENDE PHILIPPUS SEYDE; INDIEN GY VAN GANTSCHER HERTEN GELOOFT, SOO IS 'T GEOORLOFT. ENDE HY ANTWOORDENDE SEYDE; IK GELOVE DAT JESUS CHRISTUS DE SONE GODTS IS.

38 ENDE HY GEBOODT DEN WAGEN STILLE

CAP. IX. DE HANDELINGEN
STILLE TE HOUDEN: ENDE SY DAELDEN
BEYDE AF IN 'T WATER, SOO PHILIP-
PUS ALS DE KAMERLING: ENDE HY
DOOPTTE HEM.

39 ENDE DOE SY UYT HET WATER
WAREN OP-GEKOMEN, NAM DE GEEST
DES HEEREN PHILIPPUM WECH, ENDE
DE KAMERLING EN SAGH HEM NIET
MEER: WANT HY REYSDE SYNEN WEG
MET BLYDSCHAP.

40 MAER PHILIPPUS WIERT GEVON-
DEN TE AZOTEN, ENDE ['T LANT]
DOORGAENDE, VERKONDIGDE HY HET
EUANGELIUM [IN] ALLE STEDEN, TOT
DAT HY TOT CESAREEN QUAM.

HET IX. CAPITTEL.

1 SAULUS REYST NA DAMASCUS, OM DE GELOVIGE
ALDAER OOK TE VERVOLGEN. 3 WORT ONDERWEGEN
UYT DEN HEMEL VAN EEN LICHT OMSTRAELT, TER
AERDE GEWORPEN, ENDE VAN CHRISTO SELVE BE-
STRAFT, ENDE MET BLINTHEYT GESLAGEN. 10 ANA-
NIAS WORT TOT HEM GESONDEN, DIE IN HET EERSTE
BEVREEST IS TOT HEM TE GAEN. 13 DOCH DAER NA
TOT HEM KOMT, HEM WEDEROM SIENDE MAEKT, ON-
DERRECHT, ENDE DOOPT. 20 SAULUS PREDIKT CHRIS-
TUM IN DE SYNAGOGEN. 23 DE JODEN LEGGEN HEM
LAGEN. 25 MAER HY ONTKOMT OVER DEN STADTS-
MUER IN EEN MANDE. 26 HY KOMT TE JERUSALEM,
ENDE WORT VAN BARNABA TOT DE APOSTELEN GE-
BRACHT, ENDE PREDIKT OOK CHRISTUM ALDAER. 30
REYST NA TARSSEN OM DER JODEN LAGEN TE ONT-
GAEN. 31 DE GEMEYNTEN HEBBEN VREDE ENDE NE-
MEN TOE. 32 PETRUS KOMT TOT LYDDA, ENDE GE-
NEEST ENEAM. 36 WORT TOT JOPPE ONTBODEN, EN-
DE VERWEKT TABITHAM, DIE GESTORVEN WAS. 42
WAER DOOR VELE GELOVEN.

1 ENDE SAULUS BLASENDE NOCH
DREYGINGE ENDE MOORT TE-
GEN DE DISCIPELEN DES HEEREN,
GING TOT DEN HOGEN-PRIESTER,

2 ENDE BEGEERDE BRIEVEN VAN
HEM NA DAMASCUM AEN DE SYNAGO-
GEN, OP DAT, SOO HY EENIGE, DIE VAN
DIEN WEG WAREN, VONDE, HY [DE-
SELVE] BEYDE MANNEN ENDE VROU-
WEN SOUDE GEBONDEN BRENGEN NA
JERUSALEM.

3 ENDE ALS HY REYSDE, IS HET GE-
SCHIET DAT HY NABY DAMASCUM
QUAM, ENDE HEM OMSCHEEN SNELLIK
EEN LICHT VAN DEN HEMEL:

4 ENDE TER AERDEN GEVALLEN
ZYNDE, HOORDE HY EEN STEMME DIE
TOT

TOT HEM SEYDE; SAUL! SAUL! WAT VERVOLGT GY MY?

5 ENDE HY SEYDE, WIE ZYT GY HEERE? ENDE DE HEERE SEYDE, IK BEN JESUS DIEN GY VERVOLGT. HET IS U HART DE VERZENEN TEGEN DE PRICKELS TE SLAEN.

6 ENDE HY BEVENDE ENDE VERBAEST ZYNDE, SEYDE, HEERE, WAT WILT GY DAT IK DOEN SAL? ENDE DE HEERE [SEYDE] TOT HEM; STAET OP, ENDE GAET IN DE STADT, ENDE U SAL [ALDAER] GESEGT WORDEN, WAT GY DOEN MOET.

7 ENDE DE MANNEN DIE MET HEM OVER WEG REYSDEN, STONDEN VERBAEST, HORENDE WEL DE STEMME, MAER NIEMANT SIENDE.

8 ENDE SAULUS STONT OP VAN DER AERDE: ENDE ALS HY SYNE OOGEN OPEN DEDE, EN SAGH HY NIEMANT. ENDE SY HEM BY DER HANT LEYDENDEN, BRACHTEN HEM TOT DAMASCUM.

9 ENDE HY WAS DRIE DAGEN DAT HY NIET EN SAGH: ENDE EN AT NIET, NOCH EN DRONCK NIET.

10 ENDE DAER WAS EEN SEKER DISCIPEL TE DAMASCUS, MET NAME ANANIAS: ENDE DE HEERE SEYDE TOT HEM IN EEN GESICHTE, ANANIA. ENDE HY SEYDE, SIET, [HIER BEN] IK, HEERE.

11 ENDE DE HEERE [SEYDE] TOT HEM; STAET OP ENDE GAET IN DE STRATE GENAEMT DE RECHTE, ENDE VRAEGT IN 'T HUYS JUDE NA [EENEN] MET NAME SAULUS, VAN TARSSEN: WANT SIET HY BIDT.

12 ENDE HY HEEFT IN EEN GESICHTE GESIEN, DAT EEN MAN, MET NAME ANANIAS, IN QUAM, ENDE HEM DE HANT OPLEYDE, OP DAT HY WEDEROM SIENDE WORDE.

13 ENDE ANANIAS ANTWOORDDE; HEERE, IK HEBBE UYT VELEN GEHOORT VAN DESEN MAN, HOE VEEL QUAET HY UWE HEYLIGE IN JERUSALEM GEDAEN HEEFT.

14 EN HEEFT HIER MACHT VAN DE OVER-PRIESTERS, OM TE BINDEN ALLE DIE UWEN NAME AEN-ROEPEN.

15 MAER DE HEERE SEYDE TOT HEM; GAET HENEN: WANT DESE IS MY EEN UYTVERKOREN VAT, OM MYNEN NAEM TE DRAGEN VOOR DE HEYDENEN, ENDE DE KONINGEN, ENDE DE KINDEREN ISRAËLS.

16 WANT IK SAL HEM TOONEN HOE VEEL HY LYDEN MOET OM MYNEN NAEM.

17 ENDE ANANIAS GING HENEN ENDE QUAM IN HET HUYS: ENDE DE HANDEN OP HEM LEGGENDE, SEYDE HY; SAUL BROEDER! DE HEERE HEEFT MY GESONDEN, [NAMELIK] JESUS, DIE U VERSCHENEN IS OP DEN WEG DIEN GY QUAEMT, OP DAT GY WEDER SIENDE, ENDE MET DEN HEYLIGEN GEEST VERVULT SOUDET WORDEN.

18 ENDE TERSTONT VIELEN AF VAN SYNE OOGEN GELYK ALS SCHELLEN, ENDE HY WIERT TERSTONT WEDEROM SIENDE: ENDE STONT OP, ENDE WIERT GEDOOPT.

19 ENDE ALS HY SPYSE GENOMEN HADDE, WIERT HY VERSTERKT. ENDE SAULUS WAS SOMMIGE DAGEN BY DE DISCIPELEN, DIE TE DAMASCUS WAREN.

20 ENDE HY PREDIKTE TERSTONT CHRISTUM IN DE SYNAGOGEN, DAT HY DE SONE GODTS IS.

21 ENDE SY ONTSETTEDEN HAER ALLE DIE HET HOORDEN, ENDE SEYDEN; EN IS DESE NIET DE GENE DIE TE JERUSALEM VERSTOORDE DIE DESEN NAEM AEN-RIEPEN, ENDE DIE DAEROM HIER GEKOMEN IS, OP DAT HY DESSELVE GEBONDEN SOUDE BRENGEN TOT DE OVER-PRIESTERS?

22 DOCH SAULUS WIERT MEER ENDE MEER BEKRACHTIGT, ENDE OVERTUYGDE DE JODEN, DIE TE DAMASCUS WOONDEN, BEWYSENDE DAT DESE DE CHRISTUS IS.

23 ENDE ALS VELE DAGEN VERLOPEN

PEN WAREN, SOO HIELDEN DE JODEN TE SAMEN RAEDT OM HEM TE DOODEN.

24 MAER HARE LAGE WIERT SAULO BEKENT: ENDE SY BEWAERDEN DE POORTEN, BEYDE DES DAEGS ENDE DES NACHTS, OP DAT SY HEM DOODEN MOCHTEN.

25 DOCH DE DISCIPELEN NAMEN HEM DES NACHTS, ENDE LIETEN [HEM] NEDER DOOR DE MUER, [HEM] AF-LA-TEN IN EEN MANDE.

26 SAULUS NU TE JERUSALEM GEKOMEN ZYNDE, POOGDE HEM BY DE DISCIPELEN TE VOEGEN: MAER SY VREESDEN HEM ALLE, NIET GELOVENDE DAT HY EEN DISCIPEL WAS.

27 MAER BARNABAS HEM TOT SICH NEMENDE, LEYDDE [HEM] TOT DE APOSTELN, ENDE VERHAELDE HAER HOE HY OP DEN WEG DEN HEERE GESIEN HADDE, ENDE DAT HY TOT HEM GESPROKEN HADDE, ENDE HOE HY TE DAMASCUS VRYMOEDELIK GESPROKEN HADDE IN DEN NAME JESU.

28 ENDE HY WAS MET HAER INGAENDE ENDE UYTGAENDE TE JERUSALEM.

29 ENDE VRYMOEDELIK SPREKENDE IN DEN NAME DES HEEREN JESU, SPRAK HY OOK ENDE HANDELDE TEGEN DE GRIEKSCHE [JODEN:] MAER DESE TRACHTEDEN HEM TE DOODEN.

30 DOCH DE BROEDERS [DIT] VERSTAENDE, GELEYDDEN HEM TOT CESAREEN ENDE SONDEN HEM AF NA TARSSEN.

31 DE GEMEYNTEN DAN DOOR GEHEEL JUDEAM, ENDE GALILEAM, ENDE SAMARIAM HADDEN VREDE, ENDE WIERDEN GESTICHT: ENDE WANDELLENDE IN DE VREESE DES HEEREN, ENDE DE VERTROOSTINGE DES HEYLIGEN GEESTS, WIERDEN VERMENIGVULDIGT.

32 ENDE HET GESCHIEDDE ALS PETRUS ALOMME DOOR-TROK, DAT HY OOK AF QUAM TOT DE HEYLIGE DIE TOT LYDDA WOONDEN.

33 ENDE ALDAER VONT HY EEN SEKER MENSCH, MET NAME ENEAS, DIE ACHT JAREN TE BEDDE GELEGEN HADDE, WELCKE WAS GERAECT.

34 ENDE PETRUS SEYDE TOT HEM, ENEA, JESUS CHRISTUS MAEKT U GESONT: STAET OP ENDE SPREYT U SELVE [HET BEDDE.] ENDE HY STONT TERTONT OP.

35 ENDE SY SAGEN HEM ALLE DIE TE LYDDA ENDE SARONA WOONDEN, DEWELCKE HAER BEKEERDEN TOT DEN HEERE.

36 ENDE TE JOPPE WAS EEN SEKERE DISCIPEL-INNE MET NAME TABITHA, WELCKE OVERGESET ZYNDE IS GESEGT DORCAS. DESE WAS VOL VAN GOEDE WERCKEN, ENDE AELMOESSEN, DIE SY DEDE.

37 ENDE HET GESCHIEDDE IN DIE DAGEN, DAT SY KRANK WIERT ENDE STERF: ENDE ALS SYSE GEWASSCHEN HADDEN, LEYDDEN SY HAER IN DE OPPER-ZALE.

38 ENDE ALSOO LYDDA NABY JOPPE WAS, DE DISCIPELEN, HORENDE DAT PETRUS ALDAER WAS, SONDEN TWEE MANNEN TOT HEM, BIDDENDE DAT HY NIET EN SOUDE VERTOEVEN TOT HAER OVER TE KOMEN.

39 ENDE PETRUS STONT OP, ENDE GING MET HAER: WELKEN SY, ALS HY DAER GEKOMEN WAS, IN DE OPPER-ZALE LEYDDEN: ENDE ALLE DE WEDUWEN STONDEN BY HEM, WEENENDE ENDE TOONENDE DE ROCKEN ENDE KLEEDEREN, DIE DORCAS GEMAEKT HADDE, ALS SY BY HAER WAS.

40 MAER PETRUS, HEBBENDE [HAER] ALLE UYTGEDREVEN, KNIELDE NEDER ENDE BADT: ENDE HEM KEERENDE TOT 'T LIGHAEM SEYDE, TABITHA, STAET OP. ENDE SY DEDE HARE OOGEN OPEN, ENDE PETRUM GESIEN HEBBENDE SAT SY OVER-EYNDE.

41 ENDE HY GAF HAER DE HANT, ENDE RECHTEDESE OP, ENDE DE HEYLIGE ENDE DE WEDUWEN GEROEPEN

HEB-

HEBBENDE, STELDE HYSE LEVENDE VOOR. [HAER.]

42 ENDE [DIT] WIERT BEKENT DOOR GEHEEL JOPPE, ENDE VELE GELOOFDEN IN DEN HEERE.

43 ENDE HET GESCHIEDDE, DAT HY VELE DAGEN TE JOPPE BLEEF BY EENEN SEECKEREN SIMON, EENEN LE- DER-BEREYDER.

HET X. CAPITTEL.

1 EEN ENGEL VERSCHYNT CORNELIO DEN HOOF-
MAN TE CESAREEN, ALS HY VASTEDE ENDE BADT. 5
BEVEELT HEM PETRUM VAN JOPPE TE ONTBIEDEN, OM
VAN HEM ONDERREGT TE WORDEN. 7 WELCKEN SY-
NE DIENST-KNECHTEN SENDT. 9 PETRUS WORT ONDER
DES DOOR EEN GESICHTE VAN EENEN LINNEN DOEK,
MET ALLERLEY SOO REYNE ALS ONREYNE DIEREN UYT
DEN HEEMEL NEDER-GELATEN, ENDE DOOR AENSPRAKE
ONDERWESEN, DAT HET ONDERSCHEYT VAN JODEN EN-
DE HEYDENEN NU WECH-GENOMEN WAS. 17 DE DIENST-
KNECHTEN CORNELII KOMEN TOT PETRUM. 19 DIE
VAN GODT VERMAENT ZYNDE MET HAER REYST NA CE-
SAREEN. 24 ALWAER CORNELIUS MET SYNE VRIEN-
DEN VERGADERT IS, ENDE HEM MET GROTE EERBIE-
DINGE ONTFANGT. 28 PETRUS VERHAELT WAT HEM
VAN GODT GEOPENBAERT WAS. 30 GELYK OOK DOET
CORNELIUS. 34 PETRUS PREDIKT CHRISTUM CORNE-
LIO ENDE DEN SYNEN. 44 ENDE SY ONTFANGEN DAER
OP DEN HEYLIGEN GEEST. 46 SPREKEN MET VREEM-
DE TONGEN. 47 ENDE WORDEN GEDOOPT.

1 ENDE DAER WAS EEN SEKER MAN
TE CESAREEN MET NAME COR-
NELIUS, EEN HOOF-MAN OVER HON-
DERT, UYT DE BENDE, GENAEMT DE
ITALIAENSCHEN:

2 GODT-SALIG, ENDE VREESENDE
GODT, MET GEHEEL SYN HUYS, ENDE
DOENDE VELE AELMOESSEN AEN HET
VOLK, ENDE GODT GEDUERIGLIK BID-
DENDE.

3 [DESE] SAG IN EEN GESICHTE
KLAERLIK ONTRENT DE NEGENSTE U-
RE DES DAEGS EENEN ENGEL GODTS
TOT HEM INKOMEN, ENDE TOT HEM
SEGGENDE, CORNELI.

4 ENDE HY DE OOGEN OP HEM HOU-
DENDE ENDE SEER BEVREEST GEWOR-
DEN ZYNDE, SEYDE; WAT IS 'T HEE-
RE? ENDE HY SEYDE TOT HEM, UWE
GEBEDEN ENDE UWE AELMOESSE ZYN
TOT GEDACHTENISSE OPGEKOMEN VOOR
GODT.

5 ENDE NU SENT MANNEN NA JOPPE, ENDE ONTBIEDT SIMON, DIE TOEGENAËMT WORT PETRUS.

6 DESE LICHT T'HUYS BY EENEN SIMON LEDER-BEREYDER, DIE [SYN] HUYS HEEFT BY DE ZEE: DESE SAL U SEGGEN WAT GY DOEN MOET.

7 ENDE ALS DE ENGEL, DIE TOT CORNELIUM SPRAK WECH-GE GAEN WAS, RIEP HY TWEE VAN SYNE HUYS-KNECHTEN, ENDE EENEN GODT-SALIGEN KRYGS-KNECHT VAN DE GENE DIE GE DUERIG BY HEM WAREN :

8 ENDE ALS HY HAER ALLES VERHAELT HADDE, SONDT HYSE NA JOPPE.

9 ENDE DES ANDEREN DAEGS, TERWYLE DESE REYSDEN, ENDE NABY DE STADT QUAMEN, KLAM PETRUS OP 'T DAK OM TE BIDDEN, ONTRENT DE SESTE URE.

10 ENDE HY WIERT HONGERIG, ENDE BEGEERDE TE ETEN. ENDE TERWYLE SY 'T BEREYDDEN, VIEL OVER HEM EEN VERTRECKINGE VAN SIN NEN.

11 ENDE HY SAGH DEN HEMEL GEOPËNT, ENDE EEN SEKER VAT TOT HEM NEDER-DALEN, GELYK EEN GROOT LINNEN LAKEN AEN DE VIER HOEKEN GEBONDEN, ENDE NEDER GELATEN OP DE AERDE.

12 IN HET WELCKE WAREN ALLE DE VIER-VOETIGE [DIEREN,] DER AERDE, ENDE DE WILDE, ENDE DE KRUYPENDE [DIEREN,] ENDE DE VOGELENDES HEMELS.

13 ENDE DAER GESCHIEDDE EEN STEMME TOT HEM, STAET OP PETRE, SLACHT ENDE EET.

14 MAER PETRUS SEYDE ; GEENSINS HEERE, WANT IK EN HEBBE NOYT GEGETEN YET DAT GEMEYN OFTE ONREYN WAS.

15 ENDE EEN STEMME [GESCHIEDDE] WEDEROM TEN TWEEDE-MAEL TOT HEM ; HET GENE GOD GEREYNIGT HEEFT EN SULT GY NIET GEMEYN MAKEN.

ENDE

16 ENDE DIT GESCHIEDDE TOT DRIEMAEL: ENDE HET VAT WIERT WEDEROM OP-GENOMEN IN DEN HEMEL.

17 ENDE ALSOO PETRUS IN HEMSELVEN TWYFFELDEN, WAT DOCH HET GESICHTE MOCHTE ZYN, DAT HY GESIEN HADDE, SIET, DE MANNEN DIE VAN CORNELIO AF-GESONDEN WAREN, GEVRAEGT HEBBENDE NA HET HUYS SIMONIS, STONDEN AEN DE POORTE.

18 ENDE [YEMANT] GEROEPEN HEBBENDE VRAEGDEN SY, OF SIMON, TOEGENAEMT PETRUS, DAER T' HUYS LAGH.

19 ENDE ALS PETRUS OP DAT GESICHTE DACHTE, SEYDE DE GEEST TOT HEM; SIET DRIE MANNEN SOECKEN U:

20 DAEROM STAET OP, GAET AF, ENDE REYST MET HAER, NIET TWYFFLENDE: WANT IK HEBBE HAER GESONDEN.

21 ENDE PETRUS GING AF TOT DE MANNEN, DIE VAN CORNELIO TOT HEM GESONDEN WAREN, ENDE SEYDE; SIET, IK BEN 'T DIEN GY SOEKT: WAT IS DE OORSAKE WAEROM GY HIER ZYT?

22 ENDE SY SEYDEN, CORNELIUS EEN HOOFT-MAN OVER HONDERT, EEN RECHTVEERDIG MAN, ENDE VREESENDE GODT, ENDE DIE [GOET] GETUYGENISSE HEEFT VAN HET GANTSCH VOLK DER JODEN, IS DOOR GODDELICKE OPENBARINGE VERMAENT VAN EENEN HEYLIGEN ENGEL, DAT HY U SOUDE ONTBIEDEN TOT SYNEN HUYSE, ENDE DAT HY VAN U WOORDEN DER SALIGHEYT SOUDE HOREN.

23 ALS HYSE DAN INGEROEPEN HADDE, ONTFING HYSE IN HUYS. DOCH DES ANDEREN DAEGS GING PETRUS MET HAER HENEN ENDE SOMMIGE DER BROEDEREN, DIE VAN JOPPE WAREN, GINGEN MET HEM.

24 ENDE DES ANDEREN DAEGS QUAMEN SY TOT CESAREEN. ENDE CORNELIUS VERWACHTED HAER, T' SAMEN GEROEPEN HEBBENDE DIE VAN SYN MAEGSCHAP ENDE BYSONDERSTE VRIENDEN. ENDE

25 ENDE ALS HET GESCHIEDDE DAT PETRUS INQUAM, GING HEM CORNELIUS TE GEMOETE, ENDE VALLENDE AEN [SYNE] VOETEN AENBADT HY.

26 MAER PETRUS RECHTEDE HEM OP, SEGGENDE; STAET OP, IK BEN OOK SELVE EEN MENSCH.

27 ENDE MET HEM SPREKENDE GING HY IN, ENDE VONT'ER VELE, DIE TE SAMEN GEKOMEN WAREN.

28 ENDE HY SEYDE TOT HAER, GY WEET HOE HET EENEN JOODSCHEN MAN ONGEORLOFT IS HEM TE VOEGEN, OFTE TE GAEN TOT EENEN VREEMDEN: DOCH GODT HEEFT MY GETOONT DAT IK GEEN MENSCH EN SOUDE GEMEYN OFTE ONREYN HEETEN.

29 DAEROM BEN IK OOK SONDER TEGENSPREKEN GEKOMEN, ONTBODEN ZYNDE. SOO VRAEGDE IK DAN OM WAT REDEN GY-LIEDEN MY HEBT ONTBODEN?

30 ENDE CORNELIUS SEYDE, OVER VIER DAGEN WAS IK VASTENDE TOT DESER URE TOE, ENDE TER NEGENDER URE BADT IK IN MYN HUYS.

31 ENDE SIET, EEN MAN STONT VOOR MY IN EEN BLINKENDE KLEET, ENDE SEYDE, CORNELI, UW' GEBEDT IS VERHOORT, ENDE UWE AELMOESSEN ZYN VOOR GODT GEDACHT GEWORDEN.

32 SENT DAN NA JOPPE, ENDE ONTBIEDT SIMONEM DIE TOEGENAEMT WORT PETRUS: DESE LIGT T' HUYS IN 'T HUYS VAN SIMON DEN LEDER-BEREYDER AEN DE ZEE, WELCKE HIER GEKOMEN ZYNDE, SAL TOT U SPREKEN.

33 SOO HEBBE IK DAN VAN STONDEN AEN TOT U GESONDEN, ENDE GY HEBT WEL GEDAEN DAT GY HIER GEKOMEN ZYT. WY ZYN DAN ALLE NU [HIER] TEGENWOORDIG VOOR GODT, OM TE HOREN AL HET GENE U VAN GODT BEVOLEN IS.

34 ENDE PETRUS DEN MONT OPEN DOENDE, SEYDE; IK VERNEME IN DER WAERHEYT DAT GODT GEEN AENNEEMER DES PERSOONS EN IS,

MAER

35 MAER IN ALLEN VOLCKE, DIE HEM VREEST ENDE GERECHTIGHEYT WERKT IS HEM AENGENAEM.

36 [DIT IS] HET WOORT DAT HY GESONDEN HEEFT DEN KINDEREN ISRAËLS, VERKONDIGENDE VREDE DOOR JESUM CHRISTUM: DESE IS EEN HEERE VAN ALLE.

37 GY-LIEDEN WEET DE SAKE, DIE GESCHIEDT IS DOOR GEHEEL JUDEAM, BEGINNENDE VAN GALILEA, NA DEN DOOP, WELCKEN JOANNIS GEPREDIKT HEEFT:

38 [BELANGENDE] JESUM VAN NAZARETH, HOE HEM GODT GESALFT HEEFT MET DEN HEYLIGEN GEEST, ENDE MET KRACHT: WELCKE [HET LANT] DOORGEGAEN IS, GOET DOENDE, ENDE GENESENDE ALLE DIE VAN DEN DUYVEL OVERWELDIGT WAREN: WANT GODT WAS MET HEM.

39 ENDE WY ZYN GETUYGEN VAN AL HET GENE HY GEDAEN HEEFT, BEYDE IN 'T JODISCHE LANT ENDE TE JERUSALEM: WELCKEN SY GEDOODT HEBBEN, [HEM] HANGENDE AEN EEN HOUT.

40 DESEN HEEFT GODT OPGEWEKT TEN DERDEN DAGE, ENDE GEGEVEN, DAT HY OPENBAER SOUDE WORDEN:

41 NIET ALLE DEN VOLKE, MAER DEN GETUYGEN DIE VAN GODT TE VOREN VERKOREN WAREN, ONS [NAMELIK] DIE MET HEM GEGETEN ENDE GEDRONCKEN HEBBEN, NA DAT HY UYT DEN DOODEN OPGESTAEN WAS.

42 ENDE HEEFT ONS GEBODEN DEN VOLCKE TE PREDIKEN, ENDE TE BETUYGEN DAT HY IS DE GENE, DIE VAN GODT VERORDINEERT IS, TOT EEN RECHTER VAN LEVENDE ENDE DOODE.

43 DESEN GEVEN GETUYGENISSE ALLE DE PROPHETEN, DAT EEN YEGELIK, DIE IN HEM GELOOFT, VERGEVINGE DER SONDEN ONTFANGEN SAL DOOR SYNEN NAME.

44 ALS PETRUS NOCH DESE WOOR-

DEN SPRAK, VIEL DE HEYLIGE GEEST OP ALLE DIE HET WOORT HOORDEN.

45 ENDE DE GELOVIGE DIE UYT DE BESNYDENISSE WAREN, SOO VELE ALS 'ER MET PETRO WAREN GEKOMEN, ONTSETTEDEN HAER DAT DE GAVE DES HEYLIGEN GEESTS OOK OP DE HEYDENEN UYT-GESTORT WIERT.

46 WANT SY HOORDEN HAER SPREKEN MET [VREEMDE] TALEN, ENDE GODT GROOT MAKEN. DOE ANTWOORDDE PETRUS,

47 KAN OOK YEMANT HET WATER WEEREN, DAT DESE NIET GEDOOPT EN SOUDEN WORDEN, WELCKE DEN HEYLIGEN GEEST ONTFANGEN HEBBEN, GELYK ALS OOK WY?

48 ENDE HY BEVAL DAT SY SOUDEN GEDOOPT WORDEN IN DEN NAME DES HEEREN. DOE BADEN SY HEM DAT HY EENIGE DAGEN BY [HAER] WILDE BLYVEN.

HET XI. CAPITTEL.

1 PETRUS KOMT TE JERUSALEM, WAER HY BESCHULDIGT WORDT DAT HY TOT DE ONBESNEDENE WAS INGE-
GAEN. 4 DAER OP HY TOT SYNE VERANTWOORDINGE VERHAELT AL WAT DIES-AENGAENDE GESCHIEET WAS. 18 WELCKE VERANTWOORDINGE AENGENOMEN WORDT. 19 DE VERSTROYDE GELOVIGEN VERKONDIGEN CHRISTUM TOT PHINICIEN, SYPREN, ENDE ANTIOCHIEN TOE, AEN DE JODEN, ENDE SOMMIGE OOK AEN DE GRIEKSCHE. 21 SOO DATTER VELE GELOOFDEN. 22 'T WELK DE GEMEYNTE VAN JERUSALEM VERSTAENDE, SENDT BARNABAM NA ANTIOCHIEN OM HAER TE VERSTERCKEN. 25 DIE NA THARSEN REYST OM SAULUM TE SOECKEN, ENDE BRENGT HEM TOT ANTIOCHIEN. 26 ALWAER DE DISCIPELEN EERST CHRISTENEN WORDEN GENAEMT. 27 AGABUS VOOR-SEGT DEN HONGERSNOODT. 29 WAEROM DE BROEDERS DOOR SAULUM ENDE BARNABAM EEN HANDT-REYCKINGE SENDEN AEN DE BROEDERS TE JERUSALEM.

1 **D**E APOSTELN NU, ENDE DE BROEDERS, DIE IN JUDEA WAREN, HEBBEN GEHOORT, DAT OOK DE HEYDENEN HET WOORT GODTS AENGENOMEN HADDEN.

2 ENDE DOE PETRUS OPGEGAEN WAS NA JERUSALEM, TWISTEDEN TEGEN HEM DE GENE DIE UYT DE BESNYDENISSE WAREN.

3 SEGGENDE, GY ZYT INGE-
TOT MANNEN DIE DE VOOR-HUYT HEB-
BEN,

BEN, ENDE HEBT MET HAER GEGETEN.

4 MAER PETRUS BEGINNENDE VERHAELDE HET HAER VERVOLGENS, SEGGENDE;

5 IK WAS IN DE STADT JOPPE, BIDDENDE: ENDE SAGH IN EEN VERTRECKINGE VAN SINNEN EEN GESICHTE, [NAMELIK] EEN SEKER VAT, GELYK EEN GROOT LINNEN LAKEN, NEDERDALENDE, BY DE VIER HOECKEN NEDERGELATEN UYT DEN HEMEL, ENDE QUAM TOT BY MY.

6 OP WELK [LAKEN] ALS IK DE OOGEN HIELT, SOO MERKTE IK, ENDE SAGH DE VIervoetige [DIEREN] DER AERDE, ENDE DE WILDE, ENDE DE KRUYPENDE [DIEREN] ENDE DE VOGELLEN DES HEMELS.

7 ENDE IK HOORDE EENE STEMME DIE TOT MY SEYDE; STAET OP PETRE, SLACHT ENDE EET.

8 MAER IK SEYDE, GEENSINS HEERE: WANT NOYT EN IS YET, DAT GEMEYN OFTE ONREYN WAS, IN MYNEN MONT INGEAEN.

9 DOCH DE STEMME ANTWOORDDE MY TEN TWEEDEN-MAEL UYT DEN HEMEL? HET GENE GODT GEREYNIGT HEEFT, EN SULT GY NIET GEMEYN MAKEN.

10 ENDE DIT GESCHIEDDE TOT DRIEMAEL: ENDE ALLES WIERT WEDEROM OP-GETROCKEN IN DEN HEMEL.

11 ENDE SIET TER SELVER [URE] STONDEN DAER DRIE MANNEN VOOR HET HUYS DAER IK IN WAS, DIE VAN CESAREEN TOT MY AF-GESONDEN WAREN.

12 ENDE DE GEEST SEYDE TOT MY, DAT IK MET HAER GAEN SOUDE, NIET TWYFELENDE. ENDE MET MY GINGEN OOK DESE SES BROEDERS, ENDE WY ZYN IN DES MANS HUYS INGEAEN.

13 ENDE HY HEEFT ONS VERHAELT, HOE HY EENEN ENGEL GESIEN HADDE, DIE IN SYN HUYS STONT, ENDE TOT HEM SEYDE; SENDT MANNEN NA JOPPE, ENDE ONTBIEDT SIMON, DIE

14 DIE WOORDEN TOT U SAL SPREKEN, DOOR WELCKE GY SULT SALIG WORDEN, ENDE ALLE UW' HUYS.

15 ENDE ALS IK BEGON TE SPREKEN, VIEL DE HEYLIGE GEEST OP HAER, GELYK OOK OP ONS IN 'T BEGIN.

16 ENDE IK WIERT GEDACHTIG AEN HET WOORT DES HEEREN, HOE HY SEYDE, JOANNES DOOPT WEL MET WATER, MAER GY-LIEDEN SULT GEDOOPT WORDEN MET DEN HEYLIGEN GEEST.

17 INDIEN DAN GODT HAER EVEN GELYCKE GAVE GEGEVEN HEEFT, ALS OOK ONS, DIE IN DEN HEERE JESUM CHRISTUM GELOOFT HEBBEN, WIE WAS IK DOCH DIE GODT KONDE WEEREN.

18 ENDE ALS SY DITHOORDEN, WAREN SY TE VREDEN, ENDE VERHEERLIKTE GODT, SEGGENDE; SOO HEEFT DAN GODT OOK DEN HEYDENEN DE BEKEERINGE GEGEVEN TEN LEVEN!

19 DE GENE NU, DIE VERSTROYT WAREN DOOR DE VERDRUCKINGE, DIE OVER STEPHANUS GESCHIELT WAS, GINGEN [HET LANT] DOOR TOT PHENICIEN TOE, ENDE CYPREN, ENDE ANTIOCHIEN, TOT NIEMANT HET WOORT SPREKENDE, DAN ALLEEN TOT DE JODEN.

20 ENDE DAER WAREN EENIGE CYPRISCHE ENDE CYRENEISCHE MANNEN UYT HAER, WELCKE TOT ANTIOCHIEN GEKOMEN ZYNDE SPRAKEN TOT DE GRIEKSCHE, VERKONDIGENDE DEN HEERE JESUM.

21 ENDE DE HANT DES HEEREN WAS MET HAER: ENDE EEN GROOT GETAL GELOOFDE, ENDE BEKEERDE HEM TOT DEN HEERE.

22 ENDE HET GERUCHTE VAN HAER QUAM TOT DE OOREN DER GEMEYNTE DIE TE JERUSALEM WAS: ENDE SY SONDEN BARNABAM UYT, DAT HY ['T LANT] DOORGINGE TOT ANTIOCHIEN TOE.

23 DEWELCKE DAER GEKOMEN ZYNDE, ENDE DE GENADE GODTS SIENDE, WIERT

WIERT VERBLYDT, ENDE VERMAENDESE ALLE, DAT SY MET EEN VOORNEMEN DES HERTEN BY DEN HEERE Souden blyven.

24 WANT HY WAS EEN GOET MAN, ENDE VOL DES HEYLIGEN GEESTS, ENDE DES GELOOFS: ENDE DAER WIERT EEN GROTE SCHARE DEN HEERE TOEGEVOEGT.

25 ENDE BARNABAS GING UYT NA TARSSEN OM SAULUM TE SOECKEN: ENDE ALS HY HEM GEVONDEN HADDE, BRACHT HY HEM TOT ANTIOCHIEN.

26 ENDE HET IS GESCHIET DAT SY EEN GEHEEL JAER [T' SAMEN] VERGADERDEN IN DE GEMEYNTE, ENDE EEN GROTE SCHARE LEERDEN: ENDE DAT DE DISCIPELEN EERST TE ANTIOCHIEN CHRISTENEN GENAEMT WIERDEN.

27 ENDE IN DESELVE DAGEN, QUAMEN [EENIGE] PROPHETEN AF VAN JERUSALEM TOT ANTIOCHIEN.

28 ENDE EEN UYT HAER, MET NAME AGABUS, STONT OP, ENDE GAF TE KENNEN DOOR DEN GEEST, DATTER EEN GROTE HONGERS-NOOT SOUDE WESSEN OVER DE GEHEELE WERELT: DEWELCKE OOK GEKOMEN IS ONDER DEN KEYSER CLAUDIO.

29 ENDE NA DAT EEN YEGELIK DER DISCIPELEN VERMOCHT, BESLOOT ELK VAN HAER [YET] TE SENDEN TEN DIENSTE DER BROEDEREN DIE IN JUDEA WOONDEN.

30 HET WELK SY OOK DEDEN, ENDE SONDEN HET TOT DE OUDERLINGEN DOOR DE HANT BARNABE ENDE SAULI.

HET XIJ. CAPITTEL.

1 HERODES VERVOLGT DE GEMEYNTE. 2 DOOT JACOBUM. 3 WERPT PETRUM IN DE GEVANGENISSE, DIEN HY MET STERCKE WACHT LAET BEWAREN. 5 DE GEMEYNTE BIDT GODT VOOR HEM. 7 ENDE HY WORT DOOR EENEN ENGEL UYT DE GEVANGENISSE GELEYT. 11 KOMT AEN HET HUYS VAN DE MOEDER JOANNIS MARCI, DAER HY AEN KLOPT, ENDE INGELATEN WORT. 17 ENDE VERHAELT SYNE VERLOSSINGE AEN DE GENE DIE DAER VERGADERT WAREN. 18 HERODES LAET DE WACHTERS ONDERSOECKEN ENDE WECH LEYDEN, ENDE VERTREKT NA CESAREEN. 20 MAEKT VREDE MET DE TYRIERS ENDE SIDONIERS. 21 ENDE WORT IN SYNEN

1 ENDE ONTRENT DESELVE TYT
SLOEGH DE KONING HERODES DE
HANDEN AEN SOMMIGE VAN DE GE-
MEYNTE, OM DIE QUALIK TE HANDE-
LEN.

2 ENDE HY DOODDE JACOBUM DEN
BROEDER JOANNIS MET DEN SWEERDE.

3 ENDE DOE HY SAGH DAT HET DEN
JODEN BEHAGELIK WAS, VOER HY
VOORT OM OOK PETRUM TE VANGEN
(ENDE HET WAREN DE DAGEN DER
ONGEHEVELDE [BROODEN.])

4 DEN WELCKEN OOK GEGREPEN
HEBBENDE HY IN DE GEVANGENISSE
SETTEDE, ENDE GAF [HEM] OVER AEN
VIER [WACHTEN, ELK] VAN VIER
KRYGS-KNECHTEN, OM HEM TE BEWA-
REN, WILLENDEN NAER HET PAASCH-
[FEEST] HEM VOORT-BRENGEN VOOR
HET VOLK.

5 PETRUS DAN WIERT IN DE GEVAN-
GENISSE BEWAERT: MAER VAN DE GE-
MEYNTE WIERT EEN GEDUERIG GE-
BEDT TOT GODT VOOR HEM GEDAEN.

6 DOE HEM NU HERODES SOUDE
VOORT-BRENGEN, SLIEP PETRUS DIEN
SELVEN NACHT TUSSEN TWEE
KRYGS-KNECHTEN, GEBONDEN MET
TWEE KETENEN: ENDE DE WACHTERS
VOOR DE DEURE BEWAERDEN DE GE-
VANGENISSE.

7 ENDE, SIET, EEN ENGEL DES HEE-
REN STONT DAER, ENDE EEN LICHT
SCHEEN IN DE WONINGE, ENDE SLAEN-
DE DE ZYDE PETRI WEKTE HY HEM OP,
SEGGENDE, STAET HAESTELIK OP. EN-
DE SYNE KETENEN VIELEN AF VAN DE
HANDEN.

8 ENDE DE ENGEL SEYDE TOT HEM;
OMGORT U, ENDE BINT UWE SCHOEN-
ZOLEN AEN. ENDE HY DEDE ALSOO.
ENDE HY SEYDE TOT HEM; WERPT U-
WEN MANTEL OM, ENDE VOLGT MY.

9 ENDE UYTGAENDE VOLGDE HY HEM,
ENDE EN WIST NIET DAT HET WAER.

ACH.

ACHTIG WAS HET GENE DOOR DEN ENGEL GESCHIEDDE, MAER HY MEYNDE DAT HY EEN GESICHTE SAGH.

10 ENDE ALS SY DOOR DE EERSTE ENDE TWEDE WACHT GEGAEN WAREN, QUAMEN SY AEN DE YSERE POORTE, DIE NA DE STADT LEYT: DEWELCKE VAN SELFS HAER GEOPENT WIERT. ENDE UYTGEGAEN ZYNDE GINGEN SY EEN STRATE VOORT: ENDE TERSTONT SCHEYDDE DE ENGEL VAN HEM.

11 ENDE PETRUS TOT HEMSELVEN GEKOMEN ZYNDE, SEYDE; NU WEET IK WAERACHTELIK DAT DE HEERE SYNEN ENGEL UYT-GESONDEN HEEFT, ENDE MY VERLOST HEEFT UYT DE HANT HERODIS, ENDE [UYT] ALLE DE VERWACHTINGE VAN HET VOLK DER JODEN.

12 ENDE ALS HY [ALLES] OVERLEGT HADDE GING HY NA HET HUYS MARIE DES MOEDERS JOANNIS, DIE TOEGENAEMT WAS MARCUS, ALWAER VELE TE SAMEN VERGADERT ENDE BIDDENDE WAREN.

13 ENDE ALS PETRUS AEN DE DEURE VAN DE VOOR-POORTE KLOPTE, QUAM EEN DIENST-MAEGT VOOR OM TE LUYSTEREN, MET NAME RHODE.

14 ENDE SY DE STEMME PETRI BEKENNENDE, EN DEDE VAN BLYTSCHAP DE VOOR-POORTE NIET OPEN, MAER LIER NA BINNEN ENDE BOOTSCHAPTE, DAT PETRUS VOOR [AEN] DE VOOR-POORTE STONT.

15 ENDE SY SEYDEN TOT HAER; GY RAEST. DOCH SY BLEEF DAER STERK BY, DAT HET ALSOO WAS. ENDE SY SEYDEN, HET IS SYN ENGEL.

16 MAER PETRUS BLEEF KLOPPENDE: ENDE ALS SY OPEN GEDAEN HADDEN, SAGEN SY HEM, ENDE ONTSETTENDEN HAER.

17 ENDE ALS HY HAER MET DE HANT GEWENKT HADDE, DATSE SWYGEN Souden, VERHAELDE HY HAER, HOE HEM DE HEERE UYT DE GEVANGENISSE UYTGELEYT HADDE: ENDE SEYDE; BOOTSCHAPT

CAP. XIJ. . . D E H A N D E L I N G E N
SCHAPT DIT JACOBO ENDE DEN BROE-
DEREN. ENDE HY UYTGEGAEN ZYN-
DE REYSDE NA EEN ANDERE PLAETSE.

18 ENDE ALS HET DAG WAS GEWOR-
DEN , WAS DAER GEEN KLEYNE BE-
ROERTE ONDER DE KRYGS-KNECHTEN ,
WAT DOCH PETRO MOCHTE GESCHIEDT
ZYN.

19 ENDE ALS HERODES HEM GESOCHT
HADDE, ENDE NIET EN VONT, ENDE
DE WACHTERS RECHTELIK ONDER-
VRAEGT HADDE, GEBOODT HY DATSE
WECH - GELEYDET SOUDEN WORDEN.
ENDE HY VERTROK VAN JUDEA NA CE-
SAREEN, ENDE HIELT HEM [ALDAER.]

20 ENDE HERODES HADDE IN DEN
SIN TEGEN DE TYRIERS ENDE SIDO-
NIERS TE KRYGEN: MAER SY QUAMEN
EENDRACHTELIK TOT HEM, ENDE BLA-
STUM, DIE DES KONINGS KAMERLING
WAS, OVERREDET HEBBENDE, BEGEER-
DEN VREDE, OM DAT HAER LANT GE-
SPYSIGT WIERT VAN DES KONINGS
[LANT.]

21 ENDE OP EENEN GESETTEN DAG
HERODES EEN KONINGLIK KLEET
AENGEDAEN HEBBENDE, ENDE OP DEN
RECHTER-STOEL GESETEN ZYNDE, DE-
DE EEN REDEN TOT HAER:

22 ENDE HET VOLK RIEP [HEM] TOE;
EEN STEMME GODTS, ENDE NIET EE-
NES MENSCHEN.

23 ENDE VAN STONDEN AEN SLOEG
HEM EEN ENGEL DES HEEREN, DAER
OM DAT HY GODT DE EERE NIET EN
GAF: ENDE WIERT VAN DE WORMEN
GEGETEN, ENDE GAF DEN GEEST.

24 ENDE HET WOORT GODTS WIES,
ENDE VERMENIGVULDIGDE.

25 BARNABAS NU ENDE SAULUS
KEERDEN WEDEROM VAN JERUSALEM,
ALS SY DEN DIENST VOLBRACHT HAD-
DEN, MEDE GENOMEN HEBBENDE OOK
JOANNEM, DIE TOEGENAEMT WIERT
MARCUS.

HET XIII. CAPITTEL.

1 BARNABAS ENDE SAULUS WORDEN UYT DE LEERAERS VAN ANTIOCHIE VAN DEN HEYLIGEN GEEST GESONDEN TOT DE HEYDENEN. 4 WELCKE REYSEN DOOR SELEUCIEN NA CYPREN, PREDIKEN TOT SALAMIS ENDE PAPHOS. 7 ALWAER DE STADTHOUDER SERGIUS PAULUS HAER BEGEERT TE HOOREN. 8 'T WELCK BARNABAS DE TOVERAER SOECKENDE TE BELETEN, WÖRT VAN PAULO MET BLINTHEYT GESLAGEN. 12 ENDE DE STADTHOUDER BEKEERT. 13 VAN DAER REYSEN SY NA PERGEN. 14 ENDE VOORTS NA ANTIOCHIE IN PISIDIEN. 15 ALWAER PAULUS IN DE SYNAGOGEN PREDIKENDE VERHAELT DE WELDADEN GODTS DEN ISRAELITEN BEWESEN TOT OP DAVID. 23 ENDE BEWYST DAT DE BELOFTEN VAN DAVIDS ZAET GEDAEN, VERVULT IS IN JESU CHRISTO, DIE TE JERUSALEM IS GEKRUYST, ENDE VAN DEN DOODEN OPGEWEKT. 33 GEELYK VAN DAVID WAS VOORSEGT. 38 ENDE DAT DOOR HEM GERECHTVEERDIGT WORDEN ALLE DIE IN HEM GELOOVEN. 40 ENDE DAT HY STRAFT DIE HEM ONGEHOORSAEM ZYN. 42 EENIGE VAN DE JODEN GELOVEN, ENDE ANDERE WEDERSPREKEN. 46 WAEROM SY HAER TOT DE HEYDENEN KEEREN, VAN WELCKE GELOVEN DIE TEN EEUWIGEN LEVEN VERORDINEERT WAREN. 50 DE JODEN VERWECKEN VERVOLGINGE TEGEN PAULUM ENDE BARNABAM, DIE HET STOF VAN HARE VOETEN SCHUDDEN, ENDE WYCKEN NA ICONIEN.

1 ENDE DAER WAREN TOT ANTIOCHIE IN DE GEMEYNTE DIE DAER WAS, EENIGE PROPHETEN ENDE LEERAERS, NAMELIK BARNABAS, ENDE SIMEON GENAEMT NIGER, ENDE LUCIUS VAN CYRENEN, ENDE MANAHEN, DIE MET HERODES DEN VIERVORST OPGEVOET WAS, ENDE SAULUS.

2 ENDE ALS SY DEN HEERE DIENDEN, ENDE VASTEDEN, SEYDE DE HEYLIGE GEEST; SONDEERT MY AF BEYDE BARNABAM ENDE SAULUM, TOT HET WERK DAER TOE IKSE GEROEPEN HEBBE.

3 DOE VASTEDEN ENDE BADEN SY, ENDE HAER DE HANDEN OPGELEGT HEBBENDE, LIETEN SYSE GAEN.

4 DESE DAN UYT-GESONDEN ZYNDE VAN DEN HEYLIGEN GEEST, QUAMEN AF TOT SELEUCIEN, ENDE VAN DAER SCHEEPTEN SY AF NA CYPREN.

5 ENDE GEKOMEN ZYNDE TOT SALAMIS, VERKONDIGDEN SY HET WOORT GODTS IN DE SYNAGOGEN DER JODEN: ENDE SY HADDEN OOK JOANNEM TOT EENEN DIENAER.

6 ENDE ALS SY 'T EYLANT DOORGE-
GAEN WAREN TOT PAPHOS TÖE, VON-

KKK

DEN

DEN SY EENEN SEKEREN TOVERAER, EENEN VALSCHEN PROPHEET, EENEN JODE, WIENS NAME WAS BAR-JESUS,

7 WELCKE WAS BY DEN SADT-HOUDER SERGIUS PAULUS, EENEN VERSTANDIGEN MAN. DESE, BARNABAM ENDE SAULUM TOT HEM GEROEPEN HEBBENDE, SOCHT SEER HET WOORT GODTS TE HOREN.

8 MAER ELYMAS DE TOVERAER, (WANT ALSOO WORT SYNEN NAEM OVERGESET) WEDERSTONT HAER, SOECKENDE DEN STADT-HOUDER VAN 'T GELOVE AF TE KEEREN.

9 DOCH SAULUS (DIE OOK PAULUS [GENAEMT IS]) VERVULT MET DEN HEYLIGEN GEEST, ENDE DE OOGEN OP HEM HOUDENDE, SEYDE;

10 O GY KINT DES DUYVELS, VOL VAN ALLE BEDROG, ENDE VAN ALLE ARGLISTIGHEYT, VYANT VAN ALLE GERECHTIGHEYT, SULT GY NIET OP-HOUDEN TE VERKEEREN DE RECHTE WEGEN DES HEEREN?

11 ENDE NU SIET, DE HANT DES HEEREN [IS] TEGEN U: ENDE GY SULT BLINT ZYN, ENDE DE SONNE NIET SIEN VOOR EENEN TYDT. ENDE VAN STONDEN AEN VIEL OP HEM DONCKERHEYT ENDE DUYSTERNISSE: ENDE RONTOM GAENDE SOCHT HY, DIE [HEM] MET DE HANT MOCHTEN LEYDEN.

12 ALS DE STADT-HOUDER, SAGH HET GENE GESCHIET WAS, DOE GELOOFDE HY, VERSLAGEN ZYNDE OVER DE LEERE DES HEEREN.

13 ENDE PAULUS ENDE DIE MET HEM WAREN, VAN PAPHO AF-GEVAREN ZYNDE, QUAMEN TOT PERGEN [EEN STADT] IN PAMPHYLIA. MAER JOANNES VAN HAER SCHEYDENDE KEERDE WEDER NA JERUSALEM.

14 ENDE SY VAN PERGEN [HET LANT] DOORGAENDE, QUAMEN TOT ANTIOCHIEN [EEN STADT] IN PISIDIEN: ENDE GEGAEN ZYNDE IN DE SYNAGOGE OP DEN DAG DES SABBATHS, SATEN SY NEDER.

ENDE

15 ENDE NA 'T LIESEN DER WET ENDE DER PROPHETEN, SONDEN DE OVERSTE DER SYNAGOGE TOT HAER, SEGGENDE; MANNEN BROEDERS, INDIEN DAER [EENIG] WOORT VAN VERTROOSTINGE TOT DEN VOLKE IN U IS, SOO SPREEKT.

16 ENDE PAULUS STONT OP, ENDE WENKTE MET DE HANT, ENDE SEYDE; GY ISRAELITISCHE MANNEN, ENDE GY DIE GODT VREEST, HOORT TOE.

17 DE GODT DESES VOLKS ISRAËLS, HEEFT ONSE VADEREN UYT-VERKOREN, ENDE 'T VOLK VERHOOGT, ALS SY VREEMDELINGEN WAREN IN 'T LANT VAN EGYPTEN, ENDE HEEFTSE MET EENEN HOGEN ARM DAER UYT GELEYT.

18 ENDE HEEFT ONTRENT DEN TYDT VAN VEERTIG JAREN HARE ZEDEN VERDRAGEN IN DE WOESTYNE.

19 ENDE SEVEN VOLCKEREN UYTGEROEYT HEBBENDE IN HET LANT CANAAN, HEEFT HAER DOOR 'T LOT HET LANT DER SELVE UYT-GEDEELT.

20 ENDE DAER NA ONTRENT VIER HONDERT ENDE VYFTIG JAREN, GAF HY [HAER] RECHTERS TOT OP SAMUEL DEN PROPHEET.

21 ENDE VAN DOEN AEN BEGEERDEN SY EENEN KONING, ENDE GODT GAF HAER SAUL DEN SONE KIS, EENEN MAN UYT DE STAMME BENJAMIN, VEERTIG JAREN.

22 ENDE DESEN AFGESET HEBBENDE, VERWEKTE HY HAER DAVID TOT EENEN KONING: DEN WELCKEN HY OOK GETUYGENISSE GAF, ENDE SEYDE; IK HEBBE GEVONDEN DAVID DEN [SONE] JESSE, EENEN MAN NA MYN HERTE, DIE ALLE MYNEN WILLE SAL DOEN.

23 VAN DESES ZAET HEEFT GODT ISRAEL, NA DE BELOFTE, VERWEKT DEN SALIGMAKER JESUM:

24 ALS JOANNES EERST ALLE DEN VOLCKE ISRAËLS, VOOR SYNE AENKOMSTE, GEPREDIKT HADDE DEN DOOP DER BEKEERINGE.

25 DOCH ALS JOANNES DEN LOOP VERVULDE, SEYDE HY; WIE MEYNT GY-LIEDEN DAT IK BEN? IK EN BEN [DE CHRISTUS] NIET, MAER SIET, HY KOMT NA MY, WIEN IK NIET WEERDIG EN BEN DE SCHOENEN [SYNER] VOETEN TE ONTBINDEN.

26 MANNEN BROEDERS, KINDEREN VAN 'T GESLACHT ABRAHAMS, ENDE DIE ONDER U GODT VREESEN, TOT U IS 'T WOORT DESER SALIGHEYT GESONDEN.

27 WANT DIE TE JERUSALEM WONEN, ENDE HARE OVERSTE, DESEN NIET KENNENDE, HEBBEN OOK DE STEM MEN DER PROPHETEN, DIE OP ELCKEN SABBATH- [DAG] GELESEN WORDEN, [HEM] VEROORDEELLENDE, VERVULT:

28 ENDE GEEN OORSAKE DES DOOTS VINDENDE, HEBBEN SY VAN PILATO BEGEERT DAT HY SOUDE GEDOOT WORDEN.

29 ENDE ALS SY ALLES VOLBRACHT HADDEN DAT VAN HEM GESCHREVEN WAS, NAMEN SY [HEM] AF VAN HET HOUT, ENDE LEYDEN [HEM] IN 'T GRAF.

30 MAER GODT HEEFT HEM UYT DE DOODEN OP-GEWECKT.

31 WELCKE GESIEN IS GEWEEST VELE DAGEN LANG, VAN DE GENE DIE MET HEM OP-GEKOMEN WAREN VAN GALILEA TOT JERUSALEM, DIE SYNE GETUYGEN ZYN BY 'T VOLK.

32 ENDE WY VERKONDIGEN U DE BELOFTE DIE TOT DEN VADEREN GESCHIEDT IS, DAT [NAMELIK] GODT DESSELVE VERVULT HEEFT AEN ONS HARE KINDEREN, ALS HY JESUM VERWEKT HEEFT:

33 GELYK OOK IN DEN TWEEDEN PSALM GESCHREVEN STAET; GY ZYT MYN SONE, HEDEN HEBBE IK U GEGEREERT.

34 ENDE DAT HY HEM UYT DE DOODEN HEEFT OP-GEWEKT, ALSOO DAT HY NIET MEER EN SAL TOT VERDER-

VINGE

VINGE KEEREN ; HEEFT HY ALDUS GESEGT ; IK SAL U-LIEDEN DE WELDADIGHEDEN DAVIDS GEVEN DIE GETROUWE ZYN.

35 WAEROM HY OOK IN EENEN ANDEREN [PSALM] SEGT , GY EN SULT UWEN HEYLIGEN NIET [OVER] GEVEN, OM VERDERVINGE TE SIEN.

36 WANT DAVID, ALS HY IN SYNEN TYDT DEN RAEDT GODTS GEDIENT HADDE, IS ONTSLAPEN, ENDE IS BY SYNE VADEREN GELEGT, ENDE HEEFT WEL VERDERVINGE GESIEN:

37 MAER HY, DIEN GODT OPGEWEKT HEEFT, EN HEEFT GEEN VERDERVINGE GESIEN.

38 SOO ZY U DAN BEKENT, MANNEN BROEDERS, DAT DOOR DESEN U VERGEVINGE DER SONDEN VERKONDIGT WORT.

39 ENDE [DAT] VAN ALLEN, DAER VAN GY NIET EN KONDET GERECHTVEERDIGT WORDEN DOOR DE WET MOSES, DOOR DESEN EEN YEGELIK DIE GELOOFT, GERECHTVEERDIGT WORT.

40 SIET DAN TOE, DAT OVER U-LIEDEN NIET EN KOME HET GENE GESEGT IS IN DE PROPHETEN,

41 SIET GY VERACHTERS, ENDE VERWONDERT U, ENDE VERDWYNT: WANT IK WERCKE EEN WERK IN UWE DAGEN, EEN WERK HET WELK GY NIET EN SULT GELOVEN, SOO HET U YEMANT VERHAELT.

42 ENDE ALS DE JODEN UYTGE GAEN WAREN UYT DE SYNAGOGE, BADEN DE HEYDENEN DAT TEGEN DEN NAESTEN SABBATH HAER DESELVE WOORDEN SOUDEN GESPROKEN WORDEN.

43 ENDE ALS DE SYNAGOGE GESCHEYDEN WAS, VOLGDEN VELE VAN DE JODEN, ENDE VAN DE GODTS-DIENSTIGE JODE-GENOTEN, PAULUM ENDE BARNABAM: WELCKE TOT HAER SPRAKEN, ENDE HAER VERMAENDEN TE BLYVEN BY DE GENADE GODTS.

44 ENDE OP DEN VOLGENDEN SABBATH, QUAM BYNA DE GEHEELE STADT

CAP. XIII. DE HANDELINGEN
TE SAMEN, OM HET WOORDT GODTS
TE HOREN.

45 DOCH DE JODEN DE SCHAREN
SIENDE WIERDEN MET NYDIGHEYT
VERVULT, ENDE WEDER-SPRAKEN HET
GENE VAN PAULO GESEGT WIERT, WE-
DER-SPREKENDE ENDE LASTERENDE.

46 MAER PAULUS ENDE BARNABAS
VRYMOEDIGHEYT GEBRUYKENDE SEY-
DEN; HET WAS NODIG DAT EERST TOT
U 'T WOORDT GODTS GESPROKEN SOUDE
WORDEN: DOCH NADEMAEL GY HET
SELVE VERSTOOT, ENDE U SELVEN DES
EEUWIGEN LEVENS NIET WEERDIG EN
OORDEELT, SIET, WY KEEREN ONS TOT
DE HEYDENEN.

47 WANT ALSOO HEEFT ONS DE
HEERE GEBODEN, [SEGGENDE,] IK
HEBBE U GESTELT TOT EEN LICHT DER
HEYDENEN, OP DAT GY SOUDT ZYN
TOT SALIGHEYT, TOT AEN HET UYTER-
STE DER AERDE.

48 ALS NU DE HEYDENEN [DIT]
HOORDEN VERBLYDDEN SY HAER, ENDE
PRESEN HET WOORDT DES HEEREN:
ENDE DAER GELOOFDEN SOO VELE ALS
'ER GEORDINEERT WAREN TOT HET
EEUWIGE LEVEN.

49 ENDE HET WOORDT DES HEEREN
WERT DOOR HET GEHEELE LANT UYT-
GEBREYT.

50 MAER DE JODEN MAEKTEN OP DE
GODTS DIENSTIGE ENDE EERLICHE
VROUWEN, ENDE DE VOORNAEMSTE
VAN DE STADT, ENDE VERWEKTEN
VERVOLGINGE TEGEN PAULUM ENDE
BARNABAM, ENDE WIERPENSE UYT HA-
RE LANT-PALEN.

51 DOCH SY SCHUDDEDEN HET STOF
VAN HARE VOETEN AF TEGEN DESEL-
VE, ENDE QUAMEN TOT ICONIEN.

52 ENDE DE DISCIPELEN WIERDEN
VERVULT MET BLYTSCHAP ENDE MET
DEN HEYLIGEN GEEST.

HET XIV. CAPITTEL.

1 PAULUS ENDE BARNABAS PREDIKEN ENDE DOEN MIRAKELN TE ICONIEN, ENDE VELE, SOO HEYDENEN ALS JODEN, GELOVEN. 4 DAER OVER GROTE ONEENIGHEYT ENDE OPLOOP TEGEN HAER ONTSTAET. 6 DIE DAEROM VLIEDEN NA LYSTREN ENDE DERBEN, ETC. 8 PAULUS GENEEST TE LYSTREN EENEN KREUPELEN. 11 WAEROM HET VOLK HAER HOUT VOOR GODEN, ENDE WIL HAER OFFERHANDE DOEN. 14 HET WELK SY, HOEWEL MET GROTEN ERNST, NAUWLIKS VERHINDEREN. 15 ENDE WYSEN HAER TOT LEVENDIGEN WAREN GODT. 19 MAER DE JODEN VAN ANTIOCHIEN ENDE ICONIEN DAER KOMENDE, VERWECKEN HET VOLK DAT SY PAULUM STEENIGEN. 20 DOCH HY STAET OP ENDE REYST MET BARNABA NA DERBEN. 22 SY VERMANEN DE BROEDERS TOT VOLSTANDIGHEYT. 23 ENDE VERKIESEN OUDERLINGEN IN ALLE GEMEYNTEN. 24 ENDE EENIGE ANDERE LANDEN ENDE STEDEN DOOR-REYST HEBBENDE, 26 KEEREN WEDEROM TOT ANTIOCHIEN, 27 ENDE VERHALEN WAT GODT DOOR HAER GEDAEN HADDE.

1 ENDE HET GESCHIEDDE TE ICONIEN, DAT SY TE SAMEN GINGEN IN DE SYNAGOGHE DER JODEN, ENDE ALSOO SPRAKEN, DAT EEN GROTE MENIGTE BEYDE VAN JODEN ENDE GRIECKEN GELOOFDE.

2 MAER DE JODEN DIE ONGEHOORSAEM WAREN, VERWEKTEN ENDE VERBITTERDEN DE ZIELEN DER HEYDENEN TEGEN DE BROEDERS.

3 SY VERKEERDEN DAN [ALDAER] EENEN LANGEN TYDT, VRYMOEDELIK SPREKENDE IN DEN HEERE, DIE GETUYGENISSE GAF DEN WOORDE SYNER GENADE, ENDE GAF, DAT TEECKENEN ENDE WONDEREN GESCHIEDDEN DOOR HARE HANDEN.

4 ENDE DE MENIGTE DER STADT WIERT VERDEELT: ENDE SOMMIGE WAREN MET DE JODEN, ENDE SOMMIGE MET DE APOSTELN.

5 ENDE ALS DAER EEN OPLOOP GESCHIEDDE BEYDE VAN HEYDENEN ENDE VAN JODEN, MET HARE OVERSTE, OM HAER SMAETHEYT AEN TE DOEN, ENDE TE STEENIGEN,

6 ZYN SY, [ALLES] OVERLEGT HEBBENDE, GEVLUCHT NA DE STEDEN VAN LYCAONIEN, [NAMELIK] LYSTREN ENDE DERBEN, ENDE HET OMLIGGENDE LANT:

7 ENDE VERKONDIGDEN ALDAER HET EUANGELIUM.

ENDE

8 ENDE EEN SEKER MAN TE LYSTREN, SAT ONMAGHTIG AEN DE VOETEN, KREUPEL ZYNDE VAN SYNS MOEDERS LYF, DIE NOYT EN HADDE GEWANDELT.

9 DESE HOORDE PAULUM SPREKEN: WELCKE DE OOGEN OP HEM HOUDENDE, ENDE SIENDE DAT HY GELOVE HADDE OM GESONT TE WORDEN,

10 SEYDE MET GROTER STEMME, STAET RECHT OP UWE VOETEN. ENDE HY SPRONG OP ENDE WANDELDE.

11 ENDE DE SCHAREN SIENDE HET GENE PAULUS GEDAEN HADDE, VERHIEVEN HARE STEMMEN, ENDE SEYDE IN 'T LYCAONISCH, DE GODEN ZYN DEN MENSCHEN GELYK GEWORDEN, ENDE TOT ONS NEDER GEKOMEN.

12 ENDE SY NOEMDEN BARNABAM JUPITER, ENDE PAULUM MERCURIUS, OM DAT HY HET WOORT VOERDE.

13 ENDE DE PRIESTER VAN JUPITER, DIE VOOR HARE STADT WAS, ALS HY OSSEN ENDE KRANSSEN AEN DE VOORPOORTEN GEBRACHT HADDE, WILDE HY OFFEREN MET DE SCHAREN.

14 MAER DE APOSTELN, BARNABAS ENDE PAULUS, [DAT] HORENDE SCHEURDEN HARE KLEEDEREN, ENDE SPRONGEN ONDER DE SCHARE, ROEPENDE,

15 ENDE SEGGENDE, MANNEN, WAEROM DOET GY DESE DINGEN? WY ZYN OOK MENSCHEN VAN GELYCKE BEWEGINGEN ALS GY, ENDE VERKONDIGEN U-LIEDEN DAT GY U SOUDT VAN DESE YDELE [DINGEN] BEKEEREN TOT DEN LEVENDIGEN GODT, DIE GEMAEKT HEEFT DEN HEMEL, ENDE DE AERDE, ENDE DE ZEE, ENDE AL HET GENE IN DESELVE IS.

16 WELCKE IN DE VOORLEDENE TYDEN ALLE DE HEYDENEN HEEFT LATEN WANDELEN IN HARE WEGEN.

17 HOEWEL HY NOCHTANS HEM SELVEN NIET ONBETUYGT GELATEN EN HEEFT, GOET DOENDE VAN DEN HEMEL, ONS REGEN ENDE VRUCHTBARE TYDEN

TYDEN GEVENDE, VERVULLENDE ONSE HERTEN MET SPYSE ENDE VROLIKHEYT.

18 ENDE DIT SEGGENDE EN WEDERHIELDEN SY NAUWLIKS DE SCHAREN, DAT SY HAER NIET EN OFFERDEN.

19 MAER DAER OVER QUAMEN JODEN VAN ANTIOCHIE ENDE ICONIE, ENDE OVERREDEDEN DE SCHAREN, ENDE STEENIGDEN PAULUM, ENDE SLEEP- TEN [HEM] BUYTEN DE STADT, MEYNENDE DAT HY DOOT WAS.

20 DOCH ALS HEM DE DISCIPELEN OMRINGT HADDEN, STONT HY OP, ENDE QUAM IN DE STADT: ENDE DES ANDEREN DAEGS GING HY MET BARNABA UYT NA DERBEN.

21 ENDE ALS SY DER SELVE STADT HET EUANGELIUM VERKONDIGT, ENDE VELE DISCIPELEN GEMAEKT HADDEN, KEERDEN SY WEDER NA LYSTRE, ENDE ICONIE, ENDE ANTIOCHIE:

22 VERSTERCKENDE DE ZIELEN DER DISCIPELEN, [ENDE] VERMANENDE DATSE SOUDEN BLYVEN IN 'T GELOVE, ENDE DAT WY DOOR VELE VERDRUCKINGEN MOETEN INGAEN IN 'T KONINGRYCKE GODTS.

23 ENDE ALS SY HAER IN ELCKE GEMEYNTE, MET OPSTEKEN DER HANDEN, OUDERLINGEN VERKOREN HADDEN, GEBEDEN HEBBENDE MET VASTEN, BEVALEN SYSE DEN HEERE, IN WELCKEN SY GELOOFT HADDEN.

24 ENDE PISIDIEN DOOR-GEREYST HEBBENDE, QUAMEN SY IN PAMPHYLIE.

25 ENDE ALS SY TOT PERGEN HET WOORT GESPROKEN HADDEN, QUAMEN SY AF NA ATTALIE.

26 ENDE VAN DAER SCHEEPTEN SY AF NA ANTIOCHIE, VAN WAER SY DER GENADE GODS BEVOLEN WAREN GEWEEST TOT 'T WERK, DAT SY VOLBRACHT HADDEN.

27 ENDE DAER GEKOMEN ZYNDE, ENDE DE GEMEYNTE VERGADERT HEBBENDE, VERHAELDEN SY WAT GROTE

CAP. XV. DE HANDELINGEN
DINGEN GODT MET HAER GEDAEN
HADDE, ENDE DAT HY DEN HEYDE-
NEN DE DEURE DES GELOOFS GEOPENT
HADDE.

28 ENDE SY VERKEERDEN ALDAER
GEENEN KLEYNEN TYDT MET DE DIS-
CIPELEN.

HET XV. CAPITTEL.

1 IN DE GEMEYNTE VAN ANTIOCHIE ONTSTAET
VERSCHIL, AENGAENDE DE ONDERHOUDINGE DER BI-
SNYDENISSE ENDE DER WET MOSIS. 2 WAER OVER
PAULUS ENDE BARNABAS NA JERUSALEM GESONDEN
WORDEN, 3 DAER SY DE BEKEERINGE DER HEYDENEN
ENDE DE GELEGENTHEYT DER SAKE VERHALEN. 6 DE
APOSTELN ENDE OUDERLINGEN KOMEN TE SAMEN OM
HIER VAN TE HANDELEN. 7 PETRUS VERKLAERT IN
DESELVE VERGADERINGE, DAT DE HEYDENEN MET HET
JOK DER WET NIET EN BEHOREN BESWAERT TE WOR-
DEN. 13 'T SELVE STEMTE JACOBUS TOE, ENDE BEVES-
TIGT HET UYT DE HEYLIGE SCHRIFTURE. 19 ENDE BE-
SLUYT DAT MEN HAER NIET MEER EN BEHOORT OP TE
LEGGEN, DAN DE ONDERHOUDINGE VAN VIER NODIGE
DINGEN. 22 'T WELK BY DE GANTSCHEN VERGADERIN-
GE GOET GEVONDEN ZYNDE, AEN DE GEMEYNTE GE-
SCHREVEN, ENDE BENEFFENS PAULUM ENDE BARNABAM,
DOOR BARSABAM ENDE SILAM OVERGESONDEN
ENDE BEKENT GEMAEKT WORT. 31 DIE HET SELVE MET
BLYDSCHAP AENGENOMEN HEBBEN. 36 PAULUS ENDE
BARNABAS, OM JOANNIS MARCI WILLE IN TWISTINGE
GERAEKT ZYNDE, SCHEYDEN VAN MALKANDEREN.
39 BARNABAS ENDE MARCUS NA CYPREN. 40 ENDE
PAULUS MET SILAS NA SYRIEN ENDE CILICIEN.

1 ENDE SOMMIGE, DIE AF-GEKOMEN
WAREN VAN JUDEA, LEERDEN
DE BROEDEREN, [SEGGENDE,] INDIEN
GY NIET BESNEDEN EN WORT NA DE
WYSE MOSIS, SOO EN KONT GY NIET
SALIG WORDEN.

2 ALS'ER DAN GEEN KLEYNEN WE-
DERSTANT ENDE TWISTINGE GE-
SCHIEDDE BY PAULUS ENDE BARNABAS
TEGEN HAER, SOO HEBBEN SY GEORDI-
NEERT DAT PAULUS ENDE BARNABAS,
ENDE EENIGE ANDERE UYT HAER, SOU-
DEN OPGAEN TOT DE APOSTELN ENDE
OUDERLINGEN NA JERUSALEM, OVER
DESE VRAGE.

3 SY DAN VAN DE GEMEYNTE UYT-
GELEYT ZYNDE, REYSDEN DOOR PHE-
NICIEN ENDE SAMARIEN, VERHALEN-
DE DE BEKEERINGE DER HEYDENEN:
ENDE DEDEN ALLE DEN BROEDEREN
GROTE BLYDSCHAP AEN.

4 ENDE TE JERUSALEM GEKOMEN
ZYN-

ZYNDE, WIERDEN SY ONTFANGEN VAN DE GEMEYNTE, ENDE DE APOSTELEN, ENDE DE OUDERLINGEN: ENDE SY VERKONDIGDEN WAT GROTE DINGEN GODT MET HAER GEDAEN HADDE.

5 MAER, [SEYDEN SY,] DAER ZYN SOMMIGE OPGESTAEN VAN DIE VAN DE SECTE DER PHARIZEEN, DIE GELOVIG ZYN GEWORDEN, SEGGENDE, DAT MEN HAER MOET BESNYDEN, ENDE GEBIEDEN DE WET MOSIS TE ONDER-HOUDEN.

6 ENDE DE APOSTELEN ENDE DE OUDERLINGEN VERGADERDEN TE SAMEN OM OP DESE SAKE TE LETTEN.

7 ENDE ALS [DAER OVER] GROTE TWISTINGE GESCHIEDDE, STONT PETRUS OP ENDE SEYDE TOT HAER, MANNEN BROEDERS, GY WEET DAT GODT VAN OVER LANGEN TYDT ONDER ONS [MY] VERKOREN HEEFT, DAT DE HEYDENEN DOOR MYNEN MONT HET WOORT DES EUANGELIUMS SOUDEN HOREN, ENDE GELOVEN.

8 ENDE GODT DE KENNER DER HERTEN HEEFT HAER GETUYGENISSE GEGEVEN, HAER GEVENDE DEN HEYLIGEN GEEST GELYK ALS OOK ONS.

9 ENDE EN HEEFT GEEN ONDERSCHEYT GEMAEKT TUSSCHEN ONS ENDE HAER, GEREYNIGT HEBBENDE HAER HERTEN DOOR HET GELOVE.

10 NU DAN, WAT VERSOEKT GY GODT, OM EEN JOK OP DEN HALS DER DISCIPELEN TE LEGGEN, HET WELK NOCH ONSE VADERS, NOCH WY EN HEBBEN KONNEN DRAGEN?

11 MAER WY GELOVEN DOOR DE GENADE DES HEEREN JESU CHRISTI SALIG TE WORDEN, OP SULKE WYSE ALS OOK SY.

12 ENDE ALLE DE MENIGTE SWEEG STIL, ENDE HOORDEN BARNABAM ENDE PAULUM VERHALEN WAT GROTE TEECKENEN ENDE WONDEREN GODT DOOR HAER ONDER DE HEYDENEN GEDAEN HADDE.

13 ENDE NA DAT DESE SWEGEN,

CAP. XV. . D E H A N D E L I N G E N
ANTWOORDDE JACOBUS , SEGGENDE ,
MANNEN BROEDERS HOORT MY.

14 SIMEON HEEFT VERHAELT HOE
GODT EERST DE HEYDENEN HEEFT BE-
SOCHT, OM UYT [HAER] EEN VOLK AEN
TE NEMEN VOOR SYNEN NAME.

15 ENDE HIER MEDE STEMME
OVER EEN DE WOORDEN DER PROPHE-
TEN: GELYK GESCHREVEN IS,

16 NA DESEN SAL IK WEDERKEE-
REN, ENDE WEDER OPBOUWEN DEN
TABERNAKEL DAVIDS, DIE VERVAL-
LEN IS, ENDE HET GENE DAER VAN
VERBROKEN IS WEDER OPBOUWEN, EN-
DE IK SAL DEN SELVEN WEDER OP-
RECHTEN:

17 OP DAT DE OVERBLYVENDE
MENSCHEN DEN HEERE SOECKEN, EN-
DE ALLE DE HEYDENEN, OVER WELC-
KE MYNEN NAEM AENGEROEPEN IS:
SPREEKT DE HEERE, DIE DIT ALLES
DOET.

18 GODE ZYN ALLE SYNE WERCKEN
VAN EEUWIGHEYT BEKENT.

19 DAEROM OORDEELE IK, DAT MEN
DEN GENEN, DIE UYT DE HEYDENEN
HAER TOT GODT BEKEEREN, NIET EN
BEROERE.

20 MAER HAER SAL AENSCHRYVEN,
DAT SY HAER ONTHOUDEN VAN DE
DINGEN DIE DOOR DE AF-GODEN BE-
SMET ZYN, ENDE VAN HOERERYE, EN-
DE VAN 'T VERSTIKTE, ENDE VAN
BLOET.

21 WANT MOSES HEEFT'ER VAN
OUDEN TYDEN IN ELCKE STADT DIE
HEM PREDIKEN, ENDE HY WORT OP
ELCKEN SABBATH IN DE SYNAGOGEN
GELESEN.

22 DOE HEEFT HET DEN APOSTELN
ENDE DEN OUDERLINGEN MET DE GE-
HELE GEMEYNTE, GOET GEDOCHT [EE-
NIGE] MANNEN UYT HAER TE VERKIE-
SEN, ENDE MET PAULO ENDE BARNABA
TE SENDEN NA ANTIOCHIE: [NA-
MELIK] JUDAM, DIE TOEGENAEMT
WORT BARSABAS, ENDE SILAM: MAN-
NEN DIE VOORGANGERS WAREN ON-
DER DE BROEDERS: ENDE

23 ENDE SCHREVEN DOOR HAER DIT [NAVOLGENDE.] DE APOSTELËN, ENDE DE OUDERLINGEN, ENDE DE BROEDERS [WENSCHEN] DEN BROEDEREN UYT DE HEYDENEN, DIE IN ANTIOCHËN ENDE SYRIËN, ENDE CILICIËN ZYN, SALIGHEYDT,

24 NADEMAEL WY GEHOORT HEBBEN DAT SOMMIGE, DIE VAN ONS UYTGEGAEN ZYN, U MET WOORDEN ONTROERT HEBBEN, ENDE UWE ZIELEN WANCKELENDE GEMAEKT, SEGGENDE DAT GY MOET BESNEDEN WORDEN, ENDE DE WET ONDERHOUDEN: WELCKEN WY [DAT] NIET BEVOLEN EN HADDEN.

25 SOO HEEFT HET ONS EENDRACHTELIK TE SÁMEN ZYNDE GOET GEDACHT [EENIGE] MANNEN TE VERKIESEN, ENDE TOT U TE SENDEN, MET ONS GELIEFDE BARNABA ENDE PAULO,

26 MENSCHEN DIE HARE ZIELEN OVERGEGEVEN HEBBEN VOOR DEN NAME ONSER HEEREN JESU CHRISTI.

27 WY HEBBEN DAN JUDAM ENDE SILAM GESONDEN, DIE OOK MET DEN MONDE HET SELVE SULLËN VERKONDIGEN.

28 WANT HET HEEFT DEN HEYLIGEN GEEST ENDE ONS GOET GEDOCHT U-LIEDEN GEENEN MEERDEREN LAST OP TE LEGGEN DAN DESE NOOTSAKELICKE DINGEN:

29 [NAMELIK] DAT GY U ONTHOUDET VAN HET GENE DEN AF-GODEN GEOFFERT IS, ENDE VAN BLOET, ENDE VAN HET VERSTICKTE, ENDE VAN HOERERYE: VAN WELCKE DINGEN INDIËN GY U SELVEN WACHT, SOO SULT GY WEL DOEN. VAERT WEL.

30 DESE DAN, HAER AFSCHeyT ONTFANGEN HEBBENDE, QUAMEN TE ANTIOCHËN: ENDE DE MENIGTE VERGADERT HEBBENDE, GAVEN SY DEN BRIEF OVER.

31 ENDE SY [DIËN] GELESEN HEBBENDE VERBLYDEN HAER OVER DE VERTROOSTINGE.

32 JUDAS NU ENDE SILAS, DIE OOK SELVE PROPHETEN WAREN, VERMAENDEN DE BROEDERS MET VELE WOORDEN, ENDE VERSTERKTENSE.

33 ENDE ALS SY [DAER] EENEN TYDT- [LANG] VERTOEFTE HADDEN, LIETEN HAER DE BROEDERS [WEDER-OM] GAEN MET VREDE, TOT DE APOSTELN.

34 MAER HET DOCHT SILE GOET ALDAER TE BLYVEN.

35 ENDE PAULUS ENDE BARNABAS ONTHIELDEN HAER TOT ANTIOCHIE, LEERENDE ENDE VERKONDIGENDE MET NOCH VELE ANDERE 'T WOORT DES HEEREN.

36 ENDE NA EENIGE DAGEN SEYDE PAULUS TOT BARNABAM, LAET ONSE NU WEDER-KEEREN, ENDE BESOECKEN ONSE BROEDERS IN ELCKE STADT, IN WELCKE WY HET WOORT DES HEEREN VERKONDIGT HEBBEN, HOE SY HAER HEBBEN.

37 ENDE BARNABAS RIEDT DAT SY JOANNEM, DIE GENAEMT IS MARCUS, SOUDEN MEDE NEMEN.

38 MAER PAULUS ACHEDEDE BILLIK DAT MEN DIEN NIET EN SOUDE MEDE NEMEN, DIE VAN PAMPHILIEN AEN VAN HAER WAS AF-GEWEKEN, ENDE MET HAER NIET EN WAS GEGAEN TOT DAT WERK.

39 DAER ONTSTONT DAN EENE VERBITTERINGE, ALSOO DAT SY VAN MALKANDEREN GESCHEYDEN ZYN, ENDE DAT BARNABAS MARCUM MEDE NAM, ENDE NA CYPREN AF-SCHEEPTE:

40 MAER PAULUS VERKOOS SILAM, ENDE REYSDE HENEN, DER GENADE GODTS VAN DE BROEDEREN BEVOLEN ZYNDE.

41 ENDE HY DOORREYSDE SYRIEN ENDE CILICIEN, VERSTERCKENDE DE GEMEYNTEN.

HET XVI. CAPITTEL.

1 PAULUS TOT DERBEN ENDE LYSTREN GEKOMEN ZYNDE, BESNYT TIMOTHEUM, ENDE NEEMT HEM MEDE OP DE REYSE. 4 ENDE GEEFT DEN GEMEYNTEN, DAER HY DOOR-REYST, DE ORDONNANTIE DER APOSTELN TE ONDERHOUDEN. 6 WORT VAN DEN HEYLIGEN GEEST VERHINDERT HET EUANGELIUM IN ASIEN ENDE MYSIEN TE PREDIKEN. 9 ENDE DOOR EEN GESICHTE IN MACEDONIEN GEROEPEN. 13 PREDIKT BUYTEN PHILIPPIS, ALWAER LYDIA HEM HORENDE, GELOOFT IN CHRISTUM, ENDE WORT MET HAER HUYSGESIN GEDOOPT. 16 DRYFT EENEN WAERSEGGENDEN GEEST UYT EENE DIENST-MAEGT. 19 WAER OVER HY ENDE SILAS VAN DE HEEREN DER DIENST-MAEGT BY DE OVERSTE WORDEN BESCHULDIGT. 22 ENDE VAN DE HOOFD-MANNEN GEGEESSELT ENDE IN DE GEVANGENISSE GEWORPEN. 25 WELCKE MET EENE AERTBEVINGE DES NACHTS WORT GEOPENT. 27 DE STOCKWAERDER HIER VAN ONTWAECT ZYNDE, WIL HEM SELVEN DOODEN. 28 MAER DOOR PAULI AENSPRAKE ENDE ONDERRECHTINGE GELOOFT HY AEN CHRISTUM, WORT MET DE SYNE GEDOOPT, ENDE BEWYST HAER ALLE VRIENTSCHAP. 35 DE HOOFD-MANNEN BEVELEN DOOR HARE BODEN DAT MENSE SAL LOS LATEN. 37 MAER PAULUS BEROEPT HEM OP SYN BURGERSCHAP VAN ROMEN, ENDE WIL VAN HAER SELVE UYTGELEYT WORDEN. 39 HET WELK DAER NA GESCHIEDT, ENDE SY VERTRECKEN VAN DAER.

1 ENDE HY QUAM TOT DERBEN ENDE LYSTREN: ENDE SIET, ALDAER WAS EEN SEKER DISCIPEL, MET NAME TIMOTHEUS, SONE VAN EENE GELOVIGE JOODSCHE VROUWE, MAER VAN EENEN GRIEKSCHE VADER.

2 WELCKEN [GOEDE] GETUYGENISSE GEGEVEN WIERT VAN DE BROEDEREN TE LYSTREN ENDE ICONIEN.

3 DESE WILDE PAULUS DAT MET HEM SOUDE REYSEN: ENDE HY NAM ENDE BESNEEDT HEM, OM DER JODEN WILLE DIE IN DIE PLAETSEN WAREN: WANT SY KENDEN ALLE SYNEN VADER, DAT HY EEN GRIEK WAS.

4 ENDE ALSOO SY DE STEDEN DOORREYSDEN, GAVEN SY HAER DE ORDONNANTIEN OVER, DIE VAN DE APOSTELN ENDE DE OUDERLINGEN TE JERUSALEM GOET GEVONDEN WAREN, OM [DIE] TE ONDERHOUDEN.

5 DE GEMEYNTEN DAN WIERDEN BEVESTIGT IN DEN GELOVE: ENDE WIERDEN DAGELIKS OVERVLOEDIGER IN GETAL.

6 ENDE ALS SY PHRYGIEN, ENDE HET LANT VAN GALATIEN DOORGEREYST HADDEN, WIERDEN SY VAN DEN HEY-

HEYLIGEN GEEST VERHINDERT HET WOORT IN ASIEN TE SPREKEN.

7 [ENDE] AEN MYSIEN GEKOMEN ZYNDE, POOGDEN SY NA BITHYNIEN TE REYSEN: ENDE DE GEEST EN LIET HET HAER NIET TOE.

8 ENDE SY MYSIEN VOORBY GEREYST ZYNDE, QUAMEN AF TOT TROAS.

9 ENDE VAN PAULO WIERT IN DER NACHT EEN GESICHTE GESIEN: DAER WAS EEN MACEDONISCH MAN STAENDE, DIE HEM BADT ENDE SEYDE; KOMT OVER IN MACEDONIEN, ENDE HELPT ONS.

10 ALS HY NU DIT GESICHTE GESIEN HADDE, SOO SOCHTEN WY TERSTONT NA MACEDONIEN TE REYSEN, BESLUYTENDE [DAER UYT] DAT ONS DE HEERE GEROEPEN HADDE, OM DEN SELVEN 'T EUANGELIUM TE VERKONDIGEN.

11 VAN TROAS DAN AF-GEVAREN ZYNDE, LIEPEN WY RECHT NA SAMOTHACEN, ENDE DEN VOLGENDEN [DAG] NA NEAPOLIS.

12 ENDE VAN DAER NA PHILIPPI, WELCKE IS DE EERSTE STADT DESES DEELS VAN MACEDONIEN, EEN COLONIE. ENDE WY ONTHIELDEN ONS IN DIE STADT ETLICKE DAGEN.

13 ENDE OP DEN DAG DES SABBATHS GINGEN WY BUYTEN DE STADT AEN DE RIVIERE, DAER HET GEBEDT PLACH TE GESCHIEDEN: ENDE NEDER GESETEN ZYNDE, SPRAKEN WY TOT DE VROUWEN DIE TE SAMEN GEKOMEN WAREN.

14 ENDE EEN SEKERE VROUWE, MET NAME LYDIA, EEN PURPER-VERKOOPSTER, VAN DE STADT THYATIREN, DIE GODT DIENDE, HOORDE [ONS:] WELCKER HERTE DE HEERE HEEFT GEOPENT, DAT SY ACHT NAME OP HET GENE VAN PAULO GESPROKEN WIERT.

15 ENDE ALS SY GEDOOPT WAS ENDE HAER HUYS, BADT SY [ONS] SEGGENDE; INDIEN GY HEBT GEOORDEELT DAT IK DEN HEERE GETROUWE BEN, SOO KOMT IN MYN HUYS ENDE BLYF-
TER.

TER. ENDE SY DWONG ONS.

16 ENDE 'T GESCHIEDDE ALS WY TOT HET GEBEDT HENEN GINGEN, DAT EEN SEKERE DIENST - MAEGT HEBBENDE EENEN WAERSEGGENDEN GEEST, ONS ONTMOETTE, WELCKE HAREN HEEREN GROOT GEWIN TOEBRACHT MET WAERSEGGEN.

17 DESELVE VOLGDE PAULUM ENDE ONS ACHTER AEN, ENDE RIEP, SEGGENDE; DESE MENSCHEN ZYN DIENSTKNECHTEN GODTS DES ALLERHOOGSTEN DIE ONS DEN WEG DER SALIGHEYT VERKONDIGEN.

18 ENDE DIT DEDE SY VELE DAGEN LANG. MAER PAULUS [DAER OVER] T'ONVREDEN ZYNDE, KEERDE HEM OM, ENDE SEYDE TOT DEN GEEST; IK GEBIEDE U IN DEN NAME JESU CHRISTI, DAT GY VAN HAER UYTGAET. ENDE HY GING UYT TER SELVER URE.

19 ALS NU DE HEEREN VAN DESELVE SAGEN DAT DE HOPE HARES GEWINS WECH WAS, GREPEN SY PAULUM ENDE SILAM ENDE TROCKENSE NA DE MERKT VOOR DE OVERSTE.

20 ENDE ALS SYSE TOT DE HOOFT-MANNEN GEBRACHT HADDEN, SEYDEN SY; DESE MENSCHEN BEROEREN ONSE STADT, DAER SY JODEN ZYN.

21 ENDE SY VERKONDIGEN ZEDEN, DIE ONS NIET GEOORLOFT EN ZYN AEN TE NEMEN, NOCH TE DOEN, ALSOO WY ROMEYNEN ZYN.

22 ENDE DE SCHARE STONT GESAMENTLIK TEGEN HAER OP: ENDE DE HOOFT-MANNEN HAER DE KLEEDEREN AF-GESCHEURT HEBBENDE, BEVALENSE TE GEESSELEN.

23 ENDE ALS SY HAER VELE SLAGEN GEGEVEN HADDEN, WIERPEN SYSE IN DE GEVANGENISSE, ENDE GEBODEN DEN STOK-WAERDER DAT HYSE SEKERLIK BEWAREN SOUDE.

24 DEWELCKE SULK EEN GEBODT ONTFANGEN HEBBENDE, WIERP HAER IN DEN BINNENSTEN KERCKER, ENDE VERSEKERDE HARE VOETEN IN DEN STOK.

MMM

ENDE

25 ENDE ONTRENT DE MIDDER-
NACHT BADEN PAULUS ENDE SILAS,
ENDE SONGEN GODE LOF-SANGEN: EN-
DE DE GEVANGENE HOORDEN NA
HAER.

26 ENDE DAER GESCHIEDDE SNEL-
LICK EEN GROTE AERT-BEVINGE, AL-
SOO DAT DE FONDAMENTEN DES KER-
KERS BEWEEGT WIERDEN: ENDE TER-
STONT WIERDEN ALLE DE DEUREN
GEOPENT, ENDE DE BANDEN VAN AL-
LE WIERDEN LOS.

27 ENDE DE STOK-WAERDER WAC-
KER GEWORDEN ZYNDE, ENDE SIENDE
DE DEUREN DER GEVANGENISSE GEO-
PENT, TROK EEN SWEERT, ENDE SOU-
DE HEM SELVEN OMGEBRACHT HEBBEN,
MEYNENDE DAT DE GEVANGENE ONT-
VLODEN WAREN.

28 MAER PAULUS RIEP MET GROTER
STEMME, SEGGENDE; EN DOET U SEL-
VEN GEEN QUAET: WANT WY ZYN AL-
LE HIER.

29 ENDE ALS HY LICHT GE-EYSCHT
HADDE, SPRONG HY IN, ENDE WIERT
SEER BEVENDE, ENDE VIEL VOOR PAU-
LO ENDE SILA NEDER [AEN DE VOE-
TEN.]

30 ENDE HAER BUYTEN GEBRACHT
HEBBENDE, SEYDE HY, [LIEVE] HEE-
REN, WAT MOET IK DOEN, OP DAT IK
SALIG WORDE?

31 ENDE SY SEYDEN; GELOOFT IN
DEN HEERE JESUM CHRISTUM, ENDE
GY SULT SALIG WORDEN, GY ENDE UW
HUYS.

32 ENDE SY SPRAKEN TOT HEM HET
WOORT DES HEEREN, ENDE TOT ALLE
DIE IN SYN HUYS WAREN.

33 ENDE HY NAM HAER TOT HEM IN
DESELVE URE DES NACHTS, ENDE
WIESCH [HAER] VAN DE STRAMEM: EN-
DE HY WIERT TERSTONT GEDOOPT, EN-
DE ALLE DE SYNE.

34 ENDE HY BRACHTSE IN SYN
HUYS, ENDE SETTEDE [HAER] DE TA-
FEL VOOR, ENDE VERHEUGDE HEM,
DAT HY MET AL SYN HUYS AEN GODT
GE-

GELOVIG GEWORDEN WAS.

35 ENDE ALS HET DAG GEWORDEN WAS, SONDEN DE HOOFT-MANNEN DE STADTS-DIENAERS, SEGGENDE, LAET DIE MENSCHEN LOS.

36 ENDE DE STOK-WAERDER BOODTSCHAPTE DESE WOORDEN AEN PAULUM, [SEGGENDE,] DE HOOFT-MANNEN HEBBEN GESONDEN DAT GY SOUDT LOS GELATEN WORDEN: GAET DAN NU UYT, ENDE REYST HENEN IN VREDE.

37 MAER PAULUS SEYDE TOT HAER; SY HEBBEN ONS DIE ROMEYNEN ZYN, ONVEROORDEELT IN HET OPENBAER GEGEESSELT, ENDE IN DE GEVANGENISSE GEWORPEN, ENDE WERPENSE ONS NU HEYMELIK DAER UYT? NIET ALSOO: MAER DATSE SELVE KOMEN, ENDE ONS UYT-LEYDEN.

38 ENDE DE STADTS-DIENAERS BOOTSCHAPTEN DESE WOORDEN WEDEROM DEN HOOFT-MANNEN: ENDE SY WIERDEN BEVREEST, HORENDE DAT SY ROMEYNEN WAREN.

39 ENDE SY KOMENDE BADEN HAER, ENDE ALS SYSE UYT-GELEYT HADDEN BEGEERDEN SY, DATSE UYT DE STADT GAEN SOUDEN.

40 ENDE UYTGEGAEN ZYNDE UYT DE GEVANGENISSE, GINGEN SY IN TOT LYDIAM: ENDE DE BROEDERS GESIEN HEBBENDE VERTROOSTEDEN SY DESELVE, ENDE GINGEN UYT [DE STADT.]

HET XVII. CAPITTEL.

1 PAULUS PREDIKT CHRISTUM TOT THESSALONICA. 4 SOMMIGE JODEN ENDE VELE GRIECKEN GELOVEN. 5 ANDERE VERWECKEN TEGEN HAER OPROER, ENDE TRECKEN JASON VOOR DE OVERSTE DER STADT. 10 DOCH PAULUS ENDE SILAS ONTKOMEN, ENDE REYSEN NA BEREEN, DAER SY OOK PREDIKEN. 11 ENDE VELE DE SCHRIFT NEERSTELIK ONDERSOECKENDE WORDEN GELOVIG. 13 DE JODEN VAN THESSALONICA VERVOLGEN HEM OOK ALDAER, HET VOLK BEROERENDE. 14 MAER DE BROEDERS GELEYDEN PAULUM TOT ATHENEN. 16 ALWAER HY HEM ONTSTELT OVER DE AF-GODERYE. 18 ENDE WORT VAN SOMMIGE EPICUREISCHE ENDE STOISCHE PHILOSOPHEN BESPOT. 19 OP DE RICHTPLAETSE GEBRACHT. 20 ENDE VAN SYNE LEERE NAERDER ONDERVRAEKT. 22 WAER OVER HY HAER ONDER-RICT VAN DE YDELHEYT DER AF-GODEN, ENDE VAN DE KENNISSE ENDE DIENST DES WAREN GODS, DIE HEMEL EN AERDE GESCHAPEN HEEFT ENDE REGERT, WELCKEN SY OOK ONBEKENT EENEN ALTAER

HADDEN OP-GERECHT. 30 VERMAENT HAER DAN TOT BEKEERINGE ENDE GELOVE IN CHRISTUM, DIE VÂ DEN DOODEN OP-GEWEKT ENDE TOT EEN RECHTER DER WERELT GESTELT IS. 32 HET WELK SOMMIGE BE-SPOTTEDEN, ENDE SOMMIGE GELOOFDEN, ONDER DE-WELCKE OOK WAREN DIONYSIUS AREOPAGITA ENDE DAMARIS.

I ENDE DOOR AMPHIPOLIS ENDE APOLLONIA [HAREN] WEG GENOMEN HEBBENDE, QUAMEN SY TOT THESSALONICA, ALWAER EEN SYNAGOGUE DER JODEN WAS.

2 ENDE PAULUS, GELYK HY GEWOON WAS, GING TOT HAER IN, ENDE DRIE SABBATHEN LANG HANDELDE HY MET HAER UYT DE SCHRIFTEN,

3 [DESELVE] OPENENDE, ENDE VOOR [OOGEN] STELENDE, DAT DE CHRISTUS MOESTE LYDEN ENDE OPSTAEN UYT DEN DOODEN, ENDE DAT DESE JESUS IS DE CHRISTUS, DIEN IK, [SEYDE HY] U-LIEDEN VERKONDIGE.

4 ENDE SOMMIGE UYT HAER GELOOFDEN, ENDE WIERDEN PAULO ENDE SILE TOE-GEVOEGT, ENDE VAN GODTS-DIENSTIGE GRIECKEN EEN GROTE MENIGTE, ENDE VAN DE VOORNAEMSTE VROUWEN NIET WEYNIGE.

5 MAER DE JODEN DIE ONGEHOORSAEM WAREN, [DIT] BENYDENDE, NAMEN TOT HAER EENIGE BOSE MANNEN, UYT DE MERCKT-BOEVEN, ENDE MAEKTEN DAT HET VOLK TE HOPE LIEP, ENDE BEROERDEN DE STADT: ENDE OP 'T HUYS JASONS AENVALLENDE, SOCHTEN SYSE TOT HET VOLK TE BRENGEN.

6 ENDE ALS SYSE NIET EN VONDEN, TROCKEN SY JASON ENDE EENIGE BROEDERS VOOR DE OVERSTE DER STADT, ROEPENDE; DESE, DIE DE WERELT IN ROERE HEBBEN GESTELT, ZYN OOK HIER GEKOMEN.

7 WELKE JASON IN [SYN HUYS] GENOMEN HEEFT: ENDE ALLE DESE DOEN TEGEN DE GEBODEN DES KEYSERS, SEGGENDE DATTER EEN ANDER KONING IS, [NAMELIK] EENEN JESUS.

8 ENDE SY BEROERDEN DE SCHARE,
ENDE

ENDE DE OVERSTE DER STADT, DIE DIT HOORDEN.

9 DOCH ALS SY VAN JASON ENDE DE ANDERE VERGENOEGINGE ONTFANGEN HADDEN, LIETEN SYSE GAEN.

10 ENDE DE BROEDERS SONDEN TERSTONT DES NACHTS PAULUM ENDE SILAM WECH NA BEREEN: WELCKE DAER GEKOMEN ZYNDE GINGEN HENEN NA DE SYNAGOGE DER JODEN.

11 ENDE DESE WAREN EDELDER DAN DIE TE THESSALONICA WAREN, [ALS] DIE HET WOORT ONTFINGEN MET ALLE TOE-GENEGENTHEYDT, ONDERSOECKENDE DAGELIKS DE SCHRIFTEN, OF DESE DINGEN ALSOO WAREN.

12 VELE DAN UYT HAER GELOOFDEN, ENDE DER GRIEKSCHER EERLICHE VROUWEN ENDE DER MANNEN NIET WEYNIGE.

13 MAER ALS DE JODEN VAN THESSALONICA VERSTONDEN DAT HET WOORT GODTS OOK TE BEREEN VAN PAULO VERKONDIGT WIERT, QUAMEN SY OOK DAER, ENDE BEWEEGDEN DE SCHAREN.

14 DOCH DE BROEDERS SONDEN DOE VAN STONDEN AEN PAULUM WECH, DAT HY GINGE ALS NA DE ZEE: MAER SILAS ENDE TIMOTHEUS BLEVEN ALDAER.

15 ENDE DIE PAULUM GELEYDDEN BRACHTEN HEM TOT ATHENEN TOE: ENDE ALS SY BEVEL GEKREGEN HADDEN AEN SILAM ENDE TIMOTHEUM, DAT SY OP HET SPOEDIGSTE TOT HEM SOUDEN KOMEN, VERTROCKEN SY.

16 ENDE TERWYLE PAULUS HAER TE ATHENEN VERWACHTEDE, WIERT SYNEN GEEST IN HEM ONTSTEKEN, SIENDE DAT DE STADT SOO SEER AFGODISCH WAS.

17 HY HANDELDE DAN IN DE SYNAGOGE MET DE JODEN, ENDE MET DE GENE DIE GODTS-DIENSTIG WAREN, ENDE OP DE MERKT ALLE DAGE MET DE GENE DIE [HEM] VOOR-QUAMEN.

18 ENDE SOMMIGE VAN DE EPICU-

REISCHE ENDE STOISCHE PHILOSOPHEN STREDEN MET HEM: ENDE SOMMIGE SEYDEN; WAT WIL DOCH DESE KLAPPER SEGGEN? MAER ANDERE [SEYDEN;] HY SCHYNT EEN VERKONDIGER TE ZYN VAN VREEMDE GODEN: OM DAT HY HAER JESUM ENDE DE OPSTANDIGE VERKONDIGDE.

19 ENDE SY NAMEN HEM, ENDE BRACHTEN [HEM] OP DE [PLAETSE GENAEMT] AREOPAGUS, SEGGENDE, KONNEN WY [NIET] WETEN WELCKE DESE NIEUWE LEERE ZY, DAER GY VAN SPREEKT?

20 WANT GY BRENGT EENIGE VREEMDE DINGEN VOOR ONSE OOREN. WY WILLEN DAN WETEN WAT DOCH DIT ZYN WIL.

21 (DIE VAN ATHENEN NU ALLE, ENDE DE VREEMDELINGEN, DIE HAER DAER ONTHIELDEN, EN BESTEDEN [HAREN] TYDT TOT NIETS ANDERS, DAN OM WAT NIEUWS TE SEGGEN ENDE TE HOREN.)

22 ENDE PAULUS STAENDE IN 'T MIDDEN VAN DE [PLAETSE GENAEMT] AREOPAGUS, SEYDE; GY MANNEN VAN ATHENEN, IK BEMERCKE DAT GY ALLESINS GELYK ALS GODTS-DIENSTIGER ZYT.

23 WANT [DE STADT] DOORGAENDE, ENDE AENSCHOUWENDE UWE HEYLIGDOMMEN, HEBBE IK OOK EENEN ALTAER GEVONDEN, OP WELCKEN EEN OPSCHRIFT STONT, DEN ONBEKENDEN GODT. DESEN DAN DIEN GY NIET KENNENDE DIENT, VERKONDIGE IK U-LIEDEN.

24 DE GODT DIE DE WERELT GEMAEKT HEEFT, ENDE ALLES DAT DAER IN IS, DESE ZYNDE EEN HEERE DES HEMELS ENDE DER AERDE, EN WOONT NIET IN TEMPELEN MET HANDEN GEMAEKT:

25 ENDE EN WORT OOK VAN MENSCHEN HANDEN NIET GEDIENT, [ALS] YETS BEHOEVENDE, ALSOO HY SELVE ALLEN HET LEVEN, ENDE DEN ADEM, ENDE

ENDE ALLE DINGEN GEEFT.

26 ENDE HEEFT UYT EENEN BLOEDE 'T GANTSCHES GESLACHTS DER MENSCHEN GEMAECT, OM OP DEN GEHEELLEN AERD-BODEM TE WONEN, BESCHeyDEN HEBBENDE DE TYDEN TE VOREN GEORDINEERT, ENDE DE BEPALINGEN VAN HARE WONINGE.

27 OP DAT SY DEN HEERE SOUDEN SOECKEN, OF SY HEM IMMERS TASTEN ENDE VINDEN MOCHTEN: HOEWEL HY NIET VERRE EN IS VAN EEN YEGELIK VAN ONS.

28 WANT IN HEM LEVEN WY, ENDE BEWEGEN ONS, ENDE ZYN WY: GELYK OOK EENIGE VAN UWE POËTEN GESEGT HEBBEN; WANT WY ZYN OOK SYN GESLACHTS.

29 WY DAN ZYNDE GODTS GESLACHTS, EN MOETEN NIET MEYNEN DAT DE GODTHEYT GOUT, OFTE SILVER, OFTE STEEN GELYK ZY, WELCKE DOOR MENSCHEN KONSTE ENDE BEDENCKINGE GESNEDEN ZYN.

30 GODT DAN DE TYDEN DER ONWETENTHEYT OVERGESIEN HEBBENDE, VERKONDIGT NU ALLE MENSCHEN AL OMME DAT SY HAER BEKEEREN.

31 DAEROM DAT HY EENEN DAG GESTELT HEEFT, OP WELCKEN HY DEN AERT-BODEM RECHTVEERDELIK SAL OORDEELEN, DOOR EENEN MAN, DIEN HY [DAER TOE] GEORDINEERT HEEFT, VERSEKERINGE [DAER VAN] DOENDE AEN ALLEN, DEWYLE HY HEM UYT DE DOODEN OP-GEWEKT HEEFT.

32 ALS SY NU DE OPSTANDINGE DER DOODEN HOORDEN, SPOTTEDEN SOMMIGE [DAER MEDE:] ENDE SOMMIGE SEYDEN; WY SULLEN U WEDEROM HIER VAN HOREN.

33 ENDE ALSOO IS PAULUS UYT HET MIDDEN VAN HAER WECH-GEAEN.

34 DOCH SOMMIGE MANNEN HINGEN HEM AEN, ENDE GELOOFDEN: ONDER WELCKE WAS OOK DIONYSIUS AREOPAGITA, ENDE EEN VROUWE MET NAME DAMARIS, ENDE ANDERE MET DESELVE. HET

HET XVIII. CAPITTEL.

1 PAULUS KOMT TOT CORINTHEN, ENDE VINT AL-
DAER AQUILAM ENDE PRISCILLAM, BY WELCKE HY
HEM GENEERT MET TENTEN TE MAKEN. 4 LEERT IN
DE SYNAGOGHE DAT JESUS IS DE CHRISTUS. 6
SCHUDT TEGEN DE LASTERAERS HET STOF VAN SYNE
KLEEDEREN AF. 7 CRISPUS ENDE VELE CORINTHIERS
GELOVEN, ENDE WORDEN GEDOOPT. 9 PAULUS WORT
DOOR EEN GESICHTE VAN DEN HEERE VERMAENT DAER
TE BLYVEN. 12 WORT VAN DE JODEN VOOR DEN STADT-
HOUDER GALLIO BESCHULDIGT, DIE SULKS NIET AEN
EN NEEMT. 17 SOSTHENES WORT VOOR DEN RECH-
TER-STOEL GESLAGEN. 18 PAULUS REYST NA SYRIEN,
KOMT TOT EPHESEN, DAER NA TE CESAREEN, ENDE
DAER NA TOT ANTIOCHIEN. 23 DOORREYST GALA-
TIEN ENDE PHRYGIEN. 24 APOLLOS LEERT TE EPHE-
SEN DEN DOOP JOANNIS. 26 ENDE VAN AQUILA EN-
DE PRISCILLA NAERDER ONDERWESEN ZYNDE, REYST
NA ACHAJEN, ENDE BEWYST UYT DE SCHRIFTEN DAT
JESUS IS DE CHRISTUS.

1 ENDE NA DESEN SCHEYDDE PAU-
LUS VAN ATHENEN, ENDE QUAM
TOT CORINTHEN.

2 ENDE VONT EENEN SEKEREN JO-
DE MET NAME AQUILA, VAN GEBOOR-
TE UYT PONTUS, DIE ONLANGS VAN
ITALIEN GEKOMEN WAS, ENDE PRIS-
CILLAM SYN WYF, (OM DAT CLAUDIUS
BEVOLEN HADDE, DAT ALLE DE JODEN
UYT ROMEN VERTRECKEN SOUDEN) EN-
DE HY GING TOT HAER:

3 ENDE OM DAT HY VAN HET SELVE
HANT-WERK WAS, BLEEF HY BY HAER,
ENDE WROCHT: WANT SY WAREN TEN-
TEN-MAECKERS VAN HANT-WERK.

4 ENDE HY HANDELDE OP ELCKEN
SABBATH IN DE SYNAGOGHE, ENDE BE-
WEEGDE [TOT DEN GELOVE] JODEN
ENDE GRIECKEN.

5 ENDE ALS SILAS ENDE TIMO-
THEUS VAN MACEDONIEN AF-GEKO-
MEN WAREN, WIERT PAULUS DOOR
DEN GEEST GEDRONGEN, BETUYGEN-
DE DEN JODEN DAT JESUS IS DE CHRIS-
TUS.

6 MAER ALS SY WEDERSTONDEN EN-
DE LASTERDEN, SCHUDDEN HY [SYNE]
KLEEDEREN AF, ENDE SEYDE TOT
HAER; UW' BLOET [ZY] OP UW' HOOFT:
IK BEN REYN: [ENDE] VAN NU VOORT
SAL IK TOT DE HEYDENEN HENEN
GAEN.

7 ENDE VAN DAER GEGAEN ZYNDE,
QUAM

QUAM HY IN 'T HUYS VAN EENEN
[MAN] MET NAME JUSTUS, DIE GODT
DIENDE, WIENS HUYS PAELDE AEN DE
SYNAGOGE.

8 ENDE CRISPUS DE OVERSTE DER
SYNAGOGE, GELOOFDE AEN DEN HEE-
RE MET GEHEEL SYN HUYS, ENDE VE-
LE VAN DE CORINTHEREN [HEM] HO-
RENDE GELOOFDEN, ENDE WIERDEN
GEDOOPT.

9 ENDE DE HEERE SEYDE TOT PAU-
LUM DOOR EEN GESICHTE IN DER
NACHT, EN ZYT NIET BEVREEST,
MAER SPREEKT ENDE EN SWYGT NIET.

10 WANT IK BEN MET U, ENDE NIE-
MANT EN SAL [DE HANT] AEN U LEG-
GEN OM U QUAET TE DOEN: WANT IK
HEBBE VEEL VOLKS IN DESE STADT.

11 ENDE HY ONTHIELT HEM [AL-
DAER] EEN JAER ENDE SES MAENDEN,
LEERENDE ONDER HAER 'T WOORT
GODTS.

12 MAER ALS GALLIO STADT-HOU-
DER VAN ACHAJA WAS, STONDEN DE
JODEN EENDRACHTELIK TEGEN PAU-
LUM OP, ENDE BRACHTEN HEM VOOR
DEN RECHTER-STOEL:

13 SEGGENDE, DESE RAET DE MEN-
SCHEN AEN, DATSE GODT SOUDEN DIE-
NEN TEGEN DE WET.

14 ENDE ALS PAULUS [SYNEN]
MONT SOUDE OPEN DOEN, SEYDE GAL-
LIO TOT DE JODEN, SOO DAER EENIG
ONGELYK, OFTE QUAET STUK [BE-
GAEN] WARE, O JODEN! SOO SOUDE IK
MET REDEN U-LIEDEN VERDRAGEN:

15 MAER INDIEN DAER GESCHIL IS
OVER EEN WOORT, ENDE NAMEN, EN-
DE [OVER] DE WET DIE ONDER U IS,
SOO SULT GY SELVE TOESIEN: WANT IK
EN WIL OVER DESE DINGEN GEEN
RECHTER ZYN.

16 ENDE HY DREEFSE WECH VAN
DEN RECHTER-STOEL.

17 MAER ALLE DE GRIECKEN NA-
MEN SOSTHENEM DEN OVERSTE DER
SYNAGOGE, ENDE SLOEGEN [HEM] VOOR
DEN RECHTER-STOEL: ENDE GALLIO

CAP. XVIII. D E H A N D E L I N G E N
EN TROK HEM GEEN VAN DESE DIN-
GEN AEN.

18 ENDE ALS PAULUS DAER NOCH
VELE DAGEN GEBLEVEN WAS, NAM HY
AF-SCHEYT VAN DE BROEDEREN, EN-
DE SCHEEPT VAN DAER NA SYRIEN:
ENDE PRISCILLA ENDE AQUILA MET
HEM, [SYN] HOOFT TE CENCHREEN
GESCHOREN HEBBENDE: WANT HY HAD-
DE EEN GELOFTE [GEDAEN.]

19 ENDE HY QUAM TE EPHESEN
AEN, ENDE LIETSE ALDAER: MAER HY
GING IN DE SYNAGOGE, ENDE HAN-
DELDE MET DE JODEN.

20 ENDE ALS SY BADEN DAT HY
LANGER BY HAER BLYVEN SOUDE, EN
BEWILLIGDE HY 'T NIET:

21 MAER HY NAM AFSCHeyT VAN
HAER, SEGGENDE; IK MOET GANTSCH-
LIK HET TOEKOMENDE FEEST TE JERU-
SALEM HOUDEN: DOCH IK SAL TOT U
WEDERKEEREN, SOO GODT WIL. EN-
DE HY VOER WECH VAN EPHESEN.

22 ENDE ALS HY TE CESAREEN WAS
GEKOMEN, GING HY OP [NA JERUSA-
LEM;] ENDE DE GEMEYNT GEGROET
HEBBENDE, GING HY AF NA ANTIO-
CHIEN.

23 ENDE ALS HY [ALDAER] EENI-
GEN TYT GEWEEST HADDE, GING HY
WECH, ENDE DOOR-REYSD VERVOL-
GENS HET LANT VAN GALATIEN EN-
DE PHRYGIEN, VERSTERCKENDE ALLE
DE DISCIPELEN.

24 ENDE EEN SEKER JODE, MET NA-
ME APOLLOS, VAN GEBOORTE EEN A-
LEXANDRINER, EEN WELSPREKENDE
MAN, QUAM TE EPHESEN, MACHTIG-
ZYNDE IN DE SCHRIFTEN.

25 DESE WAS IN DEN WEG DES
HEEREN ONDERWESEN: ENDE VYERIG-
ZYNDE VAN GEESTE, SPRAK HY ENDE
LEERDE NEERSTELIK DE SAKEN DES
HEEREN, WETENDE ALLEENLIK DEN
DOOP JOANNIS.

26 ENDE DESE BEGON VRYMOEDELIK
TE SPREKEN IN DE SYNAGOGE: ENDE
ALS HEM AQUILA ENDE PRISCILLA GE-
HOORT

HOORT HADDEN, NAMEN SY HEM TOT HAER, ENDE LEYDEN HEM DEN WEG GODTS BESCHEYDELIJCKER UYT.

27 ENDE ALS HY WILDE NA ACHAJAM REYSEN, DE BROEDERS [HEM] VERMAENT HEBBENDE, SCHREVEN AEN DE DISCIPELEN, DAT SY HEM ONTFANGEN SOUDEN: WELCKE DAER GEKOMEN ZYNDE, HEEFT HY VEEL TOEGEBRACHT DEN GENEN DIE GELOOFDEN DOOR DE GENADE.

28 WANT HY OVERTUYGDE DE JODEN MET GROTEN ERNST IN 'T OPENBAER, BEWYSENDE DOOR DE SCHRIFTEN, DAT JESUS DE CHRISTUS WAS.

HET XIX. CAPITTEL.

I PAULUS KOMT TOT EPHESEN, ENDE VINT ALDAER TWAEF DISCIPELEN, DIE IN DEN DOOP JOANNIS GE-DOOPT WAREN. 6 WELCKE HY DE HANDEN OPLEGT, ENDE SY ONTFANGEN DE GAVEN DES HEYLIGEN GEESTS. 8 LEERT ALDAER OVER DE TWEE JAREN, SOO IN DE SYNAGOGE, ALS IN DE SCHOLE VAN TYRANNUS. II BEVESTIGENDE SYNE LEERE MET BYSONDERE WONDERWERCKEN, OOK DOOR SYNE SWEET-DOECKEN. 13 SEVEN SONEN SCEVE, EENS JOODSCHEN OVER-PRIESTERS, BESWEERENDE BY DEN NAME JESU EENIGE BESETENE, WORDEN VAN DE BOSE GEESTEN OVERWELDIGT ENDE VERWOND. 18 VELE BELYDENDE HARE DADEN, BRENGEN HARE BOECKEN VAN YDELE KONSTEN BY-EEN, DIE VERBRANDT WORDEN. 21 PAULUS NEEMT VOOR NA JERUSALEM TE REYSEN. 23 DEMETRIUS EEN SILVERSMIT, HEM GENERENDE MET KLEYNE SILVERE TEMPELKENS VAN DIANA TE MAKEN, VERWEKT EENEN OPROER TEGEN HEM. 30 PAULUS WIL UYTGAEN ONDER HET VOLK OM DAT TE STILLEN, MAER HET WORT HEM ONTRADEN. 33 ALEXANDER POOGT VERANTWOORDINGE TE DOEN, MAER WORT NIET GEHOORT, OM DAT HY EEN JODE WAS. 35 DOCH DOOR DEN STADTS-SCHRYVER WORT EYNDELICK DESEN OPLOOP GESTILT.

I ENDE HET GESCHIEDDE TERWYLE APOLLOS TE CORINTHEN WAS, DAT PAULUS DE BOVENSTE DEELEN [DES LANTS] DOOR-REYST HEBBENDE TOT EPHESEN QUAM: ENDE EENIGE DISCIPELEN [ALDAER] VINDENDE,

2 SEYDE HY TOT HAER; HEBT GY DEN HEYLIGEN GEEST ONTFANGEN ALS GY GELOOFT HEBT? ENDE SY SEYDEN TOT HEM; WY EN HEBBEN SELFS NIET GEHOORT OF DAER EEN HEYLIGE GEEST IS.

3 ENDE HY SEYDE TOT HAER, WAER IN ZYT GY DAN GEDOOPT? ENDE SY SEYDEN; IN DEN DOOP JOANNIS.

N N N 2 MAER

4 MAER PAULUS SEYDE; JOANNES HEEFT WEL GEDOOPT DEN DOOP DER BEKEERINGE, SEGGENDE TOT HET VOLK, DAT SY GELOVEN SOUDEN IN DEN GENEN DIE NA HEM QUAM, DAT IS, IN CHRISTUM JESUM:

5 ENDE DIE [HEM] HOORDEN, WIERDEN GEDOOPT IN DEN NAME DES HEEREN JESU.

6 ENDE ALS PAULUS HAER DE HANDEN OPGELEGT HADDE, QUAM DE HEYLIGE GEEST OP HAER: ENDE SY SPRAKEN MET [VREEMDE] TALEN, ENDE PROPHETEERDEN.

7 ENDE ALLE DESE WAREN ONTRENT TWAELF MANNEN.

8 ENDE HY GING IN DE SYNAGOGHE, ENDE SPRAK VRYMOEDELIK, DRIE MAENDEN LANG, MET [HAER] HANDELENDE, ENDE [HAER] AEN-RADENDE DE SAKEN VAN 'T KONINGRYCKE GODTS.

9 MAER ALS SOMMIGE VERHART WIERDEN, ENDE ONGEHOORSAEM WAREN, QUAET SPREKENDE VAN DEN WEG [DES HEEREN] VOOR DE MENIGTE, WEEK HY VAN HAER, ENDE SCHEYDDE DE DISCIPELEN AF, DAGELIKS HANDELENDE IN DE SCHOLE VAN SEECKEREN TYRANNUS.

10 ENDE DIT GESCHIEDDE TWEE JAREN LANG, ALSOO DAT ALLE DIE IN ASIA WOONDEN HET WOORT DES HEEREN JESU HOORDEN, BEYDE JODEN ENDE GRIECKEN.

11 ENDE GODT DEDE ONGEWOONLICHE KRACHTEN DOOR DE HANDEN PAULI:

12 ALSOO DAT OOK VAN SYN LYF OP DE KRANCKE GEDRAGEN WIERDEN DE SWEET-DOECKEN OFTE GORDEL-DOECKEN, ENDE DAT DE SIEKTEN VAN HAER WEKEN, ENDE DE BOSE GEESTEN VAN HAER UYT-VOEREN.

13 ENDE SOMMIGE VAN DE OMSWENVENDE JODEN, ZYNDE [DUYVEL-] BESWEERDERS, HEBBEN HAER ONDERWONDEN DEN NAME DES HEEREN JESU

SU TE NOEMEN, OVER DE GENE DIE BOSE GEESTEN HADDEN: SEGGENDE; WY BESWEEREN U BY JESUM, DIEN PAULUS PREDIKT.

14 [DESE] NU WAREN SEKERE SEVEN SONEN VAN SCEVA EEN JOODSCH OVER-PRIESTER, DIE DIT DEDEN.

15 MAER DE BOSE GEEST ANTWOORDENDE SEYDE, JESUM KENNE IK, ENDE PAULUM WEET IK: MAER GY-LIEDEN WIE ZYT GY?

16 ENDE DE MENSCH, IN WELKEN DE BOSE GEEST WAS, SPRONG OP HAER, ENDE HAER MEESTER GEWORDEN ZYNDE KREEG DE OVERHANT TEGEN HAER, ALSOO DAT SY NAEKT ENDE GEWONDET UYT DAT HUYS ONTVLODEN.

17 ENDE DIT WIERT ALLEN BEKENT, BEYDE JODEN ENDE GRIECKEN, DIE TE EPHESEN WOONDEN: ENDE DAER VIEL EEN VREESE OVER HAER ALLE, ENDE DE NAEM DES HEEREN JESU WIERT GROOT GEMAEKT.

18 ENDE VELE DER GENE DIE GELOOFDEN QUAMEN, BELYDENDE ENDE VERKONDIGENDE HARE DADEN.

19 VELE OOK DER GENE DIE YDELE [KONSTEN] GEPLEEGT HADDEN, BRACHTEN DE BOECKEN BY-EEN, ENDE VERBRANDDENSE IN ALLER TEGENWOORDIGHEYT: ENDE BEREKENDEN DE WEERDE DER SELVE, ENDE BEVONDEN VYFTIG DUYSENT SILVERE [PENNINGEN.]

20 ALSOO WIES HET WOORT DES HEEREN MET MACHT, ENDE NAM DE OVERHANT.

21 ENDE ALS DESE DINGEN VOLBRACHT WAREN, NAM PAULUS VOOR IN DEN GEEST, MACEDONIEN ENDE ACHAJEN DOORGE GAEN HEBBENDE, NA JERUSALEM TE REYSEN: SEGGENDE; NA DAT IK ALDAER SAL GEWEEST ZYN, MOET IK OOK ROMEN SIEN.

22 ENDE ALS HY NA MACEDONIEN GESONDEN HADDE TWEE VAN DE GENE DIE HEM DIENDEN, [NAMELIK] TI-

MOTHEUM ENDE ERASTUM, BLEEF HY SELVE EENEN TYDT [LANG] IN ASIEN.

23 MAER OP DIEN SELVEN TYDT ONTSTONT DAER GEEN KLEYNE BE-ROERTE, VAN WEGEN DEN WEG [DES HEEREN.]

24 WANT EEN MET NAME DEMETRIUS, EEN SILVER-SMIT, DIE [KLEYNE] SILVERE TEMPELEN VAN DIANA MAEKTE, BRACHT DIEN VAN DIE KONSTE GEEN KLEYN GEWIN TOE.

25 WELCKE HY T' SAMEN VERGADERT HEBBENDE, MET DE HANDTWERCKERS VAN DIERGELYCKE DINGEN, SEYDE HY; MANNEN, GY WEET DAT WY UYT DIT GEWIN ONSE WELVAERT HEBBEN:

26 ENDE GY SIET ENDE HOORT, DAT DESE PAULUS VEEL VOLK NIET ALLEEN VAN EPHESEN, MAER OOK BY NA VAN GEHEEL ASIEN OVERREDET ENDE AFGEKEERT HEEFT, SEGGENDE DAT HET GEEN GODEN EN ZYN, DIE MET HANDEN GEMAEKT WORDEN.

27 ENDE WY EN ZYN NIET ALLEEN IN GEVAER, DAT DIT DEEL IN VERACHTINGE KOME, MAER DAT OOK DE TEMPEL VAN DE GROTE GODINNE DIANA ALS NIET GEACHT SAL WORDEN, ENDE DAT OOK HARE MAJESTEYT SAL T' ONDERGAEN, AEN WELCKE GANTSCH ASIEN, ENDE DE [GEHEELE] WERELT GODTS-DIENST BEWYST.

28 ALS SY NU [DIT] HOORDEN, WIERDEN SY VOL VAN TOORNIGHEYT ENDE RIEPEN, SEGGENDE; GROOT IS DE DIANA DER EPHEREN.

29 ENDE DE GEHEELE STADT WIERT VOL VERWERRINGE: ENDE SY LIEPEN MET EEN GEDRUYSCH EENDRACHTELICK NA DE SCHOUW-PLAETSE, MET HAER TRECKENDE GAJUM ENDE ARISTARCHUM MACEDONIERS, PAULI MEDE-GESELLEN OP DE REYSE.

30 ENDE ALS PAULUS TOT HET VOLCK WILDE INGAEN, EN LIETEN 'T HEM DE DISCIPELEN NIET TOE.

31 ENDE SOMMIGE OOK DER OVERSTE
VAN

VAN ASIEN, DIE HEM VRIENDEN WAREN, SONDEN TOT HEM, ENDE BADEN DAT HY HEMSELVEN OP DE SCHOUW-PLAETSE NIET EN SOUDE BEGEVEN.

32 SY RIEPEN DAN [DE EENE DIT,] DE ANDERE WAT ANDERS. WANT DE VERGADERINGE WAS VERWERRET, ENDE HET MEERDERE [DEEL] EN WISTEN NIET, OM WAT OORSAKE SY TE SAMEN GEKOMEN WAREN.

33 ENDE SY DEDEN ALEXANDRUM UYT DE SCHARE VOORT-KOMEN, ALSOO HEM DE JODEN VOORT-STIETEN. ENDE ALEXANDER GEWENKT HEBBENDE MET DE HANT, WILDE BY HET VOLK VERANTWOORDINGE DOEN.

34 MAAR ALS SY VERSTONDEN DAT HY EEN JODE WAS, WERT DAAR EEN STEMME VAN ALLEN, ROEPENDE ONTRENT TWE UREN LANG, GROOT IS DE DIANA DER EPHESEREN.

35 ENDE ALS DE [STADTS-] SCHRYVER DE SCHARE GESTILT HADDE, SEYDE HY; GY MANNEN VAN EPHESEN, WAT MENSCH IS'ER DOCH DIE NIET EN WEET, DAT DE STADT DER EPHESEREN ZY DE KERCK-BEWAERSTER VAN DE GROTE GODINNE DIANA, ENDE VAN [HET BEELDT] DAT UYT DEN HEMEL GEVALLEN IS?

36 DEWYLE DAN DESE DINGEN ONWEDERSPREKELIK ZYN, SOO IS HET BEHOORLIK, DAT GY STILLE ZYT, ENDE NIET ONBEDACHTS EN DOET.

37 WANT GY HEBT DESE MANNEN [HIER] GEBRACHT, DIE NOCH KERCKROVERS EN ZYN, NOCH UWE GODINNE EN LASTEREN.

38 INDIEN DAN NU DEMETRIUS, ENDE DIE MET HEM VAN DE KONSTE ZYN, TEGEN YEMANDT EENIGE SAKE HEBBEN, DE RECHT-DAGEN WORDEN GEHOUDEN, ENDE DAER ZYN STADTHOUDERS, LAETSE MALKANDEREN VERKLAGEN.

39 ENDE INDIEN GY YET VAN ANDERE DINGEN VERSOEKT, DAT SAL IN EEN WETTELICKE VERGADERINGE GESLICHT WORDEN. WANT

40 WANT WY STAEN IN GEVAER,
DAT WY VAN OPROER SULLEN VER-
KLAEGT WORDEN, OM [DEN DAG] VAN
HEDEN, ALSOO DAER GEEN OORSAKE
EN IS, WAER DOOR WY REDEN SULLEN
KONNEN GEVEN VAN DESEN OPLOOP.
ENDE DIT GESEGT HEBBENDE, LIET HY
DE VERGADERINGE GAEN.

HET XX. CAPITTEL.

1 PAULUS REYST NA MACEDONIEN ENDE GRIECKEN-
LANDE. 4 MET EENIGE UYT ASIEN. 6 VAERT VAN PHI-
LIPPUS OVER NA TROAS. 7 ALWAER HY OP DEN EER-
STEN DAG DER WEKE PREDIKT ENDE BROODT BREEKT
MET DE DISCIPELEN, STRECKENDE SYNE REDEN UYT
TOT DEN MIDDER-NACHT. 9 EEN JONGELING EUTY-
CHUS VALT DOOR DEN SLAEP UYT DE VENSTER DOODT.
10 ENDE WORT VAN PAULO OPGEWEKT. 13 PAULUS
VERVOLGT SYNE REYSE NA JERUSALEM, ENDE KOMT
TOT MILETEN. 17 ONTBIEDT ALDAER BY HEM DE OU-
DERLINGEN VAN EPHESEN. 18 WELCKEN HY VOORHOUDT
SYNE GETROUWICHEYT, ENDE MOEXTEN IN SYNEN
DIENST ONDER HAER. 22 VOORSËGT WAT HEM TE JE-
RUSALEM SOUDE OVERKOMEN. 26 ENDE VERKLAERT
DAT HY HAER DEN GEHEELEN RAEDT GODTS HADDE
VERKONDIGT. 28 VERMAENTSE ACHT TE NEMEN OP DE
KUDDE. 29 ENDE TE WAKEN TEGEN DE SWARE WOL-
VEN, DIE ONDER HAER SOUDEN OPSTAEN. 32 NEEMT
SYN AFSCHeyDT VAN HAER, BETUYGENDE DAT HY HEM
ENDE DE SYNE MET SYNE HANDEN GENEERT HADDE. 36
KNIELT ENDE BIDT MET HAER, DIE HEM MET GROTE
DROEFHEYDT GELEYDEN TOT AEN HET SCHIP.

1 **N**A DAT NU DEN OPROER GE-
STILT WAS, PAULUS DE DISCIPE-
LEN TOT HEM GEROEPEN ENDE GE-
GROET HEBBENDE, GING UYT OM NA
MACEDONIEN TE REYSEN.

2 ENDE ALS HY DIE DEELEN DOOR-
GEREYST, ENDE HAER MET VELE REDE-
NEN VERMAENT HADDE, QUAM HY IN
GRIECKEN-LANDT.

3 ENDE ALS HY [ALDAER] DRIE
MAENDEN OVERGEBRACHT HADDE, EN-
DE HEM VAN DE JODEN LAGEN GELEGT
WIERDEN, ALS HY NA SYRIEN SOUDE
VAREN, SOO WIERDT HY VAN SINNE
WEDER TE KEEREN DOOR MACEDO-
NIEN.

4 ENDE HEM VERGESELSCHAPTE TOT
IN ASIEN SOPATER VAN BEREEN: ENDE
VAN DE THESSALONICENSEN ARISTAR-
CHUS, ENDE SECUNDUS, ENDE GAJUS
VAN DERBEN, ENDE TIMOTHEUS: EN-
DE VAN DIE VAN ASIEN TYCHICUS
ENDE TROPHIMUS. DE-

5 DESE VOOR HENEN GEGAEN ZYNDE WACHTEDEN ONS TOT TROAS.

6 WY NU SCHEEPTEN AF VAN PHILIPPIS NA DE DAGEN DER ONGEHEVELDE [BROODEN,] ENDE QUAMEN IN VYF DAGEN BY HAER TOT TROAS, ALWAER WY ONS SEVEN DAGEN ONTHIELDEN.

7 ENDE OP DEN EERSTEN [DAG] DER WEKE, ALS DE DISCIPELEN BYEEN-GEKOMEN WAREN OM BROODT TE BREKEN, HANDELDE PAULUS MET HAER, SULLENDE DES ANDEREN DAEGS VERRYSEN: ENDE HY STREKTE [SYNE] REDEN UYT TOT DEN MIDDER-NACHT.

8 ENDE DAER WAREN VELE LICHTEN IN DE OPPER-ZALE, DAER SY VERGADERT WAREN.

9 ENDE EEN SEKER JONGELING, MET NAME EUTYCHUS, SAT IN DE VENSTER, ENDE MET EENEN DIEPEN SLAEP OVERVALLEN ZYNDE, ALSOO PAULUS LANGE [TOT HAER] SPRAK, DOOR DEN SLAEP NEDERSTORTENDE, VIEL VAN DE DERDE SOLDERINGE NEDERWAERT, ENDE WIERDT DOODT OPGENOMEN.

10 DOCH PAULUS AF-GEKOMEN ZYNDE VIEL OP HEM, ENDE [HEM] OMVANGENDE, SEYDE HY; EN WEEST NIET BEROERT: WANT SYNE ZIELE IS IN HEM,

11 ENDE ALS HY [WEDER] BOVEN GEGAEN WAS, ENDE BROODT GEBROKEN, ENDE [WAT] GEGETEN HADDE, ENDE LANGE TOT DEN DAGERAEDT TOE MET HAER GESPROKEN HADDE, VERTROK HY ALSOO.

12 ENDE SY BRACHTEN DEN KNECHT LEVENDE, ENDE WAREN BOVEN MATEN VERTROOST.

13 MAER WY VOOR UYT NA HET SCHIP GEGAEN ZYNDE, VOEREN AF NA ASSON, DAER WY PAULUM SOUDEN INNEMEN. WANT HY HADDE HET ALSOO BEVOLEN, ENDE HY SELVE SOUDE TE VOETE GAEN.

14 ENDE ALS HY HEM TE ASSON BY ONS GEVOEGT HADDE, NAMEN WY HEM IN, ENDE QUAMEN TOT MITYLENEN.

Ooo ENDE

15 ENDE VAN DAER AFGESCHEEPT ZYNDE QUAMEN WY DEN VOLGENDE [DAG] TEGEN CHIOS OVER, ENDE DES ANDEREN [DAEGS] LEYDEN WY AEN TOT SAMOS, ENDE BLEVEN TE TROGYL-LION, ENDE DEN [DAG] DAER AEN QUAMEN WY TOT MILETEN.

16 WANT PAULUS HADDE VOORGE-NOMEN EPHESEN VOORBY TE VAREN, OP DAT HY NIET EN SOUDE DEN TYDT IN ASIEN VERSLYTEN. WANT HY SPOED-DE HEM, OM (SOO HET HEM MOGELIK WARE) OP DEN PINCXSTER-DAG TE JE-RUSALEM TE ZYN.

17 MAER HY SONDT VAN MILETEN NA EPHESEN, ENDE HY ONTBOOT DE OUDERLINGEN DER GEMEYNT.

18 ENDE ALS SY TOT HEM GEKOMEN WAREN, SEYDE HY TOT HAER; GY-LIE-DEN WEET, VAN DEN EERSTEN DAG AF DAT IK IN ASIEN BEN AENGEKOMEN, HOE IK BY U DEN GANTSCHEN TYDT GE-WEEST BEN:

19 DIENENDE DEN HEERE MET AL-LE OOTMOEDIGHEYT, ENDE VELE TRA-NEN, ENDE VERSOECKINGE, DIE MY OVERGEKOMEN ZYN DOOR DE LAGEN DER JODEN.

20 HOE IK NIETS ACHTER GEHOU-DEN HEBBE VAN HET GENE NUTTIG WAS, DAT IK U NIET EN SOUDE VER-KONDIGT, ENDE U GELEERT HEBBEN, IN HET OPENBAER ENDE BY DE HUY-SEN.

21 BETUYGENDE BEYDE JODEN EN-DE GRIECKEN DE BEKEERINGE TOT GODT ENDE HET GELOVE IN ONSEN HEERE JESUM CHRISTUM.

22 ENDE NU SIET, IK GEBONDEN ZYNDE DOOR DEN GEEST, REYSE NA JERUSALEM, NIET WETENDE WAT MY DAER ONTMOETEN SAL:

23 DAN DAT DE HEYLIGE GEEST VAN STADT TOT STADT BETUYGT, SEG-GENDE DAT MY BANDEN ENDE VER-DRUCKINGEN AENSTAENDE ZYN.

24 MAER IK EN ACHE OP GEEN DING, NOCH EN HOUDE MYN LEVEN NIET

NIET DIERBAER VOOR MY SELVEN, OP DAT IK MYNEN LOOP MET BLYTSCHAP MACH VOLBRENGEN, ENDE DEN DIENST, WELCKEN IK VAN DEN HEERE JESU ONTFANGEN HEBBE, OM TE BETUYGEN HET EUANGELIUM DER GENADE GODTS.

25 ENDE NU SIET, IK WEET DAT GY ALLE, DAER IK DOORGE GAEN BEN PREDIKENDE HET KONINGRYCKE GODTS, MYN AENGESICHT NIET MEER SIEN EN SULT.

26 DAEROM BETUYGE IK U-LIEDEN OP DESEN HUYDIGEN DAG, DAT IK REYN BEN VAN HET BLOEDT VAN [U] ALLEN.

27 WANT IK EN HEBBE NIET ACHTER GEHOUDEN DAT IK U NIET EN SOUDE VERKONDIGT HEBBEN ALLE DEN RAEDT GODTS.

28 SOO HEBT DAN ACHT OP U SELVEN, ENDE OP DE GEHEELE KUDDE, OVER DEWELCKE U DE HEYLIKE GEEST TOT OPSIENDERS GESTELT HEEFT, OM DE GEMEYNTE GODTS TE WEYDEN, WELCKE HY VERKREGEN HEEFT DOOR SYN EYGEN BLOEDT.

29 WANT DAT WEET IK, DAT NA MYN VERTREK SWARE WOLVEN TOT U INKOMEN SULLEN, DIE DE KUDDE NIET EN SPAREN:

30 ENDE UYT U SELVE SULLEN MANNEN OPSTAEN, SPREKENDE VERKEERDE DINGEN, OM DE DISCIPELEN AF TE TRECKEN ACHTER HAER.

31 DAEROM WAEKT, ENDE GEDENKT DAT IK DRIE JAREN [LANG] NACHT ENDE DAG NIET OPGEHOUDEN EN HEBBE EEN YEGELIK MET TRANEN TE VERMANEN.

32 ENDE NU, BROEDERS, IK BEVELE U GODE, ENDE DEN WOORDE SYNER GENADE: DIE MACHTIG IS [U] OP TE BOUWEN, ENDE U EEN ERFDEEL TE GEVEN ONDER ALLE DE GEHEYLIGDE.

33 IK EN HEBBE NIEMANTS SILVER, OFTE GOUT OFTE KLEEDINGE BEGEERT.

34 ENDE GY SELVE WEET DAT DESE HANDEN TOT MYNEN NOODT-DRUFT;

CAP. XXI. D E H A N D E L I N G E N
ENDE DEN GENEN DIE MET MY WA-
REN, GEDIENT HEBBEN.

35 IK HEBBE U IN ALLEN GETOONT,
DAT MEN ALSOO ARBEYDENDE DE
SWACKE MOET OPNEMEN, ENDE GE-
DENCKEN AEN DE WOORDEN DES HEE-
REN JESU, DAT HY GESEGT HEEFT, HET
IS SALIGER TE GEVEN DAN TE ONTFAN-
GEN.

36 ENDE ALS HY DIT GESEGT HADDE
HEEFT HY NEDER KNIELLENDE MET
HAER ALLEN GEBEDEN.

37 ENDE DAER WIERT EEN GROOT
GEWEEN VAN [HAER] ALLEN: ENDE SY
VALLLENDE OM DEN HALS PAULI KUS-
SEDEN HEM:

38 SEER BEDROEFT ZYNDE, ALLER-
MEEST OVER HET WOORDT DAT HY GE-
SEGT HADDE, DAT SY SYN AENGESICHT
NIET MEER SIEN EN SOUDEN: ENDE SY
GELEYDDEN HEM NA HET SCHIP.

HET XXI. CAPITTEL.

1 VAN MILETEN REYST PAULUS VOORT NA SYRIEN,
ENDE KOMT AEN TE TYRUS. 4 DE DISCIPELEN ALDAER
RADEN HEM DE REYSE VAN JERUSALEM AF, DOCH TE
VERGEEFS. 5 HY TREKT VOORT NA PTOLEMAIS, ENDE
VAN DAER NA CESAREEN: ALWAER HY EENIGE DAGEN
BLYFT TEN HUYSE PHILIPPI DES EUANGELISTS, WIENS
VIER DOCHTEREN PROPHETEERDEN. 10 AGABUS VOR-
SEGT HEM SYNE BANDEN TE JERUSALEM, DIES HEM DE
BROEDERS OOK MET TRANEN BIDDEN VAN DAER TE
BLYVEN. 13 MAER VERSTAENDE DAT HY BEREYDT WAS
OOK OM CHRISTI WILLE TE STERVEN, ONDERWER-
PEN SY HAER DEN WILLE GODTS. 15 HY KOMT TE
JERUSALEM, ENDE GAET T' HUYS LIGGEN BY MNASON.
18 DAER NA GAET HY TOT JACOBUM, ENDE VERHAELT
HEM ENDE DEN OUDERLINGEN WAT GODT DOOR HEM
GEDAEN HADDE. 20 DOOR WELCKER RAET HY MET
VIER MANNEN, DIE EEN BELOFTE HADDEN, IN DEN
TEMPEL GAET OM HEM TE HEYLIGEN. 27 ALWAER HY
VAN EENIGE JODEN UYT ASIEN GESIEN WORDT, DIE
OPLOOP TEGEN HEM VERWECKEN, ENDE HEM SOECKEN
TE DOODEN. 31 MAER WORDT DOOR DEN ROMEYN-
SCHEN OVERSTEN HAER ONTNOMEN, ENDE IN HET LE-
GER GEBRACHT. 39 VAN WELCKEN HY OORLOF KRYGT
OM TOT HET VOLK TE SPREKEN.

1 ENDE ALS HET GESCHIEDDE DAT
WY VAN HAER GESCHEYDEN EN-
DE AFGEVAREN WAREN, SOO LIEPEN
WY RECHT UYT ENDE QUAMEN TOT
COOS, ENDE DEN [DAG] DAER AEN
TOT RHODOS, ENDE VAN DAER TOT PA-
TARA.

ENDE

2 ENDE EEN SCHIP GEVONDEN HEBBENDE DAT NA PHENECIEN OVER VOER, GINGEN WY DAER IN, ENDE VOEREN AF.

3 ENDE ALS WY CYPREN IN 'T GESICHTE GEKREGEN, ENDE DAT AEN DE SLINCKER [HANT] GELATEN HADDEN, VOEREN WY NA SYRIEN, ENDE QUAMEN AEN TOT TYRUS: WANT HET SCHIP SOUDE ALDAER DEN LAST ONTLADEN.

4 ENDE DE DISCIPELEN GEVONDEN HEBBENDE BLEVEN WY DAER SEVEN DAGEN: DEWELCKE TOT PAULUM SEYDEN DOOR DEN GEEST, DAT HY NIET EN SOUDE OPGAEN NA JERUSALEM.

5 DOE HET NU GESCHIEDDE DAT WY DESE DAGEN OVERGEBRACHT HADDEN, GINGEN WY UYT, ENDE REYSDEN [VOORT,] ENDE SY GELEYDDEN ONS ALLE MET VROUWEN ENDE KINDEREN TOT BUYTEN DE STADT: ENDE AEN DEN OEVER NEDER-KNIELENDE HEBBEN WY GEBEDEN.

6 ENDE ALS WY MALKANDEREN GEGROET HADDEN, GINGEN WY IN HET SCHIP: MAER SY-LIEDEN KEERDEN WEDEROM [ELK] NA HET SYNE.

7 WY NU DE SCHIP-VAERT VOLBRAGT HEBBENDE VAN TYRUS, QUAMEN AEN TOT PTOLEMAIS, ENDE DE BROEDERS GEGROET HEBBENDE, BLEVEN EENEN DAG BY HAER.

8 ENDE DES ANDEREN [DAEGS,] PAULUS ENDE WY DIEMETHEM WAREN GINGEN VAN DAER ENDE QUAMEN TOT CESAREEN: ENDE GEGAEN ZYNDE IN HET HUYS PHILIPPI DES EUANGELISTS (DIE [EEN] WAS VAN DE SEVEN) BLEVEN WY BY HEM.

9 DESE NU HADDE VIER DOCHTERS, [NOCH] MAEGDEN, DIE PROPHETEERDEN.

10 ENDE ALS WY [DAER] VELE DAGEN GEBLEVEN WAREN, QUAM DAER EEN SEKER PROPHEET AF VAN JUDEA, MET NAME AGABUS:

11 ENDE HY QUAM TOT ONS, ENDE

CAP. XXI. DE HANDELINGEN
NAM DEN GORDEL PAULI, ENDE SYNS
SELFS HANDEN ENDE VOETEN GEBON-
DEN HEBBENDE, SEYDE, DIT SEG'T DE
HEYLIGE GEEST, DEN MAN, WIENS
DESE GORDEL IS, SULLEN DE JODEN AL-
SOO TE JERUSALEM BINDEN, ENDE O-
VERLEVEREN IN DE HANDEN DER HEY-
DENEN.

12 ALS WY NU DIT HOORDEN, BA-
DEN BEYDE WY ENDE DIE VAN DIE
PLAETSE WAREN, DAT HY NIET EN
SOUDE OPGAEN NA JERUSALEM.

13 MAER PAULUS ANTWOORDDE,
WAT DOET GY DAT GY WEENT, ENDE
MYN HERTE WEEK MAEKT? WANT IK
BEN BEREYDT NIET ALLEEN GEBON-
DEN TE WORDEN, MAER OOK TE STER-
VEN TE JERUSALEM VOOR DEN NAME
DES HEEREN JESU.

14 ENDE ALS HY HEM NIET EN LIET
AF-RADEN, HIELDEN WY ONS TE VRE-
DEN, SEGGENDE; DE WILLE DES HEE-
REN GESCHIEDE.

15 ENDE NA DIE DAGEN MAEKTEN
WY ONS GEREET, ENDE GINGEN OP NA
JERUSALEM.

16 ENDE MET ONS GINGEN OOK
[SOMMIGE] DER DISCIPELEN VAN CE-
SAREEN, LEYDENDE [MET HAER] EE-
NEN SEKEREN MNASON VAN CYPREN,
EENEN OUDEN DISCIPEL, BY DEN WELC-
KEN WY SOUDEN T'HUYS LIGGEN.

17 ENDE ALS WY TE JERUSALEM GE-
KOMEN WAREN, ONTFINGEN ONS DE
BROEDERS BLYDELIK.

18 ENDE DEN VOLGENDEN [DAG]
GING PAULUS MET ONS IN TOT JACO-
BUM : ENDE ALLE DE OUDERLINGEN
WAREN DAER GEKOMEN.

19 ENDE ALS HYSE GEGROET HADDE,
VERHAELDE HY VAN STUK TOT STUK,
WAT GODT ONDER DE HEYDENEN DOOR
SYNEN DIENST GEDAEN HADDE.

20 ENDE SY [DAT] GEHOORT HEB-
BENDE, LOOFDEN DEN HEERE : ENDE
SEYDEN TOT HEM; GY SIET, BROEDER,
HOE VELE DUYSENDEN VAN JODEN DAER
ZYN DIE GELOVEN : ENDE SY ZYN AL-

21 ENDE SY ZYN AENGAENDE U BERICHT, DAT GY ALLE DE JODEN, DIE ONDER DE HEYDENEN ZYN, LEERT VAN MOSES AFVALLEN, SEGGENDE DAT SY DE KINDEREN NIET EN SOUDEN BESNYDEN NOCH NA DE WYSEN [DER WET] WANDELEN.

22 WAT IS'ER DAN [TE DOEN?] HET IS GANTSCH NODIG DAT DE MENIGTE TE SAMEN KOME: WANT SY SULLEN HOREN DAT GY GEKOMEN ZYT.

23 DOET DAN HET GENE WY U SEGGEN: WY HEBBEN VIER MANNEN, DIE EEN GELOFTE GEDAEN HEBBEN.

24 NEEMT DESE TOT U, ENDE HEYLIGT U MET HAER, ENDE DOET DE ONKOSTEN NEVENS HAER, OP DAT SY HET HOOFT BESCHEEREN MOGEN: ENDE ALLE MOGEN WETEN DATTER NIET EN IS AEN 'T GENE, DAER VAN SY, AENGAENDE U, BERICHT ZYN: MAER [DAT] GY [ALSOO] WANDELT, DAT GY OOK SELVE DE WET ONDERHOUDT.

25 DOCH VAN DE HEYDENEN, DIE GELOVEN, HEBBEN WY GESCHREVEN ENDE GOET GEVONDEN, DAT SY NIET DIERGELYKS EN SOUDEN ONDERHOUDEN, DAN DAT SY HAER WACHTEN VAN 'T GENE DEN AF-GODEN GEOFFERT IS, ENDE VAN BLOEDT, ENDE VAN 'T VERSTIKTE, ENDE VAN HOERERYE.

26 DOE NAM PAULUS DE MANNEN MET HEM, ENDE DEN DAG DAER AEN MET HAER GEHEYLIGT ZYNDE, GING HY IN DEN TEMPEL, ENDE VERKONDIGDE DAT DE DAGEN DER HEYLIGINGE VERVULT WAREN, [BLYVENDE DAER] TOT DAT VOOR EEN YEGELIK VAN HAER DE OFFERHANDE OPGEOFFERT WAS.

27 ALS NU DE SEVEN DAGEN SOUDEN VOL-EYNDIGT WORDEN, SAGEN HEM DE JODEN VAN ASIEN IN DEN TEMPEL, ENDE BEROERDEN ALLE HET VOLK, ENDE SLOEGEN DE HANDEN AEN HEM:

28 ROEPENDE, GY ISRAELITISCHE MANNEN KOMET TE HULPE: DESE IS
DE

DE MENSCHEN DIE TEGEN HET VOLK,
 ENDE DE WET, ENDE DESE PLAETSE
 ALLE [MAN] OVER AL LEERT: ENDE
 BOVEN DIEN HEEFT HY OOK GRIECKEN
 IN DEN TEMPEL GEBRACHT, ENDE
 HEEFT DESE HEYLIGE PLAETSE ONT-
 HEYLT.

29 WANT SY HADDEN TE VOREN
 TROPHIMUM DEN EPHESIER MET HEM
 IN DE STADT GESIEN, WELCKEN SY
 MEYNDEN DAT PAULUS IN DEN TEM-
 PEL GEBRACHT HADDE.

30 ENDE DE GEHEELE STADT QUAM
 IN ROERE, ENDE HET VOLK LIEP TE
 SAMEN: ENDE SY GREPEN PAULUM, EN-
 DE TROCKEN HEM BUYTEN DEN TEM-
 PEL: ENDE TERSTONDT WIERDEN DE
 DEUREN GESLOTEN.

31 ENDE ALS SY HEM SOCHTEN TE
 DOODEN, QUAM HET GERUCHTE TOT
 DEN OVERSTEN DER BENDE, DAT GE-
 HEEL JERUSALEM IN VERWERRINGE
 WAS.

32 WELCKE TERSTONT KRYGS-
 KNECHTEN ENDE HOOFT-MANNEN
 OVER HONDERT TOT HEM NAM, ENDE
 LIEP AF NA HAER TOE. SY NU DEN
 OVERSTEN ENDE DE KRYGS-KNECHTEN
 SIENDE, HIELDEN OP VAN PAULUM TE
 SLAEN.

33 DOE NADERDE DE OVERSTE, EN-
 DE GREEP HEM, ENDE BEVAL DAT MEN
 [HEM] MET TWEE KETENEN SOUDE
 BINDEN: ENDE VRAEGDE WIE HY WAS,
 ENDE WAT HY GEDAEN HADDE.

34 ENDE ONDER DE SCHARE RIEP
 [DE EENE DIT,] DE ANDERE WAT AN-
 DERS: DOCH ALS HY DE SEKERHEIT
 NIET EN KONDE WETEN VAN WEGEN
 DE BEROERTE, BEVAL HY DAT MEN
 HEM IN DE LEGER-PLAETSE SOUDE
 BRENGEN.

35 ENDE ALS HY AEN DE TRAPPEN
 GEKOMEN WAS, GEBEURDE HET DAT HY
 VAN DE KRYGS-KNECHTEN GEDRAGEN
 WIERT, VAN WEGEN 'T GEWELT DER
 SCHARE.

36 WANT DE MENIGTE DES VOLKS
 VOLG-

VOLGDE AL ROEPENDE, WECH MET HEM.

37 ENDE ALS PAULUS [NU] IN DE LEGER-PLAETSE SOUDE GELEYT WORDEN, SEYDE HY TOT DEN OVERSTEN, IS 'T MY GEOORLOFT TOT U WAT TE SPREKEN? ENDE HY SEYDE, KONDT GY GRIEKSCH?

38 ZYT GY DAN NIET DE EGYPTENAER, DIE VOOR DESE DAGEN OPROER VERWEKTE, ENDE DE VIER DUYSENT MOORDENAERS NA DE WOESTYNE UYTLEYDDE?

39 MAER PAULUS SEYDE, IK BEN EEN JOODISCH MAN VAN TARSEN, EEN BURGER VAN GEEN ONVERMAERDE STADT IN CILICIEN: ENDE IK BIDDE U, LAET MY TOE TOT HET VOLK TE SPREKEN.

40 ENDE ALS HY 'T TOE-GELATEN HADDE, PAULUS STAENDE OP DE TRAPPEN WENKTE MET DE HANT TOT 'T VOLK: ENDE ALS DAER GROTE STILTE GEWORDEN WAS, SPRAK HYSE AEN IN DE HEBREEUWSCHE TALE, SEGGENDE,

HET. XXI. CAPITTEL.

1 PAULUS DOET SYNE VERANTWOORDINGE VOOR HET VOLK. 3 ENDE VERHAELT DAT HY EEN JODE WAS OPGEVOEDT AEN DE VOETEN VAN GAMALIËL. 4 ENDE DAT HY, VOOR DE WET YVERENDE, DE CHRISTENEN TOT DAMASCUM TOE VERVOLGT HEEFT. 6 DAER NA, HOE HY WONDERLIK UYT DEN HEMEL VAN CHRISTO BEROEPEN ENDE BEKEERT IS. 12 ENDE VAN ANANIAS NAERDER ONDERRECHT ZYNDE OVER SYNE BEROEPINGE TOT HET APOSTELSCHAP VAN HEM GEDOOPT IS. 17 ENDE HOE CHRISTUS, DOOR EEN GESICHTE, IN DEN TEMPEL TE JERUSALEM, HEM WEDEROM VERSCHENEN IS, ENDE HEM TOT DE HEYDENEN GESONDEN HEEFT. 22 WELCKE WOORDEN DE JODEN HORENDE, MAEKTEN EENEN NIEUWEN OPROER, ENDE RIEPEN DAT HY NIET EN BEHOORDE TË LËVEN. 24 WAEROM DE OVERSTE HEM LAET BINDEN, OM GEGEESSELT TE WORDEN. 25 MAER ALSOO HY HEM OP SYN BURGER-RECHT VAN ROMEN BEROEPT, WORT HET SELVE NAGELATEN. 30 ENDE HY VOOR DEN JOODSCHEN RAEDT GESTELT.

I **M**ANNEN BROEDERS ENDE VADERS, HOORT MYNE VERANTWOORDINGE, DIE IK TEGENWOORDELIK TOT U [DOEN SAL.]

2 (ALS SY NU HOORDEN, DAT HY IN DE HEBREEUSCHE TALE HAER AENSprak, HIELDEN SY HAER TE MEER STIL. ENDE HY SEYDE,)

PPP

IK

3 IK BEN EEN JODISCH MAN, ENDE TE TARSSEN IN CILICIEN GEBOREN, OPGEVOEDT IN DESE STADT, AEN DE VOETEN GAMALIËLS: ONDERWESEN NA DE BESCHEYDENSTE WYSE DER VADERLICKE WET, ZYNDE EEN YVERAER GODTS, GELYCKERWYS GY ALLE HEDEN ZYT:

4 DIE DESEN WEG VERVOLGT HEBBE TOT DER DOODT, BINDENDE ENDE IN DE GEVANGENISSEN OVERLEVERENDE BEYDE MANNEN ENDE VROUWEN.

5 GELYK MY OOK DE HOGE-PRIESTER GETUYGE IS, ENDE DEN GEHEELEN RAET DER OUDERLINGEN: VAN DE WELCKE IK OOK BRIEVEN GENOMEN HEBBENDE TOT DE BROEDERS, BEN NA DAMASCUM GEREYST, OM OOK DE GENE DIE DAER WAREN, GEBONDEN TE BRENGEN NA JERUSALEM, OP DAT SY GESTRAFT SOUDEN WORDEN.

6 MAER HET GESCHIEDDE MY, ALS IK REYSDE, ENDE DAMASCUM GENAEKTE, ONTRENT DEN MIDDAG, DAT SNELLIK UYT DEN HEMEL EEN GROOT LICHT MY RONTOM OMSCHEEN.

7 ENDE IK VIEL TER AERDEN. ENDE IK HOORDE EENE STEMME TOT MY SEGGENDE, SAUL! SAUL! WAT VERVOLGT GY MY?

8 ENDE IK ANTWOORDE, WIE ZYT GY HEERE? ENDE HY SEYDE TOT MY; IK BEN JESUS DE NAZARENER, WELCKEN GY VERVOLGT.

9 ENDE DIE MET MY WAREN, SAGEN WEL 'T LICHT, ENDE WIERDEN SEER BEVREEST, MAER DE STEMME DES GENEN DIE TOT MY SPRAK, ENDE HOORDEN SY NIET.

10 ENDE IK SEYDE, HEERE, WAT SAL IK DOEN? ENDE DE HEERE SEYDE TOT MY; STAET OP ENDE GAET HENEN NA DAMASCUM: ENDE ALDAER SAL MET U GESPROKEN WORDEN, VAN ALLE HET GENE DAT U GEORDINEERT IS TE DOEN.

11 ENDE ALS IK VAN WEGEN DE HEERLIKHEYT DES SELVEN LICHTS NIET

EN SAG, SOO WIERT IK BY DE HANT GELEYT VAN DE GENE DIE MET MY WAREN, ENDE QUAM TOT DAMASCUM.

12 ENDE EEN SEKER ANANIAS, EEN GODTVRUCHTIG MAN NA DE WET, [GOET] GETUYGENISSE HEBBENDE VAN ALLE DE JODEN DIE [DAER] WOONDEN,

13 QUAM TOT MY, ENDE BY [MY] STAENDE, SEYDE TOT MY, SAUL BROEDER, WORT WEDER SIENDE. ENDE TER SELVER URE WIERT IK SIENDE OP HEM.

14 ENDE HY SEYDE, DE GODT ONSER VADEREN HEEFT U TE VOREN VERORDINEERT OM SYNEN WILLE TE KENNEN, ENDE DEN RECHTVEERDIGEN TE SIEN, ENDE DE STEMME UYT SYNEN MONT TE HOREN.

15 WANT GY SULT HEM GETUYGE ZYN BY ALLE MENSCHEN VAN 'T GENE GY GESIEN ENDE GEHOORT HEBT.

16 ENDE NU, WAT VERTOEFTE GY? STAET OP, ENDE LAET U DOOPEN, ENDE UWE SONDEN AF-WASSCHEN, AENROEPENDE DEN NAME DES HEEREN.

17 ENDE HET GEBEURDE MY, ALS IK TE JERUSALEM WEDER GEKEERT WAS, ENDE IN DEN TEMPEL BADT, DAT IK IN EEN VERTRECKINGE VAN SINNEN WAS:

18 ENDE DAT IK HEM SAGH, ENDE HY TOT MY SEYDE, SPOET U, ENDE GAET IN DER HAESTE UYT JERUSALEM: WANT SY EN SULLEN UW' GETUYGENISSE VAN MY NIET AEN-NEMEN.

19 ENDE IK SEYDE, HEERE, SY WETEN DAT IK IN DE GEVANGENISSE WIERP, ENDE IN DE SYNAGOGEN GEESSELDE DIE IN U GELOOFDEN:

20 ENDE DOE HET BLOET STEPHANI UWES GETUYGEN VERGOTEN WIERT, [DAT] IK DAER OOK BY STONT, ENDE MEDE EEN WELBEHAGEN HADDE IN SYNE DOODT, ENDE DE KLEEDEREN BEWAERDE DER GENER DIE HEM DOODDEN.

21 ENDE HY SEYDE TOT MY, GAET HENEN: WANT IK SAL U VERRE TOT DEN HEYDENEN AF-SENDEN.

22 SY HOORDEN HEM NU TOT DIT WOORT TOE: ENDE SY VERHIEVEN HAER STEMME, SEGGENDE, WECH VAN DER AERDE MET SULK EENEN: WANT HET EN IS NIET BEHOORLIK DAT HY LEVE.

23 ENDE ALS SY RIEPEN, ENDE DE KLEEDEREN VAN HAER SMETEN, ENDE STOF IN DE LUCHT WIERPEN,

24 SOO BEVAL DE OVERSTE DAT MEN HEM IN DE LEGER-PLAETSE SOUDE BRENGEN, ENDE SEYDE DAT MEN HEM MET GEESSELEN ONDERSOECKEN SOUDE, OP DAT HY VERSTAEN MOCHTE, OM WAT OORSAKE SY ALSOO OVER HEM RIEPEN.

25 ENDE ALSOO SY HEM MET DE RIEMEN UYT-REKTEN, SEYDE PAULUS TOT DEN HOOFT-MAN OVER HONDERT, DIE DAER STONT, IS 'TU-LIEDEN GEOORLOFT EENEN ROMEYNSCHEN MENSCH, ENDE [DIEN] ONVEROORDEELT TE GEESSELEN?

26 ALS NU DE HOOFT-MAN OVER HONDERT [DAT] HOORDE, GING HY TOE ENDE BOOTSCHAPTE HET DEN OVERSTEN, SEGGENDE, SIET WAT GY TE DOEN HEBT: WANT DESE MENSCH IS EEN ROMEYN.

27 ENDE DE OVERSTE QUAM TOE, ENDE SEYDE TOT HEM, SEG MY, ZYT GY EEN ROMEYN? ENDE HY SEYDE, JA.

28 ENDE DE OVERSTE ANTWOORDEDE, IK HEBBE DIT BURGER-RECHT VOOR EEN GROTE SOMME [GELTS] VERKREGEN. ENDE PAULUS SEYDE; MAER IK BEN OOK [EEN BURGER] GEBOREN.

29 TERSTONT DAN LIETEN SY VAN HEM AF, DIE HEM SOUDEN ONDERSOCHT HEBBEN. ENDE DE OVERSTE WIERT OOK BEVREEST, DOE HY VERSTONT DAT HY EEN ROMEYN WAS, ENDE DAT HY HEM HADDE GEBONDEN.

30 ENDE DES ANDEREN [DAEGS,] WILLENDEN DE SEKERHEIT WETEN, WAEROM HY VAN DE JODEN BESCHULDIGT

DIGT WIERT, MAEKTE HY HEM LOS VAN DE BANDEN, ENDE BEVAL DAT DE OVER-PRIESTERS ENDE HAREN GEHEELLEN RAEDT SOUDEN KOMEN: ENDE PAULUM AFGEBRACHT HEBBENDE STELDE HY [HEM] VOOR HAER.

HET XXIIJ. CAPITTEL.

I PAULUS BEGINNENDE IN DEN RAEDT SYNE VERANTWOORDINGE, WORT DOOR BEVEL DES HOGEN-PRIESTERS GESLAGEN. 3 WAER OVER HY DEN SELVEN ERNSTELIK BESTRAFT, NIET WETENDE DAT HY DE HOGE-PRIESTER WAS. 6 ENDE ALSOO EEN DEEL VAN DEN RAEDT SADDUCEEN WAREN, VERKLAERDE HY DAT HY EEN PHARIZEER WAS, ENDE OM DE OPSTANDINGE UYT DEN DOODEN GEOORDEELT WIERT. 7 WAER OVER DE PHARIZEEN ENDE SADDUCEEN IN TWIST GERAKEN, ENDE HY WORT VAN DE PHARIZEEN ONSCHULDIG VERKLAERT. II WORT VAN DEN HEERE AENGESPROKEN ENDE GETROOST. 12 VEERTIG MANNEN VERBINDEN HAERSELVEN MET EENEN VLOEK, NIET TE SULLEN ETEN NOCH DRINCKEN TOT DATSE HEM GEDOODT HEBBEN. 16 HET WELK PAULUS DOOR SYN SUSTERS SONE VERNEEMT, ENDE DEN OVERSTEN BEKENT MAEKT, 23 DIE HEM DES NACHTS, DOOR KRYGS-KNECHTEN GELEYDT ZYNDE, NA CESAREEN TOT FELIX DEN STADT-HOUDER SENDT, MET EENEN BRIEF, WAER IN DE SAKE VERHAELT WORT. 34 FELIX DEN BRIEF GELESEN HEBBENDE, DOET PAULUM IN HET RECHT-HUYS HERODIS BEWAREN.

I ENDE PAULUS DE OOGEN OP DEN RAEDT HOUDENDE, SEYDE; MANNEN BROEDERS IK HEBBE MET ALLE GOEDE CONSCIËNTIE VOOR GODT GEWANDELT TOT OP DESEN DAG.

2 MAER DE HOGE-PRIESTER ANANIAS BEVAL DE GENE DIE BY HEM STONDEN, DAT SY HEM OP DEN MONT SOUDEN SLAEN.

3 DOE SEYDE PAULUS TOT HEM, GODT SAL U SLAEN, GY GEWITTEDE WANT: SIT GY OOK OM MY TE OORDEELEN NA DE WET, ENDE BEVEELT GY TEGEN DE WET DAT MEN MY SAL SLAEN?

4 ENDE DIE DAER BY STONDEN SEYDEN; SCHELT GY DEN HOOGEN-PRIESTER GODTS?

5 ENDE PAULUS SEYDE, IK EN WIST NIET, BROEDERS, DAT HET DE HOGE-PRIESTER WAS. WANT DAER IS GESCHREVEN; DEN OVERSTEN UWES VOLKS EN SULT GY NIET VLOECKEN.

6 ENDE PAULUS WETENDE, DAT

HET EEN DEEL WAS VAN DE SADDUCEEN, ENDE HET ANDER VAN DE PHARIZEEN, RIEP IN DEN RAEDT; MANNEN BROEDERS, IK BEN EEN PHARIZEER, EENS PHARIZEERS SONE: IK WORDE OVER DE HOPE ENDE OPSTANDINGE DER DOODEN GEOORDEELT.

7 ENDE ALS HY DIT GESPROKEN HADDE, ONTSTONT DAER TWEEDRACHT TUSSEN DE PHARIZEEN ENDE DE SADDUCEEN ENDE DE MENIGTE WIERT VERDEELT.

8 WANT DE SADDUCEEN SEGGEN, DATTER GEEN OPSTANDINGE EN IS, NOCH ENGEL, NOCH GEEST: MAER DE PHARIZEEN BELYDEN HET BEYDE.

9 ENDE DAER GESCHIEDDE EEN GROOT GEROEP: ENDE DE SCHRIFT-GELEERDE VAN DE ZYDE DER PHARIZEEN STONDEN OP, ENDE STREDEN, SEGGENDE; WY EN VINDEN GEEN QUAET IN DESEN MENSCHEN: ENDE INDIEN EEN GEEST TOT HEM GESPROKEN HEEFT, OFTE EEN ENGEL, EN LAET ONS TEGEN GODT NIET STRYDEN.

10 ENDE ALS'ER GROTEN TWEEDRACHT ONTSTAEN WAS, DE OVERSTE VREESENDE, DAT PAULUS VAN HAER VERSCHEURT MOCHTE WORDEN, GEBOOT DAT HET KRYGS-VOLK SOUDE AFKOMEN, ENDE HEM UYT HET MIDDEN VAN HAER WECH RUCKEN, ENDE IN DE LEGER-PLAETSE BRENGEN.

11 ENDE DEN VOLGENDEN NACHT STONT DE HEERE BY HEM, ENDE SEYDE, HEBT GOEDEN MOET PAULUS. WANT GELYK GY TE JERUSALEM VAN MY BETUYGT HEBT, ALSOO MOET GY OOK TE ROMEN GETUYGEN.

12 ENDE ALS HET DAG GEWORDEN WAS, MAEKTEN SOMMIGE VAN DE JODEN EEN T'SAMENROTTINGE, ENDE VERVLOEKTEN HAER SELVEN, SEGGENDE, DAT SY NOCH ETEN NOCH DRINCEN EN SOUDEN, TOT DAT SY PAULUM SOUDEN GEDOODT HEBBEN.

13 ENDE SY WAREN MEER DAN VEERTIG DIE DESEN EEDT TESAMEN GEDAEN HADDEN.

DE-

14 DEWELCKE GINGEN TOT DE OVER-PRIESTERS ENDE DE OUDERLINGEN ENDE SEYDEN, WY HEBBEN ONS SELVEN MET VERVLOECKINGEN VERVLOEKT, NIET TE SULLEN NUTTEN TOT DAT WY PAULUM SULLEN GEDOODT HEBBEN.

15 GY DAN NU LAET DEN OVERSTEN WETEN, MET DEN RAEDT, DAT HY HEM MORGEN TOT U AFBRENGE, ALS OF GY NAERDER KENNISSE SOUDET NEMEN VAN SYNE SAKEN: ENDE WY ZYN BEREYT HEM OM TE BRENGEN EER HY BY [U] KOMT.

16 ENDE ALS PAULI SUSTERS SONE DESE LAGE GEHOORT HADDE, QUAM HY DAER, ENDE GING IN DE LEGER-PLAETSE, ENDE BOODTSCHAPTE HET PAULO.

17 ENDE PAULUS RIEP TOT HEM EEN VAN DE HOOFT-MANNEN OVER HONDERT, ENDE SEYDE, LEYDT DESE JONGELING HENEN TOT DEN OVERSTEN: WANT HY HEEFT HEM WAT TE BOODTSCHAPPEN.

18 DESEDAN NAM HEM ENDE BRACHT [HEM] TOT DEN OVERSTEN, ENDE SEYDE, PAULUS DE GEVANGEN HEEFT MY TOT HEM GEROEPEN, ENDE BEGEERT DAT IK DESEN JONGELING TOT U SOUDE BRENGEN, DIE U WAT HEEFT TE SEGGEN.

19 DE OVERSTE NU NAM HEM BY DER HANT, ENDE BYZYDEN GEGAEN ZYNDE VRAEGDE HY; WAT IS 'T DAT GY MY HEBT TE BOODTSCHAPPEN?

20 ENDE HY SEYDE, DE JODEN ZYN OVER-EEN GEKOMEN OM VAN U TE BEGEEREN, DAT GY PAULUM MORGEN SOUDET INDEN RAEDT AF-BRENGEN, ALS OF SY YET VAN HEM NAERDER SOUDEN ONDER-SOECKEN.

21 DOCH EN GELOOFT HAER NIET. WANT MEER DAN VEERTIG MANNEN UYT HAER, LEGGEN HEM LAGEN, WELCKE HAER SELVEN MET EEN VERVLOECKINGE VERBONDEN HEBBEN NOCH TE EETEN NOCH TE DRINCKEN, TOT DAT
SY

SY HEM SULLEN OMGEBRACHT HEBBEN : ENDE SY ZYN NU GEREET VERWACHTENDE DE TOESEGGINGE VAN U.

22 DE OVERSTE DAN LIET DEN JONGELING GAEN, [HEM] GEBIEDENDE, EN SEGHT NIEMANT VOORT, DAT GY MY SULKS GEOPENBAERT HEBT.

23 ENDE SEKERE TWEE VAN DE HOOFD-MANNEN OVER HONDERT TOT HEM GEROEPEN HEBBENDE, SEYDE HY, MAEKT TWEE HONDERT KRYGSKNECHTEN GEREEDT, OP DAT SY TOT CESAREEN TRECKEN, ENDE SEVENTIG RUYTERS, ENDE TWEE HONDERT SCHUTTERS, TEGEN DE DERDE URE DES NACHTS.

24 ENDE LAETSE [ZADEL-]BEESTEN BESTELLEN, OP DAT SY PAULUM DAER OP SETTEN, ENDE BEHOUDEN OVERBRENGEN TOT DEN STADT-HOUDER FELIX.

25 ENDE HY SCHREEF EENEN BRIEF, HEBBENDE DESEN INHOUDT.

26 CLAUDIUS LYSIAS AEN DEN MACHTIGSTEN STADT-HOUDER FELIX GROETENISSE.

27 ALSOO DESE MAN VAN DE JODEN GEGREPEN WAS, ENDE VAN HAER OMGEBRACHT SOUDE GEWORDEN ZYN, BEN IK DAER OVER GEKOMEN MET HET KRYGS-VOLK, ENDE HEBBE HEM [HAER] ONTNOMEN, BERICHT ZYNDE DAT HY EEN ROMEYN IS.

28 ENDE WILLENDEN DE SAKE WETEN, WAER OVER SY HEM BESCHULDIGDEN, BRACHTE IK HEM AF IN HAREN RAEDT.

29 WELCKEN IK BEVONT BESCHULDIGT TE WORDEN OVER VRAGEN HARER WET, MAER GEEN BESCHULDINGE TEGEN HEM TE ZYN, DIE DE DOODT OFTE BANDEN WEERDIG IS.

30 ENDE ALS MY TE KENNEN GEGEVEN WAS, DAT VAN DE JODEN EEN LAGE TEGEN DESEN MAN [GELEGT] SOUDE WORDEN, IK HEBBE [HEM] TERSTONT AEN U GESONDEN: GEBIEDENDE OOK DE BESCHULDIGERS VOOR U TE SEG-

GEN

GEN HET GENE SY TEGEN HEM HADDEN. VAERT WEL.

31 DE KRYGS-KNECHTEN DAN, GE-
LYK HAER BEVOLEN WAS, NAMEN PAU-
LUM ENDE BRACHTEN HEM DES
NACHTS TOT ANTIPATRIS.

32 ENDE DES ANDEREN DAEGS, LA-
TENDE DE RUYTERS MET HEM TREC-
KEN, KEERDEN SY WEDEROM NA DE
LEGER-PLAETSE.

33 DEWELCKE ALS SY TE CESAREEN
GEKOMEN WAREN, ENDE DEN BRIEF
DEN STADT-HOUDER OVERGELEVERT
HADDEN, HEBBEN SY OOK PAULUM
VOOR HEM GESTELT.

34 ENDE DE STADT-HOUDER [DEN
BRIEF] GELESEN HEBBENDE, VRAEGDE,
UYT WAT PROVINTIE HY WAS, ENDE
VERSTAENDE DAT HY VAN CILICIEN
WAS,

35 SEYDE HY, IK SAL U HOREN, ALS
OOK UWE BESCHULDIGERS HIER SULLEN
GEKOMEN ZYN. ENDE HY BEVAL DAT
HY IN 'T RECHT-HUYS HERODIS SOUDE
BEWAERT WORDEN.

HET XXIV. CAPITTEL.

I DE HOGE-PRIESTER ANANIAS, ENDE DE OUDTSTE
DES VOLKS VERSCHYNEN MET DEN VOORSPRAEK TER-
TULLO VOOR FELIX TEGEN PAULUM. 5 BRENGEN SWA-
RE BESCHULDINGEN TEGEN HEM IN. 10 DAER OP PAU-
LUS SYNE VERANTWOORDINGE DOET MET BELYDENIS-
SE SYNS GELOOFS ENDE GODTS-DIENSTS. 22 FELIX
STELT DE SAKE UYT TOT DE KOMSTE VAN LYSIAS. 23
GEEFT ONDERTUSSCHEN PAULO MEERDER VRYHEYT. 24
PAULUS ONDERWYST HEM ENDE SYNE HUYS-VROUWE
IN EENIGE HOOF-STUCKEN DES GELOOFS. 26 ENDE
WORT DIKWILS VAN HEM ONTBODEN OP HOPE VAN
GELT TE KRYGEN. 27 ENDE HEEFT HEM GEVANGEN
GELATEN OM DE JODEN TE BEHAGEN.

I ENDE VYF DAGEN DAER NA
QUAM DE HOGE-PRIESTER ANA-
NIAS AF MET DE OUDERLINGEN, EN-
DE EENEN SEKEREN VOORSPRAEK [GE-
NAEMT] TERTULLUS, DEWELKE VER-
SCHEENEN VOOR DEN STADT-HOUDER
TEGEN PAULUM.

2 ENDE ALS HY GEROEPEN WAS, BE-
GON TERTULLUS [HEM] TE BESCHULDI-
GEN, SEGGENDE,

3 DAT WY GROTEN VREDE DOOR U

QQQ

BE-

CAP. XXIV. DE HANDELINGEN
BEKOMEN, ENDE DAT [VELE] LOFFELICKE DIENSTEN DESEN VOLCKE GESCHIEDEN DOOR UWE VOORSICHTIGHEYT, MACHTIGSTE FELIX, NEMEN WY GANTSCHELICK ENDE OVER AL MET ALLE DANKBAERHEYT AEN.

4 MAER OP DAT IK U NIET LANGE OP EN HOUDE, IK BIDDE [U,] DAT GY ONS, NA UWE BESCHEYDENHEYT, KORTELIK HOORT.

5 WANT WY HEBBEN DESEN MAN BEVONDEN TE ZYN EEN PESTE, ENDE EENEN DIE OPROER VERWEKT ONDER ALLE DE JODEN DOOR DE [GANTSCH] WERELT: ENDE EENEN OPPERSTEN VOORSTANDER VAN DE SECTE DER NAZARENEN.

6 DIE OOK GEPOOGT HEEFT DEN TEMPEL TE ONTHEYLIGEN: WELCKEN WY OOK GEGREPEN HEBBEN, ENDE NA ONSE WET HEBBEN WILLEN OORDEELEN.

7 MAER LYSIAS DE OVERSTE DAER OVER KOMENDE, HEEFT [HEM] MET GROOT GEWELT UYT ONSE HANDEN WECH GEBRACHT:

8 GEBIEDENDE SYNE BESCHULDIGERS TOT U TE KOMEN: VAN DEN WELCKEN GY SELVE [HEM] ONDERSOCHT HEBBENDE, SULT KONNEN VERSTAEN AL HET GENE, WAER VAN WY HEM BESCHULDIGEN.

9 ENDE OOK DE JODEN STEMDE HET TOE, SEGGENDE DAT DESE DINGEN ALSOO WAREN.

10 MAER PAULUS, ALS HEM DE STADT-HOUDER GEWENKT HADDE DAT HY SOUDE SPREKEN, ANTWOORDDE; DEWYLE IK WEET DAT GY NU VELE JAREN OVER DIT VOLK RECHTER GEWEEST ZYT, SOO VERANTWOORDE IK MY SELVEN MET [DES] TE BETEREN MOET.

11 ALSOO GY KONDT WETEN, DAT HET NIET MEER DAN TWAELF DAGEN EN ZYN, VAN DAT IK BEN OPGEKOMEN OM TE AENBIDDEN TE JERUSALEM:

12 ENDE SY EN HEBBEN MY NOCH IN DEN TEMPEL GEVONDEN TOT YEMANT

MANT SPREKENDE, OFTE [EENIGE] T'
SAMEN-ROTTINGE DES VOLKS MAKEN-
DE, NOCH IN DE SYNAGOGEN, NOCH
IN DE STADT :

13 NOCH SY EN KONNEN NIET BE-
WYSEN, DAER VAN SY MY NU BESCHUL-
DIGEN.

14 MAER DIT BEKENNE IK U, DAT
IK NA DIEN WEG, WELCKEN SY SECTE
NOEMEN, DEN GODT DER VADEREN
ALSOO DIENE, GELOVENDE ALLES DAT
IN DE WET, ENDE IN DE PROPHETEN
GESCHREVEN IS:

15 HEBBENDE HOPE OP GODT,
WELCKE DESE OOK SELVE VERWACH-
TEN, DATTER EEN OPSTANDINGE DER
DOODEN WESEN SAL, BEYDE DER
RECHTVEERDIGE ENDE DER ONRECHT-
VEERDIGE.

16 ENDE HIER IN OEFFENE IK MY
SELVE, OM ALTYDT EEN ON-ERGERLIC-
KE CONSCIETIE TE HEBBEN BY GODT
ENDE DE MENSCHEN.

17 DOCH NA VELE JAREN BEN IK
GEKOMEN OM AELMOESSEN TE DOEN
AEN MYN VOLK, ENDE OFFERHAN-
DEN.

18 WAER OVER MY GEVONDEN HEB-
BEN GEHEYLIGHT ZYNDE, IN DEN TEM-
PEL, NIET MET VOLK, NOCH MET BE-
ROERTE, EENIGE JODEN UYT ASIEN,

19 WELCKE BEHOORDEN [HIER]
VOOR U TEGENWOORDIG TE ZYN, ENDE
[MY] TE BESCHULDIGEN, INDIEN SY
YET HADDEN TEGEN MY.

20 OFTE DAT DESE SELVE SEGGEN,
OF SY EENIG ONRECHT IN MY GEVON-
DEN HEBBEN, ALS IK VOOR DEN RAEDT
STONT:

21 DAN VAN DIT EENIG WOORT 'T
WELK IK RIEP STAENDE ONDER HAER,
OVER DE OPSTANDINGE DER DOODEN
WORDE IK HEDEN VAN U-LIEDEN GE-
OORDEELT.

22 DOE NU FELIX DIT GEHOORT
HADDE, STELDE HYSE UYT, SEGGENDE,
ALS IK NAERDER WETENSCHAP VAN
DESEN WEG SAL HEBBEN, WANNEER

LYSIAS D'OVERSTE SAL AF-GEKOMEN ZYN, SOO SAL IK VOLLE KENNISSE NEMEN VAN UWE SAKEN.

23 ENDE HY BEVAL DEN HOOFDMAN OVER HONDERT, DAT PAULUS SOUDE BEWAERT WORDEN, ENDE VERLICHTINGE HEBBEN, ENDE DAT HY NIEMANT VAN DE SYNE EN SOUDE BELET TEN [HEM] TE DIENEN, OFTE TOT HEM TE KOMEN.

24 ENDE NA SOMMIGE DAGEN FELIX DAER GEKOMEN ZYNDE MET DRUSILLA SYN WYF, DIE EEN JOODINNE WAS, ONTBOOT PAULUM, ENDE HOORDE HEM VAN 'T GELOVE IN CHRISTUM.

25 ENDE ALS HY HANDELDE VAN RECHTVEERDIGHEYT, ENDE MATIGHEYT, ENDE [VAN] HET TOEKOMENDE OORDEEL, FELIX SEER BEVREEST GEWORDEN ZYNDE, ANTWOORDDE; VOOR DITMAEL GAET HENEN: ENDE ALS IK GELEGENEN TYDT SAL HEBBEN BEKOMEN, SOO SAL IK U TOT MY ROEPEN.

26 ENDE TE GELYK OOK HOPENDE DAT HEM VAN PAULO GELT GEGEVEN SOUDE WORDEN, OP DAT HY HEM LOS LIETE: WAEROM HY HEM OOK DIKMAELS ONTBOODT, ENDE SPRAK MET HEM.

27 MAER ALS TWEE JAREN VERVULT WAREN, KREEG FELIX PORCIUM FESTUM IN SYNE PLAETSE: ENDE FELIX WILLENDEN DEN JODEN GUNSTE BEWYSEN, LIET PAULUM GEVANGEN.

HET XXV. CAPITTEL.

1 FESTUS KOMT IN DE PLAETSE VAN FELIX, VAN WELCKEN DE HOGE-PRIESTER ENDE JOODSCHE RAEDT VERSOECKEN, DAT HY PAULUM WILDE NA JERUSALEM DOEN KOMEN, MEYNENDE HEM ONDERWEGE TE DOEDEN. 4 MAER FESTUS WIL DATSE VOOR HEM TE CESAREEN VERSCHYNEN. 7 HET WELK SY DOEN, ENDE BESCHULDIGEN HEM SWAERLIK, DOCH SONDER BEWYS. 9 PAULUS MERCKENDE DAT FESTUS GENEGEN WAS HEM NA JERUSALEM TE SENDEN, BEROEPT HEM OP DEN KEYSER. 13 DE KONING AGRIPPA ENDE BERNICE KOMEN TE CESAREEN, DIEN FESTUS DE SAKKE PAULI VERHAELT. 22 AGRIPPA BEGEERT HEM TE MOGEN HOREN, 'T WELK GESCHIEDT DES ANDEREN DAEGS. 24 ENDE FESTUS VERHAELT VOORDER WAT HY IN DE SAKKE PAULI GEDAEN, ENDE HOE HY IN HEM GEEN SCHULT GEVONDEN HADDE.

1 **F**ESTUS DAN IN DE PROVINTIE GEKOMEN ZYNDE, GING NA DRIE DAGEN VAN CESAREEN OP NA JERUSALEM.

2 ENDE DE HOGE-PRIESTER, ENDE DE VOORNAEMSTE DER JODEN VERSCHENEN VOOR HEM TEGEN PAULUM, ENDE BADEN HEM:

3 BEGEERENDE GUNSTE TEGEN HEM, OP DAT HY HEM SOUDE DOEN KOMEN TE JERUSALEM: [ENDE] LEGGENDE EENE LAGE, OM HEM OP DEN WEG OM TE BRENGEN.

4 DOCH FESTUS ANTWOORDDE, DAT PAULUS TE CESAREEN BEWAERT WIERT, ENDE DAT HY SELVE HAEST [DERWAERTS] SOUDE VERREYSEN.

5 DIE DAN, SEYDE HY, ONDER U KONNEN, DAT SY MEDE AF-REYSEN, ENDE SOO DAER YET ONBEHOORLIKS IN DESE MAN IS, DAT SY HEM BESCHULDIGEN.

6 ENDE ALS HY ONDER HAER NIET MEER ALS TIEN DAGEN OVER-GEBRACHT EN HADDE, QUAM HY AF NA CESAREEN, ENDE DES ANDEREN DAEGS OP DEN RECHTER-STOEL GESETEN ZYNDE, BEVAL HY DAT PAULUS SOUDE [VOORT-] GEBRACHT WORDEN.

7 ENDE ALS HY DAER GEKOMEN WAS, STONDEN DE JODEN, DIE VAN JERUSALEM AF-GEKOMEN WAREN, RONTOM [HEM,] VELE ENDE SWARE BESCHULDINGEN TEGEN PAULUM VOORTBRENGENDE, DIE SY NIET EN KONDEN BEWYSEN.

8 DEWYLE HY VERANTWOORDENDE SEYDE; IK EN HEBBE NOCH TEGEN DE WET DER JODEN, NOCH TEGEN DEN TEMPEL, NOCH TEGEN DEN KEYSER YET GESONDIGT.

9 MAER FESTUS WILLENDEN DEN JODEN GUNSTE BEWYSEN, ANTWOORDDE PAULO ENDE SEYDE, WILT GY NA JERUSALEM OPGAEN, ENDE ALDAER VOOR MY OVER DESE DINGEN GEOORDEELT WORDEN?

10 ENDE PAULUS SEYDE, IK STA VOOR

CAP. XXV. DE HANDELINGEN
DEN RECHTER-STOEL DES KEYSERS,
DAER IK GEOORDEELT MOET WORDEN:
DEN JODEN EN HEBBE IK GEEN ON-
RECHT GEDAEN, GELYCK GY OOK SEER
WEL WEET.

11 WANT INDIEN IK ONRECHT DOE,
ENDE YET DES DOOTS WEERDIG GE-
DAEN HEBBE, IK EN WEYGERE NIET TE
STERVEN: MAER INDIENDER NIET EN
IS VAN 'T GENE DAER VAN DESE MY BE-
SCHULDIGEN, SOO EN KAN NIEMANT
MY HAER UYT GUNSTE OVERGEVEN. IK
BEROEPE MY OP DEN KEYSER.

12 DOE ANTWOORDDE FESTUS ALS
HY MET DEN RAEDT GESPROKEN HAD-
DE, HEBT GY U OP DEN KEYSER BE-
ROEPEN? GY SULT TOT DEN KEYSER
GAEN.

13 ENDE ALS EENIGE DAGEN VOO-
BY GEGAEN WAREN, QUAMEN DE KO-
NING AGRIPPA ENDE BERNICE TE CE-
SAREEN, OM FESTUM TE BEGROETEN.

14 ENDE DOE SY ALDAER VELE DA-
GEN OVERGEBRACHT HADDEN, HEEFT
FESTUS DE SAKEN PAULI AEN DEN KO-
NING VERHAELT, SEGGENDE; [HIER]
IS EEN SEKER MAN VAN FELIX GEVAN-
GEN GELATEN:

15 OM WIENS WILLE, ALS IK TE JE-
RUSALEM WAS, DE OVER-PRIESTERS
ENDE DE OUDERLINGEN DER JODEN
VERSCHENEN, BEGEERENDE VONNISSE
TEGEN HEM.

16 AEN DEWELCKE IK ANTWOORD-
DE, DAT DE ROMEYNEN DE GEWOON-
TE NIET EN HEBBEN EENIGEN MEN-
SCHE UYT GUNSTE TER DOOT OVER TE
GEVEN, EER DE BESCHULDIGDE DE BE-
SCHULDIGERS TEGENWOORDIG HEEFT,
ENDE PLAETSE VAN VERANTWOOR-
DINGE GEKREGEN HEEFT OVER DE BE-
SCHULDINGE.

17 ALS SY DAN GESAMENTLIK AL-
HIER GEKOMEN WAREN, SOO BEN IK,
GEEN UYTSTEL NEMENDE, DES [DAEGS]
DAER AEN OP DEN RICHTER-STOEL GE-
SETEN, ENDE BEVAL DAT DE MAN SOU-
DE [VOORT-]GEBRACHT WORDEN.

OVER

18 OVER WELCKEN, DE BESCHULDIGERS [HIER] STAENDE, GEEN SAKE EN HEBBEN VOORT-GEBRACHT, DAER VAN IK VERMOEDE:

19 MAER HADDEN TEGEN HEM EENIGE VRAGEN VAN HAREN GODTS-DIENST, ENDE VAN SEKEREN JESUS DIE GESTORVEN WAS, WELCKEN PAULUS SEYDE TE LEVEN.

20 ENDE ALS IK OVER DE ONDER-SOECKINGE VAN DESE SAKE IN TWYF-FELINGE WAS, SEYDE IK; OF HY WILDE GAEN NA JERUSALEM, ENDE ALDAER OVER DESE DINGEN GEOORDEELT WORDEN:

21 ENDE ALS PAULUS HEM BERIEP, DAT MEN HEM TOT DE KENNISSE DES KEYSERS BEWAREN SOUDE, SOO HEBBE IK BEVOLEN, DAT HY BEWAERT SOUDE WORDEN TER TYDT TOE, DAT IK HEM TOT DEN KEYSER SENDEN SOUDE.

22 ENDE AGRIPPA SEYDE TOT FESTUM, IK WILDE OOK SELVE DIEN MENSCH [WEL] HOREN. ENDE HY SEYDE, MORGEN SULT GY HEM HOREN.

23 DES ANDEREN DAEGS DAN, ALS AGRIPPA GEKOMEN WAS, ENDE BERNICE MET GROTE PRACHT, ENDE ALS SY INGEGAEN WAREN IN 'T RICHT-HUYS MET DE OVERSTE OVER DUYSENT, ENDE DE MANNEN DIE DE VOORNAEMSTE DER STADT WAREN, WIERT PAULUS DOOR FESTI BEVEL [VOORT-] GE- BRACHT.

24 ENDE FESTUS SEYDE, AGRIPPA KONING, ENDE GY MANNEN ALLE DIE MET ONS [HIER] TEGENWOORDIG ZYT, GY SIET DESEN, VAN WELCKEN MY DE GANTSCHEN MENIGTE DER JODEN HEEFT AENGESPROKEN, BEYDE TE JERUSALEM ENDE HIER, ROEPENDE DAT HY NIET MEER EN BEHOORT TE LEVEN.

25 MAER IK BEVONDEN HEBBENDE DAT HY NIET DES DOOTS WEERDIG GE-DAEN EN HADDE, ENDE DEWYLE HY OOK SELVE HEM OP DEN DEN KEYSER BEROEPEN HEEFT, HEBBE BESLOTEN HEM TE SENDEN.

VAN

26 VAN WELCKEN IK NIET SEKERS EN HEBBE AEN DEN HEERE TE SCHRYVEN : DAEROM HEBBE IK HEM VOOR U-LIEDEN VOORT-GEBRACHT : ENDE MEEST VOOR U, KONING AGRIPPA, OP DAT IK, NA GEDANE ONDERSOECKINGE WAT HEBBE TE SCHRYVEN.

27 WANT HET DUNKT MY TEGEN REDEN, EENEN GEVANGENEN TE SENDEN, [ENDE] NIET OOK DE BESCHULDINGEN DIE TEGEN HEM ZYN, TE KENNEN TE GEVEN.

HET XXVI. CAPITTEL.

1 PAULUS VERLOF GEKREGEN HEBBENDE OM HEM TE VERANTWOORDEN, VERHAELT VOOR DEN KONING AGRIPPA, ENDE DEN GANTSCHEN RAET, SYN LEVEN VOOR SYNE BEKEERINGE. 12 SYNE BEKEERINGE ENDE BE-ROEPINGE TOT HET APOSTEL-AMPT, HOE DIE GESCHIEDT IS. 19 ENDE SYN LEVEN NA SYNE BEKEERINGE. 20 WAT HY GEDAEN, 21 GELEDEN, 22 ENDE GELEERT HEEFT. 24 WELCKE VERANTWOORDINGE GEHOORT ZYNDE, OORDEELT FESTUS DAT PAULUS RAESDE, 'T WELK PAULUS ONTKENT. 27 AGRIPPA WORT BEWOGEN OM BY NA EEN CHRISTEN TE WORDEN. 30 ENDE HY ENDE DE OMSTANDERS OORDELEN DAT HY ONSCHULDIG IS. 32 GELYK OOK DAT HY MOCHTE LOS GELATEN WORDEN, HADDE HY HEM OP DEN KEYSER NIET BE-ROEPEN.

1 ENDE AGRIPPA SEYDE TOT PAULUM, 'T IS U GEOORLOFT VOOR U SELVEN TE SPREKEN. DOE STREKTE PAULUS DE HANT UYT, ENDE VERANTWOORDDE HEM [ALDUS:]

2 IK ACHE MY SELVEN GELUCKIG, O KONING AGRIPPA ! DAT IK MY HEDEN VOOR U SAL VERANTWOORDEN, VAN ALLES DAER OVER IK VAN DE JODEN BESCHULDIGT WORDE.

3 ALLERMEEST DEWYLE IK WEET, DAT GY KENNISSE HEBT VAN ALLE GEWOONTEN ENDE VRAGEN, DIE ONDER DE JODEN ZYN. DAEROM BIDDE IK U DAT GY MY LANKMOEDELIK HOORT.

4 MYN LEVEN DAN VAN DER JONKHEYT AEN; HET WELCKE VAN DEN BEGINNE ONDER MYN VOLK TE JERUSALEM GEWEEST IS, WETEN ALLE DE JODEN:

5 ALS DIE VAN OVER LANGE MY TE VOREN GEKENT HEBBEN. (INDIEN SY
HET

HET WILDEN GETUYGEN) DAT IK NA DE BESCHEYDENSTE SECTE VAN ONSEN GODTS-DIENST, [ALS] EEN PHARIZEER GELEEFTE HEBBE:

6 ENDE NU STA IK ENDE WORDE GE-
OORDEELT OVER DE HOPE DER BELOF-
TE, DIE VAN GODT TOT DE VADEREN
GESCHIET IS:

7 TOT DEWELCKE ONSE TWAELE
GESLACHTEN GEDUERIGLYK NACHT
ENDE DAG [GODT] DIENENDE VER-
HOPEN TE KOMEN: OVER WELCKE
HOPE IK, O KONING AGRIPPA! VAN
DE JODE WORDE BESCHULDIGT.

8 WAT? WORT HET BY U-LIEDEN
ONGELOOFLIK GEOORDEELT, DAT GODT
DE DOODEN OPWEKT?

9 IK MEYNDE WAERLIK BY MY SEL-
VEN, DAT IK TEGEN DEN NAME JESU
VAN NAZARETH VELE WEDERPARTY-
DIGE DINGEN MOESTE DOEN.

10 'T WELK IK OOK GEDAEN HEBBE
TE JERUSALEM: ENDE IK HEBBE VELE
VAN DE HEYLIGE IN DE GEVANGENIS-
SEN GESLOTEN, DE MACHT VAN DE
OVER-PRIESTERS ONTFANGEN HEBBEN-
DE: ENDE ALS SY OMGEBRACHT WIER-
DEN, STEMDE IK HET TOE.

11 ENDE DOOR ALLE DE SYNAGOGEN
HEBBE IKSE DIKMAEL GESTRAFT, ENDE
GEDWONGEN TE LASTEREN: ENDE BO-
VEN MATEN TEGEN HAER WOEDENDE,
HEBBE IKSE VERVOLGT OOK TOT IN DE
BUYTEN-[LANTSCH] STEDEN.

12 WAER OVER OOK ALS IK NA DA-
MASCUM REYSDE, MET MACHT ENDE
LAST, WELCKE [IK] VAN DE OVER-
PRIESTERS [HADDE,]

13 SAGH IK, O KONING! IN 'T
MIDDEN VAN DEN DAG OP DEN WEG
EEN LICHT BOVEN DEN GLANS DER
SONNE, VAN DEN HEMEL MY ENDE DE
GENE DIE MET MY REYSDEN OMSCHY-
NENDE.

14 ENDE ALS WY ALLE TER AERDEN
NEDER GEVALLEN WAREN, HOORDE IK
EENE STEMME TOT MY SPREKENDE, EN-
DE SEGGENDE IN DE HEBREEUWSCHE

R R R TALE,

TALE, SAUL, SAUL WAT VERVOLGT GY MY? HET IS U HART TEGEN DE PRICKELS DE VERZENEN TE SLAEN.

15 ENDE IK SEYDE, WIE ZYT GY HEERE? ENDE HY SEYDE, IK BEN JESUS DIEN GY VERVOLGT.

16 MAER RECHT U OP, ENDE STAET OP UWE VOETEN: WANT HIER TOE BEN IK U VERSCHENEN OM U TE STELLEN TOT EEN DIENAER ENDE GETUYGE DER DINGEN, BEYDE DIE GY GESIEN HEBT, ENDE IN WELCKE IK U [NOCH] SAL VERSCHYNEN:

17 VERLOSSENDE U VAN DIT VOLK, ENDE [VAN] DE HEYDENEN, TOT DE WELCKE IK U NU SENDE,

18 OM HARE OOGEN TE OPENEN, ENDE [HAER] TE BEKEEREN VAN DE DUYSTERNISSE TOT 'T LICHT, ENDE [VAN] DE MACHT DES SATANS TOT GODT: OP DAT SY VERGEVINGE DER SONDEN ONTFANGEN, ENDE EEN ERFDEEL ONDER DE GEHEYLIGDE, DOOR HET GELOVE IN MY.

19 DAEROM, O KONING AGRIPPA! EN BEN IK DAT HEMELSCH GESICHTE NIET ONGEHOORSAEM GEWEEST:

20 MAER HEBBE EERST DEN GENEN DIE TE DAMASCUS WAREN, ENDE TE JERUSALEM, ENDE IN HET GEHEELE LANT VAN JUDEA, ENDE DEN HEYDENEN VERKONDIGT DAT SY HAER SONDEN BETEREN, ENDE TOT GODT BEKEEREN, WERCKEN DOENDE DER BEKEERINGE WEERDIG.

21 OM DESER SAKEN WILLE HEBBEN MY DE JODEN IN DEN TEMPEL GEGREPEN, ENDE GEPOOGT OM TE BRENGEN.

22 DAN HULPE VAN GODT VERKREGEN HEBBENDE, STA IK TOT OP DESEN DAG, BETUYGENDE BEYDE KLEYN ENDE GROOT: NIET SEGGENDE BUYTEN HET GENE DE PROPHETEN ENDE MOSES GESPROKEN HEBBEN, DAT GESCHIEDEN SOUDE:

23 [NAMELIK] DAT DE CHRISTUS LYDEN MOESTE, ENDE DAT HY DE EERSTE

STE UYT DE OPSTANDINGE DER DOODEN ZYNDE, EEN LICHT SOUDE VERKONDIGEN DESEN VOLCKE, ENDE DEN HEYDENEN.

24 ENDE ALS HY DESE DINGEN TOT VERANTWOORDINGE SPRAK, SEYDE FESTUS MET GROTER STEMME, GY RAEST PAULE: DE GROTE GELEERTHEYT BRENGT U TOT RASERYE.

25 MAER HY SEYDE, IK EN RASE NIET, MACHTIGSTE FESTE, MAER IK SPREKE WOORDEN VAN WAERHEYT ENDE VAN EEN GESONT VERSTANT.

26 WANT DE KONING WEET VAN DESE DINGEN, TOT WELCKE IK OOK VRYMOEDIGHEYT GEBRUYCKENDE SPREKE: WANT IK EN GELOVE NIET DAT HEM YET VAN DESE DINGEN VERBORGEN IS, WANT DIT EN IS IN GEENEN HOEK GESCHIET.

27 GELOOFT GY, O KONING AGRIPPA! DE PROPHETEN? IK WEET DAT GYSE GELOOFT.

28 ENDE AGRIPPA SEYDE TOT PAULUM; GY BEWEEGT MY BYNA EEN CHRISTEN TE WORDEN.

29 ENDE PAULUS SEYDE, IK WENSCHTE WEL VAN GODT DAT, ENDE BYNA ENDE GEHEELIK, NIET ALLEEN GY, MAER OOK ALLE DIE MY HEDEN HOREN, SOODANIGE WIERDEN GELYK ALS IK BEN, UYT-GENOMEN DESE BANDEN.

30 ENDE ALS HY DIT GESEGT HADDE, STONT DE KONING OP, ENDE DE STADT-HOUDER, ENDE BERNICE, ENDE DIE MET HAER GESETEN WAREN:

31 ENDE AEN EENE ZYDE GEGAEN ZYNDE, SPRAKEN SY TOT MALKANDEREN, SEGGENDE; DESE MENSCH EN DOET NIET DES DOOTS OFTE DER BANDEN WEERDIG.

32 ENDE AGRIPPA SEYDE TOT FESTUM; DESE MENSCH KONDE LOS GE-LATEN WORDEN, INDIEN HY HEM OP DEN KEYSER NIET EN HADDE BEROEPEN.

HET XXVIJ. CAPITTEL.

1 PAULUS WORT DOOR DEN HOOFT-MAN JULIUS GE-
 SONDEN NA ROMEN, MET ANDERE GEVANGENS. 2 EN-
 DE MET DESELVE IN EEN ADRAMYTTE-
 NISCH SCHIP GEGAEN ZYNDE, VERGESELSCHAPT MET ARISTARCHO, 3
 KOMT TOT SIDON. 4 VAERT VOORBY CYPREN. 5 KOMT
 TOT MYRA. 6 VAN DAER VAREN SY MET EEN SCHIP
 VAN ALEXANDRIEN, VOORBY CNIDUS ENDE CRETA,
 TOT SCHOONEHAVENS. 9 ALWAER PAULUS DEN HOOFT-
 MAN RAET VOOR EENEN TYDT TE VERBLYVEN OM DE
 ONGELEGENTHEYDT DES TYDTS. 11 MAER DE HOOFT-
 MAN DEN SCHIPPER ENDE STIER-MAN MEER GELOVEN-
 DE, VAERT VOORT. 13 SY VAREN VOORBY CRETA,
 ENDE KRYGEN EEN GROOT TEMPEEST. 16 KOMEN AEN
 HET EYLANT CLAUDA, 17 ENDE WORDEN GENOOTSAAKT
 DOOR TEMPEEST HET GOET UYT HET SCHIP TE WER-
 PEN. 21 PAULUS VERMAENT HAER GOETS MOETS TE
 ZYN, ALSOO GODT DOOR EENEN ENGEL HEM TE KEN-
 NEN GEGEVEN HADDE, DAT NIEMANT VAN HAER EN SOU-
 DE VERGAEN. 29 SY WERPEN VIER ANCKERS UYT. 30
 DE SCHIPPERS SOECKEN UYT HET SCHIP MET DEN
 BOOT TE VLUCHTEN. 31 HET WELK PAULUS VERHIN-
 DERT. 33 HET VOLK LANGE GEVAST HEBBENDE, NUT-
 TIGT OP DE VERMANINGE PAULI SPYSE. 38 ENDE
 WERPT HET KOORN OVER BOORT. 41 HET SCHIP VER-
 GAET. 42 DE SOLDATEN WILLEN DE GEVANGENS DOO-
 DEN, HET WELK DE HOOFT-MAN VERHINDERT. 43 EN-
 DE HET VOLK SWEMT AEN LANT.

1 ENDE ALS HET BESLOTEN WAS,
 DAT WY NA ITALIEN SOUDEN
 AF-VAREN, LEVERDEN SY PAULUM,
 ENDE EENIGE ANDERE GEVANGENE
 OVER, AEN EENEN HOOFT-MAN OVER
 HONDERT, MET NAME JULIUS, VAN DE
 KEYSERLICHE BENDE.

2 ENDE WY IN EEN ADRAMYTTE-
 NISCH SCHIP GEGAEN ZYNDE, ALSOO
 WY DE PLAETSEN LANGS ASIEN BEVA-
 REN SOUDEN, VOEREN WY AF: ENDE
 ARISTARCHUS DE MACEDONIER VAN
 THESSALONICA WAS MET ONS.

3 ENDE DES ANDEREN [DAEGS]
 QUAMEN WY AEN TE SIDON. ENDE
 JULIUS VRIENDELIK MET PAULO HAN-
 DELENDE, LIET [HEM] TOE TOT DE
 VRIENDEN TE GAEN, OM [VAN HAER]
 BESORGT TE WORDEN.

4 ENDE VAN DAER AF-GEVAREN
 ZYNDE, VOEREN WY ONDER CYPREN
 HENEN, OM DAT DE WINDEN [ONS]
 TEGEN WAREN.

5 ENDE DE ZEE, DIE LANGS CILI-
 CIEN ENDE PAMPHYLIEN IS, DOOR-GE-
 VAREN ZYNDE, QUAMEN WY AEN TOT
 MYRA IN LYCIEN.

6 ENDE DE HOOFT-MAN ALDAER
 EEN

EEN SCHIP GEVONDEN HEBBENDE VAN ALEXANDRIEN, DAT NA ITALIEN VOER, DEDE ONS IN 'T SELVE OVERGAEN.

7 ENDE ALS WY VELE DAGEN LANKSAMELIK VOORT-VOEREN, ENDE NAUWLIKS TEGEN OVER CNIDUS GEKOMEN WAREN, OVERMITS HET ONS DE WINT NIET TOE EN LIET, SOO VOEREN WY ONDER CRETA HENEN TEGEN OVER SALMONE.

8 ENDE HET SELVE NAUWLIKS VOORBY ZEYLENDE, QUAMEN WY IN EEN SEKER PLAETSE GENAEMT SCHONE-HAVENS, DAER DE STADT LASEA NABY WAS.

9 ENDE ALS VELE TYDT VERLOPEN, ENDE DE VAERT NU SORGELIK WAS, OM DAT OOK DE VASTEN NU VOORBY WAS, VERMAENDESE PAULUS,

10 ENDE SEYDE TOT HAER; MANNEN, IK SIE DAT DE VAERT SAL GESCHIEDEN MET HINDER ENDE GROTE SCHADE, NIET ALLEEN VAN DE LADINGE ENDE VAN 'T SCHIP, MAER OOK VAN ONS LEVEN.

11 DOCH DE HOOFT-MAN GELOOFDE MEER DEN STIER-MAN ENDE DEN SCHIPPER, DAN 'T GENE VAN PAULO GESEGT WIERT.

12 ENDE ALSOO DE HAVEN ONGELEGEN WAS OM TE OVERWINTEREN, VONT HET MEERDER-[DEEL] GERADEN OOK VAN DAER TE VAREN, OF SY EENIGSINS TE PHENIX KONDEN AENKOMEN OM TE OVERWINTEREN, ZYNDE EEN HAVEN IN CRETA, STRECKENDE TEGEN HET ZUYDT-WESTEN ENDE TEGEN HET NOORDT-WESTEN.

13 ENDE ALSOO DEN ZUYDEN-WINT SACHTELIK WAEYDE, MEYNDEN SY HAER VOORNEMEN VERKREGEN TE HEBBEN, ENDE AFGEVAREN ZYNDE ZEYLDEN SY DICT VOORBY CRETA HENEN.

14 MAER NIET LANGE DAER NA SLOEGH TEGEN HET SELVE EENEN STORM-WINT GENAEMT EUROCLYDON.

R R R 3 ENDE

15 ENDE ALS HET SCHIP DAER MEDE WECHGERUKT WIERT, ENDE NIET EN KONDE TEGEN DE WINT OPZEYLEN, GAVEN WY HET OP, ENDE DREVEN HENEN.

16 ENDE LOPENDE ONDER EEN SEKER EYLANDKEN, GENAEMT CLAUDA, EN KONDEN WY NAUWLIKS DES BOOTS MACHTIG WORDEN.

17 DEN WELCKEN OPGEHAELT HEBBENDE, GEBRUYKTEN SY [ALLE] BEHULPSELEN, 'T SCHIP ONDERGORDENDE: ENDE ALSOO SY VREESDEN DAT SY OP DE [DROOGTE] SYRTIS VERVALLEN SOUDEN, STREKEN SY 'T ZEYL, ENDE DREVEN ALSOO HENEN.

18 ENDE ALSOO WY VAN HET ONWEDER GEWELDELIK GESLINGERT WIERDEN, DEDEN SY DES VOLGENDEN [DAEGS] EENEN UYTWORKP:

19 ENDE DEN DERDEN [DAG] WIERPEN WY MET ONSE EYGENE HANDEN DES SCHIPS GEREETSCHAP UYT.

20 ENDE ALS NOCH SONNE NOCH GESTERNTEN EN VERSCHENEN IN VELE DAGEN, ENDE GEEN KLEYN ONWEDER [ONS] DRUKTE, SOO WIERT [ONS] VOORTS ALLE HOPE, VAN BEHOUDEN TE WORDEN, BENOMEN.

21 ENDE ALS MEN LANGEN TYDT SONDER ETEN GEWEEST WAS, DOE STONT PAULUS [OP] IN 'T MIDDEN VAN HAER, ENDE SEYDE; O MANNEN! MEN BEHOORDE MY WEL GEHOOR GEGEVEN TE HEBBEN, ENDE VAN CRETA NIET AFGEVAREN TE ZYN, ENDE DIT HINDER, ENDE DESE SCHADE VERHOEDT TE HEBBEN:

22 DOCH ALS NU VERMANE IK ULIEDEN GOETS MOETS TE ZYN: WANT DAER EN SAL GEEN VERLIES GESCHIEDEN VAN [YEMANTS] LEVEN ONDER U, MAER ALLEEN VAN 'T SCHIP.

23 WANT DESEN SELVEN NACHT HEEFT BY MY GESTAEN EEN ENGEL GODTS, WIENS IK BEN, WELCKEN OOK IK DIENE,

24 SEGGENDE, EN VREEST NIET PAULE, GY MOET VOOR DEN KEYSER GESTELT WORDEN: ENDE SIET GODT HEEFT U GESCHONCKEN ALLE DIE MET U VAREN.

25 DAEROM ZYT GOETS MOETS, MANNEN: WANT IK GELOVE GODE, DAT HET ALSOO ZYN SAL GELYCKERWYS HET MY GESEGT IS.

26 DOCH WY MOETEN OP EEN SEKER EYLANT VERVALLEN.

27 ALS NU DE VEERTIENDE NACHT GEKOMEN WAS, ALSOO WY IN DE ADRIATISCHE ZEE HERWAERTS ENDE DERWAERTS GEDREVEN WIERDEN, ONTRENT HET MIDDEN DES NACHTS, VERMOEDDEN DE SCHIP-LIEDEN DAT HAER EENIG LANT NAERDERDE.

28 ENDE 'T DIEP-LOOT UYTGEWORPEN HEBBENDE, VONDEN SY TWINTIG VADEMEN: ENDE EEN WEYNIG VOORTGEVAREN ZYNDE, WIERPEN SY WEDEROM HET DIEP-LOOT UYT, ENDE VONDEN VYFTIEN VADEMEN.

29 ENDE VREESENDE DAT SY ERGENS OP HARDE PLAETSEN VERVALLEN MOCHTEN, WIERPEN SY VIER ANKERS VAN 'T ACHTER-SCHIP UYT, ENDE WENSCHTEN DAT HET DAG WIERDE.

30 MAER ALS DE SCHIP-LIEDEN SOCHTEN UYT HET SCHIP TE VLIEDEN, ENDE DEN BOOT NEDER LIETEN IN DE ZEE, ONDER DEN SCHYN ALS OF SY UYT HET VOORSCHIP DE ANCKERS SOUDEN UYT-BRENGEN,

31 SEYDE PAULUS TOT DEN HOOFTMAN, ENDE TOT DE KRYGS-KNECHTEN, INDIEN DESE IN HET SCHIP NIET EN BLYVEN, GY EN KONT NIET BEHouden WORDEN.

32 DOE HIEUWEN DE KRYGS-KNECHTEN DE TOUWEN AF VAN DEN BOOT, ENDE LIETEN HEM AF-VALLen.

33 ENDE ONDERTUSSCHEN DAT HET DAG SOUDE WORDEN, VERMAENDE PAULUS [HAER] ALLE, DAT SY SOUDEN SPYSE NEMEN: ENDE SEYDE, HET IS HEDEN DE VEERTIENDE DAG DAT GY VER-

CAP. XXVIJ. D E H A N D E L I N G E N
VERWACHTENDE BLYFT SONDER ETEN,
ENDE NIET EN HEBT GENOMEN:

34 DAEROM VERMANE IK U SPYSE
TE NEMEN: WANT DAT DIENT TOT
UWER BEHOUDINGE: WANT NIEMAN-
DEN VAN U EN SAL EEN HAYR VAN
DEN HOOFDE VALLEN.

35 ENDE ALS HY DIT GESEGT ENDE
BROOT GENOMEN HADDE, DANKTE HY
GODT IN ALLER TEGENWOORDIGHEYT:
ENDE [HET SELVE] GEBROKEN HEBBEN-
DE BEGON HY TE ETEN.

36 ENDE SY ALLE GOETS MOETS GE-
WORDEN ZYNDE, NAMEN OOK SELVE
SPYSE.

37 WY WAREN NU IN 'T SCHIP IN
ALLES TWEE HONDERT SES ENDE SE-
VENTIG ZIELEN.

38 ENDE ALS SY MET SPYSE VERZA-
DIGT WAREN, LICHTEDEN SY HET
SCHIP, ENDE WIERPEN 'T KOORN UYT
IN DE ZEE.

39 ENDE DOE HET DAG WIERT EN
KENDEN SY HET LANT NIET: MAER SY
MERKTEN EENEN SEKEREN INHAM DIE
EENEN OEVER HADDE, TEGEN DEN
WELCKEN SY GERADEN VONDEN, SOO
SY KONDEN, 'T SCHIP AEN TE SETTEN.

40 ENDE ALS SY DE ANCKERS OPGE-
HAELT HADDEN, GAVEN SY [HET SCHIP]
DE ZEE OVER, MET EENEN DE ROER-
BANDEN LOS MAKENDE: ENDE HET RA-
ZEYL NA DEN WINDT OPGEHAELT
HEBBENDE, HIELDEN SY 'T NA DEN OE-
VER TOE.

41 MAER VERVALLENDE OP EEN
PLAETSE DIE DE ZEE AEN BEYDE ZY-
DEN HADDE, SETTEDEN SY HET SCHIP
DAER OP: ENDE HET VOOR-SCHIP VAST
SITTENDE BLEEF ONBEWEGELIK, MAER
HET ACHTER-SCHIP BRAK VAN 'T GE-
WELT DER BAREN.

42 DE RAETSLAGH NU DER KRYGS-
LIEDEN WAS DAT SY DE GEVANGENE
SOUDEN DOODEN, OP DAT NIEMANT
ONTSWOMMEN ZYNDE EN SOUDE ONT-
VLIEDEN.

43 MAER DE HOOFT-MAN, WILLEN-
DE

DE PAULUM BEHOUDEN , BELETTE-
DE HAER DAT VOORNEMEN , ENDE
BEVAL DAT DE GENE DIE SWEMMEN
KONDEN HAER EERST SOUDEN AF-WER-
PEN, ENDE TE LANDE KOMEN :

44 ENDE DE ANDERE, SOMMIGE OP
PLANCKEN, ENDE SOMMIGE OP EENIGE
[STUCKEN] VAN 'T SCHIP. ENDE AL-
SOO IS 'T GESCHIED , DAT SY ALLE BE-
HOUDEN AEN 'T LANT GEKOMEN ZYN.

HET XXVIII. CAPITTEL.

1 PAULUS ENDE DIE MET HEM VOEREN , KOMEN BE-
HOUDEN AEN HET EYLANT MELITE , ALWAER SY BE-
LEEFDELIK ONTHAELT WORDEN. 3 EEN ADDER UYT
HET VYER KOMENDE , BLYFT HANGEN AEN DE HANT
PAULI, DIE HY SONDER LETSEL AFSCHUDDET. 6 WAER
OVER DE EYLANDERS VERWONDERT ZYNDE, HEM HOU-
DEN VOOR EENEN GODT. 7 PAULUS GENEEST DEN VA-
DER PUBLY VAN DE KORTSE ENDE RODEN LOOP. 9 EN-
DE VELE EYLANDERS VAN HARE SIEKTEN. 10 DRIE
MAENDEN DAER WEL ONTHAELT GEWEEST ZYNDE, VA-
REN SY NA ITALIEN, OVER SYRACUSEN, TOT RHEGIUM,
VAN DAER TOT PUTEOLEN , ENDE VOORTS REYSENDE
OVER APPYMERKT, ENDE DE DRIE-TABERNEN, KOMEN
SY TOT ROMEN. 16 ALWAER PAULUS DEN OVERSTEN
DES LEGERS OVERGELEVERT ZYNDE , VAN EEN SOL-
DAET BEWAERT WORT. 17 HY ROEPT TOT HEM DE
VOORNAEMSTE JODEN ALDAER , ENDE VERHAELT HAER
WAEROM HY ALSOO GEVANGEN NA ROMEN GESONDEN
WAS. 21 DIE DAER VAN GEEN TYDINGE ONTFANGEN
EN HADDEN, ENDE BEGEERDEN SYN GEVOELEN VAN DE
RELIGIE TE VERSTAEN. 23 HET WELCKE PAULUS IN
EEN GROTE VERGADERINGE VAN JODEN , VAN 'S MOR-
GENS TOT 'S AVONTS TOE VERKLAERT, BEWYSENDE UYT
MOSE ENDE DE PROPHETEN DAT JESUS DE CHRISTUS
WAS. 24 HET WELK SOMMIGE GELOOFDEN, ENDE AN-
DERE NIET. 25 DIE PAULUS UYT GODTS WOORT ERN-
STELIK BESTRAFT, ENDE HAER VOORSEGT DAT SY SOU-
DEN VERSTOOTEN, ENDE DE HEYDENEN IN HARE PLAET-
SE BEROEPEN WORDEN. 30 PAULUS BLYFT ALDAER
TWEË JAREN, VRYMOEDELÏK ENDE ONVERHINDERT HET
EUANGELIUM PREDIKENDE.

1 ENDE ALS SY ONTKOMEN WAREN,
DOE VERSTONDEN SY DAT HET
EYLANT MELITE HIET.

2 ENDE DE BARBAREN BEWESEN
ONS GEEN GEMEYNE VRIENDELIK-
HEYDT. WANT EEN GROOT VYER ONT-
STEECKEN HEBBENDE , NAMEN SY ONS
ALLE IN , OM DEN REGEN DIE OVER
QUAM, ENDE OM DE KOUDE.

3 ENDE ALS PAULUS EENEN HOOP
RYSEREN BY EEN GERAEP ENDE OP
HET VYER GELEYT HADDE, QUAM
DAER EEN ADDER UYT DOOR DE HIT-
TE, ENDE VATTEDE SYNE HANDT.

4 ENDE ALS DE BARBAREN DE BEESTE SAGEN AEN SYN HANT HANGEN, SEYDEN SY TOT MALKANDEREN, DESE MENSCHEN IS GEWISSELIK EEN DOOTSLAGER, WELCKEN DE WRAKE NIET EN LAET LEVEN, DAER HY UYT DE ZEE ONTKOMEN IS.

5 MAER HY SCHUDDDE HET BEEST AF IN 'T VYER, ENDE EN LEEDT NIET QUAETS:

6 ENDE SY VERWACHTEDEN DAT HY SOUDE OPSWELLEN, OFTE TERSTONT DOOT NEDER-VALLLEN. MAER ALS SY LANGE VERWACHT HADDEN, ENDE SAGEN DAT GEEN ONGEMAK OVER HEM EN QUAM, WERDEN SY VERANDERT, ENDE SEYDEN DAT HY EEN GODT WAS.

7 ENDE HIER ONTRENT DESELVE PLAETSE HADDE DE VOORNAEMSTE VAN 'T EYLANT MET NAME PUBLIUS [SYNE] LANT-HOEVEN, DIE ONS ONTFING, ENDE DRIE DAGEN VRIENDELIK HERBERGDE.

8 ENDE HET GESCHIEDDE, DAT DE VADER VAN PUBLIUS, MET KORTSEN ENDE DEN RODEN LOOP BEVANGEN ZYNDE, TE BEDDE LAGH: TOT DEN WELCKEN PAULUS INGING, ENDE ALS HY GEBEDEN HADDE, LEYDE HY DE HANDEN OP HEM, ENDE MAEKTE HEM GESONT.

9 ALS DIT DAN GESCHIET WAS, QUAMEN OOK TOT HEM DE ANDERE, DIE KRANKHEDEN HADDEN IN HET EYLANT, ENDE WIERDEN GENESEN.

10 DIE ONS OOK EERDEN MET VELE EERE, ENDE ALS WY VERTRECKEN SOUDEN, BESTELDEN SY [ONS] HET GENE VAN NODE WAS.

11 ENDE NA DRIE MAENDEN VOEREN WY AF IN EEN SCHIP VAN ALEXANDRIEN, DAT IN 'T EYLANT OVERWINTERT HADDE, HEBBENDE TOT EEN TEECKEN, CASTOR EN POLLUX.

12 ENDE ALS WY TOT SYRACUSEN AENGEKOMEN WAREN, BLEVEN WY [ALDAER] DRIE DAGEN.

13 VAN WAER WY OMME VOEREN,
ENDE

ENDE QUAMEN AEN TOT RHEGIUM:
ENDE ALSOO NA EENEN DAG DE WINT
ZUYT WIERT, QUAMEN WY DEN TWEE-
DEN DAG TOT PUTEOLEN.

14 ALWAAR WY BROEDERS VON-
DEN, ENDE WIERDEN GEBEDEN SEVEN
DAGEN BY HAER TE BLYVEN: ENDE
ALSOO GINGEN WY NA ROMEN.

15 ENDE VAN DAAR QUAMEN DE
BROEDERS, VAN ONSEN SAKEN GE-
HOORT HEBBENDE, ONS TE GEMOETE
TOT APPY-MERKT, ENDE DE DRIE-TA-
BERNEN: WELCKE PAULUS SIENDE,
DANKTE HY GODT, ENDE GREEP EE-
NEN MOET.

16 ENDE DOE WY TE ROMEN GEKO-
MEN WAREN, GAF DEN HOOFT-MAN
DE GEVANGENE OVER AAN DEN O-
VERSTE DES LEGERS: MAAR PAULO
WIERT TOEGELATEN OP HEM SELVEN
TE WONEN MET DEN KRYGSKNECHT
DIE HEM BEWAARDE.

17 ENDE HET GESCHIEDDE NA DRIE
DAGEN, DAT PAULUS TE SAMEN RIEP
DE GENE DIE DE VOORNAAMSTE DER
JODEN WAREN: ENDE ALS SY TE SA-
MEN GEKOMEN WAREN, SEYDE HY TOT
HAAR, MANNEN BROEDERS, IK DIE
NIETS GEDAAN EN HEBBE TEGEN HET
VOLK, OFTE DE VADERLICHE GEWOON-
TEN, BEN GEBONDEN UYT JERUSALEM
OVERGELEVERT IN DE HANDEN DER
ROMEYNEN.

18 DEWELKE MY ONDERSOCHT HEB-
BENDE, WILDEN [MY] LOS LATEN,
OM DAT GEEN SCHULT DES DOOTS IN
MY EN WAS.

19 MAER ALS DE JODEN [SULKS]
TEGEN SPRAKEN, WIERT IK GENOOT-
SAEKT MY OP DEN KEYSER TE BEROE-
PEN: [DOCH NIET ALS OF IK YET HAD-
DE MYN VOLK TE BESCHULDIGEN.

20 OM DESE OORSAKE DAN HEBBE IK
U BY MY GEROEPEN, OM [U] TE SIEN,
ENDE AEN TE SPREKEN: WANT VAN
WEGEN DE HOPE ISRAËLS BEN IK MET
DESE KETEN OMVANGEN.

21 MAER SY SEYDEN TOT HEM, WY

CAP. XXVIII. D E H A N D E L I N G E N
EN HEBBEN NOCH BRIEVEN U AEN-
GAENDEN VAN JUDEA ONTFANGEN :
NOCH YEMANT VAN DE BROEDEREN
HIER GEKOMEN ZYNDE EN HEEFT VAN
U YETS QUAETS GEBOODTSCHAPT, OFTE
GESPROKEN.

22 MAER WY BEGEEREN WEL VAN
U TE HOOREN WAT GY GEVOELT: WANT
WAT DEESE SECTE AENGAET, ONS IS
BEKENT, DATSE OVER AL TEGEN GE-
SPROKEN WORT.

23 ENDE ALS SY HEM EENEN DAG
GESTELT HADDEN, QUAMENDER VELE
IN [SYNE] WOON-PLAETSE: DEN WELC-
KEN HY HET KONINGRYCKE GODTS
UYTLEYDE, ENDE BETUYGDE, ENDE
POOGDE HAER TE BEWEGEN TOT HET
GELOVE JESU, BEYDE UYT DE WET
MOSIS ENDE DE PROPHETEN, VAN 'S
MORGENS VROEG TOT DEN AVONT
TOE.

24 ENDE SOMMIGE GELOOFDEN WEL
HET GENE DAT GESEGT WIERT, MAER
SOMMIGE EN GELOOFDEN NIET.

25 ENDE TEGEN MALKANDEREN ON-
EENS ZYNDE SCHEYDEN SY: ALS PAU-
LUS [DIT] EEN WOORT GESEGT HAD-
DE, [NAMELIK] WEL HEEFT DE HEY-
LIGE GEEST GESPROKEN DOOR ESAIAM
DEN PROPHEET TOT ONSE VADEREN,

26 SEGGENDE, GAET HENEN TOT
DIT VOLK, ENDE SEGT, MET HET GE-
HOOR SULT GY HOREN, ENDE GEENSINS
VERSTAEN: ENDE SIENDE SULT GY SIEN,
ENDE GEENSINS BEMERCKEN.

27 WANT HET HERTE DESES VOLKS
IS DIK GEWORDEN, ENDE MET DE OO-
REN HEBBEN SY SWAERLIK GEHOORT,
ENDE HARE OOGEN HEBBEN SY TOEGE-
DAEN: OP DAT SY NIET T'EEENIGER TYT
MET DE OOGEN EN SOUDEN SIEN, EN-
DE MET DE OOREN HOREN, ENDE MET
HET HERTE VERSTAEN, ENDE SY HAER
BEKEEREN, ENDE IK HAER GENESE.

28 HET ZY U DAN BEKENT, DAT
DE SALIGHEYT GODTS DEN HEYDENEN
GESONDEN IS, ENDE DESELVE SULLEN
HOREN.

ENDE

29 ENDE ALS HY DIT GESEGT HADDE, GINGEN DE JODEN WECH, VELE TWISTINGE HEBBENDE ONDER MALKANDEREN.

30 ENDE PAULUS BLEEF TWEE GEHEELE JAREN IN SYN EYGEN GEHUEUDE WONINGE: ENDE ONTFING ALLE DIE TOT HEM QUAMEN:

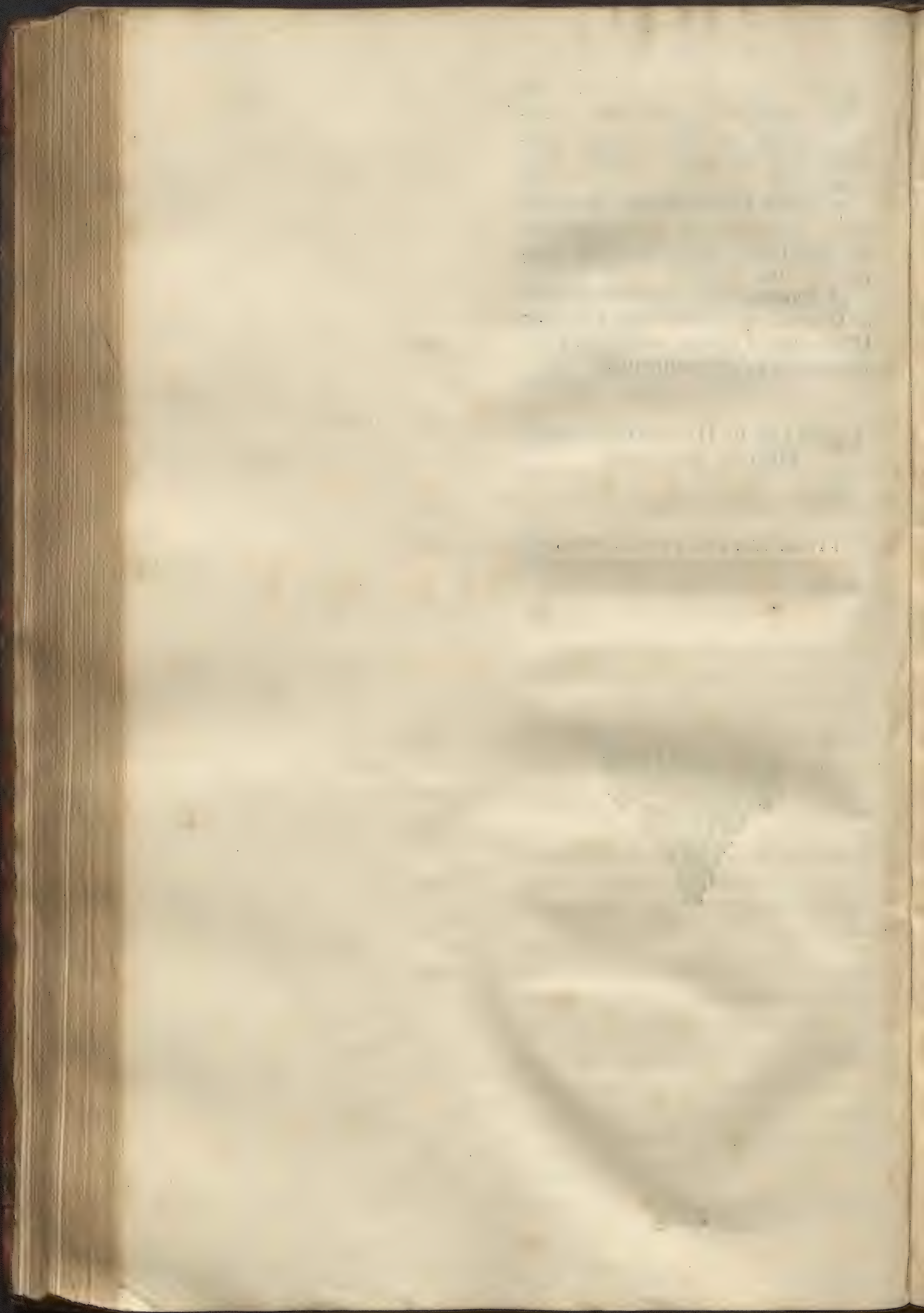
31 PREDIKENDE HET KONINGRYCKE GODTS, ENDE LEERENDE VAN DEN HEERE JESU CHRISTO MET ALLE VRYMOEDIGHEYT, ONVERHINDERT.

EYNDE VAN DE HANDELINGEN DER
HEYLIGE APOSTELEN.

EYNDE VAN HET EERSTE DEEL.

H E T
N I E U W E
TESTAMENT.
TWEEDE DEEL.

THE
NEW
TESTAMENT
IN
THE
GREEK
LANGUAGE

HET NIEUWE
TESTAMENT.

O F T E

ALLE BOECKEN DES NIEUWEN VERBONDS

ONSES HEEREN

JESU CHRISTI.

GEDRUCKT DOOR LAST VAN

ZYN CZAARSE MAJESTEYT

PETRUS DEN EERSTEN,

KEYSER VAN GROOT EN KLEYN RUSSLANDT.

ENZ. ENZ. ENZ.

TWEEDE DEEL.

IN 'sGRAVENHAGE

By JOHANNES VAN DUREN, BOECKVERKOPER.

MD CC XVII.

DEUTSCHLAND

TESTAMENT

ALTE TESTAMENT UND NEUE TESTAMENT

IN DEUTSCHER ÜESETZUNG

JEU CHRISTI

VERMIDTLUNG

DES GOTTES

BEI DER ERSTEN

DRUCKUNG

1794

LEIPZIG

IN DER BIBLIOTHEK

1794

DE SENDT-BRIEF
 DES APOSTELS
 P A U L I
 AEN DEN
 R O M E Y N E N.

HET EERSTE CAPITTEL.

I DE INLEYDINGE DESES SENDT-BRIEFS, WAER IN VERKLAERT WORT, WIE DE SCHYVER IS DES SELVEN, NAMELIK PAULUS, DIE SYN AMPT, BEROEPINGE, ENDE LEERE VAN DEN PERSOON CHRISTI KORTELIK AENWYST. 6 DE PERSONEN, AEN WELCKE HY SCHRYFT, MET EENE PRYSINGE VAN HAER GELOVE. 9 DE GENEGENTHEYT DIE HY HEEFT OM TOT HAER TE KOMEN, OM HAER SOO WEL ALS ANDEREN HET EUANGELIUM TE PREDIKEN, HAER TE VERSTERCKEN, ENDE VAN HAER VERSTERKT TE WORDEN. 16 DAER NA STELT HY VOOR DE WARE LEERE VAN DE RECHTVEERDIGMAKINGE DES MENSCHEN VOOR GODT, DOOR HET GELOVE: ENDE BEWYST HET SELVE MET EEN PLAETSE DER HEYLIGE SCHRIFT. 18 HY WEDERLEGT HET VERKEERT GEVOELEN VAN ANDERE, ENDE BEWYST DAT DE HEYDENEN DOOR 'T LICHT DER NATURE NIET EN KONNEN GECHTVEERDIGT WORDEN VOOR GODT. 19 OVERMITS SY DAT LICHT ONDER-DRUCKEN, ENDE DE KENNISSE DIE SY VAN GODT HEBBEN MISBRUYCKEN TOT AFGODERY, 24 WAER OVER SY IN EENEN VERKEERDEN SIN OVERGEGEVEN ZYN. 29 ENDE VOL SYN VAN ALLE GROUWELN IN HAER LEVEN, DIE HY MET EEN LANG REGISTER VERHAELT.

I **P**AULUS EEN DIENST-KNECHT JESU CHRISTI, EEN GEROEPEN APOSTEL, AFGESONDERT TOT HET EUANGELIUM GODTS,

2 (HET WELK HY TE VOREN BELOOFT HADDE DOOR SYNE PROPHETEN, IN DE HEYLIGE SCHRIFTEN.)

3 VAN SYNEN SONE (DIE GEWORDEN IS UYT DEN ZADE DAVIDS, NA DEN VLEESCHE:

4 DIE KRACHTELIK BEWESEN IS TE ZYN DE SONE GODTS, NA DEN GEEST DER HEYLIGMAKINGE, UYT DE OPSTANDINGE DER DOODEN) [NAMELIK] JESU CHRISTO ONSEN HEERE:

5 (DOOR WELCKEN WY HEBBEN ONTFANGEN GENADE, ENDE HET APOSTELSCHAP, TOT GEHOORSAEMHEYT DES GELOOFS ONDER ALLE DE HEYDENEN, VOOR SYNEN NAME.

6 ONDER WELCKE GY OOK ZYT, GE-
 II DEEL. A ROE-

7 ALLEN DIE TE ROOMEN ZYT, GE-
LIEFDE GODTS, [ENDE] GEROEPENE
HEYLIGE: GENADE ZY U ENDE VREDE
VAN GODT ONSEN VADER, ENDE DEN
HEERE JESU CHRISTO.

8 EERSTELIK DANCKE IK MYNEN
GODT DOOR JESUM CHRISTUM OVER U
ALLEN, DAT UW' GELOVE VERKON-
DIGT WORT IN DE GEHEELE WERELT.

9 WANT GODT IS MYN GETUYGE,
WELCKEN IK DIENE IN MYNEN GEEST,
IN HET EUANGELIUM SYNS SOONS, HOE
IK SONDER NALATEN UWER GEDENC-
KE,

10 ALLE TYT IN MYNE GEBEDEN
BIDDENDE, OF MOGELICK MY NOCH
T'EENIGER TYT GOEDE GELEGENT-
HEYT GEGEVEN WIERDE DOOR DEN
WILLE GODTS, OM TOT U-LIEDEN TE
KOMEN.

11 WANT IK VERLANGE OM U TE
SIEN, OP DAT IK U EENIGE GEESTELIC-
KE GAVE MOCHTE MEDE DEYLEN, TEN
EYNDE GY VERSTERKT SOUDET WOR-
DEN:

12 DAT IS, OM MEDE VERTROOST TE
WORDEN ONDER U, DOOR HET ONDER-
LINGE GELOVE, SOO HET UWE ALS HET
MYNE.

13 DOCH IK EN WIL NIET DAT U ON-
BEKENT ZY, BROEDERS, DAT IK ME-
NIGMAEL VOORGENOMEN HEBBE TOT U
TE KOMEN (ENDE BEN TOT NOCH TOE
VERHINDERT GEWEEST) OP DAT IK OOK
ONDER U EENIGE VRUCHT SOUDE HEB-
BEN, GELYK ALS OOK ONDER DE ANDE-
RE HEYDENEN.

14 BEYDE GRIECKEN ENDE BARBA-
REN, BEYDE WYSEN ENDE ONWYSEN
BEN IK EEN SCHULDENAER.

15 ALSOO HET GENE IN MY IS, DAT
IS VOLVEERDIG OM U OOK DIE TE RO-
MEN ZYT, HET EUANGELIUM TE VER-
KONDIGEN.

16 WANT IK EN SCHAME MY DES
EUANGELIUMS CHRISTI NIET: WANT
HET IS EEN KRACHT GODTS TOT SA-
LIG-

LIGHEYT EEN YEGELIK DIE GELOOFT;
EERST DEN JODE, ENDE [OOK] DEN
GRIEK.

17 WANT DE RECHTVEERDIGHEYT
GODTS WORT IN HET SELVE GEOPEN-
BAERT UYT GELOVE TOT GELOVE: GE-
LYK GESCHREVEN IS, MAER DE RECHT-
VEERDIGE SAL UYT DEN GELOVE LE-
VEN.

18 WANT DE TOORNE GODTS WORT
GEOPENBAERT VAN DEN HEMEL OVER
ALLE GODTLOOSHEYT ENDE ONGE-
RECHTIGHEYT DER MENSCHEN, [ALS]
DIE DE WAERHEYT IN ONGERECHTIG-
HEYT T'ONDER HOUDEN.

19 OVERMITS HET GENE VAN GODT
KENNELIK IS IN HAER OPENBAER IS:
WANT GODT HEEFT HET HAER GEO-
PENBAERT.

20 WANT SYNE ONSIENLICHE DIN-
GEN WORDEN VAN DE SCHEPPINGE
DER WERELT AEN, UYT DE SCHEPSE-
LEN VERSTAEN ENDE DOORSIEN, BEY-
DE SYNE EEUWIGE KRACHT ENDE GOD-
DELIKHEYT, OP DAT SY NIET TE VER-
ONTSCHULDIGEN EN SOUDEN ZYN.

21 OM DAT SY GODT KENNENDE,
[HEM] ALS GODT NIET EN HEBBEN
VERHEERLIKT OFTE GEDANKT: MAER
ZYN VERYDELT GEWORDEN IN HARE
OVERLEGGINGEN, ENDE HAER ONVER-
STANDIG HERTE IS VERDUYSTERT GE-
WORDEN.

22 HAER UYTGEVENDE VOOR WY-
SE, ZYN SY DWAES GEWORDEN.

23 ENDE HEBBEN DE HEERLICK-
HEYT DES ONVERDERFLICKEN GODTS
VERANDERT IN DE GELYCKENISSE EE-
NES BEELTS VAN EEN VERDERFLIK
MENSCH, ENDE VAN GEVOGELTE,
ENDE VAN VIERVOETIGE, ENDE KRUY-
PENDE [GEDIERTEN.]

24 DAEROM HEEFTSE GODT OOK
OVERGEGEVEN IN DE BEGEERLIKHE-
DEN HARER HERTEN TOT ONREYNIG-
HEYT, OM HARE LIGHAMEN ONDER
MALKANDEREN TE ONTEEREN.

25 [ALS] DIE DE WAERHEYT GODTS
II DEEL. A. 2 VER-

VERANDERT HEBBEN IN DE LEUGEN, ENDE HET SCHEPSEL GE-EERT ENDE GE-DIENT HEBBEN BOVEN DEN SCHEPPER, DIE TE PRYSEN IS IN DER EEUWIGHEYT, AMEN!

26 DAEROM HEEFTSE GODT OVER-GEGEVEN TOT ONEERLICHE BEWEGINGEN. WANT OOK HARE VROUWEN HEBBEN HET NATUERLIK GEBRUYK VERANDERT IN 'T [GEBRUYK] TEGEN NATURE.

27 ENDE INSGELYCKS OOK DE MANNEN NALATENDE HET NATUERLIK GEBRUYK DER VROUWE, ZYN VERHIT-TET GEWORDEN IN HAREN LUST TEGEN MALKANDEREN, MANNEN MET MANNEN SCHANDELIKHEYT BEDRYVENDE, ENDE DE VERGELDINGE VAN HARE DWALINGE, DIE [DAER TOE] BEHOORDE, IN HAER SELVEN ONTFANGENDE.

28 ENDE GELYK HET HAER NIET GOET GEDACHT EN HEEFT GODT IN ERKENTENISSE TE HOUDEN, SOO HEEFTSE GODT OVERGEGEVEN IN EENEN VERKEERDEN SIN, OM TE DOEN DINGEN DIE NIET EN BETAMEN.

29 VERVULT ZYNDE MET ALLE ONGERECHTIGHEYT: HOERERYE, BOOSHEYT, GIERIGHEYT, QUATHET, VOL VAN NYDIGHEYT, MOORT, TWIST, BEDROG, QUATHET-AERDIGHEYT:

30 OOR-BLASERS, ACHTER-KLAPPERS, HATERS GODTS, SMADERS, HOVAERDIGE, LAETDUNCKIGE, VINDERS VAN QUADE DINGEN, DEN OUDEREN ONGEHOORSAEM,

31 ONVERSTANDIGE, VERBONTBREKERS, SONDER NATUERLICHE LIEFDE, ONVERSOENLICHE, ONBARMHERTIGE.

32 DEWELCKE DAER SY HET RECHT GODTS WETEN ([NAMELIK,] DAT DE GENE DIE SULCKE DINGEN DOEN, DES DOOTS WEERDIG ZYN) NIET ALLEEN DESELVE EN DOEN, MAER OOK MEDE EEN WELGEVALLEN HEBBEN IN DE GENE DIESE DOEN.

HET

HET IJ. CAPITTEL.

1 PAULUS WEDERLEGT EEN TEGENWERPINGE DER GENE DIE MEYNDEN DAER DOOR RECHTVEERDIG TE ZYN, OM DAT SY SULCKE GROUWELICKE SONDEN OPENBAERLIK NIET EN BEDREVEN, MAER DESELVE IN ANDERE VEROORDEELDEN. 3 ENDE DIE MEYNDEN DAT SY IN DE GENADE GODTS STONDEN, OM DAT HY HAER IN DESE WERELT GOET DEDE, ENDE ZEGENDE. 5 VERKLAERT DAER EN TEGEN, DAT GODT SONDER AENSIEN VAN PERSONEN, ALLE MENSCHEN SAL OORDEELEN, NIET NA HAER UYTWENDIG GELAET OFTE STAET, MAER NA HARE WERKEN, SOO WEL INWENDIGE ALS UYTWENDIG. 12 ENDE DAT SOO WEL DE JODEN DIE DE WET HADDEN, ALS DE HEYDENEN DIE DE GESCHREVENE WET NIET EN HADDE. 17 HY BENEEMT DEN JODEN 'T GEVOELEN, DAT SY DOOR DE KENNISSE DER WET, ENDE ONDERRICHTINGE VAN ANDERE IN DESELVE, SOUDEN RECHTVEERDIG WORDEN. 25 OFTE DOOR DE BESNYDENISSE ENDE ANDERE UYTTERLICHE VOORDEELEN, DIE DE JODEN HADDEN BOVEN DE HEYDENEN. 28 LEERENDE WELCKE DE RECHTE JODEN, ENDE DE RECHTE BESNYDENISSE ZYN.

1 **D**AEROM EN ZYT GY NIET TE VERONTSCHULDIGEN, O MENSCHEN! WIE GY ZYT, DIE [ANDERE] OORDEELT. WANT DAER IN GY EENEN ANDEREN OORDEELT, VEROORDEELT GY U SELVEN: WANT GY DIE [ANDERE] OORDEELT, DOET DESELVE DINGEN.

2 ENDE WY WETEN DAT HET OORDEEL GODTS NA WAERHEYT IS, OVER DE GENE DIE SULCKE DINGEN DOEN.

3 ENDE DENKT GY DIT, O MENSCHEN! DIE OORDEELT DE GENE DIE SULCKE DINGEN DOEN, ENDE DESELVE DOET, DAT GY HET OORDEEL GODTS SULT ONTVLIEDEN?

4 OF VERACHT GY DEN RYCKDOM SYNER GOEDERTIERENHEYT, ENDE VERDRAEGSAEMHEYT, ENDE LANKMOEDIGHEYT, NIET WETENDE DAT DE GOEDERTIERENHEYT GODTS, U TOT BEKEERINGE LEYDT?

5 MAER NA UWE HARDIGHEYT, ENDE ONBEKEERLIK HERTE VERGADERT GY U SELVEN TOORNE, ALS EENEN SCHAT, IN DEN DAG DES TOORNS ENDE DER OPENBARINGE VAN HET RECHTVEERDIG OORDEEL GODTS:

6 WELCKE EEN YEGELIK VERGELDEN SAL NA SYNE WERCKEN:

7 DEN GENEN WEL, DIE MET VOLHERDINGE IN GOET DOEN, HEERLIKHEYT, ENDE EERE, ENDE ONVER-

DERFLIKHEYT SOECKEN, HET EEUWIGE LEVEN:

8 MAER DEN GENEN DIE TWISTGIERIG ZYN, ENDE DIE DER WAERHEYT ONGEHOORSAEM, DOCH DER ONGERECHTIGHEYT GEHOORSAEM ZYN, [SAL] VERBOLGENTHEYT ENDE TOORNE [VERGOLDEN WORDEN.]

9 VERDRUCKINGE ENDE BENAUWTHEYDT OVER ALLE ZIELE DES MENSCHEN, DIE HET QUAET WERKT, EERST DES JODEN, ENDE [OOK] DES GRIECKEN:

10 MAER HEERLIKHEYT, ENDE EERE, ENDE VREDE EEN YEGELIK, DIE HET GOEDE WERKT, EERST DEN JODE, ENDE [OOK] DEN GRIEK.

11 WANT DAER EN IS GEEN AENNEMINGE DES PERSOONS BY GODT.

12 WANT SOO VELE ALS'ER SONDER WET GESONDIGT HEBBEN, SULLEN OOK SONDER WET VERLOREN GAEN: ENDE SOO VELE ALS'ER ONDER DE WET GESONDIGT HEBBEN, SULLEN DOOR DE WET GEOORDEELT WORDEN.

13 (WANT DE HOORDERS DER WET EN ZYN NIET RECHTVEERDIG VOOR GODT, MAER DE DOENDERS DER WET SULLEN GERECHTVEERDIGT WORDEN.

14 WANT WANNEER DE HEYDENEN, DIE DE WET NIET EN HEBBEN, VAN NATURE DE DINGEN DOEN DIE DER WET ZYN; DESE DE WET NIET HEBBENDE, ZYN HAER SELVEN EEN WET.

15 [ALS] DIE BETOONEN 'T WERK DER WET GESCHREVEN IN HARE HERTEN, HARE CONSCIENTIE MEDE GETUYGENDE, ENDE DE GEDACHTEN ONDER MALKANDEREN [HAER] BESCHULDIGENDE, OFTE OOK ONSCHULDIGENDE.

16 IN DEN DAG WANNEER GODT DE VERBORGENE DINGEN DER MENSCHEN SAL OORDEELEN DOOR JESUM CHRISTUM, NA MYN EUANGELIUM.

17 SIET, GY WORT EEN JODE GENAEMT, ENDE RUST OP DE WET, ENDE ROEMT OP GODT. EN-

18 ENDE GY WEET [SYNEN] WILLE, ENDE BEPROEFT DE DINGEN DIE [DAER VAN] VERSCHILLEN, ZYNDE ONDERWESEN UYT DE WET.

19 ENDE GY BETROUWT U SELVEN TE ZYN EEN LEYTS-MAN DER BLINDE, EEN LICHT DER GENE DIE IN DUYSTERNISSE ZYN:

20 EEN ONDERRICHTER DER ONWYSE, [ENDE] EEN LEER-MEESTER DER ONWETENDE, HEBBENDE DE GEDAENTE DER KENNISSE ENDE DER WAERHEYT IN DE WET.

21 DIE DAN EENEN ANDEREN LEERT, EN LEERT GY U SELVEN NIET? DIE PREDIKT DAT MEN NIET STEELEN EN SAL, STEELT GY?

22 DIE SEGHT DAT MEN GEEN OVERSPEL DOEN EN SAL, DOET GY OVERSPEL? DIE VAN DE AF-GODEN EEN GROUWEL HEBT, BEROOFT GY HET HEYLIGE?

23 DIE OP DE WET ROEMT, ONTEERT GY GODT DOOR DE OVERTREDINGE DER WET.

24 WANT DE NAME GODS WORT OM UWENT WILLE GELASTERT ONDER DE HEYDENEN: GELYK GESCHREVEN IS.

25 WANT DE BESNYDENISSE IS WEL NUT, INDIEN GY DE WET DOET: MAER INDIEN GY EEN OVERTREDER DER WET ZYT, SOO IS UWE BESNYDENISSE VOORHUYT GEWORDEN.

26 INDIEN DAN DE VOORHUYT DE RECHTEN DER WET BEWAERT, EN SAL NIET SYNE VOORHUYT TOT EEN BESNYDENISSE GERECKENT WORDEN?

27 ENDE [EN] SAL DE VOORHUYT, DIE UYT DE NATURE IS, ALS SY DE WET VOLBRENGT, U [NIET] OORDEELEN, DIE DOOR DE LETTER ENDE BESNYDENISSE EEN OVERTREDER DER WET ZYT?

28 WANT DIE EN IS NIET EEN JODE, DIE HET IN 'T OPENBAER IS: NOCH DIE EN IS NIET DE BESNYDENISSE, DIE HET IN 'T OPENBAER IN 'T VLEESCH IS:
MAER

29 MAER DIE IS EEN JODE, DIE HET IN 'T VERBORGEN IS, ENDE DE BESNYDENISSE DES HERTEN, IN DEN GEEST, NIET [IN DE] LETTER [IS DE BESNYDENISSE:] WIENS LOF NIET EN IS UYT DE MENSCHEN, MAER UYT GODT.

HET IIJ. CAPITTEL.

1 D'APOSTEL WYST AEN WAT VOORDEEL DE JODEN HEBBEN. 3 ENDE BEANTWOORT EENIGE LASTERLICHE TEGENWERPINGE, DIE YEMANT UYT SYN VOORGAENDE LEERE KONDE TRECKEN. 9 ENDE BEWYST MET KLARE GETUYGENISSEN DES OUDEN TESTAMENTS, DAT HY TEN RECHTEN GESEGT HEEFT, DAT OOK SELFS DE JODEN GROTE OVERTREDERS ZYN VAN GODTS WET. 20 BESLUYT DAEROM, DAT UYT DE WERCKEN DER WET NIEMANTEN KAN VOOR GODT GERECHTVEERDIGT WORDEN. 21 MAER DAT GODT EEN ANDERE WYSE VAN RECHTVEERDIGMAKINGE IN SYN WOORT HEEFT GEOPENBAERT 22 NAMELIK, DE RECHTVEERDIGMAKINGE UYT GENADE, DOOR DEN GELOVE IN JESUM CHRISTUM, DIE DOOR SYN BLOET ONSE VERSOENINGE MET GODT IS GEWORDEN. 27 WAER DOOR DE ROEM WORT UYTGESLOTEN. 29 ENDE DAT NIET ALLEEN VOOR DE JODEN, MAER OOK VOOR DE GRIECKEN OFTE HEYDENEN.

1 **W**ELK IS DAN HET VOORDEEL DES JODEN? OF WELCKE IS DE NUTTIGHEYDT DER BESNYDENISSE?

2 VELE IN ALLE MANIERE. WANT [DIT IS] WEL HET EERSTE, DAT HAER DE WOORDEN GODTS ZYN TOEBETROUWT.

3 WANT WAT IS HET, AL ZYN SOMMIGE ONGELOVIG GEWEEST? SAL HARE ONGELOVIGHEYT HET GELOVE GODTS TE NIETE DOEN?

4 DAT ZY VERRE: DOCH GODT ZY WAERACHTIG, MAER ALLE MENSCHEN LEUGENACHTIG: GELYK ALS GESCHREVEN IS, OP DAT GY GERECHTVEERDIGT WORT IN UWE WOORDEN, ENDE OVERWINT WANNEER GY OORDEELT.

5 INDIEN NU ONSE ONGERECHTIGHEYT GODTS GERECHTIGHEYT BEVESTIGT, WAT SULLEN WY SEGGEN? IS GODT ONRECHTVEERDIG ALS HY TOORNE OVER [ONS] BRENGT? (IK SPREKE NA DEN MENSCHEN.)

6 DAT ZY VERRE: ANDERSINS HOE SAL GODT DE WERELT OORDEELEN?

7 WANT INDIEN DE WAERHEYT GODTS

GODTS DOOR MYNE LEUGEN OVERVLOEDIGER IS GEWORDEN, TOT SYNE HEERLIKHEYT, WAT WORDE IK OOK NOCH ALS EEN SONDAER GEOORDEËLT?

8 ENDE [EN SEGGEN WY] NIET [LIEVER,] (GELYK WY GELASTERT WORDEN, ENDE GELYK SOMMIGE SEGGEN DAT WY SEGGEN) LAET ONS HET QUAET DOEN, OP DAT HET GOEDE [DAER UYT] KOME? WELCKER VERDOEMENISSE RECHTVEERDIG IS.

9 WAT DAN? ZYN WY UYTNEMENDER? GANTSCHELIK NIET: WANT WY HEBBEN TE VOREN BESCHULDIGT BEYDE JODEN ENDE GRIECKEN, DATSE ALLE ONDER DE SONDE ZYN.

10 GELYK GESCHREVEN IS, DAER EN IS NIEMANT RECHTVEERDIG, OOK NIET EEN:

11 DAER EN IS NIEMANT DIE VERSTANDIG IS, DAER IS NIEMANT DIE GODT SOEKT.

12 ALLE ZYN SY AF-GEWEKEN, TE SAMEN ZYN SY ONNUT GEWORDEN: DAER EN IS NIEMANT DIE GOET DOET, DAER EN IS [OOK] NIET TOT EEN TOE.

13 HARE KELE IS EEN GEOPENT GRAF: MET HARE TONGEN PLEGEN SY BEDROG: SLAGEN-FENYN IS ONDER HARE LIPPEN:

14 WELCKER MONT IS VOL VAN VERVLOECKINGE ENDE BITTERHEYT:

15 HARE VOETEN ZYN SNEL OM BLOET TE VERGIETEN.

16 Vernielinge ende Elendigheid is in hare wegen:

17 ENDE DEN WEG DES VREDES EN HEBBEN SY NIET GEKENT.

18 DAER EN IS GEEN VREESE GODTS VOOR HARE OOGEN.

19 WY WETEN NU DAT AL WAT DE WET SEGHT, SY DAT SPREEKT TOT DE GENE DIE ONDER DE WET ZYN: OP DAT ALLE MONT GESTOPT WORDE, ENDE DE GEHEELE WERELT [VOOR] GODT VERDOEMELIK ZY.

20 DAËROM EN SAL UYT DE WERKEN DER WET GEEN VLEESCH GE-

RECHTVEERDIGT WORDEN VOOR HEM.
WANT DOOR DE WET IS DE KENNISSE
DER SONDE.

21 MAER NU IS DE RECHTVEERDIG-
HEYT GODTS GEOPENBAERT GEWOR-
DEN SONDER DE WET, HEBBENDE GE-
TUYGENISSE VAN DE WET ENDE DE
PROPHETEN:

22 NAMELIK DE RECHTVEERDIG-
HEYT GODTS DOOR 'T GELOVE JESU
CHRISTI, TOT ALLEN, ENDE OVER AL-
LEN DIE GELOVEN: WANT DAER EN IS
GEEN ONDERSCHEYT.

23 WANT SY HEBBEN ALLE GESON-
DIGT, ENDE DERVEREN DE HEERLIKHEYT
GODTS.

24 ENDE WORDEN OM NIET GE-
RECHTVEERDIGT, UYT SYNE GENADE,
DOOR DE VERLOSSINGE DIE IN CHRIS-
TO JESU IS:

25 WELCKEN GODT VOORGESTELT
HEEFT [TOT] EEN VERSOENINGE DOOR
HET GELOVE IN SYNEN BLOEDE, TOT
EEN BETOONINGE VAN SYNE RECHT-
VEERDIGHEYT, DOOR DE VERGEVINGE
DER SONDEN DIE TE VOREN GESCHIEDT
ZYN, ONDER DE VERDRAEGSAEMHEYT
GODTS,

26 TOT EEN BETOONINGE VAN SY-
NE RECHTVEERDIGHEYT IN DESEN TE-
GENWOORDIGEN TYDT: OP DAT HY
RECHTVEERDIG ZY, ENDE RECHTVEER-
DIGENDE DEN GENEN, DIE UYT DEN
GELOVE JESU IS.

27 WAER IS DAN DE ROEM? HY IS
UYT-GESLOTEN. DOOR WAT WET?
DER WERCKEN? NEEN, MAER DOOR
DE WET DES GELOOFS.

28 WY BESLUYTEN DAN DAT DE
MENSCHEN DOOR HET GELOVE GE-
RECHTVEERDIGT WORT, SONDER DE
WERKEN DER WET.

29 IS GODT [EEN GODT] DER JO-
DEN ALLEEN? ENDE EN IS HY 'T NIET
OOK DER HEYDENEN? JA, OOK DER
HEYDENEN.

30 NADEMAEL HY EEN EENIG GODT
IS DIE DE BESNYDENISSE RECHTVEER-
DIGEN

DIGEN SAL UYT HET GELOVE, ENDE DE VOORHUYT DOOR HET GELOVE.

31 DOEN WY DAN DE WET TE NIET DOOR HET GELOVE? DAT ZY VERRE: MAER WY BEVESTIGEN DE WET.

HET IV. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL GAET VOORT ENDE BEWYST DAT DE MENSCHEN DOOR HET GELOVE GERECHTVEERDIGT WORT, MET HET EXEMPEL ABRAHAMS. 6 ENDE MET HET EXEMPEL ENDE GETUYGENISSE DAVIDS. 9 ENDE VERKLAERT UYT DE OMSTANDIGHEIT DES TYTS, OP WELKE ABRAHAM HET TEECKEN DER BESNYDENISSE HEEFT ONTFANGEN, DAT NIET ALLEEN DEN JODEN, MAER OOK DEN HEYDENEN DE GERECHTIGHEIT WORT TOEGEREKENT DOOR 'T GELOVE. 13 HY BEWYST OOK HET SELVE UYT DEN OORSPRONK ENDE VASTIGHEIT DER BELOFTEN AEN ABRAHAM GEDAEN, DAT HY ERFGENAEM SOUDE ZYN DER WERELT. 17 BESCHRYFT DAER NA DE KRACHT ENDE EYGENSCHAPPEN VAN HET GELOVE ABRAHAMS. 22 ENDE BETUYGT DAT HEM DOOR DIT GELOVE DE GERECHTIGHEIT IS TOEGEREKENT. 23 ENDE DAT DESELVE OOK NA SYN EXEMPEL DEN GENEN SAL TOEGEREKENT WORDEN, DIE IN GODT DOOR CHRISTUM SULLEN GELOVEN.

1 **W**AT SULLEN WY DAN SEGGEN, DAT ABRAHAM ONSE VADER VERKREGEN HEEFT, NA DEN VLEESCHE?

2 WANT INDIEN ABRAHAM UYT DE WERCKEN GERECHTVEERDIGT IS, SOO HEEFT HY ROEM, MAER NIET BY GODT.

3 WANT WAT SEGHT DE SCHRIFT? ENDE ABRAHAM GELOOFDE GODT, ENDE HET IS HEM GEREKENT TOT RECHTVEERDIGHEIT.

4 NU DEN GENEN DIE WERCKT EN WORT DE LOON NIET TOEGEREKENT NA GENADE, MAER NA SCHULT.

5 DOCH DEN GENEN DIE NIET EN WERCKT, MAER GELOOFT IN HEM, DIE DEN GODT-LOSEN RECHTVEERDIGT, WORT SYN GELOVE GEREKENT TOT RECHTVEERDIGHEIT.

6 GELYK OOK DAVID DEN MENSCHEN SALIG SPREEKT, WELCKEN GODT DE RECHTVEERDIGHEIT TOEREKENT SONDER WERCKEN:

7 [SEGGENDE,] SALIG ZYNSE, WELCKER ONGERECHTIGHEDEN VERGEVEN ZYN, ENDE WELCKER SONDEN BEDEKT ZYN:

8 SALIG IS DE MAN, WELCKEN DE HEERE DE SONDEN NIET TOE EN REECKENT.

9 DESE SALIGSPREKINGE DAN, IS DIE [ALLEEN] OVER DE BESNYDENISSE, OFTE OOK OVER DE VOORHUYT? WANT WY SEGGEN DAT ABRAHAM HET GELOVE GEREKENT IS TOT RECHTVEERDIGHEYT.

10 HOE IS HET [HEM] DAN TOEGERECKENT? ALS HY IN DE BESNYDENISSE WAS, OF IN DE VOORHUYT? NIET IN DE BESNYDENISSE, MAER IN DE VOORHUYT.

11 ENDE HY HEEFT HET TEECKEN DER BESNYDENISSE ONTFANGEN [TOT] EENEN ZEGEL DER RECHTVEERDIGHEYT DES GELOOFS, DIE [HEM] IN DE VOORHUYT [WAS TOE-GEREECKENT:] OP DAT HY SOUDE ZYN EEN VADER VAN ALLE DIE GELOVEN IN DE VOORHUYT ZYNDE, TEN EYNDE OOK HAER DE RECHTVEERDIGHEYT TOEGERECKENT WERDE:

12 ENDE EEN VADER DER BESNYDENISSE, DEN GENEN [NAMELIK] DIE NIET ALLEEN UYT DE BESNYDENISSE ZYN, MAER DIE OOK WANDELEN IN DE VOET-STAPPEN DES GELOOFS ONSES VADERS ABRAHAMS, HET WELK IN DE VOORHUYT WAS.

13 WANT DE BELOFTE [EN IS] NIET DOOR DE WET AEN ABRAHAM, OF SYNEN ZADE [GESCHIET,] NAMELIK DAT HY EEN ERFGENAEM DER WERELT SOUDE ZYN, MAER DOOR DE RECHTVEERDIGHEYT DES GELOOFS.

14 WANT INDIEN DE GENE DIE UYT DE WET ZYN, ERFGENAMEN ZYN, SOO IS HET GELOVE YDEL GEWORDEN, ENDE DE BELOFTENISSE TE NIETE GEDAEN.

15 WANT DE WET WERKT TOORN. WANT WAER GEEN WET EN IS, [DAER] EN IS OOK GEEN OVERTREDINGE.

16 DAEROM ISSE UYT DEN GELOVE, OP DATSE ZY NA GENADE: TEN EYNDE DE BELOFTE VAST ZY ALLEDEN ZADE,
NIET

NIET ALLEEN DAT UYT DE WET IS,
MAER OOK DAT UYT DEN GELOVE A-
BRAHAMS IS, WELCKE IS EEN VADER
VAN ONS ALLEN,

17 (GELYK GESCHREVEN STAET, IK
HEBBE U TOT EEN VADER VAN VELE
VOLKEN GESTELT.) VOOR HEM AEN
WELCKEN HY GELOOFT HEEFT, [NA-
MELIK] GODT DIE DE DOODE LEVEN-
DIG MAEKT, ENDE ROEPT DE DINGEN
DIE NIET EN ZYN, ALS OFSE WAREN.

18 WELCKE TEGEN HOPE OP HOPE
GELOOFT HEEFT, DAT HY SOUDE WOR-
DEN EEN VADER VAN VELE VOLCKEN:
VOLGENS HET GENE GESEGT WAS, AL-
SOO SAL UW' ZAEDT WESEN.

19 ENDE NIET VERSWAKT ZYNDE
IN 'T GELOVE, EN HEEFT HY SYN EY-
GEN LIGHAEM NIET AENGEMERKT,
DAT ALREEDE VERSTORVEN WAS, SOO
HY ONTRENT HONDERT JAREN OUDT
WAS, [NOCH] OOK DAT DE MOEDER IN
SARA VERSTORVEN WAS.

20 ENDE HY EN HEEFT AEN DE BE-
LOFTENISSE GODS NIET GETWYFFELT
DOOR ONGELOVE: MAER IS GESTERKT
GEWEEST IN 'T GELOVE, GEVENDE
GODT DE EERE:

21 ENDE TEN VOLLEN VERSEKERT
ZYNDE DAT HET GENE BELOOFT WAS,
HY OOK MACHTIG WAS TE DOEN.

22 DAEROM IS HET HEM OOK TOT
RECHTVEERDIGHEYT GEREECKENT.

23 NU EN IS HET NIET ALLEEN OM
SYNENT WILLE GESCHREVEN, DAT HET
HEM TOEGEREECKENT IS:

24 MAER OOK OM ONSENT WILLE,
WELCKEN HET SAL TOEGEREECKENT
WORDEN, [NAMELIK] DEN GENEN DIE
GELOVEN IN HEM, DIE JESUM ONSEN
HEERE UYT DE DOODEN OPGEWEKT
HEEFT.

25 WELCKE OVERGELEVERT IS OM
ONSE SONDEN, ENDE OPGEWEKT OM
ONSE RECHTVEERDIGMAKINGE.

HET V. CAPITTEL.

1 PAULUS LEERT VOORDERS WAT VRUCHTEN IN ONS VOORT-KOMEN DOOR DE RECHTVEERDIGMAKINGE DES GELOOFS, NAMELYK, VREDE MET GODT, LYDTSAEMHEYDT, HOPE, ENDE VERSEKERTHEYT VAN GODTS LIEFDE. 5 VERKLAERT DAER NA DE FONDAMENTEN VAN DESE HOPE ENDE VERSEKERTHEYT, NAMELYK, HET GETUYGENISSE DES HEYLIGEN GEESTS IN ONS HERTEN, ENDE DE BEDENCKINGE DAT GODT CHRISTUM VOOR ONS IN DEN DOOT HEEFT OVERGEGEVEN, DOE WY NOCH VYANDEN WAREN. 9 BESLUYT DAER UYT DAT WY DAN OOK VERSEKERT MOETEN ZYN VAN ONS VOLHERDINGE, ENDE IN GODT DAER VAN MOGEN ROEMEN. 12 MAEKT DAER NA EENE TEGENSTELLINGE TUSSEN ADAM ENDE CHRISTUM, ENDE VERKLAERT DAT GELYK DOOR DE OVERTREDINGE ADAMS DE SONDE ENDE DE DOODT OVER ALLE MENSCHEN IS GEKOMEN, ALSOO OOK DOOR CHRISTI GEHOORSAEMHEYT DE RECHTVEERDIGHEYT ENDE HET LEVEN OVER VELE SAL KOMEN. 20 EYNDELIK VERKLAERT HY WAER TOE DE GEVINGE VAN DE WET HEEFT GEDIENT.

I **WY** DAN GERECHTVEERDIGT ZYNDE UYT DEN GELOVE HEBBEN VREDE BY GODT DOOR ONSEN HEERE JESUM CHRISTUM:

2 DOOR WELCKEN WY OOK DE TOELEYDINGE HEBBEN DOOR HET GELOVE TOT DESE GENADE, IN WELKE WY STAEN, ENDE ROEMEN IN DE HOPE DER HEERLIKHEYT GODTS.

3 ENDE NIET ALLEENLIK [DIT] MAER WY ROEMEN OOK IN DE VERDRUCKINGEN: WETENDE DAT DE VERDRUCKINGE LYDTSAEMHEYT WERKT:

4 ENDE DE LYDTSAEMHEYT BEVINDINGE, ENDE DE BEVINDINGE HOPE:

5 ENDE DE HOPE EN BESCHAEMT NIET, OM DAT DE LIEFDE GODTS IN ONS HERTEN UYT-GESTORT IS DOOR DEN HEYLIGEN GEEST, DIE ONS IS GEVEN.

6 WANT CHRISTUS, ALS WY NOCH KRACHTELOOS WAREN, IS TE SYNER TYDT VOOR DE GODT-LOSE GESTORVEN.

7 WANT NAUWLIK SAL YEMANT VOOR EENEN RECHTVEERDIGEN STERVEN: WANT VOOR DEN GOEDEN SAL MOGELIK YEMANT OOK BESTAEN TE STERVEN.

8 MAER GODT BEVESTIGT SYNE LIEFDE TEGEN ONS, DAT CHRISTUS VOOR ONS GESTORVEN IS, ALS WY NOCH SONDAERS WAREN. VEEL

9 VEEL MEER DAN, ZYNDE NU GE-
RECHTVEERDIGT DOOR SYN BLOET,
SULLEN WY DOOR HEM BEHOUDEN WOR-
DEN VAN DEN TOORN.

10 WANT INDIEN WY VYANDEN
ZYNDE MET GODT VERSOENT ZYN DOOR
DEN DOODT SYNS SOONS, VEEL MEER
SULLEN WY VERSOENT ZYNDE BEHOU-
DEN WORDEN DOOR SYN LEVEN.

11 ENDE NIET ALLEENLIK [DIT,]
MAER WY ROEMEN OOK IN GODT, DOOR
ONSEN HEERE JESUM CHRISTUM, DOOR
WELCKEN WY NU DE VERSOENINGE GE-
KREGEN HEBBEN.

12 DAEROM GELYK DOOR EENEN
MENSCH DE SONDE IN DE WERELT IN-
GEKOMEN IS, ENDE DOOR DE SONDE DE
DOOT: ENDE ALSOO DE DOOT TOT AL-
LE MENSCHEN DOORGE GAEN IS, IN
WELCKEN ALLE GESONDIGT HEBBEN.

13 WANT TOT DE WET WAS DE
SONDE IN DE WERELT: MAER DE SON-
DE EN WORT NIET TOEGERECKENT,
ALS'ER GEEN WET EN IS.

14 MAER DE DOOT HEEFT GEHEER-
SCHET VAN ADAM TOT MOSEM TOE;
OOK OVER DE GENE DIE NIET GESON-
DIGT EN HADDEN IN DE GELYKHEYT
DER OVERTREDINGE ADAMS, WELCKE
EEN VOOR-BEELT IS DES GENEN DIE
KOMEN SOUDE.

15 DOCH NIET, GELYK DE MISDAET,
ALSOO IS OOK DE GENADEN-GIFTE.
WANT INDIEN DOOR DE MISDAET
VAN EENEN VELE GESTORVEN ZYN, SOO
IS VEEL MEER DE GENADE GODTS EN-
DE DE GAVE DOOR DE GENADE, DIE
DAER IS EENES MENSCHEN JESU CHRIS-
TI, OVERVLOEDIG GEWEEST OVER
VELE.

16 ENDE NIET GELYCK [DE SCHULT
WAS] DOOR DEN EENEN DIE GESON-
DIGT HEEFT, [ALSOO IS] DE GIFTE.
WANT DE SCHULT IS WEL UYT EENE
[MISDAET] TOT VERDOEMENISSE:
MAER DE GENADEN-GIFTE IS UYT VE-
LE MISDADEN TOT RECHTVEERDIGMA-
KINGE.

WANT

17 WANT INDIEN DOOR DE MISDAET VAN EENEN DE DOOT GEHEERSCHT HEEFT DOOR DIEN EENEN, VEEL MEER SULLEN DE GENE, DIE DEN OVERVLOET DER GENADE ENDE DER GAVE DER RECHTVEERDIGHEYT ONTFANGEN, IN 'T LEVEN HEERSCHEN DOOR DIEN EENEN [NAMELIK] JESUM CHRISTUM.

18 SOO DAN GELYK DOOR EENE MISDAET [DE SCHULT GEKOMEN IS] OVER ALLE MENSCHEN TOT VERDOEMENISSE: ALSOO OOK DOOR EENE RECHTVEERDIGHEYT [KOMT DE GENADE] OVER ALLE MENSCHEN TOT RECHTVEERDIGMAKINGE DES LEVENS.

19 WANT GELYK DOOR DE ONGEHOORSAEMHEYT VAN DIEN EENEN MENSCH VELE [TOT] SONDAERS GESTELT ZYN GEWORDEN, ALSOO SULLEN OOK DOOR DE GEHOORSAEMHEYT VAN EENEN VELE [TOT] RECHTVEERDIGE GESTELT WORDEN.

20 MAER DE WET IS BOVEN DIEN INGEKOMEN, OP DAT DE MISDAET TE MEERDER WORDE: ENDE WAER DE SONDE MEERDER GEWORDEN IS, [DAER] IS DE GENADE VEEL MEER OVERVLOEDIG GEWEEST.

21 OP DAT GELYK DE SONDE GEHEERSCHT HEEFT TOT DE DOOT, ALSOO OOK DE GENADE SOUDE HEERSCHEN DOOR RECHTVEERDIGHEYT TOT HET EEUWIGE LEVEN, DOOR JESUM CHRISTUM ONSEN HEERE.

HET VI. CAPITTEL.

1 VAN HIER VOOR LEERT DEN APOSTEL, DAT DE GENE DIE DOOR HET GELOVE IN CHRISTUM ZYN GE-RECHTVEERDIGT, OOK DOOR DE KRACHT VAN CHRISTI DOOT ENDE OPSTANDINGE WORDEN VERNIEUWT ENDE GEHEYLIGT, ENDE BEWYST HET SELVE DOOR DE BETEECKENISSE VAN ONSEN DOOP. 5 ALS OOK UYT ONSE VEREENINGE MET CHRISTO, WAER DOOR WY MET HEM DER SONDE GESTORVEN, ENDE TOT EEN NIEUW LEVEN OPGEWEKT ZYN. 9 BETUYGT VOORDER, DAT GELYK CHRISTUS MAER EENS IS GESTORVEN, ENDE VOORTAEN ALTYDT LEEFT IN HEERLIKHEYT, WY OOK ALSOO, ALS WY GELOVEN, DER SONDE STERVEN, OM VOORTAEN HEYLIGLIK TE MOGEN LEVEN. 12 TREKT HIER UYT EENE GEMEYNE VERMANINGE, DAT DE SONDE DAN OVER ONS NIET EN MOET HEERSCHEN, MAER WY OVER DE SONDE. 15 ENDE VERKLAERT DAT DE
Ge-

GENADE GODTS, ENDE DE VRYHEIT DAER IN WY STAEN, OOK DAER TOE MOET BEWEGEN. 21 EYNDELICK VERSTERKT HY DESE SYNE VERMANINGE DOOR DE BEDENCKINGE VAN DE VRUCHT DER SONDE, WELCKE IS DE DOODT, ENDE VAN 'T EYNDE DER HEYLIGMAKINGE, 'T WELCK IS HET EEUWIGE LEVEN, OOK UYT GENADE DOOR CHRISTUM GEGEVEN.

I **W**AT SULLEN WY DAN SEGGEN?
SULLEN WY IN DE SONDE BLYVEN, OP DAT DE GENADE TE MEERDER WORDE?

2 DAT ZY VERRE. GY DIE DE SONDE GESTORVEN ZYN, HOE SULLEN WY NOCH IN DESELVE LEVEN?

3 OFTE EN WETET GY NIET DAT SOO VELE ALS WY IN CHRISTUM JESUM GE-DOOPT ZYN, WY IN SYNEN DOOT GE-DOOPT ZYN?

4 WY ZYN DAN MET HEM BEGRAVEN DOOR DEN DOOP IN DEN DOOT, OP DAT GELYCKERWYS CHRISTUS UYT DE DOODEN OPGEWEKT IS TOT DE HEERLIKHEIT DES VADERS, ALSOO OOK WY IN NIEUWIGHEIT DES LEVENS WANDLEN SOUDEN.

5 WANT INDIEN WY MET HEM EENE PLANTE GEWORDEN ZYN IN DE GELYKMAKINGE SYNS DOOTS, SOO SULLEN WY 'T OOK ZYN [IN DE GELYKMAKINGE SYNER] OPSTANDINGE.

6 DIT WETENDE DAT ONSEN OUDEN MENSCH MET [HEM] GEKRUYSIGT IS, OP DAT HET LIGHAEM DER SONDE TE NIET GEDAEN WORDE, OP DAT WY NIET MEER DE SONDE EN DIENEN.

7 WANT DIE GESTORVEN IS, DIE IS GERECHTVEERDIGT VAN DE SONDE:

8 INDIEN WY NU MET CHRISTO GESTORVEN ZYN, SOO GELOVEN WY DAT WY OOK MET HEM SULLEN LEVEN.

9 WETENDE DAT CHRISTUS OPGEWEKT ZYNDE UYT DE DOODEN, NIET MEER EN STERFT: DE DOODT EN HEERSCHT NIET MEER OVER HEM.

10 WANT DAT HY GESTORVEN IS, DAT IS HY DER SONDEN EENMAEL GESTORVEN: ENDE DAT HY LEEFT, DAT LEEFT HY GODE.

11 ALSOO OOK GY-LIEDEN HOUDT HET DAER VOOR, DAT GY WEL DER

SONDE DOOT ZYT, MAER GODE LEVENDE ZYT IN CHRISTO JESU ONSEN HEERE.

12 DAT DAN DE SONDE NIET EN HEERSCHE IN UW' STERFLIK LIGHAEM, OM HAER TE GEHOORSAMEN IN DE BEGEERLIKHEDEN DES SELVEN [LIGHAEMS.]

13 NOCH EN STELT UWE LEDEN NIET DER SONDE TOT WAPENEN DER ONGERECHTIGHEYT: MAER STELT U SELVEN GODE, ALS UYT DE DOODEN LEVENDIG [GEWORDEN] ZYNDE, ENDE [STELT] UWE LEDEN GODE TOT WAPENEN DER GERECHTIGHEYT.

14 WANT DE SONDE EN SAL OVER U NIET HEERSCHEN: WANT GY EN ZYT NIET ONDER DE WET, MAER ONDER DE GENADE.

15 WAT DAN? SULLEN WY SONDIGEN, OM DAT WY NIET EN ZYN ONDER DE WET, MAER ONDER DE GENADE? DAT ZY VERRE.

16 WEET GY NIET DAT WIEN GY U SELVEN STELT TOT DIENST-KNECHTEN TER GEHOORSAEMHEYDT, GY DIENST-KNECHTEN ZYT DES GENEN DIEN GY GEHOORSAEMT, OFTE DER SONDE TOT DE DOOT, OFTE DER GEHOORSAEMHEIT TOT GERECHTIGHEIT?

17 MAER GODE ZY DANCK, DAT GY [WEL] DIENST-KNECHTEN DER SONDE WAERT, MAER [DAT] GY [NU] VAN HERTEN GEHOORSAEM GEWORDEN ZYT DEN VOORBEELDE DER LEERE, TOT HET WELK GY OVERGEGEVEN ZYT:

18 ENDE VRY GEMAEKT ZYNDE VAN DE SONDE, ZYT GEMAEKT DIENST-KNECHTEN DER GERECHTIGHEIT.

19 IK SPREKE OP MENSCHELICKER WYSE, OM DER SWAKHEIT UWES VLEESCHS WILLE. WANT GELYK GY UWE LEDEN GESTELT HEBT [OM] DIENSTBAER [TE ZYN] DER ONREYNIGHEIT, ENDE DER ONGERECHTIGHEIT TOT ONGERECHTIGHEIT, ALSOO STELT NU UWE LEDEN [OM] DIENSTBAER [TE ZYN] DER GERECHTIGHEIT

TOT

TOT HEYLIGMAKINGE.

20 WANT DOE GY DIENST-KNECHTEN WAERT DER SONDE, SOO WAERT GY VRY VAN DE GERECHTIGHEYT.

21 WAT VRUCHT DAN HADT GY DOE VAN DIE DINGEN, DAER OVER GY U NU SCHAEMT? WANT HET EYNDE DER SELVE IS DE DOOT.

22 MAER NU VAN DE SONDE VRY GEMAEKT ZYNDE, ENDE GODE DIENSTBAER GEMAEKT ZYNDE, HEBT GY UWE VRUCHT TOT HEYLIGMAKINGE, ENDE HET EYNDE HET EEUWIGE LEVEN,

23 WANT DE BESOLDINGE DER SONDE IS DE DOOT, MAER DE GENADENGIFTE GODTS IS 'T EEUWIGE LEVEN, DOOR JESUM CHRISTUM ONSEN HEERE

HET VIJ. CAPITTEL.

I D'APOSTEL IN HET VOORGAENDE CAPITTEL VERKLAERT HEBBENDE DAT DE SONDE OVER DE GENE, DIE IN CHRISTO ZYN, NIET MEER EN HEERSCHT, GELYK SY HEERSCHT OVER DE GENE DIE ONDER DE WET ZYN, BEWYST NU HET SELVE DOOR HET EXEMPEL VAN DE VRYMAKINGE EENER VROUWE VAN DE HEERSCHAPPE HARES MANS DOOR DE DOODT DES MANS. 4 ENDE PAST DAT OP DE WEDER-GEBORENE. 7 LEERT VOORTS WAER TOE DE WET DIENT: ENDE BEWYST DAT DE WET GEEN OORSAKE EN IS VAN DE SONDE IN DE ONWEDER-GEBORENE, AL HEERSCHT DE SONDE DOOR DE WET OVER HAER. 14 BESCHRYFT DAER NA DEN STRYDT TUSSCHEN VLEESCH ENDE GEEST, ENDE WYST AEN DE MACHT DIE DE OVERBLYFSELEN DES VLEESCHS NOCH HEBBEN TEGEN DEN GEEST IN DE GELOVIGE. 24. BESLUYT DESE VERKLARINGE MET EENE KLACHTE, ENDE MET EENEN WENSCH OM VAN DESEN STRYDT GEHEEL VERLOST TE ZYN, ENDE MET EENE DANCKSEGGINGE TOT GODT OVER DE VERLOSSINGE ALREED GE-SCHIED.

I EN WEET GY NIET BROEDERS, (WANT IK SPREKE TOT DE GENE DIE DE WET VERSTAEN) DAT DE WET HEERSCHT OVER DEN MENSCH, SOO LANGEN TYT ALS HY LEEFT?

2 WANT EEN WYF DIE ONDER DEN MAN STAET, IS AEN DEN LEVENDEN MAN VERBONDEN DOOR DE WET: MAER INDIEN DE MAN GESTORVEN IS, SOO IS SY VRY GEMAEKT VAN DE WET DES MANS.

3 DAEROM DAN INDIEN SY EENES ANDEREN MANS WERT, TERWYLE DE

II DEEL.

C 2

MAN

MAN LEEFT , SOO SAL SY EEN OVERSPEELSTER GENAEMT WORDEN : MAER INDIEN DE MAN GESTORVEN IS , SOO IS SY VRY VAN DE WET , ALSOO DAT SY GEEN OVERSPEELSTER EN IS , ALS SY EENES ANDEREN MANS WORT.

4 SOO DAN , MYNE BROEDERS , GY ZYT OOK DER WET GEDOODET DOOR HET LIGHAEM CHRISTI , OP DAT GY SOUDET WORDEN EENS ANDEREN , [NAMESLIK] DES GENEN DIE VAN DEN DOODEN OPGEWEKT IS , OP DAT WY GODE VRUCHTEN DRAGEN SOUDEN.

5 WANT DOE WY IN DEN VLEESCHE WAREN , DE BEWEGINGEN DER SONDEN , DIE DOOR DE WET ZYN , WROCHTEN IN ONSE LEDEN , OM DEN DOOT VRUCHTEN TE DRAGEN.

6 MAER NU ZYN WY VRY GEMAEKT VAN DE WET , OVERMITS WY DIEN GESTORVEN ZYN , ONDER WELCKEN WY GEHOUDEN WAREN : ALSOO DAT WY DIENEN IN NIEUWIGHEYT DES GEESTS , ENDE NIET [IN] DE OUDTHEYT DER LETTER.

7 WAT SULLEN WY DAN SEGGEN ? IS DE WET SONDE ? DAT SY VERRE : JA IK EN KENDE DE SONDE NIET DAN DOOR DE WET. WANT OOK EN HADDE IK DE BEGEERLIKHEYT NIET GEWETEN [SONDE TE ZYN ,] INDIEN DE WET NIET EN SEYDE , GY EN SULT NIET BEGEEREN.

8 MAER DE SONDE OORSAKE GENOMEN HEBBENDE DOOR 'T GEBODT , HEEFT IN MY ALLE BEGEERLIKHEYT GEWROCHT. WANT SONDER DE WET IS DE SONDE DOOT.

9 ENDE SONDER DE WET , SOO LEEFDE IK EERTYTS , MAER ALS 'T GEBODT GEKOMEN IS , SOO IS DE SONDE WEDER LEVENDIG GEWORDEN , DOCH IK BEN GESTORVEN.

10 ENDE HET GEBODT DAT TEN LEVEN WAS , HET SELVE IS MY TEN DOOT BEVONDEN.

11 WANT DE SONDE OORSAKE GENOMEN HEBBENDE DOOR 'T GEBODT ,
HEEFT

HEEFT MY VERLEYT, ENDE DOOR 'T SELVE GEDOOT.

12 ALSOO IS DAN DE WET HEYLIG, ENDE HET GEBODT IS HEYLIG, ENDE RECHVEERDIG, ENDE GOET.

13 IS DAN 'T GOEDE MY DE DOODT GEWORDEN; DAT ZY VERRE. MAER DE SONDE [IS MY DE DOODT GEWORDEN:] OP DAT SY SOUDEN OPENBAER WORDEN SONDE [TE ZYN,] WERKENDE MY DOOR HET GOEDE DEN DOOT: OP DAT DE SONDE BOVEN MATEN WIERDE SONDIGENDE DOOR HET GEBODT.

14 WANT WY WETEN DAT DE WET GEESTELIK IS MAER IK BEN VLEESCHELIK VERKOCHT ONDER DE SONDE.

15 WANT HET GENE IK DOE, DAT EN KENNE IK NIET. WANT HET GENE IK WIL DAT EN DOE IK NIET, MAER HET GENE IK HATE DAT DOE IK.

16 ENDE INDIEN IK 'T GENE DOE DAT IK NIET EN WIL, SOO STEMME IK DE WET TOE DAT SY GOET IS.

17 IK DAN EN DOE DAT SELVE NU NIET MEER, MAER DE SONDE DIE IN MY WOONT.

18 WANT IK WEET DAT IN MY, DAT IS, IN MYNEN VLEESCHE GEEN GOET EN WOONT: WANT HET WILLEN IS [WEL] BY MY, MAER HET GOET TE DOEN DAT EN VINDE IK NIET.

19 WANT HET GOET DAT IK WIL, EN DOE IK NIET, MAER HET QUAET DAT IK NIET EN WIL, DAT DOE IK.

20 INDIEN IK HET GENE DOE DAT IK NIET EN WIL, SOO EN DOE IK NU HET SELVE NIET MEER, MAER DE SONDE DIE IN MY WOONT.

21 SOO VINDE IK DAN DESE WET [IN MY,] ALS IK HET GOET WIL DOEN, DAT HET QUAET MY BYLIGT.

22 WANT IK HEBBE EEN VERMAKEN IN DE WET GODTS NA DEN INWENDIGEN MENSCHEN:

23 MAER IK SIE EEN ANDERE WET IN MYNE LEDEN WELCKESTRYT TEGEN DE WET MYNES GEMOETS, ENDE MY

CAP. VIIJ. DE SENDT-BRIEF PAULI
GEVANGEN NEEMT ONDER DE WET
DER SONDE DIE IN MYNE LEDEN IS.

24 IK ELENDIG MENSCH! WIE SAL
MY VERLOSSEN UYT HET LIGHAEM DE-
SES DOOTS?

25 IK DANCKE GODT DOOR JESUM
CHRISTUM ONSEN HEERE.

26 SOO DAN IK SELVE DIENE WEL
MET DEN GEMOEDE DE WET GODTS,
MAER MET DEN VLEESCHE DE WET DER
SONDE.

HET VIIJ. CAPITTEL.

1 UYT HET GENE TOT NOCH TOE VERKLAERT IS
TREKT D'APOSTEL DESE VERTROOSTINGE, DATTER
GEEN VERDOEMENISSE MEER EN IS VOOR DE GELOVI-
GE. 4 ENDE VERMAENT HAAR MET VERSCHEYDENE
BEWEEG-REDENEN DATSE NIET NA DEN VLEESCHE,
MAER NA DEN GEESTE MOETEN WANDELEN. 27. VER-
KLAERT VOORDERS DAT HET LOT DER GELOVIGE IN
DIT LEVEN IS MET CHRISTO TE LYDEN, MAER STERKT
HAER DAER TEGEN MET DE GROOTTE DER HEERLIK-
HEYT, DIE DAER NA SAL VOLGEN. 19. ENDE STELT
HAER VOOR HET EXEMPEL VAN HET GEHEELE SCHEP-
SEL, HET WELK DAER NA EEN NATUERLIK VERLANGEN
HEEFT. 23 VERTROOST HAER VOORDER DOOR DE HO-
PE DIE SY SELVE DAER VAN HEBBEN. 26 ENDE DOOR
DE HULPE DES H. GEESTS IN HET GEBEDT. 28 MITS-
GADERS DOOR DE VERSEKERTHEYT, DIE SY, NIET TE-
GENSTAENDE ALL' HET LYDEN, VAST HOUDEN VAN HA-
RE VERKIESINGE, ROEPINGE, RECHTVEERDIGMAKIN-
GE ENDE VERHEERLICKINGE. 31 BESLUYT DESEN
TROOST MET EENEN ROEM IN CHRISTO TEGEN ALL'
HET GENE HAER SOUDE KONNEN BESCHULDIGEN OFTE
HINDEREN. 37 ENDE VERSEKERT HAER DAT SY DOOR
CHRISTUM IN ALLES SULLEN OVERWINNEN.

1 SOO EN IS'ER DAN NU GEEN VER-
DOEMENISSE VOOR DEN GENEN
DIE IN CHRISTO JESU ZYN, DIE NIET
NA DEN VLEESCHE EN WANDELEN,
MAER NA DEN WEEST.

2 WANT DE WET DES GEESTS DES
LEVENS IN CHRISTO JESU HEEFT MY
VRY GEMAEKT VAN DE WET DER SON-
DE ENDE DES DOOTS.

3 WANT HET GENE DE WET ON-
MOGELIK WAS, DEWYLE SY DOOR HET
VLEESCH KRACHTELOOS WAS, HEEFT
GODT, SYNEN SONE SENDENDE IN GE-
LYKHEYT DES SONDIGEN VLEESCHES,
ENDE [DAT] VOOR DE SONDE, DE
SONDE VEROORDEELT IN 'T VLEESCH.

4 OP DAT HET RECHT DER WET
VERVULT SOUDE WORDEN IN ONS, DIE
NIET NA DEN VLEESCHE EN WANDE-
LEN,

LEN, MAER NA DEN GEEST.

5 WANT DIE NA DEN VLEESCHE ZYN, BEDENCKEN DAT DES VLEESCHES IS: MAER DIE NA DEN GEEST ZYN, [BEDENCKEN] DAT DES GEESTES IS.

6 WANT HET BEDENCKEN DES VLEESCHS IS DE DOOT: MAER HET BEDENCKEN DES GEESTS IS 'T LEVEN ENDE VREDE:

7 DAEROM DAT HET BEDENCKEN DES VLEESCH VYANTSCHAP IS TEGEN GODT: WANT HET EN ONDERWERPT SICH DE WET GODTS NIET: WANT HET EN KAN OOK NIET.

8 ENDE DIE IN DEN VLEESCHE ZYN EN KONNEN GODE NIET BEHAGEN.

9 DOCH GY-LIEDEN EN ZYT NIET IN DEN VLEESCHE, MAER IN DEN GEEST, SOO ANDERS DE GEEST GODTS IN U WOONT. MAER SOO YEMANT DEN GEEST CHRISTI NIET EN HEEFT, DIE EN KOMT HEM NIET TOE.

10 ENDE INDIEN CHRISTUS IN U LIEDEN IS, SOO IS WEL 'T LIGHAEM DOOT OM DER SONDE WILLE: MAER DE GEEST IS LEVEN OM DER GERECHTIGHEYT WILLE.

11 ENDE INDIEN DE GEEST DES GENEN DIE JESUM UYT DEN DOODEN OPGEWEKT HEEFT, IN U WOONT, SOO SAL HY, DIE CHRISTUM UYT DEN DOODEN OPGEWEKT HEEFT, OOK UWE STERFELICKE LIGHAMEN LEVENDIG MAKEN, DOOR SYNEN GEEST DIE IN U WOONT.

12 SOO DAN, BROEDERS, WY ZYN SCHULDENAERS NIET DEN VLEESCHE, OM NA DEN VLEESCHE TE LEVEN.

13 WANT INDIEN GY NADEN VLEESCHE LEEFT, SOO SULT GY STERVEN: MAER INDIEN GY DOOR DEN GEEST DE WERCKINGE DES LIGHAEMS DOODET, SOO SULT GY LEVEN.

14 WANT SOO VELE ALS'ER DOOR DEN GEEST GODTS GELEYDET WORDEN, DIE ZYN KINDEREN GODTS.

15 WANT GY EN HEBT NIET ONTFANGEN DEN GEEST DER DIENSTBAERHEYT

CAP. viij. DE SENDT-BRIEF PAULI
BAERHEYT WEDEROM TOT VREESE:
MAER GY HEBT ONTFANGEN DEN
GEEST DER AENNEMINGE TOT KIN-
DEREN, DOOR WELCKEN WY ROEPEN,
ABBA, VADER.

16 DESELVE GEEST GETUYGT MET
ONSEN GEEST DAT WY KINDEREN
GODTS ZYN.

17 ENDE INDIEN WY KINDEREN
ZYN, SOO ZYN WY OOK ERFGENAMEN:
ERFGENAMEN GODTS, ENDE MEDE-
ERFGENAMEN CHRISTI: SOO WY AN-
DERS MET [HEM] LYDEN, OP DAT WY
OOK MET [HEM] VERHEERLIKT WOR-
DEN.

18 WANT IK HOUDE HET DAER
VOOR, DAT HET LYDEN DESES TEGEN-
WOORDIGEN TYTS NIET EN IS TE WEER-
DEEREN TEGEN DE HEERLIKHEYT,
DIE AEN ONS SAL GEOPENBAERT WOR-
DEN.

19 WANT HET SCHEPSEL, [ALS]
MET OPGESTEKEN HOOFDE, VERWACHT
DE OPENBARINGE DER KINDEREN
GODTS.

20 WANT HET SCHEPSEL IS DER Y-
DELHEYT ONDERWORPEN, NIET GE-
WILLIG, MAER OM DIENS WILLE DIE
HET [DER YDELHEYT] ONDERWOR-
PEN HEEFT:

21 OP HOPE, DAT OOK HET SCHEP-
SEL SELVE SAL VRY GEMAEKT WORDEN
VAN DE DIENSTBAERHEYT DER
VERDERFFENISSE, TOT DE VRYHEYT
DER HEERLIKHEYT DER KINDEREN
GODTS.

22 WANT WY WETEN DAT HET
GANTSCHES SCHEPSEL T' SAMEN SUCHT,
ENDE T' SAMEN [ALS] IN BARENS-
NOOT IS TOT NU TOE.

23 ENDE NIET ALLEEN [DIT,] MAER
OOK WY SELVE DIE DE EERSTELINGEN
DES GEEST HEBBEN, WY OOK SELVE
[SEGGE IK] SUCHTEN IN ONS SELVEN,
VERWACHTENDE D'AENNEMINGE TOT
KINDEREN, [NAMELIK] DE VERLOS-
SINGE ONSER LIGHAEMS.

24 WANT WY ZYN IN HOPE SALIG
GE-

GEWORDEN. DE HOPE NU DIE GESIEN WORT, EN IS GEEN HOPE: WANT HET GENE YEMANT SIET; WAEROM SAL HY 'T OOK HOPEN?

25 MAER INDIEN WY HOPEN HET GENE WY NIET EN SIEN, SOO VERWACHTEN WY HET MET LYDTSAEMHEYT.

26 ENDE DESGELYKS KOMT OOK DE GEEST ONSE SWACKHEDEN MEDE TE HULPE: WANT WY EN WETEN NIET WAT WY BIDDEN SULLEN GELYK 'T BEHOORT, MAER DE GEEST SELVE BIDT VOOR ONS MET ONUYTSPREKELICKE SUCHTINGEN.

27 ENDE DIE DE HERTEN DOORSOEKT, WEET WELCKE DE MEYNINGE DES GEESTS ZY: DEWYLE HY NA GODT VOOR DE HEYLIGEN BIDT.

28 ENDE WY WETEN DAT DEN GENEN DIE GODT LIEF HEBBEN, ALLE DINGEN MEDE-WERKEN TEN GOEDE, [NAMELIK] DEN GENEN DIE NA [SYN] VOORNEMEN GEROEPEN ZYN.

29 WANT DIE HY TE VOREN GEKENT HEEFT, DIE HEEFT HY OOK TE VOREN VERORDINEERT DEN BEELDE SYNS SOONS GELYKFORMIG TE ZYN, OP DAT HY DE EERSTGEBOREN ZY ONDER VELE BROEDEREN.

30 ENDE DIE HY TE VOREN VERORDINEERT HEEFT, DESE HEEFT HY OOK GEROEPEN: ENDE DIE HY GEROEPEN HEEFT, DESE HEEFT HY OOK GERECHTVEERDIGT: ENDE DIE HY GERECHTVEERDIGT HEEFT, DESE HEEFT HY OOK VERHEERLIKT.

31 WAT SULLEN WY DAN TOT DESE DINGEN SEGGEN? SOO GODT VOOR ONS IS, WIE SAL TEGEN ONS ZYN?

32 DIE OOK SYNEN EYGENEN SONE NIET GESPAERTEN HEEFT, MAER HEEFT HEM VOOR ONS ALLEN OVERGEGEVEN, HOE EN SAL HY ONS OOK MET HEM NIET ALLE DINGEN SCHENCKEN?

33 WIE SAL BESCHULDINGE INBRENGEN TEGEN DE UYTVERKORENE GODTS? GODT IS 'T DIE RECHTVEERDIG MAEKT.

34 WIE IS 'T DIE VERDOEMT? CHRIS-
TUS IS 'T DIE GESTORVEN IS, JA DAT
MEER IS, DIE OOK OPGEWEKT IS: DIE
OOK TER RECHTER [HANT] GODTS
IS: DIE OOK VOOR ONS BIDT.

35 WIE SAL ONS SCHEYDEN VAN DE
LIEFDE CHRISTI? VERDRUCKINGE,
OF BENAUWTHEYT, OF VERVOLGIN-
GE, OF HONGER, OF NAEKTHEYT, OF
GEVAER, OF SWEERT?

36 (GELYK GESCHREVEN IS, WANT
OM UWENT WILLE WORDEN WY DEN
GANTSCHEN DAG GEDOODT: WY ZYN
GEACHT ALS SCHAPEN DER SLACHTIN-
GE.)

37 MAER IN DESEN ALLEN ZYN WY
MEER ALS OVERWINNERS, DOOR HEM
DIE ONS LIEF GEHADT HEEFT.

38 WANT IK BEN VERSEKERT, DAT
NOCH DOODT, NOCH LEVEN, NOCH
ENGELLEN, NOCH OVERHEDEN, NOCH
MACHTEN, NOCH TEGENWOORDIGE,
NOCH TOEKOMENDE DINGEN,

39 NOCH HOOGTE, NOCH DIEPTE,
NOCH EENIG ANDER SCHEPSEL ONS SAL
KONNEN SCHEYDEN VAN DE LIEFDE
GODTS, WELCKE IS IN CHRISTO JESU
ONSEN HEERE.

HET IX. CAPITTEL.

I DEN APOSTEL BETUYGT SYNE UYTNEMENDE DROEF-
HEYT OVER DE HARTNECKIGHEYT DER JODEN TEGEN
CHRISTUM, ENDE SYNE VOORGAENDE LEERE. 4 EN-
DE VERHAELT DE VOORDEELLEN, DIE HAER GODT IN
HET OUDE TESTAMENT BOVEN ANDERE VOLCKEN
HEEFT GEGEVEN. 6. BEWYST DAT GODTS BELOFTEN
NOCHTANS NIET KRACHTELOOS EN ZYN, OVERMITS
DIE NIET DEN KINDEREN DES VLEESCHES, MAER DEN
KINDEREN DER BELOFTE, DAT IS DEN UYTVERKORE-
NEN EYGENTLICK GEDAEN ZYN: ENDE DAT EERST MET
HET EXEMPEL ISMAËLS ENDE ISAACS. 10. DAER NA
MET HET EXEMPEL VAN ESAU ENDE JACOB. 14 VER-
KLAERT DAT GODT IN 'T VERKIESEN VAN D'EENE, EN-
DE VERWERPEN VAN D'ANDERE, ALTYT RECHTVEERDIG
IS, DOOR HET EXEMPEL VAN MOSES ENDE PHARAO.
19 BEANTWOORT EENIGE TEGENWERPINGEN DES
VLEESCHS, ENDE TOONT DAT GODT DE MACHT HEEFT
OM ALSOO TE DOEN, MET DE GELYKENISSE EENES
POTTE-BACKERS. 24 HY VERKLAERT VOORT, DAT
DESE UYTVERKORENE OOK KRACHTELIK VAN GODT WOR-
DEN GEROEPEN, SOO UYT DE JODEN, ALS VOORNAME-
LIK UYT DE HEYDENEN. 25 HET WELK HY BEWYST
MET VERSCHEYDENE GETUYGENISSE DER PROPHETEN.
30 BESLUYT EYNDELIK MET EEN VEKLARINGE VAN DE
NAESTE OORSAKE, WAEROM DE HEYDENEN DE RECHT-
VEERDIGHEYT DOOR DEN MESSIAM HEBBEN VERKRE-
GEN, ENDE HET MEERDER-DEEL DER JODEN DAER VAN
ZYN VERVREEMT. IK

1 IK SEGGEDE WAERHEYT IN CHRISTO, IK EN LIEGE NIET (MYNE CONSCIENTIE MY MEDE GETUYGENISSE GEVENDE DOOR DEN HEYLIGEN GEEST)

2 DAT HET MY EEN GROTE DROEFHEYT, ENDE MYN HERTE EEN GEDUERIGE SMERTE IS.

3 WANT IK SOUDE SELVE [WEL] WENSCHEN VERBANNEN TE ZYN VAN CHRISTO, VOOR MYNE BROEDEREN, DIE MYN MAEGSCHAP ZYN NA DEN VLEESCHE:

4 WELCKE ISRAELITEN ZYN, WELCKER IS DE AENNEMINGE TOT KINDEREN, ENDE HEERLICKHEYT, ENDE DE VERBONDEN, ENDE DE WET-GEVINGE, ENDE DE DIENST [GODTS] ENDE DE BELOFTENISSEN:

5 WELCKER ZYN DE VADERS, ENDE UYT WELCKE CHRISTUS IS SOO VEEL HET VLEESCH AENGAET, DEWELCKE IS GODT BOVEN ALLE TE PRYSEN IN DER EEUWIGHEYDT, AMEN.

6 DOCH [IK EN SEGGE DIT] NIET ALS OF HET WOORT GODTS WAER UYTGEVALLEN. WANT DIE EN ZYN NIET ALLE ISRAËL, DIE UYT ISRAËL ZYN.

7 NOCH OM DAT SY ABRAHAMS ZAET ZYN, EN ZYN SY ALLE KINDEREN: MAER, IN ISAAC SAL U HET ZAET GENAEMT WORDEN.

8 DAT IS, NIET DE KINDEREN DES VLEESCHS, DIE ZYN KINDEREN GODTS: MAER DE KINDEREN DER BELOFTENISSE WORDEN VOOR HET ZAET GERECKENT.

9 WANT DIT IS HET WOORT DER BELOFTENISSE, OMTRENT DESE TYDT SAL IK KOMEN, ENDE SARA SAL EENEN SONE HEBBEN.

10 ENDE NIET ALLEENLIK [DESE,] MAER OOK REBECCA [IS DAER VAN EEN BEWYS,] ALS SY UYT EENEN BEVRUCHT WAS, [NAMELIK] ISAAC ONSEN VADER.

11 WANT ALS [DE KINDEREN] NOCH NIET GEBOREN EN WAREN,

II DEEL. D 2 NOCH-

NOCHTE YETS GOETS OFTE QUAETS GEDAEN HADDEN, OP DAT HET VOORNEMEN GODTS, DAT NA DE VERKIESINGE IS, [VAST] BLEVE, NIET UYT DE WERKEN, MAER UYT DEN ROEPENDEN,

12 SOO WIERT TOT HAER GESEGT, DE MEERDER SAL DEN MINDEREN DIENEN.

13 GELYK GESCHREVEN IS, JACOB HEBBE IK LIEF GEHADT, ENDE ESAU HEBBE IK GEHAET.

14 WAT SULLEN WY DAN SEGGEN? IS'ER ONRECHTVEERDIGHEYT BY GODT? DAT ZY VERRE.

15 WANT HY SEGHT TOT MOSEM, IK SAL MY ONTFERMEN DIENS IK MY ONTFERME, ENDE SAL BARMHERTIG ZYN DIEN IK BARMHERTIG EEN.

16 SOO [EN IS 'T] DAN NIET DES GENEN DIE WIL, NOCH DES GENEN DIE LOOPT, MAER DES ONTFERMENDEN GODTS.

17 WANT DE SCHRIFT SEGHT TOT PHARAO, TOT DIT SELVE HEBBE IK U VERWECKT, OP DAT IK IN U MYNE KRACHT BEWYSEN SOUDE, ENDE OP DAT MYNEN NAEM VERKONDIGT WORDE OP DE GANTSCHEN AERDE.

18 SOO ONTFERMT HY HEM DAN DIENS HY WIL, ENDE VERHART DIEN HY WIL.

19 GY SULT DAN TOT MY SEGGEN, WAT KLAEGT HY [DAN] NOCH? WANT WIE HEEFT SYNEN WILLE WEDERSTAEN?

20 MAER DOCH, O MENSCHEN! WIE ZYT GY DIE TEGEN GODT ANTWOORT? SAL OOK HET MAEKSEL TOT DEN GENEN, DIE HET GEMAEKT HEEFT, SEGGEN, WAEROM HEBT GY MY ALSOO GEMAEKT?

21 OF EN HEEFT DE POT-BACKER GEEN MACHT OVER 'T LEEM, OM UYT DEN SELVEN KLOMP TE MAKEN 'T EENE, EEN VAT TER EEREN, ENDE HET ANDER TER ONEEREN?

22 ENDE OF GODT WILLENDEN [SYNEN]

NEN] TOORN BEWYSEN, ENDE SYNE MACHT BEKENT MAKEN, MET VELE LANKMOEDIGHEYT VERDRAGEN HEEFT DE VATEN DES TOORNS TOT HET VERDERF TOEBEREYT:

23 ENDE OP DAT HY SOUDE BEKENT MAKEN DEN RYKDOM SYNER HEERLIKHEYT OVER DE VATEN DER BARMHERTIGHEYT, DIE HY TE VOREN BEREYT HEEFT TOT HEERLIKHEYT?

24 WELCKE HY OOK GEROEPEN HEEFT [NAMELIK] ONS, NIET ALLEEN UYT DE JODEN, MAER OOK UYT DE HEYDENEN.

25 GELYK HY OOK IN OZEA SEGHT, IK SAL HET GENE MYN VOLK NIET EN WAS, MYN VOLK NOEMEN: ENDE DIE NIET BEMINT EN WAS, [MYNE] BEMINDE.

26 ENDE HET SAL ZYN, IN DE PLAETSE DAER TOT HAER GESEGT WAS, GY LIEDEN EN ZYT MYN VOLK NIET, ALDAER SULLEN SY KINDEREN DES LEVENDEN GODTS GENAEMT WORDEN.

27 ENDE ESAIAS ROEPT OVER ISRAËL, AL WARE HET GETAL DER KINDEREN ISRAËLS GELYK HET ZANT DER ZEE, SOO SAL 'T OVERBLYFSEL BEHOUDEN WORDEN.

28 WANT HY VOLEYNT, EEN SAKKE ENDE SNYDTSE AF IN RECHTVEERDIGHEYT, WANT DE HEERE SAL EEN AFGESNEDENE SAKKE DOEN OP DE AERDE.

29 ENDE GELYK ESAIAS TE VOREN GESEGT HEEFT, INDIEN DE HEERE SEBAOTH ONS GEEN ZAET EN HADDE OVERGELATEN, SOO WAREN WY ALS SODOMA GEWORDEN, ENDE GOMORRE GELYK GEMAEKT GEWEEST.

30 WAT SULLEN WY DAN SEGGEN? DAT DE HEYDENEN, DIE DE RECHTVEERDIGHEYT NIET EN SOCHTEN, DE RECHTVEERDIGHEYT VERKREGEN HEBBEN, DOCH DE RECHTVEERDIGHEYT DIE UYT DEN GELOVE IS.

31 MAER ISRAËL, DIE DE WET DER RECHTVEERDIGHEYT SOCHT, EN IS TOT

CAP. X. DE SENDT-BRIEF PAULI
DE WET DER RECHTVEERDIGHEYT
NIET GEKOMEN.

32. WAEROM? OM DATSE [DIE SOCHTEN,] NIET UYT DEN GELOVE, MAER ALS UYT DE WERCKEN DER WET. WANT SY HEBBEN HAER GESTOOTEN AEN DEN STEEN DES AENSTOOTES.

33. GELYCK GESCHREVEN IS, SIET, IK LEGGE IN SION EENEN STEEN DES AENSTOOTES, ENDE EEN ROTZE DER ERGERNISSE: ENDE EEN YEGELIK DIE IN HEM GELOOFT, EN SAL NIET BESCHAEMT WORDEN.

HET X. CAPITTEL.

1 NA EENE BETUYGINGE VAN SYNE GENEAGENTHEYT TOT DE JODEN, HANDELT D' APOSTEL BREEDER VAN DE NAESTE OORSAKE HARER WEDERSPANNIGHEYT TEGEN CHRISTUM. 5 STELT DAER NA EEN ONDERSCHEYT, SELFS MET DE WOORDEN MOSIS, TUSSEN DE RECHTVEERDIGHEYT DER WET, DAER DE JODEN HAER AENHIELDEN, ENDE DE RECHTVEERDIGHEYT DES GELOOFS, DAT SY VERWIERPEN, ENDE BESCHRYFTSE BEYDE MET HARE EYGENSCHAPPEN. 12 VERKLAERT VOORDER DAT GODT DOOR DE PREDICATIE DES EUANGELIUMS NU IN DE GEHEELE WERELT BEYDE JODEN ENDE GRIECKEN ROEPT TOT HET GELOVE IN CHRISTUM. 16 MAER DAT HET MEERDERENDEEL DER JODEN DESE ROEPINGE ONGEHOORSAEM WAREN, ENDE DAT DE HEYDENEN DAER EN TEGEN DESELVE GEHOORSAEMDEN. 19 HET WELK HY BEWYST ALSOO DOOR DE PROPHETEN VOORSEGT TE ZYN,

1 **B**ROEDERS, DE TOEGENEGENTHEYT MYNS HERTEN, ENDE HET GEBEDT DAT [IK] TOT GODT VOOR ISRAËL [DOE,] IS TOT [HARE] SALIGHEYT.

2 WANT IK GEVE HAER GETUYGENISSE, DAT SY EENEN YVER TOT GODT HEBBEN, MAER NIET MET VERSTANT.

3 WANT ALSOO SY DE RECHTVEERDIGHEYT GODTS NIET EN KENNEN, ENDE HARE EYGENE GERECHTIGHEYT SOECKEN OP TE RICHTEN, SOO EN ZYN SY DER RECHTVEERDIGHEYT GODTS NIET ONDERWORPEN.

4 WANT HET EYNDE DER WET IS CHRISTUS, TOT RECHTVEERDIGHEYT EEN YEGELIK DIE GELOOFT.

5 WANT MOSES BESCHRYFT DE RECHTVEERDIGHEYT DIE UYT DE WET IS, [SEGGENDE,] DE MENSCHEN DIE
DE-

DESE DINGEN DOET, SAL DOOR DESELVE LEVEN.

6 MAER DE RECHTVEERDIGHEYT DIE UYT DEN GELOVE IS, SPREEKT ALDUS, EN SEG'T NIET IN UW' HERTE, WIE SAL IN DEN HEMEL OPKLIMMEN? HET SELVE IS CHRISTUM [VAN BOVEN] AFBRENGEN.

7 OF, WIE SAL IN DEN AFGRONT NEDER-DALEN? 'T SELVE IS CHRISTUM UYT DEN DOODEN OP-BRENGEN.

8 MAER WAT SEG'TSE? NA BY U IS HET WOORT IN UWEN MONDE ENDE IN UW' HERTE. DIT IS HET WOORT DES GELOOFS, HET WELK WY PREDIKEN.

9 [NAMELIK] INDIEN GY MET UWEN MONT SULT BELYDEN DEN HEERE JESUM, ENDE MET UW' HERTE GELOVEN, DAT HEM GODT UYT DEN DOODEN OPGEWEKTHEEFT, SOO SULT GY SALIG WORDEN.

10 WANT MET DER HERTEN GELOOFT MEN TER RECHTVEERDIGHEYT, ENDE MET DEN MONDE BELYDT MEN TER SALIGHEYT.

11 WANT DE SCHRIFT SEG'T, EEN YEGELIK DIE IN HEM GELOOFT, DIE EN SAL NIET BESCHAEMT WORDEN.

12 WANT DAER EN IS GEEN ONDERSCHEYT NOCH VAN JODE NOCH VAN GRIEK. WANT EEN SELVE IS HEERE VAN ALLEN, RYK ZYNDE OVER ALLE DIE HEM AEN-ROEPEN.

13 WANT EEN YEGELIK, DIE DEN NAME DES HEEREN SAL AEN-ROEPEN, SAL SALIG WORDEN.

14 HOE SULLEN SY DAN [HEM] AEN-ROEPEN, IN WELCKEN SY NIET GELOOFT EN HEBBEN? ENDE HOE SULLEN SY [IN HEM] GELOVEN, VAN WELCKEN SY NIET GEHOORT EN HEBBEN? ENDE HOE SULLEN SY HOREN, SONDER DIE [HAER] PREDIKE?

15 ENDE HOE SULLEN SY PREDIKEN, INDIEN SY NIET GESONDEN EN WORDEN? GELYCK GESCHREVEN IS, HOE LIEFLIK ZYN DE VOETEN DER GENER DIE VREDE VERKONDIGEN, DER GENE
DIE

CAP. XI. DE SENDT-BRIEF PAULI
DIE HET GOEDE VERKONDIGEN!

16 DOCH SY EN ZYN NIET ALLE DEN EUANGELIO GEHOORSAEM GEWEEST. WANT ESAIAS SEGHT, HEERE WIE HEEFT ONSE PREDIKINGE GELOOFT?

17 SOO IS DAN HET GELOVE UYT HET GEHOOR: ENDE HET GEHOOR DOOR HET WOORT GODTS.

18 MAER IK SEGGE, EN HEBBEN SY HET NIET GEHOORT? JA DOCH HAER GELUYT IS OVER DE GEHEELE AERDE UYTGEGAEN, ENDE HARE WOORDEN TOT DE EYNDEN DER WERELT.

19 MAER IK SEGGE, EN HEEFT ISRAËL HET NIET VERSTAEN? MOSES SEGHT EERST, IK SAL U-LIEDEN TOT JALOERSHEYDT VERWECKEN DOOR [DE GENE DIE] GEEN VOLK [EN ZYN,] DOOR EEN ONVERSTANDIG VOLK SAL IK U TOT TOORNE VERWECKEN.

20 ENDE ESAIAS VERSTOUT HEM, ENDE SEGHT, IK BEN GEVONDEN VAN DE GENE DIE MY NIET EN SOCHTEN: IK BEN OPENBAER GEWORDEN DEN GENEN DIE NA MY NIET EN VRAEGDEN.

21 MAER TEGEN ISRAËL SEGHT HY, DEN GEHEELEN DAG HEBBE IK MYNE HANDEN UYT-GESTREKT TOT EEN ONGEHOORSAEM ENDE TEGENSPREKENDE VOLK.

HET XI. CAPITTEL.

1 D'APOSTEL GESPROKEN HEBBENDE VAN DE VERWERPINGE DER JODEN ENDE VAN DE BEROEPINGE DER HEYDENEN, LEERT VOORDER DAT DESE VERWERPINGE NIET ALGEMEYN EN IS OVER ALLE DE JODEN, HET WELK HY BEWYST MET SYN EYGEN EXEMPEL. 2 ALS OOK UYT DE ONVERANDERLIKHEYT DER VERKIESINGE GODTS: ENDE MET [HET EXEMPEL DER TYDEN VAN ELIAS. 5 DOCH DAT DE GENE DIE UYT HAER BEHouden WORDEN, NIET UYT HARE WERCKEN, MAER UYT GENADE BEHouden WORDEN. 7 ENDE DAT DE ANDERE DOOR HARE HARTNECKIGHEYT VERLOREN GAEN. 8 'T WELK HY UYT DE SCHRIFTURE BEWYST. 11 DAER NA VERMAENT HY DE HEYDENEN, DATSE HAER NIET EN MOETEN VERHEFFEN TEGEN DE JODEN, ALSOO HARE VERWERPINGE EEN OCCASIE IS GEWEEST VAN DER HEYDENEN BEROEPINGE, DOOR WELCKE DE JODEN OOK SULLEN OPGEWEKT WORDEN OM NAE HAER EXEMPEL MEDE TE GELOVEN: DEWYLE SY TOT HET VERBONT BEHOREN. 17 ENDE DE HEYDENEN, EERSE BEROEPEN WIERDEN, DAER VAN VREEMT WAREN: MAER UYT ENCKELE GENADE ZYN BEROEPEN. 19 DERHALVEN DAT DE HEYDENEN WEL MOETEN TOESIEN, DAT SY OOK OM HARE ONGEHOORSAEMHEYT NIET VERWORPEN EN WORDEN. 25 TEN SELVEN EYNDE OPENBAERT HY

HY EENE VERBORGENTHEYT, DAT NA DER HEYDENEN BEKEERINGE, DE JODEN OOK SULLEN BEKEERT WORDEN. 26. HET WELK HY BEVESTIGT UYT DE SCHRIFTURE. 28 ENDE OM DAT GODT HAER OM DER VADEREN WILLE NOCH LIEF HEEFT. 30 SOO DAT DESELVE GODT DIE DE HEYDENEN GENADE GEDAEN HEEFT, HET SELVE OOK AEN DE JODEN SAL WILLEN DOEN. 33 EYNDELIK BESLUYT HY MET EENE VERWONDERING OVER DE GROTE WYSHEYT GODTS IN HET BESTIEREN VAN DER MENSCHEN SALIGHEYT. 36 WELCKER BEGIN, VOORTGANK, ENDE EYNDE HEM ALLEEN TOEGESCHREVEN WORT.

1 **IK** SEGGE DAN, HEEFT GODT SYN VOLK VERSTOOTEN? DAT ZY VERRE: WANT IK BEN OOK EEN ISRAËLYT, UYT DEN ZADE ABRAHAMS, VAN DE STAMME BENJAMIN.

2 GODT EN HEEFT SYN VOLK NIET VERSTOOTEN, HET WELK HY TE VOREN GEKENT HEEFT. OF EN WEET GY NIET WAT DE SCHRIFT SEG'T VAN ELIA? HOE HY GODT AENSPREEKT TEGEN ISRAËL, SEGGENDE,

3 HEERE, SY HEBBEN UWE PROPHETEN GEDOOT, ENDE UWE ALTAREN OMGEWORPEN: ENDE IK BEN ALLEEN OVERGEBLEVEN, ENDE SY SOECKEN MYNE ZIELE.

4 MAER WAT SEG'T TOT HEM DE GODDELICKE ANTWOORDDE? IK HEBBE MY SELVEN [NOCH] SEVEN DUYSENT MANNEN OVERGELATEN, DIE DE KNYE VOOR HET [BEELT] BAAL NIET GEBOGEN EN HEBBEN.

5 ALSOO IS'ER DAN OOK IN DESEN TEGENWOORDIGEN TYDT EEN OVERBLYFSEL GEWORDEN NA DE VERKIESINGE DER GENADE.

6 ENDE INDIEN 'T DOOR GENADE IS, SOO EN IS 'T NIET MEER UYT DE WERCKEN: ANDERSINS EN IS DE GENADE GEEN GENADE MEER. ENDE INDIEN HET IS UYT DE WERCKEN, SOO EN IS 'T GEEN GENADE MEER: ANDERSINS EN IS HET WERK GEEN WERK MEER.

7 WAT DAN? HET GENE ISRAËL SOEKT, DAT EN HEEFT HET NIET VERKREGEN: MAER DE UYTVERKORENE HEBBEN 'T VERKREGEN, ENDE DE ANDERE ZYN VERHARDT GEWORDEN,

8 (GELYK GESCHREVEN IS: GODT
II DEEL. E HEEFT

HEEFT HAER GEGEVEN EENEN GEEST DES DIEPEN SLAEPS : OOGEN OM NIET TE SIEN, ENDE OOREN OM NIET TE HOREN) TOT OP DEN HUYDIGEN DAG.

9 ENDE DAVID SEGT, HARE TAFEL WORDE TOT EEN STRIK, ENDE TOT EENEN VALLE, ENDE TOT EENEN AENSTOOT, ENDE TOT EEN VERGELDINGE VOOR HAER.

10 DAT HARE OOGEN VERDUYSTERT WORDEN, OM NIET TE SIEN: ENDE VERKROMT HAREN RUGGE ALLE TYT.

11 SOO SEGGE IK DAN, HEBBEN SY GESTRUYCKELT, OP DAT SY VALLEN SOUDEN? DAT ZY VERRE: MAER DOOR HAREN VAL [IS] DE SALIGHEYT DEN HEYDENEN [GEWORDEN,] OM HAER TOT JALOERSHEYT TE VERWECKEN.

12 ENDE INDIEN HAREN VAL DE RYKDOM IS DER WERELT, ENDE HARE VERMINDERINGE DE RYKDOM DER HEYDENEN, HOE VEEL TE MEER HARE VOLHEYT?

13 WANT IK SPREKE TOT U HEYDENEN, VOOR SOO VEEL IK DER HEYDENEN APOSTEL BEN, IK MAKE MYNE BEDIENINGE HEERLIK:

14 OF IK EENIGSINS MYN VLEESCH TOT JALOERSHEYT VERWECKEN, ENDE EENIGE UYT HAER BEHOUDEN MOCHTE,

15 WANT INDIEN HARE VERWERPINGE DE VERSOENINGE IS DER WERELDT, WAT SAL DE AENNEMINGE WESSEN, ANDERS DAN HET LEVEN UYT DEN DOODEN?

16 ENDE INDIEN DE EERSTELINGEN HEYLIIG ZYN, SOO IS OOK HET DEEG [HEYLIIG:] ENDE INDIEN DE WORTEL HEYLIIG IS, SOO ZYN OOK DE TACKEN [HEYLIIG.]

17 ENDE SOO EENIGE DER TACKEN AFGEBROKEN ZYN, ENDE GY EEN WILDE OLYF-BOOM ZYNDE IN DER SELVER [PLAETSE] ZYT INGE-ENTET, ENDE DES WORTELS, ENDE DER VETTIGHEYT DES OLYFS-BOOMS MEDE DEELACHTIG ZYT GEWORDEN,

18 SOO EN ROEMT NIET TEGEN DE
TAC-

TACKEN. ENDE INDIEN GY DAERTEGEN ROEMT, GY EN DRAEGT DE WORTEL NIET, MAER DE WORTEL U.

19 GY SULT DAN SEGGEN. DE TACKEN ZYN AFGEBROKEN, OP DAT IK SOUDE INGE-ENTET WORDEN.

20 HET IS WEL:SY ZYN DOOR ONGELOVE AFGEBROKEN, ENDE GY STAET DOOR HET GELOVE. ZYT NIET HOOGGEVOELENDE, MAER VREEST.

21 WANT IS 'T DAT GODT DE NATUERLICKE TACKEN NIET GESPAERT EN HEEFT, [SIET TOE] DATHY OOK MOGELIK U NIET EN SPARE.

22 SIET DAN DE GOEDERTIERENHEYT ENDE DE STRENGIGHEYT GODTS: DE STRENGIGHEYT WEL OVER DE GENE DIE GEVALLEN ZYN, MAER DE GOEDERTIERENHEYT, OVER U, INDIEN GY IN DE GOEDERTIERENHEYT BLYFT: ANDERSINS SULT OOK GY AFGEHOUDEN WORDEN.

23 MAER OOK SY, INDIENSE IN HET ONGELOVE NIET EN BLYVEN, SULLEN INGE-ENTET WORDEN: WANT GODT IS MACHTIG DESELVE WEDER IN TE ENTEN.

24 WANT INDIEN GY AFGEHOUDEN ZYT UYT DEN OLYF-BOOM DIE VAN NATURE WILT WAS, ENDE TEGEN NATURE IN DEN GOEDE OLYF-BOOM INGE-ENTET: HOE VEEL TE MEER SULLEN DESE, DIE NATUERLICKE [TACKEN] ZYN, IN HAREN EYGEN OLYF-BOOM GE-ENTET WORDEN?

25 WANT IK EN WIL NIET, BROEDERS, DAT U DESE VERBORGENTHEYT ONBEKENT ZY, (OP DAT GY NIET WYS EN ZYT BY U SELVEN) DAT DE VERHARDINGE VOOR EEN DEEL OVER ISRAËL GEKOMEN IS, TOT DAT DE VOLHEYT DER HEYDENEN SAL INGEGAEN ZYN.

26 ENDE ALSOO SAL GEHEEL ISRAËL SALIG WORDEN: GELYK GESCHREVEN IS, DE VERLOSSER SAL UYT SION KOMEN ENDE SAL DE GODTLOOSHEDEN AFWENDEN VAN JACOB,

II. DEEL. E 2 ENDE

27 ENDE DIT IS HAER EEN VERBONT VAN MY, ALS IK HARE SONDEN SAL WECH NEMEN.

28 SOO ZYNSY WEL VYANDEN AENGAENDE HET EUANGELIUM, OM UWENT WILLE: MAER AENGAENDE DE VERKIESINGE ZYNSY BEMINDE OM DER VADEREN WILLE:

29 WANT DE GENADE-GIFTEN ENDE DE ROEPINGE GODTS ZYN ONBEROUWELIK.

30 WANT GELYCKERWYS OOK GYLIEDEN EERTYDTS GODE ONGEHOORSAEM GEWEEST ZYT, MAER NU BARMHERTIGHEYT VERKREGEN HEBT DOOR DESER ONGEHOORSAEMHEYT:

31 ALSOO ZYN OOK DESE NU ONGEHOORSAEM GEWEEST, OP DAT OOK SY DOOR UWE BARMHERTIGHEYT SOUDEN BARMHERTIGHEYT VERKRYGEN.

32 WANT GODT HEEFTSE ALLE ONDER DE ONGEHOORSAEMHEYT BESLOTEN, OP DAT HYSE ALLE SOUDE BARMHERTIG ZYN.

33 O DIEPTE DES RYKDOMS BEYDE DER WYSHEYT ENDE DER KENNISSE GODTS! HOE ONDOORSOECKELIK ZYN SYNE OORDEELLEN, ENDE ONNASPEURLIK SYNE WEGEN!

34 WANT WIE HEEFT DEN SIN DES HEEREN GEKENT? OF WIE IS SYN RAETS-MAN GEWEEST?

35 OF WIE HEEFT HEM EERST GE-GEVEN, ENDE HET SAL HEM WEDER VERGOLDEN WORDEN?

36 WANT UYT HEM, ENDE DOOR HEM, ENDE TOT HEM ZYN ALLE DINGEN. HEM [ZY] DE HEERLIKHEYT IN DER EEUWIGHEYT. AMEN!

HET XIJ. CAPITTEL.

I D' APOSTEL DUS VERRE IN DE VOORGAENDE CAPITTLEN VERHANDELT HEBBENDE DE VOORNAEMSTE LEER STUCKEN DER CHRISTELICKE RELIGIE, BEGINT NU, VOLGENS SYNE GEBRUYKELICKE ORDEN IN MEEST ALLE SYNE BRIEVEN, HET DEEL DESES BRIEFS, 'T WELK BESTAET IN VERMANINGEN TOT EEN GODTSALIG CHRISTEN LEVEN, WAER VAN D'EERSTE IS, DAT WY ONS SELVEN GODE OP-OFFEREN, ENDE DER WERELT NIET GELYK EN WORDEN. 3 DAER NA VERMAENT HY ERNSTELIK ENDE IN HET BYSONDER DE GENE DIE IN DE GEMEYNTEN OPENBARE DIENSTEN ENDE BYSONDERE GAVEN

VEN HADDEN, DATSE HAER OP HARE DIENSTEN OFTE GAVEN NIET EN VERHOVEERDIGEN, MAER DESELVE TOT DE MEESTE STICHTINGE DER GEMEYNTE GETROUWELIJK BEDIENEN ENDE BESTEDEN. 6 SOO DE LEERAERS DES WOORTS, 8 ALS DE OUDERLINGEN ENDE DIAKENEN. 9 VOEGT DAER BY VERSCHEYDENE VERMANINGEN TOT ALLERLEY CHRISTELYCKE DEUGDEN, ALS OPRECHTE BROEDERLICHE LIEFDE, 11 VYERIGEN YVER TOT GODTS EERE, 12 LYDTSAEMHEYT, BIDDEN, HOPE, 13 MEDEDEELSAEMHEYT, 14 SACHTMOEDIGHEYT, 15 MEDELYDEN, 16 EENDRACHTIGHEYT, NEDRIGHEYT, 17 VERDRAEGSAEMHEYT, 18 VREEDSAEMHEYT, 19 AFLEGGINGE VAN WRAEGGIERIGHEYT, 20 LIEFDE DER VYANDEN, 21 ENDE STANTVASTIGHEYT IN HET GOEDE.

1 IK BIDDE U DAN, BROEDERS, DOOR DE ONTFERMINGEN GODTS, DAT GY UWE LIGHAMEN STELT TOT EEN LEVENDE, HEYLIGE, [ENDE] GODDE WELBEHAGELICHE OFFERHANDE, [WELCKE IS] UWEN REDELICKEN GODTS-DIENST.

2 ENDE EN WORT DESER WERELT NIET GELYKFORMIG, MAER WORT VERANDERT DOOR DE VERNIEUWINGE UWES GEMOETS, OP DAT GY MEUGT BEPROEVEN, WELCKE DE GOEDE ENDE WELBEHAGENDE, ENDE VOLMAEKTE WILLE GODTS ZY.

3 WANT DOOR DE GENADE DIE MY GEGEVEN IS, SEGGE IK EENEN YEGELICKEN DIE ONDER U IS, DAT HY NIET WYS EN ZY BOVEN HET GENE MEN BEHOORT WYS TE ZYN: MAER DAT HY WYS ZY TOT MATIGHEYT, GELYK ALS GODT EENEN YEGELICKEN DE MATE DES GELOOFS GEDEELT HEEFT.

4 WANT GELYK WY IN EEN LIGHAEM VELE LEDEN HEBBEN, ENDE DE LEDEN ALLE NIET DESELVE WERCKINGE EN HEBBEN:

5 ALSOO ZYN WY VELE EEN LIGHAEM IN CHRISTO, MAER ELK EEN ZYN WY MALKANDERS LEDEN.

6 HEBBENDE NU VERSCHEYDENE GAVEN, NA DE GENADE, DIE ONS GEGEVEN IS,

7 [SOO LAET ONS DIE GAVEN BESTEDEN,] HET ZY PROPHEETIE, NA DE MATE DES GELOOFS: HET ZY BEDIENINGE, IN HET BEDIENEN: HET ZY DIE LEERT, IN HET LEEREN:

8 HET ZY DIE VERMAENT, IN HET

VERMANEN: DIE UYT-DEELT, IN EEN-
VOUDIGHEYT: DIE EEN VOORSTANDER
IS, IN NEERSTIGHEYT: DIE BARMHER-
TIGHEYT DOET, IN BLYMOEDIGHEYT.

9 DE LIEFDE ZY ONGEVEYNST.
HEBT EENEN AFKEER VAN HET BOSE,
ENDE HANGT HET GOEDE AEN.

10 HEBT MALKANDEREN HERTELIK
LIEF MET BROEDERLICHE LIEFDE. MET
EERE D'EEN DEN ANDEREN VOOR-
GAENDE.

11 ZYT NIET TRAEG IN HET BE-
NEERSTIGEN. ZYT VYERIG VAN GEES-
TE. DIENT DEN HEERE.

12 VERBLYDT U IN DE HOPE. ZYT
GEDULDIG IN DE VERDRUCKINGE. VOL-
HERDET IN DEN GEBEDE.

13 DEELT MEDE TOT DE BEHOEF-
TEN DER HEYLIGE. TRACHT NA HER-
BERGSAEMHEYT.

14 ZEGENTSE DIE U VERVOLGEN:
ZEGENT ENDE EN VERVLOEKT NIET.

15 VERBLYDT U MET DEN BLYDEN:
ENDE WEENT MET DEN WEENENDEN.

16 WEEST EENS GESINT ONDER
MALKANDEREN. EN TRACHT NIET NA
DE HOGE DINGEN, MAER VOEGT U TOT
DE NEDRIGE. EN ZYT NIET WYS BY
U SELVEN.

17 VERGELDET NIEMANT QUAET
VOOR QUAET. BESORGT HET GENE EER-
LIK IS VOOR ALLE MENSCHEN.

18 INDIEN HET MOGELIK IS, SOO
VEEL IN U IS, HOUDT VREDE MET AL-
LE MENSCHEN.

19 EN WREEKT U SELVEN NIET,
BEMINDE: MAER GEEFT DEN TOORNE
PLAETSE. WANT DAER IS GESCHRE-
VEN, MY [KOMT] DE WRAKE [TOE:]
IK SAL 'T VERGELDEN, SEGHT DE HEE-
RE.

20 INDIEN DAN UWEN VYANT HON-
GERT, SOO SPYSIGT HEM: INDIEN HEM
DORST, SOO GEEFT HEM TE DRINCKEN.
WANT DAT DOENDE SULT GY KOLEN
VYERS OP SYN HOOFT HOPEN.

21 EN WORT VAN HET QUAET NIET
OVERWONNEN, MAER OVERWINT HET
QUAET DOOR HET GOET. HET

HET XIII. CAPITTEL.

1 D' APOSTEL VERMAENT VOORDERS DE GELOVIGE HAER DEN OVERHEDEN MET SCHULDIGE GEHOORSAEMHEYT TE ONDERWERPEN, DEWYLE HARE BEROEPINGE VAN GODT IS, ENDE DIE SULKS NIET EN DOEN, DAER MEDE HAER SELVEN STRAFFEN OVER DEN HALS HALEN, ENDE HARE CONSCIENTIEN QUETSEN. 6 ENDE GEBIET VOLGENS DIEN HAER OOK TOL ENDE SCHATTINGE TE BETALEN, ENDE ALLE EERBIEDINGE TE BEWYSEN. 8 DAER NA VERMAENT HY HAER TOT OEFFENINGEN DER BROEDERLICHE LIEFDE, MET EEN VERHAEL VAN DE GEBODE DER TWEEDE TAFEL DES WETS. 11 EYNDELIK VERMAENT HY HAER, ALSOO DE NACHT DER ONWETENHEYT VOORBY IS, ENDE HET LICHT DES EUANGELIUMS HAER IS VERSCHENEN, DATSE HAER WACHTEN VAN DRONKENSCHAP, HOERERIE, HAET, TWIST, ENDE DIERGELYCKE SONDEN, ENDE NA DE DEUGDEN DAER TEGEN STRYDENDE TRACHTEN. 14 ENDE TOT DIEN EYNDE DEN HEERE CHRISTUM AENTRECKEN, AF-LEGGENDE DE VERSORGINGE DES VLEESCH TOT LUSTEN.

1 **A** LLE ZIELE ZY DEN MACHTEN OVER [HAER] GESTELT ONDERWORPEN. WANT DAER EN IS GEEN MACHT DAN VAN GODT: ENDE DE MACHTEN DIE DAER ZYN, DIE ZYN VAN GODT GEORDINEERT.

2 ALSOO DAT DIE HEM TEGEN DE MACHT STELT, DE ORDINANTIE GODTS WEDERSTAET: ENDE DIESE WEDERSTAEN, SULLEN OVER HAER SELVEN EEN OORDEEL HALEN.

3 WANT DE OVERSTE EN ZYN NIET [TOT] EEN VREESE DEN GOEDEN WERCKEN, MAER DEN QUADEN. WILT GY NU DE MACHT NIET VREESEN? DOET HET GOEDE, ENDE GY SULT LOF VAN HAER HEBBEN.

4 WANT SY IS GODTS DIENARESSE, U TEN GOEDE. MAER INDIEN GY QUAET DOET, SOO VREEST: WANT SY EN DRAEGT HET SWEERT, NIET TE VERGEEFS. WANT SY IS GODTS DIENARESSE, EEN WREEKSTER TOT STRAF FE DEN GENEN DIE QUAET DOET.

5 DAEROM IS HET NODIG ONDERWORPEN TE ZYN, NIET ALLEENLIK OM DER STRAFFE, MAER OOK OM DER CONSCIENTIE WILLE.

6 WANT DAEROM BETAELT GY OOK SCHATTINGE: WANT SY DIENAERS GODTS ZYN IN DIT SELVE GEDUERIGLIK BESIG ZYNDE.

Soe

7 SOO GEEFT DAN EEN YEGELIK DAT GY SCHULDIG ZYT: SCHATTINGE, DIEN GY DE SCHATTINGE: TOL, DIEN GY DEN TOL: VREESE, DIEN GY DE VREESE: EERE, DIEN GY DE EERE [SCHULDIG ZYT.]

8 EN ZYT NIEMANT YET SCHULDIG, DAN MALKANDEREN LIEF TE HEBBEN. WANT DIE DEN ANDEREN LIEF HEEFT, DIE HEEFT DE WET VERVULT.

9 WANT DIT, GY EN SULT GEEN OVERSPEL DOEN, GY EN SULT NIET DOODEN, GY EN SULT NIET STELEN, GY EN SULT GEEN VALSCHE GETUYGENISSE GEVEN, GY EN SULT NIET BEGEEREN, ENDE SOO DAER EENIG ANDER GEBODT IS, WORT IN DIT WOORT ALS IN EEN HOOFT-SOMME BEGREPEN, [NAMELIK] IN DIT, GY SULT UWEN NAESTEN LIEF HEBBEN GELYK U SELVEN.

10 DE LIEFDE EN DOET DEN NAESTEN GEEN QUAET. SOO IS DAN DE LIEFDE DE VERVULLINGE DER WET.

11 ENDE DIT [SEGGE IK TE MEER] DEWYLE WY DE GELEGENTHEYT DES TYDTS WETEN, DAT HET DE URE IS, DAT WY NU UYT DEN SLAEP OPWAKEN: WANT DE SALIGHEYT IS ONS NU NAERDER, DAN DOE WY [EERST] GELOOFT HEBBEN.

12 DE NAGHT IS VOORBY GEGAEN, ENDE DE DAG IS NABY GEKOMEN. LAET ONS DAN AF-LEGGEN DE WERCKEN DER DUYSTERNISSE, ENDE AENDOEN DE WAPENEN DES LICHTS.

13 LAET ONS ALS IN DEN DAG, EERLIK WANDELEN: NIET IN BRASSERYEN ENDE DRONCKENSCHAPPEN, NIET IN SLAEP-KAMEREN ENDE ONTUCHTIGHEDEN, NIET IN TWIST EN NYDIGHEYT:

14 MAER DOET AEN DEN HEERE JESUM CHRISTUM, ENDE EN VERSORGT HET VLEESCH NIET TOT BEGEERLIKHEDEN.

HET XIIIJ. CAPITTEL.

1 D'APOSTEL LEERT NU VOORDERS, HOE DE GELO-
VIGE HAER DRAGEN MOETEN TEGEN DE SWACKE, DIE
DE LEERE VAN DE VRYHEYT DER CHRISTENEN, VOOR-
NAMELIK AENGAENDE HET ONDERSCHEYT VAN SPYSE
ENDE DAGEN, NOCH NIET WEL EN VERSTONDEN, NA-
MELIK, DATSE DE SWACKE MOETEN AEN-NEMEN, EN-
DE MET HAER DAEROM NIET TWISTEN, ENDE DAT DE
SWACKE DE ANDERE NIET EN MOETEN VEROORDEELEN.
5 DAT BEYDE SWACKE ENDE STERCKE EENERLEY EYN-
DE MOETEN VOOR HEBBEN, OM GODT DAER MEDE TE
DIENEN. 7 ALSOO WY IN LEVEN ENDE STERVEN ALTYT
SCHULDIG ZYN SYNE EERE TE VORDEREN. 7 GELYK
OOK CHRISTUS DAEROM GESTORVEN ENDE OPGESTAEN
IS, OP DAT WY HEM, ALS ONSEN HEERE ENDE RECH-
TER, SOUDEN REKENSCHAP GEVEN VAN AL ONS DOEN.
13 DAT DAN DE STERCKE TOESIEN DATSE GENEN AEN-
STOOT EN GEVEN DEN SWACKEN. 14 DAT NU HET ON-
DERSCHEYT DER SPYSEN ENDE DAGEN WEL OPHOUT,
MAER DAT DESE VRYHEYT NIET EN MOET GEBRUYKT
WORDEN TOT DROEFHEYT ENDE VERSWACKINGE VAN
ANDERE, VOOR WELCKE CHRISTUS OOK GESTORVEN IS.
17 NADEMAEL DE CHRISTELICKE RELIGIE NIET EN BE-
STAET IN ETEN OFTE DRINCKEN. DAT MEN IN DESEN
ALTYT MOET TRACHTEN NA VREDE. 20 ENDE LIEVER
NIET ETEN OFTE DRINCKEN HET GENE DEN SWACKEN
SOUDE ERGEREN. 22 ENDE VOORTS IN DESEN AENBEY-
DE ZYDEN NIET DOEN MET EEN TWYFFELENDE CON-
SCIENTIE, ALSOO SULKS SONDE IS.

1 **D**EN GENEN NU DIE SWAK IS IN
T GELOVE NEEMT AEN, [MAER]
NIET TOT TWISTINGE T'SAMEN-SPRE-
KINGEN.

2 DE EENE GELOOFT WEL DAT MEN
ALLES ETEN MACH, MAER DIE SWAK IS
EET MOES-KRUYDEN.

3 DIE DAER EET EN VERACHTTE HEM
NIET DIE NIET EN EET: ENDE DIE NIET
EN EET, EN OORDEELE HEM NIET DIE
DAER EET: WANT GODT HEEFT HEM
AENGENOMEN.

4 WIE ZYT GY DIE EENES ANDEREN
HUYS-KNECHT OORDEELT? HY STAET,
OFTE HY VALT SYNEN EYGEN HEERE:
DOCH HY SAL VAST GESTELT WORDEN:
WANT GODT IS MACHTIG HEM VAST TE
STELLEN.

5 D'EEN ACHT WEL DEN [EENEN]
DAG BOVEN DEN [ANDEREN] DAG:
MAER DE ANDERE ACHT ALLE DE DA-
GEN [GELYK.] EEN YEGELYK ZY IN SYN
EYGEN GEMOET TEN VOLLEN VERSE-
KERT.

6 DIE DEN DAG WAER-NEEMT, DIE
NEEMT [HEM] WAER DEN HEERE: EN-
DE DIEDEN DAG NIET WAER EN NEEMT:
DIE NEEMT [HEM] NIET WAER DEN
II DEEL. F HEE-

HEERE. DIE DAER EET, DIE EET [SULKS] DEN HEERE, WANT HY DANKT GODT: ENDE DIE NIET EN EET, DIE EET [SULKS] DEN HEERE NIET, ENDE HY DANKT GODT.

7 WANT NIEMANT VAN ONS EN LEEFT HEMSELVEN, ENDE NIEMANT EN STERFT HEMSELVEN.

8 WANT HET ZY DAT WY LEVEN, WY LEVEN DEN HEERE: HET ZY DAT WY STERVEN, WY STERVEN DEN HEERE. HET ZY DAN DAT WY LEVEN, HET ZY DAT WY STERVEN, WY ZYN DES HEEREN.

9 WANT DAER TOE IS CHRISTUS OOK GESTORVEN, ENDE OPGESTAEN, ENDE WEDER LEVENDIG GEWORDEN, OP DAT HY BEYDE OVER DOODE ENDE LEVENDE HEERSCHEN SOUDE.

10 MAER GY, WAT OORDEELT GY UWEN BROEDER? OF OOK GY, WAT VERACHT GY UWEN BROEDER? WANT WY SULLEN ALLE VOOR DEN RECHTERSTOEL CHRISTI GESTELT WORDEN.

11 WANT DAER IS GESCHREVEN, IK LEVE SEGTE DE HEERE: VOOR MY SAL ALLE KNYE BUYGEN: ENDE ALLE TONGE SAL GODT BELYDEN.

12 SOO DAN EEN YEGELIK VAN ONS SAL VOOR HEM SELVEN GODE REECKENSCHAP GEVEN.

13 LAET ONS DAN MALKANDEREN NIET MEER OORDEELEN: MAER OORDEELT DIT LIEVER, NAMELIK DAT GY DEN BROEDER GENEN AENSTOOT OFTE ERGERNISSE EN GEEFT.

14 IK WEET ENDE BEN VERSEECKERT IN DEN HEERE JESU, DAT GEEN DING ONREYN EN IS IN HEM SELVEN: DAN DIE ACHT YET ONREYN TE ZYN, DIEN IS 'T ONREYN.

15 MAER INDIEN UWE BROEDER OM DER SPYSE WILLE BEDROEFT WORDT, SOO EN WANDELT GY NIET MEER NA LIEFDE. EN VERDERFT DIEN NIET MET UWE SPYSE, VOOR WELCKEN CHRISTUS GESTORVEN IS.

16 DAT DAN UW GOET NIET GE-LASTERT EN WORDE.

WANT

17 WANT HET KONINGRYCKE GODTS EN IS NIET SPYSE EN DRANK, MAER RECHTVEERDIGHEYT, ENDE VREDE, ENDE BLYDTSCHAP DOOR DEN HEYLIGEN GEEST.

18 WANT DIE CHRISTO IN DESE DINGEN DIENT, IS GODE WELBEHAEGLIK, ENDE AENGENAEM DEN MENSCHEN.

19 SOO DAN LAET ONS NAJAGEN 'T GENE TOT DEN VREDE, ENDE 'T GENE TOT DE STICHTINGE ONDER MALKANDEREN [DIENT.]

20 EN VERBREEKT HET WERK GODTS NIET OM DER SPYSE WILLE. ALLE DINGEN ZYN WEL REYN, MAER HET IS QUAET DEN MENSCHEN DIE MET AENSTOOT EET.

21 HET IS GOEDT GEEN VLEESCH TE ETEN NOCH WYN TE DRINCKEN, NOCH [YET] WAER AEN UW' BROEDER HEM STOOT, OFTE GE-ERGERT WORDT, OFTE [WAER IN] HY SWAK IS.

22 HEBT GY GELOVE? HEBT [DAT] BY U SELVEN VOOR GODT. SALIG IS HY DIE HEMSELVEN NIET EN OORDEELT IN 'T GENE DAT HY VOOR GOETHOUDT.

23 MAER DIE TWYFFELT, INDIEN HY EET IS VEROORDEELT OM DAT HY NIET UYT DEN GELOVE [EN EET:] ENDE AL WAT UYT DEN GELOVE NIET EN IS, DAT IS SONDE.

HET XV. CAPITTEL.

1 D' APOSTEL VERMAENT VOORDERS DE STERCKE, DATSE HAER VOEGEN NA DE SWAKHEYDT HARER BROEDEREN. 3 DOOR 'T EXEMPEL CHRISTI, DIE NIET EN HEEFT HEMSELVEN GESOCHT, MAER ONS VOORDEEL, 'T WELK HY UYT DE SCHRIFTEN DES OUDEN TESTAMENTS BEVESTIGT, DIE OOK TOT ONSEN TROOST GESCHREVEN ZYN. 5 ENDE DATSE MET EENDRACHTIGER HERTEN GODE ENDE DEN HEERE CHRISTO DIENEN. 7 VERKLAERT BREEDER HET EXEMPEL CHRISTI, HOE HY GEDIENT HEEFT, SOO DEN JODEN, 9 ALS OOK DEN HEYDENEN, 'T WELK HY OOK UYT DE SELVE SCHRIFTEN BEWYST. 13 DAER BY VOEGENDE EENEN WENSCH, DATSE IN ALLE CHRISTELICKE DEUGDEN ENDE KENNISSE MOGEN TOENEMEN. 14 DAER NA BEGINT HY TE BESLUYTEN DESEN SENDTBRIEF, ONTSCHULDIGENDE SYNE VRYHEYT IN 'T SCHRYVEN. 17 ENDE VERHALENDE HOE KRACHTELIK GODT SYNEN DIENST GESEGENT HEEFT, ENDE HOE GETROUWELIK HY DEN SELVEN BEDIENT HEEFT. 22 BELOOFT DAT HY TOT ROMEN, IN 'T REYSEN NA SPANGIEN, KOMEN SAL. 25 ENDE GEEFT TE KENNEN, DAT HY EERST NA JERUSALEM MOESTE REYSEN, OM DAER TE BRENGEN DE AELMOESSEN DER GEMEYNTEN VAN MACEDONIEN ENDE ACHAJEN. 30 VER-

SOEKT VAN HAER DATSE VOOR HEM ENDE SYNEN DIENST
WILLEN BIDDEN. 33 ENDE WENSCHT HAER ALLES
GOEDTS VAN GODT.

I **M**AER WY DIE STERK ZYN, ZYN
SCHULDIG DE SWAKHEDEN DER
ONSTERCKE TE DRAGEN, ENDE NIET
ONS SELVEN TE BEHAGEN.

2 DAT DAN EEN YEGELIK VAN ONS
[SYNEN] NAESTEN BEHAGE TEN GOE-
DE, TOT STICHTINGE.

3 WANT OOK CHRISTUS EN HEEFT
HEMSELVEN NIET BEHAEGT, MAER, GE-
LYK GESCHREVEN IS, DE SMADINGEN
DER GENE DIE U SMADEN, ZYN OP MY
GEVALLEN.

4 WANT AL WAT TE VOREN GE-
SCHREVEN IS, DAT IS TOT ONSER LEE-
RINGE TE VOREN GESCHREVEN: OP DAT
WY DOOR LYDSAEMHEYT ENDE VER-
TROOSTINGE DER SCHRIFTEN HOPE
HEBBEN SOUDEN.

5 DOCH DE GODT DER LYDSAEM-
HEYDT ENDE DER VERTROOSTINGE GE-
VE U DAT GY EENS GESINT ZYT ONDER
MALKANDEREN NA CHRISTUM JESUM.

6 OP DAT GY EENDRACHTELIK MET
EENEN MONDE MEUGT VERHEERLIC-
KEN DEN GODT ENDE VADER ONSES
HEEREN JESU CHRISTI.

7 DAEROM NEEMT MALKANDEREN
AEN, GELYK OOK CHRISTUS ONS AEN-
GENOMEN HEEFT TOT DE HEERLIKHEYT
GODTS.

8 ENDE IK SEGGE, DAT JESUS CHRIS-
TUS EEN DIENAER GEWORDEN IS DER
BESNYDENISSE VAN WEGEN DE WAER-
HEYT GODTS, OP DAT HY BEVESTIGEN
SOUDE DE BELOFTENISSEN DER VADE-
REN:

9 ENDE DE HEYDENEN GODT VAN
WEGEN DE BARMHERTIGHEYT SOUDEN
VERHEERLICKEN: GELYK GESCHREVEN
IS, DAEROM SAL IK U BELYDEN ONDER
DE HEYDENEN, ENDE UWEN NAME
LOF SINGEN.

10 ENDE WEDEROM SEGTHY; WEEST
VROLIK GY HEYDENEN MET SYNEN
VOLCKE.

11 ENDE WEDEROM, LOOFT DEN
HEE-

HEERE ALLE GY HEYDENEN, ENDE
PRYST HEM ALLE GY VOLCKEN.

12 ENDE WEDEROM SEGHT ESAIAS,
DAER SAL ZYN DE WORTEL JESSE, EN-
DE DIE OP STAET OM OVER DE HEYDE-
NEN TE GEBIEDEN: OP HEM SULLEN DE
HEYDENEN HOPEN.

13 DE GODT NU DER HOPE VER-
VULLE U-LIEDEN MET ALLE BLYDSCHAP
ENDE VREDE IN 'T GELOVEN, OP DAT
GY OVERVLOEDIG MEUGT ZYN IN DE
HOPE, DOOR DE KRACHT DES HEYLI-
GEN GEESTS.

14 DOCH MYNE BROEDERS, OOK IK
SELVE BEN VERSEKERT VAN U, DAT GY
OOK SELVE VOL ZYT VAN GOETHEYT,
VERVULT MET ALLE KENNISSE, MACH-
TIG OM OOK MALKANDEREN TE VERMA-
NEN.

15 MAER IK HEBBE U EENSDEELS TE
STOUTELICKER GESCHREVEN, BROE-
DERS, U ALS WEDEROM [DIT] IN-
DACHTIG MAKENDE, OM DE GENADE
DIE MY VAN GODT GEGEVEN IS:

16 OP DAT IK EEN DIENAER JESU
CHRISTI ZY ONDER DE HEYDENEN,
HET EUANGELIUM GODTS BEDIENEN-
DE, OP DAT DE OFFERHANDEN DER
HEYDENEN AENGENAEM WORDE, GE-
HEYLIGT DOOR DEN HEYLIGEN GEEST.

17 SOO HEBBE IK DAN ROEM IN
CHRISTO JESU IN DIE DINGEN DIE
GODT AENGAEN.

18 WANT IK EN SOUDE NIET DUR-
VEN YET SEGGEN, HET WELCKE CHRIS-
TUS DOOR MY NIET GEWROCHT EN
HEEFT, TOT GEHOORSAEMHEYT DER
HEYDENEN, MET WOORDEN ENDE
WERCKEN,

19 DOOR KRACHT VAN TEECKENEN
ENDE WONDERHEDEN, [ENDE] DOOR
DE KRACHT DES GEESTS GODTS: SOO
DAT IK VAN JERUSALEM AEN, ENDE
RONTOMME, TOT ILLYRICUM TOE HET
EUANGELIUM CHRISTI VERVULT HEB-
BE.

20 ENDE ALSOO SEER BEGEERIG GE-
WEEST BEN OM HET EUANGELIUM TE
VERKONDIGEN, NIET DAER CHRISTUS

CAP. XV. DE SENDT-BRIEF PAULI
GENOEMT WAS, OP DAT IK NIET OPEEN
ANDERS FONDAMENT EN SOUDE BOU-
WEN:

21 MAER GELYK GESCHREVEN IS,
DEN WELCKEN VAN HEM NIET EN WAS
BOODSCHAFT, DIE SULLEN 'T SIEN: EN-
DE DEWELCKE HET NIET GEHOORT EN
HEBBEN, DIE SULLEN 'T VERSTAEN.

22 WAEROM IK OOK MENIGMAEL
VERHINDERT GEWEEST BEN TOT U TE
KOMEN.

23 MAER NU GEEN PLAETSE MEER
HEBBENDE IN DESE GEWESTEN, ENDE
VAN OVER VELE JAREN GROOT VER-
LANGEN HEBBENDE OM TOT U TE KO-
MEN,

24 SOO WANNEER IK NA SPANGIEN
REYSE, SOO SAL IK TOT U KOMEN: WANT
IK HOPE IN 'T DOOR-REYSEN U TE SIEN,
ENDE VAN U DERWAERTS GELYDT TE
WORDEN: ALS IK EERST VAN U-LIEDER
[TEGENWOORDIGHEYT] EENS-DEELS
VERZADIGT SAL ZYN.

25 MAER NU REYSE IK NA JERUSA-
LEM, DIENENDE DEN HEYLIGEN.

26 WANT HET HEEFT [DIEN VAN]
MACEDONIEN ENDE ACHAJEN GOET
GEDACHT EEN GEMEYNE HANTREY-
KINGE TE DOEN AEN D'ARME ONDER
DE HEYLIGE DIE TE JERUSALEM ZYN.

27 WANT HET HEEFT HAER [SOO]
GOET GEDACHT: OOK ZYN SY HAER
SCHULDENAERS. WANT INDIEN DE
HEYDENEN HARER GEESTELICKE [GOE-
DEREN] DEELACHTIG ZYN GEWORDEN,
SOO ZYN SY OOK SCHULDIG HAER VAN
LIGHAMELICKE [GOEDEREN] TE DIE-
NEN.

28 ALS IK DAN DIT VOLBRACHT,
ENDE HAER DESE VRUCHT VERSEGELT
SAL HEBBEN, SOO SAL IK DOOR U-LIEDER
[STADT] NA SPANGIEN AF-KOMEN.

29 ENDE IK WEET DAT IK TOT U
KOMENDE, MET VOLLEN ZEGEN DES
EUANGELIUMS CHRISTI KOMEN SAL.

30 ENDE IK BIDDE U, BROEDERS,
DOOR ONSEN HEERE JESUM CHRISTUM,
ENDE DOOR DE LIEFDE DES GEESTS,
DAT GY MET MY STRYDET IN DE GEBE-

DEN

DEN TOT GODT VOOR MY.

31 OP DAT IK MACH BEVRYT WORDEN VAN DE ONGEHOORSAME IN JUDEA, ENDE DAT DESE MYNEN DIENST, DIEN [IK] AEN JERUSALEM [DOE,] AENGENAEM ZY DEN HEYLIGEN :

32 OP DAT IK MET BLYTSCHAP, DOOR DEN WILLE GODTS, TOT U MACH KOMEN, ENDE MET U VERQUIKT WORDEN.

33 ENDE DE GODT DES VREDES ZY MET U ALLEN. AMEN.

HET XVI. CAPITTEL.

I D' APOSTEL RECOMMANDEERT PHEBEN AEN DE GEMEYNTE VAN ROMEN. 3 ENDE GROET MET NAMEN EENIGE VAN DE BYSONDERSTE BROEDERS ENDE SUSTERS IN DE SELVE GEMEYNTE, PRYSENDE HARE GODT-SALIGHEYT. 17 VERMAENT DE ROMEYNEN DATSE HAER WACHTEN VOOR DE AENRICHTERS VAN TWEEDRACHT ENDE ERGERNISSEN, ENDE DATSE WYS ZYN IN 'T GOEDE. 20 BELOVENDE DAT GODT DEN SATAN ONDER HARE VOETEN SAL-VERTREDEN. 21 GROET DE GEMEYNTE VAN WEGEN EENIGE BROEDERS DIE BY HEM WAREN. 24 ENDE EYNDELIK BESLUYT HY DESEN SENDT-BRIEF MET EENEN WENSCH, ENDE LOF-PRYSINGE GODTS OVER DE OVERVLOEDIGE OPENBARINGE DES EUANGELIUMS.

1 ENDE IK BEVELE U PHEBEN ONSE SUSTER, DIE EEN DIENARESSE IS DER GEMEYNTE DIETE CENCHREEN IS.

2 OP DAT GY HAER ONTFANGT IN DEN HEERE, GELYK HET DEN HEYLIGEN BETAEMT, ENDE HAER BYSTAET IN WAT SAKE SY U SOUDE MOGEN VAN DOEN HEBBEN. WANT SY IS EEN VORSTANSTER GEWEEST VAN VELEN, OOK VAN MY SELVE.

3 GROET PRISCILLAM ENDE AQUILAM, MYNE MEDE-WERCKERS IN CHRISTO JESU:

4 DIE VOOR MYN LEVEN HAREN HALS GESTELT HEBBEN: DEN WELKEN NIET ALLEEN IK DANCKE, MAER OOK ALLE DE GEMEYNTEN DER HEYDENEN:

5 [GROET] OOK DE GEMEYNTE IN HAREN HUYSE. GROET Epenetum MYNEN BEMINDEN, DIE DE EERSTELING IS VAN ACHAJEN IN CHRISTO.

6 GROET MARIAM, DIE VEEL VOOR ONS GEARBEYT HEEFT.

7 GROET ANDRONICUM ENDE JUNIAN, MYNE MAGEN, ENDE MYNE ME-

MEDE-GEVANGENEN , WELCKE VER-
MAERT ZYN ONDER DE APOSTELN ,
DIE OOK VOOR MY IN CHRISTO GEWEEST
ZYN.

8 GROET AMPLIAM MYNEN BEMIN-
DEN IN DEN HEERE.

9 GROET URBANUM ONSE MEDE-
ARBEYDER IN CHRISTO , ENDE STA-
CHYN MYNEN BEMINDEN.

10 GROET APELLEM , DIE BEPROEFT
IS IN CHRISTO. GROETSE DIE VAN A-
RISTOBULI [HUYS-GESIN ZYN.]

11 GROET HERODIONEM , DIE VAN
MYN MAEGSCHAP IS. GROETSE DIE
VAN NARCISSI [HUYS-GESIN ZYN ,] DE
GENE [NAMELIK] DIE IN DEN HEERE
ZYN.

12 GROET TRYPHENAM ENDE TRY-
PHOSAM , [VROUWEN] DIE IN DEN
HEERE ARBEYDEN. GROET PERSIDEM
DE BEMINDE [SUSTER ,] DIE VEEL GE-
ARBEYDT HEEFT IN DEN HEERE.

13 GROET RUFUM DEN UYTVERKO-
REN IN DEN HEERE , ENDE SYNE MOE-
DER ENDE DE MYNE.

14 GROET ASYNCRITUM , PHLEGON-
TEM , HERMAN , PATROBAM , HER-
MEN , ENDE DE BROEDERS DIE MET
HAER ZYN.

15 GROET PHILOGUM ENDE JULI-
AN , NEREUM , ENDE SYNE SUSTER ,
ENDE OLYMPAM , ENDE ALLE DE HEY-
LIGE , DIE MET HAER-LIEDEN ZYN.

16 GROET MALKANDEREN MET EE-
NEN HEYLIGEN KUS. DE GEMEYN-
TEN CHRISTI , GROETEN U-LIEDEN.

17 ENDE IK BIDDE U , BROEDERS ,
NEEMT ACHT OP DE GENE DIE TWEE-
DRACHT ENDE ERGERNISSEN AEN-
RECHTEN TEGEN DE LEERE , DIE GY
[VAN ONS] GELEERT HEBT : ENDE
WYKT AF VAN DESELVE.

18 WANT DE SULCKE EN DIENEN
ONSEN HEERE JESU CHRISTO NIET ,
MAER HAREN BUYK : ENDE VERLEYDEN
DOOR SCHOON-SPREKEN ENDE PRYSEN
DE HERTEN DER EENVOUDIGE.

19 WANT UWE GEHOORSAEMHEYT
IS TOT [KENNISSE VAN] ALLE GEKO-
MEN.

MEN. IK VERBLYDE MY DAN UWENT HALVEN: ENDE IK WIL DAT GY WYS ZYT IN 'T GOEDE, DOCH ONNOSEL IN 'T QUADE.

20 ENDE DE GODT DES VREDES SAL DEN SATAN HAEST ONDER UWE VOETEN VERPLETTEREN. DE GENADE ONSES HEEREN JESU CHRISTI ZY MET U-LIEDEN. AMEN.

21 U GROETEN TIMOTHEUS MYN MEDE-ARBEYDER, ENDE LUCIUS, ENDE JASON, ENDE SOSIPATER MYNE BLOET-VERWANTEN.

22 IK TERTIUS, DIE DEN BRIEF GESCHREVEN HEBBE, GROETE U IN DEN HEERE.

23 U GROET GAJUS MYN ENDE DER GEHEELER GEMEYNTE HUYSWEERT. U GROET ERASTUS DE RENT-MEESTER DER STADT, ENDE DE BROEDER QUARTUS.

24 DE GENADE ONSES HEEREN JESU CHRISTI ZY MET U ALLEN. AMEN.

25 HEM NU DIE MACHTIG IS U TE BEVESTIGEN, NA MYN EUANGELIUM, ENDE DE PREDIKINGE JESU CHRISTI, NA DE OPENBARINGE DER VERBOR-GENTHEYT, DIE [VAN] DE TYDEN DER EEUWEN VERSWEGEN IS GEWEEST:

26 MAER NU GEOPENBAERT IS, ENDE DOOR DE PROPHETISCHE SCHRIFTEN, NA HET BEVEL DES EEUWIGEN GODTS, TOT GEHOORSAEMHEYT DES GELOOFS, ONDER ALLE DE HEYDENEN BEKENT IS GEMAEKT:

27 DEN [SELVEN] ALLEEN WYSEN GODT [ZY] DOOR JESUM CHRISTUM DE HEERLIKHEYT IN DER EEUWIGHEYT. AMEN.

[DE SENDT-BRIEF] AEN DEN ROMEYNEN [IS] GESCHREVEN VAN CORINTHEN, [GESONDEN] DOOR PHEBEN, DE DIENARESSE DER GEMEYNTE DIE TE CENCHREEN IS.

EYNDE DES SENDT-BRIEFS PAULI
AEN DEN ROMEYNEN.

DE EERSTE
SENDT-BRIEF
DES APOSTELS
P A U L I
AEN DIE VAN
CORINTHEN.

HET EERSTE CAPITTEL.

IN DE INLEYDINGE, DIE TOT HET 10 VERS DUERT, STELT DEN APOSTEL VOOR AEN SYNEN NAEM, ALS SCHRYVER DESES BRIEFS, ENDE DEN NAME DER GENE DAER HY AEN SCHRYFT, MET DE GEWOONLICHE APOSTOLISCHE GROETE. 4 DANKT VOORDER GODT VOOR DE WELDADEN DIE HY DESE GEMEYNTE ALREEDS HADDE BEWESSEN. 8 ENDE VERSEKERSE VAN CHRISTI TROUWE, IN 't VOLVOEKEN VAN SYN BEGONNEN WERK. 10 KOMT DAER NA TOT DE SAKE SELVE, ENDE VERKLAERT HOE HY VERSTAEN HEEFT DATTER VERDEELTHEYT ONDER HAER WAS, ENDE DAT D'EENE SEYDE, IK BEN PAULI, ENDE DE ANDER, IK BEN CEPHE, ETC. 13 BERISPTSE DAER OVER MET VERSCHEYDENE REDENEN, ENDE TOONT DAT SY TOT EEN TEECKEN VAN EENIGHEYT IN CHRISTI. NAME ALLEEN ZYN GEDOOPT GEWEEST. 18 HANDELT DAER NA TEGEN DE GENE, DIE OP DE WERELTSCHEN WELSPREKENTHEYT ROEMDEN, ENDE VERKLAERT DAT GODT DAER DOOR ONDER HAER NIET KRACHTIG EN WAS GEWEEST, MAER DOOR DE EENVOUDIGHEYT DER PREDICATIE VAN DEN GERRUYSTEN CHRISTUS. 26 ENDE DAT DESE KRACHT HAER GEOPENBAERT HADDE IN DE BEKEERINGE NIET VEELER WYSE ENDE MACTIGE ONDER HAER, MAER DER GERINGE ENDE ONWYSE NA DE WERELT. 29 OP DAT SY NIET IN HAER SELVEN EN SOUDEN ROEMEN, MAER ALLEEN IN CHRISTO, IN WELCKEN SY ALLES HADDEN TER SALIGHEYT NODIG.

I **P**AULUS EEN GEROEPEN APOSTEL JESU CHRISTI, DOOR DEN WILLE GODTS, ENDE SOSTHENES DE BROEDER,

2 AEN DE GEMEYNTE GODTS DIE TE CORINTHEN IS, DEN GEHEYLIGDEN IN CRISTO JESU, DEN GEROEPENEN HEYLIGEN MET ALLE DIE DEN NAME ONSES HEEREN JESU CHRISTI AENROEPEN IN ALLE PLAETSE, BEYDE HARES ENDE ONSES [HEEREN.]

3 GENADE ZY U ENDE VREDE VAN GODT ONSEN VADER, ENDE DEN HEERE JESU CHRISTO.

4 IK DANCKE MYNEN GODT ALLE TYDT OVER U, VAN WEGEN DE GENADE GODTS, DIE U GEGEVEN IS IN CHRISTO JESU. DAT

5 DAT GY IN ALLES ZYT RYCKE GEWORDEN IN HEM, IN ALLE REDEN ENDE ALLE KENNISSE :

6 GELYK HET GETUYGENISSE CHRISTI BEVESTIGT IS ONDER U.

7 ALSOO DAT HET U AEN GEEN GAVE EN ONTBREEKT, VERWACHTENDE DE OPENBARINGE ONSES HEEREN JESU CHRISTI.

8 WELCKE [GODT] U OOK SAL BEVESTIGEN TOT DEN EYNDE TOE, [OM] ONSTRAFFELIK [TE ZYN] IN DEN DAG ONSES HEERE JESU CHRISTI.

9 GODT IS GETROUW, DOOR WELCKEN GY GEROEPEN ZYT TOT DE GEMEYNSCHAP SYNS SOONS JESU CHRISTI ONSES HEEREN.

10 MAER IK BIDDE U, BROEDERS, DOOR DEN NAME ONSES HEEREN JESU CHRISTI, DAT GY ALLE HET SELVE SPREEKT, ENDE [DAT] ONDER U GEENE SCHEURINGEN EN ZYN, MAER [DAT] GY TE SAMEN GEVOEGT ZYT IN EENEN SELVEN SIN, ENDE IN EEN SELVE GEVOELEN.

11 WANT MY IS VAN U BEKENT GEMAEKT, MYNE BROEDERS, DOOR DIE VAN CHLOËS [HUYS-GESIN ZYN] DATTER TWISTEN ONDER U ZYN.

12 ENDE DIT SEGGE IK, DAT EEN YEGELIK VAN U SEGT, IK BEN PAULI, ENDE IK APOLLO, ENDE IK CEPHE, ENDE IK CHRISTI.

13 IS CHRISTUS GEDEELT? IS PAULUS VOOR U GEKRUYST? OF ZYT GY IN PAULI NAME GEDOOPT?

14 IK DANCKE GODT, DAT IK NIEMANT VAN U-LIEDEN GEDOOPT EN HEBBE, DAN CRISPUM ENDE GAJUM :

15 OP DAT NIET YEMANT EN SEGGE, DAT IK IN MYNEN NAME GEDOOPT HEBBE.

16 DOCH IK HEBBE OOK HET HUYS-GESIN VAN STEPHANAS GEDOOPT: VOORTS EN WEET IK NIET OF IK YEMANT ANDERS GEDOOPT HEBBE.

17 WANT CHRISTUS EN HEEFT MY NIET GESONDEN OM TE DOPEN, MAER

OM HET EUANGELIUM TE VERKONDIGEN: NIET MET WYSHEYT VAN WOORDEN, OP DAT HET KRUYCE CHRISTI NIET VERYDELT EN WORDE.

18 WANT HET WOORT DES KRUYCES IS WEL DEN GENEN DIE VERLOREN GAEN, DWAESHEYT: MAER ONSDIE BEHOUDEN WORDEN, IS 'T EEN KRACHT GODTS.

19 WANT DAER IS GESCHREVEN, IK SAL DE WYSHEYDT DER WYSE DOEN VERGAEN, ENDE HET VERSTANT DER VERSTANDIGE SAL IK TE NIETE MAKEN.

20 WAER IS DE WYSE? WAER IS DE SCHRIFT-GELEERDE? WAER IS DE ONDERSOEKER DESER EEUWE? EN HEEFT GODT DE WYSHEYT DESER WERELT NIET DWAES GEMAEKT?

21 WANT NADEMAEL IN DE WYSHEYT GODTS DE WERELT GODT NIET EN HEEFT GEKENT DOOR DE WYSHEYT, SOO HEEFT HET GODE BEHAEGT DOOR DE DWAESHEYT DER PREDIKINGE SALIG TE MAKEN DIE GELOVEN:

22 OVERMITS DE JODEN EEN TEECKEN BEGEEREN, ENDE DE GRIECKEN WYSHEYT SOECKEN:

23 DOCH WY PREDIKEN CHRISTUM DEN GEKRUYCIGDEN, DEN JODEN WEL EEN ERGERNISSE, ENDE DEN GRIECKEN EENE DWAESHEYT:

24 MAER HAER DIE GEROEPEN ZYN, BEYDE JODEN ENDE GRIECKEN, [PREDIKEN WY] CHRISTUM DE KRACHT GODTS, ENDE DE WYSHEYT GODTS.

25 WANT HET DWASE GODTS IS WYSER DAN DE MENSCHEN: ENDE HET SWACKE GODTS IS STERCKER DAN DE MENSCHEN.

26 WANT GY SIET UWE ROEPINGE, BROEDERS, DAT [GY] NIET VELE WYSE [EN ZYT] NA DEN VLEESCHE, NIET VELE MACHTIGE, NIET VELE EDELE.

27 MAER HET DWASE DER WERELT HEEFT GODT UYT-VERKOREN OP DAT HY DE WYSE BESCHAMEN SOUDE: ENDE HET SWACKE DER WERELT HEEFT GODT

GODT UYT-VERKOREN OP DAT HY 'T
STERCKE SOUDE BESCHAMEN.

28 ENDE HET ONEDELE DER WE-
RELDT, ENDE HET VERACHTTE, HEEFT
GODT UYT-VERKOREN, ENDE 'T GENE
NIET EN IS, OP DAT HY 'T GENE [YET]
IS TE NIETE SOUDE MAKEN.

29 OP DAT GEEN VLEESCH EN SOU-
DE ROEMEN VOOR HEM.

30 MAER UYTHEM ZYT GY IN CHRIS-
TO JESU, DIE ONS GEWORDEN IS
WYSHEYT VAN GODE, ENDE RECHT-
VEERDIGHEYT, ENDE HEYLIGMAKIN-
GE, ENDE VERLOSSINGE.

31 OP DAT [HET ZY,] GELYK GE-
SCHREVEN IS, DIE ROEMT, ROEME IN
DEN HEERE.

HET IJ. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL BEWYST MET SYN EXEMPEL, HOE
HET EUANGELIUM CHRISTI MOET VOORGESTELT WOR-
DEN, NAMELIK NIET MET MENSCHELICKE WYSHEYT
OFTE WELSPREKENTHEYT, MAER IN EENVOUDIGHEYT,
ENDE GEESTELICKE KRACHT. 6 VERKLAERT VOOR-
DERS WAT VOOR HEMELSCH WYSHEYT DAAR IN IS
BEGREPEN. 10 ENDE HOE DIE DOOR GODTS GEEST,
ENDE NIET DOOR MENSCHELIK VERNUFT GEOPENBAERT
IS. 13 VERHAELT WEDEROM MET WAT WOORDEN DIE
MOET WORDEN UYT-GESPROKEN. 14 ENDE HOE DIE
NIET VAN DEN NATUERLICKEN, MAER VAN DEN GEES-
TELICK MENSCHEN WORT ONDERSCHeyDEN ENDE GE-
OORDEELT.

I ENDE IK, BROEDERS, ALS IK TOT
U GEKOMEN BEN, EN BEN NIET
GEKOMEN MET UYTNEMENTHEYT VAN
WOORDEN, OFTE VAN WYSHEYT, U
VERKONDIGENDE HET GETUYGENISSE
GODTS.

2 WANT IK EN HEBBE NIET VOOR-
GENOMEN YET TE WETEN ONDER U,
DAN JESUM CHRISTUM, ENDE DIEN GE-
KRUycIGET.

3 ENDE IK WAS BY U-LIEDEN IN
SWAKHEYT, ENDE IN VREESE, ENDE
IN VELE BEEVINGE.

4 ENDE MYNE REDEN, ENDE MYNE
PREDIKINGE EN WAS NIET IN BEWEGE-
LICHE WOORDEN DER MENSCHELICKE
WYSHEYT, MAER IN BETOONINGE DES
GEESTS ENDE DER KRACHT.

5 OP DAT UW' GELOVE NIET EN
SOUDE ZYN IN WYSHEYT DER MEN-

CAP. II. DE I. SENDT-BRIEF PAULI
SCHEN, MAER IN DE KRACHT GODTS.

6 ENDE WY SPREKEN WYSHEYT ONDER DE VOLMAEKTE: DOCH EENE WYSHEYT NIET DESER WERELT, NOCH DER OVERSTE DESER WERELT, DIE TE NIETE WORDEN:

7 MAER WY SPREKEN DE WYSHEYT GODTS [BESTAENDE] IN VERBORGENTHEYT, DIE BEDEKT WAS, WELKE GODT TE VOREN VERORDINEERT HEEFT TOT ONSER HEERLIKHEYT EER DE WERELT WAS.

8 WELCKE NIEMANT VAN DE OVERSTE DESER WERELT GEKENT EN HEEFT. WANT INDIEN SYSE GEKENT HADDEN, SOO EN SOUDEN SY DEN HEERE DER HEERLIKHEYT NIET GEKRUYST HEBBEN.

9 MAER GELYK GESCHREVEN IS, HET GENE DE OOGEN NIET EN HEEFT GESIEN, ENDE DE OORE NIET EN HEEFT GEHOORT, ENDE IN 'T HERTE DES MENSCHEN NIET EN IS OPGEKLOMMEN, HET GENE GODT BEREYT HEEFT DIEN DIE HEM LIEF HEBBEN.

10 DOCH GODT HEEFT [HET] ONS GEOPENBAERT DOOR SYNEN GEEST. WANT DE GEEST ONDERSOEKT ALLE DINGEN, OOK DE DIEPTEN GODTS.

11 WANT WIE VAN DE MENSCHEN WEET HET GENE DES MENSCHEN IS, DAN DE GEEST DES MENSCHEN DIE IN HEM IS: ALSOO EN WEET OOK NIEMANT 'T GENE GODTS IS, DAN DE GEEST GODTS.

12 DOCH WY EN HEBBEN NIET ONTFANGEN DEN GEEST DER WERELT, MAER DEN GEEST DIE UYT GODT IS: OP DAT WY SOUDEN WETEN DE DINGEN, DIE ONS VAN GODT GESCHONCKEN ZYN.

13 DEWELCKE WY OOK SPREKEN, NIET MET WOORDEN, DIE DE MENSCHELICKE WYSHEYT LEERT, MAER MET [WOORDEN] DIE DE HEYLIGE GEEST LEERT, GEESTELICKE DINGEN MET GEESTELICKE T'SAMENVOEGENDE.

14 MAER DE NATUERLICKE MENSCHEN

SCHEN EN BEGRYPT NIET DE DINGEN DIE DES GEESTS GODTS ZYN. WANT SY ZYN HEM DWAESHEYT, ENDE HY EN KANSE NIET VERSTAEN, OM DATSE GEESTELIK ONDERSCHEYDEN WORDEN.

15 DOCH DE GEESTELICKE [MENSCHEN] ONDERSCHEYT WEL ALLE DINGEN, MAER HY SELVE EN WORT VAN NIEMANT ONDERSCHEYDEN.

16 WANT WIE HEEFT DEN SIN DES HEEREN GEKENT, DIE HEM SOUDE ONDERRICHTEN? MAER WY HEBBEN DEN SIN CHRISTI.

HET IIJ. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL GEEFT NOCH ANDERE REDENEN, WAEROM HY HET EUANGELIUM IN ALLE EENVOUDIGHEYT ONDER HAER HEEFT GEPREDIKT, NAMELIK OM HARE KINTSHEYT IN DE KENNISSE, ENDE VLEESCHELIKHEYT IN HARE ONEENIGHEDEN. 5 VERKLAERT VOORDERS IN WAT AENSIEN DE LEERAERS MOETEN ZYN, ENDE HOE DE LOF VAN HAER WERK NIET HAER DIE PLANTEN, ENDE NAT MAKEN, MAER GODE DIE DEN WASDOM GEEFT, MOET TOEGESCHREVEN WORDEN. 10 DAT HAER AMPT IS OP CHRISTUM HET FONDAMENT, NIET HOY, STROO, ENDE STOPPELEN, MAER GOUT, SILVER, ENDE KOSTELICKE GESTEENTEN TE BOUWEN. 13 ENDE DAT ELKS WERK DOOR VYER SAL BEPROEFT WORDEN, ENDE SY DAN LOON NA BEVINDINGE SULLEN ONTFANGEN. 16 DAT DE TEMPTEL GODTS DOOR ONEENIGHEDEN NIET EN MOET GESCHONDEN WORDEN. 18 DEWYLE DE WYSHYET DER MENSCHEN DWAESHEYT IS VOOR GODT, 21 DAT DAN NIEMANT OP MENSCHEN EN MOET ROEMEN, DEWYLE WY CHRISTI ZYN.

1 ENDE IK, BROEDERS, EN KONDE TOT U NIET SPREKEN ALS TOT GEESTELICKE, MAER ALS TOT VLEESCHELICKE, ALS TOT JONGE KINDEREN IN CHRISTO.

2 IK HEBBE U MET MELK GEVOEDT, ENDE NIET MET [VASTE] SPYSE: WANT GY EN VERMOCHTET [DOE] NOCH NIET: JA GY EN VERMOGET OOK NU NOCH NIET.

3 WANT GY ZYT NOCH VLEESCHELIK. WANT DEWYLE ONDER U NYDT IS, ENDE TWIST, ENDE TWEEDRACHT, EN ZYT GY NIET VLEESCHELIK, ENDE [EN] WANDELT [GY NIET] NA DEN MENSCHEN?

4 WANT ALS D'EEN SEGHT, IK BEN PAULI, ENDE EEN ANDER, IK [BEN] APOLLO, EN ZYT GY NIET VLEESCHELIK?

WIE

5 WIE IS DAN PAULUS? ENDE WIE IS APOLLOS? ANDERS DAN DIENAERS, DOOR WELCKE GY GELOOFT HEBT, ENDE [DAT] GELYK DE HEERE EENEN YEGELICKEN GEGEVEN HEEFT.

6 IK HEBBE GEPLANT, APOLLOS HEEFT NAT GEMAEKT: MAER GODT HEEFT DEN WASDOM GEGEVEN.

7 SOO EN IS DAN, NOCH HY DIE PLANT YET, NOCH HY DIE NAT MAEKT: MAER GODT DIE DEN WASDOM GEEFT.

8 ENDE DIE PLANT, ENDE DIE NAT MAEKT ZYN EEN: MAER EEN YEGELIK SAL SYNEN LOON ONTFANGEN NA SYNEN ARBEYT.

9 WANT WY ZYN GODTS MEDE-ARBEYDERS: GODTS ACKER-WERK, GODTS GEBOUW ZYT GY.

10 NA DE GENADE GODTS, DIE MY GEGEVEN IS, HEBBE IK ALS EEN WYS BOUW-MEESTER HET FONDAMENT GELEGT: ENDE EEN ANDER BOUWT DAER OP. MAER EEN YEGELIK SIE TOE HOE HY DAER OP BOUWET.

11 WANT NIEMANT EN KAN EEN ANDER FONDAMENT LEGGEN DAN HET GEENE GELEGT IS, HET WELK IS JESUS CHRISTUS.

12 ENDE INDIEN YEMANT OP DIT FONDAMENT BOUWT, GOUT, SILVER, KOSTELICKE STEENEN, HOUT, HOY, STOPPELEN.

13 EEN YEGELIKS WERK SAL OPENBAER WORDEN: WANT DE DAG SAL HET VERKLAREN: DEWYLE HET DOOR VYER ONDEKT WORT: ENDE HOEDANIG EEN YEGELIKS WERK IS SAL HET VYER BEPROEVEN.

14 SOO YEMANTS WERK BLYFT, DAT HY DAER OP GEBOUWT HEEFT, DIE SAL LOON ONTFANGEN.

15 SOO YEMANTS WERK SAL VERBRANT WORDEN, DIE SAL SCHADE LYDEN: MAER SELVE SAL HY BEHOUDEN WORDEN, DOCH ALSOO ALS DOOR VYER.

16 EN WEET GY NIET DAT GY GODTS TEMPEL ZYT, ENDE DE GEEST GODTS

GODTS IN U-LIEDEN. WOONT?

17 SOO YEMANT DEN TEMPEL GODTS SCHENDET, DIEN SAL GODT SCHENDEN: WANT DE TEMPEL GODTS IS HEYLIG, WELCKEN GY ZYT.

18 NIEMANT EN BEDRIEGE HEM SELVEN: SOO YEMANT ONDER U DUNKT DAT HY WYS IS IN DESE WERELT, DIE WORDE DWAES, OP DAT HY WYS MAG WORDEN.

19 WANT DE WYSHEYT DESER WERELT IS DWAESHEYT BY GODT. WANT DAER IS GESCHREVEN, HY VATTET DE WYSE IN HARE ARGLISTIGHEYT.

20 ENDE WEDEROM, DE HEERE KENT DE OVERLEGGINGEN DER WYSE DATSE YDEL ZYN.

21 NIEMANT DAN EN ROEME OP MENSCHEN: WANT ALLES IS HET UWE.

22 HET ZY PAULUS, HET ZY APOLLOS, HET ZY CEPHAS, HET ZY DE WERELT, HET ZY LEVEN, HET ZY DOOT, HET ZY TEGENWOORDIGE, HET ZY TOEKOMENDE DINGEN: SY ZYN ALLE UWE:

23 DOCH GY ZYT CHRISTI, ENDE CHRISTUS IS GODTS.

HET IV. CAPITTEL.

I D' APOSTEL LEERT WAER VOOR DE DIENAERS DER GEMEYNTE MOETEN WORDEN GEHOUDEN, ENDE WAT VAN HAER GE-EYSCHT WORT. 3 ACHT WEYNIG HET OORDEEL DER MENSCHEN, ENDE TOONT MET SYN EXEMPEL DAT SY VOORNAMELIK VOOR GODT REECKENSCHAP SULLEN GEVEN VAN HARE BEDIENINGE. 6 VERMAENT NIET ALLEEN DE LEERAERS, MAER OOK ALLE GELOVIGE TOT EEN MATIG GEVOELEN VAN HAER SELVEN. 7 ALSOO NIET SY HAER SELVEN, MAER GODT DOOR SYNE GAVEN HAER ONDERSCHEYT. 8 STELT EEN ONDERSCHEYT TUSSEN HET GROOT GEVOELEN, DAT SY VAN HAER SELVEN HADDEN, ENDE DEN NEDRIGEN ENDE ELENDIGEN STAET DER LAETSTE APOSTELN IN DESE WERELT. 14 OP DAT SY DOOR DESE VERGELYCKINGE OOK EEN MINDER GEVOELEN VAN HAER SELVEN SOUDEN HEBBEN. 17 VERKLAERT DAT HY OOK TIMOTHEUM TOT DIEN EYNDE TOT HAER SONT. 18 BERISPT WEDEROM HARE OPGEBLASENTHEYT, ENDE DRYGTSE MET SYNE KOMSTE. 20 OP DAT SY IN TYDTS HET QUAET UYT HAER SOUDE WEEREN, ENDE DE ROEDE ONTGAEN.

I **A**L SOO HOUDE ONS EEN [YEDER] MENSCH, ALS DIENAERS CHRISTI, ENDE UYT-DEELERS DER VERBOR GENTHEDEN GODTS.

2 ENDE VOORDERS WORT IN DE UYT-
II DEEL. H DEELERS

CAP. IV. DE I. SENDT-BRIEF PAULI
DEELERS VER-EYSCHT, DAT ELCK GE-
TROUW BEVONDEN WERDE.

3 DOCH MY IS VOOR HET MINSTE
DAT IK VAN U-LIEDEN GEOORDEELT
WORDE, OFTE VAN EEN MENSCHELIK
OORDEEL: JA IK EN OORDEELE OOK
MY SELVEN NIET:

4 WANT IK EN BEN MY SELVEN GEENS
DINGS BEWUST: DOCH IK EN BEN DAER
DOOR NIET GERECHTVEERDIGT: MAER
DIE MY OORDEELT, IS DE HEERE.

5 SOO DAN EN OORDEELT NIETS
VOOR DEN TYDT, TOT DAT DE HEERE
SAL GEKOMEN ZYN, WELCKE OOK IN
'T LICHT SAL BRENGEN 'T GENE IN DE
DUYSTERNISSE VERBORGEN IS, ENDE
OPENBAREN DE RAETSLAGEN DER HER-
TEN: ENDE ALS DAN SAL EEN YEGELIK
LOF HEBBEN VAN GODE.

6 ENDE DESE DINGEN, BROEDERS,
HEBBE IK OP MY SELVEN ENDE APOLLO
BY GELYCKENISSE GEPAST, OM UWENT
WILLE: OP DAT GY AEN ONS SOUDT
LEEREN NIET TE GEVOELEN BOVEN HET
GENE GESCHREVEN IS, DAT GY NIET, DE
EENE OM EENS ANDERS WILLE, OPGE-
BLASEN EN WORDET TEGEN DEN AN-
DEREN.

7 WANT WIE ONDERSCHEYT U? EN-
DE WAT HEBT GY DAT GY NIET EN
HEBT ONTFANGEN? ENDE SOO GY 'T
OOK ONTFANGEN HEBT, WAT ROEMT
GY ALS OF GY 'T NIET ONTFANGEN
EN HADT?

8 ALREDE ZYT GY VERZADIGT, AL-
REDE ZYT GY RYK GEWORDEN, SON-
DER ONS HEBT GY GEHEERSCHT: ENDE
OCH OF GY HEERSCHEDET! OP DAT OOK
WY MET U HEERSCHEN MOCHTEN.

9 WANT IK ACHE DAT GODT ONS,
DIE DE LAETSTE APOSTELN ZYN, TEN
TOONE HEEFT GESTELT ALS TOT DER
DOODT VERWESEN, WANT WY ZYN
EEN SCHOUSPEL GEWORDEN DE WE-
RELDT, ENDE DEN ENGELN, ENDE
DEN MENSCHEN.

10 WY [ZYN] DWASE OM CHRISTI
WILLE, MAER GY ZYT WYSE IN CHRIS-
TO:

TO: WY ZYN SWACKE; MAER GY STERC-
KE: GY ZYT HEERLICHE, MAER WY
VERACHTE.

11 TOT OP DESE TEGENWOORDIGE
URE LYDEN WY HONGER, ENDE LY-
DEN WY DORST, ENDE ZYN NAEKT,
ENDE WORDEN MET VUYSTEN, GESLA-
GEN, ENDE EN HEBBEN GEEN VASTE
WOON-PLAETSE:

12 ENDE ARBEYDEN: WERCKENDE
MET ONSE EYGENE HANDEN: WY WOR-
DEN GESCHOLDEN, ENDE WY ZEGENEN:
WY WORDEN VERVOLGT, ENDE WY VER-
DRAGEN:

13 WY WORDEN GELASTERT, EN-
DE WY BIDDEN: WY ZYN GEWORDEN
ALS UYT-VAEGSELS DER WERELT,
[ENDE] ALLER AF-SCHRAPSEL TOT NU
TOE.

14 IK EN SCHRYVE DESE DINGEN
NIET OM U TE BESCHAMEN, MAER ALS
MYNE LIEVE KINDEREN VERMANE IK
[U.]

15 WANT AL HADDET GY TIEN DUY-
SENT LEER-MEESTERS IN CHRISTO, SOO
[EN HEBT GY] DOCH NIET VELE VA-
DERS: WANT IN CHRISTO JESU HEBBE
IK U DOOR HET EUANGELIUM GETEELT.

16 SOO VERMANE IK U DAN, ZYT
MYNE NAVOLGERS.

17 DAEROM HEBBE IK TIMOTHEUM
TOT U GESONDEN, DIE MYNE LIEVE EN-
DE GETROUWE SONE IS IN DEN HEERE,
WELCKE U SAL INDACHTIG MAKEN MY-
NE WEGEN DIE IN CHRISTO ZYN, GE-
LYCKERWYS IK ALOMME IN ALLE GE-
MEYNTEN LEERE.

18 DOCH SOMMIGE ZYN OPGEBLA-
SEN, ALS OF IK TOT U-LIEDEN NIET KO-
MEN EN SOUDE.

19 MAER IK SAL HAEST TOT U KO-
MEN, SOO DE HEERE WIL, ENDE IK SAL
[DAN] VERSTAEN NIET DE WOORDEN
DER GENE DIE OPGEBLASEN ZYN, MAER
DE KRACHT.

20 WANT HET KONINGRYCKE GODTS
EN IS NIET [GELEGEN] IN WOORDEN,
MAER IN KRACHT.

21. WAT WILT GY? SAL IK MET DE ROEDE TOT U KOMEN, OFTE IN LIEFDE ENDE [IN] DEN GEEST DER SACHTMOEDIGHEYT.

HET V. CAPITTEL.

1 DE APOSTEL KOMT VOORDER ENDE BEWYST UYT DE GEBREKEN, DIE IN HARE GEMEYNTE NOCH WAREN, DAT DE CORINTHEREN MEER OORSAKE HADDEN VAN HAER TE VERNEDEREN, DAN VAN TE ROEMEN ENDE HAER TE VERHEFFEN, ENDE VOOR EERST VAN WEGEN HET DULDEN VAN BLOEDT-SCHANDE ONDER HAER. 2 VERMAENT HAER ERNSTELIK, DAT SY DIEN, DIE SULKS BEGING, UYT HET MIDDEN VAN HAER SOUDEN WEEREN, ENDE DEN SATAN OVERGEVEN. 6 BRENGT DAER TOE VERSCHEYDENE REDENEN VOORT, INSONDERHEYT GENOMEN BY GELYCKENISSE VAN EENEN SUERDEESSEM, WELCKE IN HET HOUDEN VAN 'T PASCHA IN 'T OUDE TESTAMENT MOESTE UYT-GESUYVERT WORDEN. 9 ONDERRECHT HAER DAER NA BREEDER TEGEN HOEDANIGE MENSCHEN DESE KERKEN-TUCHT MOET WORDEN GEOEFFENT. 11 NAMELIK, TEGEN DE GENE, DIE BROEDERS GENAEMT WORDEN, ENDE DIERGELYCKE ERGERNISSEN GAVEN. 12 LATENDE DE GENE DIE BUYTEN DE GEMEYNTE WAREN, GODTS OORDEEL BEVOLEN.

1 **M**EN HOORT GANTSCHELIK [DAT-TER] HOERERYE ONDER U [IS,] ENDE SOODANIGE HOERERYE DIE OOK ONDER DE HEYDENEN NIET GENAEMT EN WORT, ALSOO DATTER EEN SYNS VADERS HUYS-VROUWE HEEFT.

2 ENDE ZYT GY [NOCH] OPGEBLASEN, ENDE EN HEBT NIET VEEL MEER LEET GEDRAGEN, OP DAT HY UYT HET MIDDEN VAN U WECH-GEDAEN WORDE, DIE DESE DAET BEGAEN HEEFT?

3 DOCH IK, ALS WEL MET DEN LIGHAME AFWESENDE, MAER TEGENWOORDIG ZYNDE MET DEN GEEST, HEBBE ALREEDE, ALS [OF IK] TEGENWOORDIG [WARE,] DEN GENEN DIE DAT ALSOO BEDREVEN HEEFT, BESLOTEN,

4 IN DEN NAME ONSES HEEREN JESU CHRISTI, ALS GY-LIEDEN ENDE MYNEN GEEST [TE SAMEN] VERGADERT SULLEN ZYN, MET DE KRACHT ONSES HEEREN JESU CHRISTI,

5 DEN SULCKEN OVER TE GEVEN DEN SATAN, TOT VERDERF DES VLEESCHS, OP DAT DE GEEST BEHOUDEN MACH WORDEN, IN DEN DAG DES HEEREN JESU.

6 UWEN ROEM EN IS NIET GOET.
EN

EN WEET GY NIET DAT EEN WEYNIG
SUERDEESSEMS HET GEHEELE DEEG
SUER MAEKT?

7 SUYVERT DAN DEN OUDEN SUER-
DEESSEM UYT, OP DAT GY EEN NIEUW
DEEG ZYN MEUGT, GELYK GY ONGE-
SUERT ZYT. WANT OOK ONS' PASCHA
IS VOOR ONS GESLACHTET, [NAME-
LIK] CHRISTUS.

8 SOO DAN LAET ONS FEEST HOUDEN,
NIET IN DEN OUDEN SUER-DEESSEM,
NOCH IN DEN SUER-DEESSEM DER
QUAETHEYT ENDE DER BOOSHEYT,
MAER IN DE ONGESUERDE [BROODEN]
DER OPRECHTIGHEYT ENDE DER WAER-
HEYT.

9 IK HEBBE U GESCHREVEN IN DEN
BRIEF, DAT GY U NIET EN SOUDET
VERMENGEN MET DEN HOEREERDERS:

10 DOCH NIET GEHELIK MET DEN
HOEREERDERS DESER WERELT, OFTE
MET DEN GIERIGAERTS, OFTE MET
DEN ROVERS, OFTE MET DEN AF-GO-
DEN-DIENAERS: WANT ANDERS SOUDT
GY MOETEN UYT DE WERELT GAEN.

11 MAER NU HEBBE IK U GESCHRE-
VEN, DAT GY U NIET EN SULT VERMEN-
GEN, [NAMELIK] INDIEN YEMANT EEN
BROEDER GENAEMT ZYNDE, EEN HOE-
REERDER IS, OFTE EEN GIERIGAERT,
OFTE EEN AF-GODEN-DIENAER, OFTE
EEN LASTERAER, OFTE EEN DRON-
KAERT, OFTE EEN ROOVER: DAT GY
MET SOODANIGEN EENEN OOK NIET EN
SULT ETEN.

12 WANT WAT HEBBE IK OOK DIE
BUYTEN ZYN TE OORDEELEN? OOR-
DEELT GY-LIEDEN NIET DIE BINNEN
ZYN?

13 MAER DIE BUYTEN ZYN OORDEELT
GODT. ENDE DOET GY DESEN BOSEN
UYT U-LIEDEN WECH.

HET VI. CAPITTEL.

1 D' APOSTEL BESTRAFT HIER NOCH EENIGE GEBREE-
KEN ONDER DE CORINTHEREN WAER VAN HET EERSTE
IS, DAT SY DE GESCHILLEN DIE ONDER HAER WAREN,
OVER WERELTSCHEN SAKEN, NIET LIEVER ONDER MAL-
KANDEREN IN 'T VRIENDELIKE AF EN DEDEN, DAN DAT

SY DIE BRACHTEN VOOR ONGELOVIGE OVERHEDEN. 2 BEWYST DAT SULKS DEN GELOVIGEN NIET BETAMELIK EN WAS, OVERMITS SY DE WERELT ENDE DE ENGELN SULLEN OORDELEN. 7 WYST DAER NA AEN DEN OORSPRONK WAER UYT SOODANIGE GESCHILLEN RESEN, NAMELIK UYT GEBREK VAN LIEFDE, VERDRAEGSAEMHEYT, ENDE RECHTVEERDIGHEYT. 9 BETUYGT DAT DE ONRECHTVEERDIGE ENDE ANDERE ERGELIKE MENSCHEN HET RYCKE DER HEMELN NIET EN SULLEN BE-ERVEN. 11 ENDE DAT VOOR HAER ONBEHOORLIK WAS, DAT SY DESELVE NOCH VOORTAEN SOUDEN GELYK ZYN, OM DAT SY DOOR DEN GEEST GODTS VAN DE HEERSCHAPPYE SULCKER SONDEN WAREN VERLOST. 12 BESTRAFT NOCH EEN ANDER GEBREK IN HAER BESTAENDE IN HET MIS-BRUYK VAN SPYSEN ENDE ANDEREN SAKEN DEN BUYK AENGAENDE, MAER VOORNAMELIK DE HOERERYE. 15 BEWYST DAER NA MET VELE REDENEN HOE ONBETAMELIK DIE IS VOOR DE CHRISTENEN. 19 WELCKER LIGHAMEN SYN TEMPELEN DES HEYLIGEN GEESTS, DIE DIERE GEKOCHT ZYN, ENDE DIE GODT IN LIGHAEM ENDE GEEST MOETEN VERHEERLICKEN.

I **D**ERF YEMANT VAN U-LIEDEN DIE EEN SAKE HEEFT TEGEN EEN ANDER, TE RECHTE GAEN VOOR DE ONRECHTVEERDIGE, ENDE NIET VOOR DE HEYLIGE?

2 EN WEET GY NIET DAT DE HEYLIGE DE WERELT OORDEELEN SULLEN? ENDE INDIEN DOOR U DE WERELT GEORDEELT WORT, ZYT GY ONWEERDIG DER MINSTE GERICHT-SAKEN?

3 EN WEET GY NIET DAT WY DE ENGELN OORDELEN SULLEN; HOE VEEL TE MEER DE SAKEN DIE DIT LEVEN AENGAEN?

4 SOO GY DAN GERICHT-SAKEN HEBT, DIE DIT LEVEN AENGAEN, SETTET DIE [DAER OVER] DIE IN DE GEMEYNTE MINST GEACHT ZYN.

5 IK SEGGE U [DIT] TOT SCHAEMTE. IS'ER [DAN] ALSOO ONDER U GEEN DIE WYS IS, OOK NIET EEN, DIE SOUDE KONNEN OORDEELEN TUSSCHEN SYNE BROEDERS?

6 MAER DE [EEN] BROEDER GAET MET DEN [ANDEREN] BROEDER TE RECHTE, ENDE DAT VOOR ONGELOVIGE.

7 SOO IS'ER DAN NU GANTSCHELIK GEBREK ONDER U, DAT GY MET MALKANDEREN RECHT-SAKEN HEBT. WAEROM EN LYDT GY NIET LIEVER ONGELYK? WAEROM EN LYDT GY NIET LIEVER SCHADE?

MAER

8 MAER GY-LIEDEN DOET ONGELYK, ENDE DOET SCHADE, ENDE DAT DEN BROEDEREN.

9 OF EN WEET GY NIET DAT DE ONRECHTVEERDIGE HET KONINGRYCKE GODTS NIET EN SULLEN BE-ERVEN?

10 EN DWAELT NIET: NOCH HOERERDERS, NOCH AF-GODEN-DIENAERS, NOCH OVERSPEELDERS, NOCH ONTUCHTIGE, NOCH DIE BY MANNEN LIGGEN, NOCH DIEVEN, NOCH GIERIGAERTS, NOCH DRONCKAERTS: GEEN LASTERAERS, GEEN ROVERS EN SULLEN HET KONINGRYCKE GODTS BE-ERVEN.

11 ENDE DIT WAERT GY SOMMIGE: MAER GY ZYT AF-GEWASSCHEN, MAER GY ZYT GEHEYLIGHT, MAER GY ZYT GERECHTVEERDIGT IN DEN NAME DES HEEREN JESU, ENDE DOOR DEN GEEST ONSES GODTS.

12 ALLE DINGEN ZYN MY GEOORLOFT, MAER ALLE DINGEN EN ZYN NIET OORBAER: ALLE DINGEN ZYN MY GEOORLOFT, MAER IK EN SAL ONDER GEENES MACHT MY LATEN BRENGEN.

13 DE SPYSEN ZYN VOOR DEN BUYK, ENDE DE BUYK VOOR DE SPYSEN: MAER GODT SAL BEYDE DESEN ENDE DIE TE NIETE DOEN. DOCH 'T LIGHAEM EN IS NIET VOOR DE HOERERYE, MAER VOOR DEN HEERE, ENDE DE HEERE VOOR HET LIGHAEM.

14 ENDE GODT HEEFT OOK DEN HEERE OPGEWEKT, ENDE SAL ONS OPWECKEN DOOR SYNE KRACHT.

15 WEET GY NIET DAT UWE LIGHAMEN CHRISTI LEDEN ZYN? SAL IK DAN DE LEDEN CHRISTI NEMEN, ENDE MAKENSE LEDEN EENER HOERE? DAT ZY VERRE.

16 OF EN WEET GY NIET, DAT DIE DE HOERE AENHANGT EEN LIGHAEM [MET HAER] IS? WANT DIE TWEE, SEGHT HY, SULLEN TOT EEN VLEESCH WESEN.

17 MAER DIE DEN HEERE AENHANGT, IS EEN GEEST [MET HEM.]

18 VLIET DE HOERERYE. ALLE SONDE

CAP. VIJ. DE I. SENDT-BRIEF PAULI
SONDE DIE DE MENSCHEN DOET, IS BUY-
TEN HET LIGHAEM: MAER DIE HOE-
RERYE BEDRYFT; DIE SONDIGT TEGEN
SYN EYGEN LIGHAEM.

19 OF EN WEET GY NIET DAT U-
LIEDER LIGHAEM EEN TEMPEL IS DES
HEYLIGEN GEESTS, DIE IN U IS, DIEN
GY VAN GODT HEBT, ENDE [DAT] GY
UWES SELFS NIET EN ZYT?

20 WANT GY ZYT DIERE GEKOCHT:
SOO VERHEERLIKT DAN GODT IN UW
LIGHAEM, ENDE IN UWEN GEEST,
WELCKE GODES ZYN.

HET VIJ. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL BEANTWOORT EEN VOOR-GESTELDE
VRAGE, OF HET GOET IS EEN WYF TE NEMEN. 3 DEN
GETROUWDEN GEBIET HY HAER VAN DEN ANDEREN NIET
TE ONTHOUDEN. 5 'T EN WARE MET ONDERLINGE BE-
WILLINGE VOOR EENEN TYDT, OM HAER TOT VASTEN
ENDE BIDDEN TE BEGEVEN. 8 VERKLAERT VOORTS AEN
DE ONGETROUWDE ENDE WEDUWEN, DAT 'T GOET IS
ONGETROUWT TE BLYVEN, NAMELIK, VOOR SOODANI-
GE DIE DE GAVEN DAER TOE HEBBEN, MAER NIET VOOR
ANDERE. 10 BEVEELT DE GETROUWDE DATSE NIET EN
SULLEN SCHEYDEN. 12 SELFS NIET DE GELOVIGE VAN
DE ONGELOVIGE, SOO DE SELVE TE VREDEN ZYN BY DE
GELOVIGE TE BLYVEN. 15 MAER SOO DE ONGELOVI-
GE WILLEN SCHEYDEN, BETUYGT HY, DAT DE GELO-
VIGE ALS DAN NIET EN ZYN VERBONDEN. 18 VERKLAERT
VOORDER, DAT ELK MET SYNEN STAET, DAER IN HY
TOT CHRISTUM GEROEPEN IS, MOET TE VREDEN ZYN,
SOO WEL BESNEDENE ALS ONBESNEDENE. 21 SOO WEL
DIENST-KNECHTEN ALS VRYE. 25 SPREEKT DAER NA
VAN DE MAEGDEN, DIE ONDER EENS ANDERS MACHT
STAEN, ENDE TOONT IN WAT GEVAL HET GOET IS DIE
UYT TE GEVEN OFTE NIET. 29 VOEGT DAER BY EEN
ALGEMEYNE VERMANINGE, HOE 'T HOUWELIK, ENDE
ANDERE SAKEN DESER WERELT, MOETEN GEBRUYKT
WORDEN. 32 ENDE WAT VOORDEEL DE ONGETROUW-
DE BOVEN DE GETROUWDE HEBBEN OM DEN HEERE WEL
AEN TE HANGEN. 36 ALSOO NOCHTANS DAT SY NIET
EN SONDIGEN, DIE HARE MAEGDEN TEN HOUWELICKE
GEVEN. 39 ENDE VERKLAERT WEDEROM DAT DE GE-
TROUWDE AEN MALKANDEREN VERBONDEN ZYN, SOO
LANGE SY LEVEN.

I **A** ENGAENDE NU DE DINGEN
DAER VAN GY MY GESCHREVEN
HEBT, HET IS EEN MENSCHEN GOET
GEEN WYF AEN TE RAKEN:

2 MAER OM DER HOERERYEN WIL-
LE SAL EEN YEGELIK [MAN] SYN EY-
GEN WYF HEBBEN, ENDE EEN YEGE-
LIK [WYF] SAL HAREN EYGENEN MAN
HEBBEN.

3 DE MAN SAL AEN 'T WYF DE
SCHULDIGE GOETWILLIGHEYT BETA-
LEN: ENDE DESGELYKS OOK HET WYF
AEN DEN MAN. HET

4 HET WYF EN HEEFT DE MACHT NIET OVER HAER EYGEN LIGHAEM, MAER DE MAN: ENDE DESGELYKS OOK DE MAN EN HEEFT DE MACHT NIET OVER SYN EYGEN LIGHAEM, MAER HET WYF.

5 EN ONTREKT U MALKANDEREN NIET, 'T EN ZY DAN MET [BEYDER] TOESTEMMINGE VOOR EENEN TYT, OP DAT GY U TOT VASTEN ENDE BIDDEN MOOGT VERLEDIGEN: ENDE KOMT WEDEROM BY-EEN, OP DAT U DE SATAN NIET EN VERSOEKE, OM DAT GY U NIET EN KONNET ONTHOUDEN.

6 DOCH DIT SEGGE IK UYT TOELATINGE, NIET UYT BEVEL.

7 WANT IK WILDE DAT ALLE MENSCHEN WAREN, GELYK ALS IK SELVE [BEN:] MAER EEN YEGELIK HEEFT SYN EYGEN GAVE VAN GODT, D'EEN WEL ALDUS, MAER D'ANDER ALSOO.

8 DOCH IK SEGGEDEN ONGETROUWEN, ENDE DEN WEDUWEN, 'T IS HAER GOET INDIEN SY BLYVEN GELYK ALS IK.

9 MAER INDIEN SY HAER NIET EN KONNEN ONTHOUDEN, DATSE TROUWEN; WANT HET IS BETER TE TROUWEN DAN TE BRANDEN.

10 DOCH DEN GETROUWDEN GEBIEDE NIET IK, MAER DE HEERE, DAT HET WYF VAN DEN MAN NIET EN SCHEYDE.

11 ENDE INDIEN SY OOK SCHEYT, DAT SY ONGETROUWT BLYVE, OFTE MET DEN MAN VERSOENE: ENDE DAT DE MAN HET WYF NIET EN VERLATE.

12 MAER DEN ANDEREN SEGGE IK, NIET DE HEERE, INDIEN EENIG BROEDER EEN ONGELOVIG WYF HEEFT, ENDE DESELVE TE VREDEN IS BY HEM TE WONEN, DAT HYSE NIET EN VERLATE.

13 ENDE EEN WYF DIE EENEN ONGELOVIGEN MAN HEEFT, ENDE HY TE VREDEN IS BY HAER TE WONEN, DAT SY HEM NIET EN VERLATE.

14 WANT DE ONGELOVIGE MAN IS GEHEYLIGHT DOOR HET WYF, ENDE HET

ONGELOVIG WYF IS GEHEYLIGHT DOOR DEN MAN. WANT ANDERS WAREN UWE KINDEREN ONREYN: MAER NU ZYN SY HEYLIG.

15 MAER INDIEN DE ONGELOVIGE SCHEYD, DAT HY SCHEYDE. DE BROEDER OFTE DE SUSTER EN WORT IN SOODANIGE [GEVALLEN] NIET DIENSTBAER GEMAEKT: MAER GODT HEEFT ONS TOT VREDE GEROEPEN.

16 WANT WAT WEET GY WYF, OF GY DEN MAN SULT SALIG MAKEN? OF WAT WEET GY MAN, OF GY HET WYF SULT SALIG MAKEN?

17 DOCH GELYK GODT AEN EEN YEGELIK HEEFT UYTGEDEELT, GELYK DE HEERE EEN YEGELIK GEROEPEN HEEFT, DAT HY ALSOO WANDELE: ENDE ALSOO ORDINEREIK IN ALLE DE GEMEYN- TEN.

18 IS YEMANT BESNEDEN ZYNDE GEROEPEN? DIE EN LATE HEM GEEN [VOORHUYT] AENTRECKEN. IS YEMANT IN DE VOORHUYT ZYNDE GEROEPEN? DIE EN LATE HEM NIET BESNYDEN.

19 DE BESNYDENISSE EN IS NIETS, ENDE DE VOORHUYTEN IS NIETS, MAER DE ONDERHOUDINGE DER GEBODEN GODTS.

20 EEN YEGELIK BLYVE IN DIE BEROEPINGE, DAER HY IN GEROEPEN IS.

21 ZYT GY EEN DIENST-KNECHT ZYNDE GEROEPEN? LAET U [DAT] NIET BEKOMMEREN: MAER INDIEN GY KONT VRY WORDEN, GEBRUYKT [DAT] LIEVER.

22 WANT DIE IN DEN HEEREN GEROEPEN IS, EEN DIENST-KNECHT ZYNDE, DIE IS EEN VRYGELATEN DES HEEREN: DESGELYKS OOK DIE VRY ZYNDE GEROEPEN IS, DIE IS EEN DIENST-KNECHT CHRISTI.

23 GY ZYT DIERE GEKOCHT, ENDE EN WORDT GEEN DIENST-KNECHTEN DER MENSCHEN.

24 EEN YEGELIK DAER IN HY GEROEPEN IS, BROEDERS, DIE BLYVE IN 'T SELVE BY GODT.

25 AENGAENDE NU DE MAEGDEN,
EN

EN HEBBE IK GEEN BEVEL DES HEEREN:
MAER IK SEGGE [MYN] GEVOELEN,
ALS DIE BARMHERTIGHEYT VAN DEN
HEERE GEKREGEN HEBBE GETROUW
TE ZYN.

26 IK HOUDE DAN DIT GOEDT TE
ZYN OM DEN AENSTAENDEN NOODT,
DAT HET [SEGGE IK,] GOET IS DEN
MENSCHEN ALSOO TE ZYN.

27 ZYT GY AEN EEN WYF VERBON-
DEN? EN SOEKT GEEN ONTBINDINGE:
ZYT GY ONGEBONDEN VAN EEN WYF?
EN SOEKT GEEN WYF.

28 MAER INDIEN GY OOK TROUWET,
GY EN SONDIGT NIET: ENDE INDIEN
EEN MAEGT TROUWT, SY EN SONDIGT
NIET. DOCH DE SULKE SULLEN VER-
DRUCKINGE HEBBEN IN HET VLEESCH.
ENDE IK SPARE U-LIEDEN.

29 MAER DIT SEGGE IK, BROEDERS,
DAT DE TYDT VOORTS KORT IS: OP DAT
OOK DIE WYVEN HEBBEN, SOUDEN ZYN
ALS NIET HEBBENDE:

30 ENDE DIE WEENEN, ALS NIET
WEENENDE: ENDE DIE BLYDE ZYN, ALS
NIET BLYDE ZYNDE: ENDE DIE KOPEN,
ALS NIET BESITTENDE:

31 ENDE DIE DESE WERELT GE-
BRUYCKEN, ALS NIET MIS-BRUYCKENDE.
WANT DE GEDAENTE DESER WERELT
GAET VOORBY.

32 ENDE IK WIL DAT GY SONDER
BEKOMMERNISSE ZYT. DE ONGETROUW-
DE BEKOMMERT HEM MET DE DINGEN
DES HEEREN, HOE HY DEN HEERE SAL
BEHAGEN:

33 MAER DIE GETROUWT IS, BE-
KOMMERT HEM MET DE DINGEN DER
WERELT, HOE HY DE VROUWE SAL BE-
HAGEN.

34 EEN WYF ENDE EEN MAEGT
ZYN ONDERSCHeyDEN. DE ONGE-
TROUWDE BEKOMMERT HAER MET DE
DINGEN DES HEEREN, OP DAT SY HEY-
LIG ZY BEYDE AEN LIGHAEM ENDE
AEN GEEST: MAER DIE GETROUWT IS
BEKOMMERT HAER MET DINGEN DER

CAP. VIIJ. DE I. SENDT-BRIEF PAULI
WERELT, HOE SY DEN MAN SAL BEHA-
GEN.

35 ENDE DIT SEGGE IK TOT UW' EY-
GEN VOORDEEL: NIET OP DAT IK EENEN
STRIK OVER U SOUDE WERPEN, MAER
[OM U TE LEYDEN] TOT HET GENE WEL
VOEGT, ENDE BEQUAEM IS OM DEN
HEERE WEL AEN TE HANGEN, SONDER
HERWAERTS EN DERWAERTS GETROC-
KEN TE WORDEN.

36 MAER SOO YEMANT ACHT, DAT
HY ONGEVOEGLIK HANDELT MET SYNE
MAGET, INDIEN SY OVER DEN JEUG-
DIGEN TYT GAET, ENDE HET ALSOO
MOET GESCHIEDEN: DIE DOE DAT HY
WIL: HY EN SONDIGT NIET: DATSE
TROUWEN.

37 DOCH DIE VAST STAET IN [SYN]
HERTE, GEEN NOOTSACE HEBBENDE,
MAER MACHT HEEFT OVER SYNEN EY-
GENEN WILLE, ENDE DIT IN SYN HER-
TE BESLOTEN HEEFT, DAT HY SYNE
MAGET SAL BEWAREN, DIE DOET WEL.

38 ALSOO DAN, DIE [HAER] TEN
HOUELICKE UYT-GEEFT, DIE DOET
WEL: ENDE DIE [SE] TEN HOUE-
LICKE NIET UYT EN GEEFT, DIE DOET
BETER.

39 EEN WYF IS DOOR DE WET VER-
BONDEN SOO LANGEN TYDT HARE
MAN LEEFT: MAER INDIEN HARE MAN
ONTSLAPEN IS, SOO IS SY VRY, OM TE
TROUWEN DIEN SY WIL: ALLEENLIK IN
DEN HEERE.

40 MAER SY IS GELUCKIGER, INDIEN
SY ALSOO BLYFT, NA MYN GEVOELEN.
ENDE IK MEYNE OOK DEN GEEST
GODTS TE HEBBEN.

HET VIIJ. CAPITTEL.

I. DEN APOSTEL BEANTWOORT NOCH EEN VRAGE
AENGAENDE HET ETEN VAN AF-GODEN OFFER, ENDE
TOONT DAT HET NIET GENOEG EN IS DAER TOE, DAT
MEN WEET DAT DEN AF-GODT NIET EN IS. 5 ENDE
DAT WY MAER EEN GODT, ENDE EEN HEERE EN HEB-
BEN. 7 DEWYLE DAER VELE SWACKE ZYN, DIE DOOR
SULCKEN DOEN SOUDEN AENSTOOT LYDEN. 10 ENDE
VRYHEYT MOCHTEN NEMEN OM SULKS OOK TE DOEN,
NA HAER EXEMPEL, MET EEN QUADE CONSCIETIE,
ENDE ALSOO VERLOREN GAEN. 12 VERKLAERT DAT
SOODANIGE TEGEN CHRISTUM SONDIGEN. 13 DAER
SELFS NIEMANT OM HET GEBRUYK VAN EENIGE SPYSE
SYNEN BROEDER EN BEHOORT TE ERGEREN.

AEN-

1 **A**ENGAENDE NU DE DINGEN DIE DEN AF-GODEN GEOFFERT ZYN, WY WETEN DAT WY ALLE TE SAMEN KENNISSE HEBBEN. DE KENNISSE MAEKT OPGEBLASEN, MAER DE LIEFDE STICHT.

2 ENDE SOO YEMANT MEYNT YET TE WETEN, DIE EN HEEFT NOCH NIETS GEKENT, GELYK MEN BEHOORT TE KENNEN.

3 MAER SOO YEMANT GODT LIEF HEEFT, DIE IS VAN HEM GEKENT.

4 AENGAENDE DAN HET ETEN DER DINGEN DIE DEN AF-GODEN GEOFFERT ZYN, WY WETEN, DAT EEN AF-GODT NIETS IS IN DE WERELT, ENDE DATTER GEEN ANDER GODT EN IS DAN EEN.

5 WANT HOEWEL DAER OOK ZYN DIE GODEN GENAEMT WORDEN, HET ZY IN DEN HEMEL, HET ZY OP DER AERDEN (GELYCKER VELE GODEN ENDE VELE HEEREN ZYN.)

6 NOCHTANS EN HEBBEN WY [MAER] EENEN GODT, DEN VADER, UYT WELCKEN ALLE DINGEN ZYN, ENDE WY TOT HEM, ENDE [MAER] EENEN HEERE, JESUM CHRISTUM, DOOR WELCKEN ALLE DINGEN ZYN, ENDE WY DOOR HEM.

7 DOCH IN ALLES EN IS DE KENNISSE NIET: MAER SOMMIGE MET EEN CONSCIENTIE DES AF-GODTS TOT NOCH TOE ETEN ALS [YET] DAT DEN AF-GODEN GEOFFERT IS: ENDE HARE CONSCIENTIE SWAK ZYNDE WORDT BEVLEKT.

8 DE SPYSE NU EN MAEKT ONS GODE NIET AENGENAEM. WANT HET ZY DAT WY ETEN, WY EN HEBBEN GEEN OVERVLOET: ENDE HET ZY DAT WY NIET EN ETEN, WY EN HEBBEN GEEN GEBREK.

9 MAER SIET TOE DAT DESE UWE MACHT NIET EENIGER WYSE EEN AENSTOOT EN WORDE DEN GENEN DIE SWAK ZYN.

10 WANT SOO YEMANT U, DIE DE

CAP. IX. DE I. SENDT-BRIEF PAULI
KENNISSE HEBT, SIET IN DER AF-GODEN
TEMPEL AENSITTEN, EN SAL DE
CONSCIENTIE DES SELVEN DIE SWAK
IS, NIET GESTYFT WORDEN, OM TE
ETEN DE DINGEN DIE DEN AF-GODEN
GEOFFERT ZYN?

11 ENDE SAL DE BROEDER DIE
SWAK IS, DOOR UWE KENNISSE VERLO-
REN GAEN, OM WELCKEN CHRISTUS
GESTORVEN IS?

12 DOCH GY-LIEDEN, ALSOO TEGEN
DE BROEDERS SONDIGENDE, ENDE HA-
RE SWACKE CONSCIENTIE QUETSENDE,
SONDIGT TEGEN CHRISTUM.

13 DAEROM INDIEN DE SPYSE MY-
NEN BROEDER ERGERT, SOO EN SAL IK
IN EEUWIGHEYT GEEN VLEESCH ETEN,
OP DAT IK MYNEN BROEDER NIET EN
ERGERE.

HET IX. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL OM DE CORINTHEREN TE BETER TE
BRENGEN TOT RECHT GEBRUYK DER MIDDELMATIGE
DINGEN, STELT HAER VOOR SYN EYGEN EXEMPEL,
ENDE TOT DIEN EYNDE VOEGT HY HIER TUSSCHEN EENE
HANDELINGE VAN HET ONDERHOUDT DER KERCKEN-
DIENAREN, ENDE BETUYGT DAT HY SOO WEL ALS AN-
DERE APOSTELN, DE MACHT HADDE OM ONDERHOUDT
TE ONTFANGEN. 7 BRENGT VERSCHEYDENE REDENEN
VOOR OM SULCKS TE BEWYSEN, GENOMEN VAN DE GE-
NE DIE IN DEN KRYG DIENEN, DIE EENEN WYN-GAERT
PLANTEN, ENDE EEN KUDDE WEYDEN. 9 VAN DEN OS-
SE DIE DORSCHT. 11 VAN EEN ZAEYER. 13 VAN DE
GENE DIE DEN TEMPEL OFTE ALTAER DIENEN. 15 EN-
DE VERKLAERT DAT HY EVENWEL DESE MACHT NIET
EN HEEFT GEBRUYKT, ENDE OOK NOCH NIET EN HEEFT
WILLEN GEBRUYCKEN, OM DAT HY SULKS NIET STICH-
TELIC ONDER HAER EN OORDEELDE, ENDE OM ALSOO
SYNE MACHT NIET TE MISBRUYCKEN. 19 MAER DAT
HY HEM NA DE SWACKE CHRISTENEN, SOO JODEN ALS
HEYDENEN IN MIDDELMATIGE SAKEN, ALLESINS GE-
VOEGT HEEFT, OM HAER TE BETER TE GEWINNEN. 24
VERMAENT EYNDELIK DOOR DE GELYCKENISSEN VAN
DE GENE DIE OM STRYDT IN DE LOOP-BANE LOPEN,
ENDE KAMP-VECHTEN OFTE WORSTELN, ALS OOK DOOR
SYN EYGEN EXEMPEL, TOT SOBERHEYT EN VLYTIGEN
VOORTGANG IN DE GODT-SALIGHEYT.

1 **B**EN IK NIET EEN APOSTEL? BEN
IK NIET VRY? HEBBE IK NIET JE-
SUM CHRISTUM ONSEN HEERE GESIEN?
ZYT GY-LIEDEN NIET MYN WERK IN
DEN HEEREN?

2 SOO IK ANDEREN GEEN APOSTEL
EN BEN, NOCHTANS BEN IK HET U-LIE-
DEN. WANT HET ZEGEL MYNS APOS-
TEL-

CAP. IX. AEN DIE VAN CORINTHEN. 36
TELSCHAPS ZYT GY-LIEDEN IN DEN
HEERE.

3 MYNE VERANTWOORDINGE AEN
DE GENE DIE ONDERSOEK OVER MY
DOEN, IS DESE.

4 EN HEBBEN WY NIET MACHT OM
TE ETEN, ENDE TE DRINCKEN?

5 ENDE HEBBEN WY NIET MACHT
OM EEN WYF EEN SUSTER ZYNDE [MET
ONS] OM TE LYDEN, GELYK OOK DE
ANDERE APOSTELN, ENDE DE BROE-
DERS DES HEEREN, ENDE CEPHAS?

6 OF HEBBEN ALLEEN IK ENDE BAR-
NABAS GEEN MACHT OM NIET TE
WERCKEN?

7 WIE DIENT OYT IN DEN KRYG
OP EYGEN BESOLDINGE? WIE PLANT
EENEN WYN-GAERT, ENDE EN EET
NIET VAN SYNE VRUCHT? OF WIE
WEYT EEN KUDDE, ENDE EN EET NIET
VAN DE MELCK DER KUDDE?

8 SPREKE IK DIT NA DEN MENSCHEN?
OFTE EN SEGTE OOK DE WET HET SELVE
NIET?

9 WANT IN DE WET MOSIS IS GE-
SCHREVEN, GY EN SULT EENEN DOR-
SCHENDEN OSSE NIET MUYL-BANDEN.
SORGT OOK GODT VOOR DE OSSEN?

10 OF SEGTE HY [DAT] GANTSCHELICK
OM ONSENT WILLE? WANT OM ON-
SENT WILLE IS [DAT] GESCHREVEN:
OVERMIDTS DIE PLOEGT OP HOPE MOET
PLOEGEN: ENDE DIE OP HOPE DORSCHT,
[MOET] SYNER HOPE DEELACHTIG
WORDEN.

11 INDIEN WY U-LIEDEN 'T GEESTE-
LIK GEZAEYT HEBBEN, IS 'T EEN GRO-
TE [SAKE] SOO WY HET UWE DAT LIG-
HAMELIK IS, MAEYEN?

12 INDIEN ANDERE DESER MACHT
OVER U DEELACHTIG ZYN, [WAEROM]
NIET VEEL MEER WY? DOCH WY EN
HEBBEN DESE MACHT NIET GEBRUYKT:
MAER WY VERDRAGEN HET AL, OP
DAT WY NIET EENIGE VERHINDERINGE
EN GEVEN DEN EUANGELIO CHRISTI.

13 EN WEET GY NIET, DAT DE GE-
NE DIE DE HEYLIGE DINGEN BEDIE-
NEN

CAP. IX. DE I. SENDT-BRIEF PAULI
NEN, VAN HET HEYLIGE ETEN? [ENDE]
DIE DEN ALTAER STEEDTS BY ZYN,
DEELEN MET DEN ALTAER?

14 ALSOO HEEFT OOK DE HEERE GE-
ORDINEERT, DEN GENEN DIE HET E-
UANGELIUM VERKONDIGEN, DAT SY
VAN DEN EUANGELIO LEVEN.

15 MAER IK EN HEBBE GEEN VAN
DESE DINGEN GEBRUYKT. ENDE IK
EN HEBBE DIT NIET GESCHREVEN, OP
DAT HET ALSOO AEN MY GESCHIEDEN
SOUDE: WANT HET WARE MY BETER
TE STERVEN, DAN DAT YEMANT DESEN
MYNEN ROEM SOUDE YDEL MAKEN.

16 WANT INDIEN IK 'T EUANGE-
LIUM VERKONDIGE, HET EN IS MY GEEN
ROEM: WANT DE NOOT IS MY OPGE-
LEGT. ENDE WEE MY, INDIEN IK 'T
EUANGELIUM NIET EN VERKONDIGE!

17 WANT INDIEN IK DAT GEWIL-
LIG DOE, SOO HEBBE IK LOON: MAER
INDIEN ONWILLIG, DE UYTDEELINGE
IS MY [EVENWEL] TOE-BETROUWT.

18 WAT LOON HEBBE IK DAN? [NA-
MELIK] DAT IK HET EUANGELIUM
VERKONDIGENDE, HET EUANGELIUM
CHRISTI KOSTELOOS STELLE, OM MYNE
MACHT IN DEN EUANGELIO NIET TE
MIS-BRUYCKEN.

19 WANT DAER IK VAN ALLEN VRY
WAS, HEBBE IK MY SELVEN ALLEN
DIENSTBAER GEMAEKT, OP DAT IK'ER
MEER SOUDE WINNEN.

20 ENDE IK BEN DEN JODEN GEWOR-
DEN ALS EEN JODE, OP DAT IK DE JO-
DEN WINNEN SOUDE: DEN GENEN DIE
ONDER DE WET ZYN, [BEN IK GEWOR-
DEN] ALS ONDER DE WET ZYNDE, OP
DAT IK DE GENE DIE ONDER DE WET
ZYN, WINNEN SOUDE.

21 DEN GENEN DIE SONDER DE
WET ZYN, [BEN IK GEWORDEN] ALS
SONDER DE WET ZYNDE, (GODE [NOCH-
TANS] ZYNDE NIET SONDER DE WET,
MAER CHRISTO ONDER DE WET) OP
DAT IK DE GENE DIE SONDER DE WET
ZYN, WINNEN SOUDE.

22 IK BEN DEN SWACKEN GEWOR-
DEN

DEN ALS EEN SWACKE, OP DAT IK DE SWACKE WINNEN SOUDE: ALLEN BEN IK ALLES GEWORDEN, OP DAT IK IMMERS EENIGE BEHOUDEN SOUDE.

23 ENDE DIT DOE IK OM DES EUANGELIUMS WILLE, OP DAT IK DES SELVEN MEDE DEELACHTIG SOUDE WORDEN.

24 WEET GY-LIEDEN NIET, DAT DIE IN DE LOOPBANE LOPEN, ALLE WEL LOPEN, MAER [DAT] EEN DEN PRYS ONTFANGT? LOOPT ALSOO DAT GY [DIEN] MEUGT VERKRYGEN.

25 ENDE EEN YEGELIK DIE [OM PRYS] STRYDT ONTHOUDT HEM IN ALLES. DESE DAN [DOEN] WEL [DIT] OP DAT SY EEN VERDERFLICKE KROONE SOUDEN ONTFANGEN, MAER WY EEN ONVERDERFLICKE.

26 IK LOPE DAN ALSOO, NIET ALS OP HET ONSEKER: IK KAMPE ALSOO, NIET ALS DE LUCHT SLAENDE.

27 MAER IK BEDWINGE MYN LIGHAEM, ENDE BRENGE HET TOT DIENSTBAERHEYDT, OP DAT IK NIET ENIGSINS, DAER IK ANDERE GEPREDIKT HEBBE, SELVE VERWORPELIK EN WERDE.

HET X. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL VERKLAERT DAT ALLE DE ISRAËLITEN IN DE WOESTYNE GEDOOPT ZYN GEWEEST IN DE WOLCKE ENDE IN DE ZEE. 3 ENDE DATSE ALLE DESELVE GEESTELICKE SPYSE GEGETEN, ENDE DEN SELVEN GEESTELICKEN DRANK GEDRONCKEN HEBBEN. 5 MAER DATSE EVENVEL VAN GODT ZYN GESTRAFT. 7 WANNEERSE TOT AFGODERYE. 8 OFTE TOT HOERERYE ZYN VERVALLEN. 9 ENDE WANNEERSE CHRISTUM HEBBEN VERSOCHT. 10 OFTE TEGEN HEM HEBBEN GEMURMUREERT. 11 BETUYGT DAT SULKS ONS DIENT TOT WAERSCHOUWINGE, OM SULKE SONDEN NIET TE BEGAEN. 13 BELOOFT DAER OVER GODTS HULPE IN DE VERSOECKINGE, ENDE EEN GOEDE UYTKOMSTE. 14 VERMAENTSE WEDEROM TOT VLIEDEN VAN DEN AFGODEN-DIENST. 15 DEWYLE SY DOOR HET GEBRUYK DES AVONTMAELS GEMEYNSCHAP HEBBEN AEN HET LIGHAEM ENDE BLOET CHRISTI: MAER DOOR AFGODEN-DIENST MET DE DUYVELEN, WELCKER TAFELN SY DAEROM MOETEN SCHOUWEN. 22 ENDE ONDER GEENEN DEK-MANTEL GODT TERGEN OFTE HAREN NAESTEN AENSTOOT GEVEN. 25 LAET NOCHTANS TOE SONDER NAVRAGEN, TE ETEN ALLES WAT IN HET VLESCH-HUYS VERKOCHT WORT. 27 ENDE VAN EEN ONGELOVIGE T'HUYS GENOODT ZYNDE, ALLES WAT VOOR-GESTELT WORT, 'T EN ZY YEMANT DAT TEKENEN GEEFT. 31 ENDE BESLUYT DESEN HANDEL MET EEN ALGEMEYNE VERMANINGE OM ALLES TE DOEN TOT GODTS EERE ENDE STICHTINGE ONSER NAESTEN.

II DEEL.

K

EN-

1 ENDE IK EN WIL NIET, BROEDERS,
 DAT GY ONWETENDE ZYT, DAT
 ONSE VADERS ALLE ONDER DE WOLC-
 KE WAREN, ENDE ALLE DOOR DE ZEE
 DOORGE GAEN ZYN:

2 ENDE ALLE IN MOSEM GEDOOPT
 ZYN IN DE WOLCKE, ENDE IN DE ZEE.

3 ENDE ALLE DESELVE GEESTELIC-
 KE SPYSE GEGETEN HEBBEN:

4 ENDE ALLE DEN SELVEN GEESTE-
 LICKEN DRANK GEDRONCKEN HEBBEN.
 WANT SY DRONCKEN UYT DE GEESTE-
 LICHE STEEN-ROTZE DIE VOLGDE: EN-
 DE DE STEEN-ROTZE WAS CHRISTUS.

5 MAER IN 'T MEERDER [DEEL]
 VAN HAER EN HEEFT GODT GEEN WEL-
 GEVALLEN GEHADT: WANT SY ZYN IN
 DE WOESTYNE TER NEDER GESLAGEN.

6 ENDE DESE DINGEN ZYN GESCHIEDT
 ONS TOT VOORBEELDEN, OP DAT WY
 GEENEN LUST TOT HET QUAET EN
 SOUDEN HEBBEN, GELYCKERWYS ALS
 SY LUST GEHADT HEBBEN.

7 ENDE EN WORT GEEN AFGODEN-
 DIENAERS, GELYCKERWYS ALS SOMMI-
 GE VAN HAER, GELYCK GESCHREVEN
 STAET; HET VOLK SAT NEDER OM TE
 ETEN, ENDE OM TE DRINCKEN, ENDE
 SY STONDEN OP OM TE SPELEN.

8 ENDE EN LAET ONS NIET HOERE-
 REN, GELYK SOMMIGE VAN HAER GE-
 HOEREERT HEBBEN, ENDE VIELEN OP
 EENEN DAG DRIE ENDE TWINTIG DUY-
 SENDT.

9 ENDE EN LAET ONS CHRISTUM
 NIET VERSOEKEN, GELYK OOK SOMMIGE
 VAN HAER VERSOCHT HEBBEN, ENDE
 WIERDEN VAN DE SLAGEN VERNIELT.

10 ENDE EN MURMUREERT NIET,
 GELYK OOK SOMMIGE VAN HAER GEMUR-
 MUREERT HEBBEN, ENDE WIERDEN
 VERNIELT VAN DEN VERDERVER.

11 ENDE DESE DINGEN ALLE ZYN
 HAER-LIEDEN OVER GEKOMEN TOT
 VOOR-BEELDEN: ENDE ZYN BESCHRE-
 VEN TOT WAERSCHOUWINGE VAN ONS,
 OP DE WELCKE DE EYNDEN DER EEU-
 WEN GEKOMEN ZYN.

12 SOO DAN DIE MEYNT TE STAEN,
SIE TOE DAT HY NIET EN VALLE.

13 U-LIEDEN EN HEEFT GEEN VER-
SOEKINGE BEVANGEN DAN MENSCH-
LICHE: DOCH GODT IS GETROUW, WELC-
KE U NIET EN SAL LATEN VERSOCHT
WORDEN BOVEN HET GENE GY VER-
MEUGT, MAER HY SAL MET DE VER-
SOEKINGE OOK DE UYTKOMSTE GEVEN,
OP DAT GY 'T KONNET VERDRAGEN.

14 DAEROM, MYNE GELIEFDE,
VLIEDT VAN DEN AFGODEN-DIENST.

15 ALS TOT VERSTANDIGE SPREKE
IK: OORDEELT HET GENE IK SEGGE.

16 DE DRINK-BEKER DER DANKSEG-
GINGE, DIEN WY [DANKSEGGENDE]
ZEGENEN, IS DIE NIET EEN GEMEYN-
SCHAP DES BLOETS CHRISTI? HET
BROODT DAT WY BREKEN, IS DAT NIET
EEN GEMEYNSCHAP DES LIGHAEMS
CHRISTI?

17 WANT EEN BROODT [IS HET, SOO]
ZYN WY VELE EEN LIGHAEM: DEWYLE
WY ALLE EENS BROODTS DEELACHTIG
ZYN.

18 SIET ISRAËL DIE NA DEN VLEE-
SCHE IS: EN HEBBEN NIET DE GENE DIE
DE OFFERHANDEN ETEN, GEMEYN-
SCHAP MET DEN ALTAER?

19 WAT SEGGE IK DAN? DAT EEN
AF-GODT YET IS? OFTE DAT DE AFGO-
DEN-OFFER YET IS?

20 JA [IK SEGGE] DAT HET GENE DE
HEYDENEN OFFEREN, SY DEN DUYVE-
LEN OFFEREN, ENDE NIET GODE. EN-
DE IK EN WIL NIET DAT GY MET DE
DUYVELEN GEMEYNSCHAP HEBT.

21 GY EN KONDT DEN DRINK-BE-
KER DES HEEREN NIET DRINCKEN,
ENDE DEN DRINK-BEKER DER DUYVE-
LEN: GY EN KONDT NIET DEELACHTIG
ZYN DER TAFEL DES HEEREN, ENDE
DER TAFEL DER DUYVELEN.

22 OF TERGEN WY DEN HEERE?
ZYN WY STERCKER DAN HY?

23 ALLE DINGEN ZYN MY GEOOR-
LOFT, MAER ALLE DINGEN EN ZYN
NIET OORBAER: ALLE DINGEN ZYN MY

CAP. X. DE I. SENDT-BRIEF PAULI
GEOORLOFT , MAER ALLE DINGEN EN
STICHTEN NIET.

24 NIEMANT EN SOECKE DAT SYNS
SELS IS, MAER EEN YEGELICK [SOECKE]
DAT DES ANDEREN IS.

25 ETET AL DAT IN 'T VLEES-HUYS
VERKOCHT WORT , NIETS ONDER-VRA-
GENDE OM DER CONSCIENTIE WILLE.

26 WANT DE AERDE IS DES HEE-
REN ENDE DE VOLHEYT DER SELVE.

27 ENDE INDIEN U YEMANT VAN
DE ONGELOVIGE NOODT , ENDE GY
[DAER] GAEN WILT EET AL WAT U-
LIEDEN VOORGESTELT WORT NIETS ON-
DERVRAGENDE, OM DER CONSCIENTIE
WILLE.

28 MAER SOO YEMANT TOT U-LIE-
DEN SEGHT , DAT IS AFGODEN-OFFER ,
EN EET [HET NIET OM DES GENEN WIL-
LE DIE [U DAT] TE KENNEN GEGEVEN
HEEFT, ENDE [OM] DER CONSCIENTIE
WILLE. WANT DE AERDE IS DES HEE-
REN, ENDE DE VOLHEYT DER SELVE.

29 DOCH IK SEGGE, [OM] DE CON-
SCIENTIE NIET UWES SELFS, MAER DES
ANDEREN. WANT WAEROM WORDT
MYNE VRYHEYT GEOORDEELT VAN EEN
ANDER CONSCIENTIE?

30 ENDE INDIEN IK DOOR GENADE
[DER SPYSE] DEELACHTIG BEN, WAER-
OM WORDE IK GELASTERT OVER HET
GENE DAER VOOR IK DANK SEGGE?

31 HET ZYDAN DAT GY-LIEDEN EET,
HET ZY DAT GY DRINKT , HET ZY DAT
GY YET [ANDERS] DOET, DOET HET AL
TER EEREN GODTS.

32 WEEST SONDER AENSTOOT TE
GEVEN ENDE DEN JODEN , ENDE DEN
GRIECKEN , ENDE DER GEMEYNTTE
GODTS.

33 GELYCKERWYS IK OOK IN ALLES
ALLEN BEHAGE, NIET SOECKENDE MYN
EYGEN VOORDEEL, MAER HET [VOOR-
DEEL] VAN VELE, OP DAT SY MOCHTEN
BEHOUDEN WORDEN.

HET XI. CAPITTEL.

1 D'ApOstel vermaent de Corintheren hem na te volgen, ende pryst haer datse syne Insettingen hielden. 3 Verbeteret eenige Misbruycken, die in hare Vergaderinge gevonden wierden: eerstelik dat in 't bidden ende propheteren de Mans hare Hoofden hadden gedekt, ende de Vrouwen ongedekt. 4 Het welk hy bewyst onbetamelik te zyn, soo voor de Mannen, om dat sy 't Hooft zyn der Vrouwe, als voor de Vrouwen, die, alsoose onder de Man staen, tot een Teecken van dien haer hooft behoren te decken: ofte andersins dat beyde Mannen ende Vrouwen haer Hooft onteeren. 14 Ende tegen de Nature doen. 18 Daer na dat in hare Vergaderingen verdeeltheden waren. 20 Ende boven dien, dat 't Avontmael des Heeren onder haer niet recht gehouden en wiert, overmits de Rycke in 't bysonder te voren Maelyden hielden, waer door sommige droncken tot het Avontmael quamen. 23 Om welke Mis-bruycken te beteren, hy haer voordraegt de instellinge des Avontmaels, ende de betekeninge des selven. 26 Ende leert tot wat Eynde, ende op wat Wyse het moet gehouden worden. 29 Ende wat straffen te verwachten hebben, ende alrede van Godt over sommige gesonden waren, die het selve niet recht en gebruykten. 33 Eyndelik leert hy hoe se deselve Mis-bruycken sullen beteren.

1 **W**EEST MYNE NAVOLGERS, GELYCKERWYS OOK IK CHRISTI.

2 ENDE IK PRYSE U, BROEDERS, DAT GY IN ALLES MYNER GEDACHTIG ZYT, ENDE BEHOUDT DE INSETTINGEN, GELYK IK [DIE] U OVERGEGEVEN HEBBE.

3 DOCH IK WIL DAT GY WETET, DAT CHRISTUS 'T HOOFT IS EENS YEGELICKEN MANS: ENDE DE MAN 'T HOOFT DER VROUWE: ENDE GODT 'T HOOFT CHRISTI.

4 EEN YEGELIK MAN DIE BIDT OFTE PROPHETEERT, HEBBENDE [YET] OP HET HOOFT, DIE ONTEERT SYN EYGEN HOOFT:

5 MAER EEN YEGELICKE VROUWE, DIE BIDT OFTE PROPHETEERT MET ONGEDEKTE HOOFDE, ONTEERT HAER EYGEN HOOFT: WANT HET IS EEN ENDE HET SELVE ALS OF [HAER] HET HAYR AF-GESNEDEN WARE.

6 WANT INDIEN EEN VROUWE NIET GEDEKT EN IS DAT SY OOK GESCHOREN WORDE: MAER INDIEN 'T LELIK IS VOOR EEN VROUWE GESCHOREN TE ZYN, OFTE HET HAYR AF-GESNEDEN TE HEBBEN, DAT SY HAER DECKE.

K 3 WANT

7 WANT DE MAN EN MOET HET HOOFT NIET DECKEN, OVERMITS HY HET BEELT ENDE HEERLIKHEYT GODTS IS: MAER DE VROUWE IS DE HEERLIKHEYT DES MANS.

8 WANT DE MAN EN IS UYT DE VROUWE NIET, MAER DE VROUWEN UYT DEN MAN.

9 WANT OOK EN IS DE MAN NIET GESCHAPEN OM DE VROUWE, MAER DE VROUWE OM DEN MAN.

10 DAEROM MOET DE VROUWE EEN MACHT OP HET HOOFT HEBBEN, OM DER ENGELN WILLE.

11 NOCHTANS EN IS NOCH DE MAN SONDER DE VROUWE, NOCH DE VROUWE SONDER DE MAN, IN DEN HEERE.

12 WANT GELYCKERWYS DE VROUWE UYT DE MAN IS, ALSOO IS OOCK DE MAN DOOR DE VROUWE: DOCH ALLE DINGEN [ZYN] UYT GODT.

13 OORDEELT GY ONDER U SELVEN: IS 'T BETAMELIK DAT DE VROUWE ONGEDEKT GODT BIDDE?

14 OF EN LEERT U OOK DE NATURE SELVE NIET, DAT SOO EEN MAN LANG HAYR DRAEGT, 'T HEM EEN ONEERE IS?

15 MAER SOO EEN VROUWE LANG HAYR DRAEGT, DAT HET HAER EEN EERE IS? OM DAT HET LANG HAYR VOOR EEN DEKSEL HAER IS GEGEVEN.

16 DOCH INDIEN YEMANDT SCHYNT TWIST-GIERIG TE ZYN, WY EN HEBBEN SULCKE GEWOONTE NIET, NOCH DE GEMEYNTEN GODTS.

17 DIT NU [HET GENE] IK [U] AEN-SEGGE, EN PRYSE IK NIET, [NAMELIK] DAT GY NIET TOT BETER, MAER TOT ERGER T'SAMEN KOMT.

18 WANT EERSTELIK ALS GY TE SAMEN KOMT IN DE GEMEYNTE, SOO HORE IK DATTER SCHEURINGEN ZYN ONDER U: ENDE IK GELOVE HET TEN DEE-LE.

19 WANT DAER MOETEN OOK KETTERYE ONDER U ZYN, OP DAT DE GENE DIE OPRECHT ZYN OPENBAER MOGEN WORDEN ONDER U. ALS

20 ALS GY DAN BY-EEN TE SAMEN KOMT, [DAT] EN IS NIET DES HEEREN AVONTMAEL EETEN

21 WANT IN 'T ETEN NEEMT EEN YEGELIK TE VOREN SYN EYGEN AVONTMAEL: ENDE DESE IS HONGERIG ENDE DE ANDER IS DRONCKEN.

22 HEBT GY DAN GEEN HUYSEN OMDAER TE EETEN ENDE TE DRINCKEN? OFTE VERACHT GY DE GEMEYNTE GODTS, ENDE BESCHAEMT GY DE GENE DIE NIET EN HEBBEN? WAT SAL IK U SEGGEN? SAL IK U PRYSEN? IN DESEN EN PRYSE IK [U NIET.

23 WANT IK HEBBE VAN DEN HEERE ONTFANGEN HET GENE IK OOK U OVERGEGEVEN HEBBE, DAT DE HEERE JESUS, IN DEN NACHT IN WELCKEN HY VERRADEN WIERT, HET BROODT NAM:

24 ENDE ALS HY GEDANKT HADDE, BRAK HY 'T, ENDE SEYDE, NEMET, ETET: DAT IS MYN LIGHAEM, DAT VOOR U GEBROKEN WORT: DOET DAT TOT MYNER GEDACHTENISSE.

25 DESGELYKS [NAM] HY OOK DEN DRINK-BEKER NA HET ETEN DES AVONTMAELS, ENDE SEYDE, DESE DRINK-BEKER IS HET NIEUWE TESTAMENT IN MYNEN BLOEDE. DOET DAT, SOO DIKWILS ALS GY [DIEN] SULT DRINCKEN, TOT MYNER GEDACHTENISSE.

26 WANT SOO DIKWILS ALS GY DIT BROODT SULT ETEN, ENDE DESEN DRINK-BEKER SULT DRINCKEN, SOO VERKONDIGT DEN DOOT DES HEEREN, TOT DAT HY KOMT.

27 SOO DAN WIE ONWEERDELIK DIT BROODT EET, OFTE DEN DRINK-BEKER DES HEEREN DRINKT, DIE SAL SCHULDIG ZYN AEN 'T LIGHAEM ENDE BLOET DES HEEREN.

28 MAER DE MENSCH BEPROEVE HEM SELVEN, ENDE ETE ALSOO VAN HET BROODT, ENDE DRINCKE VAN DEN DRINK-BEKER.

29 WANT DIE ONWEERDIGLIK EET ENDE DRINKT, DIE EET ENDE DRINKT HEM SELVEN EEN OORDEEL, NIET ONDER-

CAP. XIJ. DE I. SEND-BRIEF PAULI
DERSCHEYDENDEN HET LIGHAEM DES
HEEREN.

30 DAEROM ZYN ONDER U VELE
SWACKE ENDE KRANCKE, ENDE VELE
SLAPEN.

31 WANT INDIEN WY ONS SELVEN
OORDEELDEN, SOO EN SOUDEN WY NIET
GEOORDEELT WORDEN.

32 MAER ALS WY GEOORDEELT WOR-
DEN, SOO WORDEN WY VAN DEN HEE-
RE GETUCHTIGT, OP DAT WY MET DE
WERELT NIET SOUDEN VEROORDEELT
WORDEN.

33 SOO DAN, MYNE BROEDERS, ALS
GY TE SAMEN KOMT OM TE ETEN, VER-
WACHT MALKANDEREN.

34 DOCH SOO YEMANT HONGERT,
DAT HY T' HUYS ETE, OP DAT GY NIET
TOT EEN OORDEEL TE SAMEN EN
KOMT. DE OVERIGE DINGEN NU SAL
IK ORDINEREN ALS IK SAL GEKOMEN
ZYN.

HET XIJ. CAPITTEL.

1 D' APOSTEL BESTRAFT VOORDERS DE ONEENIGHEYT
ONDER DE CORINTHEREN ONTSTAEN UYT DE VERSCHEY-
DENTHEYT DER GEESTELICKE GAVEN, ENDE DER KER-
KELICKE BEDIENINGEN, ENDE LEERT DAT SY OM DE-
SELVE HAER NIET EN MOETEN VERHOVEERDIGEN, OFTE
ANDERE VERACHTEN, OVERMITS SY TE VOREN ALLE
HEYDENEN ZYN GEWEEST, ENDE DE HEYLIGE GEEST
HAER DESELVE VERLEENT HEEFT. 4 DAT DESELVE
GEEST DESE GAVEN IN D'EENE MIN IN DE ANDERE MEER
VERSCHEYDELIK WERKT NA SYN BELIEVEN, TEN EYNDE
DATSE TOT GEMEYN GEBRUYK ENDE NUT VAN DE GANT-
SCHE GEMEYNTE BESTEDET WORDEN, WELCKE GAVEN
HY TOT NEGEN TOE VERHAELT. 12 DIT VERKLAERT
HY DOOR EEN GELYCKENISSE VAN DE VERSCHEYDENE
LEDEN EENS LIGHAEMS, WAER MEDE HY LEERT, DAT
OOK DE GERINGSTE GAVEN HARE NUTTIGHEYT ENDE
NOOTWENDIGHEYT HEBBEN, ENDE DAT DAEROM DE GENE
DIE DE TREFFELIKSTE GAVEN HEBBEN ONTFANGEN, NIET
EN MOETEN VERACHTEN DE GENE DIE MINDERE HEBBEN.
25 MAER DAT EEN YEDER SYNE GAVEN BESTEDEN MOET
TOT DIENST VAN ANDERE, ENDE VAN HET GEHEEL LIG-
HAEM DER GEMEYNTE. 28 DAT GODT, GELYK DE GA-
VEN, ALSOO OOK DE BEDIENINGEN IN DE GEMEYNTE
NIET EENERLEY, NOCH EVEN WEERDIG, EN HEEFT BE-
STELT. 31 DOCH DAT EEN YEDER EVENWEL STAEN MOET
NA DE BESTE GAVEN.

1 ENDE VAN DE GEESTELICKE [GA-
VEN,] BROEDERS, EN WIL IK
NIET DAT GY ONWETENDE ZYT.

2 GY WEET DAT GY HEYDENEN
WAERT, TOT DE STOMME AF-GODEN

HE-

HENEN GETROCKEN, NA DAT GY GELEYDET WIERT.

3 DAEROM MAKE IK U BEKENT, DAT NIEMANT, DIE DOOR DEN GEEST GODS SPREEKT, JESUM EEN VERVLOECKINGE EN NOEMT: ENDE NIEMANT EN KAN SEGGEN JESUM DEN HEERE [TE ZYN,] DAN DOOR DEN HEYLIGEN GEEST.

4 ENDE DAER IS VERSCHEYDENHEYT DER GAVEN, DOCH HET IS DESELVE GEEST:

5 ENDE DAER IS VERSCHEYDENHEYT DER BEDIENINGEN, ENDE HET IS DESELVE HEERE:

6 ENDE DAER IS VERSCHEYDENHEYT DER WERCKINGEN, DOCH HET IS DESELVE GODT, DIE ALLE IN ALLEN WERKT.

7 MAER EEN YEGELIK WORT DE OPENBARINGE DES GEESTS GEGEVEN TOT HET GENE DAT OORBAER IS.

8 WANT DESEN WORT DOOR DEN GEEST GEGEVEN HET WOORT DER WYSHEYT, ENDE EENEN ANDEREN HET WOORT DER KENNISSE, DOOR DEN SELVEN GEEST:

9 ENDE EENEN ANDEREN HET GELOVE, DOOR DEN SELVEN GEEST: ENDE EENEN ANDEREN DE GAVEN DER GESONTMAKINGEN, DOOR DEN SELVEN GEEST:

10 ENDE EENEN ANDEREN DE WERCKINGEN DER KRACHTEN: ENDE EENEN ANDEREN PROPHETIE: ENDE EENEN ANDEREN ONDERSCHEYDINGEN DER GEESTEN: ENDE EENEN ANDEREN MENIGERLEY TALEN: ENDE EENEN ANDEREN UYTLEGGINGE DER TALEN.

11 DOCH DESE DINGEN ALLE WERKT DE EEN ENDE DE SELVE GEEST, DEELENDE EEN YEGELIK IN 'T BYSONDER GELYCKERWYS HY WILT.

12 WANT GELYK 'T LIGHAEM EEN IS, ENDE VELE LEDEN HEEFT, ENDE ALLE DE LEDEN VAN DIT EEN LIGHAEM, VELE ZYNDE, [MAER] EEN LIGHAEM EN ZYN, ALSOO OOK CHRISTUS.

13 WANT OOK WY ALLE ZYN DOOR
II DEEL. L EENEN

CAP. XIJ. DE I. SENDT-BRIEF PAULI
EENEN GEEST TOT EEN LIGHAEM GE-
DOOPT, HET ZY JODEN, HET ZY GRIE-
KEN, HET ZY DIENST-KNECHTEN, HET
ZY VRYE: ENDE WY ZYN ALLE TOT
EENEN GEEST GEDRENKT.

14 WANT OOK HET LIGHAEM NIET
EN IS EEN LIDT, MAER VELE [LE-
DEN.]

15 INDIEN DE VOET SEYDE, DEWY-
LE IK DE HANT NIET EN BEN, SOO EN
BEN IK VAN 'T LIGHAEM NIET: IS DIE
DAEROM NIET VAN HET LIGHAEM?

16 ENDE INDIEN DE OORE SEYDE,
DEWYLE IK DE OOGHE NIET EN BEN,
SOO EN BEN IK VAN HET LIGHAEM
NIET: ISSE DAEROM NIET VAN HET
LIGHAEM?

17 WARE HET GEHEELE LIGHAEM
DE OOGHE, WAER [SOUDE] HET GEHOOR
[ZYN?] WARE 'T GEHEELE [LIGHAEM]
GEHOOR, WAER [SOUDE] DE REUK
[ZYN?]

18 MAER NU HEEFT GODT DE LE-
DEN GESET, EEN YEGELIK VAN DESEL-
VE IN HET LIGHAEM, GELYK HY GE-
WILT HEEFT.

19 WARENSE ALLE [MAER] EEN
LIDT, WAER [SOUDE] HET LIGHAEM
[ZYN?]

20 MAER NU ZYNDER WEL VELE
LEDEN, DOCH [MAER] EEN LIGHAEM.

21 ENDE DE OOGHE EN KAN NIET
SEGGEN TOT DE HANT, IK EN HEBBE
U NIET VAN NODE: OF WEDEROM HET
HOOFD TOT DE VOETEN, IK EN HEBBE
U NIET VAN NODE.

22 JA VEEL EER, DE LEDEN DIE
[ONS] DUNCKEN DE SWAKSTE DES LIG-
HAEMS TE ZYN, DIE ZYN NODIG:

23 ENDE DIE ONS DUNCKEN DE
MINST EERLICKE [LEDEN] DES LIG-
HAEMS TE ZYN, DESELVE DOEN WY
OVER-VLOEDIGER EERE AEN: ENDE ON-
SE ONCIERLICKE [LEDEN] HEBBEN
OVERVLOEDIGER VERCIERINGE.

24 DOCH ONSE CIERLICKE EN HEB-
BEN 'T NIET VAN NODE: MAER GODT
HEEFT HET LIGHAEM [ALSOO] TE SA-
MEN

MEN GEVOEGT, GEVENDE OVERVLOEDIGER EERE AEN 'T GENE [DE SELVE] GEBREK HEEFT:

25 OP DAT GEEN TWEEDRACHT IN HET LIGHAEM EN ZY, MAER DE LEDEN VOOR MALKANDEREN GELYCKE SORGE SOUDEN DRAGEN.

26 ENDE HET ZY DAT EEN LIDT LYDT, SOO LYDEN ALLE DE LEDEN MEDE: HET ZY DAT EEN LIDT VERHEERLIKT WORDT, SOO VERBLYDEN HAER ALLE DE LEDEN MEDE.

27 ENDE GY-LIEDEN ZYT HET LIGHAEM CHRISTI, ENDE LEDEN IN 'T BYSONDER.

28 ENDE GODT HEEFT'ER SOMMIGE IN DE GEMEYNTE GESTELT, TEN EERSTEN APOSTELN, TEN TWEEDEN PROPHETEN, TEN DERDEN LEERAERS, DAER NA KRACHTEN, DAER NA GAVEN DER GESONTMAKINGEN, BEHULPSELS, REGEERINGEN, MENIGERLEY TALEN.

29 ZYNSE ALLE APOSTELN? ZYNSE ALLE PROPHETEN? ZYNSE ALLE LEERAERS? ZYNSE ALLE KRACHTEN?

30 HEBBENSE ALLE GAVEN DER GESONTMAKINGEN? SPREKENSE ALLE MET [MENIGERLEY] TALEN? ZYNSE ALLE UYTLEGGERS?

31 DOCH YVERT NA DE BESTE GAVEN. ENDE IK WYSE U EENEN WEG, DIE NOCH UYTNEMENDER IS.

HET XIII. CAPITTEL.

1 'T GENE D'APOSTEL IN 'T LAETSTE VAN 'T VOORGAENDE CAPITTEL BELOOFT HADDE, DAT HY DEN CORINTHEREN EENEN UYTNEMENDER WEG SOUDE WYSEN, DAT DOET HY IN DIT CAPITTEL, LEERENDE DAT DE LIEFDE DE VOORNAEMSTE GAVE IS DAER DE CHRISTENEN MOETEN NA STAEN, 'T WELK HY BEWYST DOOR VERGELYCKINGE VAN ANDERE GROTE GAVEN, ALS DAER ZYN VERSCHEYDENE TALEN, PROPHETIE, WETENSCHAP, MIRAKELN TE DOEN, DEN ARMEN MILDELIK BY TE STAEN, ENDE KLOEKMOEDELIC OM CHRISTI NAME OOK DEN DOOT TE LYDEN: ENDE TOONT DAT ALLE SULCKE GAVEN SONDER DE LIEFDE NIET EN ZYN. 4 ENDE PRYST DE LIEFDE VAN WEGEN HARE TREFFLICHE EYGENSCHAPPEN ENDE WERCKINGEN. 8 ALS OOK OM DATSE ALTYT SAL DUEREN ENDE BLYVEN, DAER D'ANDERE GAVEN SULLEN OPHOUDEN. 9 DEWYLE SY IN DIT LEVEN ONVOLMAEKT ZYN. 10 'T WELK HY VERKLAERT MET DE GELYCKENISSE VAN DE KENNISSE VAN EEN KINT ENDE VAN EEN VOLWASSEN MAN, ENDE VAN HET GE-

1 **A**L WAER 'T DAT IK DE TALEN
DER MENSCHEN ENDE DER EN-
GELN SPRAKE, ENDE DE LIEFDE NIET
EN HADDE, SOO WARE IK EEN KLINC-
KENDE METAEL, OF LUYDENE SCHEL-
LE GEWORDEN.

2 ENDE AL WAER 'T DAT IK DE [GA-
VE] DER PROPHETIE HADDE, ENDE
WISTE ALLE DE VERBORGENTHEDEN
ENDE ALLE DE WETENSCHAP: ENDE
AL WAER 'T DAT IK ALLE 'T GELOVE
HADDE, SOO DAT IK BERGEN VESSET-
TEDE, ENDE DE LIEFDE NIET EN HAD-
DE, SOO EN WAER IK NIETS.

3 ENDE AL WAER HET DAT IK ALLE
MYNE GOEDEREN TOT ONDERHOUDT
[DER ARMEN] UYT-DEELDE, ENDE AL
WAER 'T DAT IK MYN LIGHAEM OVER-
GAVE OP DAT IK VERBRANDT SOUDE
WORDEN, ENDE EN HADDE DE LIEFDE
NIET, SOO EN SOUDE 'T MY GEEN NUT-
TIGHEYT GEVEN.

4 DE LIEFDE IS LANKMOEDIG, SY
IS GOEDERTIEREN: DE LIEFDE EN IS
NIET AFGUNSTIG: DE LIEFDE EN HAN-
DELT NIET LICHTVEERDELIK, SY EN IS
NIET OPGEBLASEN,

5 SY EN HANDELT NIET ONGESCHIK-
TELIK, SY EN SOEKT HAER SELVEN
NIET, SY EN WORT NIET VERBITTERT,
SY EN DENKT GEEN QUAET,

6 SY EN VERBLYDT HAER NIET IN
DE ONGERECHTIGHEYT, MAER SY VER-
BLYDT HAER IN DE WAERHEYT:

7 SY BEDEKT ALLE DINGEN, SY GE-
LOOFT ALLE DINGEN, SY HOOPT ALLE
DINGEN, SY VERDRAEGT ALLE DIN-
GEN.

8 DE LIEFDE EN VERGAET NIMMER-
MEER: MAER HET ZY PROPHETIEN, SY
SULLEN TE NIETE GEDAEN WORDEN, 'T
ZY TALEN, SY SULLEN OPHOUDEN: 'T
ZY KENNISSE, SY SAL TE NIETE GEDAEN
WORDEN.

9 WANT WY KENNEN TEN DEELE,
ENDE

ENDE WY PROPHETEREN TEN DEELE:

10 DOCH WANNEER HET VOLMAEKTE SAL GEKOMEN ZYN, DAN SAL 'T GE-NE DAT TEN DEELE IS, TE NIETE GE-DAEN WORDEN.

11 DOE IK EEN KINT WAS, SPRAK IK ALS EEN KINT, WAS IK GESINT ALS EEN KINT, OVERLEYDE IK ALS EEN KINT: MAER WANNEER IK EEN MAN GEWORDEN BEN, SOO HEBBE IK TE NIETE GEDAEN HET GENE EENS KINTS WAS.

12 WANT WY SIEN NU DOOR EEN SPIEGEL IN EEN DUYSTERE REDEN, MAER ALS DAN [SULLEN WY SIEN] AENGESICHT TOT AENGESICHT: NU KENNE IK TEN DEELE, MAER ALSDAN SAL IK KENNEN GELYK OOK IK GEKENT BEN.

13 ENDE NU BLYFT GELOVE, HOPE, [ENDE] LIEFDE, DESE DRIE: DOCH DE MEESTE VAN DESE IS DE LIEFDE.

HET XIV. CAPITTEL.

1 D'APOSTEL BESLUYTENDE DE VOORGAENDE VERMA-NINGE TOT LIEFDE, LEERT VOORDERS, DAT DE GENE DIE NA GEESTELICKE GAVEN STAEN, MEEST MOETEN STAEN NA DE GAVEN VAN PROPHETEREN. 5 DAT EVENWEL DE GAVE VAN VREEMDE TALEN NIET EN IS TE VERACHTEN, MAER GEBRUYCKT MOET WORDEN MET UYTLEGGE DER SELVE. 7 'T WELK HY BEWYST MET DE GELYCKENISSEN VAN EEN FLUYTE, CYTHER, ENDE BASUYNE. 10 ENDE TOONT DAT HET STRYDT TEGEN DE NATURE, ENDE NIET ANDERS EN IS ALS OF MEN TOT BARBAREN SPRAKE. 13 LEERT VOORDER DAT MEN SOO MOET BIDDEN, DAT SULKS GESCHIEDE NIET ALLEEN MET DEN GEEST, MAER OOK MET VERSTANT. 16 ANDERSINS DAT EEN DIE DE VREEMDE TALE NIET EN VERSTAET, NIET EN KAN AMEN SEGGEN OP SULK EEN GEBEDT. 18 BEVESTIGT HET SELVE MET SYN EYGEN EXEMPEL, HET WELK HY VERMAENT NA TE VOLGEN. 21 ENDE BEWYST UYT DE SCHRIFTURE, DAT DE VREEMDE TALEN SOMTYTS MEER EEN STRAFFE ALS EEN GAVE ZYN. 23 LEERT OOK DAT HET BESPOTTELIK SOUDE ZYN, INDIENSE ALLE MET VREEMDE TALEN SPRAKEN, MAER STICHTELIK INDIENSE ALLE PROPHETEERDEN. 26 DAER NA STELT HY EENIGE REGELEN, DIE MEN VOLGEN MOET IN 'T GEBRUYK DER EXTRA-ORDINARISE GAVEN, NAMELIK DAT MEN ALLES MOET DOEN TOT STICHTINGE. 27 ALS MEN MET VREEMDE TALEN SPREEKT, DAT EEN ANDER DAT UYTLEGGE. 29 DAT HET PROPHETEEREN GESCHIEDE BY BEURTEN. 32 ENDE DAT DE ANDERE PROPHETEN DAER VAN OORDEELEN. 34 DAT DE VROUWEN IN DE GEMEYNTE SWYGEN. 37 DAT DESE SYNE ORDONNANTIEN DES HEEREN GEBODEN ZYN. 40 EYNDELIK DAT ALLES EERLIK ENDE MET ORDEN IN DE GEMEYNTE MOET GESCHIEDEN.

I JAEGT DE LIEFDE NA, ENDE YVERT
JOM DE GEESTELICKE [GAVEN:]

L 3 MAER

CAP. XIV. DE I. SENDT-BRIEF PAULI
MAER MEEST DAT GY MEUGT PROPHE-
TEREN.

2 WANT DIE EEN [VREEMDE] TALE SPREEKT, EN SPREEKT NIET DEN MENSCHEN, MAER GODE. WANT NIEMANT EN VERSTAET [HET,] DOCH MET DEN GEEST SPREEKT HY VERBORGHENTHEDEN.

3 MAER DIE PROPHETEERT, SPREEKT DEN MENSCHEN STICHTINGE, ENDE VERMANINGE, ENDE VERTROOSTINGE.

4 DIE EEN [VREEMDE] TALE SPREEKT, DIE STICHT HEMSELVEN: MAER DIE PROPHETEERT, DIE STICHT DE GEMEYNTE.

5 ENDE IK WIL [WEL] DAT GY ALLE IN [VREEMDE] TALEN SPREEKT, MAER MEER DAT GY PROPHETEERT. WANT DIE PROPHETEERT IS MEERDER DAN DIE [VREEMDE] TALEN SPREEKT, 'T ZY DAN DAT HY 'T UYTLEGGE, OP DAT DE GEMEYNTE STICHTINGE MACH ONTFANGEN.

6 ENDE NU, BROEDERS, INDIEN IK TOT U QUAME, ENDE SPRAKE [VREEMDE] TALEN, WAT NUTTIGHEYT SOUDE IK U DOEN, SOO IK TOT U NIET EN SPRAKE, OFTE IN OPENBARINGE, OFTE IN KENNISSE, OFTE IN PROPHETIE, OFTE IN LEERINGE?

7 SELFS OOK DE LEVENLOSE DINGEN DIE GELUYT GEVEN, 'T ZY FLUYTE, 'T ZY CITHER, SOO SY GEEN ONDERSCHEYDT MET [HAREN] KLANK EN GEVEN, HOE SAL BEKENT WORDEN HET GENE GEFLUYT OFTE OP DE CITHERGESPEELT WORDT?

8 WANT OOK INDIEN DE BASUYNE EEN ONSEKER GELUYT GEEFT, WIE SAL HEM TOT DEN KRYG BEREYDEN?

9 ALSOO OOK GY-LIEDEN, INDIEN GY NIET DOOR DE TALE EEN DUYDELLIKE REDEN EN GEEFT, HOE SAL VERSTAEN WORDEN 'T GENE GESPROKEN WORDT? WANT GY SULT ZYN [ALS] DIE IN DE LUCHT SPREEKET.

10 DAER ZYN, NA HET VOORVALT,

SOO VELE SOORTEN VAN STEM MEN IN DE WERELDT, ENDE GEEN DER SELVER EN IS SONDER STEMME.

11 INDIEN IK DAN DE KRACHT DER STEMME NIET EN WEET, SO SAL IK HEM DIE SPREEKT BARBARISCH ZYN ENDE HY DIE SPREEKT SAL BY MY BARBARISCH ZYN :

12 ALSOO OOK GY, DEWYLE GY YVERIG ZYT NA GEESTELICKE GAVEN, SOO SOEKT DAT GY MEUGT OVERVLOEDIG ZYN TOT STICHTINGE DER GEMEYNTE.

13 DAEROM DIE IN EEN [VREEMDE] TALE SPREEKT, DIE BIDDE DAT HY 'T MACH UYTLEGGEN.

14 WANT INDIEN IK IN EEN [VREEMDE] TALE BIDDE, MYNEN GEEST BIDT [WEL,] MAER MYN VERSTANT IS VRUCHTELOOS.

15 WAT IS 'T DAN ? IK SAL [WEL] MET DEN GEEST BIDDEN, MAER IK SAL OOK MET DEN VERSTANDE BIDDEN : IK SAL [WEL] MET DEN GEEST SINGEN, MAER IK SAL OOK MET DEN VERSTANDE SINGEN.

16 ANDERSINS INDIEN GY DANK SEG T MET DEN GEEST, HOE SAL DE GENE DIE DE PLAETSE EENS ONGELEERDEN VERVULT, AMEN SEGGEN OP UWE DANKSEG GINGE ? DEWYLE HY NIET EN WEET WAT GY SEG T.

17 WANT GY DANK SEG T WEL BEHOORLIK, MAER DE ANDER EN WORDT NIET GESTICHT.

18 IK DANCKE MYNEN GODT, DAT IK MEER [VREEMDE] TALEN SPREKE, ALS GY ALLE :

19 MAER IK WIL [LIEVER] IN DE GEMEYNTE VYF WOORDEN SPREKEN MET MYN VERSTANT, OP DAT IK OOK ANDERE MACH ONDERWYSEN, DAN TIEN DUYSENDT WOORDEN IN EEN [VREEMDE] TALE.

20 BROEDERS, EN WORT GEEN KINDEREN IN 'T VERSTANT : MAER ZYT KINDEREN IN DE BOOSHEYT, ENDE WORDT IN 'T VERSTANT VOLWASSEN.

IN

21 IN DE WET IS GESCHREVEN , IK SAL DOOR LIEDEN VAN ANDERE TALEN , ENDE DOOR ANDERE LIPPEN TOT DIT VOLK SPREKEN , ENDE OOK ALSOO EN SULLEN SY MY NIET HOREN , SEGTE DE HEERE.

22 SOO DAN , DE [VREEMDE] TALEN ZYN TOT EEN TEECKEN NIET DEN GENEN DIE GELOVEN , MAER DEN ONGELOVIGEN : ENDE DE PROPHETIE NIET DEN ONGELOVIGEN , MAER DEN GENEN DIE GELOVEN.

23 INDIEN DAN DE GEHEELE GEMEYNTE BY-EEN VERGADERT WARE , ENDE SY ALLE IN [VREEMDE] TALEN SPRAKEN , ENDE [EENIGE] ONGELEERDE OFTE ONGELOVIGE IN QUAMEN , SOUDEN SY NIET SEGGEN DAT GY UYT-SINNIG WAERT ?

24 MAER INDIEN SY ALLE PROPHEETEERDEN , ENDE EEN ONGELOVIGE , OFTE ONGELEERDE IN QUAME , DIE WORDT VAN ALLEN OVERTUYGT , [ENDE] HY WORDT VAN ALLEN GEOORDEELT.

25 ENDE ALSOO WORDEN DE VERBORGENE DINGEN SYNS HERTEN OPENBAER : ENDE ALSOO VALLENDE OP [SYN] AENGESICHT SAL HY GODT AENBIDDEN , ENDE VERKONDIGEN DAT GODT WAERLIK ONDER U IS.

26 WAT IS HET DAN , BROEDERS ? WANNEER GY TE SAMEN KOMT , EEN YEGELIK VAN U HEEFT HY EENEN PSALM , HEEFT HY EENE LEERE , HEEFT HY EEN [VREEMDE] TALE , HEEFT HY EENE OPENBARINGE , HEEFT HY EENE UYTLEGGINGE : LAET ALLE DINGEN GESCHIEDEN TOT STICHTINGE.

27 ENDE SOO YEMANDT EEN [VREEMDE] TALE SPREEKT , [DAT] HET DOOR TWEE , OFTE TEN MEESTEN DRIE [GESCHIEDE ,] ENDE BY BEURTE : ENDE DAT EEN HET UYTLEGGE.

28 MAER INDIEN DAER GEEN UYTLEGGER EN IS , DAT HY SWYGE IN DE GEMEYNTE , DOCH DAT HY TOT HEMSELVEN SPREKE , ENDE TOT GODT.

EN-

29 ENDE DAT TWEE OFTE DRIE PROPHETEN SPREKEN, ENDE DAT DE ANDERE OORDEELEN.

30 DOCH INDIEN EENEN ANDEREN DIE DAER SIT [YET] GEOPENBAERT IS, DAT DE EERSTE SWYGE.

31 WANT GY KONDT ALLE D'EEN NA D'ANDER PROPHETEEREN, OP DAT SY ALLE LEEREN, ENDE ALLE GETROOST WORDEN.

32 ENDE DE GEESTEN DER PROPHETEN ZYN DEN PROPHETEN ONDERWORPEN.

33 WANT GODT EN IS GEEN [GODT] VAN VERWERRINGE, MAER VAN VREDE, GELYK IN ALLE DE GEMEYNTEN DER HEYLIGE.

34 DAT UWE VROUWEN IN DE GEMEYNTEN SWYGEN: WANT HET EN IS HAER NIET TOE-GELATEN TE SPREKEN, MAER [BEVOLEN] ONDERWORPEN TE ZYN, GELYK OOK DE WET SEG'T.

35 ENDE SOO SY YET WILLEN LEEREN, LAETSE T' HUYS HARE EYGEN MANNEN VRAGEN. WANT HET STAET LEELIK VOOR DE VROUWEN DAT SY IN DE GEMEYNT SPREKEN.

36 IS 'T WOORDT GODTS VAN U UYTGE GAEN? OF IS HET TOT U ALLEN GEKOMEN?

37 INDIEN YEMANT MEYNT EEN PROPHEET TE ZYN, OFTE GEESTELIK, DIE ERKENNE DAT 'T GENE IK U SCHRYVE DES HEEREN GEBODEN ZYN:

38 MAER SOO YEMANDT ONWETENDE IS, DIE ZY ONWETENDE.

39 SOO DAN, BROEDERS, YVERT OM TE PROPHETEREN, ENDE EN VERHINDERT NIET IN [VREEMDE] TALEN TE SPREKEN.

40 LAET ALLE DINGEN EERLIK ENDE MET ORDEN GESCHIEDEN.

HET XV. CAPITTEL.

1 D'APOSTEL BEWYST DE WAERHEYT VAN DE OPSTANDINGE DER DOODEN, MET VELE VASTE REDENEN, WAER VAN DE EERSTE GENOMEN IS VAN DE OPSTANDINGE CHRISTI, WELCKE HY BEVESTIGT UYT DE SOMMA SYNER LEERE, DIE HY NA DE SCHRIFTEN HAER HADDE VOORGESTELT. 4 ENDE UYT DE GETUYGENISSEN VAN PETRUS, 6 VAN MEER ALS VYF HONDERT BROEDERS, 7 VAN JACOBUS, ENDE VAN ALLE DE APOSTELLEN, 8 ENDE VAN HEM SELVE. 13 BESLUYT, DAT ANDERS CHRISTUS OOK NIET EN SOUDE OPGEWEKT ZYN. 14 HET WELK HY BEWYST ONGERYMT TE ZYN, ALSOO DAER MEDE SOUDE TE NIETE GEMAEKT WORDEN HARE GETUYGENISSEN, DE GRONDEN DES CHRISTELICKEN GELOOFS, ENDE DE HOPE DER CHRISTENEN. 21 LEERT DAT CHRISTUS IS DE GENE DIE DE DOODE SAL OPWEKKEN, ENDE DAT HET GESCHIEDEN SAL IN SYNE TOEKOMSTE, ALS HY ALLE SYNE VYANDEN SAL TE NIETE DOEN, ENDE ALLES GODE ONDERWERPEN. 29 DAT OOK ANDERS TE VERGEEFS DE DOOP GEBRUYKT WORT VOOR DE DOODE. 30 DAT DE GELOVIGE, ALS OOK HY MEDE, TE VERGEEFS SOO VEEL PRYCKELS SOUDEN UYTSTAEN: ENDE DAT DE EPICURISTEN SOUDEN RECHT HEBBEN. 35 DAER NA LEERT HY DAT DE GELOVIGE DOODE OPSTAEN SULLEN MET DESELVE LIGHAMEN, DOCH MET ANDERE GEESTELICKE HOEDANIGHEDEN, ALS ONVERDERFLIKHEYT, HEERLIKHEYT, ONSTERFLIKHEYT. 47 ENDE DAT DE GELOVIGE LIGHAMEN SULLEN HEBBEN, NIET GELYK ADAM HADDE, MAER GELYK CHRISTUS DE HEERE NU HEEFT. 51 OPENBAERT OOK EENE VERBORGENTHEYT, DAT DE GENE DIE IN DE TOEKOMSTE CHRISTI LEVEN, NIET EN SULLEN STERVEN, MAER VERANDERT WORDEN. 54 ENDE DAT ALS DAN DE DOODT SAL VERSLONDEN WORDEN: WAER OVER HY EEN TRIUMPH-LIEDT SINGT, ENDE GODT DANKT. 58 MET EEN VERMANINGE AEN DE CORINTHEREN DAT SE WILLEN IN DEN GELOVE STANTVASTIG BLYVEN.

1 **V**OORTS, BROEDERS, IK MAKE U BEKENT 'T EUANGELIUM, DAT IK U VERKONDIGT HEBBE, HET WELK GY OOK AENGENOMEN HEBT, IN 'T WELK GY OOK STAET:

2 DOOR 'T WELCK GY OOK SALIG WORDT, INDIEN GY 'T BEHOUDT OPSOODANIGE WYSE, ALS IK HET U VERKONDIGT HEBBE: HET EN ZY DAN DAT GY TE VERGEEFS GELOOFT HEBT.

3 WANT IK HEBBE U-LIEDEN TEN EERSTEN OVERGEGEVEN HET GEENE IK OOK ONTFANGEN HEBBE, DAT CHRISTUS GESTORVEN IS VOOR ONSE SONDEN, NA DE SCHRIFTEN:

4 ENDE DAT HY IS BEGRAVEN, ENDE DAT HY IS OPGEWEKT TEN DERDEN DAGE, NA DE SCHRIFTEN:

5 ENDE DAT HY IS VAN CEPHAS GESIEN, DAER NA VAN DE TWAEVE.

6 DAER NA IS HY GESIEN VAN MEER DAN VYF HONDERT BROEDEREN

OP

OP EENMAEL, VAN WELCKEN HET MEERDER [DEEL] NOCH OVERIG IS, ENDE SOMMIGE OOK ZYN ONTSLAPEN.

7 DAER NA IS HY GESIEN VAN JACOBO, DAER NA VAN ALLE DE APOSTELEN.

8 ENDE TEN LAETSTEN VAN ALLEN IS HY OOK VAN MY, ALS VAN EEN ONTYDIG GEBOREN, GESIEN.

9 WANT IK BEN DE MINSTE VAN DE APOSTELEN, DIE NIET WEERDIG EN BEN EEN APOSTEL GENAEMT TE WORDEN, DAEROM DAT IK DE GEMEYNTTE GODTS VERVOLGT HEBBE.

10 DOCH DOOR DE GENADE GODTS BEN IK DAT IK BEN: ENDE SYNE GENADE DIE [AEN] MY [BEWESEN IS,] EN IS NIET YDEL GEWEEST, MAER IK HEBBE OVERVLOEDIGER GEARBEYDT, DAN SY ALLE: DOCH NIET IK MAER DE GENADE GODTS DIE MET MY IS.

11 HET ZY DAN IK, HET ZY SY-LIEDEN, ALSOO PREDIKEN WY, ENDE ALSOO HEBT GY GELOOFT.

12 INDIEN NU CHRISTUS GEPREDIKT WORT, DAT HY UYT DEN DOODEN OPGEWEKT IS, HOE SEGGEN SOMMIGE ONDER U DATTER GEEN OPSTANDINGE DER DOODEN EN IS?

13 ENDE INDIEN DAER GEEN OPSTANDINGE DER DOODEN EN IS, SOO EN IS CHRISTUS OOK NIET OPGEWEKT.

14 ENDE INDIEN CHRISTUS NIET OPGEWEKT EN IS, SOO EN IS DAN ONSE PREDIKINGE YDEL, ENDE YDEL IS OOK UW' GELOVE.

15 ENDE SOO WORDEN WY OOK BEVONDEN VALSCHE GETUYGEN GODTS: WANT WY HEBBEN VAN GODT GETUYGT, DAT HY CHRISTUM OPGEWEKT HEEFT: DIEN HY NIET EN HEEFT OPGEWEKT, SOO NAMELIK DE DOODE NIET OPGEWEKT EN WORDEN.

16 WANT INDIEN DE DOODE NIET OPGEWEKT EN WORDEN, SOO EN IS OOK CHRISTUS NIET OPGEWEKT.

17 ENDE INDIEN CHRISTUS NIET OPGEWEKT EN IS, SOO IS UW' GELOVE

CAP. XV. DE I. SENDT-BRIEF PAULI
TE VERGEEFS, SOO ZYT GY NOCH IN U-
WE SONDEN.

18 SOO ZYN DAN OOK VERLOREN,
DIE IN CHRISTO ONTSLAPEN ZYN.

19 INDIEN WY ALLEENLIK IN DIT
LEVEN OP CHRISTUM ZYN HOPENDE,
SOO ZYN WY DE ELENDIGSTE VAN ALLE
MENSCHEN.

20 MAER NU, CHRISTUS IS OPGE-
WEKT UYT DEN DOODEN: [ENDE] IS
DE EERSTELING GEWORDEN DER GENE
DIE ONTSLAPEN ZYN.

21 WANT DEWYLE DE DOODT DOOR
EENEN MENSCH IS, SOO IS OOK DE OP-
STANDINGE DER DOODEN DOOR EENEN
MENSCH.

22 WANT GELYKSE ALLE IN ADAM
STERVEN, ALSOO SULLENSE OOK IN
CHRISTO ALLE LEVENDIG GEMAEKT
WORDEN.

23 MAER EEN YEGELIK IN SYN OR-
DEN: DE EERSTELING CHRISTUS, DAER
NA DIE CHRISTI ZYN, IN SYNE TOE-
KOMSTE.

24 DAER NA SAL HET EYNDE ZYN,
WANNEER HY HET KONINGRYK GODE
ENDE DEN VADER SAL OVERGEGEVEN
HEBBEN: WANNEER HY SAL TE NIETE
GEDAEN HEBBEN ALLE HEERSCHAPPYE,
ENDE ALLE MACHT, ENDE KRACHT.

25 WANT HY MOET ALS KONING
HEERSCHEN, TOT DAT HY ALLE DE
VYANDEN ONDER SYNE VOETEN SAL
GELEGT HEBBEN.

26 DE LAETSTE VYANDT, DIE TE
NIETE GEDAEN WORDT, IS DE DOODT.

27 WANT HY HEEFT ALLE DINGEN
SYNEN VOETEN ONDERWORPEN. DOCH
WANNEER HY SEGHT, DAT [HEM] ALLE
DINGEN ONDERWORPEN ZYN, SOO IS
HET OPENBAER, DAT HY UYTGENOMEN
WORDT DIE HEM ALLE DINGEN ON-
DERWORPEN HEEFT.

28 ENDE WANNEER HEM ALLE DIN-
GEN SULLEN ONDERWORPEN ZYN, DAN
SAL OOK DE SONE SELVE ONDERWOR-
PEN WORDEN DIEN DIE HEM ALLE
DINGEN ONDERWORPEN HEEFT, OP
DAT

DAT GODT ZY ALLES IN ALLEN.

29 ANDERS, WAT SULLEN SY DOEN DIE VOOR DE DOODE GEDOOPT WORDEN, INDIEN DE DOODE GANTSCHELYK NIET OPGEWEKT EN WORDEN? WAEROM WORDEN SY VOOR DE DOODE OOK GEDOOPT?

30 WAEROM ZYN OOK WY ALLE URE IN PERYKEL?

31 IK STERVE ALLE DAGE, [T WELK IK BETUYGE] BY ONSEN ROEM DIEN IK HEBBE IN CHRISTO JESU ONSEN HEE-RE.

32 SOO IK NA DEN MENSCH, TEGEN DE BEESTEN GEVOCHTEN HEBBE TE EPHESEN, WAT NUTTIGHEYT IS 'T MY INDIEN DE DOODE NIET OPGEWEKT EN WORDEN? LAET ONS ETEN ENDE DRINCKEN: WANT MORGEN STERVEN WY.

33 EN DWAELT NIET. QUADE T' SAMEN-SPREKINGE VERDERVEN GOEDE ZEDEN.

34 WAEKT OP RECHTVEERDELIK, ENDE EN SONDIGT NIET. WANT SOMMIGE EN HEBBEN DE KENNISSE GODTS NIET. IK SEGGE 'T U TOT SCHAEMTE.

35 MAER, SAL YEMANT SEGGEN, HOE SULLEN DE DOODE OPGEWEKT WORDEN? ENDE MET HOEDANIG EEN LIGHAEM SULLEN SY KOMEN?

36 GY DWAES, HET GENE GY ZAEYT EN WORT NIET LEVENDIG, 'T EN ZY DAT HET GESTORVEN ZY.

37 ENDE HET GENE GY ZAEYT, [DAER VAN] EN ZAEYT GY HET LIGHAEM NIET DAT WORDEN SAL, MAER EEN BLOOT GRAEN, NA HET VOORVALT, VAN TARWE OFTE VAN EENIG DER ANDERE [GRANEN.]

38 MAER GODT GEEFT HET SELVE EEN LIGHAEM, GELYK HY WIL, ENDE EEN YEGELIK ZAET SYN EYGEN LIGHAEM.

39 ALLE VLEESCH EN IS NIET HET SELVE VLEESCH: MAER EEN ANDER IS 'T VLEESCH DER MENSCHEN, ENDE EEN ANDER IS 'T VLEESCH DER BEES-

TEN, ENDE EEN ANDER DER VISSCHEN,
ENDE EEN ANDER DER VOGELN.

40 ENDE DAER ZYN HEMELSCH
LIGHAMEN, ENDE DAER ZYN AERT-
SCHE LIGHAMEN: MAER EEN ANDERE
IS DE HEERLIKHEYT DER HEMELSCH,
ENDE EEN ANDERE DER AERTSCHE.

41 EEN ANDERE IS DE HEERLIK-
HEYT DER SONNE, ENDE EEN ANDERE
IS DE HEERLIKHEYT DER MANE, EN-
DE EEN ANDERE IS DE HEERLIKHEYT
DER STERREN: WANT DE [EENE] STER-
RE VERSCHILT IN HEERLIKHEYT VAN
DE [ANDERE] STERRE.

42 ALSO SAL OOK DE OPSTANDINGE
DER DOODEN ZYN. HET [LIGHAEM]
WORT GEZAEYT IN VERDERFFELICK-
HEYT, 'T WORDT OPGEWEKT IN ON-
VERDERFFELIKHEYT.

43 HET WORDT GEZAEYT IN ONEE-
RE, HET WORDT OPGEWEKT IN HEER-
LIKHEYT. HET WORDT GEZAEYT IN
SWAKHEYT, HET WORDT OPGEWEKT IN
KRACHT.

44 EEN NATUERLIK LIGHAEM WORDT
'ER GEZAEYT, EEN GEESTELIK LIGHAEM
WORDT 'ER OPGEWEKT. DAER IS EEN
NATUERLIK LIGHAEM, ENDE DAER IS
EEN GEESTELIK LIGHAEM.

45 ALSO IS 'ER OOK GESCHREVEN, DE
EERSTE MENSCH ADAM IS GEWORDEN
TOT EEN LEVENDIGE ZIELE: DE LAET-
STE ADAM TOT EENEN LEVENDIGMA-
KENDEN GEEST.

46 MAER HET GEESTELICKE EN IS
NIET EERST, DOCH HET NATUERLICKE,
DAER NA HET GEESTELICKE.

47 DE EERSTE MENSCH IS UYT DE
AERDE, AERTSCH: DE TWEEDE MEN-
SCH IS DE HEERE UYT DEN HEMEL.

48 HOEDANIG DE AERDTSCH [IS,]
SOODANIGE ZYN OOK DE AERDTSCH:
ENDE HOEDANIG DE HEMELSCH [IS,]
SOODANIGE ZYN OOK DE HEMELSCH.

49 ENDE GELYCKERWYS WY HET
BEELT DES AERTSCHEN GEDRAGEN HEB-
BEN, [ALSOO] SULLEN WY OOK HET
BEELT DES HEMELSCHEN DRAGEN.

DOCH

50 DOCH DIT SEGGE IK, BROEDERS, DAT VLEESCH ENDE BLOEDT HET KONINGRYCKE GODTS NIET BEERVEN EN KONNEN, NOCH DE VERDERFLIKHEYT EN BEERFT DE ONVERDERFLIKHEYT NIET.

51 SIET IK SEGGE U EENE VERBOR-
GENTHEYT; WY EN SULLEN WEL NIET
ALLE ONTSLAPEN, MAER WY SULLEN
ALLE VERANDERT WORDEN:

52 IN EEN PUNCT DES [TYDTS,] IN
EENEN OOGENBLIK, MET DE LAETSTE
BASUYNE: WANT DE BASUYNE SAL
SLAEN, ENDE DE DOODE SULLEN ON-
VERDERFLIK OPGEWEKT WORDEN, EN-
DE WY SULLEN VERANDERT WORDEN.

53 WANT DIT VERDERFFELICKE
MOET ONVERDERFFELIKHEYT AEN-
DOEN, ENDE DIT STERFFELICKE [MOET]
ONSTERFFELIKHEYT AENDOEN.

54 ENDE WANNEER DIT VERDERF-
FELICKE SAL ONVERDERFFELIKHEYT
AENGEDAEN HEBBEN, ENDE DIT STERF-
FELICKE SAL ONSTERFFELIKHEYT AEN-
GEDAEN HEBBEN, ALS DAN SAL HET
WOORT GESCHIEDEN DAT GESCHRE-
VEN IS, DE DOODT IS VERSLONDEN
TOT OVERWINNINGE.

55 DOODT, WAER IS UWEN PRIC-
KEL? HELLE, WAER IS UWE OVERWIN-
NINGE?

56 DE PRICKEL NU DES DOOTS IS DE
SONDE: ENDE DE KRACHT DER SONDE
IS DE WET.

57 MAER GODE ZY DANK, DIE ONS
DE OVERWINNINGE GEEFT DOOR ON-
SEN HEERE JESUM CHRISTUM.

58 SOO DAN, MYNE GELIEFDE BROE-
DERS, ZYT STANTVASTIG, ONBEWEEG-
LIK, ALTYDT OVERVLOEDIG ZYNDE IN
HET WERK DES HEEREN, ALS DIE WE-
TET DAT UWEN ARBEYDT NIET YDEL
EN IS IN DEN HEERE.

HET XVI. CAPITTEL.

1 D'APOSTEL VERMAENT DE GEMEYNTE VAN CO-
RINTHEN, DATSE NA 'T EXEMPEL DER GEMEYN-
TEN VAN GALATIEN EEN COLLECTE WIL DOEN VOOR DE
ARME GELOVIGE BINNEN JERUSALEM. 2 WYST HAER
AEN

CAP. XVI. DE I. SENDT-BRIEF PAULI

AEN HOE DESELVE OP DEN EERSTEN DAG DER WEKE KAN BEQUAMELIK GEDAEN WORDEN. 3 ENDE DOOR WIEN DERWAERTS GESONDEN, OOK SELVE SYNEN DIENST DAER TOE AENBIEDENDE. 5 BELOOFT DAT HY DOOR MACEDONIEN TOT HAER KOMEN SAL, ENDE EENEN TYDT LANG BY HAER BLYVEN. 8 GEEFT REDEN WAEROM HY TOT EPHESEN NOCH TOT PINXSTEREN TOE MOET BLYVEN. 10 VERMAENT HAER DATSE TIMOTHEUM BELEEFDELIK ONTFANGEN ENDE LATEN VERTRECKEN, ENDE DATSE TEN BESTEN NEMEN DAT APOLLOS SYNE KOMSTE WAT UYTSTELT. 13 DOET DAER BY EEN ALGEMEYNE VERMANINGE TOT STANTVASTIGHEYT IN HET GELOVE ENDE LIEFDE. 15 ENDE IN HET BYSONDER DATSE HET HUYSGESIN VAN STEPHANAS IN ACHTINGE NEMEN, ALSOO HY MET FORTUNATUS ENDE ACHAICUS HEM SEER VERQUIKT HEBBEN. 19 GROET DE GEMEYNTEN VAN CORINTHEN VAN WEGEN DE GEMEYNTEN VAN ASIEN, ENDE BYSONDER VAN AQUILA ENDE PRISCILLA. 21 ENDE GROETSE OOK SELVE MET SYN EYGEN HANDT. 22 VERKONDIGT ALLEN, DIE CHRISTUM NIET RECHT LIEF EN HEBBEN, DEN VLOEK. 23 WENSCHT DEN GELOVIGEN DE GENADE GODTS, ENDE BELOOFT HAER SYNE LIEFDE.

I **A** ENGAENDE NU DE VERSAMELINGE DIE VOOR DE HEYLIGE [GESCHIEDT] GELYK ALS IK DEN GEMEYNTEN IN GALATIA VERORDINEERT HEBBE, DOET OOK GY ALSOO.

2 OP ELKEN EERSTEN [DAG] DER WEKE, LEGGE EEN YEGELIK VAN U [YET] BY HEMSELVEN WECH, VERGADERENDE EENEN SCHAT, NA DAT HY WELVAREN VERKREGEN HEEFT, OP DAT DE VERSAMELINGEN ALS DAN NIET [EERST] EN GESCHIEDEN, WANNEER IK GEKOMEN SAL ZYN.

3 ENDE WANNEER IK DAER SAL GEKOMEN ZYN, DIE GY SULT BEQUAEM ACHTEN DOOR BRIEVEN, DESELVE SAL IK SENDEN OM UWE GAVE NA JERUSALEM OVER TE DRAGEN.

4 ENDE INDIEN 'T [DE MOEYTE] WEERDIG MOCHTE ZYN DAT IK OOK [SELVE] REYSEN SOUDE, SOO SULLEN SY MET MY REYSEN.

5 DOCH IK SAL TOT U KOMEN WANNEER IK MACEDONIEN SAL DOORGEGAEN HEBBEN, (WANT IK SAL DOOR MACEDONIEN GAEN.)

6 ENDE IK SAL MOGELIK BY U BLYVEN, OFTE OOK OVERWINTEREN, OP DAT GY MY MOOGT GELEYDEN WAER IK SAL HENEN REYSEN.

7 WANT IK EN WIL U NU NIET SIEN IN 'T VOORBY GAEN, MAER IK HOPE EENI-

EENIGEN TYDT BY U TE BLYVEN, INDIEN HET DE HEERE SAL TOELATEN.

8 MAER IK SAL TE EPHESEN BLYVEN TOT DEN PINKSTER [DAG.]

9 WANT MY IS EEN GROTE ENDE KRACHTIGE DEURE GEOPENT, ENDE DAER ZYN VELE TEGENSTANDERS.

10 SOO NU TIMOTHEUS KOMT, SIET DAT HY BUYTEN VREESE BY U ZY: WANT HY WERKT HET WERK DES HEEREN GELYK ALS IK.

11 DAT HEM DAN NIEMANT EN VERACHTE: MAER GELEYDT HEM IN VREDE, OP DAT HY TOT MY KOME: WANT IK VERWACHTE HEM MET DE BROEDEREN.

12 ENDE WAT AENGAET APOLLOS DEN BROEDER, IK HEBBE HEM SEER GE-BEDEN DAT HY MET DE BROEDEREN TOT U KOMEN SOUDE: MAER HET EN WAS GANSCHELIK [SYNEN] WILLE NIET, DAT HY NU SOUDE KOMEN: DOCH HY SAL KOMEN WANNEER 'T HEM WEL GELEGEN SAL ZYN.

13 WAEKT, STAET IN 'T GELOVE, HOUT U MANLIK, ZYT STERK:

14 DAT ALLE UWE DINGEN IN DER LIEFDE GESCHIEDEN.

15 ENDE IK BIDDE U, BROEDERS, GY KENDT HET HUYS VAN STEPHANAS, DAT HET IS DE EERSTELING VAN ACHAJA, ENDE [DAT] SY HAER SELVEN DEN HEYLIGEN TEN DIENSTE HEBBEN GESCHIKT,

16 DAT GY OOK U DEN SOODANIGEN ONDERWERPT, ENDE EENEN YEGELICKEN DIE MEDE WERKT ENDE ARBEYDT.

17 ENDE IK VERBLYDE MY OVER DE AENKOMSTE VAN STEPHANAS, ENDE FORTUNATUS, ENDE ACHAICUS, WANT DESE HEBBEN VERVULT HET GENE [MY] AEN U ONTBRAK.

18 WANT SY HEBBEN MYNEN GEEST VERQUIKT, ENDE OOK DEN UWEN. ERKENT DAN DE SOODANIGE.

19 U GROETEN DE GEMEYNTEN VAN ASIA. U GROETEN SEER IN DEN
II. DEEL. N HEERE

CAP. XVI. DE I. SENDT-BRIEF PAULI
HEERE AQUILA ENDE PRISCILLA, MET
DE GEMEYNTEN DIE TOT HAREN HUYSE
IS.

20 U GROETEN ALLE DE BROEDERS.
GROETET MALKANDEREN MET EENEN
HEYLIGEN KUS.

21 DE GROETENISSE MET MYNE
HANDT, PAULI.

22 INDIEN YEMANDT DEN HEERE
JESUM CHRISTUM NIET LIEF EN HEEFT,
DIE ZY EEN VERVLOECKINGE MARA-
NATHA.

23 DE GENADE DES HEERE JESU
CHRISTI ZY MET U.

24 MYN LIEFDE ZY MET U ALLEN
IN CHRISTO JESU. AMEN.

DE EERSTE [SENDT-BRIEF] AEN DIE VAN CORIN-
THEN, IS GESCHREVEN VAN PHILIPPIS, [ENDE
GESONDEN] DOOR STEPHANAS, ENDE FORTUNA-
TUS, ENDE ACHAICUS, ENDE TIMOTHEUS.

EYNDE VAN DEN EERSTEN SENDT-
BRIEF PAULI AEN DIE VAN
CORINTHEN.

DE TWEEDE
SENDT-BRIEF
DES APOSTELS
P A U L I
AEN DIE VAN
CORINTHEN.

HET EERSTE CAPITTEL.

1 Na 't GEWOONLIK OPSCHRIFT DES SENDT-BRIEFS,
3 DANKT PAULUS GODT VOOR DE VERTROOSTINGEN,
DIE HY IN ALLE VERDRUCKINGEN DOOR CHRISTUM,
ANDEREN TOT EEN EXEMPEL, ONTFING. 8 ENDE KOMT
DAER NA TOT HET VERHAEL VAN DE GROTE VERVOL-
GINGE, DIE HEM IN ASIEN WAS OVERGEKOMEN. 10
UYT WELCKE HY NOCHTANS WAS VERLOST DOOR HA-
RE GEBEDEN. 12 BETUYGT DAT HY OPRECHTELIK IN
DE WERELT, MAER MEEST ONDER HAER HADDE VER-
KEERT, 15 ENDE DAT HY OOK OPRECHTELIK VOOR GE-
NOMEN HADDE WEDER TOT HAER OVER TE KOMEN. 17
HOEWEL 'T SELVE NOCH NIET GESCHIEDT EN WAS. 18
NIET OM DAT SYN WOORT WAS JA ENDE NEEN. 20
DAER ALLE BELOFTEN GODTS IN CHRISTO JA ENDE
SEKER ZYN. 21 ENDE DOOR DEN HEYLIGEN GEEST IN
ONS BEVESTIGT. 23 MAER BETUYGT MET EENEN EET,
DAT HY SYNE KOMSTE TOT HAER NOCH UYTGESTELT
HADDE OM HAER TE SPAREN.

I **P**AULUS EEN APOSTEL
JESU CHRISTI, DOOR
DEN WILLE GODTS, ENDE
TIMOTHEUS DE BROEDER,
AEN DE GEMEYNTE GODTS DIE TE CO-
RINTHEN IS, MET ALLE DE HEYLIGE
DIE IN GEHEEL ACHAJA ZYN.

2 GENADE ZY U ENDE VREDE VAN
GODT ONSEN VADER, ENDE DEN HEE-
RE JESU CHRISTO.

3 GELOOFT ZY DE GODT ENDE VA-
DER ONSES HEEREN JESU CHRISTI, DE
VADER DER BARMHERTIGHEDEN, EN-
DE DE GODT ALLER VERTROOSTINGE:

4 DIE ONS VERTROOST IN ALLE ON-
SE VERDRUCKINGE, OP DAT WY SOUDEN
KUNNEN VERTROOSTEN DE GENE DIE
IN ALLERLEY VERDRUCKINGE ZYN,
DOOR DE VERTROOSTINGE MET WELCKE
WY SELVE VAN GODT VERTROOST WOR-
DEN.

5 WANT GELYK HET LYDEN CHRIS-
TI OVERVLOEDIG IS IN ONS, ALSOO IS
OOK DOOR CHRISTUM ONSE VERTROOS-

6 DOCH HET ZY DAT WY VERDRUKT WORDEN, [HET IS] TOT UWE VERTROOSTINGE ENDE SALIGHEYT, DIE GEWROCHT WORDT IN DE LYDTSAEMHEYT DES SELVEN LYDENS, HET WELK WY OOK LYDEN: 'T ZY DAT WY VERTROOST WORDEN, [HET IS] TOT UWE VERTROOSTINGE ENDE SALIGHEYT:

7 ENDE ONSE HOPE VAN U IS VAST, ALS DIE WETEN DAT GELYK GY GEMEYNSCHAP HEBT AEN 'T LYDEN, [GY] OOK ALSOO [GEMEYNSCHAP HEBBET] AEN DE VERTROOSTINGE.

8 WANT WY EN WILLEN NIET, BROEDERS, DAT GY ONWETENDE ZYT VAN ONSE VERDRUCKINGE, DIE ONS IN ASIA OVERGEKOMEN IS, DAT WY UYTNEMENDE SEER BESWAERT ZYN GEWEEST BOVEN [ONSE] MACHT, ALSOO DAT WY SEER IN TWYFFEL WAREN OOK VAN HET LEVEN.

9 JA WY HADDEN AL SELVE IN ONSELVEN HET VONNIS DES DOOTS, OP DAT WY NIET OP ONSELVEN VERTROUWEN EN SOUDEN, MAER OP GODT DIE DE DOODE VERWEKT:

10 DIE ONS UYT SOO GROTEN DOODT VERLOST HEEFT, ENDE [NOCH] VERLOST: OP WELCKEN WY HOPEN, DAT HY [ONS] OOK NOCH VERLOSSEN SAL:

11 ALSOO GY-LIEDEN OOK MEDE ARBEYDT VOOR ONS DOOR DEN GEBEDE, OP DAT OVER DE GAVE, DOOR VELE PERSONEN AEN ONS TE WEGE GEBRACHT, [OOK] VOOR ONS DANKSEGGINGE VOOR VELEN GEDAEN WORDE.

12 WANT ONSEN ROEM IS DESE, [NAMELIK] HET GETUYGENISSE ONSER CONSCIETIE, DAT WY IN EENVOUDIGHEYT ENDE OPRECHTIGHEYT GODTS, NIET IN VLEESCHELICHE WYSEHEYT, MAER IN DE GENADE GODTS IN DE WERELDT VERKEERT HEBBEN, ENDE ALLERMEEST BY U-LIEDEN.

13 WANT WY EN SCHRYVEN U GEENE ANDERE DINGEN DAN DIE GY KENNET, OFTE OOK ERKENNET: ENDE IK
HOPE

HOPE DAT GYSE OOK TOT DEN EYNDE
TOE ERKENNEN SULT:

14 GELYCKERWYS GY OOK TEN DEE-
LE ONS ERKENT HEBT, DAT WY UWEN
ROEM ZYN, GELYK GY OOK DEN ONSEN
ZYT IN DEN DAG DES HEEREN JESU.

15 ENDE OP DIT BETROUWEN WIL-
DE IK TE VOREN TOT U KOMEN, OP
DAT GY EEN TWEEDE GENADE SOUDT
HEBBEN:

16 ENDE DOOR UWE [STADT] NA
MACEDONIEN GAEN, ENDE WEDEROM
VAN MACEDONIEN TOT U KOMEN, EN-
DE VAN U-LIEDEN NA JUDEA GELEYDT
WORDEN.

17 ALS IK DAN DIT VOORGENOMEN
HEBBE, HEBBE IK OOK LICHTVEERDIG-
HEYT GEBRUYKT? OFTE NEME IK HET
NA DEN VLEESCHE VOOR, HET GENE
IK VOORNEME, OP DAT BY MY SOUDE
WESEN JA JA, EN NEEN NEEN?

18 DOCH GODT IS GETROUWE, DAT
ONS WOORT, 'T WELCK TOT U [IS GE-
SCHIEDT,] NIET EN IS GEWEEST JA EN-
DE NEEN.

19 WANT DE SONE GODTS JESUS
CHRISTUS, DIE ONDER U DOOR ONS IS
GEPREDIKT, [NAMELIK] DOOR MY, EN-
DE SILVANUM, ENDE TIMOTHEUM, EN
WAS NIET JA ENDE NEEN, MAER IS
GEWEEST JA IN HEM.

20 WANT SOO VELE BELOFTEN
GODTS ALS 'ER ZYN, DIE ZYN IN HEM
JA, ENDE ZYN IN HEM AMEN, GODE
TOT HEERLIKHEYT DOOR ONS.

21 MAER DIE ONS MET U BEVESTIGT
IN CHRISTO, ENDE DIE ONS GESALFT
HEEFT, IS GODT:

22 DIE ONS OOK HEEFT VERZEGELT,
ENDE HET ONDERPANDT DES GEESTS
IN ONSEN HERTEN GEGEVEN.

23 DOCH IK AENROEPE GODT TOT
EEN GETUYGE OVER MYNE ZIELE, DAT
IK OM U TE SPAREN NOCH TOT CORIN-
THEN NIET EN BEN GEKOMEN.

24 NIET DAT WY HEERSCHAPPYE
VOEREN OVER UW' GELOVE, MAER WY
ZYN MEDE-WERCKERS UWER BLYD-

HET IJ. CAPITTEL.

1 D' APOSTEL GAET VOORT IN 'T VERKLAREN VAN DE REDENEN, WAEROM HY TOT NOCH TOE NIET EN WAS GEKOMEN, NAMELIK OP DAT HY NIET MET DROEFHEYT, MAER MET BLYTSCHAP BY HAER WILDE ZYN. 4 BETUYGT DAT HET GENE HY TE VOREN VAN DEN BLOET-SCHENDER TOT HAER GESCHREVEN HADDE, MET TRANEN, ENDE DOOR LIEFDE TOT HAER WAS GESCHIEDT. 6 BEVEELT HAER, DAT SY DEN SELVEN VAN WEGEN SYN LEETWESEN NU WEDER SULLEN AENNEMEN, ENDE VERTROOSTEN, OP DAT HY DOOR TE GROTE DROEFHEYT IN GEEN WANHOPE EN VERVALLE. 21 VERHAELT VOORDER HOE HY HET EUANGELIUM TOT TROAS ALLEEN HADDE GEPREDIKT, ENDE DAER NA IN MACEDONIEN. 14 ENDE BETUYGT DAT SYNE PREDIKINGE ALOM GODE EEN AENGENAME REUK IS, SOO IN DE GENE DIE BEHOUDEN WORDEN, ALS IN DE GENE DIE VERLOREN GAEN. 17 DEWYLE HY HET SELVE ALOM OPRECHTELIK VOORSTELT.

1 **M**AER IK HEBBE DIT BY MY SELVEN VOORGENOMEN, DAT IK NIET WEDEROM IN DROEFHEYT TOT U KOMEN EN SOUDE.

2 WANT INDIEN IK U-LIEDEN BEDROEVE, WIE IS HET DOCH DIE MY SAL VROLIK MAKEN, DAN DE GENE DIE VAN MY BEDROEFT IS GEWORDEN?

3 ENDE DIT SELVE HEBBE IK U GESCHREVEN, OP DAT IK [DAER] KOMENDE, NIET EN SOUDE DROEFHEYT HEBBEN VAN DE GENE, VAN WELCKE IK MOEST VERBLYDET WORDEN, VERTROUWENDE VAN U ALLE DAT MYNE BLYDSCHAP UWER ALLER[BLYDSCHAP] IS.

4 WANT IK HEBBE U-LIEDEN UYT VELE VERDRUCKINGE, ENDE BENAUWTHEYT DES HERTEN, MET VELE TRANEN GESCHREVEN, NIET OP DAT GY SOUD BEDROEFT WORDEN, MAER OP DAT GY DE LIEFDE SOUDT VERSTAEN, DIE IK OVERVLOEDELIC TOT U HEBBE.

5 DOCH INDIEN YEMANT BEDROEFT HEEFT, DIE EN HEEFT NIET MY BEDROEFT, MAER TEN DEELE (OP DAT IK [HEM] NIET EN BESWARE) U-LIEDEN ALLE.

6 DEN SOODANIGEN IS DESE BESTRAF-FINGE GENOEG, DIE VAN VELEN [GESCHIEDT IS.]

ALSOO

7 ALSOO DAT GY DAER-EN-TEGEN [HEM] LIEVER [MOET] VERGEVEN, ENDE VERTROOSTEN, OP DAT DE SOODANIGE DOOR AL TE OVERVLOEDIGE DROEFHEYT NIET EENIGSINS EN WORDE VERSLONDEN.

8 DAEROM BIDDE IK U DAT GY DE LIEFDE AEN HEM BEVESTIGT.

9 WANT DAER TOE HEBBE IK OOK GESCHREVEN, OP DAT IK UWE BEPROEVINGE MOCHTE VERSTAEN, OF GY IN ALLES GEHOORSAEM ZYT.

10 DIEN GY NU YET VERGEEFT, [DIEN VERGEVE] IK OOK: WANT SOO IK OOK YET VERGEVEN HEBBE, DIEN IK VERGEVEN HEBBE [HEBBE IK HET VERGEVEN] OM UWENT WILLE, VOOR 'T AENGESICHTE CHRISTI, OP DAT DE SATAN OVER ONS GEEN VOORDEEL EN KRYGE.

11 WANTS YNE GEDACHTEN EN ZYN ONS NIET ONBEKENT.

12 VOORTS ALS IK TOT TROAS QUAM OM HET EUANGELIUM CHRISTI [TE PREDIKEN,] ENDE ALS MY EEN DEURE GEOPENT WAS IN DEN HEERE, SOO EN HEBBE IK GEEN RUSTE GEHADT VOOR MYNEN GEEST, OM DAT IK TITUM MYNEN BROEDER NIET EN VONT:

13 MAER AFSCHeyDT VAN HAER GENOMEN HEBBENDE, VERTROK IK NA MACEDONIEN.

14 ENDE GODE ZY DANK, DIE ONS ALLE TYDT DOET TRIUMPHEREN IN CHRISTO ENDE DEN REUK SYNER KENNISSE DOOR ONS OPENBAER MAEKT IN ALLE PLAETSEN.

15 WANT WY ZYN GODE EENEN GOEDEN REUK CHRISTI IN DE GENE DIE SALIG WORDEN, ENDE IN DE GENE DIE VERLOREN GAEN.

16 DEN DESEN WEL EENEN REUK DES DOOTS TER DOOT: MAER DEN GENEN EENEN REUK DES LEVENS TEN LEVEN. ENDE WIE IS TOT DESE DINGEN BEQUAEM?

17 WANT WY EN DRAGEN NIET, GELYK VELE, HET WOORT GODTS TE KOOP,

CAP. IIJ. DE II. SENDT-BRIEF PAULI
KOOP, MAER ALS UYT OPRECHTIGHEYT,
MAER ALS UYT GODE, IN DE TEGEN-
WOORDIGHEYT GODTS, SPREKEN WY
HET IN CHRISTO.

HET IIJ. CAPITTEL.

I D'APOSTEL GEEFT REDEN WAEROM HY DEN DIENST
DES EUANGELIUMS IN 'T EYNDE VAN HET VOORGAEN-
DE CAPITTEL SOO HOGE HADDE VERHEVEN, ENDE BE-
ROEPT HEM EERST OP DE BEVINDINGE VAN DE CORIN-
THEREN SELVE, DIE DOOR DESEN SYNEN DIENST TOT
CHRISTUM BEKEERT WAREN. 5 DOET DAER BY DAT
DESE KRACHT NIET UYT HEM, MAER UYT GODT WAS.
6 BEWYST HET SELVE VOORDERS DOOR EENE VERGE-
LYCKINGE VAN DEN DIENST MOSIS, DIEN HY EEN
DOODENDE LETTER IN STEENEN TAFELN GEDRUCKT,
ENDE EENE BEDIENINGE DER VERDOEMENISSE NOEMT,
DIE NIET EN BLYFT: ENDE VAN DEN DIENST DER A-
POSTELN, DIEN HY EENEN DIENST DES GEESTS, DES
LEVENS, ENDE DER RECHTVEERDIGHEIT NOEMT, EN-
DE ALTYT BLYFT. 13 VERKLAERT DAT OP HET AEN-
GESICHT MOSIS EEN DEKSEL LAG, ENDE OOK OP HET
LESEN DER WET, ALSOO DAT DE JODEN HET EYNDE
DAER VAN NIET EN VERSTONDEN. 16 WELK DEKSEL
VAN HAER SAL GEWEERT WORDEN, ALS SY TOT GODT
SULLEN BEKEERT ZYN. 17 MAER DAT DEN DIENST
DES NIEUWEN TESTAMENTS KLAER IS, ENDE EEN MID-
DEL WAER DOOR DE GEEST DES HEEREN KRACHTIG IS
TOT ONSER VERNIEUWINGE.

I **B**EGINNEN WY ONS SELVEN WE-
DEROM [U] AEN TE PRYSEN? OF
BEHOEVEN WY OOK, GELYK SOMMIGE,
BRIEVEN VAN VOORSCHRYVINGE AEN
U, OFTE [BRIEVEN] VAN VOORSCHRY-
VINGE VAN U?

2 GY-LIEDEN ZYT ONSEN BRIEF,
GESCHREVEN IN ONS EERTEN, BE-
KENT ENDE GELESEN VAN ALLE MEN-
SCHEN:

3 ALS DIE OPENBAER ZYT GEWOR-
DEN, DAT GY EENEN BRIEF CHRISTI
ZYT, ENDE DOOR ONSEN DIENST BE-
REYDT, DIE GESCHREVEN IS NIET MET
INK, MAER DOOR DEN GEEST DES LE-
VENDIGEN GODTS, NIET IN STEENEN
TAFELN, MAER IN VLEESCHE TAFE-
LEN DES EERTEN.

4 ENDE SOODANIG EEN VERTROU-
WEN HEBBEN WY DOOR CHRISTUM BY
GODT.

5 NIET DAT WY VAN ONS SELVEN
BEQUAEM ZYN YET TE DENCKEN, ALS
UYT ONS SELVEN: MAER ONS BE-
QUAEMHEIT IS UYT GODT:

6 DIE ONS OOK BEQUAEM GEMAEKT
HEEFT

HEEFT [OM TE ZYN] DIENAERS DES NIEUWEN TESTAMENTS , NIET DER LETTER, MAER DES GEESTS. WANT DE LETTER DOODT , MAER DE GEEST MAEKT LEVENDIG.

7 ENDE INDIEN DE BEDIENINGE DES DOODTS IN LETTEREN [BESTAENDE,] [ENDE] IN STEENEN INGEDRUKT IN HEERLIKHEYT IS GEWEEST , ALSOO DAT DE KINDEREN ISRAËLS HET AENGESICHT MOSIS NIET EN KONDEN STERK AENSIEN , OM DE HEERLIKHEYT SYNS AENGESICHTS, DIE TE NIETE GEDAEN SOUDEN WORDEN :

8 HOE EN SAL NIET VEEL MEER DE BEDIENINGE DES GEESTS IN HEERLIKHEYT ZYN ?

9 WANT INDIEN DE BEDIENINGE DER VERDOEMENISSE HEERLIKHEYT GEWEEST IS, VEEL MEER IS DE BEDIENINGE DER RECHTVEERDIGHEYT OVERVLOEDIG IN HEERLIKHEYT.

10 WANT OOK HET VERHEERLIKTE EN IS SELFS NIET VERHEERLIKT IN DESEN DEELE , TEN AENSIEN VAN DESE UYTNEMENDE HEERLIKHEYT.

11 WANT INDIEN HET GENE DAT TE NIETE GEDAEN WORT , IN HEERLIKHEYT WAS, VEEL MEER [IS] HET GENE DAT BLYFT, IN HEERLIKHEYT.

12 DEWYLE WY DAN SOODANIGE HOPE HEBBEN , SOO GEBRUYKEN WY VELE VRYMOEDIGHEYT IN 'T SPREKEN,

13 ENDE [EN DOEN NIET] GELYCKERWYS MOSES , [DIE] EEN DEKSEL OP SYN AENGESICHT LEYDE , OP DAT DE KINDEREN ISRAËLS NIET EN SOUDEN STERK SIEN OP HET EYNDE DES GENEN DAT TE NIETE GEDAEN WORT :

14 MAER HARE SINNEN ZYN VERHART GEWORDEN. WANT TOT OP [DEN DAG] VAN HEDEN BLYFT HET SELVE DEKSEL IN 'T LESEN DES OUDEN TESTAMENTS , SONDER ONTDEKT TE WORDEN : 'T WELCKE DOOR CHRISTUM TE NIETE GEDAEN WORT.

15 MAER TOT DEN HUYDIGEN [DAG] TOE, WANNEER MOSES GELESEN WORT,

II. DEEL. O LIGT

CAP. IV. DE II. SEND-BRIEF PAULI
LIGT EEN DEKSEL OP HARE HERTE.

16 DOCH SOO WANNEER HET TOT
DEN HEERE SAL BEKEERT ZYN, SOO
WORT HET DEKSEL WECH-GENOMEN.

17 DE HEERE NU IS DE GEEST: EN-
DE WAER DE GEEST DES HEEREN IS,
ALDAER IS VRYHEYT.

18 ENDE WY ALLE MET ONGEDEK-
TEN AENGESICHTE DE HEERLIKHEYT
DES HEEREN [ALS] IN EENEN SPIEGEL
AENSCHOUWENDE, WORDEN [NA] HET
SELVE BEELT IN GEDAENTE VERAN-
DERT, VAN HEERLIKHEYT TOT HEER-
LIKHEYT, ALS VAN DES HEEREN GEEST.

HET IV. CAPITTEL.

1 D'ApOstel betuygt dat hy 't EUANGELIUM
CHRISTI OPRECHTELIK ENDE DUYDELIK VOORSTELT
VOOR DE CONSCIEN TIEN ALLER MENSCHEN. 3 ENDE
SOO HET SELVE YEMANT BEDEKT IS, DAT HET IS BE-
DEKT VOOR DE GENE DIE VERLOREN GAEN, ENDE WELC-
KER SINNEN DE SATAN HEEFT VERBLINDT. 5 DAT DE-
SE KRACHT EVENWEL NIET VAN DE DIENAERS, MAER
VAN CHRISTO IS, ENDE VAN GODT DIE DE HERTEN
VERLICHT. 8 DAT OOK DESE KRACHT SICH WONDER-
LIK IN DE ApOSTELEN CHRISTI SELVE OPENBAERT, IN
'T OVERWINNEN VAN ALLERLEY VERDRUCKINGEN EN-
DE ZWARIGHEDEN, DIE HAER DAGELYKS OVERKOMEN.
13 ENDE STELT DAER NA VERSCHeyDEN REDENEN VAN
VERTROOSTINGEN, MET WELKE SY HAER SELVEN EN-
DE ANDERE VERSTERKEN, GENOMEN VAN 't EXEMPEL
DAVIDS. 14 VAN DE ZALIGE OPSTANDINGE. 15 VAN
DE DANKBAERHEYT VOOR SULKE VERLOSSINGEN. 16
VAN DE VERNIEUWINGE DES INWENDIGEN MENSCHES.
17 ENDE EYNDELIK VAN DE GROTE DER EEUWIGER
HEERLIKHEYT DIE HIER OP SAL VOLGEN.

1 **D**AEROM DEWYLE WY DESE BE-
DIENINGE HEBBE, NA DE BARM-
HERTIGHEYT DIE ONS GESCHIEDT IS, SOO
EN VERTRAGEN WY NIET:

2 MAER WY HEBBEN VERWORPEN
DE BEDEKSELEN DER SCHANDE, NIET
WANDELLENDE IN ARGLISTIGHEYT,
NOCH 't WOORT GODTS VERVALSCHEN-
DE, MAER DOOR OPENBARINGE DER
WAERHEYDT ONS SELVEN AENGE-
NAEM MAKENDE BY ALLE CONSCIEN-
TIEN DER MENSCHEN, IN DE TEGEN-
WOORDIGHEYT GODTS.

3 DOCH INDIEN OOK ONS' EUANGE-
LIUM BEDEKT IS, SOO IS 't BEDEKT IN
DE GENE DIE VERLOREN GAEN:

4 IN DEWELCKE DE GODT DESER
EEUWE DE SINNEN VERBLINT HEEFT,
[NA-

[NAMELIK] DER ONGELOVIGE, OP DAT HAER NIET EN BESTRALE DE VERLICHTINGE DES EUANGELIUMS DER HEERLIKHEYT CHRISTI, DIE HET BEELT GODTS IS.

5 WANT WY EN PREDIKEN NIET ONS SELVEN, MAER CHRISTUM JESUM DEN HEERE: ENDE ONS SELVEN, [DAT WY] UWE DIENAREN [ZYN] OM JESU WILLE.

6 WANT GODT DIE GESEGT HEEFT DAT HET LICHT UYT DE DUYSTERNISSE SOUDE SCHYNEN, IS DE GENE DIE IN ONS HERTEN GESCHENEN HEEFT, OM [TE GEVEN] VERLICHTINGE DER KENNISSE DER HEERLIKHEYT GODTS IN 'T AENGESICHT JESU CHRISTI.

7 MAER WY HEBBEN DESEN SCHAT IN AERDEN VATEN, OP DAT DE UYT-NEMENTHEYT DER KRACHT ZY GODES, ENDE NIET UYT ONS:

8 [ALS] DIE IN ALLES VERDRUKT WORDEN, DOCH NIET BENAUWET: TWYFELMOEDIG, DOCH NIET MISMOEDIG:

9 VERVOLGT, DOCH NIET [DAER] IN VERLATEN: NEDER GEWORPEN, DOCH NIET VERDORVEN:

10 ALTYT DE DOODINGE DES HEEREN JESU IN DEN LIGHAME OMMEDRAGENDE, OP DAT OOK HET LEVEN JESU IN ONS LIGHAME SOUDE GEOPENBAERT WORDEN.

11 WANT WY DIE LEVEN, WORDEN ALTYT IN DEN DOOT OVERGEGEVEN OM JESU WILLE: OP DAT OOK HET LEVEN JESU IN ONS STERFLIK VLEESCH SOUDE GEOPENBAERT WORDEN.

12 SOO DAN, DE DOOT WERKT WEL IN ONS, MAER HET LEVEN IN U-LIEDEN.

13 DEWYLE WY NU DEN SELVEN GEEST DES GELOOFS HEBBEN, GELYCK 'ER GESCHREVEN IS, IK HEBBE GELOOFT, DAEROM HEBB' IK GESPROKEN, SOO GELOVEN WY OOK, DAEROM SPREKEN WY OOK.

14 WETENDE DAT HY DIE DEN HEERE JESUM OPGEWEKT HEEFT, OOK

CAP. V. DE II. SENDT-BRIEF PAULI
ONS DOOR JESUM SAL OPWECKEN, ENDE
MET U-LIEDEN DAER SAL STELLEN.

15 WANT ALLE DESE DINGEN ZYN
OM UWENT WILLE, OP DAT DE VER-
MENIGVULDIGDE GENADE, DOOR DE
DANKSEGGINGE VAN VELE, OVERVLOE-
DIG WERDE TER HEERLIKHEYT GODTS.

16 DAEROM EN VERTRAGEN WY
NIET: MAER HOEWEL ONSE UYTWEN-
DIGE MENSCHEN VERDORVEN WORT, SOO
WORT NOCHTANS DE INWENDIGE VER-
NIEUWT VAN DAGE TOT DAGE.

17 WANT ONSE LICHT VERDRUC-
KINGE, DIE SEER HAEST VOORBY
[GAET,] WERKT ONS EEN GANTSCH
SEER UYTNEMENT EEUWIG GEWICHTE
DER HEERLIKHEYT:

18 DEWYLE WY NIET EN AENMERC-
KEN DE DINGEN DIE MEN SIET, MAER
DE DINGEN DIE MEN NIET EN SIET.
WANT DE DINGEN DIE MEN SIET ZYN
TYDTLIK, MAER DE DINGEN DIE MEN
NIET EN SIET ZYN EEUWIG.

HET V. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL GAET VOORT IN 'T BESCHRYVEN
VAN DE HOPE DER SALIGHEYT WAER DOOR WY VER-
SEKERT ZYN, ALS DIT LIGHAEM, 'T WELCK EEN
AERTSCH TABERNAKEL IS, GEBROKEN WORT, DAT WY
EEN EEUWIGE WOONSTEDEN HEBBEN IN DEN HEEMEL. 4
WAER MEDE WY VERLANGEN OVERKLEET TE WORDEN.
6 OVERMITS SOO LANGE WY IN DIT LIGHAEM INWOON-
NEN, WY VAN DEN HEERE UYTWOONEN. 9 DAT DAN
EEN YEGELIK NEERSTIG MOET SYN OM HEM TE BEHA-
GEN. 10 OM DAT WY ALLE VOOR DEN RECHTER-STOEL
CHRISTI MOETEN VERSCHYNEN. 11 BETUYGT DAEROM
OOK SYNE NEERSTIGHEYT ONDER HAER. 12 NIET OM
HEMSELVEN TE PRYSSEN, MAER OM HAER STOFFE VAN
ROEM TE GEVEN TEGEN DE VALSCHE APOSTELN. 15
LEERT DAT CHRISTUS VOOR ALLEN GESTORVEN ENDE
OPGEWEKT IS, OP DAT SY ALLE HEM SOUDEN LEVEN.
16 WAEROM HY VOORTAEN NIEMANT MEER EN KENT
NA DEN VLEESCHE. 17 MAER NA DE NIEUWE SCHEP-
PINGE, DIE UYT GODT IS IN CHRISTO. 19 WAER TOE
SY ALS GESANTEN GODTS WORDEN GEBRUYCKT OM DE
MENSCHEN MET GODT IN CHRISTO TE VERSOENEN.

1 **W**ANT WY WETEN, DAT SO ONS
AERTSE HUYS DESES TABER-
NAKELS GEBROKEN WORT, WY EEN
GEBOUW VAN GODT HEBBEN, EEN
HUYS NIET MET HANDEN GEMAEKT,
[MAER] EEUWIG, IN DE HEEMELN.

2 WANT OOK IN DESEN SUCHTEN
WY, VERLANGENDE MET ONSE WOON-
STEDEN

STEDE, DIE UYT DEN HEMEL IS, OVERKLEET TE WORDEN:

3 SOO WY OOK BEKLEET [ENDE] NIET NAEKT EN SULLEN GEVONDEN WORDEN.

4 WANT OOK WY, DIE IN DESEN TABERNAKEL ZYN, SUCHTEN BE-SWAERT ZYNDE: NADEMAEL WY NIET EN WILLEN ONTKLEET, MAER OVERKLEET WORDEN, OP DAT 'T STERFLICKE VAN 'T LEVEN VERSLONDEN WORDE.

5 DIE ONS NU TOT DIT SELVE BE-REYTHEEFT, IS GODT, DIE ONS OOK HET ONDERPANT DES GEESTS GEGEVEN HEEFT.

6 WY HEBBEN DAN ALTYT GOEDEN MOEDT, ENDE WETEN DAT WY INWONENDE IN HET LIGHAEM, UYTWONEN VAN DEN HEERE:

7 (WANT WY WANDELEN DOOR GELOVE, [ENDE] NIET DOOR AENSCHOUWEN.)

8 MAER WY HEBBEN GOEDEN MOET, ENDE HEBBEN MEER BEHAGEN OM UYT HET LIGHAEM UYT TE WONEN, ENDE BY DEN HEERE IN TE WONEN.

9 DAEROM ZYN WY OOK SEER BE-GEERIG, HET ZY INWONENDE, HET ZY UYTWONENDE, OM HEM WELBEHAGELIK TE ZYN.

10 WANT WY ALLE MOETEN GEO-PENBAERT WORDEN VOOR DEN RECH-TER-STOEL CHRISTI, OP DAT EEN YE-GELIK WECH-DRAGE 'T GENE DOOR 'T LIGHAEM [GESCHIET,] NA DAT HY GE-DAEN HEEFT, HET ZY GOET, 'T ZY QUAET.

11 WY DAN WETENDE DEN SCHRIK DES HEEREN, BEWEGEN DE MENSCHEN TOT HET GELOVE, ENDE ZYN GODE OPENBAER GEWORDEN: DOCH IK HOPE OOK IN UWE CONSCIEN TIEN GEOPEN-BAERT TE ZYN.

12 WANT WY EN PRYSEN ONS SEL-VEN U NIET WEDEROM AEN, MAER WY GEVEN U OORSAKE VAN ROEM OVER ONS, OP DAT GY [STOFFE] SOUDET

HEBBEN TEGEN DE GENE DIE IN HET AENGESICHT ROEMEN, ENDE NIET [IN] HET HERTE.

13 WANT HET ZY DAT WY UYTSINNIG ZYN, WY ZYN 'T GODE: HET ZY DAT WY GEMATIGT VAN SINNEN ZYN, WY ZYN 'T U-LIEDEN.

14 WANT DE LIEFDE CHRISTI DRINGT ONS:

15 ALS DIE DIT OORDEELEN, DAT INDIEN EEN VOOR ALLE GESTORVEN IS, SY DAN ALLE GESTORVEN ZYN. ENDE HY IS VOOR ALLE GESTORVEN, OP DAT DE GENE DIE LEVEN, NIET MEER HAER SELVEN EN SOUDEN LEVEN, MAER DIEN DIE VOOR HAER GESTORVEN ENDE OPGEWEKT IS.

16 SOO DAN, WY EN KENNEN VAN NU AEN NIEMANT NA DEN VLEESCHE: ENDE INDIEN WY OOK CHRISTUM NA DEN VLEESCHE GEKENT HEBBEN, NOCHTANS EN KENNEN WY [HEM] NU NIET MEER [NA DEN VLEESCHE.]

17 SOO DAN INDIEN YEMANT IN CHRISTO IS, DIE IS EEN NIEUW SCHEPSEL: HET OUDE IS VOORBY GEGAEN, SIET, HET IS AL NIEUW GEWORDEN.

18 ENDE ALLE DESE DINGEN ZYN UYT GODE, DIE ONS MET HEMSELVEN VERSOENT HEEFT DOOR JESUM CHRISTUM, ENDE ONS DE BEDIENINGE DER VERSOENINGE GEGEVEN HEEFT.

19 WANT GODT WAS IN CHRISTO DE WERELT MET HEMSELVEN VERSOENENDE: HARE SONDEN HAER NIET TOE-REEKENENDE: ENDE HEEFT HET WOORT DER VERSOENINGE IN ONS GELEGT.

20 SOO ZYN WY DAN GESANTEN VAN CHRISTI WEGE, ALS OF GODT DOOR ONS BADE: WY BIDDEN VAN CHRISTI WEGE, LAET U MET GODT VERSOENEN.

21 WANT DIEN, DIE GEEN SONDE GEKENT EN HEEFT, HEEFT HY SONDE VOOR ONS GEMAEKT, OP DAT WY SOUDEN WORDEN RECHTVEERDIGHEYT GODTS IN HEM.

HET

HET VI. CAPITTEL.

I PAULUS VERMAENT DE CORINTHEREN DAT SY DE GENADE, DIE HAER VAN HEM, ALS EEN GESANTE CHRISTI, WAS AENGEDIENT, NIET TE VERGEEFS EN SOUDEN ONTFANGEN. 3 ENDE VERHAELT HOE TROUWELIK HY SYNEN DIENST HADDE VOLBRACHT, SELFS IN 'T MIDDEN VAN ALLE SWARIGHEDEN ENDE VERDRUCKINGEN. 6 MITSGADERS MET HOEDANIGE DEUGDEN ENDE KRACHTEN DES GEESTS SYNEN ARBEYT WAS VERGESELSCHAPT GEWEEST. II VERKLAERT VOORDER SYNE GROTE GENEGETHEYT TEGEN HAER. 13 ENDE VEREYSCHT DESELVE VAN HAER WEDER TEGENS HEM. 14 VERMAENT HAER, GEEN JOK AEN TE TRECKEN MET DE ONGELOVIGE. 16 ENDE GEEN GEMEYN-SCHAP TE HEBBEN MET DEN AF-GODEN, DEWYLE DE GELOVIGE GODTS TEMPEL ZYN. 17 MAER SICH VAN DIE AF TE SCHEYDEN. 18 DEWYLE GODT HAREN VADER, ENDE SY SYNE KINDEREN ZYN.

I ENDE WY [ALS] MEDE-ARBEYDENDE BIDDEN [U] OOK DAT GY DE GENADE GODTS NIET TE VERGEEFS EN MOOGT ONTFANGEN HEBBEN.

2 WANT HY SEGHT, IN DEN AENGENAMEN TYDT HEBBE IK U VERHOORT, ENDE IN DEN DAG DER SALIGHEYT HEBBE IK U GEHOLPEN: SIET NU IS 'T DE WELAENGENAME TYDT, SIET NU IS 'T DE DAG DER SALIGHEYT.

3 WY EN GEVEN GENEN AENSTOOT IN EENIG DING, OP DAT DE BEDIENINGE NIET GELASTERT EN WORDE:

4 MAER WY ALS DIENAERS GODTS, MAKEN ONS SELVEN IN ALLES AENGENAEM, IN VELE VERDRAEGSAEMHEYT, IN VERDRUCKINGEN, IN NOODEN, IN BENAUWTHEDEN.

5 IN SLAGEN, IN GEVANGENISSEN, IN BEROERTEN, IN ARBEYT, IN WAKEN, IN VASTEN.

6 IN REYNIGHEYT, IN KENNISSE, IN LANKMOEDIGHEYT, IN GOEDERTIERENHEYT, IN DEN HEYLIGEN GEEST, IN ONGEVEYNSDE LIEFDE.

7 IN HET WOORT DER WAERHEYT, IN DE KRACHT GODTS, DOOR DE WAPENEN DER GERECHTIGHEYT AEN DE RECHTER ENDE AEN DE SLINCKER [ZYDE.]

8 DOOR EERE ENDE ONEERE, DOOR QUAET GERUCHTE ENDE GOET GERUCHTE: ALS VERLEYDERS, ENDE [NOCHTANS] WAERACHTIGE:

9 ALS ONBEKENDE, ENDE [NOCHTANS]

CAP. VI. DE II. SENDT-BRIEF PAULI
TANS] BEKENT: ALS STERVENDE, EN-
DE SIET WY LEVEN: ALS GETUCHTIGET,
ENDE NIET GEDOODET:

10 ALS DROEVIG ZYNDE, DOCH AL-
TYT BLYDE: ALS ARME, DOCH VELE
RYCK MAKENDE: ALS NIETS HEBBENDE,
ENDE [NOCHTANS] ALLES BESITTEN-
DE.

11 ONSE MONT IS OPEN GEDAEN
TEGEN U, O CORINTHEREN! ONSE
HERTE IS UYT-GEFREYD.

12 GY EN ZYT NIET NAUWE IN ONS,
MAER GY ZYT NAUWE IN UWE INGE-
WANDEN.

13 NU [OM] DESELVE VERGELDIN-
GE [TE DOEN] (IK SPREKE ALS TOT [MY-
NE] KINDEREN) SOO WORDET GY OOK
UYT-GEFREYDET.

14 EN TREKT NIET EEN ANDER JOK
AEN MET DE ONGELOVIGE. WANT
WAT MEDE-DEEL HEEFT DE GERECH-
TIGHEYT MET DE ONGERECHTIGHEYT?
ENDE WAT GEMEYNSCHAP HEEFT 'T
LICHT MET DE DUYSTERNISSE?

15 ENDE WAT 'T SAMENSTEMMIN-
GE HEEFT CHRISTUS MET BELIAL? OF-
TE WAT DEEL HEEFT DE GELOVIGE
MET DEN ONGELOVIGEN?

16 OFTE WAT 'T SAMENVOEGINGE
HEEFT DE TEMPEL GODTS MET DEN
AFGODEN? WANT GY ZYT DEN TEM-
PEL DES LEVENDIGEN GODTS: GELYC-
KERWYS GODT GESEGT HEEFT, IK SAL
IN HAER WONEN, ENDE IK SAL ONDER
[HAER] WANDELEN: ENDE IK SAL
HAER GODT ZYN, EN SY SULLEN MY
EEN VOLK ZYN.

17 DAEROM GAET UYT HET MIDDEN
VAN HAER ENDE SCHEYDET U AF, SEG-
T DE HEERE, ENDE EN RAEKT NIET AEN
HET GENE ONREYN IS, ENDE IK SAL U-
LIEDEN AENNEMEN.

18 ENDE IK SAL U TOT EEN VADER
ZYN, ENDE GY SULT MY TOT SONEN
ENDE DOCHTEREN ZYN, SEG T DE HEE-
RE DE ALMACHTIGE.

HET VIJ. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL TREKT UYT DE VOORGAENDE BELOFTEN GODTS, EEN NIEUWE VERMANINGE TOT HEYLIGMAKINGE. 2 ENDE VERANTWOORT WEDEROM SYNEN WANDEL ONDER HAER. 3 BETUYGT SYNE SONDERLINGE GENEGENTHEYT TEGENS HAER, OOK SELFS IN 'T MIDDEN VAN ALLE VERDRUCKINGEN, ENDE VERSEKERT OOK HEM VAN DE HARE TEGEN HEM. 6 IN WELK GEVOELËN HY DOOR TITI KOMSTE ENDE GETUYGENISSE MEER IS GESTERKT. 8 ENDE HOEWEL HY HAER DOOR SYNE ERNSTIGE BESTRAFFINGE TE VOREN BEDROEFT HADDE, SOO BEKENT HY DAT DESE DROEFHEYT NOCHTANS EEN DROEFHEYT NA GODT IS GEWEEST. 10 'T WELK HY BEWYST UYT DE VRUCHTEN VAN DESELVE DROEFHEYT. 13 ENDE UYT DE BLYDTSCHAP TITI NA SYN WEDER-KEEREN. 14 DIE ALLES ALSOO BY HAER HADDE BEVONDEN, GELYK DEN APOSTEL VAN HAER HADDE VERTROUWT.

I DEWYLE WY DAN DESE BELOFTEN HEBBEN, GELIEFDE, LAET ONS ONS SELVEN REYNIGEN VAN ALLE BESMETTINGE DES VLEESCHS ENDE DES GEESTS, VOLEYNDIGENDE DE HEYLIGMAKINGE IN DE VREESE GODTS.

2 GEEFT ONS PLAETSE: WY EN HEBBEN NIEMANT VERONGELYKT, WY EN HEBBEN NIEMANT VERDORVEN, WY EN HEBBEN BY NIEMANT ONS VOORDEEL GESOCHT.

3 IK EN SEGGE [DIT] NIET TOT [UWER] VEROORDEELINGE. WANT IK HEBBE TE VOREN GESEGT, DAT GY IN ONSE HERTEN ZYT, OM T'SAMEN TE STERVEN, ENDE T' SAMEN TE LEVEN.

4 IK HEBBE VELE VRYMOEDIGHEYT IN HET SPREKEN TEGEN U, IK HEBBE VEEL ROEMS OVER U: IK BEN VERVULT MET VERTROOSTINGE, IK BEN SEER OVERVLOEDIG VAN BLYDTSCHAP IN ALLE ONSE VERDRUCKINGE.

5 WANT OOK ALS WY IN MACEDONIEN GEKOMEN ZYN, SOO EN HEEFT ONS VLEESCH GEEN RUSTE GEHADT, MAER WY WAREN IN ALLES VERDRUKT: VAN BUYTEN WAS STRYT, VAN BINNEN VREESE.

6 DOCH GODT, DIE DE NEDRIGE VERTROOST, HEEFT ONS GETROOST DOOR DE KOMSTE TITI.

7 ENDE NIET ALLEEN DOOR SYNE KOMSTE, MAER OOK DOOR DE VERTROOSTINGE, MET WELKE HY OVER U VERTROOST IS GEWEEST, ALS HY ONS

CAP. VIJ. DE II. SENDT-BRIEF PAULI
VERHAELDE UW' VERLANGEN, UW'
KERMEN, UWEN YVER VOOR MY: AL-
SOO DAT IK TE MEER VERBLYDT BEN
GEWEEST.

8 WANT HOEWEL IK U IN DEN
SENDT-BRIEF BEDROEFT HEBBE, HET
EN BEROUWT MY NIET, HOEWEL HET
MY BEROUWT HEEFT: WANT IK SIE
DAT DE SELVE SENDT-BRIEF, HOEWEL
VOOR EENEN KLEYNEN TYDT, U BE-
DROEFT HEEFT.

9 NU VERBLYDE IK MY, NIET OM
DAT GY BEDROEFT ZYT GEWEEST,
MAER OM DAT GY BEDROEFT ZYT GE-
WEEST TOT BEKEERINGE. WANT GY
ZYT BEDROEFT GEWEEST NA GODT,
SOO DAT GY IN GEEN DING SCHADE
VAN ONS GELEDEN EN HEBT.

10 WANT DE DROEFHEYT NA GODT
WERKT EEN ONBEROUWPLICKE BEKEE-
RINGE TOT SALIGHEYT: MAER DE
DROEFHEYDT DER WERELT WERKT DE
DOODT.

11 WANT SIET, DIT SELVE DAT GY
NA GODT ZYT BEDROEFT GEWORDEN,
HOE GROTE NEERSTIGHEYT HEEFT HET
IN U GEWROCHT? JA VERANTWOOR-
DINGE, JA ONLUST, JA VREESE, JA
VERLANGEN, JA YVER, JA WRAKE: IN
ALLES HEBT GY U SELVEN BEWESEN
REYN TE ZYN IN DESE SAKE.

12 HOEWEL IK DAN AEN U GE-
SCHREVEN HEBBE, [DAT] EN IS NIET
OM DIENS WILLE DIE ONRECHT GE-
DAEN HADDE, NOCH OM DIENS WILLE
DIEN ONRECHT GEDAEN WAS: MAER OP
DAT ONSE VLYTIGHEYT VOOR U SOUDE
BY U OPENBAER WORDEN, IN DE TE-
GENWOORDIGHEYT GODTS.

13 DAEROM ZYN WY VERTROOST GE-
WORDEN OVER UWE VERTROOSTINGE:
ENDE ZYN NOCH OVERVLOEDELICKER
VERBLYT GEWORDEN OVER DE BLYT-
SCHAP TITI, OM DAT SYNEN GEEST
VAN U ALLEN VERQUIKT IS GEWOR-
DEN.

14 WANT INDIEN IK YET BY HEM
OVER U GEROEMT HEBBE, SOO EN BEN

IK

IK NIET BESCHAEMT GEWORDEN: MAER GELYK WY ALLES MET WAERHEYT TOT U GESPROKEN HEBBEN, ALSOO IS OOK ONSEN ROEM, DIE [IK] BY TITUM [GEROEMT HEBBE,] WAERHEYT GEWORDEN:

15 ENDE SYN INNERLICKE BEWEGINGE ZYN TEOVERVLOEDIGER TEGEN U, ALS HY UWER ALLER GEHOORSAEMHEYT OVERDENKT, HOE GY HEM MET VREESE ENDE BEVEN HEBT ONTFANGEN.

16 IK VERBLYDE MY DAN, DAT IK IN ALLES VAN U VERTROUWEN MACH HEBBEN.

HET VIII. CAPITTEL.

1 PAULUS STELT DEN CORINTHEREN VOOR HET EXEMPEL DER GEMEYNTEN VAN MACEDONIEN, DIE EEN MILDE HANTREYKINGE GEDAEN HADDEN VOOR DE ARME GELOVIGE TE JERUSALEM. 4 ENDE VERKLAERT DAT HY TITO BEVEL GEGEVEN HADDE OM DIERGELYKE OOK BY HAER TE BEVOORDEREN. 9 STELT OOK HAER VOOR HET EXEMPEL CHRISTI, DIE ARM GEWORDEN IS, OM ONS DOOR SYNE ARMOEDE RYK TE MAKEN. 10 ENDE VERMAENT HAER NU WEL TE VOLEYNDIGEN 'T GENE SY OVER EEN JAER WEL HADDEN BEGONNEN. 13 DOCH NIET ALSOO DAT SY HAER SELVEN SOUDEN BENAUWEN, OM ANDERE TE VERLICHTEN, MAER OM UYT HAREN OVERVLOET HET GEBREK DER ANDERE TE VERVULLEN. 15 GELYK IN 'T VERSAMELEN VAN 'T MANNA GESCHIEDT WAS. 16 BETUYGT VOORDER DAT TITUS OM SULKS OVER TE BRENGEN TOT HAER GEREYST WAS. 18 MET NOCH EEN ANDER BROEDER DIE VAN DE GEMEYNTEN DAER TOE WAS VERKOREN. 20 OM ALLE OPSPRAKE VOOR TE KOMEN. 22 ENDE NOCH EEN DERDE, WIENS GETROUWIGHEYT NU MEERMAELS WAS BEPROEFT, SOO WEL BY HEM ALS BY DE GEMEYNTEN.

I VOORTS MAKEN WY U BEKENT, BROEDERS, DE GENADE GODTS, DIE IN DE GEMEYNTEN VAN MACEDONIEN GEGEVEN IS:

2 DAT IN VELE BEPROEVINGE DER VERDRUCKINGE DE OVERVLOEDT HARER BLYDSCHAP, ENDE HARE SEER DIEPE ARMOEDE OVERVLOEDIG GEWEEST IS TOT DEN RYKDOM HARER GOETDADIGHEYT.

3 WANT SY ZYN NA VERMOGEN (IK BETUYGE HET) JA BOVEN VERMOGEN GEWILLIG GEWEEST.

4 ONS MET VELE VERMANINGE BIDDENDE DAT WY WILDEN AEN-NE-

CAP. viij. DE II. SENDT-BRIEF PAULI.
MEN DE GAVE ENDE DE GEMEYN-
SCHAP DESER BEDIENINGE, DIE VOOR
DE HEYLIGE [GESCHIET.]

5 ENDE [DEDEN] NIET [ALLEEN]
GELYK WY GEHOOPT HADDEN, MAER
GAVEN HAER SELVEN EERST AEN DEN
HEERE, ENDE [DAER NA] AEN ONS
DOOR DEN WILLE GODTS

6 ALSOO DAT WY TITUM VERMAEN-
DEN, DAT GELYK HY TE VOREN BE-
GONNEN HADDE, HY OOK ALSOO NOCH
DESE GAVE BY U VOL-EYNDEN SOUDEN.

7 SOO DAN GELYK GY IN ALLES O-
VERVLOEDIG ZYT, IN GELOVE, ENDE
IN WOORT, ENDE IN KENNISSE, ENDE
IN ALLE NEERSTIGHEYT, ENDE IN U-
WE LIEFDE TOT ONS, [SIET] DAT GY
OOK IN DESE GAVE OVERVLOEDIG ZYT.

8 IK EN SEGGE [DIT] NIET [ALS]
GEBIEDENDE, MAER [ALS] DOOR DE
NEERSTIGHEYT VAN ANDERE OOK DE
OPRECHTIGHEYT UWER LIEFDE BE-
PROEVENDE.

9 WANT GY WETET DE GENADE
ONSER HEEREN JESU CHRISTI, DAT HY
OM UWENT WILLE IS ARM GEWORDEN,
DAER HY RYK WAS, OP DAT GY DOOR
SYNE ARMOEDE SOUDET RYK WORDEN.

10 ENDE IK SEGGE IN DESEN [MY-
NE] MEYNINGE. WANT DIT IS U
OORBAER, ALS DIE NIET ALLEEN HET
DOEN, MAER OOK HET WILLEN VAN
OVER EEN JAER TE VOREN HEBT BE-
GONNEN.

11 MAER NU VOL-EYNDIGT OOK 'T
DOEN: OP DAT, GELYK ALS'ER GEWEEST
IS DE VOLVEERDIGHEYDT DES GE-
MOETS OM TE WILLEN, DAER OOK AL-
SOO ZY HET VOLEYNDIGEN UYT HET
GENE DAT GY HEBT.

12 WANT INDIEN TE VOREN DE
VOLVEERDIGHEYT DES GEMOETS DAER
IS, SOO IS YEMANT AENGENAEM NA
HET GENE DAT HY HEEFT, NIET NA
HET GENE DAT HY NIET EN HEEFT.

13 WANT [DIT EN SEGGE IK] NIET
OP DAT ANDERE SOUDEN VERLICHTIN-
GE HEBBEN, ENDE GY VERDRUCKINGE:
MAER

14 MAER [OP DAT] UYT GELYKHEYT, IN DESEN TEGENWOORDIGEN TYDT, UWEN OVERVLOET [ZY] OM HAER GEBREK [TE VERVULLEN:] OP DAT OOK HAREN OVERVLOET ZY OM UW' GEBREK [TE VERVULLEN,] OP DATTER GELYCKHEYT WORDE.

15 GELYK GESCHREVEN IS, DIE VEEL [VERSAMELT HADDE,] EN HADDE NIET OVER: ENDE DIE WEYNIG [VERSAMELT HADDE,] EN HADDE NIET TE WEYNIG.

16 DOCH GODE ZY DANK, DIE DESELVE NEERSTIGHEYT VOOR U IN 'T HERTE TITI GEGEVEN HEEFT.

17 DAT HY DE VERMANINGE HEEFT AENGENOMEN, ENDE SEER NEERSTIG ZYNDE, GEWILLIG TOT U GEREYST IS.

18 ENDE WY HEBBEN OOK MET HEM GESONDEN DEN BROEDER, DIE LOF HEEFT IN DEN EUANGELIO DOOR ALLE DE GEMEYNTEN.

19 ENDE DAT NIET ALLEEN, MAER HY IS OOK VAN DE GEMEYNTEN VERKOREN OM MET ONS TE REYSEN MET DESE GAVE, DIE VAN ONS BEDIENT WORT TOT DE HEERLIKHEYT DES HEEREN SELVE, ENDE DE VOLVEERDIGHEYT UWES GEMOETS.

20 DIT VERHOEDENDE, DAT ONS NIEMANT EN MOGEN LASTEREN IN DESEN OVERVLOET, DIE VAN ONS WORT BEDIENT:

21 ALS DIE BESORGEN 'T GENE EERLIK IS, NIET ALLEEN VOOR DEN HEERE, MAER OOK VOOR DE MENSCHEN.

22 WY HEBBEN OOK MET HAER GESONDEN ONSEN BROEDER, WELCKEN WY IN VELE DINGEN DIKMAEL BEPROEFT HEBBEN, DAT HY NEERSTIG IS: ENDE NU VEEL NEERSTIGER, DOOR HET GROOT VERTROUWEN DAT [HY HEEFT] TOT U-LIEDEN.

23 HET ZY [DAN] TITUS, HY IS MYN MEDE-GESEL, ENDE MEDE-ARBEDER BY U: HET ZY ONS BROEDERS, SY ZYN AFGESANTEN DER GEMEYNTEN, [ENDE] EEN EERE CHRISTI.

24 BEWYST DAN AEN HAER DE BEWYSINGE UWER LIEFDE, ENDE ONSER ROEMS VAN U, OOK VOOR HET AENGESICHT DER GEMEYNTEN.

HET IX. CAPITTEL.

1 D'APOSTEL BETUYGT DAT HY GENOEGSAEM VERSEKERT IS VAN DE GENEGENTHEYT DER CORINTHEREN TOT HET VOORDEREN VAN DESE COLLECTE. 3 ENDE GEEFT REDEN, WAEROM HY DE GENOEMDE BROEDERS TOT HAER VOOR UYT HEEFT GESONDEN, NAMELIK OP DAT ALLES SOUDE GEREEDT ZYN, WANNEER HY SAL KOMEN. 6 VERMAENT HAER OM MILDELIK ENDE GEWILLIGLIK TE GEVEN MET VERSCHEYDENE REDENEN GENOMEN VAN GODTS MILDEN ZEGEN, LIEFDE, ENDE GENADE OVER DE GENE DIE MILDELIK ZULLEN ZAEYEN. 11 ENDE VAN DE DANKSEGGINGE DIE DAER OVER SAL GESCHIEDEN TOT GODT, VAN DE GENE DIE HARER MILDADIGHEYT SULLEN DEELACHTIG WORDEN. 14 ENDE VAN DE GEBEDEN DIE SY VOOR HAER SULLEN DOEN TOT GODT.

1 **W**ANT VAN DE BEDIENINGE DIE VOOR DE HEYLIKE [GESCHIET,] IS MY ONNODIG AEN U TE SCHRYVEN.

2 WANT IK WEET DE VOLVEERDIGHEYT UWES GEMOETS, VAN WELCKE IK ROEME OVER U BY DE MACEDONIERS, DAT AHAJA VAN OVER EEN JAER BEREYT IS GEWEEST: ENDE DEN YVER VAN U [BEGONNEN] HEEFT'ER VELE VERWEKT.

3 MAER IK HEBBE DESE BROEDERS GESONDEN, OP DAT ONSER ROEM DIE [WY] OVER U [HEBBEN,] NIET EN SOUDE YDEL GEMAEKT WORDEN IN DESEN DELE: OP DAT (GEELYK IK GESEGT HEBBE) GY BEREYT MOOGT ZYN.

4 [ENDE] DAT NIET MOGELYK, SOO DE MACEDONIERS MET MY QUAMEN, ENDE U ONBEREYT VONDEN, WY (OP DAT WY NIET EN SEGGEN, GY) BESCHAEMT EN WORDEN IN DESEN VASTEN GRONT DER ROEMINGE.

5 IK HEBBE DAN NODIG GEACHT DESE BROEDERS TE VERMANEN, DAT SY EERST TOT U SOUDEN KOMEN, ENDE VOORBEREYDEN UWEN TE VOREN AENGEDIENDEN ZEGEN, OP DAT DIE GEREET ZY, ALSOO ALS EENEN ZEGEN, ENDE NIET ALS EENE VREKHEYT.

6 ENDE DIT [SEGGE IK,] DIE SPAERSAEM-

SAEMLIK ZAEYT, SAL OOK SPAERSAEMLIK MAEYEN: ENDE DIE IN ZEGENINGEN ZAEYT, ZAL OOK IN ZEGENINGEN MAEYEN.

7 EEN YEGELIK [DOE] GELYK HY IN [SYN] HERTE VOORNEEMT: NIET UYT DROEFHEYT, OFTE UYT NOOTDWANG. WANT GODT HEEFT EENEN BLYMOEDIGEN GEVER LIEF.

8 ENDE GODT IS MACHTIG ALLE GENADE TE DOEN OVERVLOEDIG ZYN IN U: OP DAT GY IN ALLES ALLE TYDT, ALLE GENOEGSAEMHEYT HEBBENDE, TOT ALLEN GOEDEN WERCKE OVERVLOEDIG MOOGT ZYN.

9 GELYCK'ER GESCHREVEN IS; HY HEEFT GESTROYT, HY HEEFT DEN ARMEN GEGEVEN: SYNE GERECHTIGHEYT BLYFT IN DER EEUWIGHEYT:

10 DOCH DIE 'T ZAET DEN ZAEYER VERLEENT, DIE VERLEENE OOK BROOT TOT SPYSE, ENDE VERMENIGVULDIGE UW' GEZAEYSEL, ENDE VERMEERDERE DE VRUCHTEN UWER GERECHTIGHEYT:

11 DAT GY IN ALLES RYK WORDET TOT ALLE GOETDADIGHEYT, WELCKE DOOR ONS WERKT DANKSEGGINGE TOT GODT.

12 WANT DE BEDIENINGE VAN DESEN DIENST EN VERVULT NIET ALLEEN HET GEBREK DER HEYLIGE, MAER IS OOK OVERVLOEDIG DOOR VELE DANCKSEGGINGEN TOT GODT.

13 DEWYLE SY DOOR DE BEPROEVINGE DESER BEDIENINGE GODT VERHEERLICKEN OVER DE ONDERWERPINGE UWER BELYDENISSE ONDER HET EUANGELIUM CHRISTI, ENDE [OVER] DE GOETDADIGHEYT DER MEDEDELINGE AEN HAER ENDE AEN ALLE:

14 ENDE DOOR HAER GEBEDT VOOR U, WELCKE NA U VERLANGEN, OM DE UYTNEMENDE GENADE GODTS OVER U.

15 DOCH GODE ZY DANK VOOR SYNE ONUYTSPREKELICKE GAVE.

HET X. CAPITTEL.

1 PAULUS, UYT OORSAKE DAT SOMMIGE VALSCHE APOSTELN ONDER HAER SEYDEN, DAT SYN SCHRYVEN WEL AENSIENLIK WAS, MAER SYNE TEGENWOORDIGHEYT VAN KLEYNEN AENSIEN. 3 HANDELT VAN DE APOSTOLISCHE MACHT, DIE GODT HEM GEGEVEN HADDE OM DE ONGEHOORSAME IN SYNE GEMEYNTEN TE BEDWINGEN. 4 NIET DOOR VLEESLICKE, MAER DOOR GEESTELICKE WAPENEN, DIE DAER TOE KRACHTIG ZYN DOOR GODT. 8 DOCH DAT HEM DESE MACHT GEGEVEN WAS TOT STICHTINGE, ENDE NIET TOT NEDERWERPINGE. 10 DIE HY NIET ALLEEN AFWESENDE DOOR BRIEVEN, MAER OOK TEGENWOORDIG ZYNDE MET DER DAET TEGEN SULCKE SAL BEWYSEN. 12 DAT HY MET DESE MACHT GESTERKT ZYNDE HET EUANGELIUM TOT DAER TOE HADDE VERBREYD. 15 NIET DAER ANDERE TE VOREN HADDEN GEARBEYD. 16 ENDE DAT HY SULKS NOCH MEYNDE TE DOEN, NIET ALLEEN BY HAER, OM HAER TE VERSTERCKEN, MAER OOK IN DE LANDEN BOVEN HAER GELEGEN. 17 DOCH DAT HY DIT SEGHT, NIET OM HEM SELVEN, MAER OM GODTS GENADEN ONDER HAER TE ROEMEN.

1 **V**OORTS IK PAULUS SELVE BIDDE U DOOR DE SACHTMOEDIGHEYT ENDE GOEDERTIERENHEYT CHRISTI, DIE TEGENWOORDIG ZYNDE WEL GERING BEN ONDER U, MAER AFWESENDE STOUT BEN TEGEN U:

2 IK BIDDE DAN, DAT IK TEGENWOORDIG ZYNDE NIET STOUT EN MACH ZYN MET DIE VRYMOEDIGHEYT, WAER MEDE IK GEACHT WORDE STOUTELIK GEHANDELT TE HEBBEN TEGEN SOMMIGE, DIE ONS ACHTEN ALS OF WY NA DEN VLEESCHE WANDELDEN.

3 WANT WANDELLENDE IN DEN VLEESCHE EN VOEREN WY DEN KRYG NIET NA DEN VLEESCHE:

4 WANT DE WAPENEN ONSER KRYGS EN ZYN NIET VLEESCHELIK, MAER KRACHTIG DOOR GODT, TOT NEDERWERPINGE DER STERKTEN.

5 DEWYLE WY DE OVERLEGGINGEN TER NEDER WERPEN, ENDE ALLE HOOGTE DIE HAER VERHEFT TEGEN DE KENNISSE GODTS, ENDE ALLE GE-DACHTE GEVANGEN LEYDEN TOT DE GEHOORSAEMHEYT CHRISTI:

6 ENDE GEREET HEBBEN [HET GE-NE DIENT] OM TE WREKEN ALLE ONGEHOORSAEMHEYT, WANNEER UWE GEHOORSAEMHEYT SAL VERVULT ZYN.

7 SIET GY AEN DAT VOOR OOGEN IS? INDIEN YEMANT BY HEMSELVEN BE-

BETROUWT DAT HY CHRISTI IS, DIE DENCKE DIT WEDEROM UYT HEMSELVEN, DAT GELYCKERWYS HY CHRISTI IS, ALSOO WY OOK CHRISTI ZYN.

8 WANT INDIEN IK OOK YET OVERVLOEDIGER SOUDE ROEMEN VAN ONSE MACHT, WELCKE DE HEERE ONS GE-GEVEN HEEFT TOT STICHTINGE, ENDE NIET TOT UWER NEDERWERPINGE, SOO EN SAL IK NIET BESCHAEMT WORDEN:

9 OP DAT IK NIET EN SOUDE SCHY-NEN ALS OF IK U DOOR DE BRIEVEN WILDE VERSCHRICKEN.

10 WANT DE BRIEVEN (SEGGEN SY) ZYN WEL GEWICHTIG ENDE KRACHTIG: MAER DE TEGENWOORDIGHEYT DES LIGHAEMS IS SWAK, ENDE DE REDEN IS VERACHTELIK.

11 DE SULCKE BEDENCKE DIT, DAT HOEDANIGE WY ZYN IN DEN WOORDE DOOR BRIEVEN, ALS WY AFWESIG ZYN, WY OOK SOODANIGE ZYN IN DER DAET, ALS WY TEGENWOORDIG ZYN.

12 WANT WY EN DURVEN ONS SELVEN NIET REECKENEN, OFTE VERGELYCKEN MET SOMMIGE, DIE HAER SELVEN PRYSEN: MAER DESE EN VERSTAEN NIET DAT SY HAER SELVEN MET HAER SELVEN METEN, ENDE HAER SELVEN MET HAER SELVEN VERGELYCKEN.

13 DOCH WY EN SULLEN NIET ROEMEN BUYTEN DE MATE: MAER DAT WY, NA DE MATE DES REGELS, WELCKE MATE ONS GODT TOE-GEDEELT HEEFT, OOK TOT U TOE ZYN GEKOMEN.

14 WANT WY EN STRECKEN ONS SELVEN NIET TE WYT UYT, ALS DIE TOT U NIET EN SOUDEN KOMEN: WANT WY ZYN OOK GEKOMEN TOT U TOE, IN DEN EUANGELIO CHRISTI.

15 NIET ROEMENDE BUYTEN DE MATE IN ANDEREN [LIEDEN] ARBEYT, MAER HEBBENDE HOPE, ALS UW' GELOVE SAL GEWASSEN ZYN, DAT WY ONDER U-LIEDEN OVERVLOEDELIC SULLEN VERGROTET WORDEN NA ONSSEN REGEL:

II DEEL.

Q

OM

16 OM HET EUANGELIUM TE VERKONDIGEN IN DE [PLAETSEN] DIE OP GEENE ZYDE VAN U [GELEGEN] ZYN: NIET OM TE ROEMEN IN EEN ANDERS REGEL OVER HET GENE DAT [ALREED] BEREYT IS.

17 DOCH WIE ROEMT, DIE ROEME IN DEN HEERE.

18 WANT NIET DIE HEMSELVEN PRYST, MAER DIEN DE HEERE PRYST, DIE IS BEPROEFT.

HET XI. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL BETUYGT SYNEN YVER OVER DIE VAN CORINTHEN, OM HAER TE BEHOUDEN BY DE EENVOUDIGHEYT DIE IN CHRISTO IS. 3 ENDE VERMAENTSE DAT SY HAER DAER VAN NIET EN LATEN VERLEYDEN, GELYK EVA DOOR DEN SATAN VERLEYDT IS. 4 OVERMITS NIET ALLEEN GEEN VALSCHE APOSTELN, MAER SELFS GEEN ANDER APOSTEL CHRISTI, HAER YET EN KONDE TOEBRENGEN, DAT SY DOOR HEM NIET EN HADDEN ONTFANGEN. 6 WANT DAT HY ONDER HAER NIET EN HADDEN GEROEMT, GELYK DESE, MAER HEM NEDRIG GEDRAGEN, ENDE SELFS GEEN ONDERHOUT ONTFANGEN, GELYK HY WEL VAN ANDERE GEMEYNTEN GEDAEN HADDE. 11 EN WAS NIET GESCHIED, OM DAT HY HAER NIET LIEF EN HADDE. 12 MAER OM DEN VALSCHEN APOSTELN HAREN ROEM TE BENEMEN, DIE HAER VERANDERDEN IN ENGELN DES LICHTS. 16 ENDE HOEWEL HET NIET WYSELIK GEDAEN EN IS VEEL TE ROEMEN, 18 SOO BEWYST HY NOCHTANS DAT NIEMANT VAN DESE YET EN KAN ROEMEN, DAER VAN HY OOK NIET ROEMEN EN KAN. 23 JA DAT HY IN LYDEN ENDE ARBEYDEN, OM DE SAKEN CHRISTI, HAER ALLE TE BOVEN GINK. 28 BENEVEN DE SORGE DIE HY HADDE VOOR ALLE DE GEMEYNTEN. 32 ENDE DE SWARIGHEDEN, DIE HY IN HET BEGINSEL VAN SYNEN DIENST TE DAMASCUS HADDE UYTGESTAEN, DAER HY OVER DE MUEREN DER STADT IN EEN MANDE WAS ONTKOMEN.

1 **O**CH OF GY MY EEN WEYNIG VERDROEGT IN DE ONWYSHEYT! JA OOK VERDRAEGT MY.

2 WANT IK BEN YVERIG OVER U MET EENEN YVER GODTS. WANT IK HEBBE U-LIEDEN TOEBEREYT OM [U ALS] EEN REYNE MAEGT, EENEN MANNE VOOR TE STELLEN, [NAMELIK] CHRISTO:

3 DOCH IK VREESE DAT IK NIET EENIGSINS, GELYK DE SLANGE EVAM DOOR HARE ARGLISTIGHEYT BEDROGEN HEEFT, ALSOO UWE SINNEN BEDORVEN WORDEN, [OM AF TE WYKEN] VAN DE EENVOUDIGHEYT DIE IN CHRISTO IS.

4 WANT INDIEN DE GENE DIE KOMT EENEN

EENEN ANDEREN JESUM PREDIKTE, DIEN WY NIET GEPREDIKT EN HEBBEN, OFTE [INDIEN] GY EENEN ANDEREN GEEST ONTFINGET, DIEN GY NIET EN HEBT ONTFANGEN, OFTE EEN ANDER EUANGELIUM, DAT GY NIET EN HEBT AENGENOMEN, SOO VERDROEGT GY [HEM] MET RECHT.

5 WANT IK ACHE DAT IK NERGENS IN MINDER EN BEN GEWEEST DAN DE UYTNEEMENSTE APOSTELEN.

6 ENDE INDIEN IK OOK SLECHT BEN IN WOORDEN NOCHTANS EN BEN IK 'T NIET IN WETENSCHAP: MAER ALLESINS ZYN WY IN ALLE DINGEN ONDER U OPENBAER GEWORDEN.

7 HEBBE IK SONDE GEDAEN, ALS IK MY SELVEN VERNEDERT HEBBE, OP DAT GY SOUDT VERHOOGT WORDEN? OVERMITS IK U HET EUANGELIUM GODTS OM NIET VERKONDIGT HEBBE?

8 IK HEBBE ANDERE GEMEYNTEN BEROOFT, BESOLDINGE [VAN HAER] NEMENDE OM U TE BEDIENEN: ENDE ALS IK BY U TEGENWOORDIG WAS, ENDE GEBREK HADDE, EN BEN IK NIEMANDT LASTIG GEVALLEN:

9 WANT MYN GEBREK HEBBEN DE BROEDERS VERVULT, DIE VAN MACE-
DONIEN QUAMEN: ENDE IK HEBBE MY SELVEN IN ALLES GEHOUDEN SONDER U TE BESWAREN, ENDE SAL [MY NOCH ALSOO] HOUDEN.

10 DE WAERHEYT CHRISTI IS IN MY, DAT DESEN ROEM IN DE GEWESTEN VAN ACHAJA AEN MY NIET EN SAL VERHINDERT WORDEN.

11 WAEROMME? IS 'T OM DAT IK U NIET LIEF EN HEBBE? GODT WEET HET.

12 MAER DAT IK DOE, DAT SAL IK NOCH DOEN, OM DE OORSAKE AF TE SNYDEN DEN GEENEN DIE OORSAKE [HEBBEN] WILLEN, OP DAT SY IN 'T GENE SY ROEMEN, BEVONDEN MOCHTEN WORDEN GELYK ALS WY.

13 WANT SULCKE VALSCHE APOSTELEN ZYN BEDRIEGELICKE ARBEY-

CAP. XI. DE II. SENDT-BRIEF PAULI
DERS, HAER VERANDERENDE IN APOSTELEN CHRISTI.

14 ENDE HET EN IS GEEN WONDER:
WANT DE SATAN SELVE VERANDERT
HEM IN EENEN ENGEL DES LICHTS.

15 SOO EN IS 'T DAN NIET GROOTS, IN-
DIEN OOK SYNE DIENAERS HAER VER-
ANDEREN ALS [WARENSE] DIENAERS
DER GERECHTIGHEYT: VAN WELCKEN
HET EYNDE SAL ZYN NA HARE WERC-
KEN.

16 IK SEGGE WEDEROM, DAT NIE-
MANDT EN MEYNE DAT IK ONWYS BEN:
DOCH SOO NIET, NEEMT MY [DAN]
AEN ALS EENEN ONWYSEN, OP DAT
IK OOK EEN WEYNIG MACH ROEMEN.

17 DAT IK SPREKE EN SPREKE IK
NIET NA DEN HEERE, MAER ALS IN
ONWYSHEYT, IN DESEN VASTEN
GRONDT DER ROEMINGE.

18 DEWYLE VELE ROEMEN NA DEN
VLEESCHE, SOO SAL IK OOK ROEMEN.

19 WANT GY VERDRAEGT GEERNE
DE ONWYSE, DEWYLE GY WYS ZYT.

20 WANT GY VERDRAEGT HET SOO
U YEMANDT DIENSTBAER MAEKT, SOO
[U] YEMANDT OP-EET, SOO YEMANDT
[VAN U] NEEMT, SOO HEM YEMANDT
VERHEFT, SOO U YEMANDT IN 'T AEN-
GESICHT SLAET.

21 IK SEGGE [DIT] NA ON-EERE,
GELYK OF WY SWAK WAREN GEWEEST:
MAER WAER IN YEMANDT STOUT IS,
(IK SPREKE IN ONWYSHEYT) [DAER
IN] BEN IK OOK STOUT.

22 ZYN SY HEBREEN? IK OOK: ZYN
SY ISRAELITEN? IK OOK: ZYN SY HET
ZAET ABRAHAMS? IK OOK:

23 ZYN SY DIENAERS CHRISTI? (IK
SPREKE ONWYS ZYNDE) IK BEN BOVEN
[HAER:] IN ARBEYT OVERVLOEDE-
LICKER, IN SLAGEN UYTNEMENDER, IN
GEVANGENISSEN OVERVLOEDELICKER,
IN DOODTS-[GEVAER] MENIGMAEL.

24 VAN DE JODEN HEB IK VEERTIG
[SLAGEN] MIN EEN, VYFMAEL ONT-
FANGEN.

25 DRIEMAEL BEN IK MET ROEDEN
GE-

GEGEESSELT GEWEEST, EENS BEN IK GESTEENIGT, DRIEMAEL HEBBE IK SCHIPBREUKE GELEDEN, EENEN [GANTSCHEN] NACHT ENDE DAG HEBBE IK IN DE DIEPTE OVERGEBRACHT.

26 IN 'T REYSEN MENIGMAEL, IN PERYCKELN VAN RIVIEREN, IN PERYCKELN VAN MOORDENAERS, IN PERYCKELN VAN [MYN] GESLACHTE, IN PERYCKELN VAN DE HEYDENEN, IN PERYCKELN IN DE STADT, IN PERYCKELN IN DE WOESTYNE, IN PERYCKELN IN DE ZEE, IN PERYCKELN ONDER DE VALSCHE BROEDERS:

27 IN ARBEYT ENDE MOEYTE, IN WAKEN MENIGMAEL, IN HONGER ENDE DORST, IN VASTEN MENIGMAEL, IN KOUDE ENDE NAEKTHEYT.

28 SONDER DE DINGEN DIE VAN BUYTEN ZYN, OVERVALT MY DAGELIJS DE SORGE VAN ALLE DE GEMEYNTEN.

29 WIE IS 'ER SWAK DAT IK NIET SWAK EN BEN? WIE WORT 'ER GEERGERT, DAT IK NIET EN BRANDE?

30 INDIEN MEN MOET ROEMEN, SOO SAL IK ROEMEN DE DINGEN MYNER SWAKHEYT.

31 DE GODT ENDE VADER ONSES HEEREN JESU CHRISTI, DIE GEPRESSEN IS IN DER EEUWIGHEYT, WEET DAT IK NIET EN LIEGE.

32 DE STADT-HOUDER DES KONINGS ARETE IN DAMASCO BESETTEDE DE STADT DER DAMASCENEN, WILLENDE MY VANGEN.

33 ENDE IK WERT DOOR EEN VENS-TER IN EEN MANDE OVER DEN MUER NEDER-GELATEN, ENDE ONTVLOOT SYNE HANDEN.

HET XIJ. CAPITTEL.

I DEN APOSTEL, OM TE TOONEN HOE GROTE OORSAKE HY HEEFT OM BOVEN ANDERE TE ROEMEN, VERHAELT HOE HY IN DEN DERDEN HEMEL IS OPGETROCKEN GEWEEST, ENDE ALDAER GEHOORT HEEFT 'T GENE GEEN MENSCH EN KAN UYT-SPREKEN. 7 DAT HEM DAEROM TOT SYNER VERNEDERINGE EEN ENGEL SATAN WAS GEGEVEN, DIE HEM MET VUYSTEN SLOEGH. 8 TEGEN WELCKEN HY GODT DRIEMAEL HADDE GEBE-

CAP. XIJ. DE II. SENDT-BRIEF PAULI
DEN, ENDE ANTWOORDE BEKOMEN, DAT GODTS GENADE HEM MOESTE GENOEG ZYN. 10 DAT HY DAEROMME LIEVER ROEMT IN SYNE SWAKHEYT ENDE NEDERIGHEYT. 11 VERONTSCHULDIGT HEM DAT HY WEDEROM MOET ROEMEN VAN DE WARE MERK-TEKEN SYNS APOSTELSCHAPS ONDER HAER. 12 DIE SY NOCHTANS IN DER DAET GENOEG GEWAER GEWORDEN WAREN. 15 BETUYGT DAT HY NU TEN DERDENMAEL TOT HAER SAL KOMEN, SONDER HAER ERGENS IN LASTIG TE WILLEN VALLen. 16 GELYK ANDERE VAN HEM GESONDEN, NOCH OOK TITUS, HAER ERGENS IN LASTIG EN ZYN GEWEEST. 20 WAERSCHOUWT HAER EYNDELIK DAT SY DE GEBREKEN VAN TWIST, HOOGMOET HOERERIE, ETC. ONDER HAER BETEREN EER HY KOMT, OP DAT HY TOT SYN LEETWESEN NIET GENOOTSAEKT EN ZY SYNE APOSTOLISCHE MACHT OVER SOODANIGE TE GEBRUYCKEN.

1 **T**E ROEMEN EN IS MY WAERLIK NIET OORBAER. WANT IK SAL KOMEN TOT GESICHTEN ENDE OPENBARINGEN DES HEEREN.

2 IK KENNE EEN MENSCHEN IN CHRISTO, VOOR VEERTIEN JAREN, (OF HET [GESCHIEDT ZY] IN 'T LIGHAEM, EN WEET IK NIET: OFTE BUYTEN HET LIGHAEM, EN WEET IK NIET: GODT WEET HET) DAT DE SOODANIGE OPGETROCKEN IS GEWEEST TOT IN DEN DERDEN HEEMEL.

3 ENDE IK KENNE EEN SOODANIG MENSCHEN (OF HET IN HET LIGHAEM, OFTE BUYTEN 'T LIGHAEM [GESCHIEDT ZY] EN WEET IK NIET: GODT WEET HET:)

4 DAT HY OPGETROCKEN IS GEWEEST IN 'T PARADYS, ENDE GEHOORT HEEFT ONUYTSPREKELIKE WOORDEN DIE EEN MENSCHEN NIET EN IS GEOORLOFT TE SPREKEN.

5 VAN DEN SOODANIGEN SAL IK ROEMEN: DOCH VAN MY SELVEN EN SAL IK NIET ROEMEN, DAN IN MYNE SWAKHEDEN.

6 WANT SOO IK ROEMEN WIL, IK EN SAL NIET ONWYS ZYN: WANT IK SAL DE WAERHEIT SEGGEN: MAER IK HOUDE [DAER VAN] AF, OP DAT NIEMANT VAN MY EN DENCKE BOVEN HET GENE HY SIET DAT IK BEN, OFTE DAT HY UYT MY HOORT.

7 ENDE OP DAT IK MY DOOR DE UYTNEMENTHEIT DER OPENBARINGEN NIET EN SOUDE VERHEFFEN, SOO IS MY
GE-

GEGEVEN EEN SCHERPE DOORN IN 'T VLEESCH, [NAMELIK] EEN ENGEL DES SATANS, DAT HY MY MET VUYSTEN SLAEN SOUDE OP DAT IK MY NIET EN SOUDE VERHEFFEN.

8 HIER OVER HEBBE IK DEN HEERE DRIEMAEL GEBEDEN, OP DAT HY VAN MY SOUDE WYCKEN.

9 ENDE HY HEEFT TOT MY GESEGT, MYNE GENADE IS U GENOEG: WANT MYNE KRACHT WORT IN SWAKHEYT VOLBRACHT. SOO SAL IK DAN VEEL LIEVER ROEMEN IN MYNE SWAKHEDEN, OP DAT DE KRACHT CHRISTI IN MY WONE.

10 DAEROM HEBBE IK EEN WELBEHAGEN IN SWAKHEDEN, IN SMAETHEDEN, IN NODEN, IN VERVOLGINGEN, IN BENAUWTHEDEN OM CHRISTI WILLE. WANT ALS IK SWAK BEN, DAN BEN IK MACHTIG.

11 IK BEN ROEMENDE ONWYS GEWORDEN: GY HEBT MY GENOOTSAEKT: WANT IK BEHOORDE VAN U GEPRESEN TE ZYN: WANT IK EN BEN IN GEEN DING MINDER GEWEEST DAN DE UYT-NEMENSTE APOSTELN, HOEWEL IK NIETS EN BEN.

12 DE MERK-TEECKENEN VAN EEN APOSTEL ZYN ONDER U BETOONT IN ALLE LYDSAEMHEYT, MET TEECKENEN, ENDE WONDEREN, ENDE KRACHTEN.

13 WANT WAT IS'ER, DAER IN GY MINDER GEWEEST ZYT DAN DE ANDERE GEMEYNTEN, ANDERS, DAN DAT IK SELVE U NIET LASTIG EN BEN GEWEEST? VERGEEFT MY DIT ONGELYK.

14 SIET IK BEN TEN DERDEN MAEL GEREET OM TOT U TE KOMEN, ENDE EN SAL U NIET LASTIG ZYN. WANT IK EN SOECKE NIET 'T UWE, MAER U. WANT DE KINDEREN EN MOETEN NIET SCHATTE VERGADEREN VOOR DE OUDERS, MAER DE OUDERS VOOR DE KINDEREN.

15 ENDE IK SAL SEER GEERNE DE KOSTEN DOEN, ENDE VOOR UWE ZIELEN

CAP. XIII. DE II. SENDT-BRIEF PAULI
LEN TE KOSTE GEGEVEN WORDEN: HOE-
WEL IK U OVERVLOEDELICKER BEMIN-
NENDE, WEYNIGER BEMINT WORDE.

16 DOCH HET ZY SOO, IK EN HEBBE
U NIET BESWAERT: MAER ALSOO IK
LISTIG WAS, HEBBE IK U MET BEDROG
GEVANGEN.

17 HEBBE IK DOOR YEMANT DER
GENE DIE IK TOT U GESONDEN HEBBE,
VAN U MYN VOORDEEL GESOCHT?

18 IK HEBBE TITUM GEBEDEN, EN-
DE DEN BROEDER MEDE GESONDEN:
HEEFT OOK TITUS VAN U SYN VOOR-
DEEL GESOCHT? EN HEBBEN WY NIET
IN DEN SELVEN GEEST GEWANDELT?
[HEBBEN WY] NIET [GEWANDELT]
IN DESELVE VOET-STAPPEN?

19 MEYNT GY WEDEROM DAT WY
ONS BY U VERONTSCULDIGEN? WY
SPREKEN IN DE TEGENWOORDIGHEYT
GODTS IN CHRISTO: ENDE DIT ALLES,
GELIEFDE, TOT UWER STICHTINGE.

20 WANT IK VREESE DAT ALS IK
GEKOMEN SAL ZYN, IK U NIET EENIG-
SINS EN SAL VINDEN SOODANIGE ALS
IK WIL, ENDE [DAT] IK VAN U SAL
GEVONDEN WORDEN SOODANIG ALS GY
NIET EN WILT: DAT DAER NIET EENIG-
SINS [EN ZYN] TWISTEN, NYDIGHE-
DEN, TOORN, GEKYF, ACHTERKLAP,
OORBLASINGE, OPGEBLASENTHEDEN,
BEROERTEN.

21 OP DAT WEDEROM ALS IK SAL
GEKOMEN ZYN, MYN GODT MY NIET
EN VERNEDERE BY U, ENDE IK ROUWE
HEBBE OVER VELE DIE TE VOREN GE-
SONDIGT HEBBEN, ENDE DIE HAER
NIET BEKEERT EN SULLEN HEBBEN
VAN DE ONREYNIGHEYT, ENDE HOE-
RERYE, ENDE ONTUCHTIGHEYT, DIE
SY GEDAEN HEBBEN.

HET XIII. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL BETUYGT NU WEDEROM, SOO DE
VOORGAENDE SONDEN NIET EN WERDEN GEBETERT,
DAT HY SAL KOMEN, OM SONDER VOORDER UYTSTEL
DE DADERS DAER VAN TE STRAFFEN. 3 ENDE HAER
MET DER DAEDT TE DOEN BEVINDEN HOE KRACHTIG
DAT CHRISTUS IN HEM WAS. 5 VERMAENT HAER DAT
SY HAER SELVEN ONDERSOECKEN, OF CHRISTUS IN
HAER

HAER IS. 7 WENSCHT WEDEROM DAT SY DE STRAF-
FE VOORKOMEN MET WEL DOEN. 9 ENDE VERKLAERT
DAT HY HEM DAN OVER HAER SAL VERBLYDEN. 10
ALSOO SYNE MACHT MOET STRECKEN TOT STICHTIN-
GE ENDE NIET TOT VERBREKINGE. 11 BESLUYT DAER
NA DEN BRIEF MET EEN VERMANINGE TOT VERSCHEY-
DENE CHRISTELICKE DEUGDEN. 12 MET DE GEWOON-
LYCKE GROETE. 13 ENDE MET EEN GEBEDT VOOR
HAER TOT GODT DEN VADER, SONE, ENDE H. GEEST.

I **D**IT IS DE DERDE MAEL [DAT] IK
TOT U KOME: IN DE MONT VAN
TWEË OFTE DRIË GETUYGEN SAL ALLE
WOORT BESTAEN.

2 IK HEBBE HET TE VOREN GESEGT,
ENDE SEGGE HET TE VOREN ALS TE-
GENWOORDIG ZYNDE DE TWEEDE
MAEL, ENDE IK SCHRYVE HET NU AF-
WESENDE, DEN GENEN DIE TE VOREN
GESONDIGT HEBBEN, ENDE ALLEN DEN
ANDEREN, DAT SOO IK WEDEROM KO-
ME, IK [HAER] NIET EN SAL SPAREN:

3 DEWYLE GY SOEKT EEN PROEVE
CHRISTI DIE IN MY SPREEKT, WELCKE
IN U NIET SWAK EN IS, MAER KRACH-
TIG IS ONDER U.

4 WANT HOEWEL HY GEKRUYST IS
DOOR SWAKHEYT, SOO LEEFT HY NOCH-
TANS DOOR DE KRACHT GODTS. WANT
OOK WY ZYN SWAK IN HEM, MAER
SULLEN MET HEM LEVEN DOOR DE
KRACHT GODTS IN U.

5 ONDERSOEKT U SELVEN OF GY IN
HET GELOVE ZYT, BEPROEFT U SEL-
VEN. OFTE EN KENT GY U SELVE
NIET, DAT JESUS CHRISTUS IN U IS?
HET EN ZY DAT GY EENIGSINS VER-
WORPELIK ZYT.

6 DOCH IK HOPE DAT GY SULT VER-
STAEN, DAT WY NIET VERWORPELIK
EN ZYN.

7 ENDE IK WENSCH VAN GODT,
DAT GY GEEN QUAET EN DOET: NIET
OP DAT WY BEPROEFT SOUDEN BEVON-
DEN WORDEN, MAER OP DAT GY HET
GOEDE SOUDET DOEN, ENDE WY ALS
VERWORPELIK SOUDEN ZYN.

8 WANT WY EN VERMOGEN NIETS
TEGEN DE WAERHEYT, MAER VOOR DE
WAERHEYT.

9 WANT WY VERBLYDEN ONS WAN-
II. DEEL. R NEER

CAP. XIII. DE II. SENDT-BRIEF PAULI
NEER WY SWAK ZYN, ENDE GY STERK
ZYT. ENDE WY WENSCHEN OOK DIT,
[NAMELIK] UWE VOLMAKINGE.

10 DAEROM SCHRYVE IK AFWESEN-
DE DESE DINGEN, OP DAT IK TEGEN-
WOORDIG ZYNDE NIET EN SOUDE
STRENGIGHEYT GEBRUYCKEN, NA DE
MACHT DIE MY DE HEERE GEGEVEN
HEEFT TOT OPBOUWINGE, ENDE NIET
TOT NEDERWERPINGE.

11 VOORTS, BROEDERS, ZYT BLY-
DE, WORT VOLMAEKT, ZYT GETROOST,
ZYT EENS GESINT, LEEFT IN VREDE:
ENDE DE GODT DER LIEFDE ENDE DES
VREDES SAL MET U ZYN.

12 GROETET MALKANDEREN MET
EENEN HEYLIGEN KUS. U GROETEN
ALLE DE HEYLIGE.

13 DE GENADE DES HEEREN JESU
CHRISTI, ENDE DE LIEFDE GODTS, EN-
DE DE GEMEYNSCHAP DES HEYLIGEN
GEESTS, ZY MET U ALLEN. AMEN.

DE TWEEDE [SENDT-BRIEF] AEN DIE VAN CO-
RINTHEN, IS GESCHREVEN VAN PHILIPPIS, IN
MACEDONIEN, [ENDE GESONDEN] DOOR TI-
TUM ENDE LUCAM.

EYNDE VAN DEN II. SENDT-BRIEF
PAULI AEN DIE VAN
CORINTHEN.

DE SENDT-BRIEF
 DES APOSTELS
 P A U L I
 AEN DEN
 GALATIEN.

HET EERSTE CAPITTEL.

1 NA 'T OPSCHRIFT DESES BRIEFS. 3 DE GEWOON-
 LICHE GROETENISSE. 4 ENDE EENE DANKSEGGINGE
 TOT GODT. 6 BESTRAFT DEN APOSTEL DE GEMEYN-
 TEN VAN GALATIEN, DATSE SOO HAEST WAREN AFGE-
 WEKEN VAN DE APOSTOLISCHE LEERE. 7 DAER NOCH-
 TANS GEEN ANDERE LEERE TER SALIGHEYT EN KAN
 ZYN. 8 ALWAER 'T DAT EEN ENGEL DESELVE PRE-
 DIKTE. 10 ENDE DAER HY DE LEERE, DIE HY HAER
 GEPREDIKT HEEFT, NIET VAN MENSCHEN, MAER VAN
 DEN HEERE CHRISTO SELVE GELEERT HEEFT. 13
 HET WELK HY BEWYST UYT SYNEN EERSTEN STAET
 ENDE YVER IN HET JODENDOM. 15 ENDE UYT SYNE
 WONDERBAERLICHE BEKEERINGE, ENDE BEROEPINGE
 TOT HET APOSTELSCHAP. 17 MITSGADERS OM DAT
 HY BEROEPEN ZYNDE MET DE ANDERE APOSTELN O-
 VER DE LEERE NIET EN HEEFT GESPROKEN, MAER
 TERSTONT NA ARABIEN IS GERYST. ENDE NA DRIE
 JAREN SYNES DIENSTS EERST PETRUM ENDE JACOBUM
 ALLEEN HEEFT GESIEN. 21 DAT HY DAER NA WEDER-
 OM NA SYRIEN EN CILICIEN IS VERREYST, ENDE DAT
 HY NIET DAN UYT GERUCHTEN DEN GEMEYNTEN IN
 JUDEA BEKENT WAS.

I **P**AULUS EEN APOSTEL,
 ([GEROEPEN] NIET VAN
 MENSCHEN, NOCH DOOR
 EEN MENSCH, MAER DOOR
 JESUM CHRISTUM, ENDE GODT DEN
 VADER, DIE HEM UYT DEN DOODEN
 OPGEWEKT HEEFT,)

2 ENDE ALLE DE BROEDERS DIE
 MET MY ZYN, AEN DE GEMEYNTEN
 VAN GALATIEN:

3 GENADE ZY U ENDE VREDE VAN
 GODT DEN VADER, ENDE ONSEN HEE-
 RE JESU CHRISTO:

4 DIE HEMSELVEN GEGEVEN HEEFT
 VOOR ONSE SONDEN, OP DAT HY ONS
 TRECKEN SOUDE UYT DESE TEGEN-
 WOORDIGE BOSE WERELT, NA DEN
 WILLE ONSER GODTS ENDE VADERS.

5 DEN WELCKEN ZY DE HEERLIK-
 HEYT IN ALLE EEUWIGHEYT. AMEN.

6 IK VERWONDERE MY DAT GY SO
 HAEST [WYCKENDE] VAN DEN GENEN

II. DEEL.

R 2

DIE

DIE U IN DE GENADE CHRISTI GEROEPEN HEEFT, OVERGEBRACHT WORT TOT EEN ANDER EUANGELIUM.

7 DAER DER GEEN ANDER EN IS: MAER DAER ZYN SOMMIGE DIE U ONTROEREN, ENDE HET EUANGELIUM CHRISTI WILLEN VERKEEREN.

8 DOCH AL WAER HET OOK DAT WY, OFTE EEN ENGEL UYT DEN HEMEL U EEN EUANGELIUM VERKONDIGDE BUYTEN HET GENE WY U VERKONDIGT HEBBEN, DIE ZY VERVLOEKT.

9 GELYK WY TE VOREN GESEGT HEBBEN, [SOO] SEGGE IK OOK NU WEDEROM, INDIEN U YEMANT EEN EUANGELIUM VERKONDIGT BUYTEN HET GENE GY ONTFANGEN HEBT, DIE ZY VERVLOEKT.

10 WANT PREDIKE IK NU DE MENSCHEN, OFTE GODT? OFTE SOECKE IK MENSCHEN TE BEHAGEN? WANT INDIEN IK NOCH MENSCHEN BEHAEGDE, SOO EN WARE IK GEEN DIENST-KNECHT CHRISTI.

11 MAER IK MAKE U BEKENT, BROEDERS, DAT HET EUANGELIUM HET WELK VAN MY VERKONDIGT IS, NIET EN IS NA DEN MENSCH.

12 WANT IK EN HEBBE OOK HET SELVE NIET VAN EEN MENSCH ONTFANGEN, NOCH GELEERT, MAER DOOR DE OPENBARINGE JESU CHRISTI.

13 WANT GY HEBT MYNEN OMMEGANG GEHOORT, DIE EERTYTS IN 'T JODENDOM WAS, DAT IK UYTNEMENDE SEER DE GEMEYNTEN GODTS VERVOLGDE, ENDE DESELVE VERWOESTEDE.

14 ENDE [DAT] IK IN HET JODENDOM TOE-NAM BOVEN VELE VAN MYNEN OUDERDOM IN MYN GESLACHTE, ZYNDE OVERVLOEDELIC YVERIG VOOR MYNE VADERLICHE INSETTINGEN.

15 MAER WANNEER HET GODE BEHAEGT HEEFT, DIE MY VAN MYNS MOEDERS LYVE AEN AFGESONDERT HEEFT, ENDE GEROEPEN DOOR SYNE GENADE,

16 SYNEN SONE IN MY TE OPENBAREN, OP DAT IK DEN SELVEN DOOR HET EUANGELIUM ONDER DE HEYDENEN SOUDE VERKONDIGEN, SOO EN HEBBE IK TERSTONT NIET TE RADE GEGAEN MET VLEESCH ENDE BLOET:

17 ENDE EN BEN NIET WEDEROM GEGAEN NA JERUSALEM TOT DE GENE DIE VOOR MY APOSTELN WAREN: MAER IK GING HENEN NA ARABIEN, ENDE KEERDE WEDEROM NA DAMASCUM.

18 DAER NA QUAM IK NA DRIE JAREN WEDEROM TE JERUSALEM OM PETRUM TE BESOECKEN, ENDE IK BLEEF BY HEM VYFTIEN DAGEN.

19 ENDE EN SAGH GEENEN ANDEREN VAN DE APOSTELN DAN JACOBUM DEN BROEDER DES HEEREN.

20 HET GENE NU IK U SCHRYVE, SIET [IK GETUYGE] VOOR GODT, DAT IK NIET EN LIEGE.

21 DAER NA BEN IK GEKOMEN IN DE GEWESTEN VAN SYRIEN ENDE VAN CILICIEN.

22 ENDE IK WAS VAN AENGESICHTE ONBEKENT DEN GEMEYNTEN IN JUDEA, DIE IN CHRISTO ZYN.

23 MAER SY HADDEN ALLEENLIK GEHOORT [DAT MEN SEYDE,] DE GEENE DIE ONS EERTYTS VERVOLGDE, VERKONDIGT NU HET GELOVE, HET WELK HY EERTYTS VERWOESTEDE.

24 ENDE SY VERHEERLIKTE GODT IN MY.

HET IJ. CAPITTEL.

1 D'APOSTEL VERHAELT DAT HY TE JERUSALEM MET DE VOORNAEMSTE APOSTELN, JACOBO, PETRO, ENDE JOANNE OVER SYNE LEERE HADDE GEHANDELT, ENDE DAT SY DESELVE IN ALLE DEELEN HADDEN VOOR GOET GEKENT, SONDER DAER YET AF OFTE TOE TE DOEN. 3 DAT HY TEGEN DE VALSCHE BROEDERS TITUM HADDE VERDEDIGT, DAT HY NIET EN SOUDE BESNEDEN WORDEN. 7 DAT DE APOSTELN, TOT EEN TEKEN VAN EENIGHEIT IN DE LEERE, HEM ENDE BARNABE DE RECHTER HANT DER GEMEYNSCHAP HEBBEN GEGEVEN. 9 MET BEDING, DAT SY ONDER DE HEYDENEN, ENDE DE ANDERE APOSTELN ONDER DE JODEN SOUDEN PREDIKEN. 10 ALLEEN DATSE VOOR DE ARME JODEN BY DEN HEYDENEN SOUDEN SORGEN. 11 BETUYGT OOK DAT HY DAER NA TE ANTIOCHIE, DEN APOSTEL PETRUM BESTRAFT HEEFT, OM DAT HY TE

VOREN ONDER DE HEYDENEN DE CHRISTELICKE VRYHEYT GEBRUYKT HEBBENDE, 'T SELVE OM EENIGER JODEN WILLE NALIET, ENDE ALSOO MET SYN EXEMPEL DE HEYDENEN TOT HET JODENDOM BRACHT. 15 DAER NA BEWYST HY DAT DE MENSCHEN NIET EN WORT GERECHTVEERDIGT DOOR DE WERKEN DER WET, MAER UYT HET GELOVE CHRISTI. 17 ENDE DAT CHRISTUS DAER MEDE NIET GESTELT EN WORT EEN DIENAER DER SONDE. 19 OVERMITS HET GELOVE IN CHRISTUM OOK LEERT ENDE VEREYSCHT DE DOODINGE DER SONDEN ENDE EEN NIEUW LEVEN. 21 ENDE BEWYST VOORDERS SOO DE GERECHTIGHEYT UYT DE WET WARE, DAT CHRISTUS TE VERGEEFS SOUDE GESTORVEN ZYN.

I DAER NA BEN IK, NA VEERTIEN JAREN, WEDEROM NA JERUSALEM OPGEGAEN MET BARNABA, OOK TITUM MEDE GENOMEN HEBBENDE.

2 ENDE IK GING OP, DOOR EEN OPENBARINGE, ENDE STELDE HAER HET EUANGELIUM VOOR, DAT IK PREDIKE ONDER DE HEYDENEN: ENDE IN HET BYSONDER DEN GENEN DIE IN ACHTINGE WAREN, OP DAT IK NIET EENIGSINS TE VERGEEFS EN SOUDE LOPEN, OFTE GELOPEN HEBBEN.

3 MAER OOK TITUS, DIE MET MY WAS, EEN GRIEK ZYNDE, EN WIERT NIET GENOOTSAEKT HEM TE LATEN BESNYDEN.

4 ENDE [DAT] OM DER INGEKROPENE VALSCHE BROEDEREN WILLE, DIE VAN BYZIDEN INGEKOMEN WAREN, OM TE VERSPIEDEN ONSE VRYHEYT, DIE WY IN CHRISTO JESU HEBBEN, OP DAT SY ONS SOUDEN TOT DIENSTBAERHEYT BRENGEN.

5 DEN WELCKEN WY OOCK NIET EEN URE EN HEBBEN GEWEKEN MET ONDERWERPINGE, OP DAT DE WAERHEYT DES EUANGELIUMS BY U SOUDE VERBLYVEN.

6 ENDE VAN DE GENE DIE GEACHT WAREN, WAT TE ZYN, HOEDANIGE SY EERTYTS WAREN, EN VERSCHILT MY NIET: GODT EN NEEMT DEN PERSOON DES MENSCHEN NIET AEN: WANT DIE GEACHT WAREN EN HEBBEN MY NIETS TOE-GEBRACHT:

7 MAER DAER EN TEGEN, ALS SY SAGEN DAT MY HET EUANGELIUM DER VOORHUYT TOE-BETROUWT WAS, GE-
LYK PETRO DER BESNYDENISSE:

(WANT

8 (WANT DIE IN PETRO KRACHTELIK WROCHT TOT HET APOSTELSCHAP DER BESNYDENISSE, DIE WROCHT OOK KRACHTELIK IN MY ONDER DE HEYDENEN.)

9 ENDE ALS JACOBUS, ENDE CEPHAS, ENDE JOANNES, DIE GEACHT WAREN PILAREN TE ZYN, DE GENADE DIE MY GEGEVEN WAS BEKENDEN, GAVEN SY MY ENDE BARNABE DE RECHTER [HANT] DER GEMEYNSCHAP, OP DAT WY TOT DE HEYDENEN, ENDE SY TOT DE BESNYDENISSE [SOUDEN GAEN.]

10 ALLEENLIK DAT WY DEN ARMEN SOUDEN GEDENCKEN: HET WELK SELVE IK OOK BENEERSTIGT HEBBE TE DOEN.

11 ENDE DOE PETRUS TOT ANTIOCHIE GEKOMEN WAS, WEDERSTONT IK HEM IN HET AENGESICHT, OM DAT HY TE BESTRAFFEN WAS.

12 WANT EER SOMMIGE VAN JACOBUS GEKOMEN WAREN, AT HY MEDE MET DE HEYDENEN: MAER DOESY GEKOMEN WAREN ONTRAK HY [HEM,] ENDE SCHEYDDE HEMSELVEN AF, VREESSENDE DE GENE DIE UYT DE BESNYDENISSE WAREN.

13 ENDE OOK DE ANDERE JODEN VEYNSDEN MET HEM: ALSOO DAT OOK BARNABAS MEDE AFGETROCKEN WIERT DOOR HARE VEYNSINGE.

14 MAER ALS IK SAG DAT SY NIET RECHT EN WANDELDEN NA DE WAERHEYT DES EUANGELIUMS, SEYDE IK TOT PETRUM IN ALLER TEGENWOORDIGHEYT, INDIEN GY, DIE EEN JODE ZYT, NA HEYDENSCHEN WYSE LEEFT, ENDE NIET NA JOODSCHE WYSE, WAEROM NOOTSAEKT GY DE HEYDENEN NA DE JOODSCHE WYSE TE LEVEN?

15 WY ZYN VAN NATURE JODEN, ENDE NIET SONDAERS UYT DE HEYDENEN:

16 [DOCH] WETENDE DAT DE MENSCHEN NIET GERECHTVEERDIGT EN WORT UYT DE WERCKEN DER WET, MAER

MAER DOOR HET GELOVE JESU CHRISTI, SOO HEBBEN WY OOK IN CHRISTUM JESUM GELOOFT, OP DAT WY SOUDEN GERECHTVEERDIGT WORDEN UYT HET GELOVE CHRISTI, ENDE NIET UYT DE WERCKEN DER WET: DAEROM DAT UYT DE WERCKEN DER WET GEEN VLEESCH EN SAL GERECHTVEERDIGT WORDEN.

17 MAER INDIEN WY, DIE IN CHRISTO SOEKEN GERECHTVEERDIGT TE WORDEN, OOK SELVE SONDAERS BEVONDEN WORDEN, IS DAN CHRISTUS EEN DIENAER DER SONDEN? DAT ZY VERRE.

18 WANT INDIEN IK, HET GENE IK AFGEBROKEN HEBBE, DAT SELVE WEDEROM OPBOUWE, SOO STELLE IK MY SELVEN TOT EEN OVERTREDER.

19 WANT IK BEN DOOR DE WET DER WET GESTORVEN, OP DAT IK GODE LEVEN SOUDE.

20 IK BEN MET CHRISTO GEKRUYST. ENDE IK LEVE, [DOCH] NIET MEER IK, MAER CHRISTUS LEEFT IN MY: ENDE HET GENE IK NU IN HET VLEESCH LEVE, DAT LEVE IK DOOR HET GELOVE DES SOONS GODTS, DIE MY LIEF GEHADT HEEFT, ENDE HEMSELVEN VOOR MY OVERGEGEVEN HEEFT.

21 IK EN DOE DE GENADE GODTS NIET TE NIETE. WANT INDIEN DE RECHTVEERDIGHEYT DOOR DE WET IS, SOO IS DAN CHRISTUS TE VERGEEFS GESTORVEN.

HET IIJ. CAPITTEL.

1 D'APOSTEL, NA EEN SCHERPE BERISPINGE DER GALATEN, BEWYST VOORDER DAT DE MENSCHEN NIET EN WORT GERECHTVEERDIGT DOOR DE WERKEN DER WET, MAER DOOR HET GELOVE IN CHRISTUM. 2 OVERMITS SY SELVE HADDEN BEVONDEN DATSE DE GAVEN DES GEESTS, NIET DOOR DE WET, MAER DOOR HET GELOVE ONTFANGEN HADDEN. 6 BEWYST 'T OOK DOOR 'T EXEMPEL VAN ABRAHAM DIE EEN VADER IS ALLER GELOVIGE. 10 ENDE DOOR EENIGE KLARE GETUYGENISSEN DER HEYLIGE SCHRIFTURE. 13 BETUYGT DAT CHRISTUS ONS VAN DEN VLOEK DER WET VERLOST HEEFT, ENDE DE ZEGENINGE VERKREGEN. 15 DAT MET DESE LEERE DE WET NIET EN WORT TE NIETE GEDAEN, NOCH KRACHTELOOS GEMAEKT NOCH EN IS TEGEN DE BELOFTENISSE GODTS. 19 MAER DAT DESOLVE ONS DE SONDEN AENWYST. 24 ENDE ALS EEN TUCHT-

TUCHT-MEESTER TOT CHRISTUM LEYDET. 25 DAER NA LEERT HY HOE DE WET MOSIS DOOR CHRISTUM AFGEDAEN IS VOOR ALLE GELOVIGE. 28 SONDER ONDERSCHEYT VAN VOLCKEN OFTE HOEDANIGHEDEN. 29 ALSO DIE ALLE ABRAHAMS ZAET ZYN.

I **O** GY UYTSINNIGE GALATEN !
WIE HEEFT U BETOVERT, DAT GY DE WAERHEYT NIET EN SOUDT GEHOORSAEM ZYN : DEN WELCKEN JESUS CHRISTUS VOOR DE OOGEN TE VOOREN GESCHILDERT IS GEWEEST, ONDER U GEKRUYST ZYNDE ?

2 DIT ALLEEN WIL IK VAN U LEE-
REN, HEBT GY DEN GEEST ONTFAN-
GEN UYT DE WERCKEN DER WET, OF-
TE UYT DE PREDIKINGE DES GELOOFS ?

3 ZYT GY SOO UYTSINNIG ? DAER
GY MET DEN GEEST BEGONNEN HEBT,
VOLEYNDIGT GY NU MET 'T VLEESCH ?

4 HEBT GY SOO VEEL TE VERGEEFS
GELEDEN ? INDIEN MAER OOK TE VER-
GEEFS.

5 DIE U DAN DEN GEEST VERLEENT,
ENDE KRACHTEN ONDER U WERKT,
[DOET HY DAT] UYT DE WERCKEN DER
WET, OFTE UYT DE PREDICATIE DES
GELOOFS ?

6 GELYKERWYS ABRAHAM GODE
GELOOFT HEEFT, ENDE HET IS HEM TOT
RECHTVEERDIGHEYT GERECKENT :

7 SOO VERSTAET GY DAN, DAT DE
GENE DIE UYT DEN GELOVE ZYN,
ABRAHAMS KINDEREN ZYN.

8 ENDE DE SCHRIFT TE VOREN
SIENDE DAT GODT DE HEYDENEN UYT
DEN GELOVE SOUDE RECHTVEERDIGEN,
HEEFT TE VOREN AEN ABRAHAM HET
EUANGELIUM VERKONDIGHT, [SEG-
GENDE:] IN U SULLEN ALLE DE VOLC-
KEREN GEZEGENT WORDEN.

9 SOO DAN DIE UYT DEN GELOVE
ZYN, WORDEN GEZEGENT MET DEN
GELOOVIGEN ABRAHAM.

10 WANT SOO VELE ALS 'ER UYT DE
WERCKEN DER WET ZYN, DIE ZYN
ONDER DEN VLOEK. WANT DAER IS
GESCHREVEN, VERVLOEKT IS EEN YE-
GELIK DIE NIET EN BLYFT IN AL HET
GENE GESCHREVEN IS IN 'T BOEK DER

WET, OM DAT TE DOEN.

11 ENDE DAT NIEMANT DOOR DE WET GERECHTVEERDIGT EN WORT VOOR GODT, IS OPENBAER WANT DE RECHTVEERDIGE SAL UYT DEN GELOVE LEVEN.

12 DOCH DE WET EN IS NIET UYT DEN GELOVEN: MAER DE MENSCHEN DIE DESE DINGEN DOET SAL DOOR DESELVE LEVEN.

13 CHRISTUS HEEFT ONS VERLOST VAN DEN VLOEK DER WET, EEN VLOEK GEWORDEN ZYNDE VOOR ONS. WANT DAER IS GESCHREVEN, VERVLOEKT IS EEN YEGELIK DIE AEN HET HOUT HANGT.

14 OP DAT DE ZEGENINGEN ABRAHAMS TOT DE HEYDENEN KOMEN SOUDE IN CHRISTO JESU, [ENDE] OP DAT WY DE BELOFTE DES GEESTS VERKRYGEN SOUDEN DOOR 'T GELOVE.

15 BROEDERS, IK SPREECKE NA DEN MENSCHEN, SELFS EENS MENSCHEN VERBOND DAT BEVESTIGT IS, EN DOET NIEMANDT TE NIETE, OFTE [NIEMANDT] EN DOET DAER TOE.

16 NU SOO ZYN DE BELOFTENISSEN TOT ABRAHAM ENDE SYNEN ZADE GESPROKEN, HY EN SEGHT NIET, ENDE DEN ZADEN, ALS VAN VELE, MAER ALS VAN EEN, ENDE UWEN ZADE: WELKE IS CHRISTUS.

17 ENDE DIT SEGGE IK: HET VERBONT DAT TE VOREN VAN GODT BEVESTIGT IS OP CHRISTUM, EN WORT DOOR DE WET, DIE NA VIER HONDERT ENDE DERTIG JAREN GEKOMEN IS, NIET KRACHTELOOS GEMAEKT, OM DE BELOFTENISSE TE NIETE TE DOEN.

18 WANT INDIEN DE ERFFENISSE UYT DE WET IS, SOO EN ISSE NIET MEER UYT DE BELOFTENISSE: MAER GODT HEEFSE ABRAHAM DOOR DE BELOFTENISSE GENADELIK GEGEVEN.

19 WAER TOE IS DAN DE WET? SY IS OM DER OVERTREDINGEN WILLE DAER BY GESTELT, TOT DAT 'T ZAET SOUDE GEKOMEN ZYN, DIEN HET BELOOFT

LOOFT WAS: ENDE SY IS DOOR DE ENGELIEN BESTELT IN DE HANT DES MIDDELAERS.

20 ENDE DE MIDDELAER EN IS NIET [MIDDELAER] VAN EENEN: MAER GODT IS EEN.

21 IS DAN DE WET TEGEN DE BELOFTENISSE GODS? DAT ZY VERRE: WANT INDIEN DAER EEN WET GEGEVEN WARE DIE MACHTIG WAS LEVENDIG TE MAKEN, SOO SOUDE WAERLIK DE RECHTVEERDIGHEYT UYT DE WET ZYN.

22 MAER DE SCHRIFT HEEFT 'T AL ONDER DE SONDE BESLOTEN, OP DAT DE BELOFTE, UYT DEN GELOVE JESU CHRISTI DEN GELOVIGEN SOUDE GEGEVEN WORDEN.

23 DOCH EER HET GELOVE QUAM WAREN WY ONDER DE WET IN BEWARINGE GESTELT, ENDE ZYN BESLOTEN GEWEEST TOT OP HET GELOVE DAT GEOPENBAERT SOUDE WORDEN.

24 SOO DAN DE WET IS ONSE TUCHT-MEESTER GEWEEST TOT CHRISTUM, OP DAT WY UYT DEN GELOVE SOUDE GERECHTVEERDIGT WORDEN:

25 MAER ALS HET GELOVE GEKOMEN IS, SOO EN ZYN WY NIET MEER ONDER DEN TUCHT-MEESTER.

26 WANT GY ZYT ALLE KINDEREN GODTS DOOR HET GELOVE IN CHRISTO JESU.

27 WANT SOO VELE ALS GY IN CHRISTUM GEDOOPT ZYT, HEBT GY CHRISTUM AENGEDAEN.

28 DAER IN EN IS NOCH JODE NOCH GRIEK: DAER IN EN IS NOCH DIENSTBARE NOCH VRYE: DAER IN EN IS GEEN MAN ENDE WYF. WANT GY ALLE ZYT EEN IN CHRISTO JESU.

29 ENDE INDIEN GY CHRISTI ZYT, SOO ZYT GY DAN ABRAHAMS ZAET, ENDE NA DE BELOFTENISSE ERFGENAMEN.

HET IV. CAPITTEL.

1 D'ApOstel verklaert voorder, het gene hy te voren geſegt hadde van het Tucht-meesterschap der Wet met een Gelyckenisse genomen van een onmondig kint, dat noch onder de Voogden staet. 4 Ende betuygt dat wy nu door de komste des Soons Godts in den vleesche van de Voogdye ende dienstbaerheyt der Wet verlost zyn. 6 Soo dat wy nu kinderen Godts zyn, die mondig zynde geworden, onse Erffnissen selven mogen besitten. 8 Bestraft de Galaten dat sy uyt de heydensche af-goderye bekeert zynde, haer wederom begaven tot de dienstbaerheyt van uytterlicke Ceremonien. 12 Vermaent haer datse volherden in den Yver ende goede Genegentheyt tot hem, met welcke sy eerst het Euangelium hadden ontfangen. 17 Haer waerschouwende voor den verkeerden Yver der valsche Leeraers. 19 Versoet daer na dese Bestraffinge met een lieflicke Aensprake, wenshende dat hy by haer mochte zyn. 21 Bewyst voorder uyt de Wet selve, dat wy der selver dienstbaerheyt niet meer en zyn onderworpen, noch door de Wet gerechtveerdigt en konnen worden, door Toe-passinge van de Voorbeelden der twee Sonen Abrahams, N. Isaac ende Ismael, ende van hare Moeder Sara ende Agar. 24 Als ook van den Berg Sina ende de Stadt van Jerusalem: waer door de twee Verbonden betekent worden, 28 Leert dat de Erffnisse met Isaac door de Belofte des Euangeliums te verkrygen is, hoewel met vervolginge. 30 Ende dat de gene, die door de Wet soecken salig te worden, met Ismael van de Erffnisse sullen verstooten worden.

1 DOCH IK SEGGE, SOO LANGEN TYDT ALS DE ERFGENAEM EEN KINT IS SOO EN VERSCHILT HY NIETS VAN EEN DIENST-KNECHT, HOEWEL HY EEN HEERE IS VAN ALLES.

2 MAER HY IS ONDER VOOGDEN ENDE VERSORGERS, TOT DEN TYDT VAN DEN VADER TE VOOREN GESTELT.

3 ALSOO WY OOK, DOE WY KINDEREN WAREN, SOO WAREN WY DIENSTBAER GEMAEKT ONDER DE EERSTE BEGINSELEN DER WERELT.

4 MAER WANNEER DE VOLHEYT DES TYDTS GEKOMEN IS, HEEFT GODT SYNEN SONE UYTGESONDEN, GEWORDEN UYT EEN VROUWE, GEWORDEN ONDER DE WET.

5 OP DAT HY DE GENE, DIE ONDER DE WET WAREN, VERLOSSEN SOUDE, [ENDE] OP DAT WY DE AENNEMINGE TOT KINDEREN VERKRYGEN SOUDEN.

6 ENDE OVERMITS GY KINDEREN ZYT,

ZYT, SOO HEEFT GODT DEN GEEST SYNS SOONS UYTGESONDEN IN UWE HERTEN, DIE ROEPT, ABBA, VADER.

7 SOO DAN GY EN ZYT NIET MEER EEN DIENSTKNECHT, MAER EEN SONE: ENDE INDIEN GY EEN SONE ZYT, SOO ZYT GY OOK EEN ERFGENAEM GODTS DOOR CHRISTUM.

8 MAER DOE ALS GY GODT NIET EN KENDET, DIENDET GY DE GEENE DIE VAN NATURE GEEN GODEN EN ZYN:

9 ENDE NU ALS GODT KENNET, JA VEEL MEER VAN GODT GEKENNET ZYT, HOE KEERT GY U WEDEROM TOT DE SWACKE ENDE ARME EERSTE BEGINSELEN, WELKEN GY WEDEROM VAN VOREN AEN WILT DIENEN?

10 GY ONDERHOUDT DAGEN, ENDE MAENDEN, ENDE TYDEN, ENDE JAREN.

11 IK VREESE VOOR U, DAT IK NIET EENIGSINS TE VERGEEFS AEN U GEARBEYT EN HEBBE.

12 WEEST GY ALS IK: WANT OOK IK BEN ALS GY: BROEDERS, IK BIDDE U: GY EN HEBT MY GEEN ONGELYK GEDAEN.

13 ENDE GY WEET DAT IK U DOOR SWAKHEYT DES VLEESCHS HET EUANGELIUM EERSTMAEL VERKONDIGT HEBBE:

14 ENDE MYNE VERSOECKINGE, DIE IN MYN VLEESCH [GESCHIEDE] EN HEBT GY NIET VERACHT NOCH VERFOEYT, MAER GY NAEMT MY AEN ALS EENEN ENGEL GODTS, [JA] ALS CHRISTUM JESUM.

15 WELCKE WAS DAN UWE GELUKACHTINGE? WANT IK GEVE U GETUYGENISSE, DAT GY, SOO 'T MOGELIK WARE, UWE OOGEN SOUDET UYTGRAVEN, ENDE MY GEGEVEN HEBBEN.

16 BEN IK DAN UW' VYANDT GEWORDEN U DE WAERHEYT SEGGENDE?

17 SY EN YVEREN NIET RECHT OVER U, MAER SY WILLEN ONS UYTSLUYTEN, OP DAT GY OVER HAER SODE YVEREN.

18 DOCH IN HET GOEDE ALLE TYT TE YVEREN IS GOET, ENDE NIET ALLEENLIK ALS IK BY U TEGENWOORDIG BEN:

19 MYNE KINDERKENS, DIE IK WEDEROM ARBEYDE TE BAREN, TOT DAT CHRISTUS EEN GESTALTE IN U KRYGE.

20 DOCH IK WILDE DAT IK NU TEGENWOORDIG BY U WARE, ENDE MYNE STEMME MOCHT VERANDEREN: WANT IK BEN IN TWYFFEL OVER U:

21 SEGGET MY, GY DIE ONDER DE WET WILT ZYN, EN HOORT GY DE WET NIET?

22 WANT DAER IS GESCHREVEN, DAT ABRAHAM TWEE SONEN HADDE: EENE UYT DE DIENSTMAEGT, ENDE EENEN UYT DE VRYE.

23 MAER GENE DIE UYT DE DIENSTMAEGT WAS, IS NA DEN VLEESCHE GEBOREN GEWEEST: DOCH DESE DIE UYT DE VRYE WAS, DOOR DE BELOFTENISSE.

24 HET WELCKE DINGEN ZYN, DIE ANDERE BEDUYDINGE HEBBEN: WANT DESE ZYN DE TWEE VERBONDEN: 'T EEN VAN DEN BERG SINA, TOT DIENSTBAERHEYT BARENDE, HET WELK IS AGAR.

25 WANT DIT [NAMELIK] AGAR IS SINA EEN BERG IN ARABIEN, ENDE KOMT OVER-EEN MET JERUSALEM DAT NU IS, ENDE DIENSTBAER IS MET HARE KINDEREN.

26 MAER JERUSALEM DAT BOVEN IS, DAT IS VRY, WELK IS ONSER ALLER MOEDER.

27 WANT DAER IS GESCHREVEN, ZYT VROLYK GY ONVRUCHTBARE, DIE NIET EN BAERT: BREEKT UYT ENDE ROEPT GY DIE GENEN BARENS-NOOT EN HEBT: WANT DE KINDEREN DER EENSAME ZYN VEEL MEER DAN DER GENEN DIE DEN MAN HEEFT.

28 MAER WY, BROEDERS, ZYN KINDEREN DER BELOFTE, ALS ISAAC WAS.

29 DOCH GELYCKERWYS DOE, DIE NA DEN VLEESCHE GEBOREN WAS, VERVOLGDE DEN GEENEN DIE NA DEN GEEST [GEBOREN WAS,] ALSOO OOK NU.

30 MAER WAT SEG'T DE SCHRIFT? WERPT DE DIENST-MAEGT UYT ENDE HAREN SONE, WANT DE SONE DER DIENST-MAEGT EN SAL GEENSINS ERVEN MET DEN SONE DER VRYE.

31 SOO DAN, BROEDERS, WY EN ZYN NIET KINDEREN DER DIENST-MAEGT, MAER DER VRYE.

HET V. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL VERKLAERT ENDE BEWESEN HEBBENDE DE VRYHEIT DER CHRISTENEN VAN HET JOK DER WET, VERMAENT DE GALATEN, DATSE IN DIE VRYHEIT BLYVEN ENDE VOLHERDEN. 2 DAT ANDERSINS CHRISTUS HAER NIET NUT EN IS, ENDE DAT DE RECHTVEERDIGHEIT NIET EN WORT VERKREGEN DAN DOOR EEN GELOVE WERKENDE DOOR DE LIEFDE. 7 BETUYGT DAT HET GEVOELEN DER VALSCHE LEERAERS UYT GODT NIET EN IS, MAER ALS EEN SUER-DEESSEM: ENDE DAT DESELVE VAN GODT SULLEN GESTRAFT WORDEN. 11 DAT SY OOK T'ONRECHT DES APOSTELS NAEM MISBRUYCKEN. 13 LEERT DAT DESE VRYHEIT MOET GEBRUYCKT WORDEN, MET LIEFDE DES NAESTEN, SONDER TWIST, 16 VERMAENT HAER DATSE DE BEGEERLIKHEDEN DES VLEESCHS DOOR DE KRACHT DES GEEST OVERWINNEN. 17 BESCHRYFT DAEROM DEN STRYT DES VLEESCHS TEGEN DEN GEEST IN DE GELOVIGE. 19 VERHAELT DE VRUCHTEN DES VLEESCHS. 22 ENDE DES GEESTS. 24 AENWYSENDE DAT DIT DE RECHTE CHRISTENEN ZYN, DIE DOOR DEN GEEST HET VLEESCH OVERWINNEN.

1 STAET DAN IN DE VRYHEIT, MET WELCKE ONS CHRISTUS VRY GEMAECKT HEEFT, ENDE EN WORT NIET WEDEROM MET HET JOK DER DIENSTBAERHEIT BEVANGEN.

2 SIET, IK PAULUS SEGGE U, SOO GY U LAET BESNYDEN, DAT CHRISTUS U NIET NUT EN SAL ZYN.

3 ENDE IK BETUYGE WEDEROM EENEN YEGELICKEN MENSCH DIE HEM LAET BESNYDEN, DAT HY EEN SCHULDENAER IS DE GEHELE WET TE DOEN.

4 CHRISTUS IS U YDEL GEWORDEN DIE DOOR DE WET GERECHTVEERDIGT [WILT] WORDEN, GY ZYT VAN DE GENADE VERVALLEN.

5 WANT WY VERWACHTEN DOOR DEN GEEST UYT DEN GELOVE DE HO-

6 WANT IN CHRISTO JESU EN HEEFT NOCH BESNYDENISSE EENIGE KRACHT, NOCH VOORHUYT: MAER 'T GELOVE DOOR DE LIEFDE WERCKENDE.

7 GY LIEPT WEL, WIE HEEFT U VERHINDERT DE WAERHEYT NIET GEHOORSAEM TE ZYN?

8 DIT GEVOELEN EN IS NIET UYT HEM DIE U ROEPT.

9 EEN WEYNIG SUER-DEESSEM VERSUERT HET GEHEELE DEEG.

10 IK VERTROUWE VAN U IN DEN HEERE, DAT GY NIET ANDERS EN SULT GEVOELEN: MAER DIE U ONTROERT, SAL HET OORDEEL DRAGEN, WIE HY OOK ZY.

11 MAER IK, BROEDERS, INDIEN IK NOCH DE BESNYDENISSE PREDIKE, WAEROM WORDE IK NOCH VERVOLGT? SOO IS DAN DE ERGERNISSE DES KRUYCES VERNIETIGT.

12 OCH OF SY OOK AFGESNEDEN WIERDEN, DIE U ONRUSTIG MAKEN.

13 WANT GY ZYT TOT VRYHEYT GEROEPEN, BROEDERS: ALLEENLIK [EN GEBRUYKT] DE VRYHEYT NIET TOT EEN OORSAKE VOOR 'T VLEESCH: MAER DIENT MALKANDEREN DOOR DE LIEFDE.

14 WANT, DE GEHEELE WET WORT IN EEN WOORT VERVULT, [NAMELIK] IN DIT, GY SULT UWEN NAESTEN LIEF HEBBEN, GELYK U SELVEN.

15 MAER INDIEN GY MALKANDEREN BYT ENDE VEREET, SIET TOE DAT GY VAN MALKANDEREN NIET VERTEERT EN WORT.

16 ENDE IK SEGGE, WANDELT DOOR DEN GEEST, ENDE EN VOLBRENGT DE BEGEERLIKHEYT DES VLEESCHES NIET.

17 WANT HET VLEESCH BEGEERT TEGEN DEN GEEST, ENDE DE GEEST TEGEN HET VLEESCH: ENDE DESE STAEN TEGEN MALKANDEREN, ALSOO DAT GY NIET EN DOET HET GENE GY WILDET.

18 MAER INDIEN GY DOOR DEN
GEEST

GEEST GELEYDT WORT, SOO EN ZYT GY NIET ONDER DE WET.

19 DE WERCKEN DES VLEESCHS NU ZYN OPENBAER: WELCKE ZYN OVERSPEL, HOERERYE, ONREYNIGHEYT, ONTUCHTIGHEYT,

20 AFGODERYE, FENYN-GEVINGE, VYANTSCHAPPEN, TWISTEN, AFGUNSTIGHEDEN, TOORNE, GEKYF, TWEDRACHT, KETTERYEN,

21 NYDT, MOORT, DRONCKENSCHAPPEN, BRASSERYEN, ENDE DIERGELYKE: VAN DEWELCKE IK U TE VOREN SEGGE, GELYK IK OOK TE VOREN GESEGT HEBBE, DAT DIE SULCKE DINGEN DOEN HET KONINGRYCKE GODTS NIET EN SULLEN BE-ERVEN.

22 MAER DE VRUCHT DES GEESTS, IS LIEFDE, BLYDSCHAP, VREDE, LANKMOEDIGHEYT, GOEDERTIERENHEYT, GOETHEYT, GELOVE, SACHTMOEDIGHEYT, MATIGHEYT.

23 TEGEN DE SODANIGE EN IS DE WET NIET.

24 MAER DIE CHRISTI ZYN, HEBBEN 'T VLEESCH GEKRUYST MET DE BEWEGINGEN ENDE BEGEERLIKHEDEN.

25 INDIEN WY DOOR DEN GEEST LEVEN, SOO LAET ONS OOK DOOR DEN GEEST WANDELEN.

26 EN LAET ONS NIET ZYN SOECKERS VAN YDELE EERE, MALKANDEREN TERGENDE, MALKANDEREN BENYDENDE.

HET VI. CAPITTEL.

I D'APOSTEL VERMAENT VOORTS DE GALATEN TOT VERSCHEYDENE CHRISTELICKE DEUGDEN, NAMELIK TOT SACHTMOEDIGHEYT IN 'T BESTRAFFEN DER GENE DIE UYT SWAKHEYT SONDIGEN. 2 TOT ONDERLINGE VERDRAEGSAEMHEYT. 5 TOT ONDERSOEKINGE ENDE EEN NEDRIG GEVOELEN VAN HAER SELVEN. 6 TOT ONDERHOUD DER LEERAREN. 7 TOT TOESIEN WAT MEN ZAEYT. 9 ENDE TOT MILDADIGHEYT TEGEN DE ARME, VOORNAMELIK DIE GELOVIG ZYN. II DAER NA BESLUYT HY DEN BRIEF, TOONENDE HOE LIEF, ENDE WEERT HY HAER HEEFT. 12 ENDE HAER WAERSCHOUWENDE VOOR DE VALSCHE APOSTELN, WELCKER EERGIERIGHEYT ENDE GEVEYNSTHEYT HY BESCHRYFT, 14 ENDE STELT SYN EXEMPEL DAER TEGEN. 15 LEERT KORTELIK WAER IN HET RECHTE CHRISTENDOM BESTAET, ENDE WAT HET SELVE TE VERWACHTEN HEEFT. 17 VERMAENT DAT NIEMANT HEM VORDER MOEYELIK EN VALLE. 18 ENDE EYNDIGT MET DE GEWOONLICHE GROETE.

II. DEEL.

T

BROE-

1 **B**ROEDERS, INDIEN OOK EEN MENSCH OVERVALLEN WARE DOOR EENIGE MISDAET, GY DIE GEESTELIK ZYT BRENGT DEN SOODANIGEN TE RECHTE MET DEN GEEST DER SACHTMOEDIGHEYT: SIENDE OP U SELVEN, OP DAT OOK GY NIET VERSOCHT EN WORT.

2 DRAEGT MALKANDERS LASTEN: ENDE VERVULT ALSOO DE WET CHRISTI.

3 WANT SOO YEMANT MEYNT YET TE ZYN, DAER HY NIETS EN IS, DIE BEDRIEGT HEMSELVEN IN [SYN] GEMOET.

4 MAER EEN YEGELIK BEPROEVE SYN SELFS WERK: ENDE ALS DAN SAL HY AEN HEMSELVEN ALLEEN ROEM HEBBEN, ENDE NIET AEN EENEN ANDEREN.

5 WANT EEN YEGELIK SAL SYN EYGEN PAK DRAGEN.

6 ENDE DIE ONDERWESEN WORT IN 'T WOORT, DEYLE MEDE VAN ALLE GOEDEREN DEN GENEN, DIE [HEM] ONDERWYST.

7 EN DWAELT NIET: GODT EN LAET HEM NIET BESPOTTEN: WANT SOO WAT DE MENSCH ZAEYT, DAT SAL HY OOK MAEYEN.

8 WANT DIE IN SYN SELFS VLEESCH ZAEYT, SAL UYT 'T VLEESCH VERDERFFENISSE MAEYEN: MAER DIE IN DEN GEEST ZAEYT, SAL UYT DEN GEEST HET EEUWIGE LEVEN MAEYEN.

9 DOCH EN LAET ONS GOETDOENDE NIET VERTRAGEN: WANT TE SYNER TYDT SULLEN WY MAEYEN, SOO WY NIET EN VERSLAPPEN.

10 SOO DAN TERWYLE WY TYT HEBBEN, LAET ONS GOEDT DOEN AEN ALLE, MAAR MEEST AEN DE HUYSGENOTEN DES GELOOFS.

11 SIET HOE GROTEN BRIEF IK U GESCHREVEN HEBBE MET MYNE HANT.

12 ALLE DE GENE DIE EEN SCHOON GELAET WILLEN TOONEN NA DEN VLEESCHE, DIE NOOTSAKEN U BESNE-
DEN

DEN TE WORDEN, ALLEENLIK OP DAT SY VAN WEGEN HET KRUYCE CHRISTI NIET EN SOUDEN VERVOLGT WORDEN.

13 WANT OOK SY SELVE DIE BESNEDEN WORDEN EN HOUDEN DE WET NIET: MAER SY WILLEN DAT GY BESNEDEN WORT, OP DAT SY IN UWEN VLEESCHE ROEMEN SOUDEN.

14 MAER 'T ZY VERRE VAN MY DAT IK SOUDE ROEMEN ANDERSDAN IN HET KRUYCE ONSES HEEREN JESU CHRISTI: DOOR WELCKEN DE WERELT MY GEKRUYSIGT IS, ENDE IK DER WERELT.

15 WANT IN CHRISTO JESU EN HEEFT NOCH BESNYDENISSE EENIGE KRACHT, NOCH VOORHUYDT, MAER EEN NIEUW SCHEPSEL.

16 ENDE SOO VELE ALS'ER NA DESEN REGEL SULLEN WANDELEN, OVER DESELVE [SAL ZYN] VREDE ENDE BARMHERTIGHEYT, ENDE OVER HET ISRAËL GODTS.

17 VOORDERS, NIEMANT EN DOE MY MOEYTE AEN. WANT IK DRAGE DE LIDT-TEECKENEN DES HEEREN JESU IN MYN LIGHAEM.

18 DE GENADE ONSES HEEREN JESU CHRISTI ZY MET UWEN GEEST, BROEDERS. AMEN.

AEN DEN GALATEN GESCHREVEN VAN ROMEN.

EYNDE VAN DEN SENDT-BRIEF
PAULI AEN DEN GALATEN.

DE SENDT-BRIEF
DES APOSTELS
P A U L I
AEN DIE VAN
E P H E S E N.

HET EERSTE CAPITTEL.

1 NA HET GEWOONLIK OPSCHRIFT DES BRIEFS, 3 DANKT DEN APOSTEL GODT OVER ALLE DE GEESTELICKE ZEGENINGEN, DAER MEDE WY VAN HEM IN CHRISTO ZYN GEZEGENT. 4 NAMELIK DAT WY IN HEM VAN EEUWIGHEYT ZYN UYTVERKOREN. 5 DAT WY IN HEM VERORDINEERT ZYN TOT DE AENNEMINGE TOT KINDEREN. 7 DAT WY DOOR SYN BLOET MET GODT ZYN VERSOENT. 8 DAT HY DOOR HET EUANGELIUM ONT HEEFT GEROEPEN. 10 ENDE DAT ALLE UYTVERKORENEN DOOR HEM IN EEN ZYN VERGADERT, BEYDE DIE IN DEN HEEMEL, ENDE DIE OP DE AERDE ZYN. 13 DAT OOK DE EPHESEREN, DIE IN CHRISTUM GELOVEN, ONDER DESE ZYN, ENDE TOT VERSEKERINGE DAER VAN HET PANT DES GEESTS HEBBEN ONTFANGEN. 15 BIDT DAER NA GODT DAT HY HAER VERSTANTHIER IN MEER ENDE MEER WIL VERLICHTEN. 19 ENDE DOOR SYNEN GEEST HAER LATEN GEVOELEN, WELCKE DE KRACHT ZY SYNER WERCKINGE IN ALLEN DESEN, 20 DIE DESSELVE IS, WAER DOOR HY CHRISTUM VAN DEN DOODEN HEEFT VERWEKT, ENDE VERHEVEN TOT SYNER RECHTER HANDT. 22 OM EEN HOOFT TE ZYN SYNER GEMEYNTE.

1 **P**AULUS EEN APOSTEL JESU CHRISTI, DOOR DEN WILLE GODTS, DEN HEYLIGEN DIE TE EPHESEN ZYN, ENDE GELOVIGEN IN CHRISTO JESU:

2 GENADE ZY U ENDE VREDE, VAN GODT ONSEN VADER, ENDE DEN HEERE JESU CHRISTO.

3 GEZEGENT ZY DE GODT ENDE VADER ONSES HEEREN JESU CHRISTI, DIE ONT GEZEGENT HEEFT MET ALLE GEESTELICKE ZEGENINGE IN DE HEEMEL IN CHRISTO.

4 GELYK HY ONT UYTVERKOREN HEEFT IN HEM, VOOR DE GRONDTEGGINGE DER WERELDT, OP DAT WY SOUDEN HEYLIG ENDE ONBERISPELIK ZYN VOOR HEM IN DE LIEFDE:

5 DIE ONT TE VOREN VERORDINEERT HEEFT TOT AENNEMINGE TOT KINDEREN, DOOR JESUM CHRISTUM IN HEMSELVEN,

CAP. J. DE SENDT-BRIEF PAULI, ETC. 75
SELVEN, NA 'T WELBEHAGEN SYNS
WILLENS,

6 TOT PRYS DER HEERLIKHEYT SY-
NER GENADE, DOOR WELCKE HY ONT
BEGENADIGT HEEFT IN DEN GELIEF-
DEN:

7 IN WELCKEN WY HEBBEN DE
VERLOSSINGE DOOR SYN BLOEDT, [NA-
MELIK] DE VERGEVINGE DER MISDA-
DEN, NA DEN RYKDOM SYNER GENA-
DE:

8 MET WELCKE HY OVERVLOEDIG IS
GEWEEST OVER ONT IN ALLE WYSHEYT,
ENDE VOORSICHTIGHEYT:

9 ONT BEKENT GEMAEKT HEBBEN-
DE DE VERBORGENTHEYT SYNS WIL-
LENS NA SYN WELBEHAGENS, HET
WELK HY VOORGENOMEN HADDE IN
HEMSELVEN:

10 OM IN DE BEDEELINGE VAN DE
VOLHEYT DER TYDEN WEDEROM ALLES
TOT EEN VERGADEREN IN CHRISTO,
BEYDE DAT IN DEN HEMEL IS, ENDE
DAT OP DE AERDE IS:

11 IN HEM, IN WELCKEN WY OOK
EEN ERFDEEL GEWORDEN ZYN, WY
DIE TE VOREN VERORDINEERT WAREN
NA HET VOORNEMEN DES GENEN, DIE
ALLE DINGEN WERKT NA DEN RAET
SYNS WILLENS.

12 OP DAT WY SOUDEN ZYN TOT
PRYS SYNER HEERLIKHEYT, DIE WY
EERST IN CHRISTO GEHOOPT HEBBEN.

13 IN WELCKEN OOK GY [ZYT,] NA
DAT GY HET WOORT DER WAERHEYT,
[NAMELIK] 'T EUANGELIUM UWER SA-
LIGHEYT GEHOORT HEBT: IN WELCKEN
GY OOK, NA DAT GY GELOOFT HEBT,
ZYT VERZEGELT GEWORDEN MET DEN
HEYLIGEN GEEST DER BELOFTE:

14 DIE HET ONDERPANT IS VAN
ONSE ERFFENISSE, TOT DE VERKREGE-
NE VERLOSSINGE, TOT PRYS SYNER
HEERLIKHEYT.

15 DAEROM OOK IK GEHOORT HEB-
BENDE HET GELOVE IN DEN HEERE JE-
SU, DAT ONDER U IS, ENDE DE LIEF-
DE TOT ALLE DE HEYLIGE,

16 EN HOUDE NIET OP VOOR U TE DANCKEN, GEDENCKENDE UWER IN MYNE GEBEDEN :

17 OP DAT DE GODT ONSES HEEREN JESU CHRISTI, DE VADER DER HEERLIKHEYT, U GEVEDEN GEEST DER WYSHEYT, ENDE DER OPENBARINGE, IN SYNE KENNISSE.

18 [NAMELIK] VERLICHT DE OOGEN UWES VERSTANTS, OP DAT GY MEUGT WETEN WELCKE ZY DE HOPE VAN SYNE ROEPINGE, ENDE WELCKE DE RYKDOM ZY DER HEERLIKHEYT VAN SYNE ERFFENISSE IN DE HEYLIGE:

19 ENDE WELCKE DE UYTNEEMENDE GROOTHEYT SYNER KRACHT ZY, AEN ONS DIE GELOVEN, NA DE WERKINGE DER STERKTE SYNER MACHT,

20 DIE HY GEWROCHT HEEFT IN CHRISTO, ALS HY HEM UYT DE DOODEN HEEFT OPGEWEKT : ENDE HEEFT [HEM] GESET TOT SYNER RECHTER [HANT] IN DEN HEMEL.

21 VERRE BOVEN ALLE OVERHEYT, ENDE MACHT, ENDE KRACHT, ENDE HEERSCHAPPYE, ENDE ALLEN NAEM DIE GENAEMT WORT, NIET ALLEEN IN DESE WERELT, MAER OOK IN DE TOEKOMENDE:

22 ENDE HEEFT ALLE DINGEN SYNEN VOETEN ONDERWORPEN, ENDE HEEFT HEM DER GEMEYNT GEGEVEN TOT EEN HOOFT BOVEN ALLE DINGEN:

23 WELCKE SYN LIGHAEM IS, [ENDE] DE VERVULLINGE DES GENEN DIE ALLES IN ALLEN VERVULT.

HET IJ. CAPITTEL.

I DEN APOSTEL OM TE TOONEN DE GROTE DER WELDAET, DIE ONS GODT DOET IN ONSE WEDEROPRECHTINGE, VERHAELT DEN ELEDIGEN STAET, UYT WELCKEN WY VERLOST ZYN. 4 ENDE VERKLAERT DAT HY UYT ENCKELE GENADE, DOE WY DOOT WAREN IN ONSE SONDEN, ONS LEVENDIG HEEFT GEMAEKT MET CHRISTO, ENDE IN DEN HEMEL MET HEM GESET. 8 DAT WY DAN SALIG ZYN GEWORDEN DOOR 'T GELOVE, NIET UYT DE WERCKEN. 10 MAER DAT ONS GODT IN CHRISTO TOT GOEDE WERCKEN HEEFT GESCHAPEN. 11 BETUYGT VOORDER DAT DE HEYDENEN BUYTEN 'T

VERBONT GODTS WAREN, ENDE SONDER HOPE VAN SALIGHEYT. 13 MAER NU IN CHRISTO, DIE DEN SCHEYT-MUER WEGGENOMEN HEEFT ENDE DE WET DER INSETTINGEN, MEDE-GENOTEN DESER GENADE WAREN GEWORDEN. 17 WAEROM BEYDE HEYDENEN ENDE JODEN, DOOR HET EUANGELIUM WORDEN GE-ROEPEN, ENDE DOOR EENEN GEEST TOEGANK HEBBEN TOT GODT. 19 WAER DOOR HY BESLUYT DAT SY DAN TE SAMEN GEBOUWT ZYN OP HET FONDAMENT DER PROPHETEN ENDE DER APOSTELN, WIENS HOEK-STEEN IS CHRISTUS. 21 ENDE DAT TOT EENEN TEM-PEL ENDE WOON-STEDE GODTS.

1 ENDE U [HEEFT HY MEDE LEVEN-DIG GEMAEKT] DAER GY DOOT WAERT DOOR DE MISDADEN ENDE DE SONDEN,

2 IN WELCKE GY EERTYTS GEWAN-DELT HEBT, NA DE EEUWE DESER WE-RELT, NA DEN OVERSTEN DER MACHT DES LUCHTS, DES GEESTSDIE NU WERKT IN DE KINDEREN DER ONGEHOOR-SAEMHEYT.

3 ONDER DEWELCKE OOK WY ALLE EERTYTS VERKEERT HEBBEN IN DE BEGEERLIKHEDEN ONSES VLEESCHS, DOENDE DEN WILLE DES VLEESCHSEN-DE DER GEDACHTEN: ENDE WY WA-REN VAN NATURE KINDEREN DES TOORNS, GELYK OOK DE ANDERE.

4 MAER GODT, DIE RYK IS IN BARMHERTIGHEYT, DOOR SYNE GROTE LIEFDE, DAER MEDE HY ONS LIEF GE-HADT HEEFT,

5 OOK DOE WY DOOT WAREN DOOR DE MISDADEN, HEEFT [ONS] LEVEN-DIG GEMAEKT MET CHRISTO: (UYT GENADE ZYT GY SALIG GEWORDEN.)

6 ENDE HEEFT [ONS] MEDE OPGE-WEKT, ENDE HEEFT [ONS] MEDE GE-SET IN DEN HEMEL IN CHRISTO JE-SU.

7 OP DAT HY SOUDE BETONEN IN DE TOEKOMENDE EEUWEN DEN UYT-NEMENDEN RYKDOM SYNER GENADE, DOOR DE GOEDERTIERENHEYT OVER ONS IN CHRISTO JESU.

8 WANT UYT GENADE ZYT GY SALIG GEWORDEN DOOR HET GELO-VE: ENDE DAT NIET UYT U: HET IS GODS GAVE.

9 NIET UYT DE WERCKEN: OP DAT NIEMANT EN ROEME.

WANT

10 WANT WY ZYN SYN MAEKSEL, GESCHAPEN IN CHRISTO JESU TOT GOEDE WERCKEN, WELCKE GODT VOORBEREYT HEEFT, OP DAT WY IN DESELVE SOUDEN WANDELEN.

11 DAEROM GEDENKT, DAT GY, DIE EERTYTS HEYDENEN WAERT IN HET VLEESCH, ENDE DIE VOORHUYT GENAEMT WIERT VAN DE GENE DIE GENAEMT ZYN BESNYDENISSE IN 'T VLEESCH, DIE MET HANDEN GESCHIELT:

12 DAT GY IN DIEN TYT WAERT SONDER CHRISTO, VERVREEMT VAN HET BURGERSCHAP ISRAËLS, ENDE VREEMDELINGEN VAN DE VERBONDEN DER BELOFTE, GEEN HOPE HEBBENDE, ENDE SONDER GODT IN DE WERELT.

13 MAER NU IN CHRISTO JESU, GY DIE EERTYTS VERRE WAERT, ZYT NABY GEWORDEN DOOR 'T BLOET CHRISTI.

14 WANT HY IS ONSE VREDE, DIE DESE BEYDE EEN GEMAEKT HEEFT, ENDE DEN MIDDEL-MUUR DES AFSCHeyTSELS GEBROKEN HEBBENDE,

15 HEEFT HY DE VYANTSCHAP IN SYN VLEESCH TE NIETE GEMAEKT, [NAMELIK] DE WET DER GEBODEN IN INSETTINGEN [BESTAENDE:] OP DAT HY DIE TWEE SOUDE IN HEMSELVEN TOT EENEN NIEUWEN MENSCHESCHEPEN, VREDE MAKENDE:

16 ENDE [OP DAT] HY DIE BEYDE MET GODT SOUDE IN EEN LIGHAEM VERSOENEN DOOR HET KRUYCE, DE VYANTSCHAP AEN HET SELVE GEDOOT HEBBENDE.

17 ENDE KOMENDE HEEFT HY DOOR 'T EUANGELIUM VREDE VERKONDIGT U DIE VERRE WAERT, ENDE DIEN DIE NABY WAREN.

18 WANT DOOR HEM HEBBEN WY BEYDE DEN TOEGANG DOOR EENEN GEEST TOT DEN VADER.

19 SOO EN ZYT GY DAN NIET MEER VREEMDELINGEN ENDE BYWOONDERS, MAER MEDE-BURGERS DER HEYLIGEN,
ENDE

ENDE HUYS-GENOTEN GODTS:

20 GEBOWT OP 'T FONDAMENT DER APOSTELN ENDE PROPHETEN, WAER VAN JESUS CHRISTUS IS DEN UYTERSTEN HOEK-STEEN:

21 OP WELCKEN HET GEHEEL GEBOW BEQUAMELIK T'SAMEN GEVOEGT ZYNDE, OPWAST TOT EENEN HEYLIGEN TEMPEL IN DEN HEERE.

22 OP WELCKEN OOK GY MEDE GEBOWT WORT TOT EEN WOON-STEDE GODTS IN DEN GEEST.

HET IIJ. CAPITTEL.

1 PAULUS BETUYGT DAT HY GEVANGEN WAS OM SYNE STANTVASTIGHEYT IN DE LÉERÉ VAN DE GENADIGE ROEPINGE DER HEYDENEN. 3 WELCKE HY DOOR BYSONDERE OPENBARINGE GODTS HADDE. 5 ENDE DAT DIE IN DE VOORGAENDE EEUWEN DEN MENSCHEN OP SULCKER WYSE NOYT EN WAS BEKENT GEMAËKT. 7 DAT HY TOT EEN DIENAER DES EUANGELIUMS WAS GESTELT, OM DESELVE LEERE ONDER DE HEYDENEN TE VERKONDIGEN. 10 ENDE DOOR DE GEMEYNTE DE VEELVOUDIGE WYSHEYT GODTS BEKENT TE MAKEN, SELFS DEN ENGELN IN DEN HEEMEL. 13 VERMAENT HAER DAT SY IN SYNE VERDRUCKINGEN NIET EN VERTRAGEN. 14 ENDE BIDT GODT DAT HY HAER MEER ENDE MEER VERSTERCKE. 17 OP DAT CHRISTUS DOOR HET GELOVE IN HARE HERTEN WONE. 18 ENDE SY DE BREETE, LENGTE, DIEPTE, ENDE HOOCHTE DESER GENADE ENDE DER LIEFDE CHRISTI MOGEN BEGRYPEN. 20 ENDE BESLUYT MET EENE DANKSEGGINGE TOT GODT.

I OM DESE OORSAKE [BEN] IK PAULUS DE GEVANGEN CHRISTI JESU VOOR U DIE GY HEYDENEN ZYT:

2 INDIEN GY MAER GEHOORT HEBT VAN DE BEDEELINGE DER GENADE GODTS, DIE MY GEGEVEN IS AEN U:

3 DAT HY MY DOOR OPENBARINGE HEEFT BEKENT GEMAËKT DESE VERBORGENTHEYT, (GELYK IK MET WEYNIGE [WOORDEN] TE VOREN GESCHREVEN HEBBE:

4 WAER AEN GY [DIT] LESENDE KONT BEMERCKEN MYNE WETENSCHAP IN DESE VERBORGENTHEYT CHRISTI.)

5 WELCKE IN ANDERE EEUWEN DEN KINDEREN DER MENSCHEN NIET EN IS BEKENT GEMAËKT, GELYKSE NU IS GEOPENBAERT SYNE HEYLIGE APOSTELN ENDE PROPHETEN, DOOR DEN GEEST:

6 [NAMELIK] DAT DE HEYDENEN ZYN MEDE ERFGENAMEN, ENDE VAN HET SELVE LIGHAEM, ENDE MEDE DEEL-GENOTEN SYNER BELOFTE IN CHRISTO DOOR HET EUANGELIUM:

7 WAER VAN IK EEN DIENAER GEWORDEN BEN, NA DE GAVE DER GENADE GODTS, DIE MY GEGEVEN IS NA DE WERCKINGE SYNER KRACHT.

8 MY DE ALLERMINSTE VAN ALLE DE HEYLIGE IS DESE GENADE GEGEVEN, OM ONDER DE HEYDENEN DOOR HET EUANGELIUM TE VERKONDIGEN DEN ONNASPEURLICKEN RYKDOM CHRISTI,

9 ENDE ALLE TE VERLICHTEN, [DATSE MOGEN VERSTAEN] WELCKE DE GEMEYNSCHAP DER VERBORGENTHEYT ZY, DIE VAN [ALLE] EEUWEN VERBORGEN IS GEWEEST IN GODE, WELCKE ALLE DINGEN GESCHAPEN HEEFT DOOR JESUM CHRISTUM.

10 OP DAT NU DOOR DE GEMEYNT BEKENT GEMAEKT WORDE DEN OVERHEDEN ENDE DEN MACHTEN IN DEN HEMEL DE VEELVULDIGE WYSHEYT GODTS:

11 NA HET EEUWIGE VOORNEMEN, DAT HY GEMAEKT HEEFT IN CHRISTO JESU ONSEN HEERE.

12 IN DEN WELCKEN WY HEBBEN DE VRYMOEDIGHEYT, ENDE DEN TOEGANG MET VERTROUWEN DOOR HET GELOVE AEN HEM.

13 DAEROM BIDDE IK, DAT GY NIET EN VERTRAEGT IN MYNE VERDRUCKINGEN VOOR U, HET WELK IS UWE HEERLIKHEYT.

14 OM DESE OORSAKE BUYGE IK MYNE KNYEN TOT DEN VADER ONSER HEEREN JESU GHRISTI,

15 UYT WELCKEN AL 'T GESLACHT IN DE HEMEL ENDE OP DE AERDE GENAEMT WORT,

16 OP DAT HY U GEVE, NA DEN RYKDOM SYNER HEERLIKHEYT, MET KRACHT VERSTERKT TE WORDEN DOOR SYNEN GEEST IN DEN INWENDIGEN MENSCH:

Op

17 OP DAT CHRISTUS DOOR HET GELOVE IN UWE HERTEN WONE, ENDE GY IN DE LIEFDE GEWORTELT, ENDE GEGRONDET ZYT :

18 OP DAT GY TEN VOLLEN KONDET BEGRYPEN MET ALLE DE HEYLI-GE, WELCKE DE BREETE, ENDE LENGTE, ENDE DIEPTE, ENDE HOOGTE ZY,

19 ENDE BEKENNEN DE LIEFDE CHRISTI, DIE DE KENNISSE TE BOVEN GAET, OP DAT GY VERVULT WORT TOT ALLE DE VOLHEYT GODTS.

20 HEM NU, DIE MACHTIG IS MEER ALS OVERVLOEDELIC TE DOEN BOVEN AL DAT WY BIDDEN OFTE DENCKEN, NA DE KRACHT DIE IN ONS WERKT,

21 HEM, [SEGGE IK,] ZY DE HEERLIKHEYT IN DE GEMEYNTE, DOOR CHRISTUM JESUM IN ALLE GESLACHTEN TOT ALLE EEUWIGHEYT, AMEN.

HET IV. CAPITTEL.

1 NA DAT DE APOSTEL IN DE VOORGAENDE DRIE CAPITTLEN DE LEERE DES EUANGELIUMS KORTELIK HADDE VOORGESTELT, SOO KOMT HY NU, NA SYNE GEWOONTE IN ALLE SYNE BRIEVEN, ENDE STELT VOOR DE VERMANINGEN TOT GODT-SALIGHEYT: ENDE EERST IN 'T GEMEYN VERMAENT HY TOT EENEN WANDEL HAER BEROEP BETAMELIK. 2 DAER NA IN HET BYSONDER TOT VERDRAEGSAEMHEYT IN DE LIEFDE. 3 TEN DERDEN TOT VREEDE ENDE EENIGHEYT, WELCKE VERMANINGE HY MET VELE REDENEN VERSTERKT. 7 BETUYGT VOORDER DAT CHRISTUS TEN HEMEL OPGEVAREN ZYNDE, DEN MENSCHEN WEL VERSCHEYDENE GAVEN HEEFT GEGEVEN, 11 ENDE VERSCHEYDENE AMPTEN VAN APOSTELN, PROPHETEN, LEERAERS, ETC. HEEFT VERORDINEERT, 12 MAER ALLE DAER TOE STRECKENDE, OP DAT DE GEMEYNTE GEBOUWT, ENDE IN EENIGHEYT DES GELOOFS TEGEN ALLE DWALINGEN BEHOUDEN MACH WORDEN. 16 DAT EVENWEL DES HEYLSAME KRACHT ALLEEN UYT CHRISTO, ALS UYT HET HOOFD, IN ALLE DE LEDEN VLOEYT. 17 KOMT DAER NA WEDEROM TOT DE GEMEYNE VERMANINGEN, ENDE WAERSCHOUWSE DAT SY ALSOO NIET EN WANDLEN, GELYK SY PLACHTEN, DOE SY NOCH HEYDENEN WAREN. 22 MAER DAT SY DEN OUDEN MENSCH AF-LEGGEN, 23 ENDE DEN NIEUWEN MENSCH AENDOEN. 25 DAT SY OOK DE LEUGEN AF-LEGGEN. 26 DE SONNE NIET EN LATEN ONDERGAEN OVER HAREN TOORNE. 28 NIET EN STELEN. 29 VUYLSPREKEN MYDEN, WAER DOOR DE HEYLIGE GEEST BEDROEFT WORT. 31 ENDE ALLERLEY BOOSHEYT. 32 MAER DAT SY MALKANDEREN VERGEVEN, GELYK GODT IN CHRISTO ONS VERGEVEN HEEFT.

I SOO BIDDE IK U DAN, IK DE GEVANGEN IN DEN HEERE, DAT GY WANDELT WEERDIGLIK DER ROEPINGE, MET WELCKE GY GEROEPEN ZYT.

II DEEL.

V 2

MET

2 MET ALLE OOTMOEDIGHEYT, ENDE SACHTMOEDIGHEYT, MET LANKMOEDIGHEYT, VERDRAGENDE MALKANDEREN IN LIEFDE:

3 U BENEERSTIGENDE TE BEHOUDEN DE ENIGHEYT DES GEESTS DOOR DEN BANT DES VREDES.

4 EEN LIGHAEM IS HET, ENDE EENEN GEEST, GELYCKERWYS GY OOK GEROEPEN ZYT TOT EENE HOPE UWER BEROEPINGE:

5 EEN HEERE, EEN GELOVE, EENEN DOOP:

6 EEN GODT ENDE VADER VAN ALLE, DIE DAER IS BOVEN ALLE, ENDE DOOR ALLE, ENDE IN U ALLE.

7 MAER ELK EEN VAN ONS IS DE GENADE GEGEVEN NA DE MATE DER GAVE CHRISTI.

8 DAEROM SEGHT HY, ALS HY OPGEVAREN IS IN DE HOOGTE, HEEFT HY DE GEVANGENISSEN GEVANGEN GENOMEN, ENDE HEEFT DEN MENSCHEN GAVEN GEGEVEN.

9 NU DIT, HY IS OPGEVAREN, WAT IS 'T, DAN DAT HY OOK EERST IS NEDER-GEDAELT IN DE NEDERSTE DEELLEN DER AERDE?

10 DIE NEDER-GEDAELT IS, IS DESELVE OOK DIE OPGEVAREN IS VERRE BOVEN ALLE DE HEMELN, OP DAT HY ALLE DINGEN VERVULLEN SOUDE.

11 ENDE DESELVE HEEFT GEGEVEN SOMMIGE TOT APOSTELN, ENDE SOMMIGE TOT PROPHETEN, ENDE SOMMIGE TOT EUANGELISTEN, ENDE SOMMIGE TOT HERDERS ENDE LEERAERS.

12 TOT DE VOLMAKINGE DER HEYLIGEN, TOT 'T WERK DER BEDIENINGE, TOT OPBOUWINGE DES LIGHAEMS CHRISTI.

13 TOT DAT WY ALLE SULLEN KOMEN TOT DE EENIGHEYT DES GELOOFS ENDE DER KENNISSE DES SOONS GODTS, TOT EENEN VOLKOMENEN MAN, TOT DE MATE DER GROOTTE DER VOLHEYT CHRISTI:

14 OP DAT WY NIET MEER KINDE-
REN

REN EN SOUDEN ZYN , DIE ALS DE VLOET BEWEEGT ENDE OMGEVOERT WORDEN MET ALLE WINT DER LEE-RE, DOOR DE BEDRIEGERYE DER MENSCHEN, DOOR ARGLISTIGHEYT, OM LISTELIK TOT DWALINGE TE BRENGEN:

15 MAER DE WAERHEYT BETRACHTENDE IN LIEFDE , ALLESINS SOUDEN OPWASSEN IN HEM , DIE HET HOOFT IS, [NAMELIK] CHRISTUS:

16 UYT WELKEN HET GEHEEL LIGHAEM BEQUAMELIK T'SAMEN GEVOEGT, ENDE T'SAMEN VAST GEMAEKT ZYNDE, DOOR ALLE VOEGSELEN DER TOE-BRENGINGE, NA DE WERCKINGE VAN EEN YEGELIK DEEL IN [SYNE] MATE, DEN WASDOM DES LIGHAEMS BEKOMT, TOT SYNS SELFS OPBOUWINGE IN DE LIEFDE.

17 IK SEGGE DAN DIT , ENDE BETUYGE HET IN DEN HEERE, DAT GY NIET MEER EN WANDELT GELYK ALS DE ANDERE HEYDENEN WANDELEN IN DE YDELHEYT HARES GEMOETS.

18 VERDUYSTERT IN 'T VERSTANT, VERVREEMT ZYNDE VAN 'T LEVEN GODTS, DOOR DE ONWETENTHEYT DIE IN HAER IS, DOOR DE VERHARDINGE HARES HERTEN.

19 WELCKE ONGEVOELIG GEWORDEN ZYNDE, HEBBEN HAER SELVEN OVERGEGEVEN TOT ONTUCHTIGHEYT, OM ALLE ONREYNIGHEYT GIERIGLIK TE BEDRYVEN.

20 DOCH GY EN HEBT CHRISTUM ALSOO NIET GELEERT:

21 INDIEN GY MAER HEM GEHOORT HEBT, ENDE DOOR HEM GELEERT ZYT, GELYK DE WAERHEYT IN JESU IS:

22 [TE WETEN] DAT GY SOUDET AF-LEGGEN , AENGAENDE DE VORIGE WANDELINGE, DEN OUDEN MENSCH, DIE VERDORVEN WORT DOOR DE BEGEERLIKHEDEN DER VERLEYDINGE:

23 ENDE DAT GY SOUDET vernieuwt worden in den GEEST UWES GEMOETS:

24 ENDE DEN NIEUWE MENSCH AENDOEN, DIE NA GODT GESCHAPEN

CAP. V. DE SENDT-BRIEF PAULI
IS IN WARE RECHTVEERDIGHEYT ENDE
HEYLGHEYT.

25 DAEROM LEGGET AF DE LEUGEN,
ENDE SPREKET DE WAERHEYT EEN EY-
GELIK MET SYNEN NAESTEN: WANT
WY ZYN MALKANDERS LEDEN.

26 WORT TOORNIG, ENDE EN SON-
DIGT NIET: DE SONNE EN GA NIET ON-
DER OVER UWE TOORNIGHEYT:

27 NOCH EN GEEFT DEN DUYVEL
GEEN PLAETSE.

28 DIE GESTOLEN HEEFT, EN STE-
LE NIET MEER, MAER ARBEYDE LIE-
VER WERCKENDE DAT GOET IS MET DE
HANDEN, OP DAT HY HEBBE MEDE TE
DEELEN DEN GEENEN DIE NOOT HEEFT.

29 GEEN VUYLE REDEN EN GAUYT
UWEN MONT: MAER SOO DAER EENI-
GE GOEDE [REDEN] IS TOT NUTTIGE
STICHTINGE, OP DAT SY GENADE GE-
VE DIEN DIESE HOREN.

30 ENDE EN BEDROEFT DEN HEY-
LIGEN GEEST GODTS NIET, DOOR
WELCKEN GY VERZEGELT ZYT TOT DEN
DAG DER VERLOSSINGE.

31 ALLE BITTERHEYT, ENDE TOOR-
NIGHEYT, ENDE GRAMSCHAP, ENDE
GEROEP, ENDE LASTERINGE, ZY VAN
U GEWEERT, MET ALLE BOOSHEYT.

32 MAER ZYT TEGEN MALKANDE-
REN GOEDERTIEREN, BARMHERTIG,
VERGEVENDE MALKANDEREN, GELYC-
KERWYS OOK GODT IN CHRISTO U-LIE-
DEN VERGEVEN HEEFT.

HET V. CAPITTEL.

I DEN APOSTEL GAET VOORT IN DE VERMANINGEN,
ENDE EERST TOT ONDERLINGE LIEFDE, NA 'T EXEM-
PEL GODTS ENDE CHRISTI. 3 VERMAENT HAER VOOR-
DERS AFSTANT TE DOEN VAN ALLE ONKUYSHEYT, GIE-
RIGHEYT, DIE AFGODERYE IS, SOTTENKLAP, ETC.
ENDE VERKLAERT DAT SOODANIGE HET RYCKE DER HE-
MELEN NIET EN SULLEN BESITTEN. 8 ENDE DEWYLE
SY NU IN 'T LICHT ZYN, DAT SY MOETEN WANDELEN
ALS KINDEREN DES LICHTS. 11 ENDE GEEN GEMEYN-
SCHAP MEER HEBBEN MET DE WERCKEN DER DUYSTER-
NISSE, MAER DIE BESTRAFFEN. 15 VERMAENT HAER
VOORDER, DAT SY VOORSICHTELIK WANDELEN, ENDE
ALS WYSE DEN TYDT UYTKOPEN. 18 DAT SY NIET
DRONCKEN EN ZYN, MAER VOL DES GEESTS. 19 DAT
SY DEN HEERE PSALMEN ENDE LOF-SANGEN SINGEN.
21 VERMAENT IN 'T GEMEYN DAT SY MALKANDEREN ON-
DERDANIG ZYN IN DE VREESE GODTS. 22 MAER BY-
SONDERLIK DE VROUWEN, DAT SY HARE MANNEN,

GE-

GELYK DE GEMEYNTE CHRISTO, ONDERDANIG ZYN. 25 DESGELYKS VERMAENT HY DE MANNEN, DAT SY HARE VROUWEN LIEF HEBBEN, GELYK CHRISTUS SYNE GEMEYNTE LIEF GEHADT HEEFT. 18 ENDE GELYK YEMANT SYN EYGEN LICHAEM LIEF HEEFT. 31 BEWYST OOK UYT GODTS INSTELLINGE, DAT MAN ENDE VROUWE EEN VLEESCH ZYN, ENDE DUYT DAT OOK OP CHRISTUM ENDE SYNE GEMEYNTE. 33 ENDE BESLUYT MET EEN VERMANINGE AEN MAN ENDE VROUWE.

1 **Z**YT DAN NAVOLGERS GODTS, ALS GELIEFDE KINDEREN:

2 ENDE WANDELT IN DE LIEFDE, GELYCKERWYS OOK CHRISTUS ONS LIEF GEHADT HEEFT, ENDE HEMSELVEN VOOR ONS HEEFT OVERGEGEVEN TOT EEN OFFERHANDE ENDE EEN SLACHTOFFER GODE, TOT EENEN WELRIECKENDEN REUK.

3 MAER HOERERYE ENDE ALLE ONREYNIGHEYT, OFTE GIERIGHEYT, EN LAET OOK ONDER U NIET GENAEMT WORDEN, GELYCKERWYS HET DEN HEYLIGEN BETAEMT.

4 NOCH ONEERBAERHEYT, NOCH SOT GEKLAP, OFTE GECKERYE, WELKE NIET EN BETAMEN: MAER VEEL MEER DANKSEGGINGE.

5 WANT DIT WEET GY, DAT GEEN HOEREERDER, OFTE ONREYNE, OFTE GIERIGAERT, DIE EEN AF-GODENDIENAER IS, ERFFENISSE EN HEEFT IN 'T KONINGRYKE CHRISTI ENDE GODTS.

6 DAT U NIEMANT EN VERLEYDE MET YDELE WOORDEN: WANT OM DESE DINGEN KOMT DE TOORNE GODTS OVER DE KINDEREN DER ONGEHOORSAEMHEYT.

7 SOO EN ZYT DAN HARE MEDE-GENOTEN NIET.

8 WANT GY WAERT EERTYDTS DUYSTERNISSE, MAER NU ZYT GY LICHT IN DEN HEERE, WANDELT ALS KINDEREN DES LICHTS:

9 (WANT DE VRUCHT DES GEESTS IS IN ALLE GOEDIGHEYT, ENDE RECHTVEERDIGHEYT, ENDE WAERHEYT.)

10 BEPROEVENDE WAT DEN HEERE WELBEHAGELIK ZY.

11 ENDE EN HEBT GEEN GEMEYN-SCHAP MET DE ONVRUCHTBARE WERKEN DER DUYSTERNISSE, MAER BESTRAFTSE OOK VEEL EER. WANT

12 WANT HET GEENE HEYMELIK VAN HAER GESCHIET, IS SCHANDELIK OOK TE SEGGEN.

13 MAER ALLE DESE DINGEN, VAN HET LICHT BESTRAFT ZYNDE, WORDEN OPENBAER. WANT AL DAT OPENBAER MAEKT, IS LICHT.

14 DAEROM SEGHT HY, ONTWAECT GY DIE SLAEPT, ENDE STAET OP UYT DEN DOODEN, ENDE CHRISTUS SAL OVER U LICHTEN.

15 SIET DAN HOE GY VOORSICHTELIK WANDELT: NIET ALS ONWYSE, MAER ALS WYSE.

16 DEN TYT UYTKORENDE, DEWYLE DE DAGEN BOOS ZYN.

17 DAEROM EN ZYT NIET ONVERSTANDIG MAER VERSTAET WELCKE DE WILLE DES HEEREN ZY.

18 ENDE EN WORT NIET DRONCKEN IN WYN, WAER IN OVERDAET IS, MAER WORT VERVULT MET DEN GEEST:

19 SPREKENDE ONDER MALKANDEREN MET PSALMEN, ENDE LOF-SANGEN, ENDE GEESTELICKE LIEDEKENS: SINGENDE, ENDE PSALMENDE DEN HEERE IN UW' HERTE:

20 DANCKENDE ALLE TYDT OVER ALLE DINGEN GODT ENDE DEN VADER, IN DEN NAME ONSES HEEREN JESU CHRISTI:

21 MALKANDEREN ONDERDANIG ZYNDE IN DE VREESE GODTS.

22 GY VROUWEN WEEST UWE EYGENE MANNEN ONDERDANIG, GELYK DEN HEERE:

23 WANT DE MAN IS 'T HOOFT DES WYFS, GELYK OOK CHRISTUS HET HOOFT DER GEMEYNTE IS: ENDE HY IS DE BEHOUDER DES LIGHAEMS.

24 DAEROM GELYK DE GEMEYNTE CHRISTO ONDERDANIG IS, ALSOO OOK DE VROUWEN HARE EYGENE MANNEN IN ALLES.

25 GY MANNEN HEBT UWE EYGENE VROUWEN LIEF, GELYK OOK CHRISTUS DE GEMEYNTE LIEF GEHAD HEEFT, ENDE HEMSELVEN VOOR HAER HEEFT OVERGEGEVEN: OP

26 OP DAT HYSE HEYLIGEN SOUDE,
[HAER] GEREYNIGT HEBBENDE MET
HET BADT DES WATERS DOOR 'T
WOORT.

27 OP DAT HYSE HEMSELVEN SOU-
DE HEERLIK VOORSTELLEN, EEN GE-
MEYNTE DIE GEEN VLECKE OFTE RIM-
PEL EN HEEFT, OFTE YET DER GELYC-
KE, MAER DAT SY SOUDE HEYLIG ZYN
ENDE ONBERISPELIK.

28 ALSOO ZYN DE MANNEN SCHUL-
DIG HARE EYGENE VROUWEN LIEF TE
HEBBEN, GELYK HARE EYGENE LIG-
HAEMEN. DIE SYNE EYGENE VROU-
WE LIEF HEEFT, DIE HEEFT HEMSEL-
VEN LIEF.

29 WANT NIEMANT EN HEEFT OYT
SYN EYGEN VLEESCH GEHAET, MAER
HY VOETHET, ENDE ONDERHOUDT HET,
GELYCKERWYS OOK DE HEERE DE GE-
MEYNTE.

30 WANT WY ZYN LEDEN SYNS
LIGHAEMS, VAN SYNEN VLEESCHE,
ENDE VAN SYNE BEENEN.

31 DAEROM SAL EEN MENSCH SY-
NEN VADER ENDE MOEDER VERLATEN,
ENDE SAL SYN WYF AEN-HANGEN: EN-
DE SY TWEE SULLEN TOT EEN VLEESCH
WESEN.

32 DESE VERBORGENTHEYT IS GROOT,
DOCH IK SEGGE [DIT, SIENDE] OP CHRIS-
TUM, ENDE OP DE GEMEYNTE.

33 SOO DAN OOK GY LIEDEN ELK IN
HET BYSONDER, EEN YEGELIK HEBBE
SYN EYGEN VROUWE ALSOO LIEF ALS
HEMSELVEN: ENDE DE VROUWE [SIE]
DAT SY DEN MAN VREESE.

HET VI. CAPITTEL.

I DEN APOSTEL KOMT VOORDER TOT DEN SCHULDI-
GEN PLICHT DER KINDEREN TEGEN HARE OUDERS. 4
ENDE DER VADERS TEGEN HARE KINDEREN. 5 DAER
NA DER DIENST-KNECHTEN TEGEN HARE HEEREN. 9
ENDE DER HEEREN TEGEN HARE DIENSTKNECHTEN. 10
VERMAENT HAER TEN LAETSTEN IN 'T GEMEYN STERK
TE ZYN IN DEN HEERE. 11 ENDE BESCHRYFT DE LIS-
TIGHEYT ENDE MACHT DES SATANS, DAER SY DEN
STRYT TEGEN HEBBEN. 13 WAPENT HAER TEGEN DE-
SELVE MET DE GANTSCHEN RUSTINGE GODTS, DIE HY
IN ALLE DEELEN VERHAELT. 18 VERMAENT HAER
DAER BENEVEN TOT GEDUERIG BIDDEN. 19 ENDE DAT

OOK VOOR HEM, OP DAT HY IN SYNE BANDEN HET EUANGELIUM VRYMOEDELIK MACH SPREKEN. 21 BETUYGT DAT HY DAEROM TYCHICUM TOT HAER SENDE, OM HAER VAN SYNE GELEGENTHEYT IN ALLES KENNISSE TE DOEN. 23 ENDE BESLUYT DEN BRIEF MET EENEN WENSCH TOT VREDE, LIEFDE, MET GELOVE ENDE GENADE.

I GY KINDEREN ZYT UWEN OUDEREN GEHOORSAEM IN DEN HEERE: WANT DAT IS RECHT.

2 EERT UWEN VADER, ENDE MOEDER, ('T WELK HET EERSTE GEBODT IS MET EEN BELOFTE.)

3 OP DAT HET U WEL GA, ENDE [DAT] GY LANGE LEEFT OP DE AERDE.

4 ENDE GY VADERS EN VERWEKT UWE KINDEREN NIET TOT TOORNE, MAER VOEDSE OP IN DE LEERINGE ENDE VERMANINGE DES HEEREN.

5 GY DIENST-KNEGTE ZYT GEHOORSAEM [UWEN] HEEREN NA DEN VLEESCHE, MET VRESE ENDE BEVEN, IN EENVOUDIGHEYT UWES HERTEN, GELYK ALS CHRISTO:

6 NIET NA OOGENDIENST, ALS MENSCHEN-BEHAGERS, MAER ALS DIENST-KNECHTEN CHRISTI, DOENDE DEN WILLE GODTS VAN HERTEN.

7 DIENENDE MET GOETWILLIGHEYT DEN HEERE, ENDE NIET DEN MENSCHEN:

8 WETENDE DAT SOO WAT GOET EEN YEGELIK GEDAEN SAL HEBBEN, HY DAT SELVE VAN DEN HEERE SAL ONTFANGEN, HET ZY DIENST-KNECHT, HET ZY VRYE.

9 ENDE GY HEEREN DOET HET SELVE BY HAER, NA-LATENDE DE DREYGINGE: ALS DIE WETET DAT OOK UW' SELFS HEERE IN DE HEMELN IS, ENDE [DAT] GEEN AENNEMINGE DES PERSOONS BY HEM EN IS.

10 VOORDERS, MYNE BROEDERS, WORDET KRACHTIG IN DEN HEERE, ENDE IN DE STERKTE SYNER MACHT.

11 DOET AEN DE GEHEELE WAPENRUSTINGE GODTS, OP DAT GY KONNET STAEN TEGEN DE LISTIGE OMLEYDINGE DES DUYVELS.

WANT

12 WANT WY EN HEBBEN DEN STRYT NIET TEGEN VLEESCH ENDE BLOET, MAER TEGEN DE OVERHEDEN, TEGEN DE MACHTEN, TEGEN DE GEWELT-HEBBERS DER WERELT, DER DUYSTERNISSE DESER EEUWE, TEGEN DE GEESTELICKE BOOSHEDEN IN DE LUCHT.

13 DAEROM NEEMT AEN DE GEHEELE WAPENRUSTINGE GODTS, OP DAT GY KONNET WEDERSTAEN IN DEN BOSEN DAG, ENDE ALLES VERRICHT HEBBENDE, STAENDE BLYVEN.

14 STAET DAN, UWE LENDEN OMGEGORT HEBBENDE MET DE WAERHEYT, ENDE AENGEDAEN HEBBENDE DE BORST-WAPEN DER GERECHTIGHEYT:

15 ENDE DE VOETEN GESCHOEYT HEBBENDE MET BEREYTHEYT DES EUANGELIUM DES VREDES.

16 BOVEN AL AENGENOMEN HEBBENDE DEN SCHILT DES GELOOFS, MET WELCKEN GY ALLE DE VYERIGE PYLEN DES BOSEN SULT KONNEN UYT-BLUSCHEN:

17 ENDE NEEMT DEN HELM DER SALIGHEYT, ENDE 'T SWEERT DES GEESTS, 'T WELK IS GODTS WOORT:

18 MET ALLE BIDDINGE ENDE SMEECKINGE, BIDDENDE TOT ALLER TYDT IN DEN GEEST, ENDE TOT HET SELVE WAKENDE MET ALLE GEDUERIGHEYT ENDE SMEECKINGE VOOR ALLE DE HEYLIGE:

19 ENDE VOOR MY, OP DAT MY HET WOORT GEGEVEN WORDE IN DE OPENINGE MYNES MONTS MET VRYMOEDIGHEYT, OM DE VERBORGENTHEYDT DES EUANGELIUMS BEKENT TE MAKEN.

20 WAER OVER IK EEN GESANTE BEN IN EEN KETEN, OP DAT IK IN HET SELVE VRYMOEDELIK MACH SPREKEN, GELYK MY BETAEMT TE SPREKEN.

21 ENDE OP DAT OOK GY MOOGT WETEN 'T GENE MY AENGAET, [ENDE]

CAP. VI. DE SENDT-BRIEF PAULI
WAT IK DOE, [DAT] ALLES SAL U TY-
CHICUS DE GELIEFDE BROEDER ENDE
GETROUWE DIENAER IN DEN HEERE
BEKENT MAKEN:

22 DEN WELCKEN IK TOT DIEN SEL-
VEN EYNDE TOT U GESONDEN HEBBE,
OP DAT GY ONSE SAKEN SOUDET WE-
TEN, ENDE HY UWE HERTEN SOUDE
VERTROOSTEN.

23 VREDE ZY DEN BROEDEREN,
ENDE LIEFDE MET GELOVE, VAN
GODT DEN VADER, ENDE DEN HEE-
RE JESU CHRISTO.

24 DE GENADE [ZY] MET ALLEDE
GENE DIE ONSEN HEEREN JESUM
CHRISTUM LIEF HEBBEN IN ONVER-
DERFLIKHEYT. AMEN.

AEN DEN EPHESEN GESCHREVEN VAN ROMEN
[ENDE GESONDEN] DOOR TYCHICUM.

EYNDE VAN DEN SENDT-BRIEF
PAULI AEN DIE VAN E-
PHESEN.

DE SENDT-BRIEF
 DES APOSTELS
 P A U L I
 AEN DE
 PHILIPPENSEN.

HET EERSTE CAPITTEL.

1 NA 'T OPSCHRIFT DESES BRIEFS, ENDE DE GEWOONLICHE GROETE, 3 VERKLAERT DE APOSTEL DAT HY GODT DANKT OVER DE GEMEYNSCHAP DER PHILIPPENSEN AEN 'T EUANGELIUM. 6 ENDE DAT HY VERTROUWT DATSE DAER IN, ENDE VOORDERS IN ALLE CHRISTELICHE DEUGDEN, MEER ENDE MEER SULLEN TOE-NEMEN. 12 BESCHRYFT SYNE VERDRUCKINGE ENDE BANDEN, DIE HY LEEDT OM DES EUANGELIUMS WILLE, ENDE DE VRUCHT DIE DOOR DESELVE ONTSTONT. 15 LEERT DAT HET EUANGELIUM VAN SOMMIGE GEPREDIKT WORT UYT GOETWILLIGHEYT ENDE LIEFDE, TOT SYNER VERLICHTINGE, ENDE VAN ANDERE UYT NYDT ENDE TWISTINGE TOT SYNER BESWARINGE IN SYNE BANDEN. 19 DOCH DAT HY VERTROUWT DAT 'T SELVE GEDYEN SAL TOT SYNER SALIGHEYT, ENDE TOT GROOT-MAKINGE CHRISTI, 'T ZY DOOR HET LEVEN, 'T ZY DOOR DEN DOOT. 21 VERKLAERT DAT HY TOT BEYDE IS BERYT, ALSOO HET BEYDE NUT WAS: TE BLYVEN IN HET LEVEN, VOOR DE GEMEYNTE: ENDE TE STERVEN, VOOR HEMSELVEN. 25 ENDE DAT HY HOOPT DAT HY NOCH EENEN TYT LANG IN 'T LEVEN SAL BLYVEN TOT DIENST DER GEMEYNTE. 27 VOEGT DAER WEDEROM BY EEN VERMANINGE TOT EENIGHEYT, TOT KLOEKMOEDIGHEYT, ENDE LYDTSAEMHEYT IN DE VERDRUCKINGEN, 30 VOLGENDE SYN EXEMPEL.

IN AULUS ENDE TIMOTHEUS, DIENST-KNECHTEN JESU CHRISTI, ALLE DEN HEYLIGEN IN CHRISTO JESU DIE TE PHILIPPIS ZYN, MET DE OPSIENDERS ENDE DIAKENEN:

2 GENADE ZY U ENDE VREDE VAN GODT ONSEN VADER, ENDE DEN HEERE JESU CHRISTO.

3 IK DANCKE MYNEN GODT SOO DIKWILS ALS IK UWER GEDENCKE,

4 (ALLE TYT IN ALLE MYNEN GEBEDE VOOR U ALLEN, MET BLYDSCHAP HET GEBEDT DOENDE)

5 OVER UWE GEMEYNSCHAP AEN HET EUANGELIUM, VAN DEN EERSTEN DAG AF TOT NU TOE:

6 VERTROUWENDE DIT SELVE, DAT HY DIE IN U EEN GOET WERK BEGON-

NEN HEEFT, [DAT] VOLEYNDIGEN SAL
TOT OP DEN DAG JESU CHRISTI :

7 GELYK 'T BY MY RECHT IS DAT
IK VAN U ALLE DIT GEVOELE, OM DAT
IK IN [MYN] HERTE HOUDE, DAT GY,
BEYDE IN MYNE BANDEN, ENDE [IN
MYNE] VERANTWOORDINGE, ENDE
BEVESTINGE DES EUANGELIUMS, GY
ALLE[SEGGE IK,] MYNER GENADE ME-
DE DEELACHTIG ZYT.

8 WANT GODT IS MYN GETUYGE,
HOE SEER IK BEGEERIG BEN NA U ALLE,
MET INNERLICHE BEWEGINGEN JESU
CHRISTI.

9 ENDE DIT BIDDE IK [GODT] DAT
UWE LIEFDE NOCH MEER ENDE MEER
OVERVLOEDIG WORDE IN ERKENTE-
NISSE, ENDE ALLE GEVOELEN :

10 OP DAT GY BEPROEVET DE DIN-
GEN DIE [DAER VAN] VERSCHILLEN,
OP DAT GY OPRECHT ZYT, ENDE SON-
DER AENSTOOT TE GEVEN, TOT DEN
DAG CHRISTI :

11 VERVULT MET VRUCHTEN DER
GERECHTIGHEYT DIE DOOR JESUM
CHRISTUM ZYN TOT HEERLIKHEYT
ENDE PRYS GODES.

12 ENDE IK WIL DAT GY WEET,
BROEDERS, DAT HET GENE AEN MY [IS
GESCHIET] MEER TOT BEVOORDERINGE
DES EUANGELIUMS GEKOMEN IS :

13 ALSOO DAT MYNE BANDEN IN
CHRISTI OPENBAER GEWORDEN ZYN IN
'TGANTSCHER RICHT-HUYS ENDE ALLEN
ANDEREN :

14 ENDE [DAT] HET MEERDER-[DEEL]
DER BROEDEREN IN DEN HEERE DOOR
MYNE BANDEN VERTROUWEN GEKRE-
GEN HEBBENDE, OVERVLOEDELICKER
HET WOORT ONBEVREEST DURVEN
SPREKEN.

15 SOMMIGE PREDIKEN OOK WEL
CHRISTUM DOOR NYT ENDE TWIST,
MAER SOMMIGE OOK DOOR GOETWIL-
LIGHEYT.

16 D'EENE VERKONDIGEN WEL
CHRISTUM UYT TWISTINGE, NIET SUY-
VERLIK, MEYNENDE MYNE BANDEN
VER-

VERDRUCKINGE TOE TE BRENGEN:

17 DOCH DESE UYT LIEFDE, DEWYLE SY WETEN DAT IK TOT VERANTWOORDINGE DES EUANGELIUMS GESET BEN.

18 WAT DAN? NOCHTANS WORT CHRISTUS OP ALLERLEY WYSE, HET ZY ONDER EEN DEKSEL, HET ZY IN DER WAERHEYT, VERKONDIGT: ENDE DAER IN VERBLYDE IK MY, JA IK SAL MY OOK VERBLYDEN.

19 WANT IK WEET DAT DIT MY TER SALIGHEYDT GEDYEN SAL DOOR UW GEBEDT, ENDE TOEBRENGINGE DES GEESTS JESU CHRISTI,

20 VOLGENS MYNE ERNSTIGE VERWACHTINGE ENDE HOPE, DAT IK IN GEENE SAKE EN SAL BESCHAEMT WORDEN: MAER [DAT] IN ALLE VRYMOEDIGHEYT, GELYK ALLE TYT, ALSOO OOK NU CHRISTUS SAL GROOT GEMAEKT WORDEN IN MYN LIGHAEM, 'T ZY DOOR 'T LEVEN, 'T ZY DOOR DE DOOT.

21 WANT HET LEVEN IS MY CHRISTUS, ENDE 'T STERVEN IS [MY] GEWIN.

22 MAER OF TE LEVEN IN DEN VLEESCHE, HET SELVE MY OORBAERLIK ZY, ENDE WAT IK VERKIESEN SAL EN WEET IK NIET.

23 WANT IK WORDE VAN DESE TWEE GEDRONGEN, HEBBENDE BEGEERTE OM ONTBONDEN TE WORDEN, ENDE MET CHRISTO TE ZYN. WANT [DAT] IS SEER VERRE HET BESTE:

24 MAER IN DEN VLEESCHE TE BLYVEN, IS NODIGER OM UWENT WILLE.

25 ENDE DIT VERTROUWE ENDE WEET IK, DAT IK SAL BLYVEN, ENDE MET U ALLE SAL VERBLYVEN TOT UWER BEVOORDERINGE, ENDE BLYDSCHAP DES GELOOFS:

26 OP DAT UWEN ROEM IN CHRISTO JESU OVERVLOEDIG ZY AEN MY, DOOR MYNE TEGENWOORDIGHEYT WEDEROM BY U.

27 ALLEENLIK WANDELT WEERDIG-

CAP. IJ. DE SENDT-BRIEF PAULI
DIGLIK DEN EUANGELIO CHRISTI, OP
DAT HET ZY IK KOME ENDE U SIE, 'T
ZY IK AFWESIGH BEN, IK VAN UWE SA-
KEN MACH HOREN, DAT GY STAET IN
EENEN GEEST, MET EEN GEMOET GE-
SAMENTLIK STRYDENDE DOOR 'T GELO-
VE DES EUANGELIUMS:

28 ENDE DAT GY IN GEEN DING
VERSCHRIKT EN WORT VAN DE GEENE
DIE TEGENSTAEN: HET WELCKE HAER
WEL EEN BEWYS IS DES VERDERFS,
MAER U DER SALIGHEYT, ENDE DAT
VAN GODT.

29 WANT U IS UYT GENADE GEGE-
VEN IN DE SAKE CHRISTI, NIET ALLEEN
IN HEM TE GELOVEN, MAER OOK VOOR
HEM TE LYDEN:

30 DEN SELVEN STRYT HEBBENDE,
HOEDANIGEN GY IN MY GESIEN HEBT,
ENDE NU IN MY HOORT.

HET IJ. CAPITTEL.

1 D'APOSTEL VERMAENT DE PHILIPPENSEN SEER
BEWEEGLIK TOT EENIGHEYT. 3 ENDE TOT NEDRIG-
HEYT ENDE GEDIENSTIGHEYT. 5 TOT DIEN EYNDE HAER
VOORSTELLEND 'T EXEMPEL DES HEEREN JESU CHRIS-
TI. 6 DEWELCKE ZYNDE DE WAERACHTIGE GODT;
HEM SOO VERNIETIGT HEEFT, DAT HY ONSE MENSCH-
LICHE NATURE HEEFT AENGENOMEN, ENDE AEN 'T
KRUYCE VOOR ONS GESTORVEN IS. 9 ENDE DAER NA
WEDEROM SEER UYTNEMENDE VERHOOGT. 12 VOEGT
DAER BY EEN GEMEYNE VERMANINGE TOT GEHOOR-
SAEMHEYT, VREESE GODTS, ENDE ALLERLEY CHRIS-
TELICKE DEUGDEN, 15 OM HAER ALS LICHTEN MID-
DEN ONDER DE ONGELOVIGE TE BETOONEN. 17 VER-
KLAERT SOO HY SOUDE MOGEN TE ROOMEN GEDOOT
WORDEN, DAT HY HEM DAER OVER SOUDE VERBLYDEN,
ENDE DAT SY OOK HET SELVE BEHOREN TE DOEN. 19
BELOOFT DAT HY TIMOTHEUM HAEST TOT HAER SAL
SENDEN, 24 ENDE HOOPT SELVE OOK TOT HAER TE
KOMEN. 25 BEVEELT HAER SEER ERNSTELIK HAREN
HERDER EPAPHRODITUM, DIE DESEN BRIEF HAER
BRACHT. 26 VERKLAERT DAT DESELVE SEER KRANK
WAS GEWEEST, DOCH VAN DEN HEERE WEDEROM GE-
STERKT. 29 VERMAENT DE PHILIPPENSEN DATSE HEM
BLYDELIK WILLEN ONTFANGEN, ALSOO HY OM HARES
DIENSTS WILLE IN GEVAER SYNS LEVENS WAS GE-
WEEST.

I INDIENDER DAN EENIGE VER-
TROOSTINGE IS IN CHRISTO, IN-
DIENDER EENIGE TROOST IS DER LIEF-
DE, INDIENDER EENIGE GEMEYN-
SCHAP IS DES GEESTS, INDIENDER EE-
NIGE INNERLICHE BEWEGINGEN ENDE
ONTFERMINGEN ZYN:

2 SOO VERVULT MYNE BLYDSCHAP,
DAT

DAT GY MOOGT EENS GESINT ZYN, DESSELVE LIEFDE HEBBENDE, VAN EEN GEMOET, [ENDE] VAN EEN GEVOELEN ZYNDE.

3 EN [DOET] GEEN DING DOOR TWISTINGE, OFTE YDELE EERE, MAER DOOR OOTMOEDIGHEYT ACHE D'EEN DEN ANDEREN UYTNEMENDER DAN HEMSELVEN.

4 EEN YEGELIK EN SIE NIET OP 'T SYNE, MAER EEN YEGELIK [SIE] OOK OP HET GENE DAT DER ANDEREN IS.

5 WANT DAT GEVOELEN ZY IN U, HET WELK OOK IN CHRISTO JESU WAS.

6 DIE IN DE GESTALTENISSE GODTS ZYNDE, GEENEN ROOF GEACHT EN HEEFT GODE EVEN GELYK TE ZYN:

7 MAER HEEFT HEMSELVEN VERNIETIGT, DE GESTALTENISSE EENS DIENST-KNECHTS AENGENOMEN HEBBENDE, ENDE IS DEN MENSCHEN GELYK GEWORDEN:

8 ENDE IN GEDAENTE GEVONDEN ALS EEN MENSCH, HEEFT HY HEMSELVEN VERNEDERT, GEHOORSAEM GEWORDEN ZYNDE TOT DEN DOOT, JA DEN DOODT DES KRUYCES.

9 DAEROM HEEFT HEM OOK GODT UYTERMATEN VERHOOGT, ENDE HEEFT HEM EENEN NAEM GEGEVEN, WELKE BOVEN ALLEN NAEM IS:

10 OP DAT IN DEN NAME JESU SICH SOUDE BUYGEN ALLE KNYE DER GENE DIE IN DEN HEMEL, ENDE DIE OP DE AERDE, ENDE DIE ONDER DE AERDE ZYN:

11 ENDE ALLE TONGE SOUDE BELYDEN DAT JESUS CHRISTUS DE HEERE ZY, TOT HEERLIKHEYT GODTS DES VADERS.

12 ALSOO DAN, MYNE GELIEFDE, GELYCK GY ALLE TYT GEHOORSAEM GEWEEST ZYT, NIET ALS IN MYNE TEGENWOORDIGHEYDT ALLEEN, MAER VEEL MEER NU IN MYN AFWESEN, WERCKET UWES SELFS SALIGHEYT MET VREESE ENDE BEVEN,

13 WANT HET IS GODT DIE IN U WERKT BEYDE HET WILLEN ENDE 'T

CAP. II. DE SEND-BRIEF PAULI
WERCKEN, NA [SYN] WELBEHAGEN.

14 DOET ALLE DINGEN SONDER
MURMUREEREN ENDE TEGENSPREKEN:

15 OP DAT GY MOOGT ONBERISPELIK
ENDE OPRECHT ZYN, KINDEREN
GODTS ZYNDE ONSTRAFFELIK IN HET
MIDDEN VAN EEN KROM ENDE VER-
DRAEYT GESLACHTEN: ONDER WELCKE
GY SCHYNET ALS LICHTEN IN DE WE-
RELDT:

16 VOORHOUDENDE 'T WOORT DES
LEVENS, MY TOT EENEN ROEM TEGEN
DEN DAG CHRISTI, DAT IK NIET TE
VERGEEFS EN HEBBE GELOPEN, NOCH
TE VERGEEFS GEARBEYT.

17 JA INDIEN IK OOK TOT EEN
DRANK-OFFER GEOFFERT WERDE O-
VER DE OFFERHANDE, ENDE BEDIE-
NINGE UWES GELOOFS, SOO VERBLY-
DE IK MY, ENDE VERBLYDE MY MET
U ALLE.

18 ENDE OM DAT SELVE VERBLYDT
GY U OOK, ENDE VERBLYDT OOK U-
LIEDEN MET MY.

19 ENDE IK HOPE IN DEN HEERE
JESU, TIMOTHEUM HAEST TOT U TE
SENDEN, OP DAT IK OOK WEL GEMOET
MACH ZYN, ALS IK UWE SAKEN SAL
VERSTAEN HEBBEN.

20 WANT IK EN HEBBE NIEMANT
DIE EVEN ALSOO GEMOET IS, DEWELKE
OPRECHTELIK UWE SAKEN SAL BESOR-
GEN.

21 WANT SY SOECKEN ALLE HET
HARE, NIET HET GENE CHRISTI JESU IS.

22 ENDE GY WETET SYNE BEPROE-
VINGE, DAT HY ALS EEN KINT [SY-
NEN] VADER, MET MY GEDIENT HEEFT
IN DEN EUANGELIO.

23 IK HOPE DAN WEL DESEN VAN
STONDEN AEN TE SENDEN, SOO [HAEST]
ALS IK IN MYNE SAKEN SAL VOOR-SIEN
HEBBEN:

24 DOCH IK VERTROUWE IN DEN
HEERE, DAT IK OOK SELVE HAEST [TOT
U] KOMEN SAL.

25 MAER IK HEBBE NODIG GEACHT,
TOT U TE SENDEN EPAPHRODITUM
MYNEN BROEDER, ENDE MEDE-ARBEY-
DER,

DER, ENDE MEDE-ARBEYDER, ENDE MEDE-STRYDER, ENDE UWEN AF-GE-SONDENEN, ENDE BEDIENAER MYNES NOOTDRUFTS:

26 DEWYLE HY SEER BEGEERIG WAS NA U ALLE, ENDE SEER BEANGST WAS, OM DAT GY GEHOORT HADDET DAT HY KRANK WAS.

27 ENDE HY IS OOK KRANK GEWEEST TOT NA BY DE DOOT: MAER GODT HEEFT HEM SYNER ONTFERMT: ENDE NIET ALLEEN SYNER, MAER OOK MYNER, OP DAT IK NIET DROEFHEYT OP DROEFHEYT EN SOUDE HEBBEN.

28 SOO HEBBE IK DAN HEM TE SPOEDIGER GESONDEN, OP DAT GY HEM SIENDE WEDEROM U SOUDET VERBLYDEN, ENDE IK TE MIN SOUDE DROEVIG ZYN.

29 ONTFANGT HEM DAN IN DEN HEERE, MET ALLE BLYDSCHAP, ENDE HOUDT DE SULCKE IN WEERDE.

30 WANT OM 'T WERK CHRISTI WAS HY TOT NA BY DE DOOT GEKOMEN [SYN] LEVEN NIET ACHTENDE, OP DAT HY HET GEBREK UWER BEDIE-NINGE AEN MY VERVULLEN SOUDE.

HET IIJ. CAPITTEL.

I D' APOSTEL WAERSCHOUWT VOORDER DE PHILIPPENSEN TEGEN DE VERLEYDINGE DER VALSCHE APOSTELN, DIE DE WET EN HET EUANGELIUM TE SAMEN MENGDEN. 3 ENDE LEERT DAER TEGEN, DAT NIET DE UYTERLICHE BESNYDENISSE, MAER DE GEESTELICHE TER SALIGHEYT NODIG IS. 4 HET WELK HY MET SYN EYGEN EXEMPEL ENDE GELOVE BEVESTIGT. 5 ENDE TOT DIEN EYNDE VERHAELT HY DAT HY OOK ALLE DIE UYTERLICHE VOORDEELEN HADDE, DIE DESE ROEMDEN TE HEBBEN. 7 MAER DAT HY DIE DINGEN NIET EN ACHE, NOCH DAER OP GEEN VERTROUWEN EN STELDE, MAER ALLEEN OP CHRISTUM. 9 NIET STEUNENDE OP SYN EYGENE GERECHTIGHEYT DIE UYT DE WET IS, MAER ALLEEN OP DE GERECHTIGHEYT CHRISTI, DIE HY BESCHRYFT MET HARE VRUCHTEN. 12. BEKENT EVENWEL SYNE ONVOLMAEKTHEYT, HOE SEER HY OOK NA DE VOLMAEKTHEYT TRACHTET. 15 ENDE VERMAENT DE PHILIPPENSEN DAT SY HET SELVE OOK DOEN, NA DESEN REGEL, ENDE NA SYN EXEMPEL. 18 BESTRAFFENDE DE GENE DIE ANDERS DEDEN, MET VERKONDINGE AEN HAER VAN 'T EEUWIG VERDERF. 20 ENDE VERTROOST DE WARE GELOVIGE MET DE HEERLIKHEYT, OOK DES LIGHAEMS, DIE ONS DE HEERE CHRISTUS SAL TOE-BRENGEN.

I VOORTS, MYNE BROEDERS, VERBLYDT U IN DEN HEERE. DESELVE DINGEN AEN U TE SCHRYVEN EN

CAP. III. DE SENDT-BRIEF PAULI
IS MY NIET VERDRIETIG, ENDE 'T IS U
SEKER.

2 SIET OP DE HONDEN, SIET OP DE
QUADE ARBEYDERS, SIET OP DE VER-
SNYDINGE.

3 WANT WY ZYN DE BESNYDINGE,
WY DIE GODT IN DEN GEEST DIENEN,
ENDE IN CHRISTO JESU ROEMEN, EN-
DE NIET IN 'T VLEESCHEN BETROUWEN:

4 HOEWEL IK HEBBE, DAT IK OOK
IN HET VLEESCH BETROUWEN MOCH-
TE: INDIEN YEMANT ANDERS MEYNT
TE BETROUWEN IN 'T VLEESCH, IK NOCH
MEER:

5 BESNEDEN TEN ACHTSTEN DAGE,
UYT 'T GESLACHTE ISRAËLS, VAN DE
STAMME BENJAMIN, EEN HEBREER
UYT DE HEBREEN, NA DE WET EEN
PHARIZEER:

6 NA DEN YVER EEN VERVOLGER
DER GEMEYNTE, NA DE RECHTVEER-
DIGHEYT DIE IN DE WET IS, ZYNDE ON-
BERISPELIK.

7 MAER HET GENE MY GEWIN WAS
DAT HEBBE IK OM CHRISTI WILLE SCHA-
DE GEACHT.

8 JA GEWISSELIK IK AChte OOK AL-
LE DINGEN SCHADE TE ZYN, OM DE
UYTNEMENTHEYT DER KENNISSE
CHRISTI JESU MYNES HEEREN: OM
WIENS WILLE IK ALLE DIE DINGEN
SCHADE GERECKENT HEBBE, ENDE
AChte DIE DREK TE ZYN, OP DAT IK
CHRISTUM MOGE GEWINNEN,

9 ENDE IN HEM GEVONDEN WORDE,
NIET HEBBENDE MYNE RECHTVEER-
DIGHEYT DIE UYT DE WET IS, MAER
DIE DOOR HET GELOVE IS, [NAMELIK]
DE RECHTVEERDIGHEYT DIE UYT GODT
IS, DOOR HET GELOVE:

10 OP DAT IK HEM KENNE, ENDE DE
KRAGHT SYNER OPSTANDINGE, ENDE
DE GEMEYNSCHAP SYNS LYDENS, SY-
NE DOOT GELYKFORMIG WORDENDE:

11 OF IK EENIGSINS MOGE KOMEN
TOT DE WEDER-OPSTANDINGE DER
DOODEN.

12 NIET DAT IK HET ALREEDDE GE-
KRE-

KREGEN HEBBE, OFTE ALREEDE VOLMAEKT BEN : MAER IK JAGE DAER NA, OF IK HET OOK GRYPEN MOCHTE, DAER TOE IK VAN CHRISTO JESU OOK GEGREPEN BEN.

13 BROEDERS, IK EN ACHE NIET DAT IK SELVE HET GEGREPEN HEBBE.

14 MAER EEN DING [DOE IK,] VERGETENDE 'T GENE DAT ACHTER IS, ENDE STRECKENDE MY TOT 'T GENE DAT VOREN IS, JAGE IK NA HET WIT TOT DEN PRYS DER ROEPINGE GODTS, DIE VAN BOVEN IS IN CHRISTO JESU.

15 SOOVELE DAN ALS WY VOLMAEKT ZYN, LAET ONS DIT GEVOELEN: ENDE INDIEN GY YET ANDERSINS GEVOELT, OOK DAT SAL U GODT OPENBAREN.

16 DOCH DAER WY TOE GEKOMEN ZYN, LAET ONS [DAER IN] NA DEN SELVEN REGEL WANDELEN, LAET ONS HET SELVE GEVOELEN.

17 WEEST MEDE MYNE NAVOLGERS, BROEDERS, ENDE MERKT OP DE GENE DIE ALSOO WANDELEN, GELYK GY ONS TOT EEN VOOR-BEELT HEBT.

18 WANT VELE WANDELEN [ANDERS:] VAN DEWELCKE IK U DIKMAEL GESEGT HEBBE, ENDE NU OOK WEE-NENDE SEGGE, DATSE VYANDEN DES KRUYCES CHRISTI ZYN.

19 WELCKER EYNDE IS HET VERDERF, WELCKER GODT IS DE BUYK, ENDE [WELCKER] HEERLIKHEYT IS IN HARE SCHANDE, DEWELCKE AERTSCHE DINGEN BEDENCKEN.

20 MAER ONSE WANDEL IS IN DE HEMELN, WAER UYT WY OOK DEN SALIGMAKER VERWACHTEN, [NAME-LIK] DEN HEERE JESUM CHRISTUM:

21 DIE ONS VERNEDERT LIGHAEM VERANDEREN SAL, OP DAT HET SELVE GELYKFORMIG WORDESYNEN HEERLIKEN LIGHAME, NA DE WERCKINGE, WAERDOOR HY OOK ALLE DINGEN HEMSELVEN KAN ONDERWERPEN.

HET IV. CAPITTEL.

1 D'APOSTEL VERMAENT DE PHILIPPENSEN TOT STANTVASTIGHEYT IN 'T GELOVE. 2 ENDE TWEE VROUWEN ONDER HAER TOT EENIGHEYT. 4 VOORDERS TOT CHRISTELICKE BLYDTSCHAP. 5 BESCHEYDENHEYT. 6 GERUSTHEYT DES GEMOETS. 8 ENDE TOT VERSCHEYDENE ANDERE CHRISTELICKE DEUGDEN. 10 DAER NA BEDANKT HY DE PHILIPPENSEN VAN HET ONDERHOUDT HET WELK SY HEM DOOR EPAPHRODITUM GESONDEN HADDEN. 11 DAT HY SULKS NIET UYT GIERIGHEYT HADDE GENOTEN ALSOO HY GELEERT HADDE GEBREK TE LYDEN. 14 DAT SY DAER AEN WEL HADDEN GEDAEN, ENDE MEER ALS ALLE DE ANDERE GEMEYNTEN. 18 DAT HY HET WEL HADDE VAN EPAPHRODITO ONTFANGEN. 19 ENDE DAT GODT 'T SOUDE VERGELDEN. 20 EYNDELIK BESLUYT HY DESEN BRIEF MET LOF-SEGGINDE TOT GODT, ENDE GEWOONLICHE GROETENISSEN, ENDE WENSCHINGEN.

1 **S**OO DAN, MYNE GELIEFDE, ENDE SEER GEWENSCHTE BROEDERS, MYNE BLYDTSCHAP ENDE KROONE, STAET ALSOO IN DEN HEERE, GELIEFDE.

2 IK VERMANE EUODIAM, ENDE IK VERMANE SYNTYCHEN, DAT SY EENS GESINT ZYN IN DEN HEERE.

3 ENDE IK BIDDE OOK U, GY [MYN] OPRECHTE MEDE-GESEL, ZYT DESE [VROUWEN] BEHULPIG, DIE MET MY GESTREDEN HEBBEN IN DEN EUANGELIO, OOK MET CLEMENS, ENDE DE ANDERE MYNE MEDE-ARBEYDERS, WELKER NAMEN ZYN IN HET BOEK DES LEVENS.

4 VERBLYDT U IN DEN HEERE ALLE TYDT: WEDEROM SEGGE IK, VERBLYDT U.

5 UWE BESCHEYDENHEYT ZY ALLE MENSCHEN BEKENT. DE HEERE IS NABY.

6 WEEST IN GEEN DING BESORGT: MAER LAET UWE BEGEERTEN IN ALLES, DOOR BIDDEN ENDE SMEECKEN, MET DANKSEGGINGE BEKENT WORDEN BY GODT.

7 ENDE DE VREDE GODTS, DIE ALLE VERSTANT TE BOVEN GAET, SAL UWE HERTEN ENDE UWE SINNEN BEWAREN IN CHRISTO JESU.

8 VOORTS, BROEDERS, AL WAT WAERACHTIG IS, AL WAT EERLIK IS, AL WAT RECHTVEERDIG IS, AL WAT REYN

REYN IS, AL WAT LIEFLIK IS, AL WAT WEL LUYT, SOO DAER EENIGE DEUGT IS, ENDE SOO DAER EENIGEN LOF IS, DAT SELVE BEDENKT.

9 HET GENE GY OOK GELEERT, ENDE ONTFANGEN, ENDE GEHOORT, ENDE IN MY GESIEN HEBT, DAT DOET: ENDE DE GODT DES VREDES SAL MET U ZYN.

10 ENDE IK BEN GROTELIKS VERBLYDT GEWEEST IN DEN HEERE, DAT GY NU EENMAEL WEDEROM VERWACKERT ZYT OM AEN MY TE GEDENCKEN: WAER AEN GY OOK GEDACHT HEBT, MAER GY EN HEBT DE GELEGENTHEYT NIET GEHADT.

11 NIET DAT IK [DIT] SEGGE VAN WEGEN GEBREK: WANT IK HEBBE GELEERT VERGENOEGT TE ZYN IN HET GENE IK BEN.

12 ENDE IK WEET VERNEDERT TE WORDEN, IK WEET OOK OVERVLOET TE HEBBEN: ALLESINS ENDE IN ALLEN BEN IK ONDERWESEN, BEYDE VERZADIGT TE ZYN, ENDE HONGER TE LYDEN, BEYDE OVERVLOET TE HEBBEN, ENDE GEBREK TE LYDEN.

13 IK VERMACH ALLE DINGEN DOOR CHRISTUM DIE MY KRACHT GEEFT.

14 NOCHTANS HEBT GY WEL GEDAEN, DAT GY MET MYNE VERDRUCKINGE GEMEYNSCHAP GEHADT HEBT.

15 ENDE OOK GY PHILIPPENSEN WETET, DAT IN 'T BEGIN DES EUANGELIUMS, DOE IK VAN MACEDONIEN VERTROCKEN BEN, GEENE GEMEYNT MY [YET] MEDE-GEDEELT HEEFT TOT REECKENINGE VAN UYTGEEF ENDE ONTFANG, DAN GY ALLEEN.

16 WANT OOK IN THESSALONICA HEBT GY MY EENMAEL ENDE ANDERMAEL GESONDEN TOT NOOTDRUFT.

17 NIET DAT IK DE GAVE SOEKE, MAER IK SOEKE DE VRUCHT, DIE OVERVLOEDIG ISTOT UWE REECKENINGE.

18 MAER IK HEBBE ALLES ONTFANGEN,

CAP. IV. . . . DE SENDT-BRIEF PAULI
GEN, ENDE IK HEBBE OVERVLOEDT:
IK BEN VERVULT GEWORDEN, ALS IK
VAN EPAPHRODITO ONTFANGEN HEB-
BE, DAT VAN U [GESONDEN WAS, ALS]
EENEN WELRIECKENDEN REUK, EEN
AENGENAME OFFERHANDE, GODE
WELBEHAGELIK.

19 DOCH MYN GODT SAL NA SYNEN
RYKDOM VERVULLEN ALLEN UWEN
NOOTDRUFT, IN HEERLIKHEYT DOOR
CHRISTUM JESUM.

20 ONSEN GODT NU ENDE VADER
ZYDE HEERLIKHEYT IN ALLE EEUWIG-
HEYT. AMEN.

21 GROETET ALLE HEYLIKE IN
CHRISTO JESU. U GROETEN DE BROE-
DERS, DIE MET MY ZYN.

22 ALLE DE HEYLIKE GROETEN U,
ENDE MEEST DIE VAN HET HUYS DES
KEYSERS ZYN.

23 DE GENADE ONSER HEEREN JE-
SU CHRISTI ZY MET U ALLEN. AMEN.

AEN DE PHILIPPENSEN GESCHREVEN VAN ROMEN
[ENDE GESONDEN] DOOR EPAPHRODITUM.

EYNDE VAN DEN SENDT-BRIEF
PAULI AEN DE PHILIP-
PENSEN.

DE SENDT-BRIEF
DES APOSTELS
P A U L I
AEN DE
COLOSSENSEN.

HET EERSTE CAPITTEL.

1 NA HET GEWOONLIK OPSCHRIFT DES BRIEFS, 3 DANKT PAULUS GODT, DAT DE COLOSSENSEN HET GELOVE IN CHRISTUM HEBBEN AENGENOMEN, 5 DOOR DE PREDICATIE DES EUANGELIUMS, DIE NU IN DE GEHELE WERELT VRUCHTEN VOORT-BRACHT. 7 GELYK ONDER HAER GESCHIEDDE NA 'T GETUYGENISSE EPA-PHRE HARERS TROUWEN LEERAERS. 9 BIDT GODT DAT SY IN ALLE CHRISTELICKE DEUGDEN MEER ENDE MEER WORDEN BEKRACHTIGT. 12 KOMT DAER NA TOT DE VERHANDELINGE DER LEERE ENDE VERKLAERT HOE SY UYT DE MACHT DER DUYSTERNISSE DOOR 'T BLOEDT CHRISTI ZYN VERLOST. 15 WELCKERS PERSON HY BESCHRYFT, NAMELIK DAT HY IS HET BEELT DES ONSIENLICKEN GODTS. 16 DAT ALLE DINGEN DOOR HEM ZYN GESCHAPEN. 18 DAT HY IS HET HOOFT DER GEMEYNTE. 20 DAT DOOR HET BLOEDT SYNS KRUYCES ALLES IS VERSOENT DAT IN DEN HE-MEL ENDE OP AERDEN IS. 23 VERMAENT HAER IN DIT GELOVE TE VOLHERDEN. 24 WAEROM HY HET LY-DEN CHRISTI OOK VOOR HAER VERVULT. 25 OVER-MITS HY IS GEROEPEN OM ONDER DE HEYDENEN DESE VERBORGENTHEYT TE VERKONDIGEN. 28 ENDE ALLE MENSCHEN IN CHRISTO ALLEEN VOLMAEKT TE STELLEN, NA DE WERCKINGE GODTS IN HEM.

1 **P**AULUS EEN APOSTEL JESU CHRISTI, DOOR DEN WILLE GODTS, ENDE TIMOTHEUS DE BROEDER,

2 DEN HEYLIGEN ENDE GELOVIGEN BROEDEREN IN CHRISTO, DIE TE COLOSSEN ZYN: GENADE ZY U ENDE VREDE, VAN GODT ONSEN VADER, ENDE DEN HEERE JESU CHRISTO.

3 WY DANCKEN DEN GODT ENDE VADER ONSER HEEREN JESU CHRISTI, ALTYDT VOOR U BIDDENDE:

4 ALSOO WY VAN UW GELOVE IN CHRISTO JESU GEHOORT HEBBEN, ENDE VAN DE LIEFDE DIE [GYHEBT] TOT ALLE HEYLIGEN:

5 OM DE HOPE DIE U WECH-GELEGT IS IN DE HEMELEN, VAN WELCKE GY TE VOREN GEHOORT HEBT, DOOR HET WOORT DER WAERHEYT [NAMELIK] DES EUANGELIUMS:

II DEEL. Z HET

6 HET WELK TOT U GEKOMEN IS, GELYK OOK IN DE GEHEELE WERELT: ENDE HET BRENGT VRUCHT VOORT, GELYK OOK ONDER U, VAN DIEN DAG AF DAT GY GEHOORT HEBT, ENDE DE GENADE GODTS IN WAERHEYT BEKENT HEBT:

7 GELYK GY OOK GELEERT HEBT VAN EPAPHRA ONSEN GELIEFDEN MEDE-DIENST-KNECHT, DEWELCKE EEN GETROUW DIENAER CHRISTI IS VOOR U:

8 DIE ONS OOK VERKLAERT HEEFT UWE LIEFDE IN DEN GEEST.

9 DAEROM OOK WY, VAN DIEN DAG AF DAT WY HET GEHOORT HEBBEN, NIET OP EN HOUDEN VOOR U TE BIDDEN, ENDE TE BEGEEREN DAT GY MOOGT VERVULT WORDEN MET DE KENNISSE VAN SYNEN WILLE, IN ALLE WYSHEYT ENDE GEESTELIK VERSTANT:

10 OP DAT GY MOOGT WANDELEN WEERDIGLIK DEN HEERE TOT ALLE BEHAEGLIKHEYT, IN ALLE GOEDE WERCKEN VRUCHT DRAGENDE, EN WASSENDE IN DE KENNISSE GODTS:

11 MET ALLE KRACHT BEKRACHTIGT ZYNDE, NA DE STERKTE SYNER HEERLIKHEYT, TOT ALLE LYDTSAEMHEYT ENDE LANKMOEDIGHEYT MET BLYDTSCHAP:

12 DANCKENDE DEN VADER, DIE ONS BEQUAEM GEMAEKT HEEFT OM DEEL [TE HEBBEN] IN DE ERVE DER HEYLIGEN IN 'T LICHT:

13 DIE ONS GETROCKEN HEEFT UYT DE MACHT DER DUYSTERNISSE, ENDE OVERGESET HEEFT IN 'T KONINGRYCKE DES SOONS SYNER LIEFDE,

14 IN DEN WELCKEN WY DE VERLOSSINGE HEBBEN DOOR SYN BLOEDT, [NAMELIK] DE VERGEVINGE DER SONDEN.

15 DE WELCKE IS HET BEELDT DES ONSIENLICKEN GODTS, DE EERST-GEBOREN ALLER CREATURE.

16 WANT DOOR HEM ZYN ALLE DINGEN
GEN

GEN GESCHAPEN, DIE IN DE HEMELLEN ENDE DIE OP DE AERDE ZYN, DIE SIENLIK ENDE DIE ONSIENLIK ZYN, HET ZY THROONEN, HET ZY HEERSCHAPPYEN, HET ZY OVERHEDEN, HET ZY MACHTEN: ALLE DINGEN ZYN DOOR HEM ENDE TOT HEM GESCHAPEN:

17 ENDE HY IS VOOR ALLE DINGEN, ENDE ALLE DINGEN BESTAEN T'SAMEN DOOR HEM.

18 ENDE HY IS 'T HOOFT DES LIGHAEMS, [NAMELIK] DER GEMEYNTE, HY DIE HET BEGIN IS, DE EERST-GEBOREN UYT DEN DOODEN, OP DAT HY IN ALLEN DE EERSTE SOUDE ZYN.

19 WANT HET IS [DES VADERS] WELBEHAGEN GEWEEST, DAT IN HEM ALLE DE VOLHEYT WONEN SOUDE:

20 ENDE DAT HY DOOR HEM VREDE GEMAEKT HEBBENDE DOOR HET BLOEDT SYNS KRUYCES, DOOR HEM [SEGGE IK] ALLE DINGEN VERSOEKEN SOUDE TOT HEMSELVEN, HET ZY DE DINGEN DIE OP DE AERDE, 'T ZY DE DINGEN DIE IN DE HEMELLEN ZYN.

21 ENDE HY HEEFT U DIE EERTYDTS VERVREEMT WAERT, ENDE VYANDEN DOOR HET VERSTANT, IN DE BOSE WERCKEN, NU OOK VERSOENT,

22 IN HET LIGHAEM SYNES VLEESCH, DOOR DEN DOODT, OP DAT HY U SOUDE HEYLIIG ENDE ONBERISPELIK ENDE ONBESCHULDELIK VOOR HEM STELLEN.

23 INDIEN GY MAER BLYFT IN HET GELOVE GEFONDEERT ENDE VAST, ENDE NIET BEWEEGT EN WORDT VAN DE HOPE DES EUANGELIUMS, DAT GY GEHOORT HEBT, HET WELCKE GEPREDIKT IS ONDER ALLE DE CREATURE DIE ONDER DEN HEMEL IS: VAN HET WELK IK PAULUS EEN DIENAER GEWORDEN BEN:

24 DIE MY NU VERBLYDE IN MYN LYDEN VOOR U, ENDE VERVULLE IN MYN VLEESCH DE OVERBLYFSELEN VAN DE VERDRUCKINGEN CHRISTI VOOR SYN LIGHAEM, HET WELK IS DE GEMEYNTE:

25 WELCKER DIENAER IK GEWORDEN BEN NA DE BEDEELINGE GODTS, DIEMY GEGEVEN IS AEN U, OMTE VERVULLEN HET WOORDT GODTS.

26 [NAMELIK] DE VERBORGENTHEYT DIE VERBORGEN IS GEWEEST VAN [ALLE] EEUWEN ENDE VAN [ALLE] GESLACHTEN, MAER NU GEOPENBAERT IS AEN SYNE HEYLIGEN,

27 AEN WIEN GODT HEEFT WILLEN BEKENT MAKEN, WELCKE DAER ZY DE RYKDOM DER HEERLIKHEYT DESER VERBORGENTHEYT ONDER DE HEYDENEN, WELCKE IS CHRISTUS ONDER U, DE HOPE DER HEERLIKHEYT:

28 DEN WELCKEN WY VERKONDIGEN, VERMANENDE EEN YEGELIK MENSCHEN, ENDE LEERENDE EEN YEGELIK MENSCHEN IN ALLE WYSHEDT, OP DAT WY SOUDEN EEN YEGELIK MENSCHEN VOLMAEKT STELLEN IN CHRISTO JESU.

29 WAER TOE IK OOK ARBEYDE, STRYDENDE NA SYNE WERCKINGE, DIE IN MY WERKT MET KRACHT.

HET IJ. CAPITTEL.

I D' APOSTEL BETUYGT HOE SORGVULDIG HY IS VOOR DE COLOSSENSEN, ENDE ANDERE, DAER HY SELVEN NOYT EN HADDE GEPREDIKT, OP DAT SY MEER ENDE MEER SOUDEN GESTERKT WORDEN IN DE RECHTE KENNISSE GODTS, ENDE CHRISTI, IN WELCKEN ALLE SCHATTEN DER WYSHEDT VERBORGEN ZYN. 4 VERMAENT HAER DATSE DOOR GEENE SCHYN-REDEKEN EN SOUDEN VAN DESE AENGENOMENE LEERE HAER LATEN AF-LEYDEN. 8 WAERSCHOUWT HAER DAT SY DESE LEERE MET GEEN PHILOSOPHIE, NOCH ANDERE INSETTINGEN DER WET EN SOUDEN VERMENGEN. 9 DEWYLE ALLE DE GODTHEYT IN CHRISTO LIGHAMELIK WOONT, ENDE WY IN HEM VOLMAEKT ZYN. 11 ENDE DEWYLE WY OOK IN CHRISTO GEESTELIK ZYN BESNEDEN. 12 ENDE DE DOOP EEN ZEGEL DAER VAN IS. 13 GEMERCKT OOK CHRISTUS DE WET DER CEREMONIEN, ALS EEN HANTSCHRIFT, AEN HET KRUYCE HEEFT TE NIETE GEDAEN, ENDE SELFS OVER DEN SATAN DAER AEN HEEFT GETRIUMPHEERT. 16 HANDELT VOORDER TEGEN HET ONPERSCHEYT DER SPYSEN ENDE DER TYDEN. 18 TEGEN DEN DIENST DER ENGELN. 20 ENDE TEGEN ALLE DE INSETTINGEN DER MENSCHEN ENDE SELFS-WILLIGE GODTS-DIENSTEN.

I WANT IK WIL DAT GY WETET HOE GROTEN STRYDT IK VOOR U HEBBE, ENDE [VOOR] DE GENE DIETE LAODICEA ZYN, ENDE SOO VELE ALS'ER MYN

MYN AENGESICHT IN DEN VLEESCHE
NIET EN HEBBEN GESIEN:

2 OP DAT HARE HERTEN VERTROOST
MOGEN WORDEN , ENDE SY TE SAMEN
GEVOEGT ZYN IN DE LIEFDE , ENDE
[DAT] TOT ALLEN RYKDOM DER VOL-
LE VERSEKERTHEYT DES VERSTANTS,
TOT KENNISSE DER VERBORGENTHEYT
GODS ENDE DES VADERS ENDE CHRIS-
TI:

3 IN DEN WELCKEN ALLE DE SCHAT-
TEN DER WYSHEYT ENDE DER KENNIS-
SE VERBORGEN ZYN.

4 ENDE DIT SEGGE IK, OP DAT NIET
YEMANT U EN MIS-LEYDE MET BE-
WEEG-REDENEN, DIE EENEN SCHYN
HEBBEN.

5 WANT HOEWEL IK MET 'T VLEESCH
VAN [U] BEN , NOCHTANS BEN IK
MET DEN GEEST BY U, MY VERBLY-
DENDE ENDE SIENDE UWE ORDENIN-
GE, ENDE DE VASTIGHEYT UWES GE-
LOOFS IN CHRISTUM.

6 GELYK GY DAN CHRISTUM JESUM
DEN HEERE HEBT AENGENOMEN, WAN-
DELT [ALSOO] IN HEM :

7 GEWORTELT ENDE OPGEBOUWT
IN HEM, ENDE BEVESTIGT IN HET GE-
LOVE , GELYCKERWYS GY GELEERT
ZYT, OVERVLOEDIG ZYNDE IN 'T SELVE,
MET DANKSEGGINGE.

8 SIET TOE DAT NIEMANT U ALS
EENEN ROOF EN VERVOERE DOOR DE
PHILOSOPHIE , ENDE YDELE VERLEY-
DINGE , NA DE OVERLEVERINGE DER
MENSCHEN , NA DE EERSTE BEGINSE-
LEN DER WERELT , ENDE NIET NA
CHRISTUM.

9 WANT IN HEM WOONT ALLE DE
VOLHEYT DER GODTHEYT LIGHAME-
LIK:

10 ENDE GY ZYT IN HEM VOLMAEKT;
DIE HET HOOFT IS VAN ALLE OVER-
HEYT ENDE MACHT:

11 IN WELCKEN GY OOK BESNEDEN
ZYT MET EEN BESNYDENISSE, DIE SON-
DER HANDEN GESCHIET, IN DE UYT-
TRECKINGE DES LIGHAEMS DER SON-

CAP. II. . . DE SENDT-BRIEF PAULI
DEN DES VLEESCHS, DOOR DE BESNY-
DENISSE CHRISTI:

12 ZYNDE MET HEM BEGRAVEN IN
DEN DOOP, IN WELCKEN GY OOK MET
[HEM] OPGEWEKT ZYT DOOR HET GE-
LOVE DER WERCKINGE GODTS, DIE
HEM UYT DEN DOODEN OPGEWEKT
HEEFT.

13 ENDE HY HEEFT U ALS GY DOODT
WAERT IN DE MISDADEN, ENDE [IN] DE
VOORHUYT UWES VLEESCHS, MEDE LE-
VENDIG GEMAEKT MET HEM, ALLE [U-
WE] MISDADEN U VERGEVENDE:

14 UYT-GEWISCHT HEBBENDE HET
HANDT-SCHRIFT DAT TEGEN ONS WAS,
IN INSETTINGEN [BESTAENDE,] HET
WELK [SEGGE IK] EENIGER WYSE ONS
TEGEN WAS, ENDE HEEFT DAT SELVE
UYT HET MIDDEN WECH-GENOMEN,
HET SELVE AEN HET KRUYTS GENAGELT
HEBBENDE:

15 [ENDE] DE OVERHEDEN ENDE
DE MACHTEN UYTGETOGEN HEBBENDE,
HEEFT HY DIE IN HET OPENBAER TEN
TOONE GESTELT, ENDE HEEFT DOOR
HET SELVE OVER HAER GETRIUM-
PHEERT.

16 DAT U DAN NIEMANT EN OOR-
DEELE IN SPYSE OFTE IN DRANK, OF-
TE IN 'T STUK DES FEEST-[DAEGS] OF-
TE DER NIEUWE MANE, OFTE DER SAB-
BATHEN:

17 WELCKE ZYN EEN SCHADUWE
DER TOEKOMENDE DINGEN, MAER HET
LIGHAEM, IS CHRISTI.

18 DAT [DAN] NIEMANT U EN
OVERHEERSCHE NA SYNEN WILLE IN
NEDRIGHEYT ENDE DIENST DER EN-
GELLEN, INTREDENDE IN 'T GENE HY
NIET GESIEN EN HEEFT, TE VERGEEFS
OPGEBLASEN ZYNDE DOOR HET VER-
STANT SYNS VLEESCHS:

19 ENDE HET HOOFT NIET BEHOU-
DENDE, UYT HET WELCKE HET GEHEE-
LE LIGHAEM DOOR DE T' SAMENVOEG-
SELEN ENDE T'SAMENBINDINGEN
VOORSIEN ENDE T'SAMEN GEVOEGT
ZYNDE, OPWAST MET GODDELICKEN
WASDOM. IN-

20 INDIEN GY DAN MET CHRISTO DE EERSTE BEGINSELEN DER WERELT ZYT AF-GESTORVEN, WAT WORT GY, GELYK OF GY IN DE WERELT LEEFDET, MET INSETTINGEN BELAST?

21 [NAMELIK] EN RAEKT NIET, NOCH EN SMAEKT NIET, NOCH EN ROERT NIET AEN:

22 WELCKE DINGEN ALLE VERDERVEN DOOR 'T GEBRUYK, [INGEVOERT] NA DE GEBODEN ENDE LEERINGEN DER MENSCHEN:

23 DEWELCKE WEL HEBBEN EENE [SCHYN-]REDEN VAN WYSHEYT IN EYGENWILLIGEN [GODTS-]DIENST, ENDE NEDRIGHEYT, ENDE [IN] HET LIGHAEM NIET TE SPAREN, [DOCH] EN ZYN NIET IN EENIGE WEERDE, [MAER] TOT VERSADINGE DES VLEESCHS.

HET IIJ. CAPITTEL.

I DEN APOSTEL, NA SYNE GEWOONTE, DE GRONDEN VAN DE LEERE TOT HIER TOE VOORGESTELT HEBBENDE, KOMT IN DE TWEE VOLGENDE CAPITTELEN TOT DE VERMANINGEN VAN GODT-SALIGHEYT, ENDE VOOR AL VERMAENT HY HAER IN HET GEMEYN, DATSE SOECKEN SOUDEN 'T GENE DAT IN DEN HE MEL IS. 3 WAER VAN SY NU WEL EENIGE BEGINSELEN HEBBEN, MAER DE VOLLE BESITTINGE IN DE OPENBARINGE CHRISTI VERWACHTEN. 5 STELT HAER DAER NA DEN WEG VOOR OOGEN, DIE DAER TOE LEYDET, NAMELIK DE DOODINGE DES OUDEN MENSCHES MET SYNE LEDEN, OFTE ONDEUGDEN, DIE HY VERHAELT. 10 ENDE DE AENTRECKINGE DES NIEUWEN MENSCHES, DIE NA GODTS BEELT GESCHAPEN IS, MET SYNE GEESTELIcke DEUGDEN. 16 VOEGT DAER BY EENIGE MIDDELEN DAER TOE DIENSTIG, ALS DAER ZYN, RYCKE INWOONINGE VAN GODTS WOORT ONDER HAER, SINGEN VAN PSALMEN, ENDE DIERGELYCKE. 17 VERMAENT HAER DAT SY ALLES RICHTEN TOT GODES EERE. 18 KOMT DAER NA TOT DE BYSONDERE PLICHTEN, NAMELIK DER VROUWEN ENDE MANNEN TEGEN MALKANDEREN. 20 DER KINDEREN TEGEN HARE OUDERS, ENDE DER VADERS TEGEN HARE KINDEREN. 22 ENDE EYNDELIK DER DIENST-KNECHTEN TEGEN HARE HEEREN.

I INDIEN GY DAN MET CHRISTO OPGEWEKT ZYT, SOO SOEKT DE DINGEN DIE BOVEN ZYN, DAER CHRISTUS ISSITTENDE AEN DERECHTER [HANDT] GODTS.

2 BEDENKT DE DINGEN DIE BOVEN ZYN, NIET DIE OP DE AERDEN ZYN.

3 WANT GY ZYT GESTORVEN, ENDE UW' LEVEN IS MET CHRISTO VERBORGEN IN GODE.

WAN-

4 WANNEER [NU] CHRISTUS SAL GEOPENBAERT ZYN, DIE ONS' LEVEN IS, DAN SULT OOK GY MET HEM GEOPENBAERT WORDEN IN HEERLIKHEYT.

5 DOODET DAN UWE LEDEN DIE OP DE AERDE ZYN, [NAMELIK] HOERERYE, ONREYNIGHEYT, [SCHANDELICKE] BEWEGINGE, QUADE BEGEERLIKHEYT, ENDE DE GIERIGHEYT, WELCKE IS AF-GODEN-DIENST.

6 OM WELCKE DE TOORNE GODTS KOMT OVER DE KINDEREN DER ONGEHOORSAEMHEYT:

7 IN DEWELCKE OOK GY EERTYTS HEBT GEWANDELT, DOE GY IN DESELVE LEEFDET.

8 MAER NU LEGT OOK GY DIT ALLES AF, [NAMELIK] GRAMSCHAP, TOORNIGHEYT, QUATHET, LASTERINGE, VUYLSPREKEN UYT UWEN MONT.

9 EN LIEGT NIET TEGEN MALKANDEREN, DEWYLE GY UYT-GEDAEN HEBT DEN OUDEN MENSCHEN MET SYNE WERCKEN:

10 ENDE AENGEDAEN HEBT DEN NIEUWEN [MENSCHEN] DIE VERNIEUWT WORT TOT KENNISSE, NA HET EVENBEELT DES GEENEN DIE HEM GESCHAPEN HEEFT:

11 WAER IN NIET EN IS GRIEK ENDE JODE, BESNYDENISSE ENDE VOORHUYT, BARBARE [ENDE] SCYTHA, DIENST-KNECHT [ENDE] VRYE: MAER CHRISTUS IS ALLES, ENDE IN ALLEN.

12 SOO DOET DAN AEN, ALS UYTVERKORENE GODTS, HEYLIGE, ENDE BEMINDE, DE INNERLICKE BEWEGINGEN DER BARMHERTIGHEYT, GOEDERTIERENHEYT, OOTMOEDIGHEYT, SACHTMOEDIGHEYT, LANKMOEDIGHEYT:

13 VERDRAGENDE MALKANDEREN, ENDE VERGEVENDE D'EEN DEN ANDEREN, SOO YEMANT TEGEN YEMANT [EENIGE] KLACHT HEEFT: GELYKERWYS ALS CHRISTUS U VERGEVEN HEEFT, [DOET] OOK GY ALSOO.

ENDE

14 ENDE BOVEN DIT ALLES [DOET AEN] DE LIEFDE, DEWELCKE IS DE BANT DER VOLMAEKTHEYT.

15 ENDE DE VREDE GODTS HEERSCHEN IN UWE HERTEN, TOT WELCKEN GY OOK GEROEPEN ZYT IN EEN LIGHAEM: ENDE WEEST DANKBAER.

16 HET WOORT CHRISTI WONE RYCKELIK IN U IN ALLE WYSHEYT: LEERT ENDE VERMAENT MALKANDEREN, MET PSALMEN ENDE LOF-SANGEN, ENDE GEESTELICKE LIEDEKENS, SINGENDE DEN HEERE MET AENGENAEMHEYT IN UW' HERTE.

17 ENDE AL WAT GY DOET MET WOORDEN OFTE MET WERCKEN, [DOET] 'T ALLES IN DEN NAME DES HEEREN JESU, DANCKENDE GODT ENDE DEN VADER DOOR HEM.

18 GY VROUWEN ZYT UWE EYGENE MANNEN ONDERDANIG, GELYK HET BETAEMT IN DEN HEERE.

19 GY MANNEN HEBT UWE VROUWEN LIEF, ENDE EN WORT NIET VERBITTERT TEGEN HAER.

20 GY KINDEREN ZYT [UWE] OUDEREN GEHOORSAEM IN ALLES: WANT DAT IS DEN HEERE WELBEHAGELIK.

21 GY VADERS, EN TERGT UWE KINDEREN NIET OP DAT SY NIET MOEDELLOOS EN WORDEN.

22 GY DIENST-KNECHTEN ZYT IN ALLES GEHOORSAEM [UWEN] HEERE NA DEN VLEESCHE, NIET MET OOGENDIENSTEN ALS MENSCHEN-BEHAGERS, MAER MET EENVOUDIGHEYT DES HERTEN, VREESENDE GODT.

23 ENDE AL WAT GY DOET, DAT DOET VAN HERTEN ALS DEN HEERE, ENDE NIET DEN MENSCHEN:

24 WETENDE DAT GY VAN DEN HEERE SULT ONTFANGEN DE VERGELDINGE DER ERFFENISSE: WANT GY DIENT DEN HEERE CHRISTO.

25 MAER DIE ONRECHT DOET, DIE SAL HET ONRECHT DRAGEN DAT HY GEDAEN HEEFT, ENDE DAER EN IS GEEN UYTNEMINGE DES PERSOONS.

HET IV. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL VERMAENT DE HEEREN TOT BIL-
LIKHEYT TEGEN HARE DIENST-KNECHTEN. 2 ENDE EEN
YEDER TOT AENHOUDEN IN DEN GEBEDE. 3 ENDE BY-
SONDERLIK VOOR HEM, OP DAT HY DOOR SYNE BAN-
DEN IN HET WERK DES EUANGELIUMS NIET EN SOUDE
WORDEN VERHINDERT. 5 VERMAENT HAER WYSELIK
TE WANDELEN ENDE TE SPREKEN ONDER DE GENE DIE
BUYTEN ZYN. 7 BETUYGT DAT HY HAER TYCHICUM
ENDE ONESIMUM SENDT OM HAER TE VERTROOSTEN,
ENDE VAN ALLE SYNE SAKEN TE ONDERRICHTEN. 10
GROET HAER VAN WEGEN ARISTARCHUS ENDE VER-
SCHEYDENE ANDERE, WELCKER YVER VOOR HAER HY
PRYST. 15 BEVEELT DAT SY DE BROEDEREN IN LAO-
DICEA SULLEN GROETEN, ENDE HAER DESEN BRIEF OOK
LATEN LESEN. 17 ENDE ARCHIPPO SEGGEN DAT HYSY-
NEN DIENST VERVULLE. 18 ENDE BESLUYT ALSOO DE-
SEN BRIEF MET SYNE GROETE.

1 **G**Y HEEREN DOET [UWEN]
DIENST-KNECHTEN RECHT EN-
DE GELYK, WETENDE DAT OOK GY EE-
NEN HEERE HEBT IN DE HEMELN.

2 HOUDT STERK AEN IN 'T GEBEDT,
ENDE WAEKT IN 'T SELVE MET DANK-
SEGGINGE:

3 BIDDENDE MET EENEN OOK VOOR
ONS, DAT GODT ONS DE DEURE DES
WOORTS OPENE, OM TE SPREKEN DE
VERBORGENTHEYT CHRISTI, OM WELC-
KE IK OOK GEBONDEN BEN.

4 OP DAT IK DESELVE MACH OPEN-
BAREN GELYK IK MOET SPREKEN.

5 WANDELT MET WYSEHEIT BY DE
GENE DIE BUYTEN ZYN, DEN BEQUA-
MEN TYDT UYTKOPENDE.

6 UW' WOORT ZY ALLE TYDT IN
AENGENAEMHEIT, MET SOUT BE-
SPRENGT, OP DAT GY MOOGT WETEN
HOEGY EENEN YEGELICKEN MOET ANT-
WOORDEN.

7 ALLE MYNE SAECKEN SAL U BE-
KENT MAECKEN TYCHICUS DE GELIEF-
DE BROEDER, ENDE GETROUWE DIE-
NAER, ENDE MEDE-DIENST-KNECHT
IN DEN HEERE.

8 DEN WELCKEN IK TOT DEN SEL-
VEN EYNDE TOT U GESONDEN HEBBE,
OP DAT HY UWE SAKEN WETE, ENDE
UWE HERTEN VERTROOSTE:

9 MET ONESIMO DEN GETROUWEN
ENDE GELIEFDEN BROEDER, DEWELC-
KE UYT DE UWE IS, SY SULLEN U ALLES

BE-

BEKENT MAKEN DAT HIER IS.

10 U GROET ARISTARCHUS MYN MEDE-GEVANGEN, ENDE MARCUS DE NEVE VAN BARNABAS, WELCKEN AENGAENDE GY BEVELEN ONTFANGEN HEBT: SOO HY TOT U KOMT, ONTFANGT HEM:

11 ENDE JESUS, GESEGT JUSTUS, WELCKE UYT DE BESNYDENISSE ZYN: DESE ALLEEN ZYN [MYNE] MEDE-ARBEYDERS IN 'T KONINGRYCKE GODTS, DIE MY EEN VERTROOSTINGE GEWEEST ZYN.

12 U GROET EPAPHRAS, DIE UYT DE UWE IS, EEN DIENST-KNECHT CHRISTI, ALLE TYT STRYDENDE VOOR U IN DE GEBEDEN, OP DAT GY STAEN MEUGT VOLMAEKT ENDE VOLKOMEN IN ALLE DEN WILLE GODTS.

13 WANT IK GEVE HEM GETUYGENISSE DAT HY GROTEN YVER HEEFT OVER U, ENDE DE GENE DIE IN LAODICEA ZYN, ENDE DE GENE DIE IN HIERAPOLIS ZYN.

14 U GROET LUCAS DE MEDICYNMEESTER, DE GELIEFDE, ENDE DEMAS.

15 GROET DE BROEDEREN DIE IN LAODICEA ZYN, ENDE NYMPHAN, ENDE DE GEMEYNTE DIE IN SYN HUYS IS.

16 ENDE WANNEER DESE SENDTBRIEF VAN U SAL GELESEN ZYN, MAEKT DATSE OOK IN DE GEMEYNTE DER LAODICENSEN GELESEN WORDE: ENDE DAT OOK GY DIEN LEESE DIE UYT LAODICEA [GESCHREVEN IS.]

17 ENDE SEGHT ARCHIPPO, SIET OP DE BEDIENINGE DIE GY AENGENOMEN HEBT IN DEN HEERE, DAT GY DIE VERVULLET.

18 DE GROETENISSE MET MYNE HANT PAULI. GEDENKT MYNE BANDEN. DE GENADE ZY MET U. AMEN.

AEN DE COLOSSENSEN GESCHREVEN VAN ROOMEN,
[ENDE GESONDEN] DOOR TYCHICUM ENDE
ONESIMUM.

EYNDE DES SENDT - BRIEFS PAULI
LI AEN DE COLOSSENSEN.

II. DEEL.

AA 2

DE

DE EERSTE
 SENDT-BRIEF
 DES APOSTELS
 PAULI
 AEN DE
 THESSALONICENSEN.

HET EERSTE CAPITTEL.

1 NA HET GEWOONLIK OPSCHRIFT DES BRIEFS, 2 DANKT DEN APOSTEL GODT OVER HAER GELOVE, LIEFDE, ENDE HOPE OP CHRISTUM. 4 HEM VERSEKERENDE DAT HARE VERKIESINGE WAS VAN GODT. 5 HET WELK HY BEWYST UYT DE KRACHT DIE GODT DOOR SYNEN GEEST BY HET WOORT HEEFT GEVOEGT. 6 ENDE UYT HARE GEHOORSAEMHEYT DEN EUANGELIO BEWESEN. 8 HET WELK OOK IN ALLE PLAETSEN IS BEKENT GEWORDEN. 9 ENDE NOCH DAGELIKS VERKONDIGT WORT HOE SY VAN DEN AF-GODEN TOT GODT BEKEERT ZYN. 10 OM DEN SONE GODTS, DIE ONS VERLOST HEEFT, UYT DEN HEMEL TE VERWACHTEN.

I **P**AULUS ENDE SILVANUS, ENDE TIMOTHEUS, AEN DE GEMEYNTE DER THESSALONICENSEN, [WELCKE IS] IN GODE DEN VADER, ENDE DEN HEERE JESU CHRISTO: GENADE ZY U ENDE VREDE VAN GODT ONSEN VADER, ENDE DEN HEERE JESU CHRISTO.

2 WY DANCKEN GODT ALTYT OVER U ALLE, UWER GEDACHTIG ZYNDE IN ONSE GEBEDEN:

3 SONDER OPHOUDEN GEDENKENDE HET WERK UWES GELOOFS, ENDE DEN ARBEYT DER LIEFDE, ENDE DE VERDRAEGSAEMHEYT DER HOPE OP ONSEN HEERE JESUM CHRISTUM, VOOR ONSEN GODT ENDE VADER:

4 WETENDE, GELIEFDE BROEDERS, UWE VERKIESINGE VAN GODT:

5 WANT ONS EUANGELIUM EN IS ONDER U NIET ALLEEN IN WOORDEN GEWEEST, MAER OOK IN KRACHT, ENDE IN DEN HEYLIGEN GEEST, ENDE IN VELE VERSEKERTHEYT: GELYK GY WEET HOEDANIGE WY ONDER U GEWEEST ZYN OM UWENT WILLE.

EN.

6 ENDE GY ZYT ONSE NAVOLGERS GEWORDEN, ENDE DES HEEREN, 'T WOORT AENGENOMEN HEBBENDE IN VELE VERDRUCKINGE, MET BLYDTSCHAP DES HEYLIGEN GEESTS:

7 ALSOO DAT GY VOOR-BEELDEN GEWORDEN ZYT ALLEN DEN GELOVIGEN IN MACEDONIEN ENDE ACHAJEN.

8 WANT VAN U IS HET WOORT DES HEEREN LUYTBAER GEWORDEN NIET ALLEEN IN MACEDONIEN ENDE ACHAJEN, MAER OOK IN ALLE PLAETSEN IS UW' GELOVE, DAT [GY] OP GODT [HEBT,] UYTGE GAEN, SOO DAT WY NIET VAN NODE EN HEBBEN YET [DAER VAN] TE SPREKEN.

9 WANT SY SELVE VERKONDIGEN VAN ONS HOEDANIGEN INGANG WY TOT U HEBBEN, ENDE HOE GY TOT GODT BEKEERT ZYT VAN DEN AF-GODEN, OM DEN LEVENDIGEN ENDE WAERACHTIGEN GODT TE DIENEN:

10 ENDE SYNEN SONE UYT DE HE-MELEN TE VERWACHTEN, DEN WELCKEN HY UYT DEN DOODEN VERWEKT HEEFT, [NAMELIK] JESUM, DIE ONS VERLOST VAN DEN TOEKOMENDEN TOORN.

HET IJ. CAPITTEL.

1 PAULUS GAET VOORT IN 'T VERKLAREN VAN SYNE OPRECHTICHEYT ENDE STANTVASTICHEYT IN HET VOORT-PLANTEN DES EUANGELIUMS ONDER HAER. 6 GEEN MENSCHEN EERE NOCH VOORDEEL BY HAER SOECKENDE, HOEWEL HY HAER ALS EEN APOSTEL CHRISTI, WEL LASTIG HADDE KONNEN ZYN. 10 STELT HAER VOOR OOGEN HOE VRIENDELIK ENDE HEYLIGLIK HY MET HAER HEEFT GEHANDELT, OM HAER TE BEWEGEN, TOT EENEN WANDEL DEN EUANGELIO WEERDIG. 13 ENDE HOE SY SYN WOORT ALS GODTS, ENDE NIET ALS EENS MENSCHEN WOORT HEBBEN AENGENOMEN. 14 ENDE NAVOLGERS ZYN GEWORDEN DER GEMEYN- TEN IN JUDEA, DIE OOK VAN DE HARDTNECKIGE JODEN, HARE LANTS-LIEDEN VERVOLGT ZYN. 15 WELCKE JODEN, NA DAT SY CHRISTUM GEDOOT HEBBEN, HARE SONDEN VERVULLEN, ENDE OP WELCKE DE TOORNE GODTS TOT DEN EYNDE IS GEKOMEN. 17 BETUYGT DAER NA SYNE GROTE BEGEERTE OM HAER WEDER TE SIEN. 19 DEWYLE SY SYNEN ROEM ENDE HEERLIKHEYT ZYN IN DE TOEKOMSTE CHRISTI.

1 **W**ANT GY WEET SELVE, BROEDERS, ONSEN INGANG TOT U, DAT DIE NIET YDEL EN ISGEWEEST:

2 MAER HOEWEL WY TE VOREN GE-

LEDEN HADDEN , ENDE OOK ONS SMAETHEYT AENGEDAEN WAS, GELYK GY WEET, TE PHILIPPIS; SOO HEBBEN WY [NOCHTANS] VRYMOEDIGHEYT GEBRUYKT IN ONSEN GODT OM 'T EUANGELIUM GODTS TOT U TE SPREKEN IN VEEL STRYTS.

3 WANT ONSE VERMANINGE EN IS NIET GEWEEST UYT VERLEYDINGE, NOCH UYT ONREYNIGHEYT, NOCH MET BEDROGH :

4 MAER GELYK WY VAN GODT BEPROEFT ZYN GEWEEST, DAT ONS 'T EUANGELIUM SOUDE TOEBETROUWT WORDEN , ALSO SPREKEN WY, NIET ALS MENSCHEN BEHAGENDE, MAER GODE, DIE ONSE HERTEN BEPROEFT.

5 WANT WY EN HEBBEN NOYT MET PLUYMSTRYCKENDE WOORDEN OMGE- GAEN, GELYK GY WEET, NOCH MET [EENIG] BEDEKSEL VAN GIERIGHEYT: GODT IS GETUYGE.

6 NOCH SOECKENDE EERE UYT MENSCHEN, NOCH VAN U, NOCH VAN ANDERE : HOEWEL WY [U] TOT LAST KONNEN ZYN ALS CHRISTI APOSTELLEN :

7 MAER WY ZYN VRIENDELIK GEWEEST IN 'T MIDDEN VAN U, GELYK ALS EEN VOEDTSTER HARE KINDEREN KOESTERT.

8 ALSOO WY, TOT U SEER GENEGEN ZYNDE, HEBBEN U GEERNE WILLEN MEDE-DEELEN NIET ALLEEN HET EUANGELIUM GODTS, MAER OOK ONSE EYGENE ZIELEN, DAEROM DAT GY ONS LIEF GEWORDEN WAERT.

9 WANT GY GEDENKT, BROEDERS, ONSEN ARBEYT ENDE MOEYTE: WANT NACHT ENDE DAG WERCKENDE, OP DAT WY NIEMANT ONDER U EN SOUDEN LASTIG ZYN, HEBBEN WY HET EUANGELIUM GODTS ONDER U GEPREDIKT.

10 GY ZYT GETUYGEN, ENDE GODT, HOE HEYLIGLIK, ENDE RECHTVEERDELIK, ENDE ONBERISPELIK WY U, DIE GELOVET, GEWEEST ZYN.

GE-

11 GELYK GY WEET HOE WY EEN YEGELIK VAN U, ALSEEN VADER SYNE KINDEREN, VERMAENDEN ENDE VERTROOSTEDEN,

12 ENDE BETUYGDEN DAT GY SOUDT WANDELEN WEERDIGLIK GODE, DIE U ROEPT TOT SYN KONINGRYK ENDE HEERLIKHEYT.

13 DAEROM DANCKEN WY GODT SONDER OPHOUDEN, DAT, ALS GY HET WOORT DER PREDIKINGE GODTS VAN ONS ONTFANGEN HEBT, GY DAT AENGENOMEN HEBT, NIET [ALS] DER MENSCHEN WOORT, MAER (GELYK HET WAERLIK IS) [ALS] GODTS WOORT, DAT OOK WERKT IN U DIE GELOVET.

14 WANT GY, BROEDERS, ZYT NAVOLGERS GEWORDEN DER GEMEYN- TEN GODTS, DIE IN JUDEA ZYN, IN CHRISTO JESU: DEWYLE OOK GY 'T SELVE GELEDEN HEBT VAN UWE EYGENE MEDE-BURGERS, GELYK ALS SY VAN DE JODEN:

15 WELCKE OOK GEDOOT HEBBEN DEN HEERE JESUM, ENDE HARE EYGENE PROPHETEN: ENDE ONS HEBBEN VERVOLGT, ENDE GODE NIET EN BEHAGEN, ENDE ALLE MENSCHEN TEGEN ZYN:

16 ENDE VERHINDEREN ONS TE SPREKEN TOT DE HEYDENEN DAT SY SALIG MOCHTEN WORDEN, OP DAT SY ALLE TYT HARE SONDEN VERVULLEN SONDEN. ENDE DE TOORN IS OVER HAER GEKOMEN TOT DEN EYNDE.

17 MAER WY, BROEDERS, VAN U BEROOFT GEWEEST ZYNDE VOOR EEN KLEYNEN WYLE TYTS, NA HET AENGESICHT, NIET NA HET HERTE, HEBBEN ONS TE OVERVLOEDIGER BENEERS- TIGT OM UWE AENGESICHT TE SIEN MET GROTE BEGEERTE.

18 DAEROM HEBBEN WY WILLEN TOT U KOMEN (IMMERS IK PAULUS) EENMAEL ENDE ANDERMAEL, MAER DE SATANAS HEEFT ONS BELET:

19 WANT WELCKE IS ONSE HOPE, OFTE BLYTSCHAP, OFTE KROONE DES ROEMS?

CAP. IIJ. DE I. SENDT-BRIEF PAULI
ROEMS? EN ZYT GY DIE OOK NIET VOOR
ONSEN HEEREN JESU CHRISTO IN SYNE
TOEKOMSTE?

20 WANT GY ZYT ONSE HEERLIK-
HEYT ENDE BLYDTSCHAP.

HET IIJ. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL VERKLAERT DAT HY VOOR HAER BE-
KOMMERT ZYNDE, TIMOTHEUM HADDE GESONDEN OM
HAER IN HET GELOVE TE VERSTERCKEN. 3 ENDE TE
VERTROOSTEN IN DE VERDRUCKINGEN, DAER TOE DE
GELOVIGE GESTELT ZYN. 6 DOCH DAT HY SEER VER-
BLYDT WAS GEWEEST DOOR DE WEDERKOMSTE TIMO-
THEI, VERSTAENDE HARE STANTVASTIGHEYT ENDE
WELSTANT. 9 WAER OVER HY GODT DANKT, ENDE
BIDT DAT HY TOT VOLMAKINGE HARES GELOOFS GE-
LEGENTHEYT VAN GODT MOCHTE KRYGEN OM WEDER
TOT HAER TE KOMEN. 12 ENDE BESLUYT DIT CAPIT-
TEL ENDE EERSTE DEEL DES SENDT-BRIEFS, MET EEN
ERNSTIG GEBEDT TOT GODT, DAT SY OVERVLOEDIG
MOGEN WORDEN IN LIEFDE ENDE HEYLIGMAKINGE,
TEGEN DE TOEKOMSTE CHRISTI MET ALLE SYNE HEY-
LIGE.

1 **D**AEROM [DESE BEGEERTE] NIET
LANGER KONNENDE VERDRA-
GEN, HEBBEN WY GEERNE WILLEN TE
ATHENEN ALLEEN GELATEN WORDEN:

2 ENDE HEBBEN GESONDEN TIMO-
THEUM ONSEN BROEDER, ENDE GODTS
DIENAER, ENDE ONSEN MEDE-ARBEY-
DER IN DEN EUANGELIO CHRISTI,
OM U TE VERSTERKEN, ENDE U TE
VERMANEN VAN UW' GELOVE:

3 OP DAT NIEMANT BEWEEGT EN
WORDE IN DESE VERDRUCKINGEN.
WANT GY WEET SELVE, DAT WY HIER
TOE GESTELT ZYN.

4 WANT OOK DOE WY BY U WA-
REN, VOORSEYDEN WY U, DAT WY
SOUDEN VERDRUKT WORDEN, GE-
LYK OOK GESCHIET IS, ENDE GY WEET
HET.

5 DAEROM OOK [DESE BEGEERTE]
NIET LANGER KONNENDE VERDRAGEN,
HEBBE IK [HEM] GESONDEN OM UW'
GELOVE TE VERSTAEN: OF NIET MIS-
SCHIEN DE VERSOECKER U SOUDE VER-
SOCHT HEBBEN, ENDE ONSEN ARBEYT
YDEL SOUDE WESEN.

6 MAER ALS TIMOTHEUS NU VAN U-
LIEDEN TOT ONS GEKOMEN WAS, EN-
DE ONS DE GOEDE BOOTSCHAP GE-
BRACHT

BRACHT HADDE VAN UW' GELOVE ENDE LIEFDE, ENDE DAT GY ALTYT GOEDE GEDACHTENISSE VAN ONS HEBT, SEER BEGEERIG ZYNDE OM ONS TE SIEN, GELYK WY OOK OM U-LIEDEN:

7 SOO ZYN WY DAEROM, BROEDERS, OVER U IN ALLE ONSE VERDRUCKINGE ENDE NOOT VERTROOST GEWORDEN DOOR UW' GELOVE:

8 WANT NU LEVEN WY, INDIEN GY [VAST] STAET IN DEN HEERE.

9 WANT WAT DANKSEGGINDE KONNEN WY GODE TOT VERGELDINGE WEDER GEVEN VOOR U, VAN WEGEN ALLE DE BLYTSCHAP, WAER MEDE WY ONS OM UWENT WILLE VERBLYDEN VOOR ONSEN GODT,

10 NACHT ENDE DAG SEER OVERVLOEDELIC BIDDENDE OM UW' AENGESICHT TE MOGEN SIEN, ENDE TE VOLMAKEN HET GENE AEN UW' GELOVE GEBREEKT?

11 DOCH ONSE GODT ENDE VADER SELVE, ENDE ONSE HEERE JESUS CHRISTUS RECHTE ONSEN WEG TOT U.

12 ENDE DE HEERE VERMEERDERE U, ENDE MAKE [U] OVERVLOEDIG IN DE LIEFDE TEGEN MALKANDEREN, ENDE TEGEN ALLE, GELYK WY OOK ZYN TEGEN U:

13 OP DAT HY UWE HERTEN VERSTERCKE OM ONBERISPELIK TE ZYN IN HEYLIGMAKINGE, VOOR ONSEN GODT ENDE VADER, IN DE TOEKOMSTE ONSES HEEREN JESU CHRISTI MET ALLE SYNE HEYLIGE.

HET IV. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL VERMAENT HAER VOORDERS IN HET GEMEYN TOT EENEN GODTSALIGEN WANDEL. 3 ENDE IN 'T BYSONDER TOT KUYSHYD ENDE EERBAERHEYT. 6 TOT RECHTVEERDIGHEYT IN HAREN HANDEL. 9 TOT BROEDERLICHE LIEFDE. 11 TOT EEN STIL LEVEN, ENDE DOEN VAN HARE EYGEN DINGEN. 13 HY VERMAENT HAER OOK DATSE HARE DROEFHEYT SULLEN MATIGEN OVER DE GENE DIE ONTSLAPEN ZYN. 14 DEWYLE DIE DOOR CHRISTUM WEDER OPGEWERT SULLEN WORDEN. 15 WELCKE UYT DEN HEEMEL KOMEN SAL MET EEN GROOT GEROEP ENDE STEMME DES ARCHANGELS, OM DIE GESTORVEN ZYN EERST UYT DEN DOODEN OP TE WECKEN. ENDE DAER NA DESELVE MET DE ANDERE, DIE DAN NOCH SULLEN LEVEN, TOT HEM OP TE NEMEN.

II DEEL.

BB

VOORTS

I. **V**OORTS DAN, BROEDERS, WY
BIDDEN ENDE VERMANEN U IN
DEN HEERE JESU, GELYK GY VAN ONS
ONTFANGEN HEBT, HOE GY MOET WAN-
DELEN ENDE GODE BEHAGEN, DAT GY
[DAER IN] MEER OVERVLOEDIG WORT.

2. WANT GY WETET WAT BEVELEN
WY U GEGEVEN HEBBEN DOOR DEN
HEERE JESUM.

3. WANT DIT IS DE WILLE GODTS,
UWE HEYLIGMAKINGE: DAT GY U ONT-
HOUDT VAN DE HOERERYE:

4. DAT EEN YEGELIK VAN U WETE
SYN VAT TE BESITTEN IN HEYLIGMA-
KINGE ENDE EERE:

5. NIET IN [QUADE] BEWEGINGE
DER BEGEERLIKHEYT, GELYK ALS DE
HEYDENEN DIE GODT NIET EN KEN-
NEN.

6. DAT NIEMANT SYNEN BROEDER
EN VERTREDE, NOCH EN BEDRIEGE IN
[SYNE] HANDELINGE: WANT DE
HEERE IS EEN WREKER OVER ALLE
DESE, GELYK WY U OOK TE VOREN GE-
SEGHT, ENDE BETUYGT HEBBEN.

7. WANT GODT EN HEEFT ONS NIET
GEROEPEN TOT ONREYNIGHEYT, MAER
TOT HEYLIGMAKINGE.

8. SOO DAN DIE [DIT] VERWERPT,
DIE EN VERWERPT GEEN MENSCH,
MAER GODT, DIE OOK SYNEN HEY-
LIGEN GEEST IN ONS HEEFT GEGE-
VEN.

9. VAN DE BROEDERLICHE LIEFDE
NU EN HEBT GY NIET VAN NODE DAT IK
U SCHRYVE: WANT GY SELVE ZYT VAN
GODT GELEERT OM MALKANDEREN
LIEF TE HEBBEN.

10. WANT GY DOET OOK HET SELVE
AEN ALLE DE BROEDEREN, DIE IN GE-
HEEL MACEDONIEN ZYN. MAER WY
VERMANEN U, BROEDERS, DAT GY MEER
OVERVLOEDIG WORT:

11. ENDE DAT GY U BENEERSTIGT
STILLE TE ZYN, ENDE UWE EYGENE
DINGEN TE DOEN, ENDE TE WERCKEN
MET UWE EYGENE HANDEN GELYK WY
U BEVOLEN HEBBEN:

12 OP DAT GY EERLIK WANDELT BY DE GEENE DIE BUYTEN ZYN, ENDE GEENES DINGS VAN NODE EN HEBBET.

13 DOCH, BROEDERS, IK EN WIL NIET DAT GY ONWETENDE ZYT VAN DE GENE DIE ONTSLAPEN ZYN, OP DAT GY NIET BEDROEFT EN ZYT, GELYK ALS DE ANDERE DIE GEEN HOPE EN HEBBEN.

14 WANT INDIEN WY GELOVEN DAT JESUS GESTORVEN IS, ENDE OPGESTAEN, ALSOOSALOOK GODT DE GENE DIE ONTSLAPEN ZYN IN JESU, [WEDER] BRENGEN MET HEM.

15 WANT DAT SEGGEN WY U DOOR HET WOORT DES HEEREN, DAT WY, DIE LEVENDIG OVERBLYVEN SULLEN TOT DE TOEKOMSTE DES HEEREN, NIET EN SULLEN VOORKOMEN DIE GEENE DIE ONTSLAPEN ZYN.

16 WANT DE HEERE SELVE SAL MET EEN GEROEP, MET DE STEMME DES ARCHANGELS, ENDE MET DE BASUYNE GODTS NEDER-DALEN VANDEN HEEMEL: ENDE DIE IN CHRISTO GESTORVEN ZYN, SULLEN EERST OPSTAEN:

17 DAER NA WY DIE LEVENDIG OVERGEBLEVEN ZYN, SULLEN TE SAMEN MET HAER OPGENOMEN WORDEN IN DE WOLCKEN, DEN HEERE TE GEMOETE IN DE LUCHT: ENDE ALSO SULLEN WY ALTYT MET DEN HEERE WESEN.

18 SOO DAN, VERTROOST MALKANDEREN MET DESE WOORDEN.

HET V. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL LEERT DAT CHRISTUS ONVOËRSIENS SAL KOMEN TEN OORDELE, ALS EEN DIEF IN DER NACHT, ENDE ALS DE BARENS-NOOT OVER EEN VROUWE. 4 VERMAENTSE DAEROM ALTYT OP HAER HOEDE ENDE NUCHTEREN TE ZYN. 8 ENDE GEWAPENT MET BORSTWAPENEN DES GELOOFS, ENDE DER LIEFDE, ENDE MET DEN HELM DER HOPE DER SALIGHEYT. 12 BIDT DAT SY HARE VOORSTANDEREN IN EERE SULLEN HOUDEN. 14 ENDE VERMAENTSE VOORTS TOT VERSCHEYDEN CHRISTELICKE DEUGDEN. 17 OOK TOT BIDDEN ENDE DANCKEN. 19 TOT WAERNEMINGE DES GEESTS, ENDE DER PROPHETIE, OM HET GOEDE TE BEHOUDEN.

23 BIDT DAER NA GODT, DAT HY HAER ONSTRAFFELIJK BEWARE TOT DE KOMSTE CHRISTI, MET BELOFTE DAT HY HET OOK DOEN SAL. 25 VERMAENTSE DAT SY VOOR HEM BIDDEN, ENDE MALKANDEREN GROETEN. 27 ENDE BESWEERT HAER DAT DESE SENDT-BRIEF VOOR ALLEN GELESEN WORDE.

I **M** AER VAN DE TYDEN ENDE DE GELEGENTHEDEN, BROEDERS, EN HEBT GY NIET VAN NODE DAT MEN U SCHRYVE.

2 WANT GY WETET SELVE SEER WEL, DAT DE DAG DES HEEREN ALSOO SAL KOMEN GELYK EEN DIEF IN DER NACHT.

3 WANT WANNEER SY SULLEN SEGGEN, HET IS VREDE, ENDE SONDER GEVAER: DAN SAL EEN HAESTIG VERDERF HAER OVER KOMEN, GELYK DE BARENS - NOOT EENE BEVRUCHTE [VROUWE:] ENDE SY EN SULLEN 'T GEENSINS ONTVLIEDEN.

4 MAER GY, BROEDERS, GY EN ZYT NIET IN DUYSTERNISSE DAT U DIE DAG ALS EEN DIEF SOUDE BEVANGEN.

5 GY ZYT ALLE KINDEREN DES LICHTS, ENDE KINDEREN DES DAEGS: WY EN ZYN NIET DES NACHTS, NOCH DER DUYSTERNISSE.

6 SOO EN LAET ONS DAN NIET SLAPEN, GELYK ALS DE ANDERE, MAER LAET ONS WAKEN ENDE NUCHTEREN ZYN.

7 WANT DIE SLAPEN, SLAPEN DES NACHTS: ENDE DIE DRONCKEN ZYN, ZYN DES NACHTS DRONCKEN.

8 MAER WY DIE DES DAEGS ZYN, LAET ONS NUCHTEREN ZYN, AENGEDAEN HEBBENDE DE BORST - WAPEN DES GELOOFS, ENDE DER LIEFDE, ENDE [TOT] EENEN HELM, DE HOPE DER SALIGHEYT.

9 WANT GODT EN HEEFT ONS NIET GESTELT TOT TOORNE, MAER TOT VERKRYGINGE DER SALIGHEYT DOOR ONSEN HEEREN JESUM CHRISTUM,

10 DIE VOOR ONS GESTORVEN IS, OP DAT WY HET ZY DAT WY WAKEN, 'T ZY DAT WY SLAPEN, TE SAMEN MET HEM LEVEN SOUDEN.

DAER-

11 DAEROM VERMAENT MALKANDEREN, ENDE STICHT D'EEN DEN ANDEREN: GELYK GY OOK DOET.

12 ENDE WY BIDDEN U, BROEDERS, ERKENT DE GENE DIE ONDER U ARBEYDEN, ENDE UWE VOORSTANDERS ZYN IN DEN HEERE, ENDE U VERMANEN:

13 ENDE ACHTSE SEER VEEL IN LIEFDE, OM HARES WERKS WILLE. ZYT VREEDTSAEM ONDER MALKANDEREN.

14 ENDE WY BIDDEN U, BROEDERS, VERMAENT DE ONGEREDELDE, VERTROOST DE KLEYNMOEDIGE, ONDERSTEUNT DE SWACKE, ZYT LANKMOEDIG TEGEN ALLE.

15 SIET DAT NIEMANT QUAET VOOR QUAET YEMANT EN VERGELDE: MAER JAEGT ALLE TYT HET GOEDE NA, SOO TEGEN MALKANDEREN ALS TEGEN ALLE.

16 VERBLYDT U ALLE TYT.

17 BIDDET SONDER OPHOUDEN.

18 DANKT [GODT] IN ALLES. WANT DIT IS DE WILLE GODTS IN CHRISTO JESU OVER U.

19 EN BLUSCHT DEN GEEST NIET UYT.

20 EN VERACHT DE PROPHETIEN NIET.

21 BEPROEFT ALLE DINGEN: BEHOUDT HET GOEDE.

22 ONTHOUDT U VAN ALLEN SCHYN DES QUAETS.

23 ENDE DE GODT DES VREDES SELVE HEYLIGE U GEHEEL ENDE AL: ENDE UWE GEHEEL OPRECHTE GEEST, ENDE ZIELE, ENDE LIGHAEM WORDE ONBERISPELIK BEWAERT IN DE TOEKOMSTE ONSES HEEREN JESU CHRISTI.

24 HY DIE U ROEPT IS GETROUWE, DIE HET OOK DOEN SAL.

25 BROEDERS BIDDET VOOR ONS.

26 GROETET ALLE DE BROEDERS MET EENEN HEYLIGEN KUS.

27 IK BEZWEERE U-LIEDEN BY DEN

CAP. V. DE I. SENDT-BRIEF PAULI
HEERE, DAT DESE SENDT-BRIEF ALLE
DEN HEYLIGEN BROEDEREN GELESEN
WORDE.

28 DE GENADE ONSER HEEREN
JESU CHRISTI ZY MET U-LIEDEN. A-
MEN.

DE EERSTE [SENDT-BRIEF] AEN DE THESSA-
LONICENSEN IS GESCHREVEN VAN ATHENEN.]

EYNDE VAN DEN EERSTEN SENDT-
BRIEF PAULI AEN DE
THESSALONICENSEN.

DE TWEEDE
SENDT-BRIEF
DES APOSTELS
PAULI
AEN DE
THESSALONICENSEN.

HET EERSTE CAPITTEL.

1 NA HET GEWOONLIK OPSCHRIFT DES SENDT-BRIEFS,
3 DANKT DEN APOSTEL GODT OVER HAER OVERVLOEDIG TOENEMEN IN GELOVE, LIEFDE, ENDE VERDRAEGSAEMHEYT IN DE VERDRUCKINGEN. 6 BETUYGT DAT GODT HARE VERDRUCKERS SAL STRAFFEN, MAER HAER VERLOSSEN ENDE VERQUICKEN IN DEN DAG DER HEERLICHE TOEKOMSTE CHRISTI, DIE HY BREDER BESCHRYFT. 11 BIDT GODT DAT HY HAER NOCH MEER IN 'T GOEDE VERSTERKE. 12 OP DAT DE NAME CHRISTI IN HAER TE MEER VERHEERLIKT WORDE.

I **P**AULUS ENDE SILVANUS, ENDE TIMOTHEUS, AEN DE GEMEYNTEN DER THESSALONICENSEN, [WELCKE IS] IN GODE ONSEN VADER, ENDE DEN HEERE JESU CHRISTO:

2 GENADE ZYU, ENDE VREDE VAN GODT ONSEN VADER, ENDE DEN HEERE JESU CHRISTO.

3 WY MOETEN GODT ALLE TYT DANCKEN OVER U, BROEDERS, GELYK BILLIK IS, OM DAT UW' GELOVE SEER WAST: ENDE [DAT] DE LIEFDE EENES YEGELICKEN VAN U ALLE, TEGEN MALKANDEREN OVERVLOEDIG WORT:

4 ALSOO DAT WY SELVE VAN U ROEMEN IN DE GEMEYNTEN GODTS OVER UWE LYDTSAEMHEYT ENDE GELOVE, IN ALLE UWE VERVOLGINGEN ENDE VERDRUCKINGEN, DIE GY VERDRAEGT.

5 EEN BEWYS VAN GODTS RECHTVEERDIG OORDEEL, OP DAT GY WEERDIG GEACHT WORDET DES KONINGRYKS GODTS, VOOR HET WELCKE GY OOK LYDET:

6 ALSOO HET RECHT IS BY GODT VERDRUCKINGE TE VERGELDEN DEN GENEN DIE U VERDRUCKEN:

7 ENDE U DIE VERDRUKT WORT,
VER-

CAP. IJ. DE II. SENDT-BRIEF PAULI
VERQUICKINGE MET ONS, IN DE O-
PENBARINGE DES HEEREN JESU VAN
DEN HEMEL MET DE ENGELN SYNER
KRACHT,

8 MET VLAMMENDEN VYERE,
WRAKE DOENDE OVER DE GENE DIE
GODT NIET EN KENNEN, ENDE OVER
DE GENE DIE DEN EUANGELIO ONSER
HEEREN JESU CHRISTI NIET GEHOOR-
SAEM EN ZYN:

9 DEWELCKE SULLEN [TOT] STRAF-
FE LYDEN HET EEUWIG VERDERF, VAN
DEN AENGESICHTE DES HEEREN, EN-
DE VAN DE HEERLIKHEYT SYNER
STERKTE:

10 WANNEER HY SAL GEKOMEN
ZYN OM VERHEERLIKT TE WORDEN IN
SYNE HEYLIGE, ENDE WONDERBAER
TE WORDEN IN ALLE DIE GELOVEN
(OVERMITS ONS' GETUYGENISSE ONDER
U IS GELOOFT GEWORDEN) IN DIEN
DAG.

11 WAEROM WY OOK ALTYT BID-
DEN VOOR U, DAT ONSER GODT U WEER-
DIG ACHE DER ROEPINGE, ENDE VER-
VULLE ALLE 'T WELBEHAGEN [SYNER]
GOEDIGHEYT, ENDE 'T WERK DES GE-
LOOFS MET KRACHT:

12 OP DAT DE NAEM ONSER HEE-
REN JESU CHRISTI VERHEERLIKT WOR-
DE IN U, ENDE GY IN HEM, NA DE GE-
NADE ONSER GODTS, ENDE DES HEE-
REN JESU CHRISTI.

HET IJ. CAPITTEL.

1 D'APOSTEL VERKLAERT DAT DE KOMSTE CHRIS-
TI TEN OORDEELE SOO HAEST NIET EN SAL GESCHIE-
DEN, ALS EENIGE HAER SOCHTEN WYS TE MAKEN. 3
MAER DAT DEN AFVAL ENDE DE ANTI-CHRIST EERST
MOETEN KOMEN, WIENS MERK-TEECKEN HY BE-
SCHRYFT. 5 BETUYGT DAT HY HAER 'T SELVE VOOR
DESEN GESEGT HADDE, GELYK OOK WAT HET GENE WAS
DAT HEM WEDERHIELT. 8 VERKLAERT DAT HY DAER-
NA WAERLIK SAL KOMEN, ENDE DAT HY SAL BLYVEN
TOT DAT DE HEERE HEM SAL TE NIETE DOEN. 9 HY
WAERSCHOUT HAER VOOR DE KRACHT DER VERLEY-
DINGE DES SELFS IN DE GENE DIE VERLOREN GAEN. 11
ENDE DAT DOOR EEN RECHTVEERDIG OORDEEL GODTS
OVER DE ONDANKBAERHEIT DER MENSCHEN. 13 MAER
VERSEKERT DE THESSALONICENSEN VAN HARE VER-
KIESINGE TOT SALIGHEIT IN GELOVE ENDE HEYLIG-
MAKINGE. 15 VERMAENT HAER DAER BY VAST TE
BLYVEN. 16 ENDE BIDT GODT DAT HY HAER VER-
TROOSTE ENDE VERSTERCKE.

ENDE

I ENDE WY BIDDEN U, BROEDERS,
DOOR DE TOEKOMSTE ONSES
HEEREN JESU CHRISTI, ENDE ONSE
TOE-VERGADERINGE TOT HEM,

2 DAT GY NIET HAESTELIK BEWEEGT
EN WORT VAN VERSTANT, OFTE VER-
SCHRIKT, NOCH DOOR GEEST, NOCH
DOOR WOORT, NOCH DOOR SENDT-
BRIEF ALS VAN ONS [GESCHREVEN,]
ALS OF DE DAG CHRISTI AENSTAENDE
WARE.

3 DAT U NIEMANT EN VERLEYDE
IN EENIGERLEY WYSE: WANT [DIE
EN KOMT NIET] 'T EN ZY DAT EERST
DEN AFVAL GEKOMEN ZY, ENDE [DAT]
GEOPENBAERT ZY DE MENSCHEN DER
SONDE, DE SONE DES VERDERFS,

4 DIE HEM TEGENSTELT ENDE VER-
HEFT BOVEN AL DAT GODT GENAEMT,
OFTE [ALS GODT] GE-EERT WORT, AL-
SOO DAT HY IN DEN TEMPEL GODTS
ALS EEN GODT SAL SITTEN, HEMSEL-
VEN VERTOONENDE DAT HY GODT IS.

5 EN GEDENKT GY NIET, DAT IK
NOCH BY U ZYNDE U DESE DINGEN GE-
SEGHT HEBBE?

6 ENDE NU WAT [HEM] WEDER-
HOUT WEET GY, OP DAT HY GEOPEN-
BAERT WORDE TE SYNER EYGENER
TYT.

7 WANT DE VERBORGENTHEYT
DER ONGERECHTIGHEYT WORT ALREE-
DE GEWROCHT: ALLEENLIK DIE HEM
NU WEDERHOUDT, [DIE SAL HEM WE-
DERHOUDEN] TOT DAT HY UYT 'T MID-
DEN SAL [WECH GEDAEN] WORDEN.

8 ENDE ALS DAN SAL DE ONGERECH-
TIGE GEOPENBAERT WORDEN, DEN
WELCKEN DE HEERE VERDOEN SAL
DOOR DEN GEEST SYNS MONTS, ENDE
TE NIETE MAKEN DOOR DE VERSCHEY-
NINGE SYNER TOEKOMSTE:

9 [HEM, SEGGE IK,] WIENS TOE-
KOMSTE IS NA DE WERCKINGE DES SA-
TANS, IN ALLE KRACHT ENDE TEEC-
KENEN, ENDE WONDEREN DER LEU-
GEN:

10 ENDE IN ALLE VERLEYDINGE

DER ONRECHTVEERDIGHEYT IN DE GENE DIE VERLOREN GAEN : DAER VOOR DAT SY DE LIEFDE DER WAERHEYT NIET AENGENOMEN EN HEBBEN, OM SALIG TE WORDEN.

11 ENDE DAEROM SAL HAER GODT SENDEN EENE KRACHT DER DWA- LINGE, DAT SY DE LEUGEN SOUDEN GE- LOVEN.

12 OP DAT SY ALLE VEROORDEELT WORDEN, DIE DE WAERHEYT NIET GE- LOOFT EN HEBBEN, MAER EEN WELBE- HAGEN HEBBEN GEHADT IN DE ONGE- RECHTIGHEYT.

13 MAER WY ZYN SCHULDIG ALTYT GODE TE DANCKEN OVER U, BROE- DERS, DIE VAN DEN HEERE BEMINT ZYT, DAT U GODT VAN DEN BEGIN- NE VERKOREN HEEFT TOT SALIGHEYT, IN HEYLIGMAKINGE DES GEESTS, EN- DE GELOVE DER WAERHEYT :

14 WAER TOE HY U GEROEPEN HEEFT DOOR ONS' EUANGELIUM, TOT VER- KRYGINGE DER HEERLIKHEYT ONSER HEEREN JESU CHRISTI.

15 SOO DAN, BROEDERS, STAET [VAST,] ENDE HOUDT DE INSETTIN- GEN DIE U GELEERT ZYN, HET ZY DOOR [ONS'] WOORT, HET ZY DOOR ONSER SENDT-BRIEF.

16 ENDE ONSER HEERE JESUS CHRIS- TUS SELVE, ENDE ONSER GODT ENDE VADER, DIE ONS HEEFT LIEF GEHADT, ENDE GEGEVEN HEEFT EEN EEUWIGE VERTROOSTINGE, ENDE GOEDE HOPE IN GENADE,

17 VERTROOSTE UWE HERTEN, EN- DE VERSTERCKE U IN ALLEN GOEDEN WOORDE ENDE WERCKE.

HET IIJ. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL VERMAENT DE THESSALONICENSEN, DAT SY VOOR HEM BIDDEN. 3 ENDE BETUYGT SYN BETROUWEN DAT HAER DE HEERE SAL VERSTERCKEN. 5 BIDT GODT OOK VOOR HAER. 6 ENDE BEVEELT DAT SY HAER ONTRECKEN VAN EEN YEDER BROEDER DIE ONGEREGELT WANDELT. 7 BEWYST MET SYN EX- EMPEL, DAT EEN YEGELIK MOET ARBEYDEN OM HEM TE GENEEREN. 10 OFTE DAT HY ANDERSINS NIET EN MOET ETEN. 13 VERMAENT HAER DATSE NIET EN VERTRA- GEN IN 'T GOET DOEN. 14 ENDE DAT SY DIE TEEC- KENEN

CAP. IIJ. AEN DE THESSALONICENSEN. 102
KENEN EN STRAFFEN, DIE SYN BEVEL HIER IN NIET
GEHOORSAEM ZYN. 16 BESLUYT MET DE GEWOONLIC-
KE GROETE, 17 DIE HY IN ALLE SYNE SENDT-BRIE-
VEN MET SYN EYGEN HANDT DAER BY VOEGT.

I **V**OORTS ; BROEDERS , BIDDET
VOOR ONS , OP DAT 'T WOORT
DES HEEREN [SYNEN] LOOP HEBBE ,
ENDE VERHEERLIKT WORDE GELYK OOK
BY U :

2 ENDE OP DAT WY MOGEN VERLOST
WORDEN VAN DE ONGESCHIKTE ENDE
BOSE MENSCHEN WANT HET GELOVE
EN IS NIET ALLER.

3 MAER DE HEERE IS GETROUW ,
DIE U SAL VERSTERCKEN ENDE BEWA-
REN VAN DEN BOSEN.

4 ENDE WY VERTROUWEN VAN U
IN DEN HEERE , DAT GY 'T GENE WY
U BEVELEN , OOK DOET , ENDE DOEN
SULT.

5 DOCH DE HEERE RECHTE UWE
HERTEN TOT DE LIEFDE GODTS, EN-
DE TOT DE LYDSAEMHEYT CHRISTI.

6 ENDE WY BEVELEN U, BROEDERS,
IN DEN NAME ONSES HEEREN JESU
CHRISTI , DAT GY U ONTREKT VAN
YEGELIK BROEDER DIE ONGEREGELT
WANDELT, ENDE NA DE INSETTINGE
DIE HY VAN ONS ONTFANGEN HEEFT.

7 WANT GY SELVE WEET HOE MEN
ONS BEHOORT NA TE VOLGEN : WANT
WY EN HEBBEN ONS NIET ONGEREGELT
GEDRAGEN ONDER U :

8 NOCH WY EN HEBBEN GEEN
BROOT BY YEMANT GEGETEN VOOR
NIET, MAER IN ARBEYT ENDE MOEY-
TE , NACHT ENDE DAG WERCKENDE :
OP DAT WY NIET YEMANT VAN U EN
SOUDEN LASTIG ZYN :

9 NIET DAT WY DE MACHT NIET
EN HEBBEN, MAER OP DAT WY ONS
SELVEN U GEVEN SOUDEN [TOT] EEN
VOORBEELT, OM ONS NA TE VOLGEN.

10 WANT OOK DOE WY BY U WAREN,
HEBBEN WY U DIT BEVOLEN, DAT SOO
YEMANT NIET EN WIL WERCKEN, HY
OOK NIET EN ETE.

11 WANT WY HOREN DAT SOMMI-
GE ONDER U ONGEREGELT WANDELEN,

II. DEEL. Cc 2 NIET

CAP. IIJ. DE II. SENDT-BRIEF PAULI
NIET WERCKENDE, MAER YDELE DIN-
GEN DOENDE.

12 DOCH DE SOODANIGE BEVELEN
ENDE VERMANEN WY DOOR ONSEN
HEERE JESUM CHRISTUM, DAT SY MET
STILHEYT WERCKENDE HAER EYGEN
BROOT EETEN.

13 ENDE GY, BROEDERS, EN VER-
TRAEGT NIET IN GOET TE DOEN.

14 MAER INDIEN YEMANT ONSEN
WOORDE DOOR DESEN BRIEF [GESCHRE-
VEN,] NIET GEHOORSAEM EN IS, TEEC-
KENT DIEN : ENDE EN VERMENGHT U
NIET MET HEM, OP DAT HY BE-
SCHAEMT WORDE :

15 ENDE EN HOUDT [HEM] NIET
ALS EENEN VYANT, MAER VERMAENT
[HEM] ALS EENEN BROEDER.

16 DE HEERE NU DES VREDES SEL-
VE GEVE U VREDE ALLE TYT, IN AL-
LERLEY WYSE. DE HEERE ZY MET U
ALLEN.

17 DE GROETENISSE MET MYNE
HANT PAULI, HET WELK IS EEN TEEC-
KEN IN EEN YEDER SENDT-BRIEF: AL-
SOO SCHRYVE IK.

18 DE GENADE ONSER HEEREN JESU
CHRISTI ZY MET U ALLEN. AMEN.

DE TWEEDE [SENDT-BRIEF] AEN DE THESSALO-
NICENSEN IS GESCHREVEN VAN ATHENEN.

EYNDE VAN DEN TWEEDE SENDT-
BRIEF PAULI AEN DE
THESSALONICENSEN.

DE EERSTE
SENDT-BRIEF
DES APOSTELS
PAULI
AEN
TIMOTHEUM.

HET EERSTE CAPITTEL.

1 NA 'T GEWOONLIK OPSCHRIFT DES BRIEFS; 3 VERKLAERT DEN APOSTEL DAT HY TIMOTHEUM TOT EPHESEN GELATEN HADDE OM SORGE TE DRAGEN, DAT GEEN VREEMDE NOCH YDELE LEERINGE IN DE GEMEYNTE EN SOUDE VOORT-GEBRACHT WORDEN. 5 TOONT OOK WELK 'T RECHT EYNDE ZY DER WET. 8 DIE NIET DEN RECHTVEERDIGEN MAER DEN ONRECHTVEERDIGEN IS GESET. 12 DOCH DAT HEM 'T EUANGELIUM GODTS WAS TOE-BETROUWT. 13 WAER VAN HY DEN KORTEN INHOUD, MET EEN VERHAEL DER GROTER GENADE DIE HEM VAN CHRISTO GESCHIEDT WAS, VOORSTELT. 17 WAER OVER HY GODT DANKT. 18 ENDE TIMOTHEUM GEBIEDT, DAER AEN VAST TE HOUDEN. BETUYGT DAT HY HYMENEUM ENDE ALEXANDRUM, DIE SCHIP-BREUCKE VAN HET GELOVE HADDEN GELEDEN, DAEROM DEN SATAN HADDEN OVERGEGEVEN.

I **P**AULUS EEN APOSTEL JESU CHRISTI, NA 'T BEVEL GODTS ONSES SALIGMAKERS, ENDE DES HEEREN JESU CHRISTI, [DIE] ONSE HOPE [IS.]

2 TIMOTHEO [MYNEN] OPRECHTEN SONE IN HET GELOVE: GENADE, BARMHERTIGHEYT, VREDE ZY U VAN GODT ONSEN VADER, ENDE CHRISTO JESU ONSEN HEERE.

3 GELYK IK U VERMAENT HEBBE, DAT GY TOT EPHESEN SOUDT BLYVEN, ALS IK NA MACEDONIEN REYSDE, [SOO VERMANE IK HET U NOCH,] OP DAT GY SOMMIGE BEVELET GEEN ANDERE LEERE TE LEEREN:

4 NOCH HAER TE BEGEVEN TOT FABELEN, ENDE ONEYNDELICKE GESLACHT-REKENINGEN, WELCKE MEER [TWIST-] VRAGEN VOORT-BRENGEN DAN STICHTINGE GODTS, DIE IN 'T GELOVE IS.

5 MAER HET EYNDE DES GEBOODTS IS LIEFDE UYT EEN REYN HER-

CAP. J. DE I. SEND-BRIEF PAULI
TE, ENDE [UYT] EEN GOEDE CON-
SCIENTIE, ENDE [UYT] EEN ONGEVEYNST
GELOVE.

6 VAN DEWELCKE SOMMIGE AF-GE-
WEKEN ZYNDE, HEBBEN HAER GEWEN-
DET TOT YDELSPREKINGE:

7 WILLENDEN LEERAERS DER WET
ZYN, NIET VERSTAENDE NOCH WAT SY
SEGGEN, NOCH WAT SY BEVESTIGEN.

8 DOCH WY WETEN DAT DE WET
GOET IS, SOO YEMANT DIE WETTELIK
GEBRUYKT,

9 ENDE HY DIT WEET DAT DEN
RECHTVEERDIGEN DE WET NIET EN
IS GESET, MAER DEN ONRECHTIGEN
ENDE DEN HALSTERRIGEN, DEN
GODT-LOSEN, ENDE DEN SONDAREN,
DEN ONHEYLIGEN ENDE DEN ONGOD-
DELICKEN, DEN VADER-MOORDERS
ENDE DEN MOEDER-MOORDERS, DEN
DOODT-SLAGERS,

10 DEN HOEREERDERS, DIEN BY DE
MANNEN LIGGEN, DEN MENSCHEN-
DIEVEN, DEN LEUGENAERS, DEN
MEYN-EEDIGEN, ENDE SOO DAER YET
ANDERS DE GESONDE LEERE TEGEN
IS:

11 NA HET EUANGELIUM DER
HEERLIKHEYT DES SALIGEN GODTS,
DAT MY TOEBETROUWT IS.

12 ENDE IK DANKE HEM, DIE MY
BEKRACHTIGT HEEFT [NAMELIK]
CHRISTO JESU ONSEN HEERE, DAT HY
MY GETROUW GEACHT HEEFT, [MY]
IN DE BEDIENINGE GESTELT HEBBEN-
DE:

13 DIE IK TE VOREN EEN [GODTS-]
LASTERAER WAS, ENDE EEN VERVOL-
GER, ENDE EEN VERDRUCKER: MAER
MY IS BARMHERTIGHEYT GESCHIEDT, DE
WYLE IK HET ONWETENDE GEDAEN
HEBBE IN [MYNE] ONGELOVIGHEYT:

14 DOCH DE GENADE ONSER HEER-
EN IS SEER OVERVLOEDIG GEWEEST,
MET GELOVE ENDE LIEFDE, DIE DAER
IS IN CHRISTO JESU.

15 DIT IS EEN GETROUW WOORT,
ENDE ALLER AENNEMINGE WEERDIG,
DAT

DAT CHRISTUS JESUS IN DE WERELT GEKOMEN IS OM DE SONDAREN SALIG TE MAKEN, VAN WELCKE IK DE VOOR-NAEMSTE BEN.

16 MAER DAEROM IS MY BARMHERTIGHEYT GESCHIET, OP DAT JESUS CHRISTUS IN MY, DIE DE VOORNAEMSTE BEN, ALLE [SYNE] LANKMOEDIGHEYT SOUDE BETOONEN, TOT EEN VOOR-BEELT DER GENE DIE IN HEM GELOVEN SULLEN TEN EEUWIGEN LEVEN.

17 DEN KONING NUDER EEUWEN, DEN ONVERDERFLICKEN, DEN ONSIENLICKEN, DEN ALLEEN WYSEN GODT, ZY EERE ENDE HEERLIKHEYT IN ALLE EEUWIGHEYT. AMEN!

18 DIT GEBODT BEVELE IK U, [MYN] SONE TIMOTHEE, DAT GY NA DE PROPHETIEN DIE VAN U VOORGEGAEN ZYN, IN DESELVE DEN GOEDEN STRYT STRYDET:

19 HOUDENDE HET GELOVE, ENDE EEN GOEDE CONSCIENTIE, WELCKE SOMMIGE VERSTOOTEN HEBBENDE VAN HET GELOVE SCHIP-BREUCKE GELEDEN HEBBEN.

20 ONDER WELCKE IS HYMENEUS ENDE ALEXANDER, DIE IK DEN SATAN OVERGEGEVEN HEBBE, OP DAT SY SOUDEN LEEREN NIET [MEER] TE LASTEREN.

HET IJ. CAPITTEL.

1 PAULUS GEBIEDT DAT MEN BIDDE VOOR ALLE MENSCHEN, MAER INSONDERHEYT VOOR KONINGEN ENDE ANDERE OVERHEDEN. 3 ALSOO HET SELVE GODT AENGENAEM IS, ENDE CHRISTUS EEN MIDDELAER IS VAN ALLE. 8 BEVEELT DEN MANNEN DATSE HEYLIGE HANDEN OP-HEFFEN IN ALLE PLAETSEN. 9 MAER DEN VROUWEN DATSE IN EEN SEDIG GEWAET, ENDE IN ALLE STILTE HAER LATEN LEREN. 12 SONDER IN 'T PUBLYK ANDERE TE MOGEN LEREN, OFTE OVER DEN MAN TE HEERSCHEN. 13 OVERMITS ADAM EERST IS GESCHAPEN, ENDE DE VROUWE EERST IS VERLEYDT. 15 BETUYGT NOCHTANS DAT SY SAL SALIG WORDEN DOOR 'T GELOVE IN HET KINDER-BAREN.

I IK VERMANE DAN VOOR ALLE DINGEN, DAT GEDAEN WORDE SMEECKINGEN, GEBEDEN, VOORBIDDINGEN, DANKSEGGINGEN VOOR ALLE MENSCHEN: VOOR

2 VOOR KONINGEN , ENDE ALLE DIE IN HOOGHEYT ZYN : OP DAT WY EEN GERUST ENDE STIL LEVEN LYDEN MOGEN IN ALLE GODT-SALIGHEYT, ENDE EERBAERHEYT.

3 WANT DAT IS GOET ENDE AENGENAEM VOOR GODT ONSEN SALIGMAKER :

4 WELCKE WIL DAT ALLE MENSCHEN SALIG WORDEN , ENDE TOT KENNISSE DER WAERHEYT KOMEN.

5 WANT DAER IS EEN GODT, DAER IS OOK EEN MIDDELAER GODES ENDE DER MENSCHEN, DE MENSCHES CHRISTUS JESUS :

6 DIE HEMSELVEN GEGEVEN HEEFT [TOT] EEN RANTSOEN VOOR ALLEN , [ZYNDE] HET GETUYGENISSE TOT SYNER TYT :

7 WAER TOE IK GESTELT BEN EEN PREDIKER ENDE APOSTEL , (IK SEGGE DE WAERHEYT IN CHRISTO , IK EN LIEGE NIET) EEN LEERAER DER HEYDENEN , IN GELOVE ENDE WAERHEYT.

8 IK WIL DAN DAT DE MANNEN BIDDEN IN ALLE PLAETSEN , OPHEFFENDE HEYLLIGE HANDEN SONDER TOORN ENDE TWISTINGE.

9 DESGELYKS OOK DAT DE VROUWEN IN EEN EERBAER GEWAEDT , MET SCHAEMTE ENDE MATIGHEYT HAER SELVEN VERCIEREN , NIET IN VLECHTINGEN [DES HAYRS ,] OFTE GOUT , OFTE PEERLEN , OFTE KOSTELICKE KLEEDINGE :

10 MAER ('T WELK DEN VROUWEN BETAEMT DIEDE GODTVRUCHTIGHEYT BELYDEN) DOOR GOEDE WERCKEN.

11 EEN VROUWE LATE HAER LEEREN IN STILHEYT , IN ALLE ONDERDANIGHEYT.

12 DOCH IK EN LATE DE VROUWE NIET TOE DATSE LEERE , NOCH OVER DEN MAN HEERSCHE , MAER [WIL] DATSE IN STILHEYT ZY.

13 WANT ADAM IS EERST GEMAEKT, DAER NA EVA.

ENDE

14 ENDE ADAM EN IS NIET VERLEYT GEWORDEN: MAER DE VROUWE VERLEYT ZYNDE, IS IN OVERTREDINGE GEWEEST.

15 DOCH SY SAL SALIG WORDEN IN KINDEREN TE BAREN SOO SY BLYFT IN HET GELOVE, ENDE LIEFDE, ENDE HEYLIGMAKINGE, MET MATIGHEYT.

HET IIJ. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL VERKLAERT DE EYGENSCHAP VAN HET AMPT EENES LEERAERS. 2 ENDE BESCHRYFT DE DEUGDEN ENDE HOEDANIGHEDEN DIE IN HEM WORDEN VEREYSCHT, ENDE DE ONDEUGDEN, DAER HY VRY VAN ZYN MOET: DIERGELYKE DOET HY OOK VAN DE DIAKENEN. 11 ENDE VAN HAER HUYS-VROUWEN. 12 MITSGADERS HOE HARE HUYS-GESINNEN MOETEN GESTELT ZYN. 14 WYST HET EYNDE AEN WAEROM HY SULKS TIMOTHEO SCHRYFT. 15 ENDE VERKLAERT DE WEERDIGHEYT VAN GODTS GEMEYNTE, ALS ZYNDE EEN PILAER ENDE VASTIGHEYT DER WAERHEYT. 16 BEGRYPT DAER NA IN EENE SOMME DE VOORNAEMSTE VERBORGENTHEDEN DES GELOOFS, DEN PERSOON CHRISTI ENDE SYN AMPT AENGAENDE.

1 **D**IT IS EEN GETROUW WOORT, SOO YEMANT TOT EENS OPSIENDERS AMPT LUST HEEFT, DIE BEGEERT EEN TREFLIK WERK.

2 EEN OPSIENDER DAN MOET ONBERISPELIK ZYN, EENER VROUWEN MAN, WACKER, MATIG, EERBAER, GEERNE HERBERGENDE, BEQUAEM OM TE LEEREN:

3 NIET GENEGEN TOT DEN WYN, GEEN SMYTER, GEEN VUYL-GEWINSOEKER: MAER BESCHEYDEN, GEEN VECHTER, NIET GELT-GIERIG:

4 DIE SYN EYGEN HUYS WEL REGEERT, [SYNE] KINDEREN IN ONDERDANIGHEYT HOUDENDE, MET ALLE STEMMIGHEYT:

5 (WANT SOO YEMANT SYN EYGEN HUYS NIET EN WEET TE REGEEREN, HOESAL HY VOOR DE GEMEYNTE GODTS SORGE DRAGEN?)

6 GEEN NIEUWELING, OP DAT HY NIET OPGEBLASEN EN WORDE, ENDE IN 'T CORDEEL DES DUYVELS EN VALLE.

7 ENDE HY MOET OOK EEN GOET GETUYGENISSE HEBBEN VAN DE GENE DIE BUYTEN ZYN, OP DAT HY NIET EN

CAP. IIJ. DE I. SENDT-BRIEF PAULI
VALLE IN SMAETHEYT, ENDE [IN] DEN
STRIK DES DUYVELS.

8 DE DIAKENEN INSGELYKS [MOE-
TEN] EERBAER ZYN, NIET TWEE-TON-
GIG, NIET DIE HAER TOT VEEL WYN
BEGEVEN, GEEN VUYL-GEWINSOEC-
KERS:

9 HOUDENDE DE VERBORGENT-
HEYT DES GELOOFS IN EEN REYNE
CONSCIENTIE.

10 ENDE DAT DESE OOK EERST BE-
PROEFT WORDEN, [ENDE] DATSE
DAERNA DIENEN, SO SY ONSTRAFFE-
LIK ZYN.

11 DE VROUWEN INSGELYKS [MOE-
TEN] EERBAER [ZYN,] GEEN LASTE-
RESSE, WACKER, GETROU IN ALLES.

12 DAT DE DIAKENEN EENER VROU-
WEN MANNEN ZYN, DIE [HARE] KIN-
DEREN ENDE HARE EYGENE HUYSEN
REGEEREN.

13 WANT DIE WEL GEDIENT HEB-
BEN VERKRYGEN HAER SELVEN EENEN
GOEDEN OPGANG, ENDE VELE VRY-
MOEDIGHEYT IN 'T GELOVE, 'T WELK
IS IN CHRISTO JESU.

14 DESE DINGEN SCHRYVE IK U,
HOPENDE SEER HAEST TOT U TE KO-
MEN:

15 MAER SOO IK VERTOEFVE, OP DAT
GY MEUGT WETEN HOE MEN IN 'T
HUYSGODTS MOET VERKEEREN, HET
WELCKE IS DE GEMEYNTTE DES LEVEN-
DEN GODTS, EEN PILAER ENDE VAS-
TIGHEYT DER WAERHEYT.

16 ENDE BUYTEN ALLE TWYFFEL
DE VERBORGENHEYT DER GODT-SA-
LIGHEYT IS GROOT: GODT IS GEOPEN-
BAERT IN DEN VLEESCHE, IS GERECHT-
VEERDIGT IN DEN GEEST, IS GESIEN
VAN DE ENGELN, IS GEPREDIKT ON-
DER DE HEYDENEN, IS GELOOFT IN
DE WERELT, IS OPGENOMEN IN HEER-
LIKHEYT.

HET IV. CAPITTEL.

1 PAULUS VOORSEGT DEN AFVAL VAN SOMMIGE IN DE LAETSTE DAGEN. 3 DIE 'T HOUWELIK SULLEN VERBIEDEN, ENDE 'T GEBRUYK VAN SOMMIGE SPYSE. 6 VERMAENT TIMOTHEUM DE RECHTE LEERE VOOR TE STELLEN, ENDE DE FABELN TE VERWERPEN. 8 ENDE HEM VOOR AL IN DE GODT-SALIGHEYT TE OEFENEN, ENDE NA SYN EXEMPEL IN ALLE SMAET OP GODT TE HOPEN. 12 BEVEELT DAT HY HEMSELVEN TOT EEN VOORBEELT STELLE VAN ALLE DEUGDEN. 13 DAT HY AENHOUDENDE IN HET LESEN, 14 DE GAVE NIET EN VERSUYME, DIE HY HEEFT ONTFANGEN. 15 IN HET GOEDE TOENEMEN ENDE VOLHERDE. 16 MET BELOFTE DAT HY ALSOO DOENDE, HEM ENDE SYNE TOEHOORDERS SAL BEHOUDEN.

I **D**OCH DE GEEST SEG'T DUYDELIK, DAT IN DE LAETSTE TYDEN SOMMIGE SULLEN AF-VALLN VAN HET GELOVE, HAER BEGEVENDE TOT VERLEYDENDEN GEESTEN, ENDE LEERINGEN DER DUYVELEN,

2 DOOR GEVEYNSTHEYT DER LEUGEN-SPREKERS, HEBBENDE HARE EYGENE CONSCIENTIE [ALS] MET EENEN BRANT-YSER TOE-GESCHROEYT,

3 VERBIEDENDE TE HOUWELICKEN, [GEBIEDENDE] VAN SPYSEN TE ONTHOUDEN DIE GODT GESCHAPEN HEEFT TOT NUTTINGE MET DANKSEGGINGE, VOOR DE GELOVIGE, ENDE DIE DE WAERHEYT HEBBEN BEKENT.

4 WANT ALLE SCHEPSEL GODTS IS GOET, ENDE DAER EN IS NIET VERWORPELIK, MET DANKSEGGINGE GENOMEN ZYNDE.

5 WANT 'T WORT GEHEYLIGHT DOOR 'T WOORT GODTS, ENDE [DOOR] HET GEBEDT.

6 ALS GY DESE DINGEN DEN BROEDEREN VOORSTELT, SOO SULT GY EEN GOET DIENAER JESU CHRISTI ZYN, OPGEVOEDT IN DE WOORDEN DES GELOOFS, ENDE DER GOEDE LEERE, WELKE GY ACHTERVOLGT HEBT.

7 MAER VERWERPT DE ONGODTLICKE ENDE OUDT-WYFSCHEN FABELN: ENDE OEFFENT U SELVEN TOT GODT-SALIGHEYT.

8 WANT DE LIGHAMELICKE OEFENINGE IS TOT WEYNIG NUT: MAER

DE GODT-SALIGHEYT IS TOT ALLE DINGEN NUT, HEBBENDE DE BELOFTE DES TEGENWOORDIGEN, ENDE DES TOEKOMENDEN LEVENS.

9 DIT IS EEN GETROUW WOORT, ENDE ALLER AENNEMINGE WEERDIG.

10 WANT HIER TOE ARBEYDEN WY OOK, ENDE WORDEN GESMADIGT OM DAT WY GEHOOPT HEBBEN OP DEN LEVENDEN GODT, DIE EEN BEHOUDER IS ALLER MENSCHEN, [MAER] ALLERMEEST DER GELOVIGE.

11 BEVEELT DESE DINGEN, ENDE LEERTSE.

12 NIEMANT EN VERACHTTE UWE JONCKHEYT: MAER ZYT EEN VOORBEELT DER GELOVIGE, IN DEN WOORDE, IN WANDEL, IN LIEFDE, IN DEN GEEST, IN GELOVE, IN REYNIGHEYT.

13 HOUDT AEN IN 'T LESEN, IN 'T VERMANEN, IN HET LEEREN, TOT DAT IK KOME.

14 EN VERSUYMT DE GAVE NIET DIE IN U IS, DIE U GEGEVEN IS DOOR DE PROPHETIE, MET OPLEGGINGE DER HANDEN DES OUDERLINGSCHAPS.

15 BEDENKT DESE DINGEN, WEEST HIER IN [BESIGH:] OP DAT UW' TOENEMEN OPENBAER ZY IN ALLEN,

16 HEBT ACHT OP U SELVEN, ENDE OP DE LEERE: VOLHERT IN DESEN. WANT DAT DOENDE SULT GY ENDE U SELVEN BEHOUDEN, ENDE DIE U HOREN.

HET V. CAPITTEL.

1 D'APOSTEL WYST AEN HOE DE VERMANINGE TEGEN OUDE ENDE JONGE MOETEN GESCHIEDEN. 3 BEVEELT DAT MEN ALLE RECHTE WEDUWEN EERE. 4 MAER DEN KINDEREN ENDE KINTS-KINDEREN, DATSE HAER WEDUWEN ENDE VOOR-OUDEREN SELVE ONDERHOUDEN. BESCHRYFT DAER NA DEN OUDERDOM, ENDE ANDERE HOEDANIGHEDEN DER WEDUWEN DIE TOT DEN DIENST DER GEMEYNTE BEQUAEM ZYN. 11 MAER WIL DAT DE JONGE WEDUWEN HIER IN VOORBY GEGAEN WORDEN. 14 ENDE DAT SY TROUWEN. 17 HY KOMT DAER NA TOT DE OUDERLINGEN, ENDE WYST AEN WAT EERE MEN HAER SCHULDIG IS. 19 DAT MEN OOK GEEN BESCHULDINGEN TEGEN HAER SAL AENNEMEN DAN ONDER GETUYGEN. 21 BETUYGT VOOR GODT ENDE DE HEYLIGE ENGELN, DAT HY HIER IN HANDELE SONDER TOEGENEGENTHEYT, 23 WIL OOK DAT

I EENEN OUDEN [MAN] EN BE-
STRAFT NIET HARDELIK, MAER
VERMAENT [HEM] ALS EENEN VADER:
DE JONGE, ALS BROEDERS:

2 DE OUDE [VROUWEN,] ALS MOE-
DERS: DE JONGE, ALS SUSTERS, IN ALLE
REYNIGHEYT.

3 EERT DE WEDUWEN, DIE WAER-
LIK WEDUWEN ZYN.

4 MAER SOO EENIGE WEDUWE KIN-
DEREN HEEFT, OFTE KINTS-KINDE-
REN, DAT DIE LEEREN EERST AEN HAER
EYGEN HUYS GODT-SALIGHEYT OEFFE-
NEN, ENDE DEN VOOR-ouderen we-
der VERGELDINGE DOEN. WANT
DAT IS GOET ENDE AENGENAEM VOOR
GODT.

5 DIE NU WAERLIK WEDUWE IS,
ENDE ALLEEN GELATEN, DIE HOOPT
OP GODT, ENDE BLYFT IN SMEEC-
KINGEN ENDE GEBEDEN NACHT ENDE
DAG.

6 MAER DIE HAREN WELLUST VOLGT,
DIE IS LEVENDE GESTORVEN.

7 ENDE BEVEELT DIT, OP DAT SY
ONBERISPELICK ZYN.

8 DOCH SOO YEMANT DE SYNE, EN-
DE VOORNAMELIK [SYNE] HUYS-GE-
NOTEN NIET EN VERSORGT, DIE HEEFT
HET GELOVE VERLOOCHENT, ENDE IS
ERGER DAN EEN ONGELOVIGE.

9 DAT EEN WEDUWE GEKOREN
WORDE NIET MINDER DAN VAN SESTIG
JAREN, WELCKE EENES MANS VROU-
WE GEWEEST ZY:

10 GETUYGENISSE HEBBENDE VAN
GOEDE WERCKEN: SOO SY KINDEREN
OPGEVOET HEEFT, SOO SY [GEERNE]
HEEFT GEHERBERGT, SOO SY DER HEY-
LIGEN VOETEN HEEFT GEWASSCHEN,
SOO SY DEN VERDRUKTEN GENOEGSA-
ME HULPE GEDAEN HEEFT, SOO SY AL-
LE GOET WERK NA-GETRACHT HEEFT.

11 MAER DE JONGE WEDUWEN EN
NEEMT NIET AEN: WANT ALS SY WEEL-

CAP. V. DE I. SENDT-BRIEF PAULI
DRIG GEWORDEN ZYN TEGEN CHRIS-
TUM, SOO WILLEN SY HOUWELICKEN:

12 HEBBENDE [HAER] OORDEEL,
OM DAT SY [HAER] EERSTE GELOVE
HEBBEN TE NIETE GEDAEN.

13 ENDE MET EENEN OOK LEEREN
SY LEDIG OMGAEN BY DE HUYSSEN: EN-
DE ZYN NIET ALLEEN LEDIG, MAER
OOK KLAP-ACHTIG, ENDE YDELE DIN-
GEN DOENDE, SPREKENDE HET GENE
NIET EN BETAEMT.

14 IK WIL DAN DAT DE JONGE
[WEDUWEN] HOUWELICKEN, KIN-
DEREN TELEN, HET HUYS REGEEREN,
GEEN OORSAKE VAN LASTERINGE AEN
DE WEDERPARTYE EN GEVEN.

15 WANT EENIGE HEBBEN HAER AL-
REEDDE AFGEWENDT ACHTER DEN SA-
TAN.

16 SOO EENIG GELOVIG [MAN,]
OFTE GELOVIGE [VROUWE] WEDU-
WEN HEEFT, DAT DIE HAER GENOEG-
SAME HULPE DOE, ENDE DAT DE GE-
MEYNTE NIET BESWAERT EN WORDE,
OP DAT SY DE GENE DIE WAERLIK WE-
DUWEN ZYN GENOEGSAEM HULPE DOEN
MACH.

17 DAT DE OUDERLINGEN DIE WEL
REGEEREN DOBBELER EERE WEERDIG
GEACHT WORDEN, VOORNAMELIK
DIE ARBEYDEN IN 'T WOORT ENDE
LEERE.

18 WANT DE SCHRIFT SEGHT, EE-
NEN DORSCHENDEN OSSE EN SULT GY
NIET MUYLBANDEN. ENDE, DE AR-
BEYDER IS SYNEN LOON WEERDIG.

19 TEGEN EENEN OUDERLING EN
NEEMT GEEN BESCHULDINGE AEN, AN-
DERS DAN ONDER TWEE OFTE DRIE
GETUYGEN.

20 DIE SONDIGEN, BESTRAFT IN
TEGENWOORDIGHEYT VAN ALLE, OP
DAT OOK DE ANDERE VREESE MOGEN
HEBBEN.

21 IK BETUYGE VOOR GODT, ENDE
DEN HEERE JESU CHRISTO, ENDE DE
UYTVERKORENE ENGELN DAT GY DE-
SE DINGEN ONDERHOUDT SONDER
VOOR-

VOOR-OORDEEL, NIETS DOENDE NA
TOE-GENEGENHEYT.

22 EN LEGT NIEMANT HAESTELIK
DE HANDEN OP, NOCH EN HEBT GEEN
GEMEYNSCHAP AEN ANDERER SONDEN:
BEWAERT U SELVEN REYN.

23 EN DRINKT NIET LANGER WA-
TER [ALLEEN,] MAER GEBRUYKT EEN
WEYNIG WYNS, OM UWE MAGE,
ENDE UWE MENIGVULDIGE SWAKHE-
DEN.

24 VAN SOMMIGE MENSCHEN ZYN
DE SONDEN TE VOREN OPENBAER, EN-
DE GAEN VOREN TOT [HARE] VERGOR-
DEELINGE: ENDE IN SOMMIGE OOK
VOLGEN SY NAER.

25 DESGELYKS OOK DE GOEDE WERC-
KEN ZYN TE VOREN OPENBAER, ENDE
DAER HET ANDERS MEDE GELEGEN IS,
EN KONNEN NIET VERBORGEN WOR-
DEN.

HET VI. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL VERMAENT DE DIENST-KNECHTEN
DAT SY HARE HEEREN GEHOORSAMEN. 2 BESCHRYFT
DE VALSCHE ENDE BEDRIEGELICKE LEERAERS, ENDE BE-
VEELT DAT MENSE VLIEDEN. 6 VERMAENT TOT GODT-
SALIGHEYT ENDE GENOEGSAEMHEYT, ENDE SCHOUWEN
VAN GIERIGHEYT. 11 ENDE TOT VERSCHEYDENE AN-
DERE CHRISTELICKE DEUGDEN 13 BETUYGT VOOR
GODT ENDE JESU CHRISTO, DAT HY DIT ALSO WAER-
NEME. 15 ENDE UYT OVERDENCKINGE VAN CHRISTI
KOMSTE TEN OORDEELE, ENDE VAN DE HEERLIKHEYT
GODTS BREEKT HY UYT TOT GODES LOF. 17 SCHRYFT
DEN RYCKEN VOOR HOE SY HAER MOETEN DRAGEN
VOOR GODT ENDE DE MENSCHEN. 20 WAERSCHOUWT
HEM NOCH EENS MET GROTEN ERNST VOOR VALSCHE
ENDE BEDRIEGELICKE LEERE. 12 EN BESLUYT DEN
BRIEF MET DE GEWOONLICHE GROETE.

1 **D**E DIENST-KNECHTEN SOO VELE
ALS'ER ONDER HET JOK ZYN,
SULLEN HARE HEEREN ALLER EERE
WEERDIG ACHTEN: OP DAT DE NAME
GODTS, ENDE DE LEERE NIET GELAS-
TERT EN WORDE.

2 ENDE DIE GELOVIGE HEEREN
HEBBEN, EN SULLENSE NIET VERACH-
TEN, OM DATSE BROEDERS ZYN: MAER
SULLENSE TE MEER DIENEN OM DATSY
GELOVIG ENDE GELIEFT ZYN, ALS DIE
DESER WELDAET MEDE DEELACHTIG
ZYN. LEERT ENDE VERMAENT DESE
DINGEN. IN-

3 INDIEN YEMANT EEN ANDERE LEERE LEERT, ENDE NIET OVER-EEN EN KOMT MET DE GESONDE WOORDEN ONSES HEEREN JESU CHRISTI, ENDE MET DE LEERE DIE NA DE GODT-SALIGHEYT IS,

4 DIE IS OPGEBLASEN, ENDE EN WEET NIETS, MAER HY RAEST OMTRENT [TWIST-] VRAGEN ENDE WOORDEN-STRYT: UYT WELCKE KOMT NYDT, TWIST, LASTERINGEN, QUADE NADENCKINGEN,

5 VERKEERDE KRAKEELINGEN VAN MENSCHEN DIE EEN VERDORVEN VERSTANT HEBBEN, ENDE VAN DE WAERHEYT BEROOFT ZYN, MEYNENDE DAT DE GODT-SALIGHEYT EEN GEWIN ZY. WYKT AF VAN DE SULCKE.

6 DOCH DE GODT-SALIGHEYT IS EEN GROOT GEWIN MET VERGENOEGINGE.

7 WANT WY EN HEBBEN NIETS IN DE WERELT GEBRACHT, HET IS OPENBAER DAT WY OOK NIET EN KONNEN YET DAER UYT DRAGEN.

8 MAER ALS WY VOETSEL ENDE DEKSEL HEBBEN, WY SULLEN DAER MEDE VERGENOEGT ZYN.

9 DOCH DIE RYK WILLEN WORDEN, VALLen IN VERSOECKINGE ENDE [IN] DEN STRIK, ENDE [IN] VELE DWASE ENDE SCHADELICHE BEGEERLIKHEDEN, WELCKE DE MENSCHEN DOEN VERSINC-KEN IN VERDERF ENDE ONDERGANG.

10 WANT DE GELT-GIERIGHEYT IS EEN WORTEL VAN ALLE QUAET, TOT WELCKE SOMMIGE LUST HEBBENDE ZYN AF-GEDWAELT VAN HET GELOVE, ENDE HEBBEN HAER SELVEN MET VELE SMERTEN DOOR-STEKEN.

11 MAER GY, O MENSCHEN GODTS! VLIEDT DESE DINGEN: ENDE JAEGT NA GERECHTIGHEYT, GODTSALIGHEYT, GELOVE, LIEFDE, LYDSAEMHEYT, SACHTMOEDIGHEYT.

12 STRYT DEN GOEDEN STRYT DES GELOOFS, GRYPT NA HET EEUWIGE LEVEN, TOT HET WELCKE GY OOK GE-
ROE-

ROEPEN ZYT, ENDE DE GOEDE BELYDENISSE BELEDEN HEBT VOOR VELE GETUYGEN.

13 IK BEVELE U VOOR GODT DIE ALLE DING LEVENDIG MAEKT, ENDE [VOOR] CHRISTO JESU, DIE ONDER PONTIO PILATO DE GOEDE BELYDENISSE BETUYGT HEEFT:

14 DAT GY DIT GEBODT HOUDET, ONBEVLEKT [ENDE] ONBERISPELIK, TOT OP DE VERSCHYNINGE ONSES HEEREN JESU CHRISTI:

15 WELCKE TOT SYNER TYT VERTOONEN SAL DE SALIGE ENDE ALLEEN MACTIGE HEERE, DE KONING DER KONINGEN, ENDE HEERE DER HEEREN.

16 DIE ALLEEN ONSTERFLIKHEYT HEEFT, ENDE EEN ONTOEGANCKELIK LICHT BEWOONT: DEN WELCKEN GEEN MENSCHES GESIEN EN HEEFT, NOCH SIEN EN KAN: WELCKEN ZY ERE, ENDE EEUWIGE KRACHT. AMEN!

17 DEN RYCKEN IN DESE TEGENWOORDIGE WERELT BEVEELT DAT SY NIET HOOGMOEDIG EN ZYN, NOCH [HARE] HOPE EN STELLEN OP DE ONGESTADIGHEYT DES RYKDOMS, MAER OP DEN LEVENDEN GODT, DIE ONS ALLE DINGEN RYCKELIK VERLEENT OM TE GENIETEN:

18 DAT SY WELDADIG ZYN, RYCKE WORDEN IN GOEDE WERCKEN, GEERNE MEDE-DEELLENDE ZYN [ENDE] GEMEENSAEM:

19 LEGGENDE HAER SELVEN WECH TOT EENEN SCHAT EEN GOET FONDAMENT TEGEN HET TOEKOMENDE, OP DAT SY HET EEUWIGE LEVEN VERKRYGEN MOGEN.

20 O TIMOTHEE BEWAERT HET PANDT [U] TOEBETROUWT, EENEN AFKEER HEBBENDE VAN HET ONGODLIK YDEL ROEPEN, ENDE VANDE TEGEN-STELLINGE DER VALSCHELIK GENAEMDE WETENSCHAP:

21 DEWELKE SOMMIGE VOORGEVENDE, ZYN VAN HET GELOVE AF-
II DEEL. EE GE-

CAP. VI. DE I. SEND-BRIEF PAULI
GEWEKE. DE GENADE ZY MET U. A-
MEN.

DE EERSTE [SENDT-BRIEF] AEN TIMOTHEUM IS
GESCHREVEN VAN LAODICEA , WELCKE IS DE
HOOFD-STADT VAN PHRYGIA PACATIANA.

EYNDE DES EERSTEN SENDT-
BRIEF PAULI AEN
TIMOTHEUM.

DE TWEEDE
SENDT-BRIEF
DES APOSTELS
PAULI
AEN
TIMOTHEUM.

HET EERSTE CAPITTEL.

1 NA 'T OPSCHRIFT ENDE DE GEWOONLICHE GROE-
TE. 3 VERKLAERT D'APOSTEL DE GROTE LIEFDE, DIE
HY TIMOTHEO TOEDRAEGT, ENDE MET BIDDEN VOOR
HEM BETOONT. 4 ALS OOK DE OORSAKE WAEROM HY
HEM LIEFHEEFT, NAMELIK OM SYNE GODT-SALIGHEYT,
DAER IN HY VAN KINTS-BEEN AF VAN SYNE GROOT-
MOEDER ENDE MOEDER WAS OPGEVOET. 6 VERMAENT
HEM DAT HY SYNE GAVEN WIL OPWECKEN, 7 ENDE
NIET VREESSEN NOCH HEM SCHAMEN DE LEERE DES E-
UANGELIUMS VRIMOEDELIK TE PREDICKEN, ENDE OM
DESELVE VERDRUCKINGEN TE LYDEN. 9 BESCHRYFT
TOT DIEN EYNDE DE VOORTREFLIKHEYT ONSER ROE-
PINGE ENDE DE NUTTIGHEYT DER SELVE LEERE. 11
ENDE STELT HEM OOK VOOR SYN EYGEN EXEMPEL.
13 VERMAENT HEM OOK DAT HY DE SELVE LEERE TOT
EEN VOOR-BEELT WIL HOUDEN, ENDE DESELVE VAST
BEWAREN. 15 VERKLAERT DAT ALLE DIE UYT ASIEN
TE ROOMEN BY HEM WAREN, HEM VERLATEN HADDEN.
16 DOCH DAT ONESIPHORUS HEM GETROUWELIK WAS
BY-GEBLEVEN. 18 WAEROM HY GODT BIDT DAT HY
SULKS HEM GENADELIK WIL VERGELDEN.

I **D**AULUS EEN APOSTEL JESU
CHRISTI DOORDEN WILLE
GODTS, NA DE BELOFTE
DES LEVENS DAT IN CHRIS-
TO JESU IS.

2 TIMOTHEO [MYNEN] GELIEFDEN
SONE GENADE, BARMHERTIGHEYT,
VREDE ZY [U] VAN GODT DEN VA-
DER, ENDE CHRISTO JESU ONSEN HEE-
RE.

3 IK DANKE GODT, DIEN IK DIENE
VAN [MYNE] VOOR-ouderen AEN
IN EEN REYNE CONSCIENTIE, GELYK
IK SONDER OPHOUDEN UWER GEDACH-
TIG BEN IN MYNE GEBEDEN NACHT
ENDE DAG:

4 SEER BEGEERIG ZYNDE OM U TE
SIEN, ALS IK GEDENKE AEN UWE TRA-
NEN, OP DAT IK MACH MET BLYDSCHAP
VERVULT WORDEN:

5 ALS IK MY IN GEDACHTENISSE
II. DEEL. EE 2 BREN-

BRENGE HET ONGEVEYNST GELOVE DAT IN U IS, 'T WELK EERST GEWOONT HEEFT IN UWE GROOT-MOEDER LOIS, ENDE UWE MOEDER EUNICE: ENDE IK BEN VERSEKERT DAT HET OOK IN U [WOONT.]

6 OM WELCKE OORSAKE IK U IN-DACHTIG MAKE DAT GY OPWEKT DE GAVE GODTS, DIE IN U IS DOOR DE OPLEGGINGE MYNER HANDEN.

7 WANT GODT EN HEEFT ONS NIET GEGEVEN EENEN GEEST DES VREES-ACHTIGHEYT, MAER DER KRACHT, ENDE DER LIEFDE, ENDE DER GEMATIGHEYT.

8 EN SCHAEMT U DAN NIET DER GETUYGENISSE ONSES HEEREN, NOCH MYNES, DIE SYN GEVANGEN BEN: MAER LYDT VERDRUCKINGEN MET DEN EUANGELIO NA DE KRACHT GODTS:

9 DIE ONS HEEFT SALIG GEMAEKT, ENDE GEROEPEN MET EENE HEYLIGE ROEPINGE: NIET NA ONSE WERCKEN, MAER NA SYN EYGEN VOORNEMEN ENDE GENADE, DIE ONS GEGEVEN IS IN CHRISTO JESU VOOR DE TYDEN DER EEUWEN.

10 DOCH NU GEOPENBAERT IS DOOR DE VERSCHYNINGE ONSES SALIGMAKERS JESU CHRISTI, DIE DEN DOOT HEEFT TE NIETE GEDAEN, ENDE HET LEVEN ENDE DE ONVERDERFFELIKHEYT AEN 'T LICHT GEBRACHT DOOR HET EUANGELIUM,

11 WAER TOE IK GESTELT BEN EEN PREDIKER, ENDE EEN APOSTEL, ENDE EEN LEERAER DER HEYDENEN.

12 OM WELCKE OORSAKE IK OOK DESE DINGEN LYDE: MAER EN WORDE NIET BESCHAEMT. WANT IK WEET WIEN IK GELOOFT HEBBE, ENDE IK BEN VERSEKERT DAT HY MACHTIG IS MYN PANT BY [HEM] WECHGELEGT, TE BEWAREN TOT DIEN DAG.

13 HOUDT 'T VOOR-BEELT DER GESONDE WOORDEN, DIE GY VAN MY GEHOORT

HOORT HEBT, IN GELOVE ENDE LIEFDE DIE IN CHRISTO JESU IS.

14 HET GOEDE PANT DAT [U] TOEBETROUWT IS, BEWAERT DOOR DEN HEYLIGEN GEEST, DIE IN ONS WOONT.

15 GY WEET DIT DAT ALLE DIE IN ASIA ZYN, HAER VAN MY AFGEWENDT HEBBEN: ONDER DEWELKE IS PHYGELUS ENDE HERMOGENES.

16 DE HEERE GEVE DEN HUYSE ONESIPHORI BARMHERTIGHEYT: WANT HY HEEFT MY DIKMAEL VERQUIKT, ENDE HEEFT SICH MYNER KETEN NIET GESCHAEMT.

17 MAER ALS HY TE ROOMEN GEKOOMEN WAS, HEEFT HY MY SEER NEERSTELIK GESOCHT, ENDE HEEFT [MY] GEVONDEN.

18 DE HEERE GEVE HEM DAT HY BARMHERTIGHEYT VINDE BY DEN HEERE, IN DIEN DAG: ENDE HOE VELE HY [MY] TE EPHESEN GEDIENT HEEFT, WEET GY SEER WEL.

HET IJ. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL VERMAENT VOORDERS TIMOTHEUM, DAT HY HET EUANGELIUM DOOR GETROUWE LIEDEN WIL VOORT-PLANTEN. 3 ENDE LYDEN OM HET SELVE VERDRUCKINGEN. 4 TEGEN DEWELCKE HY HEM TROOST MET DE GELYCKENISSEN VANEEN KRYGS-MAN, KAMPVECHTER, ENDE LANT-MAN. 7 VERMAENT HEM DAT HY SYNE VERMANINGEN WIL BEHERTIGEN, ENDE VLYTELIC INSCHERPEN DEN ARTYKEL VAN CHRISTI VERRYSENISSE. 9 STELT HEM OOK TOT TROOST VOOR SYN EYGEN EXEMPEL, ENDE DE SEKERE VERGELDINGE DIE VAN CHRISTO NA HET LYDEN SAL GEGEVEN WORDEN. 14 VERMAENT HEM DAT HY 'T WOORT GODTS RECHT SNYDE, ENDE HEM STELLE TEGEN WOORDEN-STRYT, YDEL ROEPEN, ENDE LEERINGEN VAN DE AFVALLIGE, EN NAMELIK VAN HYMENEUS ENDE PHILETUS, DIE DE VERRYSENISSE LOOCHENDEN. 19 DAT HOEWEL SOMMIGE AFVALLEN, EVENWEL HET FONDAMENT DER EEUWIGE VERKIESINGE VAST STAET, ENDE WYST AEN WAER UYT MEN KENNEN KAN DAT MEN UYTVERKOREN IS. 22 EYNDELIC VERMAENT HY HEM TE VLIEDEN DE BEGEERTEN DER JONKHEYT, DWASE VRAGEN, ENDE TWISTINGEN, ENDE TE TRACHTEN NA VERSCHEYDENE CHRISTELICKE DEUGDEN, DIE IN EEN LEE-RAER NODIG ZYN.

I GY DAN, MYN SONE, WORT GESTERKT IN DE GENADE DIE IN CHRISTO JESU IS:

2 ENDE HET GEENE GY VAN MY GEHOORT HEBT ONDER VELE GETUY-
EEN 3 GEN,

GEN, BETROUWT DAT AEN GETROUWE MENSCHEN, WELCKE BEQUAEM SULLEN ZYN OM OOK ANDERE TE LEEREN.

3 GY DAN, LYDT VERDRUCKINGEN, ALS EEN GOET KRYGS-KNECHT JESU CHRISTI.

4 NIEMANT DIE IN DEN KRYG DIENT WORT INGEWICKELT IN DE HANDELINGEN DES LEEFTOCHTS, OP DAT HY DIE MOGE BEHAGEN DIE[HEM] TOT DEN KRYG AENGENOMEN HEEFT.

5 ENDE INDIEN OOK YEMANT STRYFT, DIE EN WORT NIET GEKROONT, SOO HY NIET WETTELIK EN HEEFT GESTREDEN.

6 DE LANT-MAN ALS HY ARBEYFT, MOET ALSOO EERST DE VRUCHT GENIETEN.

7 MERKT 'T GEENE IK SEGGE: DOCH DE HEERE GEVE U VERSTANT IN ALLE DINGEN.

8 HOUDT IN GEDACHTENISSE DAT JESUS CHRISTUS UYT DE DOODEN IS OPGEWEKT, DE WELCKE IS UYT DEN ZADE DAVIDS, NA MYN EUANGELIUM.

9 OM HET WELCKE IK VERDRUCKINGE LYDE TOT DE BANDEN TOE, ALS EEN QUAET-DOENDER: MAER 'T WOORT GODTS EN IS NIET GEBONDEN.

10 DAEROM VERDRAGE IK ALLES OM DE UYTVERKORENE, OP DAT OOK SY DE SALIGHEYT SOUDEN VERKRYGEN, DIE IN CHRISTO JESU IS, MET EEUWIGE HEERLIKHEYT.

11 DIT IS EEN GETROUW WOORT: WANT INDIEN WY MET [HEM] GESTORVEN ZYN, SOO SULLEN WY OOK MET [HEM] LEVEN.

12 INDIEN WY VERDRAGEN, WY SULLEN OOK MET [HEM] HEERSCHEN: INDIEN WY [HEM] VERLOOCHENEN, HY SAL ONS OOK VERLOOCHENEN:

13 INDIEN WY ONTROUW ZYN, HY BLYFT GETROUW: HY EN KAN HEMSELVEN NIET VERLOOCHENEN.

14 BRENGT DESE DINGEN IN GEDACHTENISSE, EN BETUYGT VOOR DEN HEE-

HEERE, DAT SY GEENEN WOORDEN-STRYDT EN VOEREN, [HET WELK] TOT GEEN DING NUT [EN IS, DAN] TOT VERKEERINGE DER TOEHOORDERS.

15 BENEERSTIGT U OM U SELVEN GODE BEPROEFT VOOR TE STELLEN, EENEN ARBEYDER DIE NIET BESCHAEMT EN WORT, DIE HET WOORT DER WAERHEYT RECHT SNYT.

16 MAER STELT U TEGEN 'T ONGODTLIK YDEL ROEPEN: WANT SY SULLEN IN MEERDER GODT-LOOSHEYT TOE-NEMEN.

17 ENDE HAER WOORT SAL VOORT-ETEN GELYK DE KANCKER: ONDER WELCKE IS HYMENEUS ENDE PHILETUS:

18 DIE VAN DE WAERHEYT ZYN AFGEWOKEN, SEGGENDE DAT DE OPSTANDINGE ALREED E GESCHIET IS: ENDE VERKEEREN SOMMIGER GELOVE.

19 EVENWEL 'T VASTE FONDAMENT GODTS STAET, HEBBENDE DESEN ZEGEL, DE HEERE KENT DE GENE DIE SYNE ZYN: ENDE, EEN YEGELICK DIE DEN NAME CHRISTI NOEMT STA AF VAN ONGERECHTIGHEYT.

20 DOCH IN EEN GROOT HUYS ZYN NIET ALLEEN GOUDEN ENDE SILVERE VATEN; MAER OOK HOUTEN ENDE AERDEN [VATEN:] ENDE SOMMIGE TER EEREN, MAER SOMMIGE TER ONEEREN.

21 INDIEN DAN YEMANT HEMSELVEN VAN DESEN REYNIGT, DIE SALEEN VAT ZYN TER EEREN, GEHEYLIGHT ENDE BEQUAEM TOT GEBRUYK DES HEEREN, TOT ALLE GOET WERK TOEBEREYT.

22 MAER VLIET DE BEGEERLIKHEDEN DER JONKHEYT: ENDE JAEFT NA RECHTVEERDIGHEYT, GELOVE, LIEFDE, VREDE MET DE GEENE DIE DEN HEERE AENROEPEN UYT EEN REYN HERTE.

23 ENDE VERWERPT DE VRAGEN DIE DWAES ENDE SONDER LEERINGE ZYN, WETENDE DATSE TWISTINGEN VOORT-BRENGEN.

ENDE

24 ENDE EEN DIENST-KNECHT DES HEEREN EN MOET NIET TWISTEN, MAER VRIENDELIK ZYN TEGEN ALLE, BEQUAEM OM TE LEEREN, [ENDE] DIE DE QUADE KAN VERDRAGEN:

25 MET SACHTMOEDIGHEYT ONDERWYSENDE DE GENE DIE TEGENSTAEN: OF HAER GODT T'EENIGER TYT BEKEERINGE GAVE TOT ERKENTENISSE DER WAERHEYT:

26 ENDE SY WEDEROM ONTWAKEN MOCHTEN UYT DEN STRIK DES DUYVELS, ONDER WELCKEN SY GEVANGEN WAREN TOT SYNEN WILLE.

HET IIJ. CAPITTEL.

I DEN APOSTEL VOORSEGT HOEDANIGE MENSCHEN ENDE VERLEYDERS IN DE LAETSTE TYDEN SULLEN OPSTAEN, ENDE VERMAENT TIMOTHEUM SULKS TE SCHOUWEN. 5 LEERT OP WAT WYSE ENDE HOESE DE MENSCHEN SULLEN VERLEYDEN, VOORNAMELIK DE VROUWKENS. 8 DATSE JANNES ENDE JAMBRES GELYK ZYN, IN DE WAERHEYT TEGEN TE STAEN. 10 VERMAENT HEM VOORDER SYN EXEMPEL TE WILLEN VOLGEN IN HET VERDRAGEN VAN VERVOLGINGEN, DIE ALLE GODTSALIGE TE VERWACHTEN HEBBEN. 14 ENDE STANTVASTELIK TE BLYVEN BY DE SUYVERE LEERE, DIE HY VAN HEM GELEERT HADDE. 15 AENWYSENDE DAER BY DE VOLMAEKTHEYT, GODDELIKHEYT, ENDE VEELVOUDIGE NUTTIGHEYT DER HEYLIGE SCHRIFTURE, DIE HY VAN KINTS BEEN AFGELEERT HADDE, IN WELCKE DESE LEERE GEGRONT IS.

I ENDE WEET DIT, DAT IN DE LAETSTE DAGEN ONTSTAEN SULLEN SWARE TYDEN.

2 WANT DE MENSCHEN SULLEN ZYN LIEFHEBBERS VAN HAER SELVEN, GELT-GIERIG, LAETDUNCKIGE, HOVAERDIG, LASTERAERS, DEN OUDEREN ONGEHOORSAEM, ONDANKBAER, ONHEYLIG,

3 SONDER NATUERLICHE LIEFDE, ONVERSOENLIK: ACHTERKLAPPERS, ONMATIG, WREET, SONDER LIEFDE TOT DE GOEDE,

4 VERRADERS, ROECKELOOS, OPGEBLASEN, MEER LIEFHEBBERS DER WELLUSTEN DAN LIEFHEBBERS GODTS:

5 HEBBENDE EEN GEDAENTE VAN GODTSALIGHEYT, MAER DIE DE KRACHT DER SELVE VERLOOCHENT

HEB-

HEBBEN. HEBT OOK EENEN AFKEER VAN DESE.

6 WANT VAN DESE ZYN 'T DIE IN DE HUYSEN INSLUYPEN, ENDE NEMEN DE VROUWKENS GEVANGEN DIE MET SONDEN GELADEN ZYN, ENDE DOOR MENIGERLEY BEGEERLIKHEDEN GEDREVEN WORDEN:

7 [VROUWKENS] DIE ALTYT LEE- REN, ENDE NIMMERMEER TOT KENNISSE DER WAERHEYT EN KONNEN KOMEN.

8 GELYCKERWYS NU JANNES ENDE JAMBRES MOSI TEGEN STONDEN, AL- SOO STAEN OOK DESE DE WAERHEYT TEGEN, MENSCHEN VERDORVEN ZYN- DE VAN VERSTANT, VERWORPELIK AENGAENDE HET GELOVE.

9 MAER SY EN SULLEN NIET MEER- DER TOE-NEMEN: WANT HARE UYT- SINNIGHEYT SAL ALLEN OPENBAER WORDEN, GELYK OOK GENER GEWOR- DEN IS.

10 MAER GY HEBT ACHTERVOLGT MYNE LEERE, WYSE VAN DOEN, VOORNEMEN, GELOVE, LANKMOE- DIGHEYT, LIEFDE, LYDSAEMHEYT,

11 [MYNE] VERVOLGINGEN, [MYN] LYDEN, SULKS ALS MY OVER- GEKOMEN IS IN ANTIOCHIEN, IN ICO- NIEN, [ENDE] IN LYSTREN: HOEDA- NIGE VERVOLGINGEN IK GELEDEN HEB- BE: ENDE DE HEERE HEEFT MY UYT ALLEN VERLOST.

12 ENDE OOK ALLE DIE GODTSA- LIGLICK WILLEN LEVEN IN CHRISTO JESU, DIE SULLEN VERVOLGT WOR- DEN.

13 DOCH DE BOSE MENSCHEN ENDE BEDRIEGERS SULLEN TOT ERGER VOORT- GAEN, VERLEYDENTE ENDE WORDEN- DE VERLEYT.

14 MAER BLYFT GY IN HET GENE GY GELEERT HEBT, ENDE [DAER VAN] U VERSEEKERINGE GEDAEN IS, WE- TENDE VAN WIEN GY HET GELEERT HEBT:

15 ENDE DAT GY VAN KINDTS AF
II DEEL. FF DE

CAP. IV. DE II. SENDT-BRIEF PAULI
DE HEYLIGE SCHRIFTEN GEWETEN
HEBT, DIE U WYS KONNEN MAKEN TOT
SALIGHEYT, DOOR 'T GELOVE 'T WELK
IN CHRISTO JESU IS.

16 ALLE DE SCHRIFT IS VAN GODT
INGEGEVEN, ENDE IS NUTTIG TOT LEE-
RINGE, TOT WEDERLEGGINGE, TOT
VERBETERINGE, TOT ONDERWYSINGE
DIE IN DE RECHTVEERDIGHEYT IS.

17 OP DAT DE MENSCHEN GODTS
VOLMAEKT ZY, TOT ALLE GOET WERK
VOLMAEKTELIK TOEGERUST.

HET IV. CAPITTEL.

1 PAULUS VERMAENT TIMOTHEUM WEDEROM MET
GROTEN ERNST SYN AMPT GEDUERIGLIK ENDE GETROU-
WELIK IN ALLE DEELEN TE BETRACHTEN. 3 AENWY-
SENDE HOE NODIG HET IS OM DE BOOSHEIT DER MEN-
SCHEN DIE IN DE TOEKOMENDE TYDEN SAL ZYN. 6
VOORSEGT DAT HY HAEST GEDOOT SAL WORDEN. 7
ENDE TROOST HEM SELVEN MET EEN GOEDE CONSCIEN-
TIE, ENDE MET DE VERGELDINGE DIE HY ENDE ALLE
GELOVIGE VAN DEN HEERE VERWACHTEN, 9 VER-
MAENT HEM OOK TOT HEM TE KOMEN, ALSOO EENIGE
HEM VERLATEN HADDEN. 11 ENDE MARCUM MEDE TE
BRENGEN, 13 MET SYNEN REYS-MANTEL ENDE BOEC-
KEN. 14 WAERSCHOUWT HEM VOOR ALEXANDER EE-
NEN KOPER-SMIT DIE HEM VEEL QUAETS GEDAEN HAD-
DE. 16 KLAEGT OVER DE BROEDERS, DATSE HEM IN
SYNE EERSTE VERANTWOORDINGE VERLATEN HADDEN.
17 DOCH DAT DE HEERE HEM BYGESTAEN HADDE, EN-
DE VOOR DIE REYSE VERLOST. 18 VERTROUWENDE
DAT HY HEM VOORTAEN SAL BYSTAEN. 19 ENDE BE-
VELENDE EENIGE TE GROETEN, 22 BESLUYT HY DESEN
SENDT-BRIEF MET DE GEWOONLICHE GROETENISSE.

1 IK BETUYGE DAN VOOR GODT EN-
DE DEN HEERE JESU CHRISTO, DIE
DE LEVENDE ENDE DE DOODE OORDE-
LEN SAL IN SYNE VERSCHYNINGE ENDE
[IN] SYN KONINGRYKE.

2 PREDIKT HET WOORT HOUDT: AEN
TYDELIK, ONTYDELIK: WEDERLEGT,
BESTRAFT, VERMAENT IN ALLE LANK-
MOEDIGHEYT, ENDE LEERE.

3 WANT DAER SAL EENEN TYT
SYN, WANNEER SY DE GESONDE LEE-
RE NIET EN SULLEN VERDRAGEN:
MAER KETELACHTIG ZYNDE VAN GE-
HOOR SULLEN SY HAER SELVEN LEE-
RAERS OPGADEREN NA HARE EYGENE
BEGEERLIKHEDEN:

4 ENDE SULLEN [HAER] GEHOOR
VAN DE WAERHEYDT AF-WENDEN,
ENDE SULLEN HAER KEEREN TOT FA-
BELEN. MAER.

5 MAER GY WEEST WACKER IN ALLES, LYDT VERDRUCKINGE: DOET HET WERK VAN EEN EUANGELIST, MAEKT DAT MEN VAN UWEN DIENSTTEN VOLLEN VERSEKERT ZY.

6 WANT IK WORDE NU TOT EEN DRANK-OFFER GE-OFFERT, ENDE DE TYT MYNER ONTBINDINGE IS AENSTAENDE.

7 IK HEBBE DEN GOEDEN STRYT GESTREDEN, IK HEBBE DEN LOOP GE-EYNDIGT, IK HEBBE HET GELOVE BEHOUDEN.

8 VOORTS, IS MY WECH-GELEGT DE KROONE DER RECHTVEERDIGHEYT, WELCKE MY DE HEERE, DE RECHTVEERDIGE RECHTER, IN DIEN DAG GEVEN SAL: ENDE NIET ALLEEN MY, MAER OOK ALLEN DIE SYNE VERSCHYNINGE LIEF GEHADT HEBBEN.

9 BENEERSTIGT U HAESTELIK TOT MY TE KOMEN.

10 WANT DEMAS HEEFT MY VERLATEN, HEBBENDE DE TEGENWOORDIGE WERELT LIEF GEKREGEN, ENDE IS NA THESSALONICA GEREYST: CRESSENS NA GALATIEN, TITUS NA DALMATIEN.

11 LUCAS IS ALLEEN MET MY. NEEMT MARCUM MEDE, ENDE BRENGT [HEM] MET U. WANT HY IS MY SEER NUT TOT DEN DIENST.

12 MAER TYCHICUM HEBBE IK NA EPHESEN GESONDEN.

13 DEN REYS-MANTEL DIEN IK TE TROAS BY CARPUM GELATEN HEBBE, BRENGT MEDE ALS GY KOMT, ENDE DE BOECKEN, INSONDERHEYT DE PERGAMENTEN.

14 ALEXANDER DE KOPER-SMIT HEEFT MY VEEL QUAETS BETOONT: DE HEERE VERGELDE HEM NA SYNE WERCKEN.

15 VAN WELCKEN WACHT U GY OOK: WANT HY HEEFT ONSE WOORDEN SEER TEGEN GESTAEN.

16 IN MYNE EERSTE VERANTWOORDINGE EN IS NIEMANT BY MY GEWEEST,

CAP. IV. DE II. SENDT-BRIEF PAULI
MAER SY HEBBE MY ALLE VERLATEN.
HET EN WORDE HAER NIET TOE-GERE-
KENT.

17 MAER DE HEERE HEEFT MY BY-
GESTAEN, ENDE HEEFT MY BEKRACH-
TIGT: OP DAT MEN DOOR MY TEN VOL-
LEN SOUDE VERSEKERT ZYN VAN DE
PREDIKINGE; ENDE ALLE HEYDENEN
[DESELVE] SOUDEN HOREN: ENDE IK
BEN UYT DEN MUYL DES LEEUWS VER-
LOST.

18 ENDE DE HEERE SAL MY VER-
LOSSEN VAN ALLE BOOS WERK, ENDE
BEWAREN TOT SYN HEMELSCH KONING-
RYK. DEN WELCKEN ZY DE HEER-
LIKHEYT IN ALLE EEUWIGHEYT. A-
MEN!

19 GROET PRISCAM ENDE AQUI-
LAM, ENDE HET HUYS ONESIPHORI.

20 ERASTUS IS TE CORINTHEN GE-
BLEVEN: ENDE TROPHINUM HEBBE IK
TE MILETEN KRANK GELATEN.

21 BENEERSTIGT U OM VOOR DEN
WINTER TEKOMEN. U GROET EUBU-
LUS, ENDE PUDENS, ENDE LINUS, EN-
DE CLAUDIA, ENDE ALLE DE BROE-
DERS.

22 DE HEERE JESUS CHRISTUS ZY
MET UWEN GEEST. DE GENADE ZY
MET U-LIEDEN, AMEN.

DE TWEEDE [SENDT-BRIEF] AEN TIMOTHEUM,
DIE DE EERSTE VERKOREN OPSIENDER VAN DE
GEMEYNTEN DER EPHESEREN WAS, IS GESCHRE-
VEN VAN ROMEN, ALS PAULUS DE TWEEDE
REYSE VOOR DEN KEYSER NERO GESTELT
WAS.

EYNDE VAN DEN TWEEDE SENDT-
BRIEF PAULI AEN TIMO-
THEUM.

DE SENDT-BRIEF

DES APOSTELS

P A U L I

AEN

T I T U M.

HET EERSTE CAPITTEL.

1 NA HET OPSCHRIFT DES SENDT-BRIEFS IN WELK PAULUS DE WEERDIGHEYT SYNS APOSTELSCHAPS BESCHRYFT, 5 VERKLAERT HY TOT WAT EYNDE HY TITUM IN HET EYLANT CRETA GELATEN HADDE. 6 ENDE BESCHRYFT DE HOEDANIGHEDEN ENDE GAVEN DIE VEREYSCHT WORDEN IN EEN GOET LEERAER OFTE OPSIENDER. 10 VERMAENT HEM DE YDELHEITSPREKERS ENDE VERLEYDERS TEGEN TE STAEN, ENDE HAER DEN MONT TE STOPPEN. 12 ENDE ALSOO DE CRETENSEN QUADE LIEDEN WAREN, NA HET GETUYGENISSE VANEEN VAN HAER EYGENE POEËTEN, DAT HY SE SCHERPELIK BESTRAFFE. 14 ENDE HAER VERMANE TE VLIEDEN JOODTSCH FABELEN ENDE MENSCHELICKE INSTELLINGEN. 15 VOORNAMELIK VAN HET ONDERSCHEYT DER SPYSEN. 16 ENDE BESCHRYFT DE GEVEYNSTHEYT VAN DESE VERLEYDERS, OM DIE TE BETTER TE MYDEN.

1 **P**AULUS EEN DIENSTKNECHT GODTS ENDE EEN APOSTEL JESU CHRISTI, NA HET GELOVE DER UYTVERKORENE GODTS, ENDE DE KENNISSE DER WAERHEYT DIE NA DE GODT-SALIGHEYT IS.

2 IN DE HOPE DES EEUWIGEN LEVENS, WELCKE GODT DIE NIET LIEGEN EN KAN, BELOOFT HEEFT VOOR DE TYDEN DER EEUWEN, MAER GEOOPENBAERT HEEFT TE SYNER TYDT:

3 [NAMELIK] SYN WOORT, DOOR DE PREDIKINGE DIEMY TOE-BETROUWT IS, NA HET BEVEL GODTS ONSES SALIGMAKERS: TITO [MYNEN] OPRECHTEN SONE NA HET GEMEYN GELOVE:

4 GENADE, BARMHERTIGHEYT, VREDE, ZY [U] VAN GODT DEN VADER, ENDE DEN HEERE JESU CHRISTO, ONSEN SALIGMAKER.

5 OM DIE OORSAKE HEBBE IK U IN CRETA GELATEN, OP DAT GY HET GEENE DAT [NOCH] ONTBRAK VOORTS SOUDE TE REGTE BRENGEN, ENDE [DAT]

CAP. J. DE SENDT-BRIEF PAULI
GY VAN STADT TOT STADT SOUDET OU-
DERLINGEN STELLEN GELYK IK U BE-
VOLEN HEBBE:

6 INDIEN YEMANT ONBERISPELIK IS,
EENER VROUWEN MAN, GELOVIGE
KINDEREN HEBBENDE, DIE NIET TE
BESCHULDIGEN EN ZYN VAN OVERDA-
DIGHEYT, OFTE ONGEHOORSAEM EN
ZYN.

7 WANT EEN OPSIENDER MOET ON-
BERISPELIK ZYN ALS EEN HUYS-VER-
SORGER GODTS, NIET EYGENSINNIG,
NIET GENEGEN TOT TOORNIGHEYT,
NIET GENEGEN TOT DEN WYN, GEEN
SMYTER, GEEN VUYL GEWIN-SOEC-
KER:

8 MAER DIE GEERNE HERBERGT,
DIE DE GOEDE LIEF HEEFT, MATIG,
RECHTVEERDIG, HEYLIG, KUYSCH:

9 DIE VAST HOUDT AEN HET GE-
TROUWE WOORT DAT NA DE LEERE
IS, OP DAT HY MACHTIG ZY BEYDE OM
TE VERMANEN DOOR DE GESONDE LEE-
RE, ENDE OM DE TEGENSPREKERS TE
WEDER-LEGGEN.

10 WANT DAER ZYN OOK VELE ON-
GEREGELDE YDELHEYT-SPREKERS, EN-
DE VERLEYDERS VAN SINNEN, INSON-
DERHEYT DIE UYT DE BESNYDENISSE
ZYN.

11 WELCKE MEN MOET DEN MONT
STOPPEN: DIE GEHEELE HUYSSEN VER-
KEEREN, LEERENDE DAT NIET EN BE-
HOORT, OM VUYL GEWINNEN WILLE.

12 EEN UYT HAER, ZYNDE HAER
EYGEN PROPHEET, HEEFT GESEGT, DE
CRETENSEN ZYN ALTYT LEUGENACH-
TIG, QUADE BEESTEN, LUYE BUYS-
KEN.

13 DIT GETUYGENISSE IS WAER.
DAEROM BESTRAFTSE SCHERP ELIK, OP
DAT SY GESONT MOGEN ZYN IN 'T GE-
LOVE:

14 ENDE HAER NIET EN BEGEVEN
TOT JOODSCHE FABELEN, ENDE GE-
BODEN DER MENSCHEN DIE [HAER] VAN
DE WAERHEYT AF-KEEREN.

15 ALLE DINGEN ZYN WEL REYN
DEN

DEN REYNEN: MAER DEN BEVLEKTEN ENDE ONGELOVIGEN EN IS GEEN DING REYN, MAER BEYDE HAER VERSTANT ENDE CONSCIENTIE ZYN BEVLEKT.

16 SY BELYDEN DAT SY GODT KENNEN, MAER SY VERLOOCHENEN [HEM] MET DE WERCKEN, ALSOO SY GROUWELIK ZYN ENDE ONGEHOORSAEM, ENDE TOT ALLE GOET WERK ONDEUGENDE.

HET IJ. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL VERMAENT TITUM DE GESONDE LEERE RECHT VOOR TE STELLEN, ENDE TE ONDERWYSEN; 2 DE OUDE MANNEN, 3 ENDE DE OUDE VROUWEN, 4 MITSGADERS DOOR DE SELVE DE JONGE VROUWEN, 6 ENDE DE JONGE MANNEN HOE SY HAER BEHOREN TE DRAGEN ENDE DAER TOE TE VERMANEN, SOO MET WOORDEN, 7 ALS OOK MET SYN EYGEN EXEMPEL, IN WANDEL ENDE IN LEERE. 9 DAERNA OOK DE GELOVIGE DIENST-KNECHTEN, HOE SY HAER MOETEN DRAGEN. 11 ENDE VOEGT DAER BY REDENEN DIE EEN YEGELIK TOT GODT-SALIGHEYT ENDE TOT ALLE CHRISTELIKE DEUGDEN BEHOREN TE BEWEGEN, GENOMEN SOO VAN HET EYNDE, WAER TOE ONS GODT SYN EUANGELIUM GEOPENBAERT HEEFT, 13 ALS VAN DE HOPE DER VERGELDINGE IN DE TOEKOMSTE CHRISTI. 14 ENDE VAN DE GROOTHEYT, VRUCHT, ENDE EYNDE DER WELDADEN CHRISTI AEN ONS BEWESEN. 15 WILLENDEN DAT HY DIT ERNSTELIK DRYVE ENDE INSCHERPE.

1. **D**OCH GY, SPREEKT HET GENEDE GESONDE LEERE BETAEMT:

2 DAT DE OUDE MANNEN NUCHTER ZYN, STEMMIG, VOORSICHTIG, GESONT IN 'T GELOVE, IN DE LIEFDE, IN DE LYDSAEMHEYT.

3 DE OUDE VROUWEN INSGELYKS DAT SY IN [HARE] DRAGT ZYN GEELYK DEN HEYLIGEN BETAEMT, DATSE GEEN LASTERESSEN EN ZYN, HAER NIET TOT VEEL WYNS BEGEVENDE, [MAER] LEERARESEN ZYN VAN 'T GOEDE.

4 OP DATSE DE JONGE [VROUWEN] LEEREN VOORSICHTIG TE ZYN, HARE MANNEN LIEF TE HEBBEN, HARE KINDEREN LIEF TE HEBBEN:

5 MATIG TE ZYN, KUYSCH TE ZYN, HET HUYS TE BEWAREN, GOET TE ZYN, HARE EYGENE MANNEN ONDERDANIG TE ZYN: OP DAT HET WOORT GODTS NIET GELASTERT EN WORDE.

DE

6 DE JONGE [MANNEN] INSGELYKS VERMAENT DAT SY MATIG ZYN.

7 BETOONT U SELVEN IN ALLES EEN VOOR-BEELT VAN GOEDE WERCKEN, IN DE LEERE [BETOONT] ONVERVALSCHTHEYT, DEFTIGHEYT, OPRECHTIGHEYT.

8 HET WOORT GESONT, [ENDE] ONVERWERPELIK : OP DAT DE GENE DIE DAER TEGEN IS BESCHAEMT WORDE, ENDE NIET QUAETS EN HEBBE VAN ULIEDEN TE SEGGEN.

9 DE DIENST-KNECHTEN [VERMAENT] DAT SY HARE EYGENE HEEREN ONDERDANIG ZYN, DATSE IN ALLEN WELBEHAEGELIK ZYN, NIET TEGENSPREKENDE :

10 NIET ONTRECKENDE, MAER ALLE GOEDE TROUWE BEWYSENDE : OP DAT SY DE LEERE GODTS ONSES SALIGMAKERS IN ALLEN MOGEN VERCIEREN.

11 WANT DE SALIGMAKENDE GENADE GODTS, IS VERSCHENEN ALLEN MENSCHEN

12 ENDE ONDERWYST ONS, DAT WY DE GODTLOOSHEYT ENDE DE WERELTSCHEN BEGEERLIKHEDEN VERSAKENDE, MATIGLIK, ENDE RECHTVEERDELIK, ENDE GODT-SALIGLIK LEVEN SOUDEN IN DESE TEGENWOORDIGE WERELT :

13 VERWACHTENDE DE SALIGE HOPE, ENDE VERSCHYNINGE DER HEERLIKHEYT DES GROTEN GODTS ENDE ONSES SALIGMAKERS JESU CHRISTI :

14 DIE HEMSELVEN VOOR ONS GEGEVEN HEEFT, OP DAT HY ONS SOUDE VERLOSSEN VAN ALLE ONGERECHTIGHEYT, ENDE HEMSELVEN EEN EYGEN VOLK SOUDE REYNIGEN, YVERIG IN GOEDE WERCKEN.

15 SPREEKT DIT, ENDE VERMAENT, ENDE BESTRAFT MET ALLEN ERNST. DAT NIEMANT U EN VERACHTE.

HET IIJ. CAPITTEL.

1 HY VERMAENT TITUM SYNE TOEHOORDERS TE WILLEN INSCHERPEN, DATSE DEN OVERHEDEN GEHOORSAEM ZYN. 2 NIET LASTEREN ENDE TWISTEN; MAER TEGEN ALLE MENSCHEN SACHTMOEDIGHEYT GEBRUYKEN. 3 TOT DIEN EYNDE VOORSTELLENDEN DEN VERDORVENEN STAET, DAER IN SY VOOR HARE BEKEERINGE GEWEEST ZYN. 4 ENDE OP WAT MANIERE, ENDE TOT WAT EYNDE SY DAER UYT DOOR CHRISTUM VERLOST ZYN. 8 DAT HY DESELVE ERNSTELIK VERMANE GOEDE WERCKEN VOOR TE STAEN. 9 DAT HY ALLE DWASE VRAGEN ENDE TWISTINGE VERWERPE. 10 ENDE DE KETTERSCHEN MENSCHEN VERMYDE. 12 BELAST HEM TOT HEM TE KOMEN TE NICOPOLUS. 13 ZENAM TE GELEYDEN ENDE VERSORGEN. 14 DAT DE GELOVIGE GELEERT WORDEN GOEDE WERCKEN VOOR TE STAEN. 15 ENDE BESLUYT DEN BRIEF MET GEWOONLICHE GROETENISSEN.

1 **V**ERMAENT HAER DAT SY DEN OVERHEDEN ENDE MACHTEN ONDERDANIG ZYN, DATSE [HAER] GEHOORSAEM ZYN, DATSE TOT ALLE GOET WERCK BEREYT ZYN:

2 DATSE NIEMANT EN LASTEREN, GEEN VECHTERS EN ZYN, [MAER] BESCHEYDEN ZYN, ALLE SACHTMOEDIGHEYT BEWYSENDE TEGEN ALLE MENSCHEN.

3 WANT OOK WY WAREN EERTYTS ONWYS, ONGEHOORSAEM, DWALENDE, MENIGERLEY BEGEERLIKHEDEN ENDE WELLUSTEN DIENENDE, IN BOOSHEYT ENDE NYDIGHEYT LEVENDE, HATELIK ZYNDE [ENDE] MALKANDEREN HATENDE:

4 MAER WANNEER DE GOEDERTIERENTHEYT GODTS ONSES SALIGMAKERS, ENDE [SYNE] LIEFDE TOT DE MENSCHEN VERSCHENEN IS,

5 HEEFT HY ONS SALIG GEMAEKT, NIET UYT DE WERCKEN DER RECHTVEERDIGHEYT DIE WY GEDAEN HADDEN, MAER NA SYNE BARMHERTIGHEYT, DOOR HET BADT DER WEDERGEBOORTE, ENDE VERNIEUWINGE DES HEYLIGEN GEESTS:

6 DEN WELCKEN HY OVER ONS RYCKELIK HEEFT UYTGEGOTEN DOOR JESUM CHRISTUM ONSEN SALIGMAKER:

7 OP DAT WY GERECHTVEERDIGT ZYNDE DOOR SYNE GENADE, ERFGE-

CAP. IIJ. DE SENDT-BRIEF PAULI
NAMEN SOUDEN WORDEN NA DE HOPE
DES EEUWIGEN LEVENS.

8 DIT IS EEN GETROUW WOORT,
ENDE DESE DINGEN WIL IK DAT GY
ERNSTELIK BEVESTIGT, OP DAT DE
GENE DIE AEN GODT GELOVEN, SORGE
DRAGEN OM GOEDE WERCKEN VOOR
TE STAEN: DESE DINGEN ZYN 'T DIE
GOET ENDE NUTTIG ZYN DEN MEN-
SCHEN.

9 MAER WEDERSTAET DE DWASE
VRAGEN ENDE GESLACHT-REECKENIN-
GEN, ENDE TWISTINGEN, ENDE STRY-
DINGEN OVER DE WET: WANT ZY ZYN
ONNUT ENDE YDEL.

10 EENEN KETTERSCHEN MEN-
SCHE VERWERPT NA DE EERST ENDE
TWEDE VERMANINGE:

11 WETENDE DAT DE SOODANIGE
VERKEERT IS, ENDE SONDIGT, ZYNDE
BY HEMSELVEN VEROORDEELT.

12 ALS IK ARTEMAN TOT U SAL SEN-
DEN, OFTE TYCHICUM, SOO BENEER-
STIGT U TOT MY TE KOMEN TE NICO-
POLIS: WANT ALDAER HEBBE IK VOOR-
GENOMEN TE OVERWINTEREN.

13 ZENAM DEN WETGELEERDEN,
ENDE APOLLO, GELEYDT SORGVULDE-
LIK, OP DAT HAER NIETS EN ONTBRE-
KE.

14 ENDE DAT OOK DE ONSE LEEREN
GOEDE WERCKEN VOOR TE STAEN TOT
NODIG GEBRUYK, OP DAT SY NIET ON-
VRUCHTBAER EN ZYN.

15 DIE MET MY ZYN GROETEN U AL-
LE. GROETSE DIE ONS LIEFHEBBEN IN
'T GELOVE. DE GENADE ZY MET U
ALLEN. AMEN!

DE [SENDT-BRIEF] AEN TITUM, DEN EERSTEN
VERKOREN OPSIENDER VAN DE GEMEYNT
DER CRETENSEN, IS GESCHREVEN VAN NICO-
POLIS IN MACEDONIEN.

EYNDE DES SENDT-BRIEFS PAULI
AEN TITUM.

DE SENDT-BRIEF

DES APOSTELS

P A U L I

AEN

P H I L E M O N.

I **P**AULUS EEN GEVANGEN
CHRISTI JESU, ENDE TI-
MOTHEUS DE BROEDER,
PHILEMONI DEN GELIEF-
DEN, ENDE ONSEN MEDE-ARBEYDER,

2 ENDE APPIE DE GELIEFDE, EN-
DE ARCHIPPO ONSEN MEDE-STRYDER,
ENDE DE GEMEYNTEN DIE TOT UWEN
HUYSE IS:

3 GENADE ZYU-LIEDEN ENDE VRE-
DE VAN GODT ONSEN VADER, ENDE
DEN HEERE JESU CHRISTO.

4 IK DANCKE MYNEN GODT, UWER
ALTYT GEDACHTIG ZYNDE IN MYNE
GEBEDEN:

5 ALSOO IK HORE UWE LIEFDE, EN-
DE GELOVE, WELK GY HEBT AEN DEN
HEERE JESUM, ENDE TEGEN ALLE DE
HEYLIGE:

6 OP DAT DE GEMEYNSCHAP UWES
GELOOFS KRACHTIG WERDE IN DE BE-
KENTMAKINGE ALLES GOETS, HET
WELK IN U-LIEDEN IS DOOR CHRISTUM
JESUM.

7 WANT WY HEBBEN GROTE VREUG-
DE ENDE VERTROOSTINGE OVER UWE
LIEFDE, DAT DE INGEWANDEN DER
HEYLIGEN VERQUIKT ZYN GEWORDEN
DOOR U, BROEDER.

8 DAEROM HOEWEL IK GROTE VRY-
MOEDIGHEYT HEBBE IN CHRISTO OM U
TE BEVELEN HET GEENE BETAMELIK
IS:

9 SOO BIDDE IK [NOCHTANS] LIEVER
DOOR DE LIEFDE, DAER IK SOODANIG
EEN BEN, TE WETEN PAULUS, EEN
OUDT MAN, ENDE NU OOK EEN GE-
VANGEN JESU CHRISTI.

10 IK BIDDE U [DAN] VOOR MYNEN
II DEEL. GG 2 So-

SONE, DEN WELCKEN IK IN MYNE BANDEN HEBBE GETEELT [NAMELIK] ONESIMUS.

11 DIE EERTYTS U ONNUT WAS, MAER NU U ENDE MY SEER NUTTIG: DEN WELCKEN IK WEDER GESONDEN HEBBE:

12 DOCH GY, NEEMT HEM, DAT IS, MYNE INGEWANDEN [WEDER] AEN:

13 DEN WELCKEN IK WEL HADDE WILLEN BY MY BEHOUDEN, OP DAT HY MY VOOR U DIENEN SOUDE IN DE BANDEN DES EUANGELIUMS.

14 MAER IK EN HEBBE SONDER U GOET-VINDEN NIETS WILLEN DOEN, OP DAT UWE GOEDADIGHEYT NIET EN SOUDE ZYN ALS NA BEDWANG, MAER NA VRYWILLIGHEYT.

15 WANT VEELLICHT IS HY DAEROM VOOR EENEN KLEYNEN TYDT [VAN U] GESCHEYDEN GEWEEST, OP DAT GY HEM EEUWIG SOUDET WEDER HEBBEN.

16 [NU] VOORTAEN NIET ALS EEN DIENST-KNECHT, MAER MEER DAN EEN DIENST-KNECHT, [NAMELIK] EEN GELIEFDE BROEDER, INSONDERHEYT MY, HOE VEEL MEER DAN U, BEYDE IN DEN VLEESCHE, ENDE IN DEN HEERE?

17 INDIEN GY MY DAN HOUD VOOR EEN MET-GESEL, SOO NEEMT HEM AEN GELYK ALS MY.

18 ENDE INDIEN HY U YET VERONGELYKT HEEFT, OFTE SCHULDIG IS, REKENT DAT MY TOE.

19 IK PAULUS HEBBE HET GESCHREVEN MET DESE MYNE HANDT, IK SAL 'T BETALEN: OP DAT IK U NIET EN SEGGE, DAT GY OOK U SELVEN MY DAER TOE SCHULDIG ZYT.

20 JA, BROEDER, LAET MY UWER [HIER IN] GENIETEN IN DEN HEERE: VERQUIKT MYNE INGEWANDEN IN DEN HEERE.

21 IK HEBBE AEN U GESCHREVEN, VERTROUWENDE OP UWE GEHOORSAEMHEYT,

HEYT, ENDE IK WEET DAT GY DOEN SULT OOK BOVEN HET GEENE IK SEGGE.

22 ENDE BEREYT MY OOK TE GELYCKE EEN HERBERGE: WANT IK HOPE DAT IK DOOR UWE GEBEDEN U-LIEDEN SAL GESCHONCKEN WORDEN.

23 U GROETEN, EPAPHRAS MYN MEDE-GEVANGEN IN CHRISTO JESU,

24 MARCUS, ARISTARCHUS, DEMAS, LUCAS, MYNE MEDE-ARBEDERS.

25 DE GENADE ONSES HEEREN JESU CHRISTI ZY MET UWEN GEEST. AMEN.

DE [SEND-BRIEF] AEN PHILEMON IS GESCHREVEN VAN ROMEN, [ENDE GESONDEN] DOOR DEN HUYS-KNECHT ONESIMUM.

EYNDE DES SENDT-BRIEFS PAULI
AEN PHILEMON.

DE SENT-BRIEF
 DES APOSTELS
 P A U L I
 AEN DE
 H E B R E E N.

HET EERSTE CAPITTEL.

DEN APOSTEL BETUYGT , DAT GODT WEL EERTYTS DOOR DE PROPHETEN TOT DEN VADEREN HEEFT GESPROKEN , MAER NU TOT ONS DOOR SYNEN SONE. 2 WIENS GODTHEYT, MAJESTEYT, ENDE AMPT HY KORTELIK BESCHRYFT. 4 BEWYST DAER NA UYT VERSCHEYDEN PLAETSEN DES OUDEN TESTAMENTS, DAT DES SOONS HEERLIKHEYT VERRE GAET BOVEN DE HEERLIKHEYT DER ENGELN. 8 DAT HY EENEN GODDELICKEN ENDE EEUWIGEN THROON HEEFT, ENDE DAT HY GESALFT IS BOVEN ALLE SYNE MEDE-GENOTEN. 10 BEWYST VOORDER DAT HEMEL ENDE AERDE DOOR HEM IS GESCHAPEN, ENDE EEN EYNDE SAL HEBBEN; MAER DAT HY NOCH BEGIN EN HEEFT NOCH EYNDE. 13 ENDE DAT HY ALLEEN SIT TER RECHTER HANDT SYNS VADERS. 14 MAER DAT ALLE ENGELN DIENSTBARIGE GEESTEN ZYN.

I **G**ODT VOORTYDTS VEELMAEL, ENDE OP Velerley Wyse, tot de vaderen gesproken hebbende door de propheten, heeft in dese laetste dagen tot ons gesproken door den sone:

2 Welcken hy gestelt heeft tot een erfgenaem van alles, door welcken hy ook de werelt gemaakt heeft.

3 Dewelke alsoo hy is het afschynsel [syner] heerlikheyt, ende 't uyt-gedrukte beelt syner selfstandigheyt, ende alle dingen draegt door het woort syner kracht, na dat hy de reynigmakinge onser sonden door hemselven te wege gebracht heeft, is geseten aen de rechter [hant] der majesteit in de hoogste [hemelen :]

4 Soo veel treffelicker geworden dan de engelen, als hy uytnemender naem boven haer gerefte heeft.

WANT

5 WANT TOT WIEN VAN DE ENGELEN HEEFT HY OYT GESEGT; GY ZYT MYN SONE, HEDEN HEBBE IK U GEGENEREERT? ENDE WEDEROM; IK SAL HEM TOT EEN VADER ZYN, ENDE HY SAL MY TOT EEN SONE ZYN?

6 ENDE ALS HY WEDEROM DEN EERSTGEBOREN INBRENGT IN DE WERELT, SEGHT HY; ENDE DAT ALLE ENGELIEN GODTS HEM AENBIDDEN.

7 ENDE TOT DE ENGELIEN SEGHT HY WEL; DIE SYN ENGELIEN MAEKT GEESTEN, ENDE SYNE DIENAERS EEN VLAMME DES VYERS:

8 MAER TOT DEN SONE [SEGHT HY;] UWEN THROON, O GODT, IS IN ALLE EEUWIGHEYT! DE SCEPTER UWES KONINGSRYKS IS EEN RECHTE SCEPTER.

9 GY HEBT RECHTVEERDIGHEYT LIEF GEHADT, ENDE ONGERECHTIGHEYT GEHAET, DAEROM HEEFT U, O GODT! UW' GODT GESALFT MET OLIE DER VREUGDE BOVEN UWE MEDE-GENOTEN.

10 ENDE, GY HEERE. HEBT IN DEN BEGINNE D'AERDE GEGRONDET, ENDE DE HEMELIEN ZYN WERCKEN UWER HANDEN:

11 DESELVE SULLIEN VERGAEN, MAER GY BLYFT ALTYT: ENDE SY SULLIEN ALLE ALS EEN KLEET VEROUDEN:

12 ENDE ALS EEN DEK-KLEET SULT GYSE IN EEN ROLLEN, ENDE SY SULLIEN VERANDERT WORDEN: MAER GY ZYT DESELVE, ENDE UWE JAREN EN SULLIEN NIET OPHOUDEN.

13 ENDE TOT WELCKEN DER ENGELIEN HEEFT HY OYT GESEGT; SIT AEN MYNE RECHTER [HANDT,] TOT DAT IK UWE VYANDEN SAL GESETHEBBEN TOT EEN VOET-BANK UWER VOETEN.

14 ZYNSE NIET ALLE GEDIENSTIGE GEESTEN, DIE TOT DIENST UYT-GESENDEN WORDEN OM DER GENE WILLE DIE DE SALIGHEYT BE-ERVEN SULLIEN?

HET

HET IJ. CAPITTEL.

I UYT DE LEERE VAN DE VOORTREFLIKHEYT DES PERSOONS CHRISTI, IN 'T VOORGAENDE CAPITTEL VOORGESTELT, TREKT DEN APOSTEL, HIER EEN WAERSCHOUWINGE, DAT WY DAN SORGVULDIG MOETEN ZYN OM OP SYN WOORT WEL ACHT TE NEMEN. 5 GAET DAERNA VOORT, ENDE BEWYST EERST DE NEDRIGHEYT ENDE DAER NA DE WEERDIGHEYT DER MENSCHHEYT CHRISTI MET EEN PLAETSE UYT DEN ACHTSTEN PSALM. 8 ENDE PAST DIE OP CHRISTUM. II BEWYST UYT NOCH ANDERE PLAETSEN DES OUDEN TESTAMENTS, DAT HY EENER SELVER NATURE ENDE BEWEGINGE MET ONS DEELACHTIG IS. 16 ENDE NIET MET DEN ENGELN. 17 ENDE DAT TOT DIEN EYNDE, OP DAT HY EEN GETROUW ENDE BARMHERTIG HOOGE-PRIESTER VOOR ONS SOUDE ZYN.

I **D**AEROM MOETEN WY ONS TE MEER HOUDE AEN HET GENE [VAN ONS] GEHOORT IS, OP DAT WY NIET T'EENIGER TYDT DOOR EN VLOEYEN.

2 WANT INDIEN HET WOORT DOOR DE ENGELN GESPROKEN VAST IS GEWEEST, ENDE ALLE OVERTREDINGE ENDE ONGEHOORSAEMHEYT RECHTVEERDIGE VERGELDINGE ONTFANGEN HEEFT :

3 HOE SULLEN WY ONTVLIEDEN, INDIEN WY OP SOO GROTEN SALIGHEYT GEEN ACHT EN NEMEN ? DEWELKE BEGONNEN ZYNDE VERKONDIGT TE WORDEN DOOR DEN HEERE, AEN ONS BEVESTIGT IS GEWORDEN VAN DEGENE DIE [HEM] GEHOORT HEBBEN :

4 GODT BOVEN DIEN MEDE GETUYGENDE DOOR TEECKENEN ENDE WONDEREN, ENDE MENIGERLEY KRACHTEN, ENDE BEDEELINGEN DES HEYLIGEN GEESTS, NA SYNEN WILLE.

5 WANT HY EN HEEFT DEN ENGELN NIET ONDERWORPEN DE TOEKOMENDE WERELT, VAN WELCKEN WY SPREKEN.

6 MAER DAER HEEFT YEMANT ERGENS BETUYGT, SEGGENDE ; WAT IS DE MENSCHEN DAT GY SYNER GEDENKT ? OFTE DES MENSCHEN SONE DAT GY HEM BESOEKT ?

7 GY HEBT HEM EEN WEYNIG MINDER GEMAEKT DAN DE ENGELN : MET HEERLIKHEYT ENDE EERE HEBT GY HEM

HEM ALLE DINGEN HEEFT ONDERWORPEN, EN HEEFT HY NIETS UYTGELATEN DAT HEM NIET ONDERWORPEN EN ZY: DOCH NU EN SIEN WY NOCH NIET DAT HEM ALLE DINGEN ONDERWORPEN ZYN:

9 MAER WY SIEN JESUM MET HEERLIKHEYT ENDE EERE GEKROONT, DIE EEN WEYNIG MINDER DAN DE ENGELLEN GEWORDEN WAS, VAN WEGEN HET LYDEN DES DOODTS: OP DAT HY DOOR DE GENADEN GODTS VOOR ALLEN DE DOODT SMAKEN SOUDEN.

10 WANT HET BETAEMDE HEM, OM WELKEN ALLE DINGEN ZYN, ENDE DOOR WELCKEN ALLE DINGEN ZYN, DAT HY VELE KINDEREN TOT DE HEERLIKHEYT LEYDENDE, DEN OVERSTEN LEYTS-MAN HARER SALIGHEYT DOOR LYDEN SOUDE HEYLIGEN.

11 WANT, ENDE HY DIE HEYLIGHT, ENDE SY DIE GEHEYLIGHT WORDEN, ZYN ALLE UYT EEN: OM WELCKE OORSAKE HY HEM NIET EN SCHAEMT HAER BROEDERS TE NOEMEN;

12 SEGGENDE, IK SAL UWEN NAEM MYNEN BROEDEREN VERKONDIGEN, IN 'T MIDDEN DER GEMEYNTE SAL IK U LOF SINGEN.

13 ENDE WEDEROM; IK SAL MYN BETROUWEN OP HEM STELLEN. ENDE WEDEROM, SIET DAER, IK ENDE DE KINDEREN DIE MY GODT GEGEVEN HEEFT.

14 OVERMITS DAT DE KINDEREN DES VLEESCHS ENDE BLOETS DEELACHTIG ZYN, SOO IS HY OOK DESGELYKS DER SELVER DEELACHTIG GEWORDEN, OP DAT HY DOOR DEN DOOT TE NIETE DOEN SOUDE DEN GENEN DIE 'T GEWELT DES DOOTS HADDE, DAT IS, DEN DUYVEL:

15 ENDE VERLOSSEN SOUDE ALLE DE GENE DIE MET VREESE DES DOOTS DOOR AL [HAER] LEVEN DER DIENSTBAERHEYT ONDERWORPEN WAREN.

16 WANT WAERLIK HY EN NEEMT DE ENGELLEN NIET AEN, MAER HY
II DEEL. HH NEEMT

CAP .IIJ. DE SENDT-BRIEF PAULI
NEEMT 'T ZAET ABRAHAMS AEN.

17 WAEROM HY IN ALLES DEN BROEDEREN MOESTE GELYK WORDEN , OP DAT HY EEN BARMHERTIG ENDE EEN GETROUWE HOGE-PRIESTER SOUDE ZYN IN DE DINGEN DIE BY GODT [TE DOEN WAREN,] OM DE SONDEN DES VOLKS TE VERSOENEN.

18 WANT IN 'T GEENE HY SELVE VERSOCHT ZYNDE GELEDEN HEEFT , KAN HY DE GEENE DIE VERSOCHT WORDEN , TE HULPE KOMEN.

HET IIJ. CAPITTEL.

1 DEN APÖSTEL GAET VOORT TOT DE AMPTEN CHRISTI , INSONDERHEYT SYN PROPHEETISCH ENDE PRIESTERLIK AMPT , TUSSCHEN BEYDEN OOK SPRECKENDE VAN SYN KONINGLYK AMPT : ENDE BEGINT VAN SYN PROPHEETISCH AMPT , LEERENDE DAT SY SYN WOORT MOETEN GEHOORSAEM SYN. 2 VERGELYCKT CHRISTUM MET MOSE , ENDE VERKLAERT DAT HY SOO VEEL GROTER DAN MOSES IS , ALS DE BOUWER DES HUYS MEERDER IS DAN 'T HUYS. 5 ENDE ALS DE SONE DES HUYS MEERDER IS ALS DE DIENAER. 7 VERSTERKT SYNE VERMANINGE MET EEN GELYCKE VERMANINGE DAVIDS TOT DEN ISRAELITEN UYT DEN 95. PSALM. 12 ENDE WAERSCHOUT DE HEBREEN , DAT SY HARE HERTEN OOK NIET EN VERHARDEN. 14 MAER IN 'T GELOVE STANTVASTIG BLYVEN. 15 LEGT DE AENGETOGENE PLAETSE DES PSALMS UYT , ENDE PASTSE OP DE HEBREEN .17 ENDE WAERSCHOUWT DESELVE , DAT SY HET EXEMPEL HARER ONGEHOORSAEMHEYT NIET EN VOLGEN , SOO SY DER SELVER STRAFFE NIET EN WILLEN DEELACHTIG ZYN.

1 **H**IEROM , HEYLIGE BROEDERS , DIE DER HEMELSCH E ROEPINGE DEELACHTIG ZYT , AENMERKT DEN APOSTEL ENDE HOGEN-PRIESTER ONSER BELYDENISSE CHRISTUM JESUM :

2 DIE GETROUW IS DEN GENEN DIE HEM GESTELT HEEFT , GELYK OOK MOSES IN GEHEEL SYN HUYS WAS :

3 WANT DESE IS SOO VEEL MEERDER HEERLIKHEYT WEERDIG GEAGT DAN MOSES , ALS DE GENE DIE 'T HUYS GEBOUWT HEEFT MEERDER EERE HEEFT ALS HET HUYS.

4 WANT EEN YEDER HUYS WORDT VAN YEMANT GEBOUWT : MAER DIE DIT ALLES GEBOUWT HEEFT IS GODT.

5 ENDE MOSES IS WEL GETROUW GEWEEST IN GEHEEL SYN HUYS , ALS EEN DIENAER , TOT GETUYGINGE DER DINGEN DIE [DAER NA] GESPROKEN SOUDEN WORDEN : MAER

6 MAER CHRISTUS ALS DE SONE OVER SYN EYGEN HUYS: WIENS HUYS WY ZYN, INDIEN WY MAER DE VRYMOEDIGHEYT, ENDE DEN ROEM DER HOPE TOT DEN EYNDE TOE VAST BEHOUDEN.

7 DAEROM GELYK DE HEYLIGE GEEST SEGHT, HEDEN INDIEN GY SYNE STEMME HORET,

8 SOO EN VERHART UWE HERTEN NIET, GELYK [HET GESCHIET IS] IN DE VERBITTERINGE, TEN DAGE DER VERSOECKINGE IN DE WOESTYNE:

9 ALWAER MY UWE VADERS VERSOCHT HEBBEN: SY HEBBEN MY BEPROEFT, ENDE HEBBEN MYNE WERKEN GESIEN VEERTIG JAREN LANG.

10 DAEROM WAS IK VERTOORNT OVER DAT GESLACHTE, ENDE SPRAK, ALTYT DWALEN SY MET HET HERTE, ENDE SY EN HEBBEN MYNE WEGEN NIET GEKENT.

11 SOO HEBBE IK DAN GESWOREN IN MYNEN TOORNE; INDIEN SY IN MYNE RUSTE SULLEN INGAEN.

12 SIET TOE, BROEDERS, DAT NIET T'EEENIGER TYT IN YEMANT VAN U EN ZY EEN BOOS ONGELOVIG HERTE, OM AF TE WYCKEN VAN DEN LEVENDEN GODT:

13 MAER VERMAENT MALKANDEREN ALLE DAGE, SOO LANGE ALS HET HEDEN GENAEMT WORT: OP DAT NIET YEMANT UYT U VERHART EN WORDE DOOR DE VERLEYDINGE DER SONDE.

14 WANT WY ZYN CHRISTI DEEL-ACHTIG GEWORDEN, SOO WY ANDERS HET BEGINSSEL DESES VASTEN GRONTS TOT DEN EYNDE TOE VAST BEHOUDEN:

15 TERWYLE DAER GESEGT WORT, HEDEN INDIEN GY SYNE STEMME HORET SOO EN VERHART UWE HERTEN NIET, GELYK IN DE VERBITTERINGE [GESCHIET IS.]

16 WANT SOMMIGE ALS SY DIE GEHOORT HADDEN, HEBBEN [HEM] VERBITTERT, DOCH NIET ALLE DIE UYT E-

CAP. IV. DE SENDT-BRIEF PAULI
GYPTEN DOOR MOSEM UYTGE GAEN
ZYN.

17 OVER WELCKE NU IS HY VER-
TOORNT GEWEEST VEERTIG JAREN?
WAS HET NIET OVER DE GENE DIE
GESONDIGT HADDEN, WELCKER LIG-
HAMEN GEVALLEN ZYN IN DE WOES-
TYNE?

18 ENDE WELCKEN HEEFT HY GE-
SWOREN, DAT SY IN SYNE RUSTE
NIET EN SOUDEN INGAEN, ANDERS
DAN DEN GENEN DIE ONGEHOORSAEM
GEWEEST WAREN?

19 ENDE WY SIEN DAT SY NIET
EN HEBBEN KONNEN INGAEN VAN WE-
GEN [HAER] ONGELOVE.

HET IV. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL GAET VOORT IN DE VERMANINGE
TOT DE GEHOORSAEMHEYT DES EUANGELIUMS ENDE
WAERSCHOUWT HAER MET HET VOORGAENDE EXEMPEL
DER ISRAËLITEN, DIE OM HARE ONGELOVIGHEYT TOT
DE RUSTE GODTS NIET EN ZYN INGE GAEN. 4 BEWYST
DAT DE PLAETSEN IN DEN 95. PSALM NIET VERSTAEN
EN KAN WORDEN VAN DE RUSTE DES SEVENDEN DAEGS.
9 NOCH VAN DE RUSTE IN 'T LANT CANAAN. 9
MAER VAN EEN ANDERE RUSTE, DIE DOOR DE VOOR-
GAENDE WIERT BEREKENT. 12 VERSTERKT SYNE VER-
MANINGE MET DE BESCHRYVINGE DER DOOR-DRINGEN-
DE KRACHT VAN GODTS WOORT. 13 ENDE VAN
CHRISTI ALWETENHEYT. 14 ENDE OVERMITS CHRIS-
TUS IS DE SONE GODTS, ENDE EEN GROOT ENDE GE-
TROUW HOGE PRIESTER. 16 SOO VERMAENT HY HAER
DAT SY MET EEN VAST BETROUWEN HAREN TOEVLUCHT
TOT HEM SOUDEN NEMEN.

1 **L**AET ONS DAN VRESEN, DAT NIET
T'EENIGER TYT, DE BELOFTE
VAN IN SYNE RUSTE IN TE GAEN NA-
GELATEN ZYNDE, YEMANT VAN U EN
SCHYNE ACHTER GEBLEVEN TE ZYN.

2 WANT OOK ONS IS 'T EUANGELI-
UM VERKONDIGT, GELYK ALS HAER:
MAER 'T WOORT DER PREDIKINGE EN
DEDE HAER GENEN NUT, DEWYLE HET
MET HET GELOVE NIET GEMENGT EN
WAS IN DE GENE DIE HET GEHOORT
HEBBEN.

3 WANT WY DIE GELOOFT HEBBEN
GAEN IN DE RUSTE, GELYK HY GESEGT
HEEFT, SOO HEBB' IK DAN GE SWOREN
IN MYNEN TOORN, INDIEN SY SULLEN
INGAEN IN MYNE RUSTE: HOEWEL

[SY-

[SYNE] WERCKEN VAN DE GRONT-
LEGGINGE DER WERELT AF AL VOL-
BRACHT WAREN.

4 WANT HY HEEFT ERGENS VAN
DEN SEVENSTEN [DAG] ALDUS GESPRO-
KEN, ENDE GODT HEEFT IN DEN SE-
VENSTEN DAG VAN ALLE SYNE WERC-
KEN GERUST.

5 ENDE IN DESE [PLAETSE] WE-
DEROM, INDIEN SY IN MYNE RUSTE
SULLEN INGAEN.

6 DEWYLE DAN BLYFT DAT SOMMI-
GE IN DESELVE [RUSTE] INGAEN,
ENDE DE GENE DIEN 'T EUANGELIUM
EERST VERKONDIGT WAS, NIET INGE-
GAEN EN ZYN VAN WEGE DE ONGE-
HOORSAEMHEYT,

7 SOO BEPAELT HY WEDEROM EENEN
SEKEREN DAG, [NAMELIK] HEDEN,
DOOR DAVID SEGGENDE SOO LANGEN
TYT DAER NA (GELYKERWYS GESEGT
IS) HEDEN INDIEN GY SYNE STEMME
HORET, SOO EN VERHARDET UWE HER-
TEN NIET.

8 WANT INDIEN JESUS HAER IN DE
RUSTE GEBRACHT HEEFT, SOO EN HAD-
DE HY DAER NA NIET GESPROKEN VAN
EENEN ANDEREN DAG.

9 DAER BLYFT DAN EEN RUSTE OVER
VOOR HET VOLK GODTS,

10 WANT DIE INGEGAEN IS IN SY-
NE RUSTE, DIE HEEFT SELVE OOK VAN
SYNE WERCKEN GERUST, GELYK GODT
VAN DE SYNE.

11 LAET ONS DAN ONS BENEERSTI-
GEN OM IN DIE RUSTE IN TE GAEN:
OP DAT NIET YEMANT IN DAT SELVE
EXEMPEL DER ONGELOVIGHEYT EN
VALLE.

12 WANT 'T WOORT GODTS IS LE-
VENDIG EN KRACHTIG, ENDE SCHERP-
SNYDENDER DAN EENIG TWEE-SNY-
DENDE SWEERT, ENDE GAET DOOR
TOT DE VERDEELINGE DER ZIELE EN-
DE DES GEESTS, ENDE DER T'SAMEN-
VOEGSELEN, ENDE DES MERGS, ENDE
IS EEN OORDEELER DER GEDACHTEN
ENDE DER OVERLEGGINGE DES HER-
TEN.

13 ENDE DAER EN IS GEEN SCHEPSEL ONSICHTBAER VOOR HEM : MAER ALLE DINGEN ZYN NAEKT ENDE GEOPENT , VOOR DE OOGEN DES GENEN MET WELCKEN WY TE DOEN HEBBEN.

14 DEWYLE WY DAN EENEN GROTEN HOGEN-PRIESTER HEBBEN , DIE DOOR DE HEMELLEN DOOR-GEGAEN IS , [NAMELIK] JESUM DEN SONE GODTS , SOO LAET ONS DESE BELYDENISSE VAST HOUDEN.

15 WANT WY EN HEBBEN GENEN HOGEN-PRIESTER , DIE NIET EN KAN MEDELYDEN HEBBEN MET ONSE SWAKHEDEN , MAER DIE IN ALLE DINGEN GELYK ALS WY , IS VERSOCHT GEWEEST , [DOCH] SONDER SONDE.

16 LAET ONS DAN MET VRYMOEDIGHEYT TOE-GAEN TOT DEN THROON DER GENADE , OP DAT WY BARMHERTIGHEYT MOGEN VERKRYGEN , ENDE GENADE VINDEN OM GEHOLPEN TE WORDEN TER BEQUAMER TYT.

HET V. CAPITTEL.

I D'APOSTEL 'T PROPHETISCH-AMPT JESU CHRISTI VERKLAERT HEBBENDE , GAET VOORT IN 'T VERKLAREN VAN SYN PRIESTER-AMPT , ENDE VERHAELT DE EYGENSCHAPPEN , DIE IN EEN HOGE-PRIESTER NODIG ZYN. 4 GELYK DIE OOK DAER TOE WETTELIK MOET SYN BEROEPEN. 5 BETUYGT DAT CHRISTUS VAN SYNEN VADER NA DE ORDENINGEN MELCHIZEDEK , DAER TOE BEROEPEN IS. 7 ENDE DAT HY IN DE DAGEN SYNES VLEESCHES GEBEDEN ENDE SMEECKINGE HEEFT GE-OFFERT. 9 ENDE ALSOO EEN OORSAKE ONSER SALIGHEYT , ENDE EEN HOGE-PRIESTER IS GEWORDEN. II VAN WELCKE VERBORGENTHEYT VAN MELCHIZEDEK , ALSOO HY BREDER SOUDE HANDELEN , SOO VERWEKT HY HARE HERTEN DAER TOE OP. 12 O-VERMITS VELE VAN HAER NOCH ON-ERVAREN WAREN , ENDE MEER , GELYK DE KINDEREN , MELK , DAN VASTE SPYSE , ALS VOLWASSENE , VAN NODEN HADDEN.

I **W**ANT ALLE HOGE-PRIESTER UYT DE MENSCHEN GENOMEN WORT GESTELT VOOR DE MENSCHEN IN DE SAKEN DIE BY GODT [TE DOEN ZYN ,] OP DAT HY OFFERE GAVEN ENDE SLACHT-OFFEREN VOOR DE SONDEN :

2 DIE BEHOORLIK MEDELYDEN KAN HEBBEN MET DE ONWETENDE ENDE DWA-

DWALENDE, OVERMITS HY OOK SELVE MET SWAKHEYT OMVANGEN IS.

3 ENDE OM DE SELVE [SWAKHEYT] WILLE MOET HY, GELYK VOOR HET VOLK, ALSOO OOK VOOR HEMSELVEN, OFFEREN VOOR DE SONDEN.

4 ENDE NIEMANT EN NEEMT HEMSELVEN DIE EERE AEN, MAER DIE VAN GODT GEROEPEN WORT, GELYKERWYS ALS AARON.

5 ALSOO OOK CHRISTUS EN HEEFT HEMSELVEN NIET VERHEERLIKT OM HOGE-PRIESTER TE WORDEN, MAER DIE TOT HEM GESPROKEN HEEFT, GY ZYT MYN SONE, HEDEN HEBBE IK U GEGEREERT.

6 GELYK HY OOK IN EEN ANDER [PLAETSE] SEGHT, GY ZYT PRIESTER IN DER EEUWIGHEYT NA DE ORDENINGE MELCHIZEDEKS.

7 DIE IN DE DAGEN SYNES VLEESCHES, GEBEDEN ENDE SMEEKINGEN TOT DEN GENEN DIE HEM UYT DEN DOODT KONDE VERLOSSEN MET STERCKE ROEPINGE ENDE TRANEN GEOFFERT HEBBENDE, ENDE VERHOORT ZYNDE UYT DE VREESE,

8 HOEWEL HY DE SONE WAS, [NOCHTANS] GEHOORSAEMHEYT GELEERT HEEFT UYT 'T GENE HY HEEFT GELEDEN:

9 ENDE GEHEYLIGHT ZYNDE IS HY ALLEN DIE HEM GEHOORSAEM ZYN EEN OORSAKE DER EEUWIGE SALIGHEYT GEWORDEN:

10 ENDE IS VAN GODT GENAEMT EEN HOGE-PRIESTER NA DE ORDENINGE MELCHIZEDEKS.

11 VAN DEN WELCKEN WY HEBBEN VELE DINGEN, ENDE SWAER OM VERKLAEREN, TE SEGGEN: DEWYLE GY TRAEG OM TE HOREN GEWORDEN ZYT.

12 WANT GY, DAER GY LEERAERS BEHOORDET TE ZYN VAN WEGEN DEN TYT, HEBT WEDEROM VAN NODE DAT MEN U LEERE WELCKE DE EERSTE BEGINSLEN ZYN DER WOORDEN GODTS: ENDE GY ZYT GEWORDEN [ALS] DIE
MELK

MELK VAN NODE HEBBEN, ENDE NIET VASTE SPYSE.

13 WANT EEN YEGELIK DIE DER MELK DEELACHTIG IS, DIE IS ON-ERVAREN IN 'T WOORT DER GERECHTIGHEYT: WANT HY IS EEN KINT.

14 MAER DER VOLMAEKTEN IS DE VASTE SPYSE, DIE DOOR DE GEWOONHEYT DE SINNEN GE-OEFFENT HEBBEN, TOT ONDERSCHEYDINGE BEYDE DES GOETS ENDE DES QUAETS.

HET VI. CAPITTEL.

I D'APOSTEL BETUYGT DAT HY TOT DE VOLMAEKTHEYT WIL VOORTGAEN, ENDE NU NIET HANDELEN VAN DE EERSTE BEGINSELEN DER CHRISTELYKE LEERE, WELCKER HOOFT-PUNCTEN HY KORTELIK VERHAELT. 3 MAER DAT HY EVENWEL BY ANDERE GELEGENTHEYT OOK SULKS DOEN WIL. 4 DEWYLE 'T ONMOGELYK IS DAT DE GENE DIE DAER VAN VERVALLEN, NA DAT SY DE GAVEN DES GEESTS GESMAEKT HEBBEN, WEDEROM SOUDEN VERNIEUWT WORDEN TOT BEKEERINGE. 7 VERKLAERT SULKS DOOR EEN GELYKENISSE VAN VRUCHTBARE ENDE ONVRUCHTBARE AERDEN. 9 BETUYGT DAT HY UYT DE VRUCHTEN HARER LIEFDE BETER VAN HAER GEVOELT. 11 MAER DAT HY DIT SEGHT OM HAER TOT NEERSTIGHEYT TE VERWECKEN, ENDE TOT VASTER HOPE OP GODTS BELOFTEN. 13 DEWYLE GODT DESELVE NIET ALLEEN MET WOORDEN EN HEEFT GEGEVEN, MAER OOK MET EEDE AEN ABRAHAM ENDE SYN ZAET BEVESTIGT. 16 WELCKEN EEDT EEN EYNDE IS VAN ALLE TEGENSPREKEN ONDER DE MENSCHEN, VEEL MEER DAN BY GODT DIE NIET EN KAN LIEGEN, 19 WAEROM WY ONSE HOPE, ALS EEN ANCKER DER ZIELE, MOETEN VAST MAKEN IN DEN HEMEL. 20 DAER CHRISTUS ONSE HOGE-PRIESTER VOOR ONS IS INGE- GAEN.

I DAEROM NALATENDE HET BEGINSSEL DER LEERE CHRISTI, LAET ONS TOT DE VOLMAEKTHEYT VOORT-VAREN: NIET WEDEROM LEGGENDE HET FONDAMENT VAN DE BEKEERINGE VAN DOODE WERCKEN, ENDE VAN HET GELOVE IN GODT,

2 VAN DE LEERE DER DOOPEN, ENDE VAN DE OPLEGGINGE DER HANDEN, ENDE VAN DE OPSTANDINGE DER DOODEN, ENDE VAN 'T EEUWIG OORDEEL.

3 ENDE DIT SULLEN WY [OOK] DOEN, INDIEN HET GODT TOELAET.

4 WANT HET IS ONMOGELIK, DE GENE DIE EENS VERLICHT GEWEEST ZYN, ENDE DE HEMELSCH GAVE GESMAEKT

SMAEKT HEBBEN, ENDE DES HEYLIGEN GEESTES DEELACHTIG GEWORDEN ZYN,

5 ENDE GESMAEKT HEBBEN HET GOEDE WOORT GODTS, ENDE DE KRACHTEN DER TOEKOMENDE EEUWE,

6 ENDE AFVALLIG WORDEN, [DIE, SEGGE IK,] WEDEROM TE VERNIEUWEN TOT BEKEERINGE: ALS WELCKE HAER SELVEN DEN SONE GODTS WEDEROM KRUYCIGEN ENDE OPENTLIK TE SCHANDE MAKEN.

7 WANT DE AERDE DIE DEN REGEN MENIGMÄEL OP HAER KOMENDE IN-DRINKT, ENDE BEQUAEM KRUYT VOORT-BRENGT VOOR DE GENE DOOR WELCKE SY OOK GEBOUWT WORT, DIE ONTFANGT ZEGEN VAN GODT.

8 MAER DIE DOORNEN ENDE DISTELEN DRAEGT, DIE IS VERWORPELIK, ENDE NABY DE VERVLOEKINGE, WELCKER EYNDE IS TOT VERBRANDINGE.

9 MAER, GELIEFDE WY VERSEEKEREN ONS VAN U BETERE DINGEN, ENDE MET DE SALIGHEYT GEVOEGT, HOEWEL WY ALSOO SPREKEN.

10 WANT GODT EN IS NIET ONRECHTVEERDIG, DAT HY UW' WERK SOUDE VERGETEN, ENDE DEN ARBEYT DER LIEFDE, DIE GY AEN SYNEN NAME BEWESEN HEBT, ALS DIE DEN HEYLIGEN GEDIENT HEBT ENDE [NOCH] DIENT.

11 MAER WY BEGEEREN DAT EEN YEGELIK VAN U DESELVE NEERSTIGHEYT BEWYSE TOT DE VOLLE VERSEKERTHEYT DER HOPE, TOT DEN EYNDE TOE:

12 OP DAT GY NIET TRAEG EN WORT, MAER NAVOLGERS ZYT DER GENE DIE DOOR GELOVE ENDE LANKMOEDIGHEYT DE BELOFTENISSEN BEERVEN.

13 WANT ALS GODT ABRAHAM DE BELOFTE DEDE, DEWYLE HY BY NIEMANT DIE MEERDER WAS EN HADDE

TE SWEEREN, SOO SWOER HY BY HEMSELVEN.

14 SEGGENDE, WAERLIK, SEGENENDE SAL IK U ZEGENEN, ENDE VERMENIGVULDIGENDE SAL IK U VERMENIGVULDIGEN.

15 ENDE ALSOO LANKMOEDELIK VERWACHT HEBBENDE, HEEFT HY DE BELOFTE VERKREGEN.

16 WANT DE MENSCHEN SWEEREN WEL BY DEN MEERDEREN [DAN SY ZYN,] ENDE DE EEDT TOT BEVESTINGE IS DEN SELVEN EEN EYNDE VAN ALLE TEGENSPREKINGE.

17 WAER IN GODT WILLENDEN DER ERFGENAMEN DER BELOFTENISSE ONVERVLOEDELICKER BEWYSEN DE ONVERANDERLICKHEYT SYNES RAETS, IS MET EENEN EEDT DAER TUSSCHEN GEKOMEN.

18 OP DAT WY DOOR TWEE ONVERANDERLICHE DINGEN, IN WELCKE HET ONMOGELYK IS DAT GODT LIEGE, EEN STERCKE VERTROOSTINGE SOUDEN HEBBEN, [WY NAMELIK] DIE DEN TOEVLUCHT GENOMEN HEBBEN, OM DE VOORGESTELDE HOPE VAST TE HOUDEN:

19 WELCKE WY HEBBEN ALS EEN ANCKER DER ZIELE, HET WELK SEKER ENDE VAST IS, ENDE INGAET IN 'T BINNENSTE DES VOORHANGSELS:

20 DAER DE VOOR-LOPER, VOOR ONS, IS INGEAEN, [NAMELIK] JESUS, NA DE ORDENINGE MELCHIZEDEKS EEN HOGE-PRIESTER GEWORDEN ZYNDE IN DER EEUWIGHEYT.

HET VIJ. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL VERHAELT EERST DE HISTORIE VAN MELCHIZEDEK. 2 MET NOCH EENIGE ANDERE EYGENSCHAPPEN DAER IN HY DEN SONE GODS GELYK WAS. 4 VERHEFT HEM BOVEN ABRAHAM, OM DAT ABRAHAM, ENDE VOLGENS DIEN OOK LEVI, HEM TIENDE HEEFT GEGEVEN, ENDE DAT HY ABRAHAM HEEFT GEZEGENT. 11 BEWYST DAT DE VOLKOMENTHEYT NIET EN WAS IN 'T PRIESTERDOM LEVI, DEWYLE NA DE VOORSEGGINGE DAVIDS, EEN ANDER PRIESTER NA DE ORDENINGE MELCHIZEDEKS MOESTE OPSTAEN. 14 NAMELIK ONSE HEERE, DIE NIET EN IS UYT DE STAMME LEVI, MAER UYT DE STAMME JUDA. 16 WIENS WET NIET SWAK NOCH VERANDERLIK EN SOUDE ZYN, MAER

ON-

ONVERANDERLIK ENDE VOLMAEKT. 20 WIENS PRIESTERDOM DAEROM OOK MET EEDE IS BEVESTIGT. 23 ENDE ALTYT DUERT, OM DAT HY ALTYT LEEFT. 25 ENDE DAEROM OOK DE SYNE VOLKOMELIK KAN SALIG MAKEN. 26 UYT WELCKEN ALLEN HY BESLUYT DE HEERLIKHEYT ENDE WEERDIGHEYT ONSES HOGEN-PRIESTER. 27 ENDE DE VOLMAEKTHEYT SYNER OFFERHANDE EENMAEL GESCHIET.

I **W**ANT DESE MELCHIZEDEK WAS KONING VAN SALEM, EEN PRIESTER DES ALLERHOOGSTEN GODTS, DIE ABRAHAM TE GEMOETE GING ALS HY WEDER KEERDE VAN 'T SLAEN DER KONINGEN, ENDE HEM ZEGENDE:

2 AEN WELCKEN OOK ABRAHAM VAN ALLES DE TIENDE DEELDE: DIE VOOR EERST OVERGESET WORT, KONING DER GERECHTIGHEYT, ENDE DAER NA OOK WAS EEN KONING VAN SALEM, HET WELK IS EEN KONING DES VREDES:

3 SONDER VADER, SONDER MOEDER, SONDER GESLACHT-REKENINGE, NOCH BEGINSSEL DER DAGEN, NOCH EYNDE DES LEVENS HEBBENDE: MAER DEN SONE GODTS GELYK GEWORDEN ZYNDE, BLYFT EEN PRIESTER IN EEUWIGHEYT.

4 AEN-MERKT NU HOE GROOT DESE GEWEEST ZY, AEN DEN WELCKEN OOK ABRAHAM DE PATRIARCH TIENDE GEGEVEN HEEFT UYT DEN BUYT.

5 ENDE DIE UYT DE KINDEREN LEVI HET PRIESTERDOM ONTFANGEN, HEBBEN WEL BEVEL OM TIENDE TE NEMEN VAN HET VOLK, NA DE WET, DAT IS, VAN HARE BROEDEREN, HOEWEL DIE UYT DE LENDEN ABRAHAMS VOORT-GEKOMEN ZYN.

6 MAER HY DIE [SYNE] GESLACHT-REECKENINGE UYT HAER NIET EN HEEFT, DIE HEEFT VAN ABRAHAM TIENDE GENOMEN, ENDE HEM DIE DE BELOFTENISSEN HADDE HEEFT HY GEZEGENT.

7 NU SONDER EENIG TEGENSPREKEN, 'T GENE MINDER IS WORT GEZEGENT VAN HET GENE MEERDER IS.

8 ENDE HIER NEMEN WEL TIEN-
II. DEEL. *II* 2 DEN

DEN DE MENSCHEN DIE STERVEN :
MAER ALDAER [NEEMTSE] DIE VAN
WELCKEN GETUYGT WORT DAT HY
LEEFT.

9 ENDE, OM SOO TE SPREKEN,
OOK LEVI, DIE TIENDEN NEEMT,
HEEFT DOOR ABRAHAM TIENDE GE-
GEVEN :

10 WANT HY WAS NOCH IN DE LEN-
DEN DES VADERS, ALS HEM MELCHIZE-
DEK TE GEMOETE GING.

11 INDIEN DAN NU DE VOLKOMET-
HEYT DOOR HET LEVITISCHE PRIESTER-
SCHAP WARE : (WANT ONDER HET
SELVE HEEFT 'T VOLK DE WET ONT-
FANGEN). WAT NOOT WAS 'T NOCH,
DAT EEN ANDER PRIESTER NA DE OR-
DENINGE MELCHIZEDEKS SOUDE OP-
STAEN, ENDE DIE NIET EN SOUDE GE-
SEGHT WORDEN TE ZYN NA DE ORDE-
NINGE AARONS?

12 WANT HET PRIESTERSCHAP
VERANDERT ZYNDE, SOO GESCHIEET ER
OOK NOOTSAKELIK VERANDERINGE DER
WET.

13 WANT HY, OP WIEN DESE DIN-
GEN GESEGHT WORDEN, BEHOORT TOT
EEN ANDER STAMME, VAN WELCKE
NIEMANT HEM TOT DEN ALTAER BE-
GEVEN EN HEEFT.

14 WANT HET IS OPENBAER, DAT
ONSE HEERE UYT JUDA GESPROTEN IS:
OP WELCKE STAMME MOSES NIETS GE-
SPROKEN EN HEEFT VAN HET PRIESTER-
SCAHP.

15 ENDE [DIT] IS NOCH VEEL MEER
OPENBAER, SOO DAER NA DE GELYCKE-
NISSE VAN MELCHIZEDEK EEN ANDER
PRIESTER OPSTAET,

16 DIE [DIT] NIET NA DE WET
DES VLEESCHELICKEN GEBODTS EN IS
GEWORDEN, MAER NA DE KRACHT DES
ONVERGANCKELICKEN LEVENS.

17 WANT HY GETUYGT, GY ZYT
PRIESTER IN DER EEUWIGHEYT NA DE
ORDENINGE MELCHIZEDEKS.

18 WANT DE VERNIETINGE DES
VOORGAENDEN GEBODTS GESCHIEET OM
DES

DES SELVEN SWAKHEYTS ENDE ONPROFYTELIKHEYTS WILLE.

19 WANT DE WET EN HEEFT GEEN DING VOLMAEKT, MAER DE AENLEYDINGE VAN EEN BETER HOPE, DOOR WELCKE WY TOT GODT GENAKEN.

20 ENDE VOOR SOO VEEL HET NIET SONDER EEDTSWEERINGE [EN IS GESCHIET,] (WANT GENE ZYN WEL SONDER EEDT-SWEERINGE PRIESTERS GEWORDEN :

21 MAER DESE MET EEDT-SWEERINGE DOOR DIEN DIE TOT HEM GESEGT HEEFT, DE HEERE HEEFT GESWOREN, ENDE 'T EN SAL HEM NIET BEROUWEN; GY ZYT PRIESTER IN DER EEUWIGHEYT NA DE ORDENINGE MELCHIZEDEKS.)

22 VAN EEN SOO VEEL BETER VERBONT IS JESUS BORGE GEWORDEN :

23 ENDE GENE ZYN WEL VEELE PRIESTERS GEWORDEN, OM DAT SY DOOR DEN DOOT VERHINDERT WIERDEN ALTYT TE BLYVEN :

24 MAER DESE, OM DAT HY IN DER EEUWIGHEYT BLYFT, HEEFT EEN ONVERGANCKELIK PRIESTERSCHAP.

25 WAEROM HY OOK VOLKOMELIK KAN SALIG MAKEN DE GENE DIE DOOR HEM TOT GODT GAEN, ALSOO HY ALTYT LEEFT OM VOOR HAER TE BIDDEN.

26 WANT SOODANIG EEN HOGE-PRIESTER BETAEMDE ONS, HEYLIG, ONNOSEL, ONBESMET, AFGESCHEYDEN VAN DE SONDAREN, ENDE HOGHER DAN DE HEMELLEN GEWORDEN :

27 DIEN 'T NIET ALLE DAGEN NODIG EN WAS, GELYK DEN HOGEN-PRIESTERS, EERST VOOR SYNE EYGENE SONDEN SLACHT-OFFEREN OP TE OFFEREN, DAER NA [VOOR DE SONDEN] DES VOLKS : WANT DAT HEEFT HY EENMAEL GEDAEN, ALS HY HEMSELVEN OPGE-OFFERT HEEFT.

28 WANT DE WET STELT TOT HOGE-PRIESTERS MENSCHEN, DIE SWAKHEYT HEBBEN : MAER HET

WOORT DER EEDT-SWEERINGE, DIE
NA DE WET IS [GEVOLGT , STELT]
DEN SONE, DIE IN DER EEUWIGHEYT
GEHEYLIGHT IS.

HET VIIJ. CAPITTEL.

1 D' APOSTEL VERHAELT , UYT HET GENE NU BEWES-
SEN IS , WAT WY VOOR EENEN UYTNEMENDEN HOGEN-
PRIESTER HEBBEN. 3 ENDE WAT HY OOK VOOR EEN
OFFERHANDE HEBBEN MOEST. 4 BEWYST DAT SYNE
BEDIENINGE NIET EN MOEST ZYN ALS DER ANDERE
PRIESTEREN , DIE HET VOOR-BEELT DIENDEN HIER OP
AERDEN , MAER DAT DESELVE MOEST ZYN IN DEN HE-
MEL NA DE HEMELSCHER AFBEELDINGE. 6 KOMT DAER
NA TOT DE BESCHRYVINGE VAN DE UYTNEMENTHEYT
DES NIEUWEN VERBONTS , WAER VAN HY MIDDELAER
IS. 8 EN VERHAELT UYT JER. CAP. 31. DE INSTEL-
LINGE ENDE BELOFTEN VAN HET SELVE. 13 ENDE BE-
SLUYT HIER UYT DAT HET OUDE IS TE NIETE GEDAEN.

1 **D**E HOOFT-SOMME NU DER DIN-
GEN DAER VAN WY SPREKEN IS ,
[DAT] WY HEBBEN SODANIGEN HO-
GEN-PRIESTER , DIE GESETEN IS AEN
DE RECHTER [HANT] DES THROONS
DER MAJESTEYT IN DE HEMELN ,

2 EEN BEDIENAER DES HEYLIG-
DOMS , ENDE DES WAREN TABERNA-
KELS , WELCKEN DE HEERE HEEFT OP-
GERECHT , ENDE GEEN MENSCH.

3 WANT EEN YEGELIK HOGE-PRIES-
TER WORT GESTELT OM GAVEN ENDE
SLACHT-OFFEREN TE OFFEREN : WAER-
OM HET NOOTSAKELIK WAS DAT OOK
DESE WAT HADDE , DAT HY SOUDE OF-
FEREN.

4 WANT INDIEN HY OP AERDEN
WARE , SOO EN SOUDE HY SELFS GEEN
PRIESTER ZYN TERWYLE DAER PRIES-
TERS ZYN DIE NA DE WET GAVEN OF-
FEREN :

5 WELCKE HET VOOR-BEELT ENDE
DE SCHADUWE DER HEMELSCHER DIN-
GEN DIENEN , GELYK MOSES DOOR
GODTLICKE AENSPRAKE VERMAENT
WAS , ALS HY DEN TABERNAKEL VOL-
MAKEN SOUDE. WANT SIET , SEGT
HY DAT GY HET ALLES MAEKT NA DE
AFBEELDINGE DIE U OP DEN BERG GE-
TOONT IS.

6 ENDE NU HEEFT HY SOO VEEL
UYTNEMENDER BEDIENINGE GEKRE-
GEN,

GEN, ALS HY OOK EENES BETEREN VERBONTS MIDDELAER IS, 'T WELK IN BETERE BELOFTENISSE BEVESTIGT IS.

7 WANT INDIEN DAT EERSTE [VERBONT] ONBERISPELIK GEWEEST WARE, SOO EN SOUDE VOOR HET TWEEDE GEEN PLAETSE GESOCHT GEWEEST ZYN.

8 WANT [HAER] BERISPENDE SEGHT HY TOT HAER, SIET DE DAGEN KOMEN, SPREEKT DE HEERE, ENDE IK SAL OVER HET HUYS ISRAËLS, ENDE OVER HET HUYS JUDA EEN NIEUW VERBONT OPRECHTEN,

9 NIET NA HET VERBONT DAT IK MET HARE VADEREN GEMAEKT HEBBEN DAGE ALS IK HAER BY DE HANT NAM, OM HAER UYT EGYPTENLANT TE LEYDEN: WANT SY EN ZYN IN DAT MYN VERBONT NIET GEBLEVEN, ENDE IK HEBBE OP HAER NIET GEACHT, SEGHT DE HEERE.

10 WANT DIT IS 'T VERBONT, DAT IK MET DEN HUYSE ISRAËLS MAKEN SAL NA DIE DAGEN, SEGHT DE HEERE, IK SAL MYNE WETTEN IN HAER VERSTANT GEVEN, ENDE IN HARE HERTEN SAL IK DIE INSCHRYVEN: ENDE IK SAL HAER TOT EEN GODT ZYN, ENDE SY SULLEN MY TOT EEN VOLK ZYN.

11 ENDE SY EN SULLEN NIET LEEREN EEN YEGELIK SYNEN NAESTEN, ENDE EEN YEGELIK SYNEN BROEDER, SEGGENDE, KENT DEN HEERE: WANT SY SULLEN MY ALLE KENNEN VAN DEN KLEYNEN ONDER HAER TOT DEN GROOTTEN ONDER HAER:

12 WANT IK SAL HARE ONGERECHTIGHEDEN GENADIG ZYN, ENDE HARE SONDEN ENDE HARE OVERTREDINGEN EN SAL IK GEENSINS MEER GEDENCKEN.

13 ALS HY SEGHT, EEN NIEUW [VERBONT,] SO HEEFT HY 'T EERSTE OUT GEMAEKT: DAT NU OUDT GEMAEKT IS ENDE VEROUDET, IS NABY DE VERDWINNINGE.

HET

HET IX. CAPITTEL.

I D'APOSTEL , OM VOORDER AEN TE WYSEN DE VOORTREFLIKHEYT DES PRIESTERDOMS CHRISTI BOVEN 'T LEVITISCHE ; BESCHRYFT DE GESTALTEN VANDEN UYTERLICKEN TABERNAKEL ENDE VAN 'T GENE DAER IN WAS. 6 MITSGADERS DEN DIENST DER PRIESTEREN IN DEN SELVEN. 8 VERKLAERT DAT DESE ALLEEN SCHADUWEN ENDE VOOR-BEELDEN WAREN , GELYK OOK DE REYNIGMAKINGEN DIE DAER IN GESCHIEDDEN. II MAER DAT CHRISTUS DOOR SYNE OFFERHANDE ENDE INGANG IN 'T WARE HEYLIGDOM DIT ALLES VERVULT HEEFT , ENDE EEN EEUWIGE VERLOSSINGE HEEFT TE WEGE GEBRAECHT. 15 BETUYGT DAT DOOR SYNE DOOT HET NIEUWEN TESTAMENT IS BEVESTIGT. 16 GELYK DE DOOT DES TESTAMENT-MAKERS ALLE TESTAMENTEN BEVESTIGT. 18 DAT DAEROM OOK IN 'T OUDE TESTAMENT ALLES MET BLOET WIERT BESPRENGT , ENDE DAT SONDER BLOET-STORTINGE GEEN VERGEVINGE EN GESCHIEDDE. 23 MAER DAT DE HE-MELSCHEN DINGEN DOOR BETER OFFERHANDEN MOESTEN WORDEN GEREYNIGT. 24 DAT CHRISTUS DERHALVEN IN DEN HE MEL IS INGE GAEN , OM ALDAER VOOR ONS BY GODT TE VERSCHYNEN. 25 NA DAT HY HEMSELVEN OP AERDEN EENMAEL HADDE OP GE-OFFERT. 27 ENDE DAT HY WEDEROM UYT DEN HE MEL SAL KOMEN OM DIE TE VERLOSSEN DIE OP HEM WACHTEN.

I SOO HADDE DAN WEL OOK HET EERSTE [VERBONT] RECHTEN DES [GODTS-] DIENSTS , ENDE HET WERELTLIK HEYLIGDOM.

2 WANT DE TABERNAKEL WAS TOEBEREYT : [NAMELIK D'EERSTE , IN WELCKE WAS DE KANDELAER , ENDE DE TAFEL , ENDE DE TOON-BROODEN , WELCKE GENAEMT WORT HET HEYLIGE :

3 MAER ACHTER 'T TWEEDE VOORHANGSEL WAS DE TABERNAKEL , GENAEMT 'T HEYLIGE DER HEYLIGEN ,

4 HEBBENDE EEN GOUDEN WIEROOK-VAT , ENDE DE ARKE DES VERBONTS ALOM MET GOUT OVERDEKT , IN WELCKE WAS DE GOUDEN KRUYCKE , DAER HET MANNA IN WAS , ENDE DE STAF AARONS , DIE GEBLOEYT HADDE , ENDE DE TAFELN DES VERBONTS.

5 ENDE BOVEN OVER DESE [ARKE] WAREN CHERUBINEN DER HEERLIKHEYT DIE HET VERSOENDEKSEL BESCHADUWDEN , VAN WELCKE DINGEN WY NU VAN STUK TOT STUK NIET EN SULLEN SEGGEN ,

6 DESE DINGEN NU ALDUS TOEBEREYT ZYNDE SOO GINGEN WEL DE PRIES-

PRIESTERS IN DEN EERSTEN TABERNAKEL T'ALLEN TYDE OM DE [GODTS-] DIENSTEN TE VOLBRENGEN:

7 MAER IN DEN TWEEDEN [TABERNAKEL GING] ALLEEN DE HOGE-PRIESTER EENMAEL DES JAERS, NIET SONDER BLOET, WELK HY OFFERDE VOOR HEMSELVEN ENDE [VOOR] DES VOLCKS MIS-DADEN.

8 [WAER MEDE] DE HEYLIIGE GEEST DIT BEDUYDDE, DAT DE WEG DES HEYLIIGDOMS NOG NIET OPENBAER GEMAEKT EN WAS, SOO LANGE DE EERSTE TABERNAKEL NOCH STANT HADDE:

9 WELCKE WAS EEN AFBEELDINGE VOOR DIEN TEGENWOORDIGEN TYT, IN WELCKEN GAVEN ENDE SLACHT-OFFEREN GE-OFFERT WIERDEN, DIE DEN GENEN DIE DEN DIENST PLEEGDE, NIET EN KONDEN HEYLIGEN NA DE CONSCIENTIE:

10 [BESTAENDE] ALLEEN IN SPYSEN, ENDE DRANCKEN, ENDE VERSCHEYDEN WASSCHINGEN, ENDE RECHTVEERDIGMAKINGEN DES VLEESCHS TOT OP DER TYT DER VERBETERINGE OPGELEGT.

11 MAER CHRISTUS DE HOGE-PRIESTER DER TOEKOMENDE GOEDEREN GEKOMEN ZYNDE, IS DOOR DEN MEERDEREN ENDE VOLMAEKTEREN TABERNAKEL NIET MET HANDEN GEMAEKT, DAT IS NIET VAN DIT MAEKSEL.

12 NOCH DOOR HET BLOET DER BOCKEN ENDE KALVEREN, MAER DOOR SYNEYGEN BLOET EENMAEL INGEGAEN IN 'T HEYLIIGDOM, EEN EEUWIGE VERLOSSINGE TE WEGE GEBRACHT HEBBENDE.

13 WANT INDIEN HET BLOET DER STIEREN ENDE BOCKEN, ENDE DE ASSCHE DER JONGE KOE BESPRENGENDE DE ONREYNE, [HAER] HEYLIGHT TOT DE REYNIGHEYT DES VLEESCHS:

14 HOE VEEL TE MEER SAL HET BLOET CHRISTI, DIE DOOR DEN EEUWIGEN GEEST HEMSELVEN GODE ON-

STRAFFELIK OPGE-OFFERT HEEFT, UWE CONSCIENTIE REYNIGEN VAN DOODE WERCKEN, OM DEN LEVENDEN GODT TE DIENEN?

15 ENDE DAEROM IS HY DE MIDDELAER DES NIEUWEN TESTAMENTS, OP DAT DE DOOT [DAER TUSSEN] GEKOMEN ZYNDE, TOT VERSOENINGE DER OVERTREDINGEN DIE ONDER HET EERSTE TESTAMENT WAREN, DE GENE DIE GEROEPEN ZYN DE BELOFTENISSE DER EEUWIGER ERVE ONTFANGEN SOUDEN.

16 WANT WAER EEN TESTAMENT IS, DAER IS HET NOOTSAKELIK DAT DE DOODT DES TESTAMENT-MAKERS [TUSSEN] KOME.

17 WANT EEN TESTAMENT IS VAST IN DE DOODEN: DEWYLE HET NOCH GEENE KRACHT EN HEEFT, WANNEER DE TESTAMENT-MAKER LEEFT.

18 WAEROM OOK HET EERSTE NIET SONDER BLOET EN IS INGEWYET.

19 WANT ALS ALLE DE GEBODEN NA DE WET VAN MOSE TOT ALLE HET VOLK UYT-GESPROKEN-WAREN, NAM HY HET BLOET DER KALVEREN ENDE BOCKEN, MET WATER, ENDE PURPEREN WOLLE EN HYSOPE, ENDE BESPRENGDE BEYDE 'T BOEK SELVE, ENDE AL 'T VOLK,

20 SEGGENDE DIT IS 'T BLOET DES TESTAMENTS, HET WELK GODT AEN U-LIEDEN HEEFT GEBODEN.

21 ENDE HY BESPRENGDE DESGELYKS OOK DEN TABERNAKEL, ENDE ALLE DE VATEN DES DIENSTS MET HET BLOET.

22 ENDE ALLE DINGEN WORDEN BYNA DOOR BLOET GEREYNIGT NA DE WET, ENDE SONDER BLOETSTORTINGE EN GESCHIET GEEN VERGEVINGE.

23 SOO WAS HET DAN NOOTSAKE DAT WEL DE VOORBEELDINGEN DER DINGEN DIE IN DE HEMELN ZYN, DOOR DESE DINGEN GEREYNINGT WIER-

WIERDEN: MAER DE HEMELSCHE DINGEN SELVE DOOR BETER OFFERHANDEN DAN DESE.

24 WANT CHRISTUS EN IS NIET IN-GEGAEN IN HET HEYLIGDOM DAT MET HANDEN GEMAEKT IS, HET WELK IS EEN TEGEN-BEELT DES WAREN, MAER IN DEN HEMEL SELVE, OM NU TE VERSCHYNEN VOOR HET AENGESICHTE GODTS VOOR ONS.

25 NOCH OOK OP DAT HY HEMSELVE DIKMAEL SOUDE OP-OFFEREN, GELYK DE HOGE-PRIESTER ALLE JAER IN HET HEYLIGDOM INGAET MET VREEMT BLOET:

26 (ANDERS HADDE HY DIKMAEL MOETEN LYDEN VAN DE GRONTLEGGINGE DER WERELT AF) MAER NU IS HY EENMAEL IN DE VOLEYNDINGE DER EEUWEN GEOPENBAERT, OM DE SONDE TE NIETE TE DOEN DOOR SYNS SELFS OFFERHANDE.

27 ENDE GELYK HET DEN MENSCHEN GESET IS EENMAEL TE STERVEN, ENDE DAER NA HET OORDEEL:

28 ALSOO OOK CHRISTUS EENMAEL GE-OFFERT ZYNDE OM VELER SONDEN WECH TE NEMEN, SAL TEN ANDEREN MAEL SONDER SONDE GESIEN WORDEN VAN DE GENE DIE HEM VERWACHTEN TOT SALIGHEYT.

HET X. CAPITTEL.

I DEN APOSTEL VERKLAERT DAT DE WET MAER EEN SCHADUWE EN HADDE DER TOEKOMENDE GOEDEREN, ENDE DOOR HARE VEELVULDIGEN ENDE JAERLIKSCHEN OFFERHANDEN NIETS EN HEEFT KONNEN VOLMAKEN. 5 ENDE DAT DAEROM DAVID IN DEN XL. PSALM BETUYGT, DAT CHRISTUS IN DE WERELT SOUDE KOMEN OM DEN WILLE GODTS TE DOEN. 10 ENDE ONS DOOR DE EENIGE OFFERHANDE SYNS LIGHAEMS IN DER EEUWIGHEIT TE VOLMAKEN. 15 HET SELVE BEWYST HY WEDEROM UYT DEN INHOUT DES NIEUWEN VERBONDTS, JEREM. CAP. 31. IN HET WELK DE VOLKOMEN WEGHNEMINGE DER SONDEN WORT BELOOFT. 18 ENDE BESLUYT DERHALVEN DAT GEEN OFFERHANDE VOOR DE SONDEN MEER EN IS VAN NODE. 19 HY KOMT DAER NA TOT HET ANDER-DEEL DES BRIEFS, NAMELICK TOT DE VERMANINGEN VAN HAREN SCHULDIGEN PLIGT: ENDE VOOR EERST VERMAENT HY DE HEBREEN, OM MET EEN VRYMOEDIG GELOVE TOT GODT TE GAEN DOOR DEN WEG, DIE ONS CHRISTUS HEEFT INGEWYET. 23 DAER NA VERMAENT HY HAER TOT STANTVASTIGHEIT IN DE BELYDENISSE DESER HOPE, ENDE TOT ONWANCKELBARE LIEFDE. 25 EN-

DE TOT ONDERHOUDINGE HARER BY-EEN-KOMSTEN. 26
 STELT HAER TOT DIEN EYNDE VOOR OOGEN, OP D'EEN
 ZYDE HET SCHRICKELIK OORDEEL GODTS DAT DE AF-
 VALLIGE HEBBEN TE VERWACHTEN. 32 ENDE OP D'AN-
 DER ZYDE HARE VOORGAENDE LYDSAEMHEYT ENDE
 MEDELYDEN MET DE VERDRUCKTE, OOK SELFS OVER
 SYNE BANDEN. 36 MITSGADERS DE BELOFTEN DIE DE
 VOLSTANDIGE SULLEN WEG-DRAGEN. 37 'T WELK
 BEYDE HY BEWYST MET EEN PLAETSE UYT HAB. 2. 4.
 DIE HY VERHAELT ENDE TOE-EYGENT.

I **W**ANT DE, WET HEBBENDE
 EEN SCHADUWE DER TOEKO-
 MENDE GOEDEREN, NIET HET BEELT
 SELVE DER SAKEN, EN KAN MET DE-
 SELVE OFFERHANDEN, DIE SY ALLE
 JARE GEDURIGLIK OP-OFFEREN, NIM-
 MERMEER HEYLIGENDE GENE DIEDAER
 TOE GAEN.

2 ANDERSINS SOUDEN SY OPGEHOU-
 DEN HEBBEN GE-OFFERT TE WORDEN,
 OM DAT DE GENE DIE DEN DIENST
 PLEEGDEN GEEN CONSCIENTIE MEER
 EN SOUDEN HEBBEN DER SONDEN,
 EENMAEL GEREYNIGT GEWEEST ZYN-
 DE:

3 MAER [NU GESCHIET] IN DESELVE
 ALLE JARE WEDER GEDACHTENISSE
 DER SONDEN.

4 WANT HET IS ONMOGELIK, DAT
 HET BLOET VAN STIEREN ENDE BOC-
 KEN DE SONDEN WECH-NEME.

5 DAEROM KOMENDE IN DE WE-
 RELT SEGHT HY SLACHT-OFFER ENDE
 OFFERHANDE EN HEBT GY NIET GE-
 WILT, MAER GY HEBT MY HET LIG-
 HAEM TOEBEREYT:

6 BRAND-OFFEREN ENDE [OFFER]
 VOOR DE SONDE EN HEBBEN U NIET
 BEHAEGT:

7 DOE SPRAK IK, SIET IK KOME,
 (IN HET BEGIN DES BOEKS IS VAN MY
 GESCHREVEN) OM UWEN WILLE TE
 DOEN, O GODT!

8 ALS HY TE VOREN GESEGT HAD-
 DE, SLACHT-OFFER, ENDE OFFER-
 HANDE, ENDE BRAND-OFFERS, ENDE
 [OFFER] VOOR DE SONDE EN HEBT GY
 NIET GEWILT, NOCH EN HEBBEN U
 NIET BEHAEGT (DEWELCKE NA DE
 WET GEOFFERT WORDEN.)

9 DOE SPRAK HY; SIET IK KOME OM
 UWEN

UWEN WILLE TE DOEN, O GODT!
HY NEEMT HET EERSTE WECH OM HET
TWEEDE TE STELLEN.

10 IN WELCKEN WILLE WY GEHEY-
LIGT ZYN DOOR DE OFFERHANDE DES
LIGHAEMS JESU CHRISTI EENMAEL
[GESCHIET.]

11 ENDE EEN YEGELK PRIESTER
STONT WEL ALLE DAGE DIENENDE,
ENDE DESELVE SLACHT-OFFEREN DIK-
MAEL OFFERENDE, DIE DE SONDEN
NIMMERMEER EN KONNEN WECH-NE-
MEN:

12 MAER DESE EEN SLACHT-OFFER
VOOR DE SONDEN GEOFFERT HEBBEN-
DE, IS IN EEUWIGHEYT GESETEN AEN
DE RECHTER [HANT] GODTS:

13 VOORTS VERWACHTENDE TOT
DAT SYNE VYANDEN GESTELT WORDEN
TOT EEN VOET-BANK SYNER VOETEN.

14 WANT MET EENE OFFERHANDE
HEEFT HY IN EEUWIGHEYT VOLMAEKT
DE GENE DIE GEHEYLIGHT WORDEN.

15 ENDE DE HEYLIKE GEEST GE-
TUYGT 'T ONS OOK.

16 WANT NA DAT HY TE VOREN
GESEGT HADDE, DIT IS HET VERBONT
DAT IK MET HAER MAKEN SAL, NA DIE
DAGEN, SEG'T DE HEERE, IK SAL MY-
NE WETTEN GEVEN IN HARE HER-
TEN, ENDE IK SAL DIE INSCHRYVEN IN
HARE VERSTANDEN:

17 ENDE HARER SONDEN, ENDE
HARER ONGERECHTIGHEDEN EN SAL
IK GEENSINS MEER GEDENCKEN.

18 WAER NU VERGEVINGE DER
SELVE IS, DAER EN IS GEEN OFFER-
HANDE MEER VOOR DE SONDE.

19 DEWYLE WY DAN, BROEDERS,
VRYMOEDIGHEYT HEBBEN OM IN TE
GAEN IN 'T HEYLIGDOM DOOR HET
BLOET JESU,

20 OP EENEN VERSCHEN ENDE LE-
VENDEN WEG, WELCKEN HY ONS IN-
GEWYET HEEFT DOOR 'T VOORHANG-
SEL, DAT IS [DOOR] SYN VLEESCH:

21 ENDE [DEWYLE WY HEBBEN]
EENEN GROTEN PRIESTER OVER HET
HUYS GODTS: KK 3   Soo

22 SOO LAET ONS TOEGAEN MET EEN WAERACHTIG HERTE, IN VOLLE VERSEKERTHEYT DES GELOOFS, [ONSE] HERTEN GEREYNIKT ZYNDE VAN DE QUADE CONSCIENTIE, ENDE HET LIGHAEM GEWASSCHEN ZYNDE [MET REYN WATER :

23 LAET ONS DE ONWANCKELBARE BELYDENISSE DER HOPE [VAST] HOUDEN: (WANT DIE 'T BELOOFT HEEFT IS GETROUW.)

24 ENDE LAET ONS OP MALKANDEREN ACHT NEMEN, TOT OPSCHERPINGE DER LIEFDE ENDE DER GOEDE WERCKEN:

25 ENDE LAET ONS ONSE ONDERLINGE BY-EEN-KOMSTE NIET NALATEN, GELYK SOMMIGE DE GEWOONTE HEBBEN, MAER [MALKANDEREN] VERMANEN: ENDE [DAT] SOO VEEL TE MEER ALS GY SIET DAT DE DAG NAERDERT.

26 WANT SOO WY WILLENS SONDIGEN, NA DAT WY DE KENNISSE DER WAERHEYT ONTFANGEN HEBBEN, SO EN BLYFT DAER GEEN SLACHT-OFFER MEER OVER VOOR DE SONDEN:

27 MAER EEN SCHRICKELICKE VERWACHTINGE DES OORDEELS, ENDE HITTE DES VYERS DAT DE TEGENSTAENDERS SAL VERSLINDEN.

28 ALS YEMANT DE WET MOSIS HEEFT TE NIETE GEDAEN, DIE STERFT SONDER BARMHERTIGHEYT, ONDER TWEE OFTE DRIE GETUYGEN:

29 HOE VEEL TE SWAERDER STRAFMEYNT GY SAL HY WEERDIG GEACHT WORDEN, DIE DEN SONE GODTS VERTREDEN HEEFT, ENDE HET BLOET DES TESTAMENTS ONREYN GEACHT HEEFT, DAER DOOR HY GEHEYLIGHT WAS, ENDE DEN GEEST DER GENADE SMAETHEYT HEEFT AENGEDAEN?

30 WANT WY KENNEN HEM DIE GESEGT HEEFT, MYNE IS DE WRAKE, IK SAL 'T VERGELDEN, SPREEKT DE HEERE. ENDE WEDEROM, DE HEERE SAL SYN VOLK OORDEELEN.

VREE-

31 VREESELIK IS HET TE VALLLEN
IN DE HANDEN DES LEVENDIGEN
GODTS.

32 DOCH GEDENKT DER VORIGE
DAGEN IN DEWELCKE NA DAT GY
VERLICHT ZYT GEWEEST, GY VEEL
STRYDT DES LYDENS HEBT VERDRA-
GEN.

33 TEN DEELE, ALS GY DOOR SMAET-
HEDEN ENDE VERDRUCKINGEN EEN
SCHOUW-SPEL GEWORDEN ZYT: ENDE
TEN DEELE, ALS GY GEMEYNSCHAP GE-
HADT HEBT MET DE GENE DIE ALSOO
GEHANDELT WIERDEN.

34 WANT GY HEBT OOK OVER MY-
NE BANDEN MEDELYDEN GEHADT,
ENDE DE ROVINGE UWER GOEDEREN
MET BLYDSCHAP AENGENOMEN, WE-
TENDE DAT GY HEBT IN U SELVEN
EEN BETER ENDE BLYVENDE GOET IN
DE HEMELN.

35 EN WERPT DAN UWE VRYMOE-
DIGHEYT NIET WECH, WELCKE EEN
GROTE VERGELDINGE DES LOONS
HEEFT.

36 WANT GY HEBT LYDSAEMHEYT
VAN NODEN: OP DAT GY DEN WILLE
GODTS GEDAEN HEBBENDE, DE BE-
LOFTENISSE MOOGT WECH-DRAGEN.

37 WANT, NOCH EEN SEER WEY-
NIG [TYTS, ENDE] HY DIE TE KO-
MEN STAET SAL KOMEN, ENDE NIET
VERTOEVEN.

38 MAER DE RECHTVEERDIGE SAL
UYT DEN GELOVE LEVEN: ENDE SOO
[YEMANT] HEM ONTREKT, MYN ZIE-
LE EN HEEFT IN HEM GEEN BEHAGEN.

39 MAER WY EN ZYN NIET VAN
DE GENE DIE HAER ONTRECKEN TEN
VERDERVE, MAER VAN DE GENE DIE
GELOVE TOT BEHOUDINGE DER ZIELE.

HET XI. CAPITTEL.

I OM DE HEBREEN TE BETER TOT STANTVASTIG-
HEYT IN 'T GELOVE TE BEWEGEN, BESCHRYFT HY
HAER HET GELOVE, MET SYNE EYGENSCHAPPEN ENDE
WERCKINGEN. 4 ENDE BRENGT TOT DIEN EYNDE
VOORT DE EXEMPELEN VAN HET GELOVE DER OUDT-
VADEREN DES OUDEN TESTAMENTS, ENDE VOOR EERST
VAN ABEL. 5 ENDE VAN ENOCH. 7 ENDE VAN NOË.

8 DAERNA VAN ABRAHAM. 11 ENDE VAN SARA. 13 DIE MET HAER ZAET DE BELOFTEN DES LANTS CANAAN WEL HEBBEN ONTFANGEN, MAER DE VOLBRENGINGE VAN DIE, NIET OP DER AERDEN, MAER IN DEN HEMEL HEBBEN VERKREGEN. 17 VOORDERS VERHAELT HY 'T EXEMPEL VAN HET GELOVE ABRAHAMS IN 'T OFFEREN VAN SYNEN SONE ISAAC. 20 ENDE ISAAC IN 'T ZEGENEN VAN SYNEN SONE JACOB. 21 ENDE JACOBS IN 'T ZEGENEN VAN DE SONEN JOSEPHS. 22 ENDE JOSEPHS OP SYN STERF-BEDDE. 23 DAER NA VAN DE OUDERS MOSIS. 24 ENDE VAN MOSE SELVE IN 'T VERACHTEN VAN SYNE EERE ENDE GEMAK IN 'T HOF VAN PHARAO. 27 ENDE IN 'T SCHEYDEN UYT EGYPTEN, HOUDEN VAN 'T PASCHA, EN DOORGAEN DOOR DE RODE ZEE. 30 DAER NA VAN JOSUE ENDE VAN RACHAB IN 'T INNEMEN VAN JERICO. 32 MITSGADERS VAN DE RICHTERS ENDE KONINGEN, DIE DOOR 'T GELOVE GROTE DINGEN VERRIGT HEBBEN. 35 DAER NA VAN EENIGE VROUWEN, DIE GROTE SWARIGHEDEN DAER DOOR HEBBEN UYTGESTAEN. 36 GE-
LYK OOK VERSCHEYDENE ANDERE PROPHETEN ENDE MARTELAREN. 39 BESLUYT DAT DESE ALLE GESTORVEN ZYN IN 'T GELOVE, HOEWEL SY DE BELOOFDE SAKE SONDER ONS NIET EN HEBBEN VERKREGEN.

1 **H**ET GELOVE NU IS EEN VASTE GRONT DER DINGEN DIE MEN HOOPT, [ENDE] EEN BEWYS DER SAKEN DIE MEN NIET EN SIET:

2 WANT DOOR HET SELVE HEBBEN DE OUDE GETUYGENISSE BEKOMEN.

3 DOOR HET GELOVE VERSTAEN WY DAT DE WERELT DOOR HET WOORT GODTS IS TOEBEREYT, ALSOO DAT DE DINGEN DIE MEN SIET, NIET GEWORDEN ZYN UYT DE DINGEN DIE GESIEN WORDEN.

4 DOOR HET GELOVE HEEFT ABEL EEN MEERDER OFFERHANDE GODE GEOFFERT DAN CAIN, DOOR WELCKE HY GETUYGENISSE BEKOMEN HEEFT DAT HY RECHTVEERDIG WAS, ALSOO GODT OVER SYNE GAVEN GETUYGENISSE GAF: ENDE DOOR HET SELVE [GELOVE] SPREEKT HY NOCH NA DAT HY GESTORVEN IS.

5 DOOR HET GELOVE IS ENOCH WECH-GENOMEN GEWEEST, OP DAT HY DEN DOOT NIET EN SOUDE SIEN: ENDE HY EN WIERT NIET GEVONDEN, DAEROM DAT HEM GODT WECH-GENOMEN HADDE, WANT VOOR SYNE WECHNEMINGE HEEFT HY GETUYGENISSE GEHAD DAT HY GODE BEHAEGDE.

6 MAER SONDER GELOVE IS 'T ONMOGELIK [GODE] TE BEHAGEN. WANT DIE TOT GODT KOMT MOET GELOVEN
DAT

DOOR GODLICKE AENSPRAKE VERMAENT ZYNDE VAN DE DINGEN DIE NOCH NIET GESIEN WIERDEN, [ENDE] BEVREEST GEWORDEN ZYNDE, DE ARKE TOEBEREYT TOT SYNS HUYSGESINS BEHOUDENISSE: DOOR WELCKE [ARKE] HY DE WERELT HEEFT VEROORDEELT, ENDE IS GEWORDEN EEN ERFGENAEM DER RECHTVEERDIGHEYT DIE NA DEN GELOVE IS.

8 DOOR HET GELOVE IS ABRAHAM GEROEPEN ZYNDE, GEHOORSAEM GEWEEST OM UYT TE GAEN NA DE PLAETSE DIE HY TOT EEN ERFDEEL ONTFANGEN SOUDE: ENDE HY IS UYTGEGAEN NIET WETENDE WAER HY KOMEN SOUDE.

9 DOOR HET GELOVE IS HY EEN INWOONDER GEWEEST IN 'T LANT DER BELOFTE, ALS IN EEN VREEMT [LANT,] ENDE HEEFT IN TABERNAKELN GEWOONT MET ISAAC ENDE JACOB, DIE MEDE ERFGENAMEN WAREN DER SELVER BELOFTE.

10 WANT HY VERWACHTEDE DE STADT DIE FONDAMENTEN HEEFT, WELCKER KONSTENAER ENDE BOUWMEESTER GODT IS.

11 DOOR HET GELOVE HEEFT OOK SARA SELVE KRACHT ONTFANGEN OM ZAET TE GEVEN, ENDE BOVEN DEN TYT [HARES] OUDERDOMS HEEFT SY GEBART: OVERMITS SY HEM GETROUW HEEFT GEACHT DIE 'T BELOOFT HADDE.

12 DAEROM ZYN OOK VAN EENEN, ENDE DAT EENEN VERSTORVENEN, [SOO VELE] IN MENIGTE GEBOREN ALS DE STERREN DES HEMELS, ENDE ALS HET ZANT DAT AEN DEN OEVER DER ZEE IS, HET WELK ONTALLIK IS.

13 DESE ALLE ZYN IN 'T GELOVE GESTORVEN, DE BELOFTE NIET VERKREGEN HEBBENDE, MAER HEBBEN DESSELVE VAN VERRE GESIEN, ENDE GELOOFT, ENDE OMHELST, ENDE HEBBEN BELEDEN DAT SY GASTEN ENDE

II. DEEL. LL. VREEM-

VREEMDELINGEN OP DER AERDEN
WAREN.

14 WANT DIE SULCKE DINGEN SEG-
GEN, BETONEN KLAERLIK DAT SY EEN
VADER-LANT SOECKEN.

15 ENDE INDIEN SY DIES [VADER-
LANTS] GEDACHT HADDEN VAN
WELK SY UYTGE GAEN WAREN, SY SOU-
DEN TYT GEHADT HEBBEN OM WEDER
TE KEEREN :

16 MAER NU ZYN SY BEGEERIG NA
EEN BETER, DAT IS, NA HET HEMEL-
SCHE. DAEROM EN SCHAEMT HEM
GODT HARER NIET, OM HAREN
GODT GENAEMT TE WORDEN: WANT
HY HADDE HAER EEN STADT BE-
REYT.

17 DOOR HET GELOVE HEEFT ABRA-
HAM ALS HY VERSOCHT WIERT, ISAAC
GEOFFERT, ENDE HY, DIE DE BELOF-
TEN ONTFANGEN HADDE, HEEFT
[SYNEN] EENIGGEBORENEN GEOF-
FERT,

18 (TOT DEN WELCKEN GESEGT
WAS, IN ISAAC SAL U HET ZAET GE-
NAEMT WORDEN) OVERLEGGENDE
DAT GODT MACHTIG WAS [HEM]
OOK UYT DEN DOODEN TE VERWEC-
KEN :

19 WAER UYT HY HEM OOK BY GE-
LYCKENISSE WEDER GEKREGEN HEEFT.

20 DOOR HET GELOVE HEEFT ISAAC
[SYNE SONEN] JACOB ENDE ESAU GE-
ZEGENT AENGAENDE TOEKOMENDE
DINGEN.

21 DOOR 'T GELOVE HEEFT JACOB
STERVENDE, EEN YEGELIK DER SONEN
JOSEPHS GEZEGENT, ENDE HEEFT AEN-
GEBEDEN [LENENDE] OP 'T OPPERSTE
VAN SYNEN STAF.

22 DOOR HET GELOVE HEEFT JO-
SEPH STERVENDE GEMELDET VAN DEN
UYTGANG DER KINDEREN ISRAËLS,
ENDE HEEFT BEVEL GEGEVEN VAN SY-
NE GEBEENTEN.

23 DOOR 'T GELOVE WIERT MOSES,
DOE HY GEBOREN WAS DRIE MAENDEN
LANG VAN SYNE OUDERS VERBORGEN,
OVER-

OVERMITS SY SAGEN DAT HET KINDEKEN SCHOON WAS: ENDE SY EN VREESDEN 'T GEBODT DES KONINGS NIET.

24 DOOR HET GELOVE HEEFT MOSES, NU GROOT GEWORDEN ZYNDE, GEWEYGERT EEN SONE VAN PHARAOS DOCHTER GENAEMT TE WORDEN:

25 VERKIESENDE LIEVER MET HET VOLK GODTS QUALIK GEHANDELT TE WORDEN; DAN VOOR EENEN TYT DE GENIETINGE DER SONDE TE HEBBEN.

26 ACHTENDE DE VERSMAETHEYT CHRISTI MEERDEREN RYKDOM TE ZYN, DAN DE SCHATTE IN EGYPTEN: WANT HY SAGH OP DE VERGELDINGE DES LOONS:

27 DOOR HET GELOVE HEEFT HY EGYPTEN VERLATEN, NIET VRESENDE DEN TOORN DES KONINGS. WANT HY HIELT SICH VAST, ALS SIENDE DEN ONSIENLICKEN.

28 DOOR HET GELOVE HEEFT HY HET PASCHA UYTGERICHT, ENDE DE BESPRENGINGE DES BLOETS, OP DAT DE VERDERVER DER EERSTGEBORENE HAER NIET RAKEN EN SOUDE.

29 DOOR 'T GELOVE ZYN SY DE RODE ZEE DOORGEGAEN, ALS DOOR 'T DROOGE: HET WELCKE DE EGYPTENAERS [OOK] VERSOECKENDE, ZYN VERDRONCKEN.

30 DOOR HET GELOVE ZYN DE MUEREN VAN JERICHO GEVALLEN, ALSSE TOT SEVEN DAGEN TOE OMRINGT WAREN GEWEEST.

31 DOOR 'T GELOVE IS RACHAB DE HOERE NIET OMGEKOMEN MET DE ONGEHOORSAME, ALS SY DE VERSPIEDERS MET VREDE HADDE ONTFANGEN.

32 ENDE WAT SAL IK NOCH [MEER] SEGGEN? WANT DE TYT SAL MY ONTBREKEN, SOUDE IK VERHALEN VAN GEDEON, ENDE BARAK, ENDE SAMPSON, ENDE JEPHTHE, ENDE DAVID, ENDE SAMUEL, ENDE DE PROPHETEN:

33 WELCKE DOOR HET GELOVE KONINGRYKEN HEBBEN OVERWONNEN, GERECHTIGHEYT GE-OEFFENT, DE BELOFTENISSE VERKREGEN, DE MUYLEN DER LEEUWEN TOE-GESTOPT:

34 DE KRACHT DES VYERS HEBBEN UYT-GEBLUSCHT, DE SCHERPTE DES SWEERTSZYN ONTVLODEN, UYT SWAKHEYT KRACHTEN HEBBEN GEKREGEN, IN DEN KRYG STERK GEWORDEN ZYN: HEBBEN HEYR-LEGERS DER VREEMDE OP DE VLUCHT GEBRACHT:

35 DE VROUWEN HEBBEN HARE DOODEN UYT DE OPSTANDINGE [WEDER] GEKREGEN: ENDE ANDERE ZYN UYT-GEREKT GEWORDEN, DE [AEN-GEBODENE] VERLOSSINGE NIET AEN-NEMENDE, OP DAT SY EEN BETER OPSTANDINGE VERKRYGEN SOUDEN.

36 ENDE ANDERE HEBBEN BESPOTTINGEN ENDE GEESSELEN BEPROEFT, ENDE OOK BANDEN ENDE GEVANGENISSE:

37 ZYN GESTENIGT GEWORDEN, IN STUCKEN GEZAEGT, VERSOCHT, DOOR HET SWEERT TER DOOT GEBRACHT: HEBBEN GEWANDELT IN SCHAEPSVELLEN, [ENDE] IN GEYTEN-VELLEN: VERLATEN, VERDRUKT, QUALIK GEHANDELT ZYNDE:

38 (WELCKE DE WERELT NIET WEERDIG EN WAS) HEBBEN IN WOESTYNEN GEDOOLT, ENDE [OP] BERGEN, ENDE [IN] SPELONCKEN ENDE [IN] DE HOLEN DER AERDE.

39 ENDE DESE ALLE HEBBENDE DOOR HET GELOVE GETUYGENISSE GEHADT, EN HEBBEN DE BELOFTE NIET VERKREGEN:

40 ALSOO GODT WAT BETERS OVER ONS VOORSIEN HADDE, OP DAT SY SONDER ONS NIET EN SOUDEN VOLMAEKT WORDEN.

HET XII. CAPITTEL.

1 UYT DE EXEMPELEN VAN HET VÓORGAENDE CAPITTEL VERMAENT DE APOSTEL DE HEBREEN TOT VOLSTANDIGHEYT IN DE CHRISTELICKE HOPE, ENDE TOT LYDSAEMHEYT IN DE VERDRUCKINGEN. 2 STELT HAER TOT DIEN EYNDE CHRISTI EXEMPEL VOOR, DIE DOOR LYDEN IN SYNE HEERLIKHEYT IS INGE GAEN. 5 OOK 'T EXEMPEL VAN ALLE WARE KINDEREN, DIE SONDER KASTYDINGE HARER VADEREN NIET EN ZYN. 9 WYST HAER AEN DE VRUCHTEN VAN DE KASTYDINGEN. 12 VERMAENT HAER DAER NA TOT VERWACKERINGE IN HARE SLAPPIGHEYT. 14 MITSGADERS TOT VREDE ENDE HEYLGHEYT. 15 WAERSCHOUWT HAER TEGEN AFVAL, ENDE TEGEN HOERERYE, ENDE ONHEYLGHEYT, MET HET EXEMPEL VAN ESAU. 18 STELT HAER TOT DIEN EYNDE OOK VOOR OOGEN DE WEERDIGHEYT DER VERGADERINGE IN HEMEL ENDE OP AERDE, DAER TOE SY GEKOMEN ZYN, MET EEN TEGENSTELLINGE VAN DE VREESLIKHEYT VAN ALLE DINGEN IN 'T GEVEN DER WET. 25 WAERSCHOUWT HAER WEDEROM VOOR AFVAL, MET EEN PLAATSE UYT HAGG. 2. 7. GENOMEN. 28 ENDE VERMAENT HAER TOT VAST-HOUDEN AEN GODTS GENADE, MET EENE VOORSTELLINGE DER STRAFFE, DIE DEN AFVALLIGEN SAL OVERKOMEN.

1 **D**AEROM DAN OOK, ALSOO WY SOO GROOT EEN WOLCKE DER GETUYGEN RONTOM ONS HEBBEN LIGGENDE, LAET ONS AF-LEGGEN ALLE LAST, ENDE DE SONDE DIE [ONS] LIGHTELIK OMRINGT, ENDE LAET ONS MET LYDSAEMHEYT LOPEN DE LOOP-BANE, DIE ONS VOORGESTELT IS :

2 SIENDE OP DEN OVERSTEN LEYTS-MAN ENDE VOLEYNDER DES GELOOFS JESUM, DEWELCKE VOOR DE VREUGT DIE HEM VOORGESTELT WAS, HET KRUYCE HEEFT VERDRAGEN ENDE SCHANDE VERACHT, ENDE IS GESETEN AEN DE RECHTER - [HANT] DES THROONS GODTS.

3 WANT AENMERKT DESEN DIE SOODANIG EEN TEGEN-SPREKEN VAN DE SONDAREN TEGEN HEM HEEFT VERDRAGEN, OP DAT GY NIET EN VERFLOUWT ENDE BESWYKT IN UWE ZIELEN.

4 GYEN HEBT NOCH TOT DEN BLOEDE TOE NIET TEGENGESTAEN, STRYDENTE TEGEN DE SONDE.

5 ENDE GY HEBT VERGETEN DE VERMANINGE, DIE TOT U ALS TOT SONEN SPREEKT, MYN SONE, EN ACHT NIET KLEYN DE KASTYDINGE DES

HEEREN, NOCH EN BESWYKT NIET ALS GY VAN HEM BESTRAFT WORT.

6 WANT DIEN DE HEERE LIEF HEEFT, KASTYDT HY: ENDE HY GEESSELT EENEN YEGELICKEN SONE DIEN HY AEN-NEEMT.

7 INDIEN GY DE KASTYDINGE VERDRAEGT, SOO DRAEGT HEM GODT TEGEN U ALS SONEN: (WANT WAT SONE IS'ER DIEN DE VADER NIET EN KASTYDT?)

8 MAER INDIEN GY SONDER KASTYDINGE ZYT, WELCKER ALLE DEELACHTIG ZYN GEWORDEN, SOO ZYT GY DAN BASTAERDEN, ENDE NIET SONEN.

9 VOORDERS WY HEBBEN DE VADERS ONSES VLEESCHS WEL TOT KASTYDERS GEHADT, ENDE WY ONTSAGEN: SULLEN WY [DAN] NIET VEEL MEER DEN VADER DER GEESTEN ONDERWORPEN ZYN, ENDE LEVEN?

10 WANT GENE HEBBEN [ONS] WEL VOOR EENEN KORTEN TYT, NA DAT 'T HAER GOET DOCHTE, GEKASTYT: MAER DESE KASTYT [ONS] TOT [ONSEN] NUTTE, OP DAT WY SYNER HEYLIGHEYT SOUDEN DEELACHTIG WORDEN.

11 ENDE ALLE KASTYDINGE, ALS DIE TEGENWOORDIG IS, EN SCHYNT GEEN [SAKE] VAN VREUGDE, MAER VAN DROEFHEYT TE ZYN: DOCH DAER NA GEEFT SY VAN HAER EENE VREEDSAME VRUCHT DER GERECHTIGHEYT DEN GENEN DIE DOOR DE SELVE GEOEFENT ZYN:

12 DAEROM RECHT WEDER OP DE TRAGE HANDEN, ENDE DE SLAPPE KNYEN:

13 ENDE MAEKT RECHTE PADEN VOOR UWE VOETEN, OP DAT 'T GENE KREUPEL IS NIET VERDRAEYT EN WORDE, MAER [DAT] VEEL MEER GENESEN WORDE:

14 JAEGT DEN VREDE NA MET ALLEN, ENDE DE HEYLIGMAKINGE, SONDER WELCKE NIEMANT DEN HEERE SIEN EN SAL: TOE-

15 TOESIENDE DAT NIET YEMANT EN VERACHTERE VAN DE GENADE GODTS : DAT NIET EENIGE WORTEL DER BITTERHEYT OPWAERTS SPRUYTENDE BEROERTE EN MAKE , ENDE DOOR DESELVE VELE ONTREYNIGT EN WORDEN.

16 DAT NIET YEMANT EN ZY EEN HOEREERDER, OFTE EEN ONHEYLIGE, GELYK ESAU , DIE OM EENE SPYSE 'T RECHT VAN SYNE EERST-GEBOORTE WECH GAF.

17 WANT GY WEET DAT HY OOK DAER NA, DE ZEGENINGE WILLENDEN BE-ERVEN, VERWORPEN WIERT. WANT HY EN VONT GEEN PLAETSE DES BE-ROUWS, HOEWEL HY DESELVE MET TRANNEN SOCHT.

18 WANT GY EN ZYT NIET GEKOMEN TOT DEN TASTELICKEN BERG, ENDE HET BRANDENDE VYER, ENDE DONCKERHEYT, ENDE DUYSTERNISSE, ENDE ONWEDER :

19 ENDE TOT HET GEKLANK DER BASUYNE, ENDE DE STEMME DER WOORDEN : WELCKE DIESE HOORDEN, BADEN DAT HET WOORT TOT HAER NIET MEER EN SOUDE GEDAEN WORDEN.

20 (WANT SY EN KONDEN NIET DRAGEN 'T GENE DAER GEBODEN WIERT, INDIEN OOK EEN GEDIERTE DEN BERG AENRAEKT, 'T SAL GESTEENIGT, OFTE MET EENEN PYL DOORSCHOTEN WORDEN.

21 ENDE MOSES, SOO VREESLIK WAS 'T GESICHTE, SEYDE ; IK BEN GANTSCH BEVREEST ENDE BEVENDE.)

22 MAER GY ZYT GEKOMEN TOT DEN BERG SION, ENDE DE STADT DES LEVENDIGEN GODTS, TOT HET HE-MELSCHE JERUSALEM, ENDE DE VELE DUYSENDEN DER ENGELN.

23 TOT DE ALGEMEYNE VERGADERINGE ENDE DE GEMEYNTE DER EERSTGEBORENE, DIE IN DE HE-MELN OPGESCHREVEN ZYN, ENDE TOT GODT DEN RECHTER OVER ALLE, ENDE

CAP. xiiij. DE SENDT-BRIEF PAULI
DE DE GEESTEN DER VOLMAEKTE
RECHTVEERDIGE.

24 ENDE TOT DEN MIDDELAER DES
NIEUWEN TESTAMENTS JESUM, ENDE
HET BLOET DER BESPRENGINGE, DAT
BETERE DINGEN SPREEKT DAN ABEL.

25 SIET TOE DAT GY DIEN DIE
SPRECKT NIET EN VERWERPT : WANT
INDIEN DESE NIET EN ZYN ONTVLO-
DEN, DIE DEN GENEN VERWIERPEN
WELCKE OP AERDEN GODTLICKE ANT-
WOORDEN GAF, VEEL MEER [EN SUL-
LEN] WY NIET [ONTVLIEDEN,] SOO
WY ONS VAN DIEN AFKEEREN DIE
VAN DE HEMELLEN [IS:]

26 WIENS STEMME DOE DE AERDE
BEWEEGDE : MAER NU HEEFT HY VER-
KONDIGT, SEGGENDE, NOCH EENMAEL
SAL IK BEWEGEN NIET ALLEEN DE AER-
DE, MAER OOK DEN HEMEL.

27 ENDE DIT [WOORT,] NOCH
EENMAEL, WYST AEN DE VERANDE-
RINGE DER BEWEEGLICKE DINGEN,
ALS WELCKE GEMAEKT WAREN, OP DAT
BLYVEN SOUDEN DE DINGEN DIE NIET
BEWEEGLIK EN ZYN.

28 DAEROM ALSO WY EEN ONBE-
WEEGLIK KONINGRYK ONTFANGEN,
LAET ONS DE GENADE [VAST] HOU-
DEN, DOOR DEWELCKE WY WELBE-
HAEGELICK GODE MOGEN DIENEN,
MET EERBIEDINGE ENDE GODTVRUCH-
TIGHEYT.

29 WANT ONSEN GODT IS EEN VER-
TEERENDE VYER.

HET xiiij. CAPITTEL.

1 D'APOSTEL VERMAENT HAER TOT BROEDERLICHE
LIEFDE. 2 TOT HERBERGSAEMHEYT. 3 TOT GE-
DENCKEN DER GEVANGENEN. 4 VERKLAERT DAT HET
HOUWELIK EERLIK IS ONDER ALLE. 5 WAERSCHOUT
HAER VOOR GELT-GIERIGHEYT, ENDE VERMAENTSE
TOT VERGENOEGINGE. 7 ENDE STELT HAER VOOR
EEN EXEMPEL HARER VOORGANGEREN. 9 WAER-
SCHOUT HAER OOK VOOR VREEMDE LEERINGEN ENDE
IN 'T BYSONDER VAN HET ONDERSCHEYT DER SPYSEN.
STELT HAER TOT DIEN EYNDE VOOR OOGEN EEN VOOR-
BEELT IN DE OFFERHANDEN DER VERSOENINGE, DAER
NIEMANT EN MOCHT VAN ETEN. 15 VERMAENT HAER
TOT OFFERHANDEN DER DANKBAERHEYT, INSONDER-
HEYT TOT BELYDENISSE DES NAEMS GODTS, ENDE TOT
WELDADIGHEYT. 17 ENDE TOT GEHOORSAEMHEYT
TEGEN HARE VOORGANGEREN. 18 VERMAENT HAER
GODT

CAP. XIII. AEN DE HEBREEN. 137
GODT VÓOR HEM TÈ BIDDEN TOT SYNER ONTSLAGIN-
GE. 20 ENDE BIDT GODT, DAT HY HAER VOLMAKE
IN ALLE GOEDE WERCKEN. 22 BESLUYT DEN BRIEF
MET EENE NIEUWE VERMANINGE. 23 ENDE BELOOFT
DAT HY HAER HAEST WEDER SAL SIEN MET TIMOTHEO,
ENDE STELT EENIGE GROETENISSE OVER EN WEDER.

I DAT DE BROEDERLICHE LIEFDE
BLYVE.

2 VERGEET DE HERBERGSAEMHEYT
NIET: WANT HIER DOOR HEBBEN SOM-
MIGE ONWETENS ENGELN GEHER-
BERGT.

3 GEDENKT DER GEVANGENEN ALS
OF GY MEDE GEVANGEN WAERT: [EN-
DE] DER GEENE DIE QUALIK GEHAN-
DELT WORDEN, ALS OF GY OOK SELVE
IN 'T LIGHAEM [QUALIK GEHANDELT]
WAERT.

4 HET HOUWELIK [IS] EERLIK ON-
DER ALLEN, ENDE HET BEDDE ONBE-
VLEKT: MAER HOEREERDERS ENDE
OVERSPEELDERS SAL GODT OORDELEN.

5 [UWEN] WANDEL ZY SONDER
GELT-GIERIGHEYT: ENDE ZYT VERGE-
NOEGT MET HET TEGENWOORDIGE.
WANT HY HEEFT GESEGT, IK EN SAL
U NIET BEGEVEN, NOCH IK EN SAL U
NIET VERLATEN.

6 SOO DAT WY VRYMOEDELIK DUR-
VEN SEGGEN: DE HEERE IS MY EEN
HELPER EN IK EN SAL NIET VRESEN
WAT MY EEN MENSCH SAL DOEN.

7 GEDENKT UWER VOORGANGE-
REN, DIE U HET WOORT GODTS GE-
SPROKEN HEBBEN: [ENDE] VOLGT
HAER GELOVE NA, AENSCHOUWENDE
DE UYTKOMSTE [HARER] WANDE-
LINGE.

8 JESUS CHRISTUS IS GISTEREN EN-
DE HEDEN DESELVE ENDE IN DER EEU-
WIGHEYT.

9 EN WORT NIET OMGEVOERT MET
VERSCHEYDENE ENDE VREEMDE LEE-
RINGEN. WANT HET IS GOET DAT
HET HERTE GESTERKT WORDE DOOR
GENADE, NIET DOOR SPYSEN DOOR
WELCKE GEEN NUTTIGHEYT BEKOMEN
EN HEBBEN DIE [DAER IN] GEWANDELT
HEBBEN.

10 WY HEBBEN EENEN ALTAER, VAN DEN WELCKEN GEEN MACHT EN HEBBEN TE EETEN DIE DEN TABERNAKEL DIENEN.

11 WANT WELCKER DIEREN BLOET VOOR DE SONDE GEDRAGEN WIERT IN 'T HEYLIGDOM DOOR DEN HOGENPIESTER, DER SELVER LIGHAMEN WIERDEN VERBRANT BUYTEN DE LEGER-PLAETSE.

12 DAEROM HEEFT OOK JESUS OP DAT HY DOOR SYN EYGEN BLOET HET VOLK SOUDE HEYLIGEN, BUYTEN DE POORTE GELEDEN.

13 SOO LAET ONS DAN TOT HEM UYTGAEN BUYTEN DE LEGER-PLAETSE, SYNE SMAETHEYT DRAGENDE.

14 WANT WY EN HEBBEN HIER GEEN BLYVENDE STADT, MAER WY SOECKEN DE TOEKOMENDE.

15 LAET ONS DAN DOOR HEM ALTYT GODE OP-OFFEREN EEN OFFERHANDE DES LOFS, DAT IS, DE VRUCHT DER LIPPEN DIE SYNEN NAME BELYDEN.

16 ENDE EN VERGEET DER WELDADIGHEYT ENDE DER MEDE-DEELSAEMHEYT NIET: WANT AEN SOODANIGE OFFERHANDE HEEFT GODT EEN WELBEHAGEN.

17 ZYT UWEN VOORGANGEREN GEHOORSAEM, ENDE ZYTSE ONDERDANIG. WANT SY WAKEN VOOR UWE ZIELEN, ALS DIE REECKENSCHAP GEVEN SULLEN: OP DAT SY DAT DOEN MOGEN MET VREUGDE, ENDE NIET AL SUCHTENDE. WANT DAT EN IS U NIET NUTTIG.

18 BIDDET VOOR ONS: WANT WY VERTROUWEN DAT WY EEN GOEDE CONSCIENTIE HEBBEN, ALS DIE IN ALLES WILLEN EERLIK WANDELEN.

19 ENDE IK BIDDE [U] TE MEER DAT GY DIT DOET OP DAT IK TE EERDER U-LIEDEN MACH WEDER GEGEVEN WORDEN.

20 DE GODT NU DES VREDES, DIE DEN GROTEN HERDER DER SCHAPEN DOOR HET BLOET DES EEUWIGEN TESTA-

TAMENTS UYT DEN DOODEN HEEFT WEDER GEBRACHT, [NAMELIK] ONSEN HEERE JESUM CHRISTUM:

21 DIE VOLMAKE U IN ALLEN GOEDE WERCKE, OP DAT GY SYNEN WILLE MEUGT DOEN: WERCKENDE IN U HET GEENE VOOR HEM WEL BEHAGELIK IS, DOOR JESUM CHRISTUM: DEN WELKEN ZY DE HEERLIKHEYT IN ALLE EEUWIGHEYT. AMEN!

22 DOCH IK BIDDE U, BROEDERS, VERDRAEGT HET WOORT DESER VERMANINGE: WANT IK HEBBE U IN 'T KORTE GESCHREVEN.

23 WEET DAT DE BROEDER TIMOTHEUS LOS GELATEN IS, MET WELKEN (SOO HY HAEST KOMT) IK U SAL SIEN.

24 GROETET ALLE UWE VOORGANGEREN, ENDE ALLE DE HEYDIGE. U GROETEN DIE VAN ITALIEN ZYN.

25 DE GENADE ZY MET U ALLEN. AMEN!

DE [SENDT-BRIEF] AEN DE HEBREEN IS UYT ITALIEN GESCHREVEN, [ENDE] DOOR TIMOTHEUM [GESONDEN.]

EYNDE VAN DEN SENDT-BRIEF
PAULI AEN DE HEBREEN.

DE ALGEMEYNE
SENDT-BRIEF
DES APOSTELS
J A C O B I.

HET EERSTE CAPITTEL.

1 NA 'T OPSCHRIFT, 2 VERMAENT DEN APOSTEL DE VERSTROYDE GELOVIGE JODEN LYDSAEMLIK TE VERDRAGEN DE BEPROEVINGEN DOOR 'T KRUYCE. 3 OM DE VRUCHTEN DIE DAER UYT VOORT KOMEN. 5 ENDE DIE DESE WYSHEYT NIET EN HEBBEN OM SULKS TE DOEN, LEERT HY DESELVE VAN GODT TE BIDDEN. 6 DOCH MET GELOVE, ALSOOSE ANDERS DIE NIET EN SULLEN VERKRYGEN. 9 TROOST DE VERNEDERDE. 10 VERMAENT DE RYCKE TOT NEDRIGHEYT, OM DE ONGESTADIGHEYT DER RYKDOMMEN EN DES LEVENS. 13 LEERT DAT ALS YEMANT VERSOCHT WORT TOT SONDE, SULKS NIET EM KOMT VAN GODT, MAER VAN SYNE EYGENE BEGEERLIKHEYT, DIE DE SONDE ONTFANGT ENDE BAERT. 17 DAT VAN GODT ALLE GOET KOMT, ENDE INSONDERHEYT DE WEDERGEBOORTE. 19 VERMAENT TOT LANKMOEDIGHEYT, 21 ENDE SACHTMOEDIGHEYT. 22 ENDE GODTS WOORT NIET ALLEEN TE HOREN, MAER OOK TE DOEN, ALSOO HET ANDERSINS TE VERGEEFS GEHOORT WORT. 23 HET WELK HY VERKLAERT MET DE GELYCKENISSE VANEEN DIE HEM SPIEGELT. 26 EYNDELIK LEERT HY DAT DE OEFFENINGE DER RECHTE RELIGIE MEEST BESTAET IN BEDWINGEN VAN SYNE TONGE, 27 IN LIEFDE TE OEFFENEN, VOORNAEMELIK TEGEN WEDUWEN EN WESEN, ENDE HEYLIGLIK TE LEVEN.

I ACOBUS EEN DIENSTKNECHT GODTS ENDE DES HEEREN JESU CHRISTI, DEN TWAEF STAMMEN DIE IN DE VERSTROYINGE ZYN, SALIGHEYT.

2 ACHT HET VOOR GROTE VREUGDE, MYNE BROEDERS, WANNEER GY IN Velerley VERSOEKINGE VALT:

3 WETENDE DAT DE BEPROEVINGE UWES GELOOFS LYDSAEMHEYT WERKT.

4 DOCH DE LYDSAEMHEYT HEBBE EEN VOLMAEKT WERK, OP DAT GY MOOGT VOLMAEKT ZYN ENDE GEHEEL OPRECHT, IN GEEN DING GEBREKLIK.

5 ENDE INDIEN YEMANDT VAN U WYSHEYT ONTBREEKT, DAT HYSE VAN GODT BEGEERE, DIE EEN YEGELIK MILDELIK GEEFT, ENDE NIET EN VERWYT: ENDE SY SAL HEM GEGEVEN WORDEN.

MAER

6 MAER DAT HYSÉ BEGEERE IN GELOVE, NIET TWYFFELLENDE, WANT DIE TWYFFELT IS EEN BARE DER ZEE GELYK, DIE VAN DE WINT GEDREVEN ENDE OP ENDE NEDER GEWORPEN WORT.

7 WANT DIE MENSCHEN EN MEYNE NIET DAT HYYET ONTFANGEN SAL VAN DEN HEERE:

8 EEN DOBBELHERTIG MAN [IS] ONGESTADIG IN ALLE SYNE WEGEN.

9 MAER DE BROEDER DIE NEDRIG IS ROEME IN SYNE HOOGHEYT:

10 ENDE DE RYCKE IN SYNE VERNEDERINGE: WANT HY SAL ALS EEN BLOEME DES GRAS VOORBY GAEN.

11 WANT DE SONNE IS OPGEGAEN MET DE HITTE, ENDE HEEFT HET GRAS DORRE GEMAEKT, ENDE SYN BLOEME IS AFGEVALLEN, ENDE DE SCHONE GEDAENTE HARES AENSCHYNS IS VERGAEN: ALSOO SAL OOK DE RYCKE IN SYNE WEGEN VERWELCKEREN.

12 SALIG IS DE MAN DIE VERSOECINGE VERDRAEGT: WANT ALS HY BEPROEFT SAL GEWEEST ZYN, SOO SAL HY DE KROONE DES LEVENS ONTFANGEN, WELCKE DE HEERE BELOOFT HEEFT DEN GENEN DIE HEM LIEF HEBBEN.

13 NIEMANT ALS HY VERSOCHT WORT, EN SEGGE, IK WORDE VAN GODT VERSOCHT: WANT GODT EN KAN NIET VERSOCHT WORDEN MET HET QUAEDE, ENDE HY SELVE EN VERSOEKT NIEMANT.

14 MAER EEN YEGELIK WORT VERSOCHT ALS HY VAN SYNE EYGENE BEGEERLIKHEYT AFGETROCKEN ENDE VERLOKT WORT:

15 DAER NA DE BEGEERLIKHEYT ONTFANGEN HEBBENDE BAERT SONDE: VOLEYNDIGT ZYNDE BAERT DE DOOT.

16 EN DWAELT NIET, MYNE GELIEFDE BROEDERS.

17 ALLE GOEDE GAVE, ENDE ALLE VOLMAEKTE GIFTE IS VAN BOVEN, VAN DEN VADER DER LICHTEN AFKOMENDE, BY WELCKEN GEEN VERAN-

DERINGE EN IS, OFTE SCHADUWE VAN OMKEERINGE.

18 NA SYNEN WILLE HEEFT HY ONS GEBART DOOR HET WOORT DER WAERHEYT, OP DAT WY SOUDEN ZYN [ALS] EERSTELINGEN SYNER SCHEPSELLEN.

19 SOO DAN, MYNE GELIEFDE BROEDERS, EEN YEGELIK MENSCHEN ZY RASCH OM TE HOOREN, TRAEG OM TE SPREKEN, TRAEG TOT TOORN.

20 WANT DE TOORN DES MANS EN WERKT GODTS GERECHTIGHEYT NIET.

21 DAEROM AFGELEGT HEBBENDE ALLE VUYLIGHEYT ENDE OVERVLOET VAN BOOSHEYT, ONTFANGT MET SACHTMOEDIGHEYT HET WOORDT DAT IN [U] GEPLANT WORT, HET WELK UWE ZIELEN KAN SALIG MAKEN.

22 ENDE ZYT DADERS DES WOORTS, ENDE NIET ALLEN HOORDERS, U SELVEN MET VALSCHE OVERLEGGINGE BEDRIEGENDE.

23 WANT SOO YEMANT EEN HOORDER IS DES WOORT, ENDE NIET EEN DADER, DIE IS EEN MAN GELYK, WELKE SYN AENGEBOREN AENGESICHT BEMERKT IN EEN SPIEGEL.

24 WANT HY HEEFT HEMSELVEN BEMERKT, ENDE IS WECH-GEGAEN, ENDE HEEFT TERSTONT VERGETEN HOEDANIGHY WAS.

25 MAER DIE INSIET IN DE VOLMAEKTE WET, DIE DER VRYHEYT IS, ENDE DAER BY BLYFT, DESEGEEN VERGETELIK HOORDER GEWORDEN ZYNDE, MAER EEN DADER DES WERCKS, DESE, [SEGGE IK,] SAL GELUKSALIG ZYN IN DIT ZYN DOEN.

26 INDIEN YEMANT ONDER U DUNKT DAT HY GODTS-DIENSTIG IS, ENDE SYNE TONGE NIET IN TOOM EN HOUDT, MAER SYN HERTE VERLEYT, DESES GODTS-DIENST IS YDEL.

27 DE SUYVERE ENDE ONBEVLEKTE GODTS-DIENST VOOR GODT ENDE DEN VADER IS DESE, WEESEN ENDE WEDUWEN BESOEKEN IN HARE VERDRUCKIN-

KINGE, [ENDE] HEM SELVE ONBESMET
BEWARE VANDE WERELD.

HET IJ. CAPPITTEL.

1 DEN APOSTEL BESTRAFT HET AENNEMEN DES PERSOONS ONDER DE CHRISTENEN. 2 DAT MEN EEN RYCKE SOUDE EEREN ALLEEN OM SYNE RYCKDOM ENDE CIERLYK KLEET. 3 ENDE EEN GELOVIGE, OMDATHY ARM IS, ENDE EEN SLECHT KLEET DRAEGT, VERACHTEN. 5 BEWYST DAT SULKS ONBETAMELIK IS, AENGESIEN DE WEERDIGHEYT DER GELOVIGEN BY GODT, ENDE DE BOOSHEYT VAN VEELE RYCKE. 8 DAT HET OOK STRYT TEGEN DE LIEFDE ONSES NAESTEN, ENDE DEN MENSCHEN TOT EEN OVERTREDER DER WET MAECT, 10 AL HIET HY OOK SCHOON ALLE ANDERE GEBODEN, 13 ENDE VERKLAERT DAT SOODANIGE EEN ONBARMHERTIG OORDEEL SAL HEBBEN TE VERWACHTEN. 14 LEERT VOORDERS, TEGEN DE MONTCHRISTENEN, DAT EEN GELOVE HET WELCK GEEN GOEDE WERCKEN VOORT EN BRENGT, GEEN SALIGMAKENDE GELOVE EN IS. 15 GELYK DE LIEFDE GEEN OPRECHTE LIEFDE EN IS, WANNEERSE ALLEEN MET WOORDEN, ENDE NIET MET DER DAET BETOONT WORT. 17 OM DAT SULK EEN GELOVE DOOT IS, 18 ENDE NIET GETOONT EN KAN WORDEN. 19 DAT OOK DE DUYVELEN SULK GELOVE HEBBEN. 20 ENDE BETUYGT DAT MEN NIET EN KAN GERECHTVEERDIGT WORDEN DOOR SODANIGEN GELOVE, 'T WELK HY BEWYST MET DE EXEMPELEN VAN ABRAHAM. 25 ENDE VAN RACHAB. 26 ENDE MET DE GELYCKENISSEN VAN EEN DOOT LIGHAEM SONDER ZIELE.

1 **M**YNE BROEDERS, EN HEBT NIET
HET GELOVE ONSES HEEREN
JESU CHRISTI, [DES HEEREN] DER
HEERLIKHEYT MET AENNEMINGE DES
PERSOONS.

2 WANT SOO IN UWE VERGADE-
RINGE QUAME EEN MAN MET EENEN
GOUDEN RING AEN DEN VINGER, IN
EEN CIERLICKE KLEEDINGE, ENDE
DAER QUAME OOK EEN ARM MAN IN
MET EEN SLECHTE KLEEDINGE;

3 ENDE GY SOUD AENSIEN DEN GE-
NEN DIE DE CIERLICKE KLEEDINGE
DRAEGT, ENDE TOT HEM SEGGEN, SIT
GY HIER OP EEN EERLICKE PLAETSE:
ENDE SOUDT SEGGEN TOT DEN ARMEN,
STAET GY DAER, OFTE, SIT HIER ON-
DER MYNE VOET-BANK:

4 EN HEBT GY DAN NIET IN U SEL-
VEN EEN ONDERSCHEYT GEMAEKT,
ENDE ZYT RECHTERS GEWORDEN VAN
QUADE OVERLEGGINGEN?

5 HOORT MYNE GELIEFDE BROE-
DERS, EN HEEFT GODT NIET UYTVER-
KOREN DE ARME DESER WERELT, [OM]

RYK

CAP. II. DE ALGEMEYNE SENDT-BRIEF
RYK [TE ZYN] IN 'T GELOVE, ENDE
ERFGENAMEN DES KONINGRYKS, HET
WELK HY BELOOFT DEN GENEN DIE
HEM LIEF HEBBEN?

6 MAER GY HEBT DEN ARMEN ON-
EERE AENGEDAEN. EN OVERWEL-
DIGEN U NIET DE RYCKE, ENDE [EN]
TRECKENSE U [NIET] TOT DE RECH-
TER-STOELN?

7 EN LASTEREN SY NIET DEN GOE-
DEN NAEM DIE OVER U AENGEROEPEN
IS?

8 INDIEN GY DAN DE KONINGLIC-
KE WET VOLBRENGT, NA DE SCHRIFT,
GY SULT UWEN NAESTEN LIEF HEB-
BEN ALS U SELVEN, SOO DOET GY
WEL:

9 MAER INDIEN GY DEN PERSOON
AEN-NEEMT, SOO DOET GY SONDE,
ENDE WORT VAN DE WET BESTRAFT
ALS OVERTREDERS.

10 WANT WIE DE GEHEELE WET
SAL HOUDEN, ENDE IN EEN SAL
STRUYCKELEN, DIE IS SCHULDIG GE-
WORDEN AEN ALLEN.

11 WANT DIE GESEGT HEEFT, GY
EN SULT GEEN OVERSPEL DOEN, DIE
HEEFT OOK GESEGT, GY EN SULT NIET
DOODEN. INDIEN GY NU GEEN OVER-
SPEL EN SULT DOEN, MAER SULT DOO-
DEN, SOO ZYT GY EEN OVERTREDER
DER WET GEWORDEN.

12 SPREEKT ALSOO, ENDE DOET AL-
SOO, ALS DIE DOOR DE WET DER VRY-
HEYT SULT GEOORDEELT WORDEN.

13 WANT EEN ONBARMHERTIG
OORDEEL [SAL GAEN] OVER DE GENE
DIE GENE BARMHERTIGHEYT GEDAEN
EN HEEFT: ENDE DE BARMHERTIGHEYT
ROEMT TEGEN HET OORDEEL.

14 WAT NUTTIGHEYT IS HET, MY-
NE BROEDERS, INDIEN YEMANT SEG-
T, DAT HY HET GELOVE HEEFT, EN-
DE EN HEEFT DE WERCKEN NIET? KAN
DAT GELOVE HEM SALIG MAKEN?

15 INDIENDER NU EEN BROEDER
OFTE SUSTER NAEKT SOUDE ZYN, EN-
DE GEBREK SOUDEN HEBBEN VAN DA-
GELIKS VOETSEL: EN-

16 ENDE YEMANT VAN U TOT HAER SOUDE SEGGEN; GAET HENEN IN VREDE, WORT WARM, ENDE WORT VERZADIGT: ENDE GY-LIEDEN EN SOUDET HAER NIET GEVEN DE NOOTDRUFTIGHEDEN DES LIGHAEMS, WAT NUTTIGHEYT IS DAT:

17 ALSOO OOK HET GELOVE, INDIEN 'T DE WERKEN NIET EN HEEFT, IS BY HEMSELVEN DOOT.

18 MAER SAL YEMANT SEGGEN; GY HEBT HET GELOVE, EN IK HEBBE DE WERCKEN: TOONT MY UW GELOVE UYT UWE WERCKEN, ENDE IK SAL U UYT MYNE WERCKEN MYN GELOVE TOONEN.

19 GY GELOOFT DAT GODT EEN EENIG [GODT] IS: GY DOET WEL: DE DUYVELEN GELOVEN 'T OOK, ENDE SY 'T SITTEREN.

20 MAER WILT GY WETEN, O YDEL MENSCH! DAT HET GELOVE SONDER DE WERCKEN DOOT IS?

21 ABRAHAM ONSE VADER IS HY NIET UYT DE WERCKEN GERECHTVEERDIGT, ALS HY ISAAC SYNEN SONE GEOFFERT HEEFT OP DEN ALTAER?

22 SIET GY WEL DAT 'T GELOVE MEDE GEWROCHT HEEFT MET SYNE WERCKEN, ENDE HET GELOVE VOLMAEKT, IS GEWEEST UYT DE WERCKEN?

23 ENDE DE SCHRIFT IS VERVULT GEWORDEN, DIE DAER SEGHT, ENDE ABRAHAM GELOOFDE GODT, ENDE HET IS HEM TOT RECHTVEERDIGHEYT GEREKENT: ENDE HY IS EEN VRIENT GODTS GENAEMT GEWEEST.

24 SIET GY DAN NU DAT EEN MENSCH UYT DE WERCKEN GERECHTVEERDIGT WORT, ENDE NIET ALLEENLIK UYT HET GELOVE?

25 ENDE DESGELYKS OOK RACHAB DE HOERE, IS SY NIET UYT DE WERCKEN GERECHTVEERDIGT GEWEEST ALS SY DE GESONDENE HEEFT ONTFANGEN, ENDE DOOR EENEN ANDERE WEG UYTGELATEN?

II DEEL.   N N   WANT

26 WANT GELYK HET LIGHAEM
SONDER GEEST DOOT IS , ALSOO IS OOK
HET GELOVE SONDER DE WERCKEN
DOOT.

HET III. CAPITTEL.

I D' APOSTEL BESTRAFT VOORDER DE GENE DIE ALS
MEESTERS ANDERE LICHELILIK BERISPEN , DAERSE
SELVE OOK DIKMAELS QUALIK DOEN. 2 ENDE LEERT
DAT DIE SYNE TONGE KAN BEDWINGEN , ALLE ANDERE
LEDEMATEN OOK WEL KAN REGEEREN. 3 GELYK DE
PEERDEN MET EENEN TOOM , 4 ENDE DE SCHEPEN
MET EEN ROER GEREGEERT WORDEN. 5 MAER ALS
DE TONGE NIET BEDWONGEN EN WORT , DATSE DAN
IS ALS EEN VYER , HET WELK HOE KLEYN HET IS ,
VEEL HOUDTS KAN AENSTEKEN. 7 DAT HET BEDWIN-
GEN VAN DE TONGE VEEL SWAERDER IS ALS HET TEM-
MEN VAN EENIG WILT DIER , ENDE DAT EEN ONBE-
DWONGENE TONGE VEEL QUAETS VOORTBRENGT. 9
DATTET ONGERYMT IS DAT MEN MET EENE ENDE DE-
SELVE TONGE GODT ZEGENT ENDE SYNEN NAESTEN
VLOEKT. II GELYK EEN FONTEYNE GEEN SOUT ENDE
SOET WATER TE SAMEN GEEFT , NOCH EEN BOOM VER-
SCHEYDE VRUCHTEN. 13 DAER NA VERMAENT HY TOT
SACHTMOEDIGHEYT , ENDE TOT AF-LEGGEN VAN NYD
ENDE TWIST-GIERIGHEYT. 15 ENDE BESCHRYFT DEN
AERT ENDE EYGENSCHAP VAN AERTSCHE ENDE VAN DE
HEMELSCHE WYSEYDT. 18 ENDE DE VRUCHT DIE DAER
DOOR VERKREGEN WORT.

I **E**N ZYT NIET VEELE MEESTERS ,
MYNE BROEDERS , WETENDE DAT
WY TE MEERDER OORDEEL SULLEN
ONTFANGEN.

2 WANT WY STRUYCKELEN ALLE IN
VELE. INDIEN YEMANT IN WOORDEN
NIET EN STRUYCKELT , DIE IS EEN VOL-
MAEKT MAN , MACHTIG OM OOK 'T
GEHEEL LIGHAEM IN DEN TOOM TE
HOUDEN.

3 SIET , WY LEGGEN DEN PEERDEN
TOOMEN IN DE MONDEN , OP DAT SY
ONS SOUDEN GEHOORSAMEN , ENDE WY
LEYDEN [DAER MEDE] HAER GEHEEL
LIGHAEM OM :

4 SIET OOK DE SCHEPEN , HOEWEL-
SE SOO GROOT ZYN , ENDE VAN HARDE
WINDEN GEDREVEN , SY WORDEN OM-
MEGEWENDT VAN EEN SEER KLEYN
ROER , WAER HENEN OOK DE BEGEER-
TE DES STIERDERS WIL :

5 ALSOO OOK DE TONGE IS EEN KLEYN
LIDT , ENDE ROEMT [NOCHTANS] GRO-
TE DINGEN. SIET , EEN KLEYN VYER
HOE GROTEN HOOP HOUTS HET AEN-
STEEKT. DE

6 DE TONGE IS OOK EEN VYER, EEN WERELT DER ONGERECHTIGHEYT: AL-SOO IS DE TONGE ONDER ONSE LEDEN GESTELT, WELCKE HET GEHEEL LIG-HAEM BESMET, ENDE ONSTEEKT 'T RADT [ONSER] GEBOORTE, ENDE WORT ONTSTEKEN VAN DE HELLE.

7 WANT ALLE NATURE BEYDE DER WILDE DIEREN, ENDE DER VOGELN, BEYDE DER KRUYPENDE ENDE DER ZEE-DIEREN, WORT GETEMT, ENDE IS GETEMT GEWEEST VAN DE MENSCHELICKE NATURE:

8 MAER DE TONGE EN KAN GEEN MENSCHTE TEMMEN. SY IS EEN ONBE-DWINGELIK QUAET: VOL VAN DOODE-LIK FENYN.

9 DOOR HAER LOVEN WY GODT EN-DEDEN VADER, ENDE DOOR HAER VER-VLOEKEN WY DE MENSCHEN DIE NA DE GELYCKENISSE GODTS GEMAEKT ZYN.

10 UYT DEN SELVEN MONT KOMT VOOR ZEGENINGE ENDE VERVLOEC-KINGE. DIT EN MOET, MYNE BROE-DERS, ALSOO NIET GESCHIEDEN.

11 WELT OOK EEN FONTEYNE UYT EEN SELVE ADER HET SOET ENDE HET BITTER?

12 KAN OOK, MYNE BROEDERS, EEN VYGE-BOOM OLYVEN VOORT-BRENGEN, OF EEN WYN-STOK VYGEN? ALSOO [EN KAN] GEEN FONTEYNE SOUT EN SOET WATER VOORT-BRENGEN.

13 WIE IS WYS EN VERSTANDIG ON-DER U? DIE BEWYSE UYT [SYNEN] GOE-DEN WANDEL SYNE WERCKEN IN SACHTMOEDIGE WYSHEYT.

14 MAER INDIEN GY BITTEREN NYDT ENDE TWIST-GIERIGHEYT HEBT IN UW' HERTE, SOO EN ROEMT ENDE EN LIEGT NIET TEGEN DE WAERHEYT.

15 DESE EN IS DE WYSHEYDT NIET DIE VAN BOVEN AFKOMT, MAER IS AERTS, NATUERLIK, DUYVELSCH.

16 WANT WAER NYDT ENDE TWIST-GIERIGHEYT IS, ALDAER IS VERWER-RINGE, ENDE ALLEN BOSEN HANDEL.

II. DEEL.   NN 2   MAER

17 MAER DE WYSHEYT DIE VAN BOVEN IS, DIE IS TEN EERSTEN SUYVER, DAER NA VREEDSAEM, BESCHEYDEN, GESEGGELIK, VOL VAN BARMHERTIGHEYT ENDE VAN GOEDE VRUCHTEN, NIET PARTYDELIK OORDEELLENDE ENDE ONGEVEYNST.

18 ENDE DE VRUCHT DER RECHTVEERDIGHEYT WORT IN VREDE GEZAEYT, VOOR DE GENE DIE VREDE MAKEN.

HET IV. CAPITTEL.

1 D'APOSTEL VERHAELT VOORDER DE REMEDIËN TEGEN DE VOORGAENDE SONDEN, ENDE VERMAENT HAER DAT SY DE VLEESCHELICHE LUSTEN, DIE DEN OORSPRONK DER SELVE ZYN, AF-LEGGEN: AËNWISENDE TOT DIEN EYNDE DE SCHADELICHE VRUCHTEN DER SELVE, ALS DAER SYN, TWISTEN. 2 VERHINDERINGE DATSE NIET EN VERKRYGEN 'T GENE SY BEGEEREN, ENDE BIDDEN. 4 ENDE VYANTSCHAP GODTS. 5 'T WELK HY BEWYST MET DE SCHRIFTURE. 7 VERMANENDE DATSE HAER GODE WILLEN ONDERWERPEN, ENDE DEN DUYVEL TEGENSTAEN. 8 DAER BY DOET HY EEN ERNSTIGE VERMANINGE TOT WARE BEKEERINGE, DIE HY MET HARE DEELEN BESCHRYFT. 11 ENDE INSONDERHEYT VAN SYNEN NAESTEN NIET TE OORDEELLEN, ALSO 'T SELVE GODT ALLEEN TOEKOMT. 13 BESTRAFT OOK DE GENE DIE IN 'T GENE SY VOORNEMEN TE DOEN, NIET EN SIEN OP DE VOORSIENIGHEYT GODTS, NOCH OP DE BROOSHEYT DES LEVENS. 17 ENDE BESLUYT DAT GENE DIE WEET WAT HY DOEN MOET, ENDE 'T SELVE NIET EN DOET SWAERDER SONDIGT.

1 VAN WAER [KOMEN] KRYGEN ENDE VECHTERYEN ONDER U? [KOMENSE] NIET HIER VAN, [NAMELIK] UYT UWE WELLUSTEN DIE IN UWE LEDEN STRYT VOEREN?

2 GY BEGEERT, ENDE EN HEBT NIET: GY BENYDET ENDE YVERT [NA DINGEN] ENDE EN KONDSE NIET VERKRYGEN: GY VECHT ENDE VOERT KRYG, DOCH GY EN HEBT NIET, OM DAT GY NIET EN BIDDET.

3 GY BIDDET, ENDE GY EN ONTFANGT NIET, OM DAT GY QUALIK BIDDET OP DAT GY 'T IN UWE WELLUSTEN DOOR-BRENGEN SOUDT.

4 OVERSPEELDERS ENDE OVERSPEELDERESSEN, EN WEET GY NIET DAT DE VRIENDSCHAP DER WERELT EEN VYANTSCHAP GODTS IS? SO WIE DAN EEN VRIENT DER WERELT WIL ZYN, DIE WORT EEN VYANDT GODTS GESTELT. OF

5 OF MEYNT GY DAT DE SCHRIFT
TE VERGEEFS ZEGT, DE GEEST DIE IN
ONS WOONT HEEFT DIE LUST TOT NY-
DIGHEYT.

6 JA HY GEEFT MEERDER GENADE.
DAEROM SEGHT [DE SCHRIFT,] GODT
WEDERSTAET DE HOVAERDIGE, MAER
DE NEDRIGE GEEFT HY GENADE.

7 SO ONDERWERPT U DAN GODE:
WEDERSTAET DEN DUYVEL, EN HY SAL
VAN U VLIEDEN.

8 NAKET TOT GODT, ENDE HY SAL
TOT U NAKEN. REYNIGT DE HANDEN
GY SONDAERS, ENDE SUYVERT DE HER-
TEN GY DOBBELHERTIGE.

9 DRAEGT U ALS ELENDIGE, ENDE
TREURT ENDE WEENT: UW' LACHGEN
WORDE VERANDERT IN TREUREN, EN-
DE [UWE] BLYDSCHAP IN BEDROEFT-
HEYT.

10 VERNEDERT U VOOR DEN HEE-
RE, ENDE HY SAL U VERHOGEN.

11 BROEDERS, EN SPREEKT NIET
QUALIK VAN MALKANDEREN. DIE VAN
[SYNEN] BROEDER QUALIK SPREEKT
ENDE SYNEN BROEDER OORDEELT, DIE
SPREEKT QUALIK VAN DE WET, ENDE
OORDEELT DE WET. INDIEN GY NU
DE WET OORDEELT, SOO EN ZYT GY
GEEN DADER DER WET, MAER EEN
RECHTER.

12 DAER IS EEN EENIG WET-GEVER,
DIE BEHOUDEN KAN ENDE VERDERVEN:
DOCH WIE ZYT GY DIE EENEN ANDE-
REN OORDEELT?

13 WEL AEN NU GY DIE DAER SEGHT,
WY SULLEN HEDEN OFTE MORGEN NA
SULCKEN STADT REYSEN, ENDE ALDAER
EEN JAER OVERBRENGEN, ENDE KOOP-
MANSCHAP DRYVEN, ENDE WINSTE
DOEN:

14 DIE GY NIET EN WEET WAT
MORGEN [GESCHIEDEN SAL:] WANT
HOEDANIG IS UW' LEVEN? WANT
HET IS EEN DAMP DIE VOOR EEN WEY-
NIG [TYTS] GESIEN WORT, ENDE DAER
NA VERDWYNT.

15 IN PLAETSE DAT GY SOUDT SEG-
N N 3 GEN;

GEN ; INDIEN DE HEERE WIL , ENDE WY LEVEN SULLEN , SOO SULLEN WY DIT OFTE DAT DOEN.

16 MAER NU ROEMT GY IN UWEN HOOGMOET : ALLE SOODANIGEN ROEM IS BOOS.

17 WIE DAN WEET GOET TE DOEN , ENDE NIET EN DOET , DIEN IS HET SONDE.

HET V CAPITTEL

1 D'APOSTEL GAET VOORT IN DE VERMANINGE TOT EENEN CHRISTELICKEN WANDEL , ENDE WYST AEN DE ELEDEN DIE KOMEN OVER DE RYCKE. 4 DIE DEN ARMEN HAREN LOON ONTHOUDEN. 5 DIE DE RYKDOMMEN MISBRUYCKEN TOT WELLUSTIGHEYT. 6 ENDE DIE DE VROME ONDERDRUCKEN. 7 VERMAENT DE ONDERDRUCKTE TOT LANKMOEDIGE LYDTSAMHEYT , MET DE TOEKOMSTE CHRISTI , ENDE MET DE EXEMPLEN VAN EEN LANT-MAN. 10 VAN DE PROPHETEN , ENDE VOORNAMELIK VAN JOB. 12 MAENT AF VAN LICHTVEERDIG SWEREN. 13 LEERT HOE MEN SICH DRAGEN MOET IN TEGENPOET ENDE VOORSPOET. 14 ENDE WAT DE SIECKE MOETEN DOEN , ALS OOK WAT DIENST MEN AEN HAER MOET BEWYSEN , VOORNAMELIK MET HAER TE SALVEN , ENDE VOOR HAER TE BIDDEN. 17 AENWYSENDE MET HET EXEMPEL VAN ELIAS , HOE KRACHTIG HET GEBEDT DER GELOVIGEN IS. 19 ENDE EYNDELIK VERMAENT HY DE AFGEDWAELDE WEDER TEN RECHTEN WEGE ENDE TOT BEKEERINGE TE BRENGEN. 20 ENDE LEERT HOE HEERLIK EEN WERK DAT SELVE ZY.

1 **W**EL AEN NUGY RYCKE , WEENT ENDE HUYLT OVER UWE ELEDIGHEDEN , DIE OVER U KOMEN.

2 UWEN RYKDOM IS VERROT , ENDE UWE KLEEDEREN ZYN VAN DE MOTTE GEGETEN GEWORDEN :

3 UW' GOUT ENDE SILVER IS VERROEST : ENDE HAREN ROEST SAL U ZYN TOT EEN GETUYGENISSE , ENDE SAL UW' VLEESCH ALS EEN VYER VERTEEREN : GY HEBT SCHATTE VERGADERT IN DE LAETSTE DAGEN.

4 SIET , DE LOON DER WERKLIEDEN DIE UWE LANDEN GEMAEYT HEBBEN , WELCKE VAN U VERKORT IS , ROEPT : ENDE HET GESCHREY DER GENE DIE GEOOGST HEBBEN IS GEKOMEN TOT IN DE OOREN DES HEEREN SABAOth.

5 GY HEBT LECKERLIK GELEEFTE OP DER AERDEN , ENDE WELLUSTEN GEVOLGT : GY HEBT UWE HERTEN GEVOEDT

VOEDT ALS IN EENEN DAG DER SLACHTINGE.

6 GY HEBT VEROORDEELT, GY HEBT GEDOOT DEN RECHTVEERDIGEN: [ENDE] HY EN WEDERSTAET U NIET.

7 SOO ZYT DAN LANKMOEDIG, BROEDERS, TOT DE TOEKOMSTE DES HEEREN. SIET, DE LANT-MAN VERWACHT DE KOSTELICKE VRUCHT DES LANTS, LANKMOEDIG ZYNDE OVER DESELVE, TOT DAT HET DEN VROEGEN ENDE SPADEN REGEN SAL HEBBEN ONTFANGEN.

8 WEEST GY OOK LANKMOEDIG, VERSTERKT UWE HERTEN: WANT DE TOEKOMSTE DES HEEREN GENAEKT:

9 EN SUCHT NIET TEGEN MALKANDEREN, BROEDERS, OP DAT GY NIET VEROORDEELT EN WORT. SIET, DE RECHTER STAET VOOR DE DEURE.

10 MYNE BROEDERS, NEEMT TOT EEN EXEMPEL DES LYDENS ENDE DER LANKMOEDIGHEYT, DE PROPHETEN, DIE [IN] DEN NAME DES HEEREN GESPROKEN HEBBEN.

11 SIET, WY HOUDENSE GELUKSALIG DIE VERDRAGEN. GY HEBT DE VERDRAEGSAEMHEYT JOBS GEHOORT, ENDE GY HEBT HET EYNDE DES HEEREN GESIEN, DAT DE HEERE SEER BARMHERTIG IS ENDE EEN ONTFERMER.

12 DOCH VOOR ALLE DINGEN, MYNE BROEDERS, EN SWEERT NIET, NOCH BY DEN HEMEL, NOCH BY DE AERDE, NOCH EENIGEN ANDEREN EEDT: MAER UW' JA, ZY JA, ENDE HET NEEN, NEEN: OP DAT GY IN GEEN OORDEEL EN VALT.

13 IS YEMANT ONDER U IN LYDEN? DAT HY BIDDE: IS YEMANT GOETS MOETS? DAT HY PSALM-SINGE.

14 IS YEMANT KRANK ONDER U? DAT HY TOT HEM ROEPE DE OUDERLINGEN DER GEMEYNTE, ENDE DAT SY OVER HEM BIDDEN, HEM SALVENDE MET OLIE IN DEN NAME DES HEEREN: ENDE

15 ENDE 'T GEBEDT DES GELOOFS
SAL DEN SIECKEN BEHOUDEN, ENDE
DE HEERE SAL HEM OPRECHTEN, ENDE
SOO HY SONDEN GEDAEN SAL HEBBEN,
HET SAL HEM VERGEVEN WORDEN.

16 BELYDT MALKANDEREN DE MIS-
DADEN, ENDE BIDT VOOR MALKANDE-
REN, OP DAT GY GESONT WORDET. EEN
KRACHTIG GEBEDT DES RECHTVEERDI-
GEN VERMACH VEEL.

17 ELIAS WAS EEN MENSCH VAN
GELYCKE BEWEGINGEN ALS WY, EN-
DE HY BADT EEN GEBEDT DAT HET
NIET EN SOUDE REGENEN: ENDE HET
EN REGENDE NIET OP DE AERDE IN
DRIE JAREN ENDE SES MAENDEN.

18 ENDE HY BADT WEDEROM, ENDE
DE HEMEL GAF REGEN, ENDE DE AER-
DE BRACHT HARE VRUCHT VOORT.

19 BROEDERS, INDIEN YEMANT
ONDER U VAN DE WAERHEYT IS AFGE-
DWAELT, ENDE HEM YEMANT BEKEERT,

20 DIE WETE, DAT DE GENE, DIE
EENEN SONDAER VAN DE DWALINGE
SYNES WEGS BEKEERT, SAL EEN ZIELE
VAN DEN DOODT BEHOUDEN, ENDE
SAL MENIGTE DER SONDE BEDECKEN.

EYNDE VAN DEN SENDT-BRIEF
DES APOSTELS JACOBI.

DE EERSTE ALGEMEYNE

SENDT-BRIEF

DES APOSTELS

P E T R I.

HET EERSTE CAPITTEL.

1 NA HET OPSCHRIFT DES BRIEFS, 3 DANKT DEN APOSTEL GODT, DAT HY ONS HEEFT WEDERGEBOREN TOT EEN ONVERDERFLICKE ERVE. 5 MITSGADERS DAT HY ONS DOOR 'T GELOVE TOT DE SALIGHEYT BEWAERT. 6 ENDE ONS VERHEUGT IN HET MIDDEN VAN ALLE BEPROEVINGEN. 8 WAER OVER WY HEM OOK MET VREUGDE LIEF HEBBEN, HOEWEL WY HEM NIET EN SIEN. 10 BETUYGT VOORDER DAT DE LEERE VAN DESE GENADE NIET NIEUW EN IS, NOCH GERINGE, MAER DAT DE GEEST CHRISTI IN DE OUDE PROPHETEN DESELVE HEEFT VOORSEGT. 12 ENDE DE ENGELN BEGEERIG ZYN OM SULKS IN TE SIEN. 13 KOMT DAER NA TOT VERSCHEYDENE VERMANINGEN, ENDE VOOR AL TOT VASTE HOPE OP DESE GENADE. 14 TOT HEYLGHEYT. 17 TOT VOORDER AFLEGGINGE VAN ALLEN YDELEN WANDEL, DAER UYT WY DOOR HET BLOET CHRISTI VERLOST ZYN. 20 LEERT DAT GODT CHRISTUM TOT DIT MIDDELAER-AMPT WEL UYTVERKOREN HEEFT VAN EEUWIGHEYT, MAER DAT HY NU GEOPENBAERT IS, OM ONSENT WILLE. 22 TREKT DAER UYT WEDER EEN VERMANINGE TOT ONDERLINGE BROEDERLICHE LIEFDE. 23 ALSOO WY DOOR HET ONVERGANKLIK ZAET DES EVANGELIUMS DAER TOE ZYN WEDERGEBOREN.

1 **P**ETRUS EEN APOSTEL JESU CHRISTI, DEN VREEMDELINGEN VERSTROYT IN PONTIO, GALATIEN, CAPADOCIEN, ASIEN, ENDE BITHYNIEN:

2 DEN UYTVERKORENEN NA DE VOORKENNISSE GODTS DES VADERS, IN DE HEYLIGMAKINGE DES GEESTS, TOT GEHOORSAEMHEYT ENDE BESPREGINGE DES BLOETS JESU CHRISTI: GENADE ENDE VREDE ZY U VERMENIGVULDIGT.

3 GELOOFT ZY DE GODT ENDE VADER ONSES HEEREN JESU CHRISTI, DIE NA SYNE GROTE BARMHERTIGHEYT ONS HEEFT WEDERGEBOREN, TOT EEN LEVENDE HOPE, DOOR DE OPSTANDINGE JESU CHRISTI UYT DEN DOODEN.

4 TOT EEN ONVERDERFLICKE, ENDE ONBEVLEKCLICHE, ENDE ONVERWELKCLICHE ERFFENISSE, DIE IN DE HEMELN BEWAERT IS VOOR U,

II. DEEL. Oo. DIE

5 DIE GY IN DE KRACHT GODTS BEWAERT WORT DOOR HET GELOVE, TOT DE SALIGHEYT, DIE BEREYT IS OM GEOPENBAERT TE WORDEN IN DEN LAETSTEN TYT.

6 IN WELCKEN GY U VERHEUGT, NU EEN WEYNIG [TYT] (SOO HET NO-DIG IS) BEDROEFT ZYNDE DOOR MENIGERLEY VERSOECKINGEN:

7 OP DAT DE BEPROEVINGE UWES GELOOFS, DIE VEEL KOSTELICKER IS DAN DES GOUTS, HET WELK VERGAET ENDE DOOR 'T VYER BEPROEFT WORT, BEVONDEN WORDE TE ZYN TOT LOF, ENDE EERE, ENDE HEERLIKHEYT, IN DE OPENBARINGE JESU CHRISTI:

8 DEN WELCKEN GY NIET GESIEN EN HEBT, ENDE [NOCHTANS] LIEF HEBT: IN DEN WELCKEN GY NU, HOEWEL [HEM] NIET SIENDE, MAER GELOVENDE, U VERHEUGT MET EENE ONUYTSPREKELICKE ENDE HEERLICKE VREUGDE:

9 VERKRYGENDE 'T EYNDE UWES GELOOFS, [NAMELIK] DE SALIGHEYT DER ZIELEN.

10 VAN WELCKE SALIGHEYT ONDERVRAEGT ENDE ONDERSOCHT HEBBEN DE PROPHETEN, DIE GEPROPHETEERT HEBBEN VAN DE GENADE AEN U [GESCHIET.]

11 ONDERSOECKENDE OP WELCKEN OFTE HOEDANIGEN TYT DE GEEST CHRISTI, DIE IN HAER WAS, BEDUYDDE ENDE TE VOREN GETUYGDE 'T LYDEN [DAT] OP CHRISTUM [KOMEN SOUDE,] ENDE DE HEERLIKHEYT DAER NA [VOLGENDE.]

12 DEN WELCKEN GEOPENBAERT IS, DAT SY NIET HAER SELVEN, MAER ONS BEDIENDEN DESE DINGEN, DIE U NU AENGEDIENT ZYN BY DE GENE DIE U HET EUANGELIUM VERKONDIGT HEBBEN, DOOR DEN HEYLIGEN GEEST, DIE VAN DEN HEMEL GESONDEN IS, IN WELKE DINGEN DE ENGELN BEGEE-RIG ZYN IN TE SIEN.

13 DAEROM OPSCHORTENDE DE LENDENEN

DENEN UWES VERSTANTS, [ENDE] NUCHTEREN ZYNDE, HOOPT VOLKOMELIK OP DE GENADE DIE U TOEGBRACHT WORT IN DE OPENBARINGE JESU CHRISTI.

14 ALS GEHOORSAME KINDEREN, EN WORT NIET GELYKFORMIG DEN BEGEERLIKHEDEN, DIE TE VOREN IN UWE ONWETENHEYT WAREN.

15 MAER GELYK HY DIE U GEROPEN HEEFT HEYLIG IS, [SOO] WORT OOK GY SELVE HEYLIG IN AL [UWEN] WANDEL,

16 DAEROM DATTER GESCHREVEN IS; ZYT HEYLIG, WANT IK BEN HEYLIG.

17 ENDE INDIEN GY TOT EENEN VADER AENROEPT DEN GENEN DIE SONDER AENNEMINGE DES PERSOONS OORDEELT NA EENS YEGELIKS WERK, SOO WANDELT IN VREESE DEN TYT UWER INWONINGE:

18 WETENDE DAT GY NIET DOOR VERGANCKELICKE DINGEN, SILVER OFTE GOUT, VERLOST EN ZYT UYT UWE YDELE WANDELINGE, DIE [U] VAN DE VADEREN OVERGELEVERT [IS:]

19 MAER DOOR 'T DIERBAER BLOET CHRISTI, ALS EENS ONBESTRAFFELICKEN ENDE ONBEVLEKTEN LAMS:

20 DEWELCKE WEL VOORGEKENT IS GEWEEST VOOR DE GRONTLEGGINGE DER WERELT, MAER GEOPENBAERT IS IN DESE LAETSTE TYDEN OM UWENT WILLE:

21 DIE GY DOOR HEM GELOOFT IN GODT, WELCKE HEM OPGEWEKT HEEFT UYT DEN DOODEN, ENDE HEM HEERLIKHEYT GEGEVEN HEEFT, OP DAT UW GELOVE ENDE HOPE OP GODT ZYN SOUDE.

22 HEBBENDE [DAN] UWE ZIELEN GEREYNIGT IN DE GEHOORSAEMHEYT DER WAERHEYT: DOOR DEN GEEST, TOT ONGEVEYNSDE BROEDERLICHE LIEFDE, SOO HEBT MALKANDEREN VYERIGLIK LIEF UYT EEN REYN HERTE:

II DEEL. Oo 2 DIE

23 DIE GY WEDERGEBOREN ZYT NIET UYT VERGANKELICKEN, MAER [UYT] ONVERGANKELICKEN ZADE, DOOR HET LEVENDE ENDE EEUWIG-BLYVENDE WOORT GODTS.

24 WANT ALLE VLEESCH IS ALS GRASEN ALLE HEERLIKHEYT DES MENSCHEN IS ALS EEN BLOEME DES GRAS. HET GRAS IS VERDORRET, ENDE SYN BLOEME IS AFGEVALLEN:

25 MAER HET WOORDT DES HEEREN BLYFT IN DER EEUWIGHEYT: ENDE DIT IS HET WOORT DAT ONDER U VERKONDIGT IS.

HET IJ. CAPPITTEL.

1 D' APOSTEL VERMAENT HAER VOORDER TOT AFLEGGINGE VAN VERSCHEYNDENE ONDEUGDEN. 2 ENDE TOT EEN BEGEERTE DER ONVERVALSCHTE MELK VAN GODTS WOORT, OM IN 'T GOEDE OP TE WASSEN. 3 ENDE OM GODTS GOETHEYT TE SMAKEN. 4 VERMAENT HAER DAER NA DAT SY ALS LEVENDE STEENEN IN CHRISTO OPGEBOUWT WORDEN TOT EEN GEESTELIK HUYS ENDE PRIESTERDOM. 6 OVERMITS CHRISTUS TOT EENEN HOEK-STEEN VAN GODT GESTELT IS, DIERBAER VOOR DE GELOVIGE, MAER EEN AENSTOOT VOOR DE ONGEHOORSAME. 9 BETUYGT DAT SYN U DIT UYTVERKOREN GESLACHT ENDE VOLK GODTS ZYN, WELKER HY HEM ONTFERMT. 11 VERMAENT HAER DAEROM TOT EENEN HEYLIGEN WANDEL, OP DAT SY GODT DAER DOOR VERHEERLICKEN, 13 ENDE VERMAENT HAER VOORDER TOT GEHOORSAEMHEYT AEN HARE OVERHEDEN, HOOGHE ENDE LEEGE. 18 ENDE DE DIENSTKNECHTEN AEN HARE HEEREN, OOK SELFS DEN HARDEN. 21 STELT HAER TOT DIEN EYNDE VOOR OOGEN HET LYDEN CHRISTI, ENDE SYNE VERDRAEGSAEMHEYT. 24 ENDE TROOST HAER MET DE VRUCHTEN VAN HET SELVE LYDEN, ALS EEN OORSAKE VAN HARE BEKEERINGE.

1 SOO LEGT DAN AF ALLE QUAETHEYT, ENDE ALLE BEDROG, ENDE GEVEYNSTHEYT, ENDE NYDIGHEYT, ENDE ALLE ACHTERKLAPPINGEN,

2 ENDE ALS NIEUWGEBORENE KINDERKENS, ZYT SEER BEGEERIG NA DE REDELICKE ONVERVALSCHTE MELK, OP DAT GY DOOR DESELVE MEUGT OPWASSEN:

3 INDIEN GY ANDERS GESMAEKT HEBT DAT DE HEERE GOEDERTIEREN IS.

4 TOT WELCKEN KOMENDE [ALS TOT] EENEN LEVENDEN STEEN, VAN DE MENSCHEN WEL VERWORPEN, MAER BY GODT UYTVERKOREN, [ENDE] DIERBAER: SOO

5 SOO WORDET GY OOK SELVE, ALS LEVENDE STEENEN, GEBOUWT [TOT] EEN GEESTELIK HUYS, [TOT] EEN HEYLIG PRIESTERDOM, OM GEESTLICHE OFFERHANDEN OP TE OFFEREN, DIE GODE AENGENAEM ZYN DOOR JESUM CHRISTUM.

6 DAEROM IS OOK VERVATTET IN DE SCHRIFT, SIET IK LEGGE IN SION EENEN UYTTERSTEN HOEK-STEEN, DIE UYTVERKOREN [ENDE] DIERBAER IS: ENDE; DIE IN HEM GELOOFT EN SAL NIET BESCHAEMT WORDEN.

7 U DAN DIE GY GELOOFT IS HY DIERBAER: MAER DEN ONGEHOORSAMEN [WORT GESEGT,] DE STEEN DIE DE BOUW-LIEDEN VERWORPEN HEBBEN, DESE IS GEWORDEN TOT EEN HOOFT DES HOEKS, ENDE EEN STEEN DES AENSTOOTS, ENDE EEN ROTZE DER ERGERNISSE:

8 DEN GEENEN [NAMELIK] DIE HAER AEN HET WOORT STOOTEN, ONGEHOORSAEM ZYNDE, WAER TOESY OOK GESET ZYN.

9 MAER GY ZYT EEN UYTVERKOREN GESLACHTE, EEN KONINGLIK PRIESTERDOM, EEN HEYLIG VOLK, EEN VERKREGE VOLK: OP DAT GY SOUDET VERKONDIGEN DE DEUGDENDESGENEN DIE U UYT DE DUYSTERNISSE GEROEPEN HEEFT TOT SYN WONDERBAER LICHT.

10 DIE GY EERTYTS GEEN VOLK EN WAERT, MAER NU GODTS VOLK ZYT: DIE [EERTYTS] NIET ONTFERMT EN WAERT, MAER NU ONTFERMT ZYT GEWORDEN.

11 GELIEFDE, IK VERMANE [U] ALS INWOONDERS ENDE VREEMDELINGEN, DAT GY U ONTHOÛT VAN DE VLEESCHELICHE BEGEERLICHEDEN, WELCKE KRYG VOEREN TEGEN DE ZIELE:

12 ENDE HOUT UWEN WANDEL EERLIK ONDER DE HEYDENEN: OP DAT IN 'T GENE SY QUALIK VAN USPREKEN, ALS VAN QUAET-DOENDERS, SY UYT DE GOEDE WERCKEN DIE SY IN [U] SIEN, GODT VERHEERLICKEN MOGEN IN DEN DAG DER BESOEKINGE.

13 ZYT DAN ALLE MENSCHELICKE ORDENINGE ONDERDANIG, OM DES HEEREN WILLE: HET ZY DEN KONING, ALS DE OPPERSTE MACHT HEBBENDE:

14 HET ZY DEN STADT-HOUDEREN, ALS DIE VAN HEMGESONDEN WORDEN, TOT STRAFFE WEL DER QUAET-DOENDER, MAER [TOT] PRYS DER GENE DIE GOET DOEN.

15 WANT ALSOO IS HET DE WILLE GODTS, DAT GY WELDOENDE DEN MONT STOP AEN DE ONWETENHEYT DER DWASE MENSCHEN:

16 ALS VRYE, ENDE NIET DE VRYHEYT HEBBENDE ALS EEN DEKSEL DER BOOSHEYT, MAER ALS DIENST-KNECHTEN GODTS.

17 EERT EEN YEGELIK: HEBT DE BROEDERSCHAP LIEF: VREEST GODT: EERT DEN KONING.

18 GY HUYS-KNECHTEN, ZYT MET ALLE VREESE ONDERDANIG DEN HEEREN, NIET ALLEEN DEN GOEDEN ENDE BESCHEYDENEN, MAER OOK DEN HARDEN.

19 WANT DAT IS GENADE, INDIEN YEMANT, OM DE CONSCIENTIE VOOR GODT, SWARIGHEYT VERDRAEGT, LYDENDE TEN ONRECHTE.

20 WANT WAT LOF IS 'T INDIEN GY VERDRAEGT ALS GY SONDIGT, ENDE [DAER OVER] GESLAGEN WORT? MAER INDIEN GY VERDRAEGT ALS GY WEL DOET, ENDE [DAER OVER] LYDET, DAT IS GENADE BY GODT.

21 WANT HIER TOE ZYT GY GEROEPEN, DEWYLE OOK CHRISTUS VOOR ONS GELEDEN HEEFT, ONS EEN EXEMPEL NALATENDE, OP DAT GY SYNE VOETSTAPPEN SOUDET NA-VOLGEN.

22 DIE GEEN SONDE GEDAEN EN HEEFT, NOCH DAER EN IS GEEN BEDROG IN SYNEN MONT GEVONDEN.

23 DIE ALS HY GESCHOLDEN WIERT, NIET WEDER EN SCHOLT, ENDE ALS HY LEEDT, NIET EN DREYGD: MAER GAF 'T OVER AEN DIEN DIE RECHTVEERDELIK OORDEELT. DIE

24 DIE SELVE ONSE SONDEN IN SYN LIGHAEM GEDRAGEN HEEFT OP 'T HOUT: OP DAT WY DE SONDEN AFGE-STORVEN ZYNDE, DER GERECHTIGHEYT LEVEN SOUDEN: DOOR WIENS STRAMEN GY GENESEN ZYT.

25 WANT GY WAERT ALS DWALÉN-DE SCHAPEN: MAER GY ZYT NU BEKEERT TOT DEN HERDER ENDE OPSIENDER UWER ZIELEN.

HET IIJ. CAPITTEL.

1 PETRUS VERMAENT DE VROUWEN TOT ONDERDANIGHEYT AEN HARE MANNEN. 3 ENDE TOT VERCIERINGE NIET DES UYTERLICHE, MAER DES VERBORGEN MENSCHES. 5 STELT HAER TOT DIEN EYNDE VOOR HET EXEMPEL DER HEYLIGE VROUWEN IN HET OUDE TESTAMENT, ENDE VOORNAMELIK VAN SARA. 7 VERMAENT OOK DE MANNEN, DAT SY MET VERSTANT BY HARE VROUWEN WONEN. 8 KOMT DAER NA WEDER TOT VERMANINGEN VAN ONDERLINGE LIEFDE. 9 ENDE BYSONDERLIK VAN VERDRAEGSAEMHEYT ENDE VREEDSAEMHEYT, MET BELOFTE VAN GODTS ZEGEN UYT DEN 34 PSALM. 13 WYST AEN HOE SY NIET EN HEBBEN TE VREESEN WANNEER SY ONSCHULDIG LYDEN, ENDE HOE SY ALTYT MOETEN BEREYT ZYN OM REDEN TE GEVEN VAN DE HOPE DIE IN HAER IS. 18 STELT HAER VOOR OOGEN HET EXEMPEL DES LYDENS CHRISTI, ENDE SYNE UYTKOMSTE UYT HET SELVE. 19 GELYK OOK HET CONTRARY EXEMPEL DER STRAFTE VAN DE ONGEHOORSAAMHEYT DER EERSTE WEERELD TEN TYDEN VAN NOE, ENDE DER VERLOSSINGE VAN NOE DOOR DE ARCKE UYT HET WATER, ALS HY MET LYDTSAEMHEYT DAER OP VERWACHT HADDE. 21 WAER VAN NU OOK DE DOOP EEN TEGEN-BEELT IS, DIE ONS WYST OP DE OPSTANDINGE ENDE HEERLIKHEYT CHRISTI.

1 **D**ESGELYKS GY VROUWEN, ZYT UWE EYGENE MANNEN ONDERDANIG: OP DAT OOK SOO EENIGE DEN WOORDE ONGEHOORSAEM ZYN, SY DOOR DEN WANDEL DER VROUWEN SONDER WOORT MOGEN GEWONNEN WORDEN:

2 ALS SY SULLEN INGESIEN HEBBEN UWEN KUYSCHEN WANDEL IN VREESE.

3 WELCKER VERCIERSEL ZY, NIET 'T GENE UYTERLIK IS, [BESTAENDE] IN 'T VLECHTEN DES HAYRS, ENDE OMHANGEN VAN GOUT, OFTE VAN KLEEDEREN AEN TE TRECKEN.

4 MAER DE VERBORGEN MENSCHES HERTEN, IN 'T ONVERDERFLIK [VERCIERSEL] EENS SACHTMOEDIGEN ENDE STILLER GEESTS, DIE KOSTELIK IS VOOR GODT. WANT

5 WANT ALSOO VERCIERDEN HAER SELVEN EERTYTS OOK DE HEYLIGE VROUWEN, DIE OP GODT HOOPTEN, ENDE WAREN HARE EYGENE MANNEN ONDERDANIG:

6 GELYK SARA ABRAHAM GEHOORSAEM IS GEWEEST, HEM NOEMENDE HEERE, WELCKER DOCHTERS GY GEWORDEN ZYT, ALS GY WEL DOET, ENDE NIET EN VREEST VOOR EENIGE VERSCHRICKINGE.

7 GY MANNEN INSGELYKS, WONET BY [HAER] MET VERSTANT, DEN VROUWELICKEN VATE, ALS HET SWAKSTE, EERE GEVENDE, ALS DIE OOK MEDE ERFGENAMEN DER GENADE DES LEVENS [MET HAER] ZYT: OP DAT UWE GEBEDEN NIET VERHINDERT EN WORDEN.

8 ENDE EYNDELIK, ZYT ALLE EENS GESINT, MEDELYDIG, DE BROEDERS LIEF-HEBBENDE, MET INNERLICKE BARMHERTIGHEYT BEWEEGT, VRIENDELIK:

9 EN VERGELT NIET QUAET VOOR QUAET, OF SCHELDEN VOOR SCHELDEN: MAER ZEGENT DAER EN TEGEN: WETENDE DAT GY DAER TOE GEROEPEN ZYT, OP DAT GY ZEGENINGE SOUDT BE-ERVEN.

10 WANT WIE'T LEVEN WIL LIEFHEBBEN ENDE GOEDE DAGEN SIEN, DIE STILLE SYN TONGE VAN HET QUAET ENDE SYNE LIPPEN DATSE GEEN BEDROG EN SPREKEN:

11 DIE WYCKE AF VAN 'T QUADE, ENDE DOE HET GOEDE: DIE SOECKE VREDE ENDE JAEGE DEN SELVEN NA.

12 WANT DE OOGEN DES HEEREN ZYN OVER DE RECHTVEERDIGE, ENDE SYNE OOREN TOT HAER GEBEDT: MAER 'T AENGESICHT DES HEEREN IS TEGEN DE GENE DIE QUAET DOEN.

13 ENDE WIE IS 'T DIE U QUAET DOEN SAL, INDIEN GY NAVOLGERS ZYT VAN HET GOET?

14 MAER INDIEN GY OOK LYDET OM DER GERECHTIGHEYT WILLE, SOO ZYT

ZYT GY SALIG : ENDE EN VREEST NIET
UYT VREESE VAN HAER, NOCH EN
WERT NIET ONTROERT :

15 MAER HEYLIGT GODT DEN HEE-
RE IN UWE HERTEN : ENDE ZYT AL-
TYT BEREYT TOT VERANTWOORDINGE
AEN EEN YEGELIK DIE U REECKENSCHAP
AF-EYSCHT VAN DE HOPE DIE IN U IS,
MET SACHTMOEDIGHEYT ENDE VREE-
SE.

16 ENDE HEBT EEN GOEDE CON-
SCIENTIE , OP DAT IN HET GENE SY
QUALIK VAN U SPREKEN , ALS VAN
QUAET-DOENDERS, SY BESCHAEMT MO-
GEN WORDEN DIE UWEN GOEDEN
WANDEL IN CHRISTO LASTEREN.

17 WANT HET IS BETER DAT GY
WELDOENDE (INDIEN 'T DE WILLE
GODTS WIL) LYDET , DAN QUAET
DOENDE.

18 WANT CHRISTUS HEEFT OOK
EENS VOOR DE SONDEN GELEDEN , HY
RECHTVEERDIG VOOR DE ONRECHT-
VEERDIGE : OP DAT HY ONS TOT GODT
SOUDE BRENGEN DIE WEL IS GEDOODET
IN HET VLEESCH, MAER LEVENDIG GE-
MAEKT DOOR DEN GEEST :

19 IN DEN WELCKEN HY OOK HE-
NEN GEGAEN ZYNDE DEN GEESTEN
DIE IN DE GEVANGENISSE [ZYN] GE-
PREDIKT HEEFT ,

20 DIE EERTYTS ONGEHOORSAEM
WAREN, WANNEER DE LANKMOEDIG-
HEYT GODTS EENMAEL VERWACHTE-
DE IN DE DAGEN VAN NOË , ALS
D'ARCKE TOE-BEREYT WIERT : WAER
IN WEYNIGE (DAT IS ACHT) ZIELEN
BEHOUDEN WIERDEN, DOOR HET WA-
TER.

21 WAER VAN HET TEGEN-BEELT
DE DOOP, ONS NU OOK BEHOUDT, NIET
DIE EEN AFLEGGINGE IS DER VUYLIG-
HEYT DES LIGHAEMS , MAER DIE EEN
VRAGE IS EENER GOEDER CONSCIENTIE
TOT GODT DOOR DE OPSTANDINGE JE-
SU CHRISTI ,

22 WELKE IS AEN DE RECHTER
[HANT] GODTS OPGEVAREN TEN HE-

CAP. IV. DE I. ALGEMEYNE SENDT-BRIEF
MEL, DE ENGELN ENDE MACHTEN,
ENDE KRACHTEN HEM ONDERDANIG
GEMAEKT ZYNDE.

HET IV. CAPITTEL.

1 UYT AENMERCKINGE VAN HET LYDEN CHRISTI
TREKT DEN APOSTEL EEN VERMANINGE DAT SY NIET EN
MOETEN LEVEN NA DE BEGEERLIKHEDEN DES VLEESCHS,
MAER NA GODTS WILLE. 4 ENDE LEERT DAT DIE
HET TEGENDEEL DOEN, OFTE ANDERE DAER TOEBREN-
GEN, GODE REKENSCHAP GEVEN SULLEN. 6 DAT
DAEROM OOK DEN DOODEN HET EUANGELIUM IS VER-
KONDIGT. 7 VERMAENT HAER DAER NAER TOT NUCH-
TERHEYT, BIDDEN, LIEFDE, ENDE ANDERE DEUGDEN.
10 MITSGADERS TOT RECHTE AENWENDINGE DER GA-
VEN ENDE BEDIENINGEN, DIE ELK HEEFT ONTFANGEN.
12 LEERT WEDEROM DAT HET LOT DER GELOVIGEN
IS VERDRUCKINGE TE LYDEN, ENDE DAT HAER SULKS
SALIG IS. 15 MAER WAERSHOUWT, DAT NIEMANT
EN LYDE ALS EEN QUETDOENDER, MAER DAT HY LY-
DE ALS EEN CHRISTEN. 7 OVERMITS HET OORDEEL
GODTS VAN SYN HUYS BEGINT. 18 DOCH DAT DE AN-
DERE HIER NAMAELS EEN SWAERDER OORDEEL HEBBEN
TE VERWACHTEN.

1 DEWYLE DAN CHRISTUS VOOR
ONS IN HET VLEESCH GELEDEN
HEEFT, SOO WAPENT GY U OOK MET
DESELVE GEDACHTE, [NAMELIK] DAT
WIE IN HET VLEESCH GELEDEN HEEFT,
DIE HEEFT OPGEHOUDEN VAN DE SON-
DE,

2 OM NU NIET MEER NA DE BE-
GEERLIKHEDEN DER MENSCHEN, MAER
NA DEN WILLE GODTS DEN TYT DIE
OVERIG IS IN 'T VLEESCH, TE LEVEN.

3 WANT 'T IS ONS GENOEG DAT WY
DEN VOORGAENDEN TYT DES LEVENS
DER HEYDENEN WILLE VOLBRACHT
HEBBEN, ENDE GEWANDELT HEBBEN
IN ONTUCHTIGHEDEN, BEGEERLIKHED-
DEN, WYN-SUYPERYEN, BRASSERYEN,
DRINCKERYEN, ENDE GROUWLICKE
AF-GODERYEN.

4 WAER IN SY HAER VREEMT HOU-
DEN, ALS GY NIET MEDE EN LOOPT
TOT DESELVE UYTGIIETINGE DER O-
VERDADIGHEYT, ENDE [U] LASTEREN:

5 DEWELCKE SULLEN REKENSCHAP
GEVEN DEN GENEN DIE BEREYT STAET
OM TE OORDEELEN DE LEVENDE ENDE
DE DOODE.

6 WANT DAER TOE IS OOK DEN DOO-
DEN HET EUANGELIUM VERKONDIGT
GE-

GEWORDEN, OP DAT SY WEL SOUDEN GEOORDEELT WORDEN NA DEN MENSCHEN IN HET VLEESCH, MAER LEVEN SOUDEN NA GODT IN DEN GEEST.

7 ENDE 'T EYNDE ALLER DINGEN IS NABY. ZYT DAN NUCHTEREN, ENDE WAËKT IN DE GEBEDEN.

8 MAER VOOR AL HEBT VYERIGE LIEFDE TOT MALKANDEREN: WANT DE LIEFDE SAL MENIGTE VAN SONDEN BEDECKEN.

9 ZYT HERBERGSAEM TEGEN MALKANDEREN, SONDER MURMUREEREN.

10 EEN YEGELIK GELYK HY GAVE ONTFANGEN HEEFT, [ALSOO] BEDIENE HY DESELVE AEN DEN ANDEREN, ALS GOEDE UYT-DEELDERS DER MENIGERLEY GENADE GODTS.

11 INDIEN YEMANT SPREEKT, [DIE SPREKE] ALS DE WOORDEN GODTS: INDIEN YEMANT DIENT, [DIE DIENE] ALSUYT KRACHT DIE GODT VERLEENT: OP DAT GODT IN ALLEN GEPRESEN WORDE DOOR JESUM CHRISTUM, WELKEN TOEKOMT DE HEERLIKHEYT ENDE DE KRACHT, IN ALLE EEUWIGHEYT, AMEN!

12 GELIEFDE, EN HOUDT U NIET VREEMT OVER DE HITTE DER [VERDRUCKINGE] ONDER U, DIE U GESCHiet TOT VERSOECKINGE, ALS OF U [YET] VREEMTS OVER-QUAME:

13 MAER GELYK GY GEMEYNSCHAP HEBT AEN HET LYDEN CHRISTI, [ALSOO] VERBLYDT U: OP DAT GY OOK IN DE OPENBARINGE SYNER HEERLIKHEYT U MOOGT VERBLYDEN ENDE VERHEUGEN.

14 INDIEN GY GESMADIGT WORT OM DEN NAME CHRISTI, SOO ZYT GY SALIG: WANT DE GEEST DER HEERLIKHEYT, ENDE [DE GEEST] GODTS RUST OP U: WAT HAER AENGAET, HY WORT WEL GELASTERT, MAER WAT U AENGAET, HY WORT VERHEERLIKT.

15 DOG DAT NIEMANT VAN U EN LYDE ALS EEN DOOT-SLAGER, OF DIEF, OF QUAET-DOENDER, OFTE ALS EEN

DIE HEM MET EEN ANDERS DOEN BE-
MOEYT :

16 MAER INDIEN [YEMANT LYDT]
ALS EEN CHRISTEN , DIE EN SCHAME
HEM NIET , MAER VERHEERLICKE GODT
IN DESEN DEELE.

17 WANT HET IS DE TYT , DAT HET
OORDEEL BEGINNE VAN HET HUYS
GODTS : ENDE INDIEN HET EERST VAN
ONS [BEGINT] WELK SAL HET EYNDE
ZYN DER GENE DIE DEN EUANGELIO
GODTS ONGEHOORSAEM ZYN ;

18 ENDE , INDIEN DE RECHTVEER-
DIGE NAUWLIKS SALIG EN WORT , WAER
SAL DAN DE GODT-LOOSE ENDE SON-
DAER VERSCHEYNEN ?

19 SOO DAN OOK DIE LYDEN NA DEN
WILLE GODTS , DAT SY HARE ZIELEN
[HEM] ALS DEN GETROUWEN SCHEP-
PER , BEVELEN MET WELDOEN.

HET V CAPITTEL

1 PETRUS VERMAENT DE OUDERLINGEN DAT SY DE
KUDDE GODTS BEHOORLIK WEYDEN. 4 ENDE BELOOFT
HAER DE KROONE DER HEERLIKHEYT TOT EEN VER-
GELDINGE. 5 HY VERMAENT DAER NA DE JONGE TOT
ONDERDANIGHEYT ENDE NEDRIGHEYT. 7 ENDE EEN
YEGELIK , DAT HY SYNE SORGE OP GODT WERPE. 8
STELT HAER VOOR OOGEN DEN LIST ENDE MACHT DES
DUYVELS , ENDE VERMAENT HAER DAER TEGEN TE WA-
KEN. 10 BIDT GODT , DAT HY HAER VERSTERCKE. 11
ENDE PRYST HEM. 12 VERKLAERT DE REDEN WAER-
OM HY TOT HAER IN 'T KORTÉ HEEFT GESCHREVEN. 13
ENDE BESLUYT DEN BRIEF MET ONDERLINGE GROETE
ENDE WENSCH VAN VREDE.

1 **D**E OUDERLINGEN DIE ONDER U
ZYN , VERMANE IK DIE EEN ME-
DE-OUERLING , ENDE GETUYGE DES
LYDENS CHRISTI BEN , ENDE DEELACH-
TIG DER HEERLIKHEYT DIE GEOPEN-
BAERT SAL WORDEN ,

2 WEYDET DE KUDDE GODTS DIE
ONDER U IS , HEBBENDE OPSICHT [DAER
OVER] NIET UYT BEDWANG , MAER
GEWILLIGLIK : NOCH OM VUYL GE-
WIN , MAER MET EEN VOLVEERDIG GE-
MOET :

3 NOCH ALS HEERSCHAPPYE VOE-
RENDE OVER HET ERFDEEL DES [HEE-
REN ,] MAER [ALS] VOORBEELDEN DER
KUDDE GEWORDEN ZYNDE.

EN-

4 ENDE ALS D'OVERSTE HERDER
VERSCHENEN SAL ZYN, SOO SULT GY DE
ONVERWELCKELICKE KROONE DER
HEERLIKHEYT BEHALEN.

5 DESGELYKS GY JONGE, ZYT DE
OUDE ONDERDANIG: ENDE ZYT ALLE
MALKANDEREN ONDERDANIG: ZYT
MET DE OOTMOEDIGHEYT BEKLEET:
WANT GODT WEDERSTAET DE HO-
VRERDIGE, MAER DE NEDRIGE GEEFT
HY GENADE.

6 VERNEDERT U DAN ONDER DE
KRACHTIGE HANT GODTS, OP DAT HY
U VERHOGE TOT SYNER TYT.

7 WERPT ALLE UWE BEKOMMER-
NISSE OP HEM, WANT HY SORGT VOOR
U.

8 ZYT NUCHTEREN, [ENDE] WAEKT:
WANT UWE TEGENPARTYE DE DUY-
VEL GAET OM ALS EEN BRIESCHENDE
LEEUW, SOECKENDE WIEN HY SOUDE
MOGEN VERSLINDEN.

9 DEN WELCKEN WEDERSTAET,
VAST ZYNDE IN 'T GELOVE: WETEN-
DE DAT 'T SELVE LYDEN AEN UW' BROE-
DERSCHAP, DAT IN DE WERELT IS,
VOLBRACHT WORT.

10 DE GODT NU ALLER GENADE,
DIE ONS GEROEPEN HEEFT TOT SYNE
EEUWIGE HEERLIKHEYT IN CHRISTO
JESU, NA DAT WY EEN WEYNIG [TYTS]
SULLEN GELEDEN HEBBEN, DESELVE
VOLMAKE, BEVESTIGE, VERSTERCKE,
[ENDE] FONDEEREN U-LIEDEN.

11 HEM SY DE HEERLIKHEYT, EN-
DE DE KRACHT IN ALLE EEUWIGHEYT,
AMEN.

12 DOOR SILVANUM, DIE U EEN
GETROUW BROEDER IS, SOO IK ACHE,
HEBBE IK MET WEYNIGE [WOORDEN]
GESCHREVEN, VERMANENDE ENDE BE-
TUYGE DAT DESE IS DE WAERACHTIGE
GENADE GODTS, IN WELCKE GY
STAET.

13 U GROET DE MEDE-UYTVERKO-
RENE [GEMEYNTE] DIE IN BABYLON
IS, ENDE MARCUS MYN SONE.

14 GROETET MALKANDEREN MET

CAP. V. DE I. ALGEMEYNE SENDT-BRIEF ETC.
EENEN KUS DER LIEFDE. VREDE ZY
U ALLEN DIE IN CHRISTO JESU ZYT.
AMEN.

EYNDE VAN DEN EERSTEN ALGE-
MEYNEN SENDT-BRIEF P E-
TRI.

DE II. ALGEMEYNE
SENDT-BRIEF

DES APOSTELS

P E T R U S

HET EERSTE CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL PETRUS NA HET OPSCHRIFT ENDE GROETENISSE, VERHAELT EERST HOE OVERGROTE GENADE ENDE WELDADEN GODT AEN DE GELOVIGE JODEN BEWESEN HEEFT TOT HARE SALIGHEYT. 5 WAEROM HY HAER VERMAENT IN 'T GELOVE ENDE GODT-SALIGHEYT MEER ENDE MEER TOE TE NEMEN, ENDE BY HET GELOVE TE VOEGEN OOK ANDERE DEUGDEN. 8 LEERENDE DATSE ALS DAN RECHT VRUCHTBAER SULLEN ZYN. 10 ENDE DATSE DAER DOOR MEER ENDE MEER VERSEKERT SULLEN WORDEN VAN HARE VERKIESINGE, ENDE VAN DEN INGANG IN HET KONINGRYCKE CHRISTI. 12 HY VERKLAERT, DAT, HOEWEL SY DESE DINGEN WEL WETEN, HY EVENWEL HAER HEEFT WILLEN OPWECKEN DOOR DESE VERMANINGE. 14 ALSOO HY HAEST UYT DIT LEVEN SOUDE GENOMEN WORDEN, NA DE VOORSEGGINGE CHRISTI, OP DAT SY NA SYN DOOT DAER AEN SOUDEN GEDENCKEN. 16 BETUYGT DAT DE LEERE DIE HAER VAN CHRISTO ENDE SYNE TOEKOMSTE GEPREDIKT WAS, GEEN FABELEN EN ZYN, MAER DAT HY SELVE ENDE DE TWEE ANDERE APOSTELN AENGESCHOUWT HEBBEN SYNE HEERLIKHEYT OP DEN BERG, ENDE GEHOORT UYT DEN HEMEL HET GETUYGENISSE DES VADERS VAN HEM. 19 ENDE DAT DESELVE OOK BETUYGT WORT DOOR DE PROPHETISCHE SCHRIFTEN. 20 DIE DOOR DEN GEEST GODTS ZYN INGEGEVEN.

I **S**IMEON PETRUS, EEN DIENST-KNECHT ENDE APOSTEL JESU CHRISTI, DEN GENEN DIE EVEN DIERBAER GELOVE MET ONS VERKREGEN HEBBEN, DOOR DE RECHTVEERDIGHEYT ONSES GODTS ENDE SALIGMAKERS JESU CHRISTI:

2 GENADE ENDE VREDE ZY U VERMENIGVULDIGT DOOR DE KENNISSE GODTS, ENDE JESU ONSES HEEREN:

3 GELYK ONS SYNE GODDELICKE KRACHT ALLES WAT TOT HET LEVEN, ENDE DE GODT-SALIGHEYT [BEHOORT] GESCHONCKEN HEEFT, DOOR DE KENNISSE DES GENEN DIE ONS GEROEPEN HEEFT TOT HEERLIKHEYT ENDE DEUGT:

4 DOOR WELKE ONS DE GROOTSTE ENDE DIERBARE BELOFTEN GESCHONCKEN ZYN, OP DAT GY DOOR DESELVE
DER

DER GODTLICKE NATURE DEELACHTIG SOUDT WORDEN, NA DAT GY ONTVLODEN ZYT HET VERDERF DAT IN DE WERELT IS DOOR DE BEGEERLIKHEYT.

5 ENDE GY TOT HET SELVE OOK ALLE NEERSTIGHEYT TOE-BRENGENDE, VOEGT BY UW' GELOVE DEUGT, ENDE BY DE DEUGT KENNISSE,

6 ENDE BY DE KENNISSE MATIGHEYT, ENDE BY DE MATIGHEYT LYDSAEMHEYT, ENDE BY DE LYDSAEMHEYT GODT-SALIGHEYT,

7 ENDE BY DE GODT-SALIGHEYT BROEDERLICKE LIEFDE, ENDE BY DE BROEDERLICKE LIEFDE, LIEFDE [TEGEN ALLE.]

8 WANT SOO DESE DINGEN BY U ZYN, ENDE [IN U] OVERVLOEDIG ZYN, SY EN SULLEN [U] NIET LEDIG NOCH ONVRUCHTBAER LATEN IN DE KENNISSE ONSES HEEREN JESU CHRISTI.

9 WANT BY WELCKEN DESE DINGEN NIET EN ZYN, DIE IS BLINT, VAN VERRE NIET SIENDE, HEBBENDE VERGETEN DE REYNINGE SYNER VORIGE SONDEN.

10 DAEROM, BROEDERS, BENEERSTIGT U TE MEER OM UWE ROEPINGE ENDE VERKIESINGE VAST TE MAKEN. WANT DAT DOENDE EN SULT GY NIMMERMEER STRUYCKELEN.

11 WANT ALSOO SAL U RYCKELIK TOEGEVOEGT WORDEN DEN INGANG IN 'T EEUWIGE KONINGRYKE ONSES HEEREN ENDE SALIGMAKERS JESU CHRISTI.

12 DAEROM EN SAL IK NIET VERSUYMEN U ALTYT DAER VAN TE VERMANEN, HOEWEL GY HET WEET, ENDE IN DE TEGENWOORDIGE WAERHEYT VERSTERKT ZYT.

13 ENDE IK ACHE HET RECHTE TE ZYN SOO LANGE IK IN DESEN TABERNAKEL BEN, DAT IK U OPWECKE DOOR VERMANINGE :

14 ALSOO IK WEET DAT DE AFLEGGINGE MYNES TABERNAKELS HAEST ZYN SAL,

SAL, GELYKERWYS OOK ONSE HEERE JESUS CHRISTUS MY HEEFT GEOPENBAERT.

15 DOCH IK SAL OOK NEERSTIGHEYT DOEN BY ALLE GELEGENTHEYT, DAT GY NA MYNEN UYTGANG MEUGT VAN DESE DINGEN GEDACHTENISSE HEBBEN.

16 WANT WY EN ZYN GEEN KONSTELIK VERDICHTTE FABELEN NAGEVOLGT, ALS WY U BEKENT GEMAEKT HEBBEN DE KRACHT ENDE DE TOEKOMSTE ONSES HEEREN JESU CHRISTI, MAER WY SYN AENSCHOUWERS GEWEEST VAN SYNE MAJESTEYT.

17 WANT HY HEEFT VAN GODT DEN VADER EERE ENDE HEERLIKHEYT ONTFANGEN, ALS SOODANIGE EEN STEMME VAN DE HOOGWEERDIGE HEERLIKHEYT TOT HEM GEBRACHT WIERT, DESE IS MYN GELIEFDE SONE, IN DEN WELCKEN IK MYN WELBEHAGEN HEBBE.

18 ENDE DESE STEMME HEBBEN WY GEHOORT, ALS SY VAN DEN HE-MEL GEBRACHT IS GEWEEST, DOE WY MET HEM OP DEN HEYLIGEN BERG WAREN.

19 ENDE WY HEBBEN HET PROPHE-TISCHE WOORT, DAT SEER VAST IS: ENDE GY DOET WEL, DAT GY DAER OP ACHT HEBT, ALS OP EEN LICHT SCHYNENDE IN EEN DUYSTERE PLAETSE, TOT DAT DE DAG AEN-LICHTE, ENDE DE MORGEN-STERRE OPGA IN UWE HERTEN.

20 DIT EERST WETENDE, DAT GEEN PROPHE- TIE DER SCHRIFT EN IS VAN EYGENER UYTLEGGINGE.

21 WANT DE PROPHE- TIE EN IS VOORTYTS NIET VOORT- GEBRACHT DOOR DEN WILLE EENES MENSCHEN, MAER DE HEYLIGE MENSCHEN GODTS VAN DEN HEYLIGE GEEST GEDREVEN ZYNDE, HEBBENSE GESPROKEN.

HET IJ. CAPPITTEL.

1 D'ApOstel waerschouwt de Gelovige voor de valsche Leeraers, die in de Gemeynthe sullen verderflicke Ketteryen in voeren, en vele verleyden. 3 Om welke beter te myden, beschryft hy hare Gierigheyt, ende het verderf daer in sy haer sullen brengen. 4 Het welk hy bevestigt met de Exempelen van de Engelen, die gesondigt hebben: van de oude Werelt, ende van die van Sodoma ende Gomorra. 7 Waer tegen hy stelt de Behoudenis van Lot, gelyk te voren van Noe. 10 WYST VOORDER AEN DESER VERLEYDERS ONKUYSHEYT, HOVAERDIGHEYT, ONMATICHEYT, BEDRIEGEREYEN, ENDE ANDERE SONDEN, WAER IN SY DEN ONREDELICKE DIEREN GELYK ZYN: ENDE WAEROM SY DEN VERDIENDEN LOON DER STRAFFE SULLEN ONTFANGEN. 15 GELYK BALAAM, DIE OVER SYNE ONRECHTVEERDIGHEYT VAN EEN STOM BEEST BESTRAFT WIERT. 17 VERGELYKTSE BY FONTEYNEN ENDE WOLCKEN SONDER WATER. 18 BESCHRYFT HARE OPGEBLASENTHEYT, ENDE HOESE DE CHRISTENEN VERLOCKEN, ENDE VRYHEYT BELOVEN, DAERSE SELFS SLAVE DER SONDE ZYN. 20 LEERT DAT DE STAET DER CHRISTENEN, DIE HAER LATEN VAN HAER VERLEYDEN, ERGER IS, ALS OF SY NOYT CHRISTUM GEKENT EN HADDEN. 22 ENDE VERGELYKTSE BY HONDEN DIE HAER UYTBRAEKSEL OPLECKEN, ENDE BY GEWASSCHENE SWYNEN, DIE HAER WEDEROM WENTELLEN IN SLYK.

1 ENDE DAER ZYN OOK VALSCHE PROPHETEN ONDER HET VOLK GEWEEST, GELYK OOK ONDER U VALSCHE LEERAERS ZYN SULLEN, DIE VERDERFLICKE KETTERYEN BEDEKTELIK INVOEREN SULLEN, OOK DEN HEERE DIE HAER GEKOCHT HEEFT, VERLOOCHENENDE, [ENDE] EEN HAESTIG VERDERF OVER HAER SELVEN BRENGENDE.

2 ENDE VELE SULLEN HAER VERDERFFENISSE NAVOLGEN, DOOR WELKE DE WEG DER WAERHEYT SAL GE-LASTERT WORDEN.

3 ENDE SY SULLEN DOOR GIERIGHEYT, MET GEMAEKTE WOORDEN VAN U EEN KOOPMANSCHAP MAKEN: OVER WELKE 'T OORDEEL VAN OVER LANGE NIET LEDIG EN IS, ENDE HAER VERDERF EN SLUYMERT NIET.

4 WANT INDIEN GODT DE ENGELLEN, DIE GESONDIGT HEBBEN, NIET GESPAERT EN HEEFT, MAER DIE IN DE HELLE GEWORPEN HEBBENDE OVERGEGEVEN HEEFT DEN KETENEN DER DUYSTERNISSE, OM TOT HET OORDEEL BEWAERT TE WORDEN:

5 ENDE DE OUDE WERELT NIET EN

EN HEEFT GESPAERT; MAER NOË DEN
PREDIKER DER GERECHTIGHEYT SYN
ACHTSTER BEWAERT HEEFT ALS HY DE
SUNT-VLOET OVER DE WERELT DER
GODT-LOSE HEEFT GEBRACHT:

6 ENDE DE STEDEN VAN SODOMA
ENDE GOMORRA TOT ASSCHE VER-
BRANDENDE MET OMKERINGE VER-
OORDEELT HEEFT, ENDE TOT EEN E-
XEMPEL GESET DEN GENEN DIE GODT-
LOSELIK SOUDEN LEVEN:

7 ENDE DEN RECHTVEERDIGEN
LOT, DIE VERMOEYT WAS VAN DEN
ONTUCHTIGEN WANDEL DER GROU-
WELICKE MENSCHEN [DAER UYT] VER-
LOST HEEFT.

8 (WANT DESE RECHTVEERDIGE
[MAN] WONENDE ONDER HAER, HEEFT
DAG OP DAG [SYNE] RECHTVEERDIGE
ZIELE GEQUELT DOOR HET SIEN ENDE
HOREN VAN [HARE] ONGERECHTIGE
WERCKEN.)

9 SOO WEET DE HEERE DE GODT-
SALIGEN UYT DE VERSOEKINGE TE
VERLOSSEN, ENDE DE ONRECHTVEER-
DIGE TE BEWAREN TOT DEN DAG DES
OORDEELS, OM GESTRAFT TE WOR-
DEN.

10 MAER ALLERMEEST DE GENE DIE
NA 'T VLEESCH IN ONREYNE BEGEER-
LIKHEYT WANDELEN, ENDE DE HEER-
SCHAPPYE VERACHTEN: DIE STOUT ZYN,
HAER SELVEN BEHAGEN, ENDE DIE DE
HEERLIKHEDEN NIET EN SCHROOMEN
TE LASTEREN:

11 DAER DE ENGELN, IN STERK-
TE ENDE KRACHT MEERDER ZYNDE,
GEEN LASTERLIK OORDEEL TEGEN
HAER VOOR DEN HEERE VOORT EN
BRENGEN.

12 MAER DESE, ALS ONREDELICKE
DIEREN, DIE DE NATURE VOLGEN,
ENDE VOORT-GEBRACHT ZYN OM GE-
VANGEN ENDE GEDOOD TE WORDEN,
DEWYLE SY LASTEREN HET GENE SY
NIET EN VERSTAEN, SULLEN IN HARE
VERDORVENTHEYT VERDORVEN WOR-
DEN:

13 ENDE SULLEN VERKRYGEN DEN LOON DER ONGERECHTIGHEYT, ALS DIE DE DAGELIKSE WEELDE [HAER] VERMAEK ACHTEN, ZYNDE VLECKEN ENDE SMETTEN, ENDE ZYN WEELDRIG IN HAER BEDRIEGERYEN, ALS SY IN DE MAELTYDEN MET U ZYN:

14 HEBBENDE DE OOGEN VOL OVERSPEL, ENDE DIE NIET OP EN HOUDEN VAN SONDIGEN: VERLOCKENDE DE ONVASTE ZIELEN, HEBBENDE HET HERTE GEOEFFENT IN GIERIGHEYT, KINDEREN DER VERVLOECKINGE:

15 DIE DEN RECHTEN WEG VERLATEN HEBBENDE, ZYN VERDWAELT, ENDE VOLGEN DEN WEG BALAAMS DES [SOONS] BOSOR, DIE DEN LOON DER ONGERECHTIGHEYT LIEF GEHADT HEEFT:

16 MAER HY HEEFT BESTRAFFINGE SYNER ONGERECHTIGHEYT GEHADT: [WANT] 'T JOK-DRAGENDE STOMME [DIER,] SPREKENDE MET MENSCHEN STEMME, HEEFT DES PROPHETEN DWAESHEYT VERHINDERT.

17 DESE ZYN WATER-LOSE FONTEYNEN, WOLCKEN VAN EENEN DRAEYWINT GEDREVEN, DEN WELCKEN DE DONCKERHEYT DER DUYSTERNISSE IN DER EEUWIGHEYT BEWAERT WORT.

18 WANT SY, SEER OPGEBLASENE YDELHEYT SPREKENDE, VERLOCKEN DOOR BEGEERLIKHEDEN DES VLEESCHS, [ENDE] DOOR DE ONTUCHTIGHEDEN, DE GENE DIE WAERLIK ONTVLODEN WAREN VAN DE GENE DIE IN DWALINGEN WANDELEN:

19 BELOVENDE HAER VRYHEYT, DAER SY SELVE DIENST-KNECHTEN ZYN DER VERBORGENTHEYT. WANT VAN WIEN YEMANT OVERWONNEN IS, DIEN IS HY OOK TOT EEN DIENST-KNECHT GEMAEKT.

20 WANT INDIEN SY, NA DATSE DOOR DE KENNISSE DES HEEREN ENDE SALIGMAKERS JESU CHRISTI, DE BESMETTINGE DER WERELT ONTVLODEN ZYN, ENDE IN DESELVE WEDEROM IN-

GEWICKELT ZYNDE [VAN DESELVE]
OVERWONNEN WORDEN, SOO IS HAER
HET LAETSTE ERGER GEWORDEN DAN
HET EERSTE.

21 WANT HET WARE HAER BETER,
DAT SY DEN WEG DER GERECHTIG-
HEYT NIET GEKENT EN HADDEN, DAN
DAT SY [DIEN] GEKENT HEBBENDE,
[WEDER] -AF-KEEREN VAN HET HEY-
LIG GEBODT DAT HAER OVERGEGEVEN
WAS.

22 MAER HAER IS OVER-GEKOMEN
HET GENE MET EEN WAER SPREEK-
WOORT [GESEGT WORT,] DE HONDT
IS WEDER GEKEERT TOT SYN EYGEN
UYTBRAEKSSEL: ENDE DE GEWASSCHE-
NE SEUGE TOT DE WENTELINGE IN
HET SLYK.

HET IIJ. CAPITTEL.

1 DE APOSTEL VERKLAERT DAT HY DESEN TWEEDEN
SENDT-BRIEF HEEFT GESCHREVEN OM HAER DAER DOOR
OP TE WECKEN TOT BETRACHTINGE DER PROPHETI-
SCHE ENDE APOSTOLISCHE LEERE. 3 ENDE WAER-
SCHOUT HAER TEGEN DE SPOTTERS, DIE IN DE LAET-
STE TYDEN DE TOEKOMSTE CHRISTI TEN OORDEELE,
ENDE DE VOLEYNDINGE DER WERELT SULLEN LOOC-
HENEN. 5 ENDE WEDERLEGT HAER MET REDENEN GE-
NOMEN VAN DE SCHEPPINGE ENDE ONDERHOUDINGE
DER WERELT. 6 ENDE VAN DE SUNDT-VLOET. 7 EN-
DE LEERT GELYK DE EERSTE WERELT VERGAEN IS
DOOR HET WATER, DAT ALSOO DESE VERGAEN SAL
DOOR HET VYER. 8 DAT DE TOEKOMSTE CHRISTI
TEN OORDEELE WEL OM DER UYTVERKORENE WILLE
UYT-GESTELT WORT. 10 MAER DATSE ONVOORSIENS
SAL KOMEN. 11 WAER UYT HY EEN VERMANINGE
TREKT TOT BETRACHTINGE VAN OPRECHTE GODT-SA-
LICHEYT. 13 ENDE LEERT DATTER EENEN NIEUWEN
HEMEL ENDE EEN NIEUWE AERDE SAL ZYN. 15 WELK
ALLES HY BEVESTIGT MET HET GETUYGENISSE DES A-
POSTELS PAULI, WIENS SENDT-BRIEVEN SOMMIGE VER-
DRAYEN. 17 EYNDELIK BESLUYT HY MET EEN VER-
HAEL VAN DE VERMANINGE, OM HAER TE WACHTEN
VAN DE VALSCHE LEERAREN ENDE SPOTTERS, ENDE
MET EEN LOFSEGGINDE TOT CHRISTUM.

I **D** ESEN TWEEDEN SEND-BRIEF,
GELIEFDE, SCHRYVE IK NU AEN
U, IN WELCKE [BEYDE] IK DOOR VER-
MANINGE UW' OPRECHT GEMOET OP-
WECKE:

2 OP DAT GY GEDACHTIG ZYT AEN
WOORDEN DIE VAN DE HEYLIGE PRO-
PHETEN TE VOREN GESPROKEN ZYN,
ENDE AEN ONS GEBODT, DIE WY DES
HEEREN SALIGMAKERS APOSTELN
ZYN:

QQ 3

DIT

3 DIT EERST WETENDE DAT IN 'T LAETSTE DER DAGEN SPOTTERS KOMEN SULLEN, DIE NA HARE EYGENE BEGEERLIKHEDEN SULLEN WANDELEN:

4 ENDE SEGGEN, WAER IS DE BELOFTE SYNER TOEKOMSTE? WANT VAN DIEN [DAG] DAT DE VADERS ONTSLAPEN ZYN, BLYVEN ALLE DINGEN ALSOO [GELYK] VAN 'T BEGIN DER SCHEPPINGE.

5 WANT WILLENS IS DIT HAER ONBEKENT, DAT DOOR 'T WOORT GODTS DE HEMELN VAN OVER LANGE GEWEEST ZYN, ENDE DE AERDE UYT HET WATER ENDE IN 'T WATER BESTAENDE.

6 DOOR WELCKE DE WERELT, DIE DOE WAS, MET 'T WATER DER SUNTVLOET BEDEKT ZYNDE, VERGAEN IS.

7 MAER DE HEMELN DIE NU ZYN, ENDE DE AERDE, ZYN DOOR HET SELVE WOORDT ALS EEN SCHAT WECHGELEGT, ENDE WORDEN TEN VYERE BEWAERT TEGEN DEN DAG DES OORDEELS, ENDE DER VERDERVINGE DER GODTLOSE MENSCHEN.

8 DOCH DESE EENE SAKE EN ZY U NIET ONBEKENT GELIEFDE, DAT EENEN DAG BY DEN HEERE IS ALS DUYSSENT JAREN, ENDE DUYSSENT JAREN ALS EENEN DAG.

9 DE HEERE EN VERTRAEGT DE BELOFTE NIET, (GELYK EENIGE [DAT] TRAEGHEYT ACHTEN) MAER IS LANKMOEDIG OVER ONS, NIET WILLENDE DAT EENIGE VERLOREN GAEN, MAER DATSE ALLE TOT BEKEERINGE KOMEN.

10 MAER DE DAG DES HEEREN SAL KOMEN ALS EEN DIEF IN DEN NACHT, IN WELCKEN DE HEMELN MET EEN GEDRUYSCH SULLEN VOORBY GAEN, ENDE DE ELEMENTEN BRANDEN SULLEN ENDE VERGAEN, ENDE DE AERDE, ENDE DE WERCKEN DIE DAER IN ZYN, SULLEN VERBRANDEN.

11 DEWYLE DAN DESE DINGEN ALLE VERGAEN, HOEDANIGE BEHOORT GY

TE

TE ZYN IN HEYLIGEN WANDEL ENDE GODTSALIGHEYT:

12 VERWACHTENDE ENDE HAESTENDE TOT DE TOEKOMSTE VAN DEN DAGH GODTS, IN WELKEN DE HEMELLEN DOOR VYER ONTSTEKEN ZYNDE SULLEN VERGAEN, ENDE DE ELEMENTEN BRANDENDE SULLEN VERSMELTEN?

13 MAER WY VERWACHTEN, NA SYNE BELOFTE NIEUWE HEMELLEN ENDE EEN NIEUWE AERDE, IN DEWELKE GERECHTIGHEYT WOONT.

14 DAEROM, GELIEFDE, VERWACHTENDE DESE DINGEN, BENEERSTIGT U DAT GY ONBEVLEKT ENDE ONBESTRAFFELIK VAN HEM BEVONDEN MOOGT WORDEN IN VREDE:

15 ENDE ACHT DE LANKMOEDIGHEYT ONSES HEEREN VOOR SALIGHEYT: GELYCKERWYS OOK ONSE GELIEFDE BROEDER PAULUS, NA DE WYSHEYT DIE HEM GEGEVEN IS, U-LIEDEN GESCHREVEN HEEFT:

16 GELYK OOK IN ALLE SENDTBRIEVEN DAER IN VAN DESE DINGEN SPREKENDE: IN WELKE DINGEN SOMMIGE SWAER ZYN OM TE VERSTAEN, DIE DE ONGELEERDE ENDE ONVASTE [MENSCHEN] VERDRAYEN, GELYK OOK DE ANDERE SCHRIFTEN, TOT HAER EYGEN VERDERF.

17 GY DAN, GELIEFDE, [SULKS] TE VOREN WETENDE, WACHT U DAT GY NIET DOOR DE VERLEYDINGE DER GROUWELICKE MENSCHEN MEDE AFGERUCKT EN WORT, ENDE UYT-VALT VAN UWE VASTIGHEYT:

18 MAER WAST OP IN DE GENADE ENDE KENNISSE ONSES HEEREN ENDE SALIGMAKERS JESU CHRISTI. HEM ZY DE HEERLIKHEYT, BEYDE NU, ENDE IN DEN DAG DER EEUWIGHEYT. AMEN.

EYNDE VAN DEN TWEEDEN ALGEMEYNEN SENDT-BRIEF PETRI.

DE EERSTE ALGEMEYNE
SENDT-BRIEF
DES APOSTELS
J O A N N I S.

HET EERSTE CAPITTEL.

1 D'APOSTEL VERKLAERT DAT DE LEERE DIE HY VERKONDIGT, GANSCH SEKER ENDE TREFLIK IS. 3 ENDE DAT HY DIT VOORSTELT, OP DAT DE GELOVIGE DAER DOOR GEMEYNSCHAP SOUDEN HEBBEN MET GODT, ENDE HARE BLYDSCHAP VOLMAEKT ZY. 5 DAT WY MET GODT, DIE HET LICHT IS, GEEN GEMEYNSCHAP EN KONNEN HEBBEN, ALS WY IN DUYSTERNISSE WANDELEN. 7 MAER SOO WY IN 'T LICHT WANDELEN DAT ONSE SONDEN DOOR CHRISTI BLOEDT GEREYNGT ZYN. 8 DAT WY ONS NIET EN MOETEN LATEN VOORSTAEN, DAT WY GEEN SONDAERS EN ZYN. 9 MAER DAT WY ONSE SONDEN VOOR GODT MOETEN BELYDEN, ENDE DAT DESELVE ONS VAN GODT SULLEN VERGEVEN WORDEN.

1 **H**ET GENE VAN DEN BEGINNE WAS, HET GENE WY GEHOORT HEBBEN, 'T GENE WY GESIEN HEBBEN MET ONSE OOGEN, HET GENE WY AENSCHOUWT HEBBEN, ENDE ONSE HANDEN GETAST HEBBEN, VAN HET WOORDT DES LEVENS:

2 (WANT HET LEVEN IS GEOPENBAERT, ENDE WY HEBBEN 'T GESIEN, ENDE WY GETUYGEN, ENDE VERKONDIGEN U-LIEDEN DAT EEUWIGE LEVEN, HET WELK BY DEN VADER WAS, ENDE ONS IS GEOPENBAERT.)

3 HET GENE WY [DAN] GESIEN ENDE GEHOORT HEBBEN, DAT VERKONDIGEN WY U, OP DAT OOK GY MET ONS GEMEYNSCHAP SOUDT HEBBEN, ENDE DESE ONSE GEMEYNSCHAP OOK [ZY] MET DEN VADER, ENDE MET SYNEN SONE JESU CHRISTO.

4 ENDE DESE DINGEN SCHRYVEN WY U, OP DAT UWE BLYDTSCHAP VERVULT ZY.

5 ENDE DIT IS DE VERKONDINGE, DIE WY VAN HEM GEHOORT HEBBEN, ENDE WY U VERKONDIGEN, DAT GODT EEN LICHT IS, ENDE GANTSCH GEENE DUYSTERNISSE IN HEM EN IS.

6 INDIEN WY SEGGEN DAT WY GEMEYN-

CAP. IJ. DE I. ALGEMEYNE SENDT-BRIEF ETC. 157
MEYNSCHAP MET HEM HEBBEN, ENDE
WY IN DE DUYSTERNISSE WANDELEN,
SOO LIEGEN WY, ENDE EN DOEN DE
WAERHEYT NIET.

7 MAER INDIEN WY IN HET LICHT
WANDELEN, GELYK HY IN HET LICHT
IS, SOO HEBBEN WY GEMEYNSCHAP MET
MALKANDEREN, ENDE HET BLOET JE-
SU CHRISTI SYNS SOONS REYNIGT ONS
VAN ALLE SONDE.

8 INDIEN WY SEGGEN DAT WY GEEN
SONDE EN HEBBEN, SOO VERLEYDEN
WY ONS SELVEN, ENDE DE WAERHEYT
EN IS IN ONS NIET.

9 INDIEN WY ONSE SONDEN BELY-
DEN, HY IS GETROUW ENDE RECHT-
VEERDIG, DAT HY ONS DE SONDEN
VERGEVE, ENDE ONS REYNIGE VAN AL-
LE ONGERECHTIGHEYT.

10 INDIEN WY SEGGEN DAT WY
NIET GESONDIGT EN HEBBEN, SOO
MAKEN WY HEM TOT EEN LEUGE-
NAER, ENDE SYN WOORTEN IS NIET IN
ONS.

HET IJ. CAPITTEL.

1 D' APOSTEL VERKLAERT DAT HY DE BELOFTE VAN
DE VERGEVINGE DER SONDEN VOOR-GESTELT HEEFT,
NIET OM DIE TE MISBRUYCKEN TOT SONDIGEN, MAER
TOT TROOST DER SONDAREN. 3 ENDE VERMAENT
DE GENE, DIE CHRISTUM KENNEN, TOT ONDERHOUDIN-
GE DER GEBODEN CHRISTI. 7 LEERENDE DAT SULKS
TEN VERSCHEYDEN AENSIEN EEN NIEUW ENDE EEN OUDT
GEBODT IS. 9 DAER NA TOT LIEFDE DES NAESTEN.
13 ENDE PAST DESE VERMANINGE OP DE VADERS,
JONGELINGEN, ENDE KINDEREN. 15 LEERT DAT DE
CHRISTENEN DE WERELT, ENDE HET GENE DAER IN
IS, NIET EN MOETEN LIEF HEBBEN. 18 ENDE HAER
WACHTEN VAN DE VERLEYDINGE DER VALSCHE LEER-
AERS ENDE ANTI-CHRISTEN. 20 WYST HAER AEN DAT
DE SALVINGE DES HEYLIGEN GEESTS, DIE SY HEB-
BEN, HAER SAL BEWAREN, SOO VAN DE BEGEERLIK-
HEYT DER WERELT, ALS VAN DE VERLEYDINGE DER
ANTI-CHRISTEN, 22 DIE HY BESCHRYFT. 25 STELT
HAER VOOR DE BELOFTE DES EEUWIGEN LEVENS. 27
ENDE BESCHRYFT DE KRACHT DER SALVINGE DES HEY-
LIGEN GEESTS, DIE SY ONTFANGEN HADDEN. 28 EN-
DE VERMAENT HAER STANTVASTELIK TE BLYVEN BY DE
LEERE CHRISTI, OM IN SYNE VERSCHYNINGE VRY-
MOEDELIK TE MOGEN BESTAEN. 29 ENDE GERECH-
TIGHEYT TE OEFFENEN, TOT BETONINGE DATSE WEDER-
GEBOREN ZYN.

I **M**YNE KINDERKENS, IK SCHRY-
VE U DESE DINGEN, OP DAT GY
NIET EN SONDIGET: ENDE INDIEN YE-
MANT GESONDIGT HEEFT, WY HEBBEN

II. DEEL.

R R

EE

CAP. II. DE I. ALGEMEYNE SENDT-BRIEF
EENEN VOORSRAKE BY DEN VADER,
JESUM CHRISTUM DEN RECHTVEERDI-
GEN.

2 ENDE HY IS EEN VERSOENINGE
VOOR ONSE SONDEN: ENDE NIET AL-
LEEN VOOR DE ONSE, MAER OOK VOOR
[DE SONDEN] DER GEHEELER WERELT.

3 ENDE HIER AEN KENNEN WY DAT
WY HEM GEKENT HEBBEN, SOO WY SY-
NE GEBODEN BEWAREN.

4 DIE DAER SEGHT, IK KENNE HEM,
ENDE SYNE GEBODEN NIET EN BE-
WAERT, DIE IS EEN LEUGENAER, EN-
DE IN DIEN EN IS DE WAERHEYT NIET:

5 MAER SOO WIE SYN WOORT BE-
WAERT, IN DIEN IS WAERLIK DE LIEF-
DE GODTS VOLMAEKT GEWORDEN:
HIER AEN KENNEN WY DAT WY IN HEM
ZYN.

6 DIE SEGHT DAT HY IN HEM BLYFT,
DIE MOET OOK SELVE ALSOO WANDE-
LEN, GELYK HY GEWANDELT HEEFT.

7 BROEDERS, IK EN SCHRYVE U
GEEN NIEUW GEBODT, MAER EEN
OUDT GEBODT, DAT GY VAN DEN BE-
GINNE GEHADT HEBT. DIT OUDT GE-
BODT IS HET WOORT DAT GY VANDEN
BEGINNE GEHOORT HEBT.

8 WEDEROM SCHRYVE IK U EEN
NIEUW GEBODT: HET GENE WAERACH-
TIG IS IN HEM, ZY OOK IN U [WAER-
ACHTIG:] WANT DE DUYSTERNISSE
GAET VOORBY, ENDE HET WAERACH-
TIGE LICHT SCHYNT NU.

9 DIE SEGHT DAT HY IN HET LICHT
IS, ENDE SYNEN BROEDER HAET, DIE
IS IN DE DUYSTERNISSE TOT NOCH
TOE.

10 DIE SYNEN BROEDER LIEF HEEFT,
BLYFT IN HET LICHT, ENDE GEEN ER-
GERNISSE EN IS IN HEM.

11 MAER DIE SYNEN BROEDER HAET,
IS IN DE DUYSTERNISSE, ENDE WAN-
DELT IN DE DUYSTERNISSE, ENDE EN
WEET NIET WAER HY HENEN GAET:
WANT DE DUYSTERNISSE HEEFT SYNE
OOGEN VERBLINT.

12 IK SCHRYVE U, KINDERKENS,
WANT

WANT DE SONDEN ZYN U VERGEVEN OM SYNS NAEMS WILLE.

13 IK SCHRYVE U, VADERS, WANT GY HEBT [HEM] GEKENT, DIE VAN DEN BEGINNE IS. IK SCHRYVE U, JONGELINGEN, WANT GY HEBT DEN BOOSEN OVERWONNEN. IK SCHRYVE U, KINDEREN, WANT GY HEBT DEN VADER GEKENT.

14 IK HEBBE U GESCHREVEN, VADERS, WANT GY HEBT [HEM] GEKENT, DIE VAN DEN BEGINNE IS. IK HEBBE U GESCHREVEN, JONGELINGEN, WANT GY ZYT STERK, ENDE 'T WOORT GODTS BLYFT IN U, ENDE GY HEBT DEN BOSEN OVERWONNEN.

15 EN HEBT DE WERELT NIET LIEF, NOCH HET GENÉ IN DE WERELT IS: SOO YEMANT DE WERELT LIEF HEEFT, DE LIEFDE DES VADERS EN IS NIET IN HEM.

16 WANT AL DAT IN DE WERELT IS, [NAMELIK] DE BEGEERLIKHEYT DES VLEESCHS, ENDE DE BEGEERLIKHEYT DER OOGEN, ENDE DE GROOTSHEYT DES LEVENS, EN IS NIET UYT DEN VADER, MAER IS UYT DE WERELT.

17 ENDE DE WERELT GAET VOORBY, ENDE HARE BEGEERLIKHEYT: MAER DIE DEN WILLE GODTS DOET, BLYFT IN DER EEUWIGHEYT.

18 KINDERKENS, 'T IS DE LAETSTE URE: ENDE GELYK GY GEHOORT HEBT DAT DE ANTI-CHRIST KOMT, [SOO] ZYN OOK NU VEELE ANTI-CHRISTEN GEWORDEN: WAER UYT WY KENNEN DAT 'T DE LAETSTE URE IS.

19 SY ZYN UYT ONS UYTGEGAEN, MAER SY EN WAREN UYT ONS NIET: WANT INDIEN SY UYT ONS GEWEEST WAREN, SOO SOUDEN SY MET ONS GEBLEVEN ZYN: MAER [DIT IS GESCHIET] OP DATSE SOUDEN OPENBAER WORDEN, DATSE NIET ALLE UYT ONS EN ZYN.

20 DOCH GY HEBT DE SALVINGE VAN DEN HEYLIGEN, ENDE GY WEET ALLE DINGEN.

21 IK EN HEBBE U NIET GESCHREVEN OM DAT GY DE WAERHEYT NIET EN WETET, MAER OM DAT GY DIE WETET, ENDE OM DAT GEEN LEUGEN UYT DE WAERHEYT EN^e IS.

22 WIE IS DE LEUGENAER, DAN DIE LOOCHENT DAT JESUS IS DE CHRISTUS? DESE IS DE ANTI-CHRIST, DIE DEN VADER ENDE DEN SONE LOOCHENT.

23 EEN YEGELIK DIE DEN SONE LOOCHENT, EN HEEFT OOK DEN VADER NIET.

24 HET GENE GY-LIEDEN DAN VAN DEN BEGINNE GEHOORT HEBT, DAT BLYVE IN U. INDIEN IN U BLYFT DAT GY VANDEN BEGINNE GEHOORT HEBT, SOO SULT GY OOK IN DEN SONE ENDE IN DEN VADER BLYVEN.

25 ENDE DIT IS DE BELOFTE, DIE HY ONS BELOOFT HEEFT, [NAMELIK] 'T EEUWIGE LEVEN.

26 DIT HEBBE IK U GESCHREVEN VAN DE GENE DIE U VERLEYDEN.

27 ENDE DE SALVINGE DIE GY-LIEDEN VAN HEM ONTFANGEN HEBT, BLYFT IN U, ENDE GY EN HEBT NIET VAN NODE DAT YEMANDT U LEERE: MAER GELYK DESELVE SALVINGE U LEERT VAN ALLE DINGEN, [SOO] ISSY OOK WAERACHTIG, ENDE EN IS GEEN LEUGEN: ENDE GELYK SY U GELEERT HEEFT, [SOO] SULT GY IN HEM BLYVEN.

28 ENDE NU, KINDERKENS, BLYFT IN HEM, OP DAT WANNEER HY SAL GEOPENBAERT ZYN, WY VRYMOEDIGHEYT HEBBEN, ENDE WY VAN HEM NIET BESCHAEMT GEMAEKT EN WORDEN IN SYNE TOEKOMSTE.

29 INDIEN GY WEET DAT HY RECHTVEERDIG IS, SOO WEET GY DAT EEN YEGELYK DIE DE RECHTVEERDIGHEYT DOET, UYT HEM GEBOREN IS.

HET IIJ CAPITTEL

I D'APOSTEL WYST AEN DE WEERDIGHEYT DER GELOVIGE, DATSE NU KINDEREN GODTS ZYN, HOEWEL HARE HEERLIKHEYT IN DE TOEKOMSTE CHRISTI EERST TEN VOLLEN SAL GEOPENBAERT WORDEN. 3 ENDE VERMAENT HAER, DATSE HAER SELVEN REYNIGEN. 5 TOT WELKEN EYNDE CHRISTUS GEOPENBAERT IS. 7 DAT DAER DOOR DE KINDEREN GODTS, ENDE DE KINDEREN DES DUYVELS ONDERSCHEYDEN WORDEN. 9 OM DAT DE KINDEREN GODTS HAER TOT SONDIGEN NIET EN BEGEVEN. 11 HY VERMAENT HAER OOK MALKANDEREN LIEF TE HEBBEN. 12 ENDE HET EXEMPEL CAINS TE VLIEDEN. 14 LEERT DAT DE LIEFDE EEN RECHT KENTEN IS DAT WY VAN DE DOOT VERLOST ZYN, ENDE DAT DE GENE DIE SYNEN NAESTEN HAET, EEN DOOTSLAGER IS VOOR GODT. 16 STELT VOOR DE LIEFDE CHRISTI TEGEN ONS, ENDE VERMAENT ONS DIE NA TE VOLGEN, 17 NIET MET WOORDEN ALLEEN, MAER MET DE DAET ENDE WAERHEYT. 19 LEERENDE DAT WY DAER DOOR MEER ENDE MEER VERSEKERT WORDEN DAT WY RECHTE CHRISTENEN ZYN, 22 ENDE DAT ONS GE-BEDEN VAN GODT SULLEN VERHOORT WORDEN. 23 DAT DIT DE SOMMA IS VAN CHRISTI GEBODEN, IN HEM TE GELOVEN ENDE SYNEN NAESTEN LIEF TE HEBBEN. 24 HET WELK ALS WY DOEN SOO HEBBEN WY GEMEYN-SCHAP MET HEM, ENDE WORDEN DAER VAN DOOR SYNEN GEEST VERSEKERT.

I SIET HOE GROTE LIEFDE ONS DE VADER GEGEVEN HEEFT, [NAMELIK] DAT WY KINDEREN GODTS GENAEMT SOUDEN WORDEN. DAEROM EN KENT ONS DE WERELT NIET, OM DAT SY HEM NIET EN KENT.

2 GELIEFDE, NU ZYN WY KINDEREN GODTS, ENDE 'T EN IS NOCH NIET GEOPENBAERT WAT WY ZYN SULLEN. MAER WY WETEN, DAT ALS [HY] SAL GEOPENBAERT ZYN, WY HEM SULLEN GELYK WESEN: WANT WY SULLEN HEM SIEN GELYK HY IS.

3 ENDE EEN YEGELIK DIE DESE HOPE OP HEM HEEFT, DIE REYNIGT HEMSELVEN, GELYK HY REYN IS.

4 EEN YEGELIK DIE DE SONDE DOET, DIE DOET OOK DE ONGERECHTIGHEYT: WANT DE SONDE IS DE ONGERECHTIGHEYT.

5 ENDE GY WEET DAT HY GEOPENBAERT IS, OP DAT HY ONS SONDEN SOUDE WECHNEMEN: ENDE GEEN SONDE EN IS IN HEM.

6 EEN YEGELIK DIE IN HEM BLYFT, DIE EN SONDIGT NIET: EEN YEGELIK DIE SONDIGT, DIE EN HEEFT HEM NIET GESIEN, NOCH EN HEEFT HEM NIET GEKENT.

7 KINDERKENS, DAT U NIEMANDT EN VERLEYDE. DIE DE RECHTVEERDIGHEYT DOET, DIE IS RECHTVEERDIG, GELYK HY RECHTVEERDIG IS.

8 DIE DE SONDE DOET, IS UYT DEN DUYVEL: WANT DE DUYVEL SONDIGT VAN DEN BEGINNE. HIER TOE IS DE SONE GODTS GEOPENBAERT, OP DAT HY DE WERCKEN DES DUYVELS VERBREKEN SOUDE.

9 EEN YEGELIK DIE UYT GODT GEBOREN IS, DIE EN DOET DE SONDE NIET: WANT SYN ZAET BLYFT IN HEM: ENDE HY EN KAN NIET SONDIGEN, WANT HY IS UYT GODT GEBOREN.

10 HIER IN ZYN DE KINDEREN GODTS ENDE DE KINDEREN DES DUYVELS OPENBAER. EEN YEGELIK DIE DE RECHTVEERDIGHEYT NIET EN DOET, DIE EN IS NIET UYT GODT, ENDE DIE SYNEN BROEDER NIET LIEF EN HEEFT.

11 WANT DIT IS DE VERKONDINGE, DIE GY VAN DEN BEGINNE GEHOORT HEBT, DAT WY MALKANDEREN SOUDEN LIEF HEBBEN.

12 NIET GELYK CAIN [DIE] UYT DEN BOSEN WAS, ENDE SYNEN BROEDER DOOT SLOEG. ENDE OM WAT OORSAKE SLOEG HY HEM DOODT? OM DAT SYNE WERCKEN BOOS WAREN, ENDE SYNS BROEDERS RECHTVEERDIG.

13 EN VERWONDERT U NIET, MYNE BROEDERS, SOO U DE WERELT HATET.

14 WY WETEN DAT WY OVERGE GAEN ZYN UYT DEN DOODT IN HET LEVEN, DEWYLE WY DE BROEDERS LIEF HEBBEN. DIE [SYNEN] BROEDER NIET LIEF EN HEEFT, BLYFT IN DE DOOT.

15 EEN YEGELIK DIE SYNEN BROEDER HAET, IS EEN DOOTSLAGER. ENDE GY WEET DAT GEEN DOOTSLAGER HET EEUWIGE LEVEN EN HEEFT IN HEM BLYVENDE.

16 HIER AEN HEBBEN WY DE LIEFDE GEKENT, DAT HY SYN LEVEN VOOR ONS GESTELT HEEFT: ENDE WY ZYN SCHUL-

SCHULDIG VOOR DE BROEDERS HET LEVEN TE STELLEN.

17 SOO WIE NU HET GOEDT DER WERELT HEEFT, ENDE SIET SYNEN BROEDER GEBREK HEBBEN, ENDE SLUYT SYN HERTE TOE VOOR HEM, HOE BLYFT DE LIEFDE GODTS IN HEM?

18 MYNE KINDERKENS, EN LAET ONS NIET LIEF HEBBEN MET DEN WOORDE, NOCH MET DE TONGE, MAER MET DE DAET ENDE WAERHEYT.

19 ENDE HIER AEN KENNEN WY DAT WY UYT DE WAERHEYT ZYN, ENDE WY SULLEN ONSE HERTEN VERSEKEREN VOOR HEM:

20 WANT INDIEN ONS' HERTE [ONS] VEROORDEELT, GODT IS MEERDER DAN ONS' HERTE, EN HY KENT ALLE DINGEN.

21 GELIEFDE, INDIEN ONS' HERTE ONS NIET EN VEROORDEELT, SOO HEBBEN WY VRYMOEDIGHEYT TOT GODT:

22 ENDE SOO WAT WY BIDDEN, ONTFANGEN WY VAN HEM: DEWYLE WY SYNE GEBODEN BEWAREN, ENDE DOEN HET GENE BEHAGELIK IS VOOR HEM.

23 ENDE DIT IS SYN GEBODT, DAT WY GELOVEN IN DEN NAME SYNS SOONS JESU CHRISTI, ENDE MALKANDEREN LIEF HEBBEN, GELYK HY ONS EEN GEBODT GEGEVEN HEEFT.

24 ENDE DIE SYNE GEBODEN BEWAERT, BLYFT IN HEM, ENDE HY IN DEN SELVEN. ENDE HIER AEN KENNEN WY DAT HY IN ONS BLYFT, [NAMELIK] UYT DEN GEEST DIEN HY ONS GEGEVEN HEEFT.

HET IV. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL WAERSCHOUT WEDEROM DE GELOVIGE VOOR DE VALSCHE LEERAERS, 2 DIE HY BESCHRYFT. 4 ENDE TROOSTSE TEGEN DER SELVER VERLEYDINGE MET DE GAVE DER WEDERGEBOORTE, DIESE ONTFANGEN HEBBEN. 6 HAER VERMANENDE STANDTVASTELIK TE BLYVEN BY DE LEERE DER APOSTELN. 7 DAER NA KOMT HY WEDER TOT DE VERMANINGEN VAN ONDERLINGE LIEFDE, DIE EEN RECHT KENTECCEN IS DER WARE WEDERGEBOORTE. 9 ENDE STELT HAER TOT DIEN EYNDE VOOR 'T EXEMPEL GODTS, ENDE SYNE GROTE LIEFDE TOT ONS. 12 LEERT DAT WY DAER UYT DOOR SYNEN GEEST VERSEKERT WORDEN

DAT

DAT WY MET GODT GEMEYNSCHAP HEBBEN. 14 GE-
LYK OOK ALS WY BELYDEN DAT JESUS DE SALIGMAKER
DER WERELT, ENDE DE SONE GODTS IS. 16 DAT WY
DOOR DE LIEFDE IN GODT BLYVEN, ENDE VRYMOE-
DIGHEYT HEBBEN IN DEN DAG DES OORDEELS. 18 DAT
DESELVE DE VREESE DER VERDOEMENISSE ENDE PY-
NINGE DES GEMOETS VERDRYFT. 20 DAT WY GODT
NIET EN KONNEN LIEF HEBBEN, INDIEN WY ONSEN
NAESTEN NIET LIEF EN HEBBEN. 21 ALSOO BEYDE DE-
SE GEBODEN TE SAMEN ONS GEGEVEN ZYN.

I **G**ELIEFDE, EN GELOOFT NIET EE-
NEN YEGELICKEN GEESTE, MAER
BEPROEFT DE GEESTEN OF SY UYT GODT
ZYN: WANT VELE VALSCHE PROPHE-
TEN ZYN UYTGE GAEN IN DE WERELT.

2 HIER AEN KENT GY DEN GEEST
GODTS. ALLE GEEST DIE BELYDT DAT
JESUS CHRISTUS IN HET VLEESCH GE-
KOMEN IS, DIE IS UYT GODT:

3 ENDE ALLE GEEST DIE NIET EN
BELYDT DAT JESUS CHRISTUS IN 'T
VLEESCH GEKOMEN IS, DIE EN IS UYT
GODT NIET: MAER DIT IS DE [GEEST]
DES ANTI-CHRISTS, WELCKEN [GEEST]
GY GEHOORT HEBT DAT KOMEN SAL,
ENDE IS NU ALREEDE IN DE WERELT.

4 KINDERKENS, GY ZYT UYT GODT,
ENDE HEBT HAER OVERWONNEN: WANT
HY IS MEERDER DIE IN U IS, DAN DIE
IN DE WERELT IS.

5 SY ZYN UYT DE WERELT: DAER-
OM SPREKEN SY UYT DE WERELT, EN-
DE DE WERELT HOORT HAER.

6 WY ZYN UYT GODT. DIE GODT
KENT HOORT ONS: DIE UYT GODT NIET
EN IS, EN HOORT ONS NIET. HIER
UYT KENNEN WY DEN GEEST DER
WAERHEYT, ENDE DEN GEEST DER
DWALINGE.

7 GELIEFDE, LAET ONS MALKAN-
DEREN LIEF HEBBEN: WANT DE LIEF-
DE IS UYT GODT: ENDE EEN YEGELIK
DIE LIEF HEEFT, IS UYT GODT GEBO-
REN, ENDE KENT GODT:

8 DIE NIET LIEF EN HEEFT, DIE
EN HEEFT GODT NIET GEKENT: WANT
GODT IS LIEFDE.

9 HIER IN IS DE LIEFDE GODTS
TEGEN ONS GEOPENBAERT, DAT GODT
SYNEN EENIG-GEBOREN SONE GESON-
DEN

DEN HEEFT IN DE WERELT, OP DAT WY SOUDEN LEVEN DOOR HEM.

10 HIER IN IS DE LIEFDE, NIET DAT WY GODT LIEF GEHADT HEBBEN, MAER DAT HY ONS LIEF HEEFT GEHADT, ENDE SYNEN SONE GESONDEN HEEFT [TOT] EEN VERSOENINGE VOOR ONS SONDEN.

11 GELIEFDE, INDIEN GODT ONS ALSOO LIEF HEEFT GEHADT, SOO ZYN OOK WY SCHULDIG MALKANDEREN LIEF TE HEBBEN.

12 NIEMANT EN HEEFT OYT GODT AENSCHOUWT: INDIEN WY MALKANDEREN LIEF HEBBEN, SOO BLYFT GODT IN ONS, ENDE SYNE LIEFDE IS IN ONS VOLMAEKT.

13 HIER AEN KENNEN WY, DAT WY IN HEM BLYVEN, ENDE HY IN ONS, OM DAT HY ONS VAN SYNEN GEEST GE-GEVEN HEEFT.

14 ENDE WY HEBBEN 'T AENSCHOUWT, ENDE GETUYGEN DAT DE VADER [SYNEN] SONE GESONDEN HEEFT [TOT] EENEN SALIGMAKER DER WERELT.

15 SOO WIE BELEDEN SAL HEBBEN DAT JESUS DE SONE GODTS IS, GODT BLYFT IN HEM, ENDE HY IN GODT.

16 ENDE WY HEBBEN GEKENT ENDE GELOOFT DE LIEFDE DIE GODT TOT ONS HEEFT. GODT IS LIEFDE: ENDE DIE IN DE LIEFDE BLYFT, DIE BLYFT IN GODT, ENDE GODT IN HEM.

17 HIER IN IS DE LIEFDE BY ONS VOLMAEKT, OP DAT WY VRYMOEDIGHEYT MOGEN HEBBEN IN DEN DAG DES OORDEELS, [NAMELIK] DAT GELYKHY IS, WY OOK ZYN IN DESE WERELT.

18 DAER EN IS IN DE LIEFDE GEEN VREESE, MAER DE VOLMAEKTE LIEFDE DRYFT DE VREESE BUYTEN: WANT DE VREESE HEEFT PYNE, ENDE DIE VREEST, EN IS NIET VOLMAAKT IN DE LIEFDE.

19 WY HEBBEN HEM LIEF, OMDAT HY ONS EERST LIEF GEHADT HEEFT.

20 INDIEN YEMANT SEGHT, IK HEBBE GODT LIEF, ENDE HAET SYNEN

BROEDER, DIE IS EEN LEUGENAER. WANT DIE SYNEN BROEDER NIET LIEF EN HEEFT DIEN HY GESIEN HEEFT, HOE KAN HY GODT LIEF HEBBEN DIEN HY NIET GESIEN EN HEEFT?

21 ENDE DIT GEBODT HEBBEN WY VAN HEM, [NAMELIK] DAT DIE GODT LIEF HEEFT OOK SYNEN BROEDER LIEF HEBBE.

HET V. CAPITTEL.

1 D'APOSTEL BEWYST VOORDER DAT DE LIEFDE GODTS, ENDE DER KINDEREN GODTS, ALTYT TE SAMEN MOETEN GAEN. 3 ENDE LEERT DAT DE LIEFDE GODTS BETOONT WORT DOOR 'T ONDERHOUDEN SYNER GEBODEN, ENDE OVERWINNINGE DER WERELT, HET WELK DE WEDERGEBORENE DOEN DOOR HET GELOVE IN JESUM CHRISTUM. 6 WELCKEN HY BEWYST DEN SONE GODTS ENDE ONSEN VERLOSSER TE ZYND DOOR TWEE- DERLEY GETUYGENISSE, IN DEN HEMEL, DER HEYLI- GE DRIE-EENIGHEYT. 8 ENDE OP DER AERDE, DES GEESTS, DES WATERS, ENDE DES BLOETS. 9 ENDE LEERT DAT WY DESE GETUYGENISSEN MOETEN AENNE- MEN, OFTE DAT WY ANDERS GODT TOT EENEN LEUGE- NAER MAKEN. 11 MAER DIESE AENNEMEN, DAT SY DOOR CHRISTUM HET EEUWIGE LEVEN HEBBEN. 14 ENDE EEN VERTROUWEN DAT SY VAN GODT, DOOR HAER GEBEDEN, SULLEN ALLES VERKRYGEN DAT TER SALIGHEYT NODIG IS. 16 ENDE DAT NIET ALLEEN VOOR HAER SELVEN, MAER OOK VOOR HAREN BROE- DER, DIE NIET EN SONDIGT TOT TER DOOT. 18 TOT WELKE SONDEN HY LEERT DAT DE WEDERGEBORENE NIET EN VERVALLEN, OVERMITS SY GODT ENDE SYNEN SONE JESUM CHRISTUM RECHT KENNEN, ENDE IN HEM ZYN. 21 VERMAENT EYNDELIK DE GELOVIGE HAER TE WACHTEN VAN DE AFGODEN.

1 EEN YEGELIK DIE GELOOFT DAT JESUS IS DE CHRISTUS, DIE IS UYT GODT GEBOREN: ENDE EEN YEGELYK DIE LIEF HEEFT DEN GENEN DIE GEBO- REN HEEFT, DIE HEEFT OOK LIEF DEN GENEN DIE UYT HEM GEBOREN IS.

2 HIER AEN KENNEN WY DAT DE KINDEREN GODTS LIEF HEBBEN, WAN- NEER WY GODT LIEF HEBBEN, ENDE SYNE GEBODEN BEWAREN:

3 WANT DIT IS DE LIEFDE GODTS, DAT WY SYNE GEBODEN BEWAREN: ENDE SYNE GEBODEN EN ZYN NIET ZWAER.

4 WANT AL DAT UYT GODT GE- BOREN IS, OVERWINT DE WERELT: ENDE DIT IS DE OVERWINNINGE DIE DE WERELT OVERWINT, [NAMELIK] ONS' GELOVE.

WIE

5 WIE IS 'T DIE DE WERELT OVERWINT, DAN DIE GELOOFT DAT JESUS IS DE SONE GODTS?

6 DESE IS 'T DIE GEKOMEN IS DOOR WATER ENDE BLOET, [NAMELIK] JESUS DE CHRISTUS: NIET DOOR HET WATER ALLEEN, MAER DOOR HET WATER ENDE HET BLOET. ENDE DE GEEST IS 'T DIE GETUYGT, DAT DE GEEST DE WAERHEYT IS.

7 WANT DRIE ZYNDER DIE GETUYGEN IN DEN HEMEL, DE VADER, HET WOORT, ENDE DE HEYLIGE GEEST: ENDE DESE DRIE ZYN EEN.

8 ENDE DRIE ZYNDER DIE GETUYGEN OP DE AERDE, DE GEEST, ENDE HET WATER, ENDE HET BLOET: ENDE DIE DRIE ZYN TOT EEN.

9 INDIEN WY HET GETUYGENISSE DER MENSCHEN AEN-NEMEN, HET GETUYGENISSE GODTS IS MEERDER: WANT DIT IS HET GETUYGENISSE GODTS, 'T WELK HY VAN SYNEN SONE GETUYGT HEEFT.

10 DIE IN DEN SONE GODTS GELOOFT, HEEFT HET GETUYGENISSE IN HEMSELVEN: DIE GODT NIET EN GELOOFT, HEEFT HEM TOT EEN LEUGENAER GEMAEKT: DEWYLE HY NIET GELOOFT EN HEEFT HET GETUYGENISSE, DAT GODT GETUYGT HEEFT VAN SYNEN SONE.

11 ENDE DIT IS HET GETUYGENISSE, [NAMELIK] DAT ONS GODT HET EEUWIGE LEVEN GEGEVEN HEEFT: ENDE DIT SELVE LEVEN IS IN SYNEN SONE.

12 DIE DEN SONE HEEFT, DIE HEEFT HET LEVEN: DIE DEN SONE GODTS NIET EN HEEFT, DIE EN HEEFT HET LEVEN NIET.

13 DESE DINGEN HEBBE IK U GESCHREVEN, DIE GELOOFT IN DEN NAME DES SOONS GODTS: OP DAT GY WETET DAT GY HET EEUWIGE LEVEN HEBT, ENDE OP DAT GY GELOVET IN DEN NAME DES SOONS GODTS:

14 ENDE DIT IS DE VRYMOEDIG-
II DEEL. Ss 2 HEYT

HEYT DIE WY TOT HEM HEBBEN , DAT SOO WY YET BIDDEN NA SYNEN WILLE, HY ONS VERHOORT.

15 ENDE INDIEN WY WETEN DAT HY ONS VERHOORT, WAT WY OOK BIDDEN, SOO WETEN WY, DAT WY DE BEDEN VERKRYGEN, DIE WY VAN HEM GEBEDEN HEBBEN.

16 INDIEN YEMANT SYNEN BROEDER SIET SONDIGEN EEN SONDE NIET TOT DE DOOT, DIE SAL [GODT] BIDDEN, ENDE HY SAL HEM HET LEVEN GEVEN, DEN GENEN [SEGGE IK] DIE SONDIGEN NIET TOT DE DOOT. DAER IS EEN SONDE TOT DE DOOT: VOOR DESSELVE [SONDE] EN SEGGE IK NIET DAT HY SAL BIDDEN.

17 ALLE ONGERECHTIGHEYT IS SONDE: ENDE DAER IS SONDE NIET TOT DE DOOT.

18 WY WETEN DAT EEN YEGELIK DIE UYT GODT GEBOREN IS, NIET EN SONDIGT, MAER DIE UYT GODT GEBOREN IS, BEWAERT HEMSELVEN, ENDE DE BOSE EN VATTET HEM NIET.

19 WY WETEN DAT WY UYT GODT ZYN, ENDE DAT DE GEHEELE WERELT LIGT IN 'T BOSE.

20 DOCH WY WETEN DAT DE SONE GODTS GEKOMEN IS, ENDE HEEFT ONS HET VERSTANT GEGEVEN, DAT WY DEN WAERACHTIGEN KENNEN, ENDE WY ZYN IN DEN WAERACHTIGEN [NAMELIK] IN SYNEN SONE JESU CHRISTO. DESE IS DE WAERACHTIGE GODT, ENDE HET EEUWIGE LEVEN.

21 KINDERKENS, BEWAERT U SELVEN VAN DE AFGODEN. AMEN.

EYNDE DES EERSTE ALGEMEYNEN
SENDT-BRIEFS. JOANNIS.

DE TWEEDE
SENDT-BRIEF

DES APOSTELS

J O A N N I S.

I **D**E OUDERLING AEN DE UYT-
VERKORENE VROUWE, EN-
DE AEN HARE KINDEREN,
DIE IK IN WAERHEYT LIEF
HEBBE, ENDE NIET ALLEEN IK, MAER
OOK ALLE DIE DE WAERHEYT GEKENT
HEBBEN:

2 OM DER WAERHEYT WILLE DIE
IN ONS BLYFT, ENDE MET ONS SAL ZYN
IN DER EEUWIGHEYT:

3 GENADE, BARMHERTIGHEYT,
VREDE ZY MET U-LIEDEN VAN GODT
DEN VADER, ENDE VAN DEN HEERE
JESU CHRISTO DEN SONE DES VADERS,
IN WAERHEYT ENDE LIEFDE.

4 IK BEN SEER VERBLYDT GEWEEST,
DAT IK VAN UWE KINDEREN GEVON-
DEN HEBBE DIE IN DE WAERHEYT
WANDELEN, GELYK WY EEN GEBODT
ONTFANGEN HEBBEN VAN DEN VA-
DER.

5 ENDE NU BIDDE IK U, [UYTVER-
KORENE] VROUWE, NIET ALS U SCHRY-
VENDE EEN NIEUW GEBODT, MAER 'T
GENE WY GEHAD HEBBEN VAN DEN BE-
GINNE, [NAMELIK] DAT WY MALKAN-
DEREN LIEF HEBBEN.

6 ENDE DIT IS DE LIEFDE, DAT WY
WANDELEN NA SYNE GEBODEN. DIT
IS HET GEBODT, GELYK GY-LIEDEN VAN
DEN BEGINNE GEHOORT HEBT, DAT GY
IN HET SELVE SOUDET WANDELEN.

7 WANT DAER ZYN VELE VERLEY-
DERS IN DE WERELT GEKOMEN, DIE
NIET EN BELYDEN DAT JESUS CHRISTUS
IN 'T VLEESCH GEKOMEN IS. DESE IS
DE VERLEYDER ENDE DE ANTI-CHRIST.

8 SIET TOE VOOR U SELVEN, DAT
WY NIET EN VERLIESEN HET GENE WY
GEARBEYT HEBBEN, MAER EENEN VOL-
LEN LOON MOGEN ONTFANGEN.

9 EEN YEGELIK DIE OVERTREET ,
 ENDE NIET EN BLYFT IN DE LEERE
 CHRISTI , DIE EN HEEFT GODT NIET :
 DIE IN DE LEERE CHRISTI BLYFT , DESE
 HEEFT BEYDE DEN VADER ENDE DEN
 SONE.

10 INDIEN YEMANT TOT U-LIEDEN
 KOMT , ENDE DESE LEERE NIET EN
 BRENGT , EN ONTFANGT HEM NIET IN
 HUYS , ENDE EN SEGHT TOT HEM NIET ,
 ZYT GEGROET.

11 WANT DIE TOT HEM SEGHT , ZYT
 GEGROET , DIE HEEFT GEMEYNSCHAP
 AEN SYNE BOSE WERCKEN.

12 IK HEBBE VEEL AEN U-LIEDEN
 TE SCHRYVEN , DOCH IK EN HEBBE
 NIET GEWILT DOOR PAPIER ENDE INKT :
 MAER IK HOPE TOT U-LIEDEN TE KO-
 MEN , ENDE MONT TOT MONT [MET
 U] TE SPREKEN , OP DAT ONSE BLYDT-
 SCHAP VOLKOMEN MACH ZYN.

13 U GROETEN DE KINDEREN VAN
 UWE SUSTER DE UYTVERKORENE. A-
 MEN.

DE DERDE.
SENDT-BRIEF
DES APOSTELS

J O A N N I S.

I **D**E OUDERLING AEN DEN
GELIEFDEN GAJUS, WEL-
KEN IK IN WAERHEYT LIEF
HEBBE.

2 GELIEFDE, VOOR ALLE DINGEN
WENSCHTE IK DAT GY WELVAERT ENDE
GESONT ZYT, GELYK UWE ZIELE WEL-
VAERT.

3 WANT IK BEN SEER VERBLYDT
GEWEEST, ALS DE BROEDERS QUAMEN,
ENDE GETUYGDEN VAN UWE WAER-
HEYT, GELYK GY IN DE WAERHEYT
WANDELT.

4 IK EN HEBBE GEEN MEERDER
BLYDSCHAP DAN HIER IN, DAT IK HO-
RE DAT MYNE KINDEREN IN DE WAER-
HEYT WANDELEN.

5 GELIEFDE, GY DOET TROUWE-
LICK, IN AL 'T GENE GY DOET AEN DE
BROEDEREN, ENDE AEN DE VREEMDE-
LINGEN,

6 DIE GETUYGT HEBBEN VAN UWE
LIEFDE, IN DE TEGENWOORDIGHEYT
DER GEMEYNTE: WELCKE INDIEN GY
GELEYDE DOET, GELYK HET GODE
WEERDIG IS, SOO SULT GY WEL DOEN.

7 WANT SY ZYN VOOR SYNEN NA-
ME UYT-GE GAEN, NIETS NEMENDE VAN
DE HEYDENEN.

8 WY DAN ZYN SCHULDIG DE SOO-
DANIGE TE ONTFANGEN, OP DAT WY
MEDE-ARBEYDERS MOGEN WORDEN
DER WAERHEYT.

9 IK HEBBE AEN DE GEMEYNTE GE-
SCHREVEN: MAER DIOTREPHES, DIE
ONDER HAER SOEKT DE EERSTE TE ZYN,
EN NEEMT ONS NIET AEN.

10 DAEROM, INDIEN IK KOM, SOO
SAL IK IN GEDACHTENISSE BRENGEN
SYNE WERCKEN DIE HY DOET, MET BOSE
WOORDEN SNATERENDE TEGEN ONS:

EN-

ENDE HIER MEDE NIET VERGENOEGT
ZYNDE, SOO EN ONTFANGT HY SELVE
DE BROEDERS NIET, ENDE VERHIN-
DERT DE GENE DIE 'T WILLEN [DOEN]
ENDE WERPTSE UYT DE GEMEYNTTE.

11 GELIEFDE, EN VOLGT HET QUAET
NIET NA, MAER HET GOET. DIE GOET
DOET, IS UYT GODT: MAER DIE QUAET
DOET, EN HEEFT GODT NIET GESIEN.

12 DEMETRIO WORT GETUYGENIS-
SE GEGEVEN VAN ALLEN, ENDE VAN
DE WAERHEYT SELVE: ENDE WY GE-
TUYGEN OOK, ENDEGY WEET DAT ONS
GETUYGENISSE WAERACHTIG IS.

13 IK HADDE VEEL TE SCHRYVEN,
MAER IK EN WIL U NIET SCHRYVEN MET
INKT ENDE PENNE:

14 MAER IK HOPE U HAEST TESIEN,
ENDE WY SULLEN MONT TOT MONT
SPREKEN.

15 VREDE ZY U. DE VRIENDEN
GROETEN U. GROET DE VRIENDEN
MET NAME.

DE ALGEMEYNE
SENDT-BRIEF

DES APOSTELS

J U D E.

I **I**UDASEEN DIENST-KNECHT
JESU CHRISTI, ENDE JACO-
BI BROEDER, AEN DEN GE-
ROEPENEN, DIE DOOR GODT
DEN VADER GEHEYLIGHT ZYN, ENDE
[DOOR] JESUM CHRISTUM BEWAERT:

2 BARMHERTIGHEYT, ENDE VRE-
DE, ENDE LIEFDE ZY [U] VERMENIG-
VULDIGT.

3 GELIEFDE, ALSOO IK ALLE NEER-
STIGHEYT DOEOM U TE SCHRYVEN VAN
DE GEMEYNE SALIGHEYT, SOO HEBBE
IK NOOTSACE GEHADT AEN U TE SCHRY-
VEN, ENDE [U] TE VERMANEN, DAT
GY STRYT VOOR HET GELOVE, DAT
EENMAEL DEN HEYLIGEN OVERGELE-
VERT IS.

4 WANT DAER ZYN SOMMIGE MEN-
SCHEN INGESLOPEN, DIE EERTYDS TOT
DIT SELVE OORDEEL TE VOREN OPGE-
SCHREVEN ZYN, GODT-LOSE, DIE DE
GENADE ONSES GODTS VERANDEREN
IN ONTUCHTIGHEYT, ENDE DEN EE-
NIGEN HEERSCHER GODT ENDE ONSEN
HEEREN JESUM CHRISTUM VERLOOCHE-
NEN.

5 MAER IK WIL U INDACHTIG MA-
KEN, ALS DIE GY DIT EENMAEL WEET,
DAT DE HEERE HET VOLK UYT EGYPT-
TEN-LANT VERLOST HEBBENDE, WE-
DEROM DE GENE DIE NIET EN GELOOF-
DEN VERDORVEN HEEFT.

6 ENDE DE ENGELN DIE HAER BE-
GINSSEL NIET BEWAERT EN HEBBEN,
MAER HAER EYGEN WOON-STEDE VER-
LATEN HEBBEN, HEEFT HY TOT HET
OORDEEL DES GROTEN DAEGS MET EEU-
WIGE BANDEN ONDER DE DUYS-
TERNISSE BEWAERT.

7 GELYK SODOMA ENDE GOMORRA
II DEEL. T T EN-

ENDE DE STEDEN RONTOM DESELVE ,
DIE OP GELYCKE WYSE ALS DESE GE-
HOEREERT HEBBEN , ENDE ANDER
VLEESCH ZYN NAGEGAEN , TOT EEN
EXEMPEL VOOR-GESTELT ZYN , DRA-
GENDE DE STRAFFE DES EEUWIGEN
VYERS.

8 DESGELYKS EVENWEL OOK DESE
IN SLAEP GEBRACHT ZYNDE, VERONT-
REYNIGEN HET VLEESCH, ENDE VER-
WERPEN DE HEERSCHAPPYE, ENDE LAS-
TEREN DE HEERLIKHEYT.

9 MAER MICHAËL DE ARCHANGEL,
DOE HY MET DEN DUYVEL TWISTEDE,
ENDE HANDELDE VAN HET LIGHAEM
MOSIS , EN DURFDE GEEN OORDEEL
VAN LASTERINGE TEGEN[HEM] VOORT-
BRENGEN: MAER SEYDE, DE HEERE BE-
STRAFFE U.

10 MAER DESE, HET GENE SY NIET
EN WETEN, DAT LASTEREN SY: ENDE
HET GENE SY NATUERLIK, ALS DE ON-
REDELICKE DIEREN, WETEN, IN 'T SEL-
VE VERDERVEN SY HAER.

11 WEE HAER! WANT SY ZYN DEN
WEG CAINS INGEAEN , ENDE DOOR
DE VERLYDINGE DES LOONS BALAAMS
ZYN SY HENEN GESTORT , ENDE ZYN
DOOR DE TEGENSPREKINGE CORE VER-
GAEN.

12 DESE ZYN VLECKEN IN UWE
LIEFDE-MAELTYDEN, [ENDE] ALS SY
MET U TER MAELTYT ZYN , WEYDEN
SY HAER SELVEN SONDER VRESE: SY
ZYN WATER-LOSE WOLKEN, DIE VAN
DE WINDEN OMMEGEDREVEN WOR-
DEN: SY ZYN ALS BOMEN IN 'T AFGAEN
VAN DEN HERFST, ONVRUCHTBAER,
TWEEMAEL VERSTORVEN [ENDE] ONT-
WORTELT:

13 WILDE BAREN DER ZEE, HAER
EYGEN SCHANDE OPSCHUYMENDE:
DWALENDE STERREN, DEN WELCKEN
DE DONCKERHEYT DER DUYSTERNISSE
IN DER EEUWIGHEYT BEWAERT WORT.

14 ENDE VAN DESE HEEFT OOK E-
NOCH, DE SEVENDE VAN ADAM , GE-
PROPHETEERT , SEGGENDE , SIET , DE
HEE-

HEERE IS GEKOMEN MET SYNE VEEL
DUYSENT HEYLIGE,

15 OM GERICHTE TE HOUDEN TE-
GEN ALLE, ENDE TE STRAFFEN ALLE
GODTLOSE ONDER HAER, VAN WEGEN
ALLE HARE GODT-LOSE WERCKEN, DIE
SY GODTLOOSLIK GEDAEN HEBBEN; EN-
DE VAN WEGEN ALLE DE HARDE [WOOR-
DEN] DIE DE GODT-LOSE SONDAERS TE-
GEN HEM GESPROKEN HEBBEN.

16 DESE ZYN MURMUREERDERS,
KLAGERS OVER HAREN STAET, WAN-
DELLENDE NA HARE BEGEERLIKHEDEN:
ENDE HAREN MONT SPREEKT SEER OP-
GEBLASENE DINGEN: VERWONDEREN-
DE HAER OVER DE PERSONEN OM DES
VOORDEELS WILLE.

17 MAER GELIEFDE, GEDENKT GY
DER WOORDEN DIE VOORSEGT ZYN VAN
DE APOSTELN ONSES HEEREN JESU
CHRISTI:

18 DAT SY U GESEGT HEBBEN, DAT
IN DEN LAETSTEN TYT SPOTTERS SUL-
LEN ZYN, DIE NA HARE GODTLOSE BE-
GEERLIKHEDEN WANDELEN SULLEN.

19 DESE ZYN 'T DIE HAER SELVEN
AF-SCHEYDEN, NATUERLICHE [MEN-
SCHEN, DEN GEEST NIET HEBBENDE.

20 MAER GELIEFDE, BOUWET GY
U SELVEN OP UW' ALLERHEYLGST GE-
LOVE, BIDDENDE IN DEN HEYLIGEN
GEEST.

21 BEWAERT U SELVEN IN DE LIEF-
DE GODTS, VERWACHTENDE DE BARM-
HERTIGHEYT ONSES HEEREN JESU
CHRISTI TEN EEUWIGEN LEVEN.

22 ENDE ONTFERMT U WEL EENI-
GER, ONDERSCHEYT MAKENDE:

23 MAER BEHOUDT ANDERE DOOR
VREESE, ENDE GRYPTSE UYTH HET VYER:
ENDE HAET OOK DEN ROK DIE VAN HET
VLEESCH BEVLEKT IS.

24 HEM NU DIE MACHTIG IS U VAN
STRUYCKELEN TE BEWAREN, ENDE ON-
STRAFFELIK TE STELLEN VOOR SYNE
HEERLIKHEYT IN VREUGDE,

25 DEN ALLEEN WYSEN GODT ON-
SEN SALIGMAKER, ZY HEERLIKHEYT

DE ALGEMEYNE SENDT-BRIEF
ENDE MAJESTEYT , KRACHT ENDE
MACHT , BEYDE NU ENDE IN ALLE
EEUWIGHEYT, AMEN.

EYNDE VAN DEN ALGEMEYNEN
SENT-BRIEF DES APOSTELS
JUDE.

A P O C A L Y P S I S,
O F T E
D'OPENBARINGE
J O A N N I S.
T H E O L O G I.

HET EERSTE CAPITTEL.

I JOANNES NA EEN VERHAEL VAN WIEN ENDE DOOR WIEN HY DESE OPENBARINGE HADDE ONTFANGEN, 3 ENDE HOE SALIG DIE ZYN DIE DESELVE LESEN ENDE BEWAREN, 4 WENSCHT GENADE ENDE VREDE DEN SEVEN GEMEYTEN IN ASIEN, VAN GODT, VAN DE SEVEN GEESTEN, ENDE VAN CHRISTO JESU, WIENS PERSOON, WELDADEN, ENDE KOMSTE TEN OORDEEL (IN WELCKE DIT BOEK SAL EYNDIGEN) HY BREEDER BESCHRYFT. 9 KOMT DAER NA TOT DE OPENBARINGE SELVE, ENDE VERKLAERT SYNEN NAME, ENDE WAER HY WAS DOE HEM DESE OPENBARINGE IS GESCHIED. II ENDE VERHAELT DE STEMME DES GENEN DIE HEM DEN LAST VAN SCHRYVEN HEEFT GEGEVEN. 12 BESCHRYFT DAER NA 'T EERSTE GESICHTE VAN DE SEVEN GOUDEN KANDELAREN, 13 ENDE VAN DEN PERSOON CHRISTI IN EENE SEER HEERLICHE GESTALTE. 17 VERHAELT SYNE VERSCHRICKINGE OVER DIT GESICHTE, ENDE DE VERSTERKINGE DIE HEM DOOR CHRISTUM IS GESCHIED. 19 ONTFANGT LAST OM TE SCHRYVEN. 20 ENDE VERKLAERT WAT DOOR DE SEVEN STERREN, ENDE SEVEN KANDELAREN WORT BETEECKENT.

I **D**E OPENBARINGE JESU CHRISTI, DIE GODT HEM GEGEVEN HEEFT OMSYNNEN DIENST-KNECHTEN TE TONEN DE DINGEN DIE HAEST GESCHIEDEN MOETEN: ENDE DIE HY DOOR SYNEN ENGEL GESONDEN, ENDE SYNEN DIENST-KNECHT JOANNI TE KENNEN GEGEVEN HEEFT:

2 DEWELCKE 'T WOORT GODTS BETUYGTHEEFT, ENDE HET GETUYGENISSE JESU CHRISTI, ENDE AL WAT HY GESIEN HEEFT.

3 SALIG IS HY DIE LEEST, ENDE ZYN SY DIE HOREN DE WOORDEN DESER PROPHETIE, ENDE DIE BEWAREN HET GE-NE IN DESELVE GESCHREVE IS: WANT DE TYT IS NABY.

4 JOANNES DEN SEVEN GEMEYN- TEN, DIE IN ASIEN ZYN: GENADE ZY U ENDE VREDE VAN HEM DIE IS, ENDE DIE WAS, ENDE DIE KOMEN SAL:

T T 3

EN-

ENDE VAN DE SEVEN GEESTEN DIE VOOR SYNEN THROON ZYN:

5 ENDE VAN JESU CHRISTO, DIE DE GETROUWE GETUYGEN IS, DE EERSTGEBOREN UYT DEN DOODEN, ENDE DE OVERSTE DER KONINGEN DER AERDE. HEM DIE ONS HEEFT LIEFGEHADT ENDE ONS VAN ONSE SONDEN GEWASSCHEN HEEFT IN SYNEN BLOEDE,

6 ENDE DIE ONS GEMAEKT HEEFT TOT KONINGEN ENDE PRIESTERS GODE ENDE SYNEN VADER: HEM [SEGGE IK] ZY DE HEERLIKHEYT ENDE DE KRACHT IN ALLE EEUWIGHEYT. AMEN.

7 SIET, HY KOMT MET DE WOLKEN, ENDE ALLE OOGESAL HEM SIEN, OOK DE GENE DIE HEM DOORSTEEKEN HEBBEN: ENDE ALLE GESLACHTE DER AERDE SULLEN OVER HEM ROUWE BEDRYVEN: JA, AMEN.

8 IK BEN DE ALPHA ENDE DE OMEGA, 'T BEGIN ENDE HET EYNDE, SEGHT DE HEERE, DIE IS, ENDE DIE WAS, ENDE DIE KOMEN SAL, DE ALMACHTIGE.

9 IK JOANNES, DIE OOK UWE BROEDER BEN, ENDE MEDEGENOOT IN DE VERDRUCKINGE ENDE IN 'T KONINGRYCKE, ENDE [IN] DE LYDTSAEMHEYT JESU CHRISTI, WAS IN 'T EYLANT GENAEMT PATMOS, OM HET WOORT GODTS, ENDE OM HET GETUYGENISSE JESU CHRISTI.

10 [ENDE] IK WAS IN DEN GEEST OP DEN DAG DES HEEREN: ENDE IK HOORDE ACHTER MY EEN GROTE STEMME, ALS EENER BASUYNE.

11 SEGGENDE, IK BEN DE ALPHA ENDE DE OMEGA: DE EERSTE ENDE DE LAETSTE, ENDE, 'T GENE GY SIET SCHRYFT DAT IN EEN BOEK, ENDE SENDT HET DEN SEVEN GEMEYNTEN DIE IN ASIEN ZYN, [NAMELIK] TOT EPHESEN, ENDE TOT SMYRNEN, ENDE TOT PERGAMEN, ENDE TOT THYATIREN, ENDE TOT SARDIS, ENDE TOT PHILA-

DEL-

DELPHIEN, ENDE TOT LAODICEEN.

12 ENDE IK KEERDE MY OM, OM TE SIEN DE STEMME DIE MET MY GESPROKEN HADDE: ENDE MY OMGEKEERT HEBBENDE, SACH IK SEVEN GOUDE KANDELAREN:

13 ENDE IN 'T MIDDEN VAN DE SEVEN KANDELAREN EEN DEN SONE DES MENSCHEN GELYK ZYNDE, BEKLEET MET EEN LANG KLEET TOT DE VOETEN, ENDE OMGORDT AEN DE BORSTEN MET EENEN GOUDEN GORDEL:

14 ENDE SYN HOOFT ENDE HAYR WAS WIT GELYK ALS WITTE WOLLE: GELYK SNEEUW: ENDE SYNE OOGEN GELYK EEN VLAMME VYERS:

15 ENDE SYNE VOETEN WAREN BLINCKENDE KOPER GELYK, ENDE GLOEYDEN ALS IN EENEN OVEN: ENDE SYNE STEMME ALS EENE STEMME VAN VELE WATEREN.

16 ENDE HY HADDE SEVEN STERREN IN SYNE RECHTER HANT: ENDE UYT SYNEN MONT GING EEN TWEE-SNYDENDE SCHERP SWEERT: ENDE SYN AENGESICHT WAS GELYK DE SONNE SCHYNT IN HARE KRACHT.

17 ENDE DOE IK HEM SAGH VIEL IK ALS DOOT AEN SYNE VOETEN: ENDE HY LEYDE SYNE RECHTER HANT OP MY, SEGGENDE TOT MY; EN VREEST NIET: IK BEN DE EERSTE ENDE DE LAETSTE:

18 ENDE DIE LEVE, ENDE IK BEN DOOT GEWEEST: ENDE SIET IK BEN LEVENDIG IN ALLE EEUWIGHEYT. AMEN. ENDE IK HEBBE DE SLEUTELS DER HELE ENDE DES DOOTS.

19 SCHRYFT HET GENE GY GESIEN HEBT, ENDE 'T GENE IS, ENDE 'T GENE GESCHIEDEN SAL NA DESEN:

20 DE VERBORGENTHEYT DER SEVEN STERREN, DIE GY GESIEN HEBT IN MYNE RECHTER [HANT,] ENDE DE SEVEN GOUDEN KANDELAREN. DE SEVEN STERREN, ZYN DE ENGELN DER SEVEN GEMEYNTEN: ENDE DE SEVEN KANDELAREN, DIE GY GESIEN HEBT,

HET IJ. CAPITTEL.

I CHRISTUS BEVEELT JOANNI TE SCHRYVEN, ENDE EERSTELIK AEN DEN ENGEL DER GEMEYNTE VAN EPHESEN: 2 DIEN HY PRYST OVER SYNE SORGVULDIGHEYT, IN 'T WEEREN DER QUADE, ENDE OVER VERSCHEYDENE ANDERE DEUGDEN. 4 MAER BESTRAFT HEM DAT HY SYNEN EERSTEN YVER ENDE LIEFDE HADDE VERLATEN. 7 DOCH BELOOFT DAT HY DE OVERWINNERS SAL GEVEN VAN DEN BOOM DES LEVENS. 8 TEN TWEEDEN, AENDIEN VAN SMYRNA, WELCKEN HY OOK PRYST OVER VELE DEUGDEN. 10 DOCH WAERSCHOUWT HEM VAN DE VERDRUCKINGE DIE OVER HAER SAL KOMEN, MET BELOFTE VAN DE KROONE DES LEVENS AEN DEN OVERWINNERS. 12 TEN DERDEN, AENDIEN VAN PERGAMO, WELCKEN HY PRYST VAN WEGEN SYNE STANDT-VASTIGHEYT IN DE VERDRUCKINGEN, MAER BERISPT HEM OVER SYNE SLAPPIGHEYT TEGEN DE GENE DIE DE LEERE BALAAMS ENDE DER NICOLAITEN VOLGDEN. 17 DOCH BELOOFT DEN OVERWINNERS 'T VERBORGEN MANNA, MET EENEN WITTEN KEUR-STEEN. 18 TEN VIERDEN, AEN DIE VAN THYATIREN, DIEN HY PRYST OVER SYN TOENEMEN IN 'T GOEDE. 20 MAER BESTRAFT, DAT HY DE VROUWE IEZABEL LIET PROPHETEEREN. 22 WELCKE HY DREYGT MET HARE AENHANGERS ENDE KINDEREN TE STRAFFEN. 24 WAERSCHOUWT DAER NA DE GENE DIE DESE DIEPTEN DES SATANS NIET AEN EN HINGEN, DAT SY VAST HOUDEN AEN HET GENE SY HEBBEN. 26 ENDE BELOOFT DEN GENEN DIE OVERWINT, DAT HY HEM SAL MACHT GEVEN OVER DE HEYDENEN, ENDE DAT HY HEM DE MORGENSTERRE SAL GEVEN.

I SCHRYFT AEN DEN ENGEL DER GEMEYNTE VAN EPHESEN, DIT SEGHT HY DIE DE SEVEN STERREN IN SYNE RECHTER [HANT] HOUT, DIE IN 'T MIDDEN DER SEVEN GOUDEN KANDELAREN WANDELT.

2 IK WEET UWE WERKEN, ENDE UWEN ARBEYT, ENDE UWE LYDSAEMHEYT, ENDE DAT GY DE QUADE NIET EN KONT DRAGEN: ENDE [DAT] GY BEPROEFT HEBT DE GENE DIE UYTGEVEN DAT SY APOSTELN ZYN, ENDE SY EN ZYN HET NIET: ENDE HEBTSE LEUGENAERS BEVONDEN:

3 ENDE GY HEBT VERDRAGEN, ENDE HEBT GEDULT: ENDE GY HEBT OM MYNS NAEMS WILLE GEARBEYT, ENDE EN ZYT NIET MOEDE GEWORDEN.

4 MAER IK HEBBE TEGEN U, DAT GY UW' EERSTE LIEFDE HEBT VERLATEN.

5 GEDENKT DAN VAN WAER GY UYTGEVALLEN ZYT, ENDE BEKEERT U, ENDE DOET D'EERSTE WERCKEN: EN-

DE

DE SOO NIET, IK SAL U HAESTELIK [BY] KOMEN, ENDE SAL UWEN KANDELAER VAN SYNE PLAETSE WEEREN, INDIEN GY U NIET EN BEKEERT.

6 MAER DIT HEBT GY, DAT GY DE WERCKEN DER NICOLAITEN HATET, WELCKE IK OOK HATE.

7 DIE OOREN HEEFT, DIE HORE WAT DE GEEST TOT DE GEMEYNTEN SEGHT. DIE OVERWINT IK SAL HEM GEVEN TE EETEN VAN DEN BOOM DES LEVENS, DIE IN 'T MIDDEN VAN 'T PARADYS GODTS IS.

8 ENDE SCHRYFT AEN DEN ENGEL DER GEMEYNTE VAN DIE VAN SMYRNEN, DIT SEGHT DE EERSTE ENDE DE LAETSTE, DIE DOOT GEWEEST IS, ENDE [WEDER] LEVENDIG IS GEWORDEN:

9 IK WEET UWE WERCKEN, ENDE VERDRUCKINGEN, ENDE ARMOEDE (DOCH GY ZYT RYCKE) ENDE DE LASTERINGE DER GENE DIE SEGGEN DATSE JODEN ZYN, ENDE EN ZYN 'T NIET, MAER ZYN EEN SYNAGOGE DES SATANS.

10 EN VREEST GEEN DER DINGEN DIE GY LYDEN SULT. SIET, DE DUVEL SAL [EENIGE] VAN U-LIEDEN IN DE GEVANGENISSE WERPEN, OP DAT GY VERSOCHT WORT: ENDE GY SULT EEN VERDRUCKINGEHEBBEN VAN TIEN DAGEN. ZYT GETROUW TOT DEN DOODT, ENDE IK SAL U GEVEN DE KROONE DES LEVENS.

11 DIE OOREN HEEFT, DIE HORE WAT DE GEEST TOT DE GEMEYNTEN SEGHT. DIE OVERWINT EN SAL VAN DE TWEEDE DOODT NIET BESCHADIGT WORDEN.

12 ENDE SCHRYFT AEN DEN ENGEL DER GEMEYNTE DIE IN PERGAMO IS, DIT SEGHT HY DIE HET TWEE-SNYDENDE SCHERP SWEERT HEEFT:

13 IK WEET UWE WERCKEN, ENDE WAER GY WOONT, [NAMELIK] DAER DE THROON DES SATANS IS: ENDE GY HOUT MYNEN NAEM, ENDE EN HEBT MYN GELOVE NIET VERLOOCHENT, OOK

CAP. II. DE OPENBARINGE
IN DIE DAGEN, IN WELCKE ANTIPAS
MYN GETROUWE GETUYGE WAS, WELCKE
GEDOOT IS BY U-LIEDEN, DAER DE
SATAN WOONT.

14 MAER IK HEBBE [EENIGE] WEYNIGE DINGEN TEGEN U, DAT GY ALDAER HEBT DIE DE LEERINGE BALAAMS HOUDEN, DIE BALAK LEERDE DEN KINDEREN ISRAËLS EEN AENSTOOT VOORWERPEN, OP DATSE Souden AFGODEN-OFFER ETEN, ENDE HOEREREN.

15 ALSOO HEBT OOK GY DIE DE LEERINGE DER NICOLAITEN HOUDEN: HET WELK IK HATE.

16 BEKEERT U: ENDE SOO NIET, IK SAL U HAESTELIK [BY] KOMEN, ENDE SAL TEGEN HAER KRYG VOEREN MET HET SWEERT MYNS MONTS.

17 DIE OOREN HEEFT, DIE HORE WAT DE GEEST TOT DE GEMEYNTEN SEGHT. DIE OVERWINT, IK SAL HEM GEVEN TE ETEN VAN 'T MANNA DAT VERBORGEN IS, ENDE IK SAL HEM GEVEN EENEN WITTEN KEUR-STEEN ENDE OP DEN KEURSTEEN EENEN NIEUWEN NAEM GESCHREVEN, WELCKEN NIEMANT EN KENT, DAN DIE HEM ONTFANGT.

18 ENDE SCHRYFT AEN DEN ENGEL DER GEMEYNTE TE THYATIREN, DIT SEGHT DE SONE GODTS, DIE SYNE OOGEN HEEFT ALS EEN VLAMME DES VYERS ENDE SYNE VOETEN ZYN BLINKENDE KOPER GELYK:

19 IK WEET UWE WERCKEN, ENDE LIEFDE, ENDE DIENST, ENDE GELOVE, ENDE UWE LYDSAEMHEYT, ENDE UWE WERCKEN, ENDE [DAT] DE LAETSTE MEER [ZYN] DAN DE EERSTE.

20 MAER IK HEBBE [EENIGE] WEYNIGE DINGEN TEGEN U, DAT GY DE VROUWE JEZABEL, DIE HAER SELVEN SEGHT EEN PROPHETESSE TE ZYN, LAET LEEREN, ENDE MYNE DIENST-KNECHTEN VERLEYDEN, DATSE HOEREREN, ENDE AFGODEN-OFFER ETEN.

ENDE

21 ENDE IK HEBBE HAER TYT GE-
GEVEN OP DAT SY HAER SOUDE BEKEE-
REN VAN HARE HOERERYE, ENDE SY
EN HEEFT HAER NIET BEKEERT.

22 SIET, IK WERPE HAER TE BEDDE,
ENDE DIE MET HAER OVERSPEL BEDRY-
VEN, IN GROTE VERDRUCKINGE, SOO
SY HAER NIET EN BEKEEREN VAN HARE
WERCKEN.

23 ENDE HARE KINDEREN SAL IK
DOOR DE DOOT OMBRENGEN: ENDE AL-
LE DE GEMEYNTEN SULLEN WETEN,
DAT IK BEN DIE DE NIEREN ENDE HER-
TEN ONDERSOECKE. ENDE IK SAL U-
LIEDEN GEVEN EEN YEGELIK NA UWE
WERCKEN.

24 DOCH IK SEGGE TOT U-LIEDEN,
ENDE TOT DE ANDERE DIE THYATI-
REN ZYN, ZOO VELE ALS'ER DESE LEE-
RE NIET EN HEBBEN, ENDE DIE DE
DIEPTEN DES SATANS NIET GEKENT
EN HEBBEN, GELYK SY SEGGEN: IK EN
SAL U GEENEN ANDEREN LAST OPLEG-
GEN.

25 MAER HET GENE GY HEBT, HOUT
DAT TOT DAT IK SAL KOMEN.

26 ENDE DIE OVERWINT, ENDE DIE
MYNE WERCKEN TOT DEN EYNDE TOE
BEWAERT, IK SAL HEM MACHT GEVEN
OVER DE HEYDENEN.

27 ENDE HY SALSE HOEDEN MET
EENE YSEREN STAF: SY SULLEN ALS
POTBACKERS-VATEN VERMORSELT WOR-
DEN: GELYK OOK IK VAN MYNEN VA-
DER ONTFANGEN HEBBE.

28 ENDE IK SAL HEM DE MORGEN-
STERRE GEVEN.

29 DIE OOREN HEEFT, DIE HORE
WAT DE GEEST TOT DE GEMEYNTEN
SEGT.

HET IIJ CAPITTEL

1 CHRISTUS BEVEELT DAT DE VYFDE SENDT-BRIEF
GESCHREVEN WORDE AEN DEN ENGEL DER GEMEYNTE
VAN SARDIS. 2 DIEN HY VERMAENT TOT MEERDER
WACKERHEYT, ENDE SORGVULDIGHEYT. 3 OF AN-
DERS DREYGT HY OVER HEM TE KOMEN ALS EEN DIEF
IN DER NACHT. 4 BELOOFT DEN GEENEN DIE HARE
KLEEDEREN NIET BEVLEKT EN HEBBEN, DAT SY MET
HEM SULLEN WANDELEN, ENDE DAT HY HAREN NAEM
NIET EN SAL UYT-DOEN UYT 'T BOEK DES LEVENS 7

BEVEELT DAER NA DEN SESTEN SENDT-BRIEF TE SCHRYVEN AEN DEN ENGEL VAN PHILADELPHIA. 8 DIEN HY PRYST OVER SYNE STANDTVASTIGHEYT. 9 ENDE BELOOFT DAT JODEN SULLEN KOMEN AENBIDDEN VOOR SYNE VOETEN, ENDE DAT HY HEM BEWAREN SAL IN DE VERSOECKINGE. 12 BELOOFT DAT HY DEN OVERWINNER SAL MAKEN TOT EEN PILAER IN DEN TEMPEL GODTS, ENDE EEN INWOONDER DES NIEUWEN JERUSALEMS. 14 BEVEELT EYNDELIK DEN SEVENDEN SENT-BRIEF TE SCHRYVEN AEN DEN ENGEL DER GEMEYNTE VAN LAODICEA. 15 WELCKERS LAEUWIGHEYT HY BERISPT, 17 ENDE YDELEN ROEM OFTE WAEN VAN RYKDOM. 18 RAET HEM GOUT TE KOPEN, DAT IN 'T VYER BEPROEFT IS, ENDE KLEEDEREN, ENDE OOGEN-ZALVE. 20 BETUYGT DAT HY AEN DE DEURE KLOPT, ENDE BELOOFT DEN OVERWINNER, DAT HY HEM SAL GEVENTE SITTEN AEN SYNE TAFEL, ENDE OP SYNEN THROON.

I ENDE SCHRYFT AEN DEN ENGEL DER GEMEYNTE DIE TE SARDIS IS, DIT SEGHT DIE DE SEVEN GEESTEN GODTS HEEFT, ENDE DE SEVEN STERREN, IK WEET UWE WERCKEN, DAT GY DEN NAEM HEBT, DAT GY LEEFT, ENDE GY ZYT DOOT.

2 ZYT WAKENDE, ENDE VERSTERCKT 'T OVERIGE DAT STERVEN SOUDE: WANT IK EN HEBBE UWE WERCKEN NIET VOL GEVONDEN VOOR GODT.

3 GEDENKT DAN HOE GY 'T ONTFANGEN ENDE GEHOORT HEBT, ENDE BEWAERT HET, ENDE BEKEERT U. INDIEN GY DAN NIET EN WAKET, SOO SAL IK OVER U KOMEN ALS EEN DIEF, ENDE GY EN SULT NIET WETEN OP WAT URE IK OVER U KOMEN SAL.

4 DOCH GY HEBT [EENIGE] WEYNI-GE NAMEN OOK TE SARDIS, DIE HARE KLEEDEREN NIET BEVLEKT EN HEBBEN, ENDE SY SULLEN MET MY WANDLEN IN WITTE [KLEEDEREN:] OVERMITS SY 'T WEERDIG ZYN.

5 DIE OVERWINT, DIE SAL BEKLEET WORDEN MET WITTE KLEEDEREN: ENDE IK EN SAL SYNEN NAME GEENSINS UYT-DOEN UYT HET BOEK DES LEVENS, ENDE IK SAL SYNEN NAME BELYDEN VOOR MYNEN VADER, ENDE VOOR SYNE ENGELN.

6 DIE OOREN HEEFT, DIE HORE WAT DE GEEST TOT DE GEMEYNTEN SEGHT.

7 ENDE SCHRYFT AEN DEN ENGEL DER GEMEYNTE DIE IN PHILADELPHIA

IS,

IS, DIT SEG'T DE HEYLIGE, DE WAER-
 ACHTIGE, DIE DEN SLEUTEL DAVIDS
 HEEFT: DIE OPENT, ENDE NIEMANT
 EN SLUYT: ENDE HY SLUYT, ENDE NIE-
 MANT EN OPENT:

8 IK WEET UWE WERCKEN: SIET,
 IK HEBBE EEN GEOPENDE DEURE VOOR
 U GEGEVEN, ENDE NIEMANT EN KAN
 DIE SLUYTEN: WANT GY HEBT KLEYNE
 KRACHT, ENDE GY HEBT MYN WOORT
 BEWAERT, ENDE EN HEBT MYNEN NA-
 ME NIET VERLOOCHENT.

9 SIET, IK GEVE [U EENIGE] UYT
 DE SYNAGOGHE DES SATANS, DER GE-
 NE DIE SEGGEN DATSE JODEN ZYN, EN-
 DE EN ZYN 'T NIET, MAER LIEGEN:
 SIET, IK SAL MAKEN, DAT SY SULLEN
 KOMEN, ENDE AENBIDDEN VOOR UWE
 VOETEN, ENDE BEKENNEN DAT IK U
 LIEF HEBBE.

10 OM DAT GY HET WOORT MYNER
 LYDSAEMHEYT BEWAERT HEBT, SOO
 SAL IK OOK U BEWAREN UYT DE URE
 DER VERSOECKINGE, DIE OVER DE GE-
 HEELE WERELT KOMEN SAL, OM TE
 VERSOECKEN DIE OP DE AERDE WOO-
 NEN.

11 SIET, IK KOME HAESTELIK: HOUT
 DAT GY HEBT, OP DAT NIEMANT UWE
 KROONE EN NEME.

12 DIE OVERWINT, IK SAL HEM MA-
 KEN TOT EEN PILAER IN DEN TEMPEL
 MYNS GODTS, ENDE HY EN SAL NIET
 MEER DAER UYTGAEN: ENDE IK SAL OP
 HEM SCHRYVEN DEN NAEM MYNES
 GODTS, ENDE DEN NAEM DER STADT
 MYNS GODTS, [NAMELIK] DES NIEU-
 WEN JERUSALEMS, DIE UYT DEN HE-
 MEL VAN MYNEN GODT AF-DAELT,
 ENDE [OOK] MYNEN NIEUWEN NAEM.

13 DIE OOREN HEEFT, DIE HORE
 WAT DE GEEST TOT DE GEMEYNTEN
 SEG'T.

14 ENDE SCHRYFT AEN DEN ENGEL
 VAN DE GEMEYNTE DER LAODICENSEN,
 DIT SEG'T DE AMEN, DE TROUWE EN-
 DE WAERACHTIGE GETUYGE, HET BE-
 GIN DER SCHEPPINGE GODTS:

15 IK WEET UWE WERCKEN, DAT GY NOCH KOUT EN ZYT, NOCH HEET: OCH OFT GY KOUT WAERT, OFTE HEET!

16 SOO DAN, OM DAT GY LAEUW ZYT, ENDE NOCH KOUT NOCH HEET, IK SAL U UYT MYNEN MONT SPOUWEN.

17 WANT GY SEGHT, IK BEN RYK, ENDE VERRYKT GEWORDEN, ENDE EN HEBBE GEENS DINGS GEBREK: ENDE GY EN WEET NIET DAT GY ZYT ELEN-DIG, ENDE JAMMERLIK, ENDE ARM, ENDE BLINT, ENDE NAEKT.

18 IK RADE U DAT GY VAN MY KOOPT GOUT BEPROEFT KOMENDE UYT HET VYER, OP DAT GY RYK MOOGT WORDEN: ENDE WITTE KLEEDEREN, OP DAT GY MOOGT BEKLEET WORDEN, ENDE DE SCHANDEUWER NAEKTHEYT NIET GEOPENBAERT EN WORDE: ENDE SALFT UWE OOGEN MET OOGEN-SALVE, OP DAT GY SIEN MOOGT.

19 SOO WIE IK LIEF HEBBE, DIE BESTRAFFE ENDE KASTYDE IK: WEEST DAN YVERIG, ENDE BEKEERT U.

20 SIET, IK STA AEN DE DEURE, ENDE IK KLOPPE: INDIEN YEMANT MYNE STEMME SAL HOREN, ENDE DE DEURE OPEN DOEN, IK SAL TOT HEM INKOMEN, ENDE IK SAL MET HEM AVONDMAEL HOUDEN, ENDE HY MET MY.

21 DIE OVERWINT, IK SAL HEM GEVEN MET MY TE SITTEN IN MYNEN THROON, GELYK ALS IK OVERWONNE HEBBE, ENDE BEN GESETEN MET MYNEN VADER IN SYNEN THROON.

22 WIE OORE HEEFT, DIE HORE WAT DE GEEST TOT DE GEMEYNTE SEGHT.

HET IV. CAPITTEL.

1 VAN HIER AF TOT HET EYNDE DES SEVENDEN CAP. WORT 'T TWEEDE GESICHTE BESCHREVEN, ENDE BEGRYPT IN SICH DE EERSTE PROPHETIE DER DINGEN DIE NA DESEN GESCHIEDEN SOUDEN. 2 WAER IN DEN APOSTEL EERST WORDT VERTOONT EENEN KONINGLIKEN THROON IN DEN GEOPENDEN HE MEL. 3 ENDE DE HEERLIKHEYT GODTS, DIE OP DEN THROON SAT. 4 DANK NA VIER EN TWINTIGH GEKROONDE OUDERLINGEN,

GEN, SITTENDE RONTOM DEN THROON, MET DONDER-SLAGEN, BLIKSEMEN, BRANDENDE LAMPEN, 6 ENDE EEN GLASEN ZEE, ENDE VIER DIEREN MET VEEL OOGEN ENDE VLEUGELN. 9 EYNDELIK WORT VERHAELT DE LOF-SANG DIE DE VIER DIEREN ENDE DE VIER EN TWINTIG OUDERLINGEN GODE HEBBEN TOE-GESONGEN.

I **N**A DESEN SAGH IK, ENDE SIET EEN DEURE WAS GEOPENT IN DEN HEMEL: ENDE DE EERSTE STEMME, DIE IK GEHOORT HADDE, ALS EENER BASUYNE MET MY SPREKENDE, SEYDE; KOMT HIER OP, ENDE IK SAL U TOONEN HET GENE NA DESEN GESCHIEDEN MOET.

2 ENDE TERSTONT WIERT IK IN DEN GEEST: ENDE SIET, DAER WAS EEN THROON GESET IN DEN HEMEL, ENDE DAER SAT EEN OP DEN THROON.

3 ENDE DIE DAER OP SAT, WAS IN 'T AENSIEN DEN STEEN JASPIS, ENDE SARDIUS GELYK: ENDE EEN REGENBOGE WAS RONTOM DEN THROON, IN 'T AENSIEN DEN [STEEN] SMARAGDUS GELYK.

4 ENDE RONTOM DEN THROON WAREN VIER ENDE TWINTIG THROONEN: ENDE OP DE THROONEN SAGH IK DE VIER ENDE TWINTIG OUDERLINGEN SITTENDE, BEKLEET MET WITTE KLEEDEREN: ENDE SY HADDE GOUDEN KROONEN OP HARE HOOFDEN.

5 ENDE VAN DEN THROON GINGEN UYT BLIKSEMEN, ENDE DONDER-SLAGEN, ENDE STEMMEN: ENDE SEVEN VYERIGE LAMPEN WAREN BRANDENDE VOOR DEN THROON, WELCKE ZYN DE SEVEN GEESTEN GODTS.

6 ENDE VOOR DEN THROON WAS EEN GLASEN ZEE, CHRISTAL GELYK. ENDE IN 'T MIDDEN DES THROONS, ENDE RONTOM DEN THROON, VIER DIEREN ZYNDE VOL OOGEN VAN VOREN ENDE VAN ACHTEREN.

7 ENDE HET EERSTE DIER WAS EENEN LEEUW GELYK, ENDE HET TWEEDE DIER EEN KALF GELYK, ENDE HET DERDE DIER HADDE 'T AENGESICHT ALS EEN MENSCH, ENDE HET VIERDE DIER WAS EENEN VLIEGENDE ARENT GELYK. EN-

8 ENDE DE VIER DIEREN HADDEN ELK EEN VOOR HEM SELVEN SES VLEUGELN RONTOM, ENDE WAREN VAN BINNEN VOL OOGEN: ENDE EN HEBBEN GEEN RUSTE DAG ENDE NACHT, SEGGENDE, HEYLIG, HEYLIG, HEYLIG IS DE HEERE GODT, DE ALMACHTIGE, DIE WAS, ENDE DIE KOMEN SAL.

9 ENDE WANNEER DE DIEREN HEERLIKHEYT, ENDE EERE, ENDE DANKSEGGINDE GAVEN HEM DIE OP DEN THROON SAT, DIE IN ALLE EEUWIGHEYT LEEFT.

10 SOO VIELEN DE VIER ENDE TWINTIG OUDERLINGEN VOOR HEM DIE OP DEN THROON SAT, ENDE AENBADEN HEM DIE LEEFT IN ALLE EEUWIGHEYT, ENDE WIERPEN HARE KROONEN VOOR DEN THROON, SEGGENDE,

11 GY HEERE ZYT WEERDIG T'ONTFANGEN DE HEERLIKHEYT, ENDE DE EERE, ENDE DE KRACHT: WANT GY HEBT ALLE DINGEN GESCHAPEN, ENDE DOOR UWEN WILLE ZYN SY, ENDE ZYNSE GESCHAPEN.

HET V. CAPITTEL.

1 NA DE BESCHRYVINGE DES GENEN DIE OP DEN THROON SAT, VERHAELT DEN APOSTEL DE EYGENSCHAPPEN DES VERZEGELDEN BOEKS, DAT IN SYNE HANT WAS. 3 HET WELK ALSOO HET GEEN SCHEPSEL IN HEMEL OFTE OP AERDE EN KONDE OPENEN, 5 SOO WORT DE LEEUW UYT DEN GESLACHTE JUDA ALLEEN VERKLAERT DES SELVEN WEERDIG TE ZYN. 7 DIE HET BOEK UYT SYNE HANT ONTFANGT. 8 WAER OP DE VIER DIEREN MET DE VIER EN TWINTIG OUDERLINGEN SYNE WEERDIGHEYT LOVEN. 11 ENDE DE MENIGTE DER ENGELN MET HAREN LOFSANG OOK ERKENNEN. 13 ENDE ALLE SCHEPSELEN IN HEMEL ENDE AERDE NEVENS HARE TOESTEMMEN.

1 ENDE IK SAGH IN DE RECHTER [HANT] DES GENEN DIE OP DEN THROON SAT, EEN BOEK GESCHREVEN VAN BINNEN ENDE VAN BUYTEN, VERSEGELT MET SEVEN SEGELN.

2 ENDE IK SAGH EENEN STERCKEN ENGEL UYT-ROEPENDE MET EEN GROTE STEMME; WIE IS WEERDIG HET BOEK TE OPENEN, ENDE SYNE ZEGELEN OP TE BREKEN?

3 ENDE NIEMANT IN DEN HEMEL,
NOCH

NOCH OP DE AERDE, NOCH ONDER DE AERDE EN KONDE HET BOEK OPENEN, NOCH HET SELVE [IN] SIEN.

4 ENDE IK WEENDE SEER, DAT NIEMANT WEERDIG GEVONDEN EN WAS OM DAT BOEK TE OPENEN, ENDE TE LESEN, NOCH HET SELVE [IN] TE SIEN.

5 ENDE EEN VAN DE OUDERLINGEN SEYDE TOT MY; EN WEENT NIET: SIET, DE LEEUW DIE UYT DE STAMME JUDA IS, DE WORTEL DAVIDS, HEEFT OVERWONNEN, OM HET BOEK TE OPENEN, ENDE SYNE SEVEN ZEGELEN OP TE BREKEN.

6 ENDE IK SAG, ENDE SIET, IN 'T MIDDEN VANDEN THROON, ENDE VAN DE VIER DIEREN, ENDE IN 'T MIDDEN VAN DE OUDERLINGEN, EEN LAM STAENDE ALS GESLACHTET, HEBBENDE SEVEN HOORNEN, ENDE SEVEN OOGEN: DEWELCKE ZYN DE SEVEN GEESTEN GODTS DIE UYTGESONDEN ZYN IN ALLE LANDEN.

7 ENDE HET QUAM, ENDE HEEFT HET BOEK GENOMEN UYT DE RECHTER [HANT] DES GENEN DIE OP DEN THROON SAT.

8 ENDE ALS 'T DAT BOEK GENOMEN HADDE, VIELEN DE VIER DIEREN, ENDE DE VIER ENDE TWINTIG OUDERLINGEN VOOR HET LAM [NEDER,] HEBBENDE ELK CITHEREN ENDE GOUDEN PHIOLLEN ZYNDE VOL REUKWERKS, WELK ZYN DE GEBEDEN DER HEYLIGE.

9 ENDE SY SONGEN EEN NIEUW LIEDT SEGGENDE; GY ZYT WEERDIG DAT BOEK TE NEMEN, ENDE SYNE ZEGELEN TE OPENEN: WANT GY ZYT GESLACHTET, EN HEBT ONS GODE GEKOCHT MET UWEN BLOEDE, UYT ALLEN GESLACHTEN, ENDE TALE, ENDE VOLKE ENDE NATIE:

10 ENDE GY HEBT ONS ONSEN GODE GEMAEKT TOT KONINGEN ENDE PRIESTEREN: ENDE WY SULLEN ALS KONINGEN HEERSCHEN OP DE AERDE.

II. DEEL. XX ENDE

11 ENDE IK SAGH, ENDE IK HOORDE EEN STEMME VELER ENGELLEN RONTOM DEN THROON, ENDE DE DIEREN, ENDE DE OUDERLINGEN: ENDE HAER GETAL WASTIEN DUYSENT-MAEL TIEN DUYSENDEN, ENDE DUYSENT-MAEL DUYSENDEN:

12 SEGGENDE MET EENE GROTE STEMME, HET LAM DAT GESLACHTET IS, IS WEERDIG TE ONTFANGEN DE KRACHT, ENDE RYKDOM, ENDE WYSEHEYT, ENDE STERKTE, ENDE EERE, ENDE HEERLIKHEYT, ENDE DANKSEGGINDE.

13 ENDE ALLE SCHEPSEL DAT IN DEN HEMEL IS, ENDE OP DE AERDE, ENDE ONDER DE AERDE, ENDE DIE IN DE ZEE ZYN, ENDE ALLES WAT IN DESELVE IS, HOORDE IK SEGGEN, HEM DIE OP DEN THROON SIT, ENDE DEN LAMME ZY DE DANKSEGGINDE, ENDE DE EERE, ENDE DE HEERLIKHEYT, ENDE DE KRACHT IN ALLE EEUWIGHEYT.

14 ENDE DE VIER DIEREN SEYDEN, AMEN. ENDE DE VIER ENDE TWINTIG OUDERLINGEN VIELEN [NEDER,] ENDE AENBADEN DEN GEENEN DIE LEEFT IN ALLE EEUWIGHEYT.

HET VI. CAPITTEL.

1 DE EERSTE ZEGEL WORT GEOPENT, ENDE EEN WIT PEERT KOMT TE VOORSCHYN, WAER OP EEN SIT DIE OVERWINT. 3 DAER NA WORT DE TWEDE ZEGEL GEOPENT, ENDE EEN ROET PEERT KOMT TE VOORSCHYN, WAER OP EEN SIT, DIE DEN VREDE WECH NEEMT VAN DE AERDE. 5 DE DERDE ZEGEL WORT GEOPENT, WAER NA EEN SWART PEERT WORT GESIEN, OP WELK EEN SIT MET EEN WEEG-SCHALE IN DE HANT. 7 DE VIERDE ZEGEL WORT GEOPENT, WAER OP EEN VAEL PEERT VOOR-KOMT, DAER DE DOOT OP SIT. 9 DAER NA WORT DE VYFDE ZEGEL GEOPENT, WAER OP DE ZIELEN ONDER DEN ALTAER TOT GODT ROEPEN, ENDE WORDEN VERTROOST. 12 EYNDELIK WORT DE SES-TE ZEGEL GEOPENT, WAER NA GROTE TEKENEN VOLGEN IN HEMEL ENDE OP AERDE. 15 VOOR WELCKE TEKENEN ALLE SOORTEN VAN MENSCHEN VERSCHRIKKEN, EN BIDDEN DAT DE ROTSE HAER BEDECKE VOOR DEN TOORNE DES LAMS.

1 ENDE IK SAG, DOE HET LAM EEN VAN DE ZEGELLEN GEOPENT HADDE, ENDE IK HOORDE EEN UYT DE VIER DIEREN SEGGEN, ALS EEN STEMME VAN EENEN DONDESLAG; KOMT ENDE SIET. ENDE

2 ENDE IK SAGH, ENDE SIET, EEN WIT PEERT: ENDE DIE DAER OP SAT HADDE EENEN BOGE: ENDE HEM IS EEN KROONE GEGEVEN, ENDE HY GING UYT OVER-WINNENDE, ENDE OP DAT HY OVERWONNE.

3 ENDE DOE HET DEN TWEEDEN ZEGEL GEOPENT HADDE, HOORDE IK HET TWEDE DIER SEGGEN; KOMT ENDE SIET.

4 ENDE EEN ANDER PEERT GING UYT DAT ROOT WAS: ENDE DIEN DIE DAER OP SAT WIERT [MACHT] GEGEVEN DEN VREDE TE NEMEN VAN DER AERDE, ENDE DAT SY MALKANDEREN SOUDEN DOODEN: ENDE HEM WIERT EEN GROOT SWEERT GEGEVEN.

5 ENDE DOE 'T DEN DERDEN ZEGEL GEOPENT HADDE, HOORDE IK HET DERDE DIER SEGGEN; KOMT ENDE SIET. ENDE IK SAGH, ENDE SIET, EEN SWART PEERT, ENDE DIE DAER OP SAT HADDE EEN WEEG-SCHALE IN SYNE HANDT.

6 ENDE IK HOORDE EEN STEMME IN 'T MIDDEN VAN DE VIER DIEREN, DIE SEYDE; EEN MAETGEN TARWE VOOR EENEN PENNING, ENDE DRIE MAETGENS GERSTE VOOR EENEN PENNING: ENDE DE OLIE ENDE DEN WYN EN BESCHADIGT NIET.

7 ENDE DOE 'T DEN VIERDEN ZEGEL GEOPENT HADDE, HOORDE IK EEN STEMME DES VIERDEN DIERS, DIE SEYDE? KOMT ENDE SIET.

8 ENDE IK SAGH, ENDE SIET, EEN VAEL PEERT, ENDE DIE DAER OP SAT, SYNEN NAEM WAS DE DOOT: ENDE DE HELLE VOLGDE HEM NA. ENDE HAER WIERT MACHT GEGEVEN OM TE DOODEN TOT 'T VIERDE [DEEL] DER AERDE, MET SWEERT, ENDE MET HONGER, ENDE MET DE DOOT, ENDE DOOR DE WILDE BEESTEN DER AERDE.

9 ENDE DOE 'T DEN VYFDEN ZEGEL GEOPENT HADDE, SAGH IK ONDER DEN ALTAER DE ZIELEN DER GENE DIE GE-DOODET WAREN OM HET WOORT.

II DEEL. XX 2 GODTS,

CAP. VI. DE OPENBARINGE
GODTS, ENDE OM HET GETUYGENISSE
DAT SY HADDEN.

10 ENDE SY RIEPEN MET GROTER
STEMME, SEGGENDE; HOE LANGE, O
HEYLIGE ENDE WAERACHTIGE HEER-
SCHER, EN OORDEELT ENDE EN WREEKT
GY ONS BLOET NIET VAN DE GENE DIE
OP DER AERDE WONEN?

11 ENDE AEN EEN YEGELIK WIER-
DEN LANGE WITTE KLEEDEREN GEGE-
VEN, ENDE HAER WIERT GESEGT, DAT
SY NOCH EENEN KLEYNEN TYTRUSTEN
SOUDEN, TOT DAT OOK HARE MEDE-
DIENST-KNECHTEN, ENDE HARE BROE-
DERS SOUDEN VERVULT ZYN, DIE GE-
DOODET SOUDEN WORDEN GELYK ALS
SY.

12 ENDE IK SAGH, DOE HET DEN
SESTEN ZEGEL GEOPENT HADDE, ENDE
SIET, DAER WIERT EEN GROTE AERT-
BEVINGE: ENDE DE SONNE WIERT
SWART ALS EEN HAYREN SAK, ENDE
DE MANE WIERT ALS BLOET.

13 ENDE DE STERREN DES HEMELS
VIELEN OP DE AERDE, GELYKEEN VY-
GE-BOOM SYNE ONRYPE VYGEN AF-
WORPT, ALS HY VAN EENEN GROTEN
WINT GESCHUDDET WORT.

14 ENDE DE HEMEL IS WECH-GE-
WEKEN, ALS EEN BOEK DAT TOE-GE-
ROLT WORT, ENDE ALLE BERGEN EN-
DE EYLANDEN ZYN BEWEEGT UYTHA-
RE PLAETSEN:

15 ENDE DE KONINGEN DER AER-
DE, ENDE DE GROOTE, ENDE DE RYCKE,
ENDE DE OVERSTE OVER DUYSENT, EN-
DE DE MACHTIGE, ENDE ALLE DIENST-
KNECHTEN, ENDE ALLE VRYE, VER-
BERGDEN HAERSELVEN IN DE SPELONC-
KEN, ENDE IN DE STEEN-ROTZEN DER
BERGEN:

16 ENDE SEYDEN TOT DE BERGEN
ENDE TOT DE STEEN-ROTZEN; VALT
OP ONS, ENDE VERBERGT ONS VAN HET
AENGESICHTE DES GENEN DIE OP DEN
THROON SIT, ENDE VAN DEN TOORN
DES LAMS:

17 WANT DE GROTE DAG SYNES
TOORNS

TOORNS IS GEKOMEN : ENDE WIE KAN
BESTAEN?

HET VIJ. CAPITTEL.

1 JOANNES SIET VIER ENGELN, DIEN MACHT GE-
GEVEN WAS OM HET AERTRYK TE BESCHADIGEN DOOR
HET OPHOUDEN DER WINDEN. 2 ENDE EENEN ANDEREN
ENGEL, HEBBENDE DEN ZEGEL GODTS, DIE HAER
SULKS BELET, TOT DAT ALLE DIENST-KNECHTEN GODTS
ZYN GETEKENT. 4 WELCKER GETAL IS HONDERT
ENDE VIER ENDE VEERTIG DUYSENT UYT ALLE
GESLACHTEN ISRAËLS. 9 DAER NA SIET HY EEN ON-
TALLICKE MENIGTE UYT ALLE NATIEN STAENDE VOOR
DEN THROON ENDE VOOR HET LAM. 10 DIE GODT
ENDE HET LAM LOFSINGEN. 11 WELCKE ALLE DE EN-
GELN ENDE DE VIER DIEREN ENDE DE VIER EN TWIN-
TIG OUDERLINGEN MET EENEN GELYCKEN LOFSANG
NA VOLGEN. 13 JOANNES ONTFANGT VAN EEN VAN DE
VIER EN TWINTIG OUDERLINGEN BERICHT, WELCKE DE
GENE ZYN DIE IN WITTE KLEEDEREN VERSCHENEN. 15
ENDE WAER IN HARE GELUKSALIGHEYT IS GELEGEN.

1 ENDE NA DESEN SAGHIK VIER EN-
GELN STAEN OP DE VIER HOEC-
KEN DER AERDE, HOUDENDE DE VIER
WINDEN DER AERDE, OP DAT GEEN
WINDT EN SOUDE WAEYEN OP DE AER-
DE, NOCH OP DE ZEE, NOCH TEGEN
EENIGEN BOOM.

2 ENDE IK SAGH EENEN ANDEREN
ENGEL OPKOMEN VAN DEN OPGANG
DER SONNE, HEBBENDE DEN ZEGEL
DES LEVENDIGEN GODTS: ENDE HY
RIEP MET EEN GROTE STEMME TOT DE
VIER ENGELN, WELCKEN [MACHT]
GEGEVEN WAS DE AERDE ENDE DE ZEE
TE BESCHADIGEN,

3 SEGGENDE; EN BESCHADIGT DE
AERDE NIET, NOCH DE ZEE, NOCH DE
BOOMEN, TOT DAT WY DE DIENST-
KNECHTEN ONSES GODTS SULLEN VER-
ZEGELT HEBBEN AEN HARE VOOR-HOOF-
DEN.

4 ENDE IK HOORDE HET GETAL DER
GENE DIE VERZEGELT WAREN: HON-
DERT ENDE VIER EN VEERTIG DUYSENT
WAREN VERZEGELT UYT ALLE GE-
SLACHTEN DER KINDEREN ISRAËLS:

5 UYT HET GESLACHTE JUDA WA-
REN TWAELF DUYSENT VERZEGELT:
UYT HET GESLACHTE RUBEN WAREN
TWAELF DUYSENT VERZEGELT: UYT
HET GESLACHTE GAD WAREN TWAELF
DUYSENT VERZEGELT:

X x 3

UYT

6 UYT HET GESLACHTE ASER WAREN TWAELF DUYSENT VERZEGELT: UYT HET GESLACHTE NEPHTALI WAREN TWAELF DUYSENT VERZEGELT: UYT HET GESLACHTE MANASSE WAREN TWAELF DUYSENT VERZEGELT:

7 UYT HET GESLACHTE SIMEON WAREN TWAELF DUYSENT VERZEGELT: UYT HET GESLACHTE LEVI WAREN TWAELF DUYSENT VERZEGELT: UYT HET GESLACHTE ISASCHAR WAREN TWAELF DUYSENT VERZEGELT:

8 UYT HET GESLACHTE ZABULON WAREN TWAELF DUYSENT VERZEGELT: UYT HET GESLACHTE JOSEPH WAREN TWAELF DUYSENT VERZEGELT: UYT HET GESLACHTE BENJAMIN WAREN TWAELF DUYSENT VERZEGELT.

9 NA DESEN SAGH IK, ENDE SIET, EEN GROTE SCHARE, DIE NIEMANT TELLEN EN KONDE, UYT ALLE NATIE, ENDE GESLACHTEN, ENDE VOLCKEN, ENDE TALEN, STAENDE VOOR DEN THROON, ENDE VOOR 'T LAM, BEKLEET ZYNDE MET LANGE WITTE KLEEDEREN: ENDE PALM-[TACKEN] WAREN IN HARE HANDEN.

10 ENDE SY RIEPEN MET GROTE STEMME, SEGGENDE; DE SALIGHEYT ZY ONSEN GODE, DIE OP DEN THROON SIT, ENDE DEN LAMME.

11 ENDE ALLE DE ENGELN STONDEN RONTOM DEN THROON, ENDE [RONTOM] DE OUDERLINGEN ENDE DE VIER DIEREN: ENDE VIELEN VOOR DEN THROON [NEDER] OP HAER AENGESICHTE ENDE AENBADEN GODT,

12 SEGGENDE, AMEN. DE LOF, ENDE DE HEERLIKHEIT, ENDE DE WYSHEIT, ENDE DE DANKSEGGINGE, ENDE DE EERE, ENDE DE KRACHT, ENDE DE STERKTE ZY ONSEN GODE IN ALLE EEUWIGHEIT. AMEN.

13 ENDE EEN UYT DE OUDERLINGEN ANTWOORDDE, SEGGENDE TOT MY; DESE, DIE BEKLEET ZYN MET DE LANGE WITTE KLEEDEREN, WIE ZYN SY, ENDE VAN WAER ZYNSE GEKOMEN?

EN-

14 ENDE IK SPRAK TOT HEM, HEE-
RE GY WEET HET. ENDE HY SEYDE TOT
MY; DESE ZYN 'T DIE UYT DE GROTE
VERDRUCKINGE KOMEN: ENDE SY HEB-
BEN HARE LANGE KLEEDEREN GEWAS-
SCHEN, ENDE HEBBEN HARE LANGE
KLEEDEREN WIT GEMAECT IN 'T BLOET
DES LAMS.

15 DAEROM ZYN SY VOOR DEN
THROON GODTS, ENDE DIENEN HEM
DAG ENDE NACHT IN SYNEN TEMPEL:
ENDE DIE OP DEN THROON SIT SAL HAER
OVERSCHADUWEN.

16 SY EN SULLEN NIET MEER HON-
GEREN, NOCH EN SULLEN NIET MEER
DORSTEN, NOCH DE SONNE EN SAL OP
HAER NIET VALLen, NOCH EENIGE
HITTE.

17 WANT HET LAM DAT IN HET
MIDDEN DES THROONS IS, SALSE WEY-
DEN, ENDE SAL HAER EEN LEYTSMAN
ZYN TOT LEVENDE FONTEYNEN DER
WATEREN: ENDE GODT SAL ALLE
TRANEN VAN HARE OOGEN AFWIS-
SCHEN.

HET VIIJ. CAPITTEL.

1 DE SEVENDE ZEGEL WORT GEOPENT, WAER OP
EEN STILTE VOLGT IN DEN HEMEL. 2 NA WELCKE
STILTE SEVEN ENGELen MET SEVEN BASUYNEN GESIEN
WORDEN. 3 DOCH KOMT EERST EEN ANDER ENGEL TE
VOORSCHYN, DIE REUKWERK LEGT OP DEN GOUDEN
ALTAER BY DE GEBEDEN DER HEYLIGE. 5 VULT
DAER NA HET WIEROOK-VAT MET VYER VAN DEN AL-
TAER, ENDE WERPT DAT OP DE AERDE. 7 DIT GE-
DAEN SYNDE BASUYNT DE EERSTE ENGEL. 8 ENDE DE
TWEDE: WAER UYT SCHRICKELICKE DINGEN VOLGEN.
10 DAER NA BASUYNT DE DERDE ENGEL, ENDE EEN
STERRE GENAEMT ALSEM VALT UYT DEN HEMEL IN
DE WATEREN. 12 EYNDELIK BASUYNT DE VIERDE EN-
GEL, ENDE HET DERDE DEEL DER SONNE, DER MANE,
ENDE DER STERREN, WORT MET DUYSTERHEYT GE-
SLAGEN. 13 WAER NA EEN ANDER ENGEL WEE ROEPT
VAN WEGEN DE PLAGEN DER DRIE VOLGENDE BASUY-
NEN.

1 ENDE DOE HET DEN SEVENSTEN
ZEGEL GEOPENT HADDE, WIERT
DAER EEN STILSWYGEN IN DEN HEMEL,
ONTRENT VAN EEN HALVE URE.

2 ENDE IK SAGH DE SEVEN ENGE-
LEN, DIE VOOR GODT STONDEN: EN-
DE HAER WIERDEN SEVEN BASUYNEN
GEGEVEN.

ENDE

3 ENDE DAER QUAM EEN ANDEREN ENGEL, ENDE STONT AEN DEN ALTAER, HEBBENDE EEN GOUDEN WIEROOK-VAT: ENDE HEM WIERT VEEL REUKWERKS GEGEVEN, OP DAT HY HET [MET] DE GEBEDEN ALLER HEYLIGEN SOUDE LEGGEN OP DEN GOUDEN ALTAER DIE VOOR DEN THROON IS.

4 ENDE DE ROOK DES REUKWERKS [MET] DE GEBEDEN DER HEYLIGEN, GING OP VAN DE HANT DES ENGELS VOOR GODT.

5 ENDE DE ENGEL NAM 'T WIEROOK-VAT, ENDE VULDE DAT MET HET VYER DES ALTAERS, ENDE WIERP HET OP DE AERDE: ENDE DAER GESCHIEDDEN STEM MEN, ENDE DONDER-SLAGEN, ENDE BLIKSEMEN, ENDE AERTBEVINGE.

6 ENDE DE SEVEN ENGEL EN, DIE DE SEVEN BASUYNEN HADDEN, BE REYDDEN HAER OM TE BASUYNEN.

7 ENDE DE EERSTE ENGEL HEEFT GEBASUYNT, ENDE DAER IS GEWORDEN HAGEL ENDE VYER, GEMENGT MET BLOET, ENDE SY ZYN OP DE AERDE GEWORPEN: ENDE HET DERDE [DEEL] DER BOOMEN IS VERBRANT, ENDE ALLE HET GROEN GRAS IS VERBRANT.

8 ENDE DE TWEEDE ENGEL HEEFT GEBASUYNT, ENDE DAER WIERT [YET] ALS EENEN GROTEN BERG VAN VYER BRANDENDE IN DE ZEE GEWORPEN: ENDE HET DERDE [DEEL] DER ZEE IS BLOET GEWORDEN.

9 ENDE HET DERDE [DEEL] DER SCHEPSELEN IN DE ZEE, DIE LEVEN HEBBEN, IS GESTORVEN: ENDE HET DERDE [DEEL] DER SCHEPEN IS VERGAEN.

10 ENDE DE DERDE ENGEL HEEFT GEBASUYNT, ENDE DAER IS EEN GROTE STERRE, BRANDENDE ALS EEN FACKE L, GEVALLEN UYT DEN HEMEL, ENDE IS GEVALLEN OP HET DERDE [DEEL] DER RIVIEREN, ENDE OP DE FONTEYNEN DER WATEREN.

ENDE

11 ENDE DE NAEM DER STERRE WORT GENAEMT ALSEM : ENDE HET DERDE [DEEL] DER WATEREN WIERT TOT ALSEM : ENDE VELE MENSCHEN ZYN GESTORVEN VAN DE WATEREN , WANT SY WAREN BITTER GEWORDEN.

12 ENDE DE VIERDE ENGEL HEEFT GEBASUYNT, ENDE HET DERDE [DEEL] DER SONNE WIERT GESLAGEN , ENDE HET DERDE [DEEL] DER MANE , ENDE HET DERDE [DEEL] DER STERREN: OP DAT HET DERDE [DEEL] DER SELVE SOUDE VERDUYSTERT WORDEN , ENDE DAT HET DERDE [DEEL] VAN DEN DAG NIET EN SOUDE LICHTEN , ENDE VAN DEN NACHT DESGELYKS.

13 ENDE IK SAGH , ENDE IK HOORDE EENEN ENGEL VLIEN IN HET MIDDEN DES HEMELS, SEGGENDE MET GROTER STEMME, WEE! WEE! WEE! DEN GENEN DIE OP DE AERDE WONEN, VAN DE OVERIGE STEMMEN DER BASUYNE DER DRIE ENGELN DIE [NOCH] BASUYNEN SULLEN.

HET IX. CAPITTEL.

1 DE VYFDE ENGEL BASUYNT, ENDE EEN STERRE VALT UYT DEN HEMEL , DIE DEN SLEUTEL DES AFGRONTS HEEFT. 2 WAER UYT ROOK VOOR-KOMT ALS EENES OVENS. 3 ENDE UYT DEN ROOK KOMEN SPRINKHANEN , WELCKE DE MENSCHEN STEKEN , DIE DEN ZEGEL GODTS NIET EN HEBBEN. 7 DESER SPRINKHANEN GEDAENTE ENDE RUSTINGE WORT BESCHREVEN. 11 ENDE DE NAME HARES KONINGS ABADDON. 13 HIER NA BASUYNT DE SESTE ENGEL. WAER OP DE VIER ENGELN AEN DEN EUPHRATES ONTBONDEN WORDEN , ENDE EEN GROTE MENIGTE VAN RUYTERS TE VOORSCHYN KOMEN , DIE HET DERDE DEEL DER MENSCHEN DOODEN. 20 NA WELK ALLES DE MENSCHEN HAER NOCH NIET EN BEKEEREN VAN HARE AFGODERYE ENDE ANDERE SONDEN.

1 ENDE DE VYFDE ENGEL HEEFT GEBASUYNT, ENDE IK SAGH EEN STERRE GEVALLEN UYT DEN HEMEL OP DE AERDE, ENDE HAER WIERT GE-GEVEN DE SLEUTEL VAN DEN PUT DES AFGRONTS.

2 ENDE SY HEEFT DEN PUT DES AFGRONTS GEOPENT : ENDE DAER IS ROOK OPGEGAEN UYT DEN PUT, ALS ROOK EENES GROTEN OVENS : ENDE DE SONNE ENDE DE LUCHT IS VERDUYS-

II. DEEL. Y Y TERT

CAP. IX. DE OPENBARINGE
TERT GEWORDEN VAN DEN ROOK DES
PUTS.

3 ENDE UYT DEN ROOK QUAMEN
SPRINK-HANEN OP DE AERDE, ENDE
HAER WIERT MACHT GEGEVEN GELYK
DE SCORPIOENEN DER AERDE MACHT
HEBBEN.

4 ENDE HAER WIERT GESEGT, DAT
SY HET GRAS DER AERDE NIET EN SOU-
DEN BESCHADIGEN, NOCH EENIGE
GROENTE, NOCH EENIGEN BOOM: DAN
DE MENSCHEN ALLEEN DIE DEN ZE-
GEL GODTS AEN HARE VOOR-HOOFDEN
NIET EN HEBBEN.

5 ENDE HAER WIERT [MACHT] GE-
GEVEN, NIET DAT SYSE SOUDEN DOO-
DEN, MAER DAT SY SOUDEN [VAN
HAER] GEPYNGT WORDEN VYF MAEN-
DEN: ENDE HARE PYNINGE WAS ALS DE
PYNINGE VAN EEN SCORPIOEN, WAN-
NEER HET EEN MENSCH GESTEKEN
HEEFT.

6 ENDE IN DIE DAGEN SULLEN DE
MENSCHEN DEN DOOT SOECKEN, EN-
DE EN SULLEN DIE NIET VINDEN: EN-
DE SY SULLEN BEGEEREN TE STERVEN,
ENDE DE DOOT SAL VAN HAER VLI-
DEN.

7 ENDE DE GEDAENTEN DER
SPRINK-HANEN WAREN DEN PEERDEN
GELYK, DIE TOT DE OORLOGE BEREY-
T ZYN: ENDE OP HARE HOOFDEN WAREN
ALS KROONEN DEN GOUDE GELYK, EN-
DE HARE AENGESICHTEN ALS AENGE-
SICHTEN VAN MENSCHEN.

8 ENDE SY HADDEN HAYR ALS HAYR
DER VROUWEN, ENDE HARE TANDEN
WAREN ALS [TANDEN] DER LEEU-
WEN.

9 ENDE SY HADDEN BORST-WAPE-
NEN ALS YSEREN BORST-WAPENEN:
ENDE HET GEDRUYSCH HAREN VLEU-
GELN WAS ALS EEN GEDRUYSCH DER
WAGENEN, WANNEER VELE PEERDEN
NA DEN STRYT LOPEN.

10 ENDE SY HADDEN STEERTEN DEN
SCORPIOENEN GELYK, ENDE DAER WA-
REN ANGELS IN HARE STEERTEN: ENDE
HARE

HARE MACHT WAS DE MENSCHEN TE BESCHADIGEN VYF MAENDEN.

11 ENDE SY HADDEN OVER HAER TOT EENEN KONING, DEN ENGEL DES AFGRONTS: SYNEN NAME WAS IN HET HEBREEUSCH ABADDON, ENDE IN DE GRIEKSCHE [TALE] HADDE HY DEN NAEM APOLYON.

12 HET EEN WEEIS WECH-GEGAEN, SIET, DAER KOMEN NOCH TWEE WEEN NA DESEN.

13 ENDE DE SESTE ENGEL HEEFT GEBASUYNT, ENDE IK HOORDEN EENE STEMME UYT DE VIER HOORNEN DES GOUDEN ALTAERS, DIE VOOR GODT WAS.

14 SEGGENDE TOT DEN SESTEN ENGEL, DIE DE BASUYNE HADDE; ONTBINT DE VIER ENGELN, DIE GEBONDEN ZYN BY DE GROTE RIVIERE EU-PHRATES.

15 ENDE DE VIER ENGELN ZYN ONTBONDEN GEWORDEN, WELCKE BE-REYNT WAREN TEGEN DE URE, ENDE DAG, ENDE MAENT, ENDE JAER, OP DAT SY HET DERDE [DEEL] DER MENSCHEN SOUDEN DOODEN.

16 ENDE HET GETAL VAN DE HEYR-LEGEN DER RUYTERYE WAS TWEE-MAEL TIEN DUYSENDEN DER TIEN DUYSENDEN: ENDE IK HOORDE HAER GETAL:

17 ENDE IK SAGH ALSOO DE PEERDEN IN DIT GESICHTE, ENDE DIE DAER OP SATEN, HEBBENDE VYERIGE ENDE HEMELS-BLAEUWE, ENDE SULPHER-VERWIGE BORST-WAPENEN: ENDE DE HOOFDEN DER PEERDEN WAREN ALS HOOFDEN VAN LEEUWEN, ENDE UYT HARE MONDEN GING UYT VYER, ENDE ROOK, ENDE SULPHER.

18 DOOR DESE DRIE WIERT HET DERDE [DEEL] DER MENSCHEN GEDOOT, [NAMELIK] DOOR HET VYER, ENDE DOOR DEN ROOK, ENDE DOOR HET SULPHER, DAT UYT HARE MONDEN UYT-GING.

19 WANT HARE MACHT IS IN HA-II DEEL. Y Y 2 REN

CAP. X.   D E O P E N B A R I N G E
REN MONT, ENDE IN HARE STEERTEN.
WANT HARE STEERTEN ZYN DEN
SLANGEN GELYK, ENDE HEBBEN HOOF-
DEN, ENDE BESCHADIGEN MET DESEL-
VE.

20 ENDE DE OVERIGE MENSCHEN,
DIE NIET GEDOOT EN ZYN DOOR DESE
PLAGEN, EN HEBBEN HAER NIET BE-
KEERT VAN DE WERCKEN HARER HAN-
DEN, DAT SY NIET EN SOUDEN AEN-
BIDDEN DE DUYVELEN, ENDE DE GOU-
DEN, ENDE SILVEREN, ENDE KOPEREN,
ENDE STENEN, ENDE HOUTEN AF-GO-
DEN, DIE NOCH SIEN EN KONNEN, NOCH
HOREN, NOCH WANDELEN:

21 ENDE EN HEBBEN HAER [OOK]
NIET BEKEERT VAN HARE DOOT-SLA-
GEN, NOCH VAN HARE FENYN-GEVIN-
GE, NOCH VAN HARE HOERERYE, NOCH
VAN HARE DIEVERYEN.

HET X. CAPITTEL.

1 NA DAT DE PLAGEN VERHAELT ZYN, DIE ONDER
DE SESTE BASUYNE DE CHRISTENHEYT UYT OOSTEN
ENDE WESTEN SOUDE OVERKOMEN, SOO WORT NU IN
DIT CAPITTEL VERHAELT HET GENE TOT TROOST DER
GEMEYNTE ONDER DE SELVE BASUYNE, NOCH SOUDE
VOLGEN. ENDE VOOR EERST WERTE EEN ENGEL GESIEN
VAN DEN HEMEL AF-KOMENDE IN GROTE HEERLIK-
HEYT, MET EEN OPEN BOEKSKEN IN DE HANT. 3 DIE
MET EEN GROTE STEMME ROEPT, WAER OP SEVEN DON-
DER-SLAGEN VOLGEN. 5 ENDE SWEERT BY DIEN DIE
IN EEUWIGHEYT LEEFT, DATTER GEENEN TYT MEER
EN SOUDE ZYN NA DAT DE SEVENDE BASUYNE SOUDE
GEBASUYNT HEBBEN. 8 GEEFT DAER NA HET OPEN
BOEKSKEN AEN DEN APOSTEL, OM OP TE EETEN. 10
HET WELK WEL SOET WAS IN DEN MONT, MAER BIT-
TER IN DEN BUYK. 11 DAER NA VERKLAERT HY AEN
DEN APOSTEL, DAT HY WEDEROM MOEST PROPHETEE-
REN.

1 ENDE IK SAGH EENEN ANDEREN
STERKEN ENGEL AFKOMENDE
VANDEN HEMEL, DIE BEKLEET WAS MET
EEN WOLCKE: ENDE EENEN REGEN-
BOOG WAS BOVEN [SYN] HOOFT: EN-
DE SYN AENGESICHTE WAS ALS DE SON-
NE, ENDE SYNE VOETEN WAREN ALS
PILAREN VAN VYER.

2 ENDE HY HADDE IN SYNE HANT
EEN BOEKSKEN DAT GEOPENT WAS: EN-
DE HY SETTEDE SYNEN RECHTEREN
VOET OP DE ZEE, ENDE DEN SLINCKE-
REN OP DE AERDE. ENDE

3 ENDE HY RIEP MET EEN GROTE STEMME, GELYCKERWYS EEN LEEUW BRULT: ENDE ALS HY GEROEPEN HADDE, SPRAKEN DE SEVEN DONDERSLAGEN HARE STEMMEN.

4 ENDE DOE DE SEVEN DONDERSLAGEN HARE STEMMEN GESPROKEN HADDEN, SOO SOUDE IKSE GESCHREVEN HEBBEN: ENDE IK HOORDE EENE STEMME UYT DEN HEMEL, DIE TOT MY SEYDE; VERZEGELT HET GENE DE SEVEN DONDERSLAGEN GESPROKEN HEBBEN, ENDE EN SCHRYFT DAT NIET.

5 ENDE DE ENGEL DIEN IK SAGH STAEN OP DE ZEE, ENDE OP DE AERDE, HIEF SYNE HANT OP NA DEN HEMEL,

6 ENDE HY SWOER BY DIEN DIE LEEFT IN ALLE EEUWIGHEYT, DIEDEN HEMEL GESCHAPEN HEEFT ENDE HET GENE DAER IN IS, ENDE DE AERDE ENDE HET GENE DAER IN IS, ENDE DE ZEE ENDE HET GENE DAER IN IS, DAT DAER GEEN TYT MEER EN SAL ZYN:

7 MAER IN DE DAGEN DER STEMME DES SEVENDEN ENGELS, WANNEER HY BASUYNEN SAL, SOO SAL DE VERBORGENTHEYT GODTS VERVULT WORDEN, GELYK HY SYNEN DIENST-KNECHTEN DEN PROPHETEN VERKONDIGT HEEFT.

8 ENDE DE STEMME DIE IK GEHOORT HADDE UYT DEN HEMEL, SPRAK WEDEROM MET MY, ENDE SEYDE; GAET HENEN, NEEMT HET BOEKSKEN, DAT GEOPENT [ENDE] IN DE HANT IS DES ENGELS DIE OP DE ZEE ENDE OP DE AERDE STAET.

9 ENDE IK GING HENEN TOT DEN ENGEL, SEGGENDE TOT HEM; GEEFT MY DAT BOEKSKEN. ENDE HY SEYDE TOT MY; NEEMT DAT ENDE EET HET OP: ENDE HET SAL UWEN BUYCK BITTER MAKEN, MAER IN UWEN MONT SAL HET SOET ZYN ALS HONIG.

10 ENDE IK NAM DAT BOEKSKEN UYT DE HANT DES ENGELS, ENDE IK AT DAT OP: ENDE HET WAS IN MYNEN

MONT SOET ALS HONING, ENDE ALS IK HET GEGETEN HADDE WIERT MYNEN BUYK BITTER.

II ENDE HY SEYDE TOT MY; GY MOET WEDEROM PROPHETEEREN VOOR VELE VOLCKEN, ENDE NATIEN, ENDE TALEN, ENDE KONINGEN.

HET XI. CAPITTEL.

I DEN ENGEL WORT EEN RIET-STOK GEGEVEN OM DEN TEMPEL TE METEN. 2 MAER NIET DEN VOOR-HOF. 3 CHRISTUS GEEFT SYNE TWEE GETUYGEN MACHT OM TE PROPHETEEREN, ENDE OM HARE VYANDEN PLAGEN TOE TE SENDEN. 7 HET BEEST KOMT UYT DEN AFGRONT, ENDE DOOT DE GETUYGEN. 9 WAER OVER HAER DE VOLCKEREN VERHEUGEN. 11 MAER NA DRIE DAGEN ENDE EENEN HALVEN WORDEN SY WEDER LEVENDIG. 12 ENDE WORDEN OPGENOMEN IN DEN HE-MEL. 13 WAER NA AERTBEVINGE VOLGT, ENDE SCHADE OVER DE GROTE STADT. 15 DE SEVENDE ENGEL BASUYNT, ENDE DE KONINGRYCKEN WORDEN GODES ENDE CHRISTI. 16 WAER OP DE VIER EN TWINTIG OUDERLINGEN GODT LOVEN. 18 ENDE DE TOORNE GODTS KOMT OVER DE VOLKEREN, MAER DE BEREYDDE LOON WORT GEGEVEN AEN DE HEYLIKE. 19 ENDE DE TEMPEL GODTS IN DEN HE-MEL WORT GEOPENT.

I ENDE MY WIERT EEN RIET-STOK GEGEVEN, EENE [MEET-] ROEDE GELYK: ENDE DE ENGEL STONT, ENDE SEYDE; STAET OP, ENDE MEET DEN TEMPEL GODTS ENDE DEN ALTAER, ENDE DE GENEDIE DAERIN AEN-BIDDE.

2 ENDE DEN VOOR-HOF DIE VAN BUYTEN DEN TEMPEL IS, LAET UYT, ENDE EN MEET DIEN NIET, WANT HY IS DEN HEYDENEN GEGEVEN: ENDE SY SULLEN DE HEYLIKE STADT VERTREDEN TWEE ENDE VEERTIG MAENDEN.

3 ENDE IK SAL MYNE TWEE GETUYGEN [MACHT] GEVEN, ENDE SY SULLEN PROPHETEEREN DUYSENT TWEE HONDERT SESTIG DAGEN, MET SACKEN BEKLEET.

4 DESE ZYN DE TWEE OLYF-BOMEN, ENDE DE TWEE KANDELAREN, DIE VOOR DEN GODT DER AERDE STAEN.

5 ENDE SOO YEMANT DIE WIL BESCHADIGEN, EEN VYER SAL UYT HAREN MONT UYTGAEN, ENDE SAL HARE VYANDEN VERSLINDEN: ENDE SOO YEMANT

MANT HAER WIL BESCHADIGEN, DIE MOET ALSOO GEDOOT WORDEN.

6 DESE HEBBEN MACHT DEN HE-
MEL TE SLUYTEN, OP DAT GEEN RE-
GEN EN REGENE IN DE DAGEN HARER
PROPHETERINGE: ENDE SY HEBBEN
MACHT OVER DE WATEREN, OM DIE
IN BLOET TE VERKEEREN, ENDE DE
AERDE TE SLAEN MET ALLERLY PLAGE,
SOO MENIGMAEL ALS SY SULLEN WIL-
LEN.

7 ENDE ALS SY HAER GETUYGENIS-
SE SULLEN GEEYNDIGT HEBBEN, SAL
HET BEEST DAT UYT DEN AFGRONT OP-
KOMT, HAER KRYG AEN-DOEN, ENDE
HET SALSE OVERWINNEN, ENDE SALSE
DOODEN.

8 ENDE HARE DOODE LIGHAMEN
[SULLEN LIGGEN] OP DE STRATE DER
GROTE STADT, DIE GEESTELIK GE-
NOEMT WORT SODOMA ENDE EGYPTUS,
ALWAER OOK ONSE HEERE GEKRUYST
IS.

9 ENDE [DE] MENSCHEN UYT DE
VOLCKEN ENDE GESLACHTEN, ENDE
TALen, ENDE NATIEN SULLEN HARE
DOODE LIGHAMEN SIEN DRIE DAGEN
ENDE EENEN HALVEN, ENDE EN SUL-
LEN NIET TOE-LATEN DAT HARE DOO-
DE LIGHAMEN IN GRAVEN GELEGT
WORDEN.

10 ENDE DIE OP D'AERDE WONEN
DIE SULLEN VERBLYDT ZYN OVER HAER,
ENDE SULLEN VREUGDE BEDRYVEN,
ENDE SULLEN MALKANDEREN GE-
SCHENCKEN SENDEN: OM DAT DESE
TWEЕ PROPHEten, DE GENE DIE OP DE
AERDE WONEN, GEPYNIgt HADDEN.

11 ENDE NA DIE DRIE DAGEN EN-
DE EENEN HALVEN, IS EENEN GEEST
DES LEVENS UYT GODT IN HAER GE-
GAEN: ENDE SY STONDEN OP HARE VOE-
TEN, ENDE DAER IS GROTE VREESE
GEVALLEN OP DE GENE DIE HAER AEN-
SCHOUWDEN.

12 ENDE SY HOORDEN EEN GROTE
STEMME UYT DEN HEMEL, DIE TOT
HAER SEYDE; KOMT HERWAERTS OP.
ENDE

ENDE SY VOEREN OP NA DEN HEMEL
IN DE WOLCKE: ENDE HARE VYANDEN
AENSCHOUWDENSE.

13 ENDE IN DIE SELVE URE GESCHIEDDE EEN GROTE AERTBEVINGE, ENDE 'T TIENDE [DEEL] DER STADT IS GEVALLEN, ENDE DAER ZYN IN DE AERTBEVINGEGEDOOT SEVEN DUYSENT NAMEN VAN MENSCHEN: ENDE DE OVERIGE ZYN SEER BEVREEST GEWORDEN, ENDE HEBBEN DEN GODT DES HEMELS HEERLIKHEYT GEGEVEN.

14 HET TWEEDE WEE IS WECHGEGAEN: SIET, HET DERDE WEE KOMT HAEST.

15 ENDE DE SEVENDE ENGEL HEEFT GEBASUYNT, ENDE DAER GESCHIEDDEN GROTE STEMMEN IN DEN HEMEL, SEGGENDE; DE KONINGRYCKEN DER WERELT ZYN GEWORDEN ONSES HEEREN, ENDE SYNES CHRISTI, ENDE HY SAL ALS KONING HEERSCHEN IN ALLE EEUWIGHEYT.

16 ENDE DE VIER EN TWINTIG OUDERLINGEN, DIE VOOR GODT SITTE OP HARE THROONEN, VIELEN [NEDER] OP HARE AENGESICHTEN, ENDE AENBADEN GODT,

17 SEGGENDE, WY DANCKEN U HEERE GODT ALMACHTIG, DIE IS, ENDE DIE WAS, ENDE DIE KOMEN SAL, DAT GY UWE GROTE KRACHT HEBT AENGENOMEN, ENDE ALS KONING HEBT GEHEERSCHT:

18 ENDE DE VOLCKEREN WAREN TOORNIG GEWORDEN, ENDE UWEN TOORNE IS GEKOMEN, ENDE DE TYT DER DOODEN OM GEOORDEELT TE WORDEN, ENDE OM DEN LOON TE GEVEN UWEN DIENST-KNECHTEN DEN PROPHETEN, ENDE DEN HEYLIGEN, ENDE DEN GENEN DIE UWEN NAME VREESSEN, DEN KLEYNEN ENDE DEN GROOTTEN: ENDE OM TE VERDERVEN DE GENE DIE DE AERDE VERDORVEN.

19 ENDE DE TEMPEL GODTS IN DEN HEMEL IS GEOPENT GEWORDEN, ENDE D'ARCKE SYNES VERBONTS IS GESIEN

SIEN IN SYNEN TEMPEL: ENDE DAER
WIERDEN BLIKSEMEN, ENDE STEM-
MEN, ENDE DONDRSLAGEN, ENDE
AERT-BEVINGE, ENDE GROTEN HA-
GEL.

HET XIJ.-CAPITTEL.

1 DEN APÓSTEL WORT VERTOONT EEN GESICHTE
VAN EEN VROUWE, DIE IN BARENS-NOOT IS. 3 EN-
DE VAN EEN RODE DRAEK, DIE VOOR HAER STONT OM
HET KINT TE VERSLINDEN. 5 MAER HET KINT WORT
OPGENOMEN VOOR GODTS THROON, ENDE DE VROU-
WE VLIET IN DE WOESTYNE, ALWAER HAER PLAETSE
BEREYD IS 1260 DAGEN. 7 DAER ONTSTAET KRYG IN
DEN HEMEL TUSSEN MICHAËL ENDE DEN DRAEK. 9
DOCH DE DRAEK WORT OVERWONNEN, ENDE GEWOR-
PEN OP DE AERDE. 10 WAER OP EENEN LOF-SANG
VOLGT IN DEN HEMEL. 13 DE DRAEK VERVOLGT DE
VROUWE, DIE ARENTS-VLEUGELN ONTFANGT, OM IN
DE WOESTYNE TE VLUCHTEN. 15 ACHTER WELCKE DE
DRAEK WATER-STROOMEN UYT-WERPT, DIE DE AER-
DE INDRINKT. 17 ENDE DE DRAEK VOERT KRYG TE-
GEN DE OVERIGE VAN HAER ZAET. 18 ENDE JOANNES
STAET OP DEN OEVER VAN DE ZEE.

1 ENDE DAER WIERT EEN GROOT
TEECKEN GESIEN IN DEN HE-
MEL: [NAMELIK] EEN VROUWE BE-
KLEET MET DE SONNE, ENDE DE MA-
NE WAS ONDER HARE VOETEN, ENDE
OP HAER HOOFD EEN KROONE VAN
TWAELF STERREN:

2 ENDE SY WAS SWANGER, ENDE
RIEP BARENS-NOOT HEBBENDE, ENDE
ZYNDE IN PYNE OM TE BAREN.

3 ENDE DAER WIERT EEN ANDER
TEECKEN GESIEN IN DEN HEMEL; EN-
DE SIET, DAER WAS EEN GROTE RODE
DRAEK, HEBBENDE SEVEN HOOFDEN,
ENDE TIEN HOORNEN, EN OP SYNE
HOOFDEN SEVEN KONINGLICHE HOE-
DEN.

4 ENDE SYNEN STEERT TROK HET
DERDE [DEEL] DER STERREN DES HE-
MELS, ENDE WIERP DIE OP DE AERDE:
ENDE DE DRAEK STONT VOOR DE
VROUWE DIE BAREN SOUDE, OP DAT HY
HAER KINT SOUDE VERSLINDEN, WAN-
NEER SY 'T SOUDE GEBART HEBBEN.

5 ENDE SY BAERDE EENEN MANNE-
LICKEN SONE, DIE ALLE DE HEYDENEN
SOUDE HOEDEN MET EEN YSEREN ROE-
DE: ENDE HAER KINT WIERT WECH
GERUKT TOT GODT ENDE SYNEN
THROON.

6 ENDE DE VROUWE VLUCHTEDE IN DE WOESTYNE, ALWAER SY EEN PLAETSE HADDE [HAER] VAN GODT BEREYT, OP DAT SYSE ALDAER SOUDEN VOEDEN DUYSENT TWEE HONDERT SESTIG DAGEN.

7 ENDE DAER WIERT KRYG IN DEN HEMEL: MICHAËL ENDE SYNE ENGELLEN KRYGDEN TEGEN DEN DRAEK, ENDE DE DRAEK KRYGDE [OOK] ENDE SYNE ENGELLEN:

8 ENDE SY EN HEBBEN NIET VERMOGEN, NOCH HARE PLAETSE EN IS NIET MEER GEVONDEN IN DEN HEMEL.

9 ENDE DE GROTE DRAEK IS GEWORPEN, [NAMELIK] DE OUDE SLANGE, WELCKE GENAEMT WORT DUYVEL ENDE SATANAS, DIE DE GEHEELE WERELT VERLEYT, HY IS [SEGGE IK] GEWORPEN OP DE AERDE: ENDE SYNE ENGELLEN ZYN MET HEM GEWORPEN.

10 ENDE IK HOORDE EEN GROTE STEMME SEGGENDE IN DEN HEMEL; NUISDE SALIGHEYT, ENDE DE KRACHT, ENDE HET KONINGRYCKE GEWORDEN ONSES GODTS, ENDE DE MACHT SYNES CHRISTI: WANT DE VERKLAGER ONSER BROEDEREN, DIE HAER VERKLAEGDE VOOR ONSEN GODT DAG ENDE NACHT, IS NEDER GEWORPEN.

11 ENDE SY HEBBEN HEM OVERWONNEN DOOR HET BLOET DES LAMS, ENDE DOOR HET WOORT HARER GETUYGENISSE: ENDE SY EN HEBBEN HAER LEVEN NIET LIEF GEHADT TOT DE DOODT TOE.

12 HIEROM BEDRYFT VREUGDE GY HEMELLEN, ENDE GY DIE DAER IN WONET. WEE DEN GENEN DIE DE AERDE ENDE DE ZEE BEWOONEN! WANT DE DUYVEL IS TOT U AF-GEKOMEN, ENDE HEEFT GROTEN TOORN, WETENDE DAT HY EENEN KLEYNEN TYT HEEFT.

13 ENDE DOE DE DRAEK SAGH DAT HY OP DE AERDE GEWORPEN WAS, SOO HEEFT HY DE VROUWE VERVOLGT DIE HET MANNEKEN GEBART HADDE.

EN-

14 ENDE DE VROUWE ZYN GEGEVEN TWEE VLEUGELN EENES GROTEN ARENTS, OP DAT SY SOUDE VliegEN IN DE WOESTYNE, IN HARE PLAETSE, ALWAER SY GEVOEDT WORDT EENEN TYDT, ENDE TYDEN, ENDE EENEN HALVEN TYT, BUYTEN HET GESICHTE DER SLANGE.

15 ENDE DE SLANGE WIERP UYT HAREN MONT ACHTER DE VROUWE WATER ALS EEN RIVIERE, OP DAT HY HAER DOOR DE RIVIERE SOUDE DOEN WECH-VOEREN.

16 ENDE DE AERDE QUAM DE VROUWE TE HULPE, ENDE DE AERDE OPENDE HAREN MONT, ENDE VERSWOLG DE RIVIERE, WELCKE DE DRAEK UYT SYNEN MONT HADDE GEWORPEN.

17 ENDE DE DRAEK VERGRIMDE OP DE VROUWE, ENDE GING HENEN OM KRYG TE VOEREN TEGEN DE OVERIGE VAN HAER ZAET, DIE DE GEBODEN GODTS BEWAREN, ENDE HET GETUYGENISSE JESU CHRISTI HEBBEN.

18 ENDE IK STONT OP HET ZANT DER ZEE.

HET XIII. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL WORT IN EEN GESICHTE VERTOONT EEN BEEST MET SEVEN HOOFDEN, ENDE TIEN HOORNEN. 3 WAER VAN HET EEN HOOFT TER DOOT GEWONDET, WORT GENESEN. 4 DE GEHEELE AERDE AENBIDT HET BEEST ENDE DEN DRAEK, DEN TYT VAN TWEE ENDE VEERTIG MAENDEN. 6 HET BEEST LASTERT GODT, ENDE SYNE HEYLIGE: ENDE KRYGT TEGEN DESSELVE. 8 ENDE OVERWINT ALLE DE GENE, WELCKER NAMEN NIET EN ZYN GESCHREVEN IN 'T BOEK DES LAMS. 10 DE VERGELDINGE VAN GELYCKE STRAFFE WORT DEN VERVOLGERS GEDREYGT. 11 DAER NA KOMT EEN ANDER BEEST OP UYT DE AERDE, HEBBENDE TWEE HOORNEN ALS HET LAM: MAER DOENDE DE WERCKEN VAN HET EERSTE BEEST. 13 DIT DOET GROTE TEKENEN, ENDE VERLEYT DE INWOONDEREN DER AERDE, DAT SY EEN BEELT MAKEN, HET WELK ALLE MOETEN AEN-BIDDE. 16 ENDE MAEKT DAT EEN YEGELIK EEN MERK-TEECKEN MOET DRAGEN, OFTE DEN NAEM DES BEESTS, OFTE SYN GETAL, WELK IS SES HONDERT SES EN SESTIG.

1 ENDE IK SAGH UYT DE ZEE EEN BEEST OPKOMEN HEBBENDE SEVEN HOOFDEN, ENDE TIEN HOORNEN: ENDE OP SYNE HOORNEN WAREN TIEN KONINGLICKE HOEDEN,

II. DEEL. Zz 2 ENDE

CAP. XIII. DE OPENBARINGE
ENDE OP SYNE HOOFDEN WAS EEN
NAEM VAN [GODTS-] LASTERINGE.

2 ENDE HET BEEST DAT IK SAGH,
WAS EENEN PARDEL GELYK, ENDE SY-
NE VOETEN, ALS EENES BEYRS [VOE-
TEN,] ENDE SYNEN MONT ALS DE MONT
EENES LEEUWS: ENDE DE DRAEK GAF
HEM SYNE KRACHT, ENDE SYNEN
THROON, ENDE GROTE MACHT.

3 ENDE IK SAGH EEN VAN SYNE
HOOFDEN ALS TOT DER DOODT GE-
WONDET, ENDE SYNE DOODELICKE
WONDE WIERT GENESEN: ENDE DE
GEHEELE AERDE VERWONDERDE HAER
ACHTER HET BEEST.

4 ENDE SY AEN-BADEN DEN DRAEK,
DIE HET BEEST MACHT GEGEVEN HAD-
DE: ENDE SY AEN-BADEN HET BEEST;
SEGGENDE, WIE IS DIT BEEST GELYK?
WIE KAN KRYG VOEREN TEGEN HET
SELVE?

5 ENDE HET SELVE WIERT EEN
MONT GEGEVEN, OM GROTE DINGEN
ENDE [GODTS-] LASTERINGEN TE
SPREKEN: ENDE HET SELVE WIERT
MACHT GEGEVEN OM [SULKS] TE DOEN,
TWEË ENDE VEERTIG MAENDEN.

6 ENDE HET OPENDE SYNEN MONT
TOT LASTERINGE TEGEN GODT, OM
SYNEN NAEM TE LASTEREN, ENDE
SYNEN TABERNAKEL, ENDE DIE IN DEN
HEMEL WONEN.

7 ENDE HET SELVE WIERT [MACHT]
GEGEVEN OM KRYG DEN HEYLIGEN
AEN TE DOEN, ENDE OM DIE TE OVER-
WINNEN: ENDE HET SELVE WIERT
MACHT GEGEVEN OVER ALLEN GE-
SLACHTE, ENDE TALE, ENDE VOLC-
KE.

8 ENDE ALLE DIE OP DE AERDE WO-
NEN SULLEN HET SELVE AEN-BIDDEN,
WELCKER NAMEN NIET EN ZYN GE-
SCHREVEN IN 'T BOEK DES LEVENS, DES
LAMS DAT GESLACHTET IS, VAN DE
GRONTLEGGINGE DER WERELT.

9 INDIEN YEMANT OOREN HEEFT,
DIE HORE.

10 INDIEN YEMANT IN DE GEVAN-
GENISSE

GENISSE LEYDET, DIE GAET [SELVE] IN DE GEVANGENISSE : INDIEN YEMANT MET DEN SWEERDE SAL DOODEN, DIE MOET SELVE MET DEN SWEERDE GEDOOT WORDEN. HIER IS DE LYDSAEMHEYT ENDE HET GELOVE DER HEYLIGEN.

11 ENDE IK SAGH EEN ANDER BEEST UYT DE AERDE OPKOMEN, ENDE HET HADDE TWEE HOORNEN, DES LAMS [HOORNEN] GELYK, ENDE HET SPRAK ALS DE DRAEK.

12 ENDE HET OEFFENT ALLE DE MACHT VAN HET EERSTE BEEST IN TEGENWOORDIGHEYT VAN HET SELVE, ENDE HET MAEKT DAT DE AERDE ENDE DIE DAER IN WONEN, HET EERSTE BEEST AENBIDDEN, WIENS DOOTLIJKE WONDE GENESEN WAS.

13 ENDE HET DOET GROTE TEKENEN, SOO DAT HET OOK VYER UYT DEN HEMEL DOET AF-KOMEN OP DE AERDE, VOOR DE MENSCHEN.

14 ENDE VERLEYT DE GENE DIE OP DE AERDE WONEN, DOOR DE TEKENEN DIE HET SELVE TE DOEN GEGEVEN ZYN INDE TEGENWOORDIGHEYT VAN HET BEEST: SEGGENDE TOT DE GENE DIE OP DE AERDE WONEN, DAT SY 'T BEEST, DAT DE WONDE DES SWEERTS HADDE, ENDE [WEDER] LEEFDE, EEN BEELT SOUDEN MAKEN.

15 ENDE HET SELVE WIERT [MACHT] GEGEVEN OM DEN BEELDE DES BEESTS EENEN GEEST TE GEVEN, OP DAT HET BEELT DES BEEST OOK SOUDE SPREKEN, ENDE MAKEN DAT ALLE DIE HET BEELT DES BEESTS NIET EN SOUDEN AENBIDDEN, GEDOODET SOUDEN WORDEN.

16 ENDE HET MAEKT DAT HET AEN ALLE KLEYNE ENDE GROTE, ENDE RYCKE ENDE ARME, ENDE VRYE ENDE DIENST-KNECHTEN, EEN MERK-TEECKEN GEVE AEN HARE RECHTER HANT, OFTE AEN HARE VOOR-HOOFDEN:

17 ENDE DAT NIEMANT EN MACH KOPEN OFTE VERKOPEN, DAN DIE DAT

CAP. XIV. DE OPENBARINGE
MERK-TEECKEN HEEFT , OFTE DEN
NAEM DES BEESTES, OFTE HET GETAL
SYNES NAEMS.

18 HIER IS DE WYSHEYT : DIE 'T
VERSTANT HEEFT REKENE HET GETAL
DES BEESTS: WANT HET IS EEN GETAL
EENES MENSCHEN : ENDE SYN GETAL
IS SES HONDERT SES ENDE SESTIG.

HET XIV. CAPITTEL.

1 DEN APOSTEL SIET IN EEN GESICHTE HET LAM
STAENDE OP DEN BERG SION MET SYNE 144000 GE-
TEECKENDE. 2 IN DEN HEMEL WORT EEN NIEUW GE-
SANG GESONGEN , DAT NIEMANT EN KAN LEEREN DAN
DESELVE. 4 DESE ZYN MAEGDEN , ENDE VOLGEN HET
LAM WAER HET GAET. 6 DAER OP VLIEGT EEN EN-
GEL DOOR HET MIDDEN DES HEMELS , ENDE VERKON-
DIGT 'T EEUWIG EUANGELIUM. 8 WELCKEN EEN AN-
DER ENGEL VOLGT , DIE DEN VAL DER GROTER STADT
BABEL VOORSEGT. 9 ENDE EEN DERDE , DIE DE EEU-
WIGE STRAFFE DREYGT DEN GENEN DIE HET BEEST AEN-
BIDDEN , OFTE SYN MERK-TEEKEN HEBBEN. 12 DE
HEYLIGEN WORDEN TOT LYDTSAEMHEYT VERMAENT ,
ENDE DIE IN DEN HEERE STERVEN VAN HARE SALIG-
HEYT VERSEKERT. 14 DAER NA WORT EEN OP EEN
WITTE WOLCKE GESIEN , MET EEN KROONE OP HET
HOOFD , ENDE EEN SICKEL IN DE HANT , WELCKE VER-
MAENT WORT SYNEN SICKEL IN DEN RYPEN OOGST TE
SENDEN. 17 EYNDELIK KOMT NOCH EEN ENGEL UYT
DEN TEMPEL DES HEMELS , MET NOCH EEN SICKEL ,
DIE VERMAENT WORT DE DRUYF-TACKEN DER AERDE
TE SNYDEN. 19 WELCKE HY WERPT IN DE WYN-PERS-
BAK DES TOORNS GODTS , DIE GETREDEN WORT , EN-
DE VLOEYT TOT AEN DE TOOMEN DER PEERDEN DUY-
SENT SES HONDERT STADIEN VERRE.

1 ENDE IK SAGH , ENDE SIET , HET
ELAM STONT OP DEN BERG SION ,
ENDE MET HEM HONDERT VIER EN
VEERTIG DUYSENT , HEBBENDE DEN
NAEM SYNS VADERS GESCHREVEN AEN
HARE VOOR-HOOFDEN.

2 ENDE IK HOORDE EEN STEMME
UYT DEN HEMEL , ALS EEN STEMME
VELER WATEREN , ENDE ALS EEN
STEMME VAN EEN GROTE DONDER-
SLAGH. ENDE IK HOORDE EEN STEM-
ME VAN CITHER-SPEELDERS , SPELEN-
DE OP HARE CITHERS:

3 ENDE SY SONGEN ALS EEN NIEUW
GESANG VOOR DEN THROON , ENDE
VOOR DE VIER DIEREN , ENDE DE OU-
DERLINGEN : ENDE NIEMANT EN KON-
DE DAT GESANG LEEREN , DAN DE
HONDERT VIER EN VEERTIG DUYSENT ,
DIE VAN DE AERDE GEKOCHT WAREN.

4 DESE ZYN 'T DIE MET VROUWEN
NIET

NIET BEVLEKT EN ZYN: WANT SY ZYN MAEGDEN. DESE ZYN HET DIE HET LAM VOLGEN WAER HET OOK HENEN GAET. DESE ZYN GEKOCHT UYT DE MENSCHEN, [TOT] EERSTELINGEN GODE ENDE DEN LAMME.

5 ENDE IN HAREN MONT EN IS GEEN BEDROG GEVONDEN: WANT SY ZYN ONBERISPELIK VOOR DEN THROON GODTS.

6 ENDE IK SAG EENEN ANDEREN ENGEL VLIEGENDE IN HET MIDDEN DES HEMELS, ENDE HY HADDE HET EEUWIG EUANGELIUM, OM TE VERKONDIGEN DEN GENEN DIE OP DE AERDE WONEN, ENDE ALLEN NATIE, ENDE GESLACHTE, ENDE TALE, ENDE VOLCKE:

7 SEGGENDE MET EEN GROTE STEMME, VREEST GODT, ENDE GEEFT HEM HEERLIKHEYT, WANT DE URE SYNS OORDEELS IS GEKOMEN. ENDE AENBIDT HEM DIE DEN HEMEL, ENDE DE AERDE, ENDE DE ZEE, ENDE DE FONTEYNEN DER WATEREN GEMAEKT HEEFT.

8 ENDE DAER IS EEN ANDER ENGEL GEVOLGT, SEGGENDE; SY IS GEVALLEN, SY IS GEVALLEN, BABYLON DIE GROTE STADT, OM DAT SY UYT DEN WYN DES TOORNS HARER HOERERYE ALLE VOLCKEN HEEFT GEDRENKT.

9 ENDE EENDERDE ENGEL IS HAER GEVOLGT, SEGGENDE MET EEN GROTE STEMME; INDIEN YEMANT HET BEEST AENBIDT ENDE SYN BEELT, ENDE ONTFANGT HET MERK-TEECKEN AEN SYN VOOR-HOOF, OFTE AEN SYNE HANT,

10 DIE SAL OOK DRINKEN UYT DEN WYN DES TOORNS GODTS, DIE ONGEMENGT INGESCHONCKEN IS IN DEN DRINK-BEKER SYNES TOORNS: ENDE SAL GEPYNGT WORDEN MET VYER ENDE SULPHER, VOOR DE HEYLIGE ENGELLEN, ENDE VOOR HET LAM.

11 ENDE DE ROOK VAN HARE PYNINGE GAET OP IN ALLE EEUWIGHEYT, ENDE SY EN HEBBEN GEEN RUSTE DAG

ENDE

CAP. XIV. DE OPENBARINGE
ENDE NACHT DIE HET BEEST AENBID-
DEN ENDE SYN BEELT, ENDE SOO YE-
MANT HET MERK-TEECKEN SYNS
NAEMS ONTFANGT.

12 HIER IS DE LYDSAEMHEYT DER
HEYLIGEN: HIER ZYNSE DIE DE GEBO-
DEN GODTS BEWAREN, ENDE HET GE-
LOVE JESU.

13 ENDE IK HOORDE EEN STEMME
UYT DEN HEMEL DIE TOT MY SEYDE;
SCHRYFT, SALIG ZYN DE DOODE, DIE
IN DEN HEERE STERVEN, VAN NU
AEN: JA SEGHT DE GEEST, OP DAT SY
RUSTEN MOGEN VAN HAREN ARBEYT:
ENDE HARE WERCKEN VOLGEN MET
HAER.

14 ENDE IK SAGH, ENDE SIET EEN
WITTE WOLCKE, ENDE OP DE WOLC-
KE WAS EEN GESETEN DES MENSCHEN
SONE GELYK, HEBBENDE OP SYN HOOFT
EEN GOUDEN KROONE, ENDE IN SYNE
HANT EEN SCHERPE SICKEL.

15 ENDE EEN ANDER ENGEL QUAM
UYT DEN TEMPEL, ROEPENDE MET EEN
GROTE STEMME TOT DEN GENEN DIE
OP DE WOLCKE SAT; SENT UWEN SIC-
KEL, EN MAEYT: WANT DE URE OM
TE MAEYEN IS NU GEKOMEN, DEWYLE
DEN OOGST DER AERDE IS RYP GEWOR-
DEN.

16 ENDE DIE OP DE WOLCKE SAT,
SONT SYNEN SICKEL OP DE AERDE, EN-
DE DE AERDE WIERT GEMAEYT.

17 ENDE EEN ANDER ENGEL QUAM
UYT DEN TEMPEL DIE IN DEN HEMEL
IS, HEBBENDE OOK SELVE EENEN
SCHERPEN SICKEL.

18 ENDE EEN ANDER ENGEL QUAM
UYT VAN DEN ALTAER, DIE MACHT
HADDE OVER 'T VYER: ENDE HY RIEP
MET EEN GROOT GEROEP TOT DEN GE-
NEN DIE DEN SCHERPEN SICKEL HAD-
DE, SEGGENDE; SENT UWEN SCHER-
PEN SICKEL, ENDE SNYD AF DE DRUYF-
TACKEN VAN DEN WYNGAERT DER
AERDE, WANT SYNE DRUYVEN ZYN
RYP.

19 ENDE DE ENGEL SONDT SYNEN
SICKEL

SICKEL OP DE AERDE, ENDE SNEEDT [DE DRUYVEN] AF VAN DEN WYNGAERT DER AERDE, ENDE WIERPSE IN DEN GROTEN WYN-PERS-BAK DES TOORNS GODTS.

20 ENDE DE WYN-PERS-BAK WIERT BUYTEN DE STADT GETREDEN, ENDE DAER IS BLOET UYT DE WYN-PERS-BAK GEKOMEN, TOT AEN DE TOOMEN DER PEERDEN, DUYSENT SES HONDERT STADIEN VERRE.

HET XV. CAPITTEL.

1 SEVEN ENGELN WORDEN GESIEN, DIE DE LAETSTE PLAGEN HEBBEN. 2 ENDE EEN GLASEN ZEE, AEN WELCKE DE OVERWINNERS DES BEESTS STAEN MET CITHERS VOORSIEN. 3 DIE EENEN LOF-SANG SINGEN, WAER IN SY GODT ENDE SYNE OORDEELN PRYSEN. 4 DAER NA WORT DE TEMPEL IN DEN HEML GEOPENT. 5 WAER UYT SEVEN ENGELN IN BLINKENDE KLEEDEREN VOORT-KOMEN. 6 WELCKE VAN EEN DER VIER DIEREN SEVEN PHIOLN VOL DES TOORNS GODTS ONTFANGEN. 7 WAER OP DE TEMPEL WORT VERVULT MET DEN ROOK DER HEERLIKHEYT GODTS.

1 ENDE IK SAG EEN ANDER GROOT ENDE WONDERLIK TEEKEN IN DEN HEML, [NAMELIK] SEVEN ENGELN, HEBBENDE DE SEVEN LAETSTE PLAGEN, WANT IN DESE IS DE TOORNE GODTS GE-EYNDIGT.

2 ENDE IK SAGH ALS EEN GLASEN ZEE MET VYER GEMENGT: ENDE DIE OVERWINNINGE HADDEN VAN HET BEEST, ENDE VAN SYN BEELT, ENDE VAN SYN MERK-TEECKEN, [ENDE] VAN HET GETAL SYNES NAEMS, WELCKE STONDEN AEN DE GLASEN ZEE, HEBBENDE DE CITHERS GODTS:

3 ENDE SY SONGEN HET GESANG MOSIS DE DIENST-KNECHT GODTS, ENDE HET GESANG DES LAMS, SEGGENDE; GROOT ENDE WONDERLIK ZYN UWE WERCKEN, HEERE GY ALMACHTIGE GODT RECHTVEERDIG ENDE WAER-ACHTIG ZYN UWE WEGEN GY KONING DER HEYLIGEN.

4 WIE EN SOUDE U NIET VREESEN, HEERE, ENDE UWEN NAME [NIET] VERHEERLICKEN? WANT GY ZYT ALLEEN HEYLIG: WANT ALLE VOLCKEN SULLEN KOMEN, ENDE VOOR U

II. DEEL.   A A A   AEN-

CAP. XVI.   D E O P E N B A R I N G E
AEN-BIDDE: WANT UWE OORDEELEN
ZYN OPENBAER GEWORDEN.

5 ENDE NA DESEN SAG IK, ENDE
SIET, DE TEMPEL DES TABERNAKELS
DER GETUYGENISSE IN DEN HEMEL
WIERDT GEOPENT.

6 ENDE DE SEVEN ENGELN, DIE
DE SEVEN PLAGEN HADDEN, QUAMEN
UYT DEN TEMPEL, BEKLEET MET REYN
ENDE BLINCKENDE LYNWAET, ENDE
OMGORDT OM DE BORST MET GOUDEN
GORDELS.

7 ENDE EEN VAN DE VIER DIEREN
GAF DEN SEVEN ENGELN SEVEN
GOUDEN PHIOLN VOL DES TOORNS
GODTS, DIE IN ALLE EEUWIGHEYDT
LEEFT.

8 ENDE DE TEMPEL WIERT VER-
VULT MET ROOK UYT DE HEERLIK-
HEYT GODTS, ENDE UYT SYNE
KRACHT: ENDE NIEMANT EN KONDE
IN DEN TEMPEL INGAEN TOT DAT DE
SEVEN PLAGEN DER SEVEN ENGELN
GE-EYNDIGT WAREN.

HET XVI. CAPITTEL.

1 DEN SEVEN VOORGEMELDE ENGELN WORT BEVEL
GEGEVEN OM HARE PHIOLN UYT TE GIETEN. 2 VAN
WELCKE DE EERSTE WORT UYT-GESTORT OP DE AER-
DE. 3 DE TWEDE IN DE ZEE. 4 DE DERDE IN DE
RIVIEREN: WAER OVER DE RECHTVEERDIGHEYT GODTS
MET EENEN LOF-SANG WORT GEPRESEN. 8 DE VIER-
DE PHIOLE WORT UYTGEGOTEN IN DE SONNE. 10 DE
VYFDE OP DEN THROON DER BEESTE, NA WELCKE DE
MENSCHEN OP AERDEN HAER EVENVEL NIET EN BE-
KEEREN. 12 DE SESTE OP DE GROTE RIVIERE EUPHRA-
TIS. 13 DRIE ONREYNE GEESTEN ALS VORSCHEN,
KOMEN VOORT, ENDE GAEN TOT DE KONINGEN DER
AERDE, OM DIE TE VERGADEREN TOT DEN KRYG DES
GROTEN DAGS. 17 TEN LAETSTEN WORDT DE SEVEND
PHIOLE UYTGEGOTEN IN DE LOCHT, ENDE ALLE DIN-
GEN HEBBEN EEN EYNDE, OOK DE GROTE BABYLON. 21
WAER NA EENEN SWAREN HAGEL VALT OP DE MEN-
SCHEN, DIE GODT DAER OVER LASTEREN.

1 ENDE IK HOORDE EEN GROTE
STEMME UYT DEN TEMPEL, SEG-
GENDE TOT DE SEVEN ENGELN;
GAET HENEN, ENDE GIET DE [SEVEN]
PHIOLN DES TOORNS GODTS UYT OP
DE AERDE.

2 ENDE D'EERSTE GING HENEN, EN-
DE GOOT SYNE PHIOLE UYT OP DE AER-
DE:

DE: ENDE DAER WIERT EEN QUAET EN BOOS GESWEER AEN DE MENSCHEN, DIE HET MERK-TEKEN DES BEESTS HADDEN; ENDE DIE SYN BEELT AENBADEN.

3 ENDE DE TWEEDE ENGEL GOOT SYNE PHIOLE UYT IN DE ZEE, ENDE SY WIERT BLOEDT ALS EENS DOODEN: ENDE ALLE LEVENDE ZIELE IS GESTORVEN IN DE ZEE.

4 ENDE DE DERDE ENGEL GOOT SYNE PHIOLE UYT IN DE RIVIEREN, ENDE IN DE FONTEYNEN DER WATEREN; ENDE [DE WATEREN] WIERDEN BLOET.

5 ENDE IK HOORDE DEN ENGEL DER WATEREN SEGGEN; GY ZYT RECHTVEERDIG, HEERE, DIE IS, ENDE DIE WAS, ENDE DIE ZYN SAL, DAT GY DIT GEOORDEELT HEBT:

6 DEWYLE SY HET BLOET DER HEYLIGEN, ENDE DER PROPHETEN VERGOTTEN HEBBEN, SOO HEBT GY HAER OOK BLOET TE DRINCKEN GEGEVEN. WANT SY ZYN 'T WEERDIG.

7 ENDE IK HOORDE EENEN ANDEREN VAN DEN ALTAER SEGGEN; JA, HEERE GY ALMACHTIGE GODT, UWE OORDEELEN ZYN WAERACHTIG ENDE RECHTVEERDIG.

8 ENDE DE VIERDE ENGEL GOOT SYNE PHIOLE UYT OP DE SONNE: ENDE HAER IS [MACHT] GEGEVEN DE MENSCHEN TE VERHITTEN DOOR VYER.

9 ENDE DE MENSCHEN WIERDEN VERHITTET MET GROTE HITTE, ENDE LASTERDEN DEN NAME GODTS, DIE MACHT HEEFT OVER DESE PLAGEN: ENDE SY EN BEKEERDEN HAER NIET OM HEM HEERLIKHEYDT TE GEVEN.

10 ENDE DE VYFDE ENGEL GOOT SYNE PHIOLE UYT OP DEN THROON DES BEESTS: ENDE SYN RYCKE IS VERDUYSTERT GEWORDEN: ENDE SY KAEUWDEN HARE TONGEN VAN PYNE:

11 ENDE SY LASTERDEN DEN GODT DES HEMELS VAN WEGEN HARE PYNEN, ENDE VAN WEGEN HARE GE-

SWEEREN: ENDE SY EN BEKEERDEN HAER NIET VAN HARE WERCKEN.

12 ENDE DE SESTE ENGEL GOOT SYNE PHIOLE UYT OP DE GROTE RIVIERE EUPHRATES, ENDE SYN WATER IS UYT-GEDROOGT, OP DAT BEREYT SOUDE WORDEN DE WEG DER KONINGEN, DIE VAN DEN OPGANG DER SONNE [KOMEN SULLEN.]

13 ENDE IK SAGH UYT DEN MONT DES DRAEKS, ENDE UYT DEN MONT DES BEESTS, ENDE UYT DEN MONT DES VALSCHEN PROPHEETS, DRIE ONREYNE GEESTEN [GAEN,] DEN VORSCHEN GELYK.

14 WANT HET ZYN GEESTEN DER DUYVELEN, ENDE DOEN TEECKENEN, WELCKE UYT-GAEN TOT DE KONINGEN DER AERDE, ENDE DER GEHEELE WERELT OM DIE TE VERGADEREN TOT DEN KRYG VAN DIEN GROTEN DAG DES ALMACHTIGEN GODTS.

15 SIET, IK KOME ALS EEN DIEF. SALIG IS HY DIE WAEKT, ENDE SYNE KLEEDEREN BEWAERT, OP DAT HY NIET NAEKT EN WANDELE, ENDE MEN SYNE SCHAEMTE [NIET EN] SIE.

16 ENDE SY HEBBENSE VERGADERT IN DE PLAETSE, WELCKE IN 'T HEBREEUSCH GENAEMT WORDT ARMAGEDDON.

17 ENDE DE SEVENDE ENGEL GOOT SYNE PHIOLE UYT IN DE LUCHT: ENDE DAER QUAM EEN GROTE STEMME UYT DEN TEMPEL DES HEMELS, VAN DEN THROON, SEGGENDE; HET IS GESCHIET:

18 ENDE DAER GESCHIEDDEN STEM-
MEN, ENDE DONDESLAGEN, ENDE
BLIKSEMEN: ENDE DAER GESCHIEDDE
EEN GROTE AERT-BEVINGE, HOEDANI-
GE NIET EN IS GESCHIEDT VAN DAT DE
MENSCHEN OP DE AERDE GEWEEST
ZYN, [NAMELIK] EEN SOODANIGE
AERT-BEVINGE, [ENDE] SOO GROOT.

19 ENDE DE GROTE STADT IS IN
DRIE DEELLEN GESCHEURT, ENDE DE
STEDEN DER HEYDENEN ZYN GEVAL-
LEN:

LEN: ENDE DE GROTE BABYLON IS GEDACHT GEWORDEN VOOR GODT, OM HAER TE GEVEN DEN DRINK-BEKER VAN DEN WYN DES TOORNS SYNER GRAMSCHAP.

20 ENDE ALLE EYLANT IS GEVLODEN, ENDE DE BERGEN EN ZYN NIET GEVONDEN.

21 ENDE EENEN GROTEN HAGEL, [ELK] ALS EEN TALENT-[PONT] SWAER, VIEL NEDER UYT DEN HEMEL OP DE MENSCHEN: ENDE DE MENSCHEN LASTERDEN GODT, VAN WEGEN DE PLAGE DES HAGELS: WANT DES SELFS PLAGE WAS SEER GROOT.

HET XVIIJ. CAPITTEL.

1 EEN VAN DE VOORGAENDE SEVEN ENGELN BRENGT DEN APOSTEL IN EEN WOESTYNE, ENDE TOONT HEM DE GROTE HOERE VAN BABYLON, SITTENDE OP EEN ROOT BEEST, DAT SEVEN HOOFDEN, ENDE TIEN HOORNEN HEEFT. 4 HARE KLEDINGE, VERCIERINGE, TYTELEN, ENDE BLOET-DORSTIGHEYT WORT BESCHREVEN. 7 DE ENGEL VERKLAERT JOANNI, EERST DE VERBORGENTHEIT VAN HET BEEST. 9 DAER NA VAN SYNE SEVEN HOOFDEN, ENDE VAN DEN ACHSTEN KONING DIE VOLGEN SOUDE. 12 ENDE VAN DE TIEN HOORNEN, DIE SOO VEEL KONINGEN ZYN, DIE HARE MACHT ONTFANGEN MET HET BEEST. 14 WELCKE MET HET LAM STRYDEN, MAER WORDEN VAN HET SELVE OVERWONNEN. 15 DEN ENGEL VERKLAERT WELCKE DE WATEREN ZYN, DAER DESE HOERE OPSIT. 16 ENDE HOE DE KONINGEN HARE MACHT DE BEESTE WEDEROM SULLEN ONTNEMEN. 18 EYNDELIK VERKLAERT HY WELCKE DESE HOERE ZY.

1 ENDE EEN UYT DE SEVEN ENGELN, DIE DE SEVEN PHIOLN HADDEN, QUAM ENDE SPRAK MET MY, ENDE SEYDE TOT MY; KOMT HERWAERTS, IK SAL U TOONEN HET OORDEEL DER GROTE HOERE, DIE DAER SIT OP VELE WATEREN:

2 MET WELCKE DE KONINGEN DER AERDE GEHOEREERT HEBBEN, ENDE DIE DE AERDE BEWONEN ZYN DRONCKEN GEWORDEN VAN DEN WYNHARER HOERERYE.

3 ENDE HY BRACHT MY WECH IN EEN WOESTYNE, IN DEN GEEST, ENDE IK SAGH EEN VROUWE SITTENDE OP EEN SCHARLAKEN-ROOT BEEST, DAT VOL WAS VAN NAMEN DER [GODTS-] LASTERINGEN, ENDE HADDE SEVEN

4 ENDE DE VROUWE WAS BEKLEET MET PURPER ENDE SCHARLAKEN, ENDE VERCIERT MET GOUT ENDE KOSTELIK GESTEENTE, ENDE PEERLEN, ENDE HADDE IN HARE HANDT EENEN GOUDEN DRINK-BEKER VOL VAN GROUWELN, ENDE VAN ONREYNIGHEYT HARER HOERERYE.

5 ENDE OP HAER VOOR-HOOFD WAS EENEN NAEM GESCHREVEN, [NAMELIK] VERBORGENTHEYT, DE GROTE BABYLON, DE MOEDER DER HOERERYEN ENDE DER GROUWELN DER AERDE.

6 ENDE IK SAG DAT DE VROUWE DRONCKEN WAS VAN HET BLOET DER HEYLIGEN, ENDE VAN HET BLOEDT DER GETUYGEN JESU. ENDE IK VERWONDERDE MY, ALS IKSE SAGH, MET GROTE VERWONDERINGE.

7 ENDE DE ENGEL SEYDE TOT MY, WAEROM VERWONDERT GY U? IK SAL U SEGGEN DE VERBORGENTHEYT DER VROUWE, ENDE DES BEESTS DAT HAER DRAEGT, HET WELK DE SEVEN HOOFDEN HEEFT, ENDE DE TIEN HOORNEN.

8 HET BEEST, DAT GY GESIEN HEBT, WAS ENDE EN IS NIET: ENDE HET SAL OPKOMEN UYT DEN AFGRONT, ENDE TEN VERDERVE GAEN: ENDE DIE OP DE AERDE WONEN SULLEN VERWONDERT ZYN (WELCKER NAMEN NIETEN ZYN GESCHREVEN IN HET BOEK DES LEVENS VAN DE GRONTLEGGINGE DER WERELT) SIENDE 'T BEEST, DAT WAS, ENDE NIET EN IS, HOEWEL HET IS.

9 HIER IS HET VERSTANT DAT WYSHYET HEEFT. DE SEVEN HOOFDEN ZYN SEVEN BERGEN, OP WELCKE DE VROUWE SIT.

10 ENDE ZYN [OOK] SEVEN KONINGEN: DE VYVE ZYN GEVALLEN, ENDE DE EEN IS, DE ANDER EN IS NOCH NIET GEKOMEN, ENDE WANNEER HY SAL GEKOMEN ZYN, MOET HY EEN WEYNIG [TYDTS] BLYVEN.

11 ENDE HET BEEST DAT WAS, ENDE
DE

DE NIET EN IS, DIE IS OOK DE ACHTSTE [KONING,] ENDE IS UYT DE SEVEN, ENDE GAET TEN VERDERVE.

12 ENDE DE TIEN HOORNEN DIE GY GESIEN HEBT, ZYN TIEN KONINGEN, DIE HET KONINGRYK NOCH NIET EN HEBBEN ONTFANGEN, MAER ALS KONINGEN MACHT ONTFANGEN OP EEN URE MET HET BEEST.

13 DESE HEBBEN EENERLEY MEYNINGE, ENDE SULLEN HARE KRACHT ENDE MACHT HET BEEST OVERGEVEN.

14 DESEN SULLEN TEGEN HET LAM KRYGEN, ENDE HET LAM SALSE OVERWINNEN, (WANT HET IS EEN HEERE DER HEEREN, ENDE EEN KONING DER KONINGEN) ENDE DIE MET HEM ZYN, DE GEROEPENE, ENDE UYTVERKORENE, ENDE GELOVIGE.

15 ENDE HY SEYDE TOT MY; DE WATEREN DIE GY GESIEN HEBT; DAER DE HOERE SIT, ZYN VOLCKEN ENDE SCHAREN, ENDE NATIEN, ENDE TONGEN.

16 ENDE DE TIEN HOORNEN DIE GY GESIEN HEBT OP DIT BEEST, DIE SULLEN DE HOERE HATEN, ENDE SULLENSE WOEST MAKEN, ENDE NAEKT: ENDE SY SULLEN HAER VLEESCH ETEN, ENDE SULLENSE MET VYER VERBRANDEN.

17 WANT GODT HEEFT [HAER] IN HARE HERTEN GEGEVEN DAT SY SYNE MEYNINGE DOEN, ENDE DAT SY EENERLEY MEYNINGE DOEN, ENDE DAT SY HAER KONINGRYK HET BEEST GEVEN TOT DAT DE WOORDEN GODTS VOL-EYNDIGT SULLEN ZYN.

18 ENDE DE VROUWE DIE GY GESIEN HEBT, IS DE GROTE STADT, DIE HET KONINGRYK HEEFT OVER DE KONINGEN DER AERDE.

HET XVIII. CAPITTEL.

1 EEN ENGEL KOMT AF UYT DEN HEMEL. 2 DIE OP NIEUW DEN VAL VERKONDIGT VAN DE GROTE BABYLON, OM HARE HOERERYE ENDE WEELDE. 4 WAER OVER HET VOLK GODTS VERMAENT WORT UYT HAER TE GAEN. 6 ENDE BELAST WORT DAT MEN HAER DUBBEL VERGELDE. 7 ENDE HOEWEL SY ROEMT DATSE GEEN WEDUWE ZYN EN SAL, SOO SULLEN NOCHTANS HARE PLAGEN T' SEFFENS OVER HAER KOMEN. 9 DE KONINGEN DER AERDE BEDRYVEN ROUWE OVER HAREN VAL. 11 GELYK OOK DE KOOP-LIEDEN, DIE ALDERHANDE KOSTELICKE WAEREN IN HAER HADDEN GEVEYLT. 17 DESGELYKS DE STIER-LIEDEN ENDE ZEE-LIEDEN. 20 MAER DAER TEGEN WORDT DEN HEMEL MET DE HEYLIGE APOSTELN ENDE PROPHETEN VERMAENT OM VREUGT TE BEDRYVEN. 21 EENEN STERCKEN ENGEL WERPT EENEN SEER GROTEN STEEN IN DE ZEE, OM DEN EYNDELICKEN VAL VAN DESE GROTE BABYLON AF TE BEELDEN. 22 ENDE VERKLAERT DAT GEENE INSTRUMENTEN VAN VREUGDE IN HAER MEER SULLEN GEHOORT WORDEN. 23 OM DAT SY ALLE VOLCKEREN HADDE VERLEYT, ENDE 'T BLOEDT DER HEYLIGEN IN HAER IS GEVONDEN.

1 ENDE NA DESEN SAG IK EENEN ANDEREN ENGEL AF-KOMEN UYT DEN HEMEL, HEBBENDE GROTE MACHT, ENDE DE AERDE IS VERLICHT GEWORDEN VAN SYNE HEERLIKHEYT.

2 ENDE HY RIEP KRACHTELIK MET EEN GROTE STEMME SEGGENDE; SY IS GEVALLEN, SY IS GEVALLEN, DE GROTE BABYLON, ENDE IS GEWORDEN EEN WOON-STEDE DER DUYVELEN, ENDE EEN BEWAER-PLAETSE VAN ALLE ONREYNE GEESTEN, ENDE EEN BEWAER-PLAETSE VAN ALLE ONREYN ENDE HATELIK GEVOGELTE.

3 DEWYLE UYT DEN WYN DES TOORNS HARER HOERERYE ALLE VOLCKEREN GEDRONCKEN HEBBEN, ENDE DE KONINGEN DER AERDE MET HAER GEHOEREERT HEBBEN, ENDE DE KOOP-LIEDEN DER AERDE RYK ZYN GEWORDEN UYT DE KRACHT HARER WEELDE.

4 ENDE IK HOORDE EENE ANDERE STEMME UYT DEN HEMEL, SEGGENDE; GAET UYT VAN HAER MYN VOLK, OP DAT GY AEN HARE SONDEN GEEN GE-MEYNSCHAP EN HEBT, ENDE OP DAT GY VAN HARE PLAGEN NIET EN ONTFANGT.

5 WANT HARE SONDEN [ZYN D'EEN OP D'ANDERE] GEVOLGT TOT DEN HEMEL TOE, ENDE GODT IS HARER ON-GE-

GERECHTIGHEDEN GEDACHTIG GEWORDEN.

6 VERGELDET HAER GELYK ALS SY U-LIEDEN VERGOLDEN HEEFT, ENDE DUBBELT HAER DUBBEL NA HARE WERCKEN: IN DEN DRINK-BEKER DAER IN SY GESCHONCKEN HEEFT, SCHENCKET HAER DUBBEL.

7 SOO VEEL ALS SY HAER SELVEN VERHEERLIKT HEEFT, ENDE WHEELDE GEHADT HEEFT, SOO GROTE PYNINGE ENDE ROUWE DOET HAER AEN. WANT SY SEGHT IN HAER HERTE, IK SITTE [ALS] EEN KONING-INNE, ENDE EN BEN GEEN WEDUWE, ENDE EN SAL GEEN ROUWE SIEN.

8 DAEROM SULLEN HARE PLAGEN OP EENEN DAG KOMEN, [NAMELIK] DOODT, ENDE ROUWE, ENDE HONGER, ENDE SY SAL MET VYER VERBRANDT WORDEN: WANT STERK IS DE HEERE GODT, DIE HAER OORDEELT.

9 ENDE DE KONINGEN DER AERDE, DIE MET HAER GEHOEREERT, ENDE WHEELDE GEHADT HEBBEN, SULLENSE BEWEENEN, ENDE ROUWE OVER HAER BEDRYVEN, WANNEER SY DEN ROOK HARES BRANDTS SULLEN SIEN:

10 VAN VERRE STAENDE UYT VREESE VAN HARE PYNINGE, SEGGENDE; WEE! WEE! DE GROTE STADT BABYLON, DE STERKE STADT! WANT UW OORDEEL IS IN EEN URE GEKOMEN.

11 ENDE DE KOOP-LIEDEN DER AERDE SULLEN WEENEN ENDE ROUWE MAKEN OVER HAER, OM DAT NIEMANDT HARE WAERE MEER EN KOOPT:

12 WAERE VAN GOUT, ENDE VAN SILVER, ENDE VAN KOSTELIK GESTEENTE, ENDE VAN PEERLEN, ENDE VAN FYN LYNWAET, ENDE VAN PURPER, ENDE VAN ZYDE, ENDE VAN SCHARLAKEN: ENDE ALLERLEY WELRIECKENT HOUT, ENDE ALLERLEY YVOREN VATEN, ENDE ALLERLEY VATEN VAN HET KOSTELIKSTE HOUT, ENDE VAN

CAP. XVIII. DE OPENBARINGE
KOPER, ENDE VAN YSER, ENDE VAN
MARMER-STEEN :

13 ENDE KANNEEL, ENDE REUK-
WERK, ENDE WEL-RIECKENDE SALVE,
ENDE WIEROOK, ENDE WYN, ENDE
OLIE, ENDE MEEL-BLOEME, ENDE
TARWE, ENDE LAST-BEESTEN, ENDE
SCHAPEN: ENDE VAN PEERDEN, ENDE
VAN KOETS-WAGENEN, ENDE VAN
LIGHAMEN, ENDE DE ZIELEN DER
MENSCHEN.

14 ENDE DE VRUCHT DER BEGEER-
LIKHEYT UWER ZIELE IS VAN U WECH-
GEGAEN: ENDE AL DAT LECKER, EN-
DE DAT HEERLIK WAS IS VAN U WECH-
GEGAEN, ENDE GY EN SULT DAT SELVE
NIET MEER VINDEN.

15 DE KOOP-LIEDEN DESER DIN-
GEN, DIE RYK GEWORDEN WAREN VAN
HAER, SULLEN VAN VERRE STAEN UYT
VREESE VAN HARE PYNINGE, WEENEN-
DE, ENDE ROUWE MAKENDE :

16 ENDE SEGGENDE ; WEE ! WEE !
DE GROTE STADT, DIE BEKLEET WAS
MET FYN LYNWAET, ENDE PURPER,
ENDE SCHARLAKEN, ENDE VERCIENT
MET GOUT, ENDE [MET] KOSTELIK
GESTEENTE, ENDE [MET] PEERLEN :
WANT IN EENE URE IS SOO GROTEN
RYKDOM VERWOEST.

17 ENDE ALLE STIER-LIEDEN, EN-
DE ALLE HET VOLK OP DE SCHEPEN,
ENDE BOODTS-GESELLEN, ENDE ALLE
DIE TER ZEE HANDELEN, STONDEN
VAN VERRE :

18 ENDE RIEPEN, SIENDE DEN ROOK
VAN HAREN BRANDT, [ENDE] SEGGEN-
DE ; WAT [STADT] WAS DESE GROTE
STADT GELYK ?

19 ENDE SY WIERPEN STOF OP HA-
RE HOOFDEN, ENDE RIEPEN, WEE-
NENDE, ENDE ROUWE BEDRYVENDE :
SEGGENDE ; WEE ! WEE ! DE GROTE
STADT IN DEWELCKE ALLE, DIE SCHE-
PEN IN DE ZEE HADDEN, VAN HARE
KOSTELIKHEYDT RYK GEWORDEN ZYN,
WANT SY IS IN EEN URE VERWOEST GE-
WORDEN.

BE-

20 BEDRYFT VREUGDE OVER HAER GY HEMEL, ENDE GY HEYLIGE APOSTELLEN ENDE GY PROPHETEN, WANT GODT HEEFT UW' OORDEEL AEN HAER GE- OORDEELT.

21 ENDE EEN STERCKE ENGEL HIEF EENEN STEEN OP ALS EENEN GRO- TEN MEULEN-STEEN, ENDE WIERP [DIEN] IN DE ZEE, SEGGENDE; AL- DUS SAL DE GROTE STADT BABYLON MET GEWELT GEWORPEN WORDEN, ENDE EN SAL NIET MEER WORDEN GE- VONDEN.

22 ENDE DE STEMME DER CITHER- SPEELDERS, ENDE DER SANGERS, EN- DE DER FLUYTERS, ENDE DER BASUY- NERS, EN SAL NIET MEER IN U GE- HOORT WORDEN: ENDE GEEN KONSTE- NAER VAN EENIGE KONSTE EN SAL MEER IN U GEVONDEN WORDEN: EN- DE GEEN GELUYT DES MEULENS EN SAL IN U MEER GEHOORT WORDEN.

23 ENDE HET LICHT DER KEERSSE EN SAL IN U NIET MEER SCHYNEN: ENDE DE STEMME EENES BRUYDEGOMS ENDE EENER BRUYDT EN SAL IN U NIET MEER GEHOORT WORDEN: WANT UWE KOOP-LIEDEN WAREN DE GROTE DER AERDE, WANT DOOR UWE TOVERYE ZYN ALLE VOLCKEN VERLEYDT GE- WEEST.

24 ENDE IN DESELVE IS GEVONDEN HET BLOEDT DER PROPHETEN, ENDE DER HEYLIGEN, ENDE ALLER DER GENE DIE GEDOOT ZYN OP DER AERDE.

HET XIX. CAPITTEL.

1 IN DEN HEMEL WORT HALLELUJA GESONGEN OVER HET OORDEEL DER GROTER HOERE. 5 EEN ANDER STEMME UYT DEN THROON VERMAENT ALLE DIENST- KNECHTEN GODTS TOT VREUGDE, OM DAT DE BRUY- LOFT DES LAMS IS GEKOMEN, ENDE SYNE BRUYT HAER MET FYN BLINCKENDE LYNWAET HEEFT TOEBEREYT. 9 SY WORDEN SALIG GESPROKEN DIE TOT DESE BRUY- LOFT ZYN GEROEPEN. 10 DEN APOSTEL VALT DEN ENGEL AEN DE VOETEN, MAER WORT DAER OVER BE- RISPT, ENDE BEVOLEN GODT AEN TE BIDDEN. 11 JO- ANNES SIET IN EEN NIEUW GESICHT EEN WIT PEERT, ENDE EENEN DIE DAER OP SAT WIENS GERECHTIGHEYT, VLAMMIGE OOGEN, BLOETVERWIG KLEET, VERBOR- GEN NAEM, GEVOLG, SWEERT, ENDE YSEREN ROEDE WORDEN BESCHREVEN. 15 DESE TREET DEN WYN-

CAP. XIX.   D E   O P E N B A R I N G E
PERS-BAK VAN GODES TOORN, ENDE IS EEN KONING
DER KONINGEN. 17 EEN ANDER ENGEL ROEPT ALLE
VOGELEN TOT HET ETEN VAN HET VLEESCH ALLER
VELDT-OVERSTE ENDE ALLER ANDEREN IN DE GROTE
SLACHTINGE GODTS. 19 DIE VERGADERT WAREN OM
TE KRYGEN TEGEN DIEN DIE OP HET PEERT SAT. 20
MAER HET BEEST MET DEN VALSCHEN PROPHEET
WORDEN GEWORPEN IN DEN POEL DES VYERS. 21 EN-
DE ALLE HARE AENHANGERS GEDOODT DOOR HET
SWEERDT.

I   E N D E NA DESEN HOORDE IK ALS
EEN GROTE STEMME EENER GRO-
TE SCHARE IN DEN HEMEL SEGGENDE;
HALLELUJA: DE SALIGHEYT, ENDE
DE HEERLIKHEYT, ENDE DE EERE, EN-
DE DE KRACHT ZY DEN HEERE ONSEN
GODT.

2   W A N T SYNE OORDEELN ZYN
WAERACHTIG ENDE RECHTVEERDIG:
DEWYLE HY DE GROTE HOERE GEOOR-
DEELT HEEFT, DIE DE AERDE VER-
DORVEN HEEFT MET HARE HOERERYE,
ENDE HY HET BLOEDT SYNER DIE-
NAREN VAN HARE HANDT GEWROKEN
HEEFT.

3   E N D E SY SEYDEN TEN TWEEDEN-
MAEL, HALLELUJA. ENDE HAREN
ROOK GAET OP IN ALLE EEUWIG-
HEYT.

4   E N D E DE VIER EN TWINTIG OU-
DERLINGEN, ENDE DE VIER DIEREN
VIELEN [NEDER] ENDE AENBADEN
GODT, DIE OP DEN THROON SAT, SEG-
GENDE, AMEN, HALLELUJA.

5   E N D E EEN STEMME QUAM UYT
DEN THROON, SEGGENDE; LOOFT ON-
SEN GODT, GY ALLE SYNE DIENST-
KNECHTEN, ENDE GY DIE HEM VREEST,
BEYDE KLEYN ENDE GROOT.

6   E N D E IK HOORDE ALS EEN STEM-
ME EENER GROTE SCHARE, ENDE ALS
EEN STEMME VELER WATEREN, ENDE
ALS EEN STEMME VAN STERCKE DON-
DER-SLAGEN, SEGGENDE, HALLELU-
JA: WANT DE HEERE DE ALMACHTIGE
GODT HEEFT ALS KONING GEHEERSCHT.

7   L A E T O N S BLYDE ZYN, ENDE
VREUGT BEDRYVEN, ENDE HEM DE
HEERLIKHEYT GEVEN: WANT DE BRUY-
LOFT DES LAMS IS GEKOMEN, ENDE
SYN WYF HEEFT HAER SELVEN BE-
REYDT.   E N D E

8 ENDE HAER IS GEGEVEN, DAT SY BEKLEEDT WORDE MET REYN ENDE BLINCKENDE FYN LYNWAET: WANT DIT FYN LYNWAET ZYN DE RECHTVEERDIGMAKINGEN DER HEYLIGEN.

9 ENDE HY SEYDE TOT MY, SCHRIFT; SALIG ZYNSE DIE GEROEPEN ZYN TOT HET AVONTMAEL VAN DE BRUYLOFT DES LAMS. ENDE HY SEYDE TOT MY, DESE ZYN DE WAERACHTIGE WOORDEN GODTS.

10 ENDE IK VIEL [NEDER] VOOR SYNE VOETEN OM HEM TE AENBIDDEN, ENDE HY SEYDE TOT MY; SIET DAT GY DAT NIET [EN DOET,] IK BEN UW' MEDE-DIENST-KNECHT, ENDE UWER BROEDEREN, DIE HET GETUYGENISSE JESU HEBBEN. AENBIDT GODT. WANT HET GETUYGENISSE JESU IS DE GEEST DER PROPHETIE.

11 ENDE IK SAGH DEN HEMEL GEOPENT: ENDE SIET, EEN WIT PEERT, ENDE DIE OP HET SELVE SAT, WAS GENAEMT GETROUW' ENDE WAERACHTIG, ENDE HY OORDEELT ENDE VOERDT KRYG IN GERECHTIGHEYT.

12 ENDE SYNE OOGEN WAREN ALS EEN VLAMME VYERS, ENDE OP SYN HOOFD WAREN VELE KONINGLICHE HOEDEN: ENDE HY HADDE EENEN NAEM GESCHREVEN, DIEN NIEMANT EN WIST DAN HY SELVE.

13 ENDE HY WAS BEKLEEDT MET EEN KLEEDT, DAT MET BLOEDT GEVERWET WAS: ENDE SYNEN NAME WORDT GENAEMT, HET WOORDT GODTS.

14 ENDE DE HEYR-LEGERS IN DEN HEMEL VOLGDEN HEM OP WITTE PEERDEN, GEKLEET MET EEN WIT ENDE REYN FYN LYNWAET.

15 ENDE UYT SYNEN MONDT GING EEN SCHERP SWEERDT, OP DAT HY DAER MEDE DE HEYDENEN SLAEN SOUDE. ENDE HY SALSE HOEDEN MET EEN YSEREN ROEDE: ENDE HY TREEDT DEN WYN-PERS-BAK VAN DEN WYN DES TOORNS ENDE DER GRAMSCHAP

16 ENDE HY HEEFT OP [SYN] KLEEDT,
ENDE OP SYNE DYE DESEN NAEM GESCHREVEN, KONING DER KONINGEN,
ENDE HEERE DER HEEREN.

17 ENDE IK SAG EENEN ENGEL,
STAENDE IN DE SONNE: ENDE HY RIEP
MET EEN GROTE STEMME, SEGGENDE
TOT ALLE DE VOGELN, DIE IN 'T MID-
DEN DES HEMELS VLOGEN, KOMT HER-
WAERTS, ENDE VERGADERT U TOT HET
AVONTMAEL DES GROTEN GODTS:

18 OP DAT GY ETET HET VLEESCH
DER KONINGEN, ENDE HET VLEESCH
DER OVERSTE OVER DUYSENDT, ENDE
HET VLEESCH DER STERCKE, ENDE
HET VLEESCH DER PEERDEN, ENDE
DER GENE DIE DAER OP SITTE; ENDE
HET VLEESCH VAN ALLE VRYE ENDE
DIENST-KNECHTEN, ENDE KLEYNE EN-
DE GROOTE.

19 ENDE IK SAG HET BEEST, ENDE
DE KONINGEN DER AERDE, ENDE HA-
RE HEYR-LEGER VERGADERT OM
KRYG TE VOEREN TEGEN HEM DIE OP
HET PEERT SAT, ENDE TEGEN SYNEN
HEYR-LEGER.

20 ENDE HET BEEST WIERDT GE-
GREPEN, ENDE MET HET SELVE DE VAL-
SCHE PROPHEET, DIE DE TEEKENEN IN
DE TEGENWOORDIGHEYT VAN 'T SELVE
GEDAEN HADDE, DOOR WELCKE HY
VERLEYT HADDE DIE HET MERK-TEEC-
KEN DES BEESTS ONTFANGEN HADDEN,
ENDE DIE DES SELFS BEELDT AENBA-
DEN. DESE TWEE ZYN LEVENDIG GE-
WORPEN IN DEN POEL DES VYERS DIE
MET SULPHER BRAND.

21 ENDE DE OVERIGE WIERDEN GE-
DOODT MET HET SWEERDT DES GEE-
NEN DIE OP HET PEERT SAT, HET WELK
UYT SYNEN MONDT GING, ENDE ALLE
DE VOGELN WIERDEN VERZADIGT
VAN HAER VLEESCH.

HET XX. CAPITTEL.

1 EEN ENGEL KOMT AF VAN DEN HEMEL, HEBBENDE DEN SLEUTEL DES AFGRONTS, ENDE BINT DEN SATAN ALDAER DUYSENT JAREN. 4 DE HEYLIGE MARTELAREN, ENDE DIE HET BEEST NIET EN HEBBEN AENGEBEDEN, SITTEN OP THROONEN, ENDE REGEEREN MET CHRISTO DUYSENT JAREN. 5 DOCH DE ANDERE BLYVEN IN DE DOODT. 6 SY WORDEN ALLE SALIG GESPROKEN, DIE DEEL HEBBEN AEN DE EERSTE OPSTANDINGE. 7 NA HET EYNDE VAN DUYSENT JAREN WORDT DE SATAN ONTBONDEN. 8 ENDE VERLEYT DE VOLCKEN WEDEROM, ENDE VERWEKT GOG ENDE MAGOG TOT DEN KRYG. 9 WELCKE DE GELIEFDE STADT OMRINGEN, MAER WORDEN VAN 'T VYER VERSLONDEN. 10 ENDE DE DUYVEL WORDT IN DEN POEL DES VYERS GEWORPEN. 11 EENEN WITTEN THROON WORDT GESIEN, MET EEN DAER OP SITTENDE, VOOR WIEN HEMEL ENDE AERDE VLIET. 12 DE DOODE KLEYN ENDE GROOT VERSCHYNEN VOOR GODT, ENDE DE BOECKEN WORDEN GEOPENT, ENDE EEN YEDER WORT GEOORDEELT NA SYNE WERCKEN. 14 DE DOODT ENDE HELE WORDT IN DEN POEL DES VYERS GEWORPEN, MET ALLE DIE NIET EN ZYN GESCHREVEN IN 'T BOECK DES LEVENS.

1 ENDE IK SAGH EENEN ENGEL AFKOMEN UYT DEN HEMEL, HEBBENDE DEN SLEUTEL DES AF-GRONDTS, ENDE EEN GROTE KETEN IN SYNE HANDT:

2 ENDE HY GREEP DEN DRAEK, DE OUDE SLANGE, WELCKE IS DE DUYVEL ENDE SATANAS: ENDE BANDT HEM DUYSENT JAREN.

3 ENDE WIERP HEM IN DEN AFGRONT, ENDE SLOOT HEM DAER IN, ENDE VERZEGELDE [DIEN] BOVEN HEM, OP DAT HY DE VOLCKEREN NIET MEER VERLEYDEN EN SOUDE, TOT DAT DE DUYSENT JAREN SOUDEN GE-EYNDIGT ZYN. ENDE DAER NA MOET HY EENEN KLEYNEN TYT ONTBONDEN WORDEN.

4 ENDE IK SAGH THROONEN, ENDE SY SATEN OP DESELVE: ENDE HET OORDEEL WIERT HAER GEGEVEN: ENDE [IK SAGH] DE ZIELEN DER GENE DIE ONTHOOFD WAREN OM HET GETUYGENISSE JESU, ENDE OM HET WOORT GODTS, ENDE DIE HET BEEST NOCH DES SELFS BEELT NIET AENGEBEDEN EN HADDEN, ENDE DIE HET MERK-TEKEN NIET ONTFANGEN EN HADDEN AEN HAER VOOR-HOOFD, ENDE AEN HARE HANDT: ENDE SY LEEFDEN, ENDE

CAP. XX. DE OPENBARINGE
DE HEERSCHTEN ALS KONINGEN MET
CHRISTO DE DUYSENT JAREN.

5 MAER DE OVERIGE DER DOODE
EN WIERDEN NIET WEDER LEVENDIG,
TOT DAT DE DUYSENT JAREN GE-EYN-
DIGT WAREN. DESE IS DE EERSTE OP-
STANDINGE.

6 SALIG ENDE HEYLIIG IS HY DIE
DEEL HEEFT IN DE EERSTE OPSTAN-
DINGE: OVER DESE EN HEEFT DE TWEE-
DE DOODT GEEN MACHT, MAER SY
SULLEN PRIESTERS GODTS ENDE CHRIS-
TI ZYN, ENDE SY SULLEN MET HEM
ALS KONINGEN HEERSCHEN DUYSENT
JAREN.

7 ENDE WANNEER DE DUYSENT JA-
REN SULLEN GE-EYNDIGT ZYN, SAL DE
SATANAS UYT SYNE GEVANGENISSE
ONTBONDEN WORDEN.

8 ENDE HY SAL UYTGAEN OM DE
VOLCKEN TE VERLEYDEN, DIE IN DE
VIER HOECKEN DER AERDE ZYN, DEN
GOG ENDE DEN MAGOG, OM HAER TE
VERGADEREN TOT DEN KRYG: WELCKER
GETAL IS ALS HET ZANT AEN DE ZEE.

9 ENDE SY ZYN OPGEKOMEN OP DE
BREETTE DER AERDE, ENDE OMRING-
DEN DE LEGER-PLAETSE DER HEYLI-
GEN, ENDE DE GELIEFDE STADT; EN-
DE DAER QUAM VYER NEDER VAN
GODT UYT DEN HEMEL, ENDE HEEFT-
SE VERSLONDEN.

10 ENDE DE DUYVEL DIE HAER VER-
LEYDDE, WIERT GEWORPEN IN DEN
POEL DES VYERS ENDE SULPHERS, AL-
WAER HET BEEST ENDE DE VALSCHE PRO-
PHEET IS: ENDE SY SULLEN GEPYNYGT
WORDEN DAG ENDE NACHT IN ALLE
EEUWIGHEYT.

11 ENDE IK SACH EENEN GROTEN
WITTEN THROON, ENDE DEN GENEN
DIE DAER OP SAT, VAN WIENS AEN-
GESICHTE DE AERDE ENDE DE HEMEL
WECH VLOODT, ENDE GEEN PLAETSE
EN IS VOOR DIE GEVONDEN.

12 ENDE IK SAGH DE DOODE, KLEYN
ENDE GROOT, STAENDE VOOR GODT:
ENDE DE BOECKEN WIERDEN GEOPENT:

ENDE

ENDE EEN ANDER BOEK WIERT GEOPENT DAT DES LEVENS IS, ENDE DE DOODE WIERDEN GEOORDEELT UYT HET GENE IN DE BOECKEN GESCHREVEN WAS, NA HARE WERCKEN.

13 ENDE DE ZEE GAF DE DOODE DIE IN HAER WAREN; ENDE DE DOODT, ENDE DE HELLE GAVEN DE DOODE DIE IN HAER WAREN: ENDE SY WIERDEN GEOORDEELT EEN YEGELIK NA HARE WERCKEN.

14 ENDE DE DOOT ENDE DE HELLE WIERDEN GEWORPEN IN DEN POEL DES VYERS: DIT IS DE TWEEDE DOOT.

15 ENDE SOO YEMANT NIET GEVONDEN EN WIERT GESCHREVEN IN 'T BOEK DES LEVENS, DIE WIERT GEWORPEN IN DEN POEL DES VYERS.

HET XXI. CAPITTEL.

1 JOANNES SIET EENEN NIEUWEN HEMEL, ENDE EEN NIEUWEN AERDE. 2 MET HET NIEUWE JERUSALEM, VERCIERT ALS CHRISTI BRUYT. 3 HY HOORT EEN, STEMME UYT DEN HEMEL, WAER DOOR GODT BELOOFT DAT HY HAER GODT SAL ZYN, ALLE TRANEN VAN HARE OOGEN AFWISCHEN, ENDE HAER DE ERFFENISSE VAN ALLEN SAL GEVEN; 8 MAER DREYGT DAT DE VREESACHTIGE ENDE ANDERE ONBOETVEERDIGE SONDAREN HAER DEEL SULLEN HEBBEN IN DEN POEL DES VYERS. 9 EEN VAN DE ENGELN DER SEVEN PHIOLEN VOERT JOANNEM OP EENEN HOGEN BERG, ENDE TOONT HEM KLAERDER DE GEHEELE GESTALTE VAN HET NIEUWE JERUSALEM. 11 HARE HEERLIKHEYT. 12 HAREN MUER MET TWAELF POORTEN, NA DE NAMEN DER KINDEREN ISRAËLS. 14 HARE TWAELF FONDAMENTEN, NA DE NAMEN DER TWAELF APOSTELN. 16 HARE LENGTE ENDE BREETE. 18 HARE STOFFE VAN GOUT. 19 HARE TWAELF FONDAMENTEN, UYT TWAELF KOSTELICKE STEENEN. 21 HARE POORTEN UYT TWAELF PEERLEN, 22 HAREN TEMPEL, GODT SELVE, ENDE HET LAM. 23 GODTS HEERLIKHEYT IN PLAETSE VAN SONNE ENDE MANE. 24 HARE INWOONDERS, ALLE SALIGE VOLCKEREN, SELFS OOK DE SALIGE KONINGEN. 25 HARE POORTEN ALTYT OPEN. 27 MAER NIEMANT DIE ONREYNIGHEYT DOET EN KOMT DAER IN.

1 ENDE IK SAG EENEN NIEUWEN HEMEL, ENDE EENE NIEUWE AERDE. WANT DE EERSTE HEMEL, ENDE DE EERSTE AERDE WAS VOOR-BY GEGAEN ENDE DE ZEE EN WAS NIET MEER.

2 ENDE IK JOANNES SAGH DE HEYLIGE STADT, HET NIEUWE JERUSALEM, NEDERDALENDE VAN GODT UYT DEN HEMEL, TOEBEREYT ALS

II. DEEL. C C C EEN

CAP. XXI.   D E O P E N B A R I N G E
EEN BRUYT DIE HAREN MANNE VER-
CIERT IS.

3 ENDE IK HOORDE EEN GROTE
STEMME UYT DEN HEMEL, SEGGEN-
DE; SIET, DE TABERNAKEL GODTS
IS BY DE MENSCHEN, ENDE HY SAL BY
HAER WONEN, ENDE SY SULLEN SYN
VOLK ZYN, ENDE GODT SELVE SAL
BY HAER, [ENDE] HAREN GODT ZYN.

4 ENDE GODT SAL ALLE TRANEN
VAN HARE OOGEN AFWISSCHEN; EN-
DE DE DOODT EN SAL NIET MEER ZYN:
NOCH ROUWE, NOCH GEKRYT, NOCH
MOEYTE EN SAL MEER ZYN: WANT
DE EERSTE DINGEN ZYN WECH-GE-
GAEN.

5 ENDE DIE OP DEN THROON SAT,
SEYDE; SIET, IK MAKE ALLE DINGEN
NIEUW. ENDE HY SEYDE TOT MY;
SCHRYFT, WANT DESE WOORDEN ZYN
WAERACHTIG ENDE GETROUW.

6 ENDE HY SPRAK TOT MY; HET
IS GESCHIET: IK BEN ALPHA ENDE DE
OMEGA, HET BEGIN, ENDE HET EYN-
DE. IK SAL DEN DORSTIGEN GEVEN
UYT DE FONTEYNE VAN HET WATER
DES LEVENS VOOR NIET.

7 DIE OVERWINT SAL ALLES BE-
ERVEN: ENDE IK SAL HEM EEN GODT
ZYN, ENDE HY SAL MY EEN SONE
ZYN.

8 MAER DEN VREESACHTIGEN, EN-
DE ONGELOVIGEN, ENDE GROUWELIC-
KEN, ENDE DOOT-SLAGERS, ENDE
HOEREERDERS, ENDE TOVENAERS,
ENDE AF-GODEN-DIENAERS, ENDE AL-
LEN DEN LEUGENAERS IS HAER DEEL
IN DEN POEL DIE DAER BRANT VAN
VYER ENDE SULPHER: HET WELK IS DE
TWEDE DOOT.

9 ENDE TOT MY QUAM EEN VAN DE
SEVEN ENGELN, DIE DE SEVEN PHI-
OLEN HADDEN, WELCKE WAREN VOL
GEWEEST VAN DE SEVEN LAETSTE PLA-
GEN, ENDE SPRAK MET MY, SEGGEN-
DE, KOMT HERWAERTS, IK SAL U TOO-
NEN DE BRUYT, HET WYF DES LAMS.

10 ENDE HY VOERDE MY WECH IN
DEN

DEN GEEST, OP EENEN GROTEN ENDE HOGEN BERG, ENDE HY TOONDE MY DE GROTE STADT, HET HEYLIG JERUSALEM, NEDERDALENDE UYT DEN HEMEL VAN GODT:

11 ENDE SY HADDE DE HEERLIKHEYT GODTS; ENDE HAER LICHT WAS DEN ALLERKOSTELIKSTEN STEEN GELYK, [NAMELIK] ALS DEN STEEN JASPIS BLINCKENDE GELYK CHRISTAL.

12 ENDE HY HADDE EENEN GROTEN ENDE HOGEN MUER, ENDE HADDE TWAELF POORTEN, ENDE IN DE POORTEN TWAELF ENGELN, ENDE NAMEN DAER OP GESCHREVEN, WELCKE ZYN [DE NAMEN] DER TWAELF GESLACHTEN DER KINDEREN ISRAËLS.

13 VAN 'T OOSTEN WAREN DRIE POORTEN: VAN HET NOORDEN DRIE POORTEN, VAN 'T ZUYDEN DRIE POORTEN, VAN HET WESTEN DRIE POORTEN.

14 ENDE DE MUER DER STADT HADDE TWAELF FONDAMENTEN, ENDE IN DESELVE DE NAEM DER TWAELF APOSTELN DES LAMS.

15 ENDE HY DIE MET MY SPRAK, HADDE EENEN GOUDEN RIET-STOK, OP DAT HY DE STADT SOUDE METEN, ENDE HARE POORTEN, ENDE HAREN MUER.

16 ENDE DE STADT LAGH VIERKANT, ENDE HARE LENGTE WAS SOO GROOT ALS [HARE] BREETTE. ENDE HY MAT DE STADT MET DEN RIET-STOK OP TWAELF DUYSENT STADIEN: DE LENGTE, ENDE DE BREETTE, ENDE DE HOOGTE DER SELVE WAREN EVEN GELYK.

17 ENDE HY MAT HAREN MUER OP HONDERT VIER ENDE VEERTIG ELLEN, [NA] DE MATE EENES MENSCHEN, WELCKE DES ENGELS WAS.

18 ENDE HET GEBOUW HARES MUERS WAS JASPIS: ENDE DE STADT WAS SUYVER GOUT, ZYNDE SUYVER GLAS GELYK.

19 ENDE DE FONDAMENTEN DES
II. DEEL. Ccc 2 MUERS

MUERS DER STADT WAREN MET ALLERLEY KOSTELIK GESTEENTE VERCIERT. HET EERSTE FONDAMENT WAS JASPIS: HET TWEEDE, SAPPHIRUS: HET DERDE, CHALCEDON: HET VIERDE, SMARAGDUS:

20 HET VYFDE, SARDONIX: HET SESTE, SARDIUS: HET SEVENDE, CHRYSOLITHUS: HET ACHSTE, BERYLLUS: HET NEGENDE, TOPAZION: HET TIENDEN, CHRYSOPRASUS: HET ELFDE, HYACINTHUS: HET TWAELLDE, AMETHISTUS.

21 ENDE DE TWAELF POORTEN WAREN TWAELF PEERLEN, EEN YEGELYCKE POORTE WAS ELK UYT EENE PEERLE: ENDE DE STRATE DER STADT WAS SUYVER GOUT, GELYK DOORLUCHTIG GLAS:

22 ENDE IK EN SAG GEENEN TEMPEL IN DESELVE: WANT DE HEERE, DE ALMACHTIGE GODT, IS HAREN TEMPEL, ENDE HET LAM.

23 ENDE DE STADT EN BEHOEFT DE SONNE, NOCH DE MANE NIET, DAT SY IN DESELVESOUDEN SCHYNEN: WANT DE HEERLIKHEYT GODTS HEEFTSE VERLICHT, ENDE HET LAM IS HARE KEERSSE.

24 ENDE DE VOLCKEREN, DIE SALIG WORDEN, SULLEN IN HAER LICHT WANDELEN: ENDE DE KONINGEN DER AERDE BRENGEN HARE HEERLIKHEYT ENDE EERE IN DESELVE.

25 ENDE HARE POORTEN EN SULLEN NIET GESLOTEN WORDEN DES DAEGS: WANT ALDAER EN SAL GEEN NACHT ZYN.

26 ENDE SY SULLEN DE HEERLIKHEYT ENDE DE EERE DER VOLCKEREN DAER IN BRENGEN.

27 ENDE IN HAER EN SAL NIET INKOMEN YET DAT ONTREYNIGT, ENDE GROUWELIKHEDEN DOET, ENDE LEUGEN [SPREEKT:] MAER DIE GESCHREVEN ZYN IN HET BOEK DES LEVENS DES LAMS.

HET XXIJ. CAPITTEL.

* 1 DEN APOSTEL WORT VOORDER GETOONT EENE RIVIERE VAN HET WATER DES LEVENS, OP WELCKER OEVER DE BOOM DES LEVENS GEPLANT WAS. 3 EENIGE ANDERE EYGENSCHAPPEN DER INWOONDERS DES NIEUWEN JERUSALEMS WORDEN BESCHREVEN. 6 NA HET WELCKE HET BESLUYT WORT GEMAEKT, MET EEN BETUYGINGE VAN DE WAERHEYT ENDE VASTIGHEYT DESER GESICHTEN ENDE PROPHETIEN. 8 JOANNES VALT WEDEROM NEDER VOOR DE VOETEN DES ENGELS, ENDE WORT ANDERMAEL DAER OVER BESTRAFT. 10 WAER NA HY BEVEL ONTFANGT, DAT HY DE WOORDEN DESSES BOEKS NIET EN SAL VERZEGELEN, HOEWEL EENIGE DIE SULLEN MIS-BRUYCKEN TOT HAERER SWAERDER STRAFFE. 13 CHRISTUS VERKLAERT DAT HY IS DE ALPHA ENDE OMEGA, ENDE SPREEKT DIE SALIG DIE SYNE GEBODEN HOUDEN: ENDE DIE ONSALIG DIE GROUWELN BEDRYVEN. 16 ENDE BETUYGT DAT HY SYNEN ENGEL HEEFT GESONDEN OM DESE OPENBARINGE AEN SYNE GEMEYNTE TE DOEN. 17 DE BRUYT CHRISTI VERLANGT NA SYNE KOMSTE. 18 WAER NA DESE OPENBARINGE WORT BESLOTEN MET EEN DREYGEMENT TEGEN DE GENE DIE HIER YET SOUDEN TOE OFTE AFDOEN. 20 CHRISTUS BETUYGT WEDEROM DAT HY HAEST KOMEN SAL: ENDE JOANNES BESLUYT SYN BOEK MET DE APOSTOLISCHE GROETE.

1 ENDE HY TOONDE MY EEN SUYVERE RIVIERE VAN HET WATER DES LEVENS, KLAER ALS CRYSTAL, VOORTKOMENDE UYT DEN THROON GODTS, ENDE DES LAMS.

2 IN HET MIDDEN VAN HARE STRATE, ENDE OP D'EEN ENDE D'ANDER ZYDE DER RIVIERE WAS DE BOOM DES LEVENS, VOORT-BRENGENDE TWAELF VRUCHTEN, VAN MAENT TOT MAENT GEVENDE SYNE VRUCHT: ENDE DE BLADEREN DES BOOMS WAREN TOT GENESINGE DER HEYDENEN.

3 ENDE GEEN VERVLOECKINGE EN SALDER MEER TEGEN [YEMANT] ZYN: ENDE DE THROON GODTS ENDE DES LAMS SAL DAER IN ZYN, ENDE SYNE DIENST-KNECHTEN SULLEN HEM DIENEN:

4 ENDE SULLEN SYN AENGESICHTE SIEN, ENDE SYNEN NAEM SAL OP HARE VOOR-HOOFDEN ZYN.

5 ENDE ALDAER EN SAL GEEN NACHT ZYN, ENDE SY EN SULLEN GEEN KEERSSE NOCHT LICHT DER SONNE VAN NOODE HEBBEN: WANT DE HEERE GODT VERLICHTSE: ENDE SY SULLEN ALS KONINGEN HEERSCHEN IN ALLE EEUWIGHEYT.

6 ENDE HY SEYDE TOT MY, DESE WOORDEN ZYN GETROUW ENDE WAER-
 ACHTIG: ENDE DE HEERE DE GODT
 DER HEYLIGE PROPHETEN HEEFT SY-
 NEN ENGEL GESONDEN, OM SYNEN
 DIENST-KNECHTEN TE TOONEN HET
 GENE HAEST MOET GESCHIEDEN.

7 SIET, IK KOME HAESTELIK: SALIG
 IS HY DIE DE WOORDEN DER PROPHE-
 TIE DESES BOEKS BEWAERT.

8 ENDE IK JOANNES BEN DE GENE
 DIE DESE DINGEN GESIEN ENDE GE-
 HOORT HEBBE. ENDE DOE IKSE GE-
 HOORT ENDE GESIEN HADDE, VIEL IK
 [NEDER] OM AEN TE BIDDEN VOOR DE
 VOETEN DES ENGELS, DIE MY DESE
 DINGEN TOONDE.

9 ENDE HY SEYDE TOT MY, SIET
 DAT GY HET NIET [EN DOET:] WANT
 IK BEN UWE MEDE-DIENST-KNECHT,
 ENDE UWER BROEDEREN DER PROPHE-
 TEN, ENDE DER GENE DIE DE WOOR-
 DEN DESES BOEKS BEWAREN. AENBIDT
 GODT.

10 ENDE HY SEYDE TOT MY; EN
 VERZEGELT DE WOORDEN DER PRO-
 PHETIE DESES BOEKS NIET: WANT DE
 TYT IS NABY.

11 DIE ONRECHT DOET, DAT HY
 NOCH ONRECHT DOE: ENDE DIE VUYL
 IS, DAT HY NOCH VUYL WORDE: ENDE
 DIE RECHTVEERDIG IS, DAT HY NOCH
 GERECHTVEERDIGT WORDE: ENDE DIE
 HEYLIG IS, DAT HY NOCH GEHEYLIGT
 WORDE.

12 ENDE SIET, IK KOME HAESTELIK:
 ENDE MYNEN LOON IS MET MY, OM
 EEN YEGELIK TE VERGELDEN, GELYK
 SYN WERK SAL ZYN.

13 IK BEN DE ALPHA ENDE DE O-
 MEGA, HET BEGIN ENDE HET EYNDE,
 DE EERSTE ENDE DE LAETSTE.

14 SALIG ZYNSE DIE SYNE GEBODEN
 DOEN, OP DAT HARE MACHT ZY AEN-
 DEN BOOM DES LEVENS, ENDE SY DOOR
 DE POORTEN MOGEN INGAEN IN DE
 STADT.

15 MAER BUYTEN SULLEN ZYN DE
 HON-

HONDEN, ENDE DE TOVENAERS, ENDE HOEREERDERS, ENDE DE DOOTSLAGERS, ENDE DE AFGODEN-DIENAERS, ENDE EEN YEGELIK DIE DE LEUGEN LIEF HEEFT ENDE DOET.

16 IK JESUS HEBBE MYNEN ENGEL GESONDEN, OM U-LIEDEN DESE DINGEN TE GETUYGEN IN DE GEMEYNTEN. IK BEN DE WORTEL ENDE HET GESLACHTE DAVIDS, DE BLINCKENDE MORGEN-STERRE.

17 ENDE DE GEEST ENDE BRUYT SEGGEN, KOMT. ENDE DIE HET HOORT, SEGGE, KOMT. ENDE DIE DORST HEEFT, KOME: ENDE DIE WIL, NEME HET WATER DES LEVENS OM NIET.

18 WANT IK BETUYGE AEN EEN YEGELYK DIE DE WOORDEN DER PROPHETIE DESES BOEKS HOORT, INDIEN YEMANT TOT DESE DINGEN TOE-DOET, GODT SAL OVER HEM TOE-DOEN DE PLAGEN DIE IN DIT BOEK GESCHREVEN ZYN.

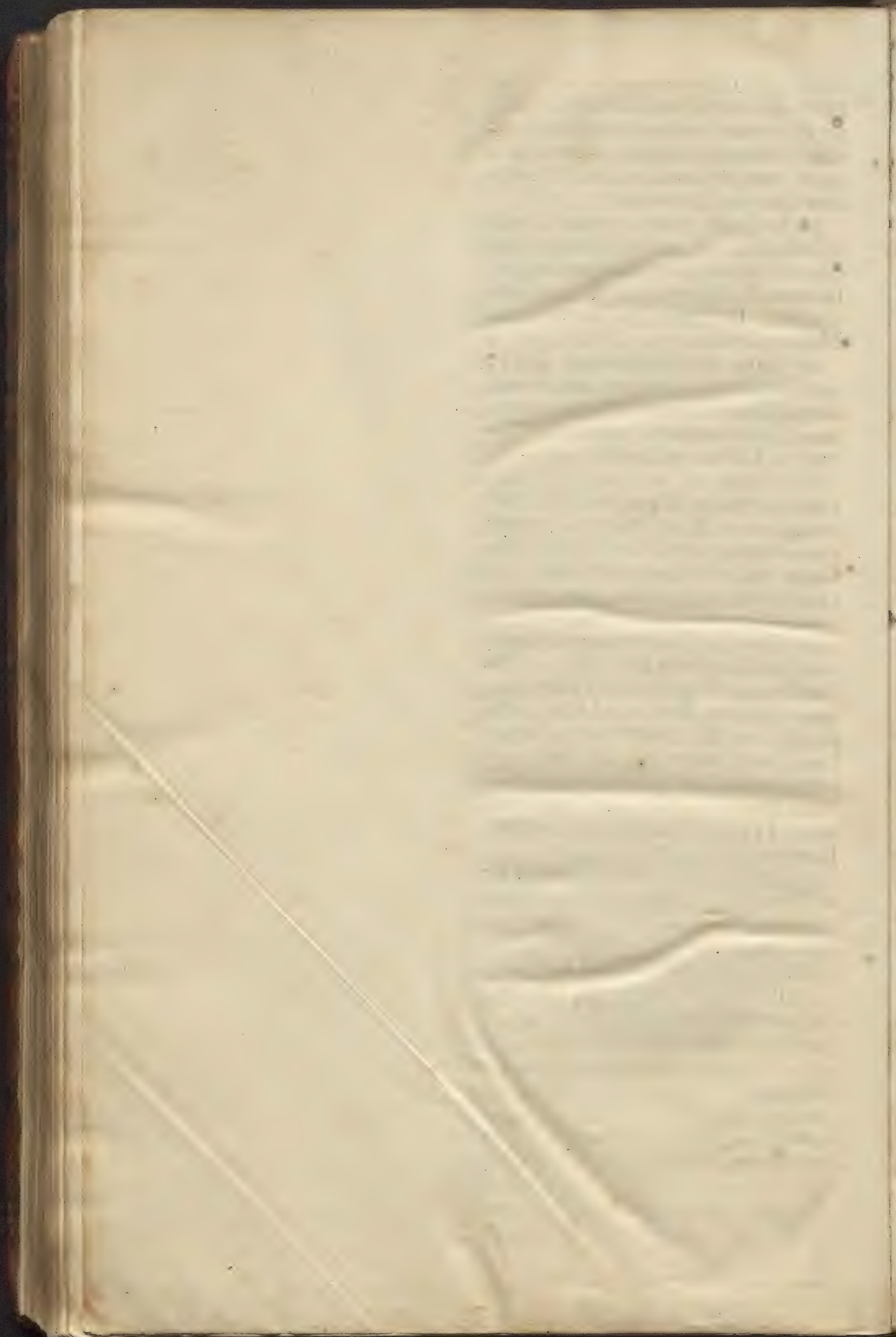
19 ENDE INDIEN YEMANT AF-DOET VAN DE WOORDEN DES BOEKS DESER PROPHETIE, GODT SAL SYN DEEL AF-DOEN UYT HET BOEK DES LEVENS, ENDE UYT DE HEYLIGE STADT, ENDE [UYT] HET GENE IN DIT BOEK GESCHREVEN IS.

20 DIE DESE DINGEN GETUYGT, SEGT, JA IK KOME HAESTELIK. AMEN. JA KOMT HEERE JESU.

21 DE GENADE ONSES HEEREN JESU CHRISTI [ZY] MET U ALLEN. AMEN.

EYNDE DER OPENBARINGE
JOANNIS, ENDE OOK DES
GEHEELN NIEUWEN
TESTAMENTS.

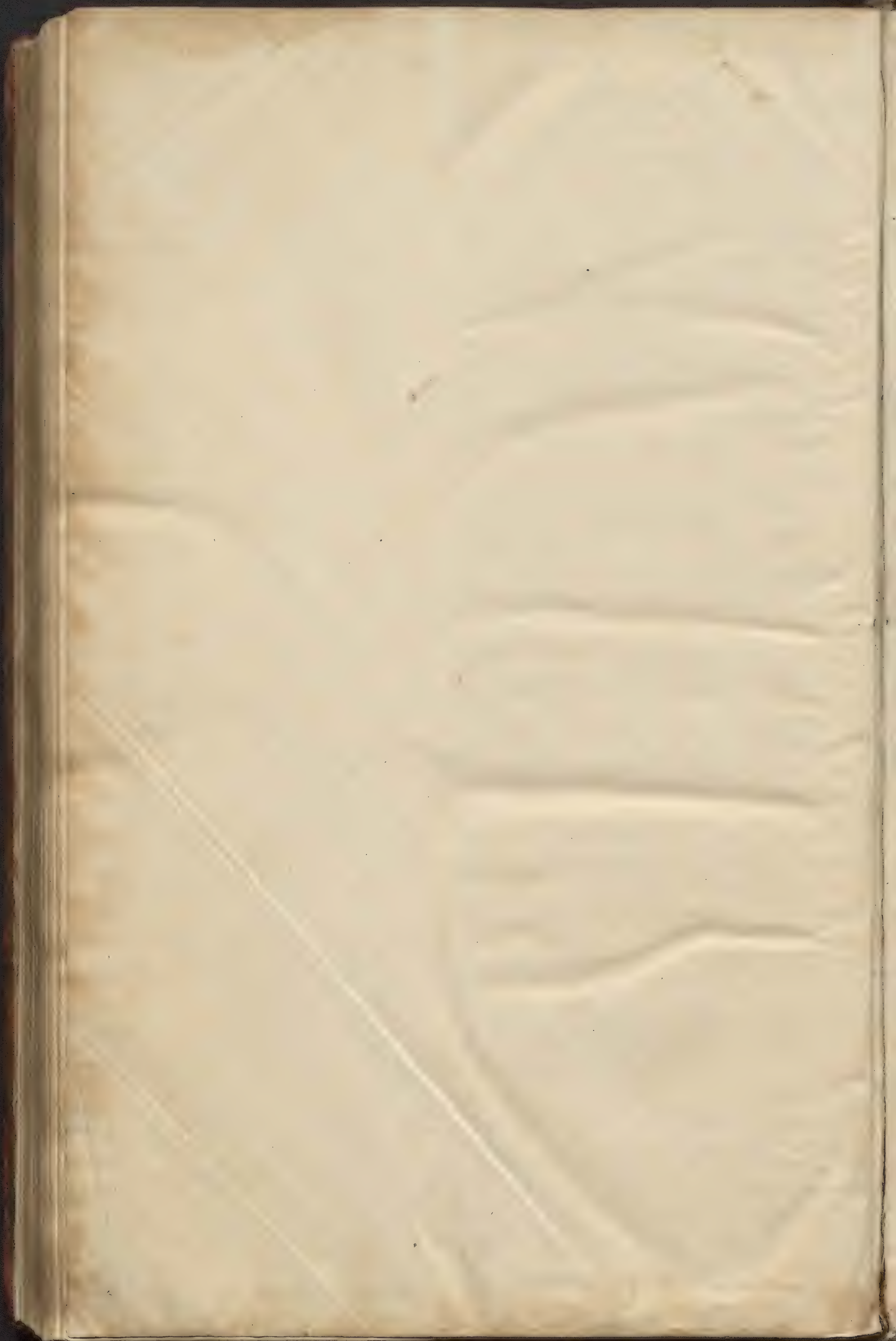

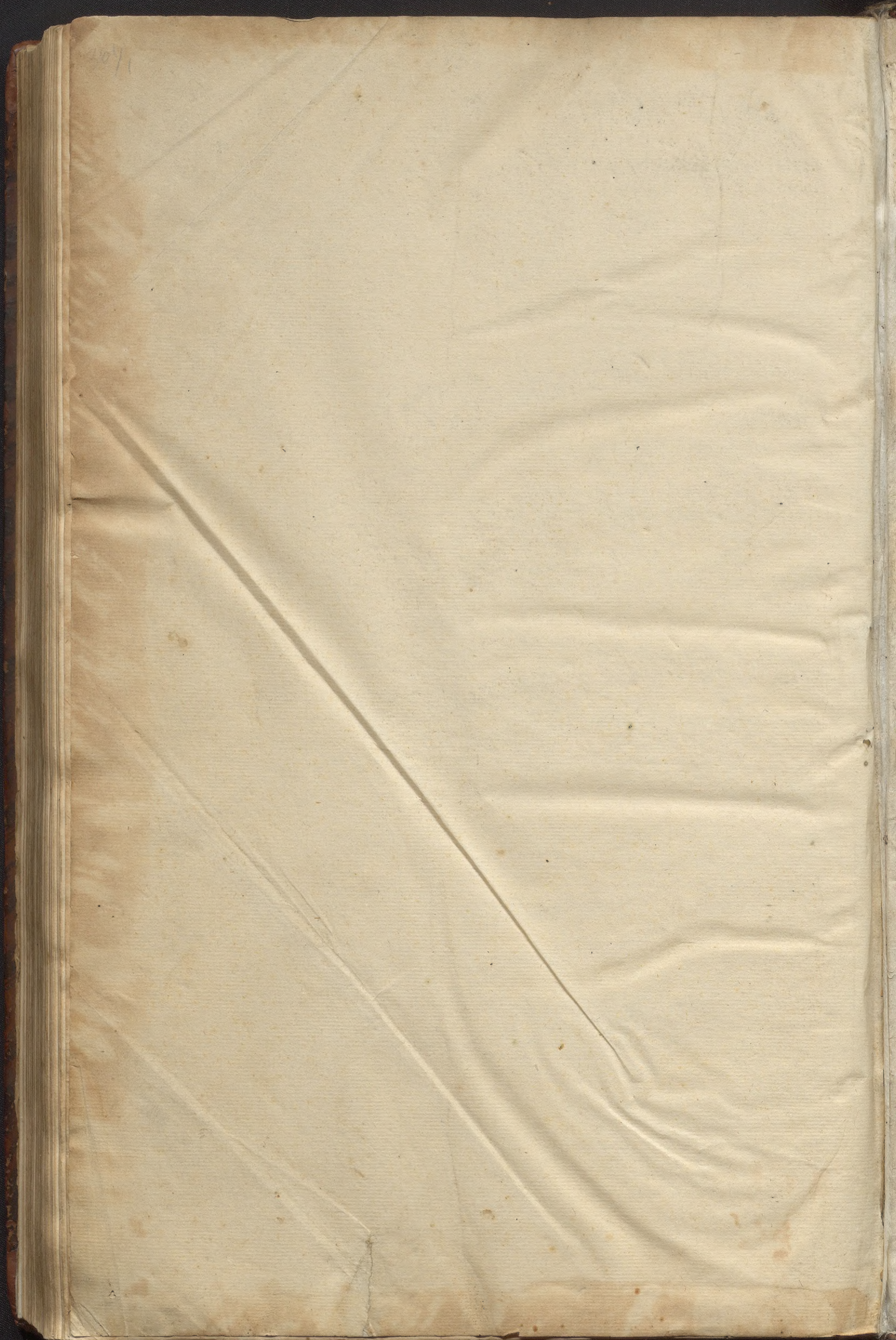

PTDS

HET NIEUWE
TESTAMENT